C

Commentarium
libri
psalmorum
(graecum)

Codice del secolo ~~X XII~~ ??
Manoscritto - incompleto
ff 143

[illegible] τρίτος

Interpretatio psalmorum.

Σύνετε, φησίν, ὅτι καὶ θεός ἐστι καὶ ἐκδικητής, καὶ φοβερὸς καὶ ὅτι [illegible] αὐτοῦ [illegible] ἤδη [illegible] καιρὸν [illegible] ποιεῖ [illegible] τῷ ἐν φόβῳ· ὅ γὰρ φόβος [illegible] ἐποίει. Καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ.

Καὶ εὐθυμοῦντες χαίρετε ἐν αὐτῷ [illegible] χαίρετε γάρ φησι [illegible] χαίρετε, τὴν [illegible] χαρὰν [illegible] ἀλλ' [illegible] ἀκριβῶς γὰρ [illegible] ἐξετάζεσθε [illegible]

Δράξασθε παιδείας.

Τουτέστι [illegible] παιδευθῆτε [illegible] ἀλλὰ [illegible] μεταφορικῶς [illegible]

μήποτε ὀργισθῇ κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας.

Ὁδὸν δὲ [illegible] ὀνομάζουσι [illegible] καὶ τάξιν [illegible] καὶ [illegible] διαφορὰ [illegible] παρ' ἑβραίοις ὁδὸς [illegible] προσ[illegible] [illegible]

ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

Τῆς κρίσεως [illegible] ἐν τάχει δὲ [illegible] ὀργὴν [illegible] θυμοῦ [illegible] χαρακτηρισμοί.

μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.

[illegible] ἐπ' αὐτὸν [illegible] τὴν [illegible] παρὸν [illegible] πρὸς [illegible] μακάριοι [illegible]

Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὅτε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ἀληθὴς ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ψαλμοῦ· [illegible] βασιλέως ἁρμόζει [illegible] παντὶ πολεμουμένῳ παρ' ἐχθρῶν, ὅτε ὁρατῶν ὅτε ἀοράτων.

Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με.

[illegible] ἀποστροφή, ὅτι [illegible] καὶ φίλων [illegible] μόνον τὸν θεὸν [illegible]

[illegible] ἀλλ' [illegible] ἐχθρῶν αὐτοῦ· [illegible] πλήθει [illegible] πρὸς [illegible] μηδενὸς αὐτὸν [illegible] πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ.

Τοῦτο [illegible] τοὺς [illegible] θλίβοντας.

Πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου· οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ.

Πολλοί φασι [illegible] παραβαίνοντες ἀλλήλοις λέγουσι περὶ τῆς ψυχῆς μου, τουτέστι περὶ ἐμοῦ, ὅτι [illegible] διωκούσης [illegible] αὐτοῦ, [illegible] συμφορὰς [illegible] ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ [illegible]

διάψαλμα.

Σὺ δέ, κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

[illegible] φησὶν [illegible] ἀντιλαμβάνει [illegible]

δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου.

[illegible] συμφοραῖς [illegible]

Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ.

[illegible] ὡς [illegible] καὶ [illegible] ὄρος [illegible]

διάψαλμα. [illegible] τοῦ [illegible]

Ἐν ὕπνῳ φησὶ [illegible] καὶ [illegible] τοῦτο [illegible]

ἐξηγέρθην ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου.

[illegible] ἀποστροφή, ὅτι [illegible]

1

Conventus S. Agnae Wratislav

1

δὲ φασὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ λέγειν δὲ ὕπνου
κηκοιμήθησομαι θανάτου, καὶ ὕπνωσα ἐπὶ μακρὸν
τοὺς σὺν ἐμοῦ, ἀντιλήψει τοῦ μέλλοντος ἐξεγερθή-
σομαι δὲ χρόνοις ὕστερον· ἢ ὅτι ἐχθρὲς ἀσάδου καὶ τε-
λέων ἀνάστησον· τοῦ συνεχομένου ἢ ὅτι ἐπὶ
ἐγερεῖ τοῖς νεκροῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ·

.ϛ. οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λα-
οῦ τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι·

Τῆς δηλαδὴ ἐπὶ πολλοὺς ἀπλήστως αὐτοῖς συμ-
φθειρομένων· ἀβεσσαλὼμ ἱστορικῶς ἢ ἀφανῶν πνευματικῶς
τοὺς δαίμονας ἐπιμένοντας τῶν δαιμόνων, οὕτω
νοητέον, τὴν κύκλῳ ἐπίθεσιν· ἐπιβουλεύουσι
γὰρ ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν, ὅταν ἐλπίδι ὑποτι-
νάσσωσιν εὐπραξίας· καὶ ἀπὸ τῶν ὄπισθεν ὅταν τῇ
μνήμῃ τῶν προβαλλομένων παθῶν τὴν ψυχὴν μο-
λύνωσιν· καὶ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ὅταν σωφρονοῦν-
τες πρὸς ἀρετήν, ἀσκεῖν δόξαν σπουδάζωμεν·
καὶ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ὅταν ἀπαραιτήτως
πῶς, εἰς ἁμαρτίαν βιάζονται·

ἀνάστα κύριε σῶσόν με ὁ θεός μου

Τὸ ἀνάστα δηλοῖ τοῦ κινηθῆναι κατὰ τῶν ἐχθρῶν
ὁ δὲ κύριος τῇ μακροθυμίᾳ καθεύδειν ἢ καὶ τὴν
τοῦ χριστοῦ ἐγερσιν ἀνάστασιν προαναφωνεῖ τῶν
καλῶν αὐτῶν· εἰς τὸ σῶσαι τοὺς ἀνθρώπους· οἷς
δι' ἑαυτοῦ ἐγείρεται·

.ζ. ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐ-
χθραίνοντάς μοι ματαίως.

Τοῖς προφητικοῖς ὀφθαλμοῖς ἤδη προειδὼν
τὴν ἀπώλειαν τῶν πολεμίων, εὐχαριστεῖ καὶ
ἐξομολογεῖται τὴν χάριν·

Ὀδόντας ἁμαρτωλῶν συνέτριψας·
Δηλαδὴ τὴν ἰσχὺν ἐκ μεταφορᾶς τῶν θηρίων
ἀπὸ δὲ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐχθρῶν τὴν δύναμιν· αὐτῶν
πολεμίων δὲ λέγει τοὺς δαίμονας τοὺς δεσμοὺς· ὡς
ἁμαρτάνοντας ἐγὼ πρὸς πολεμεῖν αὐτοὺς μετὰ
δικαίων πονηρῶν·

.η. τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία
αὐτοῦ τὸ εὐχαριστήριον ἐπιφώνημα· δηλοῦν-
τος ὅτι ἥ σωτηρία αὐτοῦ καὶ οὐδενὸς ἑτέρου·

καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου·
Καὶ ἦλθεν φησὶν ἡ εὐλογία σου, ἐπὶ τὸν λαόν
σου· ἢ τὸν συνεκπολεμοῦντα· ἢ καὶ πλεῖστον
ὑπὸ τὴν ὅλην βασιλείαν· ἢ τὸν πιστὸν εὐλογεῖ
καὶ ἀπολήψεται τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐλογίαν·
ὡς αὐτοὺς εὐλογίας γεγενημένους αὐτὸς τὸν λαὸν
λαὸς τὸν θεὸν ἐδόξασεν καὶ οἱ ἰδόντες οἱ καὶ

ἀπήλαυσαν ἀρετῆς· εἰς τὸ τέλος
ψαλμὸς τῷ δαυΐδ· ψαλμὸς δ̅

Εἰς τὸ τέλος μὲν ἐπιγράφεται· διὰ τὸ προφητεῦ-
σαι περὶ τῆς ἐν κυρίῳ ἀναστάσεως· ὡς προϊόν-
τες ἐπιδείξωμεν ἢ περὶ τὸ μέλλοντος ἐστὶν αἰῶνος
οὗ οἴδαμεν τέλος· τοῦ παρόντος ἢ ὅτι τὸ τέλος
περὶ τῶν προειπὼν ἁπλῶς ἀπερὸ προ-
φήτης βεβαιοῖ ἐπὶ πάσαις ἡ μάλιστα τέλος· ἐν ὕμνοις
δὲ διὰ τὸ κηρύττειν τοῦ θεοῦ τὰ θαυμάσια ποι-
ήσαντος αὐτοῦ ὑπὲρ πρὸ τῆς ἀβεσσαλὼμ τυρα-
ννίδος· μεθ' ἣν ἀπὸ τοῦ παρόντος ἀληθῶς· ἁρμό-
ζει δὲ καὶ παντὶ ἀπαλλαγέντι κινδύνων·

.β. ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ
μου ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου·

Ὀρθὸν τὸ τάχος ἐπὶ τῷ ἐπικαλουμένου εἰσακούειν·
ἔτι παρφησὶ λαλοῦντος σου ἐρῶ· ἰδοὺ πάρειμι·
οὐ γὰρ πλῆθος ῥημάτων τὰ θεῖα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ ψυχῆς
καθαρὰ διάθεσις· τὸ δὲ τῆς δικαιοσύνης μου, πε-
ριφραστικῶς ἀντὶ τοῦ θεοῦ ἐκδικοῦ τοῦ δικαίου, ὅσον
πρὸς ἀδικίαν ἀβεσσαλὼμ· ἠδίκει γάρ, οὐκ ἠδι-
κεῖτο· πολλοῦ δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ χρῆται· δίκαιον
καὶ ὅσιον· καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν ἑαυτόν· οὐ κομ-
πάζων· ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐξετά-
ζομένης πονηρίας· ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με

Δ' ἰσχεῖ μὲν γὰρ ἡ χαρὰ, στενοῖ δὲ ἡ θλίψις· ἐμοῦ
νομίζω· ἐν τῷ καιρῷ τῆς λύπης μᾶλλον ἐποίησας
με παρόντων ὡς καὶ πρὸς ἀγγέλων φησὶ δεῖσθαι τοῦ
παρ' ἀλλοίου παιδὸς· ~

.γ. οἰκτείρησόν με καὶ εἰσάκουσον τῆς
προσευχῆς μου· ~

Ἐλεηθῆναι καὶ ἐπὶ δυσπαθοῦς· ἢ περιπέπτοντος
ἴσως ἐπίθεις παρα ... παροφθῆναι προσ-
φερομένης τὴν ἱκεσίαν τὰ δέησιν·

υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυκάρδιοι·

Πρὸς τοὺς φίλους καὶ γνωστοὺς ὁ λόγος παροιμί-
ας ὡν ἔθεν ἐκ τούτου, ὅτι τὰ τῆς συμφορᾶς ἐπικρα-
τοῦσα ὅτι μέχρι ποῖ ἔτι ἀλήθειαν παρὰ σὲ θεοῦ, εὐτάκ-
τοις θλίψεσιν, ἀλλὰ βαρύνετε τοῦ· καὶ αὐτοὺς τοῖς
ἀνομίαις λογισμοῖς καὶ ταῖς βιοτικαῖς φροντί-
σιν οἱ γοῦν ἀνθρώπων, ὡς βίᾳ ἀπὸ βασιλέως ἀντὶ τοῦ ὡ-
σαύτως· συνήθως γὰρ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλέκτῳ·

ἱνατί ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ
ζητεῖτε ψεῦδος·

Ἀνωφελεῖς αἱ ἀνθρώπων μηχαναὶ· καὶ σαθρὸν
ταῖς ἐπὶ ἀποτυγχάνουσι δὲ· οἱ καὶ δια

τοῖς προστετηκόσι τοῖς παροῦσι καὶ μόνοις τῶν φθαρτῶν ἀντεχομένοις, ἀπροσεχῆ σαὶ τὰ δοκοῦντα, μὴν δι' αὐτὸ φαιδρὸν· οὐ κοινῶς ἔδειξεν μετὰ βίου ἢ γὰρ δαυῒδ τῶν βασιλείων σου, ἰδιώτης ἐκαλεῖτο δῶ καὶ τὸ:

.ιγ. καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ:

Περὶ τὸ ὅσιος ὅσιον ἐνταῦθα ὁ δαυῒδ ὡς μὴ τοῦτον ἑβραῖος ὁ γραφὴς ὡς πολλαχοῦ παρατηρούντων εὑρήσομεν μαθητευομένων· ὅτι ὁ θεὸς περισώσας ἐποίησεν αὐτὸν τὸν ἀφωσιωμένον καὶ ἀνακείμενον αὐτῷ ἐκ θεοῦ, πάσης τῆς ἐχθρῶν· καὶ τοῖς γὰρ οὐ περιφανεῖ τούτου καθελὼν τὸν καθελόντα, κἂν μικρῶν ὅ φησι τὸν διακονοῦντα μεταριθμῶν ἀνδρῶν τῶν ταῖς μυριάσι χρωμένων:

κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτόν:

Ταχὺ οὐ τυγχάνοντες ἀφορμὴν καὶ πληθύνουσιν διὰ τοῦ περιελθεῖν πεισθῆναι θεὸν· ἀγνῶν ὅτι ἐλεήμων θεὸς καὶ πεποιθὼς ὅτι καὶ πάλιν εἰσακούσεται μου κεκραγότος πρὸς αὐτὸν ἐν περιστάσει:

.ιδ. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε

Ὀργίζεσθε μὲν ὡς ἄνθρωποι, μὴ ἁμαρτάνετε δὲ τῇ τοῦ πάθους ὀξύτητι παρασυρόμενοι· ἢ περαιτέρω τοῦ μέτρου θυμούμενοι· ἢ πρὸς ἀκαίρως ἢ ἀρετῇ ἀμυνόμενοι· κατὰ τὸ καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ἀνθρώποις ἐμφυτεύεται· ὁ μὲν γὰρ ἑαυτὸν ἐκδικῶν, ὀργίζεται καὶ ἁμαρτάνει· ὁ δὲ ἕτερον διορθούμενος ὀργίζεται καὶ οὐχ ἁμαρτάνει· ὡς πατὴρ υἱῷ ὀργιζόμενος:

ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν κατανύγητε:

Ἐπὶ τῆς κοίτης ὄντες ἐν ᾧ καιρὸς ἀδεῶς ἐστιν ἀνακρίνεσθαι καὶ ἀσχολεῖν ἑαυτὸν περὶ τῶν ἡμερινῶν ἐνθυμημάτων· καὶ ἀπλημμελῶς ἐρημίᾳ διαλογίζεσθε, ἐπὶ τούτου κατανύχθητε καὶ κατὰ τὸν τῆς κοίτης καιρὸν· οὕτως καὶ ὧν ποιεῖτε δι' ὀδύνης καὶ τῇ παρὰ τὸν ἐν τινὶ ὠφέλειαν μαθεῖν, ἐν ᾧ μὴ τοῦ ποιεῖν παρὰ μυῶν διὰ τὰ ἐνθυμήσεις αὐτὸν κολάζειν, πολλῷ μᾶλλον τὰς πράξεις ὁρᾶν δεῖ τοὺς καὶ προφυλακτικοὺς καὶ διορθωτικοὺς εἶναι χρήσασθαι ὑμᾶς· τὸ μὲν γὰρ ὀργίζεσθαι καὶ μὴ ἁμαρτάνειν προφυλακτικὸν· τὸ δὲ ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε, διορθωτικόν:

θύσατε θυσίαν δικαιοσύνης καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον **.ιϛ.**

Καρποφορήσατε μὲν δικαιοσύνῃ τῷ θεῷ· ἀδικοῦντες μηδένα· καὶ ἀπεκδέχεσθε τὴν παρὰ θεοῦ βοήθειαν· ὅσῳ ἐπὶ μακρὸν μάλιστα συμμάχει πρὸ διαβολῆς ἐγκαλοῦσιν ἀπόλλυνται· τοῖς ἐχθροῖς μέλλουσαν ἀντιζώειν παρρησίας· εἰ γὰρ δικαιοσύνη συνείδησις· ἀλλὰ καθαρᾷ ἀπὸ ἀρετῆς τοῦ ἀπολαύσωμεν:

πολλοὶ λέγουσι τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά

Προσωποποιεῖ τῶν παρόντων τινὰς ἀπὸ τοῦ καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγματος, τί θῆσιν δὲ τὴν πίστιν πνευμάτων μικροψύχων· τινὲς γάρ φησιν ὅταν προσομιλήσωσι πειρασμοῖς, βαρυθυμοῦντες, ἀπογινώσκουσι καὶ οὐ πιστεύουσι πῶς ἂν ἄλλο ταῖς πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν δηλαδὴ ὑπόδειγμα τῆς ἡμετέρας· ἂν περιουσίας ἀπὸ τῶν ὧν διδούς, ὡς οὐδὲν· ἢ καὶ περὶ τῶν φιλοσόφων ὅλος ὁ πᾶς ἀγαθὸν ἡγούμενοι ἀπὸ τῆς καὶ ζητοῦντες, τῶν μὲν μεταδιωκόντων· σφοδρὰ μισοῦντες τὰ κακοπαθεῖν, αἱ καὶ τοῖς νομοῖς ἐπὶ πύρωσιν τὸ δὲ τίς δείξει ἡμῖν, ἀγχιστεία καὶ ὀρεγομένων μονήρων:—

ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε: **.ιη.**

Ἀλλ' ἀπὸ τοιούτου λέγω· καὶ γὰρ ἐσημειώθη καὶ ἡ ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης· γὰρ φῶς ὑπὸ πολλῶν ἀπλήρων ὡς διαλύσομεν τὸ σκότος τῆς ἀθυμίας· καὶ ὥσπερ ἀναχαραχθεῖσα γνωριμωτέραν ἡμῖν πορίζειν πεποίηκε· τινὲς δέ φασι προφητείαν εἶναι τὸ ῥητὸν περὶ τῶν χριστιανῶν· οἷς ἐσημειώθη τουτέστιν ἐπετέθη γνώρισμα ὁ Χριστὸς κληθεῖσι χριστιανοῖς ὅς ἐστι φῶς τοῦ πατρὸς διὰ τοῦτο τὸν εἰδότα μὴ τὸν πατέρα ὅτι ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ φησὶν ἑώρακε τὸν πατέρα μου· καὶ οὗτος χαρακτήρ ἐστι καὶ μορφὴ τοῦ πατρὸς σφραγίζεται· ὑπὸ τούτοις ὁ προφήτης ἑαυτὸν διακονεῖν τῶν σημαινομένων ἅμα τε καὶ οἰκειότητα:—

δι' αὐτὴν δηλωθήσεται ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου:—

Ἡ διὰ τὴν δηλωθεῖσαν ἀντίληψιν ἡ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ κλῆσιν τῶν εὐσεβῶν:—

ἀπὸ καιροῦ σίτου οἴνου καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν **.ιθ.**

Πάλιν τὸ φιλόσοφον λέγει πάλιν ὅτι καὶ ταῦτην ἵνα
φρονοῦσι αὐτοῖς διὰ [illegible] περὶ χαρίζεσθαι τῷ
θεῷ φίλων· ὑπαριθμεῖ γὰρ ὅτι αὐτὸ [illegible]
[illegible] ἐπληθύνθησαν· οὐδὲ ἐνετολ
[illegible] δηλαδὴ τῶν [illegible]
[illegible] εἰ
.ιχ. δή σιωπὴ εἴληφεν· ἐν εἰρήνῃ ἐ-
πὶ τὸ αὐτὸ κοιμη(θήσομαι) καὶ ὑπνώσω.
Τοιγαροῦν οὐκ ἐνοχλοῦμαί μοι φόβου ἀποθέμενος· ὥσπερ
χὼς κοιμηθήσομαι· καὶ οὐ τὸν ὕπνον [illegible] ἀλλὰ
καὶ [illegible]· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ αὐτὸ βούλεται
[illegible] δηλοῦν ὅτι καὶ ἀμφότερα ποιήσω τό
δ' ὕπνου τὸ καθ' [illegible] ἐπίτασιν ἐστί· ἢ καὶ προ
φητεύει περὶ τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς· ὡς οὐ
καθαιρεῖται βίαιος ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἐνθα
[illegible] τὸ ἐπὶ τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ σώματος
καὶ τῆς ψυχῆς [illegible] ὅτι κοιμηθήσομαι ἐν εἰ
ρήνῃ [illegible] σῶμα [illegible] ψυχὴν τοῦ
[illegible] τῶν ὁρατῶν ἀπαλλαγεὶς ἐχθρῶν [illegible] οὐδὲ
τῶν ἀοράτων· τὸ δὲ ὕπνωσον τὸν μέχρι τῆς
ἀναστάσεως ἀνύεται χρόνον· ὅτι σὺ κε
Σὺ μόνος χάρις τῶν πονηρῶν [illegible] ἐποίησας [illegible]
[illegible] φασὶν ὅτι τοῦ περὶ [illegible]
[illegible] φησὶ [illegible] σχήματι [illegible] ὡς
ἀπὸ τοῦ [illegible] λέγομεν ὅτι σύ κε κατῴκισας
με [illegible] μεμονωμένος [illegible]
[illegible] ἀπλῶς [illegible] ἀναστάς
ὅτι [illegible] τὸ ὅτι [illegible]
[illegible] ἐν πολλοῖς [illegible] τοῦ [illegible]
[illegible] βοηθεῖ [illegible]·
ψαλ. ε. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης.
Τί μὲν [illegible] ἡ εἰς τὸ τέλος ἐπιγραφὴ προ
[illegible] φησὶ [illegible]
ἀποδηλοῦσθαι [illegible]
[illegible] ἔλαβεν [illegible]
[illegible] ἀπὸ τοῦ [illegible] πρὸς [illegible]
ἐκκλησίαν [illegible] ποιητὴν [illegible]
[illegible] προφήτης [illegible] οὐδὲν [illegible]
[illegible] κληρονομοῦσι [illegible] ὁμοίως
ὡς διὰ τῆς [illegible]
θεὶ κλῆρος [illegible] ὀφθαλμὸς οὐκ οἶδε
[illegible] περὶ [illegible] ὡς νύμφης [illegible]
ἡρμοσάμην [illegible] παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ χριστῷ καὶ
[illegible] νύμφην, νυμφίος [illegible]
αὐτὸς οὗτος ὁ [illegible] βασιλεία [illegible]

[illegible] σου· κληρονομία [illegible] οὐ κληρονομοῦσι
ἢ κληρονομήσειν μέλλουσι εἰρήνην διὸ [illegible]
κληρονομοῦσι καὶ [illegible]·
τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κε σύνες
τῆς κραυγῆς μου· πρόσχες τῇ φωνῇ 5
τῆς δεήσεώς μου·
Τὸ αὐτὸ δηλοῖ [illegible] λέξεων [illegible]
[illegible] ὡς ἔθος [illegible]
[illegible] μὲν φησὶ [illegible] λόγος· κραυ
γὴ δ' ὡς [illegible] πνεῦμα [illegible]· φω
νὴ δὲ [illegible] μου [illegible]
[illegible]
[illegible] ἀλλὰ [illegible] καὶ ἐπὶ
[illegible]
[illegible] προσφέρεται [illegible]
[illegible] γραφῆς καὶ [illegible] ἀπὸ [illegible]
[illegible] ὡς τὸ περὶ τοῦ [illegible] σύντομα·
ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου·
Σὲ γὰρ μόνον [illegible] βασιλεύοντα [illegible]
θεὸν [illegible] εἰδωλολατρείας·
ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κε. .ϊϊ.
Εἰσακούσῃ [illegible] πρὸς σὲ [illegible]
[illegible] προσεύχομαι·
τὸ πρωῒ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου
τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπ- .ϊϊϊ.
όψει με· ἐπόψει με.
Τὸ δηλοῖ ὅτι [illegible] δικαιοσύνης ἥλιος
ἀνατείλῃ [illegible] καὶ Ἰουδαῖοι [illegible]
[illegible] πολιτεύεσθαι [illegible]
[illegible] κύριε
[illegible] φ
[illegible]· πρὸς [illegible]
[illegible] τὸ πρωῒ δῆλος
τὸν ὄρθρον [illegible] φησὶ [illegible]
[illegible] ἑξῆς [illegible]
ποιοῦμεν εὐθὺς τῆς κοίτης ἐξανιστάμενοι [illegible]
[illegible] προσεύχεσθαι [illegible]
[illegible] φησὶ [illegible] καιρῷ·
ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ.
Τὰ γὰρ [illegible] ἀγαπῶσι [illegible]
[illegible] ἁμαρτ[illegible] ἐκτὸς τοῦ θεοῦ
[illegible]· οὐ παροική- .ὃ.
σει σοι πονηρευόμενος.
Οὐ μόνον δὲ [illegible] οἱ περὶ θεὸν θεῖοι ὡς
[illegible] περὶ τοῦ [illegible]· ἀλλὰ [illegible]

τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἀξίως κατεδίκασάς με μηδὲ ἀξίως ἀπαιτήσῃς με δίκην :

.η. ἐλέησόν με κύριε ὅτι ἀσθενής εἰμι ·

Εἰμὶ γὰρ ἀσθενὴς ὁμοίως, οὐ κατὰ τὰ πάθη τὰ τοῦ περιέχοντος ἤ καὶ ὅτι ἀσθενής εἰμι πρὸς τὸν ἀόρατον ἐχθρόν· τὸν καὶ φανερῶς καὶ κρύβδην ἐπιβουλεύοντα· ἢ καὶ ὅτι πιστῶς ἀξιοῖς ἐξ ἀσθενείας· ὑπολογίσαι ὅμως τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν· καὶ μὴ καταδικάσῃς με. πλέον ὡς ἐκ κοινοῦ μενοικῆς ἐστι. τῆς δὲ τοῦ ἐλέησόν με φωνῆς πάντοτε δεόμεθα· ποῖον γάρ φησιν ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε κύριε τίς ὑποστήσεται· καὶ ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· καὶ πάλιν ὅτι προσείρηκε· τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν καρδίαν ἢ τίς ἐπαρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ῥύπου· πάντως οὖν ἐλέους δεόμεθα· οὐ πάντες δὲ τεύξομεθα· ὅτι γὰρ θεῖος ἔλεος, τὸν ἄξιον ἐπιζητεῖ· καὶ εἰ ἀσθενὴς δὲ πάντες καθ' ἑαυτοὺς ἐσμέν· ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων :

ἴασαί με κύριε ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου :

.ι. Τὸ αἴτιον τῶν πειρασμῶν ἄλγος, καὶ αὐτὸ καθήκει τὸ τὰ ἀνδρειοθέντα ὀστᾶ μου· καὶ ἐκλονίσθησαν αὐτά· διὰ τούτου δὲ παρίστησι τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πάθους· ἢ καὶ ὀστᾶ μου τὸν, τὰς τοῦ νοῦ δυνάμεις αἷς οὗτος ἐπερείδεται :

.ϊϊ. καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα :

Μὴ φέρουσα τὴν βίαν τῶν ἀλγηδόνων· προφορὸν δὲ τὸ ῥητὸν καὶ ὅτι ἄπιστοι εἰς ὀργὴν ἤθη πρὸς θυμὸν ὀλοτομῆ· πρὸς ἐπιθυμίας ἀγράν· τό γε γὰρ πνεῦμα πολὺ ὅλον θάλος, ἐταράχθη τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὡς ἄνεμος θάλασσαν ἐμπεσών· κυκλοῦνται γὰρ ἀμφότερα καὶ κινοῦνται· καὶ οὐ φυλάττουσι τὴν ἑαυτῶν τάξιν καὶ κατάστασιν :

καὶ σὺ κύριε ἕως πότε ·

Τοῦτο οὐκ ἐγκαλοῦντός ἐστιν· ἀλλ' ὀδυνωμένου ἀπὸ τοῦ μακροῦ· μακρὰ μοί φησι γέγονεν ἡ ἀπὸ σοῦ παρόρασις οὕτως ἔχοντι· τοῦ

μὲν ὧν πειράζομαι ἐξαιτεῖσθαι, οὐκ ἐνεβίβασας ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ πονηρίαν· καὶ ἀρώγας φησὶ δὲ κύριε ἐπακούσας σου· τοῖς δὲ ζητοῦσι παρ' οὐ τὸ πονηροῦ ἡμᾶς μάλα ἔτι γάρ φησι λαλοῦντός σου ἐρῶ· ἰδοὺ πάρειμι :

ἐπίστρεψον κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου .ϊϊϊ.

Ἐπιστράφηθι πρός με· καὶ ἐπιστραφεὶς διὰ ἡμαρτιῶν ἐξελοῦ με τῶν θλίψεων :

σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου :

Οὐ διὰ τὰς ἐμὰς ἀρετὰς οὐχ οὕτως :

ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου : .δ.

Θάνατον καλεῖ τὴν ἁμαρτίαν· ὡς θάνατον προξενοῦν καὶ ταραχὰς γενναῖον ἀλλ' ἐπεὶ τὸν θάνατον ἐπεισήγαγεν· φησὶ γοῦν· ὁ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ πράττων· οὐ μνημονεύει τηνικαῦτα θεοῦ, μὴ θυμοῦ αὐτῇ ἢ πεπωρωμένου· ἢ καὶ θάνατον λέγει, τὸν ἀπὸ τῆς τελευτῆς καιρόν· μετὰ γὰρ τελευτὴν πᾶσα, ἀφαιρεῖται τὸ μνημονεύειν· ἤτοι παρακαλεῖ τὸν θεὸν ἀνεκτῶς :

ἐν τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι

.ι. Πρὸ τοῦ θανάτου γὰρ ἡ μετάνοια δέχεται· τὸ ἐν ᾅδῃ, καὶ ἑσμὸς μετὰ τὰς ἀποδείξεως :

ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω : .δι.

Οὐχ ἁπλῶς ἔκαμον ἀλλὰ καὶ ἐκοπίασα στενάζων· τοῦτο γὰρ ἐπίτασις· καὶ οὐχ ἁπλῶς δακρύων ἀλλὰ λούων τὴν κλίνην μου· καὶ οὐχ ἅπαξ ἢ δὶς ἀλλὰ καθ' ἑκάστην νύκτα· ἐπεὶ γὰρ ἐν ἡμέρα ταπεραιωθεὶς φροντίδες τὸν τῆς ἀναπαύσεως καιρὸν ἐξομολογήσεως ἐνεργὸν ἐποιησάμην· μηδενὸς ἐνοχλοῦντος· εὔθετος γὰρ ὁ καιρὸς οὗτος πρὸς μετάνοιαν· τὸ λούσω καὶ τὰ ἑξῆς, τὸ ἐν δάκρυσί μου καὶ τὰ ἑξῆς ἐφερμηνευτικά εἰσι μετὰ ἀφ' ἑτέρου· ἀκούσωμεν οἱ ἰδιῶται βασιλεῖς μετάνοιαν καὶ ζηλώσωμεν· προβαλέτωσαν δὲ ταύτας ἀφορμὴν ἐλέους ἵνα μᾶλλον κατὰ τοῦ ἐνδιαλαχόντος μὴ ποιεῖ τὸ πάλαι πορν, τὸ βάλλων καταβαλεῖ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ ἄχρι στοὺ αὐτὸ ἀπειρηκότα :

ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου : .δη.

Ὁ τῆς ψυχῆς δηλαδή, τουτέστιν ὁ νοῦς· ἐν ὅσῳ ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐδάκρυσε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων

λι τεθορύβημαι· πρὸς φίλους δὲ τὸν νοῦν ὀφθαλμὸν ἐκάλεσέ μου· ὁ δὴ τούτῳ τὰ πον(ηρὰ) τὸ ὁρᾶν· ὥσπερ ὁρᾷ ἡ μοι σαρκικοῦ φη(σι)· δὲ ἢ τὸν τοῦ σώματος ὀφθαλμὸν αὐτοῦ φασὶ τεταράχθαι· θυμοῦ μου κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἰδόντων γὰρ τούτων, τὸν θυμὸν ὀργίζομαι·

Ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου· ἀνίκητον τῶν πεπαλαιωμένων ἱματίων, ἐτηκώθην· καὶ κατεφθάρην ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν φοβούντων με πρὸς ἁμαρτίαν· ἢ ἐπαλαιώθην λυπούμενος, ὡς οἱ γηραιοὶ παραθέμενος·

viij. ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν·

Λοιπὸν ὡς ἤδη τῆς παρὰ θεοῦ συμμαχίας, ἅμα θαρρεῖ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐντεῦθεν φοβεῖ· καὶ φεύγειν ἐγκελεύεται· ὡς ἀόρατοι ἔτι ὄντες παρόντες· ὅτι εἰσήκουσε

.ix. κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου· ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς μου· κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο·

Ταῦτά τι θησὶ αἰτία τοῦ τε οἰκείου θάρσους, τῆς τ' ἐκείνων φυγῆς· ἡ τοσαύτη ταξία, ταῦτα σημαίνουσιν ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν· ἢ ἐπειδὴ ἔκλαυσε καὶ ἐπέτυχε καὶ ποιοῦμαι διὰ τῆς δεήσεως, διεξέρχεται τοῦ κλαυθμοῦ τὴν ὁμοίωσιν· ὡς ἐπειδὴ ἠσθένησε βοηθεῖ γέγονεν, ἤδη προσευχὴν ποιεῖται, δηλοῦντι ἐπιτελεῖν τῆς δεήσεως·

.x. αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου·

Τὸ γνωρίζειν αὐτοῦ παρ' ἄλλοτε ταχὺ λαβεῖν καὶ πῶς γὰρ οὐκ αἰσχυνθήσονται ματαίαν ἰδόντες τὰς ἑαυτῶν ἐλπίδας· ὡς εὐχείρωτος ἐστὶ τοῦ γνώμοσιν τὸν θεὸν ἡμῶν ἐκεῖνοι· ἠσχυνθήτω οὐ φοβηθῆ· ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διὰ τάχους·

Οὕτως δὲ ἔχοντες ἀσφαλῶς ὀπίσω χωρήσουσι· τὸ δὲ καταισχυνθήσονται, τῆς αἰσχύνης ἐστὶν ἐπίτασις· τὸ μὲν τοῖς σφόδρα διὰ τάχους, τοῖς εὐκταίοις τοῦ πάθους συντακτέον· τοῦ εὐχομένου ζητοῦντος τὸ πάθος αὐτοῖς θᾶττον μὲν τὸν λέγοντα· δεομένου ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· αἰσχυνθῆναι πονηρὰ βουλευομένους· ἢ φοβηθῆναι τοὺς διώκοντας τοῦ θεοῦ· καὶ ἀποστραφῆναι τῆς μοχθηρίας· καὶ οὕτω βελτιωθῆναι·

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμιναίου·

Δοκεῖ πάντως ἐναντίως ἔχειν ἡ ἐπιγραφὴ πρὸς τὴν ἐν ταῖς Βασιλείαις ἱστορίαν· ἔνθα τὰ κατὰ τὸν Δαυὶδ ἱστορεῖται· καὶ γὰρ ἐκεῖ ὁ Χουσὶ, υἱὸς Ἀραχὶ ἀλλ' οὐκ Ἰεμενί. ἀλλ' ἡ ἱστορία συμβιβάζονται τὸν τρόπον ὃν ἐροῦμεν· ἢ ὅτι διώνυμος ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ· ἢ ἐπειδὴ πρὸ Χουσὶ τηλικοῦτος ἀρχιέταιρος τοῦ Δαυίδ, ἐσχηματίσατο τὴν πρὸς τὸν Ἀβεσαλὼμ αὐτομολίαν· στὰς τοῦ στρατηγήκω τὰ διελεῖν Ἀχιτόφελ γνώμας· καὶ τῷ παραλογισμῷ ἀναβολὰς ἐμπεποίηκε, τῷ φεύγοντι Δαυίδ, καὶ ἐρομένῳ εἰς τὸ φυγεῖν πορρωτέρω καὶ συλλέξαι δύναμιν· ὥσπερ οὖν τὴν βίβλον τῶν βασιλειῶν εὑρήσομεν πλατύτερον· ἀπὸ τῆς ἀνδραγαθείας τῆς τύχης τοῦ προσώπου εἰ πρὸς Χουσὶ γὰρ δεξιὰς ἑρμηνεύεται· ἢ γὰρ ἔθος τῇ γραφῇ πολλάκις ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἢ ἀπὸ τῶν πράξεων, τοὺς υἱοὺς ὀνομάζειν· οἷον υἱὸν εἰρήνης· καὶ τέκνα σοφίας· καὶ υἱὸν ἀπωλείας· οὕτως οὖν καὶ υἱὸς δεξιᾶς, ὁ δεξιός τε καὶ ἐπιδέξιος· ἀλλὰ μὴν ἡ ἐπιγραφὴ ὑπὲρ τῶν λόγων, φησὶ Χουσὶ· παρ' ὅλον δὲ τὸν ψαλμὸν, οὐκ ἐμνημόνευσεν ὁ Δαυὶδ τοῦ Χουσὶ· ἢ δῆλον ὅτι ἄπορον· ἀλλὰ μήν γε τοῦτο γνωστέον, οὐ κατὰ τὸ κείμενον· μόνον γὰρ ὁ προφήτης ἐφ' οἷς ἤλπισεν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ Χουσὶ, ὑποθέμενος αὐτῷ, τὰ περὶ τὴν ἀπάτην Ἀβεσαλὼμ· καὶ τὰ περὶ τοῦ διασκεδάσαι τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ· τὸν ψαλμὸν τοῦτον ᾄδει τῷ θεῷ· οὐχ ὑπὲρ ὧν εἶπε πρὸς θεὸν ἐλπίδα φέρων· τεθάρρηκε τοῖς λόγοις οἷς εἴρηκεν ὁ Χουσὶ πρὸς Ἀβεσαλὼμ, ἀποστολεὺς παρ' αὐτοῦ· ἐπινοῶν ἱλαρώτερος ᾠδήν· τὸν θεὸν ἐξευμενίζοντα καὶ παρακαλοῦντα πρὸς βοήθειαν·

Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· .i. ψαλ. ζ 7

καὶ παρὰ τοῖς τοῦ Χουσὶ φησὶν ὠφεληθεὶς ἀναπνεύσας μικρὸν καὶ λαβὼν καιρὸν εἰς ἀντιπαράταξιν· ἀλλ' ὅμως οὐκέτι θαρρῶν ἀνθρώποις ἐγχειρίζεσθαι μᾶλλον ἢ σοὶ τὰς ἐλπίδας, ἐκρέμασα δεύτερα πάντα λελογισμένος καὶ φίλους καὶ συμμάχους καὶ στρατιώτας· γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον· καὶ μακάριος ἄνθρωπος ὃς ἐλπίζων ἐπὶ κύριον· ὥσπερ οὐ χρήσεσθαι ἄλλο τι παρὰ τὸν θεὸν ῥύστην

οὐδὲ τὴν ἄλλου ἐλπίζων ἢ ἐπὶ τὴν σήν:

σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με
καὶ ῥῦσαί με:

Σώζεται μὲν τις διατηρούμενος ἐν πολέμοις ἄ-
τρωτος· ῥύεται δὲ πάντως τῶν ἐπιτεθειμένων ἀ-
παλλαττόμενος· πάντων δὲ τῶν διωκόντων εἶπε·
διὰ τοὺς τῷ Ἀβεσσαλὼμ συναποστάντας φο-
νῶντας κατ' αὐτοῦ· καὶ διώκοντας τὸν τοῦ θανά-
του· ἢ καὶ σώζεται μὲν ὁ ἀσθενῶν· ῥύεται δὲ
ὁ ἐν αἰχμαλωσίᾳ· σῶσόν με ὡς ἀσθενῆ·
ῥῦσαί με ὡς αἰχμάλωτον ἐλπίζοντα ὅσον οὔ-
πω σαγηνευθῆναι τοῖς ἐχθροῖς· ἢ σῶσόν με φησὶν
ἀπὸ τῶν ἐν τῷ καταδιώκειν πολεμούντων· ῥῦσαι
με δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ θάνατον εὐθὺς ἐξερευνώντων
τὰς ἡμετέρας ψυχάς· ἀοράτων ἐχθρῶν· ἐπὶ
τῶν καταχθονίων ὡς εἶναι τὸ δεικνύμενον πλῆρες
περὶ τῆς παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς:

η. μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου:

Τὸν Ἀβεσσαλὼμ ὀνομάζει λέοντα διὰ τὴν ἀ-
γριότητα καὶ θρασύτητα· καὶ δυνάμει
τὴν ὁρμήν· ἢ καὶ τὸν διάβολον αἰνίττεται·
διὸ οὐδεὶς μὲν γὰρ τοῦ λέοντος δεινότερος·
καὶ τὸ τοῦ διαβόλου βλασφημεῖ ἐξερευ-
γόμενος· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους
ἔλεγεν· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἔρχεται·
καὶ ἐν ἐμοὶ ἕξει οὐδέν· ἐπεὶ μέντοι τοῦ διαβόλου
ψυχὴν ὑποληπτέον τὴν ζωήν· ἀφαιρουμέ-
νην ὑπὸ τοῦ ἀναιροῦντος· αἰτία γὰρ ψυ-
χὴ ζωῆς· καὶ πολλάκις τὰ αἰτιατὰ
καλοῦμεν τοῖς τῶν αἰτίων ὀνόμασιν·
ὥσπερ εἰρήνη μὲν ὁ κύριος καὶ δικαιοσύνη
καὶ τὰ τοιαῦτα· ἁμαρτία δὲ καὶ ἀπ-
λῶς ὁ διάβολος· αἴτιος μὲν γὰρ ἐκείνων
ὁ δὲ τούτων καθέστηκε· καταχρηστικώτερον
δὲ τῆς ἁρπαγῆς ἡ λέξις ἐνταῦθα, δηλοῦ-
σα ἀφαίρεσιν· ἁρμόσει δὲ καὶ τοῦτο τῷ
ἐν τῷ τέλει ἐστίν, ὁ παρὼν ψαλμός· τοὺς δι-
ώκοντας μὲν μόνους τοὺς δαίμονας·
λέοντα δὲ τὸν ἀρχηγὸν τούτων· ὃς ἁρπά-
ζει τὴν ψυχήν, εἰς ἁμαρτίαν, ἢ εἰς ἀπό-
γνωσιν· ἢ ἐξελθοῦσαν τοῦ σώματος:

μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ
σώζοντος:

Οἰκεῖα καὶ ταῦτα, τὸ μὲν σώζοντος, τῷ σῶσον·
τὸ δὲ λυτρουμένου, πρὸς τὸ ῥῦσαι· σοῦ γὰρ
μὴ ἐπαμύνοντος οὐδεὶς ἔσται σώζων
ἢ ῥυόμενος· κύριε ὁ θεός μου, εἰ ἐποίησα
τοῦτο· εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερσί μου· ιη'
εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδι-
δοῦσί μοι κακά· ἀποπέσοιμι ιηι'
ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός: — ἀποπέσοιμι.

Ὑπὸ τὸ τῆς ἁμαρτίας εἶδος· φησὶ δὲ μετὰ τὴν ἐπ-
ιβουλὴν τοῦ παιδός· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ὀνομάσαι τοῦτον ἐ-
δήλωσεν, ὑπεραλγούμενος, ἀλλ' εὐφημότε-
ρον· εἰ ἐποίησα τοῦτο φησὶν ὅπερ ὁ υἱός μου ἐποί-
ησε πράττων· ἔλεγε γὰρ Ἀβεσσαλὼμ καὶ μιαρός·
καὶ εἰ ἠδίκησα τοῦτον, χερσὶν ἤτοι πρακτι-
κῶς καὶ τῇ παλαιᾷ ἑαυτοῦ πονηρίᾳ ἀνα-
θαρρούμενος· ἢ εἰ βλάβας τοῖς συναιρομένοις αὐτῷ
μαχητάς, οἵτινες ἂν θέλωσιν παρ' ἐμοῦ ὑπὸ τοῦ θανάτου
κακά μοι ἀνταποδοῦσι· ἢ ἀποπέσοιμι τῶν
ἐχθρῶν· καὶ πῶς φησὶν ὡς οὐκ ἀποδίδωσι· πρὸς
οἷς ἐστιν εἰπεῖν· ὅτι περὶ τῶν προβαλλομένων ὁ λόγος·
πολλάκις γὰρ ἄχρι τότε πολλοῖς πονηροῖς εὑρὼν
οὐκ ἀπέδωκε· ἡνίκα αὐτὰ δὲ κινδυνεύων περὶ
τῆς ζωῆς ἠμύνετο· μὴ ἀναμαρτήσαντος ἐπὶ πλεῖον τὰ
ῥαθυμίας· τῶν πονηρῶν ἐστιν δὲ πάντως ἑτέροις εἰπεῖν·
ὡς ἀποπέσοιμι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενὸς τῆς
ἐλπίδος αὐτὰ δὲ ἧσσον, οὐ τιμωρήσασθαι τοῦ
ἀλλ' ἐμπόντας ἀπώσασθαι· εἴπως ἀπόλοιντο
καταδιώκειν ἐπεὶ καὶ ζητεῖν ἀποστερῆσαι μὲν καὶ
τῆς ζωῆς· ὁρᾷ γὰρ ὅτι καὶ φείσασθαι τοῦ παιδὸς
παρήγγελλε τοῖς στρατιώταις καὶ τὸν θάνατον
αὐτοῦ μαθὼν πικρῶς ὠλοφύρετο· ἢ καὶ ἄλλως·
ἐχθροὺς ἀοράτους ὑποληπτέον· ὧν ἀποπεσεῖσ-
θαι λέγει κενὸν καὶ ἄπρακτον μηχανησάμενα καὶ κα-
ταισχύνοντας τούτοις· διὰ τῶν ἀρετῶν ἀντιπα-
ρατάξεως· οὐ μεγαλορρημονῶν δὲ φησὶ τὰ
τοιαῦτα φησὶν ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἐμπεσών, ἀν-
θεκτηρίας αὐτὰ προβάλλεται· ἐκλάβοι-
μεν δὲ καὶ πρὸς ἄλλους τοῦτο τὸ χωρίον·
ὡς οὐκ ἠδίκησά τινα, βίᾳ τῆς βασιλείας ἀπε-
λάσας· οὐδὲ πρὸς Σαοὺλ ἀπέδωκα· ἀνθ' ὧν εὐ-
εργετηθείς, θάνατον ἐμοὶ κατεσκεύαζεν τι-
φανερῶς, καίτοι λαβὼν ὑποχείριον· ὡς ἡ
κατ' αὐτὸν παρίστησιν ἱστορία· εἴτε τοίνυν
τῷ Ἀβεσσαλὼμ ἢ τοῖς ἀφ' αὐτῶν προσαρ-
μόσαι τὸν λόγον, εἴτε πρὸς ἄλλον ἢ τὸν
Σαούλ, οὐδὲν τὴν ἀλήθειαν λυμαίνεται·
τὸ δὲ πρῶτον μὲν ἀνταποδώσεως ὄνομα
καταχρηστικῶς ἀντὶ τῆς ἀποδόσεως πε-

ρει λήπτεται δ᾽ ὅσος ἐστὶν· μὲν γὰρ ἡ καταρχὴ τοῦ ἐν ποιεῖν ἢ κακῶν· ἀπόδοσις δὲ ἡ τοιούτου ἀντιμετρήσις. ἀνταπόδοσις δὲ δευτέρα ἡ καταβολὴ καλῶν ἢ κακῶν, ἀπὸ τῶν μὲν δοθέντων, εἰς τοὺς ἀποδόντας· σύνηθες δὲ τοῦτο τῇ γραφῇ· καὶ μάλιστα τῷ Δαβίδ·

·v· **καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι·**

Καταδιώξαι φησὶν ὁ Ἀβεσαλὼμ τὴν ψυχήν· τουτέστιν ἐμὲ περιφραστικῶς· ἢ σῶμα ἀλλὰ τὴν [illegible]·

καταπατῆσαι. **καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου·**

Ζωὴν ἐνταῦθα, τὸ αἷμα λογιστέον· καὶ τοῦ γὰρ ζῶντος αὐτὸ ὡς συνεκτικώτερον τῶν ἄλλων ζώων [illegible] ζῶον σῶμα χρίσιν·

καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι·

Δόξαν λέγει τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ σῶμα καὶ τὸ περιβόητον· διὰ τὴν ῥώμην, ἢ τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς προσγενόμενον ὄγκον· κατασκηνῶσαι δὲ, ἀντὶ τοῦ κατασκηνῶσαι ποιῆσαι· τουτέστι διαφθαρῆναι καὶ διαλύεσθαι· ἐπειδὴ καὶ πρὸς τὸν ἀόρατον ἐχθρὸν μετενεγκεῖν τὸν λόγον· κατευχόμενος διωχθῆναι παρ᾽ αὐτοῦ· ἢ καταληφθῆναι· μηκέτι δυνάμενον ἀποφεύγειν τὰς ἐπιθέσεις αὐτοῦ· ἢ εἰς γῆν· τουτέστιν εἰς τὴν γῆν πραγματεῖαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ καταχωσθῆναι· τοῦτο γὰρ ἡ καταπάτησις βούλεται· καὶ [illegible] λοιπὸν ἐπεμβαίνοντος ἢ ὡς χοῦς ἐναλλόμενον· ἢ μὴ μόνον τὸ σῶμα τοῦτο παθεῖν· ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν ὑπὸ τὸν μῶμον· δόξα γὰρ οὕτως καὶ τιμὴ τῆς ψυχῆς, εἰς γῆν καταμιχθῆναι· προσηλωθῆναι τοῦ γεηροῦ τοῖς σκήνεσι· μηκέτι τῶν ἱερῶν τῆς θεωρίας προσθηρᾶσθαι δυναμένην·

·vi· **ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου·**

Ἐπεὶ γὰρ ἀνάστημα ἐστὶν ἐν ὀργῇ· ὡς ὅταν λέγῃ διάμαρτε σῶν ὁ θεός μου· νῦν δὲ πρὸς τιμωρίαν αὐτὸν ἐκκαλεῖται· καθάπερ ἐστὶ τὸ καθέζεσθαι ἐπὶ θεοῦ σωματικῶς οὐκ ἐκλαμβάνομεν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀνίστασθαι· ἀλλὰ τὸ μὲν καθέζεσθαι δὴ τὸ βασιλικὸν καὶ δικαστικὸν· ἐστὶ δὲ τὸ ἀνίστασθαι, τὸ τιμωρητικὸν ἢ ἀντιληπτικόν· ὀργὴ δὲ τοῦ θεοῦ οὐ πάθος νοητέον· ἀλλὰ τιμωρίαν ἀξίαν αὐτῆς· **ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν σου·**

Ὑψηλὸς ὢν φανηθεὶς καὶ τοῖς ἀνοίοις· φανῆναι τοῦ ἐν τοῖς πέλας τελεσθῆναι τοῖς ἀμαρτήμασι τῶν ἐχθρῶν. πέλος τῆς ἑκάστου ζωῆς ὁ θάνατος· οἱ δὲ ἐπανεγερθῶσι, ἐξουσίαν· διὰ τὰς σὰς ἐντολὰς παραβαίνειν ἑκάστου·

καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προστάγματι ᾧ ἐνετείλω· ·vii·

Μὴ μακροθυμήσῃς ἔτι, ἀλλ᾽ ἀμύνου. διὰ τὸ πρόσταγμα ὃ ἐνετείλω· ἐνομοθέτησας γὰρ ἡμᾶς τὸν πράσσοντα ἐκ μέρους· νῦν δὲ ὁ υἱὸς ὃ παῖς ἐξύβρισε κατὰ τοῦ πατρός· ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλος ἐκλαβεῖν τὸν λόγον· ὅτι περὶ τοῦ μὲν ἐστι τοῦ ἀνάστασις ὁ προφήτης εὔχεται· εἴρηκε γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ὁ κύριος· περὶ τοῦ ἰδίου σώματος, πρὸς ἰουδαίους· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον· καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομήσω αὐτόν· ἐξηγέρθη τοίνυν διὰ τὸ πρόσταγμα ὃ ἐνετείλω· εἶπας περὶ λύσαι ἐγεῖραι αὐτοῦ·

καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε·

Εἰ γὰρ ἐπικουρήσεις μοι, ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται· καὶ ἐπιστρέψουσι πρὸς κύριον· τὸ δὲ κυκλώσει, ἀντὶ τοῦ κύκλῳ γενήσονται τῶν σῶν ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀφιστάμενοι τοῦ ναοῦ· ὁ γὰρ θεὸς ἀπέραντος· καὶ ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως δὲ δυνάμεθα τὸ ῥητὸν ἐκλαβεῖν· τότε γὰρ ἡ τοῦ ἐθνῶν συναγωγὴ, περὶ τὸν χριστὸν γέγονε· καθάπερ ἐν κύκλῳ, ἀπὸ περάτων τῶν περάτων τῆς γῆς· ἢ τὸ κυκλώσει σε ἀντὶ τοῦ ἀναστήσει καὶ ὑμνήσει σε· ἐπειδὴ γὰρ ἐν χορῷ τοῖς ὕμνοις ἀναφέρουσιν, ἀπὸ τοῦ σχήματος· τοῦ πράγματος, ἀντὶ τοῦ πράγματος ἐμήνυσε· τουτέστι τὴν εὐφημίαν·

καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον· ·viii·

Ἕνεκεν ταύτης τῆς συναγωγῆς, ἀνέλθε πρὸς τὸν πατέρα, μετὰ τῆς, ἐπίστρεψον εἰς τὸ ὕψος τῆς δόξης ἧς εἶχες, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι· τὸ ἄφραστον πληρώσας ἤδη μυστήριον·

κύριος κρινεῖ λαούς·

Οὐ παροξύνεται γὰρ τὰ κατ᾽ ἐμοῦ μεμηχανημένα· ὁ κύριος κρινεῖ τοὺς μὲν πονηρούς· καὶ κρίνων τοὺς ἀγαθοὺς δὲ εἰς τὴν ἐκδέξιον·

κρῖνόν με κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ᾽ ἐμοί· ·ix·

Ἐπειδὴ κρίσεως ἐμνήσθη, γενοῦ φησὶ καὶ μοὶ κριτὴς ἐξετάσας τὴν δικαιοσύνην μου· ἣν ἐπιδεικνύμενος πρὸς τὸν υἱὸν ἀπέσχεν, καὶ τοῖς ἀμφοῖν τὸν [illegible] καὶ κατὰ τὴν ἁπλότητα μου, ἐπ᾽ ἐμοὶ γενομένης· τοῦτο δ᾽ ὡς ἄλλου λέγων, μὴ φεισθῇς δὲ κατὰ τοῦ δυνάστου, ἐν ταῦτα μᾶλλον εὔχεται κριθῆναι, ὅτι ἑκὼν μὲν, μὴ κριθῇς φησὶ πρός με σὺ, μηδὲ τὸν ἐμὸν βίον, προστάσσον παρέξει ταῖς

ἰδιωτικοῖς· ἐνταῦθα δὲ περὶ τῆς προνοίας αὐτοῦ ἐκεῖ ζη-
την· τοῖς ἀδικηθεῖσι τὰ αὐτὰ ἐλεημένης αὐτῷ:
x. συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν
καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον·
Ἐκλείψεται ποτὲ τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ πονηρία,
κατευθυνθήσονται οἱ δίκαιοι· τουτέστιν, ἐν ᾧ ἀπὸ δι-
οδεύουσιν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς:
ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεός
Ὁ θεὸς ἐρευνῶν ἐστὶ καὶ πολυπραγμονῶν, τὰς καρ-
δίας καὶ τοὺς νεφρούς· ἤγουν ὅσα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ θυ-
μοῦ κινήματα· περὶ τὴν καρδίαν γὰρ ὁ θυμὸς·
καὶ ὅσα τῆς ἐπιθυμίας· καὶ αὕτη γὰρ περὶ τοὺς νε-
φρούς· ἐξ ὧν ἐκείνων δηλαδὴ καὶ τοὺς ἁ-
μαρτωλοὺς πάσας ἐπιγινώσκει:
xi. Δικαία ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ
τοῦ σῴζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ·
Εὐθὴς οὖν τῇ καρδίᾳ καὶ ἀπόνηρος· καὶ πρὸς τὰς
εὐθείας τῆς ἀρετῆς ὁδοὺς ἀπευθύνων ἐμαυτὸν· δι-
καίως προσδοκῶ βοήθειαν· οὐ χάριτι μὴν· ἄχρη-
στος γάρ, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ τοῦ σῴζειν ἰσχύοντος·
ἴσθι δὲ ὡς τινὲς μὲν δικαίως ἑρμηνεύο-
ντες, τὸ πρὸ τοῦ στίχου, τοῦ σῶμα τὸ μετ… ὅ-
χε τὸ σῶμα δικαίως μᾶλλον ἐξελέγξουν· τὸ
παρὸν στίχῳ, τοῦ σῶμα…· καθὼς ἡμεῖς
xii. ἑρμηνεύσαμεν: ὁ θεὸς κριτὴς δίκαι-
ος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος:
Τοῦτο λέγειν ἔοικεν, πρὸς τοὺς σκανδαλι-
ζομένους ἐπὶ τῇ προνοίᾳ τοῦ θεοῦ· ὅτι παρ' ἑ-
κάστοις ἡ θεοῦ ἐπιεικὴς ἐστι· δίκαιος μὲν
οὖν, ὡς ἀντιμετρῶν ταῖς πράξεσι τὰ ἀ-
μοιβαῖα· ἰσχυρὸς δὲ, ὅτι δύναται ὅσα βούλεται·
μακρόθυμος δέ, ὡς μὴ παραυτίκα ἐπάγων
τὴν κόλασιν:
καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν·
Τοῦτο τῆς μακροθυμίας ἑρμηνευτικόν
ἐστιν· ἡμεῖς μὲν γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἁμαρτά-
νομεν· ἀντιμωρεῖ τε μὲν ἀξίους αὐτοὺς δὲ
μακροθυμῶν, δίδωσι καιρὸν μετανοίας·
ὀργὴν δὲ τὴν κόλασιν ἐνταῦθα νόησον· ἀπορρού-
σθε τινές· ὡς εἰ δίκαιός ἐστιν ὁ θεὸς ἀξίως κολά-
ζων, πῶς ἐστι φιλάνθρωπος· δίκαιος μὲν ἐστιν,
ὡς ἀξίως ἀποδιδοὺς· φιλάνθρωπος δέ, ὡς μὴ εὐθὺς
τιμωρούμενος· ἀλλὰ μένει ἐξ ἱκανοῦ καὶ παρέχων
ἀφορμὰς ἐπιστροφῆς· καὶ μὴ ἑωρῶν τὸν ἐχρῆ-
σθαι βουλ… ποιεῖν … στηθυν…

ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε τὴν ῥομφαίαν xiii.
αὐτοῦ στιλβώσει· τὸ τόξον αὐτοῦ
ἐνέτεινε καὶ ἡτοίμασεν αὐτό:
Οἱ ἰδιώτας ὁ προφήτης ὁ Δαυίδ, ὅτι πᾶν τὰ ἔθνη
τοῖς πολεμίοις αὐτοῦ μεταχειρίσας ἔξοισι· μετὰ τοῦ
ταῖς οἰκείαις ἀποθέσεσι καὶ διδάσκαλοι· ἐὰν
γὰρ μὴ ἐπιστραφῆτε οἱ τῆς εὐθείας ἀποπλανηθέντες
ὁδοῦ πρὸς τὴν ἀληθῆ στροφήν, οὐκ ἐκφύγητε τὴν τιμω-
ρίαν· ῥομφαίαν μὲν ὀνομάσας, τὴν κρείττω· τόξον δὲ
τὸ ταχύ· καὶ ῥομφαίαν στιλβώσει, μὴ … ὥσπερ ἠκονημέ-
ρας ἐπὶ τὴν τιμωρίαν καὶ πρὸς καιρὸν μακροθυμία
ἑτοιμάσει δὲ καὶ ἐνέτεινε τὴν πληγήν, καὶ ὅσον οὔπω βολῆς·
καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου· xiiii.
Ἐν τῷ τοξικῷ δὲ τῆς κολάσεως εἴδη ποικίλοι
τρόποι θανάτου, διὰ σφαγῆς· διὰ πυρός· διὰ ὕδατος·
διὰ σεισμοῦ, διὰ χάσματος· καὶ ὅσα τοιοῦτα ἡ μὲν
εἴδη γινώσκομεν· ἃ καθ' ἑκάστην ἔργα χρί-
θαμεν· δι' ὧν οὗτοι ἀποτελεῖται· χρὴ δὲ γινώσ-
κειν ὡς εἰ καὶ δοκεῖ ταῦτα σωματικά, ἀλλὰ θεοπρε-
πῆ ταῦτα νοήματα· καὶ παρέλαβε τὸ παχύτατον …
ξιν ὡς τὸν τῶν ἀκροατῶν παχύτητος καθικέσθαι·
διὰ τοῦ γὰρ ῥομφαίαν εἰσφέρει τὴν θεὸν ἔχουσαν· καὶ τόξον
καὶ βέλη καὶ σκεύη πολεμικά· καὶ στιλβοῦν καὶ ἐκ-
τείνοντα· ἵνα τὸν φόβον τοῖς ἀκροαταῖς ἀποτοῦ
αὐξήσῃ· καὶ διὰ τῶν σωματικῶν ὁμοίως· καὶ τὰς
τιμωρίας αὐτῶν διανοίας· οὐ γὰρ δεῖται τοῦ ὅπλου
ἐπιβλέπων ἐπὶ τούτων καὶ ποιῶν αὐτὴν ξένων· ὃν ἐν
τῇ χειρὶ τοῦ … ὁ διαλύων ὀρμὴν τῇ κραταιοτάτῃ αὐ-
τοῦ … ἀέρι ἀνεπιτηδείως … οἱ ἱεροφάνται
παραδεδώκασι: τὰ βέλη αὐτοῦ τοῖς
καιομένοις ἐξειργάσατο·
Ἐν τούτῳ παραμυθεῖται τοὺς ἀδικουμένους· αἱ τιμωρίαι
γάρ φησι τοῦ θεοῦ, τῶν ἀξίων ἐπιτηρεῖται· καιομένους δὲ
ἐκάλεσε, τοὺς μηδεμίαν ἀρετῆς ἔχοντας ἰκμάδα· τοὺς οὖν
ἐξηρανθέντας ὅλως … ἐπιτηδείους εἶναι πρὸς
τὸ πῦρ τῆς κολάσεως· καὶ δὴ τὴν παρὰ … ὁ καὶ
τοῖς καιομένοις φησί· τοῖς πυρὶ τῶν παθῶν θυμοῦ ἡδονῆς·
φιλοχρηματίας ἢ τοιούτων ἄλλων· οὕτω διαχωρα-
φή, τὸ ἀμυθεῖν … ὀργὴν· καὶ τοῖς πονη-
ροῖς … τὴν κόλασιν … ἀπὸ τοῦ
… τὰ βέλη … μετὰ τὸ ἀλλ:
ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν· xv.
Ἐκ τῶν ὧν ὁ ἀπόστολος οὗτος, γεγονὼς ἀδικίας ὠδῖσαι
μετὰ τοῦτο παρὰ θεοῦ διδομένης ἀρχῆς μελετήσας·
τὸ δὲ τῆς ὠδῖνος ὄνομα παρέλαβε μὲν δηλῶσαι βου-

λογισμοῦ· διαμαρτάνουσι· καὶ ἀφορμὴν ταπεινώσεως εὑρίσκοντες ἀδικήσαι σκέπτονται· πληροῦνται τοῦ θυμοῦ, διὸ ἀποκόπτονται ἀπὸ ῥήσεως· κυμαίνονται περὶ λογισμοῖς, ὁδοῖς ἐρχομένοις μυρίοις· φοβοῦνται ὅσιοι· ὧν ὅλως οὐ φέρουσι τὰς τοιαύτας μάστιγας, τιμωροῦντες αὐτοὺς ἀδίκους· τὸ μὴ ἐλεῆσαι τοὺς ἀνθρώπους· μηδὲ μετανοῆσαι πράξεων ἐλευθερωθῆναι ἀπὸ τοῦ συνειδότος ἰδίου· ὅπου τοίνυν ἡ γραφὴ βουληθεῖσα ἀφόρητον, τὸ ὠδίνειν ἐνδείξασθαι τοῦ ὠδίνοντος ὁμοιωθῆναι ὑπογράφει· ὠδίς ἐστιν ὁ πόνος ἐκ τοῦ ὠδίνειν, τουτέστιν αὔξειν· τὸ γὰρ βρέφος τῷ χρόνῳ αὐξανόμενον φορητὸν γίνεται, καὶ διὰ τοῦ σφοδρῶς ὠδύνας ἐμποιεῖ πρὸ ἐξόδου μετὰ πόνου· δεικνύων τοῦτο ἐν τῷ ὅπου καὶ ἔμφυτος ἡ ὠδὶς ἡ μακρά· ἀλλ᾽ ἔξωθεν ἐν ποιροῖς καὶ αὔξει τὸν ὠδῖνα περιβαλλόμενα· ~

συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν·

Καὶ μὴν ἐπὶ τῶν τικτόντων πρῶτον σύλληψις· ἔπειτα ὠδῖνες αὐξήσεως τοῦ βρέφους· ἀλλ᾽ ἐκεῖ μὲν τὸ πρὸ αὐτοῦ ἐμβρύου σύλληψις λέγεται πρὸ ὠδῖνος· ἐνταῦθα δὲ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο· ὠδίνει γὰρ τὴν ἀδικίαν καὶ χαλεπῶς ὑπ᾽ αὐτῆς διατίθεται· διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· καὶ τὸ μὴ τὸν καιρὸν εὑρίσκειν ἐπιτηδείου· συνέλαβε πόνον· ὥσπερ προσέλαβε συμμαχικὸν ὄχλον· καὶ ταπεινώσει γὰρ τῆς τύχης ἢ τοῦ σώματος καταβαλοῦσι δυνάμεως· οὐ μόνον ὠδίνων ἀλλὰ καὶ τῇ τύχῃ· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πλεονεξίας περιέπιπτεν, ἕως οὗ τὴν ἀνομίαν ἐγέννησε· ἀνομίαν γὰρ οὕτως αἰτιᾶσαι τὸν πρᾶξαι ἐπιχειρήσαι καὶ ἀναλῶσαι ἑαυτοῦ παλαιὰς τὴν δὲ τῶν ὑπὸ τὸν τρόπον ἑρμηνείαν ἀπὸ διανοίας· ὠδίνειν μὲν ἐν τῷ λέγουσι τὴν ἔννοιαν· σύλληψιν δὲ τὴν στάσιν τῆς ἐννοίας τῆς πρώτης· ἢ καὶ ὁ πέτρα ὠδίνει· καὶ πολλὰ παθῶν ὑπὸ τοῦ δὲ τοῦ λογισμοῦ· ἐξ ὧν ἐγέννησεν, συνέλαβε δὲ πάντα ἐπερομένη τοῦ αὐτοῦ πράγματος· ἰδὼν αὐτὸς γέγονεν αὐτοῦ καὶ δευτέρα ὠδίς· ~

·χδι·

λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο·

Κινδυνώνυμοι καὶ τὸ κατὰ βάθους ἢ κινδυνώδους πολεμίου ἐδήλωσε· διὰ τοῦ δὲ αἰτίας τοῦ λάκκου ὅμοιος ὁ τοῖχος ὡς γὰρ ἐκεῖ τοῖς ἐμπεσοῦσιν ἄφυκτός ἐστιν ἢ μᾶλλον ἐπὶ σαυτὸν λύσας κατὰ τουτέστι διὸ ὀρύξας πρὸς τὸ βαθύτερον οὕτως ἀνέσκαψεν· σκυλευθεὶς ὁ πόλεμος, βάθος πονηρίας ἔχουσι καὶ κύκλῳ θανατηφόρον ἀλλ᾽ αὐτὸς ἐμπεσεῖται τοῖς κινδύνοις καὶ τοῖς βόθροις οἷς συνέλαβεν

ἐσπούδασεν, αὐτὸς συλληφθήσεται· ——

ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ· ·χδη·

Καὶ ἀφαιρεῖται βεβαιώσει· καὶ διάβολος τὸ γάρ, περιπεπτωκὼς κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐστι καὶ ὁ πόνος αὐτοῦ περιέξεται· συνήθως γὰρ τὰ θαρρεῖν· καὶ ἐπιστρέψει οἶκοι ἐν τῷ πολεμίῳ λαὸν, κλάδων φυτοῦ διαθεὶς ἐφ᾽ ἵππος, τῆς κεφαλῆς ἐμπλακεὶς ὅς· καὶ κρεμασθεὶς ἀπὸ τῶν, ἀνῃρέθη·

καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται·

Ἡ ἀδικία ἧς κατήρξατο· ἐπ᾽ αὐτὸν καταβήσεται· ἀπὸ γὰρ τοῦ κυρίου τὰ μέτρα τοῖς ὁσίοις· ἐκεῖ ἐδήλωσε· καὶ μετὰ τοὺς κακοὺς πολέμους· πόλεμον γὰρ σύγχρονον τῇ ἀδικίᾳ οὐ πρὸς αὐτὸν ἀνῃρεῖ μᾶλλον·

ἐξομολογήσομαι κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ·

Ἐπὶ δὲ τοιοῦτον τέλος λαβούσης τῆς μελέτης, εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ, ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐπὶ τῇ δικαιοκρισίᾳ αὐτοῦ·

καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου·

Καὶ ὡς τῷ ὀνόματι κυρίου, τὰ νικητήρια ὅτι ἐπεκαλεσάμην αὐτό· καὶ ἐβοήθησέ μοι· εἰ δὲ τὸ ὄνομα ὡς δὲ τοσαύτην ἔχει δύναμιν, τί οὐ καὶ αὐτὸν φοβηθῆ· ὑψίστου δὲ, τοῦ ὑπὲρ ἁπάντων· τοῦ δὲ ὑπερβολῆ· ἢ καὶ τοῦ ἐπουρανίου καθὰ προλαβοῦσι εἴπομεν· τοῦ δὲ, οὐχ ὑπέροχος ἢ ἀνθρώπων σοφῶν· καὶ μάλιστα παιδὸς ἀνάξιοι· πῶς γὰρ ὅς, καὶ πένθιμον ἐποίησε τὴν ἡμέραν τῷ υἱῷ· ἀλλὰ ἀποδεχομένου, τὸ πῶς ὠδῖνα ἐφ᾽ ὅλους δικαίας τῆς ἀδικίας, καὶ λαμβανομένου· τὴν δὲ τῶν λάκκον ὀρύξειν καὶ τὰ ἑξῆς, ἀχρὶ τοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται συντομώτερον ἑρμηνεύοντες, τῶν λέγουσι δὲ ἄλλων μεταφορικῶς· ὡς ἀκάκου ἐμηχανήθη· αὐτὸς πέσῃ· τοῦ καὶ κατηχολάβοι τοῦ διαβόλου·

εἰς τὸ τέλος· ὑπὲρ τῶν ληνῶν·

Τί μὲν βούλεται τὸ εἰς τὸ τέλος, ἐν τοῖς προλαβοῦσιν προείρηται, ληνοὺς δὲ καλοῦμεν· τοὺς ἀπολυταγὴν τοῦ οἴνου μόνης μάλιστα· ὀλίγη δὲ μὲν γὰρ ὅπως· κλήματα οἷα πόρρω βότρυς δὲ ἡ πίστις· ἥτις ἐν ἀποθλιβομένοις ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ δι᾽ ὅλας καλεῖ δι᾽ ὅλου οἶνον· τὸν καρδίας τῶν πιστῶν εὐφραίνοντα· προσῳδίας τοῦ τὸν ἐπὶ ληνῷ ὁ ψαλμὸς οὗτος ἐπιφωνηθεὶς τοῖς τρόποις· πάλαι μὲν γὰρ εἰς ναὸς ᾠκοδόμηται· ἦν ἐν μέσῳ τῇ ληνῷ· ὅτι καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περιουσίᾳ ἐστί· ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ προσλήνιον ὤρυξεν αὐτῷ· πύργον μὲν γὰρ καὶ τὸν ναόν· προσλήνιον δὲ τὸ θυσιαστήριον· ἐπὶ [illegible] εἰ δὲ τὸν

αἰώνιον· ἐπειδὴ καὶ τὸ περὶ τῶν νικῶν ἤλλαξεν, καθάπερ
ταμιευομένου· ἀλλ' ὅμως ἐνταῦθα καθόλου τῶν ἐθνῶν ἐκκλη-
σιῶν, παμπληθεῖς ὅτι καὶ πάντα τὰ ἔθνη τὴν θε-
.i. ογνωσίαν κατέλαβον:· **κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς**
ψαλμ. η **θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ:·**

Τῶν μὲν οὐρανίων, ἐνίζοντος κύριος ἐστὶν ὁ Χριστός· τῶν
δὲ πλανωμένων, τῶν δὲ πιστῶν διὰ πλάνην τούτων τῶν πλανωμένων καὶ τὸ
τῆς ἐπιγνώσεως· διὸ καὶ ἡ κοινὴ ἀπόδοσις ἐν τῷ
λέγοντι γὰρ αὐτῶν πιστῶν ἐκκλησιῶν· κύριε δὲ ἡμῶν
ὁμολογεῖ· ὅπερ ἡμῶν δηλοῖ τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἐπίγνω-
σιν· ἐστὶ θαυμαστὸν τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ τῇ γῇ· καὶ γὰρ
ἐπὶ τῷ ὀνόματι, δαίμονας φυγαδεύει καὶ μυρία
μάστιγι νόσους ἀπελαύνει· καταβάλλει τὰ τῆς πά-
θη δὲ ταῦτα τὸ δ' αὐτὸ καὶ φοβερὸν ἀλλαχοῦ καλεῖ·
θαυμαστὸν μὲν οὖν, διὰ τὰς ὑπὲρ φύσιν ἐνερ-
γείας· φοβερὸν δὲ, διὰ τὴν ἄρρητον δύναμιν· ὅρα
δὲ πῶς ἑαυτὸν ἡμῖν ὁ Δαβὶδ συνέταξεν· προ-
ορῶν τὸ μυστήριον καὶ τῶν πιστῶν· εἰ δὲ τοῦ κόσμου δι-
αφοραῖς πάσας ἀνθρώποις πέρατα· τὸ δὲ περὶ τοῦ φήσου
σὺν Ἰουδαίοις· τὸ γὰρ τοῦ πανιέρου Χριστοῦ ὄνομα
παρ' αὐτοῖς πλεῖστοι τῶν ἐθνῶν εὐλαβοῦνται μὴ
φησὶ γὰρ ὁ Ἡσαΐας ὅτι δι' ὑμᾶς τὸ ὄνομά σου
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ὥσπερ περὶ τοῦ
Χριστοῦ ὁ λόγος δυναμίτι ἐρεῖ:·

.ii. **ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου**
ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν:·

Μεγαλοπρέπειαν ἐνταῦθα, τὴν θεότητα ἐκάλεσεν ὄνομα-
ζει· μεγάλη γὰρ αὕτη καὶ πάντων οὐρανῶν ὑπερβαίνουσα·
αὕτη φησὶν ἐπήρθη καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν
δυνάμεις ὑπερβαίνουσα ὡς ὑπερθαυμαστὸς καὶ ἀκατάληπτος
καὶ οὐκ αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ ἀγγέλους· τὸ τοιοῦτον ἐκπλη-
ρῶν ταῖς μυστήριον· ἢ καὶ ἄλλως εἰρήσθω· βούλο-
μαι τὸ τοῦ θεοῦ φησὶν ὡς ἀπρόσιτον δήμου ὑψω-
θεὶς φησὶν ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν
οὐρανῶν ὑμνούμενος ἀπὸ τῆς γῆς· ὃ καὶ προφήτης ἕτερος
ἔλεγεν· ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ καὶ
τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ:·

.iii. **ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κα-**
καθηρτί-σω. **τηρτίσω αἶνον:·**

Τὴν ἐν τῷ ἱερῷ τῶν παίδων ὑμνολογίαν προαναφω-
νεῖ· ἐκπληρουμένων ὅτε εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, τεθη-
λότες μὲν τὸ θαῦμα τῶν παίδων, ὡς ἐκπληττόμενοι
ἀκούοντες· πρὸ τοῦ μὲν γὰρ καὶ νεκρὸς ἠγέρθη· καὶ
λεπρὸς ἐκαθαρίσθη καὶ δαίμων ἠλάθη· δο-
ρός δὲ παίδων· ὑπομαζίων, τὸ ὡσαννὰ
ἐφθέγξατο· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἔθηλυ παῖδες, ἀλ-
λὰ θηλαζόντων· ὅσοι παράδοξον ᾆσμα τοῦτον· καὶ ἐπὶ
τοῦ διὰ τὸ τέλειον εἰργάσω ἐξαιρέτως αἶνος:·
ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι
ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν:·

Δι' ἐγειρεῖν καὶ τὴν τοῦ θαύματος αἰτίαν· ὅτι δι' αὐτοῖς
πονηροῖς, τοῖς ἐχθροῖς σου γενομένοις ἐπιμαίνονται
τοῖς ἄλλαις παραδοξοποιΐαις· ὑποπτεύουσιν ὡς
ἐξαπατᾶται τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, ἴσως, ἐπὶ δὲ τῶν
ὑμνῳδούντων νηπίων, ἀπορῶν ἤδη ἠχόμενα καὶ τὰ παι-
δία ἐξεφώνησε, παντὸς ἀντιλογίας ἀποκλεισθείσης·
ὡς μὴ θεηλάτου, πρὸς τὸ καταλυθῆναι· τουτέστιν
ἀφανισθῆναι τὸν Ἰουδαϊκὸν δῆμον· τὸν ἐχθρὸν ἅμα
καὶ ἐκδικητὴν τοῦ θεοῦ· ἐχθρὸς μὲν γάρ ἐστιν, ὡς πο-
λεμῶν τὸν υἱόν· ἐκδικητὴς δὲ ὡς ὑπὲρ τοῦ πρὸς
τοῦ πατρὸς δοκῶν· οἱ δὲ τὸν καὶ τὸν διάβολον ἐ-
χθρὸν καὶ ἐκδικητὴν ἐκχρῆσθαι μὲν ὡς ἐναντιού-
μενον ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῖς τοῦ φίλοις
πολεμοῦσιν· ἐκδικητὴν δὲ ὡς μετὰ τὴν ἁμαρτίαν,
ἐγκαλοῦντα τοῖς τὴν τοῦ θεοῦ καταφρονήσασι· καὶ
περὶ τιμωρίαν ἑλκοντα, διὰ τὴν ἀπείθειαν τὴν παρα-
βασιν· ἰστέον γὰρ ὅτι οὗτος ὁ καὶ ἀδελφοῖς· ὥσπερ δὲ τὸ
μὲν τάδε τὰ ἐν ὑπομνήμασι θεσπί· οἱ γὰρ ἐκ τῶν
τοῦ προφητικοῦ ὁμιλοῦσιν ἢ καὶ προσώπου κα-
θὰ δὲ ἐδήλωσα, τῶν ἐκκλησιῶν ὡς τὸ λεγόμενα:·

.iiii. **ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ἔργα τῶν δα-**
κτύλων σου:·

Πρώην μὲν γὰρ τὰ ἔθνη τοὺς κόσμους ποιητὰς τούτους
δοξάζοντες ὠνόμαζον θεοὺς τὸν ἀληθεῖς δὲ λα-
τρείας, ἢ τοῦ πιστοῦ ἐκκλησίας φησὶν ἐπιγνώσομαι
τοὺς οὐρανούς, ἔργα τῶν σῶν δακτύλων· οὐρανοὺς
δὲ λέγεται τοὺς μὲν ἀρχῇ ποιηθέντας στερεώματι
ἢ καὶ πληθυντικῶς εἶπε διὰ τὸ τοῦ ἑνικοῦ· καὶ τὰ
τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου διὰ μὲν τοιοῦτον οὐρανοῦ
ὡς περιεκτικοῦ· καὶ τὴν ἐν μέσῳ κτίσιν ἐμφαίνει·
λέγοντος δὲ τίνος, δακτύλων εἶπε, παραστῆσαι βου-
λόμενος, ὡς ἐργάτης πολλὰς πρὸς τοῦτο δυνάμεως
ὅτι μικροῦ, καὶ τοιοῦτοι· ἐπειδὴ δὲ δοκεῖ τὰ διά-
φορον καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ φησὶν καὶ ἔργα τῶν χει-
ρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί:·

σελήνην καὶ ἀστέρας ἃ σὺ ἐθεμελίωσας:·

Οὐρανοὺς μὲν ἐκθέσθαι, καὶ τὸν οὐρανὸν κόσμον προσ-
έθηκε ὅπως ἐπιγνώσομαι πολιτείαν καὶ τὰ ἄστρα
ἔργων τὴν σελήνην δὲ τάξας· οὐ παρῆκε τὸν
ἥλιον ἀλλὰ αὐτὸς ἐδήλωσε κατελθὼν ἐπεὶ
καὶ ὑπὸ ἡλίου αὕτη φωτίζεται· καὶ σιωπω-
μένως ἀμφοῖν τῇ γνώσει τῶν ἄστρων, ἐγκαίνι

6

δυνάστας γὰρ τῶν μεγάλων ἐστὶ φωστήρων· τὸ θάτερον
τίθησι μηνῶν ὅσα τὸ θάτερον ὡσαύτως ... ἀλλαχοῦ
ὡς τίθησι τὸν ἥλιον· οὐ γάρ φησι καὶ πρότερον φῶς
ἢ ἥλιον· καὶ ἀμφοῖν δι᾽ ἀλλήλων νοουμένων· ἃ δὲ τοῦ
ἔστι τὰ ἄστρα ἢ τὰ ἔργα· ἐθεμελίωσας διὰ αὐτῶν
ἐπήξας ἢ ἔδρασας· ὥσπερ δὲ ποτὲ τὴν ἀφορισ
μὸν τοποῦν ἐπὶ τῆς γῆς τοῖς ἐπὶ κρεμαμένοις·

.δ. Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ,
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;

Καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἀρρήτως προεγνωκὼς
τὸ ταύτης μυστήριον· τί γάρ φησι τοσοῦτόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος
ὅτι ἀφῆκας αὐτὸν καὶ ... ἀνθρωπος
ἢ ἐσόμενος αὐτοῦ λαμβάνοντος· ἐπειδὴ τί ἐστιν ὁ λόγος
ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐπιλαμβανομένων τινός, εἴτε
μνεία αὐτῶν διὰ συμπάθειαν ποτὲ λαμβανόντων
ἢ οὕτω τοῦ μὲν ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ὡς ἀντιλήψεως
τινος· τοῦ γὰρ ἐπισκέπτῃ, οὔτε γὰρ ἄγγελος
οὔτε πρέσβυς ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ κύριος ἦλθεν ἔσωσεν ἡμᾶς·
τί τοιοῦτον ἐστὶν ἄνθρωπος· ἵνα τοῦ δι᾽ αὐτὸν
γένηται καὶ πέσῃ μὲν ἄγγελον, οὐδὲν τοιοῦτον
ἐποίησας· τοῦ λόγου δὲ πέσοντος ὡς τὴν ὕλην
περὶ ἦλθες ἁμαρτίαν· ἄνθρωπος δὲ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου,
τὸ αὐτὸ δηλοῦ ἐκ παραλλήλου· καὶ σαφηνείας ὡς ...
... παλαιά· δοκεῖ γὰρ περὶ ...
υἱὸς ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ ἄνθρωπος·

.ϛ. Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽
ἀγγέλους·

Μέμνηται καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐβεβλημένων, τὸν γὰρ
ἄνθρωπον πλασθέντα βραχύ τι τῶν ἀγγέλων ἠλά
ττωσας· διὰ τὴν σύγκρασιν τοῦ σώματος· καὶ τὸν
δὲ κατοικοῦμεν ... ὅταν ἐπαίρηται διὰ τὸν νοῦν,
συστέλλεται διὰ τὸν χοῦν· σὰρξ καὶ σῶμα τίβρι
θόμενον· ἀλαζονεύεται τοσοῦτον, τί δ᾽ ἂν εἰ μὴ πολιτευ
όμενον διὰ τὸ σῶμα·

Δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν·
ὁ δόξῃ μὲν διὰ τὸ λογικὸν ἀναβὰν γενέσθαι· τιμῇ δὲ
διὰ τὴν προσαγωγὴν ὑποταγὴν τῶν ζώων ἁπάντων·

.η. Καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν σου·

Καὶ ἐχειροτόνησας αὐτὸν βασιλέα τῆς κτίσεως ἣν ἐποί
ησας· αὐξάνεσθε γάρ φησι καὶ πληθύνεσθε καὶ
πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς·
Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν πο
δῶν αὐτοῦ· πρόβατα καὶ βόας ἁπάσας
ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου·

αὐτὸς.

Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ἰχθύας .θ.
τῆς θαλάσσης τὰ διαπορευόμενα
τρίβους θαλασσῶν·

Καὶ τοῦ αὐτοῦ ... κατάλογον ... εἰλήπται· φησὶ
γὰρ καὶ ἀρχέτω τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετει
νῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς
γῆς· εἰπὼν δὲ πάντα δι᾽ ὀλίγων, καὶ πρῶτον τὰ
ἡμερώτερα ἐξ ὧν πρόβατα· εἶτα δὲ λέγει τοῦ πεδί
ου τῶν τοῖς πεδίοις ἐμμενόντων τετραπόδων·
κτῆνος γὰρ πᾶν τὸ κτῆσιν οὖν τετράποδον· δι᾽ ἃ
μέντοι τῶν κτηνῶν· τὸν χέρσον ζῷον παρέδω
κε· εἴτε ἥμερον εἴτε ἄγριον· πᾶν γὰρ ὡς ὑπηρετοῦν
τοῦ ἀνθρώπου παρήχθη· καὶ πᾶν ἀρχεῖ ὃ διασώζων
τὸ πρῶτον τῆς ... ἀξίωμα· πετεινὰ δὲ τοῦ οὐρανοῦ,
τουτέστι τοῦ ἀέρος· τοῦ γὰρ νῦν κατὰ χρῆσιν, οὐρανὸν
ὀνόματος ὡς ὑπερκέφαλον δι᾽ ἣν οὐρανοῦ κέ
κληται· ἀποβλέψας δὲ πρὸς τὰ παμπληθῆ ἐστὶ τῶν
ἰχθύων εἴδη διὰ ἑνὸς λόγου τὰ πάντα παρέστησεν εἰπὼν
τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν· ἀποικίζων γὰρ τὸ
ἀρσενικὸν γένος, ἐπὶ τὸ οὐδέτερον μεταβέβηκεν·
βουλόμενος ἐμφῆναι τὸ διάφορον τῶν ἐν ὑγροῖς ζῴων·
ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου νοούμενα· δια
γορεύει δὲ καὶ εἰς τὸν κυριακὸν ἄνθρωπον ὡς ὁ ἀπόστολος ἐξέθη
κεν ὁ γράφων πρὸς Ἑβραίους· τί γάρ φησι τοσοῦτόν ἐστιν
ἄνθρωπος ὁ προσληφθεὶς τῷ θεῷ λόγῳ, ὅτι μιμνήσκῃ
αὐτοῦ· λέγει γὰρ οὕτως ἐστὶν ὁ κόσμου ὁ ἀλλότριος· υἱὸν δὲ
ἀνθρώπου τοῦ ἐκάλεσε, ἵνα καὶ πῶς τοιόσδε ... ζοντας α
... παραδέδοται τῆς σαρκός· διὸ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς
εὐαγγελίοις πολλαχοῦ τοῦ ἑαυτὸν ὀνομάζει· δηλῶν,
ὡς ἐκ τῶν παρθενικῶν καὶ ἀχράντων αἱμάτων, ἐπήξατο
ναὸν ἑαυτῷ· υἱὸς δὲ ἀνθρώπου ἂν ... καὶ εἰ γέγονεν
ὁ λόγος· ἐπισκέπτῃ δὲ αὐτόν, ὅτι προφανῶς φησι
τὸν κύριον ἐναντίον μου διαπαντὸς ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐ
στί· ἠλάττωσας δὲ αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους· διὰ τὸ
πεινᾶν καὶ διψᾶν· καὶ ... τοῦ σώματος
ὑποκεῖσθαι πάθεσι· ἐστεφάνωσας δὲ αὐτὸν τουτέ
στι ἐκόσμησας· δόξῃ μὲν τῇ θεότητι· τιμῇ δὲ τῇ πα
ρουσίᾳ ἀγγέλων· πολλαχοῦ δὲ, ἐδορυφόρουν αὐτόν· ἢ τῶν
ἀμφοτέρων παρὰ τῶν ἀνθρώπων, θύειν γὰρ οἱ πιστεύοντες
ἔλεγον, καὶ συνέλαβον ἐπὶ μὲν τοῦ δὲ αὐτῷ ὑπέτα
ξας, ὥσπερ ... τὸ κατοικεῖν φυλάξαντι κατὰ δὲ
τὸν τῆς ἀναλογίας λόγον, πρόβατα μὲν, οἱ ἐξ ἐθνῶν
πεπιστευκότες οἱ ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνοὺς πεπλα
νημένοι εὑρὼν ὡς τῶν ἑαυτοῦ συνήγαγεν μάνδρα· βό
ας δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν βαρὺν ἕλκοντες τοῦ νόμου ζυγόν·

ποίημα δὲ τοῦ πατρὸς, οἱ μήτε τὸν τοῦ μωσέως νόμον
δεξάμενοι, μήτε τὸν τῆς χάριτος· ἀλλ' ἀδιαλλάξως
καὶ ἐν τῇ παιδείᾳ τῇ ἀμαχήλῳ ὄντες τὰς ἡδονὰς
τοῦ βίου, βαδίζοντες· τοὺς μὲν δύνασθαι ἀναβαθμὸν
ἀέναος θεωρεῖ· ἐστὶ πετεινὰ μὲν τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ἀπὸ γῆς
ἰχθύες δὲ θαλάσσης οἱ δαίμονες· τοῖς κύμασι μὲν
σκιρτῶντες τοῦ βίου καὶ ἀποζῶντες τὴν ἅλμην τῶν
πονηρῶν ἡμῶν πράξεων· πάντες γὰρ ὑποτέτακται
ὑποτάσσονται τῷ χῷ· ὅτι αὐτὸς πάντων κατακυριεύει
ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· οὐκ ἄκαιρον
δὲ γλαφυράν τινα παραθεῖναι ἐξήγησιν· ὅτι τὸ
ἠλάττωσας, οὐ πρὸς τοὺς ἀγγέλους λέγεται· ἀλλὰ
πρὸς τὴν δόξαν τοῦ πρὸ· οὕτω γὰρ ἀναγνωστέον·
ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι, τοῦ σοῦ δηλαδὴ ἀ-
ξιώματος· διὰ τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν· εἶτα τὸ ἐξῆς
παραγέγονε· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν ἤγουν
ἐπὶ πλεῖον· οὐδὲ γὰρ ἀπῆλθον, ἢ τὸ θεῖον ὄνομα ἔλα-
βεν ἢ δορυφορεῖ τοιαύτης ἐτύχε· εἰ πάντως ἔφη
οἱ ἰουδαῖοι ποτὲ παῖδας θηλάζοντες ὕμνησαν·
ποῦ ὁ ἐχθρὸς, ὅπου αὐτὸς κατήργησε· πῶς δὲ φησὶ
ὁ δαβὶδ· ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ἔργα τῶν δακτύλων
σου· διὰ τὰ ἀξιωτὸς μιμοῦντος περὶ τοῦ· ἐν ἀρχῇ γάρ
φησὶν ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν: ·

.ix. κε ὁ κς ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου
ἐν πάσῃ τῇ γῇ:

9 Ἐπεὶ ὁ ψαλμὸς οὗτος τὸ κατὰ χριστὸν προλέγει μυστήριον,
ὁ δὲ χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ καταβέβηκεν· καὶ αὖθις πρὸς
αὐτὸν ἀναβέβηκε· ὥσπερ ἐν κύκλου σχήματι
πρὸς τὴν πατρῴαν δόξαν ἀποκατέστη, διὰ τοῦτο
ὁ ψαλμὸς κυκλοῦται· ὅθεν ἤρξατο εἰς τοῦτο καταλή-
ξειν· ἀρχόμενος γὰρ τῇ ἐκπλήξει, οὕτω καὶ ἔστησε τοῦ θαυμάσαι:
ερμηνεύει τὸ τέλος, ἐν τοῖς προλαβοῦσιν εἴρηται καὶ

εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ:

περὶ τοῦ εἰς τὸ τέλος, ἐν τοῖς προλαβοῦσιν εἴρηται καὶ
ἄλλως δὲ, περὶ τῆς καταλύσεως ἐγκαινήσεως τοῦ υἱοῦ ὑπὸ
πολιτείᾳ. ὁ διακριβοῦ θαύματος· ἐπεὶ καὶ κρύφια
ἐνταῦθα τὸν τοῦ υἱοῦ ὄνομα ζῆ θαυμαστὸν· ὡς τὸ ἑ-
βραϊκὸν ἀντίγραφον· μυστήριον γὰρ κεκρυμμένον
ἀπὸ αἰώνων· τοῦτο δὲ ἐν τέλει σε ἔγνωσαν· λέγει γὰρ
ὁ παῦλος ὅτι ἀποκεκρυμμένον ἦν· τοῖς ἄρχουσι τοῦ
αἰῶνος τούτου· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς
δόξης ἐσταύρωσαν· διὸ δὲ ἀπὸ κοινοῦ θαυμαστόν,
ὃ προορῶν ψαλμός· διὸ οὗτος κελεύει ὑπὸ τοῦ
ἐχθροῦ δεῖ διαμαρτυρεῖσθαι· προσδὲ οὗτος ὁ ψαλμὸς
καὶ τοῦ υἱοῦ σοφίᾳ τοῦ πνς· οὐ γὰρ πάντων βρα-
χέος ἐποίησεν· οὔτε πάντων ἐξήγησεν· ἀλλ'

ποικίλη τὴν βίβλον· ὧν μὲν κατὰ μέρος ἀφθόνως
διεξιὼν· τὰ δὲ βραχύτητι διαναπαύων τὸν
κάμνοντα, πληρῶν δὲ τὸν λόγον ὁ προφήτης, ὡς καὶ
αὐτὸν ἐν τοῖς εὐεργέταις τοῦ θεοῦ· ἢ καὶ προσθεὶς τῶν εὐερ-
γετουμένων καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὴν γραμματείαν ἀπολαύων·
τοῦ δὲ χρὴ κατὰ γραφὴν ἐνὼ ὡς τῆς θείας γραφῆς· τὰ
μὲν καθ' ἱστορίαν μόνον ἑρμηνεύεται· καθάπερ τὸ
ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· τὰ
δὲ κατὰ θεωρίαν μόνον· ὥσπερ ἡ πηγὴ ἴσον τοῦ ὕδατος
σύ ἐστι μοι· δεῖ γὰρ μὴ ζητεῖν ἐνταῦθα τὸ νόημα· πο-
λλὰ γὰρ ἀπεικάσας τὸ καταλειφθὲν ὕδωρ τινὶ καὶ
νοῦ· διηλομένον ὅτι περὶ τὸν συνόμιλον γυναικός,
ὁ λόγος ἐστί· ὡς ἰδεῖν διὰ τὴν φύσιν ἐλθόντα
δεῖ διαλαμβάνειν· τὰ δὲ καθ' ἱστορίαν καὶ κατὰ
θεωρίαν, ὡς τὰ περὶ τοῦ χαλκοῦ ὄφεως ὃν ὕψω-
σε μωσῆς· ἐγένετο γὰρ ἡ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ λαμβάνε-
ται διὰ τοῦ κατὰ τοὺς ψαλμοὺς, πολλὰ τῶν ῥη-
τῶν τοιαῦτα καὶ οὐ πάντα καθ' ἓν εἶδος μόνον δι-
ερμηνεύεται: ·· ἐξομολογήσομαί σοι κε .i.
ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου:

Διπλῶς ἡ φωνὴ ἐξομολογήσεως ἔχει σημασίαν· ἀν-
αγγέλλει μέν τε τῶν ἡμαρτημένων, καὶ εὐχαρι-
στεῖ εὐεργετούμενος· εὐχαριστήσω φησὶν οὐχ ἁπλῶς,
ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας ὑπὲρ ὧν πέπονθα καὶ πείσο-
μαι:

διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου:
θαυμάσια λέγει, τὰς εὐεργεσίας τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ
τρόπαια:

εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί: .ii.
Ὅτι περιλαβὼν τὴν ἀπειλὴν ψευδῶς καὶ δεινά·
ἐμνήσθην γὰρ τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην· ὅτι ἐκεῖ μόνον οὗτος
ἔστι παράκλησις· ὡς καὶ μωσῆς εἶδον δεινὰ ἀμε-
ταστρέπτως δὲ τὴν εὐφροσύνης, ἡ ἀγαλλίασις ὡς
καὶ τὴν καρδίαν ὑποτηροῦσα ἀναπάλλεσθαι χαρᾶς: ·

ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε:
Ἔθος ἦν τοῖς ἑρμηνευταῖς περὶ τὴν μάθησιν ἀκινουμένοις· ὡ-
μολογία εἰς αὐτοῦ καὶ ψάλλειν· ἐντεῦθεν τῶν πό-
λιν ἀπὸ μεταφορᾶς οἷόν τινος τοῦ· διὰ τοῦ ψαλμοῦ
τὸν ἐπιτεταμένον εἰς θυρὲ κροτάλων ἐστί· ἐμφαί-
νει δὲ ἐρυθμὸν ἐναρμόνιον τὸ ψαλεῖ· ἀόσμαντι
νικῶν φησὶ, οὔτε φυσιόδου καὶ γὰρ ἀνυμνοῦντος·
ἀλλὰ τῷ ὀνόματί σου· τοῦ καὶ ἐπαινόμενον αὐτὰ
κατάλληλον: ·

ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου .iii.
εἰς τὰ ὀπίσω ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦν-
ται ἀπὸ προσώπου σου:

Ἄρχεται καταλέγειν τὰς ἤδη τῆς εὐεργεσίας, ὑπὲρ ὧν
ἡ ἐξομολόγησις· ἐτόλμησε γὰρ ὁ τύραννος ποτὲ κα-
τὰ τοῦ ὄρους, ἢ ὡς αὐτοῦ φιλοῦ, προσελάβετο· ἐπει-
δὴ τοῦτο γέγονε ὅπερ ἐσήμανε σαφῶς ἡ κοινή, ἠσθένη-
σε δυνάμεως ἅμα χρόνου, καὶ μεταιχμίων ὑπεχώρησεν· ἀπο-
στραφέντων δὲ καὶ στρατευμάτων αὐτοῦ· καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν δὲ
ναΐδας, ησθένησαν καὶ ἀπώλοντο· οἱ οὖν τὴν ἀρ-
χὴν, ἀφῃρημένοι τὴν τυραννίδα· τοῦ γὰρ
κατὰ τὸν ἐσχηματισμένον αὐτός· καὶ τὸν διάβο-
λον καθαιροῦντος ἐν πνεύματι θεοῦ· καὶ διαφθείρεσθαι αὐτοὺς ἡ
μᾶς ὁ πλάσας· τὸ θεῖον βάπτισμα· καὶ τῶν μυστηρίων
καὶ φυλακῆς τῶν θείων λογίων καὶ τὴν αὐτοῦ
πολιτείαν ἀναπολιτευομένων, ὅλον τὸ σῶμα ἀ-
μαρτίας καὶ πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ πάντα τὰ πάθη μου διὰ
μου· καὶ οὐδὲ μὴ δαιμόνων χορὸς καθ' ἡμῶν
εἰ μὴ δι' ἀραθυμίας· ἡμᾶς ἐκ μὲν τῶν αὐτοῖς
ἐπιτασσομένων τῶν ἐντολῶν ἀμελεῖν ἐποίησαν,
ἀπὸ προσώπου δὲ τοῦ νῦν ἀποφοβοῦσι· φο-
βερὸν γὰρ ἐν πολέμοις τὸ ἄριστον τὸ πρόσωπον.

·ιγ· ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν
δίκην μου·

Ἐκρίνας μὲν γὰρ τὸν ἀσεβῆ πεπίστευκα· καὶ τὰ
δικασθέντα ὑπὸ τοῦ διαβόλου πρότερον· καὶ
πικρῶς τυραννούμενοι ἐξαιρούμενοι καὶ ἰδὼν ὅτι
φθονερῶς ὁ πονηρὸς τὸ σὸν πλάσμα κατε-
δουλώσατο ἐδικαίωσας ἡμᾶς τῶν ἐκείνου
χειρῶν ὑπεξάγων καὶ τῆς πλάνης ἠλευθέρω-
σας· δίκην γὰρ ἐν τούτῳ δικαιοσύνης ἐκά-
λεσεν·

ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων δικαιοσύ-
νην·

Τοῦτο, διὰ τὸ ὁμοούσιον ἀνάληψιν τοῦ σωτῆρος·
πληρώσας γὰρ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν· εἰς τὸν
θρόνον αὐτοῦ κατέστη τὸ δικαστήριον· ἐπὶ τῆς ἐξου-
σίας τῆς θεότητος· οὐ μὴν λιπὼν ἀφ' ἧς πρὸ ἡμῶν
ἐπεδήμησεν· ἀναληφθεὶς γὰρ καὶ καθίσας
ἐν δεξιᾷ πατρὸς τοῦ πρὶν ὡς ἔλαβεν πάντων ἐξου-
σίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἐβόησε τῷ ἰδίῳ πλά-
σματι· ὑπὲρ οὗ καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἔθηκε ψυχήν·
θεοπρεπῶς καὶ πάντων ὄντων· καθὰ χριστὸς
γὰρ εἰς θρόνον ἐπὶ τοῦ λόγου καὶ θεοῦ ὑποληφθεί-
η ἂν ὡς δικαστὴς καὶ ἐξουσίαν καὶ πρῶτον ἔχων
ὅμως ἀπεκρύπτετο διὰ τὴν οἰκονομίαν, ἵνα πᾶσα
πληρωθῇ· γέγονας οὖν ἐξουσίᾳ δικαστής·
καὶ φανερῶς δικάζοντος ἀνελάβετο ὁ μὲν δί-
καιος κριτής· καὶ ὑποδεξάμενοι αὐτοί καὶ διαθε-
ἐμποδιζόμενος εἰς εὐθύτητα·

ἐπετίμησας ἔθνεσι καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής· ·δ·

Ὠνείδισας φησὶν τῶν πλανῶν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐ-
φημένος ταῖς ματαιότησι οὐκ ἐμένετο τὴν ἀλήθειαν· οἱ
γὰρ ἀπόστολοι, καὶ κηρύττοντες οὐ μετὰ νοῦ· καθὴ πλεῖ-
στον τῶν ἐθνῶν· ὡς ὁ παῦλος, ὦ ἀνόητοι γαλάται φησί· αὐ-
θανομένη γὰρ ἀπηλλάττοντο τῆς δουλομανίας· τῶν
δὲ ἀπολωλότας, καὶ ὁ πρὸς τὴν ἀσέβειαν σωματοφα-
νίζετο διάβολος τούτου, ἡ στήλη τῆς ἀσεβείας:

τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος·

Ἦν τοῦ θεοῦ τιμὴν ἀρπάσας τοῖς δαίμοσι· καὶ ὀνό-
ματα ἐπεθήκαν οἱ καταδουλωθέντες αὐτοῖς· ὡς ἡ
φλύαρος εἰς δόξαν θεογονίας παρήγαγον· καὶ ἵνα τὰ
λοιπὰ παρῶ· τέως γοῦν διὰ καὶ ἄρεα καὶ ἀπόλλωνα· καὶ
ἑρμῆν καὶ ἄρτεμιν· καὶ ἀφροδίτην καὶ τοιούτους ἄλλ-
ους ματαίως καταπαύεσθαι τὴν ἀσέβειαν λόγον· ἐξη-
λείφθησαν· οὐ μόνον διόλου τοῦ παρόντος αἰῶνος·
ἀλλὰ καὶ πολλῷ μάλιστα τοῦ μέλλοντος· τοῦτον γὰρ
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος εἴρηται· ὡς κύριε αἰῶνα διαλοεῖ-
ναι αὐτά· σύνηθες γὰρ τῇ γραφῇ τὰ τιμιώτερα
δηλοῦν διὰ τοῦ διπλοῦ σχήματος· οἷον ἅγια ἁγί-
ων τὰ ἅγια· σάββατα σαββάτων· καὶ τὰ τοιαῦτα·
ἢ τὸ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ἐπὶ πᾶσι, αὐτὶ τοῦ
μέχρι τοῦ τέλους· ἦν γὰρ ἔθνος γὰρ τοῦ λοιποῦ πάντα
πᾶσιν, οἱ δαίμονες ἀπελεύσονται, σβεσθέντων αὐτοῖς
καὶ τῶν νοημάτων:

τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέ- ·ε·
λος καὶ πόλεις καθεῖλες,

Ῥομφαίας αὐτοῦ νοητέον, τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας· δι' ὧν
ἡ ψυχὴ πλαττομένη, νενέκρωται· πρὸς ἀρετὴν
ἐντεθαπτομένῃ σώματι, ὥσπερ σώματι, καθη-
ρέθη τὸ δὲ αἱ πόλεις, κατὰ γινομένην τὴν ἀσέβει-
αν τὸν καὶ τὴν εὐσέβειαν, ἀντὶ οἰκοδόμων μέν ἡμῖν,
ἢ καὶ πόλεις ὑποληπτέον, τοὺς ἀνόμους, οἱς οἱ δαί-
μονες ἀναπαύονται· οὐκ ἂν καιρὸν δὲ, πόλεις
εἰπεῖν καὶ τοὺς ἐναγεῖς ναοὺς τῶν εἰδώλων:· ·ϛ·

ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου· μετ' ἤχου

Οὐδεὶς γὰρ αὐτὰ θύειν προσφέρειν οἶδεν· ἢ
ὅλως ἐπικαλεῖσθαι· τὸ δὲ μετ' ἤχου, ἀντὶ τοῦ με-
τὰ βοῆς· βουρνα γὰρ ἔφευγον τὰ δαιμόνια
ἢ καὶ μετ' ἤχου, ἀντὶ τοῦ ὤλετο μετὰ τῆς ἀλαζο-
νείας ἐκείνης ἢ καὶ τοῦ κρότου τῶν ἐπιβωμίων
ἀσμάτων· ἐμικῶς δὲ κατὰ τῶν δαιμόνων
ἀσεβῆ τοῦ καὶ ἐχθρὸν ὀνομάζων εἰς τόν

πρὸς τὸ ἐναντίον δεδιωγμένων μᾶλλον
ὑβρίζων· ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιον ἀποστασίας
γινόμενον· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοῦ, οὐχ ἥκιστα κα-
ταβέχειν :~

καὶ ὁ κ(ύριο)ς εἰς τὸν αἰῶνα μένει.

ἐπὶ τοῖς ἔθνεσι μὲν ἦν μαινόμενος ἄχρι συν-
τελείας· πάντα γὰρ ἀθετοῦνται τῇ ἰσχύϊ· τῶν δὲ
ζαμένων αὐτὴν ὁ λόγος διδάσκει :~

·VIII· ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ :·

ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα βίον ὑπὲρ ἡμῶν κρίσεως τοῦ
δαίμονος μικρὸν ἄνωθεν ἐπὶ τὴν γνῶσιν τὴν μέλ-
λουσαν αἰνίττεται· τὴν καθόλου καὶ τὴν τελευ-
ταίαν καὶ φοβερὰν· ὅταν ἑκάστῳ δίδωσι κατὰ τὰ
ἔργα αὐτοῦ, τὸ δὲ ἡτοίμασεν ἀντὶ τοῦ ὡς εἴρηται :·

καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
δικαιοσύνῃ κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι :

οἰκουμένην μὲν λέγει τοὺς πιστοὺς· παρ' οἷς οἰκεῖν πι-
στεύεται διὰ τῶν ἀποστόλων ταχθέντων· λαοὺς δὲ τοὺς
ἄλλους ἀνόμους παρ' οἷς λόχμαι δασεῖαι τῶν παθῶν
αἷς οἱ ἀθηροφόροι δαίμονες ἐμφωλεύουσι μά-
λιστα γὰρ ἐκεῖ, καὶ ἄλλως τοῦ κρίνειν· διὰ δὲ τοῦ δι-
καίως ἐπάξων· καὶ πρὸ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν·
ἢ καὶ τὸ λαοὺς ἐπάγων τῆς οἰκουμένης ἐσαφήνι-
σεν ὄνομα· ἀπὸ τοῦ περιέχοντος τοὺς περιεχομένους
ποδηλώσας· τὸ κρινεῖ δὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ
τὴν εὐθύτητα προσπλέξας· ἐκήρυττε τὸ τοῦ κρίνοντος
τὸ ἀπαραίτητον :

·IX· καὶ ἐγένετο κ(ύριο)ς καταφυγὴ τῷ πένητι :·

πένητας εὐσεβεῖς καὶ ἀρετὴν· ὁ ὀξύθυμος λαός· ὧ
πεπιστευκὸς καταφυγὴ γέγονε ὁ θεός· ὁ γὰρ ἐν χρήμα-
τι πλούτου, ἄπιστος καὶ ἀβέβαιος· ἢ καὶ τὸν βούλε-
ται δηλοῦν, ὡς οὐκ ἔστιν παρὰ τῷ θεῷ προσωπο-
ληψία καὶ τὸν πτωχὸν γὰρ καταφεύγοντα δέχεται
δεχθεὶς καὶ οὐκ ἀποστρέφεται :·

βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι :·

καταφεύγοντι βοηθεῖ καὶ ἐν εὐκαιρίαις τοῦ πεπονημένου
σφίσι καὶ ἐν θλίψεσι· καθ' ἑαυτὸν γὰρ ἕκαστον ἀπο-
λύσει ἀναλύμω στι· οὐ μόνον γὰρ οἱ ἐν συμφοραῖς· ἀλλὰ
καὶ οἱ ἐν εὐπραγίαις· βοηθοῦ μάλιστα χρῄζουσιν
ἵνα βεβαίαν τὴν εὐδαιμονίαν φυλάξωσι· καὶ μὴ ἐκ-
πέσωσι διὰ ῥᾳθυμίαν τὴν μετὰ τὴν συμφορὰν τῶν
δὲ τὸ ἐν εὐκαιρίαις, ἐπὶ καιρὸν δὲ ἐπὶ καιροῦ γινόμενον
τες ὅτι ἐγένετο κ(ύριο)ς βοηθὸς ἐν θλίψεσιν, ἐπὶ και-
ροῦ. ἤγουν ὡς καιρὸς δέοιτο βοηθείας :·

·X· καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες

τὸ ὄνομά σου· ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς
ἐκζητοῦντάς σε κ(ύρι)ε :~

ἄλλοι τοῦ ἐλπίσαι ἐπὶ σοὶ· οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου· τοῦ
τέσ, ὅτι ὡς μόνον ἐνδιδόμενος σῴζειν πάντα περιφανῶς ἢ
γνῶσιν οἱ πιστεύοντες τῷ θεῷ· τὴν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ τὸ
ἐλπισάτωσαν ἀντὶ τοῦ ἐλπίσουσι· μεθ' ἡμῶν ἐγένετο ὁ ἐπι-
τακτικὸς ὁ λόγος οἷα καὶ διδασκαλικὸς· περιεῖναι βεβαι-
οῖ δεῖν, ἐν τελειότητι· καὶ ἄλλως καὶ καλῶς εἶπε τὸ ὀνομάσαι.
τὸ γὰρ αὐτὸ φύσει, οὐδεὶς ἐγνώρισε· προστέθεικε δὲ τῷ
πίστει τὸ αἴτιον τῆς ἐλπίδος προσάγων, ὅτι οὐκ ἐγ-
κατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κ(ύρι)ε. ὅρα καὶ πῶς οὐκ εἶ-
πε ζητοῦντας ἀλλ' ἐκζητοῦντας· ἐκζητοῦντας ἔσονται
τὸ ἐξ ὅλης ψυχῆς ζητεῖν· διὰ τῆς προθέσεως παραστήσας :·

ψάλατε τῷ κ(υρί)ῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν Σιών · ·XI·

οἷον τὴν δὲ φησὶν ὑπὸ τοῦ κ(υρίο)υ· οἱ ὑμᾶς μικρὸν ἐδήλω-
σαν, ψάλατε· κατοικοῦντι δὲ εἶπε οὐχ ὅτι περικλείεται
τόπῳ θεός· ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ οὕτως, τὸ πρὸ τὸν τόπον ἐν
ψυχῇ οἰκειότητα· εὑρίσκει γὰρ καὶ τοῖς πιστοῖς· οὐχ ὡς πε-
ριεχόμενος, ἀλλ' ὡς οἰκεῖος πρὸς αὐτοὺς διακείμενος· ἤγουν τὴν
τῶν ἰουδαίων καὶ ἑβραίων ψάλλειν προτρέπεται, ὡς καὶ τοῖς
ἔθνεσιν· αὐ γὰρ ἐστι τοῦ θεοῦ, ὁ ἐν Σιὼν χρηματίζων καὶ
τοῖς ἀξίοις διαγελτοῖς· ἢ καὶ Σιὼν τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλη-
σίαν, ὑπολιπτέον ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν ὑμνήσωσι :~

ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ :

οὐ πρὸς τοὺς ἀποστόλους· οἱ πορευθέντες ἐμαθήτευσαν
πάντα τὰ ἔθνη αὐτοῖς τοῦ θεοῦ ἐπιτηδεύματα, ὅ μὲν σύμ-
μαχος, μηχανὰς εἰρηκεν· ὁ δὲ ἀκύλας, ἐπαλλαγάς· ὡς μὲν
πράξεις ἐπιτηδεύματα· ὡς δὲ σοφίας μηχανάς· ὡς δὲ ὡς
τὸ ἄλλο μὲν ἀλλαγαί· οἱ τε γὰρ πόρρω· γεγόνασιν ἐγγύς, καὶ
οἱ ἐν τῷ σκότει τῆς πλάνης· ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας· καὶ οἱ ἐν
ἀλλοτρίῳ ἐν μνήμῃ· καὶ οἱ ἄπειροι μὲν πρὸς εἰλημμένοι καὶ θεὸς
δὲ οἱ καὶ ὁ αὐτὸς θεὸς :~

ὅτι ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη :· ·XII·

αὐτὰς δὲ ὑπομόνως ἐπειδὴ ἐμνήσθη αὐτῶν· ἐπελελήσμεθα
πρὶν διὰ τὴν ἀποστασίαν, ὁ μὴ παρορῶν τὰ ἐκ ἰσθυσίας ἐκ-
χεόμενα αἵματα αὐτῶν· ἔθυσαν γὰρ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις· ἀλλ' ἐκζητεῖ τὸ
τοῦ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἐκχεόντων ἃ οὐκ ἐνέβαλον
αἵματα· ἢ καὶ τὸ ἐκδίκησιν διὰ δικαίας. τῶν ἀλληλο-
φονιῶν· ἃς ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐπιβουλευθέντες ἔπραττον
το· ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι πᾶς φονεὺς διὰ κίνησιν πραχθεὶς·
φησὶ γὰρ ἐν τῇ βίβλῳ τῆς γενέσεως· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐκζη-
τήσω :~

οὐκ ἐπελάθετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων

ὑπὲρ κραυγῶν μὲν γὰρ ἡ φωνὴ τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν ἀσθε-

ἐχθρῶν, ἐδεήθη καὶ βοᾷ πρὸς τὸν πατέρα· γενομένην αὐτῷ κραυγὴν, τὸ ποσάκις πάλαι περὶ ἢ κατὰ τοῦ βουλευτηρίου λέγων· ὡς οἱ προφῆται πάλαι, τὸ ἐνθέως ἐν ἀπίστως μυστήριον κατιδόντες, ἔκραζον· καλέσωντες τὸν σαρκωθησόμενον ὡς ἀντιλήψιν· οὐ καὶ ἄλλως πνευματικῶς ἐν τῷ διὰ τὴν ἁμαρτίαν, τῆς κραυγῆς οὐκ ἐπιλάθετο :

.xiii. ἐλέησόν με κύριε ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου :

Καὶ τοῦ προσώπου χρησταμένου πάντως· ἴδε φησὶν τῶν ἐκ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν γενομένην μοι ταπείνωσιν, ἐσπουδάζοντας ἐξᾶραι ἅπαν τὸ χριστιανῶν γένος :

.xiiii. ὁ ὑψῶν με ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου :

Πύλας θανάτου, τὰς πολυειδεῖς λέγει τιμωρίας τῶν μαρτύρων· αἷς αναιρεθῆναι καὶ καὶ ἐν μέσῳ ζοφερῷ γινόμενοι παρὰ τοῦ σωτῆρος· διὰ γὰρ τῶν αἰκισμῶν· ὁδοὺς εἰς θάνατον· δίωκται δὲ, καὶ περὶ τοῦ δαβὶδ ταῦτα νοεῖσθαι πολλάκις μὲν ὑπὸ πολεμίων ταπεινωθεὶς, ῥυσθεὶς παραδόξως ἐκ θανάτου καὶ ἐπισημότερος γεγονὼς, διὰ τὴν παρὰ θεοῦ ῥοπήν :

ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πάσας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών :

Τοῦ αἴτια εἶπε τοῦ ζητεῖν ἐλεηθῆναι· εἶπε τοῦ ἐξαρθῆναι τοῦ θανάτου ἵνα φησὶν ἐξαγγείλω πάσας τὰς αἰνέσεις σου· τὰς τῆς δημιουργίας· τὴν τῆς προνοίας τῆς σοφίας, τὰς τῆς δικαιοσύνης· τὰς τῆς ἐνανθρωπήσεως. ὑπὲρ ἑκάστου γὰρ τούτων, ἄξιος πάντως αἰνεῖσθαι· σιὼν μὲν οὖν ἐνταῦθα, τὴν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἐκκλησίαν ὀνομάζει· πύλας δὲ αὐτῆς, τὰς καθ' ἑκάστην ἐκκλησίας· διὰ τούτων εἰσάγεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ταῖς γὰρ ἐκκλησίαις ἐπιδημοῦσιν οἱ δι' αὐτῶν πάντων ἀναγνόντες τὰ θεῖα παραστάσας ἡρμηνεύοντες τὴν πίστιν· καὶ ὁ δαβὶδ δὲ διὰ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν ἐξαγγέλλει τὰς αἰνέσεις τοῦ θεοῦ· θυγατέρα δὲ τὴν αὐτὴν σιὼν ἐκάλεσεν, ὡς ἠγαπημένην καὶ οὖσαν ὑπὸ θεοῦ :

.xv. ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου :

Σωτήριον καλεῖ τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὴν τοῦ σωτῆρος θάνατον· ὡς αἴτιον σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων γενομένην καθὰ καὶ συμεὼν ὕστερον εἶδε, μὲν φησὶν, οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου :

ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν :

Ἔθνη τοὺς ἰουδαίους ἐνταῦθα νοητέον· ὡς τοῖς ἀνόμοις ἔθνεσι τὴν κακίαν καὶ τὸν φθόνον ὁμοιωθέντας· διαφθορὰν δὲ ἁπλῶς τὸν ὄλεθρον· σπουδάσαντες γὰρ θανατῶσαι τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς· αὐτοὶ πανολεθρίᾳ διεφθάρησαν ὑπὸ τῶν ῥωμαίων καὶ θάνατον ἐκείνω κατασκευάσαντες· θανάτῳ καὶ αὐτοὶ περιεβλήθησαν δικαίως, ἢ καὶ περὶ τῶν πολεμούντων τοῖς χριστιανοῖς ὁ λόγος· ἐπὶ τούτοις γὰρ ἀφανεῖς ὤφθησαν, αὐτοὶ μᾶλλον ἠφανίσθησαν· οὐ καταιρομένου δὲ τοῦ καὶ περὶ τῶν δαιμόνων ὑπολαβεῖν· οἳ σκευωρίαις διὰ θανάτου τοῦ χριστοῦ διώκειν ἐπειράθησαν, αὐτοὶ διὰ τοῦ τούτου θανάτου τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ὑπεξεβλήθησαν :

ἐν παγίδι ταύτῃ ἣν ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ ποὺς αὐτῶν .xvi.

Τὸ αὐτὸ πάλιν εἶπε διὰ ἑτέρας εἰκόνος· ἐμπεσεῖν αὐτὴν καταστροφὴν τῶν ἐχθρῶν· παγίδα δὲ λέγει, τὴν μελέτην τῆς ἐπιβουλῆς· πᾶσα δὲ παγὶς ἐν κρυφῇ, καθάπερ καὶ αὕτη· λάθρα γὰρ ἐπιβουλεύοντες ὑπέρ φθόνου, ἐξήτουν τὸν φόνον :

γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν .xvii.

Κρίματα καλεῖ τὰς ἐκδικήσεις· ἀποδιδοὺς τὴν ἑκάστου πρὸς ἀξίαν :

ἐν τοῖς ἔργοις τῶν ~~ἁμαρτωλῶν~~ χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός :

Κατὰ τοῦ προσώπου προλαβὸν ὅμοιον, τέθεικε δὲ αἰτία τοῦ γινώσκεσθαι κρίματα ποιοῦντα τὸν κύριον· οὐχὶ κίσαγαρ αὐτὸς τοῦ φαίνεται δικαίως κριτὴς ὅς παρασκευάζει τοῖς ἐνεδρεύουσιν ἄλλοις, τοῖς ἐφόροις ἐνεδρευθῆναι ἐμπίπτοντας· τὸν δὲ ἁμαρτωλὸν ἑλκύσας ἐπὶ τοῖς τρόποις ἐξήγησεν τῶν παθῶν· ἢ καὶ ἁπλῶς ἁμαρτωλὸν λέγει τὸν διάβολον : διάψαλμα · ᾠδὴ τούτου · ἐστιν : .xviii.

Ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην :

Ἁμαρτωλοὺς ἐνταῦθα τοὺς ἀπίστους ὀνομάζει· ᾅδην δὲ, τὴν κόλασιν· ἀποστραφήτωσαν δὲ, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπουρανίου ζωῆς καταχθήτωσαν· ὑπόγεια γὰρ λέγουσι τὰ κολαστήρια· ἢ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὡς αὖ ἀποστραφήσονται μηδὲν ὑπὲρ τὰ γήινα νοήσαντες δυνάμενοι. τίνας δὲ λέγει ἁμαρτωλοὺς διὰ τῶν ἑξῆς ἐδήλωσε εἰπὼν ἐκεῖνον :

πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ

εἰδωλολατροῦντας :

ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός .xix.

οὐ δὲ φησὶν πάσχοντα τὰ τοιαῦτα τὰ ἔθνη· ὅτι οὐ

οὐ μέχρι παντὸς, ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός· ὅπτω
χὸς μὲν τὸ μὴ ἀπὸ χρημάτων περιουσίας δὲ τῶν
ἐξαρέτων ἢ καὶ πτωχὸν λέγει, τὸν ἐξ ἐθνῶν λαόν·
ὡς ἀπολωλεκότα τὸ τῆς ψυχῆς ἀξίωμα· καὶ πτω
χεύσαντα τῶν θείων τῆς ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας:

ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος:

ἐν ἡττᾶσιν τοῖς ἐξ ἐθνῶν φησιν· ὧν ἡ προσδο
κία οὐ μάτην ἔσται μέχρι τέλους· περὶ δόκιμοι δὲ
τῶν ἐθνῶν ὁ Χριστός ἐστι· καὶ αὐτὸς φησὶν ἔσται προσδο
κία ἐθνῶν· περὶ οὗ διὰ ἑτέρου προφήτου βοᾷ· ὑπο
μιμνήσκων καὶ ὁ ἀγαπητός μου: ~

XX. ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος:

ἄλλος μὴ θρασυνέσθω· εἴρηκε τοῦ χριστοῦ διὰ
τὰς κατ' ἀλλήλων ἐπαναστάσεις τῶν ἐθνῶν οἳ γὰρ
ἄνθρωποι παρ' αὐτοῖς μὲν ἐλέγοντο ἀληθῶς δὲ ἰδέας καὶ ἀλόγων
ἦσαν ἐπιθυμίας, ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν ἐθρασύνοντο
φύσιν καὶ παντὸς τολμῶντες, ἔτι καὶ θεοὺς
ἑαυτοὺς ἐπεγράφοντο· ἐξελθέτω φησὶν καὶ
καταστελλόντω τὸ τοιοῦτον φρύαγμα: ~

κριθήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου:

ἐλθέτω ὁ τῆς ἐπισκοπῆς ἄξιοι θήτωσαν, ὁ κριτὴς
γὰρ ὁ ρατὸν κρινοῦσιν· κριτὴν δὲ τὴν κατὰ τοῦ δια
βόλου νόησον· περὶ ἧς διὰ ἡσαΐου φησὶν
ὁ θεός· ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἐκλεκτός
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου κρίσιν ἔθνε
σιν ἐξοίσει

XXI. κατάστησον κύριε νομοθέτην ἐπ' αὐτούς· οἱ
ἐν τῷ τὸν χριστὸν ἀνοίγεσθαι, κατὰ τὸ ἐγὼ κατεστάθην
βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ οὗ τοὺς γὰρ ἐδυνάμεθα τοὺς διαβο
λικοὺς· γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν.
ὅτι ποτὲ καθεστῶσαν ὅτι ὡς ἄλογοι ζῶσι, καὶ
μὴ ὡς θηρία ἢ καὶ ἄλλως διδαχθέντωσαν ὅ
τι φθαρτοί εἰσι· καὶ οὐχ ὡς ἀλαζονεύονται, τοῦ θάνα
νατοῦ θεοὶ φοροῦσιν: ·

XXII. ἵνα τί κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν:

ἐν τοῖς περὶ τρόπου ἐμβαλόντος· τῶν πο
νηρῶν μὲν ἐν ἡμέρᾳ· διὰ ταύτης τῶν ἀγαθῶν
πρὸς τῶν θλιβομένων, ποιεῖται τὴν δικαιολο
γίαν διὰ τί φησὶν ἀφῆκας τοῖς ἁμαρτωλοῖς τῆς
λέγεσθαι ἐν καταφορᾷ τὸ περιβαλλόμενον,
καὶ ἀμεριμνῶν: ~

ὑπερορᾷς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι:

ὑπερορᾶν ἐστι, τὸ προσποιεῖσθαι μὴ ὁρᾶν· ἀλλὰ
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀεὶ ὑπερορωμένων· ἵνα

τοίνυν πᾶσι παρῶν, ἀφίστασθαι δοκεῖς διὰ τὴν
μακροθυμίαν καὶ βλέπων ἅπαντα, ὑπερορᾷν μὴ βλέ
πειν διὰ τοῦ μὴ ἐν τοῖς πράγμασι· καὶ τοῦ ἐν και
ροῖς δεομένοις τῆς σῆς ἐπισκοπῆς· ἤτοι ἐν θλίψεσι
τὴν κακὴν πάθη· τοῦ διὰ Χριστοῦ παράκλησιν εὐκαιρίαν: ~

ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυ
ρίζεται ὁ πτωχός: XXIII.

ὁ ὑπ' ἀσεβείας φησὶν ἐπαιρομένου διὰ τὸ εὐοδοῦσθαι
πρὸς ἅπαντα ὅτι πᾶσι προκόπτων ἐν εὐσεβείᾳ συνεπαλεῖ
τὸ ζήλῳ τῆς εὐδοκιμήσεως· οἷον ἡ μακαρίων τὸν ἐσχατον
μὲν διὰ τοῦ τὸ μάτος ἀγαπητικὸν ὅτι τοιοῦτον ὂν ὁ οὐ
πω εὕροι ἢ καὶ ποῦ δαιμόνων· ἐπαιρομένου καὶ ὁ ὑπ' ἐμοῦ
γένους, ὁ πτωχὸς γὰρ πρὸς ἀρετὴν φλέγεται πρὸς ταῦτα: ~

συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογί
ζονται: ~

αὐτοῦ περὶ τῶν ἀσεβῶν· ὅτι τρόπον τινὰ συνερ
γοῦσι διὰ βουλεύονται· συνεργεῖ δὲ κακοῦ πρὸς
τὴν ἐπιβουλήν· ἢ καὶ συνεργοῦσι παρὰ τῶν ὁμοίων·
παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν πολλάκις
ἐπὶ τῶν πονηρῶν, τοῦ μὲν πληθυντικοῦ· τοῦ δὲ
ἑνικοῦ ἐκφέρειν τὸν λόγον· ἐπεὶ γὰρ ἀγαθοί, τῷ μὲν
ἀριθμῷ πολλοί εἰσι τῇ δὲ ἀγαθότητι· εἷς καὶ οἱ
κακοὶ τῷ ἀριθμῷ μὲν πολλοί· τῇ πονηρίᾳ δὲ, εἷς
ἢ καὶ περὶ τῶν εἰς ἀσεβῶν ὁ λόγος· ὅτι ἐν οἷς διαλογί
ζονται, περὶ τῶν ἀσεβῶν ἐν ἡμερίαις, συλλα
μβάνονται· τουτέστιν περιπίπτουσιν ἐκεῖ ὃ κρύφα
χρῆ· οὐ καταλογίζουσι τῶν κρινομένων τοῦ θεοῦ:

ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς XXIV.
ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς καὶ ὁ ἀδικῶν
ἐνευλογεῖται: ~

αὐτοῦ παρατηρητέον· ὥσπερ ὅτι παρ' αὐτοῖς ἑβ
ραίοις, οὐ καθ' αὐτὸ λογικὸς παραλαμβάνεται
ἀλλ' ἔστι ὅτε καὶ βεβαιωτικὸν καὶ παρέχον τίθε
ται καὶ διασαφητικὴν θέσιν· οὕτως οὖν φησὶν
κρατεῖ τῆς κακίας, ὥστε τοῖς ἁμαρτάνοντας, ἐπαι
νεῖσθαι μᾶλλον ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιθυμήμασιν· ὥστε
ἐπιθυμοῦσιν ὡς εὐπαθεῖς, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εὐ
φημεῖσθαι παρὰ τῶν ὁμοίων ἐν οἷς ἀνόσιως πρα
ξουσι: παρώξυνε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλός XXV.
ὁ ἐκδίκησιν ἐρεθισμὸν παροξύνων καὶ τα
χέως αὐτὸν διὰ τῶν ἐργάζεται:

κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς οὐκ ἐκζητήσει:

οὐκ ἄξιος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ εἶναι τῆς δίκης
ὁ θεὸς ἐὰν ἁμαρτωλοὺς παρατηρήσηται κύριε, τίς ὑπο
στήσεται. ὀργὴ δὲ θεοῦ ἡ δίκη καὶ τιμωρία· ἐ

λεπτὴ μῶν φησὶ μοῦ, οὐκ ἀπαίδευτα κόλασιν ἄκρα-
τον· ἔστι δὲ καὶ ἑτέρως κατανοῆσαι ἀπεῖν·
ὅτι παροξύνει τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλὸς. κατὰ τὸ
πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει· τῆς παροξύν-
σεως διὰ τοῦ ἁμαρτωλοῦ· ἀμαρτωλοῦ μὲν τοῦ θεοῦ,
ὀργῆς· ἀμαρτωλοῦ δὲ διὰ τῶν πονηρῶν πρά-
ξεων· εἰ γὰρ τοσοῦτον ἐκζητήσει καὶ ἐρωτήσει ἀγα-
νάκτησιν, ἢ καὶ αὖθις κατὰ ἀπόφασιν οἷον
οὕτω παροξύνας τὸν θεὸν οὐκ ἐκζητήσει αὐτὸν
διὰ μετανοίας· ~

.xxvi. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ· ~

Ὡς οἴεται οὐ βλέπει θεὸς οὕτω πράττοντα θεὸς ἢ οὐ
λαμβάνοντι πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ θεὸν παρόντα·

βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ

Μολύνονται δὲ βλέπονται καὶ ἀκάθαρτοι γίνονται,
αἱ πράξεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ μεμολυσμέναι·

.xxvii. ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου ἀπὸ
προσώπου αὐτοῦ· ~

Ἀφαιροῦνται αἱ κρίσεις σου ἀπὸ τοῦ μνημοσύνου αὐ-
τοῦ· οὐ γὰρ ὁρᾷ τοῦ κυρίου ἐκβάλλονται· μὴ ἐνθυμού-
μενοι τοῦ· μηδὲ λογιζόμενοι, ὅτι κριτὴς ὁ δί-
καιος καὶ ἰσχυρὸς, καὶ μακρόθυμος· παρέλ-
κουσα δὲ αὐτὴν πρόθεσιν, καὶ καταχρηστικώ-
τερον· ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνταποδόσεων ἡρμηνεύκα-
μεν· ἤρκει γὰρ εἰπεῖν ἀνταναιρεῖται· ἢ καὶ ἄλλως· ἀ-
ναιρεῖσθαι μὲν τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ θεοῦ κρίσεις·
ὡς ὁ ἁμαρτάνων ἐνθυμούμενος, παύεται ἀν-
ταναιρεῖσθαι δὲ τοῦ αὖθις ἐλθεῖν αὐτάς· ·

πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυ-
ριεύσει· ~

Ἀμύνεται τοῖς ἀντιστᾶσιν αὐτῷ διὰ τὴν τοῦ
θεοῦ μακροθυμίαν, παραλογιζόμενος πολλάκις
καὶ ἐν τοῖς πολέμοις· ~

.xxviii. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐ μὴ σαλευθῶ

Παρανομῶν ἐνόμιζε τὴν ἐλευθερίαν· σαλευθεὶς
δὲ τὸ μεταβαλεῖν ἀπὸ τῆς δυνάμεως· ~

ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ· ~

Ἀπτῶτος ἔσομαι ἢ διαβιώσομαι· ἐν γενομένοις γὰρ
καὶ ὅτι αὐτὸς ἀνέπαφος ἔσται κακοῦ ἀπὸ γενεᾶς εἰς
γενεάν· τουτέστι παρ' ὅλην ζωὴν· γενεὰν γὰρ
ἐνταῦθα τὴν ζωὴν οἶμαι λέγει· τουτέστιν ἀπὸ τῆς
αὐτοῦ ἀρχῆς ἄχρι τῆς μετ' αὐτόν· ~

.xxix. οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρί-
ας καὶ δόλου·

Οὗτινος αὐτοῦ τὸ στόμα· συνήθως δὲ τοῦ
τὸ σχῆμα τὴν τῶν ἑβραίων διάλεκτον· καὶ πολλαχοῦ
κείμενον λέγω δὴ τὸ οὗ συζυγίαν τοῖς ἄρθροις τῶν
ἀντωνυμιῶν· ὥστε τὸ, μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοη-
θὸς· καὶ τὸ μακάριος ἀνὴρ· οὗ ἐστιν ἡ ἀντίληψις
αὐτοῦ παρὰ σοῦ· πεπληρωμένον δὲ ἐστὶν ἀρᾶς καταρω-
μένου πᾶσι, καὶ πικρίας ὀργίλως φθεγγομένου· καὶ δό-
λου χρωμένου τοῖς λόγοις, κατὰ τὴν καρδίαν. ἄλλα
μὲν λέγοντος. ἕτερα καὶ κρύπτοντος· ~

ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος·

Ἐκεῖνα φθέγγεται, ἃ κόπον καὶ πόνον, τοῖς ἐπιβου-
λευομένοις παρέξουσιν· ἢ καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
αὐτοῦ, κάματος καὶ ὀδύνη, θήσεται ἡ γλῶσσα
αὐτοῦ, τὰ κατὰ τῶν πολεμουμένων φθεγγομένη δι-
ὰ δὲ τῆς γλωσσαλγίας ταύτης, τὸ συνέχειν τῇ ἐπιθυμίᾳ· ·

ἐγκάθηται ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων· ~ .xxx.

Ἐνέδρα ἐστὶ τὸ κρύφιος· ὑπὸ ἐγκαθήμενον
ἀφανῶς ἐπιτίθεται τοῖς παριοῦσι· κατηγορεῖται
δὲ ὁ λόγος τὰς πολυειδεῖς κακίας τῶν πονηρῶν· ἃς
ποιοῦσι τοῖς ἀθῴοις· τοῖς δόλοις ταῖς ἐπιβουλαῖς ταῖς
ἁρπαγαῖς τοῖς φόνοις καὶ τοῖς τοιούτοις· ἐγκατακρύ-
πτεται φησὶ τῇ ἐνέδρᾳ, μετὰ τῶν πλουσίων τῶν καὶ
τῶν ἐπιφανεστέρων αὐτοῦ· τοὺς γὰρ ὁμοίους ἔ-
χοντας, προσεταιρίζεται· εἶτα σαφηνίζων τὴν
ἐνέδραν· ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας αὐτῆς προστίθησιν
ἐπήγαγεν· ~

ἐν ἀποκρύφοις τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον· ~

Ὡς τεθαυμαστῶσαι ἀθῷον ἀναίτιον, μηδὲν ἀδική-
σαντα· τοῦτο γὰρ ἡ ἀπολογία τῶν πολλάκις παρα-
λαμβανομένων παλαιῶν ἡ διάλεκτος· ~

οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέ- .xxxi.
πουσι· ·

Τὴν ἐμμονὴν αὐτοῦ κατασκοπεῖν, ἐν τῷ διηγῆ-
ται· βλέποντος ἀεὶ, πότε παριόντα τοῦ
εὐκαίρως συλλήψεται· ~

ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ ὡς λέων ἐν
τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ·

Τὸ ἀνθρώπινον δηλοῖ τὴν πανουργίαν αὐτοῦ ποιῶ
ἐκ τοῦ λέοντος· καὶ θηρίον ἀνήμερον γεγενη-
μένον διὰ κακίας· ὥσπερ γὰρ ὁ λέων τῷ οἰκείῳ
φωλεῷ ἐγκατακρύπτεται· τοῦτο γὰρ ἡ μάνδρα
βούλεται, τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύει
ζώοις· παρερχομένοις ἀπονήρως, οὕτω
καὶ οὗτος· τῷ ἀποκρύφῳ τόπῳ φωλεῷ
χρώμενος· ~

xxxii · ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν· ἁρπάσαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν:

Λέοντι γὰρ αὐτὸν ἀπεικάσας κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν καὶ τὴν ἐπίνοιαν καὶ τὸ φονικὸν, ἐπέμεινε τῇ [illegible]· προσαρμόζων αὐτῷ τὰ ἔργα τοῦ λέοντος· ἁρπάζει γὰρ ἐπιπεσὼν ἐφ᾽ ὃν δρομ[...] ὁ λέων· καὶ ἑλκύει πρὸς ἑαυτὸν ἢ τὴν ἑαυτοῦ μάνδραν. ἐνεδρεύει δὲ φησὶν οὐχὶ μετ᾽ ἐπιβουλῆς· ἢ πολεμίων ἢ θηρίων ἐλῆν (?), ἀλλὰ πτωχὸν τὸν ἐν χρήμασι περιουσίᾳ (?) ἢ καταπεσόντα αὐτὸν ἤ τὴν ἀνίκητον ζωήν (?) ἐκζητεῖται δὲ καὶ τὴν ἁρπαγὴν ὁ ἑλκυσμός ἐστι. διὰ δὲ τῆς ἐπαλληλίας τοῦ ὁμοίου τῆς ἐνέδρας καὶ τῆς ἁρπαγῆς, ἐμφαίνει σχετλιασμὸν ἢ καὶ διὰ τῆς συνεχείας τῶν παθημάτων διεγείρει τὸν θεὸν εἰς ἔλεον:

xxxiii · ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ ταπεινώσει αὐτόν:

Ἐν τῷ ἰδίῳ δόλῳ κυριεύσει αὐτοῦ ἢ καὶ εἰς τὴν ὑπερ[...] ταπεινὸς γὰρ ὁ πένης:~

κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων:

Ὅτε κατακυριεύσει τῶν πενήτων ὁ δυνάστης τότε καὶ αὐτὸς κληθήσεται εἰς τὸ ταπεινούμενος καὶ ἀπολεῖ· οἱ γὰρ ἐπὶ πολὺ τὸν πένητα κυριεύσαντες ταπεινοῦνται ἵνα καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτῶν φανῇ· καὶ τὸ μακρόθυμον τοῦ θεοῦ· καὶ ἡ ταπεινότης τοῦ πένητος ὑπομονή· καὶ ἡ ἐκδίκησις τοῦ ἀδίκου:

xxxiiii · εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιλέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τέλος:~

Παραχωροῦντος γὰρ πληροῦν τὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεις ἐκ τῆς πολλῆς λογιζόμενος ἐν ἑαυτῷ ἐπιλελῆσθαι τὸν θεὸν τῆς τοῦ κόσμου προνοίας· ἀποστρέψαι τε τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ· ὥστε μὴ βλέπειν ὅλως τὰ γινόμενα· τὸ γὰρ εἰς τέλος, τὸ μέχρι τὸ ἄχρι παντός. τῇ δὲ τὸ ὅλως ἐμφαίνει· ταῦτα γὰρ ἀμφότερα ταῖς τοῖς λέγουσι τὸν περὶ ἐπισκοπῆς διελημμένον λόγον (?) χρὴ δὲ γινώσκειν τὰ προρρηθέντα ὡς ταῦτα καὶ ἐκ τοῦ ἰουδαϊκοῦ δήμου· καὶ τὸν Χριστὸν προσαρμόζονται κολακείας (?)· καὶ οὕτω γοῦν ἐνήδρευε μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ. τὸν ἀθῷον ἀπὸ ἁμαρτίας· τὸν δὲ ἡμᾶς πτωχεύσαντα· καὶ αὐτὸν παρετήρει καὶ πάντα ἐποίει· καὶ τέλος αὐτὸν ἀπέκτειναν ἐκ τῶν ἀποστόλων διασκορπίσας καὶ τὸ κήρυγμα αὐτῶν ἄρδην ὑπονομεύσαι ἐξολοθρεῦσαι:~

ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου:~ · xxxv ·

Ἵνα ἐπιπέσῃ φησὶν εἰς ἐκδίκησιν· τὸ δὲ ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, κατὰ μεταφορὰν· εἰώθασι γὰρ οἱ κολάζοντές τινας ἐπαίρειν τὴν χεῖρα· κατὰ φέροντες τὴν μάστιγα· ἡ ὑψηλή φησιν οὖσα καὶ ὑπερφυὴς ἡ δύναμις αὐτοῦ νῦν μάλιστα τοῦ αὐτὸν δεῖξαι τῇ χειρὶ γὰρ θεοῦ πᾶν ὑποληπτέον:~

μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος:

Τὸ εἰς τέλος, ἀντὶ τοῦ μέχρι παντός:~

ἕνεκεν τίνος παρώξυνεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν: · xxxvi ·

Φοβερὸν ἐπιθυμῆσαι παθήσας ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν πονηρῶν τολμήμασι· εἰς ἐρώτησιν σχῆμα τίθησι τὸν λόγον· εἰς ταλαιπωρίαν ἀπορίῃ ἐπαγαγών:

εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει:

Τοῦτο φησὶ τῆς ἀνοσιουργίας ἐστὶ τὸ αἴτιον· οἴεται γὰρ ὡς οὐκ ἐξετάσει θεὸς τὰ δρώμενα:-

βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου: · xxxvii ·

Ὁ βλέπεις, ἀνάγνωστέον καθ᾽ αὑτὸ στίζοντας τελείως· ἵνα ᾖ τὸ νόημα τοιοῦτον· ὥσπερ ἐκεῖ τοῦ κυρίου, ὡς ὁ πονηρὸς οἴεται διὰ τὴν σὴν μακροθυμίαν, εἰς ἀπόνοιαν ἐκτραχηλιζόμενος· ἀλλὰ σὺ βλέπεις πάντα δι᾽ ἣν κοινὴν ἀπαλλαγήν (?)· διὸ τί σὺ ὁρᾷς ἀκριβῶς τὸν πόνον τῶν ἀδικουμένων καὶ τὸν θυμὸν τῶν ἀδικούντων· κατανοήσεις γὰρ ἢ λείπεται φησὶ διαγνῶναι· ἀκριβῶς δὲ ὁρᾷς, ἵνα παραδῷς αὐτὸν εἰς τὰς τιμωρίας σου· τὸ γὰρ εἰς χεῖρας, ἐντεῦθεν· φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος:

σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός:~ · xxxviii ·

Αὐτὸς ἀποστραφεὶς αὐτοῦ, σοὶ μόνῳ ἀπομένει εἰς ἀντίληψιν:

ὀρφανῷ σὺ ἦσθα βοηθός:~

Ὁ πλάστης αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα νοοῦνται μὲν περὶ τοῦ ἁπλῶς πένητος καὶ ὀρφανοῦ· οἰκειότερον δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐξ ἐθνῶν λαοῦ· πένητος μὲν ὄντος διὰ τὰς προαιρέσεις αὐτοῦ· ὀρφανοῦ δὲ διὰ τὸ γνωρίζειν τὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ ποιητὴν θεόν:~

σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ: · xxxix ·

Βραχίονα τὴν δύναμιν λέγει· καὶ γὰρ ἐν τούτῳ τοῦ ἀνθρώπου δύναμις· ἁμαρτωλὸς δέ, ὁ ταῖς τυραννικαῖς ἐπιθυμίαις δεδουλωμένος· πονηρὸς δὲ ὁ ἐκ προαιρέσεως κακὸς καὶ σκαιός· γνωστέον δὲ καὶ τὸν διάβολον ἁμαρτωλὸν καὶ πονηρόν:~

ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ [illegible] καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ:

Ἐκζητήσας τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ καὶ μὴ μακροθυμήσας, αὐτὴ καὶ ἀπολεῖ αὐτόν· ἄξιος θανάτου κριθεὶς· λαμβάνεται δὲ καὶ εἰς Χριστὸν ὁ λόγος· προαγορεύων ὅπερ ὕστερον ὁ Πιλᾶτος εἴρηκεν, ὡς οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ὁ προφήτης εἶπεν· ὅτι νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου ἔρχεται· καὶ ἐν ἐμοὶ εὑρήσει οὐδέν. οὔτε γὰρ εὗρεν ὁ Πιλᾶτος ἁμαρτίαν. διὰ νῦν ἐκεῖ μεθ᾽ ἃ· οὔτε ὁ διάβολος ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ἀλλ᾽ [illegible] ψυχῆς αὐτοῦ τὴν [illegible] ἰδίου εὑρεῖν ἁμαρτίαν, πολλὰ καίτοι ζητῶν:

XXXX. κύριος βασιλεύσει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Τοῦτο πρὸς τοὺς σκανδαλιζομένους τὸν ἐβασ[illegible] ἐπὶ τῷ μὴ ἀποδίδοσθαι δίκην εὐθὺς τὸν πονηρόν· οὐκ ἔστιν γάρ φησι πρὸς καιρὸν ἡ βασιλεία καὶ κρίσις τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ κἂν μὴ νῦν δῷ δίκην, δώσει ποτέ. ἢ καὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἀναφορὰν βασιλεύει· ἣν ὡς Θεὸς ἔχων, ἔλαβε καὶ ὡς ἄνθρωπος, μετὰ τὴν ἀνάστασιν· ἐδόθη γάρ μοι φησὶ πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ὥστε βασιλεύειν, οὐκ ἐν τῷ παρόντι μόνον αἰῶνι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι:

ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ:

Ἔθνη οὖν ὀνομάζει, τοὺς μὴ δεξαμένους τὸν εὐαγγελικὸν νόμον· ἐπεὶ γὰρ ἔθνη ἄρωμα τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· ἀφῆς ἐξολοθρευθῆναι τούτους προφητεύει, τῆς εὐσεβείας ἐξαπλουμένης. ἢ καὶ γῆν κυρίου καλεῖ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· ἧς ἀποπεσοῦνται οἱ ἀνόμως ζήσαντες:

XLI. τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε· τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου:

Τρόπον τινὰ κεκραγνῶν ἀμφοτέρως· ἐπεθύμουν μὲν γὰρ καταστραφῆναι τοὺς ἀδίκους· ἡτοίμαστο δὲ εὐθεῖα τῇ καρδίᾳ μηδὲ μιᾷ κακίᾳ ἐμποδιζόμενοι. ἢ καὶ ὅτι ἐπεθύμουν τὴν ἐπιδημίαν τοῦ σωτῆρος, οἱ προφῆται· ἑτοίμως δὲ ἦσαν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς πίστεως οἱ πάντες δεξάμενοι:

XLII. κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ:

Εἰσήκουσας φησὶ πρὸς τὸ ὥστε κρῖναι γενέσθαι ὀρφανοῖς καὶ ταπεινοῖς ἐκδικῆσαι αὐτούς:

ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς:

Ἵνα πᾶς ἄνθρωπος βλέπων τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀδικούντων, μὴ τολμήσῃ ἔτι ὡς τὸ μεγαλαυχεῖν τουτέστιν ἐπαίρεσθαι· ἀλαζονεύεσθαι κατὰ τῶν ὑποδεεστέρων, τουτέστιν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ καθολικὸν τῶν ἀνθρώπων ὑποσημαίνει:

Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ:

Τοῦτον μὲν ἦσε τὸν ψαλμὸν διωκόμενος ὑπὸ Σαοὺλ [illegible] ἀπορρήματα ἔχων τοῖς γεγενημένοις τῷ Δαυὶδ ἐκδίκως:

ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα· πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον: ψαλ. ι 10

Ἐπεὶ πρὸς τὴν ἔρημον φυγεῖν συνεβούλευον, οἱ εὐνοϊκῶς προσιστάμενοι μᾶλλον ἐπὶ τὰ ὄρη διὰ τὴν ἐκεῖ ἀσφάλειαν, αἰτιᾶται τούτους ὡς οὐ καλῶς παραινοῦντας· ἐπὶ τῷ κυρίῳ γάρ φησι πέποιθα πάσης ἄλλης βοηθείας παραδραμὼν καὶ διὰ τί λέγετε τῇ ψυχῇ μου τουτέστιν ἐμοί· μεταβαίνειν στρουθίου δίκην, ἐπὶ τὰ ὄρη· καὶ καθάπερ ἐκεῖνον [illegible] ἐν λαβῇ τοῖς παραιτητέον ὅτι πολλάκις ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὀνομάζει κατὰ περίφρασιν ὡς ἐν τῷ πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου προειρήκαμεν:

ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν τόξον ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν: 4.

Διὰ τί δὲ ἐνέτειναν τὸ τόξον τῆς ἑτοιμασίας τῶν ἐν τῇ φαρέτρᾳ βελῶν τὴν ὅλην τοῦ πολέμου παρασκευὴν ἐδήλωσεν. ἢ καὶ τὸ ὅτι τόξοις ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἐχρῶντο· ταυτὶ δὲ παρῄνει, [illegible] πέποιθα· τεθάρρηκα γάρ φησιν ὅτι πολεμοῦσί μοι οἱ ἁμαρτωλοί· καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ οἱ [illegible] διώκοντες τὸν ἀναίτιον· καὶ ἀμειβόμενοι θάνατον τὸν γενόμενον αὐτοῖς σωτῆρα ἐν τῷ ἀνελεῖν τὸν Γολιάθ· καὶ τῷ δαιμονίζοντα ἀποπνίγοντα τὸν Σαοὺλ δαίμονα:

τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ:

Παρασκευάσθησαν ὥστε θανατῶσαι ἡμᾶς τοὺς ἀπονήρους· καὶ μηδὲ ἐν καιρῷ σκοτεινῷ κατατοξεῦσαι δὲ λαθραίως ἐξεπιβουλεῦσαι· τοῦ γὰρ ἐν σκοτομήνῃ μέσον ἡμέρας· καὶ γὰρ οἱ ἐν μεσημβρίᾳ [illegible] τοὺς βάλλοντας οὐχ ὁρῶσι [illegible] ἢ καὶ ὡς ἐν σκοτομήνῃ [illegible] τοῦ [illegible] γὰρ σκολιοθέντες οὐχ ὁρῶσι [illegible]

ἐπὶ χρόνοις· τὸν εὐεργέτην γὰρ καὶ φίλον
αὐτοῖς :

γ. ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ καθεῖλον :
αὐτοῦ τὸν ποιητὴν αἰτία· τεθάρρηκα γὰρ ἐπὶ
ὅτι ὅρους ἐχρήσω καὶ βασιλεία, καθεῖλον οἱ
[illegible]
[illegible]

ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε :
[illegible]

δ. Κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, Κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ :
[illegible]

ε. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων :
νῦν ἐπιβλέπουσιν, ἀλλ' ἐπιβλέπουσιν·
[illegible]

ϛ. Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ :
[illegible]

ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν :
[illegible]

ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας : ζ.
[illegible]

πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν :
[illegible]

ὅτι δίκαιος Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ : η.
[illegible]

11

21

ὅσα τοιαῦτα, μᾶλλον μὴν καὶ περὶ τοὺς δαίμονας
προσήκοντα· ἐπειδὴ τοίνυν τῶν ἐμμονῶν χωρεῖν.
ἁμαρτωλοὺς δὲ νομιστέον καὶ τοὺς ἀδίκους ἄν-
δρας καὶ τοὺς πονηροὺς δαίμονας. τόξα
δὲ καὶ βέλη φησὶ τὰ ἀναιρετικὰ ὄργα-
να, ὅτι καὶ τὰ τῶν ἀπὸ πόρρωθεν βολῶν καὶ
τὰ ὀξέα δὲ τοῦ ταχέως κατὰ ἀλογίαν:~

Εἰς τὸ τέλος· ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.

ψαλ. ια. 11

Τοιαύτην καὶ οὗτος ἔχει ἐπιγραφήν, οἵαν
καὶ ὁ ἕκτος καὶ ἱκανῶς ἐν ἐκείνῳ διηρμήνευται.
καὶ γὰρ οὗτος, περὶ τὰ ἀρχὰς τοῦ Χριστοῦ προφη-
τεύει· καὶ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀδικουμένων
πιστῶν. καὶ ἄλλως γὰρ τὴν τῆς ἐν κόσμῳ ζωῆς
διάβασιν δεξάμενος, ἀνέστη κατὰ τὴν ὀγδόην
ἡμέραν· ἤτοι τὴν κυριακήν, ἥτις ὡς μὲν ἀρ-
χὴ τῶν ἡμερῶν πρώτη λέγεται, διὰ δὲ τὸ
πάλιν ἐπανιέναι μετὰ τὴν ἑβδόμην, ἥτις ἐστὶ
τὸ σάββατον, ὀνομάζεται καὶ ὀγδόη. ἀ-
λλὰ παρακαλεῖ θεὸν βοηθὸν ἐκεῖ τὴν ἡ-
μέραν· ἕνεκεν τῆς ἐκδικήσεως τῶν τυραννου-
μένων, ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ δεδουλωμένων
τῇ εἰδωλολατρείᾳ:~

·ι· Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος.
δίκαιος μέν ἐστιν, ὁ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἀρε-
τῆς τοῦ καλοῦ· ὅσιος δὲ ὁ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβής.
ὅσιος δὲ ὁ διὰ τοῦ τέλους τῶν ἀρετῶν θεώ-
σεως μεταλαβών· καὶ ἐοίκασι τοῦ κλίμα-
κι πρὸς τὸν θεὸν ἀναγούσῃ τοὺς βαδίζοντας
δι' αὐτῆς. εἴρηται δὲ ὅτι δίκαιον ἐστὶν ὅ τι λέ-
γουσιν αἱ γραφαί, ἐς τὸν τέλειον τῆς ἀρετῆς.
ἄλλου περὶ ἐκείνων ὁ λόγος ἡμῖν· ὥσπερ οὖν
δίκαιον μὲν τὴν ἀρετὴν καὶ μετρίως δικαιο-
σύνην ὀνομάζομεν τῶν ὁσίων ἐκλελοιπό-
των· ἄλλοι μὲν τοῦ θανάτου· ἄλλοι δὲ τὰ ἐλαύνε-
σθαι παρὰ τῶν ἀνοσίων, εὔχεται σωθῆναι
ἀπὸ τῶν ἐπικρατούντων πονηρῶν ἀνθρώπων· προ-
σῆκε δὲ τὸ μέλλον ὑποδέξασθαι τὸ κύριον
τοῦ εὐαγγελίου· ποιεῖται τὴν ἔντευξιν ὁ
προφήτης· τὴν γὰρ αὐτὴν καὶ οἱ ὅσιοι ἐξέλιπον
μάλιστα· ὅτε διαστροφὴ ἦν ἡ ὁ κόσμος ἐπεδίδου:·

Ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν
υἱῶν τῶν ἀνθρώπων:·

ἐπειδὴ ὅσιοι παντάπασιν ἐπιλελοίπασιν
ἀλήθειαι δὲ ὀλίγαι τινὲς ὑπελείφθησαν,
ἐν μέσοις· περὶ τὰ καίρια μὲν γὰρ ἐψεύ-

δοντο· ἐν δὲ τοῖς ἐλαχίστοις πρὸς ἀλλήλους ἠλή-
θευον:~

Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλη- ·η·
σίον αὐτοῦ:

οὔτε εἰς τὰ ἀπατηλά· οὐ μόνον γὰρ ἠπάτων τοὺς
ἀλλοτρίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἰκείους αὐτοῖς· πλη-
σίον γὰρ καλεῖ τὸν ἔγγιον. οὕτω πολλῇ ἀπατηλότητι:

Χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδί-
ᾳ ἐλάλησε κακά:

χείλη δόλια λέγει τὸν δόλιον, ὥσπερ ἀπὸ μέ-
ρους τὸ πᾶν· ὁ δόλιος φησίν, ἐν διπλῇ καρδίᾳ
καὶ γνώμῃ· ἐλάλησε κακὰ καὶ πονηρά, ἔσω
μὲν ἄλλην γνώμην ἔχων, ἔξω καὶ ἄλλοις δεικνύων:~

Ἐξολοθρεύσαι Κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια ·ιι·
γλῶσσαν μεγαλορρήμονα.

πολλάκις ἡ γραφὴ τὸ εὐκτικὸν ἀντὶ μέλλοντος χρό-
νου τίθησι, καθάπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος· εὔ-
χεται γὰρ προφητικῶς ἀφανισθῆναι τοὺς δο-
λίους. ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀλαζονείαν, βοῶν κατὰ τῶν
ἀσθενεστέρων καὶ μεγάλα περὶ ἑαυτῶν κομπ-
αζόντων. ἣν καὶ προφητεύει ὁ παρὼν ἐλθ-
εῖν· διὸ καὶ ἐξῆς τοὺς μεγαλορρήμονας ἐπή-
γαγεν

Τοὺς εἰπόντας· τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν· ·ιιι·
οἱ ὡς καυχώμενοι ἐν ἑαυτοῖς ὅτι μεγαλυνοῦμεν
ἤτοι μεγάλα καὶ ἀλαζονικὰ φθέγγεσθαι παρ-
ασκευάσομεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν:

Τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός
ἐστι:~

αὐτεξούσιόν ἐστιν ὅτι ἡμεῖς ἐξουσιάζομεν τῶν χει-
λέων ἡμῶν· καὶ λοιπὸν τίνα δεδοίκαμεν
μὴ ποιῶμεν λέγων, ἤτοι ἡμῶν κωλύει τοῦ τοιούτου
λόγου:~

Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ·ιο·
στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύ-
ριος·
ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸν ἐπιτήδειον καιρόν, ἀνα-
στήσομαι τοῦ τάφου ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας
τῆς δεδουλωμένης τῶν ἀνθρώπων διὰ γυμνῆς· ἤτοι
ταλαιπωρίας γεγονυίας καὶ τοῦ στεναγμοῦ· κα-
θὼς ἀπὸ διδασκάλων ἐξήγησιν, ἑρμηνεύων
τοῦτο οὐκ ἐπελάθετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων·
ἀνήκοε δὲ τοῦ δεσπότου, τοῖς προφητικοῖς
ῥήμασι· φασὶ δὲ τὴν πτωχὸν μὲν καλεῖσθαι, τὴν
ἀποπλουτήσασαν· καὶ τὸ ἀπόπλουτος ἐπτώχευσεν.
πένητα δὲ τὸν διὰ τὸν πόνον καὶ ὡς γραφὴ φησὶ

ἀνάγκαι περιζέουσι· τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ πιστεύ-
μελλοῦντες, τὰς περ γὰρ οἱ τοι ἀπηνέχθησαν· ἢ
αἰχμαλωσίαν ἀνθρώπων ὡς χρείαν τοῦ σώμα-
τος λαμβάνοντες· ἢ πολλάκις διαφορὰς
ἀντὶ θατέρου θάτερον· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν· φησὶ
ὁ θεός, ὅτι διὰ τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τοὺς στεναγμοὺς
τῶν καταπονουμένων, νῦν ἀναστήσομαι, ἤτοι κινη-
θήσομαι, τουτέστιν αὐτοὺς εὐθὺς ἐπὶ τάξει· θεοπρε-
πῶς δὲ νῦν τὸ κινηθήσομαι ἀντὶ τοῦ ἀναστήσω-
μαι ἀνθρωποπρεπέστερον εἴρηται·

·vi· θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν
αὐτῷ·

μνημονεύσας τῆς ἀναστάσεως, ἐμνημόνευσε καὶ τῆς τα-
φῆς· διὰ στρατιᾶς τοῦ θανάτου, ἐπὶ τοῦ σταυροῦ
θανάτου· ἐν γάρ φησι καὶ τοῦ λιθοξόου, ὅτι π
θήσομαι, τουτέστι προσπαγήσομαι ἐν τῷ
σταυρῷ· τοῦ γὰρ ὑπολήπτου σωτήριον· ὅτι τὸ δι-
ὰ τοῦ σταυροῦ, καταργήσω τὸν τύραννον, ὃς
σώσει ἡμᾶς· καὶ σωθέντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς
πλάνης ἐχαρισάμην· ἢ ἀθετοῦντας περιέ-
ρως καὶ τῶν δαιμόνων· παρρησιάσομαι,
ἐν αὐτῷ, τουτέστιν ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ δημοσιεύ-
σω ἐν αὐτῷ τὰ ἐπικρυπτόμενα ἐν ἐμοὶ δύνα-
μιν· διερράγη γὰρ τὸ καταπέτασμα, ὁ ἥ-
λιος ἐσκοτίσθη, αἱ πέτραι ἐρράγησαν·
ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ ὅσα τὸ πεπραγμένον ἐξῆς
α· ἢ παραθήσομαι αὐτὰ ἀσφαλῶς, ἢ τοῖς σωτη-
ρίας ἀξιώσω· καὶ παρρησιάσομαι ἐν τοιαύτη
σωτηρίᾳ αὐτῶν· ἤτοι φανερῶς διδάξω τὰ ἐμὰ
·vij· ἰδίως· Τὰ λόγια κυρίου λόγια ἁγνά·
ἤγουν, ὅτι τὰ διδαλεγέντα, διαβεβαιοῦν-
ται περὶ τῶν τοῦ κυρίου λόγων ἀληθῆ· ὡς καθα-
ροὶ ψευδολογίας·

ἀργύριον πεπυρωμένον· δοκίμιον τῇ γῇ·
οὕτως ἀναμάρτητα ἀπατῶντα, ὡς τὸ κεχωνευ-
μένον ἀργύριον ἀκοινώνητόν ἐστιν ὕλης χείρονος·
δοκίμιον δὲ τῇ γῇ, ἀντὶ τοῦ δόκιμον τοῖς
ἐν τῇ γῇ· καὶ γὰρ δεῖ τὸ ὅτι τέχνη τὸ χωνευόμενον·
ἔστι δοκιμάζον τὴν γῆν, ἀντὶ τοῦ δόκιμον εἶναι
τῆς ἐπιγείου δὲ καθότι τὰ τῶν τοῦ κυρίου λό-
γων ἐπῆγεν·

κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως· 100
ὁ ἑπταπλασίως ἀντὶ τοῦ πολλάκις· τὸ γὰρ
ἑπτάκις ἀντὶ τοῦ πλειστάκις ἡ τῶν ἑβραίων
παραλαμβάνει διάλεκτος· τὸ δὲ πολλάκις λο-

κενόμενον, παντάπασιν ἐστὶ καθαρόν· οὕτως εἰσὶν
ἀληθεῖς ὡς ἀργύριον κεχωνευμένον πολλάκις· λόγια
δὲ εἶπεν, οὐ καθ' ὑπορισμὸν εὐτελῆ, ἀλλ' ὅτι τῷ
χρησμῷ, λόγια καλοῦσι διὰ τὴν βραχυλογίαν αὐτῶν·
ἐν ὀλίγοις γὰρ λέξεσι, μεγάλην διδασκαλίαν ἐννοεῖ
ἐμπεριέχειν· Σὺ κύριε φυλάξεις ἡμᾶς ·viij·
καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύ-
της καὶ εἰς τὸν αἰῶνα·

ὁ μὲν φυλάξεις, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πολεμούντων·
τὸ δὲ διατηρήσεις, ἀπὸ τῶν ἔσωθεν ἐπιβουλευόντων·
ἢ καὶ τὸ μὲν φυλάξεις ἀπὸ τῆς παρούσης γενεᾶς· τὸ
δὲ διατηρήσεις, ἀπὸ τῶν ὕστερον· ὅπερ ἔστι εἰς τὸν
αἰῶνα· δηλονότι μέχρι παντὸς· καὶ μὲν τοι
ἡ πίστις τῶν διδαξαμένων τοῦ εὐαγγελίου τὸ κή-
ρυγμα· καὶ ἀπὸ τῆς τηνικαῦτα γενεᾶς ἀλλὰ γὰρ περι-
γενόμενοι καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μεμενήκασιν· οὔτε οἱ φανε-
ρῶς πολεμήσαντες τῶν ἑλλήνων, οὔθ' οἱ ἐν ὑποκρίσει λαθραίως
ἐπιβουλεύοντες αἱρετικοί, κατισχῦσαι ἐκείνων
ἠδυνήθησαν· ἢ κατ' ἰδίαν διαιωνίσουσιν·

Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσιν· ·ix·
αὐτόθεν φησί, ἢ κατὰ περικυκλοῦσι· πολι-
ορκήσαντες τὴν πίστιν αὐτῶν διδόντων· καὶ τοῦ μὲν ἐπὶ
τῶν ἑλλήνων· ἐπὶ δὲ τῶν αἱρετικῶν τὸ κύκλῳ περι-
πατοῦσιν· ἀντὶ τοῦ ἐπ' εὐθείας, ἀλλὰ παρεστραμ-
μένως καὶ σκολιῶς· παρερμηνεύουσι τὰς θείας
γραφάς·

κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς
τῶν ἀνθρώπων·

ψυθεὶς φησὶν ἐπὶ σταυροῦ, πολλῆς φροντίδος τοὺς
ἀνθρώπους ἠξίωσας· ὅτι διὰ αὐτοὺς πέπονθας· πο-
λυωρεῖ γὰρ ἡ πολλὴ φροντίς· ὡς ἂν καὶ ὁ λῃστὴς
ὁ εἰς τὸν μαρτυρίαν· ἢ καὶ ὕψος θεὸς δι' ὃ σῶσαι τῶν και-
ρῶν τὴν ἀνάληψιν εἰς οὐρανὸν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις·
ἐξαποστείλας τὸν παράκλητον φωτίζοντα
ὁ διδάσκουσι τοὺς ἀποστόλους, εἰς τὸ κήρυγμα δι'
ὧν ἔδει καὶ ἱστορικῶς οὕτω τὸ τῷ ἁρμόσαι τῷ δαυΐδ·
φεύγοντα γὰρ τοῦ ἀπὸ προσώπου σαοὺλ, τῶν δὲ ἀπὸ
κριμνῶν φίλοι ἐπεχείρησαν προδοῦναι τῷ
διώκοντι· ὁ ἐν διασυνῶν τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν ὑποκρι-
σιν τῶν δολίων, καὶ τὴν πανουργίαν· καὶ μὴ ἐπικαλεῖ τὸν
σωτῆρα καὶ θεόν· οἱ καὶ τῶν φίλων προθέμενοι τοῖς ἐχθροῖς
αὐτοῦ· καὶ προλέγει τοῦ τὴν ἀπώλειαν· ἀλλὰ καὶ τὰ
μεγαλορρημοσύνην τῶν ἀμφὶ τὸν σαοὺλ, ἀπὸ θεοῦ
ἀθῆναι προαγορεύει· ὑπὲρ τοῦ ὁ γὰρ δαυΐδ ἀπογράφεται,
δι' αὐτὸν νῦν ἀναστήσομαι καὶ τὰ ἑξῆς· τῇ ἀναστάσει·

12

τοῦ σοφοῦ μᾶλλον ἁρμόζοντα. ὁ γὰρ καὶ τοῦ
πρὸ τοῦ δαβὶδ ἑλκύσαμεν· ὕδωρ ἀκηκοότα τοῦ
θεοῦ, ὑπὸ γνοὺς εὐθέως ἐκινήθη κατὰ τὸν καιρὸν
τῆς ἐπιβουλῆς, ὁ σεκ[illegible] αὐτοῦ· καὶ θεὶς τὴν
ψυχὴν ἐν χερσὶ καὶ πεφευγὼς ἐς ὄρη· καὶ παρρησιάσας,
τοῦ πιστεῦσαι φανερῶς ἰσχυρὸς καὶ διὰ καὶ διὰ τῶν
ὅρων αὐτοῦ ἐναντίων πλαθήσονται, ἡ ἐπιγραφὴ
τοῦ ὄντος· εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαβίδ.

ψαλ. ιβ. 12

Μετὰ τὴν μοιχείαν βηρσαβεὲ καὶ τὸν φόνον τοῦ
ἀνδρὸς αὐτῆς οὐρίου, διαφόροις περιπεσὼν πει-
ρασμοῖς, ὁ δαβὶδ· ἐπὶ τε ταῖς ἑτέραις αὐτοῦ παρὰ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀμνὼν ἐφθαρμένης· καὶ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ ἀβεσσαλὼμ ἀντὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας.
οὐκ ἐπαλλαγὴ τὸν ὄχλον· ἐπεὶ καὶ τελευτῶν
ῥαγεὶς δὲ ἀμφότερος ὁ παῖς αὐτοῦ ἀβεσσαλὼμ
ἀπήλασε μὲν αὐτὸν τῆς βασιλείας· οὐκ ἔστησεν
μέχρι τοῦ τὸν θυμόν. ἀλλὰ τὰς διώξεις σὺν
μικροπρεπεῖ· καὶ παρεσκευάζετο δι' ὧν ἔξω τῆς
πράξεως καὶ ἀνεῖλεν. ἀναλογιζόμενος ὁ δαβὶδ τὸ πλῆ-
θος καὶ μέγεθος τῶν συμφορῶν· ὡς ἐκ τοῦ διὰ τοῦ
διαλυθεῖσαν μοιχείαν καὶ τὸν φόνον παντὸς ἔργου
καταλιπὼν αὐτὸν τοῦ θεοῦ· ὁ καὶ τὴν νικῶν τὰ σκῶ
ἐχορήγησε· διὸ καὶ τὸν παρόντα συνέθηκε ψαλμὸν
μετὰ τὸν δεύτερον· ὅπερ ὁ λόγος διασκεδάσας
τῆς βουλῆς ἀχιτόφελ ὡς προειρήκαμεν, ἐμοῦ
δὲ αὐτὸν τῆς μάχης πᾶσαν ἀβεσσαλὼμ, καὶ τὸ πρα-
χθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ· εἰ τι περὶ ἐπιγέγραπται διότι
ἀληθινὸν τοῦ προειρημένου τοῦ πολεμίου ἠττη-
θέντος ἐκβεβηκότα· ἀγαλλιάσεται γάρ φησιν
ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου.

1 ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος·
ἡ θημὴν ἐστὶν ἀποβολὴ μνήμης· τῷ δὲ θεῷ πάν-
των ἐνώπιον. καὶ ὅλαι αἱ πράξεις μου, ἀλλὰ καὶ
τὰ ἐνθυμήματα· λήθη οὖν ἐπὶ θεοῦ ἡ καταλεί-
ψις ἤγουν ἡ παντελὴς ἀμέλεια, οἷον ἕως πότε παραχωρεῖς
πειράζεσθαί με, εἰ καὶ δίκαιον εἰς τέλος,
διὰ τί τοῦ μέχρι πολλοῦ παρεχώρησε·
ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ·
πρόσωπον μὲν ἐστὶ θεοῦ ἡ ἐπίσκεψις καὶ εὐεργέ-
τησις αὐτοῦ δι' ὧν δηλοῖ· ἀποστροφὴ δὲ ἡ περὶ
τὸ ἐναντίον αὐτοῦ ἐνέργεια· ἀποστρέφεται οὖν
τοῖς ἀναξίοις αὐτοῦ τὴν ἐπισκοπήν, διὰ τὸ βδε-
λύττεσθαι τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων, χαρακτηρίζει καὶ πρόσωπα· καὶ γὰρ
οἱ καταλιμπάνοντες τινά. καὶ τῷ μὴ μνήμῃ

αὐτῶν ἀποβλέπουσιν· καὶ οἱ ἀποστρεφόμενοι
ὁρῶσιν οὓς ἀποστρέφονται.
ἕως τίνος θήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου· 2
ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας (καὶ νυκτός);
φροντίζων καὶ μεριμνῶν πῶς ἂν ἀπαλλαγείην τῶν
πειρασμῶν· καὶ μὴ δυνάμενος ἐλευθερῶσαι εὑρεῖν
ὀδυνῶμαι διὰ τοῦτο.
ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ· 3
παρ' ἑαυτοῖς ὁ διάβολος μὲν νοούμενος· ἀφ' οὗ γε
τὸν ἀμνὼν καὶ τὸν παῖδα ἐθανάτωσε. ὑψωθήσε-
ται δὲ αὐτοῖς τοῦ εὐπραγήσαι· ὁ μὲν γὰρ χαίρων ἐπαι-
ρεται τὴν κεφαλήν· ὁ δαβὶδ σὺν αὐτοῖς, συγκέκρυφε τὰ
τὰ πάντα αὐτοῦ· ἢ ἐχθρὸν τὸν διάβολον ὑπολη-
πτέον· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τῶν πειρασμῶν αἴτιος· ἐπεὶ θεοῦ
τοῖς πάθεσι· καὶ οἷον κατὰ πάντων καὶ θλίβων ἐστὶ
ῥῆμα τῆς περὶ θεοῦ τροπῆς.
ἐπίβλεψον εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου·
ὥσπερ τὸ ἀποστρέφεσθαι ἀντίκειται τὸ ἐπιβλέψον
ἀξιοῦσθαι τοῦ σοῦ ἐνώπιον. ἐπεὶ δὲ ἑκάστοτε πάσχω
καὶ ἐλεήσας εἰσάκουσόν μου, παρακαλοῦντος σε βο-
ηθῆσαι. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς 4
μου μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον·
ἡ συννέφειά μοι περιχυθεῖσα τῶν συμφορῶν, ἔλα-
βε τοὺς ὀφθαλμούς μου ὑπὸ τῆς ἀθυμίας· εἰώ-
θασι γὰρ αἱ ὕπνοι οἱ λυπούμενοι καταφέρεσθαι.
τῆς εὐθυμίας τῆς καρδίας, σκότος καὶ βάρος, ἐμποιοῦσι
τοῖς ὀφθαλμοῖς· φώτισον οὖν αὐτούς, τοῦ-
τ' ἔστι, καθαρῶς ὁρᾶν διὰ σοῦ χαρὰν ἐνστάλαξον τῇ
καρδίᾳ μου· τὸ φῶς αὐτῇ σκιρτῶσα, τὸν ὕ-
πνον ἀποδιώξει τῶν ὀφθαλμῶν. μήποτε ὁ ὕπνος
οὗτος δὲ ἐθισμός μοι καταλήξει διὰ ἀθυμίας ὑπερβολῆς.
μήποτε ὑπνώσω θανάσιμον, ἢ καὶ ὀφθαλμοὺς
τοὺς τῆς ψυχῆς λέγει. δηλαδὴ τὸν νοῦν ἐσκοτισμένον
ὄντα, τῷ ζόφῳ τῆς ἁμαρτίας· ὁ μὲν ἀπαλλαγῆναι
τοῦ σκότους ἱκετεύει. μήποτε φησὶν ἀποθάνω
τὸν ἐν ἁμαρτίαις θάνατον· νεκρὸς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων
ἤδη γενόμενος, ἢ καὶ τὸν ἐν ἀπογνώσει νεκρῶ θεῷ
ὅλως εἰς ἐλπίδα τὴν ψυχήν.
μήποτε εἴπῃ ὁ ἐχθρός μου ἴσχυσα πρὸς αὐτόν·
ἵνα γὰρ ποῖ δὲ τὸν πεσῶμαι, τινὲς αὐτῶν δαβὶδ ὁ ἐ-
χθρὸς τὸν ἐμὸν θάνατον ἐπιγράφεται. ὥσπερ καὶ
τὸν ἀλγεινὸν γενόμενος αἴτιος· ἐχθρὸν δὲ μόνον
εἶπε τὸν ὁρατὸν μᾶλλον ἢ τὸν ἀόρατον.
οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται ἐὰν σαλευθῶ· 5
ἵνα παρακλήσει θεοῦ ἀπὸ τῆς σῆς ἀσφαλείας οἱ ἐχθροί μου

χαρίσονται· διὰ τὰ χρήματα καθ' ἣν μετὰ τοῦ λοιποῦ
θάρσους τοῦ ὡς οὐκ ἔχοντας ἔτι βασιλέα:
ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα:
Τὴν ἐξ ἀρετῆς παρρησίαν ἀπολέσας διὰ τὰ πεπρα-
χθέντα κακά, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου μόνῳ ἤλπισα, διὰ τὸ ἀ-
λεστάρ τοῦ καὶ ἀνεξάντλητον:
·δι· ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου
Προειδὼς τὴν τοῦ πολεμοῦντος ἧτταν
τοῖς προβλεπτικοῖς ὄμμασι, ἐγὼ δὲ φησὶν ἐ-
φαιδρυνθήσομαι ἐπὶ τῇ σῇ δωρεᾷ εὐθυμίᾳ:
ᾄσω ~~καὶ ψαλῶ~~ τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετή-
σαντί με καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου
τοῦ ὑψίστου:
Ἄσω διὰ γλώττης· ψαλῶ δὲ διὰ τοῦ ὀρ-
γανικοῦ ψαλτηρίου ἢ καὶ θεωρητικῶς
εὐφημῶν καὶ πρακτικῶς· ἁρμόζει δὲ οὗτος
ὁ ψαλμὸς καὶ πᾶσιν ἀδικουμένοις:
ψαλ ιγ 13 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ
Καὶ οὗτος ὁ ψαλμός, προλέγεται τῶν ἐναντίων
προηγορευμένων· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν προλέγειν φα-
σὶ χρόνοις ὕστερον ἐπὶ Ἐζεκίου τοῦ βασιλέ-
ως, ἤτοι τοῦ πολιορκοῦντος αὐτὸν Ἀσσυρίου Σενα-
χηρεὶμ γεγενημένα· οἱ δὲ τὰ ἐπὶ χρόνου κα-
θ' ὃν ὁ κύριος ἐνηνθρώπησεν, ἡμεῖς δὲ οἱ ἀμφότερα
ἐξηγήσασθαι ἀποδηλοῦμεν:
·ι· Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι θεός:
Ἄφρονα Σενναχηρεὶμ λέγει, ἀλλ' αὐτὸν καὶ
διὰ τὸ ἀποφήνασθαι μὴ εἶναι θεὸν τὸν τῶν Ἰουδαί-
ων· εἰ γὰρ ἐφρόνει, οὐκ ἂν δὲ τοιοῦτον ἦλθε λογισ-
μόν· καὶ ταῦτα καθηκόντως ἀκούων ὅσα παρά-
δοξα κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ Ἰουδαίοις ὁ θεὸς ἐ-
ποίησε, οὕτω λογισάμενος καὶ διὰ προφορι-
κοῦ λόγου, τὸν θεὸν ἐβλασφήμησε· τὸν ἀρ-
χαῖον δ' ὡς ἀμέσως διὰ Ῥαψάκη· τῶν ἡμετέρων
πολέμους προσηνόησεν καὶ διὰ τῶν μηνυτῶν, διὰ
τὸ κατ' αὐτῶν ἀναγινώσκομεν ἐν ὑπομνήμασι:
·η· Διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν
ἐπιτηδεύμασιν:
Ἤτοι οἱ συναχηρεὶμ διεφθάρησαν μέν,
ἐκπεσόντες τοῦ ὀρθοῦ τῆς ὑπολήψεως· ἐβδε-
ιζ λύχθησαν δὲ τῷ θεῷ, ἀσεβήσαντες οὕτω δὲ
τόν· καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ πολεμεῖν ἢ ἐπὶ λόγοις
καὶ οὕτως ἀλαζονευόμενοι, μεθ' ὧν καὶ ἀσελγεί-
αις ἐμολύνθησαν καὶ πολλὰ ἐμολύνοντο· ὡς
τὸ δ' ἐξῆς ἔλεγον ὁ στίχος· ὅτι διεφθά-
ρησαν ἐν ἐπιτηδεύμασι καὶ ἐβδελύχθησαν:
οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα:
οὐδὲ εἷς αὐτῶν χρηστός, ἀλλὰ πάντες πονηροί:
Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ·ια·
τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν ἢ ἐκζη-
τῶν τὸν θεόν:
Ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους
ἐκείνους τοὺς ἔχοντας τὸ σφᾶς ἐρήμους· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
δέ, ἐφ' οὗ κατοικεῖν ὑπολαμβάνεται καὶ ὁ δίκαιος
κριτὴς ἐκείνοις· ἐπέβλεψε δὲ ὥσπερ ἰδεῖν εἰ ἔστιν
ἐν αὐτοῖς συνιῶν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὸν θεὸν ἢ ἐκζητῶν
αὐτόν· τοῦ περιέστη μὲν ἐπὶ ἀκολουθίᾳ· τὸ γὰρ δὲ συνιέναι πρὸς
ἐν τῷ θεῷ, ἐθελοκακοῦν· ἀντὶ δὲ τοῦ διέκυψε σχῆμα
ὡς ἐξ ὑπερῴου ἐπικύπτοντα καὶ θεώμενον.
ἔστι γὰρ ἁπανταχοῦ παρών, ἅπαντα γινώσκει· καὶ παρα-
κείμενον ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο πολλαχοῦ κεῖται τῆς γρα-
φῆς· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ παντεφόρον τοῦ μυστικοῦ
τῆς θείας ἐπισκοπῆς· ὡς δοκοῦσιν οὐ βλέπειν καὶ τῆς
μωσαϊκῆς μηδὲν γέγονε τοῦτο φησὶν οὕτω διασκέπτεται:
Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ·ιβ·
ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός:
Ἐξέκλιναν μὲν εἰς τὰ προρρηθέντα ἐπιτηδεύματα·
ἠχρειώθησαν δέ, βδελυχθέντες παρὰ θεοῦ· καὶ οὐδὲ εἷς ἦν
ἐν αὐτοῖς χρηστός:
οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν ·ιγ·
οὕτω καὶ ἐρωτήσεως ἀναγνωστέον· ἵνα μὴ ἐμφήνηται
οὕτως ὥσπερ καὶ εἶπον, μὴ εἶναι θεόν· τὸν θεὸν ἀλ-
λ' οὐ γνώσονται ποτὲ πάντες οὗτοι· οἱ ἀκόλαστοι καὶ
καταπλαγέντες καὶ πᾶσαν ἀληθῆ ὀδύνην· ὅτι θεὸς
ἐστὶν ὁ τῶν Ἰουδαίων θεός· μὴ γνώσονται ὅταν πάντες
οἱ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ἀναιρεθῶσι χιλιάδες ὑπὸ
τοῦ ἐπιβάντος ἀγγέλου τοῦ θεοῦ· καὶ αὐτὸς δὲ φεύγων ἀναιρεθῇ ὁ Σενα-
χηρείμ· ἔσται τὸν ἐγείροντα τὸ ξόανον· ἢ καὶ μὴ
μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἄνομα ἔθνη.
μεμαθηκέναι λέγει τὴν ἰσχὺν τῶν Ἀσσυρίων ἀπώλει-
αν, ἐπιγνῶναι ὅτι ὁ θεὸς ἐστὶν ὁ διαφθείρας αὐτούς:
Οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου
τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο: ·δι·
Σύ, τὸ ῥητὸν ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ λέγεται· ὅ-
τι οἱ διαπαντὸς αὐτῶν καὶ ἀναλίσκοντες διὰ κρεῶν ἀρ-
τοῦ τὸν λαόν μου ἐν τῷ σώματι πολιορκίας λιμοῦ.
καὶ ἀπειλήσαντες ἐπὶ τὸν κύριον, οὐκ ἐπεκαλέσαντο
τοῦ πιστοῦ, οὐκ ὀνομάσαντες θεόν· λέγοιντο δ' ἂν καὶ
λαὸς τοῦ Δαυίδ· οἱ πολιορκούμενοι· ὡς ἐκ τῶν
αὐτῶν καταγομένων βασιλέως· ἵνα καὶ προσώπου τοῦ

διὸ δὴ ὁ λόγος φησὶ κύριον, οὐκ ἐπεκαλέσαντο αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν·
ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον οὗ οὐκ ἦν φόβος·
μνήμη ποτὲ ἐδειλίασαν οἱ ἀμφὶ τὸν Ἐζεκίαν
ἐν φόβῳ τοῦ Σενναχηρείμ, οὗ οὐκ ἦν φόβος.
τοῦτ᾽ ἔστιν ὃν οὐκ ἔδει φοβεῖσθαι· μὴ δέον ὡς ἔχομεν
φοβεῖσθαι· διὰ τὸ ἔχειν αὐτοὺς τὸν πάντων θεὸν διὰ τὰς
τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἐδήλωσα ἔμπροσθεν· ~

σημ. ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ δικαίων· ~
δικαίους λέγει, τοὺς εὐσεβεῖς· τοῦ τοῦτο δὲ οἱ
περὶ τὸν Ἐζεκίαν· θεοφιλεῖς τοὺς ὑπηκόους
ποιμαίνοντα. γενεὰν δὲ εἴρηκεν, ὅτι πολλοὶ ἐν
μυριάσι ζῶσι, οἱ Ἰσραηλῖται ἦσαν αὐτοῦ· ἐκεῖ
ἐδειλίασαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σενναχηρεὶμ ἐν φό-
βῳ θεοῦ, οὗ φόβος οὐκ ἦν παρ᾽ αὐτοῖς πρό-
τερον· καὶ γὰρ αὐτοῖς ὁ θεὸς ἦν, ὁ θεὸς ἦν ἐν τῇ
γενεᾷ τῶν πολιορκουμένων Ἰουδαίων· ὑπ᾽ αὐτῶν
μαχομένων· ἢ ὡς ἐδειλίασαν ἐν φόβῳ τοῦ Ἐζε-
κίου· οὗ οὐκ ἦν φόβος· μᾶλλον ὑποπτήσ-
σοντος καὶ φρικτῶς ἀρείου πρὸς δόκησιν μετὰ
τῆς αὐτῶν πόλεως ἀναιρεθῆναι· ἤλπιζον φανεῖσθαι
γὰρ οἱ Ἀσσύριοι, ἐδόκουν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰου-
δαίων ἀναιρεῖσθαι· καὶ ὅτι θεὸς ἦν ἐστὶν ὁ θεὸς Ἑ-
βραίων βοηθῶν αὐτοῖς, ἐν ποίοις ἐμάνθανον· ~
βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε ὅτι κύριος
ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι· ~
οὕτω λέγει πρὸς τοὺς Ἀσσυρίους· ὃ ἐφαμιλλήσασθε
καὶ ὃ ἐξεθέμην· τῆς σκηνῆς ἦν ἡ μὲν σκέπη τοῦ Ἐζε-
κίου ὁ πτωχός, ὅσον ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου παρα-
σκευῇ· ἐβουλεύσαντο δὲ τοῦ ἄλλου μὲν ἀπ᾽ αὐτῶν
αὐτογνώμως, ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καταφυγεῖν
εἰς θεόν· ὃ μεμαθήκασιν οἱ τοῦ Σενναχηρεὶμ, διὰ
ἐκαθεύδοντο αὐτῶν ὡς ἂν σφαγῇ· ἡμεῖς
μὲν οὖν φησι κατῃσχύνατε τὴν βουλὴν αὐτοῦ· αὐτὸς
δὲ τὸν κύριον ἐλπίδα ἔχει πρὸς δόκησιν αὐτοῦ μόνον βοηθόν· ~

σημ. τίς δώσει ἐκ Σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραήλ
ὃς τὸν κατοικοῦντα ἐν Σιὼν, δώσει τὸ σωτήριον
τοῖς Ἰσραηλίταις ἅπαν ἡσθήσεσθαι· καὶ τίς αὐ-
τοὺς ῥύσεται ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Σενναχη-
ρεὶμ οὐδεὶς ἄλλος, ἀλλ᾽ ἢ ὁ θεὸς ἐφ᾽ ὃν ἤλπι-
σαν· καὶ οὕτως γὰρ ἐν τῷ ναῷ τοῦ οἴκου
δοκεῖ οἰκεῖν· ~
ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιάσεται Ἰακὼβ καὶ
εὐφρανθήσεται Ἰσραήλ·
αἰχμαλωσίαν μὲν λέγει, οὐ γενομένην ἀλλὰ δὴ

κοῦσαν αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ ἐπηρτημένου φόβου τῆς
ὅσον οὔπω ἁλώσεως· κεκυκλωμένοι γὰρ ὄντες σα-
λευόμενοι ταῖς σχέσεσι ἐξ ὅπου τὴν μάχην τεῖχου
ς· Ἰακὼβ δὲ εἶναι αὐτοῖς δὴ τούτοις, ὡς κα-
ταγομένων ἐκ τῆς ῥίζης Ἰακώβ, καὶ τοῦ Ἰσραήλ· ὁ
δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι τοῦ χριστοῦ ἐλευθερώ-
σαντος αὐτοὺς ὅσον αἰχμαλωτισθέντων, ἀγαλλιάσον-
ται οἱ ἐλευθερωθέντες, καὶ εὐφρανθήσονται·
ἢ ἀγαλλιάσονται μὲν σωματικῶς· εὐφρανθήσον-
ται δὲ ψυχικῶς· τοῦ μὲν πνεύματι τῆς
ἐξουσίας· τοῦ δὲ ἐπιμελεῖσθαι τὸν θεὸν λογίων,
ὧν ἐν τῷ ἔργῳ τῷ πολιορκουμένων· ἀλλὰ καὶ τὰ μὲν
Ἐζεκίου καὶ Σενναχηρεὶμ· οὕτως ἐποιησάμεθα
τὴν ἐξήγησιν· ἐξηγητέον δὲ λοιπὸν καὶ κατὰ
ἐπὶ τῶν χρόνων καθ᾽ οὓς ὁ κύριος ἐνηνθρώπησε·
τὴν φησὶν ὁ ἄφρων ἐστὶν ὁ Ἰουδαίων δῆμος· ὃ μὴ
πιστεύσας τοῖς περὶ χριστοῦ προφήταις, ὅτι οὐκ ἔστι θεός, ὁ
τὰς θεοσημείας ἐν αὐτοῖς ἐργαζόμενος χριστός· οὐ
τοῦ δὲ παρ᾽ αὐτοῦ προλογισθέντων· καὶ φανερῶς
αὐτὸν τοῦ θεοῦ ἐν μεγάλῃ· ὁ δὲ ἐξηγητὴς κατὰ
τὴν ἀνωτέραν νοητέον ἐξήγησιν· οὐκ ἦν δὲ ποι-
ῶν χρηστότητα ἐν αὐτοῖς δηλαδή· τοῖς [illegible]
δὲ [illegible] διδασκαλία [illegible] κόσμου δὲ ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ διέκυψεν· τουτέστιν ὁ υἱὸς ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ διακύψας κατῆλθεν [illegible] ἐπὶ τοὺς
υἱοὺς καὶ διὰ σαρκὸς ὡμίλησε τούτοις· καὶ
πάντα γὰρ [illegible] καὶ [illegible] τὰ
δὲ ὁ ἐξηγητὴς κατὰ τὴν ἀνωτέραν ἐξήγησιν· ~
τὸ δὲ οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός, [illegible]
γοῦν ὅτι μὲν ἐν αὐτοῖς ἀγαθοεργὸς ἀναστρεφό-
μενος, τὸ δὲ οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
ἀνομίαν, κατὰ ἀπόφασιν ἀναγνωστέον ἐν τῷ·
οὐ γὰρ ἠθέλησαν αὐτὸν ἐπιγνῶναι· οἱ δὲ κατὰ μὲν αὐτὸ-
νομεῖν ἐθνῶν φθονοῦσαν, καὶ πονηρευόμενοι· τὸ δὲ
οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου, λέγει τὸν ἐκ προσώπου
τοῦ χριστοῦ περὶ τοὺς ἀρχιερεῖς Ἰουδαίους· ἐσθίον-
τες ἐν στόματι μαχαίρας· καὶ παρ᾽ ὅλον κακῶς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ διέκειν βρῶσιν ἄρτου· οἱ τὸν
κύριον αὐτὸν· τουτέστι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ οὐκ ὠνόμα-
σαν θεόν· ἐκεῖ δὲ ἐδειλίασαν ἐν φόβῳ, ὅπου οὐ-
κ ἦν φόβος· ηὐλαβοῦντο γὰρ ὁμολογῆσαι θεὸν
τὸν χριστόν· μήποτε παραβῶσι τὸν νόμον· θεὸς
ἀποτείνοντα ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος· καὶ αὐ-
θις τότε ἐδειλίασαν ὅτε οὐκ ἦν φόβος· ὅτε
τὸν ἁμαρτήσαντες εἰς αὐτὸν ἐπὶ ξύλου· ἔδοξαν

ἀπηλλάχθαι αὐτῶν. τεθνηκότος δὲ ἤδη, τότε φοβηθεὶς
σφόδρα, ἰδὼν τὸν σεισμόν, καὶ τὰ γενόμενα
τηνικαῦτα σημεῖα. καὶ πάλιν διαλιπόντων,
μὴ ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν
αὐτόν, διὰ τοὺς στρατιώτας ἐπέστησαν
τῷ τάφῳ. ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον οὗ οὐκ
ἦν φόβος. οὔτε γὰρ φόρος, οὔτε οἱ μαθηταὶ τὸ
τοιοῦτον ἔβλεπον. ἐκεῖ πρὸς τὸν αὐτὸν ἔχοντες
ἀναστῆναι μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ὁ δὲ κύριος ἐγείρει
αὐτὸν δίκαιον. ἀντὶ τοῦ ἐμοῦ συνήθως τῷ
ἐξουθενημένῳ πεπιστευκότι. ὅτι μετὰ τὴν ἐπὶ γῆς
ὁδὸν διδαχὴν καὶ βασιλικὴν ἐπορεύθη. τῶν γὰρ
ἰουδαίων μὴ ἐνδεξαμένων αὐτόν, ἐπὶ τὰ ἔθνη
μετέθετο. τὸ δὲ βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε
μόνον τοῦ ἐρυθριᾶν πρὸς ἰουδαίους, διὰ
τῶν ἐξ ἐθνῶν λαῶν. τὸν πάλαι μὲν πτωχὸν τῶν
ὄντων θεογνωσίας. νῦν δὲ ἐξ ἐπιστήμης
δουλωθέντα, ὑβρίζοντες ἐχλεύαζον περὶ
αὐτοῦ, διαλέγοντες. τοῦ γὰρ βουλὴν τοῦ λαοῦ ἐφαύλησαν
ἰουδαῖοι. καὶ διεκώμωδησαν ὡς μάταιαν.
βουλὴ δὲ τοῦ νῦν τὸ παραδέξασθαι τὴν
ἀρχὴν πίστιν. τὸ δὲ τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον
τοῦ ἰσραήλ. ἀντὶ τοῦ ἀναβὰς ἐκ τῶν κύκλων
λόγων τῆς ἰουδαίας, ὄρος δὲ σιὼν καλούμενον,
ἀναλήψεται λαὸν σωτηρίου. τοῦ πεπτωκότος
μου. ἔθος γὰρ ἦν ἐπικυρώσας ὡρισμένως τοῦ
ποιεῖν. τοῦ δὲ λέγειν προφητικῶς ἐπὶ τῆς ἱερουσαλὴμ
ὑπὸ ῥωμαίων πολιορκηθήσεσθαι. τουτέστιν ἀγγελίου
ταῦτα πρὸς τὸν περιλαβόντος, οὐκ ἔτι
τοῦ γενήσεσθαι. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι δὲ τὸν κύριον
τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. δώσω σοι γάρ φησιν
ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου. ἣν ᾐχμαλώτευσεν
ὁ τῶν δεσποτῶν ἐχθρός, ὁ διάβολος. ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ. τοῦ
τέως οἰκετικὸς ἐν ζωῇ ἰακὼβ τουτέστιν φωνὴ
προφητική, τοῦ προκαταγγέλλειν. ἀγαλλιάσονται καὶ εὐφρανθήσονται, βλέποντες τῶν προφητῶν αὐτοῖς ἐκβάσεις. οἱ ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ ὅτι πιστεύσαντες
θάλψιν. ὡς αὐτοῖς ὀφθέντων τῶν ἰουδαίων.
οἷς ἦν πρόγονος ἰακώβ. τὸ ἐπιστρέψαι δὲ τὰ
τὰ οἰκεῖα ἐπανέζεπεσον.

Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαβίδ.

Καὶ ἄλλως εἰς τὸ τέλος οὗτος ἐπιγέγραπται.
διότι ὁποῖον γενέσθαι χρὴ τὸν κατ' ἀρετὴν
τέλειον ὑπογράφει.

Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου· ἢ τίς κατασκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου. 1.

Ὁ μὲν οὖν ἰουδαῖος ἀκούων σκήνωμα θεοῦ
καὶ ὄρος ἅγιον, ἀκούει τὸν ἐν ἱεροσολύμοις
ἐννοεῖ ναόν. καὶ τὸ γεωργικὸν ὄρος σιὼν. ἀλλὰ
παρατηρητέον ὅτι οὔπω ὁ ναὸς ᾠκοδόμητο. οὔτε
γὰρ τὸ ὄρος ἡγίαστο. μηδὲ γὰρ τοῦ δαυὶδ ταῦτα
γεγραφότος. λοιπὸν οὖν ἀναπτέον τὰ ῥητά.
θαυμάζεται γὰρ τὴν λέγοντα ὁ δαβὶδ ἐὰν ἐρωτήσεις
τὸν θεὸν ὁμολογῶν ὅτι πλέον ἐστὶν ὅσον ποιεῖ. τὸ δὲ
καὶ τὸ δέ. κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί
σου. παροικία μὲν ἐστίν, ἢ ἐν ἀλλοτρίοις οἰκεῖν
πρόσκαιρος διαγωγή. σκήνωμα δὲ τῆς
τὸ σῶμα. ἐν ᾧ κατοικίζεται. ἐρωτᾷ δὲ μαθεῖν
τίς ἐστιν ὁ τέλειος. ὃς παροικεῖ πρόσκαιρον
ἡγησάμενος τὴν ἐν σώματι ζωήν. καὶ ὡς ἀλλοτρίοις τοῖς σωματικοῖς κέχρηνται. μικρὰ τοῦ φρονεῖν
τῇ ζωῇ. τὴν σὺν δὲ αἰωνίαν προτέθεικε,
τῷ σκηνώματι, δηλῶν ὅτι τοῦ θεοῦ ἐστιν
ὁ γὰρ ἔργον ἐστί. καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ ψυχῇ ᾠκοδόμημα. ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς τοῦ σκηνώματος ποτὲ δι'
ἡμᾶς γενόμενος. ἢ τίς κατασκηνώσει ἐν ὄρει
ἁγίῳ σου κατασκηνώσει, μετ' ὀλίγον τὸ
ὄρει βεβαίᾳ καταπαύσει τὸ ὄρος δὲ ἅγιον, ὁ
τῆς ὁσίου τόπος, τῶν πολιτευμάτων καὶ ἀκολουθίαν
ὑπερηρμένος. φησὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος τῷ ἐλη-
λύθατε σιὼν ὄρει. καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ.

Πορευόμενος ἄμωμος καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. 4.

Αὐτὸς δέ, τῇ ἐρωτήσει ἀποκρίνεται. ὡς ἐκεῖνος παροικήσει καὶ κατασκηνώσει ὁ κεκτημένος τὰς ἀρετὰς μέλλοντα. διαγράφει τὸν λόγον τὸν εὐαγγέλιον. ἐκεῖνος φησὶν ὃς ἂν
πορεύηται ἄμωμος. καὶ ἐργάζεται δικαιοσύνην. καὶ ἀμώμου μὲν οἶμαι τὸν
θεωρίᾳ τελειούμενον. διὰ τοῦ γὰρ πορεύεται
πρὸ οἰκείων ὄνομα. δίκαιον δὲ τὸν πράξει κατορθοῦντα. ἐργασία γὰρ πρᾶξις. ἐν
γὰρ τῇ ἐχθρῶν ὁ ἐπαμφοτερίζων. διὸ μὴ χρῆναι τελειοῦν τὸν οὕτως ἔχοντα.
πολλὴν ἐφόδιον ἐκ τῆς πρακτικῆς ὁ λόγος περὶ
εἰς βελτίωσιν τῶν τε κλάδων δικαιοσύνη
ὀνομάζει. μετὰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη, πάσας
ἐπάγεται τὰς ἀρετὰς δικαιοσύνη.

14

γάρ ἐστιν ἡ καρδία οἶκος πράξεων· καθόλου δὲ τὴν δικαιοσύνην θεός· [illegible] αὐτοῦ ἐπιζη-σει·

.ιη. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ·

ἀληθὰ δόγματα αὐτοῦ· ζωὴ καὶ λόγοι ζωῆς:

ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ:

Πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀντιδιαστέλλει τὸν δόλον· τοῦτ᾽ ἔστιν ἀληθῆ καὶ λόγοι ζωῆς ἐν ταῖς [illegible] καὶ λέγων πρὸς ἄλλους· διὰ μὲν τῆς καρδίας τὸν ἐνδιάθετον λόγον ἐδήλωσε· διὰ δὲ τῆς γλώσσης τὸν προφορικόν:

.ιθ. καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ κακόν:

Πλησίον μὲν ἀλλήλων ἢ τῇ φύσει τῷ αὐτῷ ὄντες, ἢ τῷ ταυτῷ τῆς πίστεως, ἢ τῇ γειτνιάσει τοῦ τόπου· κακὸν δὲ λέγει τὴν βλάβην· ἀκολούθως δὲ πρῶτον ἐμνημόνευσε τῆς καρδίας· εἶτα τῆς γλώσσης· εἶτα ποιήσεως· ἐνθυμεῖται γάρ τις, εἶτα λέγει, εἶτα ποιεῖ:

καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἔγγιστα αὐτοῦ:

Ταυτὸν ἐστὶ καὶ τὸ πλησίον· καὶ ὃς οὐκ ἔλαβεν ὀνειδισμὸν καθάπερ ὅπλον κατὰ τῶν ἔγγιστα αὐτοῦ· τοῦτ᾽ ἔστιν ὃς οὐκ ὠνείδισεν αὐτοὺς πλημμελήσαντας ἢ πηρωθέντας, ἢ ἄλλως ἀτυχήσαντας· ὁ μὲν γὰρ ὀνειδισμὸς πικραίνει μᾶλλον· ὁ δὲ ἔλεγχος διορθοῦται σφαλλόμενον· ὅθεν τὸν ἔλεγχον μὲν ἐπὶ κακοῦ λαμβάνομεν· οὐδέποτε δὲ τὸν ὀνειδισμὸν ὡς ἐγγὺς [illegible]:

.ν. ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει:

Δικαίως ἐξουδενοῖ καὶ ἀτιμάζει· τὸν μὲν πονηρὸν οὐδενὸς ἄξιον ἡγεῖται· φαυλίζων κἂν πλουτῇ, κἂν εὐγενὴς ᾖ, κἂν ἄλλην περιφάνειαν προβάλληται· τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν θεὸν ἐγκωμιάζει· καὶ τοῖς ἐναντίοις αὐτοὺς ἐγκωμιάζων ἐρχόμενος· μακάριοι γὰρ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον:

.ια. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν: καὶ ἀθετῶν.

Τὸ ὀμνύειν, ἀντὶ τοῦ βεβαιοῦσθαι παραλαμβάνουσιν οἱ παλαιότεροι· ὅρκος γὰρ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ βεβαίωσις λόγου, μαρτυρίαν παραλαμβάνουσα τὸν θεόν· ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ νομοθεσίᾳ συνεχωρεῖτο ἡμῖν ὁ κατὰ θεοῦ γινόμενος ἀληθὴς ὅρκος· ἵνα μὴ κατὰ τῶν εἰδώλων ὀμνύοντες συνηθισθῶσιν· ὁ δὲ τοῦ εὐαγγελίου λόγος, τοῖς τελειοτέροις νομοθετῶν, παντάπασι τὸν ὅρκον ἐξέκοψεν· διὸ τινὲς λόγοι ἐκ [illegible] τὸ μὲν ὅρκον ἔχομεν· οὐχ ὅρκοι δὲ [illegible] ἀθετοῦντα πρὸς τοὺς ἀκούοντας· μηδὲ [illegible] φαραὼ φησί· καὶ πρὸς κορινθίους ὁ ἀπόστολος· νὴ τὴν ἡμετέραν καύχησιν· τύπον δὲ ἔχει ὅρκου, ὅθεν ἀπόστολος [illegible] ἢ ἐπὶ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι καὶ τὰ τοιαῦτα:

τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ:

Τοῖς ἀρχαίοις ἀπεῖπεν ὁ θεὸς τὸν ἐπὶ τόκῳ δανεισμὸν καὶ τὴν τοῦ ἀργυρίου ὑπερβολήν· ὁ γὰρ ἐλεήμων ἐν καιρῷ δανείζων, ἀπαιτεῖν οὐ μᾶλλον ἢ ἀπολαβεῖν ὅ δέδωκεν· μόνον δὲ δοῦναι ἐπὶ τὸν περιποιεῖσθαι λόγον· ὅς ἐστι ἀγαθὸς περὶ τῶν πενομένων δανείζων ἄτοκον· οὐ καταβάλλειν χρεῖον τὸ κομίσασθαι σωματικὰ ἀγαθὰ ἀλλὰ ἀπέδωκε καὶ ἀμοιβὴν πολὺ μείζω:

καὶ δῶρα ἐπ᾽ ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν:

Ἵνα κατ᾽ ἀθῴων ὥσπερ βλάπτειν τοὺς ἀνεύθυνους: ~

.λη. ὁ ποιῶν ταῦτα οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα:

Διαζωγραφήσας τὸν ἐνάρετον τέλειον, ἐπέθηκε τῷ λόγῳ τέλος ἐπάξιον· ὁ ποιῶν γάρ φησι τὰ προειρημένα, τέλειος ὤν, οὐ περιτραπήσεται τῆς ἐν θεῷ βάσεως· τὸ δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ἀντὶ τοῦ διαπαντός· εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸν παρόντα βίον, πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὸν μέλλοντα:

Στηλογραφία τῷ Δαυΐδ. ψαλ. ιε 15

Στῆλαι καὶ ἐξόμοιαι καὶ ἀνδριάντες, τοῖς ἀριστεῦσιν, ἐπ᾽ ἀρετῇ ἐξαίρετον κλέος ἀπομνημονεύουσιν ἵστανται· τὴν εἰκόνα ἀνδραγαθίας ὁ θεῖος ἀνέστησε τούτῳ, ὁ παρὼν ψαλμὸς ἀνετέθη τῷ νικητῇ Χριστῷ, καθελόντι τοῦ τοὺς ἐχθροὺς, τὸν θάνατον· καὶ τὸν κρατοῦντα τοῦ θανάτου διάβολον· ἀναμάρτητος γὰρ μόνος αὐτὸς, οὔτε ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τῷ ᾅδῃ κατελείφθη, μάλιστα καὶ σκυλεύσασα τοῦτον, οὔτε ἡ σὰρξ ἰδεῖν διαφθορὰν ἐξίσχυσε ἀναστᾶσα· περὶ οὗ παρὼν ψαλμὸς ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ὡς κατορθώμασιν, ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ ἀνεστήλωται· διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Δαυΐδ, ὅσπερ ἐστὶ παρ᾽ αὐτοῦ, ἐμπνευσθεὶς καὶ μνησθεὶς τὸν προφήτην· ἀναγράφει δὲ τὰ πάθη τοῦ κυρίου καὶ ὅσα πρὸ τέλους αὐτοῦ εἰσὶ μετὰ ταῦτα. ~

.λ. φύλαξόν με κύριε ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα:

[illegible] ὡς ἐκ προσώπου τῆς σαρκὸς οἱ λόγοι· καὶ [illegible] τὸν ἐχθρόν.

ἅμα μὲν διδάσκων, ὡς ἔστιν ἐγκαταλείπειν τοὺς νῦν φονῶντας· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ξένους διδάσκων αὐτὸν καὶ ἐπιλαθέσθαι· ἀπολιμπανομένη ἡ μεγάλη χαρὰ· ἐβόα, χριστὸν προσφέρειν μὴ ὅτι ἐγγίζεται· τὸ γὰρ οὕτως εἶναι πρὸς θεόν· καὶ γὰρ κἂν τοῖς εὐαγγελίοις διαφόρως εὑρίσκεται μνημονευθέν· παρακαλεῖ δὲ φυλαχθῆναι ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς φανερᾶς τε καὶ ἀφανοῦς· λέγων· σὺ με φύλαξον ὅτι σοὶ μόνῳ ἤλπισα· μὴ δὲ μὴ τῶν ἀλλῶν τινὶ θαρρήσας· οἶδα γὰρ ὅτι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σοὶ σώζεις:

εἶπα τῷ κυρίῳ κύριός μου εἶ σύ:

πάλιν περὶ τοῦ κυρίου πατρὸς, ὅτι κύριος ἡμῶν, ὡς ἂν ἑαυτοῦ καὶ ἡγεμόνος θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο μὲν περιφρούρησον. ὡς γὰρ ἄνθρωπος αἰτεῖ τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ φυλακὴν ἐπεὶ κἂν γάρ φησιν τῷ κυρίῳ καὶ ἱκέτης αὐτοῦ:

ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις:

ἵνα μὴ δὲ προσοίσῃ ὅτι τῶν δώρων μου τῶν δὲ θυσιῶν χρείαν ἔχεις ἵνα καὶ θύσω σοι· καὶ οὕτω βοηθοῦν ἔχω· εἰ γὰρ καὶ προσίεται θεὸς τὰ εἰς αὐτὸν προσφερόμενα· ἀλλ' οὐχ ὡς ἐνδεὴς αὐτῶν· ἀλλ' ὡς τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης ἀποδέχεσθαι· καὶ ποιεῖσθαι πρόφασιν ἀντιδοῦναι τῶν πολλῷ κρειττόνων:

.η. τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος:

ἐπεὶ ὅτε εἶπεν φησὶν ὅτι τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος· ἤτοι θαυμαστὰ καὶ παράδοξα ἐποίησεν· ἅγιος δὲ ὁ τὸν θεὸν ἀγαπῶν ἀκριβῶς· καὶ ἐπαινεῖ ὁ θεός· διὸ σήμερον κακῶς ὅπου λέγων· ἐν δὲ τῷ ἐνδείκνυσθαι· οἱ πρὸ τοῦ χριστοῦ παρόντες εὐαρεστήσαντες τῷ θεῷ· γῆν δὲ αὐτοῦ ἢ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ κυρίου· γὰρ ἡ γῆ, ἢ τὴν ἄνω ἱερουσαλήμ· ἐν ᾗ καὶ νῦν ὡς ἔτι ἐπολιτεύοντο· καὶ ἐν ᾗ θανόντες, πολιτεύονται· ἡ ἁγίοις μὲν ὑπολη[πτέον] τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν πιστεύσασι· πολυειδῶν ἐρυσθεὶς κινδύνων καὶ θανάτων ὅτι ἐκ κλήσεως ἐν ἧ ἀναστρέφονται· ἐπαλληθῆναι δὲ αὐτοῖς διὰ ὧν αὐτοῖς θαυμαστὰ ποιεῖ:

πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς:

πού γὰρ τὰ τοῦ θεοῦ γίνονται θελήματα, καὶ ὁ θεὸς πάντα ἐν αὐτοῖς ἐστί, φυλάττοντες καὶ εὐ-

.ιη. θάνων: ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν:

ἀσθενείας λέγει τοὺς πόνους καὶ τὰς θλίψεις αὐτῶν· αἳ ἐπληθύνθησαν καθ' οἰκονομίαν· θεοῦ μὲν εὐδοκοῦντος, πολλὰ παρῆλθον· πολλαὶ γάρ φησιν αἱ θλίψεις τῶν δικαίων· καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος· ἢ καὶ ἄλλως, ἐπληθύνθη πρότερον ἡ ἁμαρτία ἀσθένειαν αὐτῶν πνευματικῶν ἔχειν· ἀσθενοῦσι γὰρ τῇ ψυχῇ, οἱ ἁμαρτάνοντες· εἶτα τοῦ εὐαγγελίου κηρυχθέντος· ἐτάχυναν ἐπιστρέψαντες ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οὐχ ὡς ἄν τις ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἀποφεύγοντες:

.ιη. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων·

οὐ περὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἰουδαίων τὰς παλαιὰς συναγωγὰς ἀποσφαγέντων, ἀναιρεῖσθαι διαφθαρείσας τῶν ἐρωμένων χειρόντων:

οὐδὲ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου: διὰ χειλέων

ὀνομάζεται γὰρ ὁ λαὸς ἐκεῖνος λαὸς θεοῦ, καὶ περιούσιος· καὶ ἄμπελος· καὶ μερὶς καὶ κληρονομία· καὶ σχοίνισμα καὶ ὅσα τοιαῦτα· οὐκέτι τούτων φησὶν ἰουδαίοις κεκλήσονται τοῖς ὀνόμασιν οἷς καὶ πρότερον· ἀλλὰ τέκνα ἀμωμήτα, γενεὰν σκολιὰν· καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν· καὶ σπέρμα πονηρὸν, καὶ ἕτερα τοιαῦτα· ἢ καὶ περὶ τῶν ἐξ ἐθνῶν ἀμφωτέρω ἡττωμένος ἐμέ· ὅτι οὐ μὴ οἰκοδομήσαι τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν ἐξ αἱμάτων θυσιῶν, ἀλλὰ ἐξ εἰλικρινοῦς πίστεως· καὶ τὴν ἐκ θυσιῶν οὐδὲ μὴ μνησθήσομαι τῶν ὀνομάτων οἷς αὐτοὺς ὠνόμαζον πάλαι, διὰ τῶν προφητῶν ἀλλὰ τὶ μὴ ἐχθροὺς καλέσω φίλους· ἀντὶ δὲ ἀπίστους, πιστοὺς· καὶ ὅσα τούτοις ἀκόλουθα· χριστὸς δὲ θεοῦ, μὲν οἴονται πάντες οἱ λόγοι· καὶ πᾶν γὰρ λόγον ὅσα περὶ ἄλλους τε καὶ ὅσα περὶ ἑτέρων ἐμαρτύρησας ὀνομάζεις ἰουδαίοις· καὶ τοῖς ἐξ ἐθνῶν τοῖς ἐμαρτυρήσας τῶν πρότερον ὀνόμασιν οὐδὲ δηλοῦται:

κύριος ἡ μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου: .δ.

ὑπαραγώμενη φησὶ τοῦ πρὸς ἐγενόμενον, ἀνθρώπων καὶ αὐτὸς τῇ εὐδοκίᾳ μετέχει ἐστὶ τοῦ λαοῦ τοῦ πιστεύσαντος ἐξ ἐθνῶν· τοῦ γὰρ καλὰ κληρονομεῖ· ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ προείρηται ἔτι δὲ καὶ τοῦ θανάτου ποτήριον προέμνησαν τῆς γραφῆς ὃ θάνατος ἑρμηνεύεται· κἂν τοῖς εὐαγγελίοις γὰρ λέγει, τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω ὑμεῖς οὐ δύνασθαι πιεῖν· καὶ ἐν θείῳ πνεύματι μου ἔδωκα

τὸν θεόν, παρελθεῖν τὸ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
τοῦτο. ἦν δὲ καὶ ὡς γὰρ ὁ πατὴρ ἔξεστι τῇ ἀρχαίᾳ
τῶν ἐθνῶν καὶ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ ἡ μερὶς
δ' αὐτὸς ἁπλοῦ μονογενοῦς. ἡ μὴν τοιοῦτον. ὁ θεὸς ἁ-
πλοῦ ἐστι τοῦ ἐξ ἐθνῶν γενομένου κληρονομί-
μου. ἔτι δὲ καὶ τὸ διδάσκαλοι πλοῦ καὶ κε-
φάλαιον. πᾶν τῆς οὖν γὰρ τοῦ ἐβαπτισμένου περὶ
τοῦ πρὸς δὲ ἐξετάσιν. ἀλλ' ἁπλοῦ μὲν, ἡ μερὶς
ὡς τὸ μερίς μου διὰ ἐμοὶ τῇ ζωῇ τοῦ. καὶ γὰρ ἔξεστι
τῶν μεριζόντων παίδων τῶν οἷοι ἂν τοῦ πρὸς,
ἡ μερὶς ἑκάστου πλοῦ ἐστιν ὥσπερ συμβαίνει τὸ αὐτὸ
καὶ μερίδα λέγεσθαι ἐξ ἁπλοῦ καὶ κλῆρον. τὸ
μὲν ὡς μερίζομεν. τὸ δύο πλουτίζων. τὸ δὲ
πάλιν ὡς κληρούμενον ἀπὸ τῆς. διδάσκα-
λοι μὲν τὸ ποτήριον. ὅτι καὶ οἶνος αὐτὸ τὸ δὲ
αὐτὸ εὐφραίνει καὶ ἄμπελος ὁ Χριστός :~

σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου
ἐμοί :~

ἄγαρ ἔθνη πλάσματα τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ τυγχάν-
οντα, ἀπέστησαν δὲ ἀφ' αὐτοῦ ὑπὸ διαβόλου. ἔπειτα
πάλιν ἀποκατέστησαν αὐτῷ διὰ τῆς πίστεως.
ἀναπληρῶσαι δὲ τὸ περὶ τὴν χάριν ὡς αὐτοῦ.
καὶ ἔστιν τοῦτο τὸ ῥητὸν. ἑρμηνευτικὸν
τοῦ πρὸς αὐτόν. δι' αὐτοῦ γάρ φησι κοινωνὸς
ἐστὶ τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου.
διὸ ὅτι σύ μοι ταύτην ἀποκατέστησας. πρὸ δὲ
ποτηρίου δὲ τὴν κληρονομίαν τέθεικεν. ὁ
γὰρ αὐτὴν γέγονεν ἀπὸ αὐτοῦ θανάτου. αὐτὸς δὲ
αὐτὴν γὰρ ἀπέθανεν. ζητέον δὲ τί ἐστι γλαφυ-
ρὸν θεώρημα περὶ τῶν προκειμένων. ὅτι τῆς
κλήσεως τοῦ θεοῦ πεπλασμένων ἄνθρωπον καὶ δι' αὐτοῦ
κλῆρον τοῦ πλάσαντος ὄντα. διαβολικός
ὁ δυσμενὴς καὶ τυραννήσας, ἐπεὶ αὐτὸν
καὶ τὸν ἀλλότριον ἐσφετερίσατο. ἐπεὶ το-
μὴ δὲ περὶ αὐτὸν ὁ κληρονόμος, γραμ-
ματικὸς διὰ προφητῶν. ἀπὸ τούτου τὰ ἀπὸ ἀ-
φαιρεθέντα κλῆρον. ὡς δὲ καὶ μάλιστα ἀντι-
λέγετο, λαβὼν αὐτὸν ὁ κληρονόμος τὰς διὰ-
θήκας τοῦ πατρὸς κατέχει παρὰ τὸν ἄρχοντα.
δικάσας αὐτὸν ἤνεγκεν ὁ πατὴρ. καὶ καταδικάσας
τὸν βιαστὴν, ἀποκαθιστᾷ τῷ υἱῷ τὴν κλη-
ρονομίαν. δι' ἣν χάριν καὶ κοινωνὸς αὐτοῦ τοῦ
κατορθώματος ὁ κύριος ἐκάλεσε :~

.ϛ'. σχοινία ἔπεσάν μοι ἐν τοῖς κρατί-
στοις μου :~

ἡ κληρονομία τοῦ θεοῦ τὴν, σχοινίοις ταύτην δὲ
ἀμείβουσιν τῷ περιορίζουσαι βούλεται σχοινίοις
λέγει. ὡς ἀποκατέστησας τὴν κληρονομίαν
μου. ἐπεὶ πέπτωκέ μοι, τοῦ πατρὸς ἐπιβαλὸν καὶ ἔ-
λαχον ἐμοὶ σχοινία τὰ πολλά. κἂν ἐντεῦθεν δὲ
ἀμείβηται αὐτὴν καὶ περιωρίσθη. καὶ ἐγένε-
το γνώριμος διὰ γὰρ τῶν σχοινισμάτων, τὸ
πλῆθος τῶν πεπιστευκότων ἡνίξατο. καὶ τὴν γνω-
ριμότητα. διὸ γὰρ ἔργα ταῦτα τοῦ σχοινίσματος
τος, ὡς ἔφημεν. κρατίστοις γὰρ λέγει τὴν
κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ παρέστησε διὰ τὸ ὀρέξεως :~

καὶ γὰρ ἡ κληρονομία μου κρατίστη μοί
ἐστι

νῦν μὲν πληθυντικῶς κρατίστοις εἶπε. δὲ
αὐτοῖς καταμερίσας περὶ στοιχειώδη ἑνικῶς κρα-
τίστη. διὰ τὰς καταμερίσας μίαν συναγωγήν,
καὶ ὁμόδοξον κρατίστην δὲ λέγει τὴν ἐξαιρ-
ετὸν καὶ ἠγαπημένην. ἢ καὶ τὴν γενεὰν, ὡς καὶ τὸ πάλαι
οἴσαν τὸν ἀρτίπαλον. νοοῦνται δὲ καὶ σχοι-
νία διὰ τὸ σῶμα. ἃ ἐπεὶ προσυγχωρῶ παρὰ τῶν
ἰουδαίων, ἀλλὰ μὴ περὶ πλάτος μὴ πεπτωκὸς ὅσον
δὲ αὐτοῦ διὰ τοῖς κρατίστοις ἢ πιστοῖς ἐστιν
ὑπὲρ ὧν ἔπαθεν. πάλαι μὲν ἰουδαῖοι ἦσαν
θεοῦ κληρονομία. ἐγενήθη γάρ φησι μερὶς
κυρίου. λαὸς αὐτοῦ ἰακώβ. σχοίνισμα κληρονο-
μίας αὐτοῦ ἰσραήλ. ἀποβλήτων δὲ τούτων γενομένων
εἰς γραφὰς ἀντεβάλομεν κληρονομίαν τῆς βασιλείας
αὐτῶν ἐξ ἐθνῶν. ἣν κρατίστην εἶπε, ὡς περὶ
τὴν παλαιὸν πρᾶξιν :~

εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετίσαντά με :~ .ζ'.

ἀντὶ ἐντεῦθεν φησὶν ὡς ἄνθρωπος λέγει γὰρ ὅτι
βαπτιζομένης περὶ αὐτοῦ. τὸ δὲ παιδεῦον ηὔξα-
νε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφί-
ας. εὐγνωμονοῦντα τοίνυν, περὶ τῶν δωρησάμενον αὐτῷ θη-
σαυρὸν σοφίας :~

ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν
με οἱ νεφροί μου :~

νεφροὺς μὲν οἶμαι τὸ ἐπιθυμητικὸν
μέρος τῆς ψυχῆς. περὶ τοῖς νεφροῖς γὰρ
τοῦ κτήνους. καθὼς ἐν ταῖς προεξητασμένοις
ἔφημεν. νύκτα δὲ τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον. ἀ-
χρι γάρ φησι θανάτου ἐπαιδαγώγησαν καὶ
ἐξεθρήνησαν με, ἡ ἐπιθυμία μου. μηδενὸς
τῶν γηΐνων ἐρασθέντα. μετὰ δὲ τὸν θάνατον,
ὧν ἐνεργούμενοι ἢ νυκτὸς σταυρόντων τὸ ἀποκρύ-

φαμένη εἶναι· ἵνα ᾖ τοιοῦτον· ὅτι μέχρι καὶ νῦν τῶν ἀγνώστων τοῖς ἄλλοις ἀνοίσω· ἐπειδὴ σε μὴ ἐπιθυμίαν μου :~

ηι. προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός

Πρὸ πάντων ἄλλων ἔβλεπον τὸν θεὸν διαπαντὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ψυχῆς ἐνώπιόν μου φαινόμενον :~

ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ·

Ἔβλεπον δὲ αὐτὸν ἐνώπιόν μου διότι ἐν ταῖς δεξιαῖς μου πράξεσιν ἐστὶν ἐπαναπαυόμενος αὐταῖς· ἔστι γὰρ ὁ θεὸς διὰ τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐκ δεξιῶν μου· ἐκ δεξιῶν ἐστιν ἵνα βοηθούμενος ὑπ' αὐτοῦ μὴ παρακινηθῶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πρὸς τὴν ἐναντίαν· φυλάσσει γὰρ κύριος τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν :~

ιχ. διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου

Τῆς καρδίας μου πληρωθείσης εὐφροσύνης· ὡς ἀπολαβούσης τὴν κληρονομίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ μέλλοντα ἐκεῖθεν· καὶ τοιοῦτον ἔχοντος ἐπὶ κουρείᾳ παραστήσουσι καὶ ἡ γλῶσσα τῆς ἀγαλλιάσεως διὰ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ἄδουσα· καὶ τὰ τοῦ θεοῦ μεγαλεῖα διηγουμένη :–

ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι :~

Τοῦτο περὶ τῆς ταφῆς τοῦ δεσποτικοῦ σώματος· κατοικήσει γὰρ τὸν τάφον ἐπ' ἐλπίδι ταχείας ἀναστάσεως· ἀεὶ δὲ γὰρ προειρήκει πολλάκις τοῖς μαθηταῖς, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσομαι :~

χ. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην :~

Τίθησι τῆς ἐλπίδος τὴν αἰτίαν· καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαταλείψεις φησὶ τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην· ὅπου τῶν τετελευτηκότων αἱ ψυχαὶ κατέχονται· τόπος γὰρ ὁ ᾅδης ὑποδεκτικὸς ἀποκεκληρωμένος ταῖς τῶν ἀποθανόντων ψυχαῖς· ποῦ τοίνυν ὁ λῆρος Ἀπολινάριος ὁ τὴν προσληφθεῖσαν σάρκα δογματίζων ἄψυχον καὶ ἄνουν ὑπάρχειν· μόνος :~

οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν·

Τοῦ δὲ αὐτοῦ δεσποτικοῦ σώματος· οὐκ ἐνταῦθα φησὶ τοῦ ἀναλαμβανομένου διὰ ἀρετῶν οἰκείως ὁσίου, παραχωρήσεις (ὑπὸ σοῦ) τὴν ἐκ τάφου διαφθοράν· ἀλλ' ὡς ἀναμάρτητον τοῦ σώματος τηρήσεις ἀδιάλυτον ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσιν ἵνα ἀληθῶς ψυχῆς ἐκκλησιαστικὸν αὐτοῦ, παντελῶς ἀργίαν θάπτομεν ἀναγκαστῶς· φθορὰν μὲν οὖν ἐνταῦθα τὸν θάνατον, ἢ διάλυσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος· διαφθορὰ δὲ ἡ διάλυσις τῶν τοῦ σώματος μελῶν καὶ μηδὲν ἔχουσα :~

ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· χι.

Ἐδίδαξάς με τὰς ἀρετὰς ἀποδεικνυούσας τὴν ἀθάνατον ζωήν· ἢ ἀπεκάλυψάς μοι τὴν ἐξ ᾅδου ἀνάστασιν τῆς ἐμῆς, περὶ ἧς ἔλεγε προλέγων τοῖς μαθηταῖς· ἢ ἐδίδαξάς με ὁδοὺς ἀνὰ καὶ πάλιν ζωῆς· ὡς αὐτὸς βαδίσας πάλιν ἐν τοῖς μαθηταῖς :~

πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου·

Πρόσωπον τοῦ πατρὸς ὁ υἱός· ὁ ἑωρακὼς γάρ φησιν ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα μου· ἐπεὶ καὶ χαρακτὴρ αὐτοῦ λέγεται καὶ εἰκών· εὐφρανεῖς οὖν με φησὶ τὸν προσληφθέντα ἄνθρωπον, μετὰ τοῦ προσλαβόντος θεοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, πρὸ ταύτης γὰρ ἐλυπεῖτο καὶ ἐδάκρυε καὶ ἠγωνία, νόμῳ φύσεως· ἢ μετὰ τοῦ προσώπου· ἀντὶ τοῦ μετὰ σοῦ περιφραστικῶς· ὁ μὲν γὰρ ἡνωμένος ἦν τῷ λόγῳ, ὁ δὲ λόγος τῷ πατρὶ καὶ εἶχον εὐφροσύνην· ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἣν ὁ διὰ σταυροῦ θάνατος εἰργάσατο :~

τερπνότης ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος :~

Δεξιὰ πατρὸς ὁ υἱός ὡς πατρὸς καὶ βραχίων καὶ δύναμις· τερπνότης φησὶ καὶ ἀγαλλίασις ἐν τῷ υἱῷ σου διαπαντός· πᾶσι τοῖς πιστοῖς συναφθεῖσι τῆς ἐν αὐτῷ κληρονομίας ἀπολαβοῦσιν :~

προσευχὴ τοῦ Δαυίδ· ψαλ 15 16

Ὑπὸ Σαοὺλ διωκόμενος καὶ πανταχόθεν ἐπιβουλευόμενος, ἔγραψε τὸν ψαλμὸν τοῦτον φεύγων πρὸς αὐτὸν θεὸν ἐπικαλούμενος :~

εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου· .1.

Τῆς περὶ τὸ δίκαιον μου ἀνθεστώσης, ἢ τῆς διὰ τῶν πράξεων ὡς διὰ φωνῆς βοώσης διαφόρως γὰρ ἐδυνάμην ἂν τὸν πολέμιον ἀνελεῖν, ὃ οὐκ ἐφεισάμην ὡς ἀπὸ θεοῦ βεβασιλευκότος· καὶ οὐδὲ ὑβρίσαι λόγῳ τοῦ γε τολμῆσαι· κεφαλὴ γάρ ἐστι παντὸς τοῦ λαοῦ· δίκαιον οὖν τοῦτο δι' αὐτοῦ φάσκεσθαι καὶ πάντων· ἢ δικαιοσύνην ἐνταῦθα λέγει, τὴν δικαιολογίαν αὐτοῦ· καθὸ δίκαιος ἦν καὶ προσιὼν τίθησιν· οὕτως ὅσῳ ἡμῶν, οὐδὲ ξενοπρεπὲς ὁ προφήτης ἄλλου λόγος παρακαλεῖν :~

πρόσχες τῇ δεήσει μου :~

ἐννοίῃ ὑπολιπεῖον, τὸ σῶμα τῆς παρακλήσεως· ἐλεήμων γὰρ ὡς μέσον καὶ τῆς φύσεως· καὶ σώζει θεὸς καταπτυσσόμενος καὶ με ἀπὸ τῆς ὀργῆς δι' σου τῆς αἰδουμένην ;~

η. ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις ;~

οὐ τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἀναγνωστέον ἐν ἤθει· οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις ἡ γνώμη ἢ πρὸ [illegible]· καθαρὰ γὰρ δόλου ὁ λόγος τῶν χειλέων μου· καὶ [illegible] λαλήσας ποτὲ δόλια [illegible] ἀλλ' ὁμολογήσας [illegible] ἀγάπην φυλάττω καθαρὰν τὴν ὁμολογίαν· ἃ καὶ αὐτὸς πρὸς με ψευδεῖς [illegible] ἔθηκας· [illegible] προβάλλεται πρὸ ἀντιλήψεως [illegible] δικαιοσύνην [illegible] τῆς δεήσεως, καὶ τὸ ἐξ ἀδόλων χειλέων πρὸ εὐχῶν· ἵνα καὶ μᾶλλον εὑρεθῇ [illegible] πρὸς ἀμοιβάς ;~

ιη. ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι·

[illegible] ὅτε ἡ μετέρα [illegible] ἄχρι [illegible]· καὶ μὴ ἀρετῆς δικαστοῦ· ὁ θεὸς γὰρ κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς [illegible] τὴν οἰκείαν ἀπόφασιν· ἐκ προσώπου δέ, ἀντὶ τοῦ ἐκ σοῦ περιφραστικῶς· ἐνώπιόν σου τὸ κρίμα μου ἤτοι τουτέστιν ὑπερκειμένην ἀπόφασιν· ἀδίκου γὰρ ἡγοῦμαι δικάζειν [illegible] μένον ;~

οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας·

[illegible] ;~

ιη. ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου ἐπεσκέψω νυκτός ;~

οὐ μόνον ἀδίκου πράξεως ἀπέχομαι, ἀλλὰ καὶ πονηρᾶς ἐνθυμήσεως· ἠρεύνησας γὰρ [illegible] καρδίας λογισμοὺς καὶ οὐχ εὗρες [illegible] ἐν νυκτί μου· καὶ οἶδας [illegible] οὐκ ἐν τῇ [illegible] πρᾶξει μόνον ὀρθῶς [illegible], ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ [illegible] πειρασμῶν καὶ θλίψεων· ἃ σκοτεινοὺς τοὺς νοῦς καὶ τῆς εὐθείας ἀποπλανᾶσθαι παρασκευάζουσι· [illegible] ἐν τῷ φωτί σου ἐπορευόμην ἐν σκότει· ὅτι λύχνος ἦν [illegible] ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου· [illegible] οὐκ ἄλλην ;~

ἐπύρωσάς με καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία·

πυρώσας με, πυρὶ τῶν πειρασμῶν· ὡς [illegible] τῷ πυρὶ τὸν χρυσόν· ὅπως [illegible] εἰ καθαρός· καὶ [illegible] καὶ βασανισθείς, οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία, [illegible]· οὐ [illegible] ὑπὸ τῆς ἀνάγκης· ἐβουλευσάμην τὰ πονηρά ;~

ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων δ.

[illegible] τὸ παρὸν ῥητόν, ἀνακόλουθον [illegible]· ἀλλὰ [illegible]· διὰ τοῦτο γὰρ παρεχώρησας πυρῶσαί με πειρασμοῖς· ἵνα [illegible] καὶ [illegible] τὸν δοῦλον· [illegible] ἄπρακτον [illegible] ἄδικα· ἢ καὶ ἵνα πρὸς σε [illegible]· ἐν θλίψει γὰρ ἐμνήσθημεν [illegible] τὰ πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομίας ;~

διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς ;~

λόγους χειλέων θεοῦ λέγει τὰς ἐντολάς· τοῦ [illegible] δοθέντα νόμον· χείλη γὰρ θεοῦ [illegible] παρὰ θεοῦ [illegible]· διὰ ταῦτα φησὶν ἐφύλαξα ὁδούς· τουτέστιν ἐβάδισα ὁδοὺς σκληράς· τὰς τῶν ἀρετῶν [illegible] ἐν τῷ πόνῳ [illegible] σωματικῆς ἡδονῆς ἀπεστερημέναι· φυλάττειν δὲ [illegible] τῆς γραφῆς [illegible] ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται· ὡς τὸ ἐφύλαξα ἐντολάς σου· τουτέστιν ἐπλήρωσα ;~ χ.

κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου· ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου ; δι.

[illegible] ὀνομάσας διαβήματα τὰ τοῦ βίου κινήματα· [illegible] τὰ τοῦ σώματος· [illegible] καὶ ὀρθά, ποίησον τὰ κινήματά μου, ἐν τοῖς προστάγμασί σου· τοῖς φέρουσιν [illegible] τούτων [illegible], οὐδεὶς διασώζεται πράξεις, [illegible]· ἢ κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου, τουτέστι [illegible] ταῖς τρίβοις σου· [illegible] ἵνα μὴ παρακινηθῶσι· τοῦ προσκόπτειν μὴ [illegible] καταρτιζόμενα· [illegible] ;~

ἐγὼ ἐκέκραξα ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός δη.

[illegible] ποιοῦμαι τὴν παράκλησιν· δι' ὅτι καὶ πάλαι [illegible] ἐπήκουσας ;

κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοὶ καὶ εἰσάκουσον
τῶν ῥημάτων μου:~
αἰ μὲν ἀκλινὲς τουτέστιν ἐν ἡμῖν τὸ ... οὖς· ἀλ
λὰ κλινομένης τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὸν λέγοντα·
δοκεῖ τοῦ κλίνεσθαι· πρὸς ἄρη(?)· ὅ ἐστιν ἀπὸ
τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν, τὰ θεῖα χαρακτηρί
ζεσθαι καταβατικῶς πρὸς ἡμᾶς· διὰ τῶν ἀκρο
ωμένων ἀσθενέσιν· οἱ γὰρ βουλόμενοι τινὸς ἀ
κριβέστερον ἀκούειν· ἀδρανῶς ὑπό τινος φ
θεγγομένου· κλίνουσιν ὡς ἴσασι τὸ οὖς ἐπὶ νοσοῦντ(?)·
ἐνθάδε ὁρατικὸν μὲν θεοῦ, ἡ ἁπλῶς τῶν αἰσθητῶν πε
ρὶ αὐτόν· οἷον δὲ ἡ λεπτοτέρα· τὰ γὰρ ὁρατὰ
τῶν ἀκουστῶν παχύτερα· διὰ τὴν ὕλην·
ἀνωδέκα(?) τοῦ τῆς παρακλήσεως τὸ εἰσάκουσον
καὶ πρόσχες καὶ ἐνώτισαι καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ(?)
ἔμφασιν τοῦ πρὸς αὐτὸν ὁλοψύχου διαθέσεως:

.viii. Θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου ὁ σῴζων τοὺς
ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ:~
ἀμφοτέρας(?) ἀξιοφανῆ ποίησον· ἐλέη δὲ λέ
γει τὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις· οἱ γὰρ ἰδόντες σε ὑπερασπί
ζοντα ἐθαύμασαν σου τὰ σπλάγχνα καὶ πολυέλεον(?)·
καὶ ὡς μὴ μόνον δικαίων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἁμαρ
τωλῶν ἀντιλαμβανόμενον:~

.ix. ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου φύ
λαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ:~
Φύλαξόν με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν περὶ
τὸν Σαούλ· οἳ ἀνθεστήκασι τῇ χειροτονίᾳ σου·
διὰ τὸ ἀρεστὸν(?) τὸ χρῖσμα(?)· τοῦτο ἐδήλωσε· σὺ μὲν γὰρ
ἐχειροτόνησάς με βασιλέα· διὰ τοῦ προφήτου
τοῦ χρίσαντος· οὗτοι δὲ σπουδάζουσιν ἀ
νελεῖν οὐ καταδεχόμενοι· θαυμαστὴ δὲ ὄντως
ἡ περὶ τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ φυλακή· χιτῶσι
γὰρ ἑπτὰ(?) χιτῶσι· καὶ περιβολαῖς ποικίλαις ταύτην πε
ριτειχίζονται· καὶ οἱ μέν, λεπτοὶ καὶ διαφα
νεῖς· ἵνα μὴ ἐξαχλύωσι(?) τὸ ὁρᾶν οὐδὲν καὶ ἀ
πλῶς· ἔξωθεν δὲ παγίως ὁ τῶν βλεφάρων
διὸ ὑμένι(?) κυκλίοις διῃρημένοι· ἵνα καὶ τὸ χοροῖ(?)
ὀρθὸν ἀποσυμβῆ· καὶ τὴν ἔξωθεν βλάβην κατὰ
περὶ τὰ ζωΰφια· δριμὺ γὰρ ἐστι καὶ λυπηρόν·
ἐπάνω δὲ τούτου, φραγμὸς ὀφρύος ἐσχημάτι
σται· καθάπερ τις ἐρυμνὸς ὄροφος· περιπέπυκται(?)
δὲ καὶ αὐτὸς θριξίν· ἵνα μὴ ὁ φερόμενος ἄνω
ἱδρώς, ἐπὶ τὴν σκηνὴν τῆς κόρης ἐμβαίνῃ·
ἀλλ' ἀνακρουόμενος ἐκεῖθεν, ἐπὶ τοὺς κροτά
φους μεταχέηται(?):~

ἐν σκιᾷ τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με .x.
ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν ταλαιπω
ρησάντων με:~
Ἑτέραν εἰκόνα φυλακῆς εἰρηκώς, ἀξιοῖ με
ὃν τρόπον σκέπεσθαι(?)· πτέρυγας κα
λῶν, τὰς συνεκτικὰς καὶ φρουρητικὰς καὶ θαλ
πτικὰς δυνάμεις τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ·
ἐκ μεταφορᾶς τῶν ταῖς πτέρυξι σκεπόντων
τοὺς νεοττοὺς πετεινῶν· τὸ σκεπάσεις
ἀντὶ εὐκτικοῦ νοήσομεν· πολλαχοῦ γὰρ
τῆς γραφῆς, τὸ τοιοῦτον εἶδος· ἢ καὶ προ
φητεύει τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν· προσώπου
δὲ ἀσεβῶν, αὐτοὺς λέγει τοὺς ἀσεβεῖς κατὰ
χρηστικὸς(?) δὲ νῦν ἐπιγράφει ἀσεβεῖς τοὺς ἀμφὶ
τὸν Σαούλ, ὡς διώκειν ἀσεβῶν ζῶντας ἀνο
μίας(?)· καὶ διὰ ψυχὰς ἀναιρεῖν τοὺς ἀθώους·
καὶ ὡς ἀσεβοῦντες τὴν διὰ Σαμουὴλ(?) γενομένην
τοῦ θεοῦ χειροτονίαν· οἳ καὶ ἐταλαιπώρησαν
αὐτὸν περὶ τὴν φυγήν· πάσχοντα καὶ ἀθεεῖν(?)
ἀφιστάμενοι:-

οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον:~ .xi.
Ἀπὸ τῆς ψυχῆς μου ἑαυτὸν ἐμφαίνει ὡς ἀ
πὸ μέρους τὸ πᾶν· περιέσχον δὲ ἀντὶ τοῦ πε
ριεκύκλωσάν με πανταχόθεν καθίζοντες
λόχους:~
τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν:~
Διὰ τοῦ στέατος, τὴν καρδίαν καὶ τὰ σπλάγχνα
δηλοῖ· περιττὸν γὰρ πολλοῖς περὶ μέρη καὶ φη
σὶν ὅτι ἀπέκλεισαν τὴν ἐκ καρδίας καὶ
σπλάγχνων αὐτῶν ἔλεον· ἐξ ὧν οὖν τὸ προ
σηνές· ἄλλοι δὲ φασὶ στέαρ· τὴν εὐεξίαν καὶ εὐθη
μερίαν· ἑρμηνεύουσι τὸ ὅτι ἀπέκλεισαν· καὶ
διὸ συνέχουσαν· ὡς μὴ κατὰ φύσιν ζωῆς· ἀ
λλὰ διόλου συνεσφίγχθαι αὐτοῖς:~
τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν:~ .ια.
κομπάζουσι γάρ, θαρροῦντες τῷ πλήθει, ὡς εὐθήρα
τον καὶ μηδαμόθεν ἔχοντα βοήθειαν:~
ἐκβάλλοντές με νυνὶ περιεκύκλωσάν με .xii.
ἐξώσαντές με τῶν ἐμῶν πατρώων(?) οὐκ ἠρ
κέσθησαν· ἀλλὰ καὶ νῦν περιεκύκλωσάν με
θανατῶσαι σπουδάζοντες:~
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκ
κλῖναι ἐν τῇ γῇ:~
ἔθεντο καὶ ἐσκέψαντο ἐκκλῖναι τοὺς ὀφθ
αλμοὺς αὐτῶν, ἀπὸ σοῦ τοῦ ἐχθροῦ(?)

οἰκοῦντος· καὶ τῶν σῶν προσταγμάτων ἀκη-
λίτευτοι μένομεν· κἂν τὸ μὴ ἄξιον φέρῃ. τοῦ-
τέστι δεξιᾶς τρεῖς ἐπιθυμίας, αὐτὴ ἐστὶν
ἀλόγως ἀποπληροῦσαι πάντοτε καθ' ὁδόν
γῆν· ἢ τὸ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐστήριξαν ἐπὶ τὴν
τηροῦντες ἐκκλῖναι καταβαλεῖν με δηλονότι,
ὑπ' αὐτοῦ ὑποσφαλλόμενον: ~

XIII. ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις

ὅσον ἐπὶ ταῖς αὐτῶν ἐλπίσιν ὑπέλαβόν με·
τουτέστιν ὑπολαβόντες, ἐμετεώρησάν με τὴν
ἀναρπάσαι φέροντες. διαφορὰν δὲ τῆς ἁρ-
παγῆς τοῦ λέοντος καὶ τοῦ σκύμνου, ποιοῦν-
τες ἀποδεδώκασιν· ὡς μὲν γὰρ λέων ἐπιπολῆς,
φανερῶς ἐστιν ἐν τῷ θηρᾶν· ὁ δὲ σκύμνος
μή πω θαρρῶν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἁρπά-
ζειν· κάθηται κρυπτόμενος· καὶ τῶν ἐχθρῶν οὖν
τοίνυν οἱ μὲν, ἐθάρρουν προφανῶς αὐτὸν
ἁρπάσαι· τινὲς δὲ λαθραίως· εἰ καὶ
οὔτε θαρρήκοτες. οὐδὲν δὲ κωλύει τὸν καὶ
ἄμφω δηλοῦσθαι· εἰώθει γὰρ πολλάκις ἐν τοῖς
παθητικοῖς λόγοις, ὁ προφήτης λαλεῖν· ἐν
παλαιαῖς λέξεσιν· ἵνα αὐξήσας τὸ πάθος,
XIIII. τέλειον ἐπὶ ἀπόστασιν: ~ ἀνάστηθι κε·
ὁ κύριος καθεύδειν διὰ τὴν μακροθυμίαν, κινηθῆ-
ναι πρὸς ἄμυναν: ~ πρόφθασον αὐτούς
ρὸ τοῦ δοῦναι πέρας τῇ μελέτῃ, προκα-
τάλαβε αὐτούς: ~ καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς
ἐμπόδισον τοῦ κατ' ἐμοῦ δρόμου· τοῦτο δὲ ἐκ
μεταφορᾶς τῶν βουλομένων τινὰ ἐπικόπτειν
τὸν δρόμον· ἢ τρέχοντος τοῖς ποσὶν αὐτῶν
ποτιθέασι τὰ σκέλη κατὰ τὴν πάροδον· καὶ οὕ-
τως εὐχερῶς καταβάλλουσι:

ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς ῥομφαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου:

ἀντὶ ῥομφαίας σου, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου καὶ
ἀπὸ τοῦ ἀσεβοῦς σαοὺλ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπηκόων
αὐτοῦ, ἐχθρῶν ὄντων τῆς χειρός σου· τουτέ-
στιν ἐμοὶ ἢ τῶν πολεμούντων τῇ χειρί σου. δηλα-
δὴ σοὶ περιφραστικῶς· εἰ γὰρ οἱ μὲν, ἐμοὶ πολεμοῦσιν·
ἐγὼ δὲ σὸς, οἱ πολεμοῦντες τῷ σῷ, σοὶ ἄρα πο-
λεμοῦσι· τίνος δὲ χάριν ἀσεβῆ τοῦτον λέγει,
προειρήκαμεν· καθ' αὐτὰ δὲ παρῆται, ἀνάγνω-
στον ἀπολύτως· κατ' ἀλλήλων δὲ καὶ τὸ ῥῦσαι τὴν
ψυχήν μου· προσυπακουσθὲν ἀνωτέρω· οἱ ἐχθροὶ

γὰρ εἰπεῖν, τὴν ψυχήν μου περιέχου· ἀπὸ ῥομ-
δὲ, πρὸς ὀφθαλμοὺς τοῦ σαοὺλ ἐν τῷ σπηλαίῳ,
μὴ ἀναιρεθῆναι τοῦ ἐγχειριδίου ῥομφαία θεοῦ καλε-
γομένη· ὡς αὐτοῦ μὲν, αὐτὸς γὰρ βασιλεύς· οὐκ ἤνεγ-
κε τὸ γενέσθαι. καθὼς ἐν προοιμίοις ἐξηγήσα-
μεν θεοῦ ψαλμοῦ· τὸν θεὸν δὲ παρακαλεῖ περὶ ἐκδι-
κήσεως· ταλαιπωρούμενος ἐν πᾶσι κακοπαθεῖ·
ὥσπερ γὰρ τὸ πρὸ τοῦ ἀδίκου, οὕτω δίκαιον τὸ δεῦ.
ἢ καὶ ἐν ῥομφαίᾳ λέγει οὐκ ἀναιροῦντι· ἀλλὰ φοβοῦ-
ντος ἐχθροὺς μόνον· ἀνθρωποπρεπὴς γὰρ ἀρή.
καὶ γὰρ ὁ θέλων ἐξελέσθαι τὸν ὑπὸ πολεμίων συνε-
χόμενον, ῥομφαίαν ἀνασπασθεὶς ὁρμᾷ κατ' αὐτῶν καὶ ὅτι
οὐκ ἀναιρεθῆναι τοὺς ἀμφὶ τὸν σαοὺλ· ἀλλὰ
δεῖ πραϋνῆσαι μὲν βουλεύεται δηλοῖ τὰ ἑξῆς:

κε ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν ·XV·

ἐν τῇ ζωῇ τούτοις αὐτοὺς ἀφόρισον ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν
αὐτῶν· καὶ μὴ ἔσονται αὐτοῖς ἐναρίθμιοι· ὃ καὶ
ἀλλαχοῦ φησί· μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν· ἀ-
φορισθέντες γὰρ τῆς ἀξίας· ἀπαιτηθήσονται τῆς
δίκης, ὀλίγους δὲ πολλάκις ἡ γραφὴ καλεῖ τοὺς
ἀγαθούς· οἱ γὰρ πλείους οἱ κακοί, καὶ ἀεὶ παρ-
ρωνικά· ὀλίγοι γάρ φησιν οἱ σωζόμενοι καὶ
ὀλίγοι ἐκλεκτοί. ὀλίγων δὲ ἀπὸ γῆς, ἐπήγαγεν· ἀ-
πὸ τῆς γῆς ἀκριβῶς ὅτι καὶ οὗτοι ἀπὸ γῆς εἰσί· κατὰ τὸ
μὲν οὐδὲν ἐμπόδιον τοῦ γενέσθαι αὐτοῖς ἀφαιρέσεως.
ἢ δὲ οὕτως ἐξ ὀλίγων διαμέρισον αὐτοὺς
ἀπὸ ὀλίγων τῶν ἀπὸ γῆς: ~

καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν

κεκρυμμένα τὴν ἔφασκε, χρυσοῦ δὲ καὶ ἀργυ-
ρίου· ἃ τοίνυν ἐστὶ κεκρυμμένα τῇ γῇ, ἀνορυττόμενα
μεταλλευόμενα· τούτων ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν· ἡ
γοῦν τὰ ταμεῖα· διὰ τὸ μὴν γαστέρα ἐμφορουμένα
ἢ καὶ αἱ κοιλίαι αὐτῶν ὁ λόγος σῶν ὅσα καὶ λάβοι-
εν· ἄλλοι δὲ λέγουσι τὰ παρὰ θεοῦ τεθησαυρισμένα
μεγάλας τιμωρίας· ἐπεὶ καὶ μωυσῆς ἐν ᾠδῇ ἐν
τερονομίῳ· περὶ ποικίλης τιμωρίας ἐκ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ λέξιν ἐπήγαγεν· οὐκ ἰδοὺ
ταῦτα πάντα συνῆκται παρ' ἐμοί· καὶ ἐσφράγισ-
ται ἐν τοῖς θησαυροῖς μου· προφητεύει τοίνυν
φάσιν ὅτι τῶν ἀφανῶν τιμωριῶν πλη-
σθήσεται ἡ γαστὴρ αὐτῶν, τουτέστιν αὐτοί· ἀπὸ γὰρ μέ-
ρους τὸ πᾶν· πρὸ δὲ τὴν πλησμονὴν, κατ' ἄλλως
ἐθνικὴν γαστέρα τοῖς μέλλουσι δὲ ὡς ἐν γε

ἐχρήσατο ξένον τινὰ μαθησόμενος αὐτοῦ τοῖς
προορατικοῖς ὀφθαλμοῖς: ~

ιδ. ἐχορτάσθησαν υἱῶν

Τῶν υἱῶν, ἀκαθάρτων ἔχειν οἱ Ἑβραῖοι· διὰ τὸ τὴν
ἀναλογίαν μὴ ῥυπαίνειν ἐν τοῖς [illegible], καὶ τὸ
φιλεῖν τὸν βόρβορον· διὰ τοῦτο τοῦ ὑὸς ἐν τῷ
τὴν ἀκαθαρσίαν ἠνίξατο· ἐχορτάσθησαν γάρ φησιν
οἱ ἀκάθαρτοι ὄντες τοῦ πλούτου εἰς φιληδονίαν ἀ-
ναλίσκοντες· οἱ δὲ ἀκριβέστεροι τῶν ἐξηγητῶν
ἀντὶ τοῦ τέκνων φασί· βανὶ γὰρ ἐν τῷ ἑβραϊκῷ
κεῖται· τοῦτ' ἔστι τέκνων· ἐν ἣ τοιοῦτον· ὅτι κα-
θάπερ χρημάτων ἀπέλαυον μετὰ τῶν υἱῶν
[illegible] προσθεὶς οὐκ αὐτοῖς ἁρμόζον, ἀλλ' ὡς
οἱ παῖδες αὐτῶν ἐπλούτησαν· ἢ ἐτιμωρήθησαν: ·

καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις
αὐτῶν

Διαρκέσαντα καὶ εἰς τοὺς ἐγγόνους τῶν υἱῶν· μὴ
πλεῖον γὰρ αὐτῶν δηλονότι τῶν υἱῶν· τοῦτ' ἐστὶν
εἰς ὅλην τὴν γενεὰν παρατείνειν· εἴτε ὁ πλοῦτος
εἴτε ἡ τιμωρία· καὶ ἃ μὲν περὶ πονηρῶν ταῦτα [illegible]
[illegible]· προφήτης ἐστὶ τὸν ἀπηνῆ κατὰ τοὺς
ἐχθροὺς αὐτοῦ [illegible]· εἰ δὲ περὶ εὐδαιμονίας αὐτῶν
[illegible]· ὅτι τὸ σὸν ἀγαθὸν ἀπολαύων
[illegible] τοῦ θεοῦ [illegible] μακρός:

ιε. ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι
τῷ προσώπῳ σου:

Δικαιοσύνην μου γὰρ περὶ ἧς ἐν ἀρχῇ τοῦ ψαλμοῦ
λέλεκται, ἀξιούμενος ποιήσασθαι τῆς σῆς ἐπισκοπῆς·
καὶ ἐμφανισθήσομαί σοι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς
μελλούσης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως: ~

χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου:

Καὶ ἰδὼν τὴν εἰκόνα, πλησθήσομαι τῆς ἐπιθυ-
μίας· ἥτις ἐστὶ τὸ ὀφθῆναί σοι καὶ ἰδεῖν τὴν δόξαν
σου· οἱ γὰρ ἁμαρτωλοί, θεοῦ πρόσωπον οὐκ ὄ-
ψονται· ὁ κύριος φησὶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· μακά-
ριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο-
σύνην ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται· δηλαδὴ τῶν
ἐπιθυμουμένων αὐτοῖς αἰωνίων ἀγαθῶν· ἐν μέ-
σῳ δὲ [illegible] καὶ παντὶ ἐναρέτῳ [illegible]
[illegible]· ὡς μὴ [illegible], ζητήσας κριθῆ-
ναι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ· [illegible] γὰρ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ λέγ-
εται· εἴτε [illegible] ἴσως, εἴτε [illegible]· ὁ διά-
βολος καὶ [illegible] θεοῦ [illegible] εὐαγγελικ(ὰς)
ἐντολὰς [illegible] τὴν δεξιὰν τοῦ θεοῦ τὴν
δαίμονας· ὡς [illegible] καὶ ὡς ἀποστάτας [illegible]

αὐτοὺς δὲ καὶ ἀσεβεῖς ἐχθροὺς οἱ καὶ ἐξέβαλον
αὐτὸν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ· ἢ ἀπὸ τοῦ παραδείσου
καὶ τὰ ἑξῆς ἀκολούθως ἑρμηνεύεται· εὔξεται δὲ ἀπαλλα-
γῆναι τοὺς δαίμονας ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων.
ἕως ἂν οὗτοι οἱ ἀγαθοὶ ζῶσι· μετὰ γὰρ θάνατον οὐδὲ
δύνανται· καὶ περὶ τοῦ πλούτου δὲ ἢ τῆς τιμωρίας καὶ
τὰ λοιπὰ προσαρμόσεις τοῖς δαίμοσι κοσμοκρά-
τορσιν· ὧν καὶ υἱοὶ [illegible] πάσης μα-
θητείας αὐτῶν· καὶ υἱοὶ πονηροὶ [illegible]· τῶν γὰρ
πονηρῶν πατὴρ ὁ διάβολος

Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ: ψαλ. ιζ
17

Ἐκεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς γραφῆς [illegible] διὰ τὸ προφητικὸν [illegible]
[illegible] γὰρ καὶ κλῆσιν ἐθνῶν ἐν μέσῳ [illegible].
[illegible] ἐπὶ [illegible] τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τὸν ὕμνον
τοῦτον ἀνέθηκε τῷ θεῷ· εὐχαριστήριον πάσης εὐερ-
γεσίας [illegible]· [illegible] ἐπὶ τέλει
ἑαυτοῦ ζωῆς τὸν παρόντα ψαλμὸν συνέταξεν, τῷ
παιδὶ κυρίου Δαυίδ· καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἢ προφήτης·
ὅτι [illegible] γίνεται
θεοῦ· [illegible] δοῦλος [illegible] ἐβα-
ρέσθη· ὡς ἠγαπημένος τέκνον· οὕτω δὲ ἀμφότερα
[illegible] τοῦ παιδὸς [illegible] ὀνόματι·
καὶ δοῦλος καὶ τέκνον χρηματίσας θεοῦ· ὃ
καὶ μάλιστα ἔφερεν αὐτῷ μέγιστον καύχημα, δι' ἀφ-
[illegible]· ἃ ἐλάλησε τῷ κυρίῳ [illegible]
τοὺς λόγους [illegible], δηλαδὴ τὸν λόγον τῆς ᾠδῆς ταύτης
ἐλάλησεν. ᾠδὴ [illegible] καὶ ὁ ψαλμὸς·
ὅτι ᾠδῆς ἐστὶ μόνον [illegible] ὀργάνων· ἀλλ' ἀπὸ μό-
νου στόματος [illegible] ᾠδὴν ταύτην [illegible] ὡς
ἐν τῇ βίβλῳ τῶν βασιλειῶν ἀναγέγραπται· ἡμᾶς
δὲ καταχρηστικῶς ψαλμὸν καὶ τὴν ᾠδὴν ὀνομάζο-
μεν· ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρρύσατο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς
πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ· τοῦτ' ἔστιν ἐν ἡμέρᾳ ὅτε
ἔδοξεν ἐλευθερωθῆναι πάντων ἄχρι τότε
πολεμίων ἀλλοφύλων καὶ ὁμογενῶν· διὰ γὰρ
τῶν ἄλλων ἐχθρῶν τὸν Σαοὺλ ἰδιαίτατα [illegible]
[illegible] ὡς πολέμιον αὐτοῦ γενόμενον.
ἢ φθονοῦντα τοῖς ἄλλοις ἐχθροῖς αὐτοῦ συνάπτει
ὡς βασιλέα καὶ θεράποντα αὐτοῦ ποτὲ γενόμε-
νον ἐχθρόν: ~

ἀγαπήσω σε κύριε ἰσχύς μου:

ὅλων φησὶ μεγάλων τετυχηκὼς ἀπὸ σοῦ ἀγαθῶν
καὶ μηδὲν [illegible] ἀμείψασθαι· τί γὰρ ἀντα-
ποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέν
μοι· ὁμολογῶ [illegible] καὶ ποιήσω· ἀγαπήσ(ω)

γὰρ σε οὐχ ὡς πρώην μὴ ἀγαπῶν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ μᾶλλον τοῦ πρὶν φιλήσων· τοῦ γὰρ καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν ἀγαπήσαντός σου τὸν θεὸν σου, ὁ πόθος τῆς ἐδήλωσα μοι τὸ σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου· ἴσχυσα δὲ τὸν θεὸν ἐκάλεσεν ὡς τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ἐνισχύοντα καὶ τὸ ποσοῦ καὶ ποιοῦ τὸν ἰσχύν:—

κύριε στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου.

περιῶν μὲ ὡς ἑδραιώσας καὶ ποιήσας ἀκλόνητον· πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν ἐναντίων περασμῶν· καταφυγὴν δὲ ὡς φεύγοντα δεχόμενον ἔσω δὲ ἑαυτοῦ σκέπης καὶ τὸ πῆμα τῆς ἐχθρὰς βοηθείας περιφυλάττον· ῥύστης δὲ ὡς ἐξαιρούμενος τῶν λύπων ὀρχῶν καὶ αἰχμαλώτων ὄντα ἐπὶ τοῖς:~

·η· ὁ θεός μου βοηθός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.

θεός μου μόνος ἐστὶν ἀλλὰ βοηθός μου· διὸ καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐλπίσω μὴ ἀπελπίζων πρὸς τὰς συμπτώσεις μηδ' ἀπογινώσκων σοῦ:~

·ιη· ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου

ὑπερασπιστής εἰμι σοῦ, τὴν σκέπην αὐτοῦ προσεῖναι μου τῷ θεῷ, ἵνα μὴ βληθῶ τοῖς βέλεσι τοῖς ὑπεραιρομένοις τοῖς ἐχθρῶν, ὥσθ' ἅμα πρὸς αὐτὸν ἀντέχειν· δι' ἃ προσεπισυντίθης ὅθεν διὰ τῆς ἐπιβολῆς· κέρας δὲ σωτηρίας ἀντὶ τοῦ σωτηρίου συστηκότος· τὰ γὰρ κερασφόρα ζῶα τοῖς κέρασιν ἀμύνονται· κέρας μὲν ἐν μάχαις ἐπειδὰν τὸ μὲν ὡς φυλακτήριον ἐστὶ ὅπλον, τὸ δὲ πολεμικὸν ἐστίν· καὶ τοῦ κατὰ νομοὺς φαινομένου θεοῦ ἐστιν ὁ καὶ σκέπων ἐν πολέμοις· καὶ δι' αὐτοῦ ἀμφοτέροις ἔχθροις· ἀντιλήπτωρ δὲ ὡς ἀντιλαμβανόμενος μὴ ἀσθενεῖ κατὰ τὰ πίπτοντα καὶ τῶν θλιβερῶν ἀλύσεων ἀνακτώμενος:—

·ιθ· αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.

οὕτω ποικίλοις ὀνόμασι βοηθὸν ἐξυμνῶν τὸν θεὸν, ὡς ποικίλως αὐτοῦ βοηθοῦντος· κατὰ διαφόρους τρόπους φησὶν ὅτι οὐκ ἐπιποιήσομαι τὸν κατάλογον τῶν ποιούντων· οὕτω σου ὀνομάζων εὐχαριστῶν ὑπὲρ τῶν προλαβόντων ὡς μὴ κατὰ τοῦ κυρίου δεομένου· ἀλλὰ διὰ τούτων αἰνῶν καὶ ὑμνῶν αὐτὸν, ἐφ' ὅσον εὑρήκει τὴν ἐμὴν καὶ δεῖ κρύπτειν εὐγνωμοσύνην· καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπικαλέσομαι παρέλαβεν τὴν ζωήν· διό· ἀπὸ γὰρ ἅπερ ὅτι ἐλπίζει ἐπ' αὐτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι· ἡ γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν μέχρι τοῦ νῦν πολεμίων ἐρρύσθην· ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἐπαναστήσεσθαι τῇ ζωῇ ἐμοὶ παραγενομένοις· ποσῶν ὁ πονηρὸς ἀνακινεῖ τὸν λόγον· καταλέγει τοὺς ποικίλους αὐτοῦ κινδύνους, καὶ τὴν πολλὴν ἀσθένειαν ἐπικουρίας τοῦ θεοῦ· πρότερον μὲν ἀρχομένου δὲ τῆς διηγήσεως κέχρηται, πρὸς τὸ πλεονάζον τῶν πραγμάτων ἔμφασιν:—

·ε· περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου·

ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν· ὠδῖνας νοοῦμεν τοὺς ἐκθλίβοντας πόνους· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν αἱ ὠδῖνες γίνονται ἀποθλιβομένων τῶν πόνων διὰ τὴν στενοχωρίαν ἀλλ' ἐπικειμένων ὠδίνες ἀν ἐνθάδε ζωῆς ὡς ἐκφύς ζωῆς αὐτοῦ σου τὸ ἐμπεριεχόμενον· ἐπὶ τοῦ ὀτοῦ ἐναντίον· ὠδῖνες θανάτου ὡς εἰς τὸ φέρουσαι πρὸς σωτηρίαν· βούλεται τοίνυν δηλοῦν ὅτι ἴσως ὠλέθη ἀφορήτοις ὠδῖσι διὰ τὸ πάρα τῶν ὠδίνων ἀναδέξαμενος τοῦ περιέσχον:~

καὶ χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με·

χείμαρροι ἀνομιῶν κατὰ τὰς τῶν ἀνόμων ἐπιβουλὰς· πρὸς καιροὺς καὶ ἀφνιδίους καὶ ῥαδίας περιβολὰς ποιοῦντι γὰρ οἱ χείμαρροι χειμῶνος ῥέοντες ἐφνίδιον καὶ ῥαδίως ἐπονηρεύοντο γὰρ φθονοῦντες καὶ ἀνήρηται ζητοῦντες αὐτόν· πρὸς φύσιν ὂν ἐπεὶ ταράσσοντες κλόνου γὰρ ἐλίγγον οἱ χείμαρροι τὰ παρατυχόντα· καὶ αὐτὸς οὕτω κλόνον καὶ ἴλιγγον τοῖς λογισμοῖς ἐπαθεν ὑπὸ τοῦ ἐφνιδίου τῶν ἀδικιῶν:—

ὠδῖνες ᾅδου περιεκύκλωσάν με· ·ϛ·

οὐ ταυτὸν τὸ περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου· τὸ γὰρ περιεκύκλωσάν με καὶ τὸ περιέσχον ταυτὸ σημαίνοντα, καὶ ᾅδης θάνατος ἀλληλουχούμενα· ᾅδην γὰρ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸν τοῦ θανάτου ἐπιθάνατον ἤτοι ὠδῖνας ἐμνήσθη ὡς περιεκύκλωσάν με φησὶ ὠδῖνες γεννῶσαι θάνατον ὑπὲρ ᾅδου· ὁ μὲν γὰρ ... καὶ ὠδῖνες ᾅδου πόνοι πρὸς ᾅδην ἄγοντες, ἢ διὰ κόμου ᾅδου:—

προέφθασάν με παγίδες θανάτου

προκατέλαβον λόχοι θάνατον ἐργαζόμενοι· ὁ γὰρ τοῖς θηρευταῖς αἱ παγίδες τοῦ τοῖς πολεμίοις οἱ λόχοι:—

.vii. καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον·
εἰς ἀντίληψιν·
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα·
ἤκουσε τὴν φωνήν μου ἐπ' ἀγαθῷ καὶ σωτηρίῳ·
.viii. ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου·
ἀρχαῖον τὸν ναὸν αὐτοῦ ὑποληπτέον, ὡς καὶ προλαβόντες εἰρήκαμεν· ἢ τὴν μαρτυρίου σκηνήν· ὁ γὰρ ναὸς ἐν Ἱεροσολύμοις ὕστερον ᾠκοδομήθη παρὰ Σολομῶντος· ἤκουσε δὲ οὐχ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεοπρεπῶς· τὰς γὰρ φωνὰς ἐπαΐειν τοῦ πάντα δυναμένου ἀδυνατοῦσι γνῶναι καὶ ἀκοῦσαι ... καταλαμβάνομεν διὰ τῶν ὤτων, καὶ ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τῶν ὄντων·

καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ·
ἀντὶ τοῦ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον ἐστὶν αὐτοῦ, πρὸ ἡμῶν κραζόντων ἐπακούσας·
εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ·
ἀντὶ ἐν καιρῷ εἰσακούσεταί μου· τοῦτο δὲ τοῖς ῥήμασι καὶ ἡμεῖς ἀνθρωπίνως χρώμεθα, εὐχαριστοῦντες ἅμα καὶ τὰς ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων ἐκδιώκοντες·

.ix. καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ·
ὁ ἐντεῦθεν περὶ Χριστοῦ προφητεύει τὰ γενησόμενα ὡς γενόμενα διαλέγεται· ἴδιον γὰρ τοῦ προφητικοῦ· καὶ γὰρ ἐπ' ἄλλων οὐδὲν τοιοῦτον γεγενημένων ἱστορεῖται· ἀντὶ τοῦ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ, ὁ Ἀκύλας ἐταράχθη καὶ ἐσείσθη ... ἡ γῆ αὐτοί· ἢ οἱ τὴν γῆν οἰκοῦντες διὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ· οἵ τε Ἑβραῖοι καὶ τὰ ἔθνη ἐταράχθησαν ὑπὸ τῆς περὶ αὐτοῦ φήμης· σάλος γὰρ ὁ τάραχος· καὶ ἐφοβήθησαν ὁρῶντες ἃ ἐποίει τεράστια· τρόμος γὰρ ὁ φόβος ... ἐσείσθησαν ... καὶ ἄλλως δὲ ἐκινήθησαν συρρέοντες ἐπὶ τὴν αὐτοῦ φήμην, καὶ ἐσαλεύθησαν ἐν ταῖς αὐτῶν γνώμαις θορυβηθέντες·

καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν καὶ ἐσαλεύθησαν ~~καὶ ἐσείσθησαν~~ ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός·
ὄρη νοήσεις τοὺς δαίμονας διὰ τὴν ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν· θεμέλια δὲ τὰ βάθη τῶν λογισμῶν αὐτῶν, ὁρῶντες γὰρ τὴν ἅμα Χριστοῦ δύναμιν, σεισμὸν εἶχον τοῖς λογισμοῖς, διαπορούμενοι τί ἄρα ἐστί, καὶ ἀναλογιζόμενοι διεπτόησαν· οἱ μὲν οὖν λογισμοὶ αὐτῶν οὕτως ἐταράχθησαν· αὐτοὶ δὲ ἐσαλεύθησαν ἐφεξῆς ἐκβληθέντες διὰ δυνάμεως παραχωρηθέντες· τοῦ δὲ ... ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐπὶ τῷ σὺν τῷ τυραννίσαι καὶ καταδυναστεύειν τὸ ἄθλιον ἀνθρώπινον γένος· δύναται δὲ ταῦτα τὰ ῥητὰ νοεῖσθαι καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ σταυρικοῦ πάθους γεγενημένων· ὅτε ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ πέτραι ἐρράγησαν· ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς, δηλονότι τοῖς Ἰουδαίοις·

ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ· .x.
ὀργισθέντος γὰρ τοῦ δημιουργοῦ διὰ τὴν τοῦ πλάσματος ἀπώλειαν, προηγήσατο τῆς ἐκδίκης καπνός· ὅς ἦν μερική τις τοῦ τυραννοῦντος ἀποχή· πολλοὺς γὰρ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀφηρεῖτο ἐχόμενος πλάνης· καὶ ἀπὸ τῶν δαιμονιζομένων ἀπηλαύνετο τὰ πονηρὰ πνεύματα· τοῦτο δὲ προοίμιον ἦν ἐντελοῦς ἐκδίκης· ἐπεὶ καὶ ὁ καπνὸς προοίμιόν ἐστι τοῦ πυρός· ἐβόων γὰρ ἐλαυνόμενα τὰ δαιμόνια· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταφλέξει·
τῷ καπνῷ προηγησαμένῳ καὶ πῦρ ἕπεται· ὅ ἐστιν ἡ τελεία ἐκδίκησις καὶ παντελὴς ἀναίρεσις τοῦ διαβόλου· ἀπὸ προσώπου δὲ αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ· ὅς ἦν ἐν προσώπῳ τῶν ἐξ ... τῆς μιᾶς θεότητος· ἢ καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, τουτέστιν ἐνώπιον αὐτοῦ· πῦρ γάρ φησιν ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύεται καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ· καταφλεγήσεται δὲ αὐτίκα τοῦ ... θήσεται·

ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ' αὐτοῦ·
ἐπειδὴ γὰρ πῦρ ἐστιν ὁ θεὸς καταναλίσκον τὴν πονηρὰν δύναμιν, μετέλαβον καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας· καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦ πυρὸς ἀνήφθησαν αὐτοὶ ἄνθρακες, ἐμπιπρῶντες τὴν τοῦ ἐχθροῦ ὕλην τῷ πυρὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως· ἰδοὺ γάρ φησι δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ·

καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη· .xi.

ὅλον πλῆθος τῆς θείας στρατιᾶς ἐμφαίνει. βουλόμενος
ὁ προφήτης· ἐπεὶ ὅτι ἔκλινεν οὐρανοὺς ἄχρι
τῆς γῆς· καὶ ἀποφαντικῶς κατέβη. λαθὼν γὰρ
τὰς δαιμονίους ἁπάσας, ἐνῴκησε τῇ παρ-
θενικῇ γαστρί· σωματικῶς [illegible] σχῆμα
τὸ γράφεσθαι τῷ λόγῳ, τὸ πρᾶγμα· καὶ δῆλον
ἀπὸ τοῦ ἑπομένου φησὶ γάρ· ~

καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ~

γνόφος μὲν ἐστὶ σκότος· πόδες δὲ ἡ πορεία.
κεκρυμμένη γὰρ ἡ ὁδὸς τῆς ἐνανθρωπήσεως· καὶ ἀ-
κατανόητος ὁ τρόπος αὐτῆς· ἢ καὶ ἄλλως· κα-
θάπερ τινὰ λέγουσι τῶν παλαιῶν οἱ γνήσιοι αὐτοί, οἱ
ὅτι τὴν γῆν οἰκοῦντες, οὕτω καὶ οὗτοι [illegible],
οἱ [illegible] αἰθέριοι· οἱ δὲ τοὺς οὐρανοὺς οἰκοῦντες· ὅτι
[illegible] ἔκλινεν —— καὶ νῦν δὲ τὴν γῆν [illegible]
[illegible] ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· ὅτι αἰθέριοι [illegible] οἰκο-
νομίαν αὐτοῦ, κάθοδον τοῦ θεοῦ, μὴ σωματικῶς νο-
ήσας [illegible] γὰρ καὶ πᾶν πλήρωμα· ἀλλ'
ὑπερκατάληπτον [illegible], καὶ ἄρρητον· ~

·XII· καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετά-
σθη· ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. ~

αὐτὰ προφητικὰ περὶ τῆς ἀναλήψεως τοῦ
Χριστοῦ. ὅτι καὶ τὰ χερουβὶμ τότε τὸν Χριστὸν ὑπέλα-
βον· Ἰεζεκιὴλ τοῦ τοῖς προφητικοῖς θεα-
σαμένου ὀφθαλμοῖς διδάσκαλον. ς
ἐξῆρε τὰ χερουβὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν· καὶ
οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπ'
αὐτὰ ὑπεράνω αὐτῶν· καὶ ἀνέβη ἡ δόξα κυρίου ἐκ
μέσης τῆς πόλεως, ἀναντιρρήτως γὰρ
περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως φησίν·
ἐπεὶ καὶ Παῦλος αὐτὸν γὰρ μετὰ τῆς δόξης
αὐτοῦ ἐκάλεσεν· ἐπὶ πάσας τὰς [illegible] κινήσεως.
καὶ τῇ μὲν ἀληθείᾳ, ἐπὶ χερουβὶμ ἐπο-
χεῖτο· πλησίον ἐστὶ τοῦ θεοῦ ὄντι. τοῖς δὲ
πολλοῖς ἔδοξεν ἀνέρχεσθαι πτερύγων ἀνέ-
μων· τοῦτ' ἔστιν ἀνέμοις· πτέρυγας γὰρ
[illegible] ἀνέμοις διὰ τὴν ὀξύτητα
[illegible] κινοῦσιν· πτέρυγας [illegible]
τὸν ἀέρα· ἐπεὶ καὶ νεφέλη, αὐτὸν φέρει. ~

·XIII· καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ. ~

[illegible] τὴν παχεῖαν φθαρτὴν σάρκα ἣν
καὶ ναὸν ἐκάλεσεν αὐτοῦ· λύσατε γάρ φη-
σι τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέ-
ραις οἰκοδομήσω αὐτόν· [illegible] αὐτοῦ
ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσκήνωσεν ὁ λόγος ἐν αὐτῇ
οὐ γραφόμενος, ἀλλ' ἀπορρήτως ἐνοικήσας, ὡς
παντοδύναμος· τοῦ δὲ ἐπιδεικνύειν, ὅτι
ὅτι μετὰ τῆς σαρκὸς ἀνελήφθη· καὶ οὐκ ἀ-
πέθετο ταύτην, ὥς τινες ἐληρήσαν ἕτεροι· ἢ
καὶ σκότος λέγει τὴν ἀπρόσιτον αὐτοῦ γνῶσιν·
ὅτι καὶ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· προσαγορεύεται·
ὅπερ κύκλῳ τῆς θεότητος ὂν, ἀποκρύπτει
αὐτὸν πᾶσιν, ἀποστρέφον τοὺς ὁρᾶν αὐτὸν θέλοντας. ~

σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων.

ὕδωρ ἐν τοῖς [illegible], τὸ περικεχυμένον [illegible]· νεφέλας
δὲ τοὺς προφήτας· ἀέρας δὲ τοὺς προφήτας.
καὶ δὲ [illegible] αὐτὴν ἔννοιαν· ὅτι σκοτει-
νὸν ἦν ἡ περὶ Χριστοῦ προκήρυξις ἐν ταῖς προφη-
τείαις τῶν προφητῶν· ἤδη θεσφάτως καὶ πρὸ
τοῦ τέλους· καὶ ὕδωρ μὲν, ὡς ἅμα [illegible]
[illegible] ὄντας ἐν [illegible]· νεφέλαι
ὡς κεκρυμμένον ἔχουσαι τὸ μηνυόμενον· ἀέ-
ρες δὲ, [illegible] καὶ [illegible]
τοῦ νοῦ· ὅτι [illegible] νεφέλας [illegible]
[illegible] αὐτόν· ὅτι [illegible] προφήτας
[illegible] προλέγοντας. ~

ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ ·XIIII·
αἱ νεφέλαι διῆλθον.

ἀπὸ τῆς λαμπρότητος τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ.
τῆς αὐγαζούσης μὴ τοῖς ἐγγὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ
τοῖς πόρρω, αἱ σκοτειναὶ προφητεῖαι διῆλ-
θον. καὶ τῆς ἀσαφείας αὐτῶν ἀποσκεδασ-
θείσης, ἀνεφάνη τὸ κεκρυμμένον· τοῦ ἡλίου
γὰρ ἀνατείλαντος, ὁ τῶν νεφελῶν διαλύ-
εται ζόφος· καὶ τὸ κρυπτόμενον ὑπ' αὐτῶν μέρος
καθορᾶται· ἢ καὶ νεφέλας ὑποληπτέον τοὺς ἀπο-
στόλους, τὸ νέφος τοῦ σκοτεινοῦ νόμου [illegible]
παρὰ τοῦ Χριστοῦ, διῆλθον [illegible]
αὐτοῦ· καὶ ἐφάνησαν [illegible] καὶ προ-
μηνύοντα τὸν Χριστόν· [illegible] ἐπὶ τούτων μὲν τῶν
ἐξηγήσεων, τὸ ἐνώπιον αὐτοῦ· τὸ ἀπὸ
τῆς τηλαυγήσεως σημαίνει· [illegible] ἀπὸ τῆς
τηλαυγήσεως τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· τοῦτ' ἔ-
στι τῆς αὐτοῦ. ἢ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ· καὶ
τὰ δὲ ἑξῆς [illegible], δι' ἀσαφείας μὲν ἀπὸ τῆς
τηλαυγήσεως· καὶ [illegible] τοῖς
ἔμπροσθεν ἀποδώσας· καὶ τοιαύτην δώσεις
ἔννοιαν· ὅτι τοῦ Χριστοῦ τηλαυγήσαντος κα-
ταλάμψας [illegible] ἐνώπιον αὐτοῦ·
τοῦτ' ἔστι πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ [illegible]

οἱ ἀπόστολοι, τὸν τοῦ κηρύγματος λόγον ἀποστα-
λάζοντες δι' ἧς ἦλθον τὴν οἰκουμένην. τὰς ξη-
ρὰς ἀρούρας τῶν ψυχῶν ὥσπερ νεφέλαι πληροῦντες·
καὶ πρὸς καρποφορίαν ἐγείροντες:

χάλαζαι καὶ ἄνθρακες πυρός:

οὕτω καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἔννοιαν ἁρμόσω-
μεν· αἱ προφητεῖαι γὰρ ἃς ἐκάλεσε νεφέλας, καὶ χά-
λαζαι διὰ τὸ σκληρὸν τῆς ἀσαφείας· καὶ πῦ-
ρ διὰ τὸ ἐμπιπρᾶν τὰς ἀντιλογίας τῶν ἀ-
πίστων· ὥστε τὸ αὐτὸ νοεῖσθαι νεφέλην
καὶ χάλαζαν· καὶ πῦρ δι' ἄλλας ἀποδοθεί-
σας αἰτίας· οὐχ ἧττον δὲ συμβιβάζεται
καὶ πρὸς ἑτέραν ἐξήγησιν· ἀφ' οἷς ἀποστό-
λοις ὁμοίως ὑπολη… τῶν μετὰ χάλαζαν καὶ
πῦρ τὸ μέν, ὡς τὴν πλάνην ἀποτυφλοῦν-
τας· καὶ δι' ἀφθαρσίας· τὸ δὲ ὡς τὴν ἀ-
σέβειαν ἐμπιπρῶντας:

xv. ἐβρόντησεν. καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ κύριος καὶ ὁ
ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ:

ὁ καὶ ὕψιστος ὁ θεός· ὡς δεσπότης καὶ ὑψηλός.
ἐβρόντησε καὶ ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ· ὅπερ ὅτε
τὸν πατέρα ὁ κύριος ἐβόησε πάτερ δόξασόν σου
τὸ ὄνομα. ἦλθε γάρ φησι φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω· ὁ δὲ ὄχλος
ὁ ἑστὼς ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι· ὥσ-
τε τὸ μὲν ἐβρόντησε πρὸς τὴν ἀπόλειαν τῶν
ἀκουσάντων ἁρμόζει· τὸ δὲ ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ,
πρὸς τὴν ἀλήθειαν· φωνὴ γὰρ οὖσα βροντὴ
τοῖς ἀνηκόοις ἔδοξεν· οὐ χρὴ δὲ θαυ-
μάζειν, ὅτι μὴ οὐκ ἔχουσι τὴν ἀκολουθίαν τῆς
λέξεως αἱ προφητεῖαι· δηλοῦνται γὰρ ἐν τύπῳ,
ὡς οἱ προφῆται οὐ προεφήτευσαν, ἀλλ' ἅ-
περ ἂν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐνηχηθῶσιν:

xvi. ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρπι-
σεν αὐτούς:

βέλη μὲν λέγει τοὺς μαθητάς, ἀποστελλο-
μένους ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου· ἐσκόρπισε δὲ
δι' αὐτῶν ὁ Χριστὸς τοὺς δαίμονας, οὓς ἐδίωξε
δι' αὐτῆς τῆς ὀνομασίας. μισεῖ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ὑπὲρ αὐτούς, οὐ μόνον … προσηγορί-
αν: καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε καὶ συνε-
τάραξεν αὐτούς:

οὓς αὐτοὺς οἰκτέον καὶ βέλη καὶ ἀστρα-
πὰς ἐκάλεσεν ὡς βάλλοντας καὶ διανα-
στέλλοντας τὴν πλάνην ἐκείνων· τοὺς δὲ

ὡς ἐμπιπρῶντας τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰ πεμ-
πόμενα βαλλόμενοί τε· καὶ γὰρ ταῖς εὐχαῖς ἐπί-
πτον οἱ πολέμιοι· καὶ τὴν ἀστραπὴν οὐ φέρον-
τες ἐνοικοῦσαν αὐτοῖς αἰτίου τῆς … συνταραχθέντες
καὶ τὸ ἀμήχανον ἠλέγξαντο:

καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων: xvii.

πηγαὶ τῶν ὑδάτων αὖθις οἱ ἀπόστολοι, πρῶ-
τοι δὲ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας [illegible]
… χειροτονηθέντες ἑδραιωταὶ τῆς
οἰκουμένης, στερρὰ καὶ ἀπερίτρεπτος ἐφ' ὧν
πάντες ἐποικοδομοῦνται· ἀνεκαλύφθησαν
δὲ δι' αὐτῆς τοῦ βίου μαρτυρίας· καὶ
τῆς τῶν ἐπιτελουμένων τεραστίων
… μὲν γὰρ οἱ διδάσκαλοι τοῦ κηρύγματος
πηγαὶ … οἱ πρὸ τοῦ κηρύγματος· ἀπεκαλύ-
φθησαν δὲ ἀπὸ … ἐπιτιμηθέντες:

καὶ ἀνεκαλύφθη τὰ θεμέλια
τῆς οἰκουμένης:

οἱ αὐτοὶ καὶ θεμέλια τῆς οἰκουμένης· ὡς πρῶ-
τοι στερεωθέντες καὶ ὑποτεθέντες ἑδραιώ-
σεως τῆς οἰκουμένης, στερρὰ καὶ ἀπερίτρε-
πτος ἐφ' ὧν πάντες ἐποικοδομοῦνται· ἀνε-
καλύφθησαν δὲ δι' αὐτῆς τοῦ βίου μαρτυ-
ρίας καὶ τῆς τῶν ἐπιτελουμένων τερα-
στίων λαμπρότητος· καὶ τῶν μὲν ἄλλως οἱ
… ἐν τῇ γῇ κέκρυπται τὰ θεμέλια
… τῆς ἐπιστάσεως τοῦ ναυτίου, ὑπὸ
γῆς ἐφθαρμένα … πράξεως λαμπρότητος:

ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου κύριε: xviii.

σου δὲ … ἐπιτιμηθὲν ὑπὸ σοῦ
καὶ φοβηθὲν τὸ δαιμόνιον:

ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου:

… ἔοικεν ἡ ὀργὴ … καὶ ἐξαπτομένης,
… πυρώδης ἄνεμος· καὶ τὸν δὲ
… ξηρὸν ἐκπυροῦσαι τὸν ἀέρα· διὸ
καὶ πνεῦμα ὀργῆς ἐλέγετο· καὶ τοὺς ὀργιζομέ-
νους ἄγαν θυμοῦ πνεῖν αὐτῆς … · ἐπὶ τοσοῦτον
φησὶν ὠργίσθησαν, ὡς ἐμπνεῦσαι πνεῦμα
ὀργῆς τῷ ἀέρι … διασκεδάζον
τοὺς ἐχθρούς:

ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με: xix.

… περὶ αὐτοῦ φησιν ὁ προφήτης· …
τὸν … ἐπὶ … τοῦ λόγου· ἐ-
ξαπέστειλε γάρ· ἐπειδὴ ἐξ οὐρανοῦ βοη-
θεῖν, καὶ ἐρρύσατό με:

προσελάβετό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν·

ὕδατα παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ποτὲ μὲν ὡς καθαρσίων καὶ ἁγιασμῶν λαμβάνονται, καθάπερ ὅταν ὕδατα ἀνομῶσιν ἡ διδασκαλία· ποτὲ δὲ ὡς καταποντισμὸν καὶ ὄλεθρον· ὥσπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν ὑδάτων φύσις τὸ μὲν καθαίρουσα ποτὲ, ἀποπνίγουσα καὶ μᾶλλον ὅτε εἰσὶ πολλὰ καὶ βαθέα. χρησάμενος ὕδατα πολλὰ νομίζων, τὸ πλῆθος τῶν συμφορῶν τῶν ἐχθρῶν· προσελάβετο δὲ ἀντὶ τοῦ ἐξήγαγέ με πρὸς ἑαυτόν· ὁ γὰρ ἐξάντλημα πρὸς ἑαυτὸν ἕλκων τοῦ, ἀντιλαμβάνεται·

XX. ῥύσεταί με ἐξ ~~ὑδάτων πολλῶν~~ ἐχθρῶν μου δυνατῶν·

ἐχθροὺς δυνατοὺς, ἐνταῦθα τοὺς δαίμονας οὐ πολὺ πλείονας καὶ φανερῶς καὶ ἀφανῶς πολεμοῦντας καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ πάσης αἰσθήσεως καὶ φύσει ἔχοντας ἀκοίμητον ἐνέργειαν· ποῦ γάρ· ἐκ τῶν ἀοράτων μου ῥυσάμενος θεός, αὐτὸς ῥύσεταί με καὶ ἐκ τῶν μὴ ὁρωμένων ἐχθρῶν τῶν δυνατῶν ὡς πονηρῶν καὶ ὀλεθρίων.

καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθησαν ὑπὲρ ἐμέ·

εἰ γὰρ αὐτοῖς νικήσαιμι ὅπως, μισοῦσί με, καὶ μάλιστα βοηθούμενον ὑπὸ θεοῦ· διὰ τοῦτο καὶ ῥύσεταί με ἐξ αὐτῶν ὁ κύριος· διότι ἐσκευάσθησαν καὶ συνήκασαν καὶ ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ. μὴ φραξάμενον τοῖς ὅπλοις τοῖς ἀρετῆς, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἀλλ' ὑπομαλακισθέντα· ἢ καὶ ὅτι οἱ μὲν φύσιν ἔχουσιν ἄυλον καὶ ὁρῶντες βλάπτουσιν· ἐγὼ δὲ ἔνυλον καὶ οὐχ ὁρῶ τοὺς προσκόπτοντας·

XXI. προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου·

τὸ προφθάνειν, οὐ ταὐτό ἐστι σημαίνει τῷ προλαμβάνειν· ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ τὸ φθάνειν ἁπλῶς καὶ τὸ ἐπιτίθεσθαι καθάπερ καὶ νῦν· ἐπετέθησάν φησιν οἱ ἐχθροί μου, ἐπεὶ οἱ ὁρατοὶ ὥσπερ οἱ ἀόρατοι, ἀσθενοῦντά με βλέποντες, τότε μᾶλλον ἐπετίθεντο·

καὶ ἐγένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου·

ἐκκλίνοντος καὶ καταπεσεῖν αὐτῇ ῥάβδος, ἐγένετο τῆς ἀσθενείας μου στηριγμός, ὅ ἐστι ῥάβδοις ὑπὲρ ἀσθενοῦσι·

καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν· XXII.

ἀπὸ τῆς στενοχωρίας τῶν θλίψεων εἰς εὐφροσύνης πλάτος· ἤτοι διὰ χάριν καθάπερ ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με· ἢ καὶ ὅτι περιεκύκλωσάν με οἱ ἐχθροὶ στενοῦντες τὸν ἐμὸν ἀπηλλαγμένον. ὅπερ δὲ ἦν ἐχθρῶν τοῦ, ἀπολαβεῖν εὐρυχωρίας· μηκέτι στενούμενος·

ῥύσεταί με ὅτι ἠθέλησέ με·

ὁ σώζει ἡ ἀξίωσις εὐδαιμονίας καὶ διὰ μέλλομεν παρ' αὐτοῦ ῥύσεσθαι, ἠθέλησε γάρ με, τουτέστιν ἐξελέξατο·

καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου· XXIII.

ἢ ἀδικήσας γὰρ τοὺς ἐχθρεύοντάς με καὶ δίκαιος ἔτι καταποθεὶς φανεὶς κατὰ τοῦτο τεύξομαι παρ' αὐτοῦ τῆς ἀμοιβῆς καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποδώσει μοι καθάπερ ὀφειλὴν τὴν ἐμὴν βοήθειαν·

καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀνταποδώσει μοι·

καθαρότης τῶν χειρῶν, ἑρμηνευτική ἐστι τῆς δικαιοσύνης· οὔτε γὰρ ἥρπασα, οὔτε ἐπλεονέκτησα· οὔτε ἐπεβούλευσα τοῖς ἐπιβουλεύουσιν· ἀλλὰ καθαρὰς ἔχω τὰς χεῖρας ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ, συγκρινομένας ταῖς πρὸ αὐτῶν· ἢ καὶ διὰ τῶν χειρῶν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐδήλωσεν ἐπεὶ καὶ διὰ χειρῶν πράττομεν·

ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς κυρίου καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου· XXIV.

αὕτη αἰτία τῆς καθαρότητος τῶν χειρῶν ἐν καθαρᾷ βοηθείᾳ· ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδούς, ἤτοι τὰς ἐντολὰς κυρίου· καὶ οὐχ ὡς ἀσεβής, ἀπέστην ἀπ' αὐτοῦ· ὅτε δὲ ταύτας τηρῶ καὶ διὰ τῶν ὁδῶν τούτων πορεύομαι καὶ καθαρεύω·

ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου XXV.

καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ' ἐμοῦ·

ἕτερον νόμον καὶ ἕτερον ἐντολή, καὶ ἕτερον μαρτύριον, καὶ ἄλλο κρίμα καὶ ἄλλο δικαίωμα. νόμος μέν, ὁ καθολικώτερος τῶν ἐντολῶν· ὡς τὸ ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη. ἐντολαὶ δὲ αἱ κατὰ μέρος· οἷον οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, καὶ ὅσα κατὰ ἄδεια ζῇ. μαρτύριον δὲ ὅπερ ὁ νομοθέτης μετὰ τῆς διαμαρτυρίας παρεγγυᾷ τοῖς ἀκούουσι·

ὡς ἔφη τὸ ὅμοιον ὅπερ λέγει πρὸς τὸν λαὸν ὅτι
τάδε καὶ τάδε ποιήσητε. ἀλλὰ μαρτύρομαι
ὑμῖν σήμερον τόν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ὅτι τάχει
πολλῷ ἀπολεῖσθε. κρίματα δὲ ὅτι τοῦ θεοῦ
κρίνοντος ἡ γραφή· καθάπερ ἐπὶ τοῦ βλα-
σφημήσαντος τὸ φοβερὸν ὄνομα. μωσῆς
μὲν γάρ, ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν κρίσιν ἀνέφερεν·
ἐκεῖνος δὲ λιθοβοληθῆναι τοῦ κελεύσαντος.
κρίμα τοῦτο καὶ ὅρος κατὰ τῶν ἄλλων βλασ-
φημούντων γέγονε. ἀλλὰ καὶ ὡς μάλιστα τὰ τοιαῦτα
προστάγματα· οἷον ἐὰν κτήσῃ παῖδα ἑ-
βραῖον. ἓξ ἔτη δουλεύσει σοι, καὶ τὰ ἑξῆς.
ταῦτα γὰρ δὴ καὶ ὅσα ἐστὶ μέσα, καὶ ἃ μὲν δὴ
ἀρεστὰ θεῷ, τοιαῦτα· ὀνομάζονται πολλά-
κις ἀλλήλων ὁμωνύμως· καὶ μάλιστα ἐν τῷ
ριη' ψαλμῷ· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ὄνομα τῶν
κριμάτων καὶ τῶν δικαιωμάτων, ἕκαστον ἐν
τόπῳ ἔλαβεν ὡς ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν.
πάντα γάρ φησι τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐνώπι-
όν μου διὰ παντὸς σκοπῶ, καὶ οὐδέποτε παρ-
ορῶ ... :

xxvi. καὶ ἔσομαι ἄμωμος μετ' αὐτοῦ:
ἔτι τοῦ δὴ αὐτοῦ εἶναι ταῦτα:

καὶ φυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου:
φυλακὴν μὲν λέγει μου, τὴν ἀποχήν· ἀνο-
μίαν δὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἂν ποτε ἐνομίσθη
πρόκειται. διὰ τὸ τὴν ἁμαρτίαν, οἰκεί-
αν εἶναι τῆς σαρκός, ἣ καὶ κατατίθεται σφά-
λλεται ὡς ἄνθρωπος· οὐδεὶς γὰρ ἐν ἀνθρώποις ἀναμάρτητος:

xxvii. καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαι-
οσύνην μου· καὶ κατὰ τὴν καθαριό-
τητα τῶν χειρῶν μου ἐνώπιον τῶν ὀ-
φθαλμῶν αὐτοῦ:
ἰδὲ τοιοῦτος ἤμην καὶ ἔσομαι, ποῦ ἀμοι-
βὰς ἐγγυῶμαι παρὰ θεοῦ προσδέχεσθαι καθότι
τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου, τὴν ἐνώπιον θεοῦ γι-
νομένην· οὐ γὰρ ὅσα ἐπὶ ἀνθρώπων, ἀλλ'
ὅσα ἀρέσκει αὐτῷ ταῦτα ἐποιούμην:

xxviii. μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ· καὶ μετὰ ἀνδρὸς
ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ· καὶ μετὰ ἐκλε-
xxix. κτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ· καὶ μετὰ στρε-
βλοῦ διαστρέψεις:
ὅσιος μὲν ἐστὶν ὁ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβής·
ἀθῷος δὲ ὁ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἀνεύθυνος·
ἐκλεκτὸς δὲ ὁ τὰ πρὸς ἀρετὴν τέλειος.
στρεβλὸς δὲ ὁ σκολιός, διεστραμμένος ὢν
ὅλος· καὶ πρὸς τὸν εὐθὺν χαμόντα ἀποτεινό-
μενος καὶ λέγων, ὅτι ὅσιος ἐστὶν ὢν ἐκεῖνος
τοιοῦτος ἔσῃ καὶ σὺ πρὸς τὴν ἐξίσωσιν αὐτοῦ μετα-
βαλλόμενος· τὸν δὲ διαστρέφοντα τοὺς ὀρθοὺς ἔσῃ
ἡ διαστρέφοντας τὴν κακὴν γνώμην, ὥσπερ
μιμούμενος αὐτὸν δὲ καὶ πρὸς θεὸν πάντα τὰ πράγμα-
τα. καὶ δίδωσι τοιαύτην ἔμφασιν· ὅτι
τὸ πρᾶγμα ἀξίαν ἀποδώσεις ἑκάστῳ δίκαιον ὄντα
τὸν σὺν καὶ τὸν μὲν ὅσιον, ὅσιον ἔσῃ· τὸν
δὲ ἀθῷον, ἀθῷον· τὸν δὲ ἐκλεκτόν, ἐκλεκτόν·
τὸν δὲ στρεβλὸν διαστρέφων ὡς ἀγαθὸν καὶ
τοῦ κακοῦ ἐμποδίζον· καὶ ἔστι τὸ σχῆμα ὁμο-
ιομ... ἀντιμεταλήψεως, ὅσιος δὲ ἀντὶ τοῦ ὁσίων:

ὅτι σὺ λαὸν ταπεινὸν σώσεις καὶ ὀ- ·xxx·
φθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις:
τοὺς ἐξ ἀρετῆς ταπεινούς· ὀφθαλμοὺς δὲ
ὑπερηφάνων τοὺς ὑπερηφάνους· ἀπὸ μέ-
ρους τὸ πᾶν. ἢ καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
εἰώθασιν οἱ τοιοῦτοι χαρακτηρίζεσθαι· αἴ-
ροντες τὴν ὀφρῦν. ὑπερήφανοι γὰρ παρὰ
τὸ ὑπεράνω τῶν φαίνεσθαι. τοὺς οὖν τῶν
τοιούτων ὀφθαλμοὺς ἐπὶ γῆν ὁρᾶν παρα-
σκευάζεις ἐκθλίψας· ἢ καὶ λαὸν τα-
πεινὸν τῶν ἐθνῶν· τῷ βάρει τῶν ἁμαρ-
τημάτων· κατωρθωμένων ἀλλὰ ταπεινωμένων.
ὑπερηφάνων δὲ τῶν ἰουδαίων ἀλαζο-
νευομένων ἐπὶ τῷ νόμῳ καὶ τοῖς προγόνοις:

ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε· ὁ θεός ·xxxi·
μου φωτιεῖς τὸ σκότος μου:
τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸς ὁ νοῦς· ὅτι ὀφθαλ-
μὸς καὶ λύχνος· ὡς ὁδηγῶν. σκότος δὲ αὐτῆς
ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία· λέγει γοῦν ὅτι
φωτιεῖς τὸν νοῦν μου ταῖς θείαις ἐλλάμ-
ψεσι· τοῦ δὲ φωτίζειν, φωτιεῖς καὶ
τὸ σκότος μου· φωτιζομένου γὰρ τοῦ
λογισμοῦ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς ψυχῆς φωτί-
ζονται καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ παράδοξον ὅτι ἐκ βα-
σιλείοις ἀρρήτοις ἐν τῷ σκότει φῶς σκό-
τος ἐστί, τὸ σκότος φῶς· τοῦτο ἐστὶν ὁ σκοτισμὸς
ἐστί, πολὺ πλέον αἱ ἄλλαι τῆς ψυχῆς
δυνάμεις· ἔστι δὲ ὅτε τὸν νοῦν καὶ φῶς
καὶ σκότος· πρὸς μὲν τὴν φύσιν τῶν πραγ-
μάτων· φῶς πρὸς δὲ τὸν θεόν σκότος· ἀ-
όρατον αὐτὸν τυγχάνοντα. ἡ λύχνος μὲν ὁ

μωσαϊκὸς νόμος· ὁ δηλῶν ἐπὶ τὰ καλὰ
τοὺς ἀμαθεῖς ὡς κομιστάς· σκότος δὲ τὸ ἐπικεί-
μενον αὐτῷ κάλυμμα τῆς ἀσαφείας· οὗ
τὰ κεκρυμμένα προφητεύεσθαι, φωτισ-
θῆ καὶ ἀναληφθῆ· δηλονότι σαρκωθέν-
τος θεοῦ· ὁ λύχνος μὲν τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου·
φωτισθὲν καὶ γνωρισθὲν ἡμῖν παρὰ τοῦ
σωτῆρος· σκότος δὲ τὸ σῶμα διὰ τὴν ἐπιπρο-
σθησιν καὶ παχύτητα· φωτισθήσονται δὲ ἐξ
ἀμφοῖν· ὁ μὲν ταῖς ἀρεταῖς ἐλλάμψει, ὁ
δὲ τῇ καθαρότητι· τῶν δὲ λεγομένων λύχνοι ἐν
τῷ κληθῆναι τοῦ ἐκ σαρκώματος [illegible] ἰη-
σοῦ, ὃν ἐφώτισεν ὁ λόγος, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
καὶ πορεύθητε ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας ἀ-
πανταχοῦ φησί· γὰρ ἐστὲ ὑμεῖς τὸ φῶς τοῦ
κόσμου· σκότος δὲ τὸ σὰρξ καὶ ἣν προλαβὼν
ἐλάμπρυνε καὶ ἐθέωσεν:
xxxii. ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη-
ρίου:
υἱοὶ μὲν ἤτοι διὰ σοῦ· πειρατήριον δὲ
τοῦ τε σταυροῦ πειρασμοῦ παρὰ αὐτῶν ἤδη
μου ἐπαγομένου:
καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος
τῷ θεῷ μου βοηθοῦντι· ὑπερπηδήσω τὸ
ἀποφράττον τάχα μοι τὴν πρὸς σὲ ὁδόν, ἀντὶ
τοῦ μέσου· οἷς ἐχθροὶ τινὲς ἄρχων ὁ διάβολος καὶ
διὰ τῶν καθ' οὓς τις δίδωσι τὴν ὁδὸν· ἢ πει-
ρατήριον μὲν ὁ βίος καὶ τὰ τοῦ βίου· ἐν ᾧ
διὰ λειτουργίαν ὁδὸν μῆς καὶ παντὶ δίδοται θανάτους·
λόχοι καὶ πολέμιοι ὁρατοὶ καὶ ἀόρατοι· τεῖχος
δὲ τὸ σῶμα· προβεβλημένον τῆς ψυχῆς καὶ
ἀποφράττον αὐτὴν τῆς θέας αὐτοῦ· ἢ καὶ
τεῖχος οἱ ἐν ἀέρι δαίμονες διαβαίνοντας
τοὺς ψυχὰς ἐμποδίζοντες:
xxxiii. ὁ θεός μου, ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ:
χρῆμα τοῦ τῆς παλαιᾶς γραφῆς· ἀντὶ γὰρ
τοῦ εἰπεῖν ὅτι τοῦ θεοῦ ἄμωμος ἡ ὁδὸς ἐξεῖπεν
ὅτι ὁ θεός μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ· ὁδὸς δὲ
θεοῦ ἡ ἀρετὴ πρὸς αὐτὸν ἀναγουσα χρηστότητα ἄ-
μωμον εἶναι· καὶ τὸν διὰ τοῦ ὁδεύοντα· ἢ
καὶ περὶ τοῦ σωτῆρος ὁ λόγος· ὁ δὲ ἰσασι γὰρ τὸν ἐν
ἁμαρτίᾳ οὐκ ἐποίησε:
τὰ λόγια κυρίου ~~λόγια ἀληθῆ~~ πεπυρωμένα
ἀληθινὰ δὲ καὶ καθαρὰ ῥύπου παντὸς ὥσπερ
κεχωνευμένον χρυσίον· καὶ ἀλλαχοῦ πε-

ἐρρήθη τὰ λόγια κυρίου λόγια ἁγνὰ καὶ ἀργύριον πε-
πυρωμένον:
ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόν-
των ἐπ' αὐτόν:
πάντες ὅσοι μὴ γὰρ βοηθεῖν οὐ ψεύδεται:
ὅτι τίς θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου: xxxiiii.
ὁ σωτὴρ πατρὸς κομίζων ταῦτα· ἢ ἀντὶ τοῦ ἐπεὶ
δὴ τίς ἄλλος φησὶ θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου τοῦ
πατρὸς τοῦ πατρός:
ἢ τίς θεὸς πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν:
ὃν ἐν τοῖς πρὸ μικροῦ ἐκάλεσεν· ἡμῶν δὲ ἀ-
πάντων, σαφῶς εἶναι ζῆν ἡμῖν ἐν αὐτῷ τοῖς πι-
στοῖς· διὰ προσῆκον ὅτι ἐν τῇ ἐκτῇ πίστει:
ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δύναμιν: xxxv.
οὐ τὸ περὶ τοῦ ἡλίου πῶς· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξῆς
στίχοις ἐκ παραλλήλου τὰ αὐτὰ φησὶ τῆς
ἑρμηνείας· οὐδὲν ἀπεικός· περιζωννύων
δέ με δύναμιν ἐν πολέμοις:
καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου:
ἰσχυρῶν ἐν τῷ λόγῳ ἐρυθμίσε τὴν κατὰ τοὺς θεί-
ους λόγους ἀναστροφήν μου· ἢ καὶ περὶ τοῦ σωτῆρος ὁ λόγος·
προσῳπεῖ τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν· ὅτι
ἐξωμάλισέ μοι τὴν ὁδὸν διὰ τῆς ἑαυτοῦ
πορείας· καὶ ἄμωμον ἀπειργάσατο:
καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡ- xxxvi.
σεὶ ἐλάφου:
ὑποτιθεὶς τοῦ τελείου ἀνδρὸς εὐκαίρου εὐφημεῖ:
καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν:
αὐτὰ ὅρη ἐζώννυνται καὶ ἵστων καὶ παραβαίνοντα τὸν
δρόμον διὰ κινητῶν φθειρόντων ἐλάφους·
καὶ δυναμοῦν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὴν ἀπέραν τῆς
τῶν δεινῶν, ἰσχυρὰ καὶ ἀναπτυξεῖ· ἢ καὶ δρο-
μικοὺς ἀποτελῶν με· ποιῶν ὥστε ἐκφεύγειν τοὺς
ἐχθροὺς ζητοῦντας ἀναιρεῖν με· καὶ ἐπὶ τοὺς
πόδας τῶν ἀρετῶν ἀναγαγών:
διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον: xxxvii.
ὑπομονὴ καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς πολεμικῆς
ἐμπειρίας δέδωκε· οὐ μόνον τῆς κατὰ τῶν
ὁρωμένων ἐχθρῶν ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τῶν ἀοράτων
μου· ὡς ἐν μὲν τὸν ἐμφύλιον τῆς σαρκὸς, ἐν
δὲ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος μεταχειρίζεσθαι·
καὶ δι' αὐτῶν πρακτικῶν ἀρετῶν· ἃ δηλοῦσι
διὰ τῶν χειρῶν καταπολεμεῖν αὐτούς· ἢ ἡ δύναμις
καὶ ἡ παρὰ θεοῦ τῶν χειρῶν ἐκτασις παρέλαβε
ἐκ τῶν χειρῶν:

καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχί-
ονάς μου·
ἀντὶ τοῦ ὡς ἰσχυρὸν ὡς τόξον χαλκοῦν· τουτέ-
στιν στερεοὺς καὶ μὴ κάμνοντας ἐν τῷ συνεχῶς ἀ-
φιέναι τὰ βέλη: ~
xxxviii. καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας:~
ἀντίληψιν οὐ κάμνουσαν ἀλλὰ σώζουσαν:~
καὶ ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου:~
εἰώθασι γὰρ ἀντιλαμβανόμενοι, τῇ δεξιᾷ
χρῆσθαι χειρί· δραστικωτέρα γὰρ αὕτη· ἐξ
ἀναλόγου ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς σω-
τηρίας ἡ καὶ δεξιὰ εἴρηται τὸν υἱὸν ὡς καὶ
δημιουργὸν τῆς κτίσεως ὃς ἀντελάβετο τῆς
φύσεως ἡμῶν:~
xxxix. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος:~
ἡ ὁσάκις παιδευθεὶς ὑπὸ παιδαγωγοῦ νόμου, δι'
οὗ καὶ ἠγέρθην ἀπὸ πτώσεως εἰς ἀρετὴν· ἡ
καὶ παιδεύσαν με τὸ πνεῦμα παρ' ὅλον,
ἐν οἷς ἐθλίβησαν ἐμὲ ἐκεῖνοι ἐπεμβαίνον-
τες πειρασμοῖς· ἀμφότερα γὰρ φησὶ,
ὠφέλησας· τὸ μὲν ἀντιλαμβανόμενος,
τοῦ δὲ παραχωρῶν πειράζεσθαι:~
καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει:~
αὐτή με διδάξει καὶ παιδεύσει ὡς παι-
δεύσου· ἐν θλίψεσι γάρ με φησὶ μικρά
ἡ παιδεία σου ἡμῖν ἐν πειρασμοῖς τοῖς
μὲν ἀπορραθυμοῦμεν θλίψεσιν δὲ
περιπίπτοντες ἐκ περιστάσεως ἐπαρό-
μεθα· καὶ σωφρονιζόμεθα:~
xxxx. ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου:~
πλατύνας περιελὼν τὰς παγίδας καὶ
τὰ θήρατρα· ἐν ἡμῖν σου διαβαίνων, ἐ-
στενοχωρούμην· καὶ μὴ ὑπὸ τοῦ φόβου
βαδίζων· μηδενὸς ἐμποδίζοντος· ~
καὶ οὐκ ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου:~
ὅτε μὲν γὰρ φεύγων τοὺς ἐχθροὺς ἐπὶ
πολλοῖς ἐπάτουν· ἀμυδρὰ ποιού-
μενος ἴχνη· διὰ τὸ μὴ γνωρίζεσθαι τοῖς
καταδιώκουσι· μήποτε ποῦ ποιεῖ ἐ-
κεῖ· νῦν δὲ στερεῶς βαίνω· μηδενὸς
δεδιὼς· ἤδη δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας
ὁ λόγος· εὐχαριστοῦσης ὅτι πλατυν-
θείη ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῆς πάλαι στενῆς καὶ τε-
θλιμμένης ὁδοῦ· καὶ οὐκ ἀμαυροῦνται τὰ χαρακτηρίσματα
τῆς εὐαγγελικῆς φωτιστικῆς ἀλλὰ ὡς ζ

καὶ λάμπει διὰ τῆς σωτηρίας τῶν πεπιστευκότων:~
καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου καὶ xLi.
καταλήψομαι αὐτούς:~
πρὸ τῶν προλαβόντων θαυμασίων πληρο-
φορηθεὶς καὶ περὶ τῶν μελλόντων φησὶν ὡς
ἀπολιμπόμενοι ἐχθροί μου πνευματικοί·
τούτους καταδιώξω· μὴ δυναμένων
ἀντιστῆναι· ἢ οὐδὲ τὰς χεῖράς μου διαδρά-
σονται:~ καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι
ἕως ἂν ἐκλείπωσι:~
καταλαβὼν δὲ αὐτοὺς οὐκ ἀναζεύξω· μέ-
χρις ὡς ἐκπληρώσω τὰς ὁδοὺς· ἀλλὰ ἄρδην πάντας
διαφθερῶ:~
ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι· πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου· καὶ πε- xLii.
ριέζωσάς με δύναμιν εἰς πόλεμον· ~
πάλιν τὰς προειρημένας εὐεργεσίας τῷ
θεῷ ἀνατίθησι:~ σας
συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμέ-
νους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου:~
ὥστε ποδίσας καταβαλεῖν:~
καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶ- ~ xLiii.
τον· καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας:~
ἠλαθήμην τρέψοντας, ὅτι εἰς φυγὴν ἐτράπησαν· οἱ γὰρ
φεύγοντες, τὰ νῶτα στρέφοντες, νῶτα
λέγονται· ἢ κατὰ τὸ γενόμενον· ἵνα ἦν δέ ποτ'
γένωνται ἐν τῷ μεταστραφῆναι· ἢ κατὰ τὸ δέ·
ἵνα μὴ ἐν νώτῳ· ὥσπερ βαλεῖν ἀφύλακτοι ὦσιν:~
καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας xLiiii.
κατὰ τὴν ἐπὶ τέλους ἐκθέρισα:~
ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων πρὸς
κύριον καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν:~
ἐκέκραξαν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν καὶ περὶ τίνα·
ἀφ' ὧν ἅπας ἀμέτοχοι τῶν σωτηρίων οὐκ εἰσηκούσθησαν: ~
καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡς χοῦν κατὰ xLv.
πρόσωπον ἀνέμου:
ἀφανιῶ αὐτοὺς ὡς χοῦν λεπτυνόμενον
ἐν προσώπῳ ἀνέμου· καὶ γὰρ ὁ ἄνεμος ἐπιν
θεὶς ἐπὶ τῷ χοῒ ἀποκρίνει τῆς γῆς τὸν χοῦν
ὡς λεπτότατον καὶ κουφότατον:~
ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς:~
ἑαυτοῦ τοῦ τε σκεύει ἀποτίθησιν· καὶ γὰρ ὁ ἐ-
μαγείας πηλὸς καταπατούμενος λεαίνεται
ἀπὸ τοῦ ἐπιόντων τοῖς ποσί δηλοῖ τὸ προ-
ηγούμενον:~
ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ:~ xLvi.
μὰς πρὸς με ποιήσας τῆς ἀντιλογίας τοῦ

ὑποτεταγμένου μοι λαοῦ· ἐξ ἐμοῦ ὄντος ὡς βασιλέα· καὶ μὴ τεθαρρηκότος ἀντιλέγειν τοῖς ἐμοῖς προστάγμασι:

καταστήσεις με εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν.
οὐ μόνον ἐρρύσω με ἀντιλογίας τῶν ὑπηκόων μοι περὶ ἐμὲ ἰουδαίων· ἀλλὰ καὶ ἔθνη ὑποτάξεις μοι ἀρχόμενα· δι' ὃ ἐκ προσώπου δὲ τοῦ χριστοῦ ἀναφέρεται ἐντεῦθεν λέγοντα ταῦτα πρὸς τὸν πατέρα κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· ὁ γὰρ καταστήσας με εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου. τοῦ γὰρ περιοίκου λαοῦ μὴ δεξαμένου αὐτὸν ἀλλὰ ἀπειθοῦντος καὶ ἀντιλέγοντος· καὶ εἰς τέλος ἀντιλέγοντος τὸν δὲ σταυρὸν ἐργασθέντων, προξενήσαντος αὐτοῖς τὸν θάνατον· καὶ ἀναστὰς καὶ οὕτω διαθρήσας αὐτοῖς κατασφαλισαμένοις αὐτὸν ἡγουμένοις τὸν τάφον· εἰς τὰ ἔθνη καὶ βασιλεῖς τὴν ἐκκλησίαν ὑποταγὴν τοῦ δεξαμένου:

xLvii. λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων ἐδούλευσέ μοι:
ὁ λαὸς ὁ ἐξ ἐθνῶν δουλευόμενός μοι· πρὶν ὡς ἀγνοῶν με· γινώσκει ... τούτους γνωρίζοντας:

εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου:
μόνῃ ἀκοῇ ὠτίου προσεδέξατό μου τὸ εὐαγγέλιον:

xLviii. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι:
οὐ τὴν πορείαν τοῦ ἀπὸ τοῦ προφήτου ῥηθέντα κατὰ πολλῶν τῶν ἰουδαίων· ὡς ψευσαμένων τὸ γένος· ἐπαγγελθέντος γὰρ τοῖς πατράσιν Ἀβραὰμ καὶ τῷ Δαυὶδ γενέσθαι τοῖς ἐξ αὐτῶν ἐπιτηδεύειν· καὶ γνόντες μὲν αὐτοὶ λέγεται εἶναι ἀπὸ ... κατὰ πάντα ἀλλότριοι ὄντες διὰ τῶν ξένων ὁμοιότητα:

υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν.
παλαιωθέντες ἀχρεῖοι γεγόνασι κατὰ τὸ σκεῦος τὸ παλαιωθέν· διὰ τὰς πονηρίας αὐτῶν· ἐχώλαναν δὲ τοῦτ' ἐστὶν παρεξέκλιναν ἀπὸ τῆς δικαίας ἐν νόμῳ ὁρισθείσης αὐτοῖς ὁδοῦ· τοῦ χωλοῦ δ' ἐστὶν ἡ πορεία παρὰ τὸ παραπλανᾶσθαι διὰ τὴν παρὰ τὸ ἀπὸ τῶν ποδῶν ἁρμονίας:

xLix. ζῇ κύριος:
οὕτω πάντα ὁ Δαυὶδ προαναφωνεῖ τοῖς ὑπολαμβάνουσι τεθνάναι τὸν χριστὸν ἰουδαίοις βοῶν ὅτι ζῇ δέ:

καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός:
ὃς ἄξιός ἐστιν εὐλογεῖσθαι καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι:

καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου:
πιστευθήτω αὐτὸν εἶναι ἀληθῆ θεόν· ὁ πῶς ἀπ' ἠθῶν, πέμψας τὸν παράκλητον τοῖς ἀποστόλοις μηνύεται ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸ κήρυγμα. ἀλλὰ πάλαι μὲν ἦν ὕψος θεοῦ πλὴν ... ὡς θεὸς ἀναπαυθεὶς, ἣν ἐφόρει τὴν δοῦλου μορφὴν προσέθηκε, κοινούμενος ἑαυτῷ πρὸς τὰ ἡμέτερα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως κατὰ τὴν τοῦ δαυὶδ ὑπόθεσιν εἰπεῖν, ὅτι ζῇ κύριος τουτέστιν ἀΐδιός ἐστι μὴ περὶ ἀρχὴν μὴ τὸ πρᾶος ἔχων· ἀλλ' ὢν ἀεὶ· προειρημένοις τῆς ἐξ ἐμοῦ, καὶ διὰ τοῖς λόγοις ὁ προφήτης διὰ τὴν ... πλεονεκτοῦσιν ὀφείλει εὐλογητὸς θεὸς ἃ ἐποίησε θαυμάσια. ὑψωθήτω δὲ αὐτὴ τῆς μεγαλοσύνης ἀεὶ ἡμῖν:

ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοὶ καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ: L.
ἐκδικήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ὑποτάξας δὲ, τοὺς διὰ τῶν Σαοὺλ πολεμοῦντάς μοι ἰουδαίους· οἳ καὶ ἄκοντες μὲν, ὡς βασιλεῖ μοι ὑπέκυψαν. ἐπὶ δὲ τοῦ χριστοῦ, ἐκδικήσεις, μὲν κατὰ τῶν ἑβραίων ἐξολοθρευθέντων ὑπὸ τῶν ῥωμαίων. ὑποταγὴν δὲ λαῶν τὴν τῶν ἐξ ἐθνῶν:

ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων:
ἐχαρίσατο ... τῶν πάντα πρὸς θεὸν· εἰ εὐθὺς ἂν μετὰ μὴ ... ἐπιθέντα κληρικὴν δὲ δῶσαι μοι ἔχοντα ἐχθροὺς δὲ ὀργίλους λέγει, τοὺς ἀμφὶ τὸν Σαοὺλ μηδὲ τὸ πέρας τὴν ὀργὴν ἀπολέσαντας ἕως ἀπηνέχθησαν τοῖς δαίμοσι:

ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με: Li.
προλαβὼν εἶπε, τοῦτο πάλιν φησὶ χαιρόμενος ... ἀνατὰ ἔχθρας ὄντα πρόσθεμα:

ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με:
ἤγουν ἐπαναστήσονταί μοι κατὰ τοὺς θεράποντας τοῦ Σαοὺλ λαμὸν ... ἔπεμψεν θῆσαι αὐτόν· καὶ ἡ ... ἐσπαμοι κατὰ τὸ ... Σαοὺλ ἄδικος ἐπιβουλεύσαντι τῷ σώζοντι ῥύσῃ μαι καὶ ἀπὸ τούτου:
διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε: Lii.

Διὰ τοῦτο φη(σίν), ὅσον μοι δυνατὸν ὑμνήσω· λόγ(ον)
εὐχαριστήσω σοι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ αὐ-
τὸ τοῦ πεποιηκέναι ταύτης βιβλίου τῶν ψαλ(μῶν)
ἐν πᾶσιν ἔθνεσιν ᾀδομένης ἀπαγγελλομένης·~
Καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ·~
Δηλαδή, σοι· καὶ τῷ ψαλμῷ σου εὐχαριστῶ·~
Lm. Μεγαλύνων τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως·~
Τὸ κ(ύρι)ε προσυπακουστέον ἐν τῷ θ(ε)ῷ ἐν ἤχει ὁ
μεγάλας ποιῶν τὰς σωτηρίας ἐμοῦ τοῦ βασιλ(έως)·~
Καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ·~
Τῷ χρισθέντι ὑπὸ σοῦ δηλαδή, ἤτοι πρὸ τῷ
[illegible]·~
Τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος·~
Εἰ τὸν βασιλέα ἀπὸ χριστὸν αὐτοῦ ἐπήγαγε
καὶ τὸ ὄνομα· τὸ μὲν οὖν θεόθεν λέ-
γεσθαι προσαρμόσαι τοῖς ἐκ γένους Δαυὶδ
βασιλεύσασιν Ἰουδαίοις· τὸ δὲ ἕως αἰῶ-
νος, οὐκ οἰκεῖον ἐστί· μετὰ γὰρ τὴν αἰχμα-
λωσίαν ἐπανόδου, ὁ Ζοροβάβελ ἡγεμο-
νεύσας· καὶ καταλέλοιπε κληρονόμους τῆς
ἡγεμονίας· λείπεται τοίνυν τὸν Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, σπέρμα
τοῦ Δαυὶδ ἐνταῦθα λέγεσθαι· διὰ τὸ ἐκ Δαυὶδ
βασιλεύσαντα καλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ μερ(ίδα).
οὗ τῆς βασιλείας, οὐκ ἔστι τέλος. διὸ καὶ
ὁ εὐαγγελιστὴς ἔφη· βίβλος γενέσεως Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ
υἱοῦ Δαυίδ· ποιῶν δὲ αὐτῷ ἔλεος ὁ λόγος καὶ θ(εὸ)ς
ὡς ἑνωμένος αὐτῷ καὶ τετιμηκώς·~
ψαλ ιη. 18 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
Εἰς τέλος καὶ οὗτος ὁ ψαλμός, ὅτι γὰρ
οἱ ἐν νόμῳ, τοὺς σωθέντας εἰς τὸ ζωῆς ἡ
ἀναβλέπειν· ἢ ὅτι προδηλοῖ ἀφανῶν πράγματα
εἰς τέλος ἀποβησόμενα· ἐπιστομίζει τὸ τῶν
μὴ οἰομένων ἀθείαν· τὸν πληρώσαντα αὐτόμα-
τα γενέσθαι τὰ πάντα·~
.ι. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θ(εο)ῦ·~
Ὑμεῖς φησὶν οἱ οὐρανοί, πόσοις κηρύσσουσι
τὸ μεγαλεῖον τοῦ θ(εο)ῦ· φωνῇ χρώμενοι, τῇ
ὄψει· ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμά-
των ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται· ἐ-
πὰν ὁρῶμεν οὐρανοῦ μέγεθος καὶ κάλλος καὶ σχῆ-
μα· καὶ ἐννοοῦμεν καὶ τὸν ποιήσαντα· μονονουχὶ
διδάσκαλον ἔχομεν τὴν θέαν· πιστευθεὶς
περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ θ(εο)ῦ· οὐρανοὺς δὲ λέ-
γει, τὸν ὑπὸ τὸ στερέωμα· πληθυντικῷ
χαρακτῆρι χρησάμενος, ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ,

κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον· πόλει μὲν
πληθυντικῶς ποιεῖ, ἑνικῶς ὀνομάζουσι
τὸν οὐρανόν· ἐπεὶ γὰρ ἀφανής ἐστιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ στ-
ερεώματος καὶ ἐκ μόνου συλλογιζόμεθα· ἡ
καὶ αὐτὸ τὸ στερέωμα φησίν· ὡς μόνον ὁρώ-
μενον· ὡς φημὶ τὸν δεύτερον στίχον· τοῦ
πρώτου διασαφηνιστικόν·~
Ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στε-
ρέωμα·~
Ἡ τοῦ πρώτου στίχου τὸν δεύτερον προλαβὼν
ἑρμηνευτικόν· ὅθεν ἐκεῖνο καὶ ἐκλή-
θη οὐρανός· τοῦ δὲ εἰπεῖν ἐν τούτῳ στε-
ρέωμα· καὶ διηγοῦνται, τοῦ ἀναγγέλλει· καὶ
δόξαν τοῦ ποίησιν χειρῶν· ἐπιχειρεῖ τὸ
σ(ημαινόμενον)· συντόμως δὲ ἐπεὶ τοῦ φησιν· ὅτι ὁ
οὐρανὸς μὲν φαινόμενος, αὐτάρκης ἐστὶ δι-
δάσκαλος τῆς τοῦ πεποιηκότος αὐτὸν
θ(εο)ῦ μεγαλουργίας· τοῦ γὰρ ὀνόματος
δόξαν, καὶ ποίησιν χειρῶν·~
Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα· .4.
Ἱστοροῦσιν ὁ κόσμος ἐφέρετο οὐδέπω ἐπὶ
ρου τοῦ οἰκείου ὅρους αἱ ἡμέραι καὶ αἱ
νύκτες· μηδέπω τοσοῦτον προνοητής
ἐστὶ τοῦ παντός, ὡς ὑπὸ τῆς αὐτῆς τά-
ξι· διὸ καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ
τὴν ἑξῆς διδάσκειν· περὶ τοῦ ὅρου τῆς
ἀποκληρωθῆναι αὐτάς, τάξεως τρό-
πον τινὰ ἐρεύγεται αὐτῷ τοῦτ' ἔστιν
μνημονεύει ῥῆμα· ἤτοι τὸ πρόσταγ-
μα τοῦ θ(εο)ῦ·~
Καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει τὴν στερεωτάτην
γνῶσιν·~
Αὐτὸ δὲ ἐπὶ τῶν νυκτῶν ἐστιν ἰδεῖν· γνῶ-
σιν δὲ ἤτοι διδασκαλίαν περὶ τοῦ ὅρου τῆς
τάξεως· ὡς μὴ ἀλλήλας λυμαίνεσθαι, ἀλ-
λὰ καὶ τάξει τινί, τοῦτο δὲ ἰσομοιρεῖν καὶ
διὰ τὸν ἐναρμόνιον, ἢ ἐρεύγεται ῥῆμα
καὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν, ὅτι ἐστὶ προνοεῖ-
α θ(εο)ῦ· τάξεως δὲ προνοίας διδάσκαλος· ἄλ-
λως· ἡ μὲν ἄνω ἡμέρα καὶ ὁ ἥλιος ἰδία
τὴν αἴγλην τῆς θεότητος· λέγεται ὅτι
τῷ π(ατ)ρί· καὶ γάρ φησιν ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ
οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με π(ατ)ὴρ
αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκε· τί εἴπω καὶ
τί λαλήσω· νὺξ δὲ πάλιν ὄχλ(ος) κατὰ

αὐτὸ τοῦτο· πρὸ οὖν κρίσιν τῆς θεότητος ἐστί.
ἀναγγέλλει τὴν νύκτα· τουτέστι τοῖς ἀξίοις θεοπτῶν:

ιιι. οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν:~

ἐρωτηματικῶς ἀναγνωστέον· ὥσπερ ἂν εἰ λέγοι τοῦ δαβίδ, ἆρα οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι τῶν ἀγγέλων τῶν εἰρημένων· ὧν οὐδὲ φωναὶ ἀκούονται· μὴ ἀκουομένης γὰρ τῆς αὐτῶν φωνῆς προσαγορευθῆναι, δῆλον ὡς οὐδὲ λαλιαὶ οὐδὲ λόγος εἶναι. μέχρι γὰρ τοῦ τῆς φωνῆς οὕτως ἀπορήσας ἐπιφέρει λέγων:~

ιιι. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν:~

ἀφ' ἧς γὰρ τοσοῦτόν ἐστιν, ὅτι καὶ πᾶσα ἡ γῆ πεπλήρωται τοῦ φθόγγου αὐτῶν· καθὸν εἰρήκαμεν πρότερον· τουτέστιν [illegible], καὶ τὰ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν· ἐπὶ πολλὴν λόγησαι γὰρ ἐμφα[illegible] κεν ἐμφαντικῇ καὶ ἁρμονικῶς καὶ πλατέως τὰ πέρατα· ὥσπερ οὖν καὶ λαλιὰ καὶ λόγος τουτέστιν ἐν θεοῖς δὲ τοῖς προφήταις· καὶ μάλιστα τοῦ δαβὶδ τὸ αὐτὸ νόημα διαλλάττων ἄλλων ἐκφερόμενον ἄλλων· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν· ὅτι διδάσκει ὁ προφήτης ἀδήλως [illegible] μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιᾶσιν ὅτι ἔστι πρόνοια θεοῦ· διὰ τὰ πάντα τὸ πᾶν καὶ συνέχον τῆς ποιότητος τῶν ἀγγέλων φωνῆς· καὶ ἀπαγγέλλουσι τουτέστι δι' αὐτῆς ἑαυτῶν φωνῆς. διό φησιν οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι δι' ἐκείνου γένους ἐθνικῆς [illegible] οὐκ ἀκούονται· τουτέστιν ἀπαγγέλλονται ἀδηλωθεῖσαι τῶν κτισμάτων ἀλλ' αἱ φωναί· τοῦ ὃ τετέλεσται· πανταχοῦ γὰρ τῆς γῆς ἐν παντὶ ἔθνει οἱ συνιέντες, ἀπαγγέλλουσιν, ὅτι ἔστι πρόνοια θεοῦ· ἐπεὶ μέντοι τὸ πρόσωπον [illegible], τὸ ἀκούονται αἱ φωναὶ τοῦ ἀκουσθήσονται [illegible] καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἢ καὶ τῶν ἐν μέσῳ [illegible] διὰ τῶν προφητῶν· ὡς ἤδη γενόμενα τὰ μέλλοντα βλέπουσιν:~

ν. ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ:~

ἐν μὲν μέσῳ τοῦ ῥητοῦ, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι τῷ ἡλίῳ ἔταξεν ὁ θεὸς κατοικεῖν· ἐν τῷ οὐρανῷ φησί· γὰρ μέσης [illegible] στερεώματι [illegible] ὅτι καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὡς πεφασμένη ἐπὶ τῆς γῆς· ἔδοξε γὰρ τοῖς πολλοῖς αὐτόν [illegible] ἡμεῖς δὲ μετὰ τὸ σκήνωμα ὑποστήσοντος· καὶ τὸ αὐτοῦ νοοῦν προ[illegible]ζομεν [illegible] ἀλλ' ἑρμηνευτικῶς, ἐγκρατῶς τὸ ῥητὸν [illegible] οἷον ἔθετο καὶ ὥρισε τῷ ἡλίῳ τὸ σκήνωμα, καὶ τὴν κατοίκησιν αὐτοῦ ὅ ἐστιν ἐκεῖ· δηλονότι ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ· περὶ τῆς κειμένης τῆς ἐν προθέσει· ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν ἄλλοις ῥητοῖς, προειρήκαμεν· καὶ ὁ ἥλιος τοίνυν μὴ ἀπολιμπανόμενος ποτὲ τοῦ ἀφωρισμένου αὐτῷ σκηνώματος τοῦ οὐρανοῦ, κηρύξει δὲ τοῦ θεοῦ δόξης καὶ προνοίας:~

καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ:~

ἐπειδὴ τὸ ἐστίν· ὡραῖος ἐστί φησί· τῷ κάλλει τῶν ἀστραπῶν τῶν αὐτοῦ μόνον· δίκην νυμφίου προβαίνοντος ἀπὸ τοῦ θαλάμου:~

ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ· δι.

θαυμαστὴν [illegible] ἀρχόμενος δὲ [illegible] τὴν ἀποκεκληρωμένην αὐτῷ πορείαν ὡς γίγας τὸ διδραμεῖν τεθαρρηκὼς τοῦ πεσεῖν [illegible] ἐστὶ [illegible] βων τῷ θεῷ προστάγματι:~

ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ
καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου δη.
τοῦ οὐρανοῦ:~

ἔξοδος μὲν ἡ ἀνατολὴ καθ' ἣν ὑπερβαίνει τὸν ἑῷον ὁρίζοντα· κατάντημα δὲ ἡ δύσις καθ' ἣν εἰς τὸν ἑσπέριον ὁρίζοντα καταδύεται· καὶ δι' ἀμφοτέρας ἡμέρας, τὸ ἡμισφαίριον ὅλον διεξέρχεται [illegible] ἡμερονυκτίου τὸν σύμπαντα κόσμον:~

καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ:~ ἀπὸ

ὁ τρόπος [illegible] τὰ μέν, τὰ ὄντα· δι' [illegible] οὐδὲ τὰ ζῶντα συμπεριλαβεῖν· [illegible] τὰ θαυμάσια [illegible] ἀποστήματος [illegible] φωτίζει καὶ θερμαίνει· τὸ [illegible] ἡμῖν πῦρ φωτίζει

:·) ἀπὸ. pro ab. ἀποκρύπτω. abscondo. in
ἀποκαλύπτω. tego. non retego vel re
velo. ps. xxxi. [illegible] quid semper positum
sit pro revelo.

μὲν προσελθεῖν· οὐ θερμαίνει δὲ ἀμηνπλη-
σιάστως οὕτως ἐπαινέσας καὶ τὸ κάλλος
αὐτοῦ καὶ τὴν ῥώμην· καὶ τὸν δρόμον καὶ
τὴν χρείαν. διὰ κοινότερον τοῦ περι-
κόσμου αὐτοῦ, τὴν φιλοτιμίαν ἰδεῖν. ἀλλ' ἡ
εὐθεῖα ἐξήγησις τῶν ῥητῶν αὕτη. τινὲς μὲν
δὲ εἰς ἀλληγορίαν ἀνάγοντες αὐτά· φα-
σὶν οὐρανοὺς μὲν εἶναι τοὺς οὐρανίους τῶν ἀ-
ποστόλων πράγματα· διὰ τὸ ἀπαγγέλλειν τὸν θεὸν δο-
ξάζοντα· ὡς ἰεζεκιὴλ καὶ ἠσαΐας ἢ καὶ οἱ
ἐν τοῖς προκειμένοις τοῦ γένους ἁγίοις
ἁγίοις· καὶ διὰ τῆς θεωρητικῆς φιλοσο-
φίας εἰς οὐρανὸν ἀναπταμένοις· στερέω-
μα δὲ τοὺς στερεωθέντας διὰ τῆς πρακτικῆς
ἄνδρας· καὶ ἀρρήκτους ταῖς τῶν πειρασ-
μῶν προσβολαῖς· ἡμέραν δὲ πάλιν, τοὺς
φωτισθέντας διὰ τῆς ἐπιδημίας τῶν ἀποστόλων·
φωτεινοὶ γὰρ οὗτοι διὰ τοῦτο λέγονται· δια-
παραδιδόντας ἀλλήλοις τὰ θεῖα προ-
στάγματα· νύκτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ
ἐπιπροσθοῦν τῇ ψυχῇ ζόφον τῆς σαρ-
κικῆς παχύτητος· καὶ τὰ ἑξῆς ἀκολού-
θως· τὸ δὲ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ
φθόγγος αὐτῶν, ὁ μέγας παῦλος ἐν τῇ πρὸς
ἑβραίους ἐπιστολῇ εὐκαίρως ἐπὶ τῶν
εὐαγγελιστῶν καὶ ἀποστόλων τοῦ χριστοῦ, με-
τήνεγκεν καὶ προσήρμοσεν· τὸ δὲ ἐν τῷ ἡ-
λίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· τοιούτῳ τρό-
πῳ ἀλληγοροῦσιν· ὡς ὁ χριστὸς ἐν τῷ ἄνω φωτὶ
τῶν λαμπόντων ταῖς τῶν ἀρετῶν ἀκτῖ-
σιν· ἐν τούτῳ γάρ φησι καὶ ὁ πατὴρ ἐλευσόμε-
θα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν·
ἢ καὶ σκήνωμα τοῦ χριστοῦ ἡ προσληφθεῖσα
ἀνθρωπότης· ἣν ὑπερκόσμιος ἔθετο ἐν
τῷ φωτί· πολὺ περιβόητος ὑπὸ τὸν ἥλιον
καὶ φανερὸς βίος· καὶ αὐτὸς ὡς νυμ-
φίος· ὡραῖος γάρ φησι κάλλει παρὰ τοὺς
υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· διαπρέπει ἐλλάμπρως
ταῖς τῶν ἀρετῶν χάρισιν· ὃς καὶ ἠγαλλι-
άσατο δραμεῖν ὑπὲρ ἡμῶν, τὴν ἐπὶ θάνα-
τον· ἀπ' ἄκρου δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἐξελθὼν, εἰς αὐτὸ πά-
λιν ἐπανῆλθεν· οὐδεὶς δὲ ἀποκρυ-
βήσεται τῆς θέρμης τῶν λόγων αὐτοῦ· καὶ
οἱ μὲν θαλφθήσονται· οἱ δὲ καυθήσονται·
ὅτι αὐτὸ πῦρ ἀναλίσκον(?) κατὰ τὸν ἀπόστολον:

ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχάς·
ἢ καί φησιν νῦν εἰ διδασκαλίαν θεογνωσίας·
καὶ ὁ ἄγραφος νόμος· διὰ μὲν τῆς θείας κτί-
σεως καὶ εὐταξίας τῶν κτισμάτων, λαλοῦ-
μεν δὲ καὶ γραπτὸν δὲ δοκεῖ· δι' οὗ καταμανθά-
νομεν τὴν ἑαυτοῦ πρόνοιαν καὶ σοφίαν· δια-
φόροις δὲ ὀνόμασι, τὸν νόμον καλεῖ· νό-
μον γὰρ ὡς ῥυθμίζοντα τὴν πολιτείαν·
μαρτυρίαν δὲ, ὡς τοῖς ἁμαρτάνουσι διαμαρ-
τυρούμενον· δικαιώματα δὲ ὡς διδάσ-
κοντα τὸ δίκαιον· ἐντολὴν δὲ ὡς τὸ πρακτέον
ἐντελλόμενον· φόβον δὲ ὡς ἀπειθοῦσιν ἀπειλοῦντα· κρί-
ματα δὲ ὡς ψήφους ἐκφέροντα· ὡς προ-
λαμβάνοντες, πλατύτερον ἐν τοῖς ἐπιλαμβανομένοις
εἰρήκαμεν. ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέ-
φων ψυχάς. τί γὰρ αὐτοῦ ἔχει τις ἀμέμ-
ψασθαι· ὡς γε καὶ ὅλην ἐπιστροφὴν ψυχῶν
ἐντίθεται· διὰ ... :
ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια·
ἀξιόπιστός ἐστι καὶ παραθεῖν· νήπια δὲ ἡ-
κ... ὡς πρὸς τὴν δαβιδ καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν
... ἀπειρίας σοφίζει καὶ
παιδαγωγεῖ:
τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθεῖα εὐφραίνοντα
καρδίαν:
οὐδὲν σκολιὸν ἔχοντα· μᾶλλον μὲν οὖν διὰ
τὸ διδάσκειν τὰς αἰτίας εὐφραίνοντα·
ἢ εὐθεῖα, ὡς εὐθύτητος δημιουργά:
ἡ ἐντολὴ κυρίου τηλαυγὴς φωτίζουσα ὀ-
φθαλμούς:
τοὺς τῆς ψυχῆς δηλαδὴ καὶ τοῦ σώμα-
τος· ὥστε μὴ βλέψαι ὁδὸν πονηράν:
ὁ φόβος κυρίου ἁγνὸς διαμένων εἰς αἰῶνα αἰ-
ῶνος:
ἁγνὸς ὡς καθαρὸς διαβολῆς· ὁ γὰρ ἀνθρώπι-
νος φόβος διαβεβλημένος· δουλικὸν
ὄντα φόβον ἐνταῦθα, τὸν τελειωτικὸν
λέγει· ὃς μόνος ἐστὶ καθαρὸς διὰ τὸ μόνον
τὸ μὴ ἐκπεσεῖν τῆς τοῦ θεοῦ οἰκειώσεως
συνίσταται· ὁ γὰρ στοιχειωτικός, οὐκέτι ἐστὶν ἁ-
γνός· συνίσταται γὰρ διὰ τὰ ... πλημμε-
λήματα, καὶ τούτων ἡ ῥοπή· ὡς ἀγνὰ
πολιτικός· οὐ πάντως οὐκ ἔστι πρόσκαιρος
ὡς ὁ ἀρχικὸς καὶ ὁ στοιχειωτικός· ἀλλ' ὅτι
ζωὴ παραμένομεν· τὸ γὰρ δι' ἀρχὴν αὐτ·

... αὐτῷ μαθηταὶ τοῦ ... ἄμωμος: ~

τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινά: ~

Ἀληθινά· ὡς μόνου κυρίου ἀπλανῆ· πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀνθρωπίνων κριμάτων· ἀπὸ πλάνης ὅσον πρὸς τὴν [illegible] ἄχρι [illegible] τοῦ νόμου ἀσθένειαν:

δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό: ~

ἐπειδὴ δὲ [illegible] τὰ γὰρ κυρίου ἀληθινά, ἅμα καὶ δίκαιόν ἐστι·

XI. ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν:

ὑπὲρ τὰ παρὰ ἀνθρώποις δοκοῦντα τίμια τῶν ὑλῶν ὁ προφήτης ὁρίζεται τοῦ [illegible] τοῦ θεοῦ κρίματα [illegible] ἐπιθυμητά· τουτέστι τοῦ θείου νόμου:

καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.

ὑπὲρ τὸ σύμβολον ὅπερ ἡδύτατόν ἐστι [illegible] τὸ μέλι καὶ κηρίον· [illegible] τὴν ἐπιθυμίαν καὶ γλυκύτητα τῶν θείων κριμάτων: ~

XII. καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτά.

περὶ ἑαυτοῦ τοῦτό φησιν, ἢ [illegible] δοῦλος· πολλὰ [illegible] ἀπὸ τῆς ἀρετῆς [illegible] ἐξαιρέτως φυλάσσει αὐτά· δηλαδὴ τὰ προρρηθέντα· φυλάσσει δὲ αὐτὰ τὸ φιλεῖν καὶ ἐνεργεῖν: ~

ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή·

οὐ κατὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρούσῃ: ~

XIII. παραπτώματα τίς συνήσει:

[illegible] τοῦ φυλάσσειν [illegible] τῶν πλημμελημάτων [illegible] κατορθοῦν [illegible]· τίς οὖν [illegible] πλημμελημάτων [illegible]· [illegible] καὶ λανθάνοντα καὶ μᾶλλον τὰ κατὰ ψυχὴν συνιστάμενα: ~

ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με: ~

κρύφια λέγει, ἢ τὰ ἐν κρυφῇ γινόμενα πλημμελήματα· ἢ τοὺς κατὰ διάνοιαν συνισταμένους ἀλλοκότους λογισμούς· περὶ ὧν ἱκετεύει [illegible]· οὐ [illegible] ἀφανῆ, [illegible] ἀλλὰ πάσαν [illegible] μολύνοντα τῶν γὰρ φανερῶν ἁμαρτημάτων [illegible]: ~

καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου:

[illegible] ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις φησὶν ἁμαρτήμασι, φεῖσαί μου· [illegible] ὁ βασιλεὺς ἁμαρτίας ὑπηκόων· καὶ ἀρχιερεὺς τῆς τοῦ λαοῦ· καὶ πατὴρ τοῖς τῶν παίδων, καὶ δεσπότης τοῖς τῶν δούλων· ὅταν ἐξαμάρτωσιν [illegible]· ἀλλότρια δὲ λέγει [illegible] παραπτώματα, [illegible] ἀλλὰ [illegible] ἢ καὶ ἀλλότρια [illegible] ἐχθροῦ· [illegible]: ~

ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος ἔσομαι: ~ XIIII.

ἐὰν μὴ [illegible] νικήσωσι, τότε τέλειον [illegible]· [illegible] φυλάξω [illegible] τοῦ νόμου· [illegible] πεφόβημαι: ~

καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης·

[illegible] ἁμαρτίας, τὰ εἰρημένα [illegible]· καὶ [illegible]· ὁ καταδικάζων [illegible]· καὶ τὸ [illegible]: ~

καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου: ~ XV.

[illegible] φησὶν ἔσονταί σοι καὶ ὁ λόγος τῆς προσευχῆς μου [illegible]· καὶ προσθεὶς [illegible] καθαρισθῶ: ~

καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός: ~

[illegible]· εἰ γὰρ μὴ [illegible] αὐτῇ [illegible], οὐ [illegible] καὶ [illegible] αὐτοῖς: ~ XVI.

κύριε βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

ὑπὲρ μοι βοηθήσας λυτρωθῆναι καὶ [illegible]· ἢ κύριε ὁ βοηθῶν μοι ἐν τοῖς [illegible]· καὶ λυτρούμενος ἐν τοῖς περιπτώμασι. τὸ μέντοι ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με· καὶ τὰ ἑξῆς ἅπαντα πᾶσι [illegible] λέγεσθαι: ~

εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ: ψαλ. ιθ 19

Εἰς τὸ τέλος καὶ οὗτος ὡς προαγορεύων τὰ μέλλοντα· περιλαβὼν ἐπὶ Ἐζεκίου βασιλέως τοῦ [illegible] Ἀσσυρίου [illegible]

ρήματι διὰ τὰ φαινόμενα ἀκουσθέντα φησὶν ἐν κάμα
μηνύσαντος περιαλγήσασα ἐζεκίας, ἔδρα-
με μετὰ τοῦ θρήνου γνα(;) ὄνησιν τὸν βασιλέα
βιβλίον ἱστορεῖ, καὶ ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ θεοῦ
προσάγων ἐκκλησίας. οἱ δὲ περὶ αὐτὸν πάν
τες ηὔχοντο ἡσαΐας ὁ προφήτης. ἰδού τοί σε
σώζειν τῆς ψυχῆς σου. μόνον οὐχὶ τὸν
προφήτην τὸν δαυὶδ ἀναφωνεῖν
εὐχόμενοι τὴν ἱκετηρίαν τοῦ βασιλέως. ὅρα
δὲ πῶς ἡ θεία χάρις ὑπὲρ τῶν ἐσομένων οὕτω
πραγματευομένη τὰ πολλοῖς ἔτεσι ὕστερον ἐσόμενα
ἀλλὰ καὶ ἄλλο τὸ προγράφειν περὶ τὸν βα
σιλέα: ~ ·ι· ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ
θλίψεως: ~
ἀλλὰ γὰρ ὅτε ἀπέστειλεν ἐζεκίας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ
πρὸς ἡσαΐαν. οὕτως εἰρήκασιν ἡμέρα
θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ: ~
ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ
ὅτε ἐξουδενωθὲν καὶ ὑβρισθὲν ὑπὸ τῶν ἀσ
συρίων. τοῦ ἰακὼβ δὲ ἐμνημόνευσεν. ὡς ἐν
πολλοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντος μετὰ φόβου
καὶ ῥυσθέντος παρὰ θεοῦ: ~
·η· ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου: ~
ἅγιον ὁμοίως ὀνομάζεται ἐν ᾧ ἐφοίτων ἐπι
στάντες θεῷ: ~ καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτο
σου. ἐν σιὼν γὰρ τῷ θεῷ ἀνέκειτο. ὁ θεὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν.
ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου βοηθήσαι σοι: ~
·ιη· μνησθείη πάσης θυσίας σου: ~
μὴ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀρχῆς προσηνέχθη θυσία
αὐτῶν: ~ καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πια
νάτω: ~
μάλιστα προσφερόμενον τὸ ὁλοκάρπωσις θῦ
μα, πιανθῆναι· πιανθὲν δὲ νομίζεται θε
ρας ἀπολαβεῖν. ἐστὶ δὲ τοῦ λυθῆναι πο
τὲ τῆς πολιορκίας. ὥσπερ δὲ αὐτὸ τὸ στέαρ
τοῦ θύματος, τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας ἡ εὐχὴ
βούλεται ἡ πίανσις, ἀντὶ τοῦ πιανθήσεσθαι
καὶ ἔσται προσδεκτόν. ὁλοκαύτωμα δὲ ἐκαλεῖ
το διὰ τὸ ὅλον ἐκπυροῦσθαι. καὶ γὰρ τὸ θῦμα τὸ
μὲν ὁλοκαυτοῦτο, τὰ δὲ μέρη τέμνεται καὶ ἐκαί
ετο. ἐπὶ πλεῖον. ἢ σμικρὸν καὶ στέαρ καὶ ἄλλα
τοιαῦτα. καθὼς τὸ λευιτικὸν βιβλίον διδάσκει: ~
·ιη· δῴη σοι κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου: ~
ὅτι ἡ καρδία σου βούλεται. καρδίαν δὲ τὴν ψυχὴν
πολλάκις ὁ προφήτης λέγει. διὰ τὸ ἐξῆφθαι

ταύτην τῆς ψυχῆς μάλιστα τῶν ἄλλων μελῶν.
ὥστε ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλι
άσαντο ἐπὶ θεῷ ζῶντι: ~
καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι: ~
τὸ θέλημα καὶ διὰ καὶ ἀνθρώπων: ~
ἀγαλλιασόμεθα ἐν τῷ σωτηρίῳ σου: ~ ·δ·
πεποιθαμεν ὅτι διὰ τὴν εὐχὴν τῶν χριστῶν σου νικήσοντα καὶ
τῆς σωτηρίας ἀπολαύσει, ὁ θεὸς ἀρίστα ποιήσας.
καὶ ἀγαλλιασόμεθα ἰσον(;) θήσεται. ἧς καὶ ἡμεῖς ἀ
πολαύσομεν: ~
καὶ ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυν
θησόμεθα: ~
ἰδὼν γὰρ σωζομένους τοὺς ἐχθρούς. φοβεροὶ ἔσο
νται τοῖς ἔθνεσι. καὶ μόνον ὀνομαζόμενοι ὁ θεὸς
τοῦ ἰσραήλ· διὰ δὲ τοῦ τοιούτου ὀνόματος.
καὶ ἡμεῖς μεγαλυνθησόμεθα ὡς ἐξαιρού
μενοι: ~
πληρώσαι κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου. ~ ·δη·
πλὴν μόνοι τῆς εὐχῆς διὰ τὴν αἰτίαν ἐπὶ μόνου
τοῦ βασιλέως σωτηρίαν καὶ ἀπέρεισιν: ~
νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ: ~
οὐχ ὡς ἀφικομένου τῶν εὐχομένων τὴν νίκην
πληροφορίαν δὲ ἐξαιτουμένων. πάντα
τοῦ ὀλίγου πάντως χριστὸς γὰρ ὁ βασιλεὺς ὡς
χρισμένος: ~
ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου αὐτοῦ: ~ ·δη·
ἀνθρώποις τοῦ καλοῦ καὶ ἐν τῷ ναῷ ἐπεσκί
ασεν. διὸ ὁ πότε μὲν ἐκ τοῦ ναοῦ ποτὲ δὲ ἐξ
οὐρανοῦ τοῦ παρέχοντος αὐτοῦ δὲ τὴν ἀνα
φορὰν αὐτοῦ: ~
ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ: ~
μὴ ὑπερβολὴ δυνάμεως ἡ παρὰ τῆς θείας δεξιᾶς
γινομένη σωτηρία. διὸ χρὴ θαρρεῖν καὶ
μηδὲ δεδιέναι τὴν δοκοῦσαν ἀνυπόστατον
τῶν πολεμίων παρασκευήν: ~
οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις: ~ ·δη·
ἰσχυρὸς αὐτοῖς ἡ μάχη ἐν ἅρμασι καὶ ἵπποις
ἐστί. καὶ πεποίθασιν οὗτοι καὶ οὗτοι ὅσοι αὐ
τοί. καὶ τοῦτο ἰδίωμα τῆς ἑβραΐδος διά
λεκτου: ~
ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλε
σόμεθα: ~
ἡμεῖς δὲ τὸ ὄνομα κυρίου προεξομολογούμενοι πα
ρὰ τοῦ ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ἐπικαλεσόμεθα διὰ
τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ ὑβρισθέντος. ἐπικαλοῦμεν

μη τοῦ κυρίου βοηθοῦ:
ix. αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον,
ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν.
Ταῦτα μὲν προλαβόμενοι τότε, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ
τοῦ θρήνου καὶ κοπετοῦ· ταῦτα δὲ ἐν τέλει, με-
τὰ τὴν ἀθρόαν ἀναίρεσιν τῶν Ἀσσυρίων
γινόμενα. λυθείσης τῆς πολιορκίας, καὶ
χαιρόντων τῶν· καὶ τὸν θεὸν δοξαζόντων καὶ
λεγόντων τοιαῦτα· συνεποδίσθησαν
τῇ θεϊκῇ δυνάμει καὶ καταβληθέντες ἔπεσον πτῶμα
θαυμαστόν· ἡμεῖς δὲ τῇ τοῦ κόλπου τοῦ θεοῦ
ἀνέστημεν τῷ φονικῷ μόνῳ:
x. κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκου-
σον ἡμῶν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώ-
μεθά σε.
Ὥσπερ νῦν ἔσωσας αὐτὸν ἐκ χειρῶν ἐχθρῶν· οὕτω καὶ
ἀεὶ τοῦτο ποίησον, ἀξιοῦμεν. σώζοις δὲ διὰ παντὸς
μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπάκουσον αὐτοῦ ἡμῶν ὅσα ἂν ἡ-
μῶν, ὁσάκις ἂν ἐπικαλεσώμεθά σε. ὁ μὲν
οὖν ψαλμός, τοῖς κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον ἡρμήνευται
καὶ ἥρμοσε· τὸν νῦν δὲ τὸν Δαβὶδ αὐτὸν ἁρμό-
ζων βιαζόμενος παρὰ τὸν προσεπιτιθέ-
τας ἐχθρούς· καὶ φασὶ γὰρ αὐτοὺς ὁ Δαβὶδ
ἐσημειώσατο τὸν ψαλμὸν ὡς ἐπὶ προσώπου
τῶν περὶ αὐτὸν ἱερέων, ἁρμοσθέντα καὶ ἐπὶ
τῶν πιστῶν παρ' αὐτοῦ ὡς κατὰ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ,
σωθέντος ὑπὲρ ἡμῶν ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ οἱ δαι-
μονισθέντες οὐδὲν ἰσχύουσι πρὸς κύριον τὸν
θεὸν ἀξίως ὑμνήσαντας καὶ σῴζων· τὸ μὲν ὅπου
ὡς πολλάκις ἔρη· χριστὸς δὲ αὐτὸς καὶ βασι-
λεὺς ὁ χριστιανὸς ὡς προέφημεν· ἐν ἅρμα-
σι δὲ καὶ ἐν ἵπποις οἱ δαίμονες, διὰ τὸ
ταχὺ· καὶ τὴν ἐν πολέμοις παρασκευὴν.
λέγεται δὲ ὁ ψαλμὸς οὗτος καὶ κατὰ τῶν
ἀναθεμάτων ἐχθρῶν ἡμῶν τῶν βαρβάρων· καὶ
ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἡμῶν:

ψαλμ. κ
20
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
Καὶ οὗτος εἰς τὸ τέλος ὡς προφητείαν τῶν
ἡ καὶ αὐτὴ τὴν ἐκλαβεῖν ἐπὶ Ἐζεκίου. φασὶ
γὰρ ὅτι μετὰ τὴν ἀβοήθητον νόσον, ἐκεῖνον
προστεθῆναι αὐτῷ ζωῆς ἐνιαυτοὺς πεντεκαί-
δεκα. ὡς ἡ τῶν βασιλειῶν τετάρτη βίβλος.
οἱ περὶ αὐτὸν ἰδόντες τὸ παράδοξον ἠχα-
ρίστησαν τῷ θεῷ· τοῦτον δὲ τὸν ψαλμὸν ᾄσαντες, ὃ
περὶ τὸν ψαλμὸν ὑποκρίνεται· ζωὴν γάρ
φησιν ᾐτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ· ἡ καὶ ὁ
Δαβὶδ τοῦτο προειδὼν, ὑπὲρ Ἐζεκίου τοῦτο
ἐξεφώνησεν:
κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται i.
ὁ βασιλεύς:
ἡ βοηθήσῃ αὐτῷ κύριε, ποιήσεις εὐφρανθῆ-
ναι· καὶ τοῦ πιστεύειν ἀπὸ τῶν προλαβόντων
εὐεργετημάτων:
καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.
ἐπὶ τῇ παρὰ σοῦ σωτηρίᾳ:
τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ: ii.
κατὰ τὴν ἐκ τοῦ νοσήματος ἡ τὴν προσθήκην τῆς ζωῆς,
ἢ ἁπλῶς πάντα ὧν ἀξιοῦσιν:
καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέ-
ρησας αὐτόν:
ὃ αὐτὸ πάλιν δεδήλωκεν. οἷον ἐνενόησεν
τῇ καρδίᾳ, οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ θυμῷ τοῦ
καρδίας αὐτῶν χειλῶν αὐτά· θέλημα γὰρ νῦν τὴν
αἴτησιν νόησον:
ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογί- iii.
αις χρηστότητος:
ἤγουν καὶ προέλαβες αὐτὸν πρὸ τῆς αὐ-
τοῦ εὐεργεσίας· πολλάκις εὐλογίας γὰρ νῦν
τὰς εὐεργεσίας ὑπολητέον. εὐλογί-
αις δὲ τῆς σῆς χρηστότητος, χρηστοῦ:
ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέ-
φανον ἐκ λίθου τιμίου:
ἀντὶ τοῦ εὐεργέτησας αὐτὸν ἐπὶ πρὸ πάντων
χαρισάμενος τὸ διάδημα τῆς βασιλείας:
ζωὴν ᾐτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ: iiii.
ἔτι ὑπερθέμενος τὸ πρόσωπον ἀποθανεῖν.
ἀμφότερα δὲ ἐν ταὐτῷ νόησον:
μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος:
οὐ μόνον ἁπλῶς ζωὴν, ἀλλὰ καὶ μακράν.
τὸ δὲ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ὁ προφήτης κύ-
ριος μόνη ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἀκαταλύ-
του αἰῶνος τίθησι. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπὶ τῆς
μακρᾶς χρονικῆς παρατάσεως· πο-
τὲ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ βεβαίου καὶ ἀμετά-
πτωτου ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου· οἷον δὲ ἔδω-
κας αὐτῷ ζωὴν καὶ ζωὴν μακρὰν· καὶ μα-
κρότητα ἡμερῶν βεβαίαν, ἐὰν δὲ καὶ διὰ
τὴν αἰώνιον λέγει ζωὴν, οὐδὲ τοῦτο πό-
ρρω σκοποῦ:
μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου: v.

ἐτάραττεν μὲν θάρσους μὲν ... καὶ εὐεργεσίας
μέτασχεῖν πάντες γὰρ ὁμοῦ δι' αὐτὴν ...
αὐτῷ θεὸς θεῖ μὲν ἐπισκοπήν: ~
δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
αὕτη ἡ τοῦ δόξασθαι καὶ μέγα γενέσθαι ποιήσασα
δι' αὐτὴν εὐεργεσία αὐτοῦ: ~
vi. ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα
αἰῶνος:
εὐλογία ποτὲ μὲν σημαίνει τὴν εὐφημίαν·
ὡς τὸ εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον· ποτὲ δὲ
τὴν χάριν· ὡς τὸ προέφθασας αὐτὸν
ἐν εὐλογίαις χρηστότητος. ἔτι δὲ καὶ τὴν
μετάδοσιν· τὸ δῶρόν μου τὸ ἅγιον· ὡς ἐπὶ τῶν
δώρων τῆς· ἐπίδοσιν καὶ τὴν βλασφημίαν·
ὡς τὸ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει·
ἐνταῦθα μέντοι καὶ τὴν προσδοκωμένην· ὡς ἐν
τῇ περὶ τῆς βασιλείας φησί· ζωὴν ᾐτήσατο
πρὸς σὲ ζωὴν· ἐὰν εὕρῃς ἐν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς εὐ-
λογήσας αὐτόν· καὶ ἐὰν εὐλογήσας εἴπῃ μὴ
οὐκ ἀποκριθήσῃ αὐτῷ· δώσεις αὐτῷ τοῦ
δώσεις εὐλογίαν αὐτῷ τοῦ μέλλοντος:
εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ
προσώπου σου: ~
σύμμαχος ἡρμήνευσεν· ἀπὸ τοῦ προσώ-
που σου τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς·
ἐπιβλέψας γὰρ ἐπ' αὐτὸν χαρᾶς πλήσ-
viii. θήσεται: ~ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει
ἐπὶ κύριον καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ
μὴ σαλευθῇ: ~
οὐκ ἐπὶ στρατεύμασιν οὐδὲ ἐπὶ πλούτῳ πεποι-
θὼς· ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἐλέει ... ἐπὶ τῷ μόνῳ τῷ βο-
ηθοῦντι θεῷ· διὸ οὐ σαλευθήσεται: ~
viii. εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου: ~
ἡ χείρ, ἡ θεία δύναμις, ἡ περιπέπτει
πάντας τοὺς τὸν θεὸν βλασφημοῦντας, ἢ
εὑρεθείη αὐτοῖς φησὶ εἰς τιμωρίαν: ~
ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μι-
σοῦντάς σε: ~
ἀμάρτητον: ~
ix. ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς
εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου: ~
μὴ προίσεσθαι αὐτοὺς τῷ πυρὶ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ·
κλίβανον ἐμπυρον ποιήσεις πάντας αὐτοὺς
τὸν εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου· ἤ

ἤ τοῦ θυμοῦ καὶ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ πάσῃ σου·
ὅτε μὲν ἐπιδήσῃ αὐτοὺς διὰ μέρος, πρόσω-
πον δὲ φησὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας κακὰ τοῦ
ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν: ~
κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει
αὐτούς· καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ γῆς ἀπολέσεις, καὶ x.
τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων: ~
ἐρ' ἀναφορὰν τὴν τῶν ἐχθρῶν ἀπώλειαν καὶ
ἀπαριθμεῖται τὰ εἴδη τῶν τιμωριῶν·
ὅτι παραδοθήσονται τῆς θείας ὀργῆς, ζω-
ντα γὰρ χηρώσει πάντας εἰς ζωπυροῦντα
καὶ πυρπολήσουσι· καὶ ὁ καρπὸς
πυρρὸς αὐτοῦ διαφθαρήσονται· καὶ ἀ-
πολεῖς ἀπολοῦνται ἐν αὐτῇ· τοῦτ' ἔστι
μορφὴν τὸ σπέρμα αὐτῶν· ἀλλ' ὁ σπόρος τὸ
σπέρμα αὐτῶν ἐκλείψει: ~
ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά: ~ xi.
ἰσχυρὰ καὶ πολλὰ καὶ ἀσεβῆ κατὰ σοῦ ἐμελέ-
τησαν
αὐτοί· πῶς οὖν δὴ οἱ υἱοὶ κακίας ἦσαν
ἔνθα καὶ ἐβλασφήμουν· πόσον οὖν δὴ
τοῖς σοῖς δούλοις ἐπιβουλεύοντες καὶ
κακοποιοῦσι: ~
διελογίσαντο βουλὰς ἃς οὐ μὴ δύνω-
νται στῆναι: ~
ἵνα καὶ πολλὰ κατὰ σοῦ καὶ τοὺς σοὺς ἐμε-
λέτησαν· ἀλλ' οὐκ ἰσχύσουσιν ἐν μέσῳ
τοῖς δεδομένοις· περιτραπήσονται
αὐτοῖς τῶν βουλαί: ~
ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον: ~ xii.
ὥσπερ γίνεται οἱ φεύγοντες· οὐδὲ γὰρ ἐναντίον
αὐτοῦ φανῆναι ἠδύναντο, ὁρῶντες: ~
ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ
πρόσωπον αὐτῶν
οὐ τὸ καθάπερ βαλοῦσι νῶτα ζῶμεν
εἰ μὴ οἱ μὲν σωτηρίας τὴν ἀκολου-
θίαν ἐσχηκότες οἷον ἔργοις πε-
λοιποῖς σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον
τουτέστιν οὐδὲ περιλειφθέντας
πάντας ἐκ τοῦ πολέμου σφάζεις καὶ
διαφυγεῖν τραπήσονται· ἀλλὰ καὶ
κατ' αὐτῶν ἐπισκοπὴν τὴν σήμε-
ρον πίστεως ὡς τὸ μὴ διαφυγεῖν
αὐτούς: ~

xιη.

τῷ θ(ε)ῷ τῇ κ(υρί)ε ἐν δυνάμει σου.

ᾄσομεν καὶ ψαλοῦμεν τὰς δυναστείας σου.
Ἐν τῷ τέλει τοῦ δεκάτου ψαλμοῦ προδι-
ελάβομεν· τί βούλεται τὸ ᾄσω καὶ ψαλῶ·
τί νῦν δὲ καὶ τὸν παρόντα ψαλμὸν τῷ
Δαβὶδ ἁρμόζοντος λέγομεν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ
ᾆσαι· ἡ δὲ τοῦδε ζομ κωλύει γὰρ οὐδὲν
μεθερμηνεύσομεν τὰ ῥητά· καὶ γὰρ αὖ-
τὴν καὶ τὸ ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται
καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται· διὰ τὸν
χ(ριστὸ)ν ἀρνήσασθαι μὴ θήσομαι· ἐπεὶ γὰρ ὁ χ(ριστὸ)ς καὶ θ(εο)ῦ
ἐστὶ δύναμις· φησὶ γὰρ ὁ μέγας Παῦ-
λος· Χ(ριστὸ)ν θ(εο)ῦ δύναμιν· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς καὶ σωτὴρ
ἐστί· φησὶ γὰρ ὁ εὐαγγελιστής· αὐτὸς
γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ· πρὸς μὲν τὸν
πα(τέ)ρα φησί· κ(ύρι)ε ἐν τῇ δυνάμει σου, πρὸς
τὸν υἱὸν καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου· τουτέστι
τῇ παρὰ σοῦ γενομένῃ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων· οὐ
τοῦδε καὶ ὡς ἔχει ἑξῆς· τὸ μὲν πρὸς τὸν πα-
τέρα, τὸ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν λέγοιτ' ἄν· καὶ ὅμως
ηὐφράνθη καὶ ἠγαλλιάσατο Δαβίδ· θεα-
σάμενος καὶ μεγαλύνων τὸ τῆς θείας
ἐνανθρωπήσεως μυστήριον· εἰ γὰρ τὴν ἀληθινὴν
τῆς σαρκὸς παρουσίαν ἔτι τοῖς τῆς ψυχῆς
ὀφθαλμοῖς· ἡ δὲ ταμιευόμενα πολλὰ
μᾶλλον τὴν ἀποθέωσιν καθαρὸν ὄντα
ἑώρα καὶ τὴν λαμπρότητα· ἀκολούθως δὲ
καὶ τὴν θυμηδίαν ἀπολαύσει·
τὸν ποθέντα οὐ ἰδεῖν τὴν τοῦ σωτῆρος
θεοῦ παρουσίαν· ἧς πρὸ δὲ τὸν τύπον θε-
λήσαντος τῶν χρόνων· τὸ θέλημα διὰ παν-
τὸς ἀληθινοῦ θεοῦ· καὶ μὲν τοι καὶ ἀδελφὰ
τοῖς προφήταις χάρις ἐχρώμην· ζωὴν
ᾐτήσατο καὶ ἔλαβε· πολλάκις κινδυνεύ-
σας ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· καὶ δὴ εὐχῆς
προσωθεῖσαν(?) δὲ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρί-
ῳ σου· τουτέστι διὰ τὴν παρὰ σοῦ σωτηρί-
αν· ἐδοξάσθη γὰρ ἀληθῶς ὅτι ἐκ τῆς σω-
τηρίας αὐτοῦ ὕστερον ἐβλάστησε· καὶ
μεγαλοπρέπειαν καὶ περιβολήν· εὐφρανεῖς
δὲ αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου.
αὐτίκα τουτέστι ψυχὰς αὐτοῦ διὰ τοῦ προσ-
ώπου σου· πρόσωπον γὰρ πατρὸς ὁ υἱός· φη-
σὶ γὰρ ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν
πατέρα μου· ἐχθροὺς δὲ τοῦ θεοῦ νοῆσαι,
τοὺς μισοχρίστους ἰουδαίους· οἳ καὶ

ταῦθ᾽ ὑπόκεινται(?)· καὶ προφητεύει
ὅσα καὶ πεπόνθασιν· ὧν τὸ σπέρμα ἀπὸ
γῆς ἐξολοθρεύσεις· δηλαδὴ τῶν σταυ-
ρωσάντων τὸν κύριον· οἱ γὰρ ἐν ταῖς διασπο-
ραῖς διαπεφευγότες μένοντες ὅλε-
θρον· θησεῖς αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυ-
ρὸς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ προσώπου σου· δη-
λαδὴ τοῦ υἱοῦ σου καθὼς εἰρήκαμεν.
μεταφορὰ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ τοῦ πε-
πόνθασι· καὶ ἤρξαντο καταπίνειν τοῦ φο-
βεῖσθαι τὰ δεινά· ἀφ᾽ οὗ ὅ ἐστι εἰπεῖν αὐ-
τοῖς ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ βασιλεία.
ἔνθεν τοῖς πολλοῖς ποιοῦσι· τουτέστι
ἐξ αὐτῶν πεπιστευκότες εἰσὶ τὸν ἅλωνα
καὶ ἀπολέσθαι ἡ δόξα ἡτοιμάσθη, ἡ
γομμόρος μὴ ἔστιν καὶ δοξάσθω τὸ σῶμα
αὐτοῦ· δοξάζεται γὰρ τοῖς ἑβραίοις τε ὅτι
πρέσβεις τῶν ἀποστόλων γεγόνασιν· ἐκ καὶ κα-
θ᾽ αὐτοῖς ἀδόξοι δὲ καὶ φαῦλοι· ἁρ-
μόζομεν τὸν ψαλμὸν τοῦ καὶ τῶ βασι-
λεῖ ἡμῶν κατὰ τὸν ἱερὸν ὡς καὶ
τὸν πρὸ τούτου:

Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς
ἑωθινῆς· ψαλμὸς τῷ Δαβίδ:

Ὁ ψαλμὸς οὗτος φανερῶς τὸν χ(ριστὸ)ν ἀναγ-
γέλλει· προαγορεύει γὰρ τὰ τοῦ προσλή-
μματος· καὶ τοῦ σωτηρίου πάθους αὐτοῦ.
εἰς τέλος δὲ ληφθεὶς ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψε-
ως δὲ ἐπιγέγραπται, διὸ περιέχει
ἰκεσίαν ὑπὲρ τοῦ ληφθέντος παρ᾽ αὐτοῦ πρὸς
ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους ἀντίληψιν
ἐνταῦθα· τῆς ἑωθινῆς προσκεῖται
αὐτὴ τοῦ τῆς ψυχῆς· ὄρθρος γὰρ οὗ-
τος ὀνομάζεται· ὅτε ἡ ἡμέρα ἄρχεται·
ἐν τούτῳ γὰρ ἀνέτειλεν ἡμῖν τοῖς ἐν σκό-
τει τῆς πλάνης καθημένοις, ἥλιος δι-
καιοσύνης· καὶ φῶς γνώσεως· ἐκεῖ
δὲ ὡς ἄνθρωπος διδάσκων εὔχεσθαι
κατὰ τὸν τοῦ θανάτου καιρόν· φησὶ τοῦ-
το καὶ ὁ πάνυ δίκαιος· διὰ τὸν
καιρὸν τῆς διαζεύξεως· τῆς ὑπερδιανοίας(?)
πρὸς προσθήκην ἀντίληψιν θεὸς γὰρ καὶ
τοῦ τῆς παλαιᾶς· φασὶ τὸν ψαλμὸν
εἶναι τοῦ· περὶ τῶν παθῶν τοῦ χ(ριστο)ῦ· πάν-
τως ἑωθινὴ ἀντίληψις, ὅτι τὸ κ(α)τ(ὰ)

ψα(λμὸς) κα΄
21

μᾶλλον ἀντελάβετο ἡμῶν ὁ δηλωθεὶς ὁ ἀρχὴν
ὅτι ἔσχε θανάτου νικήσας τὸν τὸ κράτος
ἔχοντα τοῦ θανάτου:
α ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι· ἵνα τί ἐ-
γκατέλιπές με:
ἀλλ' ὡς μὲν ἄνθρωπος ὁ λόγος· τί
ἐστι δὲ τοῦτο τὴν ἐναντίωσιν, ὅτι τέλει-
ος ὢν ἄνθρωπος καὶ τὰ φυσικὰ ὑπέ-
χεται φόβου· πρόσχες μοι· ἑώρα γὰρ
οἱ παραχωροῦντες τί μαθηταί οἱ ἀπο-
στρέφοντες ὁ Πέτρος αὐτοῦ· ἵνα τί ἐγκα-
τέλιπές με· καὶ μὴν οὐδέποτε διέ-
στη αὐτοῦ· ἅπαξ ἑνωθεὶς τῷ λόγῳ καὶ θεῷ.
ἀλλ' ἡ κατάλειψις φθάνει, διὰ τὴν ὑπερβολὴν
τῆς ἐρημίας φησὶ τὴν παρ' ἄλλου βοηθείας,
ἔπαθεν οὐκ ἂν ἐγὼ τὸν θάνατον ἐδειλίασα·
πρὸ γὰρ τῆς δειλίας καὶ οἱ βασιλεῖς
διεξῆσαν· ὅτι καὶ προσηύξατο παρελ-
θεῖν τὸ τοῦ θανάτου ποτήριον· καὶ αὐτὸ δὲ
πάλιν τοῦ πάλιν μονοῦσθαι, ἔπειτα τοῦ σταυ-
ροῦ θεέ μου θεέ μου ἵνα τί με ἐγκατέλιπες.
ἤγουν, ἵνα τί με ἐνδιδόναι τῇ δειλίᾳ·
ἰδοὺ ὅτι τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ
ἡ σὰρξ ἀσθενής· ἢ διὰ τί με παρεχώρη-
σας τῷ θανάτῳ· γινώσκων ὅτι οὐδὲν ἡ-
μαρτον ἄξιον θανάτου:
μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι
τῶν παραπτωμάτων μου:
ἵνα γὰρ εἰ ὑφ' ὧν αἰτίων ἁμαρτιῶν μου, πόρρω
ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου· τουτέστιν οὐκ ἐμποδί-
ζουσιν αὐτὴν διὰ τὸ μηδὲ ὅλως εἶναι αὐτάς·
ἁμαρτίαν γάρ φησιν οὐκ ἐποίησεν· τοῦ αὐτοῦ
ταυτὸν ὅ θάνατος ἐπιτίμιον· ἢ καὶ
ἄλλως, τὸ πρόσωπον τῆς ὅλης τῶν ἀνθρώπων
φύσεως, ὡς συνημμένης αὐτῷ ὑποδύεται· καὶ δι-
αὐτήν φησι τὸν κατάκλου αὐτὸν, ἐπειδὴ γὰρ
πῶς ἀποθνῄσκει ἐπεὶ ἐπιφέρει καὶ
τὴν αἰτίαν· ὅτι μὴ μακρὰν σωτηρίας ἀ-
πῆλθε δίκαιον μου· ὥς ἀρα καὶ τὸ σῶμα τὸ
μὴ μακάριος μου· ἐγὼ γὰρ ἡ ζωή, ἐσωζόμην
ἀπὸ τοῦ θανάτου:
β ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας καὶ οὐκ εἰ-
σακούσῃ καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν
ἐμοί:
οὕτω γίνεται καθ' ἣν ἡμέραν ἔφασκεν τὸ πάτερ,

μὴ ἀπέλθοι μαθηταί· ὅτι γὰρ ἐν τῷ ὄρει τῶν ἐλαιῶν
προσηύχετο, δεδήλωκας ἐν οἷς εὐαγγέλιον·
δηλοῦν δὲ ἐν πένθει ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἀποθ-
ανεῖν ἄξιον μὴ ξενίζου δὲ πῶς τὸ πρῶτον
τέθηκεν ὕστερον· τοιοῦτο γὰρ ἐν πολλοῖς
τὸ προφητικόν· ἢ διότι ἵνα αὐτὸν δεῖξειεν
οἰκοθεν λαλεῖν· ἀλλὰ ἂν καὶ ὥσπερ ἀκούων
ἐν ὑποτύπῳ ἐμηχάνατο τὴν σκιὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
φησὶ παρακαλῶ σε παρελθεῖν τοῦ θανάτου
καιροῦ καὶ οὐκ εἰσακούσῃ μου· ἐμνημόνευσε
τοῦτο, ὅτι δὲ αὐτὴν ἐν ἡμέρᾳ τὸν ἀγῶνα, καὶ ἐν νυκτὶ
καὶ σεσάρκωμαι· τί μὲν δὲ ἡμέραν καὶ
νύκτα τὸν καιρὸν τῆς σταυρώσεως φασίν·
ἀπὸ γὰρ ὥρας ἕκτης ἕως ὥρας ἐνάτης,
σκότος ἐγένετο· ὡς λέγεσθαι τὴν ἡμέραν
ταύτην ἡμερονύκτιον· ὅτι καὶ ἀφεθῆναι τοῖς
σταυροῦσι τὴν ἁμαρτίαν· παρεκάλεσε
μὲν οὐκ εἰσακούσθη δὲ· πολλὰ θεῖα
παραδοθέντων· τούτου δὲ αἴτιον
ἀδύναμαι σαφῶς ὅτι ἔμελλον συκοφαν-
τῆσαι τὴν διδασκαλίαν τοῦ καὶ αὐξῆ-
σαι τὴν ἁμαρτίαν:
σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος
τοῦ Ἰσραήλ: γ
ἤγουν διὰ τὸ μὴ νοῦν ἐν αὐτῷ ἢ θ(εὸ)ν καὶ θ(εό)ν.
καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δὲ φησί· ἐγὼ ἐν
τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· ἔπαινος δὲ
τοῦ Ἰσραὴλ ὁ πατήρ· ὅτι Ἰουδαῖοι τὴν θεογνωσί-
αν μόνον ἐνεκαυχῶντο μὴ ποιοῦντες
χρήματα δικαιοσύνην· μὴ διέχοντες
δὲ λέγειν· διὰ δὲ τοῦ ἔπαινον ὅτι κατοικεῖς
ἐν τῷ ἁγίῳ, ἐδείξεν ὅτι θέλει καὶ ὁ λαὸς
ὁ αὐτῶν ἅγιον· καὶ οὐκ ἀποστῇ τὸν θάνατον
τοῦ προσλήμματος ἐν γὰρ τῷ πατρὶ καὶ τῷ
θελήματι:
ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἤλπι- δ
σαν καὶ ἐρρύσω αὐτούς· πρὸς σὲ ἐκέ- ε
κραξαν καὶ ἐσώθησαν· ἐπὶ σοὶ
ἤλπισαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν:
εὐγνωμόνει αὐτὸν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ
φησὶν ὡς ἡ καλῶς παρὰ πατέρων ἡμῶν· οἱ
πρὸ τῆς ἐμοῖς ἐπιδημίας ἐν τῷ Ἰσραὴλ
μνημονεύετε, ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν· καὶ βο-
ηθοῦντες ἐρρύσθησαν τῶν κινδύνων· ἐκά-
μνοσαν καὶ ἐκινδύνευσαν, ὡς ὁ μωσῆς αὐτός·

27

ὁμοίως καὶ αὐτὸς ποιοῦμαι τὴν δέησιν. ἐν ᾧ ἡ
θεὸς δὲ τῷ προφήτῃ ταῦτα λέγεις πολλάκις
ἀναδιπλοῦν καὶ ἐπιπλοῦν. εἰς ἔμφασιν τοῦ
πόνου τῆς καρδίας. λέγουσι μὲν δὲ καὶ ἐνθάδε
λέγεσθαι οἱ σοφοὶ ταῦτα. οὐ μόνον ἐπὶ
σώματος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ ψυχῆς.
ὅταν γὰρ ὑμεῖς ὡς ἐγκόπτοντας ὀδύνας μὴ
δεηθέντων πάθη περιμικρὰ κεκμηκότων
διὰ τὸ ἀντιπίπτειν τῆς ψυχῆς:
vi. ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος:
οὕτω εἶπε, ταπεινῶν ἑαυτόν. καὶ ὁ Δαβὶδ
γὰρ ὁ προφήτης βασιλεὺς κύων τεθνηκὼς
καλεῖ ἑαυτὸν ἐν τῇ βίβλῳ τῶν βασιλειῶν·
ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ ὄντος, οὕτως ἑαυτὸν φαυ-
λίζει. τὸ ἄνθρωπος οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ φαῦλοι
ποιοῦσιν. φασὶ δὲ τινὲς δι' αἰτίαν ἄλλην
διὰ σὸν τὸ ὑπὸ ... γεννηθέντα. ὥσπερ ὁ
σκώληξ ἄνευ συνελεύσεως ἐπιπλέοντος τῇ γῇ
..., οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἄνευ ... θεοῦ
τοῦ ἀγίου πνεύματος παρθένου γεγέννηται. καὶ σκώ-
ληξ μὲν ... διὰ τοῦτο. οὐκ ἄνθρωπος
δὲ πάλιν δι' αἰτίαν ὑπερφυεστέραν
γεννηθείς. ἢ καὶ ἄλλως ὅτι δέλεαρ τοῖς
δαίμοσιν ἐφόρει τὴν σάρκα. ... αὐτοῦ
τῆς θεότητος ἐκρύπτετο ἄγκιστρον. δέ-
λεαρ δὲ ἰχθύων ὁ σκώληξ. ἐγένετο γὰρ
δέλεαρ εἰς ἅλωσιν τοῦ νοητοῦ κήτους
τοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ τοῦ παρόντος βίου νηχο-
μένου τὸ τῆς θεότητος δὲ ἄγκιστρον
περιέθηκε ἀνθρώπῳ. ὁ κῆτος τὸ δέ-
λεαρ περιχανὸν τῷ ἀγκίστρῳ περιέπει-
ρε. καὶ οὐκ ἄνθρωπος ἦν ψιλός. ἢ καὶ ὅτι ὁ σκώ-
ληξ ἐντελλόμενος ὅλος ἀφανίζει
... ὕλης, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐντελλόμενος
ὑπὸ φαυλότητος ἀφανίζει ... τῆς ἀν-
τικειμένης δυνάμεως:
ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ:
οὕτω προσαγορεύσας φησὶ ἀντ' αὐτὸν
προυνίκασι κατὰ καιρὸν τοῦ πάθους.
ἐμπαίζοντες καὶ λιβάζοντες κατ' αὐτοῦ
μὲν αὐτῇ ὑπὸ ὄνειδος ἀνθρώπων. τὸ ἐξου-
θένημα λαοῦ. ἢ ὄνειδος μὲν ἀνθρώπων
ἐκρώμενος ... ἐξουθένημα δὲ
λαοῦ τῶν Ἰουδαίων:
vii. πάντες οἱ θεωροῦντές με, ἐξεμυ-
κτήρισάν με ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐ-
κίνησαν κεφαλήν· ἤλπισεν ἐπὶ κύ- viii.
ριον ῥυσάσθω αὐτόν· σωσάτω αὐτόν ὅτι θέ-
λει αὐτόν:
αὐτὸ ... ὡς εἰρήκασι περὶ τῶν μαθη-
τῶν καὶ ... φησὶ γὰρ οἱ παρερχόμενοι
ἐβλασφήμουν αὐτόν. κινοῦντες τὰς κεφα-
λὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἑξῆς:
ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός: ix.
νόθος μὲν ὁ μηλία, διὰ τὰ παρθενικά,
καθαρὰ τῆς γαστρός. ἀκούει τὸ μὲν ὁ τόκος
..., φυσικῶς ἀνοίγει τὴν μήτραν. αὐτὴ
δὲ μυστικῶς, ἐναντίον τοῦτο μὴ ἔχει. σὺ γὰρ
βρέφος τελεσιουργηθὲν καὶ οὕτω στενο-
χωρηθὲν τῷ ὄγκῳ. πάλιν διανοίγεται ἡ
παρθενικὴ ... τούτῳ δι' ὀλισθαίνει. ἐπεὶ
δὲ τοῦ σοῦ. ὥσπερ ἀμιγὴς μὲν ἀνδρὸς
ἡ σύλληψις, οὕτω καὶ ἡ πρόοδος τοῦ βρέ-
φους ὑπὲρ φύσιν. τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως
ἐξελκυσάσης αὐτὸ ἀπὸ κοιλίας ... ἀνδρὸς
μὴ ἀνοιγεῖσαν:
ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρός μου:
ἡ ἐλπὶς ἐξ αὐτῆς θηλῆς. ἀπὸ τότε γὰρ σὲ ἐ-
γνώριζον ἐλπίδα μου. ἐν εἰ θεὸς ὑπό-
της ἑνωθείσης μοι θεότητος· φησὶ δὲ
περὶ τοῦ Χριστοῦ Λουκᾶς· τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε
καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σο-
φίας καὶ χάρις θεοῦ ἐπ' αὐτῷ:
ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας:
ἤδη σκέπῃ ἐπερρίφην σου μᾶλλον ἐπὶ
τῆς πρὸ ... :
ἀπὸ γαστρὸς μητρός μου θεός μου εἶ σύ: x.
ὑιοθεσία τε θεοῦ ἐπέγνων, ἐν εἰ θεὸς ὤν
προάγων. τὸ δὲ ἀπὸ γαστρὸς ἢ ὅτι ἐν τῇ
παρθενίᾳ. ἢ ὅτι τῆς γαστρὸς ἐξῆλθον:
μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι θλίψις ἐγ- xi.
γύς. ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι:
αὐτὴ περὶ τούτου φασὶ ὡς ἐβάστασαι. ὁ
... ἐξαπέστειλαν καὶ ἀδημονεῖν.
καὶ πάλιν τό τε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέν-
τες αὐτὸν ἔφυγον:
περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοί· xii.
ταῦροι πίονες περιέσχον με:
μόσχοι μὲν τὸ δημῶδες πλῆθος τῶν
Ἰουδαίων διὰ τὸ νεώτερον καὶ ἀτακτον

ταύρους δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμμα-
τεῖς καὶ πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ· διὰ
τὸ προβεβηκὸς καὶ ἔξαρχον· οὓς καὶ
πίονας λέγει· διότι πολλῶν ἀπήλαυ-
σαν δωρεῶν αὐτοῦ· προείρηκε γὰρ ὁ Μω-
σῆς· ὅτι καὶ ἔφαγεν Ἰακὼβ καὶ ἐνε-
πλήσθη καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος·
ἐλιπάνθη· ἐπαχύνθη· ἐπλατύνθη· καὶ ἐγκα-
τέλιπε θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν:~
·xiii· ἤνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν ὡς
λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος
Ὅτε συνέλεγεν τὰ ἔθνη βοῶν· ἆρον ἆρον σταύ-
ρωσον αὐτόν:~
·xiiii· ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθην καὶ διεσκορπί-
σθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου:~
Ὀστᾶ αὐτοῦ τοὺς ἀποστόλους ὀνομάζει· ὡς
ἰσχὺν ἔχοντας καὶ στερεοῦντας τὸ λοιπὸν
τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ· πάντες γὰρ αὐτὸν ἀφέν-
τες ἔφυγον τηνικαῦτα· φησὶ γὰρ Ζαχαρί-
ας· πατάξω τὸν ποιμένα καὶ διασκορ-
πισθήσονται τὰ πρόβατα· χυθῆναι δὲ λέγει τὴν ἀ-
παντοῦ κίνησιν αὐτῶν:~
·xv· ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς
τηκόμενος ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου:~
Ἐτάκη δίκην κηροῦ· τῷ πυρὶ τῶν θλίψεων
ἐκλυθεῖσα καὶ τρόπον ἀθυμήσασα· κοι-
λίαν δὲ λέγει μέσον τὸ κοῖλον ὅλον τοῦ σώματος:
ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου:~
Ὡς ὀπτηθεῖσα τῷ πυρὶ πάσης ἐξικμάσ-
θη τῆς ἐν μέρει αὐτῆς:~
·xvi· καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγ-
γί μου:~
Ὅτε κατηγορούντων αὐτοῦ τῶν ψευδομαρτύ-
ρων· οὐδὲν ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ἐσιώ-
πα· ἢ ὅτι ἐδίψασεν· ἐδίψα γὰρ ἐπὶ
τοῦ σταυροῦ:~
καὶ εἰς χοῦν θανάτου κατήγαγές με:~
Χοῦς θανάτου ἐστὶν ὁ τάφος· οἷα δὴ χω-
νυμένων τῶν θαπτομένων ὡς ἐν χοΐ μου
φησὶ καὶ ἠγάγετο ἐπὶ τὰ ἄνω:~
·xvii· ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί:~
Ταύρους δὲ ἀνόμους ἐκάλεσε τοὺς ἰουδαί-
ους· ὡς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ νόμου ὄντας·
ἢ καὶ τὸν νόμον παραβαίνοντας· κύνας
δὲ λέγει τοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν στρατιώτας.

ὡς ἀκαθάρτους ὄντας καὶ ἀκαθάρτοις καὶ ἀναι-
δεῖς· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τὴν Χαναναίαν
ὠνόμασε κύνα· ὅτι οὐκ ἔστι καλὸν
τὸν ἄρτον τῶν τέκνων δοῦναι τοῖς κυναρίοις:~
συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με:~
Τῶν φθονερῶν ἰουδαίων:~
ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου:~ ·xviii·
ἢ διατρήσει τῶν ἥλων μου:~
ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου:~
Γυμνὸν κρεμάσαντες· καὶ σφόδρα
διατείναντες· ὡς καὶ φαίνεσθαι καὶ τὰς
ἁρμονίας τῶν ὀστέων· καὶ ἀριθμεῖσθαι
ταῦτα τοῖς βουλομένοις:~
αὐτοὶ δὲ κατενόησαν:~ ·xix·
Ἐπολυπραγμόνησάν με κρεμάμενον·
εἰ υἱός ἐστι τοῦ θεοῦ· ἔλεγον γὰρ εἰ υἱὸς
εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ:~
καὶ ἐπεῖδόν με:
Καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι θεός εἰμι· βλέποντες
τὴν κτίσιν συμπαθοῦσαν· καὶ τὰς πέτρας
σκληρὰς ἐπὶ τῷ θανάτῳ μου σχισθείσας· φησὶ γὰρ
ὁ Ματθαῖος ὅτι ὁ ἑκατόνταρχος καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν· ἰδόντες
τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα· ἐφο-
βήθησαν σφόδρα λέγοντες· ἀληθῶς
θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος· ἢ καὶ ἄλλως ἐπο-
λυπραγμόνησαν, μήποτε καὶ ἐν-
θεῶ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ διὰ τῶν μαθητῶν μου
καὶ διὰ τοῦτο ἐπεῖδόν με· τοῦ τε ἐ-
τήρησάν με φυλακῇ στρατιωτῶν:~
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου καὶ
ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον:~
Ταῦτα σαφῶς ἡρμήνευσεν ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης·
φησὶ γὰρ οὕτως· οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν
τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν
τέσσαρα μέρη· ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος
καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος ἐκ
τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου· εἶπον οὖν
πρὸς ἀλλήλους μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ἀλλὰ λάχωμεν
περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ
πληρωθῇ· ἐνθάδε λοιπὸν τὰ προρρηθέντα ῥητά· ἃ
καὶ παρέθηκεν ἐκεῖ· ἃ καὶ ἱμάτια μὲν Χριστοῦ
τὰ ἐρραμμένα καὶ διῃρημένα τοῖς στρατιώταις· ἱμα-
τισμὸν δὲ τὸν ἄραφον χιτῶνα τὸν ἐκ τῶν
ἄνωθεν ὑφαντόν· ὑπὲρ οὗ καὶ ἔβαλον κλῆρον:~

2
14

XX. οὐδὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν σου ἀπ' ἐμοῦ· εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες:

Τοῦτο ὁμοίως δηλαδὴ νοούμενον:

XXI. ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχήν μου· καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου:

XXII. σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου:

Ῥομφαίαν μὲν ἐνταῦθα λέγει τοὺς ἐκ Ῥώμης στρατιώτας, ὡς ξιφηφόρους· τούτους αὐτοὺς καὶ κύνας καλέσας ἀνωτέρω, ὡς προεδηλώσαμεν· λέοντας δὲ τοὺς Ἰουδαίους, διὰ τὴν ἀπηνῆ αὐτῶν καὶ τὸ [illegible] τὸν αὐτὸν [illegible] ἐμβρυχᾶσθαι· οὕτω γὰρ καὶ πρὸ μικροῦ τούτους ὠνόμασε. τοὺς αὐτοὺς δὲ λέγει καὶ μονοκέρωτας, ὡς [illegible] ὑπὸ [illegible] ἐπισκευάζοντας. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ὁ μονόκερως, φερώνυμος ἓν φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου κέρας· ἐμυκῶντο δὲ ἐπὶ κύριον καὶ λέγοντα διὰ τὸ γένος· οὐ τὸν κύριον [illegible] μονογενῆ δὲ λέγει τὴν ἰδίαν ψυχήν, ὡς μονογενοῦς [illegible] διὰ τὸ μόνον [illegible] τῶν ἄλλων ψυχῶν ἀναμάρτητον εἶναι. διὰ τὸ μόνον τὸν κύριον ἔχειν ἡμῶν καθ' ὑπόστασιν. περὶ δὲ τῆς ἐξ αὐτοῦ ταπεινώσεως, αὐτὸς ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἐδίδαξεν εἰπών· μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. τίνος δ' ἕνεκεν οὕτως ηὔχετο, προειρήκαμεν· ἐπεὶ τὸ ὅ ποῖον ἐζήτει λέγομεν:

XXIII. διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου·

Σημείωσαι πῶς τὰ μὲν ὡς ἤδη γεγενημένα λέγει τὰ θεῖα πάθη, πρὸ θεοῦ ὄντα αὐτά. τὰ δὲ ὡς μέλλοντα γενέσθαι προφητεύει. ὄνομα δέ φησι τὸ τῆς πατρότητος. ἐπεὶ γὰρ ὁ μόνος ὢν Ἑβραῖοι πρὸ [illegible] συνεγίνωσκον· ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίῳ εἴρηκεν· ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις. ἀδελφοὺς δὲ καλεῖ τοὺς ἀποστόλους· ὡς τὸ πρὸς τὰς γυναῖκας μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰρημένον· πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου:

ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε:

Οὐ μόνον γὰρ ἰδίᾳ τοῖς ἀποστόλοις ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων, ἐπαρρησιάζετο· διδάσκων τὰ περὶ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός· περὶ τοῦ ὅσῳ ἐπαρρησιάσατο προφῆται· τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῷ ποιεῖσθαι τοῦ εὐαγγελικοῦ αὐτοῦ καὶ ἰδία καὶ δημοσίᾳ ἀναδιδασκομένου:

οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν: XXIIII.

Ὡς ἤδη εἰσακουσθείς, προτρέπεται τοὺς πιστοὺς εἰς εὐχαριστίαν· καὶ πρῶτον τοὺς ἐξ ἐθνῶν, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ἐθνικοὺς ἀποστόλους μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ἐξαποστείλας· πορευθέντες γάρ φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. οὓς καὶ φοβουμένους τὸν κύριον λέγει· προσαγορεύων αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, ἣν ἔμελλον σχεῖν· ὥσπερ οὖν ἐκ τῆς πράξεως ὀνομάσας ἐν ἄλλοις. ἀνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν· ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ Ἰουδαίων σώζεσθαι· καὶ τούτοις ἀφορμὴν ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ φοιτᾶν:

ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν:

Πάντας τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πεπιστευκότας· τὸ πρὸ πάντων τῶν φίλων οἰκεῖον:

φοβηθήτωσαν δὴ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραήλ: XXV.

Ἐνταῦθα καὶ ἀμφοτέρους ὁμοῦ λέγει· διότι πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Χριστόν, Ἰσραὴλ λέγεται. Ἰσραὴλ γὰρ ἑρμηνεύεται νοῦς ὁρῶν τὸν θεόν· κελεύει τοίνυν καὶ ὑμνεῖν τὸν θεὸν καὶ ἀεὶ φοβεῖσθαι αὐτόν, ὥσπερ τὸ εὐδοκοῦν ἢ καὶ τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους παραινεῖ φοβεῖσθαι αὐτόν, ὡς ἐπάξοντα τούτοις πανωλεθρίαν διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ:

ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ:

Οὐ παρεῖδεν οὐδὲ φορτικὴν ἡγήσατο τὴν ἐμὴν φησὶ δέησιν, τὴν περὶ τοῦ τὸν διάβολον νικῆσαι· καὶ ἐμὲ τὴν νίκην δωρήσασθαι· πτωχοῦ δὲ ὀνομάσει ἑαυτόν, διὰ τὴν εὐτέλειαν τῆς σαρκός· ἢ ὅτι ἐξ ἄλλου [illegible] ὅσον εἰς χρήματα πτωχός:

οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ: XXVI.

Περὶ τούτου ἰδιωματος τούτου προειρήκαμεν ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ δωδεκάτου ψαλμοῦ:

ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου:

Εὐθὺς ἐγὼ τὸ θεῖον μετὰ πρὸ αὐτοῦ, εἰπὼν πῶς
xxvij. παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου
Ὅτι φωνὴ ἦν αὐτῇ γενηθεῖσα τοῦ υἱοῦ λέ-
γοντος· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπη-
τὸς ἐν ᾧ ηὐδόκησα· καὶ αὖθις ἐδόξα-
σα καὶ πάλιν δοξάσω:·
ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξομολογήσο-
μαί σοι·
Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ταῖς λατρείαις τῶν ἀγγέλων·
μεγάλη δὲ ἡ τῶν πιστῶν ἐκκλησία· ὡς μέ-
χρι περάτων τῆς φθάνουσα· ἢ καὶ ὡς ἀπὸ
περάτων ἕως περάτων ἐκτεινομένη· ἀλλὰ διὰ
τοῦ εὐαγγελίου, μέσον αὐτῶν ὑμνεῖ τὸν πατέρα·
ὑμνούμενος ὁ αὐτὸς ἐκκλησίαν· ἐπὶ τῶν
τῶν ἰουδαίων συναγωγήν· ἢ καὶ τὴν ἐν ἱερο-
σολύμοις μερικὴν τῶν εὐσεβῶν· νῦν δὲ
λέγει τὴν καθολικὴν τῶν πιστῶν:~
Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω ἐνώ-
πιον τῶν φοβουμένων αὐτόν·
Ψ Εὐχάς φησι τὰς ὑποσχέσεις· δηλονότι τὸ δι-
ηγήσασθαι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ὑμνῆσαι
xxviij. αὐτόν: φάγονται πένητες· καὶ ἐμπλη-
σθήσονται: οἱ μὲν πένητες ἐκ τῶν
ἐθνῶν εἰσίν· οἱ καὶ ἔσονται πάμπολλοι πρὸ τῆς
ἀκοῆς τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἀληθείας πτωχοί·
φάγονται δὲ τὴν πνευματικὴν τροφὴν τῆς
ἀγγελικῆς διδασκαλίας τὴν αὔξουσαν τὴν
ψυχήν: καὶ αἰνέσουσι κύριον οἱ ἐκζητοῦν-
τες αὐτόν: Ὁ γοῦν εἰς φῶς αὐτὸ τὸν υἱὸν
γογγύσαντες αὐτοῦ διὰ τῆς σαρκὸς θεὸν ὄντα· ἐκ-
ζητεῖ δὲ πᾶς ἐθνικὸς ὁδηγὸν τὸν τελειοῦντα
ἐν ὄχλῳ αὐτοῦ· φέροντα ὥσπερ ἀρτίως πρὸς
ἑαυτόν· ἢ καὶ ἄλλως· φάγονται τὸ σῶ-
μα τοῦ σωτῆρος· οἳ καὶ τὸ αἷμα πιόντες,
λαμβάνοντες· καὶ ἐμπλησθήσονται τοῦ πνεύματος
ἁγίου· καὶ ὑμνοῦσι τὴν μυστικὴν
χρησάμενοι τροφήν· ὡς ἦν καὶ τοῦτο προ-
φητεῦσαι· οὐ μόνον περὶ τοῦ εὐαγγελίου· ἀλ-
λὰ καὶ περὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης:~
ζήσονται αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶ-
νος:
Φησὶ μὲν τοῖς εὐαγγελίοις ὁ χριστός· ὁ ἀρτὸς τῆς ζω-
ῆς· καὶ πάλιν· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄρ-
του, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· φυλάττων δη-
λαδὴ τὰς ἐντολάς, διὰ δὲ τῆς καρδίας, ὁ

λόγος τὸ ζῶον ἐδήλωσεν ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου
μέρους· ἐπεὶ γὰρ καὶ τεθνήξεται κατὰ φύσιν, ἀλ-
λὰ αὖθις ἀναστήσεται εἰς ζωὴν αἰώνιον:~
μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς .xxix.
κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς:
Μνήμη, ἐπὶ τῶν προεγνωσμένων πρὸς αὐτὸν
λέγεται· φαμὲν δὴ ὅτι γνῶσιν θεοῦ ἔμφυτον
τοῖς ἀνθρώποις ἐμφυτευθεῖσαν ἐστί· ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἔθνε-
σιν ἡ τῆς πλάνης ἀχλύς, ἐκάλυψεν αὐτήν·
τῆς δὲ ἀχλύος διασκεδασθείσης, τοῦ ἡλίου τῆς
δικαιοσύνης χριστοῦ· ἐμνήσθησαν τοῦ δημιουργοῦ
καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεστράφησαν· ἢ μνησθή-
σονται, ἀντὶ τοῦ μνήμης ἀξιωθήσονται παρὰ
τῷ θεῷ· μέχρι τότε περιεωραμένοι· ὅρα
δὲ ὅπως ἐχρήσατο τῇ τάξει· μνησθή-
σονται πρῶτον, εἶτα ἐπιστραφήσονται· εἶτα
προσκυνήσουσιν:~
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ .xxx
πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν:~
Καὶ μὴν οὔτε πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐπί-
στευσαν, οὔτε πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν·
ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ
εἰς πάντα τὰ ἔθνη τὸ εὐαγγέλιον ἔφθασε,
ἀπὸ τοῦ ὅλου τὸ μέρος δεδήλωκεν· ὥστε
μᾶλλον τοὐναντίον ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον· ἀλ-
λως τε δὲ πατριάς, τὰς συγγενείας καλεῖ·
δῆλον δὲ ὅτι παντὸς ἔθνους συγγενῆ
ἐπίστευσαν εἰς χριστόν· διὰ αὐτοῦ προσεκύνησε
τὸν πατέρα:~
ὅτι τοῦ κυρίου ἡ βασιλεία καὶ αὐτὸς δεσπό- .xxxi.
ζει τῶν ἐθνῶν:~
Οὗτος ἐστὶ καὶ βασιλεὺς αὐτῶν καὶ δεσπότης· κα-
τὰ τό, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομί-
αν σου· καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα
τῆς γῆς· καὶ διὰ τοῦτο προσκυνήσουσιν αὐτόν,
τῆς δὲ ἀβελτηρίας τυραννίδος ἐλευθερω-
θέντες:~
ἔφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες .xxxij.
οἱ πίονες τῆς γῆς:~
Πίονας λέγει τοὺς πλουσίους ὡς πλουτήσαν-
τας τὴν εὐσέβειαν· οἱ πρότερον πένητες
ἦσαν ὡς προειρήκαμεν:~
ἐνώπιον αὐτοῦ ~~πάντες προ~~προπεσοῦν-
ται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν:~
Προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ ἀποθνή-

σκοποῦντες· καὶ ἐσθίοντες ἀναλυόμενοι μετὰ τὰς ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, αὐτῷ προσκυνήσουσι τῷ καταβαίνοντι ἀπ' οὐρανοῦ· καὶ οἱ μὲν ἑκόντες καὶ πόθῳ· οἱ δὲ ἄκοντες καὶ φόβῳ.

.xxxiii. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ.

Λ ὑπὸ τούτου ἐστὶν ὁ Παῦλος ζῶν καὶ μὴ ἐῶν ἀποθνήσκειν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας· τοῦτο δὲ ἢ ἐπὶ τοῦ προφήτου λέγεται· καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἄλλως ζῇ τῷ θεῷ φησὶν ἡ ψυχή μου· ὡς ἐνεργοῦσα πρὸς αὐτόν· ὥσπερ ἐκ τοῦ ἐναντίου τεθνηκότες τῷ δαίμονι ὡς ἀκίνητοι πρὸς τὰς ὑποθήκας αὐτοῦ.

καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ.

Σπέρμα Χριστοῦ, ἤτοι τέκνα, πάντες οἱ διὰ τοῦ εὐαγγελίου γεννηθέντες αὐτῷ, οἷς καὶ πέπαιδευμένοι περί.

.xxxiiii. ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ γενεὰ ἡ ἐρχομένη.

Γνωρισθήσομαι τῷ θεῷ ἡ ἐξ ἐθνῶν γενεὰ τῶν πιστῶν· ἡ ἐλευσομένη ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θεοῦ.

καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ.

Οἱ δι' ἀποστόλων τεχθέντες, ἀναγγελοῦσι τοῖς τεχθησομένοις· καὶ τοῦτο καθεξῆς ἀεὶ δι' ἀλλήλων καὶ δικαιοσύνην δὲ ὅτι καθ' ἑαυτοὺς ἀδίκως ὄντας ἁγίους πεποίηκεν.

ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

Ὃν ἐποίησεν, ἤτοι συνεστήσατο λαὸν ἑαυτῷ· πρότερον οὐ λαὸν ὄντα, ἀλλ' ἀπεσπασμένον· ἢ ὃν ἐθνῶν οὐρανίους ποιεῖ. τὸ δὲ ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ, τίνες ἄλλως ἡρμήνευσαν· ἢ τοῦτό ἐστιν ὃ προεφήτευσεν· τοῦτ' ἔστι περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ζητησάντων ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν Ἑλλήνων· φησὶ γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· ὅτι Ἕλληνές τινες προσῆλθον Φιλίππῳ ὅτι ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν· ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ἰδοὺ τοίνυν ἀναγγελία τῷ Χριστῷ περὶ τῶν ἀποστόλων· ἡ γενεὰ ἐκείνη· τουτέστιν οἱ Ἕλληνες οἱ ἐρχόμενοι πρὸς αὐτόν· προσοικειοῦντες πάντες ἐξ ἐθνῶν ἐληλυθότων.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ψαλμὸς κβ 22

Ἐκ προσώπου τῶν ἐθνῶν τὸν παρόντα ψαλμόν, τὸ θεῖον πνεῦμα τῷ Δαυὶδ προηγόρευσεν.

κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει. .1.

Ὑπὸ γὰρ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ φησίν· ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὡς πρόβατα γὰρ πλανώμενοι ἐπὶ τὸ ποιμένα ἀνθρώπους τὸ ἐξεθνωμένον· καὶ εἰς μάνδραν ἤγαγε· καὶ λοιπὸν ποιμαίνει διὰ ὃ ἕκαστος αὐτοῦ εὐχαριστεῖ, ἀπαγγέλλεται τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ λέγων· κύριος ποιμαίνει με· καὶ οὐδέν με λοιπὸν ἐπιλείψει τῶν ἐπιτηδείων· ἔστι δὲ ὅτι τὰ πάνυ ἱκανῶς αὐτοῦ χωρὶς ἄρθρου πολλάκις ἐκφέρονται.

εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν.

Ἐκεῖ με φησὶ κατεσκήνωσεν ὅπου τόπος χλόης· ἐπειδὴ δὲ τῇ ξηροτάτῃ ποίᾳ μέν· χλόη γὰρ καὶ ὕδωρ, εὐθηνία ποιμνίου· τοῦτο δὲ βούλεται δηλοῦν· ὅτι ἐν ἀπολαύσει μονίμων ἀγαθῶν ἐστὶν καὶ ἄλλως ὁ τόπος μὲν χλόης, ἡ ἐκκλησία· χλόη δὲ ἡ θεία γραφὴ θάλλουσα καὶ ἀεὶ τηροῦσα τὴν ἀκμὴν καὶ χλόην, ἀντὶ τῆς ἐξ ἀπιστίας μονῆς· μεταλαβοῦσα αὐτῆς· ἢ γὰρ τῶν Ἑλλήνων, ὡς χόρτος ἐγήρασε καὶ ἀπεξηράνθη.

ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με. .4.

Τοῦ ὕδατος δηλαδὴ τοῦ λουτροῦ τοῦ βαπτίσματος· διὰ τοῦ τοιούτου γὰρ ὁ κύριος ἐλευθεροῦ τὸν πρότερον ὄντας κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, ἢ καὶ ἄλλως· ὕδωρ τὸ ζωηρὸν νᾶμα τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας, ὡς προειρήκαμεν ἐν τῷ στόματι πρώτου ψαλμοῦ, τὸ παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων ἑρμηνεύοντες.

τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψεν.

Ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων.

ὡδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης. .ιη.

Δικαιοσύνην ἐνταῦθα, τὴν καθόλου λέγει· τὴν ἐμπεριέχουσαν πάσας τὰς ἀρετάς· τρίβους δὲ ταύτης, τὰς μερικὰς ἀρετάς· διὰ τὸ τὰ φέρουσιν εἰς αὐτήν· αὐτὸς γὰρ ἐνανθρωπήσας, ἐπεμελήθη πάντας· καὶ βαδίσας ὑποδείξει ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ καθωδήγησεν ἡμᾶς.

ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Διὰ τὸ κληθῆναι με χριστιανὸν· ἢ ἵνα μὴ
βλασφημῆται τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τὸ
τὸν πράξεων, παρ' αὐτοῖς ἀπίστοις· ~

ιη· ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς
θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅ-
τι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ·

Σκιὰ ἐστὶ θανάτου, πόνος κινδύνου τοῦ
διοικοῦς θανάτου δι' αὐτὴν πληρῶσαι τῆς ἀλ-
γηδόνος· σκιὰ μὲν τοι διὰ τὴν ὁμοιω-
σιν. κακὰ δὲ οἱ πειρασμοί· σώζεσθαι δὲ πά-
σι τοῖς ἀληθῶς χριστιανοῖς ὅτι· αὐτοῦ
γὰρ ὁ λόγος. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰ-
μι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας τοῦ αἰῶνος· ~

δ· ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου αὐ-
ταί με παρεκάλεσαν· ~

Ῥάβδος μέν, ἡ παιδευτικὴ τῶν σφαλλομένων,
βακτηρία δὲ ἡ ὑποστηρικτικὴ τῶν ὀλιγοψυ-
χούντων· τουτέστι καὶ ἁμαρτάνοντας ἐπαίδευ-
σας· καὶ πεπονηκότα, ἐπεστήριξας.
καὶ δι' ἀμφοτέρων ὠφέλησας· ἔστι δὲ
ἡ σύνταξις οὕτως· αὗταί με παρεκά-
λεσαν, ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία
σου· παρεκάλεσαν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐνου-
θέτησαν· ὁ γὰρ νουθετῶν, παρακαλεῖ
καὶ ἕλκει πρὸς τὸ συμφέρον· τίνες
δὲ ῥάβδον καὶ βακτηρίαν τὸν σταυ-
ρὸν ἐκάλεσαν, ὡς ἐκ δύο τμημάτων συγκείμενον.
ὧν τὸ μὲν ὀρθὸν βακτηρία δι' ἧς ὠρθώ-
θημεν κάμνοντες ἐν πλάνῃ· τὸ δὲ πλάγι-
ον ῥάβδον· δι' ἧς ἐπλήξεν καὶ κατέβα-
λε τοὺς δαίμονας· πλάγιος γὰρ ὁ σταυρὸς
πλήττων, τὴν πληγὴν ἀλλαχοῦ φέρει·
τί προσσημαίνει δὲ φασὶ τὴν ῥάβδον
διὰ τὸ ὅτι πρὸ τοῦ σταυροῦ καθεῖλε
τὸν τύραννον, ἢ τὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ
καὶ ἡμᾶς ἐγείρεσθαι· ὡς ἔφη μὲν τῇ ἑρ-
μηνείᾳ ὅτι ὁ σταυρὸς συμπαρεκ-
στε εὐσέβειαν· ~

δι· ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπε-
ζαν ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων με· ~

Οὐ μόνον μέρος προσπορίζει γέτι-
σας· ἀλλὰ καὶ τρυφὴν πνευματικὴν ἐ-
χαρίσω· τοῦτο γὰρ ἡμῶν ἡ ἁγία τράπεζα βού-
λεται· καὶ ταύτην ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν με·

ὡς ἀνιᾶσθαι βλέποντας ἢ ἐξ ἐναντί-
ας, ἀντὶ τοῦ τά, ἐναντίον ὧν ὑπερού-
ται βουλομένων· καὶ γὰρ αὐτοὶ μᾶλλον
ἂν ἀνιᾶν με σπουδάζοιεν ἢ τραπεζαν
λέγει, τὴν ἀπόλαυσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν
ἂν ἡτοίμασας ὁμοίως τοῖς ἀγαπῶσιν ὑμᾶς·
ἢ καὶ τὴν τοῦ θυσιαστηρίου τράπεζαν·
ἐφ' ἧς προκεῖται ὁ δεσπότης ὁ μυστικός· ~

ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου· δη·

Τῷ τοῦ πνευματικοῦ χαρίσματος, κεφαλὴν δὲ τὸν
νοῦν εἴρηκεν· ἐκ τοῦ πρὶν ἔλαιον τοῦτο πρὸς
ἐχρῶντο, τὸ χάρισμα γὰρ τοῦ πνεύματος ἱλαρώτερον
καὶ πιότερον ποιεῖ· ἢ τὸ χρῖσμα τοῦ βα-
πτίσματος ἔλαιον· ἢ τὸ τοῦ μύρου προσ-
φορᾷ· ἐφ' οὗ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὅλον τὸν ἄγιον
μονογενῆ· ~

καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κρά-
τιστον·

Τὸ πόμα τῆς εὐαγγελικῆς λογικῆς, μεθύσκομαι ἐστὶ
ἐκστάσεως γὰρ ἐμποιεῖ τοῦ προτέρου φρονήματος·
ὡς καὶ κρατίστου κατὰ τῆς ἐχθρᾶς· ἢ καὶ ποτήριον
τῆς δυναστείας τοῦ βίου· ~

καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξεταί με πάσας τὰς δη·
ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· ~

Καταδιώξεται ἀντὶ τοῦ ἕψεται· οὕτω δηλονότι
πορευομένου, καὶ τὴν πλάνην φεύγοντος· ἢ
καταδιώξεται ἀντὶ τοῦ ἐκζητήσει με καὶ
οὐκ ἀποστήσεται· ~

καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν· ΙΧ·

Καταδιώξεταί με καὶ τὸ κατοικεῖν ἐν τῇ σκηνῇ
τοῦ κυρίου περιφρουρούμενον· ἢ οἶκον κυρίου, Χριστὸν
σωματικὸν καὶ ἐκκλησίαν τῆς πίστεως, ἐν ᾗ οἰ-
κεῖν ὁ κόσμος παρὼν τοῖς ἀξίοις· τουτέστι
καὶ ζητοῖς ἀξιωθήσομαι καὶ φρουρηθήσο-
μαι ἐν πίστει μείζονι ἢ καὶ ἄλλος· τὸ κατοι-
κεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐστὶ μακρότητα
ἡμερῶν, ἢ τοσαύτη ὅλου τοῦ βίου· ~

ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ τῆς μιᾶς σαββάτων·

Ὁ ψαλμὸς οὗτος τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων ἐστὶ· ψαλ κγ 23
ἤτοι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἀνέστη· τρίτην
προσαγορευθεὶς, ἣν καὶ οἱ εὐαγγελισταὶ μίαν
σαββάτων σαφῶς ἐκάλεσαν· διὸ ἐξ ἀρχῆς περὶ
τῆς ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος ἀναλήψεως τῆς ἐν τῷ τέλει· ~

τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· α·

Ὅτε δηλαδὴ τοῦ μνημείου ἐξαναστὰς, ἐ-

μὴ φανερωθῆ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ εἶπεν· ἐδό-
θη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.
ἐξ ἐκείνης γὰρ τῆς ἡμέρας· τοῦ Χριστοῦ γέγον(εν)
ἡ γῆ· πρότερον ὑπὸ τῶν δαιμόνων κυρι-
ευομένη· τὴν ταχοῦσαν γὰρ τῆς λοιπῆς, αὐτίκα
ἐθνῶν λαῶν· οἱ μαθηταὶ καθηγηταὶ θήσονται·
τοῦ κηρύγματος διαδραμόντος ἄχρι τῶν
περάτων τῆς οἰκουμένης, ὡς προλαβόντες
εἰρήκαμεν· πλήρωμα δὲ αὐτῆς, οἱ ταύτην πλη-
ροῦντες ἄνθρωποι· ἀπὸ δὲ τοῦ ὅλου τὸ πλῆ-
θος ἐδήλωσεν μοῦ γὰρ πᾶν τὸ κύριον τοῦ ὅλου· ~
ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· ~
Τοῦτο τοῦ προρρηθέντος ἐφερμηνευτικόν·
ὁ γὰρ εἶπε γῆν, τοῦτο εἶπεν οἰκουμένην.
καὶ ὃ εἶπε πλήρωμα, τοῦτο τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ ἄλλως δὲ καὶ μὴ πι-
στὰ καὶ πάντες τοῦ κυρίου γεγόνασιν, ἄλλως
τε τοῖς πιστεύουσι τοῦ κυρίου ἐδόξαν· ἐπλη-
ρώθησαν γὰρ ὅτι αὐτὸς τούτων ποι-
ητής ἐστι. ~
ή αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ
ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν· ~
Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ὥσπερ μέγας βαλλόμενος θε-
μέλιον ἐστι τῆς γῆς, οὐ μόνον τὸ θαλάσσ-
τιον προσαγορεύεται· καὶ μὴν τὸ ὕ-
δωρ μὴ τὸ ἔτερον διὰ τοῦ προκειμένου
ἐν τούτῳ· τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς κοσμοποιΐας
θέσιν τοῦ ὕδατος δηλοῦσθαι φησίν· ἐ-
πὶ κύριον τὴν γῆν καὶ ὅσιον ἐπὶ ὑδάτων·
καὶ συνεχόμενον καὶ μὴ ἀπορρέοντος· τὸ
γὰρ αὐτὸ καὶ θάλασσαν καὶ ποταμοὺς ἀκός
προσαγορευθῆναι διὰ τὸ πλῆθος· ἐπὶ
καὶ ἄβυσσον ὁμοίως ὀνόμασε τοῦ-
το διὰ τὸ βάθος· καὶ πνεῦμα γάρ φησι
θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ὁ
δὲ Χρυσόστομος ἰωάννης τὸ προκείμενον,
ὡς ἀπὸ δόξης μάλιστα λαμβάνει τοῦ
ὑποκεῖσθαι πᾶσι τὴν γῆν· διὸ καὶ μὴ θεμέλια
ὕδατα· καὶ κενὸν οὐδέν· αὐτὸς γὰρ μὴ
ὅπου ἐστὶν ἔρχεται θεμελιώσας· πάντα
γάρ φησι δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ πε-
ρὰ ὃ πλείστα χαλεπὸν τῆς θεμελι-
ώσεως ὅτι ἐπάνω θαλασσῶν καὶ πο-
ταμῶν ἥδρασεν αὐτήν· τοῦτο δὲ λέγε-
ται ὅλον καθολικῶς· ἡ γὰρ ἀνωτάτω

πρὸς ἣν τὸ ὕδωρ· ὅθεν ὅσπερ καὶ ὑπέρ-
εδη διαζευγμένη τὴν γῆν· δηλονότι
μερικῶς τοῦτό φησι· διότι ἐν πολλοῖς χω-
ρίοις τῆς γῆς οὐ φαίνεται ὕδωρ ὑποκείμενον·
μηδὲ ἐπιμεῖναι τῆς θαλάσσης· ἀλλὰ θαλάσσας ἐ-
κάλεσε τὰ τοῦ ὅλου χρησάμενος ὀνόματι·
καὶ ὁ Μωσῆς γάρ φησιν ὅτι τὰ συστήματα
τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας· πῶς γὰρ τὸ
ποταμὸς τῇ ἀρχῇ καὶ λέγειν· ὅπως ὑποβρύ-
χιοι μέχρι τελευτῆς φέρονται· ἀλλὰ διὸ δὴ καὶ
θαυμαστὸν δὲ πῶς οὕτως εἶναι πάντα τῇ λίαν
βορείῳ τῆς γῆς· ὅθεν γὰρ ὁ Δαυῒδ τοῦτο ποιεῖ
τοῖς ὕδασι εὐφημίζεσθαι καὶ ὅμως με-
γάλως ἐθεμελίωσεν ἐπάνω τούτων· καὶ συνέχει
καὶ μόνον τῷ προστάγματι τοῦ ποιήσαντος·
ἤτοι μᾶλλον δὲ τοῦ ἐκοσμήσε; ~
τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, καὶ ϋ
τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ·
Τοῦ τόπου τὸ περὶ τῶν ἱερέων οἳ καὶ προηγόρευσαν
διάφορον· ὅσον αὐτοῖς ἀρχῇ καὶ
ὄρος μὲν καλῶν μονῆς, τὸν καθολικὸν ἐκ-
κλησίας ναόν, διὰ τὸ ὑπερυψηλὸς καὶ διὰ
δόξαν· καὶ τὸ περιπεπτῶσθαι τοῖς ἀρχιερεῦ-
σιν ἐκ τῆς πίστεως· τόπον δὲ ἅγιον
τὸν ἐμπρόσθεν τοῦ θυσιαστηρίου· ὅρα
δὲ τῆς λέξεως τὴν ἀκρίβειαν· ἀναβή-
σεται γὰρ εἶπε, διότι πρὸ τῆς ἀνό-
δου βαθμοὶ δέονται ἕως θαυμαστὰς
κεβάζεσθαι· τινὲς δὲ ὄρος κυρίου λέγουσι
τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν· ἃς ὅσοι ἔχειν τελείως
διὰ τοῦ εὐαγγελίου· τόπον δὲ ἅγιον, τὸν
τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
ἢ καὶ ἄλλως· ὄρος τὸ ὕψος τῆς περὶ Χριστοῦ
θεολογίας καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς
ἐρμηνείας αὐτοῦ· ~
ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ· ~ ιιι
Εἰς ἐρώτησιν ἀπηκολούθησεν ὁ προφήτης τὸ προ-
λαβόν ἐν τῷ· ἦν ἀποκρίνεται· καὶ
διὰ μὲν τῶν χειρῶν τὰς πράξεις δηλοῖ· διὰ
δὲ τῆς καρδίας τὰς ἐνθυμήσεις· ὅτι ἐ-
κεῖνος ἀναβήσεται καὶ στήσεται, ὁ καὶ πράξεις
ἀμέμπτους ἔχων, καὶ καθαρὰς ἐνθυμήσεις·
ἀθῶον γὰρ ἐνταῦθα καλεῖ ἄμεμπτον· ὡς ὅτι
μὴ τοιοῦτος, οὐ πε ἀναβαίνει· οὐθὶ
στήσεται καὶ τοῦτο δοκεῖ· σκόπει πῶς ἀμφο-

σεως τεύξειν· ἑκάτερον γὰρ ἑκατέρου χρεῖος ἀδόκιμον:

ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ:

Ὃ οὐκ ἔλαβε παρὰ θεοῦ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς μεγάλην ματαίου, ἵνα μάταια μεταχειρίζηται· ἢ ὁ οὐκ ἐχρήσατο λογισμοῖς πονηροῖς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ εἰς αἰσθήσεις ἐμπαθεῖς:

καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ:

Καὶ οὐκ ἐπιορκήσει μὲν· γὰρ ἐπίορκον δὲ βούλεται, ἵνα ἀφεθῇ χρεῶν ὧν ἢ λάβῃ ἢ μὴ χρεωστεῖ· τοιαῦτα ἐστι καὶ ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ψαλμῷ· ὅ ἐστι καὶ περὶ ὅρκου πλατύτερον· ἐνθάδε ταυτὸ ὀμνύναι τὸ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν:

.ε. οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου:

Χάριν δόξαν παρὰ θεοῦ κατὰ τὸν προφήτην· ὁ καὶ πρᾶξιν ἀγαθὸς καὶ ἐνθύμησιν καθαρὸς καὶ τῶν ματαίων ἀφεκτικὸς καὶ μὴ ἐπιορκῶν τῷ πλησίον:

καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ:

Καίτοι μὴ ὄντα· πᾶσα γὰρ μὴ ὁ καὶ πάνυ δίκαιος ἐλέους δεῖται παρὰ θεοῦ· εἰ γὰρ μὴ τὴν οἰκονομίαν παρ' αὐτοῦ ἐκομίσατο, οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶς ζῶν· καὶ ἄλλως ὅτι πάντα ὅσα ἄξια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν:

.ϛ. αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον:

Αὕτη ἡ γενεὰ ἣ οὕτως βιοῦσα γένεται ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων, ζητούντων τὸν κύριον ἢ ποιούντων τὰ ὅσα ἀγαπῶν ζητεῖ:

ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ:

Θεοῦ Ἰακώβ, ὅν περ ἔδωκε τοῖς Ἑβραίοις πρόσωπον, ἤτοι πρόσοψιν· ὁ Ἰσραὴλ γάρ φησιν ἐμὸς ἐγὼ ἀνειλόμην πρὸ ἀμοῦ ἴσον· Ἰακὼβ δὲ σαφῶς ἐν τοῖς ψαλμοῖς τῇ θεότητι ὡς πρὸ τῶν δώδεκα φυλῶν· ἢ καὶ ἄλλως ζητοῦσιν ἰδεῖν τὸν θεὸν κατὰ τὸ μέλλοντα αἰῶνα· ὅτε πρόσωπον πρὸς πρόσωπον αὐτὸν ἀξιοῖ· καθὰ φησὶ Παῦλος περὶ τούτου δὲ ἀποστόλους ἐν τοῖς προοιμίοις εἴρηται τῆς προσεχοῦς βίβλου:

.ζ. ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν:

Ἐντεῦθεν προαγορεύει καὶ τὴν τοῦ σωτῆρος ἀνάληψιν τοῦ σωτῆρος· ἐσιγᾶσα γὰρ ταῦτα διακονοῦσιν ἐπὶ τῆς ἀναλήψεως· σαφῶς μιοῦντας αὐτοῦ καὶ προαγοντας, καὶ διακελεύοντας τοὺς φυλάσσοντας τὴν τοῦ σωτῆρος ἄνοδον ἀνεῳγμένας πύλας· σώματος ὁ περιττὸν οὕτως· οἱ ἄρχοντες ἄρατε πύλας ὑμῶν· ἤγουν οἱ ἐξουσιάζοντες τῶν πυλῶν ποιήσατε ἀνοίγεσθαι· ἀλλ' ἄρατε ποιῆσαι· ἐντεῦθεν, τὸ χωρῆσαι τὸν τῆς δόξης τοῦ μέλλοντος ἀσθενῆ ἐμφαίνων· πύλας δὲ τὴν φυλακὴν οἴητέον:

καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι:

Φυλακὴ αἰώνιος διὰ τὴν αἰδὼ ὅτι τῶν φυλάττων τῶν ἀγγέλων· ἢ αἰώνιος διὰ τὸ μηδέποτε διανοιγῆναι· εἰ καὶ ὁ σωτὴρ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς γῆν· λαθὼν πάσας τὰς δυνάμεις:

καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης:

Βασιλεὺς τῆς δόξης λέγεται καὶ κύριος τῆς δόξης, ὡς ὑπερένδοξος· καὶ ὡς χορηγὸς αὐτῆς καὶ ὡς βασιλεύων πάντων ἐνδόξων:

τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; .η.

Ἀκούσαντες οἱ ἄρχοντες τῶν πυλῶν ἐξηπορήθησαν μόνον τὸν θεὸν εἰδότες βασιλέα τῆς δόξης· οὐκ ἐξ οὐρανοῦ ὄντα, τὸν ὑπερούσιον τόπον προσεδόκων οἰκεῖν· ἄλλως τε καὶ ἡ περιβολὴ τῆς σαρκὸς ἐξέπληττε τούτους, ὅθεν ἐρωτῶσι καὶ αὖθις ἀκούουσι:

κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ:

Ὁ κύριός ἐστιν ὃν οἴδατε ὁ κραταιὸς καὶ δυνατὸς κατὰ πολέμου, κύριος ὁ δυνατὸς ἐν πολέμοις· ἤδη δὲ ἀναδείξας πλουσίως, ἐσκύλευσε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας· ἦλθε γὰρ καὶ ἔνικα τὴν κατὰ τοῦ τυράννου νίκην· ὃν πολεμήσας προσβαλόντι καθεῖλε καὶ τὸ ὥσπερ καταπροδοθὲν ἐκόμισεν:

ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται .θ.

ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης:

Οἱ ἄρχοντες τῶν πυλῶν τοῦ δευτέρου οὐρανοῦ, τουτέστι τοῦ στερεώματος· ἀκούσαντες ταῦτα θεωρεῖται παρὰ τῶν προαγόντων ἀγγέλων καὶ ἰδόντες καὶ ὑπερευφρανθέντες διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν οὐρανῶν προσέδραμον ταῦτα ἀπεκελεύοντο τοῖς ἄρχουσι τῶν πυλῶν τοῦ πρώτου οὐρανοῦ, τοῦ ὑπὲρ τὸ στερέωμα:

τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;
Ὁμοίως ἀπορούντων καὶ ταῦτα πυνθανομένων καὶ ἀκουόντων·
κύριος τῶν δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
Ὁ δυνατὸς κύριος ὁ χορηγὸς τῶν δυνάμεων, ἢ καὶ
δεσπότης τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ κατεπαγγελ-
λόμενος πρὸ ἡμῶν τὸν προόντα ψαλμὸν καὶ
τὸν πρὸ αὐτοῦ τοῖς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα-
λώτοις αὐτῶν προσοδοποιῶν· ἐκεῖνον μὲν
καὶ αὐτὴν ἐπάνοδον αὐτῶν χαρμοσύνως δηλοῦν-
τα· τοῦτον δὲ παραμυθούμενον τὰ ἐν τῇ αἰ-
χμαλωσίᾳ λυπηρά· καὶ δὴ δεικνύντα ἢ
διαχωρισμὸν τὸν τόπον ἅπασιν τῆς
τοῦ θεοῦ οἰκίας. καὶ δεδώκαμεν πάντες ἐν
τῷ τόπῳ ἐν βασιλείᾳ θεοῦ· ἐλέγχον δὲ
προδηλῶσαι καὶ ἀποστῆσαι τὰ ζῶα· ἤγουν
δὲ ἐκεῖνος μετὰ τοῦ ἔστησεν ὡς τὰ τὴν
ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας βασιλεύοντα
ναὶ μὴν καὶ ἀπὸ τῶν ῥητῶν, ποῦ γὰρ τὸ
ἔλεος τοῦ θεοῦ περιέμενεν αὐτοῖς ἄχρι
ζωῆς ὅλης· ὡς ὁ πρὸ τούτου λέγει ψαλμός,
ποίας δὲ πύλας αἰωνίους ἐπῆραν ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ καθὼς ὁ προφήτης φησίν, ἵνα
τἆλλα παρήσωμεν·

ψαλμὸς τῷ Δαβίδ·

ψαλ(μὸς) κδʹ 24

Τινὲς δὲ λέγουσιν ἐπιγεγράφθαι τῷ Δαβὶδ τοῦ-
τον τὸν ψαλμόν, ἱκέσιον ὄντα μάλιστα
πᾶσι τοῖς ἐν μάχαις ἐπικειμένοις τὸν
θεόν. καὶ δὴ διὰ σκοπὸν τούτου δεηθῆναι
τῷ μὲν δεῖσθαι· οὐδὲν δὲ κωλύει προηγου-
μένως ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦτον ἐκφωνηθῆναι,
πολεμουμένου παρὰ ἐχθρῶν ἐπὶ ταῖς ἐκείνου·

i. πρὸς σέ, κύριε, ἦρα τὴν ψυχήν μου·
Ἦρα ὑψώσας τὴν γνώμην ἀπὸ πάσης σαρκὸς
ἀφ' ὧν ἐκ εἰς ἡμᾶς ἐλπίσας·
ὁ θεός μου, ἐπὶ σοὶ πέποιθα, μὴ καταισ-
χυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα·
Ἤτοι τὸν παρόντα ἢ τὸν μέλλοντα· ἢ εἰς
τὸν αἰῶνα, ἀντὶ τοῦ μέχρι πολλοῦ καιροῦ·
ii. μηδὲ καταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου·
Ἢ οἱ αἰσθητοὶ ἢ οἱ νοητοί· καταγελάσουσι γὰρ
μου, ἐὰν νικήσωσί με·
καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε
οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν·
Ὑπομένοντες, ἀντὶ τοῦ ἀναμένοντες καὶ
προσδεχόμενοι. τουτέστιν ἐλπίζοντες ἐν τῷ
λοιπῷ πέρατι τοῦ σωθῆναι βουλεύεσθαι σημαίνει.
ὡς ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσεν· ὁ γὰρ σε βο-
ηθὸν ἀναμένων χρηστὸς οὐ καταισχυνθήσεται·
αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διὰ κενῆς· iii.
Οἱ μὲν ἐκ περισσοῦ ἀνομοῦσιν, τουτέστιν ἀ-
μελῶς πάσαν ὑποτῇ ἐσφαλμένην, καὶ ἐξαμαρτάνον-
τες· ὁποῖοι ἦσαν οἱ πολεμοῦντες αὐτῷ
ἀπὸ ὀργῆς ἑταῖρος ἐλθόντες, μάτην γὰρ ἐπολέμουν
τῷ μηδὲν αὐτοῖς ἀδικήσαντι·
τὰς ὁδούς σου, κύριε, γνώρισόν μοι, καὶ iiii.
τὰς τρίβους σου δίδαξόν με·
Τὸ αὐτὸ δι' ἀμφοτέρων λέγει τῶν ῥημάτων,
ὡς εἰώθασι ποιεῖν ἐν πολλοῖς, ἐμφαίνων
τὴν τάσιν τοῦ πόθου τῆς καρδίας. ὁδοὺς δὲ
καὶ τρίβους τὰ ἀρεστὰ τῷ θεῷ. διὸ
ὥρισε καὶ δι' αὐτῶν πρὸς θεὸν ἁπλῶς ὅπου τὰ πρα-
κτέα. εὐχὴ δὲ περὶ θεοῦ διδαχθῆναι τα-
ῦτα ἀντὶ δὴ ἀκριβῶς. οἱ γὰρ ἐξ ἑ-
αυτῶν ἐμποδίζονται παρὰ τὰς ὁδοὺς θορυβοῦσιν. τι-
νὲς δὲ ὁδοὺς καὶ τρίβους τὰς οἰκονομίας
τῶν πραγμάτων λέγουσιν· ἃς ἠθέλησε προ-
νοίᾳ ἐπιπορεύονται ζητοῦντες τὸ
προφήτου μαθεῖν· πῶς δὲ ἀκυβερνήτων
τῶν πάντων· ἵνα τῆς χάριτος ἐκ καὶ τὴν θεω-
ρητικὴν προσλαβὼν. καὶ ὁδοὺς μὲν τὰς
καθολικωτέρας, τρίβους δὲ τὰς μερικω-
τέρας. ἀλλ' ἡ ὁδοὺς καὶ τρίβους φασὶ
τὰς ἐντολάς, ἃς εἴ τις ἐκμανθάνων, καὶ ἐὰν
μάθῃ ἡμᾶς ἵνα πράξωσιν ταύτας πρακτέον
ἀναπτυχθῆ καὶ περαιωθῆ ἡ ἐλογιμώτερον
ἐν ὑμνῳ·
ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου· v.
Ἤγουν ἐν τῇ πλανωμένῃ λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις ἐπὶ
ταῦτα ἀληθεύειν ὀρθοῦ·
καὶ δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου·
Καὶ μὴν ἔδει αὐτὸν θεὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ δεῖ καὶ τοῦ
τὸ ζητεῖν μαθεῖν, μαθησόμενος ὅτι ἐν τῷ ἐρύεσθαι
τῶν πολεμίων, πέτρα γὰρ ἀρραγής ἐστιν
ἢ ἀποδεῖξαι· ὅτι ἐπὶ πάντων μόνῳ πεποιθὼς
ἐρρύσθησαν παράδοξα, μηδενὸς ἄλλου
βοηθήσαντος·
καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν·
Ἐπανάληψις τὸ δίδαξόν με· ὅτι σοῦ

τὸ θεὸς ὁ σώζων με· καὶ ὅτι σε οὕτως ἀνέ-
μεινα καὶ προσεδόκησα βοηθὸν καὶ σοῦ
δεῖ ἐπιτυχεῖν. τὸ δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν
ἀντὶ τοῦ διὰ παντὸς τέθεικεν ἐπὶ πολ(λῶν)
ὁ προφήτης, ὥσπερ καὶ τὸ ἀπὸ τότε εἰς τὸν
αἰῶνα. καὶ ἄλλως δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν
ὅλην αὐτοῦ ζωὴν λέγει κατὰ ἑβραίους. τῆς γὰρ νυ-
κτὸς ὑπνώττοντες οὐ δοκοῦσι ζῆν. ἀλλ' οὕτως
μὲν καθ' ἱστορίαν ἡρμήνευται παρ' ἡμῖν. ἀνά-
γεται δὲ καὶ περὶ τοῦ χριστοῦ νοεῖσθαι, καθὰ μανθάνομεν·
διὰ προειδότος τοῦ προφήτου τὴν ἐκείνου
μάθησιν ἐρασμιώτερον· ὁποίας ὁδοὺς καὶ τρί-
βους ὁ χριστὸς θέλει· ἀλήθειαν δὲ τοῦ χριστοῦ ἢ
διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἣν καὶ αὐτὴν εἶναι λέγει. μα-
θὲν φησὶ γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἐγώ εἰμι
ἡ ἀλήθεια. καὶ πάλιν, εἰ μένω τὴν ἀλήθειαν λέ-
γω ὑμῖν. καὶ διδάξομεν φησὶν ὁ προφήτης
ταύτην. ἀφ' ἧς ἐξετέον καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀρ-
χῆς τοῦ πόθου ἀναγνωστέον. ὅτι ταῦ-
τα με δίδαξον. καὶ γὰρ σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου
καὶ πληροφορήσει με περὶ τούτου. ἰστέον
ὅτι ὁ ἑρμηνεύεται καὶ ὁρῶντες ἐσῶ αὐ-
τὸν κατὰ θεοῦ ἐλθόντα ὁ σωτὴρ ἐξ ἀγαθῶν
ἐκεῖθεν. σὲ δὲ ὡς φησὶ καὶ διὰ προσδοκῶν
καὶ οἰκονομῆσαι ζῶ:

vi. μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε καὶ
τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν:

Μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου καὶ ἐλεημῶν ἀ-
πὸ τοῦ αἰῶνος. τουτέστι καὶ ἀεὶ διαφόρως
τὰ ἐλέη δὲ διαφόρως κατὰ τὴν ἀττικὴν
πλῶσιν τεθείκασιν οἱ ἑρμηνευταί. ἢ ὡς
τοῦ ἑβραϊκοῦ λέξεως ἐκ τῆς μὴ σώζουσαν
ἔχουσα πλῶσιν. ἢ καὶ ὅτι οἱ παλαιοὶ διὰ
ἂν εἶχον ἐναλλάττειν τὰς πλώσεις ὥσπερ
πολλάκις εὑρήσομεν. μνήσθητι δὲ καὶ οὐχ ὡς
ἐπιλαθόμενος ἀλλ' ὡς δοκῶν ἡμῖν ἐπιλανθά-
νεσθαι τοῦ, ὅτε βραδύνεις πρὸς τὴν
ἡμετέραν ἀντίληψιν:

vii. ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου
μὴ μνησθῇς:

Ὁρᾷς ὅπως καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν νεότητι ἁμαρ-
τημάτων ἱκετεύει. ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνοίᾳ, ὅτι
λοιπὸν τῆς ἀρετῆς ἐπεμελεῖτο. ἡ καὶ ἡμᾶς οὐδὲν
τὰ τοιαῦτα ἀρκέσει. διὰ τί δὲ μὴ καὶ περὶ τῶν
ἐν γνώσει παρεκάλεσεν, ὅτι καὶ ταῦτα ὑπὸ
σιγῆς ἐμφανίζοντα· ταῦτα δὲ καὶ τὰ πρα-
κτικῆς μετανοίας δέονται:

κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ: viii.

Ὥσπερ τὸ ἔλεός σου πολύ, οὕτως ἐπὶ τοῖς ἄλλοις
ἐλέει μνήσθητί μου. ἢ ἐν τῷ ἐλέει σου μνήσθη-
τί μου. τουτέστιν ἵνα ἐλεήσῃς, οὐχ ἵνα κολάσῃς:

ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου κύριε:

Διότι χρηστὸς εἶ φύσει. καὶ ὅτι ἐπιτήδειος εἶ
ἐρχῇ πρὸς τὸ κολάζειν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν:

χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος: IX.

Χρηστὸς μὲν ὡς ἐλεῶν. εὐθὴς γὰρ νῦν ὁ ὀρθὸς
ἐν τῷ κρίνειν:

διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας
ἐν ὁδῷ, ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει: X.

Ἐπεὶ καὶ ἐλεήμων ἐστὶ καὶ ἀρετῆς νομοθέ-
της, μὲν τουτέστι νόμους ὑποθήσει. καὶ
τιμωρήσεται τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ,
ἤγουν ἐν βίῳ. τὸν βίον γὰρ ὁδὸν καλεῖ ἡμῶν διὰ
τὸ παρεῖναι διὰ αὐτοῦ φέρεσθαι. ὁδηγή-
σει δὲ τοὺς πραεῖς ἵνα μὴ πλανηθῶσιν.
ἐν κρίσει δέ. τουτέστι μετὰ διακρίσεως, ὡς ἀ-
ξίους χρηστότητος. νοεῖται δὲ καὶ ἄλλως
τὸ νομοθετήσει. ὅτι νόμους θήσει τοῖς ἁ-
μαρτάνουσιν, ἀδιάφορος κἂν τοῦ ἠθῶ
ταξίως. εὐθὺς γὰρ οὖν δὲ τὸ νομοθετεῖν,
ὥσπερ διορθωθῆναι ἢ μὴ κολασθῆναι τοὺς ἁ-
μαρτάνοντας. ταῦτα δὲ καὶ ἐξ ἀναχθή-
σονται οὗτοι, ἁμαρτάνοντες νομοθετηθέντες
διὰ τὴν ὁδὸν ἣν καὶ αὐτὸς ὡδήγησε· ὥστε
τοὺς ὁδεύοντας μηκέτι ἐξαμαρτάνειν,
καὶ ὁδηγήσει τοὺς πραεῖς ἐν τῷ μακαρί-
σαι αὐτοὺς. καὶ οὕτω πραθήσονται. μα-
κάριοι γάρ φησιν οἱ πραεῖς:

διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ:

Τοῦτο σαφῶς περὶ τοῦ χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ. πραεῖς μὲν γὰρ οὗτοι γεγόνασιν ὡς
μὴ ἀντιλέγοντες αὐτῷ. μάθετε γάρ φησιν ἀ-
π' ἐμοῦ· ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς
τῇ καρδίᾳ. ἐδίδαξε δὲ αὐτοὺς τὰς ὁδοὺς
τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ὡς αὐτόπτας καὶ
ὑπουργοὺς αὐτοῦ:

πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια XI.
τοῖς ἐκζητοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ
καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ:

Ὁδοὺς ἐνταῦθα τὰς νομικὰς ἐντολὰς

μονῆς σου. αἱ πᾶσαι τοῖς ἐκζητοῦσι τὸν γραπτὸν
νόμον· ἔλεος ἐστὶ καὶ ἀλήθεια ἐστί· φαίνονται
γὰρ ὅτι ἐλεοῦντος ἅγιος ὁ θεὸς ἐνομοθέ-
τησε ταῦτα· καὶ ἀληθεύοντος ἐμφανῶς
λέγομεν· ὡς καὶ παρὰ ἀληθινοῦ θεοῦ τα-
γέντα· τὸν νόμον δὲ ἐκάλεσε καὶ δια-
θήκην καὶ μαρτύρια. διαθήκην μὲν ὅ-
τι διέθετο αὐτὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ· μαρτύ-
ρια δέ, ὅτι διεμαρτύρατο ἐν αὐτῷ. πᾶ-
σαι γὰρ αἱ πορεῖαι τῆς ἐπιστροφῆς ἀνδρὸς
αὐτοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἐστὶ τοῖς ἐκζη-
τοῦσι τὴν καινὴν διαθήκην αὐτοῦ· δη-
λαδὴ τοῖς πιστεύουσι· τὴν δὲ διδασκαλίαν
αὐτοῦ· καὶ ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ προφητικαῖς
μαρτυρίαις· ἐν ὅλῃ γὰρ τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ, ἐ-
βεβαίωσεν ἠλέει· καὶ διδάσκων ἠλήθευε·
xii. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσῃ
τῇ ἁμαρτίᾳ μου· πολλὴ γάρ ἐστι.
Περιττὸς ὁ καὶ σύνδεσμος ἐνταῦθα· ἰ-
δίωμα γὰρ καὶ τοῦτο τῆς ἑβραΐδος ἐν πολλοῖς.
φησὶν οὖν ὅτι διὰ τὸ ὄνομά σου ἐλεή-
μων καὶ χρηστός, διὰ τοῦτο ἱλάσθητι τῇ
ἁμαρτίᾳ μου· ἥτις περ πάνυ ἐστὶ πονηρά· πο-
λλὴ γάρ ἐστιν· ὅσον ἐστὶ ἀσύγκριτος ἡ χρη-
στότης [illegible]· καὶ πρὸς τὸν χριστὸν λέγοι-
το· ὅτι ὀνόματι ἐκλήθη ὁ αἴρων τὴν ἁ-
μαρτίαν τοῦ κόσμου:
xiii. τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον:
Σπάνιος μὲν εὑρίσκεται· ὅ ἐστιν οἷαι αἱ ἄλλοι
βοαὶ ἐπαγγέλλονται ἀκούσωμεν:
Νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ᾗ ᾑρετίσατο:
Διάφοροι μὲν αἱ ὁδοὶ τῶν σωζομένων· τοῦ-
τ᾽ ἐστὶν αἱ πολιτεῖαι· ἡ μὲν γὰρ κοινοβιακή.
ἡ δὲ ἀναχωρητική· καὶ ἡ μὲν πρακτική
ἡ δὲ θεωρητική· καὶ ἄλλα ἄλλος ἔχουσα.
πᾶσαι δὲ φέρουσι πρὸς θεόν· ὁποίαν δ᾽ ἂν
ὁ φοβούμενος τὸν θεὸν ἕλῃ· ἐν ταύτῃ ὁ θεὸς
διδάξει αὐτῷ γενέσθαι τὴν πρακτικαίον·
ὡς καὶ ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν φοβούμενον
θυμὸν τὸν ἀπλοῦς γενόμενον· [illegible] καρδ.
xiiii. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται·
τοῦ πάθους τοῦ σώματος· ἐν ἐκείνοις
ταῖς ἀγαθοῖς ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ
οὖς οὐκ ἤκουσε:
καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν:

Ἐπειδὴ ἐν τῇ παλαιᾷ ἦν τοῖς ἑβραίοις ἡ παιδο-
ποιΐα· καὶ ταῖς ταύταις ἐπαγγελίαις ἀ-
ρέσκουσαν· ὑπισχνούμεθα ὅτι καὶ παῖδας
ἕξει κληρονόμους τῆς γῆς· νοεῖται δὲ
σπέρμα καὶ ἡ διδασκαλία· καὶ διὰ ταύ-
της πάλιν οἱ μαθητευθέντες [illegible] ὡς
οὐ μόνον αὐτὸς σωθῇ· ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ
παῖδες αὐτοῦ, τὴν τῶν πραέων κληρο-
νομήσουσι γῆν:
κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν xv.
Κραταίωμα τῶν τοιούτων γίνεται ὁ θεὸς ἤγουν
ἰσχύς:
καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς:
Ὁ νόμος αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς· ὅτι τῶν
τοιούτων ὁ θεὸς κραταίωμα γίνεται· οὗτος γὰρ
ὁ νόμος ἐπαγγέλλεται· ἢ διαθήκην νόει· δη-
λονότι τὸ ἱερατικόν· ἀλλὰ καὶ θεαμένη
ρια· ἡ καινὸς νόμος πρὸς τοὺς καθαρωτέ-
ροις: οἱ ὀφθαλμοί μου διὰ xvi.
παντὸς πρὸς τὸν κύριον· ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει
ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου:
Οἱ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοί· οἷς ἀπελάμβανε
φησὶ ἔχω πρὸς θεόν· οἷα εἰδὼς ὅτι αὐτὸς
μόνος ἐκσπάσει τοὺς πόδας μου· ἀπὸ
τῶν βρόχων καὶ τῶν ἐνέδρων τῶν ὁρατῶν ἐχθρῶν
καὶ ἐμπόρων:
ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με: xvii.
Πῶς ἐπίβλεψον ὁ θεὸς [illegible] προλαβοῦ ἐ-
μάθομεν [illegible]:
ὅτι μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ:
Καὶ μὴν πολλοὺς εἶχεν ἀδελφούς· ἀλλὰ μο-
νογενῆ πολλάκις, τὸν μεμονωμένον καλοῦ-
σι μονογενῆ· τοιοῦτον γὰρ ἦν τὸ κατ᾽
ἐχθρὸς κίνδυνος τὴν μονογενῆν μου· πτω-
χὸς δὲ ἦν ὡς τίνος ἀνθρωπίνης βοηθείας:
αἱ θλίψεις τῆς καρδίας ἐπληθύνθησαν: xviii.
Πᾶσα γὰρ θλίψις ἤτοι ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν
ἢ ἀπὸ λογισμῶν ἐμπαθῶν καὶ ἀκαθάρτων καὶ
ἄλλα φέρεται:
ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου ἐξάγαγέ με:
Τῶν περιστάσεων αἵ με βιάζονται:
ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κό- xix.
πον μου:
Ταπείνωσιν ἀσθενῆ τὰς μὲν τὴν σωματικήν,
ἀσθενῆ ἐστὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν διὸ [illegible] μὲν τ

ἐχθρῶν· νοητῶς δὲ τὴν ψυχήν σου ζητοῦσιν· ἢ
κόπον πολὺν, αἰσθητῶς μὲν τὸν σωματικόν·
ὃν ὑφίστατο φεύγων καὶ ἀλώμενος· νοητῶς
δὲ τὸν ψυχικὸν ἐξ ἐργασίας ἀσκήσεως· ἢ
χαμευνίας, καὶ λοιπῆς ἀρετῆς: ~

καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου: ~

Τὰς προλαβούσας ὧν ἀπεχόμην· ὅρα
δὲ ὅπως, οὐχ ἑτέρας μόνον ἀποχῆς ἀλλὰ
καὶ ταπεινώσεως καὶ κόπου προστίθησιν ἄφεσιν: ~

XX. ἴδε τοὺς ἐχθρούς μου ὅτι ἐπληθύνθησαν: ~

εἴτε τοὺς αἰσθητοὺς εἴτε τοὺς νοητούς: ~

καὶ μῖσος ἄδικον ἐμίσησάν με:

Οὔτε γὰρ τοὺς ὁρατοὺς ἠδίκησα μηδὲν
αὐτοὺς ἐπηρεάσας· οὔτε τοὺς ἀοράτους·
ἁμαρτήσας γὰρ οὐ τοὺς δαίμονας ἀ-
λλ' ἐμαυτὸν ἠδίκησα· λοιπὸν ὅσον ἀνα-
φορικὸν τὸ ἄδικον μῖσος· καὶ ἐκ μό-
νου φθόνου: ~

XXI. φύλαξον τὴν ψυχήν μου: ~

Ἵνα μὴ περιπέσῃ αὐτοῖς· διὰ δὲ τῆς
ψυχῆς καὶ τὸ σῶμα νόει· ταύτῃ γὰρ τοῦ-
το διεξάγεται: ~ καὶ ῥῦσαί με: ~
ἵνα μήποτε περιπέσω· ἢ καὶ ἄλλως φύλα-
ξον μὲν τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἀοράτων
ἐχθρῶν· ῥῦσαί με ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν· οἳ
τοῦ σώματος κυριεῦσαι σπεύδουσιν: ~

μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ: ~

Εἰ δὲ φησὶν ὅτι πάντες οἱ ὑπομένον-
τές σε, οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν· ὡς ἐν
προοιμίοις εἴρηκε τοῦ ψαλμοῦ, μηδὲ ἐ-
γὼ καταισχυνθείην· διότι καὶ αὐτὸς
ἐπὶ σοὶ ἤλπισα: ~

XXII. ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι ὅ-
τι ὑπέμεινά σε κύριε:

Περὶ παρελθόντος πράγματος λέγει καὶ
ἀληθῶς [illegible] φησὶ σε ὑπομείνας· καὶ οὐ
μὴ καταισχυνθείς· πολλοὺς γὰρ τοῦ ὁμοί-
ου ζήλους ἐπεσπασάμην ἐκ τῶν ἐμῶν
πραχθέντων· ὅτι οὐ δὲ μόνος ἀψευδής
θεός· ἢ καὶ ἐκολλῶντό μοι· τουτέστι [illegible]
[illegible] φιλίας νόμος ἐξ-
[illegible] μου· διότι σὲ ὑπέμεινα φρονή-
σας ὀρθῶς· γίνεται δὲ οὐ τοιοῦτοι ἄκα-
κοι, ὅσοι ἀγαθοὶ καὶ εὐθεῖς ἄπονοι δίκαι-
οι· καὶ δι' ἄλλους τοιούτους οὓς ἔπα-

κουσάμου· ἵνα δι' ἐμοῦ καὶ ἄλλοι σοι
εὐχαριστήσωσι: ~

λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν XXIII.
θλίψεων αὐτοῦ: ~

Ἱκανῶς ὑπὲρ αὐτοῦ δεηθεὶς, καὶ ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ παντὸς εὔχεται· συμπάσχοντος
καὶ αὐτοῦ, οὐ μόνον γὰρ ὅτι βασιλεὺς
ὑπὸ βουλῆς ἐπεβουλεύετο σαοὺλ ἐπάσχεν ὁ λαός·
ὑπὸ τοῦ δόσου μὲν ἀφῃρῆσθαι τοῦ ψαλμοῦ·
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ σαοὺλ ὅτε ὁ δαβὶδ ἔφευγε·
καὶ ἐπὶ ἀβεσσαλώμ, πολλοὶ δι' αὐτοῦ
ἐθλίβοντο. ὡς καὶ ἰσραὴλ ἐκάλεσεν· ὡς
ἀπὸ κανοῦ καλουμένου· οὐκ ἀλλόγονον καὶ
ἑαυτὸν ὑπὸ τῶν ἰσραὴλ· ὡς ἐκεῖθεν ἕλκοντα
τὸ γένος· ἐβουλήθη καὶ διχῶς ἀνάζωσιν
ἔχειν· ὡς τοῦ βοηθοῦντος τοῖς δι' αὐτὸν θλιβο-
μένοις ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τὴν πίστιν περὶ
ῥῆμα καί γὰρ ὅτι ὀρθῶς ἂν δὲ ἐνιηλόι
τὸν χριστὸν ὁρῶντες χριστιανοί· διαπιστ-
ιηλ ὁ ἑρμηνεύεται νοῦς ὁρῶν θεόν: ~

ψαλμὸς τῷ δαβίδ

Τοῦτον ἔγραψε τὸν ψαλμὸν ἐπὶ σαοὺλ ψαλ κε 25
ὅτε φεύγων· παρ' ἀλλοφύλοις διέτρι-
βεν ἁρμόζει δὲ ὁ δ' ἄλλως ἐγεῖτα· καὶ ἐν
βαβυλῶνι αἰχμαλώτοις, διὰ καὶ
ὁ λογισμὸς ὁ ἐν προοιμίοις· ἀδίκως διώ-
κομεν θεόν: ~

κρῖνόν με κύριε ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου
ἐπορεύθην: ~

Κρῖνον, ἤγουν ἐξέτασον ἐπὶ τῶν τοιούτων προ-
σθῶν ἀπάντα· θαρρῶ γὰρ ὅτι ἐγὼ
ἐν ἀκακίᾳ μου διετέλεσα μηδὲν ἀμαρτών·
ἀκακίαν δὲ λέγει, τὴν ἀνεξικακίαν καὶ
μακροθυμίαν· πολλὰ γάρ φησι παρὰ
τοῦ σαοὺλ ἀδικηθεὶς, οὐδὲν αὐτὸν ἀν-
ταπέδωκα· καὶ τὸ δεῖγμα δῆλον ἐστὶν ὅ-
τε ὡς ἡ τῶν βασιλέων ἀνεγράφη βίβλος: ~

καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω: ~

ἀεὶ ἐλπίζων ἐπὶ τῷ θεῷ οὐ μὴ καταπέ-
σω τῷ φρονήματι· ἐρρωμένως τὰς ἐξ
αὐτοῦ ἐλπίδας· πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀνθίσ-
τασθαι ὡς: ~

δοκίμασόν με καὶ πείρασόν με: ~ ·H·

Οὐκ ἐπαιρόμενος τῷ φρονήματι· ἀλλ' ἀπὸ θάρ-

τῶν ἄλλων δοκιμασθῆναι μόνον· τουτέστιν·
ἐξετασθῆναι ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι·
πυρωθῆναι δὲ ἤγουν παραδοθῆναι
καὶ δοκιμάζοντα· ἃ καὶ μὴ ἀνθίσῃ ὁ
αὐτὸς ἔσται:~

πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν
καρδίαν μου:~

Διὰ μὲν τῶν νεφρῶν, τὸ ἐπιθυμητικὸν
δηλοῖ· διὰ δὲ τῆς καρδίας τὸ θυμικόν·
πύρωσον οὖν ἀντὶ τοῦ δοκίμασον ὡς
οἱ χρυσοχόοι διὰ πυρὸς τὸν χρυσόν·
οὔτε γὰρ ἐπιθυμήσας τῶν βασιλέως,
οὔτε ἀνελεῖν ἐθελήσας τὸν Σαούλ:~

·iii· ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν
ὀφθαλμῶν μού ἐστι:~

Οὕτως δὲ διάκειμαι, διὰ τὸ ἀεὶ πρὸ ὀφθαλμῶν
ἔχειν τὸ παρὰ σοῦ ἔλεος· ὃ παρέχεις
τοῖς ἀνεξικάκοις:~

εὐηρέστησα καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου:

Καὶ πρὸ τῶν ἄλλων κατορθωμάτων αὐτοῦ
προθεὶς τὸ ἔλεος, ἀπὸ τοιούτων ἐκτίθεται
θεραπεύων τὸν λόγον· καὶ τῷ θεῷ τὴν
χάριν ἀντιτιθείς· ὅτι καὶ ἄλλα τινὰ
κατορθῶσαι διὰ τὴν σὴν ἀλήθειαν· ἐ-
πειδὴ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ τοῖς ἑβραί-
οις ἔλεγεν· τὸ ἔλεός σου ποιῶν
καὶ ἡ ἀλήθειά σου αἴτιαι πρὸ
τούτων ἐγένοντο· εἶτα τὰ κα-
τορθώματα:~

·iiii· οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος:

Τῶν συνερχομένων ἐπὶ φλυαρίαις καὶ
λόγοις ἀκαίροις ἐκθυμικοῖς διηγήμασι:~

καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω:

Τῶν ἐπιβουλευόντων ἀλλήλοις ἢ καὶ αὐτῷ
τῷ σαούλ· ἐκ προσκαρτερήσεως ἐκκλίνεσθαι
αὐτὸν ὡς ἀλάστορα:~

·v· ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων:

Τὴν συναγωγὴν τῶν πονηρῶν· ὅλως
φορτικοῖς κακοῖς συνθεῖσα λαβεῖν τῆς
πονηρίας ὀνόματι:~

καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω:

Ἐνταῦθα τὸ ὡς ἄλλο φύλον λέγει· πρὸς οὓς
οὐκ ἔφυγεν· ὧν ἀπείχετο τῆς κοινωνίας·
ἡ καθίσω τὸ χρονίσω νοεῖ:~

·vi· νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου:

Οἱ παλαιοὶ διὰ τοῦ μαρτύρασθαι θέλοντες ὅτι
ἀναίτιοι εἰσί τινος πράγματος, ἐνώπιον
τοῦ πλήθους ἐνίπτοντο τὰς χεῖρας· τοῦτο δὲ
τὸ καθαροὺς τῆς συνειδήσεως διὰ τῆς καθα-
ρότητος τῶν χειρῶν ἐμφαίνοντες· ὃ καὶ πιλᾶ-
τος ἐπὶ τοῦ χριστοῦ πεποίηκε. φησὶν οὖν ὅτι
ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ ἀθῴων νίψομαι τὰς
χεῖράς μου· μαρτυρόμενος ἀναίτιος εἶναι
πάντων ὧν ἔπραττον:~

καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε.

Τὸ μὲν ἱλαστήριον ἔσω ἦν παρὰ τῶν ἱερέων·
τὸ δὲ θυσιαστήριον ἔξω, ὃ καὶ ἐπελάσατο αὐτοῖς·
ὃ κυκλῶσαι πλήθει θυσιῶν καὶ τῶν περὶ
πάντας διαχεομένων, προφητεύει
διὰ τὴν ἀκακίαν αὐτοῦ:~

τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεώς σου: ·vii·

Ὥστε καὶ φωνῆς ἄλλων ἀκοῦσαι χορευόντων
ἐπὶ τῇ ἐρήμῳ:~

καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου:

Διὰ τῆς ἀσχολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ θείου
νόμου· καὶ τῶν μωσαϊκῶν βίβλων·
ταῦτα γὰρ συνεχῶς τὰ θαυμάσια ὑπανεγίνωσκον·
τοῦτο τοῦ νόμου κελεύοντος·
θαυμάσια δὲ λέγει τὰ κατὰ τῶν αἰγυπτίων
πραχθέντα· καὶ τὰ ἑξῆς· ἢ ἁπλῶς
πάντα ὅσα ὁ θεὸς ἐθαυματούργησεν:~

κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου ·viii·

Ἠγάπησα διὸ καὶ θεάσασθαι πάλιν εὔχο-
μαι· οἴκου δὲ καὶ εὐπρέπειαν καλεῖ τὴν
εὐταξίαν τῆς μωσαϊκῆς σκηνῆς· οὔπω
γὰρ ὁ ναὸς ᾠκοδόμητο:~

καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου:

Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τόπου ἠγάπησα· ἐν ᾧ
ἡ σκηνὴ τῆς δόξης σου πέπηγεν· ἢ τόπον
σκηνώματος αὐτὴν λέγει πάλιν τὴν σκηνὴν
ὅτι ὁ θεὸς ἐν αὐτῇ:~

μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου: ·ix·

Παρ' οἷς δὴ ἀξίων ὑμῶν, ἀλλὰ κατὰ ἄδικον
θάνατον ἀπολέσθαι ἢ τούτοις γὰρ ὅσον οὔπω
καταληφθῆναι ἀπόλλυσθαι διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν:~

καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου:

Οὐ μόνον γὰρ ἀσεβεῖς, ἀλλὰ καὶ ἄνδρας
αἱμάτων· τουτέστι φονευτὰς αὐτοὺς διαβάλλει:~

ὧν ἐν χερσὶν ἀνομίαι: ·x·

Ὧν ἡ ἀνομία πρόχειρος ἀεί:~

καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώρων

Καὶ οὐ μόνον ἀδίκους πράξεις καὶ φόνους, ἀλλὰ καὶ δωροδοκίας· δῶρα γὰρ ἀπεμπολοῦσι τὸ δίκαιον:

ια. ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην·

Πάλιν ὑπομιμνήσκει τὸν θεὸν περὶ τῆς ἀκακίας αὐτοῦ, τῆς ἀδίκου πάντως φυγῆς ἢ τῆς περὶ τοιούτους:~ λύτρωσαί με καὶ ἐλέησόν με

ὥστε μηκέτι τῶν τοιούτων τυχεῖν:~

ιβ. ὁ γὰρ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι·

Διότι ὁ πούς μου ἡδράσθη ἐν εὐθύτητι· τουτέστιν αἱ ὁδοί μου σκολιότητος ἀπέχονται· ὁμοιοῦται τῷ ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην: ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κύριε

Τοῦ ποδὸς γινομένου λοιπὸν θήσω ψαλμοὺς διὰ τῶν ἁγίων σου παρὰ πάσαις ἐκκλησίαις· καὶ ὄντως ἐκκλησίαι τῶν χριστιανῶν τὸν Δαυὶδ ἔχουσι μελῳδὸν καὶ διδάσκαλον· ἁρμόσει δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ὁ ψαλμὸς ἐπιβουλευομένων καὶ διωκομένων παρ' ἐχθρῶν· καὶ ὁ λογισμὸς γάρ τις ὅτι ἐμακροθύμησα βλαπτόμενος· καὶ οὐκ ἠδίκησα τοὺς πολεμοῦντάς με· κἀγὼ ἀσεβεῖς μὲν ὑπολαμβάνω τοὺς ἐφοδίζοντας· θυσιαστήριον δὲ τὸν ἐκεῖ λατρευόμενον ναόν· ὡς ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον· τὸν αὐτὸν δὲ καὶ οἶκον θεοῦ· καὶ τάξεις συμβαίνει πάντα κατὰ ἀναλογίαν:~ ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ πρὸ τοῦ χρισθῆναι.

κς 26 Τρεῖς ἐχρίσθη Δαυὶδ εἰς βασιλέα· πρῶτον ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ ἐν Βηθλεέμ· δεύτερον ὑπὸ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Χεβρὼν μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι τὸν Σαούλ· καὶ τρίτον ὑπὸ πάσης τῶν φυλῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεμφιβοσθαί· πρὸ τῆς δευτέρας οὖν χρίσεως ἐποίησε τὸν παρόντα ψαλμόν, ἔτι διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Σαούλ· ἁρμόζει δὲ καὶ ἡμῶν ἑκάστῳ· κατὰ τῶν ὁρατῶν ἐχθρῶν ἀναλόγως ἐκλαμβανόμενος:—

.α. κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου· τίνα φοβηθήσομαι;

Ὑπὸ σοῦ φησι φωτιζόμενος καὶ τῷ νοερῷ σου φωτὶ καταυγαζόμενος τῶν ὁρατῶν πολεμίων καταφρονῶ· φωτισμὸς μέν, ὡς τὴν ἀπὸ τῆς λύπης ἀχλὺν τῶν ὀφθαλμῶν μου διασκεδάζων· καὶ φωτίζων αὐτοὺς τῷ φωτὶ τῆς παρρησίας αὐτοῦ· σωτὴρ δὲ ὡς ῥυόμενός με ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν ἐχθρῶν· τίνα δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδένα:~

κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου· ἀπὸ τίνος δειλιάσω; .ιγ.

Οὐ γὰρ αὐτὸς ὑπερασπίζει, τίνα οὖν δειλιάσω· περὶ δὲ τοῦ ὑπερασπιστοῦ σαφῶς εἰρήκαμεν ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ψαλμῷ:

ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας, .ιδ.
τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου·

Οὐκ ἐδειλίασα φησὶ τῆς ἐπιβουλῆς· οὕτω γὰρ ἐθάρρησα σοι· καὶ γὰρ φθάσαντες μὲν οἱ δίκην θηρίων διώκοντες καὶ θοίνην ἡμετέραν ποιήσασθαι παρασκευάσαντες ἐμὲ μὲν οὐκ ἔλαβον, αὐτοὶ δὲ ἀπώλοντο ὑπὸ μάχην· τοῦτο δὲ γενέσθαι πολλάκις ἱστορία διδάσκει· καὶ ἅπαξ γὰρ καὶ δὶς ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ θηρευθεὶς τὰς χεῖρας διέφυγε· μᾶλλον δὲ ἀνελεῖν αὐτὸν ἀπειληθεὶς τὸν διώκοντα· ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὴν οἰκείαν ἐθαύμαζε φιλοσοφίαν· ἐκεῖνος δὲ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις ἔπεσε τῆς πονηρίας ποινήν:~

οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου, .ιε.
αὐτοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον·

Τοσαύτην φασὶ περιουσίαν τῆς ἐπικουρίας ἔλαβον καὶ διὰ τοσοῦτον καὶ πρὶν ἢ προσβαλεῖν πειραθῶσιν οἱ πολέμιοι κατὰ θεὸν τὸν δὲ νοῦν τῇ ἐλπίδι πάντα καθ' ὧν ἐπελήλυθεν· ἀπαντῶν γὰρ μετὰ τοῦ θανάτου οἱ εὐεργετηθέντες ἐν τῷ ἐπιζητεῖν μοι φαντασίαν τοσοῦτον ἐχθρὸν ἐπὶ τὸ διασπάσασθαι τὰς σάρκας μου ὥσπερ τὴν ὄψιν, θηριωδίαν αὐτῶν ἐκφαίνει· αὐτοὶ καὶ ἀσθενήσαντες μηδὲν με βλάψαι δυνηθέντες καὶ ἔπεσον μὴ τυχόντες τοῦ σκοποῦ:—

ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, .ιϛ.
οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου·

Παρεμβολὴ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, ἀθροίσματος ἐπιθέσεων οὕτω παραδόξως ε

34

ρρίσθην, οὐκέτι φοβηθήσομαι· οὐδὲ
παρεμβολὴν ὅλην, μήτι γε λόχον:~

.vi. ἐὰν ~~[illegible]~~ ἐπαναστῇ ἐπ' ἐμὲ
πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω

Ἐν ταύτῃ τῇ καρδίᾳ μου τῇ μὴ φο-
βουμένῃ τοῦ λοιποῦ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ
βοήθειαν· τινὲς δὲ ἐλλιπὲς ἔχον ἑρ-
μηνεύουσιν, ἔξωθεν λαμβάνοντες
τό· τῇ ἐλπίδι τῇ εἰς θεόν:~

.vii. μίαν ᾐτησάμην παρὰ κυρίου

Μίαν ἐπίρρημα ἀντὶ τοῦ ἅπαξ· ἢ καὶ
τοῦ τελείπεις· λείπει τὸ αἴτησιν· ἀρχὴ
μὲν δὲ καὶ τούτων ἀρχαί:~

ταύτην ζητήσω

Μετὰ τὸ ἐρασθῆναι, μίαν ᾐτησάμην αἴ-
τησιν· μὴ καὶ ἐπιζητήσω διὰ τὸ ἀπαρα-
κλητον· τίς δὲ αὕτη, ἄκουσον:~

τοῦ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου

Λόγος τέτακται μετὰ τὸν πρὸ αὐτοῦ προοίμιον
ψαλμός· εὐγε καὶ μάλα γὰρ ἐπὶ πᾶσι καὶ ἠγάπη-
σα εὐπρέπειαν οἴκου σου· καὶ μίαν
ὁμοῦ ζητῶν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ κατοικεῖν·
ἤτοι ὑπὸ παροικίᾳ· διὰ τί δὲ αὐτὸς ἐπη-
γάγετο:~

.viii. τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου
καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ

Ἡ ἀφανὴς θεωρία τῶν τερπνότητα αὐτοῦ
τέρπομαι· καὶ ἅμα ἐφορῶ μήτι πα-
ραλειφθῇ ἤ τι καθηκόντων· σφόδρα γὰρ ἦν
φιλόθεος

.ix. ὅτι ἔκρυψέν με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν
ἡμέρᾳ κακῶν μου

Διότι ἐν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μεγάλα περὶ ἐμὲ
ἡμέρα γὰρ κλυδώνων μου· ἔκρυψέ με
ἐν τῇ σκέπῃ αὐτοῦ· ταύτην γὰρ σκηνὴν
ἐκάλεσεν· ὅτι δὲ καὶ σκηνὴ τὸν προ-
σφυγόντα ἐφύλαξεν:~

ἐσκέπασέν με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς
σκηνῆς αὐτοῦ

Τὸ αὐτὸ λέγει πάλιν τραγικώτερον, ἀνακη-
ρύττων τὴν ἐκ κινδύνων· ἀπόκρυφον
δὲ τὸ ἐνδότερον· τουτέστι παντελῶς
ἀθεάτους με τοῖς ἀντιχειρέσι ἐποί-
ησεν:~

ἐν πέτρᾳ ὕψωσέν με .x.

Ἔρεισμα σφαλερὸν καὶ ἀφοβίαν μετέθηκεν
ἐκ μεταφορᾶς τῶν φευγόντων· καὶ εἰς τὸ πέτραν
ἀπότομον ἐπαναβαίνοντα:~

καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε τὴν κεφαλήν μου
ἐπ' ἐχθρούς μου

Διαθέμενος ἀπορρήτως θέας ἀποφαίνεται βε-
βαιοῦσθαι τὴν αἴτησιν αὐτοῦ περὶ
τῶν μελλόντων ὡς ἤδη γενομένων· προφητεύει δὲ
λέγων ὅτι ἐπακούσας κύριος, ἰδοὺ ὑπερτέρους
τῶν ἐχθρῶν ἐποίησεν· οἷα γὰρ μικρὸν τὸ
φαινόμενον κατὰ τὴν πολλήν· ἄλλως γὰρ
οὐκ ἂν ἐπληρώθη τὴν αἴτησιν· εἰ μὴ οἱ ἐ-
χθροί μου αὐτοῦ κατεργασθῶσιν:~

ἐκύκλωσα καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ .xi.
αὐτοῦ

Ὅπερ τῷ λαβὼν ψαλμῷ εἶπεν μέλ-
λων· τοῦτο νῦν ὡς ἐκβὰν δεικνὺς ἀποφαίνεται·
ἐκεῖ μὲν γὰρ εἴρηκε· καὶ κυκλώσω τὸ θυσι-
αστήριόν σου κύριε· ἐνταῦθα δὲ ἐκύκλωσα καὶ
ἔθυσα· ὁ δὲ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος κυ-
κλώσω καὶ θύσω ἐξέδωκεν· ὡς δηλοῦν
τὸν χρόνον ἐνεστῶτα· σκηνὴν δὲ λέγει αὐ-
τὴν ἐπιζητούμενον:~

θυσίαν ἀλαλαγμοῦ

Ἀλαλαγμὸς μὲν ἐφ' οἷς ἐσκεπάσθη ἀλα-
λαγμοῦ δὲ ἐφ' οἷς γενικῆς· ἀλαλαγμὸς
γάρ ἐστι βοὴ κατὰ τῶν ἐχθρῶν· τῇ θυσίᾳ δὲ
ἀντὶ νικητηρίου παιᾶνος· λέγει
δὲ θυσίαν εὐχαριστήριον ἅμα καὶ ἐπι-
νίκιον:~

ᾄσομαι καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ

Περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ᾄσω καὶ ψαλῶ
προειρήκαμεν ἐν τῷ δεκάτῳ ψαλμῷ:~

εἰσάκουσον κύριε τῆς φωνῆς μου ἧς .xii.
ἐκέκραξα

Προσθεὶς αὐτοῖς τὰ καθ' ἑαυτοῦ διὰ ἐπι-
πνοίας τοῦ ἁγίου πνεύματος αὐτόθι ἔχει
τοῦ προσφέρουσαν τὴν φωνὴν λέγοντι
περὶ τῆς μιᾶς ἧς ᾐτήσατο:~

ἐλέησόν με καὶ εἰσάκουσόν μου

Οὐχ ὡς πρὸς ἀξίαν μου διὰ τὸ ἐμὲ
ἀνάξιον· ἀλλὰ διὰ τὸ οἰκεῖον ἔλεον δὸς
κύριον:~

σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου ἐζήτησεν (?) .xiii.

ροῦντα ἔπειν αὐτῇ ἐκεῖ ἀθροισθεῖσα ἡ καρδία μου
καὶ οὐκ ἐπὶ παλαιὰς τὰς [illegible] μου· ἐπειδὴ
κύριε ζήτησον· δηλαδὴ τὸ γε ἐμοῦ δὲ αὐτὸ
περιφρονήσας πᾶσαν ἀγρυπνίαν ἐθέμην·

ἐξεζήτησε τὸ πρόσωπόν μου·

Ἡ ἐξ πρόθεσις ἐπίτασιν σημαίνει· φη-
σὶν οὖν ὅτι ἐπιμελῶς σε ἐξεζήτησε τὸ βο-
ηθοῦν πρόσωπον τὸ ἐνδιάθετον αὐτοῦ ὁ Δαβίδ·
κατ' ἀντίφρασιν οἷον ἐξεζήτησάς σε αὐτῷ·

τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω·

Τὴν ἐπισκοπήν σου καὶ ἔτι ζητήσω· καὶ
οὐδέποτε παύσομαι·

·xiiij· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ·

Τὴν ἐπισκοπήν σου τὴν ἐμὲ μακαρίως κατεπά-
σασαν(?)·

καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου·

Μὴ ἀναχωρήσῃς ἀπ' ἐμοῦ ἐν ὀργῇ· ἵνα μὴ
παραπέσωμαι(?) δαιμονικῶς· ἢ καὶ ὡς ἄρτι
πλημμελήσωσι· ἐπειδὰν ὁ φιλάνθρωπος
αὐτοῖς ἀντιλαβοῦ·

·xv· βοηθός μου γενοῦ·

Καὶ ἔσο τὸ μ[illegible]·

μὴ ἀποσκορακίσῃς με·

Μὴ ἀπώσῃ με· τὴν δὲ τοιαύτην λέξιν, ἀπὸ
τῶν κοράκων ἑλληνικῆς ἔλαβον οἱ ἐξελλη-
νίσαντες ἑρμηνεῖς·

καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου·

Πυκνὰ παρακαλεῖ· δηλοῖ τὸ τῆς προσευ-
χῆς ἔμμονον καὶ ἐγκάρδιον·

·xvi· ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλι-
πόν με·

Διότι καὶ αὐτῆς τῆς ἀπὸ τῶν γονέων παρα-
μυθίας ἐστέρημαι· οὐ μόνον τῆς ἀπὸ τῶν
φίλων συμμαχίας· τοῦτο γὰρ δὴ ἔδοξε τὸν
Σαούλ·

ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με·

Τοῦτο παρηγορεῖ ἑαυτὸν ἐπ' αὐτῷ· ἀλλὰ πρὸς αὐτόν
με φησὶν ἐγκατέλιπον, ἀλλ' ὅμως σὺ κύριε προσε-
λάβετό με· σκέπων καὶ ῥυόμενος·

xvij νομοθέτησόν με ἐν τῇ ὁδῷ σου·

Ἀντὶ τοῦ νομοθέτησον σωτηρίως ἀπ' ἐμοῦ(?)
[illegible]· ἤτοι νόμους με δίδαξον σοὺς ὁδη-
γοῦντα εὐθὺ πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς σὲ φέρουσαν·

καὶ ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ·

Εἰς τὴν ὀρθὴν ἐξίσωσον τῆς σοὶ ἵνα μὴ πλανῶ-
μαι σκολιοῖς λογισμοῖς ἐμπίπτων·

μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με· ·xviij·

Εἰς ψυχὰς θλιβόντων με ἤγουν ἀσθενεῖν θλί-
βοντας με ὡς ἐθέλωσι· κατ' ἀντίφρασιν·
μὴ παραδῷς με ἕως αὐτοῖς ὑποχείριον·
ἵνα μὴ οἱ ἐχθροί μου οἱ ἀποστάντες αὐτοῦ
ἀπ' αὐτοῦ ἐπιχαρῶσι· λέγει δὲ τὸν
Σαούλ·

ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι·

Καὶ ἐμαρτύρησαν κατ' αὐτοῦ ὁ Σαοὺλ ἀδίκως
ὡς δῆθεν λαβεῖν αὐτὸν μελετῶντος·

καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ·

Ἡ δέ τοι αὐτὴ μαρτυρία ἐψεύσατο ἑαυ-
τῇ· τουτέστιν οὐ γέγονεν ἀληθεύουσα· οὐδὲν
γὰρ αὐτὸν ἠδίκησεν ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὠφέ-
λησεν· ἢ καὶ ἄλλως αὐτὴ ὑπὸ χειρῶν ἑαυτῇ
συλλαβοῦσα ἐψεύσατο· μὴ τυχοῦσα
τοῦ σκοποῦ·

πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου·

Πιστεύω τῷ πληροφορῶν τῇ μονῇ τῇ ἐπὶ τῇ· ·xix·
ὅτι γενήσομαι καὶ ἀπολήψομαι τὴν βασι-
λείαν· καὶ ἀπολαύσω τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς·

ἐν γῇ ζώντων·

Ἐν τῷ κόσμῳ· γῆν μὲν γὰρ ζώντων οὗτος·
γῆν δὲ τεθνεώτων ὁ ᾅδης· ἔστι δὲ καὶ
ἄλλως εἰπεῖν· ὅτι περὶ τῶν ἀναστάντων ὁδὸ-
[illegible] ζωὴν ἐνταῦθα τὴν μέλλουσαν λέγων
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀγαθὰ δὲ ἃ ἡ-
τοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·

ὑπόμεινον τὸν κύριον· ·xx·

Τοῦτο καὶ τὸ ἑξῆς ῥητὸν, πρὸς ἑαυτὸν ἀπο-
τείνεται· καὶ ἐπᾴδει ἑαυτῷ λυπουμένῳ·
καὶ μὴ κατὰ πάντα ἀπελπιζομένῳ· ὑπο-
μένων ἤτοι αὐτὸν τὸν ἀναμένειν παρ' αὐτοῦ
βοηθόν·

ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία
σου καὶ ὑπόμεινον τὸν
κύριον·

Θαρσοποιὰ καὶ ῥωστικὰ ψυχῆς τὰ ἐπι-
φωνήματα· μὴ μόνον ὅσον τοσοῦτος ἐστὶν
ἀνίκητος καὶ περιθάρσυνεν· αὐτὸς
δὲ τὸ ὑπομένειν τὸν κύριον ἀσπάσονται πα-
ρακλήσεις καὶ ψυχαγωγίαν·

ψαλμὸς τῷ Δαυίδ· ψαλμὸς κζ
27

35

Καὶ οὗτος μὲν τὸν ψαλμὸν ἐπὶ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ σαοὺλ ἔγραψε·

.ι. πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι·

Διὰ τὸ πρὸς μηδένα ἔχειν ἀποβλέπειν· πάντας γὰρ εἶχε πολεμίους μαίνοντος ὁμοίως τοῦ σαοὺλ· διὰ τῆς κραυγῆς δὲ τὸ τῆς δεήσεως ἐπιτεταμένον ἐμφαίνει·

ὁ θεός μου μὴ παρασιωπήσῃς ἀπ' ἐμοῦ

Μηδὲ ποιήσῃς παρακούσας μου· χρήζοντος ἀεὶ τῆς σῆς ἐπικουρίας·

καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον

Καὶ ἐὰν παρακούσῃς μου εὐθὺς ὁμοιωθήσομαι τοῖς νεκροῖς ἤτοι ἀποθανοῦμαι. λάκκος γὰρ ὁ τάφος· ἢ καὶ λάκκον τὸν βόθρον νοήσομεν εἰς ὃν ὁ ἐμὸς ἐχθρὸς ἄγων ἀποθνήσκειν διὰ σοῦ ἀφυλάκτου ὄντι·

.η. εἰσάκουσον κύριε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου πρὸς ναὸν ἅγιόν σου

Ναὸν οὐ πω ἀνῳκοδομημένον· τὴν σκηνὴν λέγει· πρὸς ἣν ἐπαίρει τὰς χεῖρας ἐν προσευχῇ καὶ πόρρωθεν· οὕτω γὰρ καὶ δανιὴλ ἐν βαβυλῶνι προσευχόμενος, τὰς πρὸς ἱερουσαλὴμ θυρίδας ἀνεῳγμένας ἐφύλαττεν. οὐ γὰρ ἐκεῖ περιγράφουσι τὸ θεῖον, ἀλλ' ἐκεῖ τὴν θέαν ἐπιφανέστερον, ἔτι δ' ὑπάρχειν μεμαθηκώς. ἢ καὶ ναὸν τὸν οὐρανὸν ἀπὸ λήψεως, καθ' ὃ καὶ οἱ κοινῶς εὐχόμενοι εἰς οὐρανὸν ἐκτείνουσι τὰς χεῖρας·

.ιη. μὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν

Οἱ ποταμοὶ συναρπάζεσθαι φοβοῦμαι. μετ' αὐτῶν διὰ τὴν συναρπαγὴν φησί, συνελκύσῃς καὶ με μετ' αὐτῶν εἰς τὸ βύθισμα διὰ κακίας· οἱ γὰρ ὅτι καὶ ἄλλων τούτων ποιοῦσι κακίας προθέσεις ἢ μὴ ὑπὲρ αὐτῶν προσευχόμενοι, ἁμαρτωλοὶ ὄντες, τοῖς ἔργοις ἐστὶ δὲ τοῖς ὁμοίοις ὁμοίως δὲ καὶ ἀνόμοια·

καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀνομίαν μὴ συναπολέσῃς με

Τοῦτο τοῦ προτέρου σαφηνιστικὸν καὶ ταυτὸ δηλοῦν·

.ιη. τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν

Τοιοῦτος γὰρ ἦν μετ' αὐτοῦ σαοὺλ ὑποκρινόμενος φιλίαν πρὸς δαβὶδ ἐπιβουλεύων αὐτῷ λάθρα καὶ μάλιστα σαοὺλ·

δὸς αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν .δ.

Ἀξίαν τῆς κακίας αὐτῶν·

καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν

Καὶ τοῦτο τοῦ προτέρου σαφηνιστικόν·

κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δὸς αὐτοῖς ἀπόδος .δι.

Διὰ τῆς ταυτολογίας τὴν ὀδύνην ἐμφαίνει τῆς ψυχῆς καὶ τὸ πρὸς αὐτοὺς ζῆλον τῆς μισοπονηρίας·

ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς

Ἀπόδος αὐτοῖς τὴν κακίαν ἣν ἐνεδείξαντο· ἀντὶ τοῦ κακοῦ· ἐν τούτῳ ἐμφαίνει· ὅτι οὐ χάριν πικρίας ταῦτα τούτοις ἀπαιτεῖ, φιλοδίκαιος ἐπιπολὺ ἐκ τῶν ὀφειλομένων τιμωριῶν ἵνα μὴ πάθωσι καὶ δίκαιοι γένωνται·

ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου .δη.

Ὅτι μέχρι τοῦ νῦν οὐ συνῆκαν τὰς θείας ἀγανακτήσεις· τὰς ἐπιεικείας αὐτοῦ ὁ θεὸς. οὕτω πονηρευόμενοι. ἵνα καὶ ἡ φιλανθρωπία αὐτοῦ ἐλεηθῇ καὶ ἐν καιρῷ τιμωρηθῶσιν ἀσυνέτως·

καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ

Ἔργα δὲ λέγει ἃ αὐτὸς εἰργάσατο μετὰ σοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ τῶν ἔργων ἐμφαίνονται·

καθελεῖς αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς

Τοῦτο προφητεία τῆς ἀπωλείας αὐτῶν· ὅτι πεσοῦνται, οὐκέτι ἀνορθωθήσονται·

εὐλογητὸς κύριος ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου .δη.

Εὐλογητὸς ἀντὶ τοῦ ἄξιος εὐφημεῖσθαι καὶ ὑμνεῖσθαι· οἷα δὲ πληροφορηθεὶς περὶ ὧν ἐζήτησε, φησὶν ὅτι εἰσήκουσέ μου·

κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου .ιχ.

Καὶ τοῦτο τῆς πληροφορίας·

ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου

Ὡς μόνῳ ἀληθινῷ θεῷ·

καὶ ἐβοηθήθην

Καὶ οὐκ ἀπέτυχον τῆς ἐλπίδος·

ἀνέθαλεν καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου ἀνέθαλεν .ιχ.

Ἤγουν τοῦ παρατεθηκότα τὰς φροντίδας

ἐν κακοπαθείαις:

καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.

Ἐκ καρδίας προθύμως, οὐκ ἀναγκαστικῶς. τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ ἑκουσίως θύσω σοι. ἐξομολόγησιν δὲ νῦν τὴν εὐχαριστίαν λέγει:

·XI· κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστί.

Κύριος ἐνίσχυσε τὸν ἀριθμὸν ἡμῶν αὐτῶν λαὸν καὶ ὑπερμαχεῖ τῆς σωτηρίας τοῦ χρισθέντος τὸ βασιλεία κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ. λέγει δὲ περὶ τὸ τοῦ παντὸς λαοῦ καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα τὴν ἐσομένην μεταβολήν:

·XII· σῶσον κύριε τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.

Ὡς ἀπολαύσας ὅσων ηὔξατο, τὴν βασιλείαν, ὑπερεύχεται τοῦ λαοῦ. ἐνδεῖ τῇ κιβωτῷ τῆς ἐξόδου, ὅθεν λαὸν αὐτοῦ περιούσιον ἤτοι κληρονομίαν, τοὺς ἰσραηλίτας ἐκάλεσεν:

καὶ ποίμανον αὐτούς.

Συμβασίλευσον αὐτοῖς:

καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.

Καὶ ὕψωσον αὐτοὺς προπάντας, μέχρι τέλους. δηλοῦται δὲ καὶ παρὰ τοῦ δαυὶδ τοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ κατὰ τῶν πιστευσάντων τὸν χριστὸν ἰουδαίων ἐκλέγεσθαι. οἵτινες πάλαι πονηροὶ ὄντες, οἷς αὐτὴ καὶ τὰ ἐργαζόμενα πονηρία. διὸ καταθέμενοι θέντες οὐκ ἐπανορθώθησαν. ὁ δὲ ὁ θεὸς ἐκραταίωσε τὸν πιστὸν λαὸν καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ αὖθις ἡ εὐχὴ πρὸς τὸν χριστὸν ὑπὲρ τοῦ ἐξ ἐθνῶν λαοῦ αὐτοῦ, τοῦ δοθέντος αὐτῷ εἰς κληρονομίαν οὗ καὶ ἐποίμανεν καὶ ὕψωσεν ἀληθῶς:

ψαλ. κη
28

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐξοδίου σκηνῆς.

Κατὰ μὲν τὴν ἱστορίαν, ἐν ᾧ ὁ προφήτης ψάλλει παραγγέλματα τοῖς ἱερεῦσι καὶ λευίταις, περὶ τοῦ ἐξοδίου τῆς σκηνῆς. ἤτοι περὶ τῆς ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ ναοῦ. τί ἐξιοῦσι προσήκει ποιεῖν. φησὶ γὰρ ἐξιοῦσιν ὑμῖν ἄρατε. ὅτι ἄξατε κριῶν ἄρρενα τέκνα νεογνά, ὅτι καὶ δόξαν διὰ φωνῆς τῶν ψαλμῶν, ὅτι τιμὴν διὰ τάξεως καὶ εὐλαβείας. ὅτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ναοῦ προσκυνεῖτε. τροπικῶς δὲ ἀναγωγήν, ἤγουν περὶ τῆς ἐξόδου τῆς ἀπὸ τοῦ σώματος τί ποιεῖν ὀφείλομεν. σοφὴ ἔοικε γὰρ ζόμενοι πρὸς ἔξοδον τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. ἐπεὶ πρᾶξαι ἐνταῦθα πρᾶξις, ἐφόδιον τῆς ψυχῆς γινόμενον):

ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν. ·1·

Υἱοὶ μὲν θεοῦ οἱ ἀπόστολοι. οὓς πατὴρ καὶ ὁ κύριος αὐτοὺς προσηγόρευσεν. ἐπεί· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν. υἱοὶ δὲ κριῶν, οἱ ἐξ ἐθνῶν. ὧν οἱ πρόγονοι διὰ τὴν πλάνην προεστῶτες· ὧν τοῖς ἀποστόλοις, προσάγειν τῷ χριστῷ τὰ ἔθνη. οὕτω δὲ παρὰ τοῦ σωτῆρος. ἐν υἱοῖς θεοῦ. ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ. ἐνέγκατε υἱοὺς κριῶν· ἐμφαντικὸν γὰρ σπουδῆς ἡ ἀναδίπλωσις. ἢ καὶ ἄλλως υἱοὶ μὲν θεοῦ οἱ διὰ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ βαπτίσματος υἱοθετηθέντες τοῖς ἀποστόλοις ἐπὶ τὸ εὐαγγέλιον. κριοὺς δὲ τοὺς ἀποστόλους ἔφη ὡς ἡγουμένους ὡς ἀγελάρχας. ὅπου οἱ πλεῖστοι προχαρακτῆρι ταῖς τοσαῖς ἀγέλαις τροφοῖς. τοῦ τὸ ποιμένα ἀπὸ δεσπότου τοῦ θεοῦ. φησὶ γὰρ πρὸς πέτρον· εἰ φιλεῖς με, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου:

ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν. ·4·

Δόξαν μὲν διὰ ὑμνολογίας διὰ τοῦ φόβου δὲ τιμήν. ἡ φυλακὴ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, εἰ γὰρ κατὰ τὸν ἀπόστολον διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις, εὔδηλον ὡς τιμᾷς αὐτὸν διὰ τῆς φυλακῆς:

ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ.

Διὰ πάντων τῶν πράξεων, ἁρμόζει γὰρ πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας τὸ ὄνομά μου, δι᾽ ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ὁ γὰρ ἐθνικὸς ὁρῶν τὸν πιστὸν τὸ διάφορον μὲν ἐν κλήσει, ἐπαινεῖ τὸν χριστόν. εἰ δὲ φαῦλον, δι᾽ αὐτοῦ μᾶλλον ὡς κακίας ἔσονται. ἐνέγκατε οὖν τῷ κυρίῳ ἔπαινον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. τοῦτ᾽ ἐστὶν αὐτοῦ προσφέρετε φασί:

προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.

Ἡ μὲν πρόσκαιρος μὲν αὐλὴ ἡ ἁγία τοῖς ἰουδαίοις ἡ ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ ναός· μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ χριστοῦ ἐπιδημίαν, ἐγένετο ἡ ἐπουράνιος αὐλὴ ἡ ἄνω μονή. ὕστερον δὲ γέγονεν ἡ αὐλὴ ἁγία αὐτοῦ χριστοῦ· ἡ τῶν χριστιανῶν ἐκκλησία καὶ πίστις. ἐν ᾗ προσκυνεῖν αὐτὸν ὁ λόγος προτρέπεται καὶ λύων τὰς ἁμαρτίας ὡς προφήτας· κἀμὲ μόνον ἐκκρίνων, τὴν ἀπὸ χριστοῦ παράδοσιν πιστοί· διωκόμενοι αὐτήν, καὶ τὴν ἐπὶ πρόσωπον· διὰ τοῦ προπεφυτευμένου ἐν τῷ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου δηλαδὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν πιστῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς ἐκεῖ τοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσι.

·γ· φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Τοῦτο προφητεία περὶ τῆς μελλούσης ἄνωθεν φωνῆς ἐν ἰορδάνῃ. ὅτε ὁ χριστὸς ἐβαπτίσατο λεγούσης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ηὐδόκησα.

ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν.

Ὅπερ ἀφῆκεν ἐκείνην τὴν φωνὴν κύριος καὶ βροντὴν ὀνομάζει. διὰ τὸ ἐξ οὐρανοῦ κατενηνέχθαι· ὅθεν καὶ αἱ βρονταί· καὶ διὰ τὸ στερρὸν καὶ ἐξάκουστον. θεὸς τῆς δόξης αὐτὸς τοῦ ὄντως, ὡς καὶ θεὸς τῆς ἀληθείας ὁ ἀληθινός· καὶ θεὸς ἐκδικήσεων ὁ ἐκδικητής· καὶ θεὸς δικαιοσύνης ὁ δίκαιος· καὶ θεὸς ἐλέους ὁ ἐλεήμων· καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἰδίωμα δὲ καὶ τοῦτο τῆς παλαιᾶς.

κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.

Οὐχὶ ἐν ὕδασι τοῖς τοῦ ἰορδάνου· καὶ δι᾽ ἐκείνων ἐν πᾶσιν ὕδασιν ἁγιάζων τὴν φύσιν τῶν ἐν ἰορδάνῃ.

·δ· φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύι.

Εὐλόγως ἄρα κατὰ τῶν πνευμάτων ἀνθρώπων, φωνὴ γίνεται κυρίου· ῥωννύουσα καὶ ὑποτιθεῖσα τὰ [illegible].

φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.

Καὶ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ· τὰ ἅγια φρονοῦσι μὲν τῶν πνευμάτων· φρονοῦσι δὲ τὰ σώματα. ὡς δηλοῦσθαι δι᾽ ἀμφοῖν τὸ ἰσχυρὸν τοῦ πνευματικοῦ· διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς πρὸς τὸν θεωρητήν.

·ε· φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους.

Ἡ κέδρος ποτὲ μὲν ἐπὶ καλοῦ παραλαμβάνεται διὰ τὸ ἄσηπτον· καὶ ὑψίκομον· καὶ εὐώδες. ὡς τό, δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡς ἡ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται. ποτὲ δὲ ἐπὶ κακοῦ διὰ τὸ ἄκαρπον καὶ διὰ τὸ ὑψηλόν· ὡς τό, εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. ἐνταῦθα δὲ κέδρους ὀνομάζει τοὺς δαίμονας διὰ τὸ ἐπηρμένον, ἢ ἐπεὶ τοσαύτας αὐτὸς ἀπὸ τοῦ οἰκοῦ ἐξεκρήμνισε. φωνὴ φησὶ γίνεται κυρίου, ὅτι συντρίβει καὶ καταράσσει τοὺς δαίμονας. ὑπορρίπτει γὰρ μετὰ τὸ κύριον ἐναντιωθῆναι πλείστους ἐν ταῖς τῶν χοίρων, καὶ ὑπὸ κολάσεις ἐξεχέοντο.

καὶ συντρίψει κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου.

Ὁ λίβανος, ὄρος παλαιστίνης ὑψηλὸν καὶ δενδροφόρον· ἐν ᾧ μάλιστα ἀναφύονται, ὅθεν κέδρους λιβάνου λέγει ταύτας, τὰς ἀναφυείσας ἐν αὐτῷ. ἐκ τοῦ περιέχοντος δηλῶν τὰ περιεχόμενα. καὶ ἄλλως ἐοίκασι κέδροις, διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς ὀφρύος καὶ κατάκομον καὶ ἄκαρπον, πρὸς ἀσεβείας ὑπερηφάνου, τὴν τοῦ καταλοιποῦ διὰ δὲ τοῦ συντρίψει ὑποτίθεται· καὶ τὴν ἀπόπτωσιν τῶν τοιούτων σχημάτων.

·ς· καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον τὸν λίβανον.

Καὶ ὥσπερ τὸν ἐγχειρηθέντα παρὰ τοῖς ἑβραίοις μόσχον ἐλέπτυνε διὰ μωσέως καὶ διεσκόρπισεν· οὕτω καὶ τούτους, ἐπὶ σὺ ἔτι κατὰ τὸ ἀναλογοῦν τοῦ λιβάνου· ἵνα νοηθῇ ὅτι λεπτύνει αὐτοὺς λέγω δὴ τοῦ λιβάνου ὅλου, οὐ κατὰ μέρος, ἀλλὰ καθόλου αὐτοῦ γενησομένου τοῦ λεπτυσμοῦ.

καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων.

Περὶ τοῦ χριστοῦ ὁ λόγος· ἠγαπημένος μὲν γὰρ ὡς μονογενής· οὕτω γὰρ καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸν ἐκάλεσεν· οὗτός ἐστι λέγων ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. υἱὸς δὲ μονοκερώτων, διὰ τὸ ἄμαχον καὶ δυνατόν· τοιοῦτον γὰρ εἶναι τὸ ζῶον τοῦτό φησιν ἡ βίβλος ἰώβ. ὅρα δὲ ὅπως ὁ μὲν θεὸς ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ προσαχθείς, ἀμνὸς ὀνομάζεται καὶ πρόβατον· ὡς τό, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ· καὶ τὸ ὡς πρόβατον

ἐπιφαίνῃ ἡ χάρις. ὅπερ δὲ ἀμυδρῶς αἰσθάνεσθαι δὲ
οἱ καταξιωθέντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ πονηροῦ.
ὥσπερ μονοκέρωτες. λέγεται δὲ ὡς μονοκέ-
ρως, καθὼς ἐκαλεῖτο ὑπὸ μονογενοῦς γε-
ννηθείς. ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀμυνομένους. ἐκ δὲ
τῆς μετ᾽ ἄλλων ἀνδρός. τούτων δὲ ὡς φησὶ
τριβομένων καὶ λεπτυνομένων, ὅσα γε ἀν-
θρωπος ἔσται. πολλοὶ γὰρ ἀπ᾽ αὐτοῦ οὐ κατίσχυ-
σαν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ:

.ρη. φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυ-
ρός:

Διακόπτει καὶ τοῦτο γέγονεν· προσαρ-
ρέει δὲ τοῖς περὶ Ἀνανίαν μέν. τὴν τῆς Βα-
βυλῶνος κάμινον. ἡ γὰρ διακοπεῖσα,
πυρὰ δρόσου διασυρίζουσα ἐδέξατο. ἐπο-
μένως δέ, καὶ ἐπὶ τῶν ὑποδεξαμένων τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Χριστοῦ. λέγοιτο δ᾽ ἂν καὶ ἐπὶ
τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ὅ-
τε διακόπτει καὶ διαμερίζει τὴν φλόγα
τοῦ πυρός. ὥστε τὸ μὲν φωτιστι-
κὸν καταλαμπρύνειν τοὺς δικαίους αὐτοῦ. τοῖς δὲ
κακοῖς ἀποκληρωθῆναι τὴν καυστικὴν
καὶ κολάζουσαν, τοῖς ἁμαρτωλοῖς:

φωνὴ κυρίου συσσείοντος ἔρημον:

Ἔρημον τὰ ἔθνη καλεῖ διὰ τὴν ἐρημί-
αν τῆς θεογνωσίας καὶ τὴν ἀνυδρίαν τοῦ
πνεύματος τῆς διδασκαλίας. καὶ τὴν ἀκαρ-
πίαν τῶν ἀρετῶν. ἣν γὰρ εἶχεν ἔρημον
ὁ Χριστὸς ἐπιφανείς, συνέσεισε. μεταποιή-
σας εἰς ἑαυτόν. καὶ ἀρόσας τῷ ἀρό-
τρῳ τῆς πίστεως:

καὶ συσσείσει κύριος τὴν ἔρημον Καδής:

Συσσείσει δέ φησιν· οὐ πᾶσαν τὴν ἔρημον.
ἀλλὰ τὴν Καδής· τουτέστι τὴν ἁγίαν,
τὴν ἀφωρισμένην καὶ ἀξίαν αὐτοῦ. τὸ Καδὴς
γάρ, ἁγίαν ἑρμηνεύεται καθ᾽ Ἕλληνας:

.ρθ. φωνὴ κυρίου καταρτιζομένου ἐλάφους:

Ἐνταῦθα δὲ ἰσχυρίζονται τινὲς ὅτι τὸ φω-
νὴ κυρίου συντρίβοντος τὰς κέδρους. καὶ τὰ
ἄλλα τὰ τοιουτότροπα. οὐκ ἀπὸ ἐνεργείας
πρακτικῆς. οὐδὲ πραγματείας συνίσταται. ἀλλ᾽
[illegible] ἐπρόσφερον ὁμοίου καὶ ἐπὶ προ-
σώπου. συντρίβοντος τὰς αὐτὶ τοῦ συν-
τρίβοντος. καὶ ἐπρόσφερεν μὲν διὰ
τὸ ἀρσενικόν, δι᾽ αὐτὸ θηλυκοῦ. ἐπρόσφερον

ταῦτα δὲ διὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν τῆς εὐθείας. ἐλά-
φους δὲ λέγει τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ. ὡς
πρὸς γὰρ ἡ ἔλαφος διαφέρουσα τοῖς ἀπὸ
τῶν ἰοβόλων ἑρπετῶν θηρίων. καὶ δὴ
ὥσπερ ταῦτα διὰ τῆς ἰδίας ὀσμῆς καὶ ἀ-
νέλκουσα. τῇ δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀπὸ τοῦ
στόματος αὐτῆς ἕλκει. οὕτω καὶ πᾶς ὁ
τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς ἔλαβεν ἐξουσίαν. καὶ
τὰ ἑξῆς. ἤγουν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων
καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν
τοῦ ἐχθροῦ. ἀλλ᾽ ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου
καταρτίσει αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον τοῦ
κηρύγματος καὶ τῆς ἀρετῆς. ἡ λέγουσα·
ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν καὶ
τὰ ἑξῆς. καί γε διώκουσι μὲν τοὺς νοητοὺς
ὄφεις τῇ ὀσμῇ τοῦ πνεύματος. ἀπολλύουσι δὲ αὐτοὺς
τῇ δυνάμει τοῦ ἐκπεμπομένου λόγου τοῦ
στόματος αὐτῶν:

καὶ ἀποκαλύψει δρυμούς:

Δρυμοὺς λέγει τοὺς ὑλώδεις καὶ ἀκάρπους
τόπους τῶν ἐθνῶν. ἐν οἷς ἐνεφώλευον ὡς
θηρία τὰ ποικίλα καὶ ἄγρια πάθη. ἀλλ᾽
ἀποκαλύψει περιελθὼν τὴν πυκνότητα τοῦ
σκότους αὐτῶν τοῖς λόγοις. ὡς εἶναι πολυμε-
ρῶς φησὶν ὑπὸ πᾶσαν μάχαιραν [illegible].
ὥστε γενέσθαι τὰ θηρία φανερὰ καὶ εὐεπί-
χειρα τοῖς ἐλάφοις:

καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις
λέγει δόξαν:

Τουτέστι πανταχοῦ. καὶ πᾶς πιστεύ-
σας καὶ οὐ τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις. οὐδὲ
Ἰουδαῖοι μόνον λέγουσι δόξαν. ἀντὶ
τοῦ ἀναφέρουσιν εὐχαριστοῦντες αὐτῷ ὡς λυ-
τρωτῇ. λέγει δὲ ποτὲ ὅτι ὁ καιρὸς καλεῖ: .ιχ.

κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ:

Κατακλυσμὸν λέγει, τὰ κατακλυσθέντα τῇ
πλημμυρίδι τῶν παθῶν ἔθνη. ταῦτα δέ φησιν
ἐνοικήσει ὁ Χριστὸς ταῖς χώραις τῆς ἐκκλησίας
αὐτοῦ. ἢ κατακλυσμὸν νόει, τὸ θεῖον βά-
πτισμα κατακλύζον τὰς ἁμαρτίας.
ὃ ἐνοικήσει ταῖς ἐκκλησίαις:

καὶ καθιεῖται κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν
αἰῶνα:

Βασιλεύει τῶν πιστῶν ἀπὸ τότε μέχρι καιροῦ.
ἐδόθη μοι γάρ φησιν ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔσται ἡ αὐτοῦ τοῦ μένος, δι᾽
αὐτοὺς ἐχθροὺς τοὺς καθιζάνας:

.x. κς ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει·

Τῶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ πολεμουμένων τοῦ ὄχλου
καὶ δὲ μόνον καὶ πλήθους:

κς εὐλογήσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ·

Πολεμούμενον μὲν, ἐν ἰσχύϊ· ἐνδὲ τῷ καιρῷ
τῆς εἰρήνης εὐλογήσει· τοῦ πᾶσι χάριν
ἀξίως ὥσπερ ἀποδωρεὰς τοῦ ἁγίου
πνς· ἡ εὐλογήσει αὐτοῦ τοῦ ἐπαινέσαι
εὐχαριστοῦντα αὐτῷ: ψαλμὸς ᾠ-

δῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαδ.

ψαλ. κθ
29

Τί μέν ἐστι ψαλμὸς ᾠδῆς, ἐν τῷ προοιμίῳ
τῆς ἐξηγήσεως τῆς παρούσης βίβλου
προείρηται· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τῆς ἐπιγραφῆς,
διάφοροι λόγοι φέρονται. τινὲς μὲν γάρ
φασιν· οἶκον μὲν τὸ τοῦ δαδ ψυχήν ὀνο-
μασθῆναι· ὡς κατοικητήριον γενομένην
τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος· ἐγκαινισμὸν
δὲ τὴν αὖθις ἀνανέωσιν· ὅτε μετὰ τὴν πορ-
νείαν καὶ τὸν φόνον οὐρίου μετανοήσας
θερμῶς, ἠξιώθη πάλιν τοῦ προφητεύ-
ειν, ὡς τὸ πρότερον. τινὲς δὲ οἶκον μὲν
τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· ἐγκαινισμὸν
δὲ, τὴν διὰ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ βαπτίσ-
ματος ἀνακαίνισιν αὐτῆς. ἄλλοι δὲ
ἐγκαινισμὸν ἐκάλεσαν, τὴν ἐγκαινίων
ἑορτὴν ἐοικυῖαν ἑορτῇ· ἣν ἑώρτασεν
μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀλλοφύλων
ἐν τῷ ναῷ τοῦ οἴκου κυ. ὡς ἔγνω-
μεν ψαλμὸν τοῦτον, ψαλμὸν ᾠδῆς
τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου. προαναφω-
νοῦντα τινας ἀκολούθως ῥηθῆναι τῇ
νικαῖα. ἀπὸ τοῦ δαδ ἀπὸ προσ-
ώπου τῆς ἐκκλησίας· ἀπὸ προσώπου ἑζεκίου· ἑκάσ-
του, ἁρμοσοιεν δὲ· τὸ δὲ τοῦ δαδ
ἀναγνωστέον καθὼς αὐτά. δηλοῦσι τοι ποι-
ήματα:

.ι. ὑψώσω σε κε ὅτι ὑπελάβου με·

Πᾶς ὁ ταπεινὸς ὑψώσει τὸν ὑψηλόν· ἤδη
λογόω ὑψηλὸν αὐτὸν ὁμολογῶν· οὕτω
γὰρ καὶ μεγαλύνει αὐτόν· ὁ μέγιστος δὲ
μεγαλύνων ὡς ἐκ τοῦ ἐναντίου τα-
πεινοῖ αὐτὸν καὶ σμικρύνει. ὁ ταπεινὸς
καὶ μικρὰ περὶ αὐτοῦ φρονούμενος, ὑπο-

λαβεῖς ἡ αὐτοῦ τοῦ μετεωρισμοῦ ἐκούφισας
καὶ ἐγείρας τοῦ πτώματος, ὑποθεὶς τὴν
χεῖρα τῆς βοηθείας:

καὶ οὐκ εὔφρανας τοὺς ἐχθρούς μου
ἐπ᾽ ἐμέ:

Κατὰ τοῦ δαδ μὲν, ὅτε ἐδόθη τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ ὁ θς διὰ τοῦ προφήτου νάθαν ἢ
πάλιν ὅσος· κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοὺς
δαίμονας· κατὰ δὲ τὸν ἑζεκίαν, τοὺς ἀσ-
συρίους. οὐκ εὔφρανας δὲ αὐτοὺς οὐ
δέδωκας εὐφρανθῆναι αὐτοὺς κατ᾽ ἐμοῦ:

κε ὁ θς μου ἐκέκραξα πρὸς σε .γ.
καὶ ἰάσω με:

Δηλονότι οὐκ ἀπὸ μακρᾶς· ὁ μὲν γὰρ δαδ εἰ-
πὼν, ἡμάρτηκα τῷ κω, ἤκουσεν εὐθέ-
ως, καὶ κς ἀφεῖλε τὴν ἁμαρτίαν σου. ἡ δὲ ἐκ-
κλησία ἐπικαλουμένη αὐτὸν ἐν τῷ ὕδατι
τοῦ βαπτίσματος. εὐθὺς ἀπεβάλλετο τὰς
πληγὰς τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ ἑζεκίας, θα-
νατηφόρῳ περιβαλλόμενος ἱκετεύσας, ταχὺ
ἰάθη ἀπὸ τῆς πληγῆς τῆς παλαιᾶς ὀρφνείας:

κε ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου τὴν ψυχήν μου· .ω.

Κατὰ μὲν τοῦ δαδ καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ τοῦ
σκότους τῆς ἁμαρτίας, ἢ καὶ διὰ τὴν
τοῦ ἀδου κατάληψιν, τοῦτο καὶ τὴν τῆς ψυχῆς
ἐλευθερίαν· κατὰ δὲ τὸν ἑζεκίαν ἀπὸ τοῦ
σκότους τοῦ θανάτου, ἢ σκότους τῆς ἐμπτώσεως:

ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
εἰς λάκκον:

Τὸ αὐτὸ πάλιν ἄλλως ἑρμηνεύει τοῖς εἰρημένοις.
ποικίλλων τὴν διήγησιν τῆς εὐεργεσίας.
λάκκον δὲ νοήσας, τὸν ἄφυκτον κίνδυνον.
τοιοῦτος γὰρ ὁ βόθρος, ἢ τὸν τάφον ἢ τὸν
ᾅδην. καὶ ταῦτα γὰρ ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς
εἰσί. καὶ ἄφυκτα. ἔσωσας με φησὶν ἀπὸ
τῶν καταβαινόντων εἰς κίνδυνον. κατὰ μὲν
τὸν δαδ καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ψυχικόν. κατὰ
δὲ τὸν ἑζεκίαν σωματικόν. χρὴ γινώσκειν
ὅτι οὐ πάντα τὰ ἑξῆς ῥητὰ
πᾶσι τούτοις ἁρμόζουσιν ἀλλὰ τινὰ
τοιαῦτα γὰρ ὡς ἐπὶ πάντα τὰ προφητικά:

ψάλατε τῷ κω οἱ ὅσιοι αὐτοῦ· .ω.

Οἱ δίκαιοι αὐτοῦ· οἱ ἐνάρετοι· οἱ γὰρ μὴ τοιοῦτοι
λέγω ψάλλοντες, οὐ ψάλλουσιν. οὐ γὰρ δύναται δένδρον
πονηροῦ, καρποὺς ἀγαθοὺς ποιεῖν· οὐδὲ καρπὸν

θανατηφόροις, ῥήματα ἐκβάλλειν ζωῆς.

iv καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

Καὶ εὐχαριστεῖτε τῇ μνήμῃ αὐτοῦ· ὅτι ἐμνημόνευσεν ἡμῶν αὐτὴ τῶν ἐπιλελησμένων διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

v ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ:

Ὀργὴν μὲν ὀνομάζει νῦν τὴν κόλασιν· θυμὸν δὲ τὴν ἀγανάκτησιν· ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ νοῦς· ὅτι κόλασις μέν ἐστιν ἐν τῇ ἀγανακτήσει αὐτοῦ· ζωὴ δὲ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ· τουτέστιν ἀγανακτῶν μέν, κολάζει ὡς δίκαιος· θέλει δὲ ἀεὶ ὡς ἐλεήμων ἐλεεῖν· ὡς ἂν εἶναι τὴν μὲν ἐπὶ ... ἀπροαίρετον· τὴν δὲ φύσει θέλησιν· φησὶ γὰρ διὰ Ἰεζεκιήλ· μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν· προτάττει δὲ ἡ γραφὴ τὰ λυπηρὰ τῶν ἡδέων· ἡδέως μὲν γὰρ τὰ λυπηρὰ τὰ χρηστά· ὡς τὸ ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω κἀγὼ ἰάσομαι:

vi τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις.

Οὕτω βούλεται δηλῶσαι, ὅτι ἡ μεταμέλεια ταχεῖαν ἐπάγεται τὴν συγχώρησιν· ὅσα γὰρ ἑσπέρας κλαύσας, τὸ πρωὶ εὐθὺς ἀγαλλιασθήσεται· προηγορεύουσι τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἔστι δὲ ἡ προφητεία περὶ τῶν ἀποστόλων· οἳ ἑσπέρας τοῦ σαββάτου, μετὰ τὴν ταφὴν τοῦ σωτῆρος κλαίοντες, τὸ πρωὶ τῆς κυριακῆς αὐτῶν ... ἐκομίσαντο χαρᾶς εὐαγγέλιον· ὅτι ἀνέστη κύριος· καὶ οἱ περὶ τὸν Ἐζεκίαν δέ, μετὰ τὴν φοβερὰν ἀπειλὴν τοῦ Ῥαψάκου ἑσπέρας συμπεσόντες, καὶ κλαύσαντες ὡς ἤδη καταληφθησόμενοι, τὸ πρωὶ χαρᾶς ἐπλήσθησαν· διὰ τὸ ἀγγέλου ἀοράτως ἀναιρεθέντων τοσούτων ἑκατὸν χιλιάδων· αὐλισθήσεται δὲ ἀντὶ τοῦ σκηνώσει:

vii ἐγὼ δὲ εἶπον ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὕτω περὶ Δαβὶδ ἐστὶ καὶ Ἐζεκίου· ἡ εὐπάθεια ἐβλήμερι ... αὐτῶν· ὥσπερ τὸ μὴ δεῖν πραγῆσαι ποτέ, εὐθηνίαν μὲν γάρ, ἢ εὐεξίαν ... βασιλείας δὲ ἢ περιαίρεσιν τῆς εὐσταθείας:

Κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παράσχου τῷ viii
κάλλει μου δύναμιν· ἀπέστρεψας ix
δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
τεταραγμένος.

Περὶ τῶν αὐτῶν καὶ ταῦτα· φησὶ γάρ, ὅτι ἣν περ εἶχε δύναμιν τὸ κάλλος μου πρὸ τῆς παραπτώσεως καὶ περιφανείας τῆς βασιλείας μου, σὺ ἐθελήσας δέδωκας ἔχειν· καὶ ἐξ ἧς ἡμάρτησα ἀπέστρεψας τὴν ἐπισκοπήν σου δι' αὐτὴν ἐμήν ... καὶ εὐθὺς ἐγενόμην ἐν θορύβῳ καὶ συμφορᾷ:–

πρὸς σέ, κύριε, κεκράξομαι: x

Ἀπολαύσας ταχείας ἐπικουρίας, πρὸς σὲ τὸ ἑξῆς κεκράξομαι· παραιτήσεις οὐδὲ ὅτι τὸ κράζειν καὶ τὸ βοᾶν ἐπὶ τῆς ἐκ καρδίας δεήσεως τίθησιν ἡ γραφή:

καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι:

Ὁ αὐτὸς καὶ ταῦτα· ἢ πρὸς σὲ μὲν διὰ τὸν πατέρα· πρὸς τὸν θεόν μου δὲ διὰ τὸν υἱόν· ἔοικε δὲ προσαγορεύειν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Ἀβεσσαλὼμ ἐδίωκε τὸν Δαβίδ· διωκόμενος δὲ ἔφυγεν ὁ Δαβίδ, ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν· ἢ καθ' ἣν Ἐζεκίας πληροφορηθεὶς ὑπὸ τοῦ προφήτου ὅτι ἀποθανεῖται, ἱκέτευσε τὸν κύριον περὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς· κεκράξομαι φησὶ καὶ δεηθήσομαι, λέγων οὕτως.

τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν XI
τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν;

Αἷμα λέγει τὴν σάρκα· ἡ σὰρξ γὰρ αἷμα πεπηγός ἐστι· ποία φησὶν ὠφέλεια τῆς σαρκός μου οὕτως αὐξηθείσης καὶ κοσμηθείσης ἐπὶ τῷ καταβῆναι μεθ' ὃ εἰς ... ἀμαρτάνουσαν μετὰ τὸ γεννηθῆναι· φαυλίζει δὲ τὴν φύσιν ὡς ἐπίκουρον· καὶ ὀλιγοχρόνιον· ἄνθρωπος γάρ φησι ματαιότητι ὡμοιώθη:–

μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς, ἢ ἀναγ- ·XII·
γελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;

Ὅμοια ταῦτα· οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδην· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον· θαρρῶν γὰρ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ θεοῦ διομολογεῖ ταῦτα λέγων· ἄρα εὐχαριστίας ἔχοιτο ἀπαλλαγεὶς κινδύνων.

38

ἢ διὰ τὸ ἐκ τοιούτου ἀργοῦ σώματος ὅτι οὐ ἀλη-
θὲς εἰ μὴ ὁ σὺ ἀληθής, τῶν μὲν ἄλλων θεῶν
ψευδῶν ὄντων· ὁ δὲ ὡς περιεσώθη σου
τὰ ἐπὶ γῆς μέγιστα. βέλτιον οὖν ἐστὶ ζῆν
με καὶ μὴ ἀποθανεῖν, ἀλλ᾽ ἵνα ἐξομολογῶμαι
καὶ ὑμνῶ, καὶ κηρύττω τὴν ἀλήθειάν σου.

·xii· ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με·

Αἰσθόμενος τῆς θείας βοηθείας, ὡς
ἤδη γινομένης αὐτῷ δι᾽ ἧς ἔσται· ἤκουσε κύριος
ἐμῆς κραυγῆς· τοῦτ᾽ ἔστι προσηκαμένου
τὴν δέησιν· οἱ γὰρ μὴ προσιέμενοι, οὐδ᾽ ἀκοῦ-
σαι ἀνέχονται.

κύριε ἐγενήθη βοηθός μου·

Ἀκούσας, ἠλέησε· καὶ ἐλεήσας ἐβοή-
θησέ μοι· ὁ ὢν ἐν τοῦτῳ τιμὴ καὶ θεοῦ.

·xiii· ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χα-
ρὰν ἐμοί·

Κοπετός ἐστι τὸ θρηνεῖν καὶ τύπτειν τὸ στῆ-
θος καὶ τὰς παρειάς· κοπετὸν γὰρ τὸ τύ-
πτω· ἐνήλλαξεν ἀλλ᾽ ὑπὲρ μου εἰς χαράν.

διέρρηξας τὸν σάκκον μου καὶ
περιέζωσάς με εὐφροσύνην·

Ὁ σάκκος μετανοίας καὶ ταπεινώσεως σύμ-
βολον· οἱ γὰρ μετὰ καὶ ἀπαρηγορήτου συμ-
φορᾶς περιπεσόντες, σάκκον περιεβάλ-
λοντο, καὶ σποδὸν τῆς κεφαλῆς κατε-
πάσσον. ὅπερ δὲ ἐνδυμα σῶμα περι-
ρρήξαντος αὐτοῦ, εὐφροσύνην ἐνδύματα
ἐζωννύοντο· διέρρηξας ἀντὶ τοῦ ἐξέ-
δυσας τὸ πένθος· περιέζωσας δὲ τοῦ
πνεύματος, ἠμφίασας εὐφροσύνην.

·xiv· ὅπως ἂν ψαλῇ σοι ἡ δόξα μου·

Ἵνα ἀνυμνήσῃ σε ἡ δόξα μου εἰς ζωήν μου.
δόξαν δὲ λέγει, διὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ προ-
φήτου· ἢ καὶ ἄλλως, ἡ δόξα μου λέγεται τὸν νοῦν
ὃ τῇ πνευματικῇ, δι᾽ αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία γὰρ
θεοῦ.

καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ·

Ἀντὶ τοῦ κατανυγῶ, οὐ μὴ σιγήσω, ἑρμηνεύ-
ει ὁ σύμμαχος· ἐκ τοῦ προηγουμένου δῶ-
σει τὸ ἐπόμενον ἐδήλωσεν· ἐπεὶ γὰρ τὸ σιγᾶν
κατανύξεως σιγή, ἡ οὐ μὴ κατανυγῶ, ἀν-
τὶ τοῦ οὐ μὴ ἁμαρτήσω ἔτι· ὥσπερ
λόγος αὐτοῦ δι᾽ αὐτοῦ ἐποίουν, τὸ προηγούμενον
ἐπειδὴ γὰρ τῷ ἁμαρτάνοντι κατάνυξις.

κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομο-
λογήσομαί σοι·

Ἀεὶ εὐχαριστήσω, τοιαύτης με σωτηρίας ἀ-
ξιώσαντι· καὶ ἄλλως γὰρ διὰ τοῦ μέλλοντος τοῦ πα-
ρόντος αἰῶνος εὐχαριστῶ αὐτῷ· τοῖς ἡμετέ-
ροις σώμασι χρώμενος, ὅσα καὶ ἀπεδώ-
κεν τοῦ ψαλμοῦ.

εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐκστάσεως·

Εἰς τέλος μέν, ὡς περιέχων προφητείας
εἰς τὸ τέλος ὁρῶσαν, ἐκστάσεως δὲ ψαλμὸς [ψαλμ. λ]
ὡς μνημονεύων τῆς παρ᾽ ἀδοξίας ἧς ὑπο- [30]
μεμένηκε· μοιχεύσας τὴν οὐρίου γυναῖκα,
καὶ ἀνελὼν αὐτόν· ἐκστάσει γὰρ τὴν παρα-
φορὰν τῆς εὐθύτητος ἐρμηνεύουσιν·
ἐρρέθη δὲ καθ᾽ ὃν καιρὸν ἐδίωκε τὸν πατέρα
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀβεσσαλώμ· οὐχ ὅπου δὲ
καὶ ἐν ἐκλείψει αὐτοῦ· προσηκὰ γὰρ ἡ μνεία
τοῦ ψαλμοῦ, νόσον τὴν ἀβεσσαλώμ· καὶ ἀ-
χιτόφελ καὶ τοιούτοις ἐχθροῖς· τούτοις δὲ ἀ-
ναλογοῦσι καὶ ἄλλοις δαίμονας· καὶ πάλιν
οἰκείους ἐκλαμβάνουσι.

ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην ·i·
εἰς τὸν αἰῶνα·

Οὕτω ταῦτα γὰρ δῆλον ἐν κυρίῳ ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ πέ-
ποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα·
καὶ ζητεῖ, λοιπὸν τὴν ἐξήγησιν ἐντεῦθεν ὑπ-
εραπτόμενος τοῦ ἀκροατοῦ παρόντος ψαλμοῦ.

ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με
καὶ ἐξελοῦ με·

Ἵνα ἀνάξιος ὢν βοηθείας, ἀλλ᾽ ἐνδεία
τὴν σὴν ῥύσαι με δι᾽ ἐκείνο σου· ἢ τὸ δι-
καιοσύνη κατὰ τῆς παρανομίας· ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἔστιν
τὸ ἀδικούντας· ταῦτον δὲ τὸ ῥῦσαί με· τὸ
τὸ ἐξελοῦ με καὶ δῆλον δὲ ὅτι τοῦ θανάτου καὶ
τῆς ἐνέδρας.

κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· ·ii·

Περὶ τῆς ἀκοῆς ὡς τοῦ θεοῦ, ὡς ἀεὶ ἐρμηνεύω,
ἐκ καὶ δεῖξαι ψαλμῶν· ἔνθα τὸ κλῖνον
τὸ οὖς σου ἐμοί καὶ εἰσάκουσον τῆς ῥήσεως.

τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με·

Μὴ μόνον ἐξελοῦ με, ἀλλὰ καὶ τάχιστα τοῦτο.

γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν· ·iii·

Ὁ, εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, ἀντὶ τοῦ, θεὸς ὑ-
περασπιστής· ἰδιώματα γὰρ καὶ τοῦτο τῆς
παλαιᾶς· ἡ ἔσομαι εἰς τόδε, καὶ τόδε· καὶ

μην, ἣν θεὸς ὑπερασπιστής· ἐδεῖτο γὰρ
αὐτοῦ τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἀλλοιώσεως
ἐπ' αὐτοῦ τοῦτον εἶναι ζητεῖ, ἀλλ' αὐτὸν ἱκετεύ-
ων ἐν καιρῷ ταλαιπωρίας :~

καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σῶσαί με :~
ἐπὶ τῷ σῶσαί με ἐν καιρῷ, φησί· ὥσπερ
περ τινὶ φρουρίῳ ἀσφαλῶς τῷ προσφεύ-
γουσι :~

iiii. ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή
μου εἶ σύ :~
ἰσχὺς καὶ ἀμφότερα ζητῶ σύ μοι γίνου, ὡς
καὶ τῆς παρ' ἄλλου καὶ ἄλλοτε πειρασμοῖς
βοηθείας :~

v. ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔ-
κρυψάν μοι :~
αἱ δὲ λέγει νῦν τὴν συμβουλὴν ἀχιτόφελ·
οὐ τὴν ἀβεσσαλὼμ οὕτως ὑπέθετο· συμβου-
λεύσαι τὸν δαβὶδ ἐν ἀφυλάκτῳ διώκειν τα-
χέως· παγὶς μὲν γάρ, ὡς συλλαμβάνουσα
τὸν περιπίπτοντα· κρυβομένη δὲ αὐτῷ λαθραία·
πᾶσα γὰρ παγὶς κεκρυμμένη· ὑπολαμβάνω
δὲ καὶ ἄλλως παγίδα τὴν προσφάτου ἐ-
πιβουλὴν τῶν δαιμόνων :~

ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε :~
ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ μόνῳ τὴν βοήθειαν ἐπιγράφει·
τοῦτο μὲν εὐγνωμονοῦντος ὡς πρὸς εὐεργέ-
την λέγων· τοῦτο δέ, καὶ ὡς οἰκονομίᾳ τοῦ
λόγου συντελέσας ἐκπληροῦμεν αὐτὸν οἱ ἁμαρ-
τάνοντα ἐπὶ τὸν βοηθόν, ἀξιόλογον ἔχειν
διαβεβαιούμεθα :~

vi. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦ-
μά μου :~
ὡς ἤδη δηλαδὴ καταπιστεύων ἤδη τὴν ψυχὴν
μου· τουτέστιν ἐμαυτόν, μηδενὶ ἀλλοτρί-
ῳ ἐθέλων· χεῖρας δὲ θεοῦ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καλεῖ· ἐν
χερσὶ γὰρ ἡ δύναμις :~

ἐλυτρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας :~
πολλάκις γάρ με ἐλύτρωσας ἀπὸ τοῦ γολιάθ·
ἀπὸ τοῦ σαούλ, καὶ ἀπὸ κινδύνων ἄλλων·
ἢ καὶ ἄλλως, προφητικὰ πάντα λέγει αὐτοῦ
σωτῆρος· ὁ θεὸς δὲ τῆς ἀληθείας· ἀντὶ τοῦ ἀλη-
θινός· ὡς ἐγὼ ἐκ τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ ὁ
οὐ ψαλμοῦ περὶ παρεδώκαμεν :~

vii. ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας
ματαιότητας διὰ κενῆς :~

περιγραφῆς, τοὺς ἐφικανοὺς τηροῦντας
τὰς ματαίας βουλάς, καὶ μὴ μεταστρέ-
ψαντας· ἀλλὰ θαρροῦντας αὐτὰς ὁποῖ-
αί εἰσιν, οἱ περὶ τὸν ἀβεσσαλώμ· τὸ διὰ κενῆς
δέ, πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἀχιτόφελ καὶ τῆς
ἐπιβουλῆς, διὰ τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ :~

ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα :~ viii.
αὐτοὶ μὲν ἐπὶ πανουργίαις ὡς εἰκός :~

ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι
ἐπὶ τῷ ἐλέει σου :~
διὰ ταυτολογίας τὸ ὑπερβάλλον τῆς
μεγίστης ἡδονῆς· παραστῆσαι βουλόμενος·
ἢ ἕτερον τὴν διαφοράν, ἐκ τῶν περιστάσεων
χρόνου ἐγγυητήν· ἐπὶ τῷ ἐλέει δέ, ὁ ποι-
ήσας σοι ἐμὲ τὸν ἔλεον ἄξιον δι' αὐτόν :~

ὅτι ἐπεῖδες τὴν ταπείνωσίν μου :~ ix.
ταπείνωσις ποτὲ μὲν δηλοῖ τὴν ἀλαζονεί-
αν· ποτὲ δὲ τὴν κακουχίαν, καὶ ταλαιπωρί-
ας καμνόντων· ἐπιτρεπόμενος φησὶν ὅτι ἐπεῖ-
δες ἐπὶ τὴν συντριβήν, ἣν ὑφίσταμαι πα-
ρὰ τῶν διωκόντων με· ὀφθαλμοὶ γὰρ κυρίου ἐπὶ δικαίους :~

ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου :~
ἐπὶ προσαγορεύεται τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν· διὰ τὴν
τοῦ μὲν αὐτὴν ὡς γεγενημένην, λοιπὸν ὡς
προφητείας· ἢ καὶ ἄλλως περὶ ἀνάγκας μνη-
μονεύει βοηθείας· ἀνάγκας δὲ τὰς περι-
στάσεις καὶ κινδύνους· διὰ δὲ τῆς ψυχῆς
ὅλον ἑαυτὸν ἐσήμανε· ποτὲ μὲν γὰρ ἀπὸ
ψυχῆς δηλοῦται ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐν τῷ λευϊ-
τικῷ· πᾶσα ψυχὴ ἥτις φάγῃ θνησιμαῖον
ἢ θηριάλωτον καὶ τὰ ἑξῆς· ποτὲ δὲ ἀπὸ
τῆς σαρκός· ὡς τὸ πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει :~

καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθροῦ :~ x.
δῆλον τὸ σαφές :~

ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου :~
ἐν χωρίῳ· τουτέστιν εἰς πλάτος ἐλευθερί-
ας ἀπὸ τῆς στενοχωρίας τοῦ κινδύνου τῶν ἐχθρῶν :~

ἐλέησόν με κύριε ὅτι θλίβομαι :~ xi.
διὰ μὲν ἐπὶ τῶν προτέθεισαν, ἀνατρέχει παρα-
τρέχει· διὰ τῆς ἐπὶ τέλει αὐτοῦ ἐλεεινολογεῖ·
ἐπὶ ταχινὴν σωτηρίαν :~

ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου :~
ὥσπου δηλονότι ἄρα μὴ γὰρ ἐθυμώθησαν δι'
αὐτὰ προσεγγίζειν μοι σφαγὴν ματαίαν, ἀλλ'
οὕτως ἐτάραττε παροῦσαν δι' ὃ ἐταράττετο

...θη ὁ ὀφθαλμός μου· ἀπὸ τοῦ συνεχῶς δα-
κρύειν τὸ πρὶν ἐταράχθη, ὡς οὐ μόνον..., ἐ-
θολώθη νῦν ἤρηκα·

ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου·

ψυχὴ μὲν ἀπὸ τοῦ σφοδροτέρου ἀδημονεῖν καὶ ἀγωνι-
ᾶν· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ μὴ προσίεσθαι τρο-
φήν· δεῖσθαι καὶ ἀναγκαίως κατὰ γαστέρα.
ὀφθαλμὸς μὲν, ὅτι πολύ, ὡς ἐν τοῖς ἄνω
προείρηκεν· ψυχὴ δὲ, ἐλπίδα ὡσα-
νεὶ ψυχοῦσα, [illegible] γαστρὸς δὲ
τὸ μνημονευτικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ἐν τῷ
θησαυρίζεσθαι λογισμοὺς καὶ θεωρήματα·

xii. ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου
καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς·

ἀπὸ κοινοῦ λειπτέον, τὸ ἐλέησόν με κύριε· ὅτι
φησὶν ὑπὸ τῆς ὀδυνηρᾶς ὀδύνης ἐξέλιπεν ἡ ζω-
ή μου· καὶ ὑπὸ τῶν πικρῶν στεναγμῶν, τὰ
ἔτη μου. ἤγουν αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μου.
ταῦτα δὲ δι' ἀμφοτέρων σημαίνει· ἰδοὺ
ὡμολόγησε τὴν παλαιάν, τὴν ἐπὶ τῆς ἁμαρ-
τίας ὀδύνην, λέγων ὅτι ἀπέθανον· διὰ
καὶ ἀσθενοῦσαν ποτὲ τοῦ σώματος δύναμιν·

xiii. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου·

πτωχείαν ἐνταῦθα, τὴν ἀπὸ τῆς ἀσθενεί-
ας· καὶ τοῦ παρὰ θεοῦ ἱστορίαν στερήσεως·

καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν·

ἀρτίως ἐμνήσθησαν ἀφ' ἧς ἀρχῆς στερεοῦ· [illegible]
[illegible] συνεχῶς τὸ πρότερον· [illegible]
[illegible] ἀνδρείας [illegible]
[illegible] ἀπὸ τῆς [illegible]
[illegible] οἱ στερεοὶ λογισμοί·

xiiii. παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐ-
γενήθην ὄνειδος·

ὑπὸ πάντας φησὶ, πάντας· [illegible]
[illegible] ἐκφυγόντι [illegible]
[illegible] τοῖς γείτοσί μου σφόδρα
αὐτοῖς [illegible] βασιλεῦ μου ἔθνει [illegible]

καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου·

ἐδεδοίκεσαν μή πως κινδυνεύσωσι δι' αὐτὴν δὲ
ἐμοὶ οἰκειότητα·

xv. οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ·

ἔξω περιπατοῦντά με· μηδὲ ἐν ὑπολήψει γενέσθαι
ἐμοὶ προσκεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνήκεστον πάθος·

ἐπελήσθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας·

ἐπελήσθην ἀπὸ καρδίας τῶν φίλων μου· τοῦ
πεσεῖν ἐμὸν μνῆμα ὡσεὶ ἤδη νεκρὸς, διὰ τὸ ἀφα-
νισθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· ἢ ὡς περὶ νεκροῦ ἐπιλη-
σθείη τις, οὕτω καὶ ὁ δεδοικὼς ὑπὸ αὐτοῦ·

ἐγενήθην ὡσεὶ σκεῦος ἀπολωλός· xvi.

ὥσπερ τὸ σκεῦος, συντριβὲν μηκέτι χρήσιμον
[illegible]
αὐτοῦ·

ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων
κυκλόθεν·

αὖ ἐνταῦθα λειπτέον ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐλέησον·
ὅτι οὐκ [illegible] ἤκουσα ψόγον παρὰ
πολλῶν [illegible] ἤγουν ὁ λοιδορῶν
με καὶ διαβάλλων φεύγοντα τὸν Δαβίδ·

ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα xvii.
ἐπ' ἐμὲ τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβου-
λεύσαντο·

συναχθέντες δὲ οἱ ἐχθροί μου, ἐν ταυτῷ, κα-
τ' ἐμοῦ ἐβουλεύσαντο ὥστε ἀφελέσθαι
ἀπὸ τοῦ σώματός μου τὴν ψυχήν μου· τὸ
ἀποκτεῖναι γάρ μου τὸ σῶμα δηλοῖ. λέγει δὲ
περὶ τῆς βουλῆς ἣν Ἀχιτόφελ ἀπεθέτο· ἐ-
[illegible] καὶ ἀθροι-
σθῆναι [illegible] ἡ τῶν βασιλειῶν ἀναπτύσ-
σει βίβλος·

ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα· xviii.

κἀκεῖνοι μὲν, οὕτως· ἐγὼ δὲ σοὶ μόνῳ πέποιθα·

εἶπα σὺ εἶ ὁ θεός μου·

[illegible]
[illegible]
κομένης σου·

ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου·

κλῆροι καὶ τοῦ θανάτου μου καὶ τῆς ζωῆς
μου, ἢ τῆς ἰδίας προαιρέσεώς μου καὶ ἐν πρα-
[illegible]
[illegible] ταύτην ὑποληπτέον·
[illegible]
καὶ [illegible]
[illegible] ἀποθανοῦμαι·

ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου καὶ xix.
ἐκ τῶν καταδιωκόντων με·

ἴδε ὅτι οὐ θέλει τὸν ἐμὸν θάνατον ὡς
[illegible] τούτων
[illegible] οὐ μόνον δὲ [illegible] ἐχθροὶ οἱ κα-
ταδιώκοντες αὐτὸν [illegible] βασιλέας, ἀλλὰ
καὶ φεύγοντα [illegible]·

XX ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου·

ἐπίφανον, ἀντὶ τοῦ ἐπίστρεψον· μὴ βουληθῇς μοι γὰρ δοκιμάσαι ἀποστρέψαι· τοῦτο δὲ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου ἐδεήθη· πρόσωπον δὲ τὴν ἐπισκοπὴν ἐξ οἰκείας ἐκάλεσε·

σῶσόν με ἐν τῷ ἐλέει σου·

ἵνα μὴ δι' ἐμέ, ἀλλὰ διὰ τὸ σὸν ἔλεος· οὐ γὰρ ἅπας ἐν τῇ ἐμῇ ἀξίᾳ τοῦ λέγειν ὅτι ἐλεήμων εἶ·

κύριε μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε·

οἷον τοῦτο ἐν τῷ κυρίῳ ἀξιῶ μὴ καταισχυνθῆναι ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σοί·

XXI. αἰσχυνθείησαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδην·

ἀσεβεῖς μὲν λέγει τοὺς ἀλλοφύλους· ὡς μὴ σεβομένους τοὺς κατὰ πατρῴους νόμους τοῦ θεοῦ· ἐν τῷ ἐπιτρέψαι τὸν λαὸν τῶν πρὶν τίνος δὲ λέγουσι τὰ προρρηθέντα ῥητά· σχῆμα μὲν ἔχει ἀρᾶς· δύναμιν δὲ προφητείας· προσέρχεται γὰρ ἃ ἔμελλε παθεῖν· ἠγωνίζοντο μὲν ἐπὶ τὸ προστιμηθῆναι τοῦ Χριστοῦ βουλῆς· καὶ ἀνῃρέθη ἡ βροχὴ ἀλλά· διὰ πολλὰ δὲ καὶ τὴν θεοῦ ἀνακαλοῦνται τῶν πολεμίων αὐτοὶ ἐκλήθησαν· ἐν μὲν ὥστε τούτοις βελτιωθῆναι· τὸ πλῆθος γὰρ ἀδόκιμον δὲ [illegible] καὶ [illegible]· τελείωσιν [illegible] ἵνα ὦσι [illegible] σαλεύεσθαι [illegible] ἵνα καὶ [illegible] σοφίας [illegible] πανοῦργος [illegible] φρόνημα [illegible] κρατοῦμεν [illegible] καὶ τὸν βίον λοιμῷ διὸ [illegible] καὶ [illegible] ἀλλ' οἱ ἐπὶ [illegible] αὐτοὶ [illegible] ἐκ [illegible] ἵνα μὴ [illegible] αὐτοὶ ἐν τῷ ᾅδῃ αὐτοῦ·

XXII. ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει·

χείλη δόλια τὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλλοφύλου· ὡς κρυπτὰ τὸν ἐκ παλαιοῦ δόλον, ἄχρι τότε· ἀλλὰ καὶ ἀλαλάζειν ἐγένοντο ἀποπνιγέντος ὅλου

καὶ μακρόθεν δίκαιον τὸν ἑαυτοῦ λέγει, ὡς μὴ ἀδικήσαντα· ἢ τὸν ἀδελφὸν· ἢ τὸν ἀλλόφυλον ἢ τῶν σωζομένων τοῖς· ἀνομίαν δὲ τὴν τοῦ συμβουλήσαντος ὀνομάζει· ἀνόμως γὰρ ὡς παρανομήσαντος ἐξεστράτευσε ἐν ὑπερηφανίᾳ δὲ ὅτι ἐμὸν τὸ λαὸν ἐχθρὸς· ἐξουδενοῦσι δὲ ὅλως τὸν υἱὸν ἐκείνου ἐν πολέμῳ καὶ ἀνηρέθη αὐτὸς τὸν δίκαιον· ὡς ἐπὶ βασιλέα ὄντα δὲ ὅλον ἐβούλετο· ἐξουδένωσε δὲ ὅτι οὐκ ἐκρίθη σὺν αὐτῷ·

ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε· XXIII.

ὅσος αὐτὴ τῆς νίκης· φιλοσοφεῖ δὲ περὶ τοῦ θεοῦ· πότε μὲν μακροθυμίας ποτὲ δὲ ἀμείνονος ἠξίωσεν ὅτι πολλῇ ἡ χρηστότητι· ἣν πρὸς καιρὸν ἔκρυψας τοῖς δούλοις σου· τὸ μὴ τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν ἐν τῷ ἀναβαλέσθαι·

ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ· ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων· XXIIII.

ἐξεπλήρωσας δὲ καὶ ἔκδηλον εἰργάσω αὐτήν, τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ· ὅτι ἠθέλησας ἐν ὀφθαλμοῖς πολλῶν· ἵνα μάθωσιν ὅτι οὐ περατοῦται ὡς τὸ σόν· πάντων δὲ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων προαιρέσει ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ τοῦ τετάρτου ψαλμοῦ·

κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου· XXV.

ἣν ποιεῖ κατὰ τοῦ θεοῦ ὁμολογία ὅπως τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ποῦ τοίνυν ἐξεργάζονται οἱ ἰσχυροί, ἅμα ζητοῦσιν· γὰρ φησὶν ὑπὲρ ἐχθρῶν· κατακρύψεις ἐν ἀποκρύφῳ σου δηλονότι τοῦ προσώπου σου· ἢ γὰρ κατὰ πρόφασιν ἀντὶ τοῦ σοῦ·

ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ σου· ἀπὸ τῆς ἀντιλογίας γλωσσῶν. XXVI.

μετὰ καιροῦ ταραχῆς σκεπάζων, σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν καιρῷ πολλῆς ἀντιλογίας λαλοῦντα πάντων γλωσσῶν· γὰρ τοὺς λέγοντας ἐδήλωσεν· αὐτὸς δὲ ἀπέθανε τὸν ὕμνον·

εὐλογητὸς κύριος ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς· XXVII.

περιοχὴ μέν ἐστι τὸ τεῖχος· πόλις δὲ περιτετειχισμένη φησὶ δὲ ὅτι ὁ θαυμαστὸς θεὸς τὸ θαῦμα ἔστησεν ἐποίησε τὸ ἔλεος αὐτοῦ,

ἐν ἐμοὶ τῷ χρηματίσαντι πολλὰ περι-
στάσεων· ἦν γὰρ πολέμοις ποικίλοις
ἀνάλωτος ἔσομαι δι' αὐτῆς φυλαχθείς:

xxviii. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου· ἀπε-
ρριμμαι ἄρα ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθ-
αλμῶν σου.

Ἔκστασιν μὲν ὠνόμασε τὴν ἐκτροπὴν
τὴν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, τὴν θέαν ἐκείνην λέγων
ὅτε φησὶν ἐπλημμέλησα τὴν μοιχείαν καὶ
τὸν φόνον, μετὰ μὲν λήθης ἔπαθον ὅτι τοῦ
λοιποῦ, ἀπέρριμμαι ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς
ἐπισκοπῆς σου:

xxix. διὰ τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς
μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ:

Ἰδὼν δὲ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ζέσιν τῆς
θλίψεώς μου, εἰσήκουσάς μου βοηθῆσαι πρὸς
σέ· ἐπέπεμψας γὰρ τοῦτο καὶ παρέσχες
βοήθειαν:

xxx. ἀγαπήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ:

Ἐξ ὧν αὐτὸς ἐπαθεν τῆς θείας ῥοπῆς προ-
τρέπει τοὺς ὁσίους ἤτοι τοὺς εὐαρέστους
ἀγαπᾶν τὸν κύριον μὴ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρ-
δίας· τοῦτο γὰρ διὰ τοῦ ἐξῆς ἐδήλωσεν
ἀγαπᾶν:

ὅτι ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος:

Τὰς ἀληθεῖς πρὸς αὐτὸν ἀγάπας:

καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς
ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν:

Τοῦτο δι' αὐτὸν ἀγαπητὸν φοβερὸν καὶ
ἐπὶ μὲν τοῖς ἁπλῶς ὑπερηφανευομένοις
μακροθυμεῖ· τοῖς δὲ περισσῶς τοῦτο
ποιοῦσιν οὐκ ἔτι μακροθυμεῖ, ἀλλὰ ταχέως
ἀποδίδωσι τὴν τιμωρίαν:

xxxi. ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ
καρδία ὑμῶν πάντες οἱ ἐλπίζοντες
ἐπὶ κύριον:

Ἡ βουλὴ γὰρ ἀναμφίβολος καὶ οὐ παρὰ
θεοῦ· οἱ γὰρ πεποιθότες ἐπ' αὐτὸν οὐ μὴ
καταισχυνθῶσιν. ἐπιφώνησις δὲ τοῦτο
καὶ ἐν αὐτῷ τέλος τοῦ κατὰ ψαλμοῦ:

ψαλ. λα ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ συνέσεως.

31 Ἢ ὅτι συνέσεως πληρωθεὶς ἔγραψε ταῦτα.
ἢ ὅτι χρεία συνέσεως ἐνταῦθα τοῖς ἀνα-
γινώσκουσι· διὰ τὴν βαθύτητα τῶν νο-
ημάτων. ἢ ὅτι συνετίζει τοὺς ἀναγινώ-
σκοντας· φησὶ γὰρ μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος
καὶ ἡμίονος οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. ἐγράφη δὲ
τοῦ παρόντος ψαλμοῦ, μετὰ τὴν μοιχείαν
καὶ τὸν φόνον τοῦ Οὐρίου δι' ἀφορισμὸν
περιπεσὼν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, δι' ἀφο-
ρμὴν ψαλμοῖς ἔγραψεν, ἢ συνέγραψεν,
μνημονεύοντας ἐκ γῆς τῶν ἁμαρτιῶν.
προσφορὸς δὲ ὁ ψαλμὸς ἀναλόγως
ἐκλαμβανόμενος:

μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι .1.
καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι: Vide ps.

Αὐτὸς μετὰ τὴν ἁμαρτίαν πολλὰ πονήσας .18. v. 7.
ἐν τῇ μετανοίᾳ, μακαρίζει τοὺς ἀπολουο-
μένους τὰ ἁμαρτήματα τοῖς βαπτιζομένοις
ἀνιπτομένους· ἐπεὶ δὲ τοῦ οἱ μὲν ἐξ ἐθνῶν
ἦσαν, οἱ δὲ ἐκ περιτομῆς, ἀνομίας μὲν
εἶπεν ἐπὶ τῶν ἐξ ἐθνῶν οἷς οὐκ ἐδόθη νόμος.
ἁμαρτίας δὲ ἐπὶ τῶν ἐκ περιτομῆς τῶν ὑπὸ
τὸν νόμον. ἁμαρτία γὰρ ἀθέτησις νόμου:

μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται .4.
κύριος ἁμαρτίαν:

Ὡς οὐκ ἐπὶ τῇ γραφῇ οὐ μὴ λογίσηται. διὰ τὸ ἀ-
φαιρεθῆναι ταύτην παρὰ θεοῦ τῆς παρ' ἡμῶν
πεμφθείσης ἀλόγου, ἁμαρτίαν δὲ ἐνταῦθα
ἀδιαφόρως τὸ ἔγκλημα κέκληκε. τινὲς
δὲ καὶ τὰ ἄλλα ῥητὰ ἀδιαφόρως λαμβάνουσιν
ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτὸ λέγοντα ἀμφότερα:

οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος:

Οὐδὲ μετὰ τὸ βάπτισμα ἐψεύσατο, τὰς
ἀθετήσεις· δόλον γὰρ νῦν τὸ ψεῦδος
ὑποληπτέον· ὁ μὲν γὰρ ὁ βαπτιζόμενος
ἀποτάξασθαι μὲν τοῖς ἔργοις τοῦ διαβόλου
συντάξασθαι δὲ ταῖς ἐντολαῖς Χριστοῦ:

ὅτι ἐσίγησα: .11.

Μακάριοι οὖν τοιγαροῦν ἀποκαμὼν ἐν τῷ
κόπτεσθαι ἐσίγησα:

ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ
κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν:

Τοῦτο ἡ αἰτία τῆς σιγῆς. διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀστῶν,
τὴν δύναμιν αὐτοῦ ὑποσημαίνει· τὰ γὰρ ὑπερ-
όσια τὸ ζῆσον· ἐπαλαιώθη δὲ αὐτῷ ἀντὶ τοῦ ἠσ-
θένησεν, ὅτι τὸ παλαιὸν ἀσθενές. ἠσθένησε
δὲ φησὶν ἐδυνάμην· ὅλην δὲ τὴν ἡ-
μέραν, ἀντὶ τοῦ διηνεκῶς· ὅσάκις γὰρ
πειρασμοῖς περιέπιπτεν, ἐβόα εἴ τι

ἁμαρτίαν ἐκείνην· ὡς ἐκάθητο αὐτῷ τῆς ἀμα
ρτίας τὸ θηρίον ἔβη νόσος· ἐπεὶ γὰρ καὶ
τῇ μοιχείᾳ καὶ τῷ φόνῳ ἀνδρὸς ἦν ἐπί
τιμιος· τοῦ ποιμένος συγχωρηθεὶς διὰ τοῦ προ
φήτου νάθαν· ὁμολογήσας ἡμάρτηκα εἰπών,
φήσαντος οὐ μὴ ἀποθάνῃς· συμφορὰ δὲ
αὐτῷ οἰκεία καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἠπειλήθησαν,
ὡς καὶ προσφθάσαντες ἔχουσιν ὡδίνας :~

·μη· ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη
ἐπ' ἐμὲ ἡ χείρ σου :~

οὕτω ἐπὶ τῶν αἰτίας τοῦ κρατεῖν· χεῖρα δὲ ἐνταῦθα
ἡ κόλασις· καὶ ἡ δύναμις· τῇ χειρὶ γὰρ κο
λάζεται· ἐβαρύνθη δὲ ἀντὶ τοῦ βαρεῖα ἐ
γένετο· ἡμέρας δὲ καὶ νυκτὸς, ἀντὶ τοῦ διη
νεκῶς :~

ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆ
ναί μοι ἄκανθαν :~

ἄκανθαν ὀνομάζει τὴν ἁμαρτίαν καὶ ὡς ἔ
ξωθεν προσαφθεῖσαν ἐμπειρομένην καὶ
ὡς νύττουσαν καὶ ἀλγύνουσαν· ἐμπαγείσης
οὖν μοι ταύτης, περιετράπη μοι τὰ τῆς εὐτυ
χίας εἰς ἀθλιότητας :~

·ν· τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα καὶ τὴν
ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα :~

ὅμως δὲ ἐξετάζεται, μετὰ ἔλεγχον τὸν λόγον,
καὶ διὰ ἐνταῦθα πόσῳ ἐπὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ
τὸ γὰρ νάθαν ἐπὶ τὰ ἄλλου προσώπου δια
ματουργήσαντος τὴν παρανομίαν· ἐ
πὶ προστεθεῖσι ὅτι σὺ εἶ περὶ οὗ ταῦ
τα ἐγνώρισα φησί· τὴν ἐμαυτοῦ πλημ-
μέλειαν, καὶ οὐκ ἠρνησάμην· τοῦτο γὰρ
δηλοῖ τὸ οὐκ ἐκάλυψα· ἀνομίαν γὰρ
νῦν, τὴν παρανομίαν νοήσεις καὶ ἁ
μαρτίαν αὖθις ἐκάλεσε :~

·νι· εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνο
μίαν μου τῷ κυρίῳ :~

μόνος ὅτι ἀναφύεται καταδίκη ἐγένετο·
εἶπα ἐν ἐμαυτῷ ποιήσω τόδε· εὐθὺς γὰρ ἐξο
μολογησάμενος φήσας, ἡμάρτηκα εὐθύς :~

καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
καρδίας μου :~

ἰδοὺ προφητεύει νάθαν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὁ κύριος
ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου· ἀσέβειαν δὲ λέ
γει καρδίας τὴν ἁμαρτίαν· οἷα τῆς μοιχείας
τῆς [illegible] τῆς περὶ μοιχείαν καὶ

φόνον μόνοις· ἀφῆκας δὲ, ἀντὶ τοῦ συγχω
ρήσας· ἀπορεῖται δὲ πῶς ὡς συγχωρη
θεὶς τὴν ἁμαρτίαν, πάλιν ἐπαιδεύθη ὑπ' αὐ
τοῦ τὴν τοῦ θεοῦ κόλασιν ἐνεδείξατο· φα
μὲν ὅτι ἐπεὶ αὐτὸς ὁ δαβὶδ τὴν ὑπὲρ
βολὴν τῶν ἀδελφῶν δικαιωμάτων, ἀπεφῆ
ἔνοχον εἶναι καὶ θανάτου καὶ ζημίας· τοῦ τοῦτο
πεπλημμεληκότα· τὸ μὲν θάνατον ἀντὶ
τοῦ συγχωρηθῆναι, διὰ τὸ θερμὸν καὶ ἀπαρά
λειπτον ἐξομολογήσεως· τὴν δὲ ζημίαν ἀπέτι
σε διὰ τῶν μετέπειτα συμφορῶν κατ' αὐτὸν
οἰκείων ἀποφάσει· ἵνα μὴ τῇ ἀδείᾳ καὶ τὰ
χύσει τὰ πολλὰ σὸ, ἐπιλαθοῖτο ῥᾳδίως
καὶ πάλιν ἐμπέσοι :~

ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς ·νη·
σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ :~

ὁ ὑπὲρ ταύτης, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀφέσε
ως ἐμοὶ ἁμαρτίας γενομένης, παραδειγμα
τισθεὶς πᾶς θεοσεβὴς· μαθὼν γὰρ ὅτι ἐ
ξομολογησάμενος ἐπέτυχον εἰρήνης καὶ
αὐτὴν ἕξειν τοῖς μετανοοῦσιν ὑποδείγματα· ὁ
γὰρ ἀνόσιος οὐ μεταμέλεται· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως
εἰπεῖν· ὅτι ὁ προφήτης περὶ τῶν σῳζομένων
νῦν ἐν καιρῷ εὐθέτῳ δηλαδὴ τῷ μετὰ τὸ
κήρυγμα χρόνῳ τοῖς περὶ ἁμαρτίας αὐ
τῶν λυπουμένοις, δηλοῦσιν ὑπὲρ τοῦ προσεύξασθαι :~

πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων πολλῶν ·νη·
πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι :~

ὁ πλὴν, ἀντὶ τοῦ καὶ σπουδαίως μόνον ἡ οὖν μὲν
ἰδὲ τοιοῦτον ὅτι καὶ ἐν πλημμελήμασι τα
ραχθέντες, ὕδασι γὰρ πολλοῖς οἰκεῖον· ὥστε
ῥεύσαντες καὶ ἐξελοῦνται ἐξ ὑδάτων πολλῶν·
οὐκ ἐγγιοῦσι ταῦτα τὰ ὕδατα πρὸς αὐτὸν·
τὸν οὕτως ἐξομολογησάμενον, καὶ συγχωρη
θέντα· διὰ τὸ ἐπίζειν ὅ τι τὸ ἀπιτεύθεσθαι καὶ διά
κρισιν ἠξίωσε καὶ ἄλλως κατακλυσμὸς
τὸ δὲ ὕδατα ἂν τῷ βαπτίσματι νοηθείη ὡς κα
τακλύζον τὴν ἁμαρτίαν· ὕδατα δὲ πολλῶν,
τῶν ποικίλων ἐθνῶν, περὶ δὲ σημεῖον ἐστὶ φησὶ
πρὸς σέ· πλὴν ἐν τούτῳ βαπτισθεῖς, πρὸς αὐτὸν οὐκ
ἐγγιοῦσι· δηλονότι αἱ ἁμαρτίαι κατα
κλυζόμεναι καὶ ἀφανιζόμεναι :~

σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως ·ιχ·
τῆς περιεχούσης με :~

ἐπὶ ταύτης εἰς σὲ καταφεύγω ἐκ εὐφροσύνης :~

41

τὸ ἀγαλλίαμά μου, λύτρωσαί με ἀπὸ
τῶν κυκλωσάντων με.

Εὐδιάθετος ἡ ἐπιφώνησις. ἀγαλλίαμα
δὲ [illegible] ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με παθῶν.
οἷς [illegible], ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὁρατῶν καὶ
ἀοράτων.

x Συνετιῶ σε καὶ συμβιβάσω σε ἐν ὁδῷ
ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ.

Τὸ δὲ ἀγαλλίαμα προσηκόντως ἐν τούτοις, μετα-
βολὴν τῆς ἀκολουθίας δηλοῖ. καὶ γὰρ ὁ θεῖος
λόγος ἀπὸ τοῦ θεοῦ [illegible] ἡ ἐπιφώνησις ἀπὸ
τοῦ προφήτου ἀποκρινομένου. ὅτι συνετιῶ
σε ὅπως ἂν ὑπὸ περιστάσεως [illegible]
[illegible] ἣν δεῖ ἐν τῇ προκειμένῃ σοι πορεία
τοῦ πολέμου. συμβιβάσω γὰρ τὸ βαδίζειν. [illegible]
διαφέρει δὲ καὶ τοῦτο ἡ σύνταξις.

Ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Οὐκ ἐπιβλέψω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀκλινῶς [illegible]
[illegible] ἐν πολέμῳ [illegible] καὶ τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἐπὶ [illegible] ἵνα [illegible]
[illegible] βοηθήσω σοι [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] τῶν ἀκουόντων.

xi Μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος
οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις.

Τὸ ἐντεῦθεν αὐτὸς πάλιν ὁ Δαβὶδ ἐξ ὧν
πέπονθε παραινεῖ τοῖς λοιποῖς. μὴ γίνεσθε
λέγων [illegible] ὡς ἵππος. δι' [illegible]
[illegible] πρὸς [illegible] τὴν ὡς ἡμίονος. [illegible]
[illegible]
[illegible]

xii Ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας
αὐτῶν ἄγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρός σε.

Μνημονεύσας ἵππου καὶ ἡμιόνου εἰκότως
καὶ χαλινοῦ ἐπήγαγεν [illegible] τοῖς
[illegible]
[illegible] ἄγξαι φησὶ καὶ
[illegible]
τῶν μὴ ἐγγιζόντων σοι δι' ἀρετῆς. [illegible]
[illegible] τοῦ ἵππου τὸν αὐχένα
τὸν δὲ χαλινῷ τὸ στόμα. [illegible]
[illegible] ἀπείρασμον παιδείαν [illegible]
[illegible]
[illegible]

δὲ τούτοις [illegible] μεγάλα [illegible]
θεοῦ [illegible] οἱ δὲ λέγουσι [illegible]
[illegible]
[illegible] μέχρι τοῦ [illegible]

Πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ. xiii

Ταῦτά φησι λέγων γινώσκων [illegible]
πολλὰς παιδείας τοῦ ἁμαρτωλοῦ διαδεχομένας.

Τοὺς δὲ ἐλπίζοντας ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.

Ἰδὲ [illegible] μάστιγας [illegible]
τὴν ἐλπίδα [illegible]

Εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ xiiii
καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

Προστακτικῶς [illegible]
[illegible]
οἷα καὶ δίκαιος [illegible] διὰ δὲ δίκαιος [illegible]
[illegible] ὀρθότητα τοῦ βίου.
καὶ φησὶν ὅτι εὐφράνθητε καὶ ἀγαλλιᾶσθε
καὶ καυχᾶσθε μὴ ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς ὑμῶν
[illegible] οἱ μὴ φυλάττοντες τὸ [illegible]
θεοῦ. ἀλλ' ἐπὶ [illegible] κυρίῳ καὶ
[illegible]
[illegible]
εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν [illegible]
[illegible] τοῦ ψαλμοῦ [illegible]
[illegible]
διαφορούντι τοῦ ἐπὶ κυρίῳ.

Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.

Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ἐστίν, ὡς ἔοικε. ψαλ. λβ
[illegible] 32
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ. .1.

Τί ἐστιν ἀγαλλίασις ἤδη προειρήκαμεν. δι-
καίους δὲ λέγει τοὺς ἐναρέτους. οὐκ ἐπὶ μό-
νῳ τῷ βοηθῷ [illegible] ἀγαλλιᾶσθε
κελεύει. καὶ μὴ ἐπὶ [illegible] ἄλλου. οὔτε
γὰρ ἰσχύς, οὔτε ῥώμη, οὔτε πλοῦτος, οὔ-
τε τέχνη ὠφελήσειεν.

Τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις.

Διὰ τοῦτο ἀγαλλιᾶσθε καὶ τὸ αἰνεῖν [illegible]
δηλονότι γὰρ ἀγαλλιώμενος ἐπὶ [illegible]
χαίρων ἐπαινεῖ αὐτόν. [illegible] τοῖς ἐνα-
ρέτοις μόνοις ἀνέθηκε τὴν ἀγαλλίασιν
καὶ τὸν αἶνον. [illegible]

ὅτι τοῖς ὀρθοῖς [illegible], πρέπει ἡ τοῦ θεοῦ αἴνεσις. οὐ γὰρ ὡραῖος φησὶν αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ. καὶ ὡς [illegible] οὐ [illegible] ὀρθῶν [illegible] εὐθεῖς γὰρ κύριος ὁ θεὸς [illegible] εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ὁ δὲ [illegible] σκολιὸς [illegible] ἴδη σκολιοῖς:~

·η· Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ.

διὰ τὸ εἶναι γὰρ νόμους [illegible] ἐν κιθάρᾳ καὶ ψαλτηρίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις μουσικοῖς ὀργάνοις. [illegible] ἐν τῷ προοιμίῳ [illegible] βιβλίου σαφῶς [illegible] ἐξεθέμην. [illegible] καὶ ποίαν διαφορὰν ἔχει τὸ ψαλτήριον πρὸς τὰ ἄλλα. χρὴ [illegible] ἀναγωγικῶς [illegible] κιθάρα [illegible] σῶμα [illegible] ἄνωθεν [illegible] φησὶ γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος [illegible] ἐν τῇ κιθάρᾳ καὶ τῇ λύρᾳ [illegible] πρὸς [illegible] ἐξομολογεῖσθαι τὸν [illegible] εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ διὰ τοῦ σώματος πρῶτον [illegible] ψαλτήριον [illegible] ψάλλειν [illegible] εὐχαριστεῖν [illegible] δῶρα [illegible] ψαλτήριον [illegible] δεκαχόρδου [illegible] ἀφορμὰς [illegible] προοιμίῳ [illegible] συμφωνίαν αὐτῶν, ψάλλετε τῷ θεῷ [illegible] κιθάρας [illegible] ψαλτηρίου [illegible]:~

·ηι· ᾌσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν:~

[illegible] ἀθρόα φωνὴ [illegible] θαρροποιὸς κατὰ [illegible] πολεμίων [illegible] ἱστορικῶς μὲν πρὸς [illegible] ἀναγωγικῶς [illegible] καινὸν ᾆσμα [illegible] μοθεσίας:~

[illegible] αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ:~

[illegible] ἀθρόα φωνὴ τῶν [illegible] θαρροποιὸς κατὰ τῶν πολεμίων, διὰ τοῦ ἀλαλαγμοῦ [illegible] προεῖπε [illegible] λέγων εὔφορον [illegible] ψαλτήρια [illegible] προστιθέντων [illegible] εὐφροσύνη [illegible] ἀγαθὸν [illegible]:~

Ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει. ·ηη·

[illegible] φησὶν ὀρθὸς ὁ λόγος. [illegible] προφήτου Ἡσαΐου [illegible] τὴν πολιορκίαν καὶ [illegible] ἔργα [illegible] βεβαιοῦντα τὸν λόγον [illegible] τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει [illegible] οὐρανοῦ θεοῦ [illegible] ὁρῶντα κινοῦσι [illegible] κατὰ [illegible] ἀλλὰ [illegible] διὰ [illegible] αὐτοῦ [illegible] ὀρθῶς [illegible] λόγος [illegible] ἐν πίστει [illegible] λόγον αὐτοῦ [illegible] ἀληθὴς [illegible] λόγος αὐτοῦ [illegible] εὐθύς [illegible] ἀληθὴς [illegible] ἐν πίστει [illegible]:~

·δ· Ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν.

ἀγαπᾷ κρίσιν φιλεῖ ἐλεημοσύνην. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἁμαρτανόντων πρῶτον ἀναμένει τὴν μετάνοιαν [illegible] ἐλεημοσύνης [illegible] φησὶ [illegible] ὑποστῇ [illegible] ἐλεημοσύνην [illegible] ὀρθωθέντας [illegible] κρίσις [illegible] οὐ γὰρ [illegible] φησὶ κρίσιν [illegible] κρίσις [illegible] ποιοῦντα [illegible] καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε [illegible] ποιήσῃ [illegible] ἐλεημοσύνη [illegible] κρίσις [illegible] ἔλεος [illegible]

14

μόνος, μήτι ἡ κυρία ἀπολύουσιν· ἐπεὶ δὲ
ὑπὸ θεοῦ ἐξεικόνισεν ἡ [illegible] ἔργον· ὅτι ἐλε-
ήσας τὴν γῆν [illegible] πολιορκησάντων· καὶ ἐκ τοῦ
τοῖς αὐτοῖς δι' [illegible] αὐτὴν ἀσύρειον:~

τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ.

αὐτὰς ἐλεεῖ καὶ τοὺς ἀθέους· καὶ γὰρ οὐ
κατ' ἀξίαν ζῶν· πρὸ τούτου μὲν περὶ [illegible]
μᾶλλον· ἤπερ δὲ πρὸς ἄλλους· ὁ ἔλεος κυρίου
μόνος, τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου πληρῶν
ὃν ἐλεεῖ· ὡς καὶ δι' ἑαυτοῦ ἐξελεήμοσύνης
τοῦ δημιουργήσαντος ἡμᾶς, οὐ πεπληρω-
μένης ἡ γῆ· ἰδίᾳ ἐστὶ τὰ ἀποστόλου δι' [illegible]
καλίας· ἀπὸ κήρυγμα τὸν λόγον ἀθυμοῦν· δι' ἧς
τοῖς αὐτοῦ θαυμασίοις τοῦ θεοῦ καὶ φησιν:~

.δι. τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν·
καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶ-
σα ἡ δύναμις αὐτῶν.

αὐτὰ μὲν τὸ πρότερον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ αὐτὸ φησί·
ἐπειδὰν ὁ θεὸς ἐφ' ἑκάστου συνετέθη· καὶ γεγονέ-
ναι· καὶ ὁ λόγος γὰρ πνεύματι ἐστὶ τοῦ στόματος·
πλὴν πρὸς τὸν ἀέρα δεῖ ὡς δὲ· καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ στό-
ματος τὸ πλὴν πρὸς τὸν ἀέρα· τοῖς ὧδε λόγοις
ἐστίν· ὁμοίως δὲ καὶ στερεοῖ καὶ δυνάμεις αὐ-
τῶν· ἐνδείκνυται διὸ φθάσας αὐτοῦ καὶ γῆν τό·
καθάπερ δὲ τοῦ ὑψηλοῦ περὶ πᾶσι τοῖς ἀλλοτρίοις
δ' αὐτὸ ἐνταῦθα θεολογεῖ· κυρίου μὲν τὸ περὶ πα-
τέρων· κύριον δὲ τὸν υἱόν· πνεῦμα δὲ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον τοῦ στόματος δὲ ἐπειδὴ ὁ πνεῦμα τῆς αὐτοῦ
οὐσίας ἐστὶ τὸ προβαλλόμενον καὶ οὐκ ἔξωθεν
ἐπιστόμιον· δυνάμεις δὲ οὐσίας, ἀλλ' ὑποστάσεις
δυνάμεις τῶν ἀγγέλων· ὁ μὲν ἑρμηνεύει δὲ· ὁ
μὲν λόγος τοῖς οὐσίοις ἐκτίσε· τὸ δὲ πνεῦμα
τοῖς ἀγγέλοις· ὁ μὲν λόγος, [illegible] παρήγαγε·
[illegible] φησὶ δι' αὐτοῦ ἐγένετο· τὸ δὲ πνεῦμα
τὸ ἅγιον, ἡγίασε γὰρ ὡς ἀγγέλους· ἅμα τῇ κτί-
σει αὐτῶν· ὁ θεὸς καὶ διὰ [illegible] προστάγματος
ζωὴν· εὐθεῖς ἐξαγγέλλει διαφορὰν τῆς ὑπ' αὐτοῦ·
ὡς μὲν στόμα θεοῦ γένεσις· ἵνα οἱ τὸ δὲ ἃ οὕτω καὶ
ὁ ἀπόστολος τὰ ὄντα φανερῶν· καὶ ὑπὸ
κάλυψιν τῶν γινομένων· ὅτι λόγος τις· ἢ δὲ
διδασκαλίας, κρείττονος ἢ ὡς ἐστίν· καὶ
ἀθελὴ τὴν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, πᾶ-
σα ἡ δύναμις αὐτῶν γέγονε· τοῦτο γὰρ συνε-
ξακούεται· ἐν ἑφθόνησε γὰρ φησὶ καὶ ἐπὶ
αὐτὸν λαβεῖν πάσης οὖν δυνάμεως

ἤδη αὐτοῦ ἐπὶ τέλους τῆς συνοχῆς:

συνάγων ὡς ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης:~ .δη.

ἀπὸ ποδός, ἵνα ὡς ἀσκὸν συνάγων φησὶν ἢ
τοῖς ὕδασι κατακλυσμοῦ τῆς γῆς· ὡς ἀσκῷ τὰ ὕδατα
τὰ τῆς θαλάσσης, ἢ ὡς ἀσκὸν αὐτῆς δὲ ἀσκοῦ.
ἐξ οἷ δοῦναι μὲν τῇ ἡ βία τοῦ ἀνέμου· σύστη-
μα ὂν δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ· ἢ ὡς καθελεῖν τὰ ποτὲ ἐν τῷ
ἀσκῷ ὕδωρ· ἔκτοτε περιέχονται τὸ περιέχον
αὐτόν· οἱ συνάγοντα τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης·
ὡς ἐγκλεισθέντα συνήκαν, καὶ ἔχουσιν καὶ μὴ σκεδά-
ννυσθαι καὶ ἐκ τῆς τοῦ προστάγματος τοῖς
κλαυθμοῖς ἐκ ἀγῶνος δὲ ἐμοῦ· ἵνα ἐν τῷ λέγομεν
ὅτι περιὼν ἀπὸ θαλάσσης ἀπειλῶν ὅλως,
ἢ καταμετρούμενος ἀφαιρεῖσθαι, συνίστανται καὶ
[illegible] δὲ κηνῶν ὡς καὶ· καὶ γε φησὶ συντίνειν:~

τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους.

βυθοὺς λέγει τὸ βάθος τῶν ὑδάτων· ὥσπερ οὐ
τὰ ταμιεῖα· θησαυροὶ δὲ ἀβύσσων, οἱ κόλποι τῆς
γῆς· ἀφ' ὧν ἀναβλύζουσι πηγαὶ καὶ ἀέναοι
ποταμοί· ἢ θησαυροὶ εἰπεῖν τοὺς στερεῶμα-
τος· ἐφ' οὗ τὸν ἥλιον καὶ τῶν ὑδάτων τὸ ἀρχαῖον
ὁ θεὸς ἔθετο· θησαυροὶ δὲ διὰ τὸ διαφυλάττειν καὶ
τὸ κινεῖν καὶ κατέχειν ἀποταμιεύεσθαι
ομένην:~

φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ:~ .δη.

ἤγουν πολλάκις καὶ πᾶσα ἄνθρωπος ὡς καὶ νῦν· ἢ
τὰ ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς περιπλάνησιν· ἢ δι' αὐτὸ ἐπὶ
τῆς οἰκείας παρακαταθήκης· ἀπὸ τῆς μεγαλουρ-
γίας τῶν κτισμάτων τὴν τοῦ κτίσαντος δύνα-
μιν τοῦτο φοβηθήτω καὶ σεβέσθω πρὸς ἔ-
πη ὡς μονογενοῦς· ἢ πυλίτα γῆ, τὰς
τὰ περὶ αὐτὴν φονουργίας· ἔστι γὰρ καὶ τοιαύτη
σημασία πολλαχοῦ τῆς γραφῆς αὐτὸ ἐκλεκτὸς φο-
βηθήτω τὸν θεὸν καὶ φυλάξατε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ:~

ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες
οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.

ὑπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ, πρόσταγμα σαλευθήτωσαν οἱ
ἄνθρωποι ἐπὶ μέσους καὶ φοβερὸς ἐστίν· ὁ δὲ μέγας
βασιλεύς, ὅθεν ἐξελάθετο τὸ ὄρη ποτέ.
τὸ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τοῦτο καὶ τὰς ὁμαλὰς καὶ
[illegible] κινήσαι, κατὰ δὲ τοῦ θεοῦ
φόβον ἔχομεν· ἐγὼ δὲ καὶ γὰρ αὐτὸν ἐκδέχο-
μαι τὸ ὄρη τούτων· ἀπὸ γὰρ τῶν λόγων καὶ ἔργων
αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐσαλεύθησαν πάντες· ὅτι
μεταθέντες ἀπὸ τῆς οἱ δὲ ταραχθέντες:~

IX ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν· ~
εὐφόβου τὸ εὔλογον παρίστησιν ὁ λόγος αὐτὸς
γάρ ἐστι φησὶν ὁ τούτων δημιουργὸς ἅπερ ἀπὸ
γὰρ εἶπε τὰ δὲ καὶ ἐγένετο παραυτίκα· ~
αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν· ~
κατὰ ἀναλογίαν τὸ αὐτὸ ἢ τὸ ἐνετείλατο σαφη-
νίζων ἐστὶ τοῦ εἶπεν· ἀλλὰ προσέταξεν
ὡς παντοδύναμος, ἢ τὸ μὲν εἶπε καὶ ἐγενή-
θησαν, ταὐτὸν ἐπὶ τῶν ἁπλῶς δημιουργηθέντ-
ων αὐτοῦ· τὸ δὲ ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν
ἐπὶ τοῦ κηρύγματος ἀνάγεται ἡ ὡς
ἐν ... λάττει τοῖς ἀποστόλοις ὅτι πορευ-
θέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τὰ
ἑξῆς· ἐκτίσθησαν καὶ οἱ πιστοί, καινὴ κτίσις ὀνομα-
ζόμενοι· ~

X κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν·
ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν· καὶ ἀ-
θετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ~
διαφόρως καὶ ταῦτα νοητέον· ἐπί τε τῶν
πρὶν κατὰ θεὸν τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀσσυρίων· ἐπί
τε τῶν ἐσταυρωκότων τὸν κύριον· καὶ ἐπὶ τῶν τύρα-
ννων τοῖς ἀποστόλοις καὶ μάρτυρσι· καὶ ἐπὶ
μὲν τῶν ἀσσυρίων, ἔθνη λέγει τούτους ὡς
διάφορα ἔθνη ἔχοντας ... σφᾶς
αὐτοὺς ἀλληρισάντων τῷ πολέμῳ δι᾽ ἀπήνην ἀνα-
ρχίας ἄρχοντας δὲ τῶν στρατιωτῶν πολιορκούντων·
ἐπὶ δὲ τῶν ἐσταυρωκότων τὸν κύριον ὡς ὅπερ δὴ
ἀφορμὴν ἐντυχὼν τῇ ἐξηγήσει τοῦ δευτέρου ψαλμοῦ·
ἐπὶ δὲ τῶν τυραννούντων, ἔθνη μὲν τὰ
διάφορα κατὰ πλῆθος ἐθνικοὶ δὲ ἐθνι-
οι ἄρχοντες δὲ οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες· ~

XI ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα
μένει· ~
βουλὴ τοῦ κυρίου τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα· βου-
λευθὲν συσταθῆναι δι᾽ αὐτοῦ πάντας τοὺς
πιστεύοντας· ὃ μένει μέχρι τοῦ μήκους
τοῦ αἰῶνος ἀπαύστου· ~
λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γε-
νεὰν καὶ γενεάν· ~
ὅπερ ἄνω βουλὰς καὶ λογισμοὺς εἶπεν,
οὕτω καὶ νῦν· ἔστι δὲ βουλὴ μέν, ἡ κατὰ
σύνθεσιν ἐκφανεῖσα γνώμη, λογισμὸς δέ, ἡ ἁπλῶς
ἐνθύμησις· γενεὰν δὲ καὶ γενεὰν εἰς
..., ... τὸ ἀεί· τὸ εἰς πάσας
γενεὰς ἐκφαίνεις τοιοῦτος· ὅτι ... ὁ θεὸς

... ὁ ... ἀναμένει· καὶ οὕτω τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ καὶ
ὁ ἐνθύμημα· τὸ γὰρ ἐνόημα φησὶν ἐρ...
... ἐστι δὲ καὶ ἄλλος ὁ τῶν λογισμῶν καρδίας
θεοῦ· τὴν παλαιὰν διαθήκην καὶ τὴν νέαν·
γενεὰν δὲ καὶ γενεάν, τήν τε τῶν ἰουδαίων καὶ
τὴν τῶν χριστιανῶν· ἀμφοτέρας ἐκάλεσεν ὁ
διὰ τούτοις παραμένει· ... ἢ ...
... καὶ ἐπὶ τῶν βουλευθέντων
... ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ... διασκε-
δάζει κύριος τὰς βουλὰς αὐτῶν· καὶ ὅ αὐτὸς
βουλεύει, ποιεῖ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· ~
μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύριος ὁ
θεὸς αὐτοῦ· ~ XII
μακάριον τὸ ἔθνος τὸ κύριον θεὸν ὃν καὶ οἰκο-
νομούμενον ὑπὸ τοῦ ἰδίου θεοῦ· ἀντὶ τῶν
τῶν χριστιανῶν θεοῦ· οἷς ἐπηγγείλατο λέγων
ὅσπερ καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς
ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· ~
λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν
ἑαυτῷ· ~
τὸ αὐτὸ μὲν ἔθνος· ὡς ἐξ ἐθνῶν συλλεγέντων·
λαὸς δέ, ὡς ἀντισαχθὲν τοῦ ἀποβλη-
θέντος λαοῦ· ἐξελέξατο δὲ ἡμᾶς εἰς κληρο-
νομίαν· κατὰ τὸ δώσω σοι ἔθνη τὴν κλη-
ρονομίαν σου· μακάριον δὲ δι᾽ αὐτὴν τῶν
ἑτοιμασθέντων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν· ~
ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος· ~ XIII
οὕτω καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ψαλμῷ κεῖται· κύριος ἐξ οὐρανοῦ
διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ
ζητεῖ τὰ ἑξῆς· ~
εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων·
αὐτός γὰρ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ καὶ λοιπὸν
οὐδεὶς λανθάνει· ~
ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ· XIIII
οὐ προχειρότερον ἐστὶ πᾶν θεωρῆσαι ἔμαθον· ~
ἐπέβλεψεν ἐπὶ ~~πάντας τοὺς κατοικοῦντας~~
~~καὶ~~ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν· ~
ἰδὼν δὲ ὅτι πάντας δὲ ἐπὶ πλείω τοῦ ἐπιβλέπειν,
εἰς φόβον ἐμβάλλει τὴν πεῖραν τοῦ ἐντυγ-
χάνοντας, ὡς οὐ λήθονται ἀμαρτίας ποιοῦσι· ~
ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας
αὐτῶν· ~ XV
ἐπὶ φοβερώτερον τοῦτο· εἰ γὰρ ὁ πλάσας
πάντων καὶ οἶδε τὰς κινήσεις αὐτῶν· χρὴ
τοίνυν ὡς εἰδότι ἐνεργὴς καὶ αὐτὸς ὁ πλάσας ...

85

οὐ λήθονται· ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ δύνασθαι ἀμφότερα· κατὰ μόνας δὲ αὐτῇ τοὺς μεμονωμένους· καὶ κεχωρισμένους τῆς κακίας καὶ τοὺς ἐπὶ πλοῦτος τῶν παθῶν ἢ κατὰ μόνας· ἀντὶ τοῦ κεχωρισμένων παρὰ τὰς πανουργίας ζῴων ἀλόγων κατά:~

ὁ συνιεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν

Καὶ τοῦτο μέντοι συνιὸν ὅτι μὴ διαλαθεῖν δέχεται. προσκαλούμενος τῶν πραττομένων· ἡ λέξις, ἠγνοοῦμεν· ἀλλ' ἀπὸ τῶν συνιέναι ἐν πᾶσιν:~

xvi. οὐ σῴζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ:~

Διὰ πολλὴν δύναμιν τὴν ἐν πλήθει στρατιωτῶν· καὶ ἵππων· καὶ ὅπλων καὶ πλούτου· γίγας δὲ ὁ κατὰ σῶμα γενναῖος τάλας· ὥστε ἐπὶ τοῦ σωθῆναι, διὰ χάριν θεοῦ σώζεται καὶ οὐδὲ ἐκεῖνον:~

xvii. ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν:~

Ἀσθενὴς ὡς· ἄδηλον γὰρ εἰ σώσει τὸν ἐπιβάτην:~

ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται:~

Ὁ ἵππος δηλονότι· τοῖς γὰρ ἀπειρίθμοις πᾶσιν ὅσοι ... εὐθυμοῦμεν. οὐδὲν ἐντεῦθεν ἀπονάτο κακῶς δι' ἀφθαρσίας:~

xviii. ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτὸν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ:~

Τοῦτο περὶ πάντων τούτοις οὗτον προηγουμένως δὲ διὰ τὰς περὶ τὸν ἐκεῖ αὐτοὶ αὐτοῖς γὰρ ἡ ... ἐπιτίθησιν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἄγαν ἐπ' ...:~

xix. ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν:~

Τοῦ προσδοκωμένου μεθ' ἡμέραν, ὡς προφητικῶς τοῦ ἐσομένου γάρ φησιν αἰχμαλωσίας κλαυθμός:~

καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ:~

Τῷ ἀπὸ τῆς πολιορκίας ἃ πάντα γίνεται ὡς ἡ τῶν βασιλειῶν βίβλος ἑρμηνεύει:~

xx. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομενεῖ τῷ κυρίῳ:~

Καὶ αὖθις ἐν καιρῷ πειρασμῶν ὑπομένουσι μὲν δὲ τὸν κύριον· δι' αὐτὸν γὰρ μισούμεθα παραδόξως ἐκ τῶν ὁδῶν, ἔτι καὶ τὴν αἰτίαν ἐπήγαγε τῆς ὑπομονῆς:~

ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν:~

Πεπληροφορημένων γὰρ ἐκ πολλῶν ὅπως ἡμῖν βοηθεῖ:~

ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν:~ xxi.

Ὑπομένουσι φησὶν ὅτι βοηθὸς ἡμῶν ἐστὶν ὅλως καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ εὐφρανθησόμεθα νικῶντες:~

καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν:~

Περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ἐν αὐτῷ· ἢ ἐν τῇ ἐπιφωνήσει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ δι' ὧν διῆπερ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς· νοεῖν τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ χριστιανῶν· οἳ ἐλπίζουσι νικᾶν ἐν τῷ ὀνομάζεσθαι τῷ ὀνόματι χριστοῦ· πολλὰ γὰρ τεράστια τὸ ὄνομα τοῦ μόνου ὀνομαζόμενον, ἐποίησεν καὶ ποιεῖ· ἐν τῷ ὀνόματι γάρ φησι τοῦ χριστοῦ, ἀνάστα καὶ περιπάτει:~

γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σοί:~ xxii.

Γένοιτο οὕτως ὡς ἠλπίσαμεν· ἠλπίσαμεν δὲ θερμῶς· πολὺ οὖν γένοιτο:~

ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον ἀβιμέλεχ· καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν:~ Ψαλ. λγ 33

Φεύγων ὁ δαυὶδ τὸν σαούλ, ἦλθεν εἰς νομβὰ πρὸς τὸν ἱερέα· καὶ ἐντυχὼν ἀβιμέλεχ τῷ ἐν τιμῇ πρώτῳ αὐτῶν, προσεποιήσατο παρὰ σαοὺλ ἀποσταλῆναι πρὸς τὴν χρείαν· καὶ ἐζήτει ἄρτους καὶ ῥομφαίαν· καὶ μὴ εὑρὼν τοὺς λοιπούς, παρὰ τὸν νόμον τοῖς γὰρ ἱερεῦσι μόνοις ἀπονενέμητο· λαμβάνει ἀμφότερα καὶ τὸ δόρυ γολιάθ· ἐκεῖ φυλαττόμενον ἀνάθημα τῷ θεῷ· καὶ ἐξελθὼν ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀλλόφυλον ἀγχοῦς βασιλέα γέθ· τῶν δὲ περὶ ἀγχοῦς γνωρισάντων αὐτόν· καὶ ὑποτιθηριζόντων δαβίδ, ἀνασχίσας προσεποιήσατο μαίνεσθαι· καὶ περιέφερε καὶ ἐτυμπάνιζεν ἐπὶ ταῖς θύραις καὶ ἐπὶ πύλης· καὶ τὰ σίελα κατέρρει τοῦ πώγωνος αὐτοῦ· καὶ οὕτω δόξας ἐπίληπτος ἀπελύθη, καὶ διεσώθη ἐκεῖθεν. ἡ μὲν οὖν ἱστορία τοιαύτη· ὀνομάζουσι δὲ τινὲς ἀβιμέλεχ τὸν ἀγχοῦς ὡς διώνυμον· καὶ ἀλλοίωσιν προσώπου καλοῦσι τὴν ὑπόκρισιν τοῦ πράγματος· φεύγων γὰρ ἐπλάσατο ἀποσταλῆναι πρὸς τὴν χρείαν· ἵνα μὴ φωραθείς, κινδυνεύσῃ· πλὴν

ἐπειδὴ δὲ διὰ τὸ συνώνυμον ἔγραψε τὸν Ἀβιμέλεχ·
ἄλλως· ἡ τῶν βασιλειῶν βίβλος παρὰ μὲν
τοῖς ἀρχαίοις ἠλλοιωκέναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
τὸν Δαυὶδ ἀναγράφει, καὶ οὐ πρὸς τὸν Ἀβιμέ-
λεχ, ἀλλ᾽ ὅ φησιν Ἀγχοῦς βασιλέως· ὅτι
τὸ Ἀβιμέλεχ ὄνομα κοινὸν ἦν τῶν βασιλέων
τῶν Γεθ, ὡς καὶ παρὰ Ῥωμαίοις πάλαι τὸ Καί-
σαρ, καὶ τὸ αὔγουστος· καὶ παρ᾽ Αἰγυπτί-
οις τὸ Φαραὼ καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥστε κοινὸν
μὲν βασιλικὸν ὄνομα λέγειν ὁ ἀρχαῖος, τὸ Ἀβι-
μέλεχ· ἴδιον δὲ τὸ Ἀγχοῦς. πάλιν ὃ καὶ φο-
βηθεὶς Δαυὶδ καὶ οὐ θαρρῶν ἀπαλλαγῆναι, πρὸς
τὸν προκείμενον ψαλμὸν εὐχαριστήριον τῷ θεῷ
τοῦτον ἐποίησεν τὸν αὐτοῦ, ὥστε δι᾽ ὑποκρίσεως
μὴ ἀπολυθῇ· ἁρμόζει δὲ καὶ παντὶ ἀπαλλα-
γέντι κινδύνου:~

β. Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ:~

ἀπαλλαγεὶς τοῦ κινδύνου, ἀμείβομαι τὸν
σώσαντά με θεόν· εὐφημίᾳ δὲ ἡ νίκη δι᾽ ἣν
βοηθοῦντί μοι. ἐντεῦθεν ὁ θεῖος Παῦλος μα-
θητευθείς, φησὶν ἀδιαλείπτως προσεύχε-
σθαι· ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε:~

Διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ
στόματί μου:~

ἀεὶ πῶς ἐπιβιοῦντι καὶ ἀναγκαῖον ὁμιλοῦν-
τι γοῦν· ἐπιθύμητος ἡ κοινωνία· διὰ τοῦτο
ἡ αἴνεσις ἔσται ἐν τῷ στόματι· ἢ δηλονότι ἐστὶ
τὸ νοητὸν στόμα ἀφ᾽ οὗ ἔνδον. διὸ μεταλαμβάνε-
ται ἐξ ἐφόδου τῶν θείων νοημάτων· περὶ οὗ φησι, τὸ στό-
μα μου ἤνοιξα καὶ εἵλκυσα πνεῦμα· καὶ πλάτυνον
τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό· ὅπερ οὐκ ἐμπο-
δίζεται ποτὲ διαλιπεῖν, μνημονεύειν
ἀεὶ θεοῦ· τοῖς νήφειν ἐθέλουσι· καὶ ἄλλως
δὲ ἐν παντὶ καιρῷ· δηλονότι τὸ προσῆ-
κον τι καὶ δι᾽ ἀπαντος. ὅτε δηλαδὴ χρεῶν.
λέγει δὲ στόματί μου, αἰσθητῷ τὸν θεὸν ὑμνῶν· ὅ-
τε μὴ χρεία τῆς ἀναγκαίας προσίσταται· νοητῷ
δὲ ἀεὶ μνημονεύων· γὰρ θεοῦ μᾶλλον
ἢ ἀναπνευστέον· καὶ ἐν τῷ στόματι δὲ ἀεὶ τῷ
αἰσθητῷ φησιν· ἵνα καθεύδω καὶ ἡνίκα με
ἀγρυπνῶ:~

γ. Ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεσθήσεται ἡ ψυχή μου:~

οὐ διὰ τὸ ἐπὶ νοὶ καὶ ἐπαινεθήσομαι παρὰ
τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ διὰ τὸν θεόν, ὡς αὐτὸν ἔχων βο-
ηθόν· μακάριος γάρ φησιν οὗ ὁ θεὸς Ἰακὼβ βο-
ηθὸς αὐτοῦ. ἡ ψυχή μου δὲ ἀντὶ τοῦ ἐγὼ περι-
φραστικῶς:~

Ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθή-
τωσαν:~

ἀκουσάτωσαν οἱ ἴσως ὡς μὲν παραδόξως· πρᾳ-
εῖς ὀλίγα τοῖς ἀμείβειν κακῶς· διὸ καὶ αὐτοὺς καὶ
εὐφρανθήτωσαν· οὐ προορᾷ τοὺς τοιού-
τους ὁ θεός, ἀλλὰ καὶ κινδύνων ἐκβάλλει διά-
σωζε. ἐμφαίνει ἐγείρεσθαι ὑπὸ δὲ ...
θαρρήτωσαν:~

Μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώ- · δ.
σωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ:~

ἐρρωτῶ ὅτι πρᾳότης ἐπὶ ἀποτέλεσμα· καὶ καλεῖ τοὺς
τοιούτους μεγαλύνειν καὶ ὑψοῦν ὁμοῦ τὸν κύριον·
πῶς δέ τις ὑψοῖ καὶ μεγαλύνει τὸν θεὸν εἰ-
ρήκαμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κθ΄ ψαλμοῦ. ἐπαθὴ ἡ
ταπείνωσις ἐρρέθη

Ἐξεζήτησα τὸν κύριον καὶ ἐπήκουσέ μου:~ · ε.

ἐξεζήτησε· ἐπεὶ πᾶσιν ἐμφαίνει ζήτησιν·
ἐν μέσοις φησὶ τοῖς κινδύνοις ἀποληφθείς,
ἐμπόνως ἐζήτησα τὸν κύριον ἐπὶ βοήθειαν·
καὶ ταχέως ἐπήκουσέ μου:~

Καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύ-
σατό με:~

διαφόρους γὰρ αὐτὸς ἔσχε θλίψεις· ὅτι μέλλει
ἐκδοθῆναι τῷ Σαούλ· ὅτι ἐδικήθη καί
τῇ προσπηλακισθῆναι· ὅτι τελευταῖον ἀπει-
ρέθη ἀναιρεθῆναι:~

Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτί- · ς.
σθητε καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ
καταισχυνθῇ:~

θλίψεις ὥσπερ σκοτεινὰ καὶ σκοτίζουσι τὸν
νοῦν· οἱ ἐν σκότει ὄντες θλίψεως, προσέλθετε
τῷ θεῷ διὰ τοῦ ἐκζητεῖν αὐτόν, ὡς ἐγὼ καὶ φω-
τίσθητε τὴν εὐθυμίαν διασκεδάζοντι
τὴν ἀχλὺν τῆς θλίψεως· καὶ οὐ μὴ καταισχυν-
θήτε τοῖς ἐλπίσασι τῷ σωτῆρι· ἀναφωνεῖ κω-
φοῖς ... τοῦ θεοῦ βαπτισμάτος καὶ ἡ προ-
... προσέλθετε πρὸς τὴν τοῦ χ(ριστο)ῦ πίστιν· οἱ
ἐν σκότει πεπλανημένοι, καὶ φωτίσθητε διὰ τοῦ
βαπτίσματος· λάμψαντος τὴν ψυχήν,
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνακαθαίροντος· καὶ
οὐ μὴ καταισχυνθῆτε· διὰ τὸ ἀπολούσασθαι
τὰ αἴτια τῶν αἰσχρῶν· τὰ πρόσωπα δὲ
ἀντὶ τοῦ ὑμᾶς· ἀπὸ μέρους, τὸ πᾶν:~

44

87

vi. οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν:~

Οὗτος δεικτικῶς, τοῦ τέως ἑαυτὸν ὁρῶντος, πτωχὸν δὲ ἑαυτὸν καλεῖ, ὡς ἐνδεῆ πάσης ἀνθρωπίνης ἐπικουρίας· ἢ καὶ διὰ τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ:~

vii. παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ῥύσεται αὐτούς:~

στρατόπεδον ὡς περιέξει ἕκαστον περὶ τὰ τείχη αὐτῶν· ὁρᾶτε δὲ τὴν δύναμιν τοῦ φύλακος τοῦ ἑκάστου ζωῆς ἀγγέλου· εἰ γὰρ οὗ ὅλος στρατὸς περίκειται· φοβουμένους δὲ λέγει, τοὺς ἐντολάς· ὁ γὰρ φόβος, ἐντολῶν τήρησις:~

χρησ̄ viii. γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος:~

γνῶτε καὶ ὑμεῖς. γεῦσιν γὰρ ἐνταῦθα τὴν πεῖραν ὀνομάζει· πῶς δὲ γεύσασθε; ἀγαθὰ ἅπερ ἔξω κράζετε ἐν ψυχῇ· ἀνεζητήσατε τὸν θεὸν ὁλοτρόπως· ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν ἀδιστάκτως· προσέχετε δὲ καὶ ἄλλως τὴν μετάληψιν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος καὶ αἵματος· ὧν οἱ γευσάμενοι ἀξίως, εὐθὺς ἀναλαμβάνουσι τῆς παναγάθου ῥοπῆς καὶ βοηθείας:~

μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν:~

εἰ γὰρ ἐπικατάρατος ὁ ἐλπίζων ἐπ' ἄνθρωπον, τοὐναντίον μακάριος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ κύριον:~

ix. φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ:~

ἁγίους λέγει τοὺς ἀφορισθέντας τῷ θεῷ. φοβήθητε οὖν διότι ὁ φόβος τοῦ θεοῦ δεσμός ἐστι τῆς ἀτάκτου ὁρμῆς· καθήλωσον γάρ φησιν ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου. εἶτα ἐπάγει καὶ τὸ ἀπὸ φόβου κέρδος:~

ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν:~

εἰ γὰρ τὸν θεῖον φόβον ἐν τῇ ψυχῇ φυτεύσαντες, οὐκ ἐλλείπουσιν ἀρετήν, τὴν τοῦ φόβου τούτους ἀναγκάζοντος· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐλλείμματα τούτοις· ἔχουσι γὰρ ἐν δώμασι τὰ πρὸς ἀναπαῦσιν· τροφὴν δὲ τὴν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος· ὅπλον δὲ τὸν σταυρόν· καὶ ἁπλῶς ὧν χρῄζουσιν ἀπολαύουσι:~

x. πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ

εἰπὼν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὑστέρημα, πιστοῦται τὸν λόγον ἀποδεικτικῶς· οἱ μὲν γὰρ πλούσιοι τοῦ βίου τούτου, ἐπτώχευσαν πολλάκις, καὶ ἐπείνασαν· εὐμετάπτωτος γὰρ ὁ μαμωνᾶς τοῦ πλούτου, καὶ ἄπιστος· οἱ δὲ τοῦ θείου φόβου καὶ τῆς ὁδοῦ τῶν ἐντολῶν ἐκζητοῦντες τὸν κύριον, οὐκ ἐνδεήσονται παντὸς ἀγαθοῦ· δηλονότι τοῦ ὑπὸ κυρίου τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν· τῶν γὰρ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν καὶ πολλῶν ἐνδεήσονται, διὰ στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ βαδίζοντες. ἄλλως τε δὲ ὁ λόγος καὶ περὶ Ἰουδαίων· οἱ πρότερον πλούσιοι ὄντες ἐν πολέμοις καὶ πλήθει στρατοῦ, καὶ τῷ περὶ τῶν νόμων μαθημάτων καὶ τῷ θεάτρῳ, καὶ τῇ πρὸς θεὸν ὁμιλίᾳ, ἐπτώχευσαν τούτων· ἐπειδὴ τὸν πλούσιον ἐν ἐλέει καὶ πτωχεύσαντα δι' ἡμᾶς ἀπέκτειναν ἀνόμως, καὶ ἐπείνασαν διότι τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς ἀπώλεσαν· οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον ἐξ ἐθνῶν, αὔξουσιν ἔτι καὶ ἔτι:~

δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς:~ .xi.

ἡ τοῦ διδασκάλου φωνή. τέκνον γὰρ ὁ μαθητὴς τοῦ διδάσκοντος πλαστουργίας ἀναγεννηθεὶς τὴν ἀρετήν, καὶ οἷον μορφούμενος· φόβον δὲ κυρίου εἶπε, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ φόβου τοῦ δαίμονος, ὃν ἐκεῖνος ἐμποιεῖ· περὶ οὗ φησὶν ἐν ψαλμοῖς· ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου:~

τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζωήν:~ .xii.

ἐρωτικῶς δέ, οὐ πάντας ἁπλῶς καλεῖ, ἀλλὰ τοὺς θέλοντας ζωήν· οὐ τὴν κοινὴν ταύτην, ἣν καὶ τὰ ἄλογα ζῇ· ἀλλὰ τὴν ὄντως, τὴν αἰώνιον. ἡ γὰρ παροῦσα, θανάτου μᾶλλον ἐστίν· περὶ ἧς εἶπεν ὁ ἀπόστολος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου, θανάτου τὸ σῶμα καλῶν, ἤτοι τὴν ἐν σώματι ζωήν:~

ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς:~

ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος τούτου· φησὶ γὰρ ὁ Ἰακώβ· αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν μου, μικραὶ καὶ πονηραί· καὶ ὁ μὲν Παῦλος, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν· ἀγαθαὶ δὲ ἡμέραι εἰσίν, ὁ μέλλων αἰών· ἀγαθαὶ μὲν διὰ τὴν ἄληκτον καὶ ἄρρητον χαράν· ἡμέραι δὲ διὰ τὸ διόλου φῶς:~

παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ .xiii.

ἵνα εὐθὺν ὑποδείξῃ τὰ ἔργα τοῦ θείου φόβου

τοῦ ἐστι καὶ κακοῦ· πρὸς τοῦτο φησὶ δὲ τὴν γλῶτταν ὡς εὐολίσθητον μόριον, καὶ προχειρότατον ὄργανον ἁμαρτίας καὶ κακίας· ὑπουργεῖ γὰρ βλασφημίαις πολλάκις θεοῦ· ὑπηρετεῖ ἀνθρώπων μακροπέρας αἰσχραῖς ἐπιθυμίαις· συκοφαντεῖ· καταλαλεῖ· κατηγορεῖ· δολίως ὑφαίνει· ἐξαπατᾷ· καταμαρτυρεῖ· ἐπιορκεῖ· καὶ ὅλως ὄργανόν ἐστι παντὸς κακοῦ:~

καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον:~

ὅλος ἐστὶ κακοποιὸς ὁ λαθραῖος· ἐν προποιήσει καλοῦ· προστέθεικεν δὲ ὁ προφήτης δὲ, ὅτι παῦσον τὴν γλῶσσαν σου ἀπὸ κακοῦ· καθόλου παντελῶς κακοῦ συμπεριέλαβε· μᾶλλον δὲ καὶ ἐξαίρετον ἐπανέλαβε τὸν δόλον, ὡς χείριστον ἐπιτάττον· διὰ τὸ λαθεῖν καὶ ἀφύλακτον· προσῆγον γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον ὁ διάβολος ἐξεμέσεν ὅτε τὴν Εὔαν ὑπῆλθε, καὶ ὡς ἐπιπλάζοντα μάλιστα τοῖς ἀνθρώποις:~

xliiii **ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ· καὶ ποίησον ἀγαθόν:~**

ἐργάζειν ἀφορίζειν· ἐπειδὴ γὰρ ἐποίησεν ὁ λόγος ἐστὶ τῆς πράξεως, πρότερον ἀπέχεσθαι κακοῦ λόγου παύσων γὰρ φησὶ τὴν γλῶσσαν σου ἀπὸ κακοῦ· ὁ γὰρ λόγος ὁδός ἐστι τοῦ πράττειν· ὡς οἱ σοφοὶ λέγουσιν· εἶτα ἀποτρέπει τοῦ κακοῦ πράγματος· ἔκκλινον γάρ φησιν ἀπὸ κακοῦ· καὶ οὕτως ἀνάγει πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν· προεξαίρας τὰ σφάλματα· ὥσπερ γὰρ ἀμήχανον τὸν ἀπολαβεῖν μὴ ἀποβάλλοντα τοὺς νόσους, οὕτω καὶ ποιῆσαι ἀγαθόν, μὴ ἀποστάντα τοῦ κακοῦ· σκόπει δὲ ὅτι οὐκ ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀποχὴ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ χρὴ καὶ ποιῆσαι τὸ ἀγαθόν:~

ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν:~

εἰρήνη τῶν ἀγαθῶν ἐστι τὸ κεφάλαιον· ἣν καὶ ὁ κύριος ὥσπερ κλῆρον, τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἀπολέλοιπεν· εἰρήνην γάρ φησι τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν· ὁ γὰρ εἰρηνεύων καὶ πρὸς θεὸν καὶ πρὸς ἑαυτόν, παντὸς πάθους ὑπέρκειται. μὴ τοίνυν ἁπλῶς ζήτησον αὐτήν, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς· τοῦτο γὰρ ὑπεμφαίνει τὸ δίωξον· ὥσπερ καὶ τὰ διώξον καὶ τεῖχος αὐτῆς περιέχων ὥστε φθάσαι καὶ λαβεῖν αὐτήν:~

ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν:~ xlv

ὀφθαλμοὺς μὲν κυρίου, τὴν ἐποπτικὴν δύναμιν· ὦτα δὲ, τὴν ἀκουστικὴν λέγει· τοίνυν ὅτι ὁ θεὸς δι᾽ ἀπόντος ἐμφορεῖ τοὺς δικαίους· ἐφορῶν μὲν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ ἐπακούων τῆς δεήσεως αὐτῶν· ὡς ἀξίας ἐπακούεσθαι δικαίους δὲ καὶ ἀγαθῶν τοὺς ἐραστάς:~

πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν:~ xlvi

ὁρᾷ φησὶ καὶ τοὺς τὰ πονηρὰ πράττοντας, ἀλλ᾽ οὐ καθὰ πρὸς τοὺς δικαίους· ἐκείνους μὲν γὰρ, ὥστε φυλάττειν· τούτους δὲ, ὥστε δίκας ὧν ἔπραξαν· καὶ μέντοι πάντας τούτους καιροῦ καλοῦντος, ἀπολλύει ἐκ γῆς· ὥστε παντελῶς ἀπεῖναι τῆς τούτων ζωῆς· φοβηθῆναι τοιγαροῦν πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ὡς οὐ λανθάνοντας ἐφ᾽ οἷς πράττουσιν· ἢ πρόσωπον λέγει, τὴν ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· ὅτε περὶ χρόνον αὐτῆς ἐμβλέψεται καὶ αὐστηρόν:~

ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι· καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς:~ xlvii

μὴ προΐεσθαι ζῆλον καὶ γνώμην αὐτοῦ μὲν, ἀλλὰ μετὰ πόνων καὶ ὀδυνῶν ἀγωνίσασθαι τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ μετ᾽ ἐκ ψυχῆς κράζειν πράως· καὶ ἡ κραυγὴ αὐτοῦ φθάνει μέχρι τῶν ἀκοῶν τοῦ θεοῦ· ἐντεῦθεν καὶ εἰσακούεται καὶ ῥύεται πάσης θλίψεως· τούτων μὲν ἀπαλλάττων αὐτῆς· τούτων δὲ χορηγῶν καρτερίαν, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς· ὃ καὶ τοῦ πλείονος ἐστὶν, ὡς ἐν ἄλλοις ἑρμηνεύεται:~

ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν:~ xlviii

μὲν θεὸς δι᾽ ἀγαθότητα πᾶσιν ἐγγύς ἐστι· φησὶ γὰρ θεὸς ἐγγίζων, ἐγώ εἰμι· ἡμᾶς δὲ δι᾽ ἁμαρτίαν, μακρὰν ἀπ᾽ αὐτοῦ γινόμεθα· φησὶ γάρ· ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ ἀπολοῦνται. συντετριμμένοι δὲ τὴν καρδίαν, οἱ καὶ μεμνημένοι τοῖς ἑαυτῶν ἁμαρτήμασι· σφόδρα γὰρ συντρίβει τὸ φρόνημα καὶ καταπραΰνει:~

καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει:~

ῥονῆται μὲν καὶ καταπραΰνει· ἐπεὶ δὲ ἡ ταπείνωσις· τῷ πνεύματι δὲ ταπεινοὺς, ἤτοι τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ τῷ σώματι· ὅ ἐστι τῷ σχήματι

μα τί· μὴ δὲ τῷ λόγῳ μηδὲ ἐξουδένωκε τὶ μος :~

XIX. πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων· καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος :~

Συγχωρεῖ μὲν γὰρ ὁ κύριος καὶ θλιβῆναι αὐτούς· διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς γυμνάσιον· οὐκ ἐᾷ δὲ τῶν πόνων ἡττηθῆναι· ὅπερ ἐστὶ νίκη καὶ προσάρτησις(?)· διὸ φησὶ μὲν τῶν δικαίων θλίψεις εἶναι· ἀλλὰ καὶ θαρσεῖ(?)· καὶ ὅσον ὁ ἀπόστολος· ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι :~

XX. φυλάσσει κύριος πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν· ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται :~

Καὶ μὴν πολλῶν μαρτύρων ὀστᾶ συνετρίβησαν· ἀλλ' ἑτέρως ἀποδέδεικται(?), οὐχ ὅ ἐκ τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔνδον· τοῦτ' ἔστιν ἡ ψυχὴ ἔχει πάντως καὶ μέλη· ὁμωνύμως τοῖς τοῦ σώματος· ὡς τό, ἡ ἐντολὴ κυρίου τηλαυγής φωτίζουσα ὀφθαλμούς· δηλονότι τοὺς τῆς ψυχῆς· οὕτως οὖν καὶ νῦν ὀστᾶ λέγει, τοὺς στερεοὺς καὶ ἀνέχοντας τὴν ψυχὴν λογισμούς· καὶ τὰ ὀστᾶ, τὸ σῶμα· φυλάττει δὲ τούτους ὁ κύριος, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐαρέστησιν· οὐδὲν δὲ τούτων συντριβήσεται τῇ ψυχῇ(?) τῆς ἁμαρτίας :~

XXI. θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός :~

Ἐπίπονος καὶ πικρός· τότε γὰρ ὁ ζόφος αὐτοῖς φανερὸς(?) τῆς διαδεχομένης αὐτοὺς κολάσεως· ὁ δὲ τῶν δικαίων, ἀγαθός, διαδεχομένης τῆς μενούσης αὐτοὺς χαρᾶς :~

καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμελήσουσι :~

Μισοῦσι τὸν δίκαιον οἱ ἐν ἁμαρτίαις· ἀεὶ γὰρ τὸ ὅμοιον χαίρει τῷ ὁμοίῳ, δηλονότι μισεῖ τὸ ἀνόμοιον· καὶ οὖν ὁ βίος, τοῦ ἐναντίου καὶ ἀντίθετος(?)· πλημμελήσουσι δὲ ὡς τοῖς ἄλλοις αὐτῶν ἁμαρτήμασιν, ἐπιπροστιθέντες καὶ τὸ τοῦ μίσους αὐτοῦ ἁμάρτημα· οὐ μόνον γὰρ οὐκ ἐμιμήσαντο τοῦτον· ἀλλὰ καὶ ἐμίσησαν· ἢ τοίνυν τὸ πλημμελήσουσιν, ἀντὶ τοῦ ἀμετάμελοι(?) γενήσονται· ἢ ἀντὶ τοῦ κινδυνεύσουσιν :~

XXII. λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ :~

Ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ δαιμονικῶν ἐπιβουλῶν· ἀνθ' ὧν ἐπήλπισαν(?) τοῖς ἐπιβουλεύουσιν :~

καὶ οὐ μὴ πλημμελήσουσι πάντες

οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν :~

Οὐ γὰρ ἁμαρτήσουσιν οἱ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐλπίδι χειραγωγούμενοι, οὔτε κινδυνεύσουσι ψυχικῶς :~

ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.

Καὶ τοῦτον εἴρηκε τὸν ψαλμὸν ἐπιδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Σαούλ· καὶ μηδαμοῦ στῆναι ἐγχωρούμενος· προσήκει δὲ καὶ πᾶσι καταδιωκομένοις ὑπὸ ἐχθρῶν· χρῆσθαι δὲ ταῖς μεγαλείαις(?), ἐν πᾶσι τοῖς ψαλμοῖς καταδαιμόνων(?) καὶ χρῆσθαι· οὕτω γὰρ καὶ τὰ στασιάζοντα(?) πολεμοῦντας ἡμῖν ἀοράτους ἐχθρούς· τοῖς συναθροισθεῖσι δὲ καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἡμῖν(?)· τὰ κατορθώματα δέ, προσώπῳ τοῦ Δαυὶδ ἀπαγγέλλει· ὡς τεκμηριῶν(?) πρὸς τὴν τούτου μίμησιν :~

δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με· πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με :~ .1.

Πρῶτον φησί, δίκασον τοῖς ἀμφὶ τὸν Σαούλ· ἔπειτα πολέμησον καὶ κόλασον· ὡς ἀδίκως καὶ φανερῶς· ἀδιάφορος(?) δὲ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἡ ὁμοιότης(?) ἀντιλήψεως(?) παρ' αὐτοῦ :~

ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ· καὶ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου· .β.
ἔκχεον ῥομφαίαν .γ.
καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με :~

Πολέμου μνημονεύσας ἀναλόγως καὶ τὰ ὅπλα προσέθηκεν· οὐχ ὡς τοῦ θεοῦ τοιούτων χρῄζοντος· ἀλλὰ ἀνθρωποπρεπῶς τὸ φοβερὸν κατὰ λόγον τοῦ σχήματος πανοπλίας ἐκδιδάσκων τοὺς πονηρούς· τῷ θεῷ γὰρ ἀρκεῖ θέλησις μόνον· ὁ λόγος, ἀσπὶς μὲν τῶν ἀδικουμένων καὶ θυρεός· ῥομφαία δὲ τῶν ἀδικούντων· ἐκχεῖν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐκκενοῦν· ἀλλ' ὡς μὲν παρ' ἀσπίδα(?), ἐγχέασθαι τοῦ κολεοῦ, δοκεῖ διὰ τὴν ... σύγκλεισον δὲ ἀντὶ τοῦ φράξον ἔμπροσθεν· ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκφυγεῖν τὸν ἀπὸ σοῦ κίνδυνον :~

εἰπὸν τῇ ψυχῇ μου· σωτηρία σου ἐγώ εἰμι :~

Τὴν ὑστέραν(?) σου φωνήν, εἰπὲ τῇ ψυχῇ μου· ὅτι μὴ φοβοῦ· σωτηρία σου ἐγώ εἰμι· εἰ γὰρ ἄρξῃ διαλέξασθαι(?), τὸ εἰπέ, ἀντὶ τοῦ λέγε(?)· ὡς τὸ ποίησον :~

αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου :~ .γ.

Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτὸ σημαίνουσιν· ὅπερ ἐστὶ μὴ δυνηθήτωσαν ἑλεῖν τὴν ψυχήν μου, ἀντὶ τοῦ ἐμέ :~

ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω :~ .δ.

λέμες αὐτῶν

ἐμοὶ καὶ ἄπρακτοι :

καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογιζόμενοί μοι κακά :~

ὁ καταισχυνθήτωσαν, ἐπίτασίς ἐστι τοῦ αἰσχυνθήτωσαν, λοιπὸν δὲ ἀντὶ τοῦ μηδὲ τῶν προσδοκωμένων ἐπιτυχόμενοι :~

·vi. γενηθήτωσαν ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου :~

ὁ δὲ χνοῦς, ὅσον ἐπὶ τῷ σκεδάννυσθαι εὐφευκτόν· τὸ γὰρ λεπτὸν καὶ κοῦφον ἐν ὠθούμενον ἀνέμῳ σκεδάννυται :~

καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς :~

ἤτοι τὸ ἔσω· ἄγγελοι γὰρ πολλάκις ἐκ θεοῦ κολάζειν ἀποστέλλονται· ὡς ὁ ὀλοθρεύσας τὰ πρωτότοκα τῶν αἰγυπτίων· καὶ ὁ τὰς τῶν ἀσσυρίων κατὰ τὸν ὄρθρον καὶ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας ἀνελών :~

·vii. γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσθημα :~

οὗ τὸ σφοδρότατον τῆς ἀρᾶς· καὶ ἔνι γὰρ ἵνα φεύγουσιν αὐτοῖς, ἡ ὁδὸς γένηται σκοτεινὴ μέν, ὥστε μὴ δύνασθαι βαδίζειν ὀρθῶς· ὀλισθηρὰ δέ, ὥστε καὶ κατακρημνίζεσθαι :~

καὶ ἄγγελος κυρίου καταδιώκων αὐτούς :~

οὐ τοῖς δὲ τοσούτοις κακοῖς περιπίπτοιεν, ἐκθλίβων ἄγγελος καταδιώκει προσέτι, τί ἂν ἄκος πάθοιεν, τὸ μήτε ὀφθαλμοῖς μήτε ποσὶ βοηθουμένους, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ διώκοντος :~

·viii. ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν :~

ὁ δωρεὰν ὁ σύμμαχος, ἀναιτίως ἐξέδωκε, μηδὲν ἀπ' ἐμοῦ φησὶ βλαβέντες, ἔκρυψάν μοι ὄλεθρον παγίδος αὐτῶν· τὴν γὰρ διαφθορὰν παγίδος ὄλεθρον, κατακρύπτουσιν οἱ θηρεύοντες :~

μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου :~

οὐ τὴν ζωήν μου καὶ ἀπεριφράστως παραληπτέον δὲ ὅτι πολὺ παρ' αὐτοῖς τῷ ἡμετέρῳ τοῦ δαδ, τὸ σχῆμα τῆς περιφράσεως· οἷον ἡ ψυχή μου, ἡ ζωή μου· τὸ πρόσωπόν μου, καὶ τὰ τοιαῦτα. ψευδῶς ἡμῖν φησὶν ὠνείδισαν· ἀποστάτην ἀποκαλοῦντες καὶ τοῦ βασιλέως ἐπίβουλον :~

·ix. ἐλθέτω αὐτῷ παγὶς ἣν οὐ γινώσκει :~

συμφορὰ ἀπροσόπτος· αὐτῷ δὲ τῷ κρύψαντι τὴν διαφθορὰν καὶ ὀνειδίσαντι· εἴπερ τοῦ σαοὺλ λέγει· ἅτε καὶ ἐκεῖνον τῶν ἀνακηρύξεων αὐτὸν καὶ τοῦ δαδ :~

καὶ ἡ θήρα ἣν ἔκρυψε συλλαβέτω αὐτόν :~

αὐτὸ δὲ κρύφιον τὸ θήρας ὀλεθρίως ἥπλωσε καθ' ἐμοῦ· συλλαβέτω αὐτόν· τοῦτ' ἔστι, καὶ αὐτοῦ περιτραπείη ἡ μηχανὴ αὐτοῦ :~

καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν αὐτῇ :~

ὁ αὐτὸ καὶ τοῦτο δηλοῖ· εἶπον δὲ ἐν τῇ παγίδι, προσέθηκε τὸ ἐν αὐτῇ· δηλαδὴ τῇ παρ' αὐτοῦ παγείσῃ :~

ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ :~ ·x.

ὧν ἐχθρῶν οὕτω τιμωρηθέντων, χαρήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ· δικαίως αὐτοὺς κολάσαντι :~

τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ :~

ὅτι ἐκείνους ἀπολέσας ἐμὲ ἔσωσε :~

πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι· κύριε ·xi.
τίς ὅμοιός σοι; ῥυόμενος πτωχὸν ·xii.
ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν

αὐτὰ τὰ ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματός μου μέλη· ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτου, τὴν ἐκ βάθους ψυχῆς· ὁλοσχερῆ εὐχαριστίαν· ἢ ὀστᾶ ἐπὶ ψυχῆς μᾶλλον, τοὺς στερροὺς καὶ συνεκτικοὺς λογισμούς· ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν. πτωχὸν δὲ αὐτὸν λέγει ὡς φυγάδα· καὶ τὸν ἀνθρώπων ἐπιδεῆ καὶ μεμονωμένον· στερεωτέρους δὲ τοὺς ἀμφὶ σαούλ, διὰ πλοῦτον καὶ ἰσχὺν τῶν βρυόντων· διὸ δὲ πτωχὸν ἐπὶ καὶ τὸν πένητα, προσθείς, τὴν ἀδικίαν ἐξελέγχων ἑαυτοῦ ἐνέφηνεν· ἀλλὰ καὶ ταπεινολογία ταῦτα πρὸς οἶκτον χρώμενος. διαρπαζόντων δὲ ὅσον ἐπὶ ταῖς ἐκείνων ἐλπίσιν

ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι, ·xiii.
ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με :~

ὑπό τε σαοὺλ καὶ οἱ κόλακες αὐτοῦ· μάρτυρες μέν, ὡς καταμαρτυροῦντες· ἄδικοι δὲ ὡς ψευδόμενοι· οἱ καὶ χλευάζοντες ἠρώτων αὐτόν· ἃ οὐκ ἐπιβουλεύει τὴν βασιλείαν· ὅτι αὐτοὶ μὲν καταμαρτύρουν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐγίνωσκεν, ὡς ἀναίτιος. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ χριστοῦ νοοῦμεν· διὰ τοὺς ψευδομάρτυρας. οἱ κατ' αὐτόν, ἃ οὐκ ἐβλασφήμησεν ὡς ἡ τῶν εὐαγγελίων ἱστορία διδάσκει :~

xiiii. ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου :~

ὁ μὲν γὰρ ἐχθρὸν Γολιὰθ ἀνελὼν, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους νικήσας, καὶ τὸ πονηρὸν πνεῦμα τοῦ Σαοὺλ διώξας, ἐχθρὸν ἐδιώκετο. ἀνταπεδίδοσαν δὲ καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. τουτέστιν ἀκαρπίαν, ἀφαιροῦντες τὴν διὰ μελέτης σπουδὴν ἀμελεῖν με, καὶ παῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῆς καρποφορίας τῶν ἀρετῶν. ἢ ἀνταπεδίδοσαν καὶ ἀτεκνίαν ἐμοί, καθάπερ εἰ φθάσαιεν ἵνα μὴ ζήσας τεκνοποιήσω :~

xv. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν
xvi. μοι, ἐνεδυόμην σάκκον, καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου :~

ἐπένθουν δηλονότι, πῶς δὲ λίαν τὰς συμφοράς. σύνηθες γὰρ, σάκκῳ καὶ νηστείᾳ ἐταπείνουν τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ἤτοι ἑαυτόν, εὐχόμενος ἐξαιρεθῆναι τῆς ἐπιβουλῆς :~

καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται :~

εἰσακουσθήσομαι. τὸ γὰρ τοιοῦτον, ποτὲ μὲν, ἐπὶ τοῦ μὴ εἰσακουσθέντος λαμβάνεται, διὰ στρεφομένου ἀπράκτου. ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ εἰσακουσθέντος, ὡς καὶ νῦν διὰ στρεφομένου ἐμπράκτου, καὶ τὸ σοῦ τὸν ὡς ἀνθρώπου ὑποδεχθῆναι κόλπου πολυτελοῦς. ἢ καὶ ὡς ἐμπλῆσαι τὸν κόλπον τοῦ αἰτοῦντος ὧν ᾐτήσατο :~

xvii. ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον, οὕτως εὐηρέστουν :~

ὁ διάπυρον τῆς πρὸς τὸν Σαοὺλ ἀγάπης παραστῆσαι θέλων, τοῖς ὀνόμασι τοῦ πλησίον καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἐχρήσατο. τοὺς μὲν γὰρ τοὺς δεσπότας καὶ τοὺς κυρίους, τιμᾶν λέγομεν κυρίως. ἀγαπᾶν δὲ τοὺς ἀδελφούς, ὅταν δὲ μὲν ἀπαιτῆς. διάφορος δὲ ἡ τοῦ εὐηρέστουν σύνταξις :~

ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων, οὕτως ἐταπεινούμην :~

ἰδὼν αὐτὸν διαφθειρόμενον ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ἐπεὶ γοῦν ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐταπεινούμην ἐν σχήματι ζοφώσει, πενθοῦντα καὶ σκυθρωπάζοντα. καὶ ἐστέλλετο τὸν φθόνον ἢ τοῦ φθόνου τῇ ταπεινώσει. ὥσπερ αὐξάνεται σαυτῷ, ἢ ἐπαρθείς :~

xviii. καὶ κατ' ἐμοῦ ηὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν :~

οἱ ἐμοῦ ταῦτα ποιοῦντος, καὶ οὕτως ἔχοντος, αὐτοὶ εὐφράνθησαν τότε, δοκοῦντες ὑπορρεῖν ἤδη τὴν ἐμὴν δεσποτείαν. καὶ συνήχθησαν εἰς μελέτην ἐπιβουλῆς :~

συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες, καὶ οὐκ ἔγνων :~

ὡς μάστιγας ἐνταῦθα πλήττοντας ἀπηνῶς τοὺς ἐχθροὺς λέγει τούτους, ὅτι φονῶντες συνήχθησαν κατ' ἐμοῦ, ἀγνοοῦντος ἐμοῦ ἐνεδρεύοντές μοι. περὶ τούτου σαφῶς ἡ ἱστορία διδάσκει, ὅτε μέλλησε χολῆσαι ἡ Μιχὰλ αὐτοῦ καὶ ἐμήνυσεν αὐτῷ τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν, καὶ φυγὼν διεσώθη :~

διεσχίσθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν :~ xix.

ἢ ἐσκεδάσθησαν μὴ εὑρόντες με ἐνθαῦτα ἀπῆλθον. καὶ ὅμως οὐ κατενύγησαν οὐδὲ μετενόησαν :~

ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμόν, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν :~

ἔτι περὶ τοῦ Σαοὺλ φησί. ποτὲ μὲν ἐπείρασάν με, δοκιμάζοντες πῶς διάκειμαι. ποτὲ δὲ ἐξεμυκτήρισαν ἐγκαλοῦντες διὰ ἀθλίων ὡς ἀλαζόνα. νῦν δὲ φανερῶς ἐξεθηρεύθησαν. βρυγμὸς ὀδόντων, ὅταν ἀλλήλοις ἐξυπερβάλλοντες φόβου ἢ θυμοῦ προσαράσσονται, κατὰ τὸ πάθος. νῦν φησὶ διὰ τῶν θυμῶν ζέοντες. διόν, κατὰ τοῦ ὑποπεσόντος ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν διὰ μασᾶσθαι τὰς ἐμὰς σάρκας :~

κύριε, πότε ἐπόψει :~ xx.

ἀκροθυμῶν γὰρ ἐπὶ τούτοις, δοκεῖς μὴ ὁρᾶν ταῦτα. πότε οὖν ἐπόψει καὶ ἐκδικήσεις :~

ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν :~

ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν ἐλευθερώσας με, ἀποκατάστησον εἰς τὴν προτέραν ἀφοβίαν :~

ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου :~

ὁ βρυγμὸς ἐπὶ λεόντων κυρίως λέγεται. ἀκολούθως οὖν, ὡς βρύξαντας, λέοντας ὠνόμασε τούτους, διὰ τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἐπιβουλήν. μονογενῆ δὲ λέγει, τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ἤτοι ἑαυτόν, ὡς ἔρημον ὄντα βοηθῶν καὶ μόνον. ἀπὸ κοινοῦ δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀποκατάστησον :~

XXI. ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ :~

ἐν τῷ πάλιν ψαλμῳδεῖν, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξομολογήσομαί σοι· καὶ ζήτει ἑκάστου τὴν ῥητὴν ἐξήγησιν :~

ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε :~

ὁ βαρεῖ, παμπληθεῖ ἢ ἐρρωμένῳ σύμμαχος· ἐν ᾧ δὲ πρὸς αὐτοῦ ῥητοῦ ἐπεξήγησις :~

XXII. μὴ ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως / οἱ μισοῦντές με δωρεὰν καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς :~

ὁ δωρεάν, ἀντὶ τοῦ μάτην· οὐδὲν γὰρ αὐτοὺς ἠδίκησα· ἢ μισοῦσιν ἄξιον ἐμὲ δεῖξαι μὲν. διανεύοντας δὲ ὀφθαλμοῖς λέγει, τοὺς καὶ γλώσσῃ οἱ τιμῶντες ἐμέ, νεύοντας τῷ Σαούλ· διασύροντες τῷ τοιούτῳ σχήματι, ἃ ἐπὶ πάθος ὅδε εἶπεν ἢ ἔπραξεν :~

XXIII. ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν / καὶ ἐπ' ὀργὴν δόλους διελογίζοντο :~

εἰρηνικῶς μέν μοι ὡμίλουν προσιόντες διὰ τὸ φοβεῖσθαι· διὰ ὀργὴν δ' ἣν ἔκρυπτον, διελογίζοντο δόλους· πῶς ἂν με λαθόντες ἀποκτείνωσιν ἐν σκότει :~

XXIIII. ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν :~

ἔφορον δὲ καὶ παρρησίᾳ κατηγοροῦντά μου καὶ δὴ ἐν ὑπογύῳ· ὁ γὰρ λανθάνειν πειρώμενος, ὑποτίθεται ζητοῦντα μενοῦσι τοῖς χείλεσι :~

εἶπαν εὖγε εὖγε εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν :~

τὸ εὖγε εὖγε παλαιὸν ἦν ἐπιφώνημα ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς· οἳ ἦγον τὸ διὰ τοῦ δεῖ πλασίασμα τὴν ἀνηδονὴν τοῦ πράγματος ἐμφαίνων· ἰδόντες με, φησί, φεύγοντα καὶ ταλαιπωροῦντα, ἐπιφωνῆσαι τὸ πρόσρημα τῆς εὐφροσύνης τὸ εὖγε εὖγε. γνωστὸν οἷον· ὅτι εἴδομεν ἃ ἠθέλομεν· ἐλλιπὲς γὰρ ὡς ἐνδιάθετον· ἢ καὶ ἡμῶν, καλῶς εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν· τοῦ περιμένειν αὐτόν :~

XXV. εἶδες κύριε :~

δηλαδὴ πάσχω :·

μὴ παρασιωπήσῃς :

ἢ μὴ μακρύνῃς ἔτι· οἱ γὰρ ὑπομένοντες, ὡς δεῖ παρασιωπῶν :~

κύριε μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ

οὐδ' ὁ ἄλλος ἐπὶ ἰσχυρός :~

ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου :~ XXVI.

ἀνθρωποπρεπῶς ἀρῇ τοῦτο· καθὰ πολλάκις ἔφημεν· ἐξεγέρθητι φησί· μακροθυμῶν καὶ βοηθῶν, δοκεῖς καθεύδειν· τὸ δὲ πρόσχες, εὑρήσεις ἀστὴν ἐξήγησιν τοῦ πέμπτου ψαλμοῦ :~

ὁ θεός μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου :~

ἀπὸ κοινοῦ ἐνταῦθα ληπτέον τὸ πρόσχες· δίκην δέ, τὴν κρίσιν πάλιν ἐκάλεσε· τὸ δὲ ὁ θεός μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου καὶ τὰ τοιαῦτα, δηλοῖ παθητικά· ἐπιτεταμένης καὶ ὅλου ψυχῆς παρακλήσεως ἴδια· καὶ τοῦ πρὸς θεὸν διαπύρου πόθου· φέρει δὲ καί τινα τὰ τοιαῦτα, ψαλμῳδίαν· ἐμνήσθην γάρ φησι τοῦ θεοῦ καὶ ηὐφράνθην :~

κρῖνόν με κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου :~ XXVII.

ἴσον μοι ὅτι δίκαιος τὰ πρὸς αὐτοὺς ὤν, ἠδίκημαι παρ' αὐτῶν :~

κύριε ὁ θεός μου καὶ μὴ ἐπιχαρείησάν μοι :~

ἐρείδεται ὁ ζωοδότης μου· ἢ ἐλάττωσιν ἵνα μὴ κατ' ἐμοῦ :~

μὴ εἴπαισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν εὖγε εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν :~ XXVIII.

ἀντὶ τοῦ ἐξαπατήσαμεν τὸ εὐκταῖον :~

μηδὲ εἴπαισαν κατεπίομεν αὐτόν :

ὡς τὸ μὴ ὑπὸ ῥομφαίας· τοῦτο γὰρ ἀπεῖπεν ὁ μονὰς θανάτου σοι :~

XXIX. αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα / οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου :~

τὸ αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἐκ παραλλήλου ταὐτὸν δηλοῖ· ὡς τὸ καὶ τὸ ἀγαλλιάσασθαι καὶ εὐφρανθήτωσαν· αἰσχυνθήσονται δέ, ἀποστραφέντες κενοὶ καὶ ἄπρακτοι· τὸ δὲ ἅμα, ἀντὶ τοῦ πάντες ἐν ταὐτῷ· κακοῖς μου δὲ τοῖς αὐτοῖς περιστάσεσί μου :~

XXX. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ / ἐντροπὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες

προς ἐπ' ἐμέ.

Οἱ καταισχυνόμενοί μου καὶ κακῶς με διατιθέντες
φρυαττόμενοι. ~

XXXI. ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθή-
τωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαι-
οσύνην μου. ~

Οἱ θέλοντες τὸ δίκαιόν μου· δίκαιον μου δὲ ἐστὶ
τὸ μὴ πολεμεῖσθαι μάτην· ἀλλ' ἀμείνονα σώζεσ-
θαι με· μὴ εἶναι τῶν πολεμούντων τοὺς εὐεργε-
τηθέντας. ~

καὶ εἰπάτωσαν διὰ παντός·
μεγαλυνθήτω ὁ κύριος· οἱ θέλον-
τες τὴν εἰρήνην τοῦ δού-
λου αὐτοῦ. ~

Εἴπωσι δὲ τοῦτο θεασάμενοι τῶν πολεμούντων
ὑπερτερήσαντα· μεγαλυνθήτω δὲ, ἀντὶ τοῦ
μέγας ἅμα πιστευθήτω παρὰ πᾶσι. ~

XXXII. καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει τὴν
δικαιοσύνην σου. ~

Εἴρηνται αἱ ἐξηγήσεις· δικαιοσύνην δὲ λέγει θεοῦ
τὴν δικαίαν κρίσιν. ~

ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαι-
νόν σου.

Ἀπὸ κοινοῦ καὶ ταῦτα τὸ μελετήσει· ὅλην τὴν
ἡμέραν, ἀντὶ τοῦ παρ' ὅλην τὴν ζωήν· τὴν γὰρ ἐμοῦ
κατὰ κοινοῦ, οὐδὲ κοινοῦ τὸ ζῆν· μελετήσει
δὲ αὐτῆς τοῦ ἀπαγγέλλειν· ἔργον δὲ ἦν μὲν ἐκεῖ-
νος τὸ σώζειν μὲν καὶ τοῖς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, χρὴ δὲ
τοὺς ἐντυγχάνοντας, μὴ πρόφασιν ποιεῖσθαι
τὰς ἐχθρῶν ἀρὰς ἐντεῦθεν καὶ μισεῖσθαι· συνιδόν-
τας ὅτι ὁ Δαυὶδ, νομικὴν πολιτείαν, ἀλλ' οὐκ εὐ-
αγγελικὴν μετῄει· ὁ δὲ τῆς ὑψηλοτέρας ὑποδεί-
κνὺς ἀρετήν, εἴρηκεν· ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν
ἐχθρόν σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς.
ἄλλως τε ὁ Δαυὶδ, οὐκ εἶπε παραινῶν μᾶλλον· ἀλλ' ἐν ἀρᾶς
τύπῳ προαγορεύει τὰ μέλλοντα συμβῆ-
σεσθαι τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ· ἢ δὲ καὶ εἰ παραινῶν,
καὶ τοῦτο καθάπερ ἐρρέθη· καὶ ἄλλως γὰρ ὑπὲρ
φησὶν ἀδελφῶν ἀγανάκτησιν καὶ καθαρίσθησαν·
ἐπὶ ῥάβδον οὐδεὶς ἐπὶ κεφαλῆς, ἀλλ' ὥσπερ νομικὴ
ἵνα μὴ ἀγνοεῖν τε φησὶν τὴν μὴ γινομένην κρίσιν·
ἡ γὰρ τοῦ πάθους ἐπίθεσις γίνεται βελτίωσις δὲ
δεῖ γινώσκειν· ὅτι τὰ πλεῖστα καὶ καιρεῖ ὡσπερ.

τοῦ ψαλμοῦ, ὅτε πολὺ τῇ ἐκ λόγων αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν
χαρίζων Ἰουδαίων, καθὰ δὴ ὡς καὶ αὐτῶν. ~

εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαυίδ. ~ λε΄ 35

Διωκόμενος ὁ Δαυὶδ ὑπὸ Σαοὺλ, καὶ ἐφ' ἓν γενόμενος τῷ σπηλαίῳ,
καὶ κοιμηθέντος τοῦ Σαοὺλ, ἦλθε δὲ καὶ Σαοὺλ, καὶ ἐμνημόνευσεν
τούτους μὲν ἄλλως ὅτι ὁ Δαυὶδ ἐκεῖ ἐκρύπτετο· μὴ
εἰδὼς δὲ ὁ Δαυὶδ ἀμαρτάνειν, ἐπεὶ ἐν αὐτῷ κοιμωμένου,
καὶ ἀφελόμενος περισσῶς μόνον ξίφος, τὸ πτε-
ρύγιον τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ, πρὸς ἀπόδειξιν· ὅ-
τε μετὰ ἡμέραν, Σαοὺλ μὲν ἐξῄει· ὁ Δαυὶδ δὲ ἀ-
κολουθήσας ἐβόησε πόρρωθεν, καὶ ὡμολόγη-
σεν αὐτῷ τὴν ἀδικίαν ἐπιβουλήν· ἀπηγγέλλε-
το δὲ, καὶ τὸ ἑαυτοῦ δικαιοσύνην· ὑποδείξας, καὶ
τὸ τῆς διπλοΐδος πτερύγιον· ὁ δὲ καταισχυν-
θεὶς, ὡμολόγησε καὶ κατέγνω· καὶ λόγοις ἐπιει-
κέσι τοῖς πρὸς Δαυὶδ ἐχρήσατο· πάλιν δὲ
κατεδίωκεν, ὅθεν βαρυθυμήσας ὁ Δαυὶδ, συνε-
θήκατο τὸν παρόντα ψαλμόν· προηγούμενον μὲν αὐτοῦ
καθάπερ δὲ, ἐπεὶ τὰ καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιτε-
βουλευκότων τῶν ἐναντίων· διὸ καὶ ἐπιγέγραπται
διὰ τὸ προφητεύειν αὐτὸν· εἰς τέλος ἐκπορ-
ευομένων τῶν ἐχθρῶν ἀπώλειαν· παῖς δὲ κυρίου
ὁ Δαυὶδ, ὡς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ιζ΄ ψαλμοῦ προ-
εξηγησάμεθα. ~

φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρ- 1.
τάνειν ἐν ἑαυτῷ. ~

Τὸ φησὶν, ἀντὶ τοῦ διετάξατο καὶ τοῦ πείθου,
ἢ γὰρ τοιοῦτος ὁμοίως· οἷον ὁ παράνομος, ἁμαρ-
τάνειν ἐν αὐτῷ· τοῦ τὴν ἐν μέσῳ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς
διανοίας ἐπιλαθόμενος ὡς μὴ τοῦ θεοῦ βλέποντος·
καὶ ἄλλως φησὶν ἐν ἑαυτῷ ὁ παράνομος, ἤγουν
μελετᾷ· ὥστε ἁμαρτάνειν· τὸ τοῦ γὰρ, ποτὲ μὲν ἐ-
πίρρημα τί κῶς κεῖται, σημαίνων τὸ ὥστε· ποτὲ
δὲ ποιητικόν· παράνομος δὲ ὁ Σαοὺλ· ὡς μι-
σῶν τὸν φίλον αὐτοῦ καὶ σωτῆρα. ~

οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. ~

Τοῦ τοιούτου δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς οὐ-
κ ἔστι φόβος θεοῦ· διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα οἴεται, ἢ
μελετᾷ μὴ εὐθυμοῦντος ὡς οὐ λέληθεν. ~

ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ ·4
τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ
καὶ μισῆσαι. ~

Καὶ γάρ φησιν ὁρᾶται πεποιηκὼς δόλον ἢ πλάσ-
τον πρὸς ἑαυτοῦ· τοῦ πρὸς στῆναι καὶ εὑρῆσαι ἐπὶ

γνῶναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ· περὶ τοῦ γὰρ ἐνταῦθα τὸ τοῦ οὐκ ἠθέλησε διαγνῶναι τὸ καὶ μισῆσαι :~

.iii. τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος :~

ἐλάλησέ μοι, πρὸς εἰρήνην, ἀνομίας καὶ δόλου ἦσαν μεστά· ὡς ἐπικεκρυμμένον ἔχοντα τὸν ἰόν· τοῦτο γὰρ ἄνομον ἄνομον καὶ δόλιον· καὶ γὰρ ἐβούλετο μεθ' ἀρρήτων καὶ οὕτως ἐγκαλεῖν καὶ ἀφύλακτον :~

οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι :~

ἠθέλησε λαβεῖν σύνεσιν ὥστε ποιῆσαι τὸ καλόν· ἤτοι παύσασθαι τῆς ἐπιβουλῆς :~

.iiii. ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ :~

ἢ καὶ κατὰ ζόφον πονηρὰ ἐνεθυμεῖτο· οὐδὲ γὰρ καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀναπαύσεως καιρόν, ἡσύχαζε· παρίστησι δὲ διὰ τούτου, τὴν ὑπερβολὴν τῆς πονηρίας αὐτοῦ :~

παρέστη πάσῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ :~

ἕτοιμος ἦν πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν κακήν :~

κακίᾳ δὲ οὐ προσώχθισε :~

τὴν κακίαν δὲ οὐκ ἐπιβαρῆ νενόμικε· τοῦτ' ἔστιν οὐκ ἀπεσείσατο :~

.v. κύριε ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν·

.vi. ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ· τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλή :~

ἀφορμὴν τὸ ὑπερβάλλον τῆς πονηρίας τοῦ σαοὺλ ὑποδείξεν οὕτω καὶ ἐνταῦθα, τὸ μεγαλεῖον τῆς τοῦ θεοῦ μακροθυμίας· καὶ τὸ ἄλλης ἐχεγγυότητος, ὑπογράφει διὰ τῶν προκειμένων ῥητῶν· κύριε ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου. ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀντὶ τοῦ ἕως τοῦ οὐρανοῦ· τοῦτ' ἔστιν ὑψηλὸν καὶ πολύ· καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν· ἀντὶ τοῦ ἕως τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν· μέχρι γὰρ τοῦ οὐρανοῦ, αὗται ἀνιᾶσι· καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ· καὶ δικαίως ὀρέων τὸ ὕψος καὶ μέγεθος ἠνίξατο· ὄρη δὲ θεοῦ τὰ ὑπὸ θεοῦ γεγενημένα· τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλή· αἱ οἰκονομίαι σου βάθος ἄπειρον, καὶ ἀκατάληπτον :~

.vii. ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε :~

ὁ σώζων, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς ἀϊδίου σωτηρίας λέγεται, ὡς τό, σῶσόν με οἱ δίκαιοι· ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς προσκαίρου· ὡς καὶ νῦν· ὃ δηλοῖ τὴν ἁπλῶς ζωοποίησιν· τοιοῦτος γάρ φησιν ὢν ζωοποιεῖς, οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἄλογα ζῶα· διότι καὶ τῶν κτηνῶν ὡς καθαρωτέρων· πᾶν ζῶον ἄλογον δεδήλωκε· σώσεις δὲ ἀντὶ τοῦ σώζεις· ἀντὶ τῆς χρονικῆς· ἢ ἀνθρώπους μὲν τοὺς μεγαλοφρονοῦντας, κτήνη δὲ τοὺς ἀλογίστως βιοῦντας ἀνθρώπους· ἢ ἀνθρώπους μὲν τοὺς νόμῳ παιδαγωγουμένους ἰουδαίους, κτήνη δὲ τὰ φιλήδονα ἔθνη· καὶ τὸ σώσεις δὲ τὸ σώζομεν ἐπὶ μέλλοντος· ὡς ἐν προφητείᾳ· σώσεις γὰρ αὐτοὺς πιστεύοντας τῷ κηρύγματι τοῦ εὐαγγελίου :~

ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός :~

ὡς ἐνταῦθα θαυμαστικὸν ἐστὶν ἐκπληκτικὸν γὰρ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος καὶ ἐλεημοσύνης· διηγησάμενος τοὺς καὶ ὕστερον ἐπιφωνεῖ, ὅτι λίαν ἐπλήθυνας εἰς ἡμᾶς τὸ ἔλεός σου :~

οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσιν :~ .viii.

υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀντὶ τοῦ οἱ ἄνθρωποι· καθὼς ἐν τῷ τετάρτῳ ψαλμῷ προέφην· λέγει δὲ ὅτι οἱ σοὶ κύριοι ὡς οἱ ἄνθρωποι· μὴ παραχαράξαντες τὴν πονηρίαν πρᾶξιν τὴν προσηγορίαν· ἐν τῇ σκέπῃ τῆς παρουσίας σου θαρροῦντες, καὶ φυλαττόμενοι, ἐλπιοῦσιν· ἢ καὶ ἄλλως προρρήσεις τοῦτο περὶ χριστιανῶν :~

μεθυσθήσονται ἀπὸ πιότητος τοῦ οἴκου σου :~ .ix.

ἔθηκεν ἐνταῦθα, τὴν εὐφροσύνην καθόλου· ὡς περὶ πιότητα τὸν πλοῦτον· οἶνός τε γὰρ εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου καὶ ἡ πιότης· πλείονα δὲ ἔστι τοῦ λιπαροῦ· ποιαύτην δὲ διαρμόσας ἐξέφερεν· ὅτι οἱ τοιοῦτοι εὐφρανθήσονται ἀπὸ τοῦ πλούτου οἴκου σου· οἶκος μὲν γὰρ τοῦ θεοῦ, ἡ ἐκκλησία τῶν πιστῶν· πλοῦτος δὲ αὐτῆς, τὰ εἰς εὐσέβειαν εὐφραίνοντα πάντα καθὼς τοῖς μεταλαμβάνουσιν· ἢ οἶκος μὲν τοῦ λόγου καὶ θεοῦ· ἡ προσληφθεῖσα ἔμψυχος σάρξ ἐν ᾗ ἐσκήνωσε· πιότης δὲ ἡ περὶ τούτου διδασκαλία· ἀρδεύουσα ψυχάς, καὶ πιαίνουσα καὶ φαιδρύνουσα· ὡς δύνασθαι μετὰ παρρησίας τῆς ἡμέρας χωρῆσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ :~

καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς

ἐ... σου ποτιεῖς αὐτούς :~

Τὸ αὐτὸ πάλιν καὶ ταῦτα σημαίνει· μεθυσθήσονται γὰρ μνη-
μονεύσας ἀκολούθως καὶ περὶ δογμάτων εἶπε
λαβεῖν· καὶ τὸν ποταμόν φησι τῆς παρὰ σοῦ χο-
ρηγουμένης εὐφροσύνης, ποτιεῖς αὐτούς·
χείμαρρος δὲ τρυφῆς τὸ ῥεῦμα τῆς εὐ-
φροσύνης διδασκαλίας· χείμαρρος μὲν
διὰ τὸ πρόσκαιρον τῆς διασπορᾶς τοῦ λόγου
διδασκαλίας· καὶ τὸ ἰσχυρὸν αὐτῆς καὶ βίαιον
ὅταν πληρωθῇ· καὶ τὸ ἀπὸ προφητῶν λόγον
συγκεκροτημένον· καὶ ὁ χείμαρρος γάρ, πρόσ-
καιρος καὶ σφοδρὸς καὶ βίαιος· καὶ ὑποσύρει
πάντα, συμπεφορημένα· τρυφὴ δὲ ὡς εὐ-
φραίνουσα καὶ πιαίνουσα καθὼς εἴρηκα·
ἴσως δὲ ποταμὸν μὲν οἶνον καὶ τοῦ λόγου καὶ θεο-
λογίας, χείμαρρον δὲ αἷμα τῆς ἀχράντου
πλευρᾶς· χείμαρρον δὲ τὸ ἐκεῖθεν ἐκχυθὲν
αὐτῷ ὕδωρ· καὶ γὰρ καὶ ἐν καιρῷ χειμάρρου
ἐρρύησαν· ἃ καὶ ἀμφότερα ἐμέθυσεν ἡμᾶς·
ὡς ἐκβακχευθῆναι πρὸς σεῖσιν ἐκστῆναι τῆς
προτέρου ἀπάτης καὶ πλάνης, καὶ νῆψαι :~

·x· ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς :~

Τοῦτο βούλεται λέγειν· ὅτι σοῦ ἐστιν ὁ ζωοδότης υἱός·
γὰρ καὶ ὁ σωτήρ φησιν· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ
ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· ἐν αὐτῷ γὰρ ἦν ἡ βλύ-
σις τῆς ζωῆς, καὶ οὐκ ἔζησαν ὡς οἱ νεκροὶ
ἀναστήσαντες ἄξιοι· ἢ ὅτι παρὰ σοὶ τῷ πατρί,
ὁ ζωοδότης υἱὸς συνυπάρχει· ἐγὼ γάρ φησιν
ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· πηγὴ δὲ ζωῆς ὁ
υἱὸς καὶ διὰ τὸ ἑτέρωθί φησιν, ἐμὲ ἐγκατέ-
λιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος :~

ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς :~

Τοῦτο θεολογία περὶ τῆς ἁγίας τριάδος προ-
φητικῶς· ὅτι ἡμεῖς οἱ πιστεύειν μέλ-
λοντες, διὰ τοῦ υἱοῦ σου τοῦ πατρός, ἐπιγνω-
σόμεθα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἐν γὰρ φωτὶ περιλαμ-
πές, ὅ ἐστιν ἐν τῷ πνεύματι, τὸ πρόσωπον θεοῦ
ἐστιν· ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐδίδαξε περὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος τὸν παράκλητον αὐτὸν καλέσας· καὶ ὁμο-
ούσιον καὶ ἰσότιμον· ἢ καὶ τὸ ἀνάπαλιν·
ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος φωτὶ ζῶμεν, τὰς ἀκτῖνας
τοῦ υἱοῦ θεωροῦμεν· καὶ οὐδεὶς γάρ φησι δύ-
ναται εἰπεῖν κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· καὶ ὁμοί-
ως ὅτι ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ :~

·xi· παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς

γινώσκουσί σε :~

Δίκαιον καὶ ἐλεεῖ τοὺς τῆς θείας γνώσεως ἠξι-
ωμένους· λέγει δὲ τοῦτο προαναγνούς :~

καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐ-
θέσι τῇ καρδίᾳ :~

Καὶ δικαιοσύνην δὲ δοὺς τὴν δικαίαν σου βουλήν·
τοῖς ὀρθοῖς περὶ λόγον καὶ πρᾶξιν :~

μὴ ἐλθέτω μοι ποὺς ὑπερηφανίας :~ ·xii·

Τουτέστιν ὑπερηφανία, ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν·
λέγει δὲ ὅτι μὴ περιγένοιτό μοι ὑπερηφανία· διὰ
δὲ τῆς ὑπερηφανίας πᾶσαν κακίαν ἠνίξα-
το· κορυφαία γὰρ αὕτη καὶ γεννήτειρα πάσης
κακίας ἐστίν :~

καὶ χεὶρ ἁμαρτωλοῦ μὴ σαλεύσαι με :~

Τουτέστιν ἁμαρτωλός, ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν· λέ-
γει δὲ καὶ ταῦτα· ἢ τὸν διάβολον ἢ τὸν Σαοὺλ ὡς
παράνομον· ἢ πᾶν πονηρόν· σαλεῦσαι δὲ τὸ
παρακινῆσαι τῆς ἑδραίας βάσεως τῆς ἀρετῆς :~

ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζό-
μενοι τὴν ἀνομίαν :~

Τὸ ἐκεῖ, ἀντὶ τοῦ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ· ἢ τῷ και-
ρῷ τῷ ὡρισμένῳ παρὰ θεοῦ· οὐκ εἶπε δὲ πε-
σοῦνται, ἀλλ' ἔπεσον· οἷα τοῖς προφητικοῖς
ὀφθαλμοῖς, ἰδὼν τὴν πτῶσιν αὐτῶν· λέγει δὲ
Σαοὺλ τε καὶ τοὺς περὶ Σαούλ, καὶ ἢ τι πρὸ γένους :~

ἐξώσθησαν καὶ οὐ μὴ δύνωνται
στῆναι :~

Ἐξώσθησαν ἤδη τῆς περὶ θεοῦ βοηθείας διὰ
τὴν κακίαν αὐτῶν· καὶ λοιπὸν οὐ δυνήσονται
στερεωθῆναι ἀναστῆναι :~

ψαλμὸς τῷ Δαυίδ :~ ψαλ. λϛ 36

Νουθετικὰς ὁ ψαλμὸς οὗτος περιέχει· παραι-
νῶν πάντας μακροθύμως τὰ συμπίπτοντα
φέρειν· καὶ μὴ προσέχειν ταῖς εὐημερί-
αις τῶν πονηρῶν :~

μὴ παραζήλου ἐν πονηρευο-
μένοις :~ ·i·

Ἐστὶ μὲν ἐπὶ τοῦ παραζήλου ἀντὶ τοῦ μιμοῦ·
οἷον μὴ μιμοῦ τοὺς πονηρευομένους· ἢ
εὐπραγοῦντας· ἔστι δὲ ἐπὶ καὶ τὸν ἐρεθισμόν·
οἷον, μὴ ἐρεθίζου πρὸς λύπην· τοὺς πο-
νηροὺς βλέπων εὐροοῦντας· ἡ δὲ σύν-
ταξις, ἀδιάφορος ἐστιν· καθὼς Ἑβραϊ-
κὸν ἰδίωμα :~

μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν :~

ὁ λόγος γὰρ βλέπουσι τοὺς πονηροὺς εὐθηνου-
μένους, παροξύνονται πρὸς μίμησιν αὐτῶν,
ἐκ μικροψυχίας· ὁ προφήτης ἀλλότριον ἀποτρέπων·
ἐστὶ δὲ καὶ ζῆλος ὄρεξις ἐπὶ ὁμοίωσιν τοῦ δοκοῦν-
τος προσάγματος πέλας ἀγαθοῦ· ταῦτα δὲ
κυρίως μὲν ἐπὶ καλοῦ· πολλάκις δὲ ἐπὶ κα-
κοῦ· οὕτως δὲ ὁ στίχος, σαφηνίζει δὲ ἐστὶ τοῦ
προφήτου, καὶ σημασίας· ἡ μὴ ζήλου, ἀντὶ τοῦ
μὴ μακάριζε, μηδὲ θέλου ὁμοιωθῆναι:~

·ϙ· ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀπο-
ξηρανθήσονται:~

ἢ ἐχόμενα εἰς ταχυτάτην:~

καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης τα-
χὺ ἀποπεσοῦνται:~

ὁ αὐτὸς δὲ πάλιν δηλοῖ· λάχανα δὲ χλόης,
ταῦτα ξηραινόμενα ἀπορρεῖ:~

·ϙα· ἔλπισον ἐπὶ κύριον:~

ἔλπισον, ὅτι οὐ περιόψεται τοὺς πονοῦντας
ἀρετὴν καὶ μόνον ἐργάζου τὸ καλόν· τοῦτο
γὰρ νῦν ἡ χρηστότης ἀπόσημαίνει:~

καὶ κατασκήνου τὴν γῆν:~

τοῦτο δὲ ποιῶν, ἀφόβως κατασκήνου, τὸν θεὸν
γὰρ ἔχεις φύλακα:~

καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλού-
τῳ αὐτῆς:~

ἀντὶ ποιμανθήσῃ παρὰ θεοῦ, ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς
αὐτῆς· ὥστε τῶν μὲν χρησίμων ἀπολαβεῖν,
τῶν δὲ βλαβερῶν ἀπέχεσθαι:~

·ϙβ· κατατρύφησον τοῦ κυρίου:~

κατευφράνθητι τῷ κυρίῳ διὰ τῆς ἀκηρύκτου ἀγάπης
αὐτοῦ· ἢ διὰ τῆς ἀπλῆς μελέτης τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ:~

καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα
τῆς καρδίας σου:~

ὡς καὶ τὸ ποῦ δόσις ἐν τῷ κόσμῳ αὐτῆς τοῦ με-
λλοντος· ἀγαπῶν γὰρ τὸν θεόν, οὐδὲν αἰτήσει
ἀνάξιον:~

·ρ· ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν
ὁδόν σου:~

ὁδὸν νῦν τὴν πολιτείαν, ὑπόληπτέον· ἣν
κελεύει ποιήσαι ἀξίαν ἐπισκοπῆς θεοῦ· τὸ
μυστικὰ γὰρ τὸ ὁδὸν δηλοῖ· καὶ ζητεῖ σαφέ-
στερον· ἀπὸ τέλος τοῦ προοιμίου ψαλμοῦ:~

καὶ ἔλπισον ἐπ᾿ αὐτόν:~

ἀντὶ τὴν ἐλπίδα πρόσαγε ὡς ἀναγκαῖαν τοῖς
ἐν θλίψεσι· μισθὸς γὰρ αὐτοῖς ἐπὶ κουφίζει θλίψεις:~

καὶ αὐτὸς ποιήσει:~

οἴκοθεν, ἃ ἐλπίζεις, ἃ αἰτεῖς, ἃ συμφέρει:~

καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαι- ·ρα·
οσύνην σου:~

ἡ καὶ ὁσιωτάτη ἐκκλησία ἐπὶ ἑρμηνεία ταῦτα, τὴν δικαι-
ωσύνην ἀπόφασιν· ὡς φῶς λαμπρὰν γενομένην ἀπάντων,
ὅτι πρὸς τοῦ γὰρ φησίν· ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ
ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ· ἢ ἐξοίσει τὰ
ἀρετὴν σου· εἰς τὸ μέσον, ὡς φῶς καθαρόν,
δημοσιεύων αὐτήν, καὶ ἀμνηστεύων ἐν καιρ-
ῷ τῷ προσήκοντι:~

καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν:

αὐτὸν λέγει τὴν πρότερον ἐξήγησιν· ἢ περὶ τῆς ἀπο-
φάσεως, μεσημβρία γάρ, τὸ ἀκριβὲς καὶ ἀκμαῖον
τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας· ἢ πάλιν τὸ κρίμα σου·
τοῦτ᾿ ἐστὶν ἣν ἔκρινας καὶ ἔλου πολιτείαν, δημο-
σιεύσει ὡς μεσημβρίαν· πᾶσι γὰρ ἡ μεσημβρία
καὶ ἄδηλος οὐδαμῶς προσιοῦσι:~

ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ:~

ὑλάττων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· ἢ καὶ μηδὲ ἰσχυρῶς
πρὸς τὰς ἐπερχομένας μάστιγας· ἀλλ᾿ εὐχαριστῶν
παιδεύοντι:~

καὶ ἱκέτευσον αὐτόν:~

ὅτε ἐλεηθῆναι καὶ σωθῆναι παρ᾿ αὐτοῦ:~

μὴ παραζήλου ἐν τῷ κατευο- ·ρβ·
δουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν
ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίαν:

αὐτὰ ταῦτα τὸν μὲν διὰ λόγων, τὸ μὴ παραζήλου ἐν
πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας τὴν
ἀνομίαν· κἀνταῦθα δὲ φανερώτερον· ἐπὶ τῶν δὲ ἐν
τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, διὰ τὸ ἔστιν περὶ
ποίου λέγει· ὅτι περὶ τοῦ παρανόμου· τὸν γὰρ δίκαιον
κατευοδούμενον, μιμεῖσθαι χρεών:~

παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς καὶ ἐγκατάλι- ·ργ·
πε θυμόν:~

λέγων τοῖς ἀδικουμένοις, μὴ ὀργίζου
μηδὲ θυμοῦ κατὰ τῶν ὡς παραδόξως εὐ-
τυχούντων· μήτε καταγελάσθαι ζηλοῦ ὡς διὰ φιλίαν τῆς
ἀρετῆς, μᾶλλον δυστυχούντων· ἐκ παραλλήλου δὲ νῦν
ὀργὴν καὶ θυμός· ἃ δὲ καὶ διαφορὰν αὐτῶν ζητεῖς,
εὑρήσεις ἐν ἀρχῇ τοῦ ἕκτου ψαλμοῦ:~

μὴ παραζήλου, ὥστε πονηρεύ-
εσθαι

τὸ παραζηλοῦντι καὶ τὸ πονηρὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν
τὸ πέρας αὐτῶν ἀποτρέπει· τοῖς παραζηλῶν

49

ὡς τέχνης τεθεῖσθαι, μόνου ἐστίν· ὅρα δὲ ὅπως ἐν τῷ
μὲν τὸ μὴ παραζήλου, ὁ δὲ φράσον τέθεικε· τὸ
παροργίζου δὲ σαφέστερον αὐτὸ προστέθεικε· μικρὸν
δὲ τέλειον αὐτὸ ἐσαφήνισε· πολλάκις δὲ τὰ αὐ-
τὰ λέγει, καὶ ἀμαυροτέρως στρέφει· βεβαιοῦν δὲ
βουλόμενος ταῖς τῶν ἀκροατῶν ψυχαῖς ἐμπήγνυσ-
θαι λέγεσθαι· διὰ τοῖς συνεχέσι προσμαρτυροῦσιν ἐ-
πιτίθησι καὶ τὴν αἰτίαν· τοῦ μηδὲν πονηρεύε-
σθαι :~

IX. ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολο-
θρευθήσονται :·
οὐ τὸ μὲν σωματικῶς κινδυνεύουσιν τοῦ θεοῦ
ἐγκαταλ :~

οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον αὐ-
τοὶ κληρονομήσουσι γῆν :~
ἣν ἐπὶ πολὺ τὸν καιρὸν ἐσωκασι πολλάκις δὲ καὶ τὴν
ἐν ταῦθα· ἐστὶ γὰρ γῆ ἐπουράνιος· ἐπεὶ καὶ ὑπὸ ἐπου-
ράνιος· ἡ ζῶντων τὴν τοῦ παραδείσου :~

X. καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρ-
ξῃ ὁ ἁμαρτωλός :~
ὑμακροθυμοῦντος· συνεθήσεται γὰρ ἡ ὑπομονὴ
αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ δοκεῖ μακροχρόνιος, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν
μέλλουσαν ἀρετὴν, τοῦ μικροῦ ἀληθῶς· πρὸς δὲ τὴν μακρο-
θυμίαν αὐτοῦ θεοῦ :~

καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ
καὶ οὐ μὴ εὕρῃς :~
οὐ μὴ εὑρήσεις αὐτὸν τὸν ἁμαρτωλὸν ἤδη τεθνηκότα·
ἤγουν τὸ αὐτοῦ, ἐξημημένον εὐθὺς ἔτερον :~

XI. οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν :·
οἱ μακρόθυμοι καὶ ὑπομονητικοί· τοῦτο δὲ καὶ
ὁ σωτὴρ εἶπεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις μακαρισμοῖς· ἀ-
πὸ τῶν προφητῶν εἰρηκὼς, ταῦτα δηλοῖ ἐκεῖνος
ἀνής, λέγομεν βεβαιώσας· ἀπὸ δὲ τῆς ἐκεῖ γῆν
κληρονομήσουσι· διὸ ὅτι ταῦτα ταῦτα, ἀπο-
στερεῖ δι' ἀπραστίας :·

καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ
πλήθει εἰρήνης :~
ἀνακαταπαύσουσι τῆς ἐκεῖ ἐκεῖνης ἐπὶ πολλῇ εἰρή-
νῃ· ἐκεῖ γὰρ ἀπέδρα ὀδύνη λύπη καὶ στεναγμός :~

XII. παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς
τὸν δίκαιον :~
ὁ ἐχθρὸς ὑποβλέπει πονηρὸς μελετῶν :~

καὶ βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας
αὐτοῦ :·
ῥίστα πείσας· ζητῶν ὅπως οὖν διαμασήσασθαι τοῦτον·

ὅ ἐστι τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ μανίας σύμβολον· νοεῖται
δὲ ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ὁ διάβολος· ὃς παρατηρεῖ καὶ
βρύχει μονίως ὡς ἀσώματος :~

ὁ δὲ κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν :~ XIII
ἀληθῶς ὡς ἀσθενῆ καὶ μηδὲν ἰσχύοντα πονηρόν :~
ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ :~
προορᾷ γὰρ ὡς θεὸς, ἐρχομένην τὴν ἡμέραν τῆς κατα-
στροφῆς αὐτοῦ :~

ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, XIIII
ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν τοῦ κατα- XV
βαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ
σφάξαι τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ :~
ἢ φέρονται ὅλως αὐτοῖς ὁρᾶν· τὴν γὰρ δίκαιος σου
νήμνου ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἡγοῦνται παρακο-
μῆ· προσμένουσι τὸ τόξον, τὸ καταβαλεῖν τέθη-
κε· πρὸς δὲ τὴν ῥομφαίαν, τὸ σφάξαι· τὴν διαφορὰν
δὲ τῶν ὅπλων, τὰς διαφόρους ἐπιβουλὰς ἠνίξατο·
πτωχὸν δὲ καὶ πένητα, ὃν διαφόρως εἴρηκεν εὐ-
φασιν οἰκτρόν :~

ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς XVI
καρδίας αὐτῶν καὶ τὰ τόξα αὐτῶν
συντριβείη :~
αἱ ἐπιβουλαὶ αὐτῶν καὶ αὐτῶν πρὸς τρέπεσθαι·
καὶ ἐμπέσοιεν εἰς βόθρον ὃν εἰργάσαντο· ἐπα-
ρᾶται δὲ τούτοις ὡς πονηροῖς· πᾶσι γάρ φησιν
ὁ λαβὼν μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανεῖται· εἰ
ἐνδεῖ ῥομφαίαν καὶ τόξον, αἱ γλῶσσαι τῶν πονηρῶν·
οἱ ὀδόντες ὅπλα καὶ βέλη· καὶ ἡ γλῶσσα
αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα· ἡ γλῶσσα αὐτῶν θανάτου
σὰ ἀπόθεσις· καὶ ἐκ τῆς γλώσσης ὀργισθεὶς ἀπέθανε :~

κρεῖσσον ὀλίγον τῷ δικαίῳ ὑ- XVII
πὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολύν :~
κρεῖσσον ἀληθῶς, ἀνόμως δὲ τῷ δικαίῳ, πολλὰ γὰρ
μετὰ δικαιοσύνης· καὶ οὐ γὰρ εἰ τοιοῦτον πλούσιος ἀ-
δικῶν, οὐδὲ ὁ σωφρονεῖ παραζηλοῦν τὸν πονη-
ρευόμενον :·

ὅτι βραχίονες ἁμαρτωλῶν συν- XVIII
τριβήσονται :~
βραχίονας, τὰς δυνάμεις ἐκάλεσεν αὐτῶν τοιαῦτα,
ἢ τοὺς ἐργαζομένους δυνάμεις :~
ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους κύριος :~
ἄνθρωπος καὶ παρὰ πονηρῶν ἀδικῶν καὶ παραδα-
μῶν· σκόπει δὲ ὅπως ἀμφότερα θεὸν· καὶ διὰ τῆς
τῶν ἁμαρτωλῶν συντριβῆς· καὶ διὰ τῆς τῶν
δικαίων ἀντιλήψεως, εἰσάγει πρὸς ἐπὶ τούτοις

εὐπραγοῦντας :~

XIX · γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων·

οὗτος γὰρ ταύτας ἐνουθέτησε· ζητεῖ δὲ καὶ ἀμώμους ἀπὸ τοῦ πρώην καιροῦ :~

καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται :~

κληρονομία τῶν δικαίων, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. διὰ τοῦτο γάρ φησιν οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. τὸ δὲ εἰς αἰῶνα, ἀντὶ τοῦ αἰώνιος· καὶ οὐκ ἔσται τέλος ἐκείνου ἀλλ' ἀεὶ ἔσται τοῦ μέλλοντος· ἐν τῷ παρόντι γάρ, οὐ κληρονομοῦσιν οὐ κύριοι, ξένοι ὡς ἑαυτοὺς ἔδοξαν· καὶ παρεπίδημοι :·

XX · οὐ καταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ·

οὐ καταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ ἐπιπόνῳ ἤγουν ἐν πειρασμοῖς· ἔχουσι γὰρ τὸν ἀντιλαμβανόμενον· ἢ καιρὸν πονηρὸν λέγει, τὴν ἡμέραν τῆς μελλούσης κρίσεως· ἥτις ἐστὶν ἐπίπονος τοῖς ἁμαρτωλοῖς :~

καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ, χορτασθήσονται :

ὡς ὁ ἠλίας τρεφόμενος ὑπὸ κοράκων· καὶ ἄλλοι πολλοὶ παραδόξως ἐκ θεοῦ δεχόμενοι τὴν τροφήν· ἢ χορτασθήσονται ταῖς ἐλπίσι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· μὴ ἐπιθυμοῦντες τῶν φθαρτῶν βρωμάτων· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ γάρ φησι μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος· ἢ λιμὸν λέγει προπικῶς, παντοίαν ἀνάγκην· χορτασθήσονται δὲ τὴν θείαν ἐπίσκεψιν :~

ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται :~

οὐ γὰρ παραμένει τούτοις ἡ εὐπραγία· οὐ μόνον δὲ μονίμως ἀπολαύουσι τὸν βίον ἐπικίνδυνον τύχην· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀπώλειαν λέγομεν, τὴν ἔκπτωσιν τῆς σωτηρίας· ἀφανίζεται γὰρ ἀπὸ τοῦ κλήρου τῶν δικαίων ὁ ἁμαρτωλός :~

XXI · οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου ἅμα τοῦ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι ἐκλιπόντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον :~

οὗτοι, περὶ τῶν χριστοκτόνων ἰουδαίων· ἐδοξάσθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ πλήθους· οἱ προεχόμενοι αὐτῶν καὶ ὑψωθέντες ἐπὶ τὴν ἀρχιερωσύνην. ὡς καπνὸς μακρὸν [illegible] ἐφθάρησαν ὑπὸ τῶν ῥωμαίων· καὶ προὔδωκαν [illegible] καὶ ἀφανισθέντες [illegible] τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἄχρι τίνος ἐδοξάζοντο καὶ ὑψοῦντο, [illegible] ἐν ἀφανεῖς [illegible] καὶ οἱ μιμούμενοι αὐτοὺς δαίμονες :~

XXII · δανείζεται ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ οὐκ ἀποτίσει :~

οὐ μὴ γὰρ οἱ μετὰ δίδωσιν οἱ [illegible]· ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρέος καὶ οὐκ ἀποδιδοῦσι, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπορίας καὶ παρανομίας :~

ὁ δὲ δίκαιος οἰκτείρει καὶ δίδωσιν :~

[illegible] καὶ οἰκτείρει· δίδωσι δὲ τὸ δεδανεισμένον, ἢ τοῖς ἀποδιδοῦσι· βαδίζων τὴν ἐναντίαν τῷ ἁμαρτωλῷ· ἢ καὶ ἄλλως, ὁ δίκαιος ἰδὼν τὸν ἁμαρτωλὸν ἀδυνατοῦντα χρέος ὀφείλειν, ὅμως [illegible] ἀφανίζει [illegible] :·

ὅτι οἱ εὐλογοῦντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτὸν ἐξολοθρευθήσονται :~ · XXIII ·

ὅσον τὸ μέγεθος τοῦ θεοῦ περὶ τοὺς δικαίους, ὥστε τοῖς μὲν εὐφημοῦσιν αὐτοὺς ἐλεεῖν· τοῖς δὲ ὑβρίζουσι τούτους κολάζειν· ὥσπερ γὰρ ὁ θεὸς πρὸς ἀβραάμ· εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε, καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι· καθὼς δὲ μὲν τὴν ὕβριν ἐκάλεσε τὸ δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν [illegible], ἀλλ' ἀποφαντικόν, ὡς προεῖπον· ἐν πολλοῖς δὲ τοῖς ἰδιώμασι τοῦ κεχρῆσθαι :~

παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται : · XXIIII ·

ἰδοὺ καὶ σαφῶς ὅτι χωρὶς τῆς παρὰ θεοῦ βοηθείας, οὐ δύναταί τις κατορθοῦν ἀρετήν· ἐὰν γὰρ μὴ κύριος φησὶν οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· ἡ γὰρ προθυμία [illegible] ἄνωθεν, ἀλλ' οὖν δὲ λέγει τοῦ δικαίου :~

καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα :·

ἣν πολιτεύεται ὁ δίκαιος, ἀποδέξεται ὁ θεὸς ὡς ἀμώμητον· ὁ σύμμαχος δὲ ἐβοηθεῖτο ἀπὸ τῆς ἀθήνης [illegible] :~

ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται, ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει χεῖρα αὐτοῦ :~ · XXV ·

καὶ βίᾳ τινὸς διὰ προσπαίσας ὡς ἰώβ· καὶ τῷ χεῖρα ἐκτείνας ὡς ὁ δαβίδ, οὐκ ἐναπομένει τῷ πτώματι, διότι ὁ κύριος ἀντιστηρίζει· τουτέστιν ὑποστηρίζει αὐτοῦ χεῖρα ἑαυτοῦ φησὶ τὴν βοήθειαν· καὶ ἢ μετάνοια γὰρ θεοῦ χεῖρ ἐστιν· ὥσθ' ἑαυτὸν ἐπὶ φυτῶσθαι· καὶ ἀνεγείρει τὸ πτῶμα :~

νεώτερος ἐγενόμην καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον :~ · XXVI ·

ἐρωτήσας ὁ γὰρ σπουδαῖος· ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ μόνος· ὅτι νέος ἐγενόμην καὶ ἐγήρασα ἤδη· καὶ

παρ' ὅλην τὴν ἐν τῷ μετὰ ταῦτα ζωήν, οὐκ εἶδον ἀλλὰ
λέληθέ με ὑπὸ θεοῦ δίκαιον· ὁ Σύμμαχος παραφησὶ κύριος
πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν· ἀδύνατον πόρρω μὴ
ἐγκαταλείπειν τοὺς τιμῶντας ὁ θεὸς ἐδοξάζεν αὐτὸν καὶ αὐτὸν, ἀ-
λλ' οὐκ ἐγκαταλείπει τὸν δίκαιον· ὁ κληρονομίας κα(λ)ῶς δὲ παρε-
χώρησεν, ἵνα παθοῦντες τοῦτο ὑπομένει πρὸς τὲ
κατηγορεῖ ἐμαυτὸν· ~

οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν
ἄρτους· ~

οὐδὲ τὸ τέκνον αὐτοῦ πτωχὸν μὲν, ἰδὼν ἐγώ ποτε καὶ ἕτερον
ποτὲ κακοπαθήσας, ἀλλ' οὐ μέχρι τῆς ἀρτοδοσίας· ἀλλὰ
τέθεικε μὲν καὶ ὁ δεόμενος· αὐτὸς παρέχεται ὁ δίκαιος, μὴ
ἰδὼν τοιοῦτον ἑωράκει· ~

xxvii. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανεί-
ζει ὁ δίκαιος· ~

ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ· καὶ πάντα μὲν δα-
νείζει τοῖς αὐτοῦ χρήμασι· πάντα δ' ἐν λόγοις ὠ-
φελείας· ~

καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται·
ὁ πᾶς γὰρ πληρώσει ὁ θεὸς· ὅτι ἐλεεῖ τὸν καὶ δίκαιον
ἀπορῶν· ἐβάσταξεν αὐτὸν· καὶ αὐτὸς ἀποδίδωσι
δι' ἀπορῶν καί· εἰς εὐλογίαν· καὶ αὐτὴ τοῦ εὐλογεῖν
οὖν καὶ ἐπαινεῖν τὸν δίκαιον πρὸς· ~

xxviii. ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθὸν·
οὕτω γὰρ ἐγὼ ἐλπίζω· ~

καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ~
ὅ φησιν μαθὼν, τί μὲν ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς
ἀρετῆς· τί μὲν δὲ τῆς κακίας ἔκλινον τὸ κρε-
ῖττον· καὶ κατασκήνου μακροχρονίως· τοῦτο γὰρ
δηλοῖ τὸ εἰς αἰῶνα αἰῶνος· οἱ γὰρ παλαιοὶ δίκαιοι
μακρόβιοι ἐτύγχανον· εἰ δὲ τινες ἐγγύς τινι
τεθνήκασιν, ἀλλ' αἱ κατοικήσεις αὐτοῦ τοῦ
το· καὶ Σολομῶν γὰρ μακρὸν γῆρας τοῖς φοβου-
μένοις τὸν κύριον ἐπαγγέλλεται· ἢ κατασκήνου εἰς αἰῶνα τὸν
μέλλοντα· ἐν τῷ μὲν αἰῶνι πάροικον, διὰ τὸ πρό-
σκαιρον τῆς ζωῆς

xxix. ὅτι κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει τοὺς ὁσίους αὐτοῦ·
οὔτε γὰρ κρείττων ἐστὶν ἢ δικαστὴς τὸν δίκαιον λέγει·
δίκαιον γὰρ μὴ ἐγκαταλείπειν τοὺς ἐγκαταλείποντας
αὐτόν· ὅσιος δὲ μὲν ὁ δίκαιος ἢ τοιοῦτος εὐαρεστῶν· ~
εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται· ~
ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ εἰς τὸν μέλλοντα· ~

xxx. ἄνομοι δὲ ἐκδιωχθήσονται· ~
ἐκ τῶν παρόντων ἀγαθῶν, καὶ τῶν μελλόντων·
καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται·

ῥομφαίᾳ πρὸ τούτου μὴ προλαβόντα· εἰς τὸ μὴ
τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς εὐλογίαν ἔσται· ~

δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν . xxxi.
καὶ κατασκηνώσουσιν εἰς αἰῶνα
αἰῶνος ἐπ' αὐτῆς· ~
αἰ πρὸ τούτου, μὴ κακῶς ἀνωτέρω προσερρέθη· διὸ
τὸ, οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον αὐτοὶ κληρονομή-
σουσι γῆν, καὶ διότι, ἢ κληρονομῶσιν αὐτὴν εἰς αἰ-
ῶνα ἔσται· ταῦτα δὲ ἐπαναλαμβάνει, τὴν
κυριωτάτην μονὴν μνημονεύων ὡς εἴρηται, τῆς ἐπαγγελίας
λόγου ἐμποιοῦσαι ταῦτα ἀκροατῶν ψυχαῖς· ~

στόμα δικαίου μελετήσει σοφίαν· ~ . xxxii.
δικαίως ὁ δίκαιος τὰ ἔργα τοῦ δικαίου διηγεῖται πρὸ
προσώπου ἐμμένειν· μελέτην γάρ φησιν ἐξετάζειν
ἐν γραφαῖς διδάσκουσαν σοφίαν· ~
καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν· ~
ἣν ἀναφαίνομεν ἐν τοῖς νόμοις τοῦ θεοῦ· ἢ κρίσιν
λέγει, τὸν μετὰ δικαίου λόγον· ὅτι οὐ καταπίπτεις
καὶ πλῶς τὸ ἐπιφθέγξει· ~
ὁ νόμος τοῦ θεοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· ~ . xxxiii.
μὴ ἐξαλειπτὸς καὶ ὁ ἄγραπτος καὶ ὁ γραπτός· ~
καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ δια-
βήματα αὐτοῦ· ~
πρὸ αὐτοῦ ὁδὸς οὐκ ἐμποδίζεται· οὐ τὸ τῆς
ὁρατῶν ἐχθρῶν· οὔτε παρ' αὐτῶν ἀοράτων· οὐ
δὲ ἦν γὰρ τι ἀρετῇ ἐμποδίσαι δυνατόν· ~
κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δί- . xxxiiii.
καιον καὶ ζητεῖ τοῦ θανατῶσαι
αὐτόν· ~
ὁ κατανοῶν αὐτῷ τοῦ παραινεῖν· ἐμελέτησεν
ἁμαρτωλὸν ἐνοικοῦσα· οὐ μόνον τὸν δίκαιον,
καὶ αὐτὸν· ἀλλὰ καὶ τὸν δικαίως ἀκολουθοῦντα αὐτῷ,
οὐ καὶ πρᾶξις ἁμαρτίας· ~
ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν εἰς . xxxv.
χεῖρας αὐτοῦ· ~
αὐτὸν οὐκ ἐγκαταλείπει τὴν αὐτοῦ παντελῶς· ὥστε
μετὰ τοῦ συμφέροντος κυριεῦσαι· καὶ τῆς
προαιρέσεως αὐτοῦ· πειρασθέντα γὰρ
ἐξαιρεῖται· καὶ μὴ τὴν κατὰ ψυχὴν ἀγαθὸν
κινεῖν· ἢ καὶ πολλάκις πειρασθέντα τὴν ἐπιβουλὴν
τέλειον· φθάνει τοῦ οἰκείου θεράποντος· ~
οὐδὲ οὐ μὴ καταδικάσηται αὐτὸν
ὅταν κρίνηται αὐτῷ· ~
ὥστε καὶ κατὰ τὸν παρόντα βίον ἐγκαταλείπει
αὐτὸν οὕτως, οὐ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς

μεταλλοιῶσιν κρίσεως ἀδικίαν τοῦ δικαίου ὁ θεός·
ὅταν ὁ ἁμαρτωλὸς αὐτῷ κριθῇ, τῷ ἐπιβουλεύ-
σαντι, οὐδὲ ἡμεῖς ὡς τοῦτο παραδηλοῖ τὸ κρίνεσθαι· καὶ
ἄλλως γὰρ οἱ δίκαιοι αὐτοὶ κριθήσονται· τοῖς δὲ καὶ
οἷς ἀπολογοῦνται αὐτοῖς· ὅπου τῇ καινῇ κρίνον-
ται αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν:~

xxxvi. ὑπόμεινον τὸν κύριον:~

Ε πιβουλευομένων καὶ παραζομένων, περιμένον
τὸν θεόν, ἐξαρκοῦντα πᾶσι, τουτέστιν ἐλπίζε σου
ἐπὶ κύριον:~ καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆ-
σαι γῆν:~

Η ὁδὸς δὲ αὐτοῦ εὐθεῖα οὖσα αὐτὸς ὑπέδειξε· φύλαξον
δὲ αὐτὴν τοῦ ἀγαπητοῦ σου· καὶ ἀνυψώσει σε ποιή-
σει, τῶν ἐπιβουλευόντων ὑψηλότερον καὶ μείζω,
παρ' αὐτοῖς [illegible] κληρονομῆ-
σαι τὴν γῆν· καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσις· καὶ
ἡ μακροζωΐα· καὶ ἡ παιδοποιΐα· καὶ ἡ τῶν ἐχ-
θρῶν ἐξολόθρευσις· καὶ ταπεινῶσαι τοῖς πολλοῖς ἦ-
σαν περισπούδαστα, τοῖς ἐπαγγελίαις τὸν ποιοῦν-
τας ἀρετὴν προτρέπει· καὶ αὐτὴ νῦν ἡ αὐτὴ τοῦ
πολλάκις ἐπαγγέλλειν αὐτά· [illegible]
τοῖς ὑψηλοτέροις, ὑψηλοτέρων ὡς προέτρεπον:~

ἐν τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς
ὄψει:~

Π αραμυθούμενος τὴν μικροψυχίαν τῶν πολλῶν·
διὸ φοβοῦσιν ἐπὶ τῇ καλῇ τῶν πονηρῶν ἀνε-
ξικακίᾳ τοῦ θεοῦ, φησὶν, ὅτι θάρρει· ὅτι γάρ τε
ἐξολοθρευθήσονται τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ σοῦ ὄψει:~

xxxviii. εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον
καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους
τοῦ Λιβάνου:~

Α ὐτὸς μὲν ἀδήλως, τὸν ἀσεβῆ [illegible]· νοοῦμεν
δὲ τὸν Γολιάθ· ἢ τὸν Σαούλ· ἢ μᾶλλον τὸν Ἀβεσσαλώμ,
ἢ καὶ ἄλλους τοιούτους· ὧν εἶδε καὶ τὴν ἔπαρσιν·
καὶ τὴν καταστροφήν· ὑπερυψούμενον μὲν ὑπὸ τῶν
ὑπηκόων, ἐπαιρόμενον δὲ οἴκοθεν· ἢ καὶ ἀμφοῖν
ταῦτα ἐκ παραλλήλου δηλοῖ· τὰς κέδρους [illegible]
ἀπηχῶς, διὰ τὸ ἄκαρπον ὕψος καὶ τὸ πικρόν:~

καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν:~

xxxviiii. Κ αταφρονητοῦ τοῦτον οἱ [illegible] καὶ εὐθὺς οὐκέτι·
τὸ γὰρ ἰδοὺ, τὸ εὐθὺς ἐν ταὐτῷ σημαίνει:~

καὶ ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὑρέθη
ὁ τόπος αὐτοῦ:~

Κ αὶ μετὰ καιρόν, τὸ λοιπὸν ζήτησιν αὐτοῦ ἰδεῖν·
καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος ὁ περιέχων αὐτόν, ὡς οὐδέ-
ποτε γὰρ ἀνηνέχθη μνήμη αὐτοῦ· ἢ τὸ πονηρὸν
τὸ σῶμα ὑποληπτέον· ὅμως γὰρ τοῦτο τῆς ψυχῆς
ἐνδιαιτᾶται [illegible]:~

φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε εὐθύτητα· .xxix.

Α κακίαν ἁπλότητα, ἤπερ ὁ σύμμαχος· καὶ τὴν
[illegible] τὴν ὀρθότητα:~

ὅτι ἔστιν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ:~

Ε γκατάλειμμα λέγει τὸ μνημόσυνον· τοῦτον δὲ
[illegible] ἐστὶν ἡ εὐπαιδοποιΐα ἢ ἡ [illegible]:~

οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσον- .xxxx.
ται ἐπὶ τὸ αὐτό:~

Ε πὶ τὸ αὐτὸ ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ συντόμως καὶ μνημόσυνον
αὐτῶν [illegible] ἐξῆς ἐσαφήνισεν εἰπὼν ὅτι
τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν
ἐξολοθρευθήσονται:~

Α σεβεῖς μὲν, πάντας τοὺς πονηρούς:~

σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου .xli.
καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν ἐν
καιρῷ θλίψεως· καὶ βοηθήσει .xlii.
αὐτοῖς κύριος· καὶ ῥύσεται αὐτούς·
καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁ-
μαρτωλῶν· καὶ σώσει αὐτούς,
ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν:~

Ο ρατῶς [illegible] ποικίλην παρὰ θεοῦ τῶν δικαίων
ἀντίληψιν, ποικίλως [illegible] διαφόρως
γὰρ οἱ [illegible] διαφόρως ἐνεργοῦμεν· καὶ τὴν
πολυποίκιλον τοῦ θεοῦ σοφίαν· σαφῆ δὲ ταῦ-
τα· καὶ οὐδὲν ἔχοντα δεόμενα ἀναλήψεως:~

ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν:~ ψαλ. λζ.

Ο ὗτος ὁ ψαλμός, παραπλήσιός ἐστι τῷ ἕκτῳ·
[illegible] ἐπὶ ἁμαρτίαις [illegible]
ἁμαρτίαν ἐπαινέσας συμφορὰς ἀπολοφύ-
ρεται· καὶ παρακαλῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ κατὰ
[illegible] ὅπως ἐρρύσθη καὶ τοῦτον, ὅτι [illegible]
[illegible] εἰς ἀνάμνησιν δὲ ἐπι-
γέγραπται· δηλαδὴ τῶν πλημμελημάτων καὶ τῶν
διὰ ταῦτα [illegible] συμφορῶν:~

κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με μη- .i.
δὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με:~

Π ροφέρεται [illegible] τοῦ ἐν τῷ ἕκτῳ ψαλμῷ θυμὸν
δὲ καὶ ὀργὴν θεοῦ [illegible] ἀλλὰ [illegible] σφοδρό-
τητας ἀποφάσεως τῆς ὀφειλομένης τῷ ἁμαρτάνοντι·

ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι: .ii.

Β έλη θυμοῦ, τοῖς ἐλέγχοις λογισμούς [illegible]

διὰ τοῦ προφήτου νάθαν, ἀφεθέντων ἡμῶν τῶν τοῦ
ἡλίου καὶ δαμοιζόντων καὶ φονευόντων ὁμοίως. τὸ σοῦ τὸν
ἐμπαγέντα, ὥσπερ ὑπέσχετο, καὶ ἀλγοῦντα τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ. ἡ βέλη, τοὺς ἐλέγχους ἐπεμελήθη
σοῦ φοβερῶν ὀδύνας. βελῶν δὲ δίκην ἐμπεπαρ-
μένας, καὶ διακνιζούσας τὴν καρδίαν. βέλη δὲ καὶ
αὐτὰ θεοῦ λέγομεν, ὡς καὶ παραχωρήσει αὐτοῦ ἐπαρ-
μένα. τὸ δὲ ἐμὲ ἐπαγκόλασθαι σοῦ μᾶλλον ἐπιθυμεῖν
τὸ εἶπε:~

καὶ ἐπεστήριξας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου:-

ἐπεστήριξας ἀντὶ τοῦ ἐπικύρως καὶ τὴν ἐπαγωγὴν
τοῦ σου ἐλέγχου μαστίγων. ἢ βαρεῖαν αὐτὴν ἐποίη-
σας. ὡς μὴ δύνασθαί με ταύτην ὑποφέρειν. βαρεῖα
τὴν ποιεῖ χεῖρα ὁ θεὸς τιμωρητικὴν δυναμένην,
ὑπολαμβάνομεν:~

ω. **οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου:~**

ὁ, ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου. καὶ ἀπὸ προ-
σώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. καὶ ἀπὸ προσώπου τῆς
ἀφροσύνης μου, καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ταῖς φράσιν
εἴρηται. ἀντὶ τοῦ διὰ τὴν ὀργήν σου. καὶ διὰ τὰς ἀδικί-
ας μου, καὶ διὰ τὴν ἁμαρτίαν μου. οὐκ ἔστιν
οὖν φησὶν ἐν τῇ σαρκί μου ἴασις. ἤγουν ἀπαλλαγὴ τῆς
κακοπαθείας. ἀνάλογος ἐμαυτὸν ἐπίστευσα διὰ τὴν
ὀργήν σου. τοῦ γὰρ ἐστὶ μὴ ὑποστῆναι σου τὴν διὰ τοῦ
προφήτου νάθαν ἀπειλὴν, μὴ δὲ τὰ ὑπομονῇ ἢ τῇ ἀληθείᾳ
τῆς τοιαύτης δὲ κακοπαθείας, ἐμὲ προσλέγεται ψαλμοῦ.
εἰ ἅπαν μου ἐμμένει τὸ ψυχήν. καὶ ἡ σὰρξ ἡμῶν ἡ λοιπὴ
διέλεγον. καὶ ἐκαλεῖ τὸ ὀστοῦν μου τῆς σαρκός μου καὶ
ἐκ τῆς ἀσθενείας. ἐβραχυσώμην ὄλεθρον ψυχῶν. καὶ
ὁσοι τούτων:~

οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου:~

οὐκ ἔστιν εὐσταθεῖα καὶ στερεὼσις ἐν αὐτοῖς διὰ
τὰς ἁμαρτίας μου, λόγου μου καὶ ζέμοσοι:

ω. **ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου:~**

ὑψώθησαν. καὶ ἐπάρθησαν. τὸ μέγεθος γὰρ
αὐτῶν, ἐν τούτοις ἐνέφηνεν. καθὸ πρὸ ἀλλήλων τὸ
πλῆθος. ὥστε ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρί-
χας τῆς κεφαλῆς μου:~

ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ:~

ἐβαρύνθησαν μοι φησὶ. διὰ τὸ μὴ δύνασθαί μοι τὴν
μνήμην αὐτῶν βαστάζειν. ἢ διὰ τὸ καὶ ἄλλα καὶ τὰ

μοι δίκην φορτίου. καὶ γὰρ οἱ σκυθρωπάζοντες,
σκυθρωπὸν ποιεῖν ὡς πρὸς τὸ ἄχθοφορούμενος:~ δ.

προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου:~ ἐσκα/τησαν

οἱ μώλωπες τῆς ψυχῆς μου οἱ ἐκ τῶν ἐλέγχων
τῶν ἀπειρωμένων τοῦ διακολουθεῖν, προσώ-
ζεσαν. καὶ οὐκ ἐπιβουλεύσας ὤζεσαν. ἀλλὰ καὶ
μᾶλλον ἐσάπησαν διὰ τοῦ τὴν λύμην τῆς ψυχῆς
αὐτῶν, ὡς μὴ δύνασθαι με τῇ διόρθωσει ὑπακοῦσαι.
τοῦτο γὰρ γέγονε διὰ τὴν ἀφροσύνην μου. ἀλλὰ μὴν
ἀπολέσθαι ἀσφαλῶς, οὐ καὶ οὕτως ἐπρᾶξα τῆς
θεραπείας. πῶς ἂν ζητήσαι περιττὴν μεταλήψιν; θερ-
μῶς ἐξομολογοῦμαι. εἰ γὰρ ὅτι μετανοήσας,
καὶ ὅτι βασιλεύς καὶ ὅτι δίκαιος. σημεῖον γὰρ μόνο-
νοι γὰρ τῆς διορθώσεως τῆς ἁμαρτίας ἀναδεικνύει.
τὸ τότε γὰρ τῆς ἀλλοτρίας βδελυρὰς ταῦτα:~

ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους:~ δι.

ταλαιπωρῶν προστομερῆ θέμεν. ἤγουν ἄλλος ἰάτρευον
ἑαυτόν. οὕτω δὲ καὶ ὁ μὴ χαλεπῶς ἐταλαιπώρησα.
καὶ ἀσθενήσας, κατεκάμφθην. τὸ δὲ ἕως τέλους
ἀντὶ τοῦ παντελῶς:~

ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμην:~

εἰ μετανοῶν ὥσπερ ὁ τελώνης ἀνεστρεφόμην,
ἡ καὶ ἐν βασιλείᾳ διήγον οἷα κατηγοροῦμενος ὑπὸ
τοῦ συνειδότος καὶ διαλέγεσθαι μὴ συγχωρούμενος:~

ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμῶν:~ δη.

ψόας, λέγομεν ἐπὶ μὲν σώματος σημαίνουσι δὲ καὶ ἀμφοτέρας ἐπιθυμητικὰς
μέρους. περὶ ταῦτα γὰρ οἱ νεφροί. καθὸ τοὺς ὀρέ-
ξεις τῆς συνουσίας συνίστησι. φησὶν οὖν ὅ-
τι ἡ ἐπιθυμία μου ἐπλήσθη ἐμπαιγμῶν τοῦ
δαίμονος. ἐνέπαιξε γὰρ αὐτῇ. διὸ ἐρεθί-
σας αὐτὴν καὶ παρανομεῖν ἐκίνησεν:~

καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου:~

ἐμπαιχθέντος μου οὕτως ἐμπαιχθέντες μοι, οὐκ ἔστιν
ἀντ' ἴασις τῆς σαρκός μου καὶ ἀγωνίας αὐτῆς
ὡς προείρηται. καὶ διὰ ἀπαιτούσης φιληδονίας:~

ἐκακώθην:~ δη.

εἰμάσας δὲ ψυχὰς ἀγρυπνήσας χαμευνή-
σας καὶ ἔτι τοιοῦτον:~

καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα:~

Ψ· Reliqui versus h[ui]us xxxviii psalmi · & p[ri]mus xxxviiii scriptoris stulticia obliti sunt. Sequitur · Posui ori meo custodiam. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν · Qui secundus est versus · psalmi · Dixi cust.

ὁ ἕως σφόδρα, ἰδιώματι ἑβραϊκῶν αὐτῶν·

ω

ἀπὸ τῆς ἀριστῆς τοῦ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου, καὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ὀδυνῶν αὐτοῦ πρὸς κρωγὸς· ἐδόκουν βρύχειν ὡς λέων· τὸ γὰρ ἀρυόμενον ἐκ βορυχοῦ ἐμπειρόμενος ἀκύλας, ἁμαρτωλὸς μὲν γὰρ εἰς βάθος κακῶν ἐμπεσὼν, καταφρονεῖ· ἰδίως καὶ ὁ δὲ καὶ ἐσταλαγμένος τῶν ἁμαρτημάτων διαφέροντος δεδοικώς :~

·ψιη. Μετὰ τὴν ἁμαρτίαν· οἶδας γὰρ ὅτι σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς ἄξια τοῦ ἀλόγου ἐπιθυμίας· παιδεύων γὰρ ἐπαγγέλλεσθαι ὁ κύριος· ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ ὁδοιπόροι· φησὶν ὁ θεῖος παῦλος πρὸς κορινθίους· ἐπεμεινα ἐν τῷ θεῷ· ὡς ἀγαπητοὺς τὰς ὁδούς μου :~

Ψ ρος χειροτονῶν φησὶ ἁμαρτίαν ἡ γλῶσσα· διὰ τοῦτο καὶ πολλὴν αὐτῆς πρόνοιαν ἐποιησάμην· σὺ δὲ μὲν οὖν ἐνταῦθα τὸ παραστῆναι ἁμαρτωλὸν λέγει τοὺς ἐχθρούς· καὶ διὰ τούτων μελετῶν αὐτοῦ βίον· καὶ διὰ τὴν τιμωρίαν ἁμαρτίας καὶ αἰτιᾶσθαι· παρεστῶτα πρὸς πειράζοντα· καὶ λιθοβολοῦντα· φησὶν οὕτως ὅτι ὑβρίζοντος ὑπ' αὐτοῦ, ἐσίγησα πρὸς αὐτόν :~

κῶν :~

ὑπομονῆς ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ οὕτως καὶ ἐξαμαρτήματα :~

καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν :~

ἀγαθοῖς τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, ὡς αὐτὸν ἀμύνασθαι οὐκ ἠθέλησα διὰ τὸ ἐπιεικές· εἰς γὰρ τὸν προδότην ὁρμήσας αὐτὸν ἀμύνασθαι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῦ ἀπεστάλη· ἀφεὶς αὐτὸν καὶ ἀράσθαι μετὰ ὅτι ἀπεῖπεν αὐτῷ κακόλογον τὸν δαβὶδ καὶ τὰ ἑξῆς :~

καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη :~

αἱ ὀδύναι τῆς ἁμαρτίας μου πόνος ἀνεκαινίσθη τῇ μνήμῃ· τότε γὰρ ἐγνώρισα αὐτὸς, ὅτι διὰ τούτων πεπλημμέληκα :~

Ψ ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου :~

βρίζοντος ἐπυρώθην ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· ἐμακροθύμησα δὲ εἶπε· δηλῶν ὅτι οὐκ ἐξέφηνε τὸν θυμόν· τὸ μὲν γὰρ μὴ πάθος ὅλως προσενεγκεῖν, ὑπὲρ ἡμᾶς· τὸ δὲ πράως ἐνεγκεῖν, προσήκοντος :~

καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ :~

αἱ ἐν τῷ μηδὲ ἐσταυρωμένος καὶ μὴ ἀπολεῖν, ἀλλ' ἐπὶ πρᾶγμα πονηρὸν· καὶ ἀποφυγεῖν, ἁμαρτάνει λέγεις τοι μοι, πυρὸς ὥσπερ ἐν ματὶ περιττῶν ἐμὴν ψυχήν :~

ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου :~

ρος μὲν τὸν ἐχθρὸν ἐσίγησε· πρὸς δὲ τὸν θεὸν ἐλάλησεν· ἐν γλώσσῃ μου δὲ, ἀντὶ τοῦ ἠρέμα καὶ ὡς ἐν τῷ θυρίσματι· ἀπελείπετο καὶ ὁ ἐλάλησεν :~

γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου :~

ὅτε ἔσται· ἢ ποῖον ἔσται, μέχρι γὰρ πότε τὰ λυπηρά :~

καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ :~

αἱ γνώρισόν μοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ὀλιγοχρονίου ζωῆς· πόσος ἐστὶ σὺν πᾶσιν ἵνα συναριθμήσας τὰ ἔτη, ὅσα μέχρι τοῦ νῦν ἔζησα, γνῶσομαι τὸ λοιπὸν πόσα μὲ προσμένει· ὧν οὐ τὴν γνῶσιν ἐντεῦθεν ἕξω παραμυθίαν ἐπὶ ταῖς παρούσαις μοι συμφοραῖς :

ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου :~

ἑτέρα δὲ ἀκριβὴς ὁρισμός· ὀργυιὰ· πῆχυς· σπιθαμὴ· παλαιστής· ἔστι μὲν οὖν ὁ παλαιστής, τὸ πάντων ἐλάχιστον· ὅσα ἀποτελεῖται, τῇ συνθέσει τῶν τεσσάρων δακτύλων· τρίτη μόριον ὢν τῆς σπιθαμῆς· διὰ τοῦτο τοίνυν τὴν ὀλιγότητα τοῦ μέτρου τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς αὐτοῦ παρέστησε· παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας· ἀντὶ τοῦ ἐλαχίστοις μέτροις· ὡς καὶ ὁ παλαιστής ἐστι τῶν ἄλλων, τοῦ ἐν ἀνθρώποις μέτρων· παλαιστὰς λέγει δὲ ὥσπερ τὰς λοιποὺς· καὶ ὅτι μὲν ὀλίγον ἐστὶ ζῆσαι οἶδε· φησὶ γὰρ ἐν ἑτέρῳ ψαλμῷ· τὸ ὀλίγον τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγειλόν μοι· πόσον δὲ ἔσται τὸ ὀλίγον ἀγνοεῖ· καὶ τοῦτο ζητεῖ μαθεῖν· ὀλίγον δὲ καὶ ἀπολύτως, πρὸς σύγκρισιν τοῦ πλήθους τῶν παρεληλυθότων· ἐν αὐτῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ἢ καὶ ἀπὸ μονάδος, ὅτι τὸ ἰδοὺ ἐπίρρημα μέν ἐστι καὶ χρεία δὲ τοῦτο συνεχῶς, ἦν τῶν ἑβραίων δὲ

ἀλγεινὸς· σημαίνει δὲ καθόλου φόβον ἀπὸ ἤδη
ζημία ἐπιτυχία· ἐπεὶ δὲ τοῦ παρόντος τὸ ὥσπερ ὁρᾷς
ἀλλ' οἱ ὅπερ ἐφεῖδε ζέων· ὡς περιπατεῖν ἐπὶ τοῦ
τέλους τό, παρελθὸν καὶ ἔδου οὐκ ἦν· ἐπὶ τοῦ
παρερχομένου τὸ εὐθύς :~

μετὰ θὲμ ἄρχεται φαυλίζειν τὸ ἄμεμπτος φ
πρὸς καιρὸν καὶ ἐπὶ καιρόν· φησὶ γὰρ ὅτι ἡ
κατασκευασθεῖσα· τοῦτε ἡ ὑπερβολή· ὁ
ἐν τῷ εἶναι ὅλος οὐθὲν ἀλλὰ πρὸς τὴν σύν
μαρτυρίαν ὅτι τὰ καλὰ διότι τά· τοῦτο γὰρ
μὲν τὸ ἐμῷ πόνῳ· οὐ μὲν γὰρ ὁ αὐτὸς ἀεὶ
τὰ ἐπὶ φησὶν οὐκ ἐστὶ δὲ ἡ
λύσις· φησὶν ἐν τῷ βασιλέως γενομένου,
καὶ αἱ ἡμέραι μου ὡς σκιὰ ἄφθαρτοι :~

ὁ πλὴν ἐνταῦθα, περισσὸν τί μέσον ἐμόησεν·
οὐδὲ φασὶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀληθῶς καθ' αὑτοῦ·
ἀπόδειξιν ὅσῳ ὁ διάδοχος· ἔστι δὲ πόνος παλαιός
ἀλλὰ καθ' ἑαυτόν· καὶ σκοπεῖ ὅτι ἀνώμαλος ὁ
βίος καὶ ἄπιστος, ἀποφαίνεται· ὅτι ἀληθῶς τὰ
πάντα μάταια· τοῦτ' ἔστιν ἀβέβαια· καὶ
πλοῦτος καὶ δόξα· καὶ εὐμορφία καὶ κάλλος· καὶ
μέγεθος καὶ ῥώμη· καὶ ἁπλῶς ὅσα ἄν εἶναι ἀ
γαθὰ δηλοῖ δὲ ὅτι τι διαφέρον ἐπεζήτουν
ταῖς τοιαύταις ἀποφάσεσιν :~

μὴ τὸ τοῦ πάσα ἀνθρώπινη ζωή· σημαίνει δὲ τοῦτο, τῆς
ἑβραΐδος φωνῆς· ὥστε πᾶσα ἄνθρωπος φεύγων αὐ
τῇ τοῦ πάσα ἀνθρωπίνη δόξα φεύδης· πᾶσα
σὺν ἀνθρωπίνη φησὶ ζωή, ματαιότης ἑρμηνευ
τικὸν δὲ τοῦ, τοῦ ζῆν ὅσον τὰ μάταια ὅτι
ἀνθρωπίνη δὲ ζωή λέγει, τὸ σαρκικὸν βίου τοῦ,
πνευματικήν :·

ὁ μὲν ποιεῖ καὶ τὸ μένον ὡς περὶ τῶν ὄντων δηλοῦ
σιν· τὸ δὲ ἐμίσησα καὶ αὐτῷ τοῦ δηλοῦν ἀνθρώπος· εἰ
σι ὥσπερ γὰρ πᾶν, γεγραμμένην ἄνθρωπα, οὐδ' ἐγὼ
φιλῶ τὸ ἀπὸ τῶν γεγραμμένων, μέγεθος καὶ μέγεθος
καὶ ὅσα ἐκ τοῦ, οὐ τοῦ οὐδὲ πονηρὸν ἄλλον ὁμο
μισῶν καὶ ἀνθρωπίνην ματαιότητα· καὶ ἐμοὶ καὶ μὴ
δεῖν τῇ τοῦ σκιᾷ· διὰ τῶν ἀνθρώπων προ

μάτων ἀβέβαιον :~

οὔτε τὸ πλὴν, ἀντὶ τοῦ λοιπὸν καίτοι μάταιον
φησὶν ἀρμοῖ ζῆ καὶ περισσεία :~

αὐτὸ δὲ ἀλλ' ἐπάτερον ὅτι περισσὸν τὴν χρῆμα
τῶν παλαιπορούντων, οὐδὲ τὸν κληρονόμον
ἑαυτοῦ γινώσκει· καὶ ἀμφὶ σωτηρίᾳ, τοῦ
σώματος ἐστὶ, τὸ δὲ κέρδος ἄλλου :~

ἄλλοι τὸν τοῦ τρόπον οὕτως ἐλθοῦ, τίς ὁ ἐπιστάμενος,
οὐχ ὁ κόσμος, καὶ ἑρῶ τις ὅτι δὲ τὸν εἰληχότα
μαλακώτερον :·

αἱ ὑπερβολαὶ ἐν μέλει δὲ αὐτὸ τὸ ὅλος ἀνομοί
αὐτοῦ ἐστὶ· διὸ φορτίσον τοῦ σοῦ πλάσ
ματος ἐν γνώμῃ· ἐπιγινώσκεις αὐτὸ τοῦ ἰδίου
πλάσματι :·

ἰάσομαι αὐτά, ἐπιδόσεις τοὺς πειρασμοὺς ὅ
θεν τὸ αἰτίων ἀπηλλάγημεν παρακολουθ· καὶ
δυνάμεις πρὸς τοῖς κακοῖς, τοὺς πειρασμοὺς
ἀπὸ τῶν αἰτίων τὰ ἀγαθά :~

ὥσπερ μὲν ἀνὴρ ἰδὼν γὰρ αὐτὸν ἄνδρα παρανο
μον καὶ ἄνδρα αἷμα ἀπὸ κακῶν ἐπαγγέλλεται
δὲ τοῦ λόγον ἀσθενὴς τὸν εὐσπλαγχνον διδάσκει
σωτηρίας ἐλεημοσύνης, ἐπιστρέψας· ὁ μὲν δεινὰ
δὲ καὶ ὁ διάβολος τοῖς ἡττωμένοις αὐτοῦ τὴν τοι
αύτην ἧτταν :——

κενῶς περὶ ἀληθινῶν :——

ὁ καὶ μάταιον ὅλος :~

ὁ σὺ προστάξας· ἐκάμνομεν περὶ τὸ μό.
τὸ γὰρ φησὶν μάταιον, καὶ μηδὲ τὸ πονηρὸν ἄλλο,
ἐμοὶ δὲ σύ ἐστιν ἡ μάστιξ γὰρ φησὶν ὁ σχολ :~

ὅσα καὶ ταῦτα παραχωρεῖ οἱ μὲν παραμένοντες ἔξω
θεν παρασμοὺς· καὶ πᾶς ἔνδοθεν ἀπὸ τοῦ σώμα

καὶ σαφῶς εὑρήσεις τὴν μὲν τὰ ὁλοκαυτώματα, τὴν δὲ τὰ περὶ ἁμαρτίας θύματα· καὶ ἁπλῶς δὲ ἀφορᾷ τῶν θυσιῶν καὶ προσφορῶν. τέως δ' οὖν φησὶν ὅτι ἐμοῦ σαρκωθέντος τοῦ λογικοῦ καὶ ἀληθινοῦ θύματος, τοῦ αἴροντος τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, οὐδὲν θύματος ἄλλου καὶ ἐζήτησας :~

ότε ποτε, ὅτε τὰ νομικὰ θύματα ἀπηνδόκησας· τότε γὰρ εἶπεν αὐτὸς ὅτι ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ὥρα, ὅτε ἐξαπέστειλεν τὸν υἱόν· τότε γὰρ ἰδοὺ ἥκω, ἀντὶ τοῦ ἀφ' ὥρας ἡτοίμασμαι :~

Ἑβραῖοι βιβλία μὲν καλοῦσι τὰ σύγγραμματα, κεφαλίδας δὲ τὰ εἰλητήρια· ὥστε ὁ λέγων, φασὶ τῇ κεφαλίδι αὐτῶν· εἰληταρίοις γὰρ ἐνεγράφοντο καὶ οὐ τεύχεσι πεπηγμένοις· ὡς ἡ μὲν γραφὴ οὕτως ὅτι ἐν τῷ εἰληταρίῳ βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ· βιβλίου δὲ προφητικοῦ δηλαδή. τοῦτ' ἔστι τὰ περὶ τῆς ἐμῆς ἐνανθρωπήσεως προκατήγγειλαν οἱ προφῆται. τοῦτο καὶ Ἰουδαίοις ὁ σωτὴρ ἔλεγεν· ὡς εἰ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· καὶ ἄλλα πολλά :~

ἀλλ' ἐπεὶ τὰ περὶ ἐμοῦ προώριστο καὶ προκατήγγελτο· ποιῆσαι τὸ θέλημά σου ὁ θεός μου ἠβουλήθην· περὶ τούτου γὰρ ἦλθον ἐνταῦθα ὅπερ ἐστί. θέλημα δὲ τοῦ πατρὸς ἡ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων καὶ σαρκὸς σφαγὴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὅτι τοῦτο καὶ αὐτὸς ὕστερον ἔλεγεν, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με :~

ὁ ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου, ἀντὶ τοῦ ἐκ μέσου τῆς κοιλίας μου· τοῦτ' ἔστιν ἐκ καρδίας ὅλης ὡς προθυμίας ἄκρας τὴν πρόθεσιν· ἀπὸ κοινοῦ δὲ ληπτέον πάλιν· τό, καὶ ἠβουλήθην ποιῆσαι. ἤτοι πληρῶσαι τὸν νόμον σου· φυλάξαι τὰς ἐντολάς σου, ὡς μοι δέδωκας ἐν καρδίᾳ μου :~

ἰκαιοσύνην λέγει τὸ εὐαγγέλιον ὡς δικαιοῦν τοὺς πιστεύοντας· καὶ τῆς σωτηρίας

ἐν μέσῳ αὐτοῦ· ὅ ποιεῖ ποταπὸν ὡς σὴν οὕτω· καὶ ὅτι ὁ μὲν Μωσαϊκὸς νόμος, μόνοις τοῖς Ἰουδαίοις ἐδόθη· τὸ εὐαγγέλιον, ἅπασι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ὁ μὲν δέ, τὸ μὴ τοῦ δὲ καὶ τοῦ δὲ μόνον· ἀλλὰ πάντας ἐπίσης τοὺς ... ἐκκλησίαν δὲ μεγάλην φησί, τὰς πολυανθρώπους συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων· ἐν αἷς ἐπαρρησιάζετο :~

ὁρᾷς οὐ μὴ κωλύσω τὰ χείλη μου λέγει τὰ ἅγια δὲ ὀμνύων· σὺ ἔγνως ὅτι οὐ μὴ κωλύσω αὐτά, ἀδεῶς μετ' ὡς καλῶς :~

ερὶ τοῦ εὐαγγελίου πάλιν φησίν, ὅ τι οὐκ ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἀλλ' ἀνεκάλυψα πᾶσιν·

ὁ εὐαγγέλιον, οὕτως αὐτὸ ὀνομάζει· οὐ μόνον γὰρ δικαιοσύνη ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἀλήθεια ἐστί· γάρ φησι τῆς ἀληθείας λόγον ἐμόν· καὶ σωτήριον· ἀλλὰ καὶ σωτήριον τοῖς πιστεύουσιν εὐαγγελίζεται :~

ερὶ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τὸ ἔλεος γάρ ἐστιν, ὡς δὲ δι' οὐδὲν ἠμύνατο ἡμᾶς, ἔλεγε ... σωτηρίου τοῦ θεοῦ, μὴ ἁμαρτάνοντα· οὐ τὸ ἀγαπῆσαι πλέον τοῦ ἰδίου πλάσματος· καὶ μηδὲ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ φείσασθαι, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· οὕτω διαφόροις ὀνόμασι τὸ εὐαγγέλιον ἐκάλεσε διὰ τὴν ποικίλην χάριν αὐτοῦ :~

ἀπ' ἐντεῦθεν, ἀπὸ προσώπου πάλιν ἐρεῖ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν πιστῶν· ἵνα ἐκεῖ βοῶσι μετὰ τὴν σφραγῖδα τῆς χάριτος καὶ ἐπεὶ ... πρὸς ... τῶν δαιμόνων πολλῶν ἐξαιτούντων καὶ διωκόντων :~

ἡ ἀλήθειά σου, τοῦτ' ἔστιν ἡ ἀληθὴς ὑπόσχεσις· ἔφης γάρ· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας. τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἀντιλάβου γράφουσι· καὶ μάλιστα ὅτι ... τοῦ νῦν ἀντελάβοντο· ἀμφότερον δέ, τὸ ἀντιλάβεσθαι :~

κακὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός

[Π]ροβάλλεται γάρ φησι τὰς ποικίλας ἐπιβουλάς, καὶ ἤδη ταῦτα περιεκύκλωσαν ; ~

κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου

[Τ]ραπῶς ὑπὸ τῆς ἄγαν μετριοφροσύνης· οἱ δ' ἅγιοι ταῖς ἑαυτῶν ἁμαρτίαις ἐπιγράφουσιν [illegible] οἷον εἰ δή ποτε πειρασμούς· οὕτω καὶ οἱ περὶ παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ, σύμφωνος ἔλεγον· ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν καὶ τὰ ἑξῆς· καίτοι, δίκαιοι ὄντες παρόντες ; ~

οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν

[Κ]αὶ ἐπιζωγροῦσι μὲν οἱ πειρασμοί, τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς, ὡς μηδὲ δύνασθαι ὁρᾶν τὰ συμφέροντα, λύσας δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἀχλύν, τὸ φῶς τῆς εὐθύτητος παρασχήσεις ; ~

ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου

[Ο]ἱ μὲν καὶ μετριοφροσύνῃ τὰ τοιαῦτα ῥήματα, οὐ καὶ [illegible] καί τινας ἀναμέμψασθαι τοῖς πιστοῖς ἀμφισβητοῦντας· οὕτως τὰς ἁμαρτίας οἰκειοῦνται οἱ δ' ἅγιοι δι' ἃ ἐγένοντο καὶ κοινωνοὶ τῆς πίστεως ; ~

καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με

[Ὁ] διάβολος ἀπέβαλον καὶ τὴν καρδίαν μου· οἷς μὴ φθάνουσιν [illegible] ἐν τῷ λήμματι· ἡ καρδία δὲ βαρύνει καὶ δεῖ [illegible] ; ~

εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με

[Ἐ]λέησον ἐξελέσθαι μόνον τοῦ ; ~

κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες

[Ἀ]ντὶ τοῦ ἐπὶ μεθόδοις ἰδέ. ~

αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν

[Ἅ]μα καὶ ἀμφότεροι ταῦτα παραθέτωσαν· καταισχυνθήσονται μέν, ὡς ἡττηθέντες τῆς μετρίας ὑπομονῆς· ἐντραπήσονται δέ, ὡς ὁρῶντες [illegible] ἀμαχήσουσι [illegible] μήν· οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου ἐπὶ τὸ ἐξᾶραι αὐτήν· διὰ [illegible] μωρίαν τοῦ διαπτῆς· [illegible] ἀντὶ τοῦ ἐμοῦ πάντες ; ~

ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐντραπείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά

[Ἀ]πὸ γραφῆς [illegible] ἀπαρτᾶσθαι, μὴ παραγενομένης ἐμπεσόντα· καὶ διδάσκουσι καταισχυνθήσονται· [illegible] τὴν χαρὰν [illegible] ἔμφασιν τῆς ἐν τῷ [illegible] δείκνυσι ; ~

κομισάσθωσαν παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε

[Τ]οῦ εὖγε εὖγε, προειρήκαμεν ὅτι ἐπὶ τῶν [illegible] καὶ ἐστὶν ἐπίρρημα ; ~

ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε κύριε

[Ὁ] ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἀ[illegible] [illegible] τὸ σημαντικὸν ὁμωνύμου· ἀδελφῶν ἔχει καὶ τὴν πρὸς τὸ διαφοράν· ἐν τῷ περὶ [illegible] τοῦ ἐμψύχου [illegible] ἐπὶ σοί, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῇ σῇ ἐπιστήμῃ ; ~

καὶ εἰπάτωσαν διὰ παντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κύριος οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου

[Σ]ωτήριον τὴν σωτηρίαν τὴν ἀπὸ σοῦ, ἢ σωτῆρα αὐτοῦ λέγει, τὴν ἐνανθρώπησιν αὐτοῦ· σωτήριος γὰρ αὕτη τοῖς ἀπολωλόσι γέγονε· ἀγαπῶσαν δὲ οὕτως, οἱ ἀληθῶς παρουσίᾳ ἐπὶ κυρίας, τυχόντες μετ' ἀλλαχθῆναι δέ, ἀντὶ τοῦ μεγαλυνθήτω ; ~

ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης

[Ο]ὕτω προσωπεῖ τοῦ καθ' ἡμᾶς ταπεινοῦ· πτωχὸς δέ, ὡς πάντα διαχειρισθείς περὶ ἐμὸς καὶ πένης ὡς ἀπορίαις [illegible] τῶν ἀγγέλων· τὸ μέν, ἀπὸ τοῦ ἐκπεσεῖν αὐτὸν ἀρχῆς· τὸ δέ, ἀπὸ τοῦ πένεσθαι, ἤτοι ἐνεργεῖν καὶ ποιεῖν ; ~

κύριος φροντιεῖ μου

[Φ]ροντίζει γάρ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἔπεφυεν· καὶ οὐ περιεῖδε [illegible] τὸν ἐλπίζοντα ἐπ' αὐτόν ; ~

βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου σὺ εἶ ὁ θεός μου μὴ χρονίσῃς

[Ὁ] θεός μου μὴ βραδύνῃς εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι· ἐγὼ δὲ βαθύτερον τὴν κατάστασιν [illegible]· τὸ γὰρ ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, τῷ μακαρίῳ προσαρμόζων Δαυίδ· εὑρίσκω ὅτι προειδὼν

τὸν ἐκχυθησόμενον πλοῦτον τῆς χάριτος, ἀφ' οὗ τὴν
χριστιανοὺς ἐπεθύμησεν αὐτοῦ· καὶ οἱ ἀπὸ
[illegible] τῶν ἡμερῶν τούτου, ἐθύμησε καὶ τὸ
ταλανίζων ἑαυτὸν ἔπεμψεν ὅτι ἐγὼ πτωχός εἰμι καὶ πένης, μὴ τυχὼν τοῦ τοιούτου πλούτου. ὁμοίως ὁ
θεόφρων [illegible] ὡς [illegible] γνῶναι καὶ [illegible]
ἐσουδόρουν [illegible] ἐν [illegible] βασιλεία· φησὶ γὰρ καὶ [illegible]· ὅτι καὶ [illegible]· ἐπεθύμησεν [illegible] τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· διὸ [illegible] προφήτης [illegible] παρ' [illegible] τοῦ πτωχοῦ [illegible]:-

40

εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ

Ἴστε [illegible] ἐπὶ [illegible] προφητεύων· ὅτι [illegible] προσαγορεύει γὰρ τὴν [illegible] ἀποστασίαν Ἰούδα· καὶ φανερῶς μὲν ὑπόθεσις τοῦ παρόντος ψαλμοῦ· ἡ φιλοπτωχία· ἀναφέρεται δὲ μυστικῶς πρὸς οὗτος [illegible], τὸ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν πτωχεύσαντα· ὡς ἔδειξεν, ἐν τῷ καὶ [illegible] ἀπέστειλεν(?)· [illegible] πρὸς τοὺς ἀποστόλους· οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ· ἄλλη δὲ οὐχ εὑρήσεται γραφὴ τοῦτο λέγουσα, εἰ μὴ ἡ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ· φησὶ γὰρ ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν:-

I μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα

Ὁ συνιῶν ἀντὶ τοῦ ὁ φρονῶν τὸ δέον· συνετὸς γὰρ ὁ φρονῶν εὖ· πτωχὸν δὲ καὶ πένητα, δι' ἀφορμὰς ἔθηκε καὶ τὸν ἄπορον· οἱ δὲ παλαιοὶ, πτωχὸν μὲν ἔλεγον τὸν ἐπαιτεῖν ἐκπεπτωκότα(?)· πένητα δὲ τὸν πονῶντα(?) τὴν ἐφήμερον τροφὴν πορίζοντα· μακάριος τοιγαροῦν οὗτος· ὡς [illegible] ἐλεῶν τὸν Χριστόν· φησὶ γὰρ δι' ἀποστόλου [illegible]· ὅτι ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, δανείζει θεῷ· δι' οἰκείου στόματος, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· οὕτω μὲν ἐπὶ τῶν πτωχῶν καὶ πενήτων· βαθύτερον δὲ καὶ ἐπὶ Χριστοῦ ῥηθείη ἄν· ὅτι μακάριος ὁ φρονῶν ὅτι θεὸς ἐστὶν οὗτος· ὁ ἐν [illegible] περιερχόμενος· καὶ μὴ ἔχων ποῦ κλίνῃ τὴν κεφαλὴν [illegible]· συνήσεις δὲ τοῦτο, ἀφ' ὧν [illegible] ποιεῖ καὶ διδάσκει:-

ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος

Δι' ὃ δὲ καὶ τὸ κέρδος τῆς τοιαύτης συνέσεως· ποία δὲ ἔσται ἡμέρα πονηρά, προειρήκαμεν ἐν τῷ λδʹ ψαλμῷ· τὸ, οὐ καταισχυνθήσονται ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ· δι' ἑρμηνείας [illegible]· πᾶσα γὰρ ἡ τοῦ καιροῦ πονηροῦ καὶ ἡμέρα πονηρά:~

II

κύριος διαφυλάξαι αὐτόν:~

Ἐπεύχεται τῷ τοιούτῳ ὁ προφήτης ὡς ἀγαθῷ:~

καὶ ζήσαι αὐτόν

Καὶ ζωοποιήσαι:~

καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ

Καὶ μακάριον ἀναδεῖξαι καὶ ζηλωτὸν οὐκ ἐν τῷ παρόντι βίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν:~

καὶ μὴ παραδῴη αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ

Μὴ παραδῴη τουτέστι μὴ τὸ ἀρρεστῇ(?):-

III

κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδύνης αὐτοῦ

Ἐπὶ κλίνης ὀδύνης ἤτοι τῆς ὑποδεχομένης αὐτὸν ὀδυνώμενον ἐν νόσῳ· Ἀκύλας δὲ Θεοδοτίων, οὐ τὸ εὐκλινὲς καὶ ἔδοσε, ἀλλ' ὡς τοῦ μέλλοντος· ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἐνδεδυναμώσαι(?)· οἷον διαφυλάξαι καὶ ζήσαι καὶ τὰ τοιαῦτα· ὡς δὴ τί μᾶλλον ἅπαντα ταῦτα κρίνοντες:~

ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ

Κοίτην μὲν λέγει, τὴν κατάκλισιν· ἔστρεψας δὲ ἀντὶ τοῦ ἤλλαξας, τουτέστιν ἀντὶ(?) [illegible] τὴν κατάκλισιν ἐν καιρῷ ἀρρωστίας ἤλλαξας· ἀπὸ νοσερᾶς εἰς ὑγιεινήν· ὅλην δὲ ἀντὶ τοῦ παντελῶς· ἔστρεψας δὲ ἀντὶ τοῦ στρέψεις· ἢ στοχαστικῶς· μᾶλλον δὲ προφητικῶς ὡς γεγονότα τὰ πεπληρωμένα(?):-

IV

ἐγὼ εἶπα κύριε ἐλέησόν με

Ξ ἐντεῦθεν πάντα, πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· παρακαλεῖ δὲ τὸν θεὸν ὡς ἄνθρωπος· δεικνὺς ὅτι καὶ πᾶς ἄνθρωπος δεῖται τοῦ ἐλέους τοῦ θεοῦ:-

ἴασαι τὴν ψυχήν μου ὅτι ἥμαρτόν σοι

Καὶ μὴ ἁμαρτὼν φησὶν· οὐ γὰρ ἐποίησεν ἁμαρτίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμᾶς τὸ γένος ἐχθρῶν ἡμᾶς, οἰκειοποιεῖται τὰ τῶν οἰκείων καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς φωνάς· καὶ ὅπερ φασὶ βοᾷ ὅτι ἁμαρτήσασα ἡ φύσις ἡμῶν, τοῦτο βοᾷ προσωποποιῶν ὑπὲρ ταύτης, αὐτὸς· οἷα τῆς αὐτῆς καὶ αὐτὸς ὤν· ὁ καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ὤν· ὥσπερ καὶ τὸ ἐνδυόμενον ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας καὶ αὐτῆς

54

μόνον, ἀλλ' ὡς ἑαυτοῦ τὰ ἁμαρτήματα ἐδέχετο· καὶ σοῦ τοῦ γε καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἑαυτῷ οὕτω καὶ οὗτος θυόμενος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὡς ἑαυτοῦ πάντα ἀνεδέξατο· καὶ ὡς αὐτὸς ἁμαρτήσας, οὕτω καὶ ἐσθίετο καὶ ἔθνησκε, δι' ἀφιλαυτίας ὑπερβολήν.

V οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι·

Ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ Ἰουδαῖοι· οἱ τὴν μετὰ τοῦ φθόνου διαπειρώμενοι αὐτοῦ, ἅπερ καὶ ἐλοιδόρουν μὲν ταῦτα δὲ παρ' αὐτῶν· καὶ ἄλλα δ' αὖ τινὰ πονηρά μοι· τὰ μὲν ἅπερ, ἀλλ' ὅσον δι' αὐτῶν ἑξῆς.

πότε ἀποθανεῖται

ἀρκέσει γάρ φησιν ἡμῖν ἐὰν ζῆν καὶ βλέπομεν.

καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ

ὄνομα γὰρ αὐτοῦ, πολλὴν ἐπεπλήρωσεν οἰκουμένην· καὶ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν αὐτῶν, καὶ ὡς τοῦ θανάτου ποτὲ σβεσθῆναι.

VI καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν,

προδότης Ἰούδας ὁ διὰ ζωῆς ἦν, ἀκόλουθος φησὶν εἰσεπορεύετο ἔνθα καὶ ἤγομεν· ἐπὶ τῷ ἰδεῖν, ἃ ἐστὶν εὐκαιρεῖ ἵνα με παραδῷ.

μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ

μάτην ἐλάλει αὐτῷ καθ' αὐτήν, διὰ τῆς προδοσίας· ὅτι οὗτος εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν· καὶ μάτην ἐσπούδαζε λαθεῖν με· ἐπιγινώσκειν γὰρ οἱ καρδιογνώστης ὅσα βούλεται καὶ βουλεύει.

συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ

οὐδὲν ἕτερον ἐποίησε τῶν πολλῶν λογισμῶν ὁ ἄθλιος, ἢ μόνον ἐθησαύρισεν ἑαυτῷ ἀνομίας ἐπιβουλεύων· καὶ πῶς; ἰδὼν τοὺς κακοὺς ... τηνικαῦτα μεγάλα σὺ ἐλάλεις εἰς τοὺς πέλας· ἴσως ὅτι καὶ ἐλάλει μοι εἰρηνικῶς, ἐχθρὸς βουλευόμενος ἀνάγων τὸ πρᾶγμα.

VII ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό

ἀπὸ γάρ φησι τοῦ ταμιείου ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθε· τὸ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς μου· συνελάλει γὰρ αὐτοῖς, περὶ προδοσίας· τί μοι θέλετε δοῦναι, καὶ τὰ ἑξῆς· πάντα γὰρ ταῦτα, σαφῶς ἱστοροῦσιν οἱ εὐαγγελισταὶ μου.

VIII κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου

ψιθυρίζοντες ἀλλήλοις· διὰ τὸ οἶδα γὰρ ἐπιβουλὴν φοβούμενοι τὸν ὄχλον.

κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι

κατ' ἐμοῦ ἐμελέτων θανάτῳ φόρον μοι· συμβούλιον γάρ φησιν ἔλαβον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν.

λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ IX

κατέθεντο, ἀντὶ τοῦ ἀπεκρίθησαν· ἐρωτηθέντες γὰρ ὑπὸ Πιλάτου τί ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν, ἀπεκρίθησαν σταυρωθήτω· παράνομος δὲ ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἔξεστιν παραδοῦναι τὸν ἄνθρωπον εἰς θάνατον. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ὡς ἀδίκως ὁ Πιλᾶτος πολλάκις εἰπὼν ὡς οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν τούτῳ· καὶ ὅτι ὑμεῖς ὄψεσθε· ἢ τὸ κατέθεντο, ἀντὶ τοῦ συνεσκεύασαν· εἶπον γὰρ ὅτι ἀνασείει τὸν ὄχλον καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος· παράνομος δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἔξεστι ψευδῶς καταμαρτυρεῖν.

μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι

ἀντὶ ἐρωτήσεως τοῦτό φησιν ὡς θεός· ὅτι ἄρα ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει ἀναστῆναι· τὸ γὰρ προέθηκε γὰρ ἐπὶ τοῦ ἠθέλησε· πολλάκις οἱ Ἑβραῖοι λαμβάνουσιν· ἀλλ' ὁ κοιμώμενος ἀναστήσεται· καὶ ὁ μὲν σαρκὶ θανών, ἀναστήσομαι θᾶττον· ὅτι γὰρ ἐμὸς θάνατος, ὕπνῳ ἔοικεν· ὥσπερ γὰρ αὐτὸς ἐξ ὕπνου τις, οὕτως αὐτὸς ἐκ νεκρῶν θανὼν ἀναστήσομαι.

X καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου, ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν

ὅσω δὲ ἐμὸς ὁ γὰρ περιποιήσαμεν ταῦθα· ἐστὶ δὲ οὗτος ὁ μόνος· ὅτι καὶ ὁ ἐμὸς καὶ ἐμοῦ γέγονεν· ἄρτον δὲ ἐφη, τὸν εἰρηνικὸν καὶ ἐν ἑβραϊκῷ καὶ ... φησὶν ὅσω ὅτι καὶ ὁ εἰρηνικός μου, τουτέστιν ὁ φίλος μου· λέγει δὲ τὸν Ἰούδαν, ἐφ' ᾧ ἐθάρρησα ὡς ἐμῷ· ὃν ἐγὼ μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν ἔτρεφον· ἐμεγάλυνεν· ἤγουν ἐκραταίωσεν ἐπ' ἐμοῦ δόλον· πτερνισμὸς γὰρ ὁ δόλος· ἐκ μεταφορᾶς τοῦ ἀποσκελίζοντος ἐν πτέρνῃ τὸν τρέχοντα· ἐκραταίωσε δὲ τοῦτον, δι' αὐτὸς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς συμφωνῶν.

XI σὺ δέ, κύριε, ἐλέησόν με καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς

ὁ μὲν ἐλέησον καὶ ἀνάστησον, ἀνθρωποπρεπές· ἀνθρώπου γὰρ γέγονε, οὐ περὶ τὴν ... τὴν φύσιν

θὴν ἱκεσίαν· ὃ τῆς φύσεως ἴδιον· προσηύξατο γὰρ πολλάκις· τὸ δ᾽ αὐτὸ ποδῶσαι θεοπρεπές· ἀνταπέδωκε δὲ αὐτοῖς παραδοὺς Ῥωμαίοις:~

XII Ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ:~

Τεθέληκας, ἀντὶ τοῦ ἠγάπησας· ὃ γάρ τις ἀγαπᾷ, τοῦτο καὶ θέλει· ἐν τούτῳ φησὶν ἔγνων ὅτι ἠγάπησάς με, ἐν τῷ μὴ ἐπιχαρῆναι τὸν ἐχθρόν μου ἐπ᾽ ἐμέ· ποῦ δέ ἐστιν ἐν τῷ ἀναστῆσαί με καὶ ἐν τῷ κληρωθῆναι τὸ ὄνομά μου ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὃ λύπη ἐστὶν αὐτῷ· ἐχθρὸς γὰρ τοῦτο ζητεῖ, τὸ ἀποθανεῖν με καὶ ἀπολέσθαι τὸ ὄνομά μου· ἐχθροὺς δὲ νοήσεις καὶ τὸν διάβολον καὶ τοὺς Ἰουδαίους:~

XIII Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου:~

Καὶ ταῦτα ὡς ἀπὸ τοῦ προσλήμματος· ἀκακίαν δὲ λέγει τὴν καθαρότητα· ἀνομίαν γάρ φησιν οὐκ ἐποίησεν:~

Καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα:~

Καὶ ἵδρυσάς με παρὰ σεαυτῷ· κάθου γάρ φησιν ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου:~

XIV Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα· γένοιτο γένοιτο:~

Προσφορήσας ὁ Δαβὶδ τὰ ῥηθέντα, καὶ τὴν ἄρρητον συγκατάβασιν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Χριστοῦ ἀποθαυμάσας, ὕμνον αὐτῷ προσφέρει λέγων· εὐφημητέος ὁ θεὸς τοῦ κυρίου Ἰσραήλ, ὅ ἐστι τῶν πιστῶν, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον προεφήτευσεν· ἑρμηνεύοντες τὸ φοβηθῆναι δι᾽ ὃ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀρχομένου αἰῶνος· ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν αἰῶνος ἄχρι τοῦ μέλλοντος, ὃ τὸ καὶ διπλοῦν τὸ γένοιτο δηλοῖ τοῦ δὲ ἀπὸ τῆς ἐναντίου· ἐν τῷ γένοιτο γένοιτο· ὡς τὸ δὲ τὸ παρ᾽ ἡμῖν· ἐπὶ πᾶσι δὲ εὐχὴν ὁ Δαβὶδ προσάγων τοῦ γένοιτο παρίστησιν:~

Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ:~

Περὶ μὲν τῶν υἱῶν Κορὲ προείρηκα ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς παρούσης βίβλου· τὸ τέλος δὲ ἐπιγέγραπται, διὰ τὸ ἐν τοῦ προφήτας τὸ τέλος ἐπαγόμενος· ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον οἱ Ἑβραῖοι χρόνοις ὕστερον παρὰ Βαβυλωνίων αἰχμαλωτισθῆναι διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἑβδομήκοντα ἔτη ἐν Βαβυλῶνι μεῖναι ἀπὸ τοῦ διορατικοῦ τῆς ὁδοῦ, ἀνέλαβε πρόσωπον ἑκάστου τῶν ἐνισταμένων ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· οἷ τοῦ Δανιὴλ, τοῦ Ἐζεκιὴλ, τῶν τριῶν παίδων καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ τὰ πρὸς κακῶν διεξέρχεται· τὸ δ᾽ εἰς σύνεσιν πρόσκειται, διδάσκων ὅτι συνέσει τὰ πάθη ἑκάστου αὐτῶν, πῶς ἐπόθουν πρὸς τὸν θεόν, ἢ ὅτι ἐγράφησαν τοῖς ἀναγινώσκουσιν αὐτά:~

Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ, ὁ θεός:~ I

Τὸ σφοδρὸν τῆς ἐπιθυμίας παραστῆσαι βουλόμενος, παράδειγμα τὴν διψῶσαν ἔλαφον ἔλαβεν· αὕτη γὰρ φύσει οὖσα θερμὴ καὶ μᾶλλον ἐκθερμαινομένη τοῖς σαρξὶ τῶν ὄφεων, οὓς ἀναλίσκει, σφοδρὸν ἔχει τῶν πηγῶν ἔρωτα· τὸ δ᾽ ἐπιποθεῖ, σημαίνει τὸ σπεύδειν καὶ ἐπείγεσθαι· καὶ ταῦτα ἀκύλας προσεθήκατο ὅτι τὸν ναὸν οἰκοδομοῦντα ἐκκλησίαν· ἐν Βαβυλῶνι γὰρ οὐκ ἐνὸν τὸ ἐντυχεῖν τῷ θεῷ διὰ τὴν τῆς χώρας εἰδωλολατρείαν:~

Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ζῶντα:~ II

Ἐδίψησεν ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμητικῶς ἔσχε· τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἡ λέξις ἐμφαίνει· ἰσχυρὸν δὲ καὶ ζῶντα λέγει τὸν θεόν, διὰ τὸ ὑπάρχειν νεκροὺς θεοὺς τῶν Βαβυλωνίων· τινὲς δέ φασιν ἐν τῇ ἐνθένδε πεποιῆσθαι τὸν ὕμνον τοῦ τρισαγίου:~

Πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ:~

Ἐπιθυμοῦντος ὁ λόγος· πότε φησὶν ἥξω πρός σε ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ· τουτέστι τῷ ναῷ κατὰ περίφρασιν· ὀφθήσομαι δὲ διὰ τὸ ἐγὼ μὲν λατρεύσω καὶ παρίστασθαι ὁ πρὸ οὐκ ἔστιν ἐν Βαβυλῶνι:~

Ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός III

ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν· ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;—

Ἐν τῷ ὀνειδίζεσθαί με τοῖς Βαβυλωνίοις τοῦ θεοῦ μου ἕνεκα, ἐγένετό μοι τὰ δάκρυα ἀντὶ ἄρτου· οὐχ ὅσον ὡς τροφή, ἀλλ' ὅσον ὡς ὄρεξιν· ὀρεγόμην γὰρ δακρύων ὡς ἄρτου, καὶ ἦσάν μοι ἀναπαυστικὰ ταῦτα, ὡς ἡ τροφὴ πεινῶσιν. ἡ δὲ τοιαύτη ὄρεξις καὶ ἀνάγκη, οὐ μόνον ἐν ἡμέρᾳ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτί:—

IV ταῦτα ἐμνήσθην καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου:—

Ταῦτα ἀντὶ τοῦ τὰ τοιαῦτα· φημὶ δὲ τό, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου. ἐξέχεα δὲ ἀντὶ τοῦ ἐχαύνωσα ἐν ἐμαυτῷ τὴν ψυχήν μου· παρελύθην τοῦ τόνου. τὸ μὲν γὰρ ζῶν ἐστι συνεστραμμένον, τὸ δὲ διαρρέον κεχαυνωμένον. χρὴ δὲ καθόλου γινώσκειν, ὡς ἡ τῶν Ἑβραίων διάλεκτος, ἀδιαφόρως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς σχηματισμοῖς κέχρηται, καθάπερ καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἀντὶ τοῦ ἐν ἐμοί. τὸ δὲ ταῦτα ἐμνήσθην πρὸς τὸν ἐφεξῆς στίχον ἀποδώσεις, ἐπὶ προσμονὴν ποιήσας· ὅτι ταῦτα ἐμνήσθην καὶ διελεύσομαι· τουτέστιν ἀντὶ καὶ ἐστενοχωρήθην ἐν ἐμαυτῷ τὴν ψυχήν. τούτων δὲ ποίων; δηλαδὴ τοῦ ἐφεξῆς στίχου φησί:

ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ·

Διελεύσεσθαί φησιν ἐμνήσθην, ὅτι πάλιν τὴν σὴν πόλιν ἐν τῇ σκηνῇ μέχρι τοῦ ναοῦ αὐτοῦ. σκηνὴν μὲν γὰρ θαυμαστὴν λέγει τὸν περιώνυμον τοῦ Σολομῶντος ναόν· οἶκον δὲ τοῦ θεοῦ τὰ ἅγια τοῦ ναοῦ. πρὸς δὲ τὴν προτέραν ἐξήγησιν τὸ ὅτι βεβαιωτικὸν ἐκλήψῃ, ὡς προφητεύοντος τοῦ λέγοντος:—

V ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορτάζοντος:—

Διελεύσομαι δὲ ἐν φωνῇ χαρᾶς καὶ ἐν φωνῇ εὐχαριστίας· ἤχου ἑορτάζοντος· τουτέστιν ἑορτάσω πάλιν ὡς πρότερον καὶ τῇ τοῦ νόμου λατρείᾳ ἀρκέσομαι:—

VI ἵνα τί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με;—

Διατί θλίβει καὶ διατί συγχέεις με, καὶ οὐχ ἡσυχάζεις ἠρεμοῦσα· ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἐμφοβεῖ περὶ τῆς ἐπανόδου δεδιώς:—

VII ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ:—

Ὅτι εὐχαριστήσω αὐτῷ ἐπανελθὼν δηλαδή:—

σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου:—

Τῆς προτέρας εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ μνησθείς, ὁ Δαυῒδ ἐπικαλεῖται αὐτόν, λέγων, ὦ σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὦ θεέ μου:—

πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη:— VIII

Πρὸς ἐμαυτὸν ἀντὶ τοῦ ἐν ἐμαυτῷ, μηδενὸς τῶν ἔξω συνειδότος μοι τὴν τοιαύτην λύπην· ἐταράχθη δὲ ἀναλογιζομένη τὰς ἁμαρτίας, δι' ἃς παρεδόθημεν τοῖς ἐχθροῖς, ἢ τὴν βραδυτῆτα τῆς ἐπανόδου:—

διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου καὶ Ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ:—

Διὰ τοῦτο ἤγουν διὰ τὸ θλίβεσθαί με μνησθήσομαί σου· τουτέστι, μιμνησκόμενος τῆς περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας σου, ἀφ' ὧν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἀπελαύσαμεν ἀγαθῶν. διὰ γὰρ τοῦ Ἰορδάνου καὶ τοῦ πλησιάζοντος αὐτῷ ὄρους, ὃ καὶ Ἑρμωνιεὶμ καλεῖται καὶ Ἀερμών, ὅλην τὴν Ἰουδαίαν ἐδήλωσε. προσέθηκε δὲ καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὄρους, ὅτι τοῦ μικροῦ:—

ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου:— IX

Τῆς εὐεργεσίας μνησθείς, ἐκτραγῳδεῖ καὶ τὴν ἐνεστῶσαν· ἄβυσσον καλῶν τὸ βάθος τῶν συμφορῶν. βαθεῖα θλῖψις φησί, βαθεῖαν θλῖψιν ἐκκαλεῖται, ἀκολουθοῦσαν τῶν καταρρακτῶν σου· τουτέστιν, οὐ πώποτε ἐπαύσαντο ἡμῖν αἱ θλίψεις τοῖς καταρράκταις ἐοικυῖαι ἐπιοῦσαι, ὥστε δοκεῖν ἀλλήλαις ἐγκελεύεσθαι· καὶ τοσοῦτον διαδέχονται, ὥσπερ ἡ βοὴ τῶν ὑδάτων· καταρρακτῶν δὲ ἀντὶ τοῦ καταρρακτῶν σου· ἐμβάλλει ... ἀντὶ τοῦ ἐπαγομένων παρὰ σοῦ. νοεῖται δὲ καὶ ἀναγωγικῶς. ἄβυσσος καὶ ἄβυσσος ἡ παλαιὰ γραφὴ καὶ ἡ νέα, διὰ τὸ βάθος τῶν ἀποκρύφων νοημάτων· ἡ νέα γοῦν ἐπικαλεῖται τὴν παλαιάν, διὰ τὴν φωνὴν τῶν προφητῶν· καὶ οὗτοι γὰρ καταρράκται λέγονται, διὰ τὸ ἄνωθεν ἐνεγκόντας ταχὺ τὸ ὕδωρ τῆς προφητείας· ἐπικαλεῖται τοίνυν αὐτὴν ὡς μάρτυρα· ἡ νέα

κεν τοῦ δεῖξαι, ὅτι οἱ προφῆται περὶ τοῦ Χριστοῦ προκατήγγειλαν :— Καὶ ἄλλως· τὰ ἀγγέλματα τῶν ἁμαρτωλῶν, τὰ ἀπὸ μεταμελείας, τὰ ἀπὸ μετανοίας ἐπιτηδεύματα, οἱ καταρράκται τῆς φωνῆς τῶν ἀποστολικῶν κηρυγμάτων· ἀνθρώπων καὶ παράδειγμα· οἱ ἀπόστολοι ὥσπερ καταρράκται τὴν τοῦ ἐπουρανίου διδασκαλίας :

X πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον :

Μετεωρισμοὺς λέγει, τὰς ἐπαναστάσεις τῶν πειρασμῶν· ὁμοίως δὲ καὶ κύματα φησί, ὅτι οὐ πάσαι αἱ μάστιγες σου ἐπ' ἐμὲ ἐβαδίσαν· τινὲς δὲ ἔπαθε, διὰ τὸ πολὺ ἄσοφον αὐτῶν :—

XI ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ :—

Ἡμέρας αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ· τουτέστι φανερῶς· φῶς γὰρ ἡ ἡμέρα· ἐντελεῖται δέ, αὐτὸς ἀποστέλλει· ὁ γὰρ ἀποστέλλων ἐντέλλεται· καὶ προστάσσει τὸ παρὸν ἔλεος· προσφορὰς δὲ ὑμῶν ἄλογος, ὅτι δηλονότι ἡ ἀνάμνησις αὐτοῦ γενήσεται :—

XII καὶ νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ παρ' ἐμοί :—

Ἐν νυκτὶ δέ, παρὰ ὅλην μὲν τὴν αἰχμαλωσίαν· ᾄσω αὐτῷ· τὸ γένος αὐτοῦ ἐπιλαθόμενοι· ἐν ἡμέρᾳ γάρ, οὐ καὶ μόνον ἐν ἡμέρᾳ βουλευομένοις ταῖς ᾠδαῖς μὴ λανθανομένην ἔχειν :—

προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου :—

Καὶ οὐ μόνον ᾠδὴ αὐτοῦ παρ' ἐμοὶ ἔσται, ἀλλὰ καὶ προσευχή· ᾠδὴ μὲν εὐχαριστία ἐστὶ τοῦ γενομένου ἀπολυτρώσεως· προσευχὴ δὲ ἐφ' ἱκετεία τοῦ τυχεῖν τῆς ἐλευθερίας· τῷ θεῷ δὲ τῆς ζωῆς μου, ἀντὶ ζωοδότη μου· ὡς τὸ θεὸς τῆς σωτηρίας μου ἀντὶ σωτῆρος :—

XIII ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ· διὰ τί μου ἐπελάθου; καὶ ἵνα τί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου :—

Ἐπιλελῆσθαι δοκεῖ διὰ τὸ ἀναστῆναι ἐπιλελῆσθαι ἐν τοῖς παρανόμοις ἐχθροῖς· καὶ ἐν τῷ οὕτως ἐκθλίβεσθαι, οἷα ἄνθρωπος τοῖς ἐν αἰχμαλωσίᾳ κακοπαθοῦσι :—

XIV ἐν τῷ καταθλάσαι τὰ ὀστᾶ μου

XV ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν· ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου ;

Συντριβομένης τῆς ὀσφύος μου· τῶν ἀρχῶν τῶν ὀστῶν, καὶ ταῖς ὀδύναις· καὶ καταπονουμένης τῆς

ἐμὲ μοιχωμένους· καὶ ὁ θρῆνος τῆς ψυχῆς μου· ἐπειδὴ λέγουσιν οἱ ἐχθροί μου ἐν τῷ λέγειν αὐτούς· ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου ἵνα ἐξέλοιτό σε :—

XVI ἵνα τί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου :—

Ἐπανέλαβε τὰ προειρημένα, περὶ ὧν ἀνωτέρω εἴπομεν· ἐπανέλαβε δέ, παρρησίας ἕνεκεν, τὴν πλείονα καὶ ὑπομονὴν· ἁρμόζει δὲ τοῦτο τοῦ προσώπου ἑκάστου· καὶ πάντων καθ' ὅ, ἵνα ἐν τῷ βίῳ τοῦ κακοπαθῆσαι τι καὶ ἐπὶ πόθῳ τῆς πατρίδος ἀναγκαστὸν καὶ ἐπάνοδον, ὡς ὁ μαθητὴς ζητῶν· οὐ μόνον ποθοῦμεν, ἀλλὰ καὶ χρῆ· ἐλθεῖν· γῆν δὲ Ἰορδάνου τὴν κάτω ταῦτα· ὅσον πόρρω ὄντων· Ἰορδάνης γὰρ ἑρμηνεύεται κατάβασις· Ἑρμονιεὶμ δὲ πόλις ὑψηλοῖς· ὄρος τῆς Ἰουδαίας· καὶ ἀπόδυσις :— ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις :—

μβ 42

Ἀνεπίγραφος ἐστὶν ὡς τῆς αὐτῆς τῷ προάγοντι διανοίας· δοκεῖ γὰρ μέρος αὐτοῦ διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν συμφωνίαν· ὅπου γὰρ ἐν ἐκείνῳ φησί, διψᾶν ἐκεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν ζῶντα· δεῖ δὲ πῶς ἐστὶν ὀλίγον ὅ τι πάλιν τοῦ γένους, ἀφ' ἑαυτῶν ἀναδεχομένου· διό, ὅτι καὶ συνάμειος ὅ τοιοῦτος :—

κρῖνόν μοι ὁ θεός :—

Τὸ κρῖνον, ἀντὶ αὐτῆς τῆς κρίσεως ὡς συντηρεῖν, σημαίνει κύριε, τὸ καὶ ἀκρινον· ὡς τὸ κρῖνον αὐτῷ ὁ θεός· ἀντὶ δικαίωσον, τὸ κρίνεσθαι :—

καὶ δίκασον τὴν δίκην μου ἐξ ἔθνους οὐχ ὁσίου :— I

Ἐξ ἔθνους ἀντὶ τοῦ μετὰ ἔθνη· ἢ τὸ ἐξ ἔθνους ἀνοσίου καὶ ἀσεβοῦς ἀδίκου· τοιοῦτοι γάρ, ὅσα μὲν ἄλλα ἀλλὰ δὲ τοὺς Βαβυλωνίους :—

ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με :—

Ἄδικον μὲν ὡς ἀπὸ τοῦ δικαίου δὲ, ὡς ἐπὶ τῶν πατέρων· δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ἡ προσευχὴ τῶν τριῶν παίδων· παρέδωκας γάρ φησιν ἡμᾶς βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν· ποτὲ μὲν οὖν πληθυντικῶς, ποτὲ δὲ ἑνικῶς αὐτὸν καλεῖ ἠγορευμένος· διότι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πονηρεύεται· σὺ δὲ, ὃν ὁ ἄδικος ἔθνος καὶ τοὺς Βαβυλωνίους· ὁμοίως δὲ ἀδίκων ἀδικεῖ καὶ ὃ ἐμὸς δεῖ· ποιῶ δὲ ἀδελφοῦ ὡς προσφέρει· οὐδὲν γὰρ ἄμεινον δεῖ

4
14

ἀφέρει καὶ τὰ ἐμπαθὲς καὶ φιλήδονον ὁ μισῶν αὐτῷ φίλος συμμαχῶν· καὶ τοῖς πάθεσιν ἀναφέρεται ἡμῶν;

II ὅτι σὺ ὁ θεός μου κραταίωμά μου·

Περιουσίας δηλωτικόν·

ἱνατί ἀπώσω με;

Ἐκδίκους τὰς αἰχμαλώτους ὅσους μὲν γὰρ ἐξ ἰουδαίων λαοῦ· οὕτω δὲ ἐχθροῖς.

καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου;

Οὐκ ἐγκαταλείπων τοὺς φησὶν ἀλλὰ δεικνύων·

III ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου·

Ἀμφοτέρως μὲν τοῦ κυρίου εἶναι λέγει· φησὶ γάρ, ἐγώ εἰμι τὸ φῶς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ καὶ θύρα· φῶς μὲν καὶ τὴν θείαν ἐπισκοπήν· ἢ τὰς τοῦ φωτὸς χάριτας, λύουσαν τὸ σκότος τῆς θλίψεως. ἀλήθειαν δὲ τὴν ἀληθινὴν βοήθειαν·

αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου· καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου·

Ἐμφαίνεται ὁ λόγος ὅτι ὁδηγήσουσί με καὶ ἄξουσιν· αὐτὰ δὲ δηλαδὴ τὸ φῶς σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου· καὶ ὄρος μὲν ἅγιον τὸ σιών· σκηνώματα δὲ, ὁ θεῖος ναός· ἀπαρτικῶς δὲ ὅτι ὁδηγήσουσι καὶ ἄξουσι τὸ πρὸς τὸ ἅγιον σιών· καὶ τὸ ἱερὸν σκήνωμα· ἐγὼ γάρ φησιν εἰμὶ ἡ ὁδός·

IV καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ·

Λατρεύσω αὐτῷ καὶ θύσω·

πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου

Τοῦτο προσώπου φησὶ τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ γεννηθέντων· καὶ νέων ἀναβαινόντων· ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς πρώτους αὐτῶν ἀποθανόντων· ἐν νεότητι θλίψεσι καὶ ταῖς προαιρέσεσι· ἐμέλλον γὰρ ταῖς δὲ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν προθυμίας. ἀναγωγικῶς δὲ νεότητα, ἤδη τὴν τοῦ βαπτίσματος ἀνανέωσιν· καὶ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου ἀπέκδυσιν·

V ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς ὁ θεός μου·

Τὴν προσευχὴν ἀποπληρώσομαι καὶ τὰς ᾠδάς· τοῦ γὰρ ἐθνικῶς ἐδίδασκεν κιθάρας· καὶ μετὰ ὀργάνων εὐχαριστήσουσι· οἱ αἰχμαλωτισθέντες, ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐκρέμασαν αὐτάς. ὡσὰν εἰ ἤδη καὶ τὰ ψηφισθέντα· ἀναγωγικῶς δὲ κιθάρα, ἡ πρὸς

ἀρετὴν καὶ ἀρετὴ ὡς ἐναρμόνιος ἀρμονία· ὁ δὲ ὁ θεὸς ὁ θεός μου, τὴν δόξαν ἐμφαίνει διὰ τὰ προτέρα διάθεσιν·

VI ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου καὶ ἱνατί συνταράσσεις με· ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεὸν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου·

Τὰ αὐτὰ πάλιν αὐτῷ πρὸς ἐπιφερομένην ἐγκαταλείπει·

εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν· ψαλμός [illegible] ει Γ 43

Ταύτη μὲν καὶ ἡ τοῦ πανάρετου προφήτου μου ἐπιγραφή. προφητεία καὶ τῶν ὑπὲρ ταύτης ἐν ἐκκλησίᾳ μᾶλλον ἐχρησάμην τὸν ψαλμόν· ὅτι πρόσωπον ματθίου, τοῦ μακκαβαίου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ. τὸν παρὸν προαναφωνεῖ ψαλμὸν ὁ δαβίδ· οἳ καὶ ἀπομιμήσασθαι τῆς ἰουδαίων πολιτείας τοὺς ἐπὶ φαραὼ καὶ τῶν μακεδόνων· καὶ διαρπαγὰς ὑφορώμενοι ἀναθαρρήσαντες ὅτε ποτέ· καὶ συναγαγόντες ὅσους ἠδύναντο, πρὸς ἄμυναν παρεσκευάσθησαν τῷ θεῷ θαρρήσαντες· ὧν τὴν ἱστορίαν ἀναφέρουσι τὰ μακκαβαϊκὰ διδάσκοντα· οἳ καὶ ἐπιτυχόντες τοῖς ἐκ τῆς φυγῆς συναγομένοις δι' αὐτὴν τῶν μακεδόνων ἀπηνεστάτην, προσευχὰς προσῆγον ἐμμένοντες τῷ πάντων· τὴν ἀναμνήσει τῶν καὶ τὰ σημεῖα τῶν γεγενημένων τέρασι· παραθαρρύνοντες αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν πόλεμον διεγείροντες·

I ὁ θεός, ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν ἔργον ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις· II

Τὸ ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, ἐκβεβαίωσιν τοῦ λόγου προσκεῖται· καὶ γὰρ ἐξ ἀκοῆς ὅταν δεῖ ἡγούμεθα περὶ ὧν πεπληροφορούμεθα· μάρτυρας αὐτὰ παραλαμβάνομεν τὰ αἰσθητήρια· ὥσπερ ἃ ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν· ἀποτέλεσμα δὲ ὅτι ἠκούσαμεν· ἐκ τῶν λόγων, καὶ παρ' αὐτῶν· ὅτι παρὰ τῶν πατέρων. δηλῶν δὲ ὅτι διὰ τῶν συγγραμμάτων ἀποτελοῖ πᾶσι· τὸ δὲ ἔργον ὃ ἤκουσαν· καὶ ὃ ἀνεγράφη ὁ θεός, ἀνηγγέλθη δι' αὐτῶν ἑξῆς·

ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσεν καὶ III

καὶ ἐφύτευσας αὐτούς:—

ἀντὶ τοῦ χαναναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατοικούντων πρότερον ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας. χώρα δὲ λέγεται θεοῦ, τὴν ὑπὸ θεοῦ δοθεῖσαν αὐτοῖς. καὶ ἐφύτευσας δέ, ἀντὶ τοῦ ἐγκατῴκισας τοὺς πατέρας ἡμῶν. ὁ ἐραστὴς τῶν λέξεων τῆς ἀκριβείας· ἐπεὶ καὶ μὲν ἐξολόθρευσε δι' αὐτὴν πανωλεθρί· ἐπὶ δὲ τούτων καὶ ἐφύτευσας δι' αὐτὴν ἐρρίζωσε. οὐ γὰρ καὶ μετανάσται γεγόνασιν ὕστερον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πατράσιν, ἀλλ' ἅτε ἐκ θεοῦ· καὶ τὰ διὰ τὰς οἰκείας ἁμαρτίας. τὰ προλαβόντα ἤδη αὐτῶν παραλιπὼν ἄλλως, μόνον τοῦ παρόντος φησίν, ὡς οἰκεῖον πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. εἰ γὰρ τοὺς ξένους ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἵδρυσε· πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἐκβεβλημένους τῆς πατρίδος, ἀποκαταστήσει πάλιν καὶ σωώσει:·

ἐκάκωσας λαοὺς καὶ ἐξέβαλες αὐτούς

τὰ ἔθνη· οὐ γὰρ ἐξεβλήθησαν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρῶτον ἐκακώθησαν πολέμοις ἐκθλιβόμενοι:·

IV οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν:—

οὐ μὲν τοῖς ὅπλοις ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας:—

καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς:—

οὐδὲ ἡ δύναμις αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτοὺς ἀπὸ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἐθνῶν:—

V ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου:

ἡ μὲν δεξιὰ μὲν θεοῦ λέγονται τὰ βοηθήματα· βραχίων δὲ τὴν δύναμιν· ἄλλοι δὲ καὶ ἀμφότερα τὴν δύναμιν σημαίνειν ἐκ παραλλήλου:·

καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου:

ἡ ἐπισκοπή σου· ἐπιφαινομένου γάρ φησι τοῦ προσώπου σου, καὶ σωθησόμεθα. ἡ ἐπισκοπὴ δὲ θεοῦ ἡ ἀντίληψις. ὁρῶν γάρ τις ἀντιλαμβάνεται:·

ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς:—

τὸ ἀγαθὸν ἠθέλησας ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν. τοῦτο γάρ ἐστι μάλιστα τὸ εὐδόκησας:·

VI σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου:

ἐκεῖνοι δὲ ἐργασάμενοι, σὺ ὁ αὐτὸς καὶ νῦν, ὡς ἀναλλοίωτος· καὶ ἡμᾶς ἐκείνων ἐκγόνους λοιπὸν ὁμοίως θαυματούργησον· ὡς καὶ βασιλέα καὶ θεὸν ἔχω καθὼς καὶ ἐκεῖνοι:—

ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ:

οὗτος δι' αὐτὴν ἐνήργησε καὶ ταχὺ τὴν σωτηρίαν θεοῦ. ὁ λόγῳ μόνῳ χρώμενος ἀντὶ τοῦ σῶσαι τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἀναγκαῖον ἡμῖν λαὸν ὁ ἐν πολέμοις ποθεῖ, πόθεν ἂν σωθείη· ποιῆσαι γάρ φησι τάδε καὶ τάδε:—

VII ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν:—

ἀμυνούμεθα ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων ἃ τοῖς κέρασι καταπαλαίουσι τοὺς ἀντιπάλους:—

καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν τοὺς ἐπανισταμένους ἡμῖν:—

ἐπείθομεν φησὶν ὅτι τὸ ὄνομά σου μόνον ἐπιστάντες αὐτοῖς καὶ μόνον ἐμβοήσαντες, ὅτι ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ἡγησάμενοι καὶ καταφρονήσαντες ποιήσομεν:·

VIII οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ, καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με:—

εἰ γὰρ καὶ τούτοις, ὡς ὅπλοις μάχομαι πολεμῶν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθάρρηκα· ῥομφαία δέ ἐστιν ἡ σπάθη:—

IX ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς κατῄσχυνας:—

ἀεὶ γὰρ τῆς παρὰ σοῦ βοηθείας καὶ πρότερον ἐλάβομεν· καὶ οἴδαμεν ὅπως ἀντιλαμβάνῃ:·

X ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεσθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν:—

ὁ ἐπαινεσθησόμεθα, καυχησόμεθα ἐπὶ σοὶ συμμάχῳ· ὁ γὰρ καυχώμενος ἑαυτὸν ἐπαινεῖ. οὐκ ἐν ἑαυτοῖς φησι πραγμάτων τῶν ἀπὸ τοῦ καυχήσασθαι, καίτοι πολλὰ λέγειν ἔχοντες· ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ ἐπιγινώσκειν τὸν θεόν. τὸ δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀντὶ τοῦ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ὅσου σύμμαχος ἐξέδωκε πανταχοῦ. ὁ δὲ Ἀκύλας καθ' ὅλην τὴν ζωήν:—

καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα:

ὁ ἐξομολογησόμεθα, ἀντὶ τοῦ διηγησόμεθα τὰ ὑπὸ σοῦ γενόμενα ἡμῖν. ἢ ὁ μὲν τῷ ὀνόματί σου, διηγησόμεθα καὶ λέγοντες πάσας ὅσα ἐν ζωῇ τοῖς πατράσιν ἡμῶν καὶ ἡμῖν ἐνήργησε τοῦ τοσαῦτα μεγάλα· ἢ καὶ ἄλλως, τῷ ὀνόματί σου εὐχαριστήσομεν τῆς προσθέσεως περὶ πάσης. τὸ δὲ εἰς τὸν αἰῶνα τὸ διηνεκὲς

τες πανταχοῦ φασίν :—

XI νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς :—

ἀπώσω μὲν ὡς ἀναξίους· κατῄσχυνας δὲ, ἰδοὺ αἰχμαλωτισθῆναι πεποίηκας· καὶ ἀντὶ [illegible] ἡμῶν τοιαῦτα παθεῖν :—

καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν :—

ἀντὶ τοῦ δὲ, ἀντὶ [illegible] ὡς σύμμαχος ἐξῆλθες· καὶ οὐ συνεξέρχῃ τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν· τοῦτο γὰρ [illegible] ἐκάλεσεν :—

XII ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν

ὥσπερ παρατάξει ἐπιστῆσαι πεποιηκὼς, ἀπέστρεψας εἰς τὴν ἐναντίαν τάξιν, καὶ περιέβαλες ἡμᾶς τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν·

καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς

ἤρπαζον τὰ ἡμέτερα :—

XIII ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως :·

ὃ ἔδωκας, ἀντὶ τοῦ παρέδωκας, ἐξέδωκας· καὶ οὐδὲ ὡς πρόβατα κτίσεως, ἀλλὰ βρώσεως· τοῦτο γὰρ ἐκάλεσαν φαυλότερα ὡς [illegible] ἐπιδεδωκότα :—

καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς :

ἰσοδυναμεῖ, διαφόροις ἔθνεσι τοῖς Μακεδόσι [illegible] προσετίθεντο· οἰκοῦσι δὲ καὶ πρὸς [illegible] τῶν ἑῴων κατ᾽ [illegible] :—

XIV ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς :

ἐξέδωκας εἰς δουλείαν τὸν πρὶν ἠγαπημένον σοι λαὸν, ἄνευ τιμήματος· τοῦτο δὲ λέγει τὴν φαυλότητα τοῦ λαοῦ δηλῶν· εἰώθαμεν γὰρ τοὺς ἄγαν πονηροὺς οἰκέτας ὡς ἀχρήστους καὶ ἀτίμους, ἄνευ τιμήματος ἀποδίδοσθαι, κέρδος ἡγούμενοι τὸ τοῦ ἀπαλλαγῆναι· τοῦτο δὲ, καὶ διὰ Ἡσαΐου φησὶν ὁ θεός· ὅτι δωρεὰν ἐπράθητε :—

καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλλάγμασιν ἡμῶν :—

οὐκ ἔλαβον πολλὰ τὰ τιμήματα ἡμῶν· ἀλλὰ [illegible] γὰρ οἰκέτου [illegible] τὸ τίμημα· ἔξω τῶν δὲ [illegible] τουτολέγοντες· ἄνευ γὰρ τιμῆς ἀπεδόθησαν· [illegible] ἐν τοῖς ἀλλάγμασιν [illegible]· [illegible] πλῆθος ἐχθρῶν, ἐν τῷ [illegible] ἡμῶν [illegible] ἐπὶ [illegible]· [illegible] ἡμῶν [illegible] πρὸς ἡμᾶς ὀλίγοι :—

XV ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν :—

μυκτηρισμὸν λέγει, τὸ ἐξουδενῶσαι, χλευασμὸν δὲ τὸ σκώπτειν· γείτονες δὲ καὶ κύκλῳ αὐτῶν, οἱ ἀλλόφυλοι, οἱ Ἰδουμαῖοι καὶ Ἀμμωνῖται καὶ Μωαβῖται, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι :—

XVI ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι :

ἀντὶ τοῦ εἰς παράδειγμα· λέγειν γὰρ εἰώθασιν, ὅτι πάθοιεν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ταῦτα, ἃ [illegible] οἱ Ἰσραηλῖται [illegible] τὰς ἡμετέρας συμφοράς :—

κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς :—

ποιεῖ μοι, τὸ ἔθου [illegible] κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς τῶν ἐθνῶν· [illegible] τὰς κεφαλάς, οἱ μὲν [illegible], οἱ δὲ [illegible] ἐπιχαίροντες, καὶ οἷον λέγοντες εὖγε εὖγε :—

XVII ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μού ἐστιν :—

ἰ[illegible] ἔμπροσθέν μου ἐστίν :·

καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με :

[illegible] τοῦ προσώπου μου [illegible] :—

XVIII ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος :—

[illegible] φησὶ καὶ ἀφ᾽ ὧν [illegible] οἱ ὀνειδίζοντες [illegible]· καὶ ἀφ᾽ ὧν ὁρῶσιν [illegible] οἱ ἐχθροί· καὶ οὐδὲ [illegible] βλέπειν αὐτοῖς [illegible]· [illegible] καταλαλοῦντος δὲ [illegible] τὸν [illegible] :—

XIX ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς :—

αὐτὰς πάσας τὰς κακώσεις ὑπέμειναν :·

καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου :—

ἐπεὶ ὁμολογοῦσι θεὸν ἕτερον :—

καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου :—

[illegible] τὸν νόμον σου· ἀδικεῖ γὰρ τὸν νόμον ὁ παραβαίνων αὐτόν :—

XX καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν :—

ἀλλ᾽ οὐκ ἀπέστη ἐπὶ τὰ χείρω· ταῦτα δὲ πάντα λέγουσιν οἱ θεοσεβεῖς ἐκ τοῦ λαοῦ· οἱ καὶ

ἐν τοῖς τοιούτοις πάθεσι φυλάττοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ· καὶ ὑπερβολὴν τῶν ἀπειλῶν· διὸ καὶ θαρσοῦσι πρὸς τὸν θεὸν ἀποφθέγγεσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα εὐτυχίαν :~

καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου :~

Καὶ μετέτρεψας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸν ναόν σου· ὡς μηκέτι δύνασθαι πρὸς αὐτὸν βαδίζειν· τῶν μὲν αἰχμαλωτισθέντων· τῶν δὲ φυγόντων ἀποικισθέντων :-

XXI ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως :~

Τὸ τῆς φυγῆς καὶ τὸ τῆς αἰχμαλωσίας :~

καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου :~

Θλῖψις ἐοικυῖα θανάτῳ, διὰ τὴν πικρίαν ἐοικὸς γὰρ σκιὰ τῷ πρωτοτύπῳ ἐμφαίνει τοῦτο :~

XXII εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν :~

Τοῦ θεοῦ ἡμῶν περιφραστικῶς :~

καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον :~

Τοῦ τοῦ ῥηθέντος ἐπεξήγησις :~

XXIII οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα;

Εἰ τόδε καὶ τόδε πεποιήκαμεν, ἄρα, οὐχὶ ὁ θεὸς ἐξετάσει ταῦτα :~

αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας :~

Ἃ οὐδὲ ἐνεθυμήθημέν τι τοιοῦτον :~

XXIV ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν :~

Τὴν προαίρεσιν· καὶ γὰρ διωκόμενοι συναθροισθῆναι τοῖς εἰδωλολάτραις διὰ τὰς ἐμὰς μετὰ διὰ σὲ πάντα ὑπομένομεν· καὶ πρόθυμοι ἐσμὲν ἐπὶ σφαγὴν τὸ δ' ὅ τι περὶ τοῦ :~

ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς :~

Διὰ τὸ πρὸς αἵρεσιν ἑτοίμως ἔχειν ἡμᾶς καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἀμύνειν ἑαυτοῖς :~

XXV ἐξεγέρθητι :~

Εἰς ἐκδίκησιν τοῦ λαοῦ σου :~

ἵνα τί ὑπνοῖς κύριε :~

Ἵνα τί ἡσυχάζεις ἐπὶ πλέον μακροθυμῶν· ἡσυχάζεις γὰρ ὡς ὑπνῶν :~

ἀνάστηθι :~

Εἰς βοήθειαν· ταὐτὸν δὲ τοῦτο, τῷ ἐξεγέρθητι·

ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων δὲ ἐνεργειῶν καὶ παθῶν, ἃ ὡς ἐν χαρακτῆρι ἐλάλησε τὸ θεῖον, ὡς παλαιὸς ἀρχαῖον καὶ μὴ δυναμένων ἄλλως δ' ἀκοῦσαι διὰ τῶν ἀκροατῶν θέσιν :~

καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος

Ἐγκαταλείπεις ἡμᾶς καὶ πρὸς καιρὸν ἀπωσάμενος, μὴ δὲ εἰς τέλος ἀπώσῃ :~

ἵνα τί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις :~ XXVI

Τὴν ἐπισκοπήν σου ὡς ἀποδοκιμάζων :~

ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν :~

Ἀπὸ κοινοῦ πάλιν, τὸ ἵνα τί· πτωχείαν δὲ λέγει νῦν τὴν κάκωσιν· ἰδίως γὰρ πτωχεία, ἡ κάκωσις· ἐπιλανθάνεσθαι δὲ ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθαι :-

ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν :~ XXVII

Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀντὶ ἡμᾶς περιφραστικῶς λέγει· δὲ ὅτι καθημέραν ... καὶ πεπτώκαμεν :~

ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν :~

Ἀπὸ μεταφορᾶς ... πρὸς τὴν καταπτῶσιν ὡς βαρεῖα τῶν θλίψεων ... καὶ ὅτι τοῖς γηΐνοις προσκολλᾶται καὶ ὁ γαστρίμαργος καὶ ὁ πόρνος καὶ πᾶς φιλήδονος :~

ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν :~ XXVIII

Ὁ καθ' ὅλου καθεύδεσθαι περὶ ὁρῶν οὐ πῶς ἀπολλύουσιν ἡμᾶς :~

καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου :~

Οὐ διὰ τὰς ἡμετέρας ἀρετάς, οὐκ ἄξιοι γὰρ ἀλλ' ἵνα φοβερὸν ᾖ καὶ μὴ βλασφημῆται τὸ σὸν ὄνομα παρὰ τοῖς εἰδωλολάτραις· ... τὴν ἱστορίαν ... ὁ ψαλμὸς ἑρμηνεύει ... κατὰ τὴν ἀναγωγήν· λέγεται ἐκ προσώπου τοῦ ψαλμοῦ, τοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν πάντως μαρτύρος, οἱ καὶ ἔτι διὰ πάθους· καὶ θανατούμενοι ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ πάντες εὐσεβεῖς ὑπομείναντες ... ὧν καὶ δαπανῶνται :~

εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν· ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ· ψαλμὸς μδ 44

Εἰς τὸ τέλος μὲν διὰ τὸ ἐν τούτῳ προφητεύεσθαι τὸ τέλος ... ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων δὲ τοῦ ... ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν· οἱ ἀλλοιωθησόμενοι διὰ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἁγίου βαπτίσ

μενος ἀπεκδυόμενοι μὲν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον·
ἐνδυόμενοι δὲ τὸν νέον· τὰ ἀρχαῖα γάρ φησι παρ-
ῆλθεν· καὶ ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά· ἀλλοίωσις
γὰρ ἡ μεταποίησις· καὶ ἡ τῆς πολιτείας ἐνα-
λλαγή· τοῖς υἱοῖς κορέ· ὅτι τούτοις ὁ ψαλμὸς
ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ ἐνεχειρίσθη· πρὸς τὸ διὰ τούτων με-
λῳδηθῆναι· καθὼς ἐν προοιμίοις τῆς βίβλου
τῶν ψαλμῶν προπαρεδώκαμεν· εἰς σύνεσιν
δέ, ὅτι χρεία συνέσεως τοῖς ἀναγινώσκουσι διὰ
τὰ ἐγκεκρυμμένα θεωρήματα· ᾠδὴ δὲ ὅτι οὐ
σὺν ὀργάνοις ἀλλὰ ψιλῇ τῇ φωνῇ ἐμελῳδεῖτο·
τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ, συγκεφαλαίωσις
τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς· ὅτι περὶ τοῦ Χριστοῦ δὲ λέγει
οὗτος ὁ ψαλμός· οὗτος γὰρ ἀγαπητὸς τῷ πατρὶ μέγι-
στος υἱὸς μονογενής· ἢ κἂν δὲ ὡς πατὴρ ἡμῶν καὶ
διδάσκαλος(?) καὶ μόνος καθηγητής· εἷς γάρ φησιν ὁ πατὴρ ὑμῶν(?)
τουτέστιν ὁ υἱὸς μονογενὴς ἀγαπητός· ὑπὲρ τοῦ ἀγαπη-
τοῦ δέ, ἀντὶ περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ· καθάπερ καὶ ἐν πολλοῖς ἑρμη-
νεῦσι· προθέσεις ἀντὶ προθέσεων·

I ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν·

ἀντὶ τοῦ ὁ προφήτης· ὅτι μεγάλα περὶ Χριστοῦ μέλλει
προαγορεύσειν, προοιμιάζεται ὅτι λόγον ἀγαθὸν
καὶ σπουδαῖον ἐρεῖ· σκόπει δὲ τὴν ἔμφασιν τοῦ ἐξη-
ρεύξατο· μόνον οὐχὶ γάρ φησιν ὅτι καθάπερ
ἡ ἐρυγὴ μὴ βουλομένων ἡμῶν πρόεισι· τῆς κοιλίας
ταύτην ἀναπεμπούσης· οὕτω καὶ τὸν περὶ Χριστοῦ λό-
γον ἀναπέμπειν ἤδη ἠνάγκασεν ἡ καρδία μου τῇ πλη-
ρώσει τῆς προφητείας τοῦ ἁγίου πνεύματος·

λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ·

ἐρῶ φανερῶς λοιπὸν ἐγὼ τῷ βασιλεῖ Χριστῷ τὰ ἔργα μου·
τουτέστι· τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας μου·
προφήτου γὰρ ἔργον, τὸ φέρειν προφητείαν·

II ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου·

καθάπερ τοῦ προειρημένου ὡς οὐκ οἴκοθεν ἐρεῖ·
καθάπερ γάρ φησιν ὁ κάλαμος ὑπηρετεῖ τῇ χειρὶ
τῇ χειρὶ τοῦ γραφέως· ἡ μοῦσα(?) ἐνθάδε ἐκεί-
νῃ τοῦ πνεύματος· οὕτω καὶ ἡ ἐμοὶ γλῶσσα
κάλαμός ἐστι γραμματέως ἤτοι γραφέως, δη-
λαδὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἡ κινουμένη, καθὼς ἂν ἐκεῖ-
νο κινήσῃ ταύτην· ὀξυγράφου δὲ, ἐπειδὴ ταύτην εὐ-
χερῶς(?) τῆς ἀπαγγελίας· οἱ γὰρ σχολαιότερον
ὑπαγορεύουσι καὶ γράφουσιν ἀπασχολούμενοι
πρὸς εὕρεσιν νοημάτων καὶ συνθήκην λέξεων,
ἀλλὰ τὴν τῆς διανοίας ἀληθῆ(?)· μέχρι τοῦ

συμπεράνας τὸ προοίμιον· ἄρχεται τοῦ λόγου
πρὸς τὸν Χριστὸν ἤδη ἀπὸ τῶν ὁμοίων(?) περὶ τῶν ἀρετῶν
τοῦ προσλήμματος·

ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· III

ἀλλ' ὅτι ὑπάρχεις· ὡραιότητα δὲ καὶ κάλλος οὐ σωματι-
κήν, ἀλλὰ ψυχικὴν λέγει· δι' ἐπερίσσευσας(?)
αὐτὴν ἀσύλον(?)· μόνος παρὰ πάντας μένεις(?)
ἀναμάρτητος· Ἡσαΐας δὲ λέγων, ὅτι καὶ
εἴδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἀλ-
λὰ τὸ εἶδος ἄτιμον, καὶ ἐκλεῖπον παρὰ τοὺς
υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων περὶ τοῦ σώματος λέγει· οἷον
ἦν ἐν τῷ τοῦ πάθους καιρῷ προπηλακιζόμενον
καὶ μαστιζόμενον, καὶ μυρία πάσχον·

ἐξεχύθη ἡ χάρις ἐν χείλεσί σου·

κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν ὅτι ἐθαύμαζον οἱ ὄχλοι
ἐπὶ τῇ χάριτι τῶν λόγων τῶν ἐκπορευομένων διὰ
τοῦ στόματος αὐτοῦ· μόσωνται(?) δὲ χειλέων Χριστοῦ, καὶ
οἱ ἀπόστολοι· ὅσοις ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐξε-
χύθη διὰ χειλέων· ὥστε ἐπιστομίζειν πάντας
τοὺς ἐναντιουμένους τοῦ λόγου, καὶ πείθειν ῥᾷον οὓς
ἂν ἐθέλωσιν·

διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα·

διὰ ταῦτας δὲ σου τὰς ἀρετὰς εὐλόγησε, του-
τέστιν ἐδόξασέ σε ὁ θεός· φησὶ γὰρ καὶ ἐδόξα-
σα, καὶ πάλιν δοξάσω· ἢ τὸ εὐλόγησε, ἀντὶ τοῦ
εὐλογητὸν ἐποίησεν· ὥστε εὐφημεῖσθαι καὶ
ὑμνεῖσθαι παρὰ τῶν εὐσεβῶν· ὁ μὲν γὰρ πα-
λαιὸς ἄνθρωπος καὶ κατηράθη διὰ τὴν παρακοήν· ὁ δὲ
νέος ηὐλογήθη διὰ τὴν ὑπακοήν· μετέδωκε
δὲ καὶ ἡμῖν τῆς εὐλογίας· φησὶ γὰρ ὁ θεῖος Παῦλος· εὐ-
λογηθῆναι(?) ὑμᾶς τῶν κακῶν(?)·

περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ· 4

ὡραῖον καὶ κάλλιστον αὐτὸν προσφέρων καὶ εὔστο-
μον ἀρτίως(?) στρατιώτην δείκνυσιν· ὅτι ἐκεῖ-
να μὲν ἦν γνωρίσματα τῆς ἀναμαρτησίας καὶ
τῆς διδασκαλίας· ταῦτα δὲ τῆς κατὰ τοῦ διαβόλου
μάχης· κατὰ γὰρ αὐτοῦ τὸν κατὰ τῶν πολέμιον(?)·
ἵνα τρόπαιον στήσας, ἐλευθερώσῃ τοὺς αἰχ-
μαλώτους ἀνθρώπους(?)· ὁπλίζει δὲ τοῦ-
τον ἀφίμως(?) ἵνα δείξῃ φοβερόν· οἱ στρατι-
ῶται γὰρ τὴν σπάθην ἐπὶ τῶν μηρῶν ζώννυν-
ται· ἔστι δὲ σύμβολον ἡ ἔννοια τοῦ λόγου
ὅτι ὁπλισθήσεται καὶ πολεμήσει τὸν τύρα-

μνω· ὁ πλάγιος τοῦ Χριστοῦ, ἢ καὶ λαοῖς καὶ δικαιοσύνῃ ἤτοι
κατὰ τῶν δαιμόνων ἐκέχρητο δυνάμεως ἢ αὐτοῦ
ἑκάστοις, κατὰ τὴν ἡνωμένην θεότητα :–

5 τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει
σου :

περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου φησί· μετὰ τῆς
ὡραιότητός σου καὶ τοῦ κάλλους σου· ἵνα
τῇ ῥομφαίᾳ μου τοὺς ἐχθροὺς φοβήσῃς·
τῇ ὡραιότητι δὲ τῆς ψυχῆς, καὶ τῷ κάλλει
τῶν ἀρετῶν, τοὺς φίλους ἑλκύσῃς· ὁ
κατὰ κόσμον δὲ ὡραιότητα καὶ κάλλος τὸ αὐτὸ
σημαίνει :– καὶ ἔντεινον :–

ἀντὶ τοῦ ἔπιθι τὴν ὁρμήν σου :–

καὶ βασίλευε :–

ἀντὶ κυρίευε τῶν ἐπερχομένων σοι· τὰ δὲ καὶ
προστακτικὰ ταῦτα τὰ ῥήματα· ἀλλ' οὕτως
ἡ γραφὴ τὰ εὐκτικὰ σχηματίζει· ἐλθέτω
γάρ φησι τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασι-
λεία σου καὶ τὰ ἑξῆς :–

6 ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότη-
τος καὶ δικαιοσύνης :–

αὐτὰ ταῦτα καὶ περιεζωσμένος, ὡς ἀληθὴς
καὶ ὡς πρᾶος καὶ ὡς δίκαιος· φησὶ γὰρ
αὐτὸς ὁ κύριος ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ
μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι· καὶ οὕ-
τω γὰρ πρέπον ἡμῖν ἐστὶν πληρῶσαι πᾶ-
σαν δικαιοσύνην· ἡ παρθένος τοίνυν ἵνα κα-
τασπείρῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἀλήθειαν· καὶ πρα-
ότητα καὶ δικαιοσύνην· ἀντὶ τῆς ψευδολογίας
ἀγριότητος καὶ ἀδικίας :–

καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δε-
ξιά σου :–

ταύτης ἐπὶ πλάτος αὐτὰ κατορθώματα· ἡ δε-
ξιότης αὐτοῦ· τοῦ γὰρ ἐστὶν ἡ παρθένου φύ-
σις· αὐτὸς γὰρ ἑαυτῷ ὡς κύριος μηδε-
μιᾶς ἑτέρου δεόμενος· θαυμαστὴν δὲ τὴν
φύσιν αὐτοῦ ὁδηγεῖσθαι τὴν δεξιάν :–

7 τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνα-
τέ, λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦν-
ται, ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ
βασιλέως :–

αὐτός εἰσιν ἐξ ἡμῶν ὑπερβαλλόντως ταχέως, ἐν
τῷ βέλει παρῆν· διὸ τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυ-
νατέ, ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως·
οἱ λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται· καθάπερ

ἐνθέσιμ· βέλη δὲ τοῦ Χριστοῦ, οἱ τοῦ εὐαγγελίου λόγοι·
διὰ τὸ ταχὺ διαδραμεῖν τὴν οἰκουμένην· καὶ διὰ
τὸ εὐστόχως βάλλειν τὰς εὐαισθήτους ψυχάς· ἠ-
κονημένα δὲ διὰ τὸ λαμπρὸν καὶ τμητικόν· λα-
μπουσι γὰρ τὴν ἀλήθειαν καὶ τέμνουσι τὴν ἁμαρ-
τίαν· δυνατὸν δὲ λέγει τὸν Χριστόν· οὐ μόνον διὰ
τὴν παντοδύναμον θεότητα· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ νι-
κῆσαι τὸν διάβολον· τὴν ἀνδραγαθίαν τῆς αὐτοῦ πρὸς
ἀρετῶν· ταῦτα δὴ τὰ βέλη, ἐν τῇ καρδίᾳ πεπήξονται
τῶν πρὶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως θεοῦ· ὡς
δύνασθαι τὸ πλῆθος αὐτῶν λέγειν, τετρωμένη
ἀγάπης ἐγώ εἰμι· τρώσαντες γὰρ οὐκ ἀνεῖλον,
ἀλλὰ μᾶλλον μεγάλως ἔνθεσαν ἀγάπην τῇ ψυχῇ· ἐζωωσαν
καὶ ἑλκύσαι πρὸς τὸν θεὸν ἔρωτα· λαοὶ δὲ ὑπο-
κάτω σου πεσοῦνται· τοῦ γὰρ ὑποπεσοῦνται
οἱ δὲ ὑποταγέντες· πολλοὶ ὅσοι δὲ λαοὶ, ἐτρώθησαν
τῷ ἔνδον βέλει Χριστοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι· ἠκονημένα δὲ διὰ
τὸ λαμπρὸν τοῦ βίου καὶ τὸ παρὰ δὲ ἐν ταῖς
καρδίαις τῶν μαθητῶν ἐν ... διὰ τὸ διδάσκειν
μέχρι τοῦ πάθους τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ λό-
γοις ἐνδιατρίβειν· ἀνεστήσθη καὶ ἐπὶ τοῦ
τῆς θεότητος αὐτοῦ :–

ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ 8
αἰῶνος :

θρόνος βασιλείας ἐστὶ σύμβολον, τὴν βασι-
λείαν αἰώνιον λέγει· λέγεται δὲ ὅτι ἡ βασιλεία σου ἀΐ-
διος· ὁρᾷς ὅπως θεὸν φανερῶς τὸν Χριστὸν ὀνομάζει :–

ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς
βασιλείας σου

ῥάβδος τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, σύμβολον· ἡ
δικαστικὴ σου ὥς φησιν ἐξουσία· εὐθύτης
ἐστὶν ὀρθῶς δικάζουσα· ἢ καὶ ἄλλως ῥάβδον
νόμον, τὴν παιδευτικὴν δύναμιν· αὐτὴν οὖν
εὐθύτητος εἶναι δὲ καθὼς μαστίζουσα :–

ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμί- 9
σησας ἀνομίαν

νομίαν λέγεται τὴν ἀδικίαν· ποικίλως δὲ τῷ θεῷ
προσάπτει τὴν δικαιοσύνην ὡς ἅπαντας
κρίναι μέλλοντι· ἔτι πάλιν πρὸς τὸ προσλή-
μματι ποιεῖται τὸν λόγον :–

διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον
ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου :

μέτοχοί φησιν, οἱ κοινωνοί· καὶ μὲν ὁμοίως τῷ Χριστῷ
τοῦ τοιούτου ὀνόματος· πάντες οἱ βασιλεῖς,
χριστοὶ δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι λεγόμενοι, παρὰ τὸ χρίεσθαι

ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν προφῆται ἐχρίοντο καὶ ἔλαιον σκευαστόν· ὡς σύμβολον βασιλείας· σὲ δὲ παρὰ ἑτέρου παρ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἔχρισεν ὡς βασιλέα. ἐγὼ γάρ φησι κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ· οὐ τὸ τοιοῦτον ἔλαιον· ἀλλὰ χρίσιν ἀγαλλιάσεως. ὥσπερ οὖν ῥομφαίαν θεοῦ καὶ τὸ ξαπτεῖν ἀληθοῦς ὄντες καὶ ἐπὶ τοιοῦτον, οὐ ταύτην παχὺ μέρος μόνου, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐνεργείας, οὕτω καὶ ἔλεον νῦν, τὴν χρίσιν νοητέον, χρίσις δὲ ἀγαλλιάσεως ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου πνεύματος· χαρᾶς ποιοῦν γὰρ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καθὸ λουτροῦ χρίσις ὅτι καὶ ὅλον ὅλῳ ζωοῖ· καὶ οὐ κεκρυμμένου χαρισμάτος, ὡς ἐπὶ τῶν πάντων προφητῶν δέ· καὶ κατὰ τοῦτο γὰρ δῆτ' ἔφερε :~

10 σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου :~

ἱμάτια τῆς τοῦ λόγου θεότητος· ἡ τοῦ προσλήμματος ψυχὴ καὶ σάρξ· οἷς ἐκαλλωπίζετο ἀνεχώρει· ἃ καὶ παραπέτασμα καλεῖ πάλαι ὁ ἀπόστολος· βούλεται δὲ νῦν ὁ προφήτης εἰπεῖν· ὅτι ἐκ μὲν τῆς σαρκώσεως, νέκρωσις ἐστὶ ἀδιαφθορία· τῆς γὰρ σύμβολον ἡ σμύρνη· τοῖς νεκροῖς γὰρ σώμασιν ἀφθορίαν ἐμποιεῖ ἐκ πάλαι φαίνεται· ἐκ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καθόδου ἀνάδυσιν· ἡ στακτὴ γὰρ πολὺ ὑγρὸν τῆς σμύρνης ἐστίν· ὅσον αὐτῆς ἀποβάλλουσα καταστάζει. παρόσον σταγὼν καὶ ὡς φέρεις ὡς ὁ μέγας ἐξηγητὴς βασίλειος· ἡ δὲ κασία φλοιὸς δένδρου ἀρωματικοῦ ἐν ὕδασι φυόμενον· ἀμιγὲς διὰ τοῦτο, τὴν ἐκ θεοῦ διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος· φύσει γὰρ ἡ ἕνωσις δι' ὅλου τὴν ἀνάμιξιν ποιεῖ :~

ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων :~

βάρεις ἐκάλουν τοὺς οἴκους καὶ οἱ παλαιοί· τὸ δὲ ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τοῦ προσλήμματος· πάλαι ὀνομάζει βάρεις· ὡς γὰρ ἱμάτια τοῦ, οὕτω καὶ οἴκους ἐκάλεσε τῆς θεότητος· οἷον ἐστὶ ταῦτα ῥηθέντα ἀπὸ τῶν ἱματίων σου· λέγω δὴ ἀπὸ βάρεων τῶν ἐλεφαντίνων, ἀντὶ τοῦ λαμπρῶν· λαμπρὰ γὰρ τὰ ἐλεφάντινα διὰ τὴν λευκότητα :~

11 ἐξ ὧν ηὔφρανάν σε θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου :~

ὧν ἕνεκεν ἡ ποιότης ἡ νεκρωσίμη καὶ ἀφθαρσίαν καὶ εἰς ᾅδου κάθοδον, καὶ ὅσα περὶ τὸ ἐκούσιον ὑπέμεινας πάθος σου. ηὔφρανάν σε αἱ τιμιώτεραι σου ψυχαί. ταύτας γὰρ ὑποληπτέον· θυγατέρας βασιλέων· ὡς γὰρ υἱοὶ καὶ συγκληρονόμοι τῆς οἰκείου βασιλείας οἱ ἀπόστολοι, δῆλον ὡς καὶ βασιλεῖς. οὗτοι δὲ τὰς ψυχὰς τῶν πιστευσάντων, διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος ἐγέννησαν· φησὶ γὰρ ὁ παῦλος· ὅτι διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ηὔφραναν δέ σε, πῶς, ἐμπιστεύσασαι σοι αὐτοῦ δῶσι. ἀλλ' αὐτὰς μέν, καθ' ὃ φιλοτιμίας ὑπερβολήν· καὶ τὸ δὲ πρόχειρον ἕτεροι ταρητὰ νοήσαι· ὅτι ποικίλμασι ἀρετῶν ἐβάδιζα, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ προσλήμματος σου· καὶ οὐ τοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν καθ' ὃ ποιοσμάτων σου τῶν λαμπρῶν· ἡ γὰρ ποικιλία τῶν ἀρωματικῶν δένδρων, τὴν ποικιλίαν τῆς ἐβάδισαν ἀρετῶν ὑποσημαίνει. ἐξ ὧν ηὔφρανάν σε, οἱ τούτοις φιλοτίμως ἐκπιστωσάμενοι· τὸ δὲ ηὔφρανάν, ὡς ἤδη γὰρ διαλέξεως τῆς προφητείας ὡς ποιήσας. καὶ παρακαλεῖον· ἀπὸ τὸ θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου· ὅτι οὐ καθ' ἰδίαν ταύτας· ἀλλὰ καὶ βασιλίδας τιμὰς ἐποίησε· καὶ τὸ παράδοξον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φυλαττόμενον ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν βασιλέων, θαλάμοις θυγατέρες τῶν βασιλέων· ὡς ἡ σοφία καὶ ἕτεραι καὶ ἄλλαι πολλαί :~

παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου :~ 12

βασίλισσαν ἐνταῦθα λέγει, τὴν συναγωγὴν τῶν εὐσεβεστάτων χριστιανῶν· ἣν ὁ βασιλεὺς χριστὸς ἐνυμφεύσατο ἑαυτῷ διὰ τοῦ ἑαυτοῦ αἵματος. πρότερον τοῖς εἰδώλοις κεκολλημένην· ἡ πρὶν ἐβασιλεύετο μὲν τῶν παθῶν· συμβασιλεύσει δὲ τῷ νυμφίῳ βασιλεῖ οἰκεῖον· καὶ ὁ μὲν νυμφίος καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός, ὡς ὁμοούσιος καὶ ὁμότιμος· αὕτη δὲ παρέστηκεν ἐκ δεξιῶν τοῦ νυμφίου μετὰ τῶν ἀγαθῶν δεχομένων· ἐστὶ γὰρ καὶ νύμφη ἐστὶ καὶ βασίλισσα. ἀλλ' αὐτὸς ἐστὶ φύσει, καὶ ὑπὲρ μέγα τοῦ τὸ καὶ τοιαύτης ἀξιωθῆναι τάξεως καὶ παρακλήσεως. οὐ κενὰ δὲ φησὶν ὁ παῦλος λέγων περὶ τοῦ χριστοῦ, ὅτι συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ· διὰ χριστοῦ γάρ φησιν ἡ ποῦ κυ γὰρ καθίσαντος· οἱ ἀκέφαλοι ἡμῶν συμμέτοχοι τῆς τιμῆς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς

εκκλησί(ας) : ~
ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβε-
βλημένη πεποικιλμένη : —
περιβεβλημένη μὲν ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ ἤτοι
τῇ χάριτι τοῦ θείου ἢ τῇ περιβολῇ τοῦ ἁγίου
πνεύματος· πεποικιλμένη δέ, τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἐκ
πρεπουσῶν ἀρετῶν· καὶ τὴν γὰρ … περιβολὴν
καὶ ποικιλίαν ὡς περὶ τῶν δι' ἰδίας … φανερωθέντων :
13 ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖ-
νον τὸ οὖς σου : ~
ἑαυτῆς προσμνημονεύει τοῦ Χριστοῦ θύγα-
τερ … τοῦ Χριστοῦ, … αὐτὴν πάλιν ὀνομάζει·
ἐπεὶ μὲν γὰρ τῶν ἁγίων, οὐ … ψυχὴν αὐτ…
… καὶ νύμφην τοῦ αὐτοῦ καὶ θυγατέρα· ἐ-
πεὶ δὲ … καὶ ἀμφότερα· … γὰρ καὶ
ἐνυμφεύσατο μὲν αὐτὴν διὰ τοῦ εὐαγγελίου·
ἀναγεννήσας δὲ διὰ τοῦ βαπτίσματος· ἄκουσον
φησὶν ἃ λέγεται· καὶ ἴδε ὅσα δι' αὐτῆς πεποίηκεν
ὁ νυμφίος· ἢ ὅσα πεποίηκε θαύματα· καὶ κλῖνον
τὸ οὖς σου ὑπόθες αὐτὸ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ :-
καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ
οὐ ἔθνους σου· τουτέστι τῆς πονηρᾶς αὐτῶν
πολιτείας· καὶ τῆς προτέρας αὐτῶν διατριβῆς :
καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου·
αὐτοῦ … τοῦ πατρός σου τοῦ διαβόλου· πᾶς
γάρ φησιν ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ δια-
βόλου γεγέννηται· ἐπιλάθου καὶ τῶν μιαρῶν
θυσιῶν καὶ τῶν ἐναγῶν … τελετῶν· καὶ
ἄλλως γὰρ τὰ ἔθνη, πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέγρα-
φον τοὺς μυθευομένους θεούς· τὰ δὲ ἐποίει
Ἰουδαῖοι προστάττων· προδήλως γάρ, οὐ τὴν
αὐτῶν λέγει συναγωγήν· ὅτι μάλιστα μόνος
μὴ ἀφίστασθαι τῶν πατέρων· καὶ ἐπιθυμήσει
ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου :
14 καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς
τοῦ κάλλους σου :
αὐτὸς … ἀποιήσας … κάλλος δὲ
ταύτης ἡ ψυχικὴ ὡραιότης ὡς ἄρτι εἰρήκαμεν :
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου καὶ προ-
σκυνήσεις αὐτῷ :
ὑπομνήσθητι αὐτοῦ καὶ … ποίησαι ὅτι
δεσπότης σου ἐστὶν ὡς δημιουργός· καὶ τῆς
ἀπείρου συγκαταβάσεως καὶ φιλανθρωπίας
καὶ προσκύνησον αὐτὸν δουλικῶς· ὁ καὶ νύμ-
φην καὶ θυγατέρα σε πεποίηκεν : ~

καὶ θυγάτηρ Τύρου ἐν δώροις : ~ 15
αἰδεσθήσεται … ἡ Τύρος· καὶ διὰ ταύτης …
… ἄλλων πόλεων· προφητεύει ὅτι
καὶ αὐτὴ δωροφορήσει τῷ Χριστῷ, μαθοῦσα …
δόγματα καὶ ἀναθήματα· καὶ ἄλλην λατρείαν
ἔσται φησὶν ἐν δώροις· θυγάτηρ δὲ Τύρου αὐτὴ
ἡ θυγάτηρ Τύρος· ἰδίωμα γὰρ καὶ τοῦτο ἑβρα-
ϊκόν· οὕτω γὰρ καὶ ἡ θυγάτηρ Βαβυλῶνος
καὶ … τοιοῦτον· θυγατέρα δὲ καλοῦσι τὴν πόλιν
ὡς πρὸς ὅλην χώραν· ἧς αὐτὴ μέρος ἐστί :
τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν
οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ :
πρόσωπον ἐνταῦθα τὴν κεφαλὴν καλεῖ·
κεφαλὴ δὲ τῆς συναγωγῆς τῶν πιστῶν ὁ Χριστός· λι-
τανεύσουσι, τουτέστιν ἱκετεύσουσιν· οἱ …
… ὡς θεὸν … βασιλεῖς
καὶ ἡγεμόνες· ἢ οὗτοι, πολὺ μᾶλλον, οἱ
τοῦ … πρόσωπον τῆς ἐκκλησίας
οἱ ἱερεῖς … καὶ αὐτοὶ βασιλεῖς, ὡς
παραστάτας θεοῦ : ~
πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ 16
βασιλέως ἔσωθεν :
… ἐπεὶ περὶ … ἐρεῖ
ὅτι … περιβεβλημένη … μεθίστα τὸν
νοῦν τῶν ἀκροατῶν, ἐπὶ τὸ … λέγων
ὅτι πᾶσα ἡ ὡραιότης καὶ ἡ εὐπρέπεια,
καὶ ὁ κόσμος αὐτῆς, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς ἐστί·
τὸ ψυχικὸν γὰρ κάλλος καὶ τὴν ἐξ ἀρετῆς …
λην· ὁ θεὸς ἀποδέχεται : ~
ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβε-
βλημένη :
… εἶπεν ἐν ἱματισμῷ· ἐνταῦθα δὲ ἐν
κροσσωτοῖς· τουτέστι, ζώναις τισὶ γὰρ ἐν
… ἡ ὀσφὺς … ἀποκαθ…
… κροσσωτοῖς· ζώννυται … τὴν σωφροσύνην
… ἐπιθυμίαν … κροσσωτοῖς
… ἀρεταὶ πολλαί· ὅταν … ψυχῆς …
ἐπιθυμίαι καὶ ἀρεταὶ πολλαί· ἄλλοι ἐν κρο-
σωτοῖς· ἐν κροσωτοῖς εἶπον· κροσωτὰ λέγουσι
τὰ διαφορὰ τῶν ἀρετῶν ἢ τὰ διαφορὰ
τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων : ~
ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρ- 17
θένοι ὀπίσω αὐτῆς :
… ὅτι … τῇ συναγω-
γῇ τῶν πιστῶν, ἡ παρθενίᾳ πολιτευθήσεται.

60

ἀλλ᾿ ὀπίσω ταύτης τοῦ πιστεῦσαι ὕστερον· μετὰ γὰρ τὸ παγιωθῆναι τὴν ἐκκλησίαν, ἀπηνέχθησαν τῷ Χριστῷ, δι᾿ αὐτῆς ἀποστόλων δηλαδὴ διακονίας· παρ᾿ ἄλλος δέ φησιν· ὅτι νύμφη μὲν καὶ θυγάτηρ ἐστί· πᾶσα ψυχὴ ἡ δι᾿ ἀρετῆς τελείας οἰκειωθεῖσα θεῷ· παρθένος δὲ ἡ καθαρεύουσα μὲν τῶν παθῶν, ἐπιδεὴς δὲ ἔτι τῆς ἀποχῆς τῶν ..., δευτερεύουσα τῆς τελείας ἀρετῆς :~

αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι.

Αἱ καὶ βίῳ καὶ δόγματι, ἐγγίζουσαι τῇ νύμφῃ καὶ θυγατρί· καὶ μικρὸν ταύτης ἀπολειπόμεναι :

18 ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει :~

Φησὶ μὲν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι θλῖψιν τῇ σαρκὶ ἕξουσιν αἱ γαμοῦσαι, δηλαδὴ μεριμνῶσαι περὶ τοῦ ἀνδρὸς, περὶ τῶν τέκνων, περὶ τῶν οἰκετῶν, περὶ τῆς οἰκίας καὶ τῶν τοιούτων· ὧν τῆς φροντίδος ἀπηλλάγησαν παρθένοι, καὶ πρὸς τούτοις τὸν μόνιμον αὐτῆς νυμφίον χαίρουσι ... :

ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως.

Ἢ ὅτε καὶ παρθένων τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας εὐφρανθήσονται· ἢ ναὸν τὸν ἐπουράνιον καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς λέγει βασίλεια· ὅσα ἀχθήσονται :

19 ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγενήθησαν οἱ υἱοί σου :~

Τοῦτο πρὸς τὴν νύμφην τὴν ἐκ τῶν ἐθνῶν ἀθροισθεῖσαν εἴρηκεν· ἐπειδὴ γὰρ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀποστῆναι τοῦ πατρῴου οἴκου, παραμυθεῖται ταύτην, ὅτι τὰ τέκνα αὐτῆς, ἤγουν οἱ πιστεύσαντες καὶ ἀναγεννηθέντες διὰ τοῦ βαπτίσματος, γενήσονται ἀντὶ τῶν προγόνων αὐτῆς, ὅσον ἐστὶ πρὸς σωτηρίαν· καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ προστάται τῶν ἐκκλησιῶν· ὅσα καὶ δι᾿ αὐτῶν ἐξῆς ἐδήλωσεν μετ᾿ ὀλίγον :~

καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

Ἢ καὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ λόγος· οὗ οἱ πατέρες μὲν ὅσοι ἀπὸ τῆς μερίδος αὐτοῦ, Ἀβραὰμ καὶ οἱ λοιποὶ πατριάρχαι· ἢ καὶ οἱ προφῆται· υἱοὶ δὲ ἀπόστολοι· οἵτινες ἐπανέβησαν εἰς τὸ ἀξίωμα τῶν πατέρων αὐτῶν· πατριάρχαι γεγονότες ἐν τῷ ἀναγεννῆσαι διὰ τοῦ βαπτίσματος πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀξιωθέντες τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος·

ἀλλὰ καὶ ἀπεστάλησαν παρ᾿ αὐτοῦ ἄρχοντες εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· πορευθέντες γάρ φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη· οὐ μόνον δὲ ζῶντες ἦρξαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον· πάντες γὰρ οἱ πιστοὶ πανταχοῦ τοῖς νόμοις αὐτῶν καὶ ταῖς παραγγελίαις, ὡς θεοῦ καὶ θείων ὑποτάσσονται· ὅσα οἱ ἰουδαῖοι, οἱ Ἕλληνες, οἱ ἄλλοι· ἦρξαν πάσης τῆς γῆς· ἢ καὶ μᾶλλον πάσῃ τῇ γῇ δουλεύουσι :~

μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου 20
ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ :~

Τοῦτο ἡ ἐκκλησία φησί· τοιούτων ἀξιωθεῖσα· ἢ ἀναδειχθεῖσα πλουσία δὲ τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν, δοξάζουσα τὴν ... καὶ μνήμην καὶ ἀεὶ μνημονεύσω τοῦ Χριστοῦ· ἐπεὶ καὶ ἀπ᾿ αὐτοῦ χριστιανὴ κέκληται :~

διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί 21
σοι εἰς τὸν αἰῶνα :~

Διὰ τοῦτο ὅσοι με πρὸς μύησιν ἀξιώσας, πλὴν ἐπὶ σῶν εὐχαριστοῦσί σοι· παρ᾿ ὅλον τὸν αὐτῶν βίον :~

καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος :~

Καὶ οὐ κατὰ τὸν τοῦ παρόντος καιροῦ μόνον αἰῶνα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τοῦ μέλλοντος· οὗτος γὰρ αἰῶνος αἰών· ὡς ἀτελεύτητος καὶ ἀπέραντος :~

εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμός :~

Εἰς τὸ τέλος μέν, ὅτι προσηκόντως ἁρμόζει τοῦ προφήτου· προσαγορεύει δὲ ταύτης ἐκκλησίας ἐν ἀρχῇ τοῦ κηρύγματος, ἐπαναστάντων τῶν τυράννων· καὶ τὴν τούτων καὶ τὴν ἐφεξῆς ἀρχὴν διὸ καὶ κατὰ τὸν προλαβόντα δὲ καὶ πεπαῦσθαι· ἑκατέρους μὲν γὰρ τῶν ἐκείνων αὐτῆς περιέχει· ... τος δὲ τῶν μετὰ τὴν ἡσυχίαν· ἐν τισὶ δὲ τῶν ἀρχαίων ἀντιγράφων, οὐχ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορέ, ἀλλ᾿ αὐτοῖς υἱοῖς Κορὲ ἐπιγέγραπται· καὶ δῆλον ὡς ἀληθὲς τοῦτο· τοῦ καὶ ἀρχὴν μετὰ γραφέντος· ἀφοῦ τίνος δὲ ἐδόθη καὶ πρὸς τούτοις ἄλλοις· διασαφεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ἑρμηνεῦσαι τὴν ἐπιγραφήν· τὴν ὑπὲρ πρόθεσιν αὐτοῖς τῆς διὰ ἀλλαμβάνουσι· οἷον διὰ τῶν υἱῶν Κορέ· ἐποιήθη μὲν γὰρ παρὰ τοῦ Δαβίδ, ἐμελῳδήθη δὲ διὰ τῶν υἱῶν Κορέ· φασὶ γὰρ τὴν ἑβραϊκὴν λέξιν, καὶ διὰ τῶν υἱῶν καὶ

με 45

τὸ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ὅμοιόν ἐστι τῷ· ὑπὲρ τῶν κρυφίων· δηλοῖ ἐπὶ τῶν κρυφίων κεκρυμμένα τοῖς πολλοῖς αἰνίγματα· ᾠδὴ γὰρ ἐν τοῖς ἀποστόλοις· ἁρμόζει δὲ προσώπῳ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων:~

I Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις:-

Ὁ Χριστὸς, φησὶν, ἡμᾶς περιέπει καὶ ἡμῶν· φεύγουσι μὲν ἡμῖν καταφυγή ἐστιν, ἀνθισταμένοις δὲ δύναμις· αὐτὸς γὰρ ἐμὲ τὰ λοιπὰ φεύγειν μὲν τοὺς πειρασμούς· ἐμπίπτοντας δὲ ἀνθίστασθαι δι' ὑπομονῆς, ὥστε μὴ ἡττᾶσθαι τούτων:~

Βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα:

Τὸ σφόδρα πρὸς τὸ βοηθὸς ἀποδίδωσιν ὁ χρυσόστομος· σημαίνει δὲ, ὅτι αἱ θλίψεις εὑρίσκουσι τοιούτους καὶ ἀγωνιζομένους· καὶ τὰ δι' αὐτοὺς τοῦ θεοῦ παραχωροῦντος, ἵνα γυμνασθέντας δοκίμους [illegible]· ἡ θλῖψις γάρ φησιν ὑπομονὴν κατεργάζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ, δοκιμήν· ὁ γὰρ θεὸς οὐ κωλύει μὲν τοὺς πειρασμοὺς [illegible] ἐπιόντων δὲ παρίσταται βοηθός:~

II Διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν:~

Τουτέστι τὸ χωρίον, οὗ πρόμαχος βασιλεὺς [illegible] ἔλαβεν· ὁ χρυσόστομος ἄλλως [illegible] ὅτι λέγουσιν οἱ ἅγιοι· ὡς ἄρα τοῦ Χριστοῦ βοηθοῦντος ἡμῖν σφόδρα, οὐδέποτε φοβηθησόμεθα· οὐδὲ πᾶσα ἡ γῆ συνταραχθείη σεισμοῖς ἐξαισίοις· οὐδὲ τὰ ὄρη τῆς οἰκείας ἕδρας ἀνασπασθέντα εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἀπὸ σφενδόνης [illegible] οὐ ταῦτα συγχεόμενα οὐδέ [illegible], πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ τῶν τυράννων ἐπιτιθεμένων ἡμῖν· ὅθεν καὶ Παῦλος ἔλεγε· τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· θλῖψις ἢ τὸ δέ:~

III Ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν· ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ:

Τουτέστιν, ὅτι πανδύναμος ὁ βοηθὸς ἡμῶν· πολλάκις γὰρ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν κύκλῳ καὶ [illegible] ταρασσόμενα [illegible] βίαιος τῶν ἐπιπνεόντων ἀνέμων· ἐπεὶ καὶ τὰ ὄρη ἐσαλεύθησαν οἱ [illegible] μῶν· πάντα δὲ ταῦτα γίνεται ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ· ὁ [illegible] στρέφομεν γὰρ τὸ κῦτος τῆς θαλάσσης· καὶ ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, θαλασσῶν δὲ [illegible] κύκλῳ, [illegible] ὡς ἐν ἄλλοις ἑρμηνεύεται· ἡ θάλασσα καὶ τοὺς διαφόρους κόλπους· τὸν αἰγαῖον, τὸν ἰόνιον· καὶ τοιαῦτα [illegible] καὶ [illegible] ἑρμηνεύσας τὰ προρρηθέντα· οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν· ἤτοι τοὺς [illegible] φρονοῦντας· τυράννους καὶ ὑπηκόους· ἐταράσσοντο γὰρ μετατιθεμένης τῆς πατρίου πολιτείας αὐτῶν· [illegible] οὐδὲν τούτων [illegible] ἔρχεσθαι τὰ ὄρη· τουτέστι [illegible] δαίμονας [illegible] τῶν ἀλμυρῶν καὶ πικρῶν αὐτῶν· ἐκ [illegible] αὐτούς, [illegible] φόνους· πολλάκις γὰρ [illegible] τῶν ἀποστολικῶν πράξεων [illegible] αὐτῶν ἤγουν τῶν δαιμόνων [illegible] ἐκκλησίαι [illegible] τοῦ ἀπατῶνος οἱ ἤχησαν μὲν [illegible] καὶ ἀλλήλους παραθήγοντες· ἐταράχθησαν ἐπὶ ταῖς παραδόξοις [illegible] τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· καὶ τῇ αὐτῶν [illegible] δυνάμει· ἐταράχθησαν δὲ τὰ ὄρη· τουτέστι καὶ αὐτοὶ οἱ δαίμονες, [illegible] καὶ ἐλαυνόμενοι:~

IV Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ:

[illegible] ταῦτα ἀκρόφια καὶ μέγιστα· ὁ ποταμὸς μὲν γὰρ ὁ Χριστὸς διὰ [illegible] διδασκαλίας αὐτοῦ· ἀρδεύων καὶ πιαίνων καὶ [illegible] ἀρετῶν, ἀρύτονται τῶν πιστῶν ψυχαί· [illegible] γὰρ δι' ἑνὸς τῶν προφητῶν· ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλίνω ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης· ὁρμήματα δὲ αὐτοῦ οἱ θεῖοι ἀπόστολοι· παρορμηθέντες ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν πιστῶν διδασκαλίαν· πορευθέντες γάρ φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη· πόλις δὲ θεοῦ [illegible] τῶν πιστῶν· ἢ τῶν χριστιανῶν ἐκκλησία· διὰ τὸ θεοφιλὲς τῆς πολιτείας αὐτῶν· εὐφραίνουσι [illegible] ἐκκλησίαν οἱ ἀπόστολοι βίῳ καὶ λόγῳ· καὶ ἄλλως δὲ· ποταμὸς μὲν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὁρμήματα δὲ αὐτοῦ, τὰ διάφορα χαρίσματα οἷς ἡ ἐκκλησία κατακεκόσμηται:~

Ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος

αὕτη πόλις ἐστὶ καὶ σκήνωμα τοῦ θεοῦ· ἐνοικήσω γάρ φησιν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω:~

V ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ σαλευθήσεται:

αὐτὸς ἰδοὺ φησὶν ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας· καὶ ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν· οὐ σαλευθήσεται δὲ ταῖς βίαις τῶν ἀμαρτημάτων ἐπιχειρούντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν· πύλαι γάρ φησιν ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς:~

βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ:~

ἐβοήθησεν αὐτῇ ἐν περιστάσεσι ταχὺ πάνυ· τὸ γὰρ πρὸς πρωῒ πρωῒ, τάχος ἐπιτεταμένον μηνύει· καὶ σύγκρισις τοῦ πρωῒ πρὸς ἕτερον πρωῒ ὅσον πρὸς πρωῒ ἕτερον:~

VI ἐταράχθησαν ἔθνη:~

οὐ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ σταυροῦ ζωοποιοῦ ἐκινήθησαν πάντες· οἱ μὲν πρὸς τὸ δέξασθαι τὴν πίστιν· οἱ δὲ καὶ ἀντιλέγοντες αὐτῇ:~

ἔκλιναν βασιλεῖαι:~

αἱ πολεμοῦσαι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἡττήθησαν ἀπαιτοῦσαι· ἢ ἀπεκλίθησαν αὐτῇ διὰ πίστεως· ἐκ τούτου γὰρ καὶ μετέστησαν ἐπὶ διαφόρων πόλεων:~

ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ:

ὁ μεγαλοδύναμος τοῦ χριστοῦ δὲ δηλοῦται ἐν τούτοις· ὅτι μόνον λέγει καὶ εὐθὺς γίνεται· ἀλλαχοῦ γάρ φησιν ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν. ταῦτα δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηνται τῶν ἐπικελευόντων τισὶ μαθηταῖς ἢ ὀργίλως ἐνεργοῦν· ὀργὴ δὲ θεοῦ λέγεται ἡ ἀπόφασις ἡ καὶ ἄλλως. ἔδωκεν ὡς τοῦ κόσμου διὰ τοῦ εὐαγγελίου φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ζωογονήθησαν πάντες, ὡς προσφέρει καὶ γῆν γὰρ μονήσας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν· ὡς τὸ καὶ νῦν πᾶσα ἡ γῆ χάλασεν:~

VII κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ:

αὐτὰ ἡ ἐκκλησία φησὶν ἐν ἡμῖν ὄντος ἐν αὐτῇ καὶ παραθαρρύνοντος· ἐν ἡμέρᾳ δὲ τοῦ Ἰακὼβ ἐμνημόνευσεν· ὅτι ἐπιτεταγμένον ἐπὶ βουλευομένων(?)· τοῦτο μὲν ὑπὸ ἡσαῦ· τοῦτο δὲ ὑπὸ λάβαν· τοῦτο δὲ ὑπὸ διαφόρων ἄλλων ὁ θεὸς ἐρρύσατο· καὶ ὁ πατριάρχης αὐτὸς, τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν προεφήτευσεν· εἰπὼν οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ· ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν:~

VIII δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς:

ὑμνῶν τὰ τοῦ χριστοῦ ἔργα τῶν ἄλλων ὁρατῶν καὶ συνειμένων, ὁ προφήτης. ἔργα δὲ λέγει τὰ τοῦ εὐαγγελίου κατορθώματα· ἃ καὶ τέρατα προσηγόρευσε· ταῦτα γάρ φησιν ὁ θεὸς τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς ἔθετο· ὥστε δι' αὐτῶν κηρύττεσθαι τὴν ἄρρητον δύναμιν τῆς αὐτοῦ θεότητος· οὐ γὰρ κατὰ τὰ ἀκόλουθα φύσεως προέβησαν· οἱ γὰρ ἁλιεῖς ἐνίκων τοὺς φιλοσόφους· οἱ ἀγράμματοι τοὺς σύμπαντα τὸν κόσμον· οἱ γυμνοὶ τοὺς ὁπλίτας· οἱ πένητες τοὺς βασιλεῖς· οἱ θνητοὶ καὶ ὁρατοὶ τοὺς ἀθανάτους καὶ ἀοράτους δαίμονας:~

ἀνταναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς:~

οὐ γὰρ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐπαύθησαν οἱ κατ' ἀλλήλων πόλεμοι τῶν ἐθνῶν· τῆς καθ' ἅπαν μοναρχίας εἰς μόνην τὴν Ῥώμην περιστάσης· ἐξῆλθε γάρ φησι δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· καὶ λοιπὸν εἰρήνης βαθείας οὔσης ἀχρεῖα γεγόνασι τὰ ὅπλα· πάντα δὲ ἐγεωργεῖτο καὶ τὰς ἄλλας τέχνας ἐζήτουν· ἃ καὶ Ἡσαΐας δηλῶν ἔλεγε· συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα· καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. τὸ δὲ λέξεως τοῦ ἀνταναιρῶν ἐστι· τοῦτο μὲν γὰρ οἱ πόλεμοι τοὺς ἀνθρώπους ἀναιροῦσιν· ὁ δὲ χριστὸς αὐτοὺς τοὺς πολέμους ἀναιρεῖ· ἀνθ' ὧν ἀνῄρουν ὅσοι ἀνθρώπων:~

IX τόξον συντρίψει καὶ συγκλάσει ὅπλα καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί:~

τὰ πάντα τὰ εἰς πόλεμον καὶ ἀγῶνας ἐπιτήδεια· ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπιδεδωκότα· ὅπερ ὁ Ἀβραὰμ τὴν συνήθειαν καὶ ἀπὸ ἀγχεμάχων, τοῦ θεοῦ δὲ ἡ πρᾶξις ταῦτα κατορθοῦσα· ἀλλ' ἔσω ὁ δεσπότης ἀναιρεῖ φησίν:~

X σχολάσατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός:~

σχολάσατε ἀπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων, ὁρατῶν καὶ ἀοράτων· καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ γνῶναι

τῶν ἐνεργουμένων δι' αὐτῶν εὐαγγελικῶν διωγμῶν:·

ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν:~

μέγας ὢν φύσει δι' αὐτῶν θαυμάτων μέγας ὢν ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν:~

ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ:~

ἡ μὲν γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσαι αἱ ἀσώματοι δυνάμεις, οἴδασι τὸ ἐμὸν ὕψος· λοιπὸν δὲ ἐν τῇ γῇ, τοῦ γνωρισθῆναι· ἐν τῇ γῇ δὲ δηλονότι:~

XI κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ:~

πάλιν ἔλαβεν ἡ ἐκκλησία τὸ προειρημένον θάρσος ποιοῦσα ἐπιφώνημα· πρὸς αὔξησιν, εὐτυχίας καὶ ἐγέρσεως· ἐπεμβαίνουσα καὶ ἐναλλομένη τῷ ἐχθρῷ:~

εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ:~

μς 46 Εἰς τὸ τέλος δι' αὐτῶν τοῦ προφήτου, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν· προαγορεύει ἀκολούθως καὶ οὗτος ὁ ψαλμός· τὸ ἀνίκητον κράτος τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορέ, προηρμηνεύσαμεν ἐν τῷ πρὸ τοῦ ψαλμῷ. οὐ τοιγὰρ ἐπιγέγραπται καὶ ὕμνος· οὐδὲν δὲ κρύφιον ἐν τῷ παρόντι· σαφὴς δὲ πᾶς, καὶ εὐδιάγνωστος· προλέγει δὲ, τὰ τοῦ Δαυίδ ὁ Δαυίδ, πρὸ τῶν ἀποστόλων· οἱ καὶ εὐοδούμενοι· καὶ πολλοὺς τῇ πίστει προσάγοντες· ὑπὸ περιχαρείας ἐνεκελεύοντο τοῖς ἔθνεσι χαίρειν, ὡς ἀπαράλλακτοι πρὸς ἀποστόλους· χαίρειν δὲ ὅτι γεγόνασι κληρονόμοι θεοῦ:~

I πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας:~

κρότος τῶν χειρῶν, σύμβολόν ἐστιν ὑπερβαλλούσης χαρᾶς· ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος, ὅτι χαρὰν ἐπεγείρει μοι ὅτι παλαιῶν χειρῶν συμπλοκῇ κεχρῆσθαι· ἀλλ' ὅτι ψυχικῶς χαρῆτε· τοιούτου δὲ αὐτοῦ καταξιωθέντες, φιλανθρώπου καὶ πανταδυνάμου:~

ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως

μεταφορικῶς ἐνταῦθα, τὸ ἀλαλάξατε· ἀντὶ τοῦ ἐπινίκιον ὕμνον ᾄσατε τῷ θεῷ· κυρίως γὰρ ἀλαλαγμός ἐστιν ἐν πολέμοις φωνὴ τῶν νικώντων ἐν μάχῃ· καταπληττόντων τοὺς ἤδη κλινομένους ἐχθρούς· φωνὴ δὲ ἀγαλλιάσεως, ἡ εὐφροσύνης μεστή· ἐστὶ παλαιὰ καὶ ἡ αὐτή:~

II ὅτι κύριος ὕψιστος φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν:~

ἰστέον ὅτι Χριστὸς ὁ ὕψιστος κατὰ τὴν θεότητα· φοβερὸς γὰρ ἀπὸ τῶν σημείων ὧν καθ' ἡμᾶς τερατουργεῖ· οὗ καὶ τὸ ὄνομα μόνον μαστίζει πολλάκις τοὺς δαίμονας· καὶ λύει τὰς νόσους· καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· ἐν πάσῃ τῇ γῇ, κλῆρον ἑαυτῷ συνεστήσατο διὰ τῶν ἀποστόλων ἡμῶν· ὁ μέγας δὲ, διὰ τοὺς προκειμένους ἐρεῖ βασιλέας· μικροὺς ὄντας καὶ μικρὸν βασιλεύοντας:~

ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν:~ III

τοὺς ἐξ Ἰουδαίων· οὗτοι γὰρ πρότερον ἐπίστευσαν· τρισχίλιοι καὶ πεντακισχίλιοι· ἀποβαλόντες τὴν ἔχθραν καὶ προσδραμόντες τοῖς ἀποστόλοις· εὐθὺς μετὰ τὴν ὡς αὐτοὺς ἐπιδημίαν τοῦ παρακλήτου, πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἐπὶ τὰ ἔθνη:~

καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν:~

τοὺς ἐξ ἐθνῶν πεπιστευκότας· οἳ καὶ θερμῶς ὑπέκλινον τοῖς ποσὶ τῶν ἀποστόλων· καὶ τὰ ἴχνη τούτων εὐλαβῶς κατησπάζοντο:~

ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ: IV

ἐξελέξατο δι' ἡμῶν τῶν οἰκονόμων τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ· τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἀξίους τῆς κληρονομίας αὐτοῦ· κατὰ τὸ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου· ὡς καὶ δι' ἡμῶν ὡς δι' ἀπίνων στρατηγῶν ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς ἐστρατολόγησεν ἑαυτῷ:~

τὴν καλλονὴν Ἰακὼβ ἣν ἠγάπησεν:

αὐτοὺς τοὺς πιστούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς χρηματίσαντας ἐκγόνους Ἰακὼβ τοὺς προσγενομένους· καλλονὴν δὲ Ἰακὼβ ὠνόμασεν, ὡς καλλίονας ἐξ Ἰακώβ. τὴν καλλονὴν προσέταξε τοὺς Ἰουδαίους ὡς πρώτους μετὰ τὴν ἀνάστασιν Χριστοῦ, πιστεύσαντας ἐνταῦθα δὲ, τοὺς ὑστέρους ἐποίησε· διὰ τὸ παμπληθεῖς πιστεῦσαι τοὺς ἐξ ἐθνῶν καὶ βραχύ τι μέρος εἶναι πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν· τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ πιστεύοντας:~

ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος:~ V

μνημονεύει τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον τοῦ Χριστοῦ, προκαταγγέλλει· ὡς καὶ ἐν τῷ κγ' ψαλμῷ ἐπεσημηνάμεθα· ἀλαλαγμὸν δὲ καὶ φωνὴν σάλπιγγος· τὰς φωνὰς λέγει τῶν ταγμάτων προπεμπόντων ἀγγέλων· ἀλαλαγμὸν μὲν, διὰ τὸ κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ· τοῦτο γὰρ ὕμνος ἐπινίκιος· ἐ

τῆς καὶ ἀλαλαγμὸς φωνὴ ἐστὶν ἐπινίκιος· φω-
νὴν δὲ σάλπιγγος διὰ τὸ ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες
καὶ τὰ ἑξῆς· πύλας οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἄγγελοι ὧν
ὁδοποιοῦντες ἡ σάλπιγξ τοῖς ἀναζευγνύουσιν ἐκ
πολέμου, βασιλεῦσιν· ἢ καὶ ἄλλως ἀπεστάλη φω-
νὰς τῶν ἀγγέλων ἀλαλαγμοῦ καὶ φωνὴν σάλπιγ-
γος. διὰ τὸ πραέως καὶ ὀξέως ἐξακουσθῆναι τὰ
τοιαῦτα ῥήματα, πρὸς ἀπάντησιν τοῦ κόσμου τὰ
πέρατα. διὰ τῆς τῶν ἀποστόλων διδασκαλίας :—

VI ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ψάλατε. ψά-
λατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε :~

Διπλασιάζει τὸ μέγεθος τῶν τοῦ Χριστοῦ κατορθωμά-
των καὶ τὴν οἰκουμένην ἀσφαλῶς μετὰ πολλῆς τῆς
σπουδῆς· τοῦτο γὰρ ὁ τοῦ ψάλατε παρίστησι διὰ
πλεονασμός. ψάλατε δὲ ἀντὶ μελῳδήσατε· ἢ
τὸ καὶ ἡ αἰτία τοῦ ψάλατε :—

VII ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός,
ψάλατε συνετῶς :~

Μελῳδήσατε φησὶ τῷ θεῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ἤ-
τοι τῷ Χριστῷ· διότι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς
ἐστίν. ἐδόθη μοι γάρ φησι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐ-
ρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ψάλατε, μὴ ἁπλῶς, ἀλ-
λὰ συνετῶς· ἤγουν μετὰ γνώσεως ἀλλὰ καὶ νοή-
σωμεν τὸ τίνι μελῳδεῖται· καὶ ἐπὶ ποί-
οις κατορθώμασι :~

VIII ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη :~

Πρότερον μὲν ἐβασίλευεν αὐτῶν ἀγνοούντων· ὡς
δημιουργός· νῦν δὲ ἑκόντων ὡς λυτρωτής· καὶ
ἐπὶ τὸ πλέον ἦν. πρὸ μὲν τῆς ἐνανθρωπήσεως
ὡς θεὸς εἶχε τὴν βασιλείαν μετὰ δὲ τὴν ἐκ νεκρῶν
ἀνάστασιν, ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ὡς ἄνθρωπος· τότε
γὰρ εἶπε. τὸ ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία· καὶ τὰ
ἑξῆς. ἐπὶ πάντων δὲ δηλονότι, τὰ ἔθνη· ὅτι
ἐν ἅπασι τοῖς ἔθνεσι πεπίστευκασι· καὶ πρὸ μι-
κροῦ ἴσον τὸ ἔθνος ἅπαν· τινὲς δὲ ἐξ ἀμοιβάς·
τινὲς δὲ ἐκ μέρους· εἰς πᾶσαν γὰρ τὴν γῆν ἐξῆλ-
θεν ὁ φθόγγος τῶν ἀποστόλων :—

ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου
αὐτοῦ :~

Ὁ μὲν θρόνος βασιλείας σύμβολον· τὸ δὲ κα-
θῆσθαι, βεβαιότητος λέγουσιν ὅτι ὁ Χριστὸς βε-
βαιοῦται ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· κατὰ τὸ
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑ-
ψηλοῖς· τοῦ μεγάλου δὲ παύλου τὸ ῥῆμα τοῦτο·
ἅγιον δὲ τὸν θρόνον εἶπεν ὡς καθαρὸν πάσης

προσοῦ πολυψίας καὶ ἀπαρεγχείρητον :~

ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ
τοῦ θεοῦ ἀβραάμ :~ IX

Ἐνταῦθα δὲ κοινῶς τοῦ ἑβραϊκοῦ κηρύγματος
τὴν ἰσχὺν, ὅτι οὐ μόνον ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ βασι-
λέων καὶ ἡγεμόνων ἡ ψαλμῳδία· καὶ αὐτοὶ γὰρ οὗτοι συ-
νήχθησαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ· τῆς μὲν ῥίζης αὐτοῦ γενο-
μένης θεοῦ δὲ ἀβραὰμ εἶπεν· ἐμφαίνων· ὅτι οὗ-
τος ἦν ὁ καὶ ἐκείνου καὶ τῶν ἐξ ἐκείνου, θεὸς καὶ ὁ
αὐτὸς νομοθέτης, τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ
τῆς καινῆς :—

ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς
σφόδρα ἐπήρθησαν :~

Συνήχθησαν δὲ μετὰ τοῦ θεοῦ· διότι οἱ ἀπόστολοι·
τούτους γὰρ ὀνόμασε κραταιοὺς τοῦ θεοῦ ὡς τῇ
δυνάμει τοῦ ἁγίου πνεύματος κεκραταιωμένους· καὶ
δαιμόνων καὶ τυράννων κεκρατηκότας· σφό-
δρα τῶν γηΐνων πάντων ὑψηλότεροι γεγόνασι· μὴ
ἀδύνατος μὴ τελώνας ἔχω ὑπάρχοντες ἀλλὰ
καὶ βίου ὑψηλοτέρου λαμπτῆρες· ψυχῶν οὗτοι πρὸς
τὸν Χριστὸν ἐχειραγώγησαν :~

ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευ-
τέρᾳ σαββάτου :~ ψαλμὸς μζ 47

Τί μὲν ἑρμηνεύει ψαλμὸς ᾠδῆς ἐν τοῖς προοι-
μίοις τῆς παρούσης βίβλου, προδιειλέγμεθα·
ἔνθα καὶ τὸ τοῖς υἱοῖς κορὲ σεσαφήνισται, τὸ δὲ δευ-
τέρᾳ σαββάτου, τὴν μίαν ἀπὸ δηλοῖ, καθ' ἣν ἐμελῳδεῖτο.
σάββατον γὰρ ἑβραῖοι τὴν ὅλην ἑβδομάδα καλοῦσιν·
εὐχαριστήριος δὲ περιέχει ὁ ψαλμὸς οὗτος, τὴν ἐκ τῆς
αἰχμαλωσίας βαβυλῶνος ἐπάνοδον αὐτοῖς ἀνα-
μιμνήσκων δὲ καὶ τῆς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν εἰ-
δώλων ἐπανελθόντων εἰς θεογνωσίαν ἐπιστρόφοις :~

X μέγας κύριος :~
εἰς τὸ ἐπιδημῆσαι τὴν σάρκα αὐτοῦ :~

καὶ αἰνετὸς σφόδρα :~
ἀλλὰ σφόδρα ἄξιος αἰνεῖσθαι· διὰ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς
γεγενημένα θαυμάσια ὅπως οἱ ἐπιλελησμένοι αὐτοῦ πα-
ραδόξως ἀνεκλήθημεν· καὶ τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ
τετυχήκαμεν :~

ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν :~
ἵνα ὦσιν ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ τῇ γνωριζούσῃ αὐτόν· οἱ γὰρ
ἀγνοοῦντες, οὐκ εἰσὶν αἰνοῦντες :~

ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ :~
ὅλην εἰπὼν καὶ τοῦ ὄρους σιὼν ἐμνημόνευσεν
ὡς ἐν ὑψηλῷ αὐτῇ διακειμένης ἐπὶ τούτῳ· πολλά

κὸς δὲ καὶ ἀπὸ μέσου τοῦ ὄρους τοῦ. δηλοῖ τὴν
καὶ [illegible] ἔνδοξον πόλιν θεοῦ καὶ ἐκκλησίαν τῶν πι-
στῶν. ἐν ᾗ οἱ [illegible] πιστεύοντες [illegible] ἡ διὰ τί καὶ ὄρος·
ὑπερκειμένη πάσης χαμερποῦς [illegible], καὶ [illegible]
σώζον ἀγαθὰ ταῦτα: —

II εὐριζῶ ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς: —

ἔστι δὲ τὸ εὐριζῶ [illegible] τῷ ἀγαλλιάματι· πά-
σης τῆς γῆς μεταφορὰ τὸ εὐριζῶ, [illegible] ἀ-
γαλλιάματι, ἀναλλοίωτον, ἀγαλλιάματι· [illegible] πάσης τῆς γῆς,
αὐτὴ τῇ περιοχῇ: —

ὄρη Σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ
ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου:

ἐκ πλαγίου μοι τετραμμένης, πλευρὰ μου λέγοι-
ταν· καὶ ἀπλευρὰν γάρ, τὸ πλάγιον. ἐπεὶ οὖν
καὶ τὸ Σιὼν ὄρος· οὐ κατ' εὐθεῖαν ἀλλ' ἐκ πλαγίου
κεῖται πρὸς τὸν βορρᾶν· οὐ γὰρ ἐπ' εὐθείας τοῦ κατὰ
[illegible] πλευρὰν αὐτοῦ τοῦτο κέκληκε λέγων· ὄρη
Σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ. τὰ κατὰ πλευρὰν
αὐτοῦ κείμενα. περιχαρῶς δὲ ἀνακηρύττει καὶ τὸ ὄ-
ρος καὶ τὴν πόλιν. καὶ ὄρη μὲν λέγει τὸ ὄρος κατὰ
διάλεκτον ἑβραΐδα καθὼς πολλάκις ἔφημεν.
μεγάλου δὲ βασιλέως [illegible] μόνῳ γὰρ τούτῳ [illegible]
[illegible] ἕτεροι
[illegible] βορρᾶν μὲν πολλάκις ἡ γρα-
φὴ καλεῖ τὸν διάβολον· ἀπὸ βορρᾶ γάρ φησιν
ἐκκαυθήσεται τὰ κακά. ἐπὶ πᾶσι [illegible] καὶ πάν-
τα τὸν βορρᾶν [illegible] ἀφύλακτον, πλευρὰ δὲ αὐ-
[illegible] φησὶ τοίνυν ὅτι τὰ [illegible]
[illegible] τοῦ διαβόλου· ὅσον αὐτὸς ἐκυρίευσεν ὄρη Σι-
ὼν γεγόνασι· τουτέστιν ὕψος καὶ πρόβολοι
τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν. διὰ τὸ ὑπεραναστῆναι
τῶν [illegible] πραγμάτων· καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν
αὐτῶν· καὶ [illegible] ὕψος καὶ πρόβολοι. ἡ πόλις
τοῦ βασιλέως [illegible] ἐστιν. ἐκ τούτων γάρ,
ἡ ἐκκλησία συνέστηκεν: —

III ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσ-
κεται ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς

[illegible], οἱ ἐπιφανέστεροι. [illegible] ἔνδοξοι [illegible] ὁ
ναὸς τῆς [illegible] ἐν ᾧ φησὶν ἐμφανίζεται [illegible]
[illegible] πολέμου καταλαβόντος, μέ-
λει βοηθεῖν αὐτοῖς. ἐπειδὴ τοῦτο, πρὸς ἔπαι-
νον τῆς πόλεως ἀναφωνεῖ [illegible] πόλις μὲν
ἡ πολιτεία [illegible] ἀπαντᾷ [illegible]
[illegible] γὰρ [illegible] ἕνωσιν· καὶ κοινωνίαν τῆς
εὐσεβείας. βάρεις δὲ καὶ οἶκοι· [illegible]

οἱ αὐτῶν· ἐν οἷς [illegible] ἐμφανίζεται· ὅταν [illegible]
καταλαβόντος [illegible] αὐτοῖς χρείας,
γινώσκεται ὅτι τῶν πιστῶν, καὶ [illegible] ἐκκλησί-
α λέγεται καὶ πολλά· καὶ [illegible] μὲν διὰ [illegible]
[illegible] τῆς [illegible] πολλαὶ δὲ διὰ τοὺς πολλοὺς
καταπόλεις καὶ τόπους [illegible]: —

ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνή-
χθησαν IV

[illegible] ἢ κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν: —

διῆλθοσαν ἐπὶ τὸ αὐτό

[illegible] ὁμοῦ συνασπίζοντες ἀλλήλοις:

αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν: V

ὁ οὕτως αὐτὴν [illegible] ἰδεῖν, πρὸ τοῦ ἰδεῖν γὰρ
οὐκ ἐθαύμαζον: —

ἐταράχθησαν

ἐθορυβήθησαν: —

ἐσαλεύθησαν

[illegible] ἀπὸ τοῦ φρονήματος οὗ εἶχον: —

τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν

[illegible] φοβηθέντων: —

ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης VI

[illegible] καὶ ὀδύναι [illegible]
[illegible]: —

ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα
Θαρσεῖς

[illegible] σφοδρῷ ὀργῆς συντρίψεις αὐτούς.
οὕτως [illegible] πλοῖα Θαρσεῖς. [illegible] γάρ
φησι [illegible] Θαρσεῖς· ὅθεν
[illegible] πλοῖα Θαρσεῖς, [illegible]
[illegible]. [illegible] Θαρσεῖς λέγονται [illegible] καὶ
[illegible]: —

καθάπερ ἠκούσαμεν οὕτως καὶ εἴ- VI
δομεν ἐν πόλει κυρίου τῶν δυνάμεων
ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν:

[illegible] φησὶν οἱ διὰ [illegible] πρὸς [illegible]
[illegible] τῶν ἐχθρῶν· ὅτι σύμφωνα [illegible]
μὲν εἴδομεν νῦν ἐν τῇ πόλει τοῦ κυρίου τῶν δυνάμεων θεοῦ ἡμῶν.
ἠκούσαμεν γὰρ ὅτι πολλὰ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
τεράστια [illegible] θεός· εἴδομεν δὲ [illegible]
[illegible] αὐτοῦ καὶ νῦν καὶ εἴδομεν. [illegible]
ἃ ἠκούσαμεν: —

ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν
αἰῶνα

[illegible] ἡ ἐκκλησία τῶν πιστῶν [illegible]
[illegible] αὐτοῖς.

60

ταῦτα Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐσκεψάμεθα ἐξ αὐ-
κριπίδων· καὶ οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν τοῦ
τοῦ οἰκουδεῖ: ~

VIII ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου, ἐν
μέσῳ τοῦ λαοῦ σου: ~
ρος ἐδοκήσαμεν τὴν βοήθειάν σου καὶ οὐκ ἠ-
στοχήσαμεν. τινὲς δὲ λέγουσι τὸ ὑπελάβομεν
σημαίνειν ἐνταῦθα, τὸ διέγνωμεν: ~

IX κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως καὶ
ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς: ~
ὥσπερ τὸ ὄνομά σου διεδόθη ἐπὶ τὰ πέρατα
τῆς γῆς διὰ τὰ τεράστια. οὕτως διαδοθήσεται καὶ
ἡ αἴνεσίς σου· καὶ πάντες σε εὐφημήσουσιν ὡς
μεγαλοδύναμον: ~

δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου:
ὅτι δικαίως ἀμύνῃ τοὺς ἀδικοῦντας ἡμᾶς: ~

X εὐφρανθήτω ὄρος Σιὼν καὶ ἀγαλ-
λιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς
Ἰουδαίας:
ἰδοὺ ὄρος, τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτῷ προ-
τρέπεται χαίρειν. θυγατέρας δὲ τῆς Ἰουδαίας
λέγει ἢ τὰς γυναῖκας ὡς δηλοτέρας καὶ λυ-
πηροτέρας τῶν ἀνδρῶν, ἢ τὰς γυναῖκας πο-
λλῷ μᾶλλον τοὺς ἄνδρας. ἢ τὰς πέριξ πό-
λεις τὰς ὑποκειμένας τῇ πόλει. ἐπεὶ δὲ καὶ ὄ-
ρος μὲν, ἡ μία ἐκκλησία τῶν πιστῶν ὡς εἰρήκαμεν·
θυγατέρες δὲ τῆς Ἰουδαίας ἤτοι τῆς πίστεως· αἱ
κατὰ μέρος τῶν πιστῶν ὡς εἰρήκαμεν· ἢ αἱ καθ᾽ ἕκαστον τόπον
ἐκκλησίαι: ~

ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε: ~
οὗτος αἰτία τῆς χαρᾶς διὰ ὅτι φησὶν ἔκρινας
ἡμῖν καὶ κατέκρινας τοὺς ἐχθρούς: ~

XI κυκλώσατε Σιὼν καὶ περιλάβετε αὐτήν:
ἐπειδὴ ἐρημοῦται γὰρ πρότερον ἡ πόλις. μετὰ
δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν, ᾠκίσθη καὶ ἐκραταιώ-
θη παραδόξως καὶ ἐν κόσμῳ. κυκλώσατε δὲ
καὶ περιλάβετε. ἀντὶ τοῦ κύκλῳ περιλάβετε, ἤγουν
ταὐτὸν ἀμφότερα σημαίνουσι: ~

διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς:
ἐπὶ τοῦ καταλυθῆναι πύργων αὐτῆς καθαιρεθέντων,
οἱ μὲν πεπονθότες ὑπὸ τῶν Βαβυλω-
νίων· τοῖς δὲ ὑστερογενέσιν· ὁ δὲ Χρυσόστομος
τὸ διηγήσασθε, ἀντὶ τοῦ μετρήσατε ἐν τοῖς
πύργοις αὐτῆς. τοσοῦτον ἐθαύμαζε: ~

XII θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν
δύναμιν αὐτῆς: ~
ἔσθαι τὸν νοῦν ὑμῶν τοῦ τε στῆσαι καὶ κινῆσαι
τὴν ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως αὐτῆς: ~

καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς: ~
ἀσφαλεῖς γοῦν οὐ μόνον οἱ οἶκοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πύρ-
γοι. φησὶν ὥστε ὅπη ἂν μερίσητε ἑαυτοῖς ἐγ-
γὺς τοὺς πύργους αὐτῆς ὥστε καταθεωρεῖν ἢ
διὰ τούτου περιεργάζεσθαι: ~

ὅπως ἂν διηγήσησθε εἰς γενεὰν ἑ-
τέραν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ θεὸς XIII
ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ αἰῶνος: ~
ταῦτα δέ φησιν ἃ εἴπομεν, πάντα ποιήσατε, ἵνα μα-
θόντες ἀκριβῶς ἐντεῦθεν. τὴν δύναμιν τοῦ
θεοῦ διηγήσασθε καὶ τοῖς μεταγενεστέροις, ὅτι οὗ-
τος ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐστὶν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλλ᾽ οὕτω μὲν καθ᾽ ἱστορίαν.
κατὰ δὲ τὴν ἀναγωγήν, προτρέπεται τοὺς ἀποστόλους
καὶ διδασκάλους ὁ προφήτης, κυκλῶσαι περι-
λαβεῖν τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· διηγήσασθαι ὁρα-
τοὺς καὶ ἀοράτους ἐπιβουλάς· πύργους δὲ
τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας νόει τοὺς μερικοὺς
τὰς κατὰ τόπον· ἃς καὶ βάρεις καλεῖ· καὶ παρα-
κελεύεται διηγεῖσθαι ἐν αὐταῖς τὰ μεγαλεῖα τοῦ
θεοῦ· καὶ διαμερίζειν ἑαυτοῖς, ὡς προσταχθέν-
τας· καὶ τιθέναι τὰς καρδίας ἤτοι προσέχειν εἰς
τὸ ἐν ἰσχύειν αὐτήν· ὅπως ἂν πάντα καταρτίσαν-
τες διηγήσωνται καὶ τοῖς μεταγενεστέροις· χρε-
ωστοῦσι διὰ παντὸς τὴν γλῶτταν πρὸς τὴν πίστιν: ~

αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας: ~
καὶ γὰρ ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός: ~

εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός: μη'
ἐπεὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, διὰ 48
τὸ ἤτοι εἰς τέλος τῆς παρούσης ζωῆς, διὸ
καὶ εἰς τὸ τέλος ἐπιγέγραπται· ὅτι περὶ τῆς
τελευταίας ἡμέρας ἐρεῖ. τὰ δὲ ἑξῆς τῆς ἐπι-
γραφῆς δῆλον ἀπὸ τῶν προερμηνευμένων: ~

ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνω- I
τίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰ-
κουμένην: ~
ὥσπερ ὁ προφήτης τὴν φωνὴν τῶν ἄνω· εἰς ἀκρο-
ασίαν συγκαλεῖ. ἔθνη δὲ ἐθνικοὺς φησὶν ἁπλῶς,
πάντας τοὺς γενητοὺς διαφόροις γλώσσαις χρωμένους. καὶ
κατὰ πλῆθος οἰκοῦσιν. ἀλλὰ καὶ κατὰ μόνας· ἐν ὄρε-
σιν· ἐν σπηλαίοις· ἐν ὀχυρώμασι πετρῶν ἐπὶ

γάρ ἐστι τὸ καθόλου κήρυγμα· ὅτι πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, ὁπωσδήποτε, ἵνα μηδεὶς ἀπολειφθείη τῆς κλήσεως. τὸ δὲ ἐνωτίσασθε ταὐτὸν δηλοῖ τῷ ἀκούσατε· ἀλλ' ἔχει καί τινα ἐπίτασιν, τὸ μὴ ἁπλῶς ἀκούειν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς τὰ ὦτα ἐνθεῖναι τὸ ἀκουόμενον:~

II οἵ τε γηγενεῖς καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων:~

μέγας Βασίλειος, γηγενεῖς μὲν λέγει τοὺς γήινα φρονοῦντας· καὶ περὶ τὴν γῆν ὅλους ἐπτοημένους· υἱοὺς δὲ ἀνθρώπων τοὺς λογικωτέρους. ἴδιον γὰρ ἀνθρώπου τὸ λογικόν. ὁ δὲ Χρυσόστομος ἑτέρως μετεχειρίσατο τὴν ἐξήγησιν· φησὶ γὰρ ὅτι συγκαλέσας ὁ προφήτης ἅπαντας ἁπλῶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τέως λέγει ἐκ προοιμίων τῆς αὐτοῖς ἐνούσης φύσεως καὶ ἀλλήλων ὑπομνήσας ὅτι πάντες ἐκ γῆς εἰσίν, ἐξ ὕλης ἀτίμου. εἰ δὲ τὸ μὴ διὰ ζωὴν ἐκ γῆς καὶ ἀρχὰς βλασφημοῦσαν καὶ ἄτοπον τῶν παρὰ τοῖς μύθοις τῶν Ἑλλήνων· ἐπεὶ γὰρ καὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων δι' αὐτὴν ἐκ σπουδῆς τῆς ἐκ γῆς γονῆς:—

ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλούσιος καὶ πένης:~

οὐδεὶς γὰρ φησὶ πλούσιον ἀποστρέφεται· ὁμοτίμως γὰρ ἅπαντας καλεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ ζήτησιν, οὔτε ἐν ἐνδείᾳ ἢ πλούτῳ· ἀλλὰ ὁ θεῖος φόβος χαρίζεται. ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ, ὁμοίως:—

III τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν:

ἐγείρει τοὺς ἀκροατὰς εἰς προσοχήν· ὡς οὐ περὶ προσκαίρων τινῶν πραγμάτων μέλλει ἐρεῖν· ἀλλὰ περὶ μεγάλων καὶ φοβερῶν. σοφίαν δὲ λέγει, τὰ σοφίας πεπληρωμένα λόγια:—

καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν:~

ἵνα ταῦτα καταπιστεύσῃ μὴ ἀπερισκέπτως ἐρεῖν, ἀλλ' ἐκ μελέτης λαλήσω γάρ φησι· καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου, τουτέστιν ἡ ἀκριβὴς τοῦ νοός μου διάσκεψις, συνετῶς ἐμοῦ τὰ ῥήματα ἀποφαίνεσθαι εἰς τὸ νοηθῆναι:·

IV κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου:~

ἵνα μὴ ἐπαιρόμενος δὲ πρὸς ἀνθρώπους φησί· κλινῶ ἐν μέρει τὸ οὖς τῆς ψυχῆς μου εἰς τὴν ἐνήχησιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος παραβολήν· λέγει δὲ νῦν παραβολὴν τὰ αἰνιγματώδη· καὶ γὰρ αἰνιγματώδη τὰ προφητικά φησι· δι' αὐτὴν ἀσάφειαν τῶν ἐγκεκρυμμένων νοημάτων· ἀεὶ ὅπη στέαρ δὲ τοῖς αὐτοῦ λόγοις προσέθηκεν, ὡς ἐμπνευσθεὶς ἄνωθεν:—

ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου:~

πρόβλημα καλεῖ τὸν λόγον τὸν προβεβλημένον εἰς παραίνεσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀκροωμένων. ἀνοίξω δέ, τουτέστι φανερώσω τὸν λόγον μου μετὰ μελῳδίας ψαλτηρίου. ὁ γὰρ ἀνοίγων θύραν, φανεροῖ τὰ ἔνδον· οὕτω προηγουμένου τοῦ γὰρ ἐδήλωσε τὸ ἑπόμενον. μετὰ μελῳδίας δὲ ὀργανικῆς ἵνα γένηται ὁ λόγος ἡδύτερος. ἀνοίγει δὲ ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημα αὐτοῦ, ὁ ποιῶν ὅσα διδάσκων· καὶ τὴν πρᾶξιν ἔχων τῷ λόγῳ σύμφωνον· τὸ γὰρ μέλος τοῦ ψαλτηρίου διὰ χειρῶν ἀπαρτίζει· τῆς πρακτικῆς δὲ σύμβολον αἱ χεῖρες:—

ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με:~ V

φοβοῦμαι, ὅτι κυκλώσει με τότε ἡ ἀνομία τῆς ἁμαρτίας μου. πτέρνα μὲν γὰρ ἡ ἀπάτη· ὡς ἐν τῷ δηλωθέντι ψαλμῷ προείπομεν. ἀπάτη δὲ ἡ ἁμαρτία ὡς ἀπατῶσα τὸν ἁμαρτάνοντα. ἡ ἀνομία τῆς ἁμαρτίας μου· τουτέστιν ἡ ἁμαρτία μου κατὰ περίφρασιν. ἄδηλος σοφὸς λόγον καὶ ζητητέον. ὅπως δὲ αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ φοβούμενον, παραινεῖ φοβεῖσθαι τὴν ἁμαρτίαν· διδάξας ἅμα καὶ ὅτι κριτὴς ἔσται ὁ θεός:—

οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι:~ VI

[illegible] ἀκούσατε· δυνατοὺς δὲ λέγει νῦν· οὐ τοὺς εὐχερημάτους μόνον ἀλλὰ τοὺς ἐν λόγῳ καὶ [illegible] καὶ [illegible] τοὺς δὲ ἀφῆκεν:~

ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται· λυτρώσεται ἄνθρωπος:~ VII

καί φησι νῦν δὲ ἀδελφὸς δυνατὸς λυτρώσασθαι τῆς κολάσεως· ὁ φύσει φίλτατος· ἢ γὰρ ἰδίοις καὶ χρήμασι, σπουδὴ [illegible] καὶ ὁ ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ξένος ἄνθρωπος; τὸ μὲν γὰρ ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, κατὰ ἀπόφασιν ἀναγνωστέον. τὸ δὲ λυτρώσεται ἄνθρωπος, κατ' ἐρώτησιν μετ' ἀναφορᾶς. λοιπὸν ἔσω οὐκ ἔστιν ὁ λυτρωσόμενος. ἀλλ' ἐνταῦθα χρὴ δὲ

ἀμετανόητοι· ἑαυτὸν τινὰ λυτρώσασθαι· φησὶ γὰρ
ἡ γραφή· ἐὰν ἀναστῇ Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιὴλ
υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας οὐ μὴ ῥύσωνται:~
οὐ δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ:~
οὔτε ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ ὁ ξένος ἄνθρωπος· δώσει ἑαυτοῦ
ἐξίλασμα· ἤγουν λύτρον ἑαυτοῦ καθ' ὅσον καὶ
αὐτὸς ὢν ὑπεύθυνος:~
VIII **καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ:~**
ἀλλ' οὐ δώσει τὴν τιμὴν ἤγουν ἐξώνησιν τῆς
ἐλευθερίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· ψυχῆς γὰρ ἀντίτιμος
οὐδὲ ὁ κόσμος ὅλος ἄξιος· ἐπεὶ καὶ ὁ σωτὴρ
ἡμῶν μέλλων λυτροῦσθαι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν
αἰχμαλωτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαβόλου, οὐ χρυσὸν ἔδω
κεν οὐ θάλασσαν· οὐ κόσμον· ἀλλὰ τὸ ἑαυτοῦ τί
μιον αἷμα· ποῖον δὲ ὧν εὑρήσει τις ἑαυτοῦ λύτρον
ἄξιον· ὅρα καὶ σοφὰ ῥήματα καὶ ζωτικὰ καὶ αἰ
νιγματώδη:~
**καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
ζήσεται εἰς τέλος:~**
ἀλλὰ ψυχὴ τῶν ἀμετανοήτων περιπέπτει· ἐκ
πρὸς τοὺς μετανοοῦντας· καὶ παρηγορεῖ τοὺς κα
τὰ τῆς μετανοίας, τοὺς ἐλπίζοντας τοῦ μέλλοντος·
ἐκοπίασε φησὶν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον, ὁ μετα
νοῶν· καὶ λοιπὸν ζήσεται διηνεκῶς· τοῦτο
γὰρ σημαίνει τὸ εἰς τέλος· ζωὴν δὲ λέγει τὴν κυρίως
τὴν ἄπονον· ἡ γὰρ ἐν τούτῳ καταχρηστικῶς
ὡς πρὸς παράδειγμα· τέλος δὲ νόησον, καὶ τὸν
μέλλοντα αἰῶνα· τέλος γάρ ἐστι τοῦ παρόντος:~
IX **οὐκ ὄψεται καταφθορὰν ὅταν ἴδῃ
σοφοὺς ἀποθνήσκοντας:~**
τοιοῦτος πεπληροφορημένος περὶ τῆς μελλούσης
ζωῆς· ὅταν ἴδῃ τοὺς σοφοὺς ταῦτα, ἤγουν τοὺς
ἐναρέτους ἀποθνήσκοντας, οὐ βλέπει τὴν διὰ
ξίφους καταφθορὰν εἰς τὸ μὴ εἶναι· ἀλλ' ἐναλλα
γὴν ἀπὸ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν· ἢ καὶ ὅταν ἴδῃ
τοὺς σοφοὺς τὰ μάταια ἀποθνήσκοντας·
οὐδὲ ξίφει βλέπει τὴν καταφθορὰν σώματος ὁμοῦ καὶ
ψυχῆς· ὡς αὐτοὶ ζῶντες ὥριζον τὸ τεθνάναι· ἀ
λλὰ μεταποίησιν εἰς κόσμον ἕτερον· ἀλλὰ ταῦτα
μὲν κατὰ τὴν ἁπλουστέραν ἐξήγησιν· ὁ δὲ μέ
γας Βασίλειος ἀναγαγὼν ταῦτα εἰς Χριστὸν φησὶν ὅτι
ὁ λυτρωτὴς αὐτὸς καὶ τὰ ἑξῆς, περὶ τοῦ
Χριστοῦ προεφητεύθησαν· ἐπεὶ γὰρ ἠχμα
λωτίσθημεν ὑπὸ τοῦ διαβόλου προσάπτεν ὁ διάβολος

ὅτι ἀδελφὸς οὐ λυτροῦνται τοὺς αἰχμαλωτισθέν
τας· τοῦτ' ἔστι, προφῆται· ἀδελφοὶ γὰρ ἡμῶν
οἱ δὴ ἡμᾶς ἐλθόντες προφῆται τῆς αὐτῆς οὐσίας
φύσεως· λοιπὸν, λυτρώσεται ἄνθρωπος· ἤγουν ὁ Χριστός·
ὁ τῆς ἀληθείας ἄνθρωπος ὡς τῆς ἀληθείας θεός· ὁ φύλαξ καὶ ἀ
κέραιον τὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἀξίωμα· καθὸ δὴ καὶ τοῦ
κυρίου ἄνθρωπος, ὃς οὐ δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα
ἑαυτοῦ· οὐδὲ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ· ἁμαρτίαν γάρ φησιν οὐκ ἐποίησεν·
ὑπὲρ ἡμῶν δὲ ὧν κατὰ χρεωστὸς ἑαυτοῦ δέδωκεν
ἐξίλασμα τὸ οἰκεῖον αἷμα· ὃς καὶ ἐκοπίασεν
ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι· ἀνθρώπινα κοπιάσας ἐκ τῆς
ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς· ὃς
καὶ οὐκ ὄψεται καταφθορὰν ὅταν οἱ λοιποὶ ἀπο
θνήσκωσιν· οὐ γὰρ δώσεις φησὶ τὸν ὅσιόν σου
ἰδεῖν διαφθοράν:~
**ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους
ἀπολοῦνται:~**
ὁμοίως ἀφανισθήσονται ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῆς
μερίδος τῶν σωζομένων· καὶ ὁ ἄφρων· ἤγουν ὁ
μὴ εἰδὼς τὸν θεόν· εἶπε γάρ φησιν ἄφρων
ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι θεός· καὶ ὁ ἄνους· ἤγουν
ὁ εἰδὼς μὲν τὸν θεόν· τὰ δὲ ταπεινὰ ἐννοῶν ἐπὶ τοῖς
κάτω, καὶ μηδὲν ὅσιον ἐννοῶν:~
καὶ καταλείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν X
πλοῦτον αὐτῶν:~
φυσικὸν ἀποθανοῦνται ὃν πόνῳ πολλῷ συνέλεξαν:·
**καὶ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν
αἰῶνα:~**
οὗτοι μὲν οἰκίας πολυτελεῖς ἑαυτοῖς κατε
σκεύασαν· ἀλλ' αὐτοῦ τοὺς ἄλλους λαβόντων,
αὐτοῖς οἶκοι ἔσονται διὰ τοῦ παρόντος αἰῶ
νος· οἱ τάφοι αὐτῶν:~
σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ XI
γενεάν:~
τὸ αὐτὸ πάλιν φησὶ πλέον διασύρων τὴν τοῦ
κακοῦ βουλήν· ἔσονται γάρ φησι καὶ τάφοι αὐτῶν
σκηνώματα αὐτῶν:~
**ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν
ἐπὶ τῶν γαιῶν:~**
ὅρα καὶ ἕτερον εἶδος μοχθηρίας· τὸ γὰρ φιλόδο
ξον, ἐπωνόμασαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ
τῶν χωρίων εἰς μνήμην αἰωνίαν· τίνος δέον
μὴ τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ποιήσασθαι
ἐπιμέλειαν:~
καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκεν:~ XII

ἐν τιμῇ ὤν, ὁ ἀκούων κατ' εἰκόνα θεοῦ δημιουρ-
γηθείς, οὐ συνῆκε τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα· ἀλλὰ
φησὶ μὴ μαθεῖν τὸ ἀρχέτυπον, ὁρατὴν πεποί-
ηκεν :~

παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι
τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς:

παρασυνεβλήθη αὐτοῖς συνετάγη· λόγου γὰρ τι-
μηθεὶς καὶ τοῦ τῶν ἀλόγων ἄρχειν κελευσθείς,
συνέταξεν ἑαυτὸν τοῖς κτήνεσιν ὅσον τὸ ἀλο-
γεῖν· διὰ τὸ μὴ λογίζεσθαι τὴν οὐσίαν· ἀλλὰ ταῖς
μόναις ταῖς γαστρὸς τροφαῖς· καὶ δὴ καὶ ἀλόγως
ἐπὶ ταῖς ἀτάκτοις φερόμενος ὁρμαῖς αὐτῶν ἢ θυμοῖς· ἢ
ἐπιθυμίαις κινήσει, καὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἡδὺ
πᾶσι προτιμώμενος μεταδιώκων· κτήνεσι συνῶν
πλέον, πάντα ἀπεργάζεται τὰ ἄλογα.~

XIII αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς:

πρὸς ταῦτα γὰρ ὁμοίωσις, ἐμπόδιον αὐτοῖς ἐ-
στὶ καὶ μεγάλη βλάβη:~

καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐ-
τῶν εὐδοκήσουσι:~

ἀλλὰ μετὰ τὸ ὁμοιωθῆναι τοῖς κτήνεσιν οἱ τοιοῦ-
τοι πράξαντες τὰ φαῦλα· καὶ διὰ τοῦτο ὡς
ἀρεστὰ ἐστὶν τοῖς πεπραγμένοις· τοῦτο γὰρ εὐ-
δοκήσουσιν, ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι μένοντες· ὃ καὶ μᾶλλον
κατηγορίας ἄξιον· ὅτι οὐ μόνον πράττουσι τὸ
κακόν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦτο σεμνύνουσιν:

XIV ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο:~

οἱ πονηροὶ τοὺς τοιούτους, ἔθεντο ἐν ᾅδῃ ὡς
πρόβατα· τουτέστιν ὡς ἀλόγους γενομένους· ἢ
ὡς μὴ δυναμένους ἑαυτοῖς βοηθεῖν· ἢ ὡς προ-
βάτους ἀσφαλῆ:~

θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς:~

τὸ πρόβατα εἰπών, προσέθηκε καὶ ποιμαίνεσθαι· φυ-
λάξας τὴν τοῦ λόγου τροπήν· θάνατον δὲ νῦν
λέγει τὴν τιμωρίαν· οὐ γὰρ ἀναιρεθέντες,
τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήσονται· ποιμανεῖ δὲ αὐ-
τοὺς θάνατος χρὴ δὲ γινώσκειν, ὡς δύο θάνατοι γρα-
φῆ· θάνατος ψυχῆς καὶ ἀπώλεια ψυχῆς ὀνο-
μάζει τὴν τιμωρίαν:~

XV καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐ-
θεῖς τὸ πρωΐ:~

τὸ πρωΐ μέν, ἀντὶ τοῦ ταχύ· κατακυριεύσουσι δὲ
αὐτῶν κρατήσουσιν· λέγει δὲ ὅτι οἱ ὀρθῶς βι-
ώσαντες, οἱ ἐνάρετοι, ταχέως κρατήσουσι τῶν
τοιούτων ἔσονται· καίτοι πένητες ὄντες·

οὐκέτι καὶ μόνον ἔνθα οἱ στέφανοι, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦ-
θα σκῆπτρα αὐτοῖς παραδοῦναι καὶ τιμωρίαν παρ'
αὐτῶν· καὶ γὰρ μὴν ἡ πλάνη τῆς πονηρίας αὐτῶν·
ὁρᾷ γὰρ τὸν Ἰωσὴφ ὃς ἔνδουλος ὤν, κρείττων
γέγονε τῆς αὐτοῦ δεσποίνης:~

καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθή-
σεται ἐν τῷ ᾅδῃ:~

παλαιωθήσεται ἀντὶ ἄχρηστος ἔσται, τουτέστιν οὐ-
κ ἔσται· τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν ἄχρηστον, τὸ
δὲ ἄχρηστον, ἤδη μηδέν· ἐθάρρησαν φησὶ τῇ
βοηθείᾳ τοῦ πλούτου καὶ τῶν φίλων· ἧς ἐν τῷ
ᾅδῃ οὐ χρήσονται μηδ' ὅλως ἀπολαύοντες:~

ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν ἐξώσθησαν:~ XVI

οὐ ταῦτα μόνον πεπόνθασιν ἐλάσσονα τὴν
ἀλαζονείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν, ἀπώλεσαν δὲ
ἣν ἄρα καὶ ἀπώλοντο, ἐσπούδασαν γὰρ
μνήμην ἔπαινον καὶ ἀλλότριον ἑαυτοῖς· ἀπε-
βάλλοντο καὶ ταῦτα· ἢ ἀμαυρωθέντες, ἢ καὶ
ὡς τόπον ἀντιπεριχωρήσαντες:~

πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν XVI
μου ἐκ χειρὸς ᾅδου ὅταν λαμβάνῃ με:~

προφητεία τοῦτο, περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ
θεοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐν ᾅδου ψυχῶν· λυ-
τρώσεται φησὶ τὴν ψυχήν μου· ὅταν λαμβάνῃ
με· ὁ καὶ ἐν ἑαυτῷ διὰ πάσης ἐγνώκει:~

μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος XVII
ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου
αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν XVIII
λήψεται τὰ πάντα· οὐδὲ συγ-
καταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ:~

νοῦν ἐνταῦθα λέγει τὸν ἄδικον μὴ πτοηθῇς φησὶν
ὡς μὴ ἐφορῶντος τοῦ θεοῦ τὰ ἄδικα· οὐδὲν
γὰρ τούτων συγκαταβήσεται αὐτῷ εἰς ᾅδην· ἀλλὰ
γυμνὸς πάντων ἀπελεύσεται· δόξαν δὲ αὐτοῦ λέ-
γει τὴν μεγαλοφροσύνην· τὸν ὄγκον τὴν ὑπερηφάνειαν.~

ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐ- XIX
τοῦ εὐλογηθήσεται:~

αὐτὸς γὰρ αὐτὸς ἕως ἂν ζῇ μακαρισθήσεται εὐ-
φημούμενος, παρὰ τῶν ἀγνοούντων τῆς ἀν
μακαρίας ζωῆς τελευτήσας δέ, πάντων ἔσται
ἐστερημένος:~

ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγα-
θύνῃς αὐτῷ:~

ἐρώτημα πεπληγμένος λόγος· ὅτι ὅταν ἀγαθὰ τοῦ-
τον εὐεργετήσῃς ποιήσας αὐτῷ, τότε τιμήσει

εὐχαριστήσει σοι. τὸ δὲ ἑξῆς καὶ ταπεινοφρονήσας καὶ
ὑπερορᾶσθαι(?). καὶ κατορθώσας ἅπασαν
ἀρετήν. ἢ καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀρετὴν πᾶσαν. ὅτι ὅτε
ἀγαθὰ ποιήσῃς αὐτῷ εὐχαριστήσει. ὅταν δὲ
συντύχῃ λύπαις, βλασφημήσει. ὁ δὲ δί-
καιος εὐλογήσει τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ:·

XX εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων
αὐτοῦ:~

ἀποθανὼν εἰσελεύσεται ὡς τὰ κατὰ(?) πατέρας αὐτοῦ.
ἕως τοῦ ᾅδου ὅπου εἰσὶν οἱ γεννήσαντες πατέρων
αὐτοῦ:~

ἕως αἰῶνος οὐκ ὄψεται φῶς:~

ὡς ἐστὶν ὁ αἰών. ἀεὶ δὲ ἐστὶν αἰών. αἰωνίως δὲ
οὐκ ὄψεται φῶς ὡς τοῦ σκότους(?) ἀπενεχθείς:·

XXI καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε
παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι
τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς:·

χρησιμεύει(?) πάλιν. ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ βραχὺ
παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένος(?). φησὶ σο-
λομῶν μέγα ἄνθρωπος, ἀνὴρ παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη
αὐτοῖς:~

μθ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ:~

περὶ τῆς τοῦ ἀσὰφ ἐπιγραφῆς, ἐν
προοιμίῳ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν διελάβο-
μεν. καὶ τὸ πλέον ἡγοῦμαι περὶ αὐτοῦ πάλιν(?)
λέγειν. εὐλόγως δὲ οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀκολουθεῖ
τῷ πρὸ αὐτοῦ. καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτῳ διαμαρτυ-
ρία καὶ ἔλεγχος. πλὴν ἐν ἐκείνῳ μὲν πᾶσα
φύσις ἀνθρώπων συγκαλεῖται πρὸς ἀκρόασιν.
ἐνταῦθα δὲ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ. προσκαλέ-
σεται φησὶ τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν. καὶ
ἐν ἐκείνῳ μὲν ἁπλῶς, πᾶς πονηρὸς βίων
κατηγορεῖται. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἰουδαῖοι ἐλέγχονται.
καὶ ἄλλος δὲ προφήτης ὡς ἀπὸ θεοῦ οὕ-
τω διαμαρτύρεται καὶ ἐλέγχει λέγων. ἀκού-
σατε φάραγγες καὶ θεμέλια τῆς γῆς. ὅτι
κρίσις τῷ θεῷ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ
μετὰ τοῦ λαοῦ διαλεχθήσεται. καὶ ἡσαΐας.
ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ. καὶ
σύνηθες τῇ γραφῇ τὸ τοιοῦτον σχῆμα ὅ-
περ ἐστὶ πληκτικώτατον καὶ ἐντρεπτι-
κώτατον. ὅτι τὰ ἄψυχα καθίστησι κριτὰς
τῶν ἐμψύχων. ἅμα δὲ καὶ τῆς τοῦ θεοῦ
φιλανθρωπίας ἀποδεικτικώτατον, τὸ συντόνως(?)
συγκαλεσάμενος ὥστε καὶ κρίνεσθαι με-
τὰ τῶν ἀνθρώπων:~

θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε καὶ ἐκάλεσε
τὴν γῆν:~ I

ἡ παράθεσις μέγιστη(?) τοῦ θεοῦ ὀνόματος, τὸ κύ-
ριος ἡμῖν παρὰ τῇ γραφῇ. τὸ μὲν κύριος δηλοῦσιν
ὡς ὁ θεὸς πάντων καὶ δημιουργός. τὸ δὲ, κα-
ταχρηστικῶς(?) καὶ ὁμοίωσιν. ὥστε θεὸς θεῶν κύριος
ἐλάλησε. καὶ ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν. ἐν
μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. καὶ ἐγὼ εἶπα θεοί
ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. καὶ θεοὺς δια-
κρῖναι λογίσασθαι(?). καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ
σου οὐ κακολογήσεις. δηλοῦν γὰρ ὅτι θεοὺς
ἐνταῦθα τοὺς χρηματίζοντας, τοὺς δι' ἀρετὴν
ὁμοιουμένους τῷ θεῷ καὶ τὸ ἄρχειν καὶ τὸ κρίνειν·
καὶ οἱ ἄρχοντες δὲ καὶ κριταί. πρῶτον δὲ σημαινό-
μενον, τὸ κατὰ ἀναλογίαν ὡς ὁ μωϋσῆς θεὸς φαραὼ
λεγόμενος. διὰ τὸ λειτουργεῖν καὶ ἐκδικεῖν(?) καὶ
τιμωρούμενος αὐτόν. καὶ τῷ βουλήματι χρώ-
μενος τοῦ παραλαβεῖν τῶν κολάσεων. καὶ προ-
φήτην τοῦ βουλήματος ἔχων τὸν λαόν, καὶ διδά-
σκων τὸν φαραὼ θανάτου καὶ ζωῆς. διαφε-
ρόντως τοῦ πρώτου δευτέρου σημαινομένου. ὅτι οὐ
χαρακτηρίζει(?) ἀλλὰ τὸ φα-
ραώ. τὸ τερατῶδες(?), τὸ καταπλῆττον. ὥστε βοᾷ δὲ
καὶ βοᾷ πρὸς τοὺς θεοὺς ἐξελέξατο(?) καὶ
οὐ ποιήσετε ἐμοῦ θεοὺς ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς.
φησὶν ὁ ὠδὸς(?) τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὅτι
ὁ δημιουργὸς τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν κριτῶν τῆς
γῆς. ὁ κύριος πάντων ἁπλῶς ἐλάλησε. τί δὲ ἐλάλησεν
ἅπερ προφήτης ἕτερος. ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν.
ἀκούσατε φάραγγες καὶ θεμέλια τῆς γῆς. καὶ
ἐκάλεσε τὴν γῆν διὰ τὰ ἐπὶ ταῖς λαλιαῖς πάντων εἰς ἀ-
κρόασιν:~

ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν:~ II

οὗ τί ἐστι. πᾶσαν. ἐν ταύταις γὰρ σύμπασα
περατοῦται:~

ἐκ σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότη-
τος αὐτοῦ:~

οὕτω καὶ τὰ ἑξῆς ῥητά, δι' ἀμέσου κατ-
ὰ ταῦτα προφητείας ἔχοντα. τὸ δὲ ῥηθὲν πρὸς
αὐτὴν παριστᾷ σιὼν ἔννοιαν. ὅτι καὶ πρότε-
ρον, ἐν σιὼν ἦν ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ. ὃς ἀρχαιότερος(?)
καὶ διεξάγων(?) τὸ θεοπρεπὲς αὐτοῦ καὶ
ἐκ σιὼν ἔσται ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ. τοῦ τί ἐστι
τὸ πρόσλημμα. ὡς ὁμοίως ἔσται κόσμος

καὶ διὸ ζαλῆς ἐν οἰκονομίᾳ αὐτῶν θεοπρεποῦς ὡραι-
ότητα γάρ, τῆς θεοπρεπείας τῆς γὰρ θεοπρεποῦς
ὡραιότερον :~

III ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ
οὐ παρασιωπήσεται :~

οὕτω προφητεύει τὴν δευτέραν τοῦ χριστοῦ πα-
ρουσίαν· ἐν μὲν γὰρ τῇ πρώτῃ ἀσυμφανῶς
ἦλθε, λαθὼν καὶ αὐτὸν τὸν διάβολον· οὐ γὰρ ἂν
ἠρώτα αὐτόν· ἐπὶ τοῦ ὄρους εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ·
ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ φανερῶς ἐλεύσεται μετὰ δόξης
καὶ δυνάμεως πολλῆς· τότε μὲν γὰρ ὡς θηρευτὴς τῶν
ἀφανισάντων ἧκεν ἐν οἰκείῳ σχήματι· τότε
δὲ ὡς κριτὴς τοῦ πλάσματος ἥξει· ὥσπερ
γάρ ἡ ἀστραπή φησιν ἐκπορεύεται ἐξ ἀνατολῶν
ἡλίου καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται
ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· πᾶσι φα-
νερὰ καὶ φοβερά· οὐ παρασιωπήσεται
δὲ ἀλλ' οὐ καὶ ζημιωθήσεται ἅπαντας :~

IV πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται
καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφό-
δρα :~

ὁ φρικτὸς αὐτοῦ καὶ ἀνυπόστατος διὰ τούτων
προαγορεύει· οὕτω γὰρ καὶ δανιὴλ ἐθεάσατο.
ποταμὸς γάρ φησι πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσ-
θεν αὐτοῦ· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· οἱ
τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· καταιγὶς δὲ ἐστι
ῥαγδαία ἀνέμου πνοὴ ἀφόρητος :~

V προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ
τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ :~

οὐρανὸν ἄνω, οὐκ ὑπὲρ βαθὸν· προσκαλέσε-
ται δὲ ταῦτα ἕνεκεν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ
καθὼς πολιτευόμεθα· διακρῖναι δὲ νῦν, τὸ ἐ-
λέγξαι λέγει· σκόπει δὲ ὅτι καὶ μάρτυρας ἀνά-
γων τὸν λαὸν [?] τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· μάρτυρας ταύτας συνθήκης ὧν πα-
ρέλαβεν ὡς μονίμους [?] καὶ ὡς περὶ
ἐκεῖνα τῶν ἁμαρτανόντων· ἢ κατορθούντων ἐστὶ
δὲ τὸ σχῆμα προσωποποιΐα· ὅπερ τοῖς ἀψύχοις
ἐμψύχων πρόσωπα περιτίθεται :~

VI συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους
αὐτοῦ :~

ὁσίους λέγει, τοὺς ἱερεῖς [?] ὡς ἀφοσιωμένους
καὶ ἀνατεθειμένους μόνῳ αὐτῷ :~

τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθή-
κην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις :~

ὡς δὲ οἰκοῦντας καὶ ἐκπληροῦντας ὡς οἱ ὄντ-
ως πρὸς αὐτὸν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ· ἐνταῦθα θυ-
σίαις· διαθήκην δὲ λέγει τὸν νόμον· μόνα γὰρ τὰ
τῶν θυσιῶν φυλάττοντες ὡς οὕτω πάντα τὸν νόμον
τηρεῖν· καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἐμεγαλαύχουν
ὡς θεοσεβεῖς ὄντες· συναγάγετε δὲ αὐτῷ τούτους,
ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν προ-
φητικῶν λόγων, καὶ ἱερεῖς

καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαι- 7
οσύνην αὐτοῦ :~

ἐλλιπῶς ὁ ἀντὶ τὸν θεὸν δίκαιον ὁμολογοῦμεν, προλαμ-
βάνει καὶ ἀνακηρύττει· ὅτι δίκαιος ὁ θεὸς ἐρεῖ.
καὶ γάρ φησιν αὐτὰ τὰ ἄψυχα ἀναγγελοῦσι τὴν
δικαιοσύνην αὐτοῦ, ἢ οὐρανοὺς λέγει τοὺς ἐπὶ τῶν
οὐρανῶν πεζοὺς τῶν ἀσωμάτων· ἄγγελοι περὶ θεοῦ οὐ-
σας [?] :~

ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν :~

οὕτω κατασκευάζεται δίκαιος ὤν· διότι ὁ θεὸς
μέλλων δίκαιον ὁμολογεῖσθαι· πάντων κριτής ἐστι· καὶ
λοιπὸν δίκαιος ἐρεῖ· φύσει γὰρ δικαιοσύνην
ἔχων :~

ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι :~ 8
ἐντεῦθεν αἱ τοῦ θεοῦ φωναί, ἐπιστατεῖ δὲ αὐτοῖς
πρὸς πάντων προσοχήν· ἄκουσον γάρ φησι, τοῦ-
τέστι πρόσεχε :~

ἰσραὴλ καὶ διαμαρτύρομαί σοι
ἀπὸ κοινοῦ πάλιν λαμβάνεται τὸ ἄκουσον· ἀπὸ
δὲ λαοῦ, προσέθηκε καὶ τὸ ἴδιον τοῦ λαοῦ,
καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα ὅτι ἰσραήλ· διαμαρτύρο-
μαι δὲ ἀντὶ τοῦ διελεγχθήσομαί σοι :~

ὁ θεὸς ὁ θεός σου εἰμὶ ἐγώ :~
ἐγὼ ὁ διαλεγόμενός σοι, ὁ θεός σου εἰμί· φρύζον-
τος [?] τοῦτό φησι καὶ πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἄρρη-
του μακροθυμίας· ὡς καὶ διαλέγεσθαι τοῖς δού-
λοις αὐτοῦ· ἐδεῖ πλησιάσει δὲ τὸ θεῖον· τὸ διάφορ-
μον τῆς ἀναισθησίας· καὶ παχύτητος τῶν ἀ-
κουόντων αὐτῶν :~

οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέ- 9
γξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου
ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός :~

οὐ τὸν παρόντα φησὶν ἔλεγχον ἐνεστήσαμεν·
ἐγκαλοῦντες περὶ τῶν θυσιῶν ὡς ἀμελουμένων,
οὐ μένουσι· καὶ γὰρ τὰ ὁλοκαυτώματά
σου διαπαντός, ἐν τῷ βωμῷ τοῦ ναοῦ μου
ἐστί· καὶ τότε ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἀνεγκλήτως

μεμένηκας· ἀλλ' ἑτέρας σου κατηγορῶ:—

10 οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρρους:~

Ὧν ἐπὶ μέρους, μὴ οἷόν με θεραπεύειν ἐν τούτοις· οὐ δέχομαι γὰρ θυσίας ἀνενδεὴς ὢν πάντων· καὶ πάντων μάλιστα πᾶσι χορηγός. ὅθεν τοῦ λοιποῦ οὐδὲ δέξομαι τὰς τοιαύτας θυσίας. εὐτονώτερον δὲ καθάπτεται τούτων διὰ τῆς Ἠσαΐου λέγων· τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν καὶ στέαρ ἀρνῶν· καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; καὶ Ἱερεμίας δέ φησιν· ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρετε· καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; καὶ πάλιν· οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, περὶ θυσιῶν· καὶ περὶ ὁλοκαυτωμάτων οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς· καὶ ἄλλα τοιαῦτα, διάφοροι προφῆται φασί· καὶ μὴν πολλὰ περὶ θυσιῶν διὰ Μωσέως ἐνομοθέτησεν. ἔστι δὲ λύσις τῆς δοκούσης ἐναντιότητος· ὅτι οὐ προηγουμένως δι' ἐμαυτὸν ἐνομοθέτησα τὰς θυσίας· μὴ γὰρ ἐχρῄζόν τι τούτων· ἀλλὰ συγκατάβασιν (?) δι' ἀσθένειαν ὑμῶν σκληρότητα (?)· ἀθύμως (?) γὰρ ὑμᾶς ἅπαξ εἰδὼς ἐν Αἰγύπτῳ μεμαθηκότας θυσίαν· καὶ ἡδέως πρὸς τοὺς καλλωπισμοὺς (?) ἔχοντας· συνεχώρησα τοῦ φρενοβλαβοῦς (?) νομίζειν μόνας (?) ταξάμενος τὰς θυσίας πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα διὰ τῶν (?) ἐν τούτων μνημονεύητέ μου· καὶ ἡ τῶν θυσιῶν ἡδονή, φυλάττῃ τὸ πρὸς ἐμὲ σέβας ἀγνώμοσιν (?) ἀχαρίστοις· καὶ ῥᾷον ἐπιλανθανομένοις μου· διὰ δὲ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ τῶν προσόντων (?) ἐκ Θεοῦ (?) σημείων βεβαιωσάντων ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι θεὸς, ἀποτέμνω τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διαρρήδην ἀπαγορεύω τὰς θυσίας, ὡς ἀχρήστους καὶ (?) ... ἀλλ' οὐκ ἐπείσθησαν (?) Ἰουδαῖοι παραλεγόμενοι (?) τὴν ἀλήθειαν· μόνον τὸ πρόσταγμα ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις φασίν:~

11 ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες:

οὐ δέξομαί φησι παρ' ὑμῶν (?) ταῦτα· ὅτι ἐμά ἐστι πάντα· θηρία δὲ ἀγροῦ λέγεται πάντα τὰ ἄγρια νενόμισται (?) καθαρά τε τετράποδα. τὸ γὰρ τῶν θηρίων ὄνομα, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ἀγρίων· ποτὲ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμέρων, τίθησιν ἡ γραφή· ἐμά οὖν ἐστιν ὡς ἐμοῦ, πάντα ταῦτα ποιήσαντος (?)· τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων θηρία τοῦ δρυμοῦ γράφουσιν· ἔνιοι μᾶλλον θηρία ἀνοήσαντες (?) τὰ ἄγρια· ἀγροὶ μὲν γὰρ τὰ ἀνήμερα (?) θηρία, δρυμοὶ δὲ τὰ ὑλώδη θηρία προφητεύων (?) κτήνη ... ἐξῆς ποιεῖν ὅτι οὐ τὰ ἀνήμερα μόνον ἐμά ἐστιν· ἀλλὰ καὶ τὰ ἄγρια· ἐξ ὀλίγων δὲ ζώων, ὅλα τὰ θυσιαζόμενα δηλοῖ:—

ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ:— 12

γνωρίζω ταῦτα, ἠριθμημένα ἔχω ὡς δεσπότης πάντων:~

καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστι:~

ὡραιότητα ἐκάλεσεν ἀγροῦ, τοὺς ἐν ἀγροῖς φυομένους καρπούς· τοῦτο γὰρ κάλλος ἐστὶ τῶν ἀγρῶν· καὶ ὡραῖα διὰ τὰς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀνομάζονται. μετ' ἐμοῦ δὲ ἐστὶν ἀντὶ παρ' ἐμοί· ἐν ἐξουσίᾳ μου. ὅρα δὲ πῶς ἐμφατικῶς ἐμνημόνευσε πάντων· προσεφέροντο γὰρ εἰς θυσίαν ἀπὸ μὲν τῶν τετραπόδων βόες καὶ τράγοι καὶ πρόβατα· ἀπὸ δὲ τῶν πετεινῶν περιστεραὶ καὶ τρυγόνες· ἀπὸ δὲ τῶν καρπῶν, σεμίδαλις καὶ οἶνος, καὶ ἔλαιον:·

ἐὰν πεινάσω οὐ μή σοι εἴπω:~ 13

οὐ τὸ (?) ... καὶ ἐρωτῶ (?) ἐπεὶ διὰ σοῦ ... αὐτοῦ παχύνει (?)· οἱ ὀνομάζοντες (?) τὸν θεὸν δέεσθαι τῶν θυσιῶν ὡς βρωμάτων (?). φησὶν οὖν ὅτι εἰ καὶ ὀρθῶς ὑπελαμβάνετε, οὐ κἂν ἐζήτησα φαγεῖν ἀπὸ σοῦ· καὶ ἀλήθειαν (?) ...:—

ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς:~

ὥστε οὖν οἷον (?), ἔλαβον ἂν αὐτός:~

μὴ φάγομαι κρέα ταύρων· ἢ αἷμα τράγων πίομαι:~ 14

δι' ἐρωτήσεως ἐπὶ πλατύτερον ἐλέγχει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν· μὴ γάρ φησιν ὡς οἱ ψευδώνυμοι θεοὶ τῶν ἐθνῶν, τοιαύτης βρώσεως καὶ πόσεως ἐπιδέομαι· ὅπου γε καὶ πολλοὶ τῶν ἐπιεικεστέρων ἀνθρώπων ἀποστρέφονται πάντα καὶ δι' ἀπιστίας (?) ...:~

θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως:~ 15

ἀναφανερῶς ἐκβαλλόμενος τὴν νομικὴν λατρείαν, καὶ ἀντεισάγων (?) τὴν εὐαγγελικήν· ἡ γὰρ δι' αἰνέσεως θυσία τοῖς χριστιανοῖς ἀπονενέμηται (?)· αἴνεσιν δὲ λέγει τὴν εὐφημίαν, ἢ τὴν εὐχαριστίαν· καὶ ἀμφότερα δὲ ποιοῦμεν· ἐφ' οἷς ἐκ τοῦ μυστηρίου (?) ... παρῆλθε· καὶ τὰ πρὸς χρείαν καὶ ἀπόλαυσιν ὠφελούμεθα· καὶ ἐπιγνώσεως προσελάβομεν· ἢ ἁπλῶς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς εὐεργετηθεῖσιν:~

καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐ-
χάς σου:~
ἃς προσηύχω τὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σου· χρεώστης
γὰρ τοῦτο ποιῶν· ἢ ἐπαγγελίας τὰς ὑποσχέσεις
τὰς ὑπὲρ τοῦ εὐαρεστῆσαι αὐτῷ· οὕτω γὰρ ποιῶν καὶ
ἰουδαίοις ἐπιτέταλται, καὶ ἡ μᾶς ἐπαγγελομένους
δουλοῦσθαι αὐτῷ· εὐαρεστῆσαι μόνος ὁ ἐνάρετος· τὸ
θύειν ζῶα οὐκ ἤρεσεν· καὶ γὰρ οὐ ζητεῖ θυσίαν παρ' αὐτοῦ
ἢ ἐνάρετα:~
16 καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψε-
ώς σου καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με:~
ὑψίστου· καὶ ἀπόδος ὃ ποιῶν χρεωστεῖς καὶ τὸ
θαρροῦντας ἐπικαλεῖσθαί με· καὶ ἐξελοῦμαί
σε τῆς θλίψεως· τῆς ὅτε παρ' αὐτὸν ὅτε παρα
δαιμόνων· καὶ δοξάσεις με, ὡς ἀψευδῆ· καὶ ταχὺν
βοηθόν· παραιτεῖται δὲ τὰς ἀναίτους τῶν εὐαγγελικῶν
λατρείας θυσίας ὡς ὅτε, εὐθὺς καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐνέ-
φηνε τριάδος· θύσον γάρ φησιν τῷ θεῷ· εἶτα, καὶ
ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ· εἶτα καὶ ἐπικάλεσαί με·
οὐχ ὡς ἐννοηθῆ μόνον τὸν πατέρα, καὶ μόνον ὕψι-
στον τὸν υἱόν· καὶ μόνον ὕψιστον τὸν ἐπικαλεῖσ-
θαι ἄξιον, τὸ πνεῦμα ἅγιον· ἀλλ' ὡς τῆς τοιαύτης
διαιρέσεως, τῆς διαιρ... τῶν ὑποστάσεων ὑποδηλωθῇ:~
17 τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός· ἵνα τί σὺ
ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀνα-
λαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόμα-
18 τός σου· σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν
καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ
ὀπίσω:~
ἁμαρτωλοὺς καλεῖ, τοὺς δῆμον τῶν ἱερέων καὶ γραμ-
ματέων· τῶν ἐν ἰουδαίοις· οἳ τίνες δῆθεν ἠγοῦν
τὰ μὲν τῷ λαῷ τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου· καὶ
διὰ στόματος μόνον εἶχον ὅλην τὴν νομικὴν διαθή-
κην οὐδ' ἀκαρδίας· μεταλαμβάνοντες· καὶ ἐπὶ
τοῦτο μόνον, καὶ δὴ καὶ σοφώτερος ἐκεῖθεν ἑαυτούς·
τὰς γὰρ ἁμαρτίας δὲ ἔπραττον· τὸ γὰρ, ὁ λέγων
τὸν λαόν· ὅτι τὰ μὲν λέγουσιν ὑμῖν ποιεῖτε·
κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· διὰ τί φησιν· διδάσ-
κει μὲν ἄλλους· σὺ δὲ ἐμίσησας τὴν ἀφορμὴν διδάσκω
παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς νόμους· καὶ ἐξέβα-
λες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω· τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ
αὐτῶν· ὀπίσω γάρ τις ὢν τῷ μήσου μὴ ὂν· ἀπ' ὄψεως
δὲ αὐτῶν ὡς μὴ ποιοῦντας ἀφεῖναι· ὥστε λόγους μὲν
ἀναλαμβάνεσθαι αὐτῶν, ἔργα δὲ ἀποθέσθαι:~
19 εἰ ἐθεώρεις κλέπτην συνέτρε-
χες αὐτῷ:~
ὅρων ἐθεάσω ἐμπίπτοντα τὸ τῆς ἁμαρτίας κακόν· εἰ
θεώρεις κλέπτην· ἢ συνεῖναι πράττεις· ἢ συνευδόκεις
τῷ πράττοντι· διαλαβὼν μὴ συμφερόμενος ζητεῖν ἢ
συναπολύειν:~
καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις:~
αὐτῷ μοιχῷ ἐκοινώνησας τῆς τοῦ αὐτοῦ τρόπου καὶ
θεὸν τοῦ κλέπτειν συνέτρεχες· μοιχὸν δὲ ἐνταῦθα
καὶ τὸν πορνικὸν· καὶ ἁπλῶς τὸν ἀκόλαστον:~
τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν:~ 20
ἐπληρώθη ψεύδους ἀδιαφόρως ἢ συντάξεως:~
καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητα:~
οὐ τὸ δῆλον:~
καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κα- 21
τελάλεις:~
ὑμεῖς ἐνθυμεῖτε τί σοι:~
καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον:~
ὁ αὐτὸς λέγει πάλιν δι' ἄλλης ἑρμηνείας, ἀντὶ τοῦ
τοῦ κατηγορεῖν ... ἀπαγγέλλειν:~
ταῦτα ἐποίησας καὶ ἐσίγησα:~
μακροθυμήσας ἀπεκδεχόμενος τὴν μετάνοιάν σου:~
ὑπέλαβες ἀνομίαν ὅτι ἔσομαί σοι ὁ- 22
μοιος:~
ὑπὸ τῆς ὑπομονῆς οὐδὲ ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ ἐνθυμήθης ἀνο-
σιότητα· αὕτη δὲ ἦν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος δῆλ-
ον, ὡς συνευδοκῶν τοῖς ἁμαρτάνουσιν:~
ἐλέγξω σε καὶ παραστήσω κατὰ πρόσω-
πόν σου τὰς ἁμαρτίας σου:~
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως:~
σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ 23
θεοῦ:~
ὅσοι παρῆλθεν οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ δι'
ὅτι μακροθυμεῖ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν:~
μήποτε ἁρπάσῃ καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος:~
ἀντὶ τοῦ μακροθυμίας, ἐπὶ μακροθυμῶν
ἐξασφαλίζεται αὐτούς· μήποτε φησιν ἁρπάσῃ τὰς
ψυχὰς ὑμῶν· διὰ τῶν ἀγγέλων ἀποτόμως καὶ αἰφνιδίως:~
θυσία αἰνέσεως δοξάσει με:~ 24
ἄλλην παραγγέλλει τὴν τῆς καινῆς φανερῶς θυσίαν,
ὅτι αὐτή με φησιν δοξάσει· ὥσπερ τιμήσει· οὐ
διὰ ζώων:~
καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ:~
αἰνέσεως ἐκεῖ ἐστιν ὁδὸς σωτηρίας· διὸ τῆς
ὁδοῦ αὐτῷ τὰ θύοντι δεικνύει τὸ παρ' ἐμοῦ σωτήριον·
τὴν καινὴν ἂν τις γράφων εὐθὺς ζωγραφοῖ

μορφαῖς τὸ καθαρόν· γίνεται δὲ καὶ μετὰ τὸ διὰ λουτροῦ ὑπο
στῆναι τι· αὐτὸ προσφόρως μου φασί· ὅθεν γὰρ ὁ σὸς
ὑπολείπεται τὸ βάπτισμα ἢ τῆς μετανοίας·

εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἐν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Νάθαν τὸν προφήτην ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς Βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα Οὐρίου·

ν 50

Ἐοικότως ὁ τίτλος μέν, ὅτι προφήτης ἔχει· παραμπε
ποιήσατο αὐτὸ τίτλος αὐτῶν, τοῖς ἐντυγχάνουσι·
οὐ μόνον γὰρ καὶ τὸ ἀλληλον θεραπείαν ἐξομολογήσεως
τῆς πρὸς αὐτὴν τῆς μοιχείας Βηρσαβεὲ καὶ τοῦ νοητοῦ
φόνου ἀνδρὸς αὐτῆς Οὐρίου διὰ τοῦ παρόντος ψαλ
μοῦ κατεσκεύασεν· ἀλλὰ καὶ περὶ διαφόρων
ἄλλων· ἔτι δὲ καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως Ἱερουσαλήμ· τῆς μετὰ
ταύτην ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου· τῶν αἰχμαλώ
των προεῖπεν· οὐ γὰρ ἀπέστη ἡ παντελῶς ἀπ' αὐτοῦ
καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα· διὰ τοῦτο προγινώσ
κων τοῦτο, ὅτι μετὰ τὸν ἀπολούσεσθαι τὸν ἔμπροσθεν, καὶ τὰ
μετὰ ταῦτα προσεγίνωσκε· οὐ δὲ γὰρ ἀπολαβεῖν ἐζήτη
σε τὸ ἅγιον πνεῦμα· ἀλλὰ μὴ ἀφαιρεθῆναι ἀπ' αὐτοῦ· εἶπε
γὰρ ὅτι τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς
ἀπ' ἐμοῦ· ἁρμόζει δὲ καὶ πᾶσιν ἡμαρτηκόσιν
ἡ παροῦσα ἐξομολόγησις· ἡ τίς δὲ ὥσπερ τὸ κατὰ
περιτίθησιν, ὅτε εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Νάθαν ὁ
προφήτης· τότε γὰρ ἐξωμολογήσατο ἐν ἐλθεῖν ἐ
τὸν παρελθόντα καιρὸν ἀφροντιστίᾳ διακείμενος·
τὸ δὲ ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς Βηρσαβεέ, οὐχὶ τῇ
παρουσίᾳ καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Νάθαν· ὕστε
ρος γὰρ διῆλθεν ἐνιαυτός· ὡς ἡ τρίτη ἡ βίβλος
τῶν βασιλειῶν ἱστορεῖ· ἀλλ' ὅτι ἡνίκα ταῦτα τῷ χρό
νῳ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποσημαίνει· διὸ μετὰ τὸ εἰσ
ελθεῖν πρὸς Βηρσαβεὲ καὶ ἐκεῖνο μου πεποί
ηκε·

I ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου·

Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἄξιος τοῦ μεγάλου ἐλέους σου
ὅτι μεγάλα ἥμαρτον·

II καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου
ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου·

Τὸ αὐτὸ ἐδιπλασίασε νόημα· συνήθεια γὰρ τοῦ
τοιούτου ὁ σκοπός· ἀνόμημα δὲ λέγει, τὴν παρανομί
αν τῆς μοιχείας καὶ τοῦ φόνου· καὶ ἀμφότερα γὰρ ὁ νόμος ἐ
κώλυσεν ἀνόμημα δὲ ταῦτα ἐκάλεσεν ὅτι διὰ
κην ἀλλοφύλου τοῦ ὑπὸ τὸν νόμον ἐπλημμέ
λησεν·

III ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου·

συνεχωρήθη γὰρ καὶ διὰ τοῦ Νάθαν εἰπόντος· ὅτι
καὶ κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου· ἀλλ' ὑπὸ θερμό
τητος ἐπὶ πλῆθος αἰτεῖ παρακαλεῖ· ἤτοι ἐπὶ πλέον
αὐτῶν ἀρκεῖ·

καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με·

ὁ αὐτὸ λέγει πάλιν ἁμαρτίαν· ὅτι κυρίως ἁμαρτία
ἡ τοῦ νόμου παράβασις· πλὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ
στον, τὸ τῆς ἀνομίας καὶ παρανομίας· καὶ ἁμαρτίας
ὀνόματι ἀδιαφόρως χρῆται καὶ ἀντ' ἀλλήλων·

IV ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω
καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ
διαπαντός·

λέησόν με φησὶ καὶ καθάρισόν με· διότι οὐκέτι
λανθάνομαι τῆς ἁμαρτίας· ὡς ἐν καταφρονήσει
διὰ τὸν ὄγκον τῆς βασιλείας· ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς ὀλίγον
ἔλαθον· ὅμως ἐγὼ γινώσκω ταύτην ἤδη νῦν· καὶ
βλέπω αὐτὴν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· ποῖος τοῦ
συνειδότος ὀφθαλμοῖς ἐπὶ κρείσσω πληροῦσαν τὴν
ἐμὴν ψυχήν· ὅπερ μετανοοῦντι ἐστὶ ἀληκτρυόνος
τε κηρύγματος· καὶ πρόξενον συγχωρήσεως·

V σοὶ μόνῳ ἥμαρτον·

ἀντὶ μόνῳ δικαστῇ ὑπόκειμαι· βασιλεὺς γὰρ ὢν
σὲ μόνον ἔχω τῶν πεπραγμένων μοι δικαστήν·
τῶν ἄλλων ἁπάντων κύριος ὢν καὶ κατ' ἐξουσίαν
ποιῶν ἃ βούλομαι· ἢ καὶ ὅτι τοὺς σοὺς νό
μους παραβάς, σοὶ καὶ τῷ νομοθέτῃ τούτων
ἥμαρτον·

καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα·

αὐτὰ γὰρ ὁρᾷς· καὶ οὐχ ὅτε γίνονται μόνον, ἀλλὰ
καὶ ὅτε μελετῶνται, τοῦτο δὲ εἶπε καταισχύνων
ἑαυτόν· καὶ οὐ καταισχυνθεὶς τὸν θεὸν ὁρῶντα
γινομένην τὴν ἁμαρτίαν· ὅρα δὲ πῶς ὥσπερ
ἐν ὅσῳ ἁμαρτήματος δοκεῖ ἐλέγχειν· διὰ τὸ ἀπερ
γάσασθαι τῆς μοιχείας τὸν φόνον· ἐκείνη γὰρ ἀπερ
γάσατο τοῦτον·

ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε·

ἐποίησα δὲ τὸ κακὸν ἐνώπιόν σου κατὰ τῆς ἐ
μαυτοῦ κεφαλῆς· ἵνα ἐν πᾶσι δικαιολογί
αις σου ταῖς πρὸς ἐμέ, καὶ ἐν τῷ κρίνεσθαί
σε ἐμοί· περὶ ὧν σὺ μὲν βασιλέα με πεποί
ηκας καὶ οὕτως ἐδόξασας· καὶ παρ' ὀρ
γήσας με δικαιωθῇς μᾶλλον σύ· καὶ καταδι
κασθῶ μὲ τὸν ἄθλιον· ὥσπερ τὸν εὐεργέτην Ver pag. 20

ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται ὑμᾶς·

Ἐρέθη ἐπὶ πῦρ ὡσεὶ ζῶντας ὁ Δαυὶδ τὸν Σαοὺλ καὶ μέχρι ζῆν αὐτὸν παρ' αὐτοῦ ἐπαγγειλάμενος ἐμαθήνατο τὴν πανωλεθρίαν ἑαυτοῦ. ὡσεὶ ζῶντας οὖν, ἀντὶ καὶ μέχρι ὡς ζῶντας. ὡσεὶ ἐν ὀργῇ δὲ, διὰ τὸ ἀπότομον καὶ συμπαθὲς τοῦ ὀλέθρου καταπίεται. ἡ ὀργὴ δ' ἐπὶ τοῦ θεοῦ εἰλήφθω·

X xl εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν·

Iahn. 57 Λίαν οὖν λέγει τὸν ἀδικήσαντα ἐπιβουλεύσαντα εὐφρανθήσεσθαι, οὐκ ἐπὶ τῷ πτώματι τοῦ πονηροῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ οὐ πρὸς τὸ βλάπτον ἀδικηθεὶς ὑπὸ [illegible] βλαβεὶς ἐν ἀνάγκῃ [illegible]

τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ·

Οὐ βαπτίσει αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ αἵματι αὐτοῦ νίψεται, ὡς ἀθῷος τοῦ τοιούτου αἵματος. ἐρεῖ γὰρ ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν ἀπαιτοῦντα, ἐν τῷ ἀνδρὶ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ· ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου. τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι ἐν τῷ λέγειν τὸ αἷμα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καθαρισθήσεται ἑαυτοῦ ἐπὶ χεῖρας ἑτοίμως πράξας εὐλαβέστερος διὰ τὸν φόβον γενόμενος·

XI καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος· εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ· ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ·

Καὶ ὁ συνετὸς ἄνθρωπος ἰδὼν τὸν ἀδικηθέντα μεγαλυνθέντα, ἐρεῖ συλλογιστικῶς· εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ, καὶ οὐ μάτην ἐργάζονται τὴν ἀρετὴν, δῆλον ὅτι ὁ ἀνταποδοτὴς ἐστιν ἐν αὐτοῖς ὁ ἐκδικητής· ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ ἐν τῷ κρίνων αὐτούς. δηλοῖ οὖν τε τὸν οὕτως συλλογιζόμενον καὶ ἄλλους ἀκούοντα καὶ λοιπὸν βελτιοῦσθαι ἐντεῦθεν τὸν ἄνθρωπον γενήσεσθαι·

XII εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν· ὁπότε ἀπέστειλε Σαοὺλ καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν·

58 Ὁ Σαοὺλ ἀφορμὴν τῷ Δαυὶδ ἐπιβουλεύων [illegible] καὶ τῆς συνετίσεως τοῦ ὁ [illegible] ἐπαναστάς, ἐκπεσεῖν αὐτὸν [illegible] καὶ ἀναχωρήσαντος ἀποστείλας περιέστησε φρουρὰν φθονῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· τοῦτο δὲ καὶ Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ

τὸ πρῶτον μὲν Σαοὺλ [illegible] ἡ δὲ Μελχὸλ καὶ τὰ μηνύματα δοῦσα τῷ ἀνδρί, παρεσκεύασε διὰ θυρίδος αὐτὸν ἀποδρᾶναι· καὶ οὕτως ἡ πρώτη βίβλος τῶν βασιλειῶν πλατύτερον ἱστορεῖ. διαφθορῶν δὲ συνέταξε τὸ προκείμενον ψαλμὸν ἐπὶ τούτῳ. φρουρεῖ οὖν ἄλλως ἐξηγητέον τὴν προσγραφὴν τοῦ ψαλμοῦ· πρὸς τὸ μὴ διαφθείρῃς παρεστῶτα, ἀρ' ὅ ἐστι τῶν ὑπομνημάτων, ὁρᾷ καὶ μὴ διαφθείρῃ τὸ ὑπόμνημα· ἀλλὰ τοῦτο ἐξῆς τῆς γραφῆς, τῷ Δαυὶδ φησὶ ποιήσας ἀνεστηλώθη τὸν μνήμην τοῦ γεγενημένου·

ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ λύτρωσαί με· ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσόν με·

Ἐπανισταμένους λέγει τοὺς ἐπιτιθεμένους, καὶ ἐφορμῶντας αὐτῷ συστρατηγούς· ὁ Σαοὺλ δηλαδή καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν στρατιωτὰς, καὶ τοὺς συνεργοῦντας αὐτῷ δαίμονας. τοιοῦτοι γὰρ καὶ ἐργάζονται τὴν ἀνομίαν· καὶ ἄνδρας αἱμάτων τοὺς γὰρ ἐπιβουλεύοντας τοῖς ἀνθρώποις ἀνόμους· ὁ ἀνὴρ αἱμάτων, ὁ χαίρων αἵμασι·

ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου·

Ὥσπερ θῆρας, τὸ ἐπὶ τοῖς συνελάβοντό με περικυκλῶν τὸν οἶκόν μου, ἐν ᾧ διατρίβοντος ὤν με·

ἐπέθεντο ἐπ' ἐμὲ κραταιοί·

Ἰσχυροὺς αὐτοὺς ὀνομάζει διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ πλῆθος, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἰσχυρόν·

οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε·

Λείπει τὸ αἰτία· οὔτε γὰρ ἠνόμησα, οὔτε ἥμαρτον εἰς αὐτούς, ἵνα καὶ αἰτίαν ἔχοιεν τοῦ ὅπως ἐπιβουλεύωσί μοι. δεῖ δὲ καὶ διαφορὰν ἐν τούτοις εἰδέναι· τῆς ἀνομίας μὲν νοητέον τὴν μείζονα, πλημμέλειαν δὲ, ἁμαρτίαν δὲ τὴν ἐλάττω·

ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα·

Χωρὶς πταίσματος ἐπολιτευσάμην πρὸς αὐτούς· ἢ ὅτι τοῦτο μὲν ἄλλοι κατορθοῦσι, καὶ χωρὶς ἀνομίας κατόρθωσα, ὅσα κατόρθωσα· ἁρμόσει δὲ καὶ μετ' ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου, ἐπιβουλευομένου ὑπὸ Ἰουδαίων·

ἐξεγέρθητι εἰς συνάντησίν μου, καὶ ἴδε·

XII 58

68

135

6

λθε ἀσύστατον εἶναι τὴν σὴν μορφὴν καὶ ἐπι-
τρέψουσι· καὶ ἰδέ, οἱ ἀπαράλλακτοι πάντων ἀνθρώπων πο-
τὲ ὡς ἀρχὴ καὶ ... πολλάκις φέρει καθ' ἡμῶν· ἀνίκητον
γὰρ πάθος καὶ παντελῶς ἀπόσκοπον :~

καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη.

κυρίως λέγει, τὰς ἀγγελικὰς τάξεις· ἢ ὁ θεὸς τῶν
δυνάμεων· ἀντὶ τοῦ δυνατὸς· ἢ ὁ δυνάμενος χορη-
γός· ἀντὶ παρακαλεῖ αὐτόν, ἐπισκέψασθαι
πάντα τὰ ἔθνη διὰ τοῦ ἐναντίον· προέγνω καὶ
τοῦτο τὸ μυστήριον :~

μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

οὓς ἂν ἐπιστροφὰς ἔχοντας· ὅσοι τοῦ ...
καὶ τοὺς ἀμύνειν καὶ κολάσαι· καὶ τοὺς δαίμονας
ἀγνώμονες ... διὰ τοῦ ὑποδείγματος, οἷα ...
ἐνόν :

ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων καὶ κυκλώσουσι πόλιν.

ὁ ἑσπέρας, τὸ ὀψὲ τῶν σημείων προφητεύει
δέ, ὅτι ἔσται καιρὸς ὅτε οἱ νέοι τῶν Ἰουδαίων
ἐπιστρέψουσιν ὡς λιμῷ ἀποτιθέμενοι ...
αὐτῶν· καὶ ... ἐν αὐτῇ τροφὰς διὰ
ἀλλόφυλον τὴν κυριευθεῖσαν αὐτῶν· λιμώξουσι
σφοδρῶς· καὶ οὐ ... ἐν τῇ λιμῷ ... στυγνάσουσι ...
ῥηθήσονται· ὁ ... καὶ γὰρ ὁ ... ὁρᾶται ...
παραδέδωκε ... τὴν κύνα παρέλαβε ...
τὸ λιμώττειν, τοῦ τὸ ζῷον ... διὰ τὴν
ἀναίδειαν :

ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

ἀποφαίνεται ... καὶ τοῦ Χριστοῦ ...
... παραιτούμενοι ... ὡς προ... μεν· ὁ
... ἰδοὺ ... ὅζων παρὰ ... ἀλέκτωρ
Ἑβραίων ... πλεῖστον ... τέθειται :~

καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν.

ῥομφαίαν καλεῖ τὸν θανατηφόρον λόγον· ὅς ἐστιν,
ἡ ... ἀπόφασις :~

ὅτι τίς ἤκουσε.

οἱ ταῦτα λέγοντες, ὅτι ... αὐτοῖς, οὐ-
δεὶς ἤκουσεν ... τοῦ ἐπιβουλευο-
μένου, ... ἀντὶ γὰρ τοῦ τίς,
οὐδεὶς ἐξέδωκεν ὁ σύμμαχος· διὸ καὶ

γὰρ φησὶν αὐτὸν ἀβοήθητον :~

καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσῃ αὐτούς.

οὕτως ὅμοιόν ἐστι τῷ ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελά-
σεται αὐτούς· περὶ οὗ ἐν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ προείρη-
ται :

ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη.

ἀντὶ ... τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου· τὰ πολ-
λὰ ... δουλεύσαντα, λέγει ὅτι καὶ ἀπώλεσας, τὰ
... δαιμόνων :

τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω.

οὕτως ἑαυτῷ φασὶν ἀπὸ τοῦ Δαυίδ ὅτι ... ὀφείλο-
μέν μοι βασιλεύειν, οὐχ ὡς σοφία ...
ἀνῃρηκὼς τὸν Σαούλ· ἀλλὰ παρὰ σοῦ πάντα ἐστιν· τοῦ-
το γὰρ τὸ φυλάξω σημαίνει νῦν· δέομαι ...
ὅταν σὺ θελήσῃς τότε πρὸς σὲ αὐτὸ παρασχεῖν.

ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

ὅτι σύ μοι βοηθὸς, ὁ πάντα δυνάμενος :~

ὁ θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με.

θεός μου, ὅς ἐστι· τὸ ἔλεος αὐτοῦ προλάβοι
τὴν ἐμὴν ἀπόγνωσιν· οὕτω ταχέως βοηθήσει :~

ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.

ἀπὸ τοῦ, ὅσα βούλομαι ἢ ὅσα ἀγαθόν ἐστι· τοιοῦτον
... καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπάθον ὅσα φθο-
νοῦσι, ἐν τῷ ... ψαλμῷ καὶ ... :

μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μή ποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου· διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτούς, ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.

... τοῦ προφήτου ... ἀνεξικακίαν· εὐχὴ καὶ
... καὶ ἡμᾶς· παρακαλεῖ γὰρ μὴ ἀναιρεθῆ-
ναι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ προαναιρεθέντες
ἐπιλάθωνται τῶν θείων ἐντολῶν, τοῦ λοιποῦ·
ὁ γὰρ ἀποθανὼν, ἐπιλανθάνεται ἤδη τοῦ νόμου·
φησὶ γάρ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων
σου· ἀλλὰ διασκορπισθῆναι τοὺς ἡττηθέντας
καὶ ταπεινωθῆναι· καὶ οὕτω βελτιωθῆναι ...
μένουσι ... οὕτως ἐζήτησεν· ὅ ...
ἔδει καὶ ... καὶ τοὺς μὲν ...
λε· τοὺς δὲ βελτιωθῆναι μέλλοντας φυγὰς
παρεσκεύασε· καὶ οὕτως ἐπλήρωσε τοῦ
... ἡ αἰτία, ... αὐτῶν [illegible] ταπεινῶν :

ἁμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν.

τὸν λόγον πάλιν τῶν χριστοκτόνων ἐπι-
ναρεχάλεσε, ὅτι ἁμαρτία τοῦ στόματος αὐτῶν

κληρ[illegible] καὶ ὁ [illegible] :~
τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριόν σου μόσχους :~
Ταῦτα μὲν καθ᾽ ἱστορίαν· ἀναγωγικῶς δὲ περὶ τῆς
ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· καὶ τῆς εὐαγγελικῆς θυ-
σίας προφητεύει· εὐδοκίαν μὲν λέγων τὴν
ἐκ Θεοῦ κλῆσιν τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀγαθὴν βούλησιν· Σιὼν δὲ
τὴν πολιτείαν τῶν Χριστιανῶν· τείχη δὲ αὐτῆς τοὺς
ἐπισκόπους καὶ διδασκάλους· θυσίαν δὲ ἀποδεκτὴν καὶ τὴν
θυσίαν δικαιοσύνης· ἤγουν ἀρετῆς· καὶ ἀνα-
φορὰν μὲν τὰς δι᾽ ἀγάπης ἐκμόρφους καὶ ὡς τῶν ὁμο-
λογητῶν· ὁλοκαυτώματα δὲ τὰς καθόλου κλήρων
τῶν μαρτύρων ἢ τελείων, τοὺς διὰ ξίφους ἀ-
κροτηρίας μετὰ τῶν ὁμολογητῶν· μόσχους δὲ τοὺς τῶν
μαρτύρων στρατοὺς ἢ τελείων, τοὺς ἐκμόρφους ἀρετῆς
ὡς τὴν ἐγγάμων· ἢ ἐν ἀλλοβίοις τῆς κοσμικῆς· μόσχους δὲ
τοὺς τελείους ὡς τὴν ἐναρμονίαν· ἢ ἐν μοναδικῇ πο-
λιτείᾳ· μόσχοι δὲ οἱ τὴν χορηγίαν τῶν ἀρετῶν· καὶ
πίονες τῷ ὄντι· καὶ κεραΐζοντες τὸν διά-
βολον καθόλου· τέλειοι οἱ τέλειοι· καὶ πραΰτατοι.
ἢ καὶ ὅσοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναγωγῇ θεοσεβείας ἀνεκδιηγήτου
μὴν ἐκ διδασκαλίας τοῦ Θεοῦ· χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι πο-
λοὶ πολλάκις τὴν διάθεσιν τοῦ μέλλοντος χρόνου,
ἀντὶ εὐκτικοῦ λόγου παραλαμβάνουσιν ἐν ἰδιώ-
ματι δὲ καὶ τοῦτο τῆς ἑβραΐδος διαλέκτου λέ-
γοντες· ὡς τὸ ῥῦσαί με ἰάσομαι καὶ καθα-
ρισθήσομαι πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευ-
κανθήσομαι καὶ ὅσα τοιαῦτα :~
εἰς τὸ τέλος· συνέσεως τῷ Δαυίδ· ἐν τῷ ἐλ-
θεῖν Δωὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖ-
λαι τῷ Σαοὺλ καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἦλθε Δαυὶδ
εἰς τὸν οἶκον Ἀβιμέλεχ
51 Φεύγων ὁ Δαυὶδ τὸν Σαοὺλ, ἐπέλασε καὶ ἀ-
πελθὼν εἰς Νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων πρὸς
Ἀβιμέλεχ τὸν ἀρχιερέα, ἐποίησεν ὅσα
ἐνταῦθα ἐπὶ γραφῇ τοῦ Λ΄ ψαλμοῦ ἐξηγησάμεθα.
τοῦτο νῦν δὲ ὁ Δωὴκ ὁ ἰδουμαῖος βασιλικῶν ἡμι-
όνων ἐπιμελητὴς, καὶ ἐμήνυσε τῷ Σαοὺλ·
καὶ κατ᾽ αὐτοῦ Ἀβιμέλεχ ἐξεμήνυσε τοῦτον, ἵν᾽
ὀργισθεὶς καὶ ἀνέλῃ, διὰ τοῦ Δωὴκ τοὺς ὀγ-
ἱερεῖς· κατασφάξαι δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς
πόλεως· καὶ πανωλεθρίαν τὴν διαφθορὰν.
ὁ μαθὼν ὁ Δαυὶδ, ἔγραψε τὸν παρόντα ψαλμὸν εἰς
ὑπομονὴν τῶν ἀδικουμένων· εἰς τὸ τέλος
δὲ ἐπιγέγραπται παραινοῦν εἰς τὸ τέλος
λέγει ἐπιγέγραπται τῶν ἀδικούντων ἀποβλέπειν
καὶ μακροθυμεῖν· συνέσεως δὲ ὅτι συνέσεως
δεῖται ὁ ἀδικούμενος πρὸς ὑπομονήν :~
Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός :~ I
Πρὸς τὸν Δωὴκ ὁ λόγος· οὐ γὰρ δὴ μᾶλλον ἐγκαυχᾶσ-
θαι ὤφειλες ἐπὶ τῇ κακίᾳ· κακίαν δὲ λέγει, καὶ
βουλὴν τὴν ... δυνατὸν δὲ αὐτὸν εἶπε, διὰ τὴν πρὸς
τὸν Σαοὺλ οἰκείωσιν· ἢ δυνατὸν εἰς τὸ κακῶσαι :~
ἀνομίαν ὅλην τὴν ἡμέραν ἀδικίαν ἐ- II
λογίσατο ἡ γλῶσσά σου :~
Τὸ ἐλογίσατο, ἐφθέγξατο εἶπεν ὁ Θεοδωρήτου· τὸ
δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν φησὶν ὁ
Σύμμαχος· ἔστι δὲ ἡ σύνταξις οὕτως· ἀεὶ
φθέγξατο ἡ γλῶσσά σου ἀνομίαν· ἀδικίαν ἀνα-
ζωδέτως· ἤγουν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν καὶ διὰ
πάσης δὲ ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ, ὡς πάντη διεφθαρ-
μένου· οὐ γὰρ ἂν τοιαύτην πόλιν ἀπώλεσεν, ἃ μὴ
παντάπασιν ἀνίατος ἦν :~
ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον :~ III
Δόλον ἐνταῦθα τὴν διαβολὴν καλεῖ· ἣν παρεσκεύ-
ασεν οὐ τῶν δραστήριον, ὡς διὰ κῆν ξυροῦ
ἐκθερίσαι τὴν πόλιν τῶν ἱερέων· διέβαλλε
γὰρ τοὺς περὶ τὸν Ἀβιμέλεχ ὡς συνεργοὺς
τοῦ Δαυίδ :~
ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην· IV
ἀδικίαν ὑπὲρ τοῦ λαλῆσαι δικαιο-
σύνην :~
Ἀντὶ τὸ κακοῦ μᾶλλον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ὡς πάσω· καὶ
τὸ λέγειν ἄδικα μᾶλλον ἢ τὸ λέγειν δίκαια :~
ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ V
γλῶσσαν δολίαν :~
Πάντα τὰ ῥήματα καταποντίζοντα καὶ ἀφανίζοντα
τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀναχεθῶσιν· ὡς κύματα
ταῦτα δὲ ἠγάπησας, ἐν γλώσσῃ δολίᾳ· ἤγουν
ἐπιβουλῶ· τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων γλῶσσα
δολία γράφουσιν· ἐφ᾽ ὧν ἀποδιαιρετέον τὸ
γλῶσσαν δολίαν· ἵν᾽ ᾖ ἠγάπησας τὰ γλῶσσαν δολίαν :
διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς καθελεῖ σε εἰς τέλος :~ VI
Ὡς ἐκακοποίησεν καὶ ὁ Δωήκ· ἐπεὶ καὶ ἀνδρεῖος ἐν τῷ ὅ-
καὶ ταμιεύσεως· ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ κατάρᾳ ἦν μετὰ
ἀλλ᾽ ἐν τύπῳ ἀρᾶς προφητεύει αὐτοῦ τὴν
πανωλεθρίαν αὐτοῦ :~
ἐκτίλαι σε :~
Ὁ πονηρὸς πεφύτευσαι ἐν τῷ ἀπηλλοτριωμένῳ :~
καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματος :

137

69

Τὴν ψυχήν σου ἀπὸ τοῦ σώματός σου, ἢ σὲ ὅλον ἀπὸ τῆς οἰκίας σου νεκρὸν ἐκφέρων :~

καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων·

Κατὰ τὸ γένος σου· ῥίζωμα τοῦ Δωὴκ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ· ὁ μὲν, ὡς τοῦ Δωὴκ ἐκφύσας· ὁ δὲ, ὡς ῥίζα τοῦ ἐξ αὐτῆς γένους· ὑπολειφθέντες δὲ αὐτῆς ῥίζης οὗτοι· καὶ τοὺς ἀνιόντας καὶ τοὺς κατιόντας, καὶ συμπάντα ἁπλῶς τὸ γένος ἐδήλωσε. Γῆν δὲ ζώντων, καὶ τὴν παροῦσαν λέγει· ἣν οἰκοῦσιν οἱ ζῶντες· καὶ τὸν ἐν οὐρανοῖς τόπον, τὸν ἀεὶ ζώντων :~

VI ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται·

Ὄψονται τὴν μέλλουσαν πανωλεθρίαν τοῦ Δωὴκ, καὶ φοβηθέντες τὴν ἄφυκτον δίκην ἀσφαλέστεροι γενήσονται :~

καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν γελάσονται·

Καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ διαφθαρέντι δηλαδή, χαρήσονται· εὐφρανθήσεται γάρ φησι δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν :~

VII καὶ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ·

Ἐν τῷ σχήματι τῶν ψαλμῶν μᾶλλον τὸν ἠδικημένον· ἀλλ᾽ ἀποσειόμενον αὐτὸν, ἐχθρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἐπίστευσε τὸν ὑπέρμαχον τῶν ἠδικημένων :~

VII ἀλλ᾽ ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ·

Εἰ καὶ γὰρ πλεῖστον αὐτὸν ἦγεν ὁ πλοῦτος λέγει δὲ τὴν κακίαν· ἔφη καὶ δυνατὸν αὐτὸν ἐποίει :~

καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ·

Τὸν ῥηθέντα πλοῦτον ὠνόμασε ματαιότητα· ὡς ἐν τῷ κινδύνῳ αὐτοῦ μηδὲν ὠφελήσαντα :~

VIII ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ·

Προφητεύει καὶ νῦν περὶ ἑαυτοῦ ὅτι ἐκεῖνοι μὲν οὕτως ἐμμανῶς ἐπιβουλεύοντές μοι, πολλῶς ἐξολοθρευθήσονται καὶ οὐδενὸς φεισθήσονται· ἐγὼ δὲ φυλαχθήσομαι οὕτως ἀκήρατος ὥσπερ ἐλαία κατάκαρπος· ἣν οὐδεὶς ἔφθειρε καὶ ἔρ…· φυλαχθήσομαι δὲ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ θεοῦ… ἐν τῷ κήπῳ· ἢ οἶκον θεοῦ, τὴν σκηνὴν καλεῖ, προαγορεύων ὅτι νικήσας τὸν Σαοὺλ, ἕξει καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὸ πλέον καὶ τὴν σκηνήν :~

ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος·

Ἤλπισα οὐκ ἐπὶ πλοῦτον ἢ δύναμιν ἐπὶ … καθάπερ ἐκεῖνοι· ἀλλ᾽ ἐπὶ μόνον τὸ παρὰ θεοῦ ἔλεος· ὃ διηνεκῶς σῴζει αὐτοὺς τοὺς ἀδικουμένους· ἢ ὅτι τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ ἐλπίζω· καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἔχω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ὅτε τῶν ἔργων κριτήριον :~

IX ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα ὅτι ἐποίησας·

Εὐχαριστήσω σοι ἀεί, ὅτι ἐποίησας· πρόσθες πάντως δὲ τὴν ἐκδίκησιν· ἐνδεῖ γὰρ τὸ δὲ ἡ φωνὴ τοῦ ἐποίησας, ἀπὸ κοινοῦ … καὶ ἐλλείπει· ἐώθασι γὰρ οἱ ἐκδικούμενοι προσφέρειν ἐλλιπῶς τοὺς λόγους· οἱ ἀπὸ χαρᾶς ἐπὶ τῇ πτώσει τῶν ἐχθρῶν· ὥστε εἶδον καὶ τὸ ἐδίωκον, εἶδον ἐκδίκησιν καὶ ἐδιώκετο … πρόεγνω γὰρ τὸν ὄλεθρον τοῦ ἐπιβουλεύοντος :~

καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου·

Καὶ περιμενῶ σε ἐκδικητήν· κατὰ περίφρασιν δὲ τὸ ὄνομα … ἢ καὶ ὑπὸ πολλῆς εὐλαβείας τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ πολλάκις ἀντὶ θεοῦ λαμβάνει :~

ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου·

Ὅτι ὠφέλιμον τοῦτο παρὰ τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ· καὶ ἀναγκαῖον σοι λέγοι τὸ δεῖν παρ᾽ ἡμῶν ὁ ψαλμὸς καὶ κατὰ τοῦ δαίμονος· … καὶ διαβουλεύσει· καὶ μὴ χωρισμὸν τοῦ μὴ ταναχθῦσαι σε ἀποσκηνώματος σου· εὐχαριστῶ ἁρμόζουσι γὰρ ταῦτα· σκήνωμα δὲ νοήσεις τοῦ δαίμονος· τὴν παρ᾽ ἡμῖν προσεδρείαν· ῥίζωμα δὲ τὴν ἑδραίωσιν τῆς προσεδρείας· ὄψονται δὲ δίκαιοι τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἧτταν· καὶ ἐπιφοβηθήσονται τὸν θεὸν τὸν βοηθοῦντα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ἄνθρωπον δὲ ἐνταῦθα τὸν διάβολον ὑπολήψεσθε· ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ τοῦ νε ψαλμοῦ παραδεδήλωται· καὶ τὰ ἑξῆς ῥητά, προφανῶς ὡς λέξομεν :·

Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελεθ συνέσεως τῷ Δαυίδ·

Οὗτος ὁ ψαλμὸς ταὐτός ἐστι τῷ τρισκαιδεκάτῳ· δύο στίχους πλέον ἔχων προκειμένου· οὐ καὶ δεῖ ἑρμηνείας· τὴν ἄλλην γὰρ πᾶσαν αὐτοῦ ἐξήγησιν, ἐν τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἀποδεδώκαμεν. νβ 52
οἶδα δὲ οἱ στίχοι πλέον ἁρμόζουσιν· ἐπαγγέλλεται τὸν φθόνον· ἀλλ᾽ ἄλλην τὴν ἔννοιαν, δι᾽ ἑρμηνείας· ἐκεῖ μὲν γὰρ κατηγορεῖ τῆς μανίας τοῦ Σεναχηρείμ· καὶ τοῦ Ῥαψάκου, τῆς κατὰ τοῦ Ἐζεκίου· οὗτος δὲ τῆς λύπης τῶν Ἰουδαίων τῆς κατὰ Χριστοῦ· οὐ γὰρ ἂν ἀμφὶ τοῦ ζητεῖν, οὐ πῶς ἔλαθε πάντας τοὺς ἐξηγητὰς· ἀλλ᾽ οὐδὲ τοὺς Ἑβραίους αὐτούς· διὸ ἐν ταῖς ἢ ἀλόγως δευτερωθὲς νῦν δὲ λόγον οὐκ ἔχουσιν· ἃ καὶ ἐθελοντὶ φιλόσοφ…

ἰουδαῖοι· καὶ γὰρ καὶ ἄλλην οὗτος παρ' ἐκεῖνον
ἔλαχεν ἐπιγραφήν· ὁ τοῦ τέλους μὲν παραμπ
ποιοῦσα, διὰ τὰς κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐναντίων προ
φητείας. ὅτι χρὴ τοὺς ἀναγινώσκοντας ἀπο
βλέπειν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν· ὑπὲρ μαελὲθ
δὲ ἀντὶ τοῦ χορείας ἑρμηνεύεται· τοῦτο γὰρ νῦν ἀνα
γινώσκουσι καὶ τοῖς χορεύουσι χριστιανοὶ διὰ τὴν ἔκ
βασιν τῶν προφητευθέντων· ἀγαλλιάσεται γὰρ φησὶν
ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ· ὅ ἐσμεν ἡμεῖς οἱ μετὰ
ὡς ἐν τοῖς τρισὶ καὶ δέκα [illegible] ἐλάβομεν· φησὶ δὲ συ
νέσεως διδασκαλία, ὅτι συνέσεως χρεία τοῖς ἀνα
γινώσκουσιν εἰς τὸ ἐπιγνῶναι· ὅτι δὲ καὶ τὴν ἑπτὰ
γεγράφαται πρὸ ἐστὶ τοῦ τρισκαιδεκάτου· ἀλλ' ἐκ
ταύτης, διαφορὰν ἔχει μυστηριώδη· λοιπὸν
δὲ τὸν δεύτερον στίχον ἑρμηνευτέον :~

εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ... ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώ
πων :~

Ἀνθρώπου παρεσκευάσθαι ὀνομάζει τοὺς ἰουδαίους.
ὃ καὶ ὁ χριστὸς πολλάκις αὐτοῖς ὀνειδίζει, ὑποκρι
τὰς λέγων καὶ καλῶς ἀπεκρίνονται· οἱ καὶ τὸν καί
σαρα θεραπεύοντες· οὐκ ἔχομεν ἐβόων βασιλέα
εἰ μὴ καίσαρα· καὶ πρὸς τὸν πιλᾶτον· ἐὰν τοῦτον
ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ καίσαρος· οὐ τῶν
ὀστᾶ διεσκόρπισεν ὁ θεὸς τοῖς τὰς φυλὰς δὲ τῶν σω
μάτων· διεσκορπίσθησαν δὲ ἐπ' ἄκρως· ἐσκορπίσθησαν γὰρ δὲ
δουλεία ἔθνους παντός· ἢ καὶ ὅτι διεφθά
ρησαν ὑπὸ τῶν ῥωμαίων καὶ ῥομφαίας· ἤκουσαν
μάλα καὶ σπαραγματα τοῖς θηρίοις καὶ πετεινοῖς
γεγόνασιν :~

κατῃσχύνθησαν ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν
αὐτούς :~

Λιμώττουσιν ἐν ἔθνεσι προέθηκαν· καὶ ὀδυνώ
μενοι· καὶ βαρυσύμφορον τῆς πόλεως
ἀναγνόντες· τοῦ πεπονθότος διὸ ὅτι ὁ χριστὸς
ἐξουδένωσαν καὶ ὄνειδος αὐτοῖς ἐποίησεν :~

νγ
53 Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυΐδ
ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν
τῷ σαούλ· οὐκ ἰδοὺ δαυΐδ κέκρυπται
παρ' ἡμῖν :~

Φεύγοντος τὸν σαοὺλ ὁ δαυΐδ, ἐκρύβη ἐν τῇ ἐρή
μῳ ζίφ· οἱ δὲ ζιφαῖοι μὲν προδοῦναι φίλον
ὑπεκρίθησαν· καὶ ἐμήνυσαν αὐτὸν τῷ σαούλ.
καὶ ὃς ἐπεστράτευσε· πόλεμος δὲ τῶν ἀλλοφύλων
ἐπιγενόμενος, ἀντὶ μὲν ἑαυτοῦ αὐτὸν αὐτῷ
τὸν σαοὺλ· καὶ λοιπὸν ἀπηλλάγη ὁ δαυΐδ, ἐφ' οὗ

γενέσθαι· καὶ σωθεὶς καὶ τὸν παρόντα ψαλμὸν
εὐχαριστήριον· τοῦ θεοῦ δὲ ἀσπασάμενος· εὐ
χαριστῶν ἐπὶ βουλῇ· διὸ καὶ ἐν ὕμνοις
ἐπιγέγραπται· φησὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι τῷ
ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν· ὅτι ἐκ πάσης θλί
ψεως ἐρρύσω με· συνέσεως δὲ, ὅτι
πρὸς τέλος ἐπάγεται· ἡ ἔκβασις τοῦ προρρήσεως·
προηγόρευσε γὰρ τὸν ὄλεθρον τῶν ἐπιβουλευ
όντων αὐτῷ· φησὶ· ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς
μου· καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός
μου· ὁ σαφῶς ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐξηγή
σομαι· συνέσεως δὲ ὅτι συνετοῦ ἐστὶ τὸ ἐν και
ρῷ τοιούτῳ παθεῖν ἀφέμενον, ὑμνεῖν τὸν θεόν· καὶ
τοῦτον ἐπικαλέσασθαι κατὰ τῶν :~

ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με. I

Διὰ τοῦ ὀνόματος δὲ ὅτι ὀνομάζεται σωτήρ· καὶ ἐλεή
μων καὶ δίκαιος· σῶσόν με δὲ, ἐπὶ καὶ ἔτι τῷ
ταχέως γὰρ ἐπιβουλαί :~

καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρῖνόν με

Κατὰ δύναμιν τοῦ ἀνακρίνεσθαί με εὖ οἶδα· μετὰ τὸ οὐκ ἔχειν
δύνασθαι βουλεύσασθαι τῆς ἐμῆς ἀληθείας. λέγω δὴ
τῷ σαοὺλ· καὶ ποίησον σὺ ἐκδίκησιν· τοῦτο δὲ
κρῖναι, ἐκδίκησιν ἀφορισμοῦ ζητῶ :~

ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου II
ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.

Τὸ εἰσάκουσον καὶ τὸ ἐνωτίσαι· καὶ ταῦτα ῥήματα
φαίνονται μὴ διαφορὰν σημαίνειν· ἀλλ' ἐπίκο
μιν καὶ ἐπίτασιν δεήσεως· οὕτω γὰρ καὶ ἐ
ν ἀρχῇ τοῦ πέμπτου ψαλμοῦ· καὶ ἐν ἀρχῇ
τοῦ ἑξηκοστοῦ· καὶ ἐν ἀρχῇ μ' δ'· καὶ ἐν
πολλοῖς ἄλλοις· ἀλλ' οἱ δὲ ἀφορῶν τὴν προ
σεξεύρεσιν ὅτι φιλοπονώτεροι· δεῖ ὡς ἀ
ποδοῦναι· προσευχὴν μὲν ἐνταῦθα, τὴν καθόλου ἀ
ποῦ· ῥήματα δὲ στόματος, τὰ δι' αὐτῶν λέγων ἐκπ
ροβαλλόμενον ἱκετείαν· αὕτη δὲ ἦν· τὸ ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀ
νόματί σου σῶσόν με καὶ τὰ τοιοῦτα :~

ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμὲ III
καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου :~

Τοὺς ἀμφὶ σαούλ, οὕτως ὀνομάζει· ἀλλοτρί
ους μὲν τοὺς ζιφαίους· ὡς ἀλλοτριωθέντας
τῆς ὁρμῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας· κραταιοὺς δὲ, τοὺς
περὶ τὸν σαούλ :~

καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν :~

Οὐ προέθεντο αὐτὸν πρὸ ἐμῆς αὐτῶν ὁρμῶς, οὐ γὰρ
φοβούμενοι τὸν θεόν, δὴ ἀνατρέπουσι τὸν ἀδ(ελφὸν)

προσπροσαιτοῦντος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· ἀποστερεῖν βούλονται τὸ καλόν:~

IV ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου:

Περὶ τῶν ὁ γὰρ σωθησόμενος ἤδη δὲ πληροφορεῖ [illegible] ἐξ ἀγαθῶν τῆς ἄνωθεν ἀντιλήψεως, [illegible] δυνάμεις ἐξαιτεῖ [illegible]· διὸ ἰδοὺ αὐτὸ οὐκέτι μακρὸν ἀλλ' ἤδη:~

V ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου·

Ἃ κατ' ἐμοῦ ἐμελέτησαν:~

ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς·

Ἀληθὴς ἂν εἴη ταῦτα τὴν δικαιοσύνην καλεῖ· ἢ καὶ ὅτι ἐπεὶ ἡ ἀλήθεια ἀφανίζει τὸ ψεῦδος· σὺ ἐν τῷ εἶναι ἀλήθεια ἐξολόθρευσον αὐτούς, ὄντας ψευδεῖς· οἵ τε γὰρ ζιφαῖοι ἐψεύσαντο, τῆς πρὸς αὐτὸν διαθέσεως· ἔτι δὲ καὶ ὁ σαοὺλ πολλάκις δι' ἀσεβείας ὤμοσεν, μηκέτι ἐπιβουλεύειν αὐτῷ:~

VI ἑκουσίως θύσω σοι·

Ἑκουσίως ἀλλ' οὐ πρὸς θυσίαν τῶν χαρίτων· οὔτε σοῦ γὰρ ἐξαναγκάζοντος μου, ὅσον ἐκ προαιρέσεως θύσω σοι· τῷ τοιούτῳ βοηθῷ τῷ ἀδιάκριτον:~

ὅτι ἀγαθόν·

Ἡ ᾠδὴ τῆς εὐχαριστίας· ἀγαθὸν γάρ φησι τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ

VII ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐρρύσω με·~

Διὰ τὸ δικαίως καὶ νῦν τὴν ἐπίθεσιν τοῦ σαοὺλ καὶ ἀνεγκλήτως αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν πολέμων:~

καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου·

(τ) Ὁ προφήτης ἰδὼν πεῖσιν τῆς ψυχῆς ὁ ὀφθαλμὸς τῶν καταστροφὴν τοῦ σαοὺλ καὶ τῶν ζιφαίων προορῶν, ὅτι ἤδη ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, λέγει· ἐπεὶ δὲ πρὸ ἃ ἐβουλόμην, ἢ ἃ ἐπόθουν· ὡς τῷ τριακοστῷ τετάρτῳ ψαλμῷ· πρὸς τὸ δεδωκηκέναι λέγοι τὸ δ' ἂν καὶ οὗτος ὁ ψαλμὸς περὶ ἡμῶν κατὰ τῶν δαιμόνων· οἱ καὶ ἄλλοτε ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ· ὡς ἀποστάται καὶ ὡς ἂν εἴποι καθ' ἡμῶν· καὶ καταλεῖ αὐτοῖς σωματικῇ ὡς ἀσώματοι· πῶς καθ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐχθρεύουσιν:~

μδ
54

εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυίδ·

Καὶ τοῦτον συνέθηκε τὸν ψαλμὸν, φεύγων τὸν σαοὺλ καὶ περὶ πολλῶν τῆς ἔρημον· ἐν τοῖς καθ' ἑαυτὸν δὲ πάθεσι προδιαγράφει καὶ τὰ τοῦ χριστοῦ· διὸ καὶ εἰς τὸ τέλος ἐπιγέγραπται· καὶ ἐν ὕμνοις καὶ συνέσεως· οἷα παραινετικὸς τῶν ἀκροατῶν εἰς τὸ τέλος τῶν ἐν τοῦ ψαλτοῦ χριστοῦ προφητευθέντων· καὶ ὑμνεῖν τὸν διδάσκοντα πάντων ἐξ ἀγαθῶν, προτρεπόμενος· καὶ μετὰ συνέσεως ἀξιῶν ἀκροᾶσθαι, διὰ τὸ συνεσκιασμένως τὸν προφήτην:~

ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν δέησίν μου· πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου:

Προφέρει περὶ τούτων, ἐντεῦθεν ἄρχεται τοῦ ψαλμοῦ· παραιτεῖται δὲ ὅτι ὁ ἐξηγούμενος τὸν ψαλμὸν, ἀνὰ πᾶσιν ἔχει πρὸς τὸν παρόντα· πρῶτον γὰρ ἐν ἐκείνῳ, τὸ εἰσάκουσον· εἰ τὸ πρόσχες· καὶ τελευτῶντος ἐνωτίσαι· ὡς ἂν εἶναι φανερὰν ἤδη τὴν διαφορὰν τῶν λέξεων:~

ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου·

Τὸ τῆς ἀδολεσχίας ὄνομα, κυρίως μὲν ἐπὶ τῆς φλυαρίας τάττεται· λαμβάνει δὲ τοῦτο πολλάκις ὁ προφήτης, καὶ ἐπὶ τῆς συνεχοῦς ἐμμελετήσεως· ὥστε, καὶ ἠδολέσχουν ἐν ταῖς δικαιώμασί σου· τουτέστιν ἐμελέτων ἐν τῷ νόμῳ σου· καὶ νῦν οὖν ὁμοίως φησὶν ὅτι ἐλυπήθην ἐν τῇ μελέτῃ μου· τῇ περὶ τοῦ πῶς ἂν ἐκφύγω τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν· ἐλυπήθην δὲ μὴ εὑρίσκων μηχανὴν λαμβάνετε δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μετεωρισμοῦ· ὥστε ἐξῆλθεν ἰσαὰκ ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς δείλης:~

ἐταράχθην ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ:

Τὸν σαοὺλ ὀνομάζει ἐχθρὸν μὲν, ὡς ἐπίβουλον· ἁμαρτάνοντα δὲ ὡς τὸ δίκαιον ἁμαρτωλοῦ· τὸν γὰρ ἀγαθὸν ἐξεδίωξε καὶ αὐτῷ ἐζήτει τὸν εὐεργέτην· καὶ φωνὴν μὲν λέγει τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ· θλῖψιν δὲ τὸν διωγμόν:~

ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν·

Λί ὅτι φησὶν οἱ περὶ τὸν σαοὺλ· ἐγίνωσαν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν· τουτέστιν ἐπίστασθαί μοι ἐγκλήματα· προσάπτοντες ἐμοὶ μᾶλλον ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ σαοὺλ· εἴη δ' ἂν τὴν γραφὴν, ἀνομίαν γραφὴν· ἐκ φωνῶν νοοῦμεν ὅτι ἐκίνησαν ἐπ' ἐμὲ νόμοι· οὕτω γὰρ καὶ ἀδικίαν πολλάκις τὸν ἄδικον ἠγάγετο· σφοδρότερον αὐτοῦ κατεπαιρόμενοι:~

καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι·

Καὶ ἐν τῷ ὀργίζεσθαι κατ' ἐμοῦ ἐμνησικάκουν μοι· καὶ τὸ σὰρξ παρὰ τὸ κοτὸν καὶ βραδέως ἀνθορεῖ:~

ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί·

Καρδίαν λέγει τὴν ψυχήν· ἣν καὶ τὸ ταράττεσθαι φησὶ

βουλευόμενοι ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἐχθρῶν.

Καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.

Ὡς ἐμ μάλλοις μέλλειν λέγει· οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι· καὶ πολλάκις τοιαῦτα. νῦν δὲ προδήλως ὁμολογεῖ δειλίαν· ὅτι ὅτε μὲν κατεφαίνετο τοῦ θεοῦ ἐπικουρίας ἐθάρρει· ὅτε δὲ κατ' οἰκονομίαν ἐγκατελιμπάνετο πρὸς τὸ φανῆναι τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ· καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς συμφορᾶς· τότε καὶ ἀγωνίαν καὶ τὸν φόβον οὐκ ἐκρύπτεν.

Φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ.

Τὸ αὐτὸ πάλιν φησὶν ἐμφαίνων τὴν ἐπίτασιν τῆς δειλίας· δειλίας μὲν γὰρ αὐξηθείσης γίνεται φόβος· οὗτος δὲ πάλιν ἐπιταθεὶς γίνεται τρόμος.

Καὶ ἐκάλυψέ με σκότος.

Ὅτι τῆς ἀθυμίας καὶ λύπης· αὗται γὰρ διαφερόντως σκοτίζουσι συγχέουσαι τὴν ψυχήν.

Καὶ εἶπα· τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω.

Περιστερᾶς ἐζήτησε πτέρυγας, ὅτι ὀξέως πέτανται· καὶ ὅτι ἥμερον τὸ ζῷον τοῦτο καὶ ἀπόνηρον, ὥσπερ καὶ αὐτός· καὶ πετασθήσομαι φησὶν εἰς τόπον ἀσφαλῆ· καὶ καταπαύσω ἀπὸ τῶν συνεχῶν φόβων καὶ πόνων.

Ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Φυγαδεύων ἀντὶ τοῦ φεύγων.

Προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγίδος.

Ἐν ἐρήμῳ αὐλιζόμενος, οὐδένα ἕτερον· ἀλλὰ καὶ νῦν ἐκδεχόμενος βοηθόν, ἢ μόνον σὲ τὸν θεόν· καταιγίδα δὲ λέγει τὴν σφοδρότητα καὶ ζάλην τῶν πειρασμῶν.

Καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν.

Ὡς βλασφημούσας τὸν σὸν χριστόν· τουτέστιν βύθισον· ἐναποπνίξας τῷ βάθει τοῦ στόματος· καὶ καταδίελε αὐτάς· ποίησον ἀσυμφώνους ἀλλήλαις, ὡς μηκέτι δύνασθαι συνεπιτίθεσθαι κατὰ τοῦ σοῦ· ἃ δὴ καὶ πεπόνθασιν ὕστερον διαφθαρέντες ὑπὸ ῥωμαίων.

Ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.

Ἰδοὺ φησὶν εἶδον τοῖς προφητικοῖς ὀφθαλμοῖς ἐν τῇ ἱερουσαλήμ· ἀνομίαν μέν, ὅτι παρανόμως ἐζήτουν ἀνελεῖν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς· ἀντιλογίαν δέ, ὅτι ἀντέλεγον αὐτῷ, διδάσκοντι τὰ σωτήρια.

Ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς.

Ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτήν, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ πολὺ συνέξει αὐτὴν ἡ ἀνομία, ὅπου παρανομία· μέχρι καὶ τῶν τειχῶν αὐτῆς· τουτέστιν ὅλην τὴν πόλιν· τοιοῦτοι γὰρ οἱ ἰουδαῖοι καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ χριστοῦ μεμενήκασιν, ἄχρις ἂν ἐπιστρατεύσαντες αὐτοῖς ῥωμαῖοι πανωλεθρίᾳ διέφθειραν.

Καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία.

Πάλιν ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀνομίαν· ἐπὶ μόνον τὸν φόνον διὰ σταυροῦ αὐτοῦ· ὅτι καὶ τὸν ὁμόζηλον αὐτοῦ παρηνόμουν ἀεί· ἐπεὶ δὲ ὅτι περιέλαβεν αὐτὴν ἄχρι τῶν τειχῶν ἡ παρανομία, διδάσκει ὅτι οὐδὲ τοῦ μέσου τῆς πόλεως ἀφέξει· ἀλλ' ἐν μέσῳ αὐτῆς ἔσται παρανομία μέν, ἐν ταῖς κρίσεσι· κόπος δέ, ἐν ταῖς κατὰ τῶν ἀναιτίων μηχανοσκευαῖς· ἀδικία δὲ ἐν ταῖς πλεονεξίαις.

Καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος.

Ἐν πάσῃ πόλει καὶ πλατεῖαι εἰσὶν ὁδοὶ καὶ στενωποί· καὶ πλατεῖαι μέν, αἱ πρὸς ἅμαξαν· ἃς λέγομεν ἡμεῖς ἐξαιρέτους· στενωποὶ δὲ αἱ τῶν ἐμβόλων· τὰς πλατείας οὖν ἔλαβεν ἐνταῦθα, διότι ἐν ταῖς πλατείαις ἦσαν αἱ ἀγοραὶ καὶ τὰ συμβόλαια· τόκον μὲν οὖν εἶπεν, ὅτι καὶ ἐτόκιζον λαμβάνοντες τοῦτο τοῦ νόμου κωλύοντος· δόλον δέ, διὰ τὰς ἐν συναλλάγμασιν ἀπάτας καὶ τὰς ἄλλας ἐπιβουλάς· οὕτω πᾶσαν αὐτοῖς κακίαν προσεμαρτύρησεν.

Ὅτι εἰ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν· καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.

Ἐντεῦθεν προσωποποιεῖ τὸν χριστὸν λέγοντα κατὰ τοῦ ἰούδα· τὸ μὲν ὠνείδισε,

αὐτίκα τοῦ ἐξουδενώσεως καὶ ὕβρεως· ἀλλὰ τὸ ὑπερηφανεύεσθαι, ἐκ τοῦ μεγαλορρημονεῖν· ἀλλ' ἢ μισῶν τις καὶ ἐχθρὸς· καὶ ἀμφότερα ἐκεῖνος πεποίηκε. διεκωμῴδησε γὰρ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἰουδαίους· καὶ ἐχθρὸς ὢν, παραδοῦναι αὐτὸν ἐπηγγείλατο. τὸ δὲ ὅτι, πρὸ καιροῦ ἐκρύβη ἂν ἀπ' αὐτοῦ, οὐ λέγεται καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἡρμήνευται.

οὐδὲ ἂν ἐκρύβην· σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου·

ἀποκινούμενοι πρὸς τὸν ἰούδαν ταῦτά φησι· τὸ μὲν ἰσόψυχον, ἀντὶ φίλε· ἡγεμόνα δὲ αὐτοῦ αὐτὸν εἶπε, διότι καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν ἡγεμὼν ἐχειροτονήθη τῶν πιστευόντων. καταστήσεις γάρ φησιν αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. γνωστὸς μου δὲ, ἀντὶ ἐγνωσμένε, γνώριμέ μου.

ὃς ἐπὶ τὸ αὐτό μοι ἐγλύκανας ἐδέσματα·

ἐπὶ τὸ αὐτὸ μὲν, ἀντὶ ἐν τῷ αὐτῷ συνεσθίων ἐμοί· ἐγλύκανας δὲ, ἀντὶ ἐγλυκάνθης. πᾶν γὰρ βρῶμα, συγκαταβαινόμενον, ἡδὺ γίνεται. ἢ ἐδέσματα μόνος τὰς διδαχὰς τοῦ κηρύγματος, ἢ ἐτρέφοντο αἱ ψυχαὶ τῶν πιστευόντων· ταύτην δὲ ἰούδας ὡς ἀπόστολος ἐγλύκαινεν· ἤγουν εὐαπόδεκτον ἐποίει τῷ λαῷ.

ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ·

εἰς τὸ ἱερὸν ἐπορεύθημεν ὁμογνωμόνως· ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦ χριστοῦ οἰκητήριον ἦν τοῦ θεοῦ.

ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς·

ταῦτα προϊδὼν ὁ δαβὶδ, ἐπαρᾶται τῷ τε ἰούδᾳ καὶ τοῖς ἀμφὶ τὸν ἄνναν καὶ καϊάφαν, χριστοκτόνοις ἰουδαίοις.

καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου ζῶντες·

ἀντὶ ἐλθέτω θάνατος ἐπ' αὐτούς· πῶς καταβήσονται εἰς ᾅδου ζῶντες; ὅτι οἱ μὲν αὐτῶν, βιαίως ἀπέθανον· θανάτῳ γὰρ, οὐ τῷ κατὰ φύσιν φησὶν, ἀλλὰ τῷ ἀπὸ ἀγχόνης καὶ ἀπὸ λιμοῦ, ὡς εἶπε πρὸ ὀλίγου. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τῶν ῥωμαίων καὶ πολέμου, ἀφ' ἧς ἐκρημνίσθησαν ἑαυτοὺς καὶ ἀπέθανον· καὶ διῆλθον ἐν τῷ λάκκῳ μετὰ πολλοῦ λιμοῦ καὶ δίψης καὶ φόβου· ταλαιπωρούμενοι, καθὼς ἰώσηπος ἱστορεῖ. διὸ καὶ ᾅδην τὸν βόθρον ἐκεῖνον ἐκάλεσεν· ἐπεὶ καὶ τάφος αὐτοῖς ἐγένετο διαφθείρων ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. τίνες δὲ λέγουσιν, ὡς ἐπεὶ τῷ χριστῷ καὶ οἱ ἰουδαῖοι ἐπεβούλευον καὶ οἱ δαίμονες ἐκεῖ

μοις μὲν ἐπηράσατο θάνατον τὸν μοιρίδιον ἐκείνοις· τοῖς δαίμοσι δὲ, τὴν εἰς τὰ καταχθόνια καταγωγήν· τούτοις δὲ καὶ λέγεσθαι ζῶντας ὡς ἀθανάτους. καὶ καταβήτωσαν γάρ φησιν εἰς ᾅδου ζῶντες διὰ τὴν φύσιν.

ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν, ἐν μέσῳ αὐτῶν·

ὅτι ἡ πονηρία ἐμπολιτεύεται ταῖς ἐν τῇ πόλει παροικίαις αὐτῶν· καὶ οὐκ ἐπιπολάζουσα, ἀλλ' ἐν μέσῳ τουτέστιν ἐν βάθει ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. παροικίας δὲ εἶπε τὰς κατοικίας αὐτῶν, διὰ τὸ πρόσκαιρον αὐτῶν, ὅσον οὔπω διαφθαρῆναι μελλόντων.

ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου·

ἤδη πληροφορηθεὶς, φησὶν ὅτι εἰσήκουσέ μου. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ προσώπου τοῦ χριστοῦ, ὅτι ἔσω μὲν, πρὸς τὸν πατέρα ἐκέκραξα· ὁ δὲ κύριος εἰσήκουσέ μου· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἀπώλεσε τοὺς ἰουδαίους· καὶ ἄνωθεν ἐλέησον με καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου·

οἱ καιροὶ δηλοῦσι τὰς τριῶν μεγάλων συνάξεων. ἃς ἡμεῖς καλοῦμεν, ἑσπερινὸν ὄρθρον καὶ λειτουργίαν. διηγήσομαι τὰ τοῦ θεοῦ θαυμάσια· καὶ ἀπαγγελῶ ταῦτα πᾶσι τοῖς σὺν ἐμοὶ ὡς ἐν ὑμνῳδίαις. τὸ δὲ διηγήσομαι καὶ τὸ ἀπαγγελῶ· ἢ διηγήσομαι μὲν, τὰ παλαιά· ἀπαγγελῶ δὲ, τὰ νῦν γεγενημένα.

λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι· ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί·

ἐν εἰρήνῃ, ἀντὶ τοῦ χωρὶς πολέμου· ἐγγίζοντας δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν σαοὺλ, ὡς συγγενεῖς καὶ συστρατιώτας. εἰ γὰρ τὴν θεοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδίκησιν· ὅτι φησὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων στρατιωτῶν σὺν ἐμοὶ ἦσαν διὰ αὐτῶν καὶ στρατευόμενοι.

εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐτοὺς ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων·

αὐτὸς γὰρ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας. διὸ καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ὑπάρχειν λέγεται.

οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν·

οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἐναλλαγὴ ἀπὸ τῆς κακίας εἰς ἀγαθοσύνην· ἀλλ' ἀμετάβλητοι μένουσιν. οὐ

τὸ γὰρ ὁ σύμμαχος ἐξέδωκε. λέγοιντο δ᾽ ἂν ταῦτα καὶ κατὰ τῶν χριστοκτόνων ἰουδαίων. ἐν παρανομίαις γὰρ αὐτοὺς ἀγνῶ. φησὶ νῦν, ὅτι ἐμοὶ κοινωνοὶ μου ὄντες καὶ ταπεινώσει αὐτούς. καὶ γὰρ οἱ μὲν αὐτῶν ἀνῃρέθησαν. οἱ δὲ περιλειφθέντες ταπεινωθέντες πᾶσι τοῖς ἔθνεσι δουλεύουσι τὰς ἐσχάτας ὑπηρεσίας. ὁ ὑπάρχων δὲ πρὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀληθῶς θεός. αὐτοὶ γὰρ ἀρνησάμενοι ἐκ τῆς μερίδος αὐτοῦ ἔλεγον αὐτοί. τὸ δὲ οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, πρὸς ἀντὶ μὲν ὅταν καὶ ἄλλως ἔστι τοῦτο. ὅτι αὐτὸς ἦν τὸ δοθὲν ὑπὲρ πάντων ἀντάλλαγμα. ὃν ἐπεὶ οὐκ ἐδέξαντο οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἕτερον

ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι:

ἐξέτεινεν ὁ θεὸς τὴν κολαστικὴν αὐτοῦ δύναμιν. ἐπὶ τὸ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὴν ὀφειλομένην τιμωρίαν:–

ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ:

ἤτοι πρὶν τοῦ σταυροῦ μὲν ἐβεβήλωσαν. ὅτι πολλάκις ἐφρόνησαν τὸν νόμον. ὅς φησιν ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δὲ χριστοκτόνοι τὸ εὐαγγέλιον. βέβηλον γὰρ τὸ κοινὸν καὶ ἀνίερον:–

διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν:–

ἀπὸ ὀργῆς δηλαδὴ τοῦ χριστοῦ. τοῦ ῥωμαϊκοῦ γὰρ πολέμου πολυθρυλλήτου αὐτοῖς διεμερίσθησαν. τινὲς γὰρ αὐτῶν ἔλεγον δίκαιον εἶναι, τινὲς πλάνον. ὧν εἷς ἦν καὶ ἰωσηπος ... αὐτὸν ὁ μαρτυρήσας ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἁλώσεως ἑλλήνων. καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν τῷ ἀληθεῖ λογιζομένων ὅτι ἴσως θεὸς ἦν. ἐπεὶ ὕποπτος γὰρ ὁ ἐνδοιασμός:–

ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες:

οὐ κοινῶς περὶ πάντων τῶν χριστοκτόνων οἱ πρὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ ἐν ὑποκρίσει λόγους αὐτῷ προσέφερον ἁπαλούς. ῥαββὶ καλοῦντες καὶ λέγοντες· οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ. καὶ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις. καὶ τὰ τοιαῦτα. αὐτοὶ δὲ ἦσαν ἔνδον κεκρυμμένα βέλη. ὀργιζόμενοι τοῦ ἀκούειν αὐτοῦ λέγοντες δὲ καὶ πρὸ τοῦ σταυροῦ. ὡς ὑποκρίνομαι ἔλεγε. τεκμήριον δ᾽ ἄν εἴη ὅτι τοιοῦτον:–

ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου καὶ αὐτός σε διαθρέψει:

εἰκὼν ποιεῖται πρὸς ἅπαντας ἐπιβουλευομένους παραινέσεις. αὐτὸς γάρ σε διαθρέψει τὰ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ ψυχήν. ὁ δὲ διαθρέψει τὰς ἐνδείας, ἐν ἐνδείᾳ καὶ φυλακῇ καὶ ῥύσει:–

οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ:–

ὑδώσει μὲν πολλοῦ κλύδωνα πειρασμοῦ τῷ δικαίῳ. φησὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος ὅτι πιστὸς ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε. οὐ δώσει δὲ σάλον ὅτι παραχωρεῖ ἐπὶ τοσοῦτον τὸν διάβολον πειράζειν. δοκεῖ αὐτὸς τοῦτο εἶπεν. ὅτι τῷ δικαίῳ κεκλόνηται, οὐ κέκλικε.

σὺ δὲ ὁ θεός, κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς:

οἱ ἐπιβουλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις. φρέαρ δὲ διαφθορᾶς εἶπε τὸ βάθος καὶ ἀφανὲς τῆς τιμωρίας. τοιοῦτον γὰρ τὸ φρέαρ:–

ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν:

αἱ μὲν τὴν ἐν τῷ ἑβδομηκοστῷ δευτέρῳ ψαλμῷ περὶ τοιούτων λέγει. ὅτι καὶ αἱ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς. δηλονότι ὅτι ἕνεκα νῦν πλήρεις τὰς ἡμέρας φησίν. οὐ πρὸς τὸ μέτρον τῆς ζωῆς. ἀλλὰ πρὸς τὴν κακίαν. ὅτι αἱ ἡμέραι αὐτῶν πλήρεις τῆς κακίας εἰσὶν. ἐνταῦθα δέ φησιν ὅτι προειδὼς ὁ θεὸς τὴν ἀμετρίαν τῆς κακίας αὐτῶν, προεκθερίζει τούτους. ἵνα μὴ πλέον ἁμαρτῶσιν. καὶ γὰρ ἡ φιλανθρωπία ἀπὸ μικροῦ. ὁ δὲ λόγος, οὐ καθόλου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος. ἐπεὶ τινὲς τοιοῦτοι, τὴν κακίαν συμπαρεγήρασαν. ἄνδρες δὲ τούτους, ἐκ αἱμάτων, τοὺς φονικοὺς καὶ δολίους. ἄνδρας δὲ αἱμάτων καὶ δολίους εἴρηκεν ὡς ἀνδρειζομένους εἰς φόνους καὶ δόλους. διὰ δὲ τοῦ δόλου πᾶσαν ἠνίξατο κακίαν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὁ προειρημένος ... ἐρηνικοί. οὕτως καὶ ἄνδρες αἱμάτων τοὺς φονικοὺς, καὶ τὰ τοιαῦτα:–

ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ:

οὐ κρείων ἄθεος ἀεὶ ἐπιφώνημα τοῦ δαυίδ. ἅπαξ γὰρ πειρασθεὶς τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς ἀθύμου ἐλπίδος, ἐπὶ σὲ καὶ εἰς διόλου καὶ ἐλπίζειν ὁμολογεῖ. ἁρμόζει δ᾽ ἂν καὶ νῦν ὁ ψαλμὸς, χωρὶς ὀλίγων ῥητῶν. ἃ καὶ προϊόντες σημειωσόμεθα. ἐν τοῖς ὅσοι εὐλαβέστεροι μὲν ἐβούλοντο καὶ τὰς πρὸς ἀποδεδομένην ἐξήγησιν τὰ ἀρχαῖα. χαρακτὴρ δὲ μεταχρήσομαι. ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ὅλως εὐχῆς τῆς παρούσης νοήσεως. ἐλθὼν πάλιν ἐν τῇ διαλέξει αὐτοῦ. δηλαδὴ πρὸς τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς ὁμιλητικοῦ λόγου ...

ἐπιφέρει· ἐν τῇ πρὸς τοὺς πλανοῦντας αὐτοὺς
ἀκαιροτάτῃ ἀμοιβῇ· καὶ ἐταράχθην ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς
τοῦ ἐχθροῦ μου· καὶ ἁμαρτωλοῦ δαίμονος· ἐμάκρυ-
να δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ κωλυθεὶς τοῖς δαίμοσι διὰ τῆς τῶν
βίου μιαρῶν· καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ ἀναχωρήσει·
καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας τῶν δαι-
μόνων· ὥστε μὴ δύνασθαι συμφωνεῖν [illegible] καὶ
μοῦ ἐπιβουλάς· ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντι-
λογίαν ἐν τῇ πόλει· ἤγουν ἐν τῇ πόλει τῇ ἀπὸ τῶν
ἀνομοῦντων γὰρ ἁμαρτάνουσιν, καὶ ἀντιλέγουσι τ-
οῖς προστάγμασι· τειχιεῖ δὲ αὐτήν, οἱ ἰσχυρότεροι
ἐχθρῶν· καὶ κόπος δὲ ἐν μέσῳ αὐτῆς· διὰ τῶν ἐχθρῶν
αὐτοῖς ἀντιτασσομένους· πλατεῖαι δὲ αὐτοῖς αἱ ὁδοὶ διὰ
ὡς ἂν τίκτωσι, τὴν στενὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ· πόνος δὲ
ἡ προσθήκη καὶ ἡ παυσις τῆς ἁμαρτίας·
διὰ ὅτι εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, καὶ τὰ ἑξῆς·
ἄχρι τοῦ ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς· προσῆ-
κε τοῦ χριστοῦ λέγομεν· καὶ Δαυὶδ ἰουδαϊκῶς ἐρμηνεύσαι·
ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπὶ τοὺς δαίμονας, ἤτοι παντε-
λῶς ἀνενέργητοι [illegible]· τὸ δὲ ἑξῆς προερμήνευται· πο-
νηρίαι δὲ αὐτῶν, οἱ πλησιασμοί αὐτῶν πρὸς [illegible]
τοὺς αὐτοὺς δὲ μόνους καὶ ἐπιζῶντας· ὡς ἂν προ-
βάλλοντας ἡμῖν· ἐν πολλοῖς δὲ ἦσαν σὺν ἐμοί· ἀντὶ
σὺν πολλοῖς ἦσαν ἐν ἐμοί, καὶ ἐν ἀλλήλοις προθέσεων·
ὅτι ἐστὶ πολλοὶ συνῆλθον καὶ ἐμοῦ· οὐκ ἔστι δὲ αὐτοῖς
ἀντάλλαγμα· ἤγουν ἐναλλαγὴ τῆς πονηρίας εἰς ἀγαθο-
σύνην· ὡς προσαποδέδοται· ἐξεβήλωσαν δὲ τὴν
διαθήκην αὐτοῦ· ἀντὶ ἐξουδένωσαν· ἤγγισαν δὲ ἡ
μῖν αἱ καρδίαι αὐτῶν· ἤγουν τὰ βουλεύματα αὐτῶν·
ἡπαλύνθησαν δὲ οἱ λόγοι αὐτῶν ἐν τῷ συμβουλεύ-
σαι νοσοῦσι μὲν γὰρ τῶν χριστῶν· τελευταῖοι δὲ εἰς πο-
νηρόν :– Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ

νε
55

ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου τῷ Δαυὶδ εἰς στη-
λογραφίαν· ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλό-
φυλοι ἐν Γέθ.

Ὥσπερ οἱ ψαλμοὶ ὅσοι ἐπιγέγραπται συνέσεως·
ἐχθρῶν ἀλλήλων ἐτέθησαν· οὕτω οἱ ἐπιγεγραμ-
μένοι τῷ, εἰς στηλογραφίαν· οὗ πρῶτος ὁ παρών·
λαὸν δὲ λέγει τὸν ἰουδαϊκὸν· ὃ δορυάλωτος πα-
ρὰ Βαβυλωνίοις δουλεύων μεμακρυμμένος ἦν
ἀπὸ τῶν ἁγίων· ἤγουν ἀπὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις
ναοῦ. διὸ καὶ ὁ ψαλμὸς ἐπιγέγραπται· ὡς εἰς
τὸ πάθος ἐπιγέγραπται τὸ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ προ-
φητευθέν· νοεῖ τὰ δὲ λαὸς καὶ πάντες ἁπλῶς
οἱ πρόσκαιρον μεμακρυμμένοι ἀπὸ τῶν ἁγίων

ἀνθρώπων· διὰ τὸ αἰχμαλωτισθῆναι διὰ τὰς ἁμαρτί-
ας. ὑπὸ τοῦ λαοῦ δὲ αὐτὸς προσωποποιοῦ τοῦ λαοῦ.
εἶτα καὶ δεύτερον προσκεῖται ἐπιγραφὴν τῷ Δαυὶδ
εἰς στηλογραφίαν καὶ τὰ ἑξῆς· ὡς ἐγνώσθη πλὴν
τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ψαλμοῦ. προσαρμόζεται δὲ ἡ μὲν
ἐντολὴ τῷ ψαλμῷ· ὅτι φεύγων τὸν Σαοὺλ, ἀπῆλ-
θεν εἰς Γὲθ πρὸς τὸν Ἀγχοὺς· καὶ ὑποπτευθεὶς ὡς
πολέμιος, ἐκινδύνευσεν· ἀλλὰ μανίαν ὑποκρι-
θεὶς ὡς ἐπίληπτος ἀφείθη· καὶ διὰ τὸ σωθῆναι παρα-
δόξως· τοιγαροῦν τὸ [illegible] καὶ τοῦτον ἔγραψε τὸν
ψαλμόν· ἁρμόζοντα καὶ τοῖς τότε ἑαυτοῦ πάθεσι
καὶ τοῖς τοῦ λαοῦ μετὰ ταῦτα. βουλόμενος δὲ ἀκη-
ρύκτευτον [illegible] εὐεργεσίαν. ἐπέγραψε
τὸ εἰς στηλογραφίαν· τουτέστιν εἰς ἀνεξάλειπτον
γραφήν. ἐκ μεταφορᾶς τῶν λιθίνων ἢ χαλκῶν
στηλῶν ἐγγραφομένων [illegible] εἰς μνήμην
διηνεκῆ :–

Ἐλέησόν με ὁ θεὸς ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος. I

Κατεπάτησέ με ἀντὶ τοῦ συνέτριψεν. ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ
δορυαλώτου λαοῦ λέγομεν ὁ λόγος, ἄνθρωπον καλεῖ
τὸν Βαβυλώνιον βασιλέα. ἀπὸ δὲ τοῦ γε
ἁμαρτήσας, τὸν διάβολον. οὕτω γὰρ ἡ γραφὴ
πολλάκις ὀνομάζει· διὰ τὸ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ὡς
ἐπὶ τῆς παραβολῆς τῶν ζιζανίων· ἐχθρὸς ἄνθρω-
πος ἐποίησεν. ἀπὸ δὲ τοῦ Δαυὶδ ἀνίττεται
τὸν Σαοὺλ. τὸ μὲν τοίνυν κατεπάτησε, σημαίνει
καὶ τὸ κατεφρόνησε· οὐ τὸ, ὅτι [illegible] τοῦ θεοῦ
καταπατήσας :–

Ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.

Ὅλην τὴν ἡμέραν ἀντὶ καθ' ἡμέραν. πολεμῶν δὲ ἀντὶ
ἐπηρεάζων ἐπιτιθέμενος :–

Κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν. II

Οἱ περὶ τὸν Βαβυλώνιον· ἢ οἱ περὶ τοὺς δαίμονας
ἀπ' ἀρχῆς καὶ δυνάμεις· ἢ οἱ περὶ τὸν Σαούλ :–

Ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους. III

Ὕψος ἐνταῦθα τὴν δύναμιν λέγει· ἢ τὴν εὐωχίαν. οἱ
γὰρ ἀπὸ ὕψους ἄνωθεν βάλλοντες [illegible]
καὶ τὰ στενώτερον ἑστῶτας, εὐχερῶς [illegible] :–

Ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ ἐλπιῶ.

Ἡμέρας [illegible] τῶν ἐχθρῶν·
[illegible] γὰρ ἑαυτοῦ· καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν προφη-

τέβων, φησὶ ὅτι οὐ φοβηθήσομαι τὰς τοιαύτας ἐπιβουλίας :~

IV ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου

Τὸ ἐπαινέσω ὤν ἀντὶ τοῦ μέσου παρέλαβε· ἐπαινέσω φησὶ ποιήσω τοὺς λόγους μου, ἐν τῷ περὶ θεοῦ λέγειν μόνον ... ὁ μνήμονεύων θεοῦ ... ἐπαινέσω ... οὐ φοβηθήσομαι θεραπεύειν τὸν λόγον· ὅτι ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω· τουτέστι, ... μου ζωὴν τοῦ λόγου μου :~

ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι σάρξ

Σάρξ, ἄνθρωπος ὁ ἐμπαθής :~

V ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο

Κατεφρόνουν ἀεὶ καὶ ... ἅπαξ ἐμοῦ κατεφρόνησαν :~

κατ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν

Εἰς τὸ κακῶσαι με :~

VI παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν

Παραμένουσι μοι ἐκ τοῦ κρύφα οἱ ἐνεδρεύοντες :~

αὐτοὶ τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι

Τὴν πορείαν τοῦ βίου μου ἐπιτηρήσουσιν· ὥστε σκάνδαλα ... ἐμφαίνει δὲ ... τὴν ποικιλίαν τῶν ἐπιβουλῶν :~

VII καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς

Ὥσπερ αὐτοὶ ἐνεδρεύοντες ... οὐ ... σώσεις αὐτούς· ... ἀντὶ ... οὐδενὸς ... ἐστὶ ῥᾳδίως ὡς οὐδὲν ὄντας :~

ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις

Μόνον ὀργισθείς, ... :~

VIII ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι

Τὴν πολιτείαν μου ἐφανέρωσά σοι· ... :~

ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου

IX Ἐπιδέξω τὰ δάκρυά μου ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου ... νομοθετῶν ... ὅτι ... ἐλεήμων γάρ εἰμι :~

ἐπιστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω

Ἀποστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου ... προφητεία ... ἀπαγγέλλει ... βουλεύονται ... ἀπὸ ... ὁδοῦ ... :~

X ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ

Ὅταν σε φησὶν ἐπικαλέσωμαι θερμῶς· εὐθὺς ἔγνων ἀπὸ γινώσκω, ὅτι θεός μου εἶ σύ· ... γινώσκω ... ἐπικαλέσασθαι :~

XI ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον

Τὸ αὐτὸ ... ἐστίν, ... ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου· ῥῆμα ... λόγον ... :~

ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος

Εἶπεν ἔμπροσθεν σάρξ, ... ἄνθρωπον ... :~

XII ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς αἱ εὐχαὶ ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σοι

Ἐν τῇ μνήμῃ σου ... ὑποσχέσεις ... αἰνέσεως σου, ἃς ἀποδώσω· ... αἰνέσαι τὸν εὐεργέτην θεόν· ὅτι ἐρρύσω τὴν

XIII ψυχήν μου ἐκ θανάτου

Τὴν ψυχήν μου ... ἐμέ ... φρασὶ ... θανάτου ... ἁμαρτίαν ... :~

τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων

καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος

Ὀλίσθημα ... τὴν ... τοῦ βίου :~

εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν φωτὶ ζώντων

Ἐναρετῇ πράξω ... ζωῇ ... εὐαρεστήσω ... ζῶν ... φωτί ... ζώντων :~

εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον

ψαλ νς 56

Καὶ τοῦτο ... τῆς ...

73

145

16

παραδόξως διαφυγών· ὅτε ἐκεῖ κεκρυμμένου αὐτοῦ ἐπεισῆλθε Σαούλ· καὶ ἐνεκυκλώσατο καθὼς προειρήκαμεν· τὸν ψαλμὸν τοῦτον ἐξεφώνησε· δοκεῖ μοι δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ τὸ εἰς στηλογραφίαν ἐπιγράφεσθαι δι' ἣν αἰτίαν εἰρήκαμεν· ἀσφαλέστερον δὲ [illegible] ὡς ἐπὶ [illegible] τὸ ἐν τούτῳ [illegible] τὸ ἔθνος προφητευθέν· τὸ δὲ μὴ διαφθείρῃς, ἰδίως καθ' αὐτὸ ἀναγνωστέον· ἐν τῷ νῦν γὰρ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Σαοὺλ ἐπελθὼν [illegible] τοῦ τὸ περὶ ἔρημον καὶ πάθων ἐκεῖ [illegible] ἔτερον καὶ [illegible] θυμοῦ καὶ οὐ κατέβαλεν αὐτόν, ὅθεν ἐνεγράφετο καὶ τοῦτο· ἅμα μὲν διδάσκων πῶς αὐτὸς ἐκράτησε τοῦ θυμοῦ· ἅμα δὲ καὶ παραινῶν πᾶσι μὴ διαφθείρειν [illegible] ἀνεξικακίαν· χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι τοῦτον μὲν τὸν ψαλμὸν ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου συνέγραψε· τὸ δὲ [illegible] ἐπὶ [illegible] αὐτῶν· καὶ [illegible] ὡς ἤδη ἠλευθερωμένος·

I Ἐλέησόν με ὁ θεὸς ἐλέησόν με ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου.

Ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ἐλέησον, τὴν ἐπίτασιν ἐμφαίνει τῆς δεήσεως. οὐ πεποιθὼς φησὶν ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἁπάντων· ἀλλ' ἐπὶ μόνῳ σοί· διὸ ἐλέησόν με τὸν οὕτω καταδιωκόμενον.

II καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία.

Σκιὰν πτερύγων λέγει τὴν σκέπην· περὶ ἧς εἰρήκαμεν σαφῶς ἐν τῷ ιζ' ψαλμῷ· ὥστε ἐν τῇ σκέπῃ τῇ τῶν πτερύγων σου σκεπασθήσομαι· ἀνομίαν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Ἀκύλας ἐξέδωκε· [illegible] ἀπὸ τῆς ὀργῆς καὶ μανίας τοῦ ἐχθροῦ· παρελθεῖν δὲ τὴν ἐπιβουλήν, ὅταν πρὸς αὐτὸν ἀναλύσῃ στεφανωθησόμενος.

III κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με.

Ὕψιστον μέν, ὡς ὑπερκόσμιον· εὐεργετήσαντα δέ, ὡς καὶ πρὸ τοῦ καὶ νῦν ἀξιώσαντα βοηθείας.

IV ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με.

Ἐξαπέστειλε τὴν δύναμιν ἐξ οὐρανοῦ· οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπικουρίας ἐρρύσθην τοῦ σπηλαίου καὶ τοῦ προδήλου κινδύνου.

ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς καταπατοῦντάς με.

Μαθόντες γὰρ οἱ περὶ Σαοὺλ τὸ γεγονός, ὠνειδίσθησαν· ὡς [illegible] καὶ σφαλέντες· καὶ καταγέλαστοι δόξαντες· εἰ δὲ ἐστὶ τὸ καταπατοῦντες ῥηθὲν ἐν τῷ προσέχοντι ψαλμῷ.

ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου σκύμνων. V

Εἰπὼν πρῶτον ὅτι ἐξαπέστειλεν ἁπλῶς, νῦν ἐπάγει καὶ τίνα ἀπέστειλεν· [illegible] ἐν πολλοῖς, ἀλήθειαν τὴν δικαιοσύνην ὀνομάζει· καθὼς καὶ νῦν· διὸ ὅτι καὶ ἐξ ἀληθείας, ἡ δικαιοσύνη καταλαμβάνει· ἐξαπέστειλεν οὖν τὸ ἔλεος μέν, ἵνα ἐλεήσῃ με· τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἵνα [illegible] τοὺς ἀδικοῦντάς με· σκύμνους δὲ λέγει τοὺς περὶ Σαοὺλ ὡς ἐν ἀκμῇ τοῦ θυμοῦ· ὡς καὶ ἀπηνεῖς καὶ φονικούς· τοιοῦτοι γὰρ οἱ σκύμνοι τῶν λεόντων· νοεῖται δὲ καὶ ἐκ προσώπου τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν ἐθνῶν· ὅτι ὁ πατὴρ ἐξαπέστειλε τὸν υἱὸν καὶ ἔσωσέ με, τὴν ἀπολωλυῖαν· ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς πρὶν καταπατοῦντάς με δαίμονας· ἔλεος δὲ [illegible] καὶ ἀλήθεια ὁ υἱός· ἐλεήσας γὰρ ἀπολλυμένους ἡμᾶς ἐνηνθρώπησε· καὶ αὐτὸς ἐρεῖ· ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια· [illegible] δικαιοσύνη, αὐτὸς ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος· ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· σκύμνους δὲ [illegible] τῶν νοητῶν λεόντων τοὺς δαίμονας.

ἐκοιμήθην τεταραγμένος.

Ὅτε ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐπεισῆλθον οἱ περὶ τὸν Σαούλ· ἐκοιμήθην γὰρ μικρὸν ὕπνον· ἀλλὰ τεταραγμένον· ὑπὸ τοῦ περιστοιχήσαντος κινδύνου.

υἱοὶ ἀνθρώπων οἱ ὀδόντες ὅπλα καὶ βέλη καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα. VI

Υἱοὶ ἀνθρώπων [illegible]· οἱ ὀδόντες τῶν ἐπιβουλευόντων μοι [illegible]· ὅπλα καὶ βέλη καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ δὲ τῶν ὀδόντων καὶ τῆς γλώσσης, τοὺς δόλους αὐτῶν ἐδήλωσεν· ὅτι ταῖς διαβολαῖς καὶ συσκευαῖς τῶν δόλων τιτρώσκουσι· καὶ τάχα τοῖς ἀναιροῦσιν· ὅπλα δ' [illegible] φησί· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναιρετικά.

ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. VII

Ὑψηλὸς καὶ ἐπουράνιος γνωρίσθητι, καὶ τοῖς [illegible] σου· καὶ διαδραμέτω ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ μεγάλη δόξα σου· διὰ τῶν περὶ ἐμὲ παραδόξων· τινὲς δὲ καὶ περὶ τοῦ [illegible] ἀποστρέφουσι τὸν λόγον· ὅτι [illegible] τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἀνελθὼν πάλιν εἰς οὐρανοὺς ἀφ' ὧν καταλήλυθας· καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν [illegible]

ἐπιμήκους :~

VIII παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν
τὴν ψυχήν μου :
ἠ ραγραμοι καὶ τοῖς ἔβασαν. καὶ ἐταπείνωσαν.
λέγει δὲ δόλους ποικίλους ἐπιβουλάς :

IX ὤρυξαν πρὸ προσώπου μου
βόθρον καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν.
ὑπερέκπτωσιν ἐμπροσθέν μου κινδύνων ἐνέ
πεσον δὲ αὐτοί. ἐγὼ μὲν γὰρ θεόθεν σκεπασθεὶς
διέφυγον ἀβλαβής. αὐτοὶ δὲ τοῖς κινδύνοις ἐνέπεσαν·
ἐνταῦθα χρεὼν μου γενόμενοι :

X ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοί
μη ἡ καρδία μου :
ἕτοιμός φησι τοῦ λοιποῦ πρὸς τοὺς ἐπερχο
μένους πειρασμούς, σὲ ἔχων ἀντιλήπτορα ἢ πρὸς
τὰ σὰ θελήματα. ἢ πρὸς αἶνον σου :
ᾄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.
περὶ τοῦ ᾄσομαι καὶ ψαλῶ πολλάκις εἰρήκα
μεν. δόξαν δὲ αὐτοῦ καλεῖ τὴν σωτηρίαν, δι' ἣν ἐν
δοξάζετο :

XI ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου :
δόξαν αὐθις τὸ πνεῦμα καὶ ὀνομάζει χάρισμα :
ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κι
θάρα :
ψαλτήριον μὲν λέγει τὴν ψυχήν, κιθάραν δὲ τὸ
σῶμα διὰ τὰς αἰτίας παραλαβόντες ἀποδέ
δωκαμεν. διεγείρει δὲ ὅλον ἑαυτὸν εἰς ὕμνον
θεοῦ, γνώμῃ πνεύματι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, ὑμνῆ
σαι τὸν εὐεργέτην :~

XII ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου :
ὀρθρίως : ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
λαοῖς κύριε· ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσι :
ἐξομολογήσομαι, ἀντὶ τοῦ εὐχαριστήσω. λαοῖς δὲ
τοῖς ἰουδαίοις. ἐν ἰουδαίοις γὰρ καὶ τοῖς ἐ
ξ ἐθνῶν ὁ δαβὶδ εὐχαριστεῖ καὶ ψάλλεται θεῷ :

XIII ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν
τὸ ἔλεός σου· καὶ ἕως τῶν νεφε
λῶν ἡ ἀλήθειά σου :
ταῦτα εἶπεν, καὶ ἐν τῷ λε' ψαλμῷ. κύριε ἐν τῷ
οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως
τῶν νεφελῶν. καὶ ζήτει ἐκεῖ τὴν ἐξήγησιν. νῦν
δὲ ὅτι πολὺ καὶ ὑψηλὸν τὸ ἔλεός σου καὶ
ἡ ἀλήθειά σου. ὡς διήκειν ἀπὸ γῆς, ἄχρις
οὐρανοῦ καὶ νεφελῶν :

XIV ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
εἴρηται τοῦτο καὶ ἀνωτέρω διὰ ἔλαβον :

εἰς τὸ τέλος· μὴ διαφθείρῃς· τῷ δαυὶδ εἰς
στηλογραφίαν :
ἔστι τὸν πρὸ τοῦ ψαλμόν, ἔγραψε τὸν παρόντα.
τῆς αὐτῆς ἔχων ὑποθέσεως. διὸ καὶ τὴν αὐτὴν
ἐκείνῳ ἔλαχεν ἐπιγραφήν :~

εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖ ψαλ. νζ 57
τε, εὐθείας κρίνατε οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. I
ἀπομένως μέν, πρὸς τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς περὶ
αὐτὸν ὁ λόγος. ἐπιμέμφεται δὲ καὶ πρὸς πάντας τοὺς
ὁμοίους αὐτοῖς τὴν πονηρίαν αὐτῶν. λέγει δὲ ὅ
τι εἰ ἀληθῶς δικαιοσύνην λαλεῖτε, λέγοντες ἐν
αὐτοῖς εὐλόγως καταδιώκειν. ὡς ἐπιβου
λον ἡμᾶς αὐτοῖς γενόμενον διὰ καθαρὸν τοῦ πράγματος,
εὐθείας κρίσεις κρίνατε. ἀπὸ ὧν ὀρθῶς ἀπο
φάσεις ἐξενέγκητε. ἐν τίμιοις πονηρὲ ἐγνώ
κατε :

καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας ἐρ II
γάζεσθε ἐν τῇ γῇ· ἀδικίαν αἱ
χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν :~
ἀφ' ἧς ἐστι, οὐδὲ δύνασθε ὀρθῶς κρῖναι ζ
μὴ οὐσῶν. καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ, ἀνομίας μελετᾶτε.
καὶ αἱ χεῖρες ὑμῶν ἀδικίας πράττουσι. συμπλέ
κουσι δὲ εἶπε. ἐκ μεταφορᾶς τῶν πλεκόντων
παγίδας. διὰ τὸ ποικίλον τῆς ἐπιχειρήσεως.
τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ πρόσκειται. ὅτι ἐν γῇ ταῦτα
ποιοῦσιν. ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ δίκας ἐκτίσετε :

ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ III
ἀπὸ μήτρας :
πάλιν τινὰ τοιοῦτον ἐπιστρέφονται ἁμαρτω
λούς. ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ βραχέων οἱ τοιοῦ
τοι ὁποίαν λαμβάνουσι καταστροφήν. ἐ
πιβρεφουργοῦσιν φησίν. ἀπηλλοτριώ
θησαν τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ πρόγνωσιν. καὶ
ἀπηλλοτριωμένοι διὰ τὸ μέλλον ἐγνωρίσθησαν :
ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός
ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μήτραν γὰρ αὐτὴν καὶ
γαστέρα ὠνόμασεν τῷ θεῷ. ἀναγεννῶσα
τούτους, διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος. ἐπλα
νήθησαν πόρρω τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῶν
θείων ἐντολῶν. οὐκ ἐνεργείᾳ ἀλλ' ὡς ἐρ
ρέθη, προγνώσει τοῦ θεοῦ. οὕτω γὰρ ἐπὶ καὶ πρὸς
τὸν ἱερεμίαν ὁ θεός. πρὸ τοῦ με πλάσαι
ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε. καὶ πρὸ τοῦ σε ἐ

74

ζειν θᾶττον ἐκ μήτρας. ἢ τὰ ἄνωθεν :~

ἐλάλησαν ψευδῆ:

οὕτως οὐ κατὰ τὸ γαστρὸς ἀλλ' ὡς ἡλικίαν ἔθους :·

IX θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως :·

ὡς τὸν ὄφιν ἐπιμανέντα τινί, μηδέποτε μεθεῖναι τὸν θυμόν, ἄχρις ἂν ἢ δράσῃ τι κακὸν ἢ προαποθάνῃ. θυμὸς οὖν καὶ τοῖς ἀνένδοτος. καὶ διαπαντὸς ἐπίβουλος :·

ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς:

ἐπιφέρει τὸ παράδειγμα τοῦ θυμοῦ καὶ ἐπὶ τὴν ἀσπίδα. θυμὸς ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς. καὶ οὐ φύσει κωφῆς, ἀλλ' ἀπονοίᾳ. διὰ τοῦτο προσέθηκε, καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. ἐπάγει δὲ ἑξῆς καὶ πῶς κωφή :·

V ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπαδόντων, φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ:

ἐπάδοντας λέγει τοὺς ὀνομαζομένους ἐπαοιδούς. οἵτινες διά τινων ἐπαοιδῶν καταθέλγοντες τοὺς θυμοὺς τῶν ἑρπετῶν καὶ τὸ ἀγριαῖνον αὐτῶν ἐξημεροῦντες, λαμβάνουσι καὶ χρείαν πρὸς ἰατρείαν. ἡ τοίνυν ἀσπίς, καὶ μᾶλλον ἡ ἐπονομαζομένη πελιαδνία, ἀπό τινων τεκμηρίων προαισθανομένη, θύει τὸ ἓν αὐτῆς οὖς, καὶ οὕτω διακρούεται. ἐστὶ δὲ ἡ σύνταξις οὕτως. ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπαδόντων. καὶ φαρμάκου τοῦ ἐπιτεθέντος, γοητευομένου παρὰ σοφοῦ ἀνδρός. σοφοῦ δὲ γνωστοῦ τέχνην ἐπαοιδικήν. προσφυῶς δὲ καὶ τὸν ὄφιν καὶ τὴν ἀσπίδα τέθεικεν ἐν παραδείγματι. ὁ Σαοὺλ γὰρ καὶ ἐνεκότει, ὡς ὄφις. καὶ πολλάκις καὶ ἐπᾳδόμενος λόγοις ἀγαθοῖς παρὰ τοῦ Δαβίδ. ὅτι αὐτὸς μὲν ἐστὶ δεσπότης καὶ βασιλεύς. οὗτος δὲ δοῦλος. καὶ κυνὸς τεθνηκότος καὶ ψύλλος, ἐθελοκωφῶν ἦν ὡς ἀσπίς :~

VI ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν:

ὀδόντας ὀνομάζει, τὰς κακώσεις τὰς κατὰ τοιούτων διώξεις. ὀδόντας δὲ εἰπών, καὶ στόματος ἐμνημόνευσεν. ὀνομάσας τὴν περιεκτικὴν πονηρίαν :·

τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασε κύριος:

μὲν τῷ προλαβόντι σκύμνους αὐτῶν, καὶ γὰρ ἐν τῷ παρόντι καὶ περὶ ὀδόντων φησί. ἔστι δὲ ὁ στίχος οὗτος διπλασιασμὸς τοῦ προάγοντος καθάπερ ἐν πολλοῖς ἁρμόζει. ἐπεὶ δὲ καὶ μύλας, ὀδόντας τῶν ἀνωτέρω βοῶν ὀδόντας μὲν ἀπὸ τοῦ πρόσω. μύλας δὲ τοὺς ἔνδοθεν ὀδόντας. ὡς καὶ λέοντας τοὺς λεγομένους. ὡς νεανίας δυναμένους, ἤπερ καὶ μᾶλλον βλάβην ὡς ἐμβλέποντας τοὺς παρακειμένους. ὅρα δὲ ὅπως ποτὲ μέν, ὡς ἐπὶ μέλλοντος λέγει συντρίψει. ποτὲ δὲ ὡς ἐπὶ παρῳχηκότος συνέθλασε. τοιοῦτος γὰρ ὁ νόμος τῶν προφητικῶν ὡς πολλάκις εἴρηται :·

ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον: VIII

ὑποταγήσονται, οὐδὲ ποταμοῦ. ἀλλ' ὑποστήσονται καὶ ὡς ἐκ ... ἐσκεδασμένοι ... ἐξουδενωθήσονται δὲ αὐτὸ καταφρονηθήσονται :~

ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν:

ἤγουν ἄτονα τὴν καλουμένην αὐτῶν δύναμιν καὶ ταῦτα, ἕως ... :·

ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται: VIII

μάταιοι ὡς τῆς φονικῆς αὐτῶν γνώμης, ἀναιρεθήσονται ἐν καιρῷ δίκην τακέντος κηροῦ. ἁμαρτωλοὺς τοὺς πλησιάζοντας πυρί, καὶ ἁμαρτωλοὺς ... :·

ἐπέπεσε πῦρ ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον:

προυμνήσθη, καὶ πῦρ προσέθηκε. πῦρ λέγων, τὸν θεήλατον θυμόν. καὶ εὐθὺς ἀπώλοντο ... ἐπιδόντων ἡμέραν οὐκ ἔφθασαν :

πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον: IX

... τὸν Σαοὺλ κατὰ ἀποστροφὴν ὁ λόγος πρὸ τοῦ ἐπιπεσεῖν τὸ πῦρ, πρὸ τοῦ αὐξηθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον τὸ λεγόμενον, ἀκάνθας ἡ γραφὴ καλεῖ τὴν ἁμαρτίαν. ῥάμνος δὲ ἐστὶν εἶδος ἀκάνθης μέγιστον καὶ σκληρόν. φησὶ γοῦν ὁ προφήτης ὅτι πρὸ τοῦ ... πῦρ πεσεῖν, πρὸ τοῦ τὰς ἀκάνθας ὑμῶν ἤτοι τὰς ἁμαρτίας συνιέναι εἰς ῥάμνον. τουτέστι μέγεθος καὶ ἐξίν ἐλθεῖν. τουτέστι γενέσθαι καὶ τὸ σκληρὸν τῆς ῥάμνου. ὅ ἐστι τῆς ὑπερβαλλούσης κακίας. οὕτω γὰρ καὶ Σαοὺλ ὕστερον καὶ ... ἐπέζησε τῇ κακίᾳ :~

noy 6.

N. ...

148

19

ἀγνώμονα· τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ Οὐρί-
ου· καὶ νικῆσαι τοὺς ἀλλοφύλους· αὐτὸν δὲ
μὲ καθαρεύοντα γυναικὸς· καὶ ὁ δὴ καὶ προεξενούμενος
καὶ ὁμολογηθὴ δὲ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Δαβὶδ ὁ θεῖος
ἀνάθεμα· καὶ ἤλεγξεν· ὅπως προβαλέσθαι τοῦ
τὸν λαβεῖν, φόρον ἁγίας λέγομεν ταῦτ᾽ ἔσχε· καὶ μυ-
ρίων ἐπὶ τὸ βουλοῦ ἐρρύσατο· καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ πρὸ
μητρὸς παρὰ ζωὴν ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς, ἐπὶ πάσης
δὲ καὶ τὴν καρδίαν· ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐ-
γὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου
καὶ τὰ ἑξῆς· ὡς ἠδηλώθησαν ἐν βίβλῳ Βασιλειῶν:~
VI ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην
καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ
μου:~
ἰσχυρίζεται τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς· ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ
γεννήσει, ἀναστρέφει τὸν λόγον· εἰ γὰρ μὴ ἡμάρ-
τεν ὁ Ἀδάμ, οὐκ ἂν συνελήφθη τῇ Εὔᾳ· ὡς πρὸ
ἡμῶν ἁμαρτίαν γεγέννηκε τὸ συνάφθαι τῇ
συναφθέντος ἐξέδωκε καὶ Εὔαν· καὶ οὕτω τοῦ
ἐξῆς καὶ οὔπω ἀχρεῖον· καὶ γὰρ ἐκεῖνο τὸ
τίμιος ὁ γάμος γέγονε διὰ τὴν παιδοποιΐαν,
ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ φύσει ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἔχει τὴν πρόσ-
οδον· ὡς τὲ ἐξαμαρτεῖν καὶ συνελήφθην ἤδη ἐγεννήθη·
τὸ γὰρ ἐκίσσησεν· ἐγέννησεν εἶπεν ὁ Σύμμαχος,
καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἑαυτὸν αἴτιος ἥμαρτεν παρὰ τὸ πρὸ
φύσεως:~
VII ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας:~
οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐξομολόγησιν εἴρηται· φησὶ
γὰρ ὅτι ἀλήθειαν ἠγάπησας· καὶ διὰ τοῦτο ὡμο-
λόγησα ταῦτα ὅτι ἥμαρτον· τὸ δὲ ἰδοὺ γὰρ πε-
ριττόν κεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος στίχου· καὶ
ἐπὶ τοῦ προλαβόντος καὶ ἑτέρων διαλείμματι·
πολλὰ γὰρ τοιαῦτα περὶ τὴν ποίησιν:~
τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας
σου ἐδήλωσάς μοι:~
οὕτω πρὸς οἷς ἔπεμψας ἀληθινῶν· ὅτι τῆς
σοφίας σου μὲ ἠγάπησας· ὅτι τὰ ἀπόρρητα ταύ-
της σοφίας σου προνοίᾳ ἐδήλωσάς μοι διὰ
τοῦ προφητικοῦ πνεύματος· ἐγὼ δὲ ἐφάνην ἁμαρ-
τωλός:~
VIII ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισ-
θήσομαι:~
ἄλλοι περὶ τοῦ λόγου τοῦ ῥητοῦ, πολλοῖς γέγονα-
σιν· οὐδὲν δὲ σαφὲς οὐδὲν οὐδὲ ἄν τις εἰρη-
κὼς ἀπήγγελεν· ἐγὼ δέ φημι, προφητεύων τὸ
ἑαυτοῦ τοῦ Δαβὶδ ἐν τούτοις, ὅτι ὑσσώπῳ

ῥανθήσεται τὴν ἁμαρτίαν τῷ ἐκείνου καὶ καθαρισ-
θήσεται· ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος ὑσσώπῳ ῥαν-
τίσματι τῆς ἁγνείας ἐκαθαίρετο, ἐκαθαίρεν·
ἐστὶν δὲ καὶ τὸ ὕσσωπον φύεται ὑπὸ ὀρέων
καὶ πέτρας, ἀναλόγου τοῦ σταυροῦ ἀφεὶς· ἡ καὶ τὸ διὰ
κρύους τῆς μετανοίας· ἢ τοῦ ῥύπου ἀφθαρτωθήσεται καθαρι-
ζεται:~
πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθή-
σομαι:~
ὁ αὐτὸς λέγει πάλιν τὸ φανερόν:~
ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφρο- IX
σύνην:~
ὡς ἀκούσαις τῆς ψυχῆς μου, ἐνηχήσεις χα-
ρὰν ὅτι συνεχώρησάς μοι· ἀγαλλιάσεται δὲ νοῦς
καὶ εὐφροσύνη ταῦτα σημαίνουσι:~
ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα:~
τὰ ὀστᾶ μου φησὶ τεταπεινωμένα ὑπὸ βάρους τῆς
ἁμαρτίας, ἀγαλλιάσονται· κουφισθέντα διὰ
τῆς ἀφέσεως· ἀπὸ μέρους δὲ τὸ ὅλον, ὅλον ἑαυτὸν
ἐνέφηνε· τινὲς δέ φασιν ὅτι ἀκουτιεῖς
με ἀγαλλίασιν περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ
Χριστοῦ εἴρηκεν· ὅτι ἀναγγελεῖς μοι τὴν ἀκοὴν
μέλλουσαν χαράν, ἤτοι τὴν ἀπόρρητον ἐνανθρώπησιν·
καὶ εὐθὺς ἀγαλλιάσομαι καὶ σκιρτήσουσι τὸ
φαιδρὸν τὰ τεταπεινωμένα ὀστέα μου:~
ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ X
τῶν ἁμαρτιῶν μου· καὶ πάσας τὰς
ἀνομίας μου ἐξάλειψον:~
μὴ ἀποστρέψῃς ταύτῃ παντοφόρῳ ἐπισκοπῇ
σου τὰ ἀνόμημα ἁμαρτήματα· ἀπόστρεψον
ταῦτα ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ ὅλας μου τὰς ἀνομίας
ἐξάλειψον· ἀπὸ τῆς βίβλου τῶν ἔργων ἐμῶν:~
καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός:~ XI
οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οὖσαν· ἀλλὰ τὴν οὖσαν, εἰς
τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀποκατάστησον· ὁ γὰρ παῦ-
λος εἶπεν ἐν τῷ παλαιῷ· τὴν ἀπὸ τοῦ ῥύπου
τῆς ἁμαρτίας· κτίσον ἐν ἐμοὶ καρδίαν κα-
θαράν· κτίσον οὖν ἀντὶ τοῦ ἀποκατάστησον:~
καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς
ἐγκάτοις μου:~
ἐγκαίνισον αὐτὴν τοῦ ἔμβαλε καὶ φῶς· ἤγουν
ἀπὸ τοῦ νέου χάρισμα εὐθύτητος· εὐθεῖαι
τὰς ἐπιγινομένας μοι παρὰ τοῦ διαβόλου
σκολιότητας· ἐγκάτια δὲ λέγει τὰ ἔνδον τοῦ ἀν-
θρώπου ἑαυτοῦ· φησὶ δὲ καρδία ἐξ ἑκάστου

Del. Bal. 50

58

149

75

20

ὁ θεὸς προστάσσει ἐγκαινισμῶν· ὅτι δώσω αὐτοῖς
καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινόν· τοῦτ' ἔστιν ἀνα-
καινίσας ἀσθενήσασαν αὐτὴν καρδίαν αὐτῶν
καὶ τὴν προθυμίαν·~

XII μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου·
ὥστε νομισθῆναι ἀνάξιον τῆς ἐπισκοπῆς σου·~
καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς
ἀπ' ἐμοῦ·~
ὁ χάρισμα λέγει τῆς προφητείας· μὴ ἀναθωνήμας
τὸν ἀφῆς τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ·~

XIII ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου·~
ἣν χαρὰν ἣν εἶχον ἀπὸ τοῦ σοῦ ζεσθαι διὰ σοῦ ὁρᾶ-
ν· ὅπως ἐμὲν οὐ κατώλεσε· μὴ ἀφαιρεθῆναι πα-
ρακαλεῖ· ὁ δὲ ἀφῃρέθη, τοῦτο ἀποδοθῆναι αὐτῷ
αἰτεῖ· πρὸς γὰρ τῆς ἁμαρτίας ἔχαιρε· φρᾶσει
οὕτως ἔχων·~
καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με·~
ἀκραιφνῶς σου με χαρίσματι κύριε εὐθεῖ καὶ τῷ πνεύματι·
ὃ δηλοῖ πρὸς τὰ κρείττονα ὁδηγεῖ· χάρισμα δὲ εὐθὲς τῷ
καὶ χάρισμα ἡγεμονικὸν ἓν ἂν αἱ παρ' αὐτοῦ δόμον
τοῖς ἐπὶ γνώμης· τῇ ψυχῇ διαφορὰ δείκνυμεν·~

XIV διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου καὶ
ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι·~
αὐτοῦ τοῦ προφήτου ὄντος μέλλοντος· τοῦ γὰρ εὐα-
γγελικοῦ κηρύγματος· φησὶ τὰ ἄνομα ἔθνη διὰ τῶν ἀποστό-
λων τοὺς ἐν βίβλοις τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαυίδ· ἀδιδάκ-
τοις καθ' ὅλους αὐτοὺς τῶν ἀρετῶν γίνεται·~

XV ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτη-
ρίας μου·~
ἱστορικῶς μὲν αἵματα καλεῖ, τοὺς ἀδίκους φόνους
τοῦ Οὐρίου φόνον ἐνθυμούμενος· ἀναγωγικῶς
δὲ αἵματα λέγει, καὶ οἱ δαίμονες, ὡς αἵμασι
χαίροντες καὶ ἐγκυλινδούμενοι, ἀναιροῦντες
καὶ ζώων ἄλλων θυσίας· ὁ θεὸς δὲ τῆς σωτηρίας μου·
αὐτὸς σωτήρ μου· ὡς πολλάκις ἔρρυσας με· ὅτι δὲ
πλεονασμὸς τὸ ἐκ καρδίου καὶ ἐπιτεταμένης
τῆς δεήσεως ἐμφαίνει·~
ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύ-
νην σου·~
ἀρίζεται καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσά μου, τῇ τῆς δικαιο-
σύνης σου ἀπαγγελίᾳ· δικαιοσύνην δὲ λέγει νῦν, τὴν
παρὰ τοῦ θεοῦ δεδομένην αὐτῷ δικαίωσιν· ἅπου
ἐλευθερίας τῆς ἁμαρτίας· δικαιοῦται γὰρ ὁ ἐ-
λευθερούμενος· ἡ γὰρ ἀντιγραφὴ τὴν δικ-
αιοσύνης σου γράφουσιν· ἐφθέγγομαι· ὁ τῆς

λιάσειν ποιήσει ἡ γλῶσσά μου, αὐτὴν παρα-
σοῦ δικαιοσύνη διὰ ταύτην σκιρτῶσα ἐν μεγα-
λείᾳ·~

κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στό- XVI
μα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου·~
ἀφωνίαν διὰ τοῦ προφητικοῦ πνεύματος, εἰ δὲ ... ἀν-
οίξεις πρὸς ὕμνον σου καθαρῶς ...
ἁμαρτίας· ...
χείλη μου·~

ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν ἔδωκα ἄν· ὁλο- XVII
καυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις·~
ἔσπειλεν τοὺς νομικοὺς ... σα
ποδεχόμενος· ἠθέλησας φησὶν ἔ... ἄ-
λλ' οὐδὲ ὁλοκαυτώματα ἀποδέξῃ· τὰ γὰρ ὁλοκαυτώ-
ματα μικρότερα τῶν ἄλλων ἦσαν· ὥστε ὁ Δαυίδ ἂν καὶ
μεγαλεῖα ἔθυεν, ἀλλὰ προαιρέσεως ἐποίει τοῦτο,
διὰ τὸν νόμον· καὶ ὅτι οὐ παύσει τῆς καινῆς θυσίας
ὁ καιρὸς ἐλήλυθεν·~

θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον·~ XVIII
ὁ προσδεκτὸς θυσία γὰρ τῷ θεῷ ψυχὴ συντε-
τριμμένη ἐξ ἐπιμονῆς ἐπαινουμένων·~
καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπει-
νωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει·~
καρδίαν τὴν ψυχὴν πολλάκις ἡ γραφὴ καλεῖ· διὰ
τοῦτο καὶ τὴν καρδίαν ἀρχὴν ἔχεσθαι τῆς ψυχῆς· ἢ
τὴν ψυχὴν ἐμπεφυκέναι τῇ καρδίᾳ, ὅ-
θεν καὶ παθούσης τῆς καρδίας, ἡ ψυχὴ ἀφίστα-
ται τοῦ σώματος ὅλου· ἐξουδενώσειν δὲ λέγει
τὴν ἀποστροφήν·~

ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών·~ XIX
ἐντεῦθεν παρακαλεῖ περὶ τῆς μετὰ τὴν ἐκ Βα-
βυλῶνος ἐπανόδου· ἀνοικοδομηθῆναι τὴν Ἰερουσαλήμ· τὸ
δὲ κύριε ἀγάθυνον ἀντὶ τοῦ ἀγαθοποίησον
εὐεργέτησον· ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου δέ, τοῦτ' ἔστι
τῇ σῇ συνεργείᾳ σου·~
καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἰερουσαλήμ·~
τὸ οἰκοδομηθήτω, παρακλητικὸν ἐστίν· ἀντὶ τοῦ
προστακτικοῦ φαίνεται·~
τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης·
ὅτε ἀποδέξῃ θυσίαν δικαίαν· ἐν τῷ ὄρει γὰρ τῷ
οὐκ ἐξῆν δικαίως θύειν· ἐν μόνῃ γὰρ τῇ Ἱερουσαλὴμ θύ-
ειν ὁ νόμος ἐπέτρεψεν·~
ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα·
ἀναφορὰν μὲν λέγει, τὰ ἀφιερώματα τὰ ἐκ χειρὸς
προσφερόμενα· ὁλοκαυτώματα δὲ τὰ καθ' ὅλο-

ἐστιν. ὁ καὶ ὁ θεῖος λόγος τῶν χειλέων αὐτῶν. οὐ δὲ πον-
ηρωθῇ. καὶ ἐπὶ τοιοῦτον

καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερη-
φανίᾳ αὐτῶν·

Μεγάλης ὑπερηφανίας αὐτῶν ἐξέδωκε δεῖγμα ὅσον καυχώ-
μενοι ἠλαζονεύοντο γάρ, ὡς Ἀβραὰμ ἔκγονοι καὶ
ὡς τοῦ νόμου φύλακες. συλληφθήτωσαν
δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων:–

καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγγε-
λήσονται ἐν συντελείᾳ·

Ἀρὰν ἐνταῦθα τὴν βλασφημίαν λέγει, ἣν κατὰ Χριστοῦ
εἶπον. ψεῦδος δέ, ὃ καὶ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ.
ὅτι καθεύδοντα μὴ δόξωμεν κἂν σοῦ τι καὶ σοφοί.
καὶ τοῖς Καίσαρι ἀποδιδόντες τὰ Καίσαρος
Καίσαρι. διὰ ταύτην βλασφημίαν ὅθεν φησί καὶ διὰ τὸ
ψεῦδος, διὰ ταῦτα καὶ περιελάμφθησαν πᾶσι τε
νῦν σοι. οὐκέτι ἐπὶ τινὶ κατορθώματι. ἀλλ᾽ ἐπὶ
καταστροφῇ καὶ οὐκ ἀπολοῦνται. τοῦτο γάρ ἐστι
συντέλεια:–

ἐν ὀργῇ συντελείας καὶ οὐ μὴ
ὑπάρξωσι·

Καὶ οὐκέτι συντέλεια ἁπλῶς, ἀλλ᾽ ἐπὶ ὀργῆς συν-
τέλεια. καὶ λοιπόν, οὐκέτι πολιτευθή-
σονται. καὶ γνώσονται ὅτι ὁ
θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῶν
περάτων τῆς γῆς·

Θεὸν ἐνταῦθα τὸν Χριστόν φησιν.
ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν καὶ
λιμώξουσιν ὡς κύων καὶ κυ-
κλώσουσι πόλιν·

Τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν προρρησιν γε ἐπεβεβαίωσε
διὰ τῆς ῥήσεως ἀναδιπλῶν:–

αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ
φαγεῖν·

Οἱ περιληφθέντες αὐτῶν, μὴ ἔχοντες ἰδίαν ἑστί-
αν διὰ τὴν διασπορὰν σου. τροφὴν ἑαυτοῖς ζη-
τοῦντες, ὡς προσαῖται:–

ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι καὶ γογγύ-
σουσιν·

Διασπορᾶς αὐτῶν. αὐτοὶ προσενεγκόντες τὸ σημεῖον,
μὴ γὰρ ἐν τῇ διασπορᾷ. καὶ ταλαιπωροῦντες. γογ-
γύσουσι γὰρ καὶ τὸ καθόλου ἀεί.

ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου·

Ἄσομαι αὐτοῦ ὑμνήσω ἐν ᾠδῇ.

καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔ-
λεός σου·

Καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ ἔλεός σου· ἢ διὰ τὸ ἔλεος
σου, τὸ πρωΐ· ἤτοι ταχέως. οὐκέτι μακρὰν
γὰρ ἐκπενθήσομαι. τὸ δὲ ἀγαλλιάσομαι ἀντὶ
ἀφορμὴν ζωῆς ἀνάξιον ἔχειν:–

ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου
καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλί-
ψεώς μου. βοηθός μου εἶ, σοὶ ψα-
λῶ, ὅτι ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ·
ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου·

Ταῦτα πάντα σαφῆ. εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ εὐεργέτῃ θεῷ:

Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις. εἰς ψαλ. νθ 59
στηλογραφίαν τῷ Δαυίδ εἰς διδαχήν,
ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν
Συρίας. καὶ τὴν Συρίαν Σουβάλ. καὶ ἐπέ-
στρεψεν Ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὴν φάραγγα τῶν ἁλῶν, δώ-
δεκα χιλιάδας·

Εἰς τὸ τέλος μέν, ὅτι περὶ τῶν ἐσομένων ἐστὶ τῶν ἐν
περιοχῇ προρρήσεων. προαγορεύει γὰρ τὴν
ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον τῶν ὕστερον αἰχμαλω-
τισθέντων Ἰουδαίων. ἐστὶ καὶ τοῖς ἐπανορθω-
θεῖσιν τοῖς ἀλλοιωθησομένοις, ἤτοι πρὸς τὸ παρελθεῖν. τοῦ
ποτε τοῖς ἐκ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν ἐπανε-
λθοῦσιν. καὶ εἰς στηλογραφίαν μέν, ἤγουν
ἀνεξάλειπτον καὶ πᾶσι γνώριμον μνήμην
τοιαύτης εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ. συγγρα-
φὴν τῷ Δαυίδ. εἰς διδαχὴν δὲ εὐχαριστίας
ἢ ὑπομνήσεως. τότε δὲ ᾖσε Δαυὶδ καθ᾽ ὃν καιρὸν
τὰ πάντα ἐν ᾧ ἦλθεν ὑπὸ τοῦ ἀλλοφύλου, ἐ-
νέπρησεν ἐνεπύρισε καὶ αὐτὴν ἱστορεῖ τὴν
Μεσοποταμίαν Συρίας καὶ τὴν Συρίαν
Σουβάλ, καὶ τὴν φάραγγα τῶν ἁλῶν, φανε-
ρὸν δὲ ἡ ἑρμηνεία ἐν ταῖς βίβλοις τῶν βασιλειῶν,
τὰ ὑπὸ τοῦ Δαυὶδ ἀνδρῶν ἐν ἐκείνῳ πραχθέν-
τα καὶ ταῦτα, καὶ παραλειφθῆναι καὶ ἄλλα πολλά.
τὸ ποτὲ δὲ ἡ φάραγξ τῶν ἁλῶν. δηλαδὴ τῆς
ἐν Σουβὰλ τοῦ τόπου. τοιαῦτα καὶ τοιούτων αὐτῶν
ἐδήλωσεν ἡ γραφή. προσέθηκε δὲ καὶ τὸν ἀ-
ριθμὸν τῶν ἀναιρεθέντων. ὁ δὲ γε Σύμμαχος ἀντὶ
τοῦ, ἀλλοιωθησομένοις, τῇ χρείᾳ αὐτῶν
μᾶλλον λέγει. δηλοῖ δὲ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως μετα-
μεταποίησιν· καὶ τὴν ἀποδουλείαν τὴν δου-
λείαν, ἐλευθερίαν περιιὼν ὕστερον ἐροῦ-
μεν. νῦν δὲ τοῖς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα-
λώτοις, ἀναθέντων τὸν ψαλμόν:–

151

22

76

I ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς·

ἀπώσω μέν, ὡς παροργίσαντάς σε· καθεῖλες δέ, παραδοὺς ἐς πολιορκίαν τοῖς Βαβυλωνίοις· καθῃρέθησαν γὰρ καὶ ὁ βασιλεὺς δυνάμεως:·

ὠργίσθης καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς·

ὠργίσθης ἐφ᾽ οἷς ἡμαρτάνομεν· καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς· οἷα, μὴ εὐθὺς τέλος συναπολέσας· ἀλλ᾽ ἀθελήσας διὰ τὸ δουλεύειν τοῖς Βαβυλωνίοις, σωφρονισθῆναι ἡμᾶς:~

II συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν·

σεισμὸν καὶ ταραχὴν τῆς γῆς τῶν Ἰουδαίων λέγει, τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν τῇ πόλεων καὶ τὴν ἐκπολιορκίαν· καὶ τὴν σύγχυσιν πάντων αὐτῶν:~

ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς ὅτι ἐσαλεύθη·

ἐπεὶ μὲν φησὶν ἀκολούθως ἐπὶ τῷ σεισμῷ συντρίμματα καὶ σάλευσιν· ἐργάζεται γὰρ ταῦτα σεισμός. ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν δὲ τὴν πόλιν συντριβῆναι:

III ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά·

σκληρὰ νῦν φησι τὰ ἐπίπονα· πολιορκίας καὶ πολυορκίας καὶ τὰς αἰχμαλωσίας καὶ τὰς πικρὰς δουλείας:~

ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως·

οἶνον κατανύξεώς φησι τὰς θλίψεις, τὰς φερούσας κατάνυξιν· καὶ μετάνοιαν δι᾽ ἃς ἡμαρτήκεσαν Ἰουδαῖοι:

IV ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου·

Ἀκύλας ἀφ᾽ οὗ σημείωσιν φησὶ τὴν ἀναίρεσιν σημαίνων ἐχαρίσω παρὰ σοῦ ἐγὼ σημαίνειν αὐτοῖς ἀσφαλῆ ὡς δουλοσύνην καὶ διὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου συμβουλήσας πρὸς τὰ Χαλδαίων γενομένους, οὐ κατηνέχθησαν· ἀλλ᾽ ἐζωγρήθησαν. τοῦτο δὲ τοῦ σημείου προσεῖπε καὶ Ἰεζεκιὴλ ἀπὸ μετώπου ἐξαλείφειν· ἐπὶ πάντας ἐφόβου ἐστὶ τὸ σημεῖον ἐπὶ μετώπου μὴ ἐπισημαίνειν. πρόσωπον δὲ τόξου τὸ βέλος, ὡς προβεβλημένον αὐτοῦ κατὰ περίφρασιν, αὐτὸ τὸ τόξον. διὰ δὲ τοῦ τόξου, πᾶν ὁ πόλεμος δηλοῦται ὡς ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον:~

ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου· V

οὗτοι αὐτοὶ οἱ συνημμένοι ἔσονται:

σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου·

ἐξ ἀγνώμονος ἡ δύναμις· ἐπάκουσον δὲ ἐμοῦ τοῦ ἐν αἰχμαλωσίᾳ λαοῦ:

ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ· VI

ἀμέγαλα πρόσωπα τῶν αἰχμαλώτων, ἀρχὴ ὁ Δαβίδ· τοῦτο δὲ τὸ ῥητόν, οἱ μὲν προσάπτουσι μεγάλως· ἢ ἑαυτόν, ὡς ἀφωσιωμένον τῷ θεῷ· ἢ τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸ διδάσκων δὲ ὅτι ὁ θεὸς ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ ἃ ἐρεῖ· τί νῦν δὲ ἃ ὤν, ἀκούσεσθε:-

ἀγαλλιάσομαι·

ἐπὶ ἀρεσκείᾳ δηλαδὴ τῶν αἰχμαλώτων τῆς ἐπανόδου:·

καὶ διαμεριῶ Σίκιμα·

Σίκιμα πόλις τῆς φυλῆς Ἐφραίμ. ταύτην οὖν φησὶν ἀπὸ τῶν κατεχόντων ἐχθρῶν ἀναρρύσομαι, καὶ διαμεριῶ τῷ λαῷ μου εἰς κατοικίαν:~

καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω·

αὐλὴ κοιλὰς τῶν σκηνῶν, χωρίον ἦν. πρὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ κειμένων· ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τῶν ἄλλων ἀναδοῦναι τοῖς αἰχμαλώτοις ὑπισχνεῖται. διὰ δὲ τούτων τῶν τῆς Ἰουδαίων ὡς ἐκ μέρους τὸ πᾶν ἐδήλωσε:~

ἐμός ἐστι Γαλαὰδ καὶ ἐμός ἐστι Μανασσῆς· VII

ἀπὸ τοῦ ἀπογόνου ἐπὶ τὸν πρόγονον ἀνῆλθε· πρόγονος γὰρ ὁ Μανασσῆς τοῦ Γαλαάδ. διὰ δὲ τοῦ Μανασσῆ τὴν φυλὴν αὐτοῦ δηλοῖ. καὶ δὴ αὐτῶν ἄλλων ὀνομαζομένων, τὰς ἄλλας φυλὰς τὰς ἐπισήμους· ἃς καὶ αὐτὰς συμπαραλαμβάνει· λέγει δὲ ἐμός ἐστιν νῦν, καὶ οὐκ ἀπωσάμην αὐτὸν ὅτε με παρώργισε:~

καὶ Ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου·

ἔφθην ἐνταῦθα, τὴν ἀρχὴν ὀνομάζει. οὕτω γὰρ ὁ Σύμμαχος ἐξέδωκε. φησὶν οὖν, ὁ ἐπικραταιοῦν μέρος τῆς ἑβραϊκῆς βασιλείας ἔσονται οἱ ἀπὸ γένους Ἐφραίμ· διὰ δὲ τῆς μοναρχίας αὐτῶν, οἱ καὶ ἐξουσιάζουσι τὴν βασιλείαν αὐτῶν, ὁ θεὸς ὡς ἰδίου λαοῦ θαρρῶν αὐτῶν:~

Ἰούδας βασιλεύς μου· VIII

οἱ ἀπὸ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἔσονται βασιλεῖς αὐτῶν· ὁ Ζοροβάβελ γὰρ μετὰ τὴν αἰχμα-

μαλωσίαν ἐβασίλευσεν αὐτῶν· ἐκ τῆς
τοιαύτης φυλῆς καὶ [illegible]· καὶ [illegible]
τὸ μοῦ, οἱ κηρῶσιν ἐμφαίνει τῆς τοιαύ-
της βασιλείας:·

Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος
μου· Ὑπερεπίκειται ἐστὶν ὁ λέβης
ὁ λέβης· ἀντὶ τοῦ ὅτι τὸ Μωαβιτῶν
ἔθνος, ὑποτάξω αὐτοὺς καὶ ὑπηρετοῦντας
σοι· τοὺς ἐπ' ἐλπίδι μου γὰρ αὐτῶν ἐλπίζουσιν
ἐμέ, ἐν οἷς ἐλπίζω ὅτι ἔμοιγε ἔσονται:·

IX Ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ
τὸ ὑπόδημά μου·
Ὑπόδημα τὴν πορείαν λέγει· τουτέστι, καὶ
ταύτην ὑποτάξω τῷ λαῷ μου συνεκστρα-
τεύσας αὐτῷ:·

Ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν·
Οἱ περιοικοῦντες Μωαβῖται καὶ Ἰδουμαῖοι
καὶ οἱ περίξ· τούτους ὑπέταξα, καὶ τὰ προ-
φητικὰ γὰρ οἷα ὡς ἤδη γενόμενα λέγει:·

X Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς·
Πρὸς τῶν Ἰουδαίων αἰχμαλώτων ὁ λόγος· πόλις δὲ
περιοχῆς ἡ Ἱερουσαλήμ, διὰ τὸ εὐτύχι-
στον αὐτῆς, καὶ ὀχυρὸν ὄν· ὑποπερίχαρ-
τε, τουτέστι πολεμίων καὶ ἐναφύκτω
καὶ ἔχοντο παρ' αὐτῆς αἰχμαλωσίαν:·
Ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς Ἰδου-
μαίας· ὡς ὁ μὲν μὴ τὴν προσδοκίαν ἀπο-
λαβεῖν· ἀλλὰ καὶ ταύτας περὶ ἐχθρούς δου-
λώσασθαι:·
XI Οὐχὶ σύ, ὁ θεός, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς·
Τοῦτο καὶ ἐρωτηματικὸν ἀναγνωστέον· ὁμοίως καὶ
τὸ ἑξῆς ῥητόν· ἐρωτῶντος ἡμῶν, καὶ οὐδενὸς
μὲν ἄλλοθεν προσδοκώντων τῆς τοιαύτης σωτηρίας
τυχεῖν:·
Καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεός, ἐν
ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν·
Τοῦτο τὸ ῥητὸν κεῖται, καὶ ἐν τῷ [illegible] ψαλμῷ,
καὶ ἐμεμνήμην, εὑρήσεις τὴν ἐξήγησιν:·
XII Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως·
καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου·
Περὶ τίνος, ὃ καὶ σπουδαζόμενος ἐνταῦθα· ὁ γὰρ σὺ
μάκαρος, οὕτε ἐξέδωκε· σὺ δὸς ἡμῖν βο-
ήθειαν· ματαία γὰρ ἡ παρὰ ἀνθρώπου σωτηρία:·
XIII Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν· καὶ αὐτὸς
ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς:·

Τὸ ποιήσομεν, ἀντὶ τοῦ καὶ στήσομεν καὶ ἀνδραγαθήσομεν
[illegible]· ἀλλ' οὕτω μὲν τῆς [illegible] καὶ τὸν Ζοροβάβελ
αἰχμαλώτων προσαρμοστέον· τὸν δὲ [illegible]· τὸν ὑπὸ
[illegible] αἰχμαλώτων τῶν δαιμόνων, χριστιανῶν· ὁ θεὸς
ἀπώσω ἡμᾶς προσπίπτοντας· καὶ καθεῖλες
ἡμᾶς· παραχωρήσας τὰ ἁμαρτήματα πολεμῶν,
καὶ ἀλλοφύλους καὶ θεοῦ καὶ· καὶ ὠργίσθη-
μεν, ὅτε σὺ τὸν πλάνον ἐγνωρίσαμεν· ᾠκτείρησας
δὲ ἡμᾶς, ὅτι παρ' αὐτῶν δαιμόνων ἐπατήθημεν·
συνέσεισας δὲ τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν· ὅτε
ἐπὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ ἐδίδασκε· πολέμου
φησί τὴν [illegible]· καὶ λοιπῶν· πάντα δὲ ἐπὶ τοῦ δὴ
ἐθορυβήθη· ἴασαι σύντριμμα καὶ κακῶς αὐτῆς ὅτι
παρεῖται πᾶσα τοῦ δέοντος· ἔδειξας τῷ λαῷ σου
τοῦ εὐαγγελίου, σκληρὰ ὁδοὺς τοῦ [illegible] λέγω καὶ τε-
θλιμμένην ἐποτίσας ἡμᾶς, οἶνον κατανύξεως,
τὸ κήρυγμα· οἶνον γὰρ λέγομεν, διὰ τὸ εὐφραίνειν καὶ
κατανύξεως δὲ, διὰ τὸ φέρειν εἰς μετάνοιαν τὸν ἁμαρτωλόν.
ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν· τὴν σφραγίδα
τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· ὥστε τοὺς πιστοὺς [illegible] τοῦ,
ὡς τὸ εὐαγγελικὸν φησὶν ἀπὸ τοῦ τόξου τῶν δαιμόνων, ἑξῆς
ἑξῆς· ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, καὶ τὰ
προηρμηνευμένα νοήσεις· πλὴν ὁ θεός, τὴν ἐκκλησίαν.
ὁμοίως δὲ τὸ ἀγαλλιάσομαι διαμερίσω δὲ καὶ τὰ
ἑβραϊκὰ ὡς ἐμελέτα· τῷ ῥηθέντι· καὶ τὰ [illegible]
ἀμετρεῖ αὐτοῖς· πᾶν γὰρ Σίκιμα ὁ χριστιανὸς καὶ
ἐκκλησία ἐν τῇ χώρᾳ πάσῃ τοῦ, ἐπὶ ξαντὸς τοῦ ἐμοῦ
ἐστι Γαλαάδ· καὶ ἐμός ἐστι Μανασσῆς καὶ τὰ ἑξῆς ὅσα ἔχουσι
διδάσκει· ὅτι σύμπας αὐτοῦ ἐστι καὶ Ἀμμανίτων· καὶ οἱ
αὐτοῦ διὰ τὴν αὐτὴν πάντα· καὶ ὡς ἰδιοποιεῖ τὴν
πίστιν, διὰ τὸ ἐξάγειν τῆς πίστεως αὐτοῦ· ὑποδῆ-
σαι τὸ αὐτοῦ, ἢ θεοφορεῖ σάρκα· διὸ καὶ ἐπεδήμησε
κατὰ χώραν αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ὑποτασσόντων αὐτῷ
καὶ φόρον τελούντων· ἀπὸ ὅπως φησὶν ἐπιθυμῶν ἰδεῖν ξαίς,
[illegible] ὁδηγῶν πνι. φησὶ τίς ἀπάξει με εἰς τὴν ἐκκλησίαν
τὴν πίστιν τὴν πολιτείαν μου. τὴν νομοθέτησεν· πνεῦ
[illegible] σωματοῦχι· σὺ βάπτισμα σὺ σωτηρίου.
καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν διδασκαλίαν· καὶ τὴν ἔχουσιν ἐνταῦθα
τὰ ὅρια· καὶ τίς ὁδηγήσει με ἕως ἀπὸ σωτηρίας τῶν
ἵνα διὰ σοῦ πιστεύσωσιν· οὐχὶ σύ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος
ἡμᾶς ἡγούμενοι ὅτι ἐξεμυκτήρισαν χριστιανοὶ Ἰουδαίων
ἀποβαλόντας ἐξ ἡγνοίας τὴν πίστιν· πλὴν προα-
ποδέδοται:· Εἰς τὸ τέλος, ἐν ὕμνοις τῷ Δαυίδ:· ψαλμὸς ξ 60
Εἰς τὸ τέλος καὶ ὁ παρὼν ψαλμὸς παρεπιγρά-
φεται, πῶς ἐν τούτῳ προφητεύει· ἑρμηνεύει

77

24

γὰρ καὶ οὗτος, πρὸ σπουδῆς τοῦ ἐν Βαβυλῶνι
αἰχμαλώτου λαοῦ· προαγορεύει δὲ τὴν ἐπάνοδον·
παροικήσω γάρ φησιν ἐν τῷ σκηνώματί σου,
εἰς τοὺς αἰῶνας· διὸ καὶ ἀγγέλου τὸ προσλα-
βοντὶ, τετάχθαι· ἁρμόζει δὲ καὶ τῷ λαῷ τῶν
μετ' αὐτῶν, ὅμως ἐκεῖνος· ἐν ὕμνοις δὲ ἐπι-
γέγραπται, ὅτι ὑμνεῖ τὸν εὐεργέτην, ἐννοῶν
δηλονότι τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ· παραίν-
ε μὲν πρόσεχε, ὅτι ἐνθάμενον ἐπιγέγραπται δὲ ἐν ὕ-
μνοις μετὰ ἀποσημάνσεως· ἐκεῖνος ὅ ὑμνος ἤ-
δετο χωρὶς ὀργανικῆς μελῳδίας· ἐνθάδε
τὸ, ἐν ὕμνοις προσκείμενος μετ' ὀργάνων τινὸς αὐ-
τοῖς ἐμελῳδεῖτο:·

I ἐισάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου
πρόσχες τῇ προσευχῇ μου:·
ἔρις τοῦ εἰσάκουσον καὶ πρόσχες, ἀρετὴ ἐν ὧ
ἐξηκολούθησε ψαλμῷ:–

II ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς
σὲ ἐκέκραξα:· ἐρατάμη τὸ
ἱστορικῶς λέγει τὴν Βαβυλῶνα· διὰ τὸ ἐσ-
χάτην αὐτὴν κεῖσθαι τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης·
εἰ ἐνθάδε ἐσπούδαζες ἡμᾶς ἀγαγεῖν ἥκειν, ἀπὸ
περάτων ἀπὸ τοῦ θεοῦ· γῆς νοῖ φρονεῖ πλάνας:·
ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν
σου ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με:·
ἐπαγγελόμενα τὸ πρὸς αὐτὸν ἐλπίδα· διὰ
τὸ στερρὸν καὶ ἀσφαλές, καὶ διὰ τὸ ὑψη-
λὸν καὶ μετεωρίζον αὐτήν· ὁ σωτὴρ φησὶν
ἡ καρδία ἀπὸ κακῶν τῶν θλίψεων, ἀναφέ-
ρομαι ἐπὶ τὴν σὴν ἐλπίδα, ἐπὶ πάντα·
καὶ γὰρ σὲ μόνον ἔχων ἡ ἀπορίας ὡς ἀ-
πὸ πέτραν τινά:·

III ὡδήγησάς με ὅτι ἐγενήθης
ἐλπίς μου
ὡδήγησάς με πάλιν ἐπὶ τὰ ἀγαθά· καὶ γὰρ σὲ
μόνον ἔσχον ἐν ἀπορίας:·
πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώ-
που ἐχθροῦ:· πεκᾶ λιπεῖν
τὸ ἐγενήθης· πύργος δὲ ἄν, πύργος ἰσχυ-
ρός· ἐγώ τε τῶν ἐχθρῶν, ὥστε καλῶν φασί:·

IV παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί
σου εἰς τοὺς αἰῶνας:·
οὕτω προφητεύει περὶ τῆς ἐπανόδου· καὶ
ἀπὸ μεταρσίως· σκήνωμα δὲ τοῦ ἐξελε-
γμένου ναοῦ· ὡς πολλάκις ἔρηκα·
εἰς τοὺς αἰῶνας δὲ, ἀντὶ διὰ παντός· ἐφ' ὧ καὶ ὁ
ἡ προρρησίς αὐτη μετὰ πέσος, διὰ τὴν δ... τ
προς παντὸς ... ἐκεῖνοι γὰρ ὑπὸ
ῥωμαίων ἀφανισθέντων, οὐκ ἔτι τῷ ναῷ παρῳ-
κησαν· καὶ αὐτὸ ῥιζόθεν κατεστράφη· ἀλλ' εἰς τὸν
αἰῶνα ὁ λαὸς ἀεὶ τῷ καλῷ τούτῳ ἐν κόσμῳ πα-
ροικῆσαι τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ· πανταχοῦ γὰρ, θεῷ οἰκοῦσι
καὶ οἰκοδομοῦνται:· σκεπασθήσο-
μαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου:·
οὗ τὸ ἔοικε τῷ ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου
σκεπασθήσομαι· ἀπὸ αὐτῆς ἐρμηνεύθη ἐν τοῖς ἄλλοις:·
ὅτι σὺ ὁ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν εὐ- V
χῶν μου:· ἀπὸ δηλαδὴ ἐπενόησε
σαμην...:–
ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβου-
μένοις τὸ ὄνομά σου:·
κληρονομίαν ἱστορικῶς μὲν ἐπὶ τῆς βασιλείας δηλοῖ·
ἀναγωγικῶς δὲ τὴν ἄνω δηλοῖ τὸ γὰρ φησὶν οἱ εὐ-
λογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν
ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν:·
ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασι- VI
λέως προσθήσεις:·
ἡμέρας φρικτὰς προσθήσεις ἐπὶ τὰς ἡμέρας
τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως· Ζοροβάβελ δηλονότι
θεοφιλεῖ ἄνδρα, καὶ τὴν ζωὴν ἐστὶ τὰ ἐξῆς ὅ
χάριν μετὰ τοῦ Ζοροβάβελ· ἀλλὰ τὸν Ζο-
ροβάβελ καὶ τὰ ἀρχῶν· ἐπεὶ καὶ Ζοροβά-
βελ, τύπος ἐγένετο τοῦ Χριστοῦ· ὡς αὐτὸς γὰρ
ἐκεῖνος, τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν
τὸ πρὸς ἀνεπανήγαγεν· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς
τὴν ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν ἀδώλων αἰχμαλωσίαν· τό-
τον ὅσον ἐπανήγαγεν ὅπου ἦν αὐτῶν
ἡ πρίν· ἀνωθεν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ἡ ... δὲ
δωρεή:·
τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενε-
ᾶς καὶ γενεᾶς:·
ὅπερ φησὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ, ἕως ἧς ἐξέλευσε ἡ
ἡμέρας τῶν δύο γενεῶν· τοῦ τε παλαιοῦ, καὶ
τοῦ νέου· τουτέστι, ἕως τῆς συντελείας· ἄχρι
γὰρ τὸ εἰσταθήσεται αὐτὴν κατὰ γενεάν:–
διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπι- VII
ον τοῦ θεοῦ:·
οὗτος ἀφανισμὸς τοῦ προλαβόντος στίχου· ἐκ
πάντων δὲ τῶν ἀπ' αἰῶνος βασιλέων, μόνος
ὁ Χριστὸς ζῇ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ καὶ ἀπέθανεν,

ἀλλ' ἀνέστη μετὰ τρεῖς ἡμέρας· καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ:·

Ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ, τίς ἐκζητήσει:

Τίς καὶ νοήσει· οὕτως οὐδείς· πέλαγος γάρ ἐστιν, ἔλεος, καὶ αὐτὸ ἀλήθεια· προσφέρει δὲ ὅτι τοῦ ἐλέους καὶ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἕκτῳ ψαλμῷ·

VII Οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τὸν αἰῶνα

Οὕτως, ὡς εἶπον νῦν, ψαλῶ σοι, ὑμνῶν σε διαπαντός:·

τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας

ἐπὶ τὸ ἀποδοῦναί με σοὶ τὰς ὑποσχέσεις μου· καθ' ἡμέραν ἐξ ἡμέρας· ἤγουν, ἐν δὲ ἀδιαλείπτῳ ἡμερῶν, ὑπέσχετο γὰρ πολλάκις ἐν τοῖς προλαβοῦσι ψαλμοῖς ὑμνήσειν τὸν θεόν:·

Ψα ξα 61 ※ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ: Εἴρηται πρὸς μὲν διὰ τῆς ἐν τοῦ προφήτου· προσφορᾷ γὰρ ἐστὶ τῶν Μακκαβαίων ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐναγώνων· διὸ ὑπὲρ ἰδιθούμ, ἀντὶ παραιδιθούμ· παρὰ τοῦ γὰρ ἐμψδηθῆναι· χοραρχοῦ ἦν ἰδιθούμ· ὡς ἐν προοιμίῳ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν παραδέδωκα· ἐστὶν ὁ ψαλμὸς οὗτος, προτρεπτικὸς εἰς ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν θεόν:·

I Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου· παρ' αὐτοῦ γὰρ τὸ σωτήριόν μου·

Προσωποποιεῖ σύστημα τῶν εὐσεβῶν Μακκαβαίων, πάντα γὰρ ἦν πρὸς τὸν τύραννον ὥσπερ ἐχθρόν· παρορμῶντα ἀποστῆναι τοῦ νόμου τῶν πατρίων ἐθῶν· ἁρμόζουσι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς μάρτυσιν· ὑπὲρ ἀρετῆς ἐνστᾶσιν αὐτῇ καθ' ἑρμηνείαν ὁ λόγος· ὅτι οὐχὶ πείθομαι μᾶλλον τῷ θεῷ· κελεύοντι μὴ ἀποστῆναι τῶν νόμων αὐτοῦ· ναί· παρ' αὐτοῦ γὰρ κεῖται ἡ σωτηρία μου:·

II Καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου· ἀντιλήπτωρ μου· οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον:·

Οὐ μὴ φοβηθῶ ἔτι· ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου ἐμπεσὼν τοῖς πειρασμοῖς, ἀλλ' ἴσως ἐφοβήθην· οὐκ ἔτι γὰρ δουλείαν ἐνδέξομαι:·

Ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον· φονεύετε πάντες ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ: III

Ἕως πότε, ἐπεμβαίνετε ἐπ' ἐμοὶ ἀσθενεῖ· ὡς ἐμβαίνει τις τοίχῳ κεκλιμένῳ εἰς πτῶσιν· καὶ φραγμῷ ἐκπεπτωκότι, ἵνα δὴ ἐγκαταπατῶσι· τὸ δὲ ἕως πότε δηλοῖ, ὅτι πολλάκις ἐπέθεντο· ἐπὶ τὸ, τὸ ἐν μέσῳ ἀπολαμβανόμενον· τοῦ ἕως πότε φονεύσετε πάντες ὑμεῖς· ἀσθενεῖς δὲ ὁμολογοῦσιν, ὡς ἂν ἤδη τινες ὄντες ἀσθενεῖς· καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ παθόντες καὶ προκατεργασθέντες:·

Πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι· IV

Οἱ ἐχθροί φησιν οὗτοι ἐμελέτησαν ἀπ' ἐμοῦ ἀφελεῖν τὴν δουλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ τὴν τιμὴν οὖσαν· ἥτις ἐστίν μοι, τιμὴ διὰ τὸ δοξάζομεν· ὃ γὰρ τὸ δουλεύειν βασιλεῖ, τιμὴ τῷ δούλῳ· πολλῷ μᾶλλον τὸ δουλεύειν θεῷ:·

Ἔδραμον ἐν δίψει

Οὐχ ἁπλῶς ἐπέδραμον, ἀλλ' ἔσπευσάν με πεθυμίᾳ πολλῇ· τοῦτο γὰρ διὰ τοῦ ὀνόματος· πάντα γὰρ πρότερον ἐκίνησαν οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον, ἵνα πείσωσιν αὐτοὺς ἀθετῆσαι τὸν κύριον· ὡς φησιν Ἰώσηπος ἐν τοῖς Μακκαβαϊκοῖς λόγοις:·

Τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο:·

Τῷ στόματι μὲν, εὐφημοῦσιν με καὶ κολακεύουσιν· τῇ καρδίᾳ δὲ, ὑβρίζουσιν ὡς ἐχθροὶ διὰ τὸ ἀφορμὴν τῆς πίστεως· καὶ τὸ φαίνονται μὲν συμβουλεύοντες ὡς φίλοι, τὸ κακοῦργον δὲ ἐν πᾶσιν ὡς ἐχθίστοι:·

Πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου· ὅτι παρ' αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου· V

Παρ' αὐτοῦ ἐστὶ νῦν ὑπομονή μου· καὶ αὐτός μοι δίδωσι τὴν ἐν θλίψεσι καρτερίαν· τοῦτο δὲ συνεβούλευον ἑαυτοῖς οἱ εὐψυχίαν ἀδελφοί:·

Ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου· ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω: VI

Οὐ μὴ μεταναστεύσω ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀπειλήν·

VII ἐπὶ τῷ θεῷ, τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου·

Ἐπὶ τῷ θεῷ κεῖται καὶ τὸ σώζεσθαί με καὶ τὸ δοξάζεσθαι, καὶ οὐδὲν ἀνθρώπων· ἢ ἐν τῷ θεῷ ἔχω τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν δόξαν, καὶ οὐκ ἐν οἱῳδήποτε ἄλλῳ πράγματι·

ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου· ὦ θεὸς ὁ βοηθός μου· καὶ λόγος ἐστὶ γὰρ αὐτοῦ ἐφ' ἡδονῆς τῶν προειρημένων λόγων·

καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ·

Ταῦτα λέγοντος ἐν ἡδονῇ ὄντος, καὶ παρρησίᾳ ζέοντος· εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐγείρει πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον ἐν τῷ λέγειν·

VIII ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ· ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν· ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν·

Καρδίας ἐνταῦθα λέγει τὰς δεήσεις· ἐκχέατε γάρ φησιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς δεήσεις ὑμῶν· ἤγουν εἰλικρινῆ δέησιν, ἐκ μέσης καρδίας, ἔσωθεν ἀναπεμπομένην· ἐκχέατε δὲ εἶπεν, ὅτι ἐρρέει ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ στόματος· καὶ ἄλλως δέ· κενώσατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ τῆς καρδίας ὑμῶν πάθη διὰ ἐξομολογήσεως·

IX πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων·

Τὸ πλήν, ἀντὶ μὲν τοῦ πρῶτον κεῖται· ἐν τούτῳ δὲ τὸ ἀληθῶς ἀποσημαίνει· παραινέσας γὰρ τὰ σωτήρια, ὅτι οἱ πονηροὶ οὐ πείθονται, γνωμολογεῖ ὅτι ἀληθῶς μάταιοί εἰσι διάνοιαι, ὡς ἐπὶ ματαίοις πονοῦντες· μάταιον δὲ τὸ ἀνόνητον καὶ ἄκαρπον·

ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς

Ψευδεῖς ὡς ἐν ταῖς διακρίσεσι· τούτου γὰρ καὶ ζυγοὺς διεσάφησεν εἶναι τοῖς τὸ κριτήριον· ἀνθρώπων γὰρ τὴν ἐν τοῖς τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας· ψευδεῖς δέ εἰσιν, ὥστε ἀδικῆσαι· ἀντὶ τοῦ ἡσυχίαν προσποιοῦντες, ἑαυτοὺς ἀποστεροῦντες τῆς ἀρετῆς· ἀφορῶντες δὲ ἐς τέλος, καὶ πρὸς πάντας τῶν πονηρῶν, μάλιστα δὲ πρὸς τὸ τῆς ἀντὶ τοῦ ἀδικῆσαι τοσούτου διὰ πλεονεξίαν·

αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό·

Ὁμονοοῦσιν, ὥστε ἀδικεῖν·

μὴ ἐλπίζετε ἐπὶ ἀδικίαν καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπιποθεῖτε· X

Πρὸς πάντας ἀποστρέφει τὴν παραίνεσιν ὁ Δαυίδ· ἀδικίαν γὰρ λέγει τὴν ἐξ ἀδικίας πλοῦτον· ἐπὶ ἅρπαγμα, περιττὴ ἡ προσθήκη· τί ἢ καὶ ἁρπάζοντες μὴ ἐπιποθεῖτε·

πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν·

Ἐὰν μεταφέρηται ἀπὸ τούτων εἰς ἐκείνους, ὡς ῥοώδη φύσιν ἔχων καὶ ἄστατον, ἢ ἀπ' ἄλλων εἰς ὑμᾶς, μὴ προσδήσητε αὐτῷ τὴν καρδίαν, ὥστε ἐκ προσπαθείας αὐτῷ· τινὲς δὲ τῶν ἀντιγράφων, καρδίαν γράφουσιν· ὁ δηλοῖ, ὅτι μὴ προσκολλᾶσθε αὐτῷ, ἐκ καρδίας ἅπαντες ὀλικῶς·

ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ, καὶ σοῦ, κύριε, τὸ ἔλεος· XI

Ἔστι καὶ ἅπαξ λαλήσαντα, πολλὰ ἀκούειν· τὸ μὲν γὰρ ἅπαξ, ἀντὶ τοῦ βεβαίως λαλεῖ· βεβαίως φησὶν ἐλάλησέ μοι διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ θεός, ταῦτα δὲ ἅ ἐστι τὰ δύο, ὅτι μόνος κραταιὸς ὁ θεός, καὶ ὅτι ἐλεήμων· τούτων δὲ τῶν δύο λόγων, ὅτι δυνατός ἐστιν ἀπολέσαι μὲν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ἐλεῆσαι δὲ ἡμᾶς· καὶ ὡς μὲν κραταιόν, φοβηθῶμεν· ὡς ἐλεήμονι δὲ προσδράμωμεν· νοεῖται δὲ ἁπλῶς, τὸ ἐλάλησε, πολλάκις γάρ, τοιαῦτα πρὸς τὴν μνήμην ἔρχεται, ὡς τὸ ἀναγγέλλειν τὸν λαόν·

ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

Σὺ γὰρ ἐν τῷ μέλλοντι κριτηρίῳ ἀπονέμεις ἑκάστῳ τὰ πρὸς ἀξίαν ὧν ἔπραξε καλῶν ἢ κακῶν·

ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας· ξβ 62

Φεύγων τὸν Σαοὺλ ὁ Δαυὶδ κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας αὐχμώδη· ἐν ᾗ τὸν παρόντα συνέταξε ψαλμόν· διδάσκων, ὅτι πρὸς θεὸν προσεύχεσθαι ἐρῶντα, καὶ προσφέρων τὸν ὄλεθρον τῶν καταδιωκόντων αὐτόν· ἵνα καὶ ἡμᾶς, οὕτω προσευχομένους διὰ πάντων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῶν ἡδέων, ὀλοθρεύσωσιν οἵ τε ὁρατοὶ καὶ ἀόρατοι ἡμῶν ἐχθροί·

ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω· I

Πρὸ ἀπὸ τὸν ὄρθρον τῆς ἡμέρας διὰ σὲ ἀφυπνίζομαι γὰρ εὐθύς, πρὸ

σε γίνομαι τοῖς λογισμοῖς. πρὸ παντὸς λόγου καὶ ἔργου σοῦ προσέχω, ποιοῦμαι ὄρθρον· καὶ ἀπαρ-
χήν σοι τῆς ἡμέρας τὴν περὶ σὲ ὁμιλίαν ἀνατί-
θημι·

II ἐδίψησέ σοι ἡ ψυχή μου·
ἰδοὺ διψῶ σφοδρότατα τὴν σὴν ἀγάπην, καὶ ζω-
ὴν ... τοῦ ἐμοῦ [illegible] τὸ πνεῦμα [illegible].
ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου·
οἱ ποσαπλῶς, ποσαχῶς ἐξέδωκεν ὁ θεοδοτίων.
φησὶ δ' οὖν ὅτι ποσαχῶς σοι ἡ σάρξ μου·
ἐγὼ ... ἐμοῦ, καὶ σὰρξ ἐμοῦ ... αἱρετοῦ, ἐμοῦ
... καὶ ... φασὶ διὰ δὲ τοῦ ποσαχῶς
τὸ πολλαπλῶς καὶ τὸ ὑπερβαλλον δηλοῖ:~

III ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύ-
δρῳ: οὕτως ἔχω ἐν τῇ ἐρήμῳ
ὤν· ὡς τὸ τὸ ἀπαρηγόρητον τοῦ παρόντος
τόπου τὸν πρὸς σὲ μου πόθον, οὐ κινεῖ.
οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι:
οὕτως ἔχων ὤφθην σοι ἐν τῇ σκηνῇ ὅτε ἐ-
λάτρευον ὡς ὁ νόμος ... ἐκέλευε τὸ ...
γὰρ ἅγιον καλεῖ, οὕτως ὡς ἔχων νῦν, λέγει ὅτι
καὶ ἐκεῖνος ἐγὼ ... καὶ ἐνταῦθα ἴσῃ φιλο-
τιμίᾳ τὴν διάθεσιν·
τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ
τὴν δόξαν σου:
οὕτω ... ποιῶ, ὥστε ἰδεῖν τὴν μὲν δύναμίν σου
ἐν τῷ ... τοὺς ἐχθρούς· τὴν δὲ δόξαν
σου, ἐν τῷ πάντας δοξολογῆσαί σε. τὸν
βοηθοῦντα ... ἐλπίζοντας·

IV ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζω-
άς: ὡς ἂν λέγει, τὸ παρὰ σοῦ φιλανθρωπίας
καὶ τὸ ἀπολαύειν καὶ διὰ ... κρεῖσσον
μοι φησὶν ἐνεργεῖ καὶ ὠφελεῖ ... παρὰ σοῦ
ἢ ἐν τρυφῇ καὶ ἀπολαύσει τῶν ἀνθρώπων ... τὸν
διάγειν: τὰ χείλη μου ἐπαι-
νέσουσί σε: ἀεὶ δὲ σου ὑμνήσει:

V οὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζω-
ῇ μου: οὕτως ... τουτέστι διὰ
... ἐν ὅλῃ ... ψυχῆς·
ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς
χεῖράς μου: ἴσως μόνον ἐκτείνω
τὰς χεῖράς μου. ἢ τὸ σὸν ὄνομα ἐπικαλοῦ-
μαι ἐκτείνω αὐτὰς καὶ ... πρὸς τὸ ...

VI ... ὡσεὶ ἐκ στέατος καὶ
πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή.
ὥσπερ ἐκ στέατος καὶ λίπους ἐπιμεληθεὶς
τις πλήρης ... γὰρ ταῦτα, οὕτως ἐμ-
πλησθείη ἡ ψυχή μου τοῦ ἐλέους σου. ...
τοῦ γὰρ ... ἔλεος:
καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ
στόμα μου: ἀλλ' ... ἐν χείλεσιν
ἀγαλλιώμενος αἰνέσω σε ἔτι:~

VII εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς
στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ:~
εἰ ἐμ στρωμνῇ καὶ ... μνημονεύω σου, ἐν τοῖς
ὄρθροις μελετῶ εἰς σέ. τουτέστιν εὑρίσκομαι ...
... λέγει δ' ὅτι μετὰ τῆς ... μνή-
μην ὕπνων, μετὰ τὸ ... αὐτῆς. πάλιν, ἀφυπνίζο-
μαι· καὶ οὐδ' ὁ ὕπνος διακόπτει τὸν με-
τὰ σοῦ ... τὸ μετὰ τὴν ... μνήμης, ...
... καὶ τῶν ... φαντασιῶν. ἀλλ'
... ὁ χρόνος τοῦ μνη-
μονεύειν καὶ τοῦ μελετῶ:
ὅτι ἐγενήθης βοηθός μου:~
οὐ ... ποιῶ ὅτι σὲ ... ἔχω βοηθόν· ...
... χρῶμαι ... τὴν διαμνήμησιν
... τὰ ... :

VIII καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων
σου ἀγαλλιάσομαι: ἐρῖ τῆς
... τῶν πτερύγων σου, ... ἐν ... :
ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου:
διὰ ... δεσμῷ τοῦ ... καὶ τὸ ... σου· ὡς
μηδὲ ... χωρισθῆναι τῆς ἐμῆς μνήμης σου:~
ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου:
μ... προθυμίας, τὸ ἔσω τοῦ βοηθεῖν· τὸ
δὲ ... τοῦ ... ἐχθροὺς αὐτοῦ, τὸ ἀπόλλυσθαι:

IX αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυ-
χήν μου:~ θ' ... βοηθῆ μοι:~
εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς
γῆς: ~ ἀποθανόντες, καὶ τελειώσουν,
εἰς τὸν ᾅδην:
παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥο-
μφαίας: ἤγουν ὅτι ἀποθανοῦν-
ται, λέγει καὶ τὴν πρὸς τὴν χεῖρας ῥομφαίας,
μεταφορικῶς ἀπὸ ... διὰ ... τοῦ ξίφους:
μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται:
... σφαγέντας αὐτούς, ἀλώπεκας ...
διαμερίσονται. ὅτι οὐ ... γέννημα τούτοις
διαφθέρουσιν ἐχθροί, ἀλλ' ... καὶ ...
γένος καὶ ... τοιοῦτον γὰρ ... τῆς

τῶν πολεμίων αὐτοῦ διασπαρασσόμενα ἔσονται· αἰ-
νίττεται δὲ τοὺς πεσόντας ἀλλοφύλους:
X ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσε-
ται ἐπὶ τῷ θεῷ: Π αὐτὸν λέγει αὐτὸν
θεοῦ ψήφῳ κεχρισμένον· εὐφρανθήσεται οὖν
κατὰ τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὸν θρόνον ἐδρά-
ξε βεβαιωθέντα καὶ [illegible]. ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ, ὡς
ῥυσαμένῳ [illegible] αὐτόν:
ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων
ἐν αὐτῷ: Ε θος ἦν, ἐν τῷ βα-
σιλεῖ ὀμνύειν οἷον μὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως,
μὰ τὴν ζωὴν τὴν μὲν τοῦ βασιλέως Δαυίδ. μετὰ δὲ τὴν τε-
λευτὴν αὐτοῦ, μᾶλλον ἐπαινεθήσεται ὡς φίλων αὐτοῦ:
ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄ-
δικα: Ε νεφράγη τὸ στόμα τῶν λαλούντων
ἀδίκως καὶ [illegible] τοῦ ἐν τῷ συκοφαντεῖν καὶ
διαβάλλειν αὐτόν· [illegible] ἐν τῇ ἐσθῆτι ἀλλήλοις· τὸν
ἑαυτοῦ θεὸν [illegible] ἐπὶ τῶν ὁρῶν ἐχθρῶν
ἐπὶ [illegible], [illegible]
[illegible] τὸν τάρταρον· φησὶ γὰρ περὶ τῶν
αὐτῶν· ὅτι [illegible] παρατάσσοντες, παρέδωκε
[illegible] ἤγουν ὑπὸ γῆν εἶναι, τὸν τάρτα-
ρον· ῥομφαίᾳ δὲ [illegible] ἐπὶ τοῦ [illegible]:
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ:
K [illegible] ὁ ψαλμός, [illegible] ὑπόθεσιν δὲ
[illegible] [illegible] καὶ
[illegible] τοῦ [illegible]
[illegible]:
L εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ
δέεσθαί με πρὸς σέ· ἀπὸ φόβου ἐ-
II χθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου· ἐσκέπασάς
με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομέ-
νων· ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων
ἀδικίαν: [illegible] [illegible]
[illegible]:
III οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν
τὰς γλώσσας αὐτῶν:
Ε [illegible] συκοφαντοῦσι καὶ [illegible]
ἐπιβουλὰς [illegible] καὶ ἡ γλῶσσα
αὐτῶν, [illegible]
[illegible]:
ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα
πικρόν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀπο-
κρύφοις ἄμωμον: Δ [illegible]
[illegible] ἑαυτόν· [illegible]

[illegible] καταξεῖσαι ἐν τῷ [illegible]. τὸν
[illegible] ἐστι πρᾶγμα πικρόν· τοῦ
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] αὐτῶν. [illegible] αὐτῶν καὶ [illegible]
[illegible] ἀπεγνωκότων, ὡς [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ἐπαινοῦσι καὶ
εὐλογοῦσι [illegible]:
ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτὸν καὶ IV
οὐ φοβηθήσονται: Ε ξάπινα μὲν
αὐτὸν ἐφυλάξαντο· μὴ προνοηθέντες· οὐ φοβηθήσονται
δέ, οὔτε τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ὀργήν, οὔτε τὴν
παρὰ τῶν ἀνθρώπων [illegible]:
ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πο-
νηρόν: Ε κύρωσαν παρ' ἑαυτοῖς τὸν
λόγον τῆς ἐπιβουλῆς· ὡς βέβαιον ἀποτελε-
σθησόμενον:
διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας: V
Ε [illegible], [illegible]· [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible]: εἶπον· τίς ὄψεται αὐτούς:
I [illegible] τοὺς ἐπιβουλεύοντας,
ὁ ἐστὶν οὐδείς: ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν: VI
Ε ζήτησαν ὡς [illegible] αὐτήν:
ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνή-
H σεις [illegible], [illegible]
[illegible]:
προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία VII
βαθεῖα, καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός:
Π ροσελεύσεται αὐτοῖς [illegible], ἄνθρωπος. [illegible]
[illegible] αὐτῶν· [illegible]
[illegible] βαθεῖα καρδία [illegible] βαθὺ γνώ-
μην· ἀλλ' ἐπὶ [illegible]· ἔστι γὰρ [illegible] βα-
θὺ γνώμην· [illegible] τοῦ [illegible], ἐπὶ [illegible]
[illegible] ὁ θεὸς ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν
τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· καὶ [illegible] ἀπρακτ[illegible],
τὰς ἐπιβουλὰς αὐτῶν· [illegible]
χαριζομένου τοῖς ἐχθροῖς [illegible]
[illegible]:
βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ VIII
πληγαὶ αὐτῶν: Δ [illegible]
[illegible] βέλη [illegible]
[illegible]:

καὶ ἐξηθενήθησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ
γλῶσσαι αὐτῶν :~ Γλῶσσαν ἡμᾶς
τὰς σὺν ἠχῇ φαντασίας καὶ σκευάς, αὐ
τὰς γλώσσας ῥαπτοῦ· καὶ γλώσσης ἀσθενῆ τὰ
τελεσμάτα· ἐξηθενήθησαν οὖν ἐν αὐτοῖς. μη
δὲν τι πλέον ἀνύσασαι :·
IX ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦν
τες αὐτούς· Ἐθορυβήθησαν πάν
τες οἱ θεωροῦντες τὸ τοιοῦτον καὶ τὸ σοῦ
τὸ ἐξαίρημα ἀποτιζάνοντας :·
καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος·
Πάς τῶν θεωρούντων αὐτοὺς· ἐφοβήθη καὶ θεῷ προσεῖ
ποιοῦ ὁ πρὸς θεὸν ἐκδικητὴς ἐστὶ τῶν ἀδικουμένων :·
X καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ·
Ἀνήγγειλε πρὸς ἕτερον, τὰ δι' ἐμοῦ γενόμενα τεράστια :·
καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν·
Καὶ ἔγνωσαν οἷα ποιεῖ, βοηθῶν τοῖς δούλοις αὐ
τοῦ· ἤγουν δὲ ὅτι τὰ γενόμενα, νόμιμα προ
XI φητείας :· εὐφρανθήσεται
δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ καὶ ἐλπιεῖ ἐπ' αὐτόν·
Εὐφρανθήσεται καὶ ἐλπιεῖ ἀεὶ ἐπ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ τῶν
κακῶν μου ἀπ' αὐτοῦ :·
καὶ ἐπαινεθήσονται πάντες οἱ
εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ· Ἐπαινεθήσον
ται πάντες αὐτῶν· οἱ μὴ δὲν σκολιὸν ἐν ταῖς καρδί
αις φέροντες· οἷος ἦν αὐτός· ὡς τοῖς τοι
ούτοις βοηθοῦντος ἀεὶ τοῦ θεοῦ· ὡς ἀληθῶς
γάρ φησιν ὁ θεός, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. τι
νὲς δὲ περὶ τοῦ Ἰούδα, προειρῆσθαι φασὶ
τὸ προσελεύσεται ἄνθρωπος· ὃς πονηρὸς ὢν
προσῆλθε τοῖς ἐχθροῖς τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὑπέσχε
το προδοῦναι αὐτόν· ἐμεγαλύνθη δὲ μᾶλλον
ὁ Χριστὸς· φοβερὰ τὸ παράδοξον μηνυθέν τῆς σταυρῶ
σεως τερατουργήσας· καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν· αἵ
τε τιμωρίαι αἱ ἐπήγαγον αὐτῷ. ἃ ἐβου
λεύσαντο, ἐλογίσθησαν διὰ τε, τὸ τῆς θεότητος
ἀπαθές, καὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀφανίσαι
αὐτόν. ὥστε ἐματαιώθησαν πάντες δὲ οἱ ἐν τοῖς ἔ
θνεσι θεωροῦντες τοὺς χριστιανοὺς πα
ραδοθέντας τοῖς ῥωμαίοις εἰς ὄλεθρον, ἐθο
ρυβήθησαν· καὶ ἐφοβήθησαν τὸν Χριστόν, διὰ
τὸ οὕτως οὗτοι πεπονθέναι· διὸ καὶ συνῆ
κονήσαν, τὰ ἐξ ἐθνῶν· ὡς δικαιωθέντας δι'
αὐτοῦ· οἱ καὶ εὐφρανθήσονται ἐπὶ τῷ Χριστῷ. τοιοῦτοι δὲ
ἀπ' ὅσοι, καὶ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ· ὡς ἐν ὑπερβολῇ

προεγνωκέναι· ταῦτα μετ' ὀλίγον ὀρθῶς
εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαυΐδ·
Εἰς τὸ τέλος καὶ οὗτος, ὅτι προφητεία περὶ
τοῦ τῆς ἐπανόδου τῶν ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα
λώτων· ὧν καὶ προσῳδὴν τὸ ψάλλειν, τῶν
εἰσβάσεων ἐθνῶν· τὸ δὲ ψαλμὸς ᾠδῆς πα
ραδέδοται ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς βίβλου· :·
σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιών· I
Ἐν Σιὼν σοὶ πρέπει φησὶν ὁ ὕμνος. ἐκεῖ γὰρ λα
τρεύειν προσετάττετο :~
καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ·
Ὀρᾶν ἡ περὶ τῆς ἐπανόδου πρόρρησις· ἀνελθόντων
καὶ τὸ λόγον ἀναλαμβάνων τῆς Σιὼν καὶ ᾄσμα, ἥ τε κα
θολικὴ ἐκκλησία τῶν πιστῶν, καὶ οἱ καθ' ἕκαστον νοοί :~
εἰσάκουσον προσευχῆς μου· II
Τῆς πρὸς σε ἀεὶ παρακαλῶ :·
πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει·
Τοῦ προφήτου πᾶν τὸ ἔθνος· σὰρξ γὰρ αὐτοῖς ἐκάλεσε·
ἢ αὐτὸ ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν· ἢ ὡς σαρκικῶς ζῶντας·
ἢ καὶ πρὸς τῆς κοινῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως ὅλος :~
λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡ III
μᾶς· Ἰσχὺν καὶ σὺ ἡμᾶς βλασ
φημίας τῶν ἐχθρῶν, ὑπὲρ ἡμᾶς ἠδυνήθησαν.
τοῦ τέλους, καὶ τὰ ὀλίγα ὡς τὰ ἡμῶν· μὴ τολμῶντ
αὐτῶν, οἱ δὲ ἀδελφοί ἡμῶν· ἢ ποῦ γάρ ποτ' ἂν
ἰσχυροποιήσει ἡμᾶς· θαρρήσαντας, ὅτι οὐ
περιόντα τοῦ, ἂν ἐκδικήσει. τί ναὶ δὲ τὸν αὐ
τῶν γράφων, ὑπερεδυνάμωσαν γράφουσι
ὁ ἐστὶν λίαν ἀσθενεῖς ἐποίησαν ἡμᾶς :·
καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν, σὺ ἱλάσῃ· ἐλάσῃ
Καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἃς ᾐχμαλωτίσθημεν, σὺ
συγχωρήσας καὶ ἐλευθερώσας ἡμᾶς :·
μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσε IV
λάβου· κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς
σου· Καθ' ἱστορίαν μέν, δηλωτικὸς φησὶ
ὅτι ἄλλων ἐθνῶν ἐκλεγέντος τῶν Ἰουδαίων·
καὶ σὸς χρηματίσας. ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας
γὰρ ἐν τιμαῖς ἀναχθείς, κατασκηνώσει πάντα
ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ· ταῦτα γάρ, αὐλαὶ τοῦ θεοῦ
καὶ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ περιώνυμον ναὸν αὐτοῦ
γενήσονται· αἰνιττεται τὸν νέον λαόν· τὸν ἐ
ξ ἐθνῶν, ἐκλεγέντα τῷ Χριστῷ, εἰς κληρονομίαν·
αὐλαὶ δὲ αὐτοῦ πᾶσα καὶ χώρα ἐκκλησίας
πολιτεύεσθαι, καὶ περίπαντος
ἐν εὐσεβείᾳ διάγουσι τὸν ζωήν· ἐκλε

80

τὰς γὰρ προσλαμβάνονται ὡς τῶν ἄνω ἐκεῖ· ὅπου αἴγλαι φαειναί, αἱ μοναὶ τῶν δικαίων·:

V πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου· οἶκος θεοῦ, ἡ ἐκκλησία ἥ τε κάτω καὶ ἡ ἄνω· καὶ οἱ κατὰ τόπον ναοί· ἀγαθὰ δὲ αὐτοῦ, τὰ θεῖα δόγματα· καὶ ὅσα καὶ ἄλλα σωτήρια καὶ πρὸς τὴν ὠφέλειαν πληρωθησόμεθα· ἐλευθερωθέντες τῆς δουλείας τῶν ἐχθρῶν·

ἅγιος ὁ ναός σου θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ· ναὸς θεοῦ πάλιν, ὁ ἐν κάτω ἐκκλησία, καὶ ὁ ἐν τῷ ἁγίῳ· καὶ ὁ καθ' ἕκαστον οἱ κατὰ τὸν θεὸν ἁγιαζόμενοι· ὡς τοῦ ἁγίου ναός· καὶ ὡς ἁγιασμοῦ πλήρεις· θαυμαστὸς δὲ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ὡς [illegible] αὐτοῦ, διὰ καὶ ἀνδρῶν· ἢ ναὸς θεοῦ λέγει τὸν εὐάρεστον· ὅς ἐστιν οἰκητήριον θεοῦ· καὶ ἅγιος μέν, διὰ τὴν ἁγνείαν τῶν π(ιστῶν)· θαυμαστὸς δέ, ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ·:

VI ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν· ἀντὶ τοῦ τὸ προρρηθὲν τῆς περὶ τοὺς ἐξ ἐθνῶν [illegible]· ἐπάκουσον φησὶν ἡμῶν, ὁ σώζων ἡμᾶς, ἡ ἐλπὶς πάντων· πεπερασμένων τῆς γῆς, οἱ περαταί τῆς γῆς οἱ κατοικοῦντες· οἱ ἐν θαλάσσῃ δέ, οἱ ἐν ταῖς νήσοις· τὸ δὲ μακράν, ἐπίρρημα ἐπισημαίνων, τὸ πόρρω τῆς ἠπείρου·:

VII ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ· [illegible] τοῦ θεοῦ διὰ ἐξουσίαν δυνάμεως· ἀντὶ μόνον αὐτὴν τὸ διετοίμαζον, ἑδράζων, ἐξέδωκεν ὁ σύμμαχος, συνήξα καὶ [illegible] τὸ ἐστιν· ἑδράζων τὰ ὄρη φησὶν οὕτως ἀσφαλῶς, ὡς μηδέποτε σαλευθῆναι ταῖς δινήσεσι καὶ σφοδροτάταις ἐμβολαῖς ἀγρίων ἀνέμων·:

περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ· ζώνην κέκληκεν [illegible] ἐν δυνάμει· ἤτοι ἐνδυναμοῖ ἀήττητος, καθάπερ [illegible] καὶ ἐν παντὶ πράγματι· καὶ ἀλλαχοῦ δέ φησιν· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν, καὶ περιεζώσατο:

ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης· ὁ βυθός, ὡς τὸ κοῖλον [illegible] ἀναφέρεσθαι τοῦ τοσούτου βάθους· ἀφνίδιον ἐκμοχλεύων· [illegible] δέ, ὅτι προστάγματι θεοῦ, οἱ ἄνεμοι τὴν θάλασσαν ἐκμοχλεύουσι καὶ ταράσσουσι:

τὸ δὲ συνταράσσων ὁ θεοδοτίων [illegible] καὶ [illegible]· ἀκριβῶς λέγει δὲ ὅτι ταράσσει ὁ δημιουργός· ποιεῖ καὶ [illegible] γίνεται· τὴν δὲ θάλασσαν ποιεῖ κυκᾶσθαι ὅτι τὸ βυθοῦ· καὶ πάλιν καθησυχάζει· τίς οὐ δέδοικεν ὁ ἦχος ἀσφαλές ἐστι τοῖς ἀκούουσιν ἔτι· τέλος δὲ τούτων ἐκ [illegible] δυνάμεως χρῶνται ἀόρατοι καὶ ἄμετροι· ἐν ὡς περί τινος περιέχων ζώνην· ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἐζωσμένος εὐτρεπής ἐστι πρὸς τὸ πράττειν ὃ βούλεται· ζώνην τροπικῶς, τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν προσηγόρευσε· τίς

ἦχον κυμάτων αὐτῆς· τίς ὑποστήσεται·

[illegible] οὔτε καὶ φοβερός, καὶ ἀπορρίπτεται:~

ταραχθήσονται τὰ ἔθνη:~ VIII

ἰδόντα ξένον καὶ ἀνθεστοῦν κήρυγμα· καὶ διὰ τὸ καταλύεσθαι τὸ πατρῷον σέβας αὐτῶν· δεῖ τῶν πολιτειῶν τούτων, ἀναθέσθαι:

καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου·:~

αὐτοὶ οἱ ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς γῆς, φοβηθήσονται ἀπὸ τοῦ μεγέθους τῶν ἐκ σοῦ γινομένων θαυματουργιῶν σου· εἰ δὲ οἱ ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς, πολλῷ μᾶλλον, οἱ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς· σημεῖα μὲν τῶν καταπληκτικῶν θαυμάτων· ἀρκεῖσθαι τῶν προφανῶν ἐμβραδύνει δὲ τὸν καταπλήκτην· ἀπὸ ἀρχῆς δὲ τὸ ἐξῆς· τῷ φόβῳ τῶν θαυμάτων καταπλαγέντες αὐτοὶ τὴν προτέραν πλάνην καταλιπόντες, ἐπὶ τὸν νόμον τῶν θεῶν· καὶ ἄρχονται ἑκάστης ἡμέρας· τὴν πρέπουσαν καὶ ἀρέσκουσαν τῷ θεῷ προσφέρουσι τὴν ὑμνῳδίαν·:

ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις· ἐρμηνεύει τὸν λαόν σου, καὶ κατὰ τὰς διεξόδους τῆς πρωΐας· ὅτε ἄρχεται τρέχειν ἡ πρωΐα τῆς ἡμέρας· καὶ πάλιν, ἑσπέρας· ἤγουν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ· προφανέστατα δὲ δόξας, ὅτι προφθήσουσι καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν τῷ τέλει αὐτῆς· προφθήσουσι δὲ ἐφεξῆς ὑμνοῖς καὶ ἱεραῖς μελῳδίαις· τινὲς δὲ καὶ λόγοι ἐξόδους πρωΐας τὴν ἀνατολὴν καὶ μέρη τῆς γῆς· ἐξόδους δὲ ἑσπέρας τῆς δύσεως· ἤγουν τὰ δυτικά· ὅτι ἐν μετανοίᾳ μὲν διὰ καὶ γεννᾶσθαι ἡ πρωΐα· ἐν τούτοις δὲ ἡμῶν εὐφραίνεις δέ φησι, καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς οἰκοῦντας, καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς δύσεως· ἐναγγίσας καὶ πολιτεύσας

μῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τάδε ζητεῖς ῥητά, πρῶτον ἱστορικῶς ἑρμηνευτέον· ἀπὸ τῆς καταγωγῆς· ἁρμοδίως προσῆπται τούτοις ἀναπληρῶσαι τῆς ἀναγωγῆς, ὡς ἂν τῇ κατάληψει· οὐκέτι γὰρ μόνοις ἡμῖν ἡ πηγὴ ἀναδέδωκεν προσφέρεσθαι, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν· καὶ γὰρ δὲ ἔρχονται ἐπιπληθυνθῆναι· ἐπλήθυνας γὰρ τοῦ πλουτῆσαι αὐτήν· ὕδωρ πίνειν διδούς· πρότερον μέν, διὰ τῆς παλαιᾶς· ὅτι μόνη διὰ τῆς καινῆς διαθήκης· διὸ μεθιστᾶσα ἀλληγορουμένη ἡ γῆ τῆς ἀγροῦ, αὕτη πεπλούτισται παντὶ λόγῳ

IX

[illegible]

ἐλθὼν ἐκ βαβυλῶνος φασὶν ἐπανόδου ναὸν τελέσαι τῆς ἰουδαίας ἀποικεσίας, καὶ ἤδη καὶ ἐμέθυσας ἀρούρας ὕδατος· οὐκέτι γὰρ μόνη ἡ πηγὴ ἀναδέδωκεν προσφέρεσθαι, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐρχομένοις

[illegible]

πληθῦναι τὸ ὕδωρ, ἵνα πλουτήσωσιν αὐτήν, ἐν ἀφθονίᾳ καρπῶν· ἄλλως ἐπλήθυνας γὰρ τοῦ πλουτῆσαι αὐτήν· ὕδωρ πίνειν διδούς· πρότερον μέν, διὰ τῆς παλαιᾶς· ὅτι μόνη διὰ τῆς καινῆς διαθήκης· διὸ μεθιστᾶσα· ἢ ἀλληγορουμένη ἡ γῆ τῆς ἀγροῦ, αὕτη ἐπλουτίσθη παντὶ λόγῳ· καὶ πάσῃ γνώσει καὶ ἔργοις ἀγαθοῖς πληθύνοντος αὐτὰ τοῦ θεοῦ· σύμμαχος εὐκαίρως τὰ τρία ἐξήνεγκεν ἐπίσκεψαι τὴν γῆν· καὶ ἐπότισας αὐτήν· πολὺ καρπίαν πλουτίσεις αὐτὴν ὀχετοῖς θεοῦ μεστοῖς ὕδατος· ὀχετοὶ θεοῦ πλήρεις ὕδατος, τίνες ἂν εἶεν ἕτεροι, ἢ οἱ θεῖοι ἀπόστολοι· περὶ ὧν ὁ δαβὶδ ἔψαλεν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ καὶ τὰ ἑξῆς·

X

[illegible]

ἰορδάνης ἐπλημμύρησεν· οὗτος γάρ, ὁ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐπίσημος· ποταμὸς τοῦ θεοῦ καλοῖτο ἄν, ἢ χάρις τοῦ πνεύματος· ἢ ὁ σωτὴρ διαιρουμένων· καὶ τοῦ μὲν τὸ ὕδωρ ζῶν ὄν τοσοῦτον, φιλοσοφοῦσι προχέουσιν· ἐπεὶ ἐχορήγησε τῶν ἀλλων παντοίων ἰαμάτων χαρίσματα· καὶ ἄλλως μνημονεύων καὶ λαλοῦντος οἰκουμένης ἀρδεύοντος· ἢ ἄλλως θεοῦ ποταμός, ὁ λόγος αὐτοῦ τῆς γραφῆς· αὐτὸς ὢν καὶ ζωῆς ὁ πηγή· καὶ τάχα ὅτι

λόγος πρὸς τὸν πρὸς τὸν θεόν ἐστι, πηγὴ ὑπάρχει· ῥεῖ γὰρ παρ' αὐτοῖς πηγὴ ζωῆς· ποταμὸς τὸ τε εὑρίσκομεν· ὁ τὰ κατὰ τὴν πνεῦμα πιστεύσεται τοῦ θεοῦ ὁρμήματα· τοῦ τε ἐστιν, αἱ καταλύσεις διδασκαλίαι· εὐφραίνουσι τὴν πόλιν ἣν ποιεῖ ἐκ κοινῆς καὶ ἐπὶ τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος ἐν αὐτῷ κατοικεῖ καὶ πεπλήρωμαι ὕδατος ἐστί· καθολικὲ πρὶν αὐτὲ θεασάμενοι τὰς διδασκαλίας, διδάσκων ὡς μονογενὴς παρὰ πατρὸς ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ θεοῦ ἂν πληρωθὲν ὁ ποταμὸς ἐστί, πότε ἐστι πάσης ὁλοκληρίας ἀεὶ δὲ καὶ τροφὴν θεόθεν ἑτοιμάζοντος ἔχει· ὥσπερ ἐκ τοῦ ἀπορρεῖν ἐκεῖνον τὰ πλεονάζοντα καὶ ἀποφορεῖται.

[illegible]

ἀρεσκεύσας, ἀπὸ τῆς τὴν προφητείαν ἐκ βαβυλῶνος ἐπανήλθομεν· καὶ γάρ, οὕτως ἡ ἑτοιμασία· [illegible] τοῦ ἐστιν ἡ γῆ. μεθύουσα δηλονότι τῆς γῆς ὑετῶν·

XI

[illegible]

ῥοθεῖ· πίσας δὲ εὐθηνίαν τῆς γῆς· ἃ ταπεινὰ καλὰ γενέσθαι τοῦτο·

[illegible]

ὑφρανθήσεται ἐν ταῖς σταγόσι ταῖς διὰ αὐτήν. εἴτουν ἐν τῇ δρόσῳ ἀνατέλλουσα πόαν μεταφορικὸν τὸ εὐφρανθῆ·

XII

[illegible]

ἤ
τί ἐστι τὸν κύκλον ὅλον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου τῆς ἀγαθότητός σου· δώρον γὰρ οὐ πρὸ ἔσται, τῆς σῆς χρηστότητος·

[illegible]

ἰσπίτος, ἄξιον καρποφορῆσαι·

XIII

[illegible] ὥρα μου νῦν τὴν
ἀμπελέ τα λέγει ὡς ἔρημος θάσαι περὶ βαβυλῶνι· ὡραία δὲ αὐτῆς, τὰ ἐπιτήδεια αἱ ὧραι τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ τῆς γῆς· ἡ γαστὴ καρποφορία· ἡ ὡραία λέγεται τοὺς καρποὺς αὐτούς, ὡς καθ' ὥραν ἐνιαύσιον γινόμενα·

[illegible]

ἐλαφροὶ ἐν ταῦθα, τὸ ἀγαλλίασιν περιζώσονται· λέγει δὲ, ὅτι ἀγαλλί

ἀθήσονται· καὶ ἁπλῶς πανταχόθεν· ἀπὸ μὲν γὰρ
ὀπὴ πεδία καὶ τὰ ἀραία, ἐπὶ τὰ γὰρ καὶ
τοὺς βουνούς· ἐπὶ δὲ προϊὼν, προσεπι-
τα καὶ τὰς κοιλάδας:-

XIV ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προ-
βάτων [illegible] Ἐνεδύσαντο πλῆθος τῶν
λαῶν· ὅτι γίνεται ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς νομῆς
διαλλῶν πρῶτον δέ, πάντα ταῦτα ποιμαδε
δηλοῦται:- καὶ αἱ κοιλάδες πλη-
θυνοῦσι σῖτον [illegible] τοῦτο σαφές:-
κεκράξονται καὶ γὰρ ὑμνή-
σουσι:- Οἱ πονηρὰ κράζοντες ἐν κακο-
δίαις εὐχαριστοῦσι· οἱ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν
ἐπὶ καὶ τοιαύτης ἐνεργείας ἀξιωθέντες
καὶ ὑμνήσουσι τὸν σωτῆρα καὶ εὐεργέτην αὐτῶν·
περὶ τέλους δὲ ὁ γὰρ σύνδεσμος· ἀλλὰ τοῦ ταῦτα
καθιστορίας· καὶ τὰ δὲ τῆς ἀναλογίας προρρησεως
ἐστι· τῶν δὲ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος λέ-
γοιντο δὲ ἂν πρὸς τὸν μονογενῆ λόγον· ἐπεσκέ-
ψω τὴν γῆν δηλαδὴ πᾶσαν· ἀπὸ τῆς ἐπιδημί-
ας ἀμοιβὰς ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἔθνη· ἐπεσκέ-
ψατο γάρ φησι· τὴν γῆν, ἀναβλύζει ζωὴν πνευ-
μάτων καὶ ἐμέθυσας αὐτήν, τῷ δὲ γνωστικῷ ἐκλαμπ-
ζέσαι· ὡς ἐν τῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ ψαλμῷ
καθαγιάσαι καὶ ἐξεγείρασαν· ἐπλήθυνας δὲ
βασιλείαν ἀρετῶν, ἵνα πλουτήσῃ δὲ ἀ-
ρετῶν ἐναρέτους· ποταμὸς δὲ τοῦ θεοῦ, ὁ ἐπε-
χεῖν τε· ὑδάτων, αἱ διδασκαλίαι αὐτοῦ.
τοῦ ποταμοῦ γάρ φησι τὰ ὁρμήματα εὐφραί-
νουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ· ὡς ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ
τετάρτῳ ψαλμῷ προδιείληπται· ἀπὸ τού-
του δὲ τοῦ ποταμοῦ ὀχετοὶ ἐρρύησαν οἱ ἀ-
πόστολοι· καὶ ἀρδεύουσιν ὅλην τὴν οἰκουμένην·
ἡτοίμασας δὲ τὴν τροφὴν αὐτῶν, τοὺς
ἄρτους· αὐτὸς γὰρ αὐτὴν σκευάσας διὰ τῶν θεο-
πρεπῶν δογμάτων, παρέδωκε τοῖς ἀποστόλοις· ἐντεῦ-
θεν πῶς δὲ τρέφονται πάντες ὡς τὸ ἕτοιμα;
ὅτι οὕτως ἐστὶν ἀληθὴς ἑτοιμασία, τῆς ἀλη-
θινῆς τροφῆς ὡς αὐτὸς ἡτοίμασας καὶ οὐ-
κ ἄλλος αὐτὴν ὡς ἐκβακχευθῆναι πρὸς
τὸν τοῦ θεοῦ ἔρωτα· καὶ ἐκστῆναι μὲν τῶν σω-
ματικῶν· ἀναπλωθῆναι δὲ πρὸς ἀκροτάτα γε-
νήματα αὐτῆς αἰσθητῶν· ὡς καρπὸς τῆς πίστεως
γίνεται αὐτῆς αἱ ἀπὸ τῶν διδασκάλων βλύζου-
σαι θεῖα ἐκ τῆς διδαχῆς γῆς καὶ τὰ ἀπὸ τῶν

ἁγίων γραφῶν· ἐν σταγόσι τῶν νοημάτων· ἃ καὶ ὡς
δρόσος πιαίνουσιν· εὐφρανθήσεται θά-
λασσα καὶ ἀνατέλλει· καὶ ἐν αὐτοῖς μὲν χριστοῦ
ὁ χρηστότητος καιρὸς τοῦ κηρύγματος· στέφα-
νος δὲ αὐτοῦ ἐστιν ὡς καὶ ἐμνήσθησαν καὶ καθώς ἐρα-
σθέντες αὐτὸν, ἐνεργείᾳ καὶ ἐν λόγῳ· πρὸς τὸν πρῶ-
τα δὲ τὸν λόγον ἀναστάσεως ὁ πῦρ εὐλογήσεις· ὃ ἐστιν
εὐφημήσεις· ἐπαινέσεις· οὕτω γὰρ καὶ πο-
ποιηκὼς γενομένους· οὕτως ἐστὶν ὁ ὑψηλὸς μου ὁ ἀρχαῖος
ἐγὼ ηὐδόκησα· ὡς γε ἐπὶ πεδίων· καὶ βουνῶν
καὶ τῶν κοιλάδων, ἀπλῶς λέγω φημί· ὅτι προ-
αγορεύει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡς ἀρα πᾶσα γῆ
ὑποδέξεται τοὺς πιστοὺς· τὰ πεδία δέ, τοὺς
καρποὺς καὶ τῶν ἐκ κόσμου· τὰ ὡραῖα δὲ τοὺς ἀναχω-
ρητὰς αἱ κοιλάδες δὲ τοὺς ταπεινοὺς· οἱ καὶ
πιότητος τοῦ πνευματικοῦ ἔστησαν· καὶ ἄρα
ὥς καὶ ἐπιπόθως· ἐνδύσεται μεγαλειότητα, πεδία ἀμνὸν
αἰνοῦσι· τῷ μὲν δευτέρῳ ὑψηλὸν ὄρος· αἱ
περιμάχονται τῇ ματαίᾳ σοφίᾳ· κοιλάδες δὲ, αἱ τὸ
βάθος ἁμαρτιῶν, καὶ ταπεινώσασαι· ὡραῖα
δὲ τὰ καθαρὰ ἐπὶ τὴν ἔρημον· αἱ ἐπιποθοῦσαι τῶν
χριστιανῶν προσκαρποφορεῖ· κριοὶ δὲ τῶν προβά-
των οἱ ἀπόστολοι· ὡς ἔξαρχοι τοῦ λογικοῦ τοῦ Χριστοῦ θρέμματος
οἳ καὶ ἐνεδύσαντο τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος
ἐν τῷ καιρῷ τῆς πεντηκοστῆς· καθάπερ ὁ σωτὴρ μαθη-
ταῖς· καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ· ἕως ἂν ἐν-
δύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους· ἢ καὶ οἱ κατὰ
τόπον ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς· οἳ ἐνεδύσαντο διὰ τοῦ
βαπτίσματος τὸν Χριστόν· ὅσοι γάρ φησιν εἰς Χριστὸν ἐβα-
πτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε· πρέπει δὲ τοῦ ἀπ' ὅ-
που χριστιανοὶ μὲν καθιστορίαν τῆς τοιαύτης
ἀξιωθέντας δεσποτικῆς τοῦ ἐκ βαρβάρων αἰχμαλώ-
του ἐπανήκοντας· καὶ λοιπὸν ἁρμόζεται τῆς
ἀναστάσεως:- [illegible] ᾠδὴ ψαλ-
μοῦ ἀναστάσεως:- Εἰς τὸ πρόσωπον
διαλλάττουσιν τῷ προφήτῃ· ὡς ἐπὶ τῶν αὐ-
τῶν ἐπιγεγραμμένων ἀρχηγῶν· προφητεία γὰρ
τῆς ἀναστάσεως τῶν ἐθνῶν· ἐπεὶ καὶ περὶ τούτου
εἶναι τοῦ ψαλμοῦ· ἐπεὶ δὲ ἐστιν ᾠδὴ ψαλμοῦ, προσα-
ποδεξάμενοι ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς βίβλου
τὸν ψαλμόν· ἀναστάσεως δὲ διὰ τὸ μετὰ
τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπ' αὐτῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ
τὴν οἰκείαν πατρίδα· δηλονότι μεταστάσεως γὰρ ἑκάστης
ὅταν μὲν περιποιῇ· τίνας ἂν ὑποιλόγου
ἕκαστος τὴν ἀναγραφὴν τῆς ἐπανόδου· πρέπει

δέον καὶ παντὶ μεθιστᾶν ἢ ἀνιστᾶν ἀπὸ
τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν καθ' ἕω σωτηρίαν. τότε βοήσει
τῶν παθῶν, αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

I ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ

ἡ μὲν ἐστὶ ἀλλαγμός, ἑρμηνεία. ἐν τῷ δὲ
στίχῳ τοῦ μζ' ψαλμοῦ. προτρέπει δὲ ἐπι-
νίκιον ὕμνον ᾆσαι τῷ θεῷ. τῷ φοβηθῆναι
τοὺς αἰχμαλωτίσαντας. καὶ ῥυσαμένῳ τοὺς αἰχ-
μαλώτους ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν. πᾶσα δὲ ἡ γῆ,
ἀντὶ πάντες οἱ ἐπὶ γῆς. οὕτω γὰρ ὁ σύμμαχος ἐ-
ξέδωκε. ὁρᾷ δὲ τὴν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν.

ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ

ἐροῦ τοῦτο ζήτει τὴν ἐξήγησιν τοῦ τετάρτου στίχου
τοῦ ἐνάτου ψαλμοῦ.

δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ

ὁ τὸ ἐπὶ αἰνέσει αὐτοῦ δόξαν· ἤγουν, τὴν
μεγαλοπρεπῆ. λέγει δὲ, ὅτι ἐνδόξως αἰνεῖσθαι
τε αὐτὸν, καὶ μὴ ὡς ἂν ἔτυχε τοὺς ἄλλους.

II εἴπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου

ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ ἐτερατούργησας. καὶ ὅσα πρὸ
τοῦ καὶ ὅσα μετὰ ταῦτα.

ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου

οὕτω δηλοῖ τὸ ῥητὸν οὖν, ὅτι πανταχοῦ τῆς
θεοσεβείας ἁπλωθείσης. πολλοὶ τῆς ἀληθείας
ἐχθροί. φοβηθέντες τὴν πολλήν σου δύναμιν.
τὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν εὐσεβῶν. ὑποκριθήσονται
ταύτης ἔτυχον τὴν πίστιν (?). ψεῦδος γὰρ
ἐνταῦθα τὴν ὑπόκρισιν ὀνομάζει. καὶ δὴ πο-
λλοὶ τοιοῦτοι εὑρίσκονται ἐθνικοὶ καὶ αἱρε-
τικοὶ ἑκάστοτε.

III πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι

ἔκδηλος ἡ κλῆσις τῶν ἐθνῶν ἐνταῦθα.
προσκυνησάτωσαν μὲν πρῶτον ὑποταγέντες.
εἶτα ψαλάτωσαν. προστακτικῶς δὲ θαρραλέως
ὁ προφήτης. οἷα πεπληροφορημένος περὶ
τοῦ πράγματος.

ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόματί σου

οὗτος ἔοικε τῷ τετάρτῳ στί-
χῳ τοῦ ἐνάτου ψαλμοῦ. ὑπὸ δὲ τῆς ἀναπτ-
[illegible], ἀναμιμνήσκεται τῶν θεοῦ τερα-
στίων. καὶ παρακελεύεται πᾶσι, ψάλλειν
καὶ ὑμνεῖν τὸν λόγον προσῆκον (?) καὶ θεόν.

IV δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ

καθ' ἑκάστην ποιεῖ παραδόξως. οὐ μόνον δὲ
πάντα τὰ ἔθνη.

ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων

μηχαναῖς, ἐξέδωκεν ὁ σύμμαχος. ἀλ-
λ' ὡς φοβερὸς ἐν μηχαναῖς. διὰ τὸ φοβε-
ρὰ μηχανᾶσθαι. ὅταν ἐθέλῃ σῶσαι τὸν λαὸν
αὐτοῦ. ὁποῖα γὰρ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἐμη-
χανήσατο. νικῶν ἀεὶ τὰς σοφίας μάγων καὶ τὰς
αὐτεπιχειρήσεις (?) τῶν [illegible]. εἶτα καὶ ἄλλα
τὰ παράδοξα θαύματα.

V ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν

οὕτω γέγονεν ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης,
ὡς ἡ βίβλος τῆς ἐξόδου διδάσκει. ἀντὶ
χρονικῶς δὲ εἶπεν, ὁ μεταστρέφων, ἀντὶ ὁ μετα-
στρέψας.

ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί

καὶ τοῦτο γέγονεν ἐπὶ
τοῦ Ἰορδάνου διαβαινόντων τὴν κιβωτόν (?).
ἀντὶ χρόνου δὲ καὶ ἐνταῦθα. ἀντὶ διῆλθον οἱ πρό-
γονοι ἡμῶν, ποδὶ δὲ εἶπεν, πεζῇ [illegible].
τὸ διὰ ξηρᾶς ὁδεύειν. τὴν καὶ ταύτην ἄνοδον δὲ
θαυμασίων ὑπομιμνήσκει τὸν θεόν. διὰ ταύτην
προκαλοῦμεν καὶ αὐτοῖς ἄνοδον. ἵνα σωθῶσιν καὶ
αὐτοῖς πάλιν ἐξευμαρίσῃ. ὁ μέντοι σύμ-
μαχος, ἐπὶ ῥευστὸν χρόνον (?). ἐξέδωκε γὰρ
ὁ μεταβαλὼν τὴν θάλασσαν καὶ πάλιν. ποτα-
μὸν διέβησαν.

VI ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος

κατ' αὐτὸν ἐν
τόπῳ ὅσον ἐπράχθη. δυναστείαν δὲ ἐπὶ
θεοῦ νοοῦμεν τὴν ἄπειρον. καὶ ἀνυπόστατον
δύναμιν. δεσπόζει δὲ ὁ θεός, καὶ τοῦ παρόντος
αἰῶνος, καὶ τοῦ μέλλοντος ὡς ἀπέραντον
ἔχων βασιλείαν.

οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν

μέλλοντος αὐτὰ
κληρονομῆσαι, καὶ οἰκειώσασθαι διὰ πί-
στεως. νόει Ἰουδαῖε, ὅτι μετέστησε
ἀπὸ σοῦ, τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ.

οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς

οἱ ποτὲ Ἰουδαῖοι, μὴ ἐπαιρέσθωσαν πο-
ρευτοῖς (?), ὡς μόνοι τὸν θεὸν γινώσκοντες. τού-
τους γὰρ λέγει παραπικραίνοντας. ὡς ἀεὶ

τὸ ἡττῶντας καὶ ἀπειλοῦντας· ἀλλ' οἱ δὲ προ-
φῆται, οἳ καὶ παρ' αὐτοῖς κρατοῦνται τοὺς
VII ὀνόμασαν:: εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν
θεὸν ἡμῶν:~ Ἔθνη ἐφ' ἃ μετέστη ἡ
ἐπίστασις ἡ τοῦ θεοῦ::
καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς
αἰνέσεως αὐτοῦ:
Ἀκουστὸν ποιήσατε· τουτέστιν, ἐξάρατε μεγα-
λοφωνότερον, ἢ ἐνωτίσατε τοὺς ἀστοὺς
μεθ' ὑμᾶς:~
VIII τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζω-
ήν:~ Ἐπεὶ ἡ δουλεία θανάτῳ ἔοικεν ὥς
οἱ σοφοί φασι· ζωὴν λέγει νῦν τὴν ἐλευθερίαν::
καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας
μου:~ Τοῦ μὴ παραχωρήσαντος
σαλευθῆναι εἰς παρατροπὴν εὐσεβείας τὴν
πολιτείαν μου:~
IX ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός·
Προηγουμένως ἀπὸ τῶν ἐναρέτων ὁ λόγος· οἷον τοῦ
Δανιήλ· καὶ τῶν τριῶν παίδων καὶ τῶν τοι-
ούτων· καταλέγονται δὲ ἤδη τῆς παιδείας· ἐ-
δοκίμασας ἡμᾶς φησὶν ἐν τοῖς πειρασ-
μοῖς· τουτέστιν, ἐξήτασας ὅπως ἔχο-
μεν πίστεως καὶ ὑπομονῆς::
ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται
τὸ ἀργύριον·
Τοῦτο διὰ τὴν ἐξαφθεῖσαν τοῖς τρισὶ παισὶ
κάμινον ἀνηδῶν πῦρ, καὶ ἡ φλὸξ ἐκ θλί-
X ψεων:~ εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν
παγίδα:~ Τοῦτο διὰ τὸν λάκκον
τῶν λεόντων· ἐς ὃν ἐνεβλήθη Δανιήλ· ἀ-
ηδῶν καὶ πᾶσαν συνοχὴν κακῶν:~
ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον
ἡμῶν:~
Μάστιγας θλιβούσας· ἀπὸ γὰρ αὐτῶν καὶ τῷ
πλεονάζειν ἡ θλῖψις λέγεται τὰ βάρη τῶν
πειρασμῶν· νῶτος δὲ ἐστὶν αὐτῶν ὡς ἀπομέν
τὸ πᾶν:~
ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς ἡμῶν:~ Ὑπέτα-
ξας ἡμᾶς τοῖς ἐχθροῖς πατεῖσθαι ἡμᾶς
ἔδωκας· μεταφορικῶς δὲ ὁ λόγος· πα-
ρὰ τῶν βασιλέων οἱ νικηθέντες ἐχθροὶ κατα-
θριαμβευθέντες ἐπατοῦντο τὰς κεφαλὰς ἐν
ἐζωγρημ(ένοι):~

διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος: XI
Πῦρ καὶ ὕδωρ νόει τὰς συμφοράς· τοῦ μὲν
ὡς ἐμπιπρώσας τὴν ψυχήν· τοῦ δὲ ὡς ἐ-
πικλύζοντος καὶ ἀποπνίγοντος· ἄξιον
δὲ ζητεῖν· πῶς τῶν βαρβάρων αὐτοὺς κα-
κωσάντων, αὐτοὶ δὲ τὸν θεὸν αἰτιῶνται μᾶλλον· ἐ-
ἐπύρωσας ἡμᾶς λέγοντες· καὶ εἰσήγαγες
ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἔστι δὲ
λύσις τοῦ ζητήματος, ὅτι τὸν θεὸν ἐγίνωσκον
αἴτιον ὧν πεπόνθασι· παραχωρήσαντα
τοῖς ἐχθροῖς οὐ παραχρήσασθαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ:~
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν:~
Καὶ ὅμως ἐλεήσας ἡμᾶς, ἐξήγαγες εἰς ἀνα-
ψυχήν, ~~πρὸ τοῦ μάλιστα τῶν τοῦ Χριστοῦ~~ χρὴ
δὲ γινώσκειν· ὅτι τὸ ἐδοκίμασας ἡμᾶς καὶ
τὰ ἑξῆς· ἄχρι τοῦ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀνα-
ψυχήν, πρὸ μάλιστα τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων προ-
ηγορεύθη· καθώς φησι Παῦλος ὁ ἀπόστολος·
ἐπεὶ καὶ πάντα καθάπερ ὑπέστησαν::
εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν XII
ὁλοκαυτώμασι:~ Καθ' ἱστορί-
αν μέν, σαφὴς ὁ λόγος· ἀναγωγικῶς δέ· οἶκος
θεοῦ, ὁ οὐρανός· ὁλοκαυτώματα δὲ αἱ ὁλοτελεῖς
ἐργασίαι τῆς ἀρετῆς· αἷς θεοσεβοῦσι τῷ θεῷ, πάν-
τες οἱ δίκαιοι:~ ἀποδώσω σοι
τὰς εὐχάς μου ἃς διέστειλε τὰ χείλη
μου· καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν XIII
τῇ θλίψει μου:~ Εὐχὰς καλεῖ νῦν
τὰς ὑποσχέσεις· τὸ δὲ ἐλάλησεν ἑρμηνεύ-
ει καὶ ἐστὶ τοῦ διέστειλε:~
ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα XIV
ἀνοίσω σοι:~ Ὁ κάρπωσις, ὁλοκαυ-
τώματα, ἁπλῶς … ἐργασία ἀ-
ρετῆς, ἡ ἐξαίρετος:~ μετὰ θυ-
μιάματος καὶ κριῶν· ἀνοίσω σοι
βόας μετὰ χιμάρων:~
Κατὰ μὲν τὴν ἱστορίαν ὡς ἁρμοῖ δὲ πλὴν τὰ ἔθη
τῶν Ἰουδαίων· πάντα γὰρ παρῄνεσαν προσ-
φέρεσθαι· κατὰ δὲ τὸν λόγον τῆς ἀναγωγῆς, τὰ
ἐν αὐτῷ θυμιάματα ἢ ἀποπνέουσα τῆς κα-
θαρᾶς ψυχῆς εὐωδία· κριοὶ δέ, οἱ ἡγεμονι-
κοὶ τῆς ψυχῆς λογισμοί· κερατίζοντες τὰ ἀπα-
τηλά· βόες δὲ αἱ ἐνέργειαι τοῦ σώματος· τῶν μὲν ἔργα
[illegible] ἐκ ψυχῆς δὲ τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνευματικόν· χί-
μαροι δέ, αἱ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν δεήσεις· πάλαι

γὰρ ὁ ἁμαρτωλός, ὑπὲρ ἁμαρτίας ἔθυε· τὸ δὲ ἅγιον,
ὅτι πάντα παρ' ἁγίου σου ἀπαρτίζειν ἡμῶν, τῆς
XVI δουλείας τῶν ἐχθρῶν· δεῦτε ἀκούσατε καὶ δι-
ηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι
τὸν θεόν· ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.
Καθὼς προέβαλον ἐπὶ τὴν ῥητὴν τοῦ σώζεσθαι ἐν ἡμῖν
τοιαῦτα· δεῦτε ἀκούσατε πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν· καὶ δι-
ηγήσομαι ὑμῖν ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου, τὰ
πεπραγμένα ἐμοί· ἢ καὶ ἡ ἀναφορὰ λέγει, ὅσα ἐποίησε
τῇ ψυχῇ μου· οἷον ὅσα ἐποίησέ μοι καὶ διὰ
ταῦτα ἐξαιρεῖ πῶς εὐεργετήθην.
XVII πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκρα-
ξα καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.
Ὕψωσα δηλονότι τὴν φωνήν μου· καὶ ἐδόξασα αὐτόν, ὡς αὐ-
λητής· παραληρεῖ ἐνταῦθα ἡ ὑπὸ πρόθεσις, ὡς καὶ ἐν
πολλοῖς κεῖται· ὅτι, ἐν τῇ γλώσσῃ μου· τουτέστι
τὸ ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου· καὶ ὡς τὸ ἰὸς ἀσ-
πίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα.
XVIII ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ
μου, μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.
Ὅτε δέ φησι τοῦ παρακολουθοῦ, οὐκ ἐθεώρουν ἐν καρ-
δίᾳ μου κακίαν τινὰ καὶ πίστιν τὸ λοιπὸν ἐπεραίνετο, ὅθεν
ἀξίως εἰσακούσειεν ἂν τοιοῦτον· μὴ εἰσακουσάτω
μου κύριος τοῦ λοιποῦ· ὡς ἀληθῶς οὖν αὐτὸν ἐπικαλέσομαι.
XVIIII διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός.
Λίαν μετὰ ἀναφορᾶς καὶ θερμότητος ἐδεόμην· χρὴ γὰρ
ἀμέλλοντα ἐπιτυχεῖν καὶ καθαρὰν τὴν ψυχὴν ἔχειν, ὥσπερ τὴν
ῥαχίαν τῶν ἀνθρώπων· προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
Ὁμοίως ἐπὶ τοῦ, τῶν πρὸ ἑνὸς τοῦ προκειμένου ψαλμοῦ.
XIX εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευ-
χήν μου· Λείπει ἀπ' αὐτοῦ δηλονότι.
καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ· Ἀπὸ κοινοῦ
καὶ τοῦτο, τὸ ὃς οὐκ ἀπέστησε. εἰς τὸ τέλος ἐν
ψαλ. 35 / 66 ὕμνοις· ψαλμὸς ᾠδῆς. Εἰς τὸ τέλος μέν, ὅτι
προκηρύττει τὰ τοῦ Χριστοῦ ἔσχατα τὸ εὐαγγέλιον· ἐν ὕμνοις δέ, ὅτι
ἀφορμὰς ὑποτίθεται τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὅπως ὑμνῶσιν αὐτόν
παρακελεύεται· τὸ δὲ ψαλμὸς ᾠδῆς, προηρμη-
νεύσαμεν ἐν προοιμίῳ τῆς παρούσης βίβλου.
7 ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς.
Προεγνωκὼς ὁ προφήτης τὰ ἐν ἀγαθοῖς ἡμῶν, εὐχεται παρὰ
θεοῦ πάντας τοὺς πρώην ἡμῶν οἰκτειρηθῆναι τῶν ἀνθρώπων
ἐπιφανῆναι τῆς τυραννίδος ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ
τὰ εὐλογηθῆναι, ἅπερ οὐκ ἀξιωθῆναι· ζητεῖ δὲ ταῦτα
νομίζω τὴν εὐλογίαν, ἐν τῷ ἐξηγήσασθαι τοῦ πεμπτοῦ
καὶ ἑξηκοστοῦ τοῦ ψαλμοῦ.

ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐ-
φ' ἡμᾶς. Πρόσωπον τοῦ πατρός, ὁ υἱός· ὁ δὲ
ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων φησὶν ἐμὸς ἐωρακὼς τὸν πατέρα.
Εὐχόμενος οὖν φησὶν ἐπιφανῆναι τοῦ τε πατρὸς ἐπι-
φανὴν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός· ἤγουν ὁ υἱός, ἐφ' ἡ-
μᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς, διὰ σαρκώσεως· καὶ τοῦτο σαφῶς
πρόσωπον τοῦ πατρὸς ὁ ἐστιν αὐτὸς καὶ ἀπαράφραστος.
καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς. Ταὐτὸν τῷ οἰκτειρῆσαι
τὸ ἐλεῆσαι· διὸ οὖν τὸ αὐτὸ εὔχεται, γλιχόμενος
ἐπιτυχεῖν οὗ ζητεῖ. τοῦ γνῶναι ἐν II
τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου. Εἰ καὶ φησὶ τὸ δὲ
καὶ τὸ δε, ἐπὶ τῷ γνῶναι ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ γῇ, τὴν ὁδὸν τῆς
πολιτείας σου, ἣν αὐτὸς ἐβάδισας ὑπὸ δὲ ἐξέστης μαθηταῖς·
ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου. Καὶ τὸ
ἐν πᾶσιν ἔθνεσιν ἀναγνῶναι τὸν διὰ σοῦ ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαν-
τος· πάντα γὰρ καὶ ἡμᾶς σωτήριον, ὁ διὰ αὐτοῦ σωζόμενος.
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοί ὁ θεός· III
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
Λαοὶ μὲν ἁπλῶς, οἱ ἐκ περιτομῆς· λαοὶ δὲ πάντες οἱ ἐξ ἐθν-
ῶν πλῆθος, ἐκ πολλῶν γὰρ· ἐξομολογησάσθωσάν σοι δὲ
αὐτῷ εὐχαριστοῦντες ὑμνοῦντες· ὧν ἐποίησε, εὐχαριστήσας.
εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν IV
ἔθνη. Περὶ τῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως
ἀφορμὴν προειρηκὼς· ἀποδείξας τοῦ αὐτοῦ χαρὰν.
ὅτι κρινεῖς λαοὺς ἐν εὐθύτητι καὶ
ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
Διότι καὶ τὰ κρινεῖς αὐτοὺς ἐπὶ ἰσοῦ δικαίως· ἐπὶ πολλὰ διά-
φορα μὴ παραδεξάμενος· ὁδηγήσεις ἐν τῇ γῇ ὄντα
ἔθνη, ἤτοι τὰ ἔθνη ἐν τῇ γῇ· καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀρετῆς ὁδὸν.
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοί ὁ θεός. V
Ταῦτα πάλιν ἐπανέλαβε, ἐπιτείνων τὴν λατρείαν καὶ προθυμότερον
ἀπεργαζόμενος. γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Τῶν ἀνθρώπων εὐλογηθέντων καὶ ἡ γῆ δὲ αὐτὴ λέγει καρποφορεῖν
ἡ τῆς καρδίας, ἡ ἐκ τῆς μαρτυρίας ἀγαθῶν· τῷ θεῷ
καρποφορηθεὶς διὰ Μαρίας ἀχράντου ἡμᾶς Χριστόν.
εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός ὁ θεὸς ἡμῶν· εὐλογήσαι VI
ἡμᾶς ὁ θεός. Ὁρᾷ παρὰ τί ἡμῶν οὖν ὁ τοῦ θεοῦ ἀντί περὶ
ἀδελφῶν μυστήριον, τῶν δὲ ὑποστάσεων τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς λέγει·
καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέ-
ρατα τῆς γῆς. Διὰ μὲν τοῦ δὲ τῆς προσῳδίας πρὸς τὸ
ὅρος ὑπὸ τοῦ ἐν ἐμφανείᾳ διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ ἑνικοῦ αὐτοῦ τὸ
ἑνιαῖον τοῦ θεοῦ· σαρκωθείς, ἔκγονον τῶν πατέρων πρὸ, ἀληθῶς
λέγεται τρισυπόστατος. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαυίδ. ψαλ. 32 / 67
Εἰς τὸ τέλος μέν, ὁποῖον καὶ οὗτος· προκηρύττει τὸ
σωτήριον τῆς ἐπιφανείας ἐκδηλῶν πρᾶγμα τῆς καθ' ἡμᾶς.

ἐπὶ τῶν δαιμόνων· ὅθεν ἐστὶ ψαλμὸς ᾠδῆς
I προφήτῃ· Ἀναστήτω ὁ θεός, καὶ
διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ· ~ ὑπὸ δαιμόνων τυραννη
θέντων· καὶ μηδ' αὐτοῦ μηδ' ἄλλου βοηθοῦν
τος καὶ καταδουλωθέντος αὐτὸν τοῦ πλάσματος
τῶν τυράννων αὐτῶν· καὶ πρὸς ἄμυναν ἀ
νάστασιν θεοπρεπῶς νοήσας τὴν νικηφόρον
ἐκδίκησιν· ὡς καὶ προσαυτῶν κῶς ἐξαμαρτ
στάντος ἀναστήτω καὶ τὰ ἑξῆς· ἀλλ' εὐκτικοῦ
λόγου σημασίαν ἔχουσιν· ὡς καὶ ἐν ἄλλοις
ἀρρήτοις· ὅτι ἀναστὰς καὶ διασκορπισθέν
τες φύγοιεν· καὶ ἐκλείποιεν· ἐχθροὶ γὰρ τοῦ
θεοῦ κυρίως οἱ δαίμονες· ὡς ἀποστάται καὶ
ἀντικείμενοι:
Καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν·
τὴν γὰρ ἐπιφάνειαν αὐτοῦ μὴ φέροντες
τὴν διὰ σαρκὸς αὐτοῦ παρουσίαν, ἐνθάδε
παρῆσαν, ἔδραμον ἀμεταστρεπτί:
II ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλιπέτω
σαν· ~ ὡς ὁ καπνὸς ἐκλείπει τῷ
πνεύματι τοῦ ἀνέμου, οὕτω καὶ οὗτοι, τῷ πνεύ
ματι τῷ ἁγίῳ ἐλαυνόμενοι, καὶ σκεδαννύμενοι.
ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώ
που πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται
οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ· ὡς ὁ κηρὸς τήκεται τῇ
ἐπιφανείᾳ τοῦ πυρός, οὕτως οὗτοι
τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ Χριστοῦ· ὡς πρὸς ἀρετὴν
πῦρ καταναλίσκων τὴν μοχθηρίαν. τακήσονται
ὑπορρέοντες· τὸ δ' ἀπολοῦνται, οὐ τὴν ἀπώλει
αν ὅλως αὐτῶν ἀφανισμὸν βούλεται σημαίνειν,
ἀλλὰ τὴν ἀπώλειαν μηκέτι εἶναι ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις
τοῖς ἁμαρτωλοῖς οἱ δαίμονες· ὡς πρῶτοι
ἁμαρτήσαντες· καὶ τῆς ἁμαρτίας εὑρεταὶ
καὶ διδάσκαλοι:
III Καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν·
ἀπολλυμένων οἱ δίκαιοι καὶ ἀσθενεῖς διὰ τῆς ἀρχῆς πιστεύσαντες,
καταλυθείσης τῆς τυραννίδος, τῶν δαιμόνων,
εὐφρανθήτωσαν:
Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ· τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύ
νῃ· ~ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐπισκοποῦν
τος αὐτούς, ἀλλ' ὀφθήσομαι γάρ φησι κυρίῳ ἐπὶ
δικαιοσύνῃ· τὸ δ' εὐφρανθήτωσαν, καὶ ἀγαλλιάσθω
σαν καὶ τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ, ταὐτὸν σημαί
νοντα τὴν ἐπίτασιν τῆς χαρᾶς σημαίνουσι τῷ
ἐμφαίνοντι· Ἄισατε τῷ θεῷ· ~ 4
οἱ τῆς τοιαύτης χαρᾶς ἀξιούμενοι:
Ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·
ᾄδει τοῦ προφήτου ἡ μὲν εὐχὴ πεπλήρωται τοῦ θεοῦ ἀναστάντος·
Ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκό
τι ἐπὶ δυσμῶν· κύριος ὄνομα αὐτῷ·
ῥεύσεται ἀπὸ δυσμῶν ὅλος ὁ λαὸς (?) καὶ λαοὺς δρα
μεῖσθαι τὰ ἔθνη· καὶ τὴν ὁδὸν τῶν ψυχῶν αὐτῶν εὐτρε
πίσαι τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ κηρύγ
ματος τούτου. ἴσον ἐστὶ τῷ ἑτοιμάσατε τὴν
ὁδὸν τοῦ κυρίου· ὁδοποιήσατε φησὶ τῷ Χριστῷ
τῷ ἐκ τοῦ σκύλου ἐξαρπάσαντι τῷ ἐπιβεβηκό
τι δὲ ἐπὶ δυσμῶν· διότι φῶς ὂν ἀπὸ
καὶ ἥλιος δικαιοσύνης, ἐπέβη τῇ τῶν ψυχῶν
τῶν ἀγνοιῶν· ἐνοικήσας αὐτὰ δι' αὐτοῦ· αὐδιό
μενοι ἤδη, ἢ πρὶν ἐσκοτισμένοι, διὰ τὸ ἀπαλλαγῆς· καὶ
τὸν ζόφον τῆς πλάνης· τὸν πάλαι κατακρατοῦντα
αὐτῶν· ἐξάλειψον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ κύριος παρ'
ἀπλῶς, ὅ ἐστι θεός:
Καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ· 5
οὕτω μικρὸν ἄνω τῷ εὐφρανθῆτε ἑρμηνεύει·
Ταραχθήτωσαν ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ· οἱ ποῦ πατρός, τῷ δ' εὐχαριστεῖν· ~
τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν· καὶ κρι
τοῦ τῶν χηρῶν· διὸ καὶ ποῦ
προσκαλῶν τοὺς κηδεμόνας αὐτοῦ παρεζήτησεν·
διὰ δὲ τοῦ δέ, τὸ διηγεῖται· ὅτι καὶ
κηδεμὼν ἐστὶ τῶν ἀπροστατεύτων· καὶ κριτὴς
τῶν ἀδικουμένων· ἡ ὀρφανούς καὶ χήρας καλεῖ,
τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας τὸ μέν, ὡς ἀπο
βεβληκότας τὸν πατέρα αὐτῶν διάβολον· τὸ
δέ, ὡς χηρωθέντα τοῦ αὐτῶν, πατρὸς· ὃν εἶχον καὶ νυμ
φίον, ὡς συναφθέντας αὐτῷ διὰ τῆς πίστεως:~
Ὁ θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ· 6
νῦν οὕτως, λείπει ὤν· τὸ ἔστιν, ἀρκεῖ γάρ· ἀναστήτω
ὁ θεός· καὶ ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ
δυσμῶν· ἀναγκαίως ἐπήγαγεν, ὁ θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ
αὐτοῦ· διδάσκων ὅτι ἐν οὐρανοῖς ὤν· ὅς ἐστιν
ἅγιος τόπος αὐτοῦ· ἀνίσταται καὶ πρὸς ἄμυναν
καὶ ἐπιβαίνει ἐπὶ δυσμῶν· καὶ ἀποβάλλον
ται οἱ κατὰ νόμον οὐ μεταβάσεως τόπου κινήσεως
οὔσης, ἀπερίγραπτος γάρ ἐστι· τοιοῦτον ἐστί,

καὶ τὸ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·
ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ γὰρ πολὺ τὸ ἄρρητον καὶ
ἕνωσιν ὁ υἱός, ἀχώριστος τοῦ πατρός· ἐνθάδε ἅ-
γιος τοῦ θεοῦ καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν πιστῶν· καὶ
πᾶς θεοφιλής:·
ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους
ἐν οἴκῳ:~ μονοτρόπους φησὶ τοὺς
δικαίους· ὡς μὴ ἔχοντας διπλοῦν πονη-
ρίας ἔχοντας, μηδὲ ἐπιπλοκὴν κακίας·
ἀλλ' ἑνὶ σκοπῷ τὴν θεραπείαν τοῦ θεοῦ με-
ταδιώκοντας· οὓς καὶ κατοικίζει ἐν οἴκῳ
τῷ τῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅ ἐστιν μοναχούς, μο-
ναχοὺς δὲ λέγει ὡς μεμονωμένους τῶν βι-
ωτικῶν πραγμάτων· οὓς κατοικίζει ἐν οἴ-
κῳ καταμόνας· προσφορέστερον τῇ πολιτεί-
ᾳ τῶν ἀναχωρητῶν:·
7 ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρεί-
ᾳ· ἐξάγων, ἀντὶ ἐλευθερῶν τοὺς πεπεδημένους
ταῖς σειραῖς τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων, ἢ τοῖς
δεσμοῖς τοῦ δαίμονος· ὅσοι τὰ πάθη. λέγει
δὲ τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας· ἐξάγων δὲ
αὐτοὺς ἐν ἀνδρείᾳ, ἤγουν ἐν ἰσχύϊ θεότητος·
καταγωνιζόμενος τὸν τύραννον· ἢ ἐνδυναμώμα-
σι λόγων τῶν εὐαγγελικῶν:· ὁμοίως τοὺς
παραπικραίνοντας τοὺς κα-
τοικοῦντας ἐν τάφοις:~ ὁμοίως
τούτους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ περιτομῆς· τοὺς ἰ-
ουδαίους γὰρ καλεῖ παραπικραίνοντας·
ὡς ἐν τάφῳ ζῶντας προδιελάβομεν·
ἀποθανόντας τῇ παρ' ἡμῖν· καὶ προσφῆ τὸ τῆς
παλιγγενεσίας τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως· ὅτε πάν-
τες ἐξάγονται τῶν τάφων τοὺς πεπεδημένους νεκρούς·
ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἰουδαίους· ἀπὸ δὲ πεζῆς εἶπεν·
ὅτι τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις· διὰ τοῦ
καὶ τοὺς ἐν πυρί· καὶ ἐν θαλάσσῃ· καὶ ὅπως
δή ποτε διαφθαρέντας ἐδήλωσεν:·
8 ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώ-
πιον τοῦ λαοῦ σου· ἐν τῷ διαβαί-
9 νειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, γῆ ἐσείσθη· καὶ
γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν· τέως ὁ πᾶς
ἰουδαίοις· ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔ-
ρημος, τέλος ἤδη λαμβανούσης τῆς ἱερου-
σαλὴμ οὐ προφητεία· ἐκ προσώπου σου, ἔρημος, ὅ-
τι ἐγκατέλιπον τὸν οἶκόν μου· ἀφῆκα τὴν
κληρονομίαν μου· τὸ μὲν τὸ ἐκπορευθῆναί σε
καὶ ἀναχωρῆσαι ἐνώπιον τοῦ μέχρι τοῦ λαοῦ
σου· καὶ διαβῆναί σε ἀντὶ τοῦ ἀθροισθῆναί σοι
ἐκ κλήσεως τῶν ἐθνῶν· τὴν ἔρημον θεογνωσίας καὶ
ἄκαρπον ἀρετῆς· ἡ γῆ μὲν ἐσείσθη κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως· οἱ
οὐρανοὶ δὲ ἔσταξαν τὴν κάθοδον τοῦ ἁγίου πνεύματος
τοὺς ἀποστόλους ἐν τῷ καιρῷ τῆς πεντηκοστῆς· ἢ
ἐσείσθη μὲν ἡ γῆ, μετὰ βοῆς τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῆς πλά-
νης ἀντὶ τοῦ ἀλλήθεσαν· ἔσταξαν δὲ οἱ ἀπόστολοι, τὸν
δρόσον τοῦ κηρύγματος· ἀρδεύοντες ψυχάς· οὐρανοὶ
γὰρ καὶ οὗτοι, διὰ τὸ φρονεῖν τὰ οὐράνια· καὶ τὸ ὑπερ-
κεῖσθαι παντὸς γηροῦ πράγματος· ὁ γὰρ ζω-
δεσμὸς γὰρ περιττά:· ἀπὸ προσώ-
που τοῦ θεοῦ τοῦ σινᾶ, ἀπὸ προσώ-
που τοῦ θεοῦ ἰσραήλ:· περιφραστικῶς, τὸ
ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ· τοῦ ἐστιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ·
γίνεται τοιοῦτον· ὅτι πάντα γέγονασι· ὑπὸ τοῦ ὄν-
τος θεοῦ. τοῦ σινᾶ ὄρους· αὐτὸς γάρ ἐστι καὶ
τοῦ σινᾶ θεός, καὶ τοῦ ἰσραὴλ· ἐμνημόνευσε
τούτου· δεικνὺς ὅτι ὁ ἐν σινᾷ νομοθετήσας
καὶ τῷ ἰακὼβ φαντασθείς, αὐτός ἐστι καὶ ταῦτα
ποιεῖ· καὶ οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος παρ' ἐκεῖνον:·
βροχὴν ἑκούσιον ἀφοριεῖς ὁ θεός, 10
τῇ κληρονομίᾳ σου:~ κληρονο-
μίαν μὲν θεοῦ, τὰ ἔθνη, καθὰ δώσω σοι ἔθνη
τὴν κληρονομίαν σου· βροχὴν δὲ ὁ λόγος τοῦ εὐαγ-
γελίου· ἀπαλύνων καὶ ἀρδεύων τὰς ψυχάς·
ἑκουσία δὲ ἡ βροχὴ αὕτη· διότι ὁ μὲν μω-
σαϊκὸς νόμος οὐκ ἦν κατὰ θέλησιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἀνάγ-
κῃ τοῖς κατὰ νομίαν· οὐ γὰρ ἐχρημάτιζε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν· οὐ
δὲ τῶν τοιούτων ἄλλων παρατηρήματα· πρὸς
γάρ φησι, τὰ ἐξεζήτησε· ὁ μωσῆς
πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν.
ὁ δὲ τοῦ κηρύγματος λόγος, κατ' εὐδοκίαν ἐ-
στὶ θεοῦ· ἢ ὅτι ἐκεῖνος μὲν καὶ ἄκοντας ἑκά-
νους ἠνάγκαζε φυλάττειν τὰς ἐντολάς·
λιθοβολῶν· καίων· καὶ πικρῶς ἀναιρῶν·
οὗτος δὲ οὐδένα βιάζεται· ἀλλὰ θελήσει αὐτοῖς
προσφέρεται:· καὶ ἠσθένησε σὺ
δὲ κατηρτίσω αὐτήν:·
ἠσθένησε πάλαι· συντριβεῖσα τῇ τῶν ε-
ἰδώλων τυραννίδι· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτὴν
ἐποίησας· ἀνακαινίσας διὰ τῆς πα-
λιγγενεσίας τοῦ βαπτίσματος· καὶ σὺ

ρεώσας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς πεπραγ... τὴν ἐν
11 τέλει σου:~ τὰ ζῷά σου κατοι-
κοῦσιν ἐν αὐτῇ:~ ἡ παράδοσις
ἱππικῶς προσφέρονται, καὶ ζῶντες τῇ ἐν ὁδοῖς ζωῇ·
ἢ ζῷα τοῦ χριστοῦ, οἱ ἀπόστολοι ὡς ὁ ἀββακοὺμ, ἵππους
ὠνόμασεν· ἐπεβίβασας λέγων εἰς θάλασσαν
τοὺς ἵππους σου· θαλάσσης καλῶν τὴν πικρίαν:·
ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου
τῷ πτωχῷ ὁ θεός:~ πτωχὸς ὁ τῶν ἐ-
θνῶν λαὸς, μηδὲν ἀπλοῦς πτωχὸν δὲ λέγει.
οὐ γὰρ νόμον εἶχεν, οὐ προφήτας· ἀλλ' ὁ θεὸς διὰ
χρηστότητα, ἡτοίμασεν αὐτῷ πλοῦτον πνευματικὸν ἕτερον
ἄλλον. τὸν δηλωθέντα ἐν ἑκουσίᾳ βροχῇ:·
12 κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελι-
ζομένοις δυνάμει πολλῇ:~
οὗτοι ἦσαν οἱ ἀπόστολοι· οἳ εὐαγγελίζονται καὶ ἰδιῶται
ὄντες· ὁ θεὸς ἐχορήγησε λόγον σοφίας. δύ-
ναμις δὲ πολλὴ ἐστὶν ἡ ἐπὶ τοῖς ῥήμασιν
αὐτῶν, παρέπεται θαυμάσια σημεῖα, τερα-
τουργοῦσι ὅσα καὶ βούλοιντο:—
13 ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ
ἀγαπητοῦ:~ ἀγαπητὸν λέγει τὸν μο-
νογενῆ υἱὸν καὶ λόγον· φησὶ γάρ· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου
ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ηὐδόκησα. δυνάμεις δὲ αὐτοῦ,
τοὺς ἀποστόλους, ὡς στρατιώτας αὐτοῦ καὶ ἀθλητὰς αὐτοῦ
καὶ ὑπερδυναμένων· παρὰ δὲ τούτων· ὧν ἐστὶ βα-
σιλεὺς ὁ πατήρ· βασιλεύσας αὐτῶν διὰ μέσου
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ:~
τῇ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διε-
λέσθαι σκῦλα:~ εἰκὸς αὐτοῖς ῥῆ-
μα δοῦναι διὰ τὸ μέλλειν διελέσθαι λάφυρα τῶν
ἐχθρῶν ἃ ἦσαν τὰ ἔθνη· νικήσαντες γὰρ τοὺς δαίμο-
νας, ἐλαφυραγώγησαν· ἀφελόμενοι τοὺς ἐν αἰχμα-
λωσίᾳ γενομένους αὐτοῖς. διελέσθαι δὲ αὐτὰ, τῇ ὡραιότητι
τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν· ἣν ἐνοικεῖ ὁ θεὸς καὶ μέντοι διεί-
λοντο· ὁ μὲν τόδε τὸ ἔθνος· ὁ δὲ τόδε. πρὸς ἀ-
γών· ἀνθ' ὧν ὡραιότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ εὐαγγέ-
λιον διοικοῦντες τοῦτο διεῖλοντο:—
14 ἐὰν κοιμηθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν κλή-
ρων:~ οἱ μαθηταὶ τοὺς κλήρους ἐὰν ἀπο-
θάνητε ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων· ἤτοι τῶν κληροδο-
θέντων ἐπὶ τοῦ παρόντος ῥητοῦ· τὸ ἀποθανεῖν γὰρ ὅσον μέν
φησὶ γὰρ πρὸς τοὺς ἀποστόλους· ὅτι προσαχθήσονται
ταῦτα τὰ σκῦλα, ἐὰν ἀποθάνητε ἀνὰ μέσον τῶν
κλήρων· ἤτοι τῶν κληροδοθέντων ὑμῖν ἐθνῶν· καὶ
μέντοι κηρύσσοντες ἀνῃρέθησαν, ἢ καὶ ἄλλως· ἐὰν
ἀχρονοῦ ὄντες· χρονίζετε γὰρ ἀνὰ μέσον τῶν ὁμοίων:·
πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρω-
μέναι, καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν
χλωρότητι χρυσίου:~ περιστερὰν οἶμαι
τὸν χριστὸν διὰ τὸ φιλάνθρωπον καὶ ἀνεξίκακον· οὗ πτέ-
ρυγες μὲν, εἴη ἂν τὸ σῶμα, ὡς ἀκρότερον· μετάφρε-
να δὲ ἡ ψυχὴ, ὡς ἔνδον. λέγει δὲ ὅτι περιηργυρωμένον
μὲν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὡς ἀναμάρτητον· λαμπρὸς γὰρ ὁ ἄρ-
γυρος· ἐκ καθαροῦ δὲ χρυσίου ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,
ὡς ἡνωμένη τῷ θεῷ· τὸ χλωρὸν γὰρ χρυσίον καθαρόν
ἐστιν. ἄλλοι δὲ τὸ πρὸ τοῦ ῥητοῦ. τὸ παρὸν τί σοι ταῦ-
τα... φασὶν, ὅτι ἐὰν στερεωθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν
δύο διαθηκῶν· τῆς τε παλαιᾶς καὶ τῆς νέας.
ἐστερεώθη γὰρ ἀνὰ μέσον, ὁ κοιμηθείς· καὶ ἀπὸ κλήρου
αἱ διαθῆκαι· ἡ μὲν, τοῦ παλαιοῦ λαοῦ προτέρου·
ἡ δὲ τοῦ νέου, μεταγενεστέρου· ἐὰν οὖν οὕτω φησὶ ποιή-
σητε, μεσάζοντες καὶ συμβιβάζοντες τὴν νέαν
πρὸς τὴν παλαιάν· ἔσεσθε γὰρ τοῦτο· αὕτη
δὲ ἀλήθεια, τὸ τῆς περιστερᾶς, ἤτοι τοῦ ἁγίου πνεύματος
αἱ μὲν πτέρυγες, ἤτοι τὰ ἄκρα καὶ ἁπλούστερα
νοήματα λαμπρὰ φανήσονται· τὰ δὲ μετάφρε-
να· τουτέστι τὰ ἐνδότερα καὶ μυστικὰ ἐν χλωρότητι
χλωροῦ χρυσοῦ· καθαροῦ δὲ λαμπροτέρου μᾶλλον ὁ
ἄργυρος λαμπρὸς δὲ καὶ ὁ χρυσὸς ἀλλ' ἡ τοῦ χρυσοῦ
λαμπρότης, βαθυτέρα ἐστί· περιστερὰν δὲ νόησον
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπερ ἐν εἴδει περιστερᾶς κατῆλθεν
ἐπὶ τὸν χριστὸν βαπτιζόμενον:·
ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασι- 15
λεῖς ἐπ' αὐτῆς χιονωθήσονται ἐν
σελμών:~ βασιλέας νῦν, τοὺς ἀποστόλους
ὀνομάζει· ὡς κληρονομοῦντας τῆς βασιλείας τῶν
οὐρανῶν· οὓς καὶ ἐν τῷ μδ´ ψαλμῷ ἄρ-
χοντας προσηγόρευσε· προλέγει δὲ ἐν τούτῳ τὴν
γενομένην ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς
ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος· φησὶν οὖν, ὅτι ἐν τῷ
ἐπουρανίου θεοῦ ἀποστέλλειν ἢ διαιρεῖν καὶ διακληροῦν
βασιλέας ἐπ' αὐτῆς· φημὶ δὲ τῆς προρρηθείσης
κληρονομίας· ἥτις ἐστὶ τὰ ἔθνη· πορευθέντες γάρ
φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. χιονωθήσονται,
τουτέστι λευκανθήσονται καὶ λαμπρυνθήσονται διὰ τῆς
ἀγγελικῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος· προσέθηκε δὲ καὶ τὸν τόπον.
καὶ σελμὼν γὰρ ὄρος ἐν ἰλημ, ἐκαλεῖτο· ἔνθα ἐκάθη-
το· ἕως ἂν ἐνεδύσαντο δύναμιν ἐξ ὕψους. τὴν
ἑρμηνευτέον δὲ τὴν ἐν προθέσει· πολλάκις. ...

στημαίνουσαν· ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν τῷ δια-
στέλλει γὰρ αὐτὸν μὴ τὸ διαστεῖλαι· ταῦτα δὲ τῆς παρα-
τηρήσεως παραδέδωκα μέν· καὶ ἐν τῷ ἐπιγρά-
φειν τοῦ πεντηκοστοῦ ψαλμοῦ:~
16 ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον ὄρος τε-
τυρωμένον: ὄρος τοῦ θεοῦ καὶ ὁ
τῆς ἐκκλησίας τῆς πίστεως· ὄρος μέν, ὡς ὑπὸ καὶ
τὸ θεοῦ· πῖον δέ, διὰ τὴν δαψίλειαν καὶ ἐγχο-
ρηγίαν τῆς ἐναρέτου δογμάτων τῆς πίστεως· τε-
τυ, ὥσπερ ὁ τυρὸς ἐστὶ παχύτερον, τῇ δαψι-
λείᾳ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος ὡς ζῶντος μὲν
ποικίλως τὸ τοιοῦτον ὄρος, διὰ τὴν ποικι-
λίαν τῶν διδασκομένων:
ἵνα τί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρω-
μένα: ὄρος τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐκ-
κλησίας ἀποτάνει φάσκων· ὅτι διὰ τί ὑπολα-
μβάνετε ὄρη τετυρωμένα παρ' αὐτοῦ:
17 τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν
ἐν αὐτῷ: οὕτω φησὶ τὸ ὄρος
ὃ ηὐδόκησεν ὁ θεὸς σου τὸ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· αὕτη γάρ φησιν
ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος:
καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος· κ-
ατασκηνώσει ἐν αὐτῷ εἰς τέλος αὐτοῖς διὰ παντός·
ἐπειδὰν ἐποίει Ἰουδαίων ... τοῦ· οὐ κατὰ τό-
γαρ κατασκήνωσιν ἐν Σιών, ἀλλὰ ἐν ... χρόνῳ
18 τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον
χιλιάδων ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι· ...
οἴκου, ἅρματος ἐμνημόνευσεν· ἐνταῦθα δὲ ἅρ-
μα θεοῦ, πάντας τοὺς χαλινοὺς τῆς πίστεως δεξα-
μένους· καὶ ὑπὸ ζυγὸν τοῦ χριστοῦ ζυγωθέντας ...
ἐπιβάτην καὶ ἡνίοχον αὐτὸν ἔχοντας τοῦτο τὸ ἅρ-
μα, μυριοπλάσιον εἶναι λέγει τοῦ παλαιοῦ
ἅρματος τῶν Ἰουδαίων διὰ ...:
χιλιάδες εὐθηνούντων:
εἰ πᾶς πιστὸς εὐθηνούμενός ἐστι, τῇ καρποφορί-
ᾳ τῆς ἀρετῆς: κύριος ἐν αὐτοῖς ἐν Σινᾷ
ἀπὸ τοῦ ...· ἵνα ᾖ τοιοῦτον· κύριος ἐν αὐτοῖς ἐστὶν ὡς
ἐν τῷ Σινᾷ ἦν, ἐν τῷ ἁγίῳ· περιττὸς ...
ἐν τῷ ἁγίῳ προθέσεως· δεῖ γάρ, ὃ καὶ ἐκεῖ ἐν
ταῦτα νομοθετῶν ἅγιον δὲ τὸ Σινᾶ ὡς ἁγιασθὲν
τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ θεοῦ· καὶ ὡς ...:~
19 ἀνέβης εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσας
αἰχμαλωσίαν:
εἰς ὕψος τοῦ σταυροῦ· ἢ φαίνεται ... ἐν τῷ και-
ρῷ τῆς ἀναλήψεως· ἀνέβης δέ, διὰ τὸ ἐ-
κουσίως τῆς ἀναβάσεως· τοῦ δὲ ... τοῦ σταυροῦ καθε-
λὼν τὸν τύραννον ὅσον τὸν διάβολον, ᾐχμαλώτευ-
σας τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ἐθνῶν· ἣν ἐκεῖνος πρότερον
ᾐχμαλώτευσεν· ἑαυτῷ ταῦτα καταδουλώσα-
μενος· εἴρηκε γάρ, ... ὅταν ὑψωθῶ, πάντας ἑλ-
κύσω πρὸς ἐμαυτόν:
ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις
ὁ ἀπόστολος, ἔδωκε δόματα, εἶπεν· ἀμφότερα
δὲ γεγένηται· λαμβάνων γὰρ παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς
πιστεύοντας εἰς αὐτὸν καὶ ἐχαρίσατο· ἔδωκε δοῦναι χαρίσ-
ματα διάφορα: καὶ γὰρ ἀπειθοῦν- 20
τας, τοῦ κατασκηνῶσαι
αὐτοὺς ... ἐκείνους ἔλαβες ἃ πρὸ ἀπειθοῦν-
τας ἀνθρώπους ἔλαβες δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τῷ κατασκη-
νῶσαι ἐν αὐτοῖς, γενομένους ἀξίους συνοικήσεως:
κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος 21
ἡμέραν καθ' ἡμέραν
ὑμνεῖ ... τὸν τῆς ἁγίας τριάδος λόγον· κύριος ὁ θεός· καὶ
κύριος· οὕτω γὰρ καὶ Μωϋσῆς εἴρηκεν ἄκουε Ἰσραήλ·
κύριος ὁ θεός σου κύριος εἷς ἐστι· ἐπεὶ δὲ, ὁ προφήτης
... ἐστιν, ἡμέραν ... τὸ ἀνάπαυ-
σιν· ... χάριν τῆς ...
προσθεὶς τὸ καθ' ἡμέραν· ... τὸ καθ'
καθ' ἡμέραν ... ἂν ἡμέραν ...
ἡμέρας ὅ ἐστι ... ἡμερῶν:~
κατευοδώσει ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν
σωτηρίων ἡμῶν· ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ σώζειν:
... τῆς ἁγίας ... λόγον·
... τὸ, ὁ θεός· οὐ ... καὶ ...
... ἀναγινώσκει· τὸ δὲ ὁ θεὸς τῶν
σωτηρίων ἡμῶν· ὁ κύριος τοῦ σώζειν· ἢ ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡ-
μῶν, ὁ θεὸς ὁ σώζων: καὶ τοῦ κυρίου κυρίου
αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου: ... 22
μένος τοῦ θεοῦ ἐστι τὸ διεξελθεῖν ἐκ θανάτου
ζωήν· θάνατος δὲ ... καὶ ... φυσικὴν καὶ τὴν αἰ-
τίαν· ὁ μὲν γάρ, νεκροῖ τὸ σῶμα πρὸς τὰς
φυσικὰς ... ἐργασίας· ὁ δὲ τὴν ψυχήν, πρὸς
τὰς ἐναρέτους· ἐπειδὰν τοῦτο καὶ προρρήσεις
... τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος· τοῦ γὰρ αὐ-
τὸν γέγονε πρῶτον, ἡ διέξοδος τοῦ θανάτου· διε-
ξελθὼν αὐτός καὶ ἀναστάντος σαρκί:
πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς 23
ἐχθρῶν αὐτοῦ ... τὰς
δυνάμεις τῶν δαιμόνων· ἐν τῷ κεφαλῇ γὰρ αἱ
κυριεύονται δεινῶς ἅπασαι τοῦ σώματος· ...

169

85

πέσει δὲ καὶ τοὺς αὐτοὺς πλήν· συντρίμμασι δὲ ἐπὶ
συνθλάσει νοητῶς τὰς νοητὰς αὐτῶν κεφαλάς:~

**κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων
ἐν πλημμελείαις αὐτῶν:**

τῶν διαπορευομένων· ἤτοι τὴν κορυφὴν τῆς τριχὸς
τῶν ἁμαρτωλῶν· τρίχα γὰρ νῦν τὴν κακίαν νοήσεις·
καὶ ἀπαλοιφὴν δὲ αὐτὴν ἐν τῷ πλημμελεῖν αὐτούς· ἐπεὶ
γὰρ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι, τοῦ διαβόλου καὶ ἀπο-
τελοῦσι ναοί, ὑποτεταγμένοι ἤδη· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως
ὁ περὶ τῶν διαπορευομένων· ὅ ἐστι διερευνωμένων
ἐν ταῖς πλημμελείαις τῶν ἀνθρώπων· τρίχα κορυ-
φῆς καὶ ἐναλλάττων· τουτέστι, τὸ λεπτότατον
ἁμάρτημα αὐτοῦ ἐξετάζουσι γὰρ καὶ ταῦτα
καὶ [illegible] τοῦ λογοθεσίου τῆς κρίσεως:~

24 **εἶπε κύριος ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω:**

Βασὰν αἰσχύνη ἑρμηνεύεται· ἐπέστρεψε τοὺς
τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἀπὸ τῆς αἰσχύνης τῶν εἰδώλων· καὶ
τῆς αἰσχύνης τῆς ἁμαρτίας:~

ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης:

ἐπέστρεψε γὰρ ἐκείνους δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δηλωθείσης
αἰσχύνης, διὰ τοῦ βαπτίσματος· τοῦτο γὰρ νῦν
καλεῖ βυθοὺς θαλάσσης διὰ τὸ βυθίζειν
τὴν ἁλμυρὰν καὶ πικρὰν ἁμαρτίαν· φησὶ γὰρ
καὶ μιχαίας· αὐτὸς ἐπιστρέψει καὶ ἐλεήσει ἡμᾶς·
καὶ καταδύσει τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ ἀπο-
ρρίψεις εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης· ἐνθάδε
βυθοὶ θαλάσσης, καὶ τὰ βάθη τῶν ἁμαρτιῶν·
ταῖς λεπταῖς πλημμελείαις· ἀφ᾽ ὧν ἐπέστρεψεν
αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐξάγων ἐκ σοφίας ἀρετῆς· ἐνταῦ-
θα δὲ τὸ ἐν βυθοῖς, ἀντὶ ἐκ βυθῶν λέγει· προ-
θέσει ἀντὶ προθέσεως:~

25 **ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵ-
ματι:~** οὕτως ὁ θεὸς ἐποίησεν· ὅπως
ἂν [illegible] νικήσῃς τοὺς δαίμονας· μεταφο-
ρικῶς δὲ ἔλεγε· οἱ γὰρ νικῶντες, ἐν τῷ ἀριστεύ-
ειν ἐπεμβαίνοντες τοῖς σώμασι τῶν ἀνῃ-
ρημένων ἐχθρῶν, βάπτουσι τοὺς πόδας, ἐν τῷ καθα-
ρεύειν τοῦ αἵματος· φησὶ γὰρ καὶ ἡσαΐας·
ἐκ προσώπου τοῦ χριστοῦ· ὅτι ἐπάτησα αὐτοὺς ἐν
τῷ θυμῷ μου· καὶ κατήγαγον εἰς γῆν τὸ αἷ-
μα αὐτῶν· καὶ κατερραντίσθη τῷ ἱματίῳ αὐτῶν
τῷ αἵματι [illegible]· πᾶν γὰρ παρ᾽ ἦν τοῦτο
βούλεται σημαίνειν, ὅτι τελείαν αὐτῶν ἐνίκησε·
καὶ ἄλλως πόδες τοῦ χριστοῦ, οἱ ἐκκλησιαστικοί
ταγοί, βαστάζουσι τοῦ πνεύματι ἀπὶ [illegible] ἐπὶ

καὶ πᾶν [illegible] αὐτὴν [illegible] οὗτοι οὖν ἐβάφη τοῦ αἵ-
ματος τοῦ χριστοῦ· σφραγισθήσονται τούτῳ καὶ [illegible] θεοῦ·
καὶ στομαθέντος καθαρῷ τῇ βαφῇ σοῦ ὁ μέρος·
ἢ καὶ τῷ αἵματι τῶν τοῦ χριστοῦ μαρτύρων· ἢ καὶ τῷ
νοητῷ αἵματι τῶν δαιμόνων· νοητῶς ἀποσφαττομένων:~

**ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου, ἐξ ἐχθρῶν
παρ᾽ αὐτοῦ:** ποιήσει [illegible] τό, ὅπως
ἂν βαφῇ· κύνες δὲ τοῦ χριστοῦ οἱ ἐπίσκοποι· καὶ
θ[illegible] ὑλακτοῦντες, τῶν νοητῶν λύκων· καὶ τοὺς ἐ-
πιβουλεύοντας βοῶντες· καὶ τὰ λογικὰ ποίμνια
φυλάττοντες· καὶ τούτων ἡ γλῶσσα ἐ-
βάφη, λαμπρῶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν· συνεξακου-
[illegible] τοῦ [illegible] αἵματος· βαφῇ δὲ ἡ γλῶσσα
αὐτῶν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἐχθρῶν παρ᾽ αὐτοῦ· τουτέστι
παρὰ τοῦ θεοῦ· καὶ τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ [illegible] φρο-
[illegible]· οἱ γὰρ ἐχθροὶ ἀναιρεθέντες· καὶ οἱ κύνες
τῶν [illegible] λάπτουσι τοῦ αἵματος αὐτῶν, καὶ
τὰ [illegible] διασπαράττουσι σώματα:

ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός:~ 26
αἱ ὁδοὶ καὶ ἀναστροφαὶ· καὶ διατριβαὶ τῆς ἐν
σαρκί σου πολιτείας· αὐτόπται γάρ σου, οἱ ἀπό-
στολοι ἐχρημάτισαν· μετὰ τοῦ προφήτου ἐπὶ γῆς
ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη:~

**αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βα-
σιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ:**
ρα, ὅπως γνήσιος ὁ δαβίδ, τὸν χριστὸν ὁμολογεῖ θεὸν·
ὡς ἤδη πεπληροφορημένος· ἅγιον δὲ λέγει τὸν
πατέρα· ἐν ᾧ ἦν ἀρρήτως· ἐγὼ γάρ φησιν ἐν τῷ
πατρί· καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί:~ **προέφθασαν** 27
ἄρχοντες ἐχόμενοι ψαλλόντων:
ἄρχοντας καλεῖ τοὺς ἀποστόλους· καθὰ ἄρχοντας
ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· ὡς ἐν [illegible]
μοῦ παραδέδωκεν· οὗτοι οὖν προέλαβον
πάντας τοὺς ἐξ ἐθνῶν πρῶτοι πιστεύσαντες·
ψάλλοντας δὲ λέγει τοὺς προφήτας· ὡς ἐκ-
φωνοῦντας τοῦ χριστοῦ· ὧν ἐχόμενοι, τουτέστι,
συνεπισταγέντες [illegible] ἐξ ἐχόμενοι αὐτῶν· ὅ ἐστιν,
ἀκολουθοῦντες αὐτοῖς, καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ
κηρύγματι:~ **ἐν μέσῳ νεανίδων
τυμπανιστριῶν:** ἐν μέσῳ τῶν ἰ-
ουδαϊκῶν συναγωγῶν· αἱ νεάνιδες μέν, διὰ
τὸ εὐτελὲς τῆς πολιτείας αὐτῶν· τυμπα-
νίστριαι δέ, διὰ τὸ σωματικῶς τὰς προσκυ-
νήσεις [illegible]· ἐκ σωμάτων γὰρ τὸ τύμπανον· ἢ ἐν
μέσῳ τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν· αἱ νεάνι-

λευκανθῶσι διὰ γενέσεως καὶ καθαρθῶσι τοῦ πνεύματος · τῆς κ-
πανηγύρει ἢ διὰ σωματικῆς τῆς προσθήκης
πέφανται νεκρῶν τὸ σῶμα καταλύει · νεκρὸν γὰρ
σῶμα τὸ πνευματικόν :·
28 ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεόν :~
οὔ τι τὸ ῥητόν, τῆς νομικῆς καθολικωτέρας προ-
αναφωνεῖ, τῆς παλαιᾶς, τῷ ἢ κατὰ τόπον
ἐκκλησίαν προστίθεσθαι [illegible] τὸ πλῆθος ἐν γὰρ ἐν
[illegible] τοῖς πᾶσιν ἡ ἰουδαϊκὴ σιὼν ναὸς :~
κύριον ἐκ πηγῶν ἰσραήλ ·~ οἱ κύριον εὐλο-
γεῖτε παρὰ τῆς νομικῆς καὶ προφητικῆς
βίβλου · αὗται γὰρ πηγαὶ τοῦ ἰσραὴλ ἢ τῆς καθ'
λαοῦ πηγάζουσαι αὐτῶν τὴν θεογνωσίαν καὶ
καὶ ποιεῖ ἐξ ἐκείνων τῶν βίβλων ἀρυσάμενοι
ταῦτα ὑμνοῦσι τὰ θεῖα [illegible] οἱ θεοφόροι πατέρες ·
29 ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκ-
στάσει ~ ἐκεῖ που, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ·
βενιαμὶν ἤλεγε, τὸν ἀπόστολον παῦλον · ὡς ἐκ
φυλῆς ὄντα, τῆς βενιαμίδος · νεώτερον δὲ
ὕστερον τῶν ἄλλων ἀποστόλων, πιστεύσαντα · ἐν ἐκ-
στάσει δέ [illegible] ἁρπαγῆναι αὐτὸν · τῆς
ἧς φησιν ἐν ὀπτασίᾳ, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα · εἴτε
ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα · ὁ θεὸς οἶδεν ·
[illegible] τοῦτον γὰρ καὶ ὁ πατὴρ τοῦ βενιαμὶν προ-
φήτης, πεπληρωμένον βενιαμὶν λύκος ἅρπαξ
τὸ πρωῒ ἔδεται · καὶ τὸ ἑσπέρας διαδώσει
τροφήν · λύκος γὰρ ὢν ὁ παῦλος, τὴν
ἐκκλησίαν διήρπασε · καὶ πρότερον μέν, καθ'
αὐτῆς [illegible] φονῶν · ὕστερον δὲ προ-
[illegible] τοῖς αὐτῆς διεδίδου πνευματικὸν τὸν ὥσπερ
ἄρτον διανέμων αὐτοῖς :·
30 ἄρχοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐ-
τῶν · ἄρχοντες ζαβουλὼν · ἄρχον-
τες νεφθαλείμ ·~ ἡγεμόνας φησὶ
αὐτοὺς τοὺς ἐκκλησιῶν ἐσομένους ἀποστόλους · οὓς καὶ διὰ
τῶν φυλαρχῶν ἐδήλωσεν · ἰάκωβος μὲν
γὰρ καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου
τὸν ἰούδαν ἔχουσι πατριάρχην · πέτρος δὲ καὶ ἀν-
δρέας · καὶ φίλιππος · ἀπὸ βηθσαϊδὰ
τῆς [illegible] ἦσαν · ματθαῖος δὲ καὶ ἰάκωβος ὁ ἀλ-
φαίου, ἐν καπερναοὺμ διάγειν ἱστόρηνται · σί-
μων δὲ ὁ ζηλωτής, καὶ ναθαναὴλ ἐν τῇ κα-
νᾷ · ταῦτα δὲ πάντα, χωρία τῆς γαλιλαίας ἦ-
σαν · ἡ δὲ γαλιλαία, τῷ ζαβουλὼν καὶ τῷ νεφθα-
λεὶμ ἐκληροδοτήθη · καὶ διαλλάσσει δὲ πᾶν ἐκ τ-

τοιούτων χωρίων ὁρμώμενος · ἄρχοντας αὐτοὺς
ἀπὸ τοῦ [illegible] οὐχ ὡς ἄρχοντας τῶν περιοίκων, ἀλλὰ
ἐξαιρέτως καὶ τιμίους [illegible]
[illegible] ἄρχοντας ἐξ ἰούδα καὶ
ἄρχοντας ἐκ ζαβουλὼν καὶ ἄρχοντας ἐκ
νεφθαλείμ · ἔξωθεν λαμβάνονται τῆς προ-
θέσεως :~ ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυ- 31
νάμει σου ·~ οὗτος πρὸς τὸν πατέρα,
ἵνα ἐντείληται τῶν ἀποστόλων [illegible] τοῦ κηρύγ-
ματος · ἀπ' ἐμαυτοῦ γάρ φησιν λαλῶ οὐδέν,
ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσω παρὰ τοῦ πατρός · χριστὸν θεοῦ δύ-
ναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν :~
δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο ὃ κατειρ-
γάσω ἐν ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου 32
ἐπὶ ἱερουσαλήμ · οὗτος πρὸς τὸν υἱὸν ἵ-
να κραταιώσῃ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου ὃ
κατειργάσατο ἐν ἡμῖν · ἢ δι' ἡμῶν · κατειργάσατο δέ,
[illegible] τοῦτο διὰ τοῦ προσ-
λήμματος αὐτοῦ · ναοῦ, τοῦ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἀνα-
γραφέντος καὶ κηρύξαντος · ἐπισήμως γὰρ
ὅρον τὸ ἅγιον διαγγέλλων τὸ πρόσλημμα κυρίου :·
σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα :·
οἱ βασιλεῖς τῶν ἁπανταχοῦ ἐθνῶν · δῶρα ἤτοι να-
οὶ τὰ καθιερωθέντα τοῦ χριστοῦ · καὶ πάντα
τὸ [illegible] ἐπι-
γνόντες βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν [illegible]
[illegible] καὶ ἄλλως [illegible]
ἀπὸ τοῦ [illegible] ναοῦ σου · ἐπὶ τὴν ἁγίαν
ἱερουσαλὴμ οἴσουσί σοι δῶρα οἱ βασιλεῖς · τοῖς γὰρ
ναοῖς [illegible] τὰ δῶρα κομίζοντες, διὰ [illegible]
[illegible] ἀνάγουσι τῇ προσαγωγῇ καὶ χ-
ρίνουσι δώρων :~
33 ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ
καλάμου ·~ [illegible] τοὺς νοη-
τοὺς λέοντας · [illegible] τοὺς ἀγρίους καὶ ἀπηνεῖς
δαίμονας · οἱ [illegible] ὡς αἰσθητοὶ λέον-
τες καὶ [illegible] · οὕτως ἐμφωλεύουσι τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ κρυφιότητι τῶν αἱρετι-
κῶν [illegible] · φησὶ δὲ ἰὼβ περὶ τοῦ
διαβόλου οὕτως · ὑπὸ πάνδενδρον κοιμᾶ-
ται · παρὰ πάπυρον · καὶ βούτομον
[illegible] · δηλῶν, ὅτι ἐπα-
ναπαύεται τοῖς ἔχουσι τὰς ἰδιότητας τ-
[illegible] · ξηρὸς πρὸς ἀρετὴν καὶ
κενοὶ [illegible] τοιαῦτα —

γὰρ ὁ παντοκράτωρ καὶ [illegible] τὸ μου:~
ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς
δαμάλεσι τῶν λαῶν· τοῦ ἐκκλεισθῆ-
ναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυ-
ρίῳ. ταύρους λέγει τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμμα-
τεῖς· καὶ λοιποὺς ἄρχοντας τῶν ἰουδαίων·
ὡς θρασεῖς καὶ κερατιστάς. δαμάλεις δὲ
τὰ ὑποτεταγμένα τούτοις πλήθη τῶν λαῶν· ὡς
γὰρ ὁ ταῦρος· ὑποτέτακται ἡ δάμα-
λις· φησὶ οὖν ὅτι οἱ προέχοντες ἐν μέσῳ
τῶν λαῶν· ἐπὶ κοινοῦ· ἐπεχείρουν ἐκκλεισθῆναι ἀ-
ποστόλους καλέσαι, τοὺς δεδοκιμασμένους ὡς ἀργύριον
ἀρετὴν ἀπὸ θεοῦ· ἐπιτιμῶμεν· ὡς τοὺς κηρύττοντας
πρὸς καλέσαι· γὰρ φησὶ τοὺς ἀποστόλους, δέρα-
ντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
χριστοῦ· τοὺς πεπυρωμένους ὡς ἀργύριον· ἰδι-
ώτας, ἄρ καὶ τοὺς ἑβραίους· καὶ λαμπρότερον
34 πεφανερωμένους:~ διασκόρπισον
ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέ-
λοντα. αὐτὸ νοητὸν καὶ τοῖς
ἀρχαίοις: ἥξουσι πρέσβεις ἐξ αἰ-
γύπτου: αἰγυπτίους νομίζει
πάντας ἐν γῇ τῶν ἐθνῶν· ὅσοις ἐκυρίευσε, ὁ νοητὸς
φαραώ· διάβολον, ἀφ' ἧς ἀπάσης ἀπὸ χριστοῦ τῆς
χάριτος πίστεως, προσφέρονται· πρεσβεύοντες αὐ-
τοῦ καὶ πάντας:~
αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐ-
τῆς τῷ θεῷ. [προ]φθάσει αὐτῷ φθά-
σει· ὅ ἐστι ἐκτενεῖ· ὁ γὰρ φθάνων ἐκτείνων τὴν χεῖ-
ρα ἐφθάκε πόρρω· ἀπὸ τοῦ ἐκτείνοντος τοίνυν
τὸ ἧττον μὲν ἐσήμανεν· ἐξέπεμψε γὰρ ἀπὸ τῶν
χριστοῦ· τὸν κανδάκης· ὃν καὶ χεῖρα αὐτῆς ὁ λόγος
ἐκάλεσεν ὡς δύναμιν αὐτοῦ· ἐν τῇ χειρὶ γὰρ τὸ
δυνατὸν δυνάμεως· ἐπεὶ καὶ τὴν βασιλίσσαν παρα-
δειγματίζει· περιττὴ ἡ πρόθεσις· τινὲς δὲ
λέγουσι, διὰ μὲν τῆς αἰγύπτου, πᾶσα ἡ ἀπὸ
λογισθεῖσα· πᾶσα γὰρ ἡ γῆς ὁ νοητὸς φαραὼ κεκρα-
τηκώς· διὰ δὲ τῆς αἰθιοπίας καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ
κόσμου πέρατα· ἔσχατοι γὰρ πάντων εἰσὶν ἀνατολῶν
καὶ δυσμῶν καὶ οἰκοῦσιν οἱ αἰθίοπες· μνημονεύσονται
γάρ φησι καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον πάν-
τα τὰ πέρατα τῆς γῆς· ἐν ταὐτῷ δὲ προφθάσει
παραλαμβανόμενον ἁπλῶς ἀντὶ ἐκτενεῖ τὰς χεῖ-
ρας ἐν τῷ ἔρχεσθαι πρὸς χριστόν· ἤδη πιστεύσαντες:
35 αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ᾄσατε τῷ

θεῷ· ψάλατε τῷ κυρίῳ. οὕτω τῶν
δηλωθέντων δύο ῥητῶν, ἐφερμηνεύει ἡ καὶ
καθολικῶς πᾶσι τοῖς ἔθνεσι ἐπιτάσσων μὴ ᾄδειν
καὶ ψάλλειν χριστῷ:~
τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν 36
τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς.
ὁ ἀναβεβηκὼς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἐν ἀνατολαῖς.
ἑτέρων, φανερῶς· κάτωθεν μὲν γὰρ ὁ ὁρῶν τὸν
ἀπὸ· ἄνωθεν δὲ τὸν ἀσώματον δεσπότην· ἐκεῖ
γὰρ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν καθ' ἕκαστον, ἔνθα ἐστὶ
καὶ ὁ θεὸς ὁ ἐστὶ ἀφανὴς πάντα θεασάμενος· ἐπὶ κε-
φαλῆς τοῦ θεοῦ, ἀρρήτως· ἐκ δὲ τῆς γῆς πρὸς οὐρανὸν
ἀνελήφθη, ἐν ἀνατολαῖς ἀνελήφθη· τοῦτο γὰρ δηλοῖ
τό, κατὰ ἀνατολάς· ἐπί τινες δὲ φασὶ τὸ κατὰ ἀνατο-
λὰς ἑρμηνεύουσι, διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἀνατολικωτέρου μέρους
τῆς ἱερουσαλήμ, ἀναληφθῆναι τὸν κύριον· τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸ
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. οὐρανὸν δὲ οὐρανοῦ, τὸν ὑπὲρ τὸ
στερέωμα οὐρανόν· τὸν πρὸ πάντων παραχθέντα ὠνό-
μασεν· ἐκάλεσε μὲν γάρ, τοὺς στερεώματος
τῇ οὐρανοῖς· τὸ δὲ στερέωμα πάντων ὁ οὐρανὸς ἡμῶν:~
ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ, φω- 37
νὴν δυνάμεως: φωνὴ τοῦ χριστοῦ οἱ
ἀπόστολοι· οἱ διαπρυσίως λέγοντες αὐτοῦ λόγον ὡς προσ-
τοῦ. οὖν ἔδωκε τοῖς ἀποστόλοις ἐν τῇ καὶ ἐφ' ὧν
τῆς πεντηκοστῆς· ὁ οὐρανὸς ἐκπέμψας φωνὴν δυ-
νάμεως ὁ δαβίδ· φωνὴν μὲν δηλαδὴ φησὶ λόγου καθ-
ὸ καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡς
περ φερομένης βιαίας πνοῆς· ὃ δὲ ἦχος, πάντως φω-
νὴ δυνάμεως ὁ δαβὶδ ἔφη, ὅτι ἡ καὶ ὁ κύριος· δυνάμει
αὐτοὺς κεκλήκει· ἀπὸ τῶν· ἕως ἂν ἐνδύσησθε
δύναμιν ἐξ ὕψους· ἢ καὶ ἄλλως· φωνὴ μὲν
τοῦ θεοῦ, ὁ πρόδρομος ἰωάννης· ἰδοὺ γάρ φησιν ἀπο-
στέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου· φω-
νὴ δὲ δυνάμεως ὁ χριστός· ὡς τοῖς ἐλέγχοις αὐτοῦ τὸ
μαρτυρούμενον θεοῦ θεὸς δυνάμεως· ἅπαντα γὰρ
ἔλεγε καὶ ἅμα ἐγένετο τὰ θαυμάσια:~
δότε δόξαν τῷ θεῷ: ὡς τῷ
χριστιανῷ ὁ λόγος· προτρέπει δι' ὧν ἐδόξαζον τὸν
θεόν· τοιαύτης φιλανθρωπίας ἀξιωθέντας:~
ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐ-
τοῦ· θεωρητικῶς τῷ ὡς ἀνδρὶ τὰ μεγαλεῖα τοῦ
θεοῦ γνωρίζουσι· ἰσραὴλ δὲ ἑρμηνεύεται νοῦς ὁρῶν
θεόν· ὁ γὰρ τῷ φιλομαθεῖ ἐκ παντὸς, οὐ δύναται κα-
τανοῆσαι ὅσα καὶ οἷα διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
ὁ θεὸς ἐπραγματεύσατο· ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ οὖν· ἀντὶ τοῦ

Ἰσραὴλ· ἢ καὶ ἄλλως. ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· ἢ τὰς
νοερὰς ὁρῶν τάξεις. Γίνεται θαυμασία τοῦ Θεοῦ
καὶ αὕτη, τοῦ ἀξιοῦσθαι διαπαντός· ~
καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις·
ἔφθησαν ταῦτα λέγειν, τὰς ἀπὸ [illegible] ὥσπερ καὶ τῶν
γενομένων πραγμάτων· καὶ πεπληροφορημένος τοῦ πνεύματος
καὶ [illegible] ὁ τοῦ Θεοῦ τοῦ πνεύματος ἄγγελ[illegible]
[illegible] αὐτὰς [illegible] φρουρὰς τῶν πιστευόντων
38 καὶ [illegible]· **θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ·** ἤγουν φησὶ λέγω, θαυ-
μάζουσι τὸν Θεὸν οἱ ἀδυνατοῦντες καταλαβεῖν τὰς
μεγαλοπρεπεῖς οἰκονομίας αὐτοῦ· θαυμαστὸς
οὖν τοῖς ὁσίοις ἐστίν· **ὁ Θεὸς Ἰσραήλ·**
ἀνταποδίδωσι [illegible] τοῦ Ἰσραὴλ καὶ [illegible] τοῦ Χριστοῦ· Δαυίδ·
[illegible] τὸν νέον λαὸν [illegible]. οὗτος καὶ τὸν λαὸν
ἐβηρέτισεν· καὶ οὐ [illegible], οὗτος παρέ-
χων ἐστίν· **αὐτὸς δώσει δύναμιν
καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ·**
[illegible] δύναμιν [illegible] ἀποτρέψαι τῆς πλά-
νης τῶν εἰδώλων· κραταίωσιν [illegible] ἐν [illegible] πί-
στει· **εὐλογητὸς ὁ Θεός·**
ταῦτα, οὗτος οἱ [illegible] ὁ καὶ πλάσας
ἀναπλάσας καὶ τοσοῦτον [illegible] καταξιώσας
τὸν [illegible] λαόν· ὁ μὲν οὖν παρὼν [illegible],
οὕτως ἡρμηνεύθη [illegible] καὶ οὗτος [illegible]
[illegible] τῶν ὅλων [illegible]· Ἰουδαῖοι [illegible]
[illegible] τοῖς καθ' αὐτοὺς πράγμασιν ἱστορικῶν
καὶ τοῦ ὑποβάλλειν· [illegible] ἐφί-
κεσθαι [illegible] ὁ [illegible], καὶ ὁ [illegible]
[illegible] φασί [illegible] ὁ Θεὸς [illegible]
[illegible] τοὺς [illegible] Ἰσραήλ· [illegible] ἐχθροὺς
ὀνομάζουσι· τοὺς ἀλλοφύλους· [illegible] καὶ
μισοῦντας [illegible] καὶ [illegible] ὡς [illegible]
[illegible] Ἰουδαίοις [illegible] τοῦ
ὁδοποιῆσαι τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσ-
μῶν [illegible] φησί· εἰ γε
[illegible] τοῦ [illegible] πρὸς εὐπρεπίζειν [illegible] ὁδὸν
[illegible] ὁ Θεὸς ἐπιβὰς [illegible] ἐπὶ τοῦ [illegible]
[illegible] Ἰσραήλ· οὕτω γὰρ [illegible]
[illegible] ναόν· [illegible]
καὶ [illegible]· ὁ Θεὸς [illegible] ἔργα
[illegible] λεγόμενος [illegible]
ἐν [illegible] σεβόντας [illegible] ναῶν,
[illegible] φασί [illegible]
[illegible] ἔξοδον [illegible]

ἐν [illegible] δύναμιν· [illegible] ἐκ [illegible]
τυγχάνοντας. τοὺς [illegible] παρα-
[illegible] προσφέρειν· καὶ ὡς ἐν [illegible]
[illegible] ἐναντίον [illegible] δύναμιν
[illegible] καὶ [illegible] ὁ Θεὸς ἐν [illegible]
τοῦ λαοῦ, [illegible] νεφέλης καὶ τοῦ
πυρός· καὶ [illegible] τοῦ λαοῦ
ἐν ἐρήμῳ· [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] γενομένων· καὶ
οἱ [illegible] ἔσταζον τὸ μάννα· βροχὴν δὲ
[illegible] τὸ εὐάρεστον [illegible] ἐν ἐρήμῳ [illegible]
τῶν εὐθειῶν [illegible] ἐργαζομένων· [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] κληρονομία. [illegible]
ἐναντίον [illegible] καὶ [illegible] βασιλεία
κραταιώσας· ζῶα [illegible] τοῦ Θεοῦ ἐν [illegible]
ὡς [illegible] ἀνακαλῶν· ἡτοίμασας δὲ [illegible]
[illegible] τῶν πτωχῶν λαῶν σου.
τοῦ ἐναντίον [illegible] πλανωμένων καὶ [illegible]
εὐαγγελιζομένοις [illegible], τῶν προφητῶν
εὐαγγελιζομένοις [illegible], τὸ [illegible]
[illegible] σκῦλα [illegible] ἀφορίσαι [illegible]
[illegible] τοῦ ναοῦ· τοῦ [illegible]
καὶ γάρ, οὐδὲν [illegible] σκῦλον [illegible] εὐπρεπ[illegible]
Θεοῦ, ἀνέθηκαν· ἀλλὰ καὶ [illegible]
[illegible] προσαρηθῆναι· [illegible]
[illegible] ὀνομάζουσι, [illegible]
τοῦ ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων, οὕτω
φασί· ἐὰν ἐν [illegible] ἀναμέσον τῶν
κλήρων [illegible] τῆς [illegible] ἐπαγγελίας. τὸ
[illegible] ἐπιδῶ [illegible], [illegible] περιστε-
ρᾶς [illegible] πλουτοῦντες ἐπὶ τοῦ δυ-
[illegible] ἀθάνατον [illegible]
[illegible] εὐδαιμονίας. [illegible]
[illegible] περιστερᾶς [illegible] αὐτῆς,
[illegible] ἐν χλωρότητι χρυσίου· οὐδ[illegible]
[illegible] οὐδενὸς [illegible]
[illegible] μετάφρασιν [illegible]
ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν [illegible] ἐπουράνιον
[illegible] βασιλεῖς ἐπὶ [illegible] Ἰσραὴλ
[illegible] ἐν [illegible]· ὄρος [illegible]
καὶ [illegible]· [illegible]
[illegible]· καὶ ὄρος [illegible]
[illegible] εὐθηνία [illegible]
[illegible] ὅλως [illegible]
[illegible]

173

87

ἅρμα δὲ τοῦ θεοῦ, ἐνταῦθα ὀνομάζουσιν, ὡς ἐπιφαινομένου μόνοις αὐτοῖς τοῦ θεοῦ· μυριοπλάσιον δὲ αὐτὸ πολὺ πλῆθος· χιλιάδας δὲ φησὶν εὐθηνούντων, τῶν εὐθυμούντων ἐν πλούτῳ· ὁ κύριος ἐν αὐτοῖς ἐστιν ὡς ἐν Σινᾶ ἐν τῷ ἁγίῳ· ὡς ἐν Σινᾷ καὶ νῦν πάλιν τῶν προσαγωγῶν αὐτῶν λέγουσι δὲ καὶ πρὸς τὸν θεόν, ὅτι ὁ λαὸς ἐνομίσθη παραπεσεῖν· ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν διὰ τοῦ λαοῦ σου, νικήσαντος ἐχθρούς· ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις· ἐρωθεῖσι καὶ ἔλαβες ὡς δούλους ἀπ' ἀνθρώπων τοὺς πρὸ ἀπίστους, ἐπὶ τὸ κατασκηνῶσαι αὐτοὺς μετὰ τοῦ λαοῦ σου, δουλεύοντας αὐτῷ. τὰ δὲ ἑξῆς ῥητά, σαφῆ ἐστί· τοῦ κυρίου αἱ ἔξοδοι τοῦ θανάτου· ὃς συνθλάσει τὰς κεφαλὰς τῶν ἀλλοφύλων· συνθλάσει δὲ καὶ κορυφὴν τριχὸς τῶν ἀνθρώπων διαπορευομένων ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν· εἶπε κύριος· ὅτι ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐξελῶ καὶ τὸν λαόν μου σώσω, ἐκ τῆς Βασὰν ἥτις δὲ χώρας ἧς ἐβασίλευσεν Ὤγ· τοὺς δὲ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης τῶν Αἰγυπτίων ῥυσάμενος δὲ αὐτοὺς τῇ ἐπιπλημμυρήσει, ἀναιρεθέντων περὶ αὐτούς· ὅπως ἂν βαφῇ ὁ ποὺς σου τῶν Ἑβραίων, ἐν αἵματι τῶν στρατευομένων· καὶ αὕτη ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἐχθρῶν διὰ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ. ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαι σου ὁ θεός· λέγουσι τὰς πορείας τοῦ θεοῦ ἤτοι τὰ ἴχνη τὰ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾶ ἀνεγράφη σημειώσεις ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ· καὶ Ἀαρών, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα καὶ φθόνον τῶν πορευομένων ἐν τῷ ἁγίῳ τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ· καὶ ταῦτα ὑπὸ τοὺς προδότας αὐτοῦ, ὡς πρὸ ἔργου λίθου σαπφείρου· ἄρχοντες νοοῦνται, τῶν ᾀδόντων· προέφθασαν ἄρχοντες τοῦ λαοῦ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν· ἐν τῷ ᾄδειν καὶ ψάλλειν τοῖς ἑπομένοις τῶν χοροστατῶν· ἐν μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν· λέγουσι δὲ ταῦτα μετὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· ὅτε Μαριὰμ ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἀδελφή, ἐξῆρχε τῶν νεανίδων· τὸ δὲ ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεόν, κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ, μεθοδεύουσι· Βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει· ὅτι ἐπίσημοι φασὶ τῇ φυλῇ τοῦ Βενιαμὶν γενομένων ἐξουσίαν· νεώτερος γὰρ ὢν ὁ Βενιαμὶν ἐν ἐκστάσει· ὅτε ἐν τῷ θορυβεῖσθαι πολεμοῦντες· οἱ τοῦ Βενιαμίν· μικρὰ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἑρμηνεία· οἱ ἄρχοντες δὲ τῆς Ἰούδα φυλῆς, ἐβασίλευσαν τῶν Ἑβραίων· ἄρχοντες δὲ Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· ὅτι ἐπίσημοι αὗται αἱ φυλαί, ἐβασίλευσαν τῶν Ἑβραίων διὰ τὰς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας. ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου· ἐν παλαιῷ ὁ θεὸς τὰ περὶ ἡμῶν τοῖς ἐβασίλευσιν Ἰουδαίων· Δαυὶδ ὁ μέγιστος γὰρ θεοῦ, οἱ ἄλλοι· καὶ κραταίωσον ὁ θεὸς ὑπερέπεσας ἐν ἡμῖν βασιλέων, καὶ μὴ διὰ ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ τοῦ ναοῦ σου· οἱ τὸ ἱερὸν γνώσονται πάντες ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου· οἴσουσι δὲ σοὶ βασιλεῖς δῶρα· ὁ Χιράμ, τὰ κέδρινα ξύλα· καὶ ἄλλοι ἄλλα, ἐπὶ τοῦ Σολομῶντος. ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου· θηρία καλοῦσι τὰ ἄγρια ἔθνη· τὰ ἐν ἀποκρύφοις καὶ δυσβάτοις τόποις οἰκοῦντα. ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν ἑαυτῶν, ἐν τοῖς ὑποτεταγμένοις λαοῖς. συνεδρίαζον καὶ ἐπανορθοῦσι καὶ φυλάττοντες αὐτούς, ἐπὶ τοῦ μὴ ἐκκλεισθῆναι τὸν λαὸν τὸν δεδοκιμασμένον ὡς ἀργύριον καθαρὸν πίστεως ὡς ἀργυρίου. τὸ δὲ ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου, λέγουσι γενέσθαι ἐπὶ Σολομῶντος· ἐφ' οὗ καὶ Αἰθιοπία ἔπεμψε τὴν ἑαυτῆς δύναμιν τῷ βασιλεύοντι δόξαν. τὸ δὲ ἑξῆς, περὶ τῶν Μωσέως Βασὰν· ἐλέχθη δὲ σφαγιασμὸν· χρὴ δὲ θαυμάζειν ὅπως τὸ θεῖον πνεῦμα, τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἀναλογίαν συνέπλεξεν. ἐν τοῖς καὶ εἰς τούτοις δὲ τὴν ἱστορίαν τὴν ἀναλογίαν ἔθηκεν· εἰς ἔλεγχον τῶν ἀπειθούντων Ἰουδαίων.

Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ψαλμὸς ξη' 68

Εἰς τὸ τέλος μέν, διὰ τὸ πέρας τῶν ἐν τούτῳ προρρήσεων. ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων δέ, ὅτι ἐστὶ μεταβολὴν πραγμάτων διαλαμβάνων· ἐσχημάτισται γὰρ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλώτου λαοῦ· οἳ τότε ἠλλοιώθησαν ἀντὶ δούλων, ἐλεύθεροι γεγονότες· καὶ ἀντὶ τῆς ἀλλοτρίας, τὴν ἰδίαν οἰκήσαντες· προσοικειοῦται δὲ καὶ παντὶ τῷ πιστῷ πολεμουμένῳ ἢ σωματικῶς ἢ ψυχικῶς.

Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. I

Ὕδατα νῦν λέγει, τὰς ἐπιφορὰς τῶν θλίψεων καὶ τῶν περιστάσεων· τὰς ἐπαφιεμένας ὑπὸ τῶν ἀοράτων ἀπὸ ὁρατῶν ἐχθρῶν· ὧν τὸ βάθος δηλοῖ καὶ τὸ ἀποπνίγειν τὴν συνοχήν. ταῦτά φησι τὰ ὕδατα ἐπιγενόμενα τῆς ζωῆς, ἢ ἕως τοῦ αὐτῆς τῆς ψυχῆς μου· ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτου τὸ σφοδρὸν τῶν ἀλγηδόνων.

2 ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ
οὐκ ἔστιν ὑπόστασις:~
ἰλὺν δὲ αὐτὴν γράφουσιν· ἰλὺς γὰρ φύσει ἐστὶ δὲ
καὶ τοῦτο καλεῖ ἡ ὑποστάθμη· οὐχ εὑρίσκουσιν
οὐχ εὑρίσκουσιν ὑπόστασιν· ὅπου ἐμβαίνουσιν
ἀφανίζονται· τοῦ ἐν τῷ βυθῷ ὕδατος·
μεταφορικῶς δὲ ὁ λόγος· οἱ γὰρ ἐμπίπτοντες τῇ
τοιαύτῃ ὑποστάθμῃ· οὐχ εὑρίσκουσιν ὑπόστα-
σιν· ὅπου ἐμβαίνουσιν· ἀφανίζονται, διὰ
3 τὸ μέγα:~ ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θα-
λάσσης· καὶ καταιγὶς κατεπόν-
τισέ με:~ ὑπὸ τούτων τῶν χειμώνων
τελευτῶ· ὅτι κατεπόντισεν ὑπὸ τῶν συμ-
φορῶν· ὡς διαφόρως ὀνομάσθαι· τὸ δὲ πρῶ-
τον, διὰ τὸ ἐπίρρευν καὶ ἀπόπτωσιν· ἰλὺν
δὲ βυθοῦ διὰ τὸ ἀπέραντον· βάθη δὲ θαλάσ-
σης, διὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν πικρίαν· κα-
ταιγίδα δὲ καλεῖ τὴν τοῦ σφοδρότητα:~
4 ἐκοπίασα κράζων:~
[illegible]:· ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου
ἀπὸ τοῦ συνεχῶς ἐπιτεταμένως κράζειν:·
ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου:~
πεπηρωμένοι ἠτόνησαν· ἀτενῶς ἀφο-
ρῶν:· ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με
ἐπὶ τὸν θεόν μου:~ οὐ τοῦ πε-
πονθέναι διὰ τὸ ἐλπίζειν με ἐπὶ σέ, κύριε·
καὶ παρὰ σοῦ μόνου προσδοκᾶν βοή-
θειαν· καὶ τούτου ἕνεκεν οὕτως ἀτενῶς ἀφορ(ᾶν):·
5 ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρί-
χας τῆς κεφαλῆς οἱ μισοῦντές
6 με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ
ἐχθροί μου οἱ ἐκδιώκοντές με
ἀδίκως:~ ἀντὶ πολλοὶ ὄντες ἐκραται-
ώθησαν· ἐκδιώκοντες δὲ ἀντὶ τοῦ καταδιώκοντες·
ὅπου μισοῦντες ἀναιτίως:~
ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυ-
ον:~ ἐκ μεταφορικῆς ὁ λόγος· ἀπὸ
τῶν, ἃ οὐχ ἥρπασαν, ἀποδιδόντων· ἐμφαίνει
δέ, ὅτι ἐστὶν ὢν οὐκ ἀδικήσας τοῦ ἀπο-
διδόναι δίκας· τότε, ὁπότε ἀπῄτουν
7 αὐτάς:~ ὁ θεός, σὺ ἔγνως τὴν
ἀφροσύνην μου· καὶ αἱ πλημμέ-
λειαί μου, ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐκρύβη-
σαν:~ (ῶ) φησιν ὁ πατὴρ ἄδηλος, οἱ
λοιποὶ τὴν ἀφροσύνην μου· ἐπεὶ καὶ αὐτῷ

ἠφρόνευσαν, καὶ ἐπεὶ πρὸς αὐτὸν ἐπλημμέ-
λησα, οὐ διέλαθέ σε:~
μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑ- 8
πομένοντές σε, κύριε κύριε τῶν δυνάμε(ων)
σε ἐπ᾽ ἐμέ, ἀδιαφόρως, ἀντὶ ἐπ᾽ ἐμοί· ἀπο-
τυγχάνοντι τῆς προσδοκίας τῆς ἀπὸ σοῦ
βοηθείας· ὑπομένοντες δέ, οἱ προσμένοντες
τὸν ἐπίκουρον ἐκ σοῦ· ἐν δὲ τῷ δυνάμεων σοῦ
δείκνυσιν ὡς δυνάμενον σῶσαι, τοὺς ἐπικαλου-
μένους σε:~ μηδὲ ἐντραπείησαν 9
ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ·
ὅμοιον καὶ τοῦτο, τῷ πρὸ αὐτοῦ· ζητοῦντες γὰρ
οἱ ἐν πάθεσιν ἐπικαλούμενοί σε:·
ὅτι ἕνεκα σοῦ ὑπήνεγκα ὀνει- 10
δισμόν:· ἐρεῖ τοῦ ὀνειδισμοῦ [illegible]
καὶ ἐν [illegible] ψαλμῶν· ὁ ὀνειδισμὸς δὲ καὶ ἡ ἐν-
τροπὴ ἐπεί:· ἀπηλλοτριωμένος ἐ- 11
γενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ
ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου:~
ἐντεῦθεν ἀριδήλως, τῷ Χριστῷ προσαρμό-
ζουσιν· ὡς δηλαδὴ ἀληθῶς [illegible], καὶ [illegible] προ-
λαβοῦσαν, τοῦ ἀναλαβεῖν [illegible], παθαι-
νομένην, κατὰ μόνα [illegible] φύσεως· ἀδελφοὺς
δὲ καλεῖ, τοὺς Ἰουδαίους· ὅτι καὶ οὗτος καὶ
ἐκεῖνοι πατέρα ἔχουσι τὸν Ἀβραάμ· υἱοὺς δὲ καὶ
μητρὸς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, διὰ τὴν συγγένειαν κατὰ
τὴν σάρκα· οἵτινες ἀπηλλοτρίωσαν αὐτὸν
καὶ ἐξένωσαν λέγοντες, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν
πόθεν ἐστί· καὶ πάλιν· οὐ καλῶς λέγομεν ὅτι
Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις· καὶ
ὁ εὐαγγελιστής φησιν· εἰς τὰ ἴδια ἦλθε καὶ οἱ ἴ-
διοι αὐτὸν οὐ κατεδέξαντο:~
ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέ- 12
φαγέ με:~ οὗτος ἐπληρώθη
ὅτε παρρησιασάμενος, ἐξήλασε τοῦ ναοῦ
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας· ἐμνή-
σθησαν γάρ φησιν οἱ μαθηταὶ ὅτι γεγραμ-
μένον ἦν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ
με· ζῆλον δὲ λέγει τὴν δικαίαν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ
ἀγανάκτησιν:·
καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόν-
των σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ:~
αὐτὸ τὸ παρὸν ῥητόν, ὡς χρησάμενος ἐξέθε-
το ὁ Παῦλος, Ῥωμαίοις ἐπιστέλλων· φη-
σὶν πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι οἱ κατὰ σὲ ὀνειδι-

λογισάμην, ὡς ἐν αἰνίσσει· ἃ προσέφερον οἱ ἀδο-
λέσχαι ὁμαλίζοντες τῷ παθεῖν· ἀσθενήσαν, ὡς ἐν ὑψώ-
σει μου γέγονα τῶν ἰουδαίων· διὸ καὶ πρὸ(ς)
ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἡ θεογνωσία ἀνέζη πλουσίως·

13 καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν
ψυχήν μου· νηστεία· συνέ-
ταραξα, τεταπεινώθη μέρος τὸ νηστεία, καὶ
ἐπὶ πολλαῖς·
καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς
ἐμοί· αὐτή μοι γέγονεν ὀνεί-
δους· ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴν τοῦ πειρ-
άζειν λαβὼν ὁ διάβολος, ὠνείδιζεν ὀνει-
δισμὸς ὡς πιλουάνου· διὸ καὶ διαφόρως ἐ-
πείρασε·
14 καὶ ἐθέμην τὸ ἔν-
δυμά μου σάκκον· σάκκον
καλεῖ τὴν σάρκα, διὰ τὸ σκληρὸν αὐτῆς καὶ εὐτε-
λές·
καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς
εἰς παραβολήν· κατ' ἐμοῦ ἠδο-
15 λέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ
καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες
οἶνον· εἰκὸς γὰρ τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ ἀναι-
ρεθῆναι παραβολὴν τοῖς ἰουδαίοις γενέσ-
θαι. ὅτι τοιαῦτα πάθοι ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ἴδια
καὶ ὁ ἐσταυρωμένος· ναὶ μὴν καὶ τοῖς συνεδρι-
άζουσι, τὰ καθ' αὐτοῦ θρυλλεῖν· καὶ διαγλωσσο-
φορεῖν· πάλαι γάρ, παρὰ τὰς τοῦ ναοῦ πύλας
συνελέγοντο· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπὶ τὰς συμποσίας
ἀφοιτῶντας· ᾄσματα αὐτὸν ᾄσματα μετὰ
κώμων ᾖδον·
16 ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ·
ἠρτημένος τὸν λόγον, ἀναστρέφεται πρὸς τὸν πατέρα
σου· λέγων ὅτι ἐγὼ προσάγω τῷ πατρὶ ἀδιαλείπ-
τως τὴν προσευχήν μου πρὸς σέ· συνεξαίρεται
δὲ τὸ προσευχόμενον· ὅτι τὰ τῆς θνητῆς ἐξῆλθε, καὶ
παρῆν μετὰ τῆς προσευχῆς·
ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου
κύριε καιρὸς εὐδοκίας·
ὅμοιον τοῦτο ἐστὶ, τὸ εὐαγγελικόν· περὶ ἐ-
λήλυθεν ἡ ὥρα· εὐδοκίαν δὲ καλεῖ, τὸν διὰ
σταυροῦ θάνατον· εὐδοκία γὰρ τὸ ἀγαθὸν θέλη-
μα· ἀγαθὸν θέλημα, τὸ διὰ τοῦ τοιούτου
θανάτου, ζωοποιηθῆναι ἡμᾶς, τοὺς νεκρω-
θέντας τῇ ἁμαρτίᾳ·
17 ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου
ἐπάκουσόν μου· ῥοσρητὴ ...

ὅτι προσηνὲς λόγον μου φησὶ δι' ὠσαντινῆς· καὶ
πάλαι μὴν ἐζήτει, τὸν πειρασμόν, ὡς καὶ ἐκ τῶν
εὐαγγελίων ἱστορεῖ διδάσκοι· ἔοικε δὲ ποτή-
ριον εἰρήκειν, σῶσόν με ἕνεκα τοῦ ἐλέους σου·
ἐν ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου· σῶσόν
με ἀπὸ πηλοῦ ἵνα μὴ ἐμπαγῶ·
ἐν ἀληθείᾳ, ἡ παρὰ σοῦ σωτηρία· ἄνθος γὰρ αὐτῶν
ἀφελέσθαι οὐδαμῶς· ἐν ἀληθείᾳ σῶν τῆς σωτη-
ρίου, σῶσον με ἀπὸ πηλοῦ· ἀντὶ ἐν ἀληθινῇ
σωτηρίᾳ· ἰδίωμα γὰρ καὶ τοῦτο τῆς ἑβραΐ-
δος· ὁ σωτὴρ ἀνωτέρω κέκληκεν ἰλὺν, τοῦτο νῦν
ἀπὸ πηλοῦ· καὶ γὰρ, τοῖς τροπαῖς ἐκείναις τοῖς
νῦν ἐχρήσατο·
ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με 18
καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων·
ἴσως πρὸς αὐτὸν, οἱ πεινῶντες καὶ αἰσθητοὶ ἐ-
χθροί· βαθέα δὲ ὕδατα λέγεται, τὰς κεκρυμμένας
ἐπιβουλάς· κέκρυπται γὰρ τὸ βάθος·
μή με καταποντισάτω καταιγὶς 19
ὕδατος, μηδὲ καταπιέτω με βυθός·
εἴρηται περὶ τοῦ τὸν ᾅδην· ὅτι προσπίνει πάντας ἄφρο-
ρίας· μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα
καὶ ἐν ἀπολαφθῆναι τῶν βόθρων τῶν πειρασμῶν·
ὅ γὰρ ὡς φρέαρ ἐμπεσὼν, ἀνεξόδευτος μένει τοῦ
σώματος· ἐχθρὸς μάκραν τινὰ παρατείνουσα
ἀπὸ ἐπὶ καθαρθέντος δὲ πάντα πᾶσι ἀπογινώσκει
τῆς σωτηρίας·
εἰσάκουσόν μου κύριε ὅτι χρη- 20
στὸν τὸ ἔλεός σου· ἐπὶ χρηστὸν τὸ ἔλεός σου·
κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου
ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ· ὁ μὲν καὶ τὸ πλῆθος τῶν
οἰκτιρμῶν σου, ἡρμηνεύθη ἐν πεντήκοντα
τοῦ ψαλμοῦ, ἐν κεφαλῇ ψαλμοῦ·
μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ 21
παιδός σου ὅτι θλίβομαι ταχὺ
ἐπάκουσόν μου· ἐρήμων τοῦ μὴ ἀποστρέψῃς
τὸ πρόσωπόν σου, εἴρηται ἐν κεφαλῇ ψαλμοῦ·
παῖδα δὲ σου, τοῦ μονογενοῦς·
πρόσχες τῇ ψυχῇ μου καὶ λύτρωσαι αὐτήν· 22
ῥύσασθαι τὴν θλιβομένην·
ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥῦσαί με·
ἵνα μὴ ἐπιχαρῶσί τῷ θανάτῳ μου·
σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου 23
καὶ τὴν αἰσχύνην μου καὶ τὴν ἐντροπήν μου·
ἴδιας ὅσα μὲν ὀνειδίζουσι· φάγος καὶ οἰνο-
πότης· καὶ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν φίλος·

176

δαιμονῶντα· καὶ ἀντὶ θεοῦ ὀνομάζου-
σι καὶ αἰνοῦσι· καὶ ἐντρέπου ὡς αὐτοῖς δοκεῖ·

24 [illegible]

[illegible] γοῦ τοῦ ὄντος μου

θλίβονται· σοῦ πάνυ βλέπουσιν ἐκ τοῦ ἐνώπι-
ον σου ἀεί· μηδὲ ἀναχώρει διαδρᾶναι
ἀθέτησιν, ἐπαπορήσας· πῶς τοσαῦτα δε-
ηθείς, ὅμως οὐκ ἐξέφυγε τοὺς τοιούτους
πειρασμούς, ἀκουσάτω· ὅτι ηὔχετο μὲν
ὡς ἄνθρωπος, μὴ ἐλθεῖν θάνατον πειρασμοῦ· καὶ
γὰρ καὶ ἡ ψυχή, οὕτως εὔχεσθαι παραδέ-
δωκε· διότι τὸ μὲν πνεῦμα, πρόθυμον,
ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· ἐπειδὴ δὲ συνέφερε
παθεῖν αὐτὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἠγάπη-
σε τὸ ταπεινόν· προείρηται τὸ θεῖον θέλημα,
παρὰ τὸ ἀνθρώπινον· καὶ γὰρ προσηύξατο· πάτερ
μου ἀδύνατόν ἐστι παρελθεῖν τὸ ποτή-
ριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ὕστερον ἐπήγαγε, πάτερ
μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ,
ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου·

[illegible]

[illegible]

ροεγίνωσκον φησὶ πάντα· καὶ γὰρ τοῖς μαθηταῖς ἔ-
λεγεν, ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα·
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχι-
ερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦ-
σιν αὐτόν, καὶ τὰ ἑξῆς·

[illegible]

[illegible]

[illegible]

πεμαναι αὐτὸν ἀπέρι ἔμεινα· ἐζήτησαν
ηγοροῦντας ἢ αὐτῷ παραμυθοῦνται· καὶ τοῦ-
το γέγονεν, ὅτε παραλαβὼν τὸν Πέτρον
καὶ τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίους, ἤρξατο λυπεῖ-
σθαι καὶ ἀδημονεῖν· τότε φησὶ λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου, ἕως
θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐ-
μοῦ· καὶ προσελθὼν μικρὸν καὶ προ-
σευξάμενος, ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει
τῷ Πέτρῳ οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥ-
ραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ·

26 [illegible]

[illegible]

[illegible]

καὶ ὁ ἑρμηνευτὴς Ἰω. μετὰ τοῦ ῥ. ἀλλως ὁ
Ἰς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ
γραφή· λέγει διψῶ· σκεῦος οὖν ἔκειτο
ὄξους μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους.
καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ
τῷ στόματι· γραφὴν ὀνομάσασα, τὸ παρὸν ῥη-
τόν· καὶ ὁ Ματθαῖος δὲ φησὶν ἐδίδωκαν αὐτῷ
πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ ὁ Μάρ-
κος πιεῖν· διὰ μὲν οὖν εἰς· καὶ γεμίσαντες
σπόγγον ὄξους περιθέντες καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν·
εἰς τὸ βρῶμα ἢ καὶ εἰς τὸ πόμα, αὐτῷ εἰς τὸ φα-
γεῖν μου καὶ πιεῖν μου· ἀλλ' οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, εἰς
πιεῖν μου ὄξος αὐτὸν καὶ τὴν χολὴν ὁμοῦ καὶ
τὸ ὄξος δεδώκασι· ὄξος γάρ φησι μετὰ χολῆς
μεμιγμένον· ἡ δὲ παροῦσα προφητεία, τὸ μὲν
εἰς τὸ βρῶμα· τὸ δὲ εἰς τὸ πόμα διαστέλλει ἐστι
δὲ φησί· ὅτι ἐπεὶ διὰ τοῦ στόματος, ἐμπεσὸν
προσηνέχθη αὐτῷ, οἱ μέν, ὄξος μετὰ εἰς τὸ
πιεῖν· οἱ δὲ χολὴν μόνον εἰς τὸ καὶ φαγεῖν· οἱ
δὲ τοῦ ὄξους τὴν χολὴν ἐμίξαν· τὸ διεροῦν μᾶλ-
λον πικραίνοντες· ἀκοὴ δὲ καὶ πρῶτον αὐτῷ τὴν
χολὴν δοθῆναι, πρὸς τὸ πλέον ἀχλεύειν· ἵνα μὴ
διέλθῃ θεν ἀναδιαφθ. γνησίως τὸ ποτὸ προσῆκεν·

27 [illegible]

[illegible]

[illegible]

ἡ αὐτὴ τῆς τραπέζης, τῆς εὐφροσύνης δοθῆ-
ναι αὐτοῖς ἐξίν εἰς ἀπόν· διὰ δὲ τῆς ἀνταποδό-
σεως καὶ τῆς παγίδος καὶ τοῦ σκανδάλου τῆς λύπης· ὅ-
τι μετὰ γραφὴν ἡ χαρὰ τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ γὰρ
ἐν τραπέζῃ εὐφραινόμενοι· καὶ οἱ ἐν παγίδι δὲ
καὶ ἐναποτισθέντες· καὶ ἐν σκανδάλῳ λυπεῖ-
ται· ἔστι δὲ καὶ θεωρητικῶς εἰπεῖν τράπε-
ζαν ταύτας θεοπνεύστους γραφάς· αἳ παρέ-
κειντο τοῖς Ἰουδαίοις καθ' ἡμέραν· καὶ ὧν ἡ
γνῶσις ἔτρεφε τὰς τῶν νοούντων ψυχὰς
δοκῶν γὰρ πάντως ἐντρυφῆναι· καὶ
ἀπολαύων ἐλ. τοὺς Χριστιανοὺς συρραπτό-
μενοι· ἐξαυτῶν μᾶλλον παγιδεύονται·
προδήλως διαλαμβανόντων τοῦ Χριστοῦ·
ἀλλ' αὐτοὶ μέν, τὸ εἰς παγίδα τὸ δὲ εἰς ἀνταπό-
δοσιν· ὅτι διὰ τῆς γνώσεως καὶ
μὴ συνιέντες αὐτάς· τὸ δὲ εἰς σκάνδαλον,
ὅτι ἐντυγχάνοντες τοῖς λοιποῖς περὶ τοῦ Χριστοῦ
γράμμασι σκανδαλίζονται· εἰ, περὶ τῆς ἐπι

δήμου αὐτοῦ· ὅτι συμβοσκηθήσεται λύκος
μετὰ ἀρνῶν· καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται
ἐρίφῳ· καὶ λέων καὶ βοῦς ἅμα φάγονται ἄχυ-
ρα, καὶ ἔτι τοιοῦτον· ταῦτα μὲν γὰρ ἀναγωγι-
κῶς νοούμενα γεγόνασιν· εἰ δὲ αἰσθητῶς πάντα
ζητοῦντες, προσκρούουσιν αὐτοῖς· ὅμως καὶ
τιμιώτερον γεγόνασιν· τὸ δὲ γενηθήτω· καὶ τὸ μὴ
ἔστω κατοικῶν· ἀντὶ ἐστὶ προστακτικὰ· ἢ καὶ μέλ-
λοντος ἐχρήσατο μᾶλλον· ἀντὶ γενηθήσονται·
προαγορεύει γὰρ τὰ μέλλοντα καταλαβεῖν
αὐτοὺς ἀνιαρά· ἢ καὶ ὡς ἀξίως θεοῦ, προστάσσει
τὰ μέλλοντα:·

ἰησοῦ χριστοῦ ἐπελθόντος, οὐκ ἠθέλησαν ἰδεῖν τὸ
φῶς· τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον· οὐδὲ θεά-
σασθαι τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης· ὀφθαλ-
μοὺς γὰρ ἔχοντες, οὐκ ἔβλεπον· καὶ ὦ-
τα ἔχοντες· οὐκ ἤκουον· ὃ καὶ ἠσαΐας αὐτοῖς
ὠνείδισε καὶ ὁ χριστὸς ὕστερον:·

ποτοῦ ἐποίησεν, τὸ
προηγούμενον ἐδήλωσεν· αἰνίττεται δὲ ὁ λό-
γος τὴν δουλείαν· ἐπειδὴ γὰρ τοῖς δουλεύουσιν
ἔπεστι κεκυφότας βαδίζειν· τοὺς ὤμους
ἀχθοφοροῦντας· τοῦτο δὲ βαρύτατον
τῆς θλίψεως· ὅρα δὲ τὴν ἀκρίβειαν·
διαπαντὸς γὰρ εἶπεν· ὅτι οὐχ ὡς πολλά-
κις ὡς ἐλέγετο ποτὲ τὰ ἀπαγγελθέντα· ἀλλ᾽ ἄχρι
τῆς τοῦ κόσμου συντελείας, δουλεύουσιν ἐν
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι:·

ὁ αὐτὸς καὶ
ἀμφοτέροις ποιεῖ ταῦτα δηλοῖ, πλὴν ὅ-
τι τὸ δεύτερον, σφοδρότερον τοῦ προτέρου:·

ἔπαυλιν μὲν καὶ νῦν λέγει τὴν πόλιν ἱερουσαλήμ· ἐ-
ν ᾗ πάντες οἱ τοῦ σωτῆρος φονευταὶ ηὐλίζοντο· σκη-
νώματα δὲ ἰδίως, τὰς οἰκίας αὐτῶν· καὶ
δὴ οὔπω ταῦτα γεγόνασιν· οὐδεὶς γὰρ
ἐξ αὐτῶν κατοικεῖ ἐν ταύταις μετὰ τὴν ἐκ
ῥωμαίων πανωλεθρίαν τῆς ἱερουσαλήμ·

μων· πάντα δὲ παρόντα εἶπε πρὸς ὃ ἀπό-
στολος τὸν προδότην ἰούδαν ἐξέβαλεν ὡς καὶ
αὐτὸν τῆς μερίδος ὄντα τῶν θεοκτόνων:·

ὃ ἐπάταξας, ἀντὶ
παταχθῆναι παρέδωκας· οὕτω γὰρ καὶ
ζαχαρίας εἶπε· πατάξω τὸν ποιμένα· καὶ
διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης·
καὶ ἠσαΐας· κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ὑπὲρ
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· ἰδίωμα γὰρ τῆς
ἑβραΐδος τὸ τὴν παραχώρησιν, ἔργον ὀνο-
μάζειν· ὥσπερ τοῦ παραχωροῦντος δυνάμενου
μὴ κωλῦσαι, καὶ μὴ κωλύσαντος· τοῦτο καὶ
τετάλωσαν· ἀντὶ σφοδρότερον ἐπεμαρτύρησαν· ἡ
γὰρ πρόθεσις, ἐμφατική ἐστιν ἐπιτάσεως· ἢ
καὶ κατέδραμον ἄχρις οὗ ἐφόνευσαν:·

ηὔξησάν μοι
τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου τῇ προσθήκῃ
τοῦ ὀνειδισμοῦ· καὶ τῆς συκοφαντίας ὅ-
τι γὰρ φησὶν ἐκ κακῶν ἄλλου καινέσιν:·

νομίζω ἂν ἐνταῦθα
τὴν συμφορὰν οἱ ἐξηγούμενοι καινὴν ἡμῖν·
ὡς καὶ ἐν ὕψει· τὸ ἕως οὗ παρῆλθεν ἡ ἀνομία·
προλέγουσιν, ὅτι αὐξήσουσι τοῖς ταῖς συ-
μφοραῖς· ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ αὐξήσουσι τὰς θλί-
ψεις μοι:·

ἀντὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸ δικαιωθῆναι παρὰ
σοῦ, καὶ τυχεῖν ἐλέους, ὡς οἱ ἀκούοντες
τὸ δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου· τινὲς
δὲ νοοῦσι δικαιοσύνην τὸ εὐαγγέλιον· δι-
καιοσύνη γάρ, τὸ πάντας καλεῖν εἰς σωτηρίαν· καὶ
καὶ πάντας παραδέχεσθαι τοὺς προσερχο-
μένους:·

οὗ μωσέως ἀπόντος πρὸς τὸν θεόν, ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ μοσχοποιήσαντος· εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς
τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με
ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας· αὐτὸς ἀπεκρίθη·
εἴ τις ἡμάρτηκεν ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω
αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλου μου, καὶ ἀμήν ὥσπερ αὖ
τὴν βίβλον ἐν ᾗ ἐγγράφονται οἱ ζῶντες ἀξίως θεοῦ·
καὶ βίβλον ζώντων ὁ ψαλμὸς ὠνόμασε

σε· πρὸς ἀρρεβων, ὅτι τεθνήκασιν διὰ ναι-
ρῶν· ἐπεὶ οὖν πάλιν ἡ ἐπιγραφὴ εἰδῆ καὶ οἱ
ἡμεῖς αὐτὴν γενέσθαι φανῶσιν οὕτως ἀπών:

[illegible]

Ἐρμηνεία τῆς βίβλου καὶ ὅλης τῆς πεζοῖς
ἀποστόλοις χαιρετῶ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑπὸ
ἐγράφη ἐν ταῖς οὐρανοῖς λέγει τοίνυν, ὅ τε
καὶ τεθνήκασιν καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς οἷς σώ-
ζεσθαι· ἔστι γὰρ καὶ περὶ βίβλος ἐν ᾗ γρα-
φῇ οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ κατὰ γραφὴν ἐγράφη-
σαν, καὶ βίβλοι ἀνεῴχθησαν· βίβλους
δὲ προφητικῶς αἱ γραφαὶ καλοῦσι τὰς δι-
αφόρους γνώσεις τοῦ θεοῦ:

[illegible]

Ἐρμηνεία τοῦ χριστοῦ πλεονεξίας, φησὶ καὶ
ἐν τῷ ψαλμῷ, ἐμνήσθη ὅτι νῦν ὅτι
ὁ παμβασιλεὺς ὁ πανάγιος ἐξελθὼν
ἐκ μητρὸς πενιχρᾶς· καὶ οὐ, οὐκ ἐπὶ κλί-
νης ἀλλ᾽ ἐπὶ φάτνης ἀλόγων· ἐβεβλήθη λίθῳ
καὶ εὐκαταφρόνητα· πρὶν ὅτι χωρὶς
θεραπόντων· ἐσχέθη, οὐδὲ κολυμβήθρα
ἐξεφέρετο παρ᾽ ἄλλων ἀξιωμάτων ἀθώωσαν αὐ-
τῷ ἐπὶ πλοῦ κομπάζοντες· ἀλόγων ἦν τοῖς
δεῖ ἡ μητρὸς πάθει τοῦ παναγίου αὐτοῦ
μάλιστα μέχρι τοῦ σῶν ἐνταῦθα τοῦ μονογενοῦς
οἱ λόγια δεξιᾶς, πρὸς τῆς ἐκκλησίας τῶν
πιστῶν, ἀναγέγραπται:

[illegible]

Ὁσία ἡ ἀπόστολος· ἠλευθέρωσε με τὸ πλῆθος:

[illegible]

ῥα τὴν εὐαγγελικὴν θυσίαν, προτιμῶ-
μεν ὑμῖν τῆς νομικῆς τῆς λογικῆς, τῆς ἀλόγου·
ἀκμὴ σὺμβολον, ἡ ἀρετὴ φυτεία, τὸ κέ-
ρας· καὶ τῶν ὀνύχων· ὑποδηλοῦσι τῆς
ταύτης νομικῆς λατρείας, τὸ γενέσθαι· γε-
ρὰς γὰρ τὰ κέρατα· καὶ αἱ ὁπλαί:

τῶν ζώων καὶ πενήτων

τοὺς πιστοὺς ὠνόμασεν ὡς προειρημέ-
νεν ἐν τῷ ἐννάτῳ ψαλμῷ· ἰδὲ πῶς ἂν
φησὶν ὅσα ὁ θεὸς πέπονθεν
δι᾽ αὐτοὺς καὶ ὅσα καλῶς

θωσεν:

[illegible]

ἡσσεῖ τὴν μακαρίαν ζωήν:

[illegible]

Ἰωάννης λέγεται πεπεδημένος· φησὶ καὶ ἐν τῷ
ξζ ψαλμῷ:

[illegible]

ὁ οὐκ ἐχαρίσω τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀνθρώ-
πων προσκυνήσωσαν εὐχαριστίαν τοῦ θεοῦ καὶ
[illegible] χάρισμα τῆς προσάγον, ὧν ὁ καιρὸς
ἐν ἀρχῇ τῆς γενέσεως ἐμνημόνευσεν γὰρ διάφο-
ρα τὰ ἔρποντα προσέθηκεν· ἡ καὶ διὰ
πλῆθος τῶν ἰχθύων:

[illegible] ἰὼν λέγει γοῦν
ἡ γῆ ἤτοι ἡ ἐκκλησία ὅτι· ἡ καὶ αὐτὴ
ἐλεημοσύνη σωτηρίας ἐξ αὐτοῦ· καὶ γὰρ τὸ χριστοῦ ἀνθρώ-
πῳ θεοῦ· καὶ τοι πάσης τῆς χώρας ἐκείνης
τῶν ἑβραίων:

[illegible] ἰησοῦ
θυσίας ἃς γὰρ παρὰ τῶν χριστιανῶν:

[illegible]

ἰχριστιανοί:

[illegible] οὐ λοιμὸν
τοῦ χριστοῦ οἱ ἀπόστολοι· Παῦλος γάρ φησι δοῦ-
λος Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὠνομάσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
χριστιανοὶ ὡς ἀναγεννηθέντες αὐτοῖς διὰ τοῦ
τοῦ βαπτίσματος παλιγγενεσίας· τοῦ δὲ ἀπο-
ζωοῖ ἡ προσθεσίς ἐπὶ πᾶσιν καὶ μονὴ
μόνη τῆς ἀδήλου· μόνοι γὰρ χριστιανοὶ βεβαι-
ωθέντες οἰκεῖοι· πανταχῶς τῶν ἑβραίων ἐξέλαβε:

[illegible]

Τὸ ὄνομα τοῦ γὰρ ἐπικέκληται χριστιανοί· ὡς
πρὸ δὲ καὶ τὰ προοίμια τοῦ ψαλμοῦ
μέχρι τοῦ ἀπηλλοτριωμένοις· ἐγέννησεν τοῖς δὲ
φησί· τινὲς ἐπὶ τῶν τῶν χριστῶν προσαρμόζειν βού-
λονται· οὔπω πάλιν Ἰουδαίους· εἶτα ἐκεῖθεν
ἀχρὶ τέλους τῶν ἐν Βαβυλωνίᾳ αἰχμαλώτων
ὧν ἀνατεθέασι· χρονικῆς κατέπιπτον εἰπεῖν
ὁ πῶς αὐτὰ ἐκλαμβάνουσιν ἀπηλλο-
τριωθῆναι τῶν ἀδελφῶν μου, μήτε:

πιχωροῦντες ὑπὸ δήμαργων αὐτοῖς, ἀλλ' ἀδιάφορος
δὲ ὥσπερ δουλευόντων· καὶ ὁ πόνος· οὐ
κ οἶδε δοῦ συγγενῶν· τὸ αὐτὸ καὶ ὁ ἐφε
ξῆς δὲ ἐξῆς στίχος· ἀναλογίζομαι ὅτι καὶ τῆς ἐρη
μώσεως τοῦ ναοῦ δαπανῶμαι τῇ λύπῃ
καὶ τοσοῦτον ὀνειδισμὸς οἷς ὀνειδίζει
παρὰ τῶν Βαβυλωνίων· ὡς μηδένα ἔχειν μοι
βοηθεῖν οἰκονομικῶς λελόγισμαι· διὸ καὶ μὴ
προσιέναι προφήτας τάχα· οἱ δὲ μᾶλλον με
ὀνειδίζουν ὡς μάτην νηστεύοντα καὶ ἐ
μεθύσαντα σάκκον· σύ με βολοῦντες
δηλαδὴ τὰ ἐξῆς· ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου λέγω
τῇ καιρὸς ἀγαθοθελείας ἐποίουν ὑπὲρ ἐμοῦ
σοῦ· τὰ δὲ ἐντεῦθεν ὡς προείρηται γεγραμμένα.
πλὴν ὅτι παιδεία οὕτω φησίν· ἀλλ' αὐτὸν θεὸς
λέγοντες ὅτι ἥγους ἀφεθῆναι πρὸ τοῦ κόσμου
ἄλλως τὸν οἶκον· ἐν τῷ τὸν ὀνειδισμόν μου
δὲ ἰδίας προσεδόκησα καὶ τὴν ἀλήθειαν κα
κοπάθειαν· διὰ αἰχμαλωσίας διὸ καὶ ἐ
ζήτησα τὸν παραμυθούμενον καὶ οὐχ εὗρον
ὡς μὴ ἐπιζητεῖν λαὸν εὐκαίρως τοὺς ὁ μονογε
νεῖς μου συγχωροῦντες· ἐπειδὴ τό, ἔδωκαν
εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν· καὶ εἰς τὴν δίψαν
μου ἐπότισάν με ὄξος, προσκρούου
σι λέγοντες· ὅτι ἐπικραίνει μοι προφανῶς
περιρριπτοῦν οἱ αἰχμαλωτίσαντες ὡς δοῦλοι δὲ
ἐφ' ὧν ταχὺ ἐπότιζον ὄξει ἢ οἴνῳ· ἢ πικρὸν
μοι τὸ βρῶσαι φαίνεσθαι παρὰ τὸ κλάβο
ζον· διὰ τῆς θλίψεως· καὶ δεῦμα τὸ ποσί
τος ἐγενήθη ἡ τράπεζα αὐτῶν καταλαβεῖν τὰ ἐξῆς
γινομένην· τὰ δὲ ἐντεῦθεν, κατεύχεσθαι τῶν
Βαβυλωνίων· ἐν παλινῳδίᾳ αὐτῶν τὴν
αὐτῶν· ἐπὶ τὰ τὸν λαόν φησιν ὃν σὺ παιδευ
θῆναι παρεχώρησας· αὐτοὶ σφοδρότερον ἐπι
πλέον προλαβόντες ἀλγεῖ· καὶ τὰ ἐξῆς· εἰς τὸ
τοὺς ἀρεστοὺς πωθα, ὑπερμοδοῦντες ὁμοίως
προσκρούουσι· τὰ δὲ ἐντεῦθεν ὡς φίλον
αὐτῶν ἐκδεχομένης συνάδοντα ἡ ἱστορία· ὡς ἐπα
νόδου τῶν αἰχμαλώτων· ἢ καὶ ὅτι καὶ ἀκρι
βέστεροι τῶν ὠνακολουθήσαν ἀσφαλέ
στάτην ἐποιήσαντο τὴν ἐξήγησιν:-

ψαλ ξθ
εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν:
οὐ παρόντα ψαλμὸν ἀπὸ τῶν
εἰρημένων ἐν τῷ λθ' συνθεὶς
πρόχειρον ἔχειν ἀεί· καὶ ὅταν ἀνεμιμνήσκε
το τοῦ κυρίου ὕμνον· τὸ τοῦ δι' ἅ τινα
ἡ ὠδὴ ἐπεποίηται κατὰ τὸν δαίμονα τὸν πλημμελῆ
ἐκάλεσεν ἐκτραχηλίσαν αὐτῶν δεόμενοι· μηκέτι
κατακυριευθῆναι· οἱ δέ φασιν ὅτι ὁπότε ἀνεμι
μνήσκετο ὅσα παρ' αὐτῶν ἔπαθεν ἁπλῶς ἔπεμπον
θε· τὸ τοῦ ἐκκεχρημένου τὸ ὅτι
ἐξέβαιν ἢ ἐν τοῦ προσευχῇ:-
ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες:- I
μὴ τῶν ἀλλοφύλων· κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες:-
κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον:-
αὐτὸν ἑρμηνεύει ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἐξελέσ
θαι με ἐν τῷ λ' ψαλμῷ:-
αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτω II
σαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου:
αἰ τοῦτο ἐν τῷ λθ' κατ:- ἀποστραφήτω III
σαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυν
θήτωσαν οἱ βουλόμενοί μοι κακά:
αἰ τοῦτο ἐκεῖ ἐστι· πλὴν ὅτι τὸ ἀπο
στραφήτωσαν καὶ καταισχυνθήτωσαν· ἀποστραφή
σαν καὶ καταισχυνθήσαν ἐν ἐκείνῳ γεγραμμένως
καὶ δῆλον ὅτι καὶ προστακτικοῦ εἰσὶ
τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ ὧδε ὡσανεὶ εὐκτικὰ κεκλήρωται:-
ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα IV
αἰσχυνόμενοι οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε:
ὅμοιον ἐστὶ τὸ κομισάσθωσαν παραχρῆμα
αἰσχύνην αὐτῶν οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε ἐν ἐκείνῳ τῷ
ψαλμῷ:- ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐ V
φρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ
ζητοῦντές σε ὁ θεός: ἐν ἐκείνῳ ἀντὶ ὁ θεὸς κύριε
θεὸς εἴρηται:- καὶ λεγέτωσαν διὰ παντός
μεγαλυνθήτω ὁ θεός οἱ ἀγαπῶντες
τὸ σωτήριόν σου: ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ ἀντὶ
μὲν τοῦ λεγέτωσαν φησὶ εἰπάτωσαν σημαίνει:-
ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης· ὁ VI
θεὸς βοήθησόν μοι: ἐκεῖ γὰρ
γὰρ ἀντὶ ὁ θεὸς βοήθησόν μοι· κύριος φροντιεῖ μου κεῖται:-
βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ· VII
κύριε μὴ χρονίσῃς: ἐν ἐκείνῳ ἀντὶ
ῥύστης, ὑπερασπιστής κεῖται· ἀντὶ κύριε, ὁ
θεός μου:- τῷ Δαυὶδ ψαλμός· υἱῶν ψαλ ο
Ἰωναδὰβ καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλω
τισθέντων· ἐπιγραφὸς παρ' Ἑβραίοις:-
ρος ὡς πᾶσι φησὶ τῶν υἱῶν Ἰωναδὰβ καὶ
τῶν ἄλλων τῶν πρώτως αἰχμαλωτισθέν
των ὑπὸ Βαβυλωνίων πεποίηται τῷ Δαυίδ.

69

τοῦ δὲ ἐπιγραφὴν οἱ ἑβδομήκοντα ἐπέγραψαν εὑρόντες αὐτὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ψαλμοῦ· οἱ μέντοι ἔκγονοι τοῦ Ἰωναδὰβ ἐπίσημοι ἦσαν τινὶ τῶν παραδοθέντων αἰχμαλώτοις· [illegible] ὁ ψαλμὸς αὐτῷ καὶ τῶν πολεμίων ἀπαλλαγήν· διὸ καὶ ἡ μὲν προσθήκη κατὰ τὸ [illegible] καὶ ἄνοδον πολεμίων:

70 Ἐπὶ σοί, κύριε, ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα· ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με· κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με·

αὐτὰ τὰ παρ' αὐτῆς ῥητὰ ἐν ὅλῳ ψαλμῷ κἂν τό· αὐτὸς δὲ τοῦ σῶσόν με, φησὶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἐξελέσθαι με:

Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με·

καὶ ἡ αὐτὴ ὡς τόπον ὀχυρὸν [illegible] καταφυγῆς [illegible]:

ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ·

[illegible] δὲ ὅτι κραταίωμά μου φησί:

ὁ θεός μου, ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος·

τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν οἱ κυριεύοντες αὐτῶν:

ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου, κύριε·

ἐρρέθη ἐν ὅλῳ ψαλμῷ· καὶ νῦν [illegible] ἡ ὑπομονή· οὐχὶ [illegible] καὶ ἐν [illegible] καὶ σὲ ὑπομένω δι' ὅλην τὴν ἡμέραν:

κύριε, ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου·

οὕτω δή:

ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός·

οὐ μόνον ἐκ νεότητος ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς μητρῴας γαστρός· ἀπὸ γὰρ ἐκείνου εὐθέως μετὰ τὸ τεχθῆναι ἐπὶ σὲ ἐφιδρύθην ὡς ἐπ' ἔρεισμα, παρὰ τῶν ἐμῶν γονέων. δηλοῖ δὲ ἐντεῦθεν ὡς εὐσεβῶν ἐστι τῶν γεννητόρων· καὶ ἄλλως γάρ, ἐν ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τὸ μὲν τὰ βρέφη τῷ θεῷ ταῦτα κατεπίστευον· χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὸ ἀπὸ γαστρὸς καὶ ἐκ κοιλίας μητρὸς καὶ τὰ τοιαῦτα καθ' ὑπερβολὴν ἡ παλαιὰ διάλεκτος λαμβάνει, ἄνωθεν σημαίνοντα τὴν ἀρχὴν τῆς φρονήσεως ἐξ ὅτου φρονεῖν ἤρξατο· φησὶ γὰρ Ἰὼβ ὁ δίκαιος· τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος καὶ ὀρφανοῖς οὐ μετέδωκα· ἀλλ' ἐκ κοιλίας μητρός μου ὡδήγουν αὐτοὺς καὶ τὰ ἑξῆς. ἀδύνατον γὰρ ἐξ αὐτῆς γεννήσεως κατορθοῦν τὰ τοιαῦτα· δῆλον οὖν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐξ οὗ φρονεῖν ἤρξατο τὸ σχῆμα τοῦτο δηλοῖ:

ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής·

[illegible] ἐφρούρει τὸ ἔμβρυον καὶ ἐφύλαττε τὸ βρέφος καὶ ἔσκεπε τὸ νήπιον· διὸ ἐφθάρησαν πολλοὶ συμπτωμάτων περιστάσεσι· ταῦτα δὲ τὰ περὶ ῥητὰ καὶ ἐν [illegible] τεθεικὼς ὁ Δαβὶδ μικρὸν παραλλάξας [illegible] ᾐνίχθησαν:

ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διὰ παντός·

ἴσως μᾶλλον φησὶ σὺ ὑμνούμενος:

ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου κραταιός·

συντακεὶς ὑπὸ νηστείας καὶ σάκκου καὶ [illegible] καὶ ἄλλων [illegible] ἐκλύπησα φαινόμενος, ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, ὡσεὶ τέρας [illegible] ἀλλὰ δόξης καὶ οὐ τοῖς ἔμφροσιν ἀλλὰ τοῖς χυδαιοτέροις· πολλοὺς γὰρ ἡ γραφὴ τοὺς ἀχρείους λέγει· φησὶ δὲ καὶ Παῦλος· ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι:

πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου·

ὅπη πληρωθῇ ἀντὶ πληρωθήτω· πληρωθήσεται δὲ ὅταν τῆς δουλείας ἀπαλλαγῶ· τὸ γὰρ ὅλως στόμα [illegible] πληρώσεως [illegible]· ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, καὶ μεγαλοδύναμον καὶ παντοδύναμον καὶ ὅσα οἱ εὐσεβεῖς δοξάζουσι· ἀντὶ τοῦ ὑπολαμβάνω περὶ σοῦ, ἢ δόξαν ἁπλῶς καὶ τὴν μεγαλοσύνην· καὶ οὐχ ἅπαξ ὑμνήσω, ἀλλὰ διὰ παντός, τὴν μεγαλοπρέπειάν σου· οὕτω γὰρ τὸ ὅλην τὴν ἡμέραν ἑρμηνεύει Σύμμαχος:

μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως·

[illegible] ὁ βοηθός μοι, μὴ ἀποσπάσῃς [illegible] καιρῷ τοῦ γήρως· ἐγήρασα γὰρ ἤδη τῷ μακρῷ χρόνῳ τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας· [illegible] τὸ γῆρας [illegible] τοῦ λαοῦ· ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ σώματος γῆρας γνώριμον· τὸ δὲ τῆς ψυχῆς ἡ ἁμαρτία ἐφέλκεται καὶ τῆς [illegible] ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς:

ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με·

οὗτος σαφηνισμός ἐστι τοῦ ῥηθέντος χριστοῦ· ἐπὶ σωματικῶς καὶ ἐπὶ ψυχικῶς ἰσχύσαν νοούμενος:— ὅτι εἶπαν οἱ ἐχθροί μου ἐμοί:— ὅ ἐμοὶ ἀντὶ τοῦ περὶ ἐμοῦ· εἶπον δὲ ἐμοῦ, εἶπον ἢ πρὸς ἀλλήλους:—

καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό:

αἰ τοῦτο ἀναδίπλωσίς ἐστι τοῦ προσώπου καὶ ἐπεξήγησις· τὸ ἐβουλεύσαντο τοῦ εἶπον· φυλάσσοντας δὲ νῦν λέγει τοὺς ἐπιβουλεύοντας· ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ ἀντὶ ὁμοῦ· συνῆλθον γὰρ ἐνθάδε οὗτοι οὐ μόνον οἱ αἰσθητοὶ πολέμιοι ἀλλὰ καὶ οἱ νοητοί:

λέγοντες· ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτόν· καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

οὗτοι τῶν ἐχθρῶν οἱ λόγοι· πρὸς δὲ καταδιώξατε ὅτι καὶ ἀφυῶς χρήσεται ὅλος οὗτος· καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν· τοῦ θεοῦ γὰρ οὐ σεβασθεὶς ἐγκαταλείπεται ὑπὸ αὐτοῦ· οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος:

ὁ θεός μου, μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ ἵνα καὶ διώκοντος ἤδη σου τὴν ἐμὴν ἁμαρτίαν· ὃ καὶ προφήτης ἄλλος πρὸς Ἰουδαίους εἴρηκεν· αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν διιστῶσιν ἀνὰ μέσον ὑμῶν καὶ τοῦ θεοῦ· μακρυνθῆναι δὲ ὁ θεὸς οὐ κατ' οὐσίαν· ἀόριστος γὰρ· ἀλλὰ κατὰ πρόνοιαν:

ὁ θεός μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες

οὐ τὴν πορρωτάτω μέλλουσαν, ἐναργοῦ τοῦ προσώπου παρόντα: αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου:— ὁ ἐκλιπέτωσαν ἀναλωθήτωσαν ἑρμηνεύει σύμμαχος· τὴν ψυχὴν δὲ αὐτῶν ἐμοῦ διαβάλλει πᾶς ἐχθρὸς ὅ τε αἰσθητὸς ὅ τε νοητός:—

περιβαλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἑρμηνεία τῆς αἰσχύνης καὶ ἐντροπῆς εἴρηται ἐν προοιμίῳ τοῦ ψαλμοῦ· τὸ δὲ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἡρμήνευται ἐν λ' ε'· εὑρήσεις δὲ καὶ ἐν ρ' η', ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντές με ἐντροπὴν καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα αἰσχύνην αὐτῶν:—

ἐγὼ δὲ διὰ παντὸς ἐλπιῶ ἐπὶ σὲ καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου:

ὅτι εὐχαριστίαν μου δηλαδὴ προσλαμβάνουσι· πᾶσαν δὲ εἶπεν ὅτι οὐ διὰ λόγων μου ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων μου ἐστὶν αἴνεσις· φησὶ γὰρ ὁ σωτήρ· ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν οὐρανοῖς:—

τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου:

ἀπαγγελῶ ὅπως τε κατεδίκασας τοὺς πολεμίους καὶ ὅπως ἡμᾶς ἔσωσας:— ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου

τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, ἐπειδὴ γινώσκω ὅτι οὐκ ἱκανός· μετριοφρονεῖ λέγων· οὐκ ἔμαθον σοφίαν ὅπως ἱκανῶς τὸ θεῖον ἀξίως ἀναγγείλω· ὅμως εἰς τὰς τέχνας ἐν τοῦ θεοῦ δυναστείᾳ, τοῦτο θαρρῶν ἐπιχειρήσω· τὸ δὲ ὅτι εἰσελεύσομαι ὑπόθεσις ἐστι βεβαιωτικόν· ὥσπερ τινὲς δὲ αἰτιολογικῶς ἀκούουσι· διὸ ὅτι τοὺς νόμους τῶν μὴ τὸ γραμματείας λέγουσι τῆς πραγματείας· τῶν γραμματέων· οἱ πρὸ τοῦ ἐντολὰς παρήγγελλον τῷ λαῷ· εἰσελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς τὸν ναόν· φησὶν οὖν ὅτι ἐκείνων οὐ κατὰ τὸ παραγγέλλειν αὐτῶν ἀλλ' ἐν θείᾳ δυνάμει εἰσελεύσομαι:—

κύριε, μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου

ὑπεπιλαθόμαι ποτὲ τῆς τοιαύτης σου δικαιοσύνης· ἀλλ' ἐπὶ μνήμῃ ἔξω τοῦ διαστήματος δὲ ἐπὶ ὑψηλοῖς· ὅπερ σου μόνου δικαιοσύνην καὶ τοῖς ἐχθροῖς καὶ οὐδ' ὑπὸ ἑτέρου· διὸ καὶ οὐκ ἄλλου δικαιοσύνης, ἀλλὰ τῆς σου μόνου μνησθήσομαι:—

ὁ θεός μου, ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου

ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ τὰ ἑξῆς νοοῦνται· καθότι πρεσβύτερος ἠξίου τὸ θεόν μου ἀπαγγέλλειν τὰ θαυμάσιά σου· ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου ἕως μέχρι τοῦ νῦν· θαυμάσια δὲ λέγει τὰ ἐν ταῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένα· ὅσα ὁ θεὸς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐθαυματούργησεν· καὶ

ὅσα ἐν ταῖς ἡ ἑβραίοις αὐτῆς γαστρί:~

Καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου ὁ θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς με.

ρεσβεῖον τὸ ἔσχατον ἔτι γῆρας ἐστί· καὶ πρεσβεῖον πρὸ τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ μέχρι τοῦ σκέπασθαι οὐδ' ὅς τὸ ἕως ἐσήμανεν ἐπιλαφθῆναι. ἢ καὶ ἄλλως ἀόριστον τὸ ἕως κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς γραφῆς ὡς συνήθους καὶ τοῦ ἕως:~

Ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ πάσῃ τῇ ἐπερχομένῃ.

ἑρμηνεύει τοῦ βραχίονος τοῦ θεοῦ ἀρετὴ ἐστὶ μετὰ τῆς γενεᾶς τῆς ἐρχομένης ἐν τῷ κατὰ ... μὴ οὖν ἐπὶ γραφῶν ἕως οὗ ἀπαγγελῶ γραφόντων· τὸ δὲ ἕως ἂν ἀπαγγέλλω:·

Τὴν δυναστείαν σου καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως ὑψίστων.

πο... ληπτέον· τὸ ἕως οὗ ἀπαγγέλλω ἐστὶν ἢ δυναστεία νῦν ἐφερμήνευε τί ἐστι τοῦ βραχίονος· τὴν δὲ δικαιοσύνην σου ἢ τὸ ἕως τῶν ὑψίστων· κατέλαβε τὴν ἄρθρου, ἢ καὶ καθ' ὑπερβατόν· οἷον τὴν ἕως τῶν ὑψίστων δικαιοσύνην σου· ὕψιστοι δ' οἱ οὐρανοί· ἕως γὰρ τῶν οὐρανῶν ἄγγελοι· διὰ καὶ τῆς σῆς δυνάμεως μανθάνουσι· ἐπὶ αὐτῆς ἐν τοῖς καιροῖς· πᾶσα δὲ γραφὴ πάντοτε πρὸ τοῦ λαοῦ φησί:·

Ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα.

ὁ θεὸς, τίς ὅμοιός σοι· ἡ δίκη γὰρ ἀποκαρδίας τινὸς μεγάλης, καὶ τὴν δικαιοσύνην σου εἰ δὲ τῆς τὸ ἕως τῶν ὑψίστων· τὰ ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα· ἀπολογεῖται· ἀκόλαστα παθῶν μου· ὅτι ἅ ἐποίησας μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐβεβαίωσας ἕως τῶν οὐρανῶν· δι' ὧν ἀλλήλων ἀνέδραμον τῶν θαυμάτων· ἐκ νεότητος μου τε τιμήσας· βασιλεῖς ἐπὶ τῆς γῆς μου κατέστησας· πρέπει ὡς σκέπας φρουρᾶς· ἐξαρπάζεις, κινδύνων ἀνέσεως τοιαῦτα:~

ὑψίστοις:·

Ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς.

αὐτὸς ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις· ἡ δὲ ἡ κακὰ ἀναγνωστέον, ἀντὶ τοῦ πόσας· ἐπὶ τὸ ἐξῆς ἐπινευστέον· ὅτι πολλὰς ὄντως καὶ βαρείας· οὐ μόνον γὰρ εὐηργέτει ἀλλὰ καὶ ἐκάκου· τὸ μὲν τῇ ἀγαθότητι· τὸ δὲ τῇ ἐμῇ πονηρίᾳ:·

Καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησας.

ἐπιστρέψας πρὸς μὲ ὃν πρὶν ἀπεστράφης·

ἢ καὶ ἐπιστρέψας πρὸς μὲ προσαγαγών· ἐζωοποίησας δέ με ἀπαλλάξας τοῦ προδήλου θανάτου. ἐθος γὰρ πᾶσι μὲν σφοδρὰς θλίψεις, θάνατον ὀνομάζειν· ἀντὶ τοῦ ἀπαλλάξας με ζωῆς:~

Καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με.

βυθὸς τῆς γῆς καὶ ᾅδην, καὶ τάφον καὶ λάκκον· καὶ τοιαῦτα· πολλάκις ἡ γραφὴ καλεῖ τὸ βάθος τῶν πειρασμῶν· οὕτω δὲ καὶ διαφέρειν ἐξ ἡλίου πρὸς ἑβραίους, ἀνοίξω τοὺς τάφους ὑμῶν καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ βαβυλῶνος:~

Ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνην σου:~ τὴν δὲ ἀφθαρσίαν:~

Καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με.

αὐτὰ τῶν λαῶν τὴν ἀριστείαν ὡς ἁρμόζουσι μόνῳ· ὃν ἐπιστρέψας ὡς πλανώμενον ἐναγκαλίσασθαι· καὶ ἐν ἀσθενείᾳ ὄντα παρεκάλεσας· ἐπεὶ καὶ παρὰ τὸ ῥητὸν δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· καὶ ἀποθανόντα κατὰ φύσιν τῆς σαρκὸς πάλιν ἀνήγαγες ἐκ τοῦ τάφου. ζωώσας γὰρ τὸ νεκρωθὲν ἑαυτοῦ σῶμα καὶ ἀναστήσας καὶ ἀπαθανατίσας, ἤδη πᾶσι τοῖς ἀξίοις αὐτοῦ τὴν τοιαύτην ἀνάστασιν ἐχαρίσατο. καὶ τοῦ δῆλον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ παλιλογίας, οὐ περὶ τῶν ἀλλαδηγίας τοῦ ποιεῖν· ἄλλως τὸ καὶ τὸ πάλιν ἐπίρρημα προσκεῖται. ἐν ταῦθα τὴν παράλλαξιν ἐμφαίνει τοῦ νοήματος:·

Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς.

Περὶ πολλῶν γὰρ σπουδάσμος ὡς καὶ ἐν ἄλλοις παραδέδωκεν. φησὶν οὖν ὁ Δαβίδ, ὅτι λοιπὸν ἐγὼ εὐχαριστήσω σοι ἐν λαοῖς κύριε· οὐ κἂν λαῶν μόνον· οὐ γὰρ ἐν Ἰουδαίοις μόνον, ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. τοῦτο δὲ σαφέστερον ἀρεῖ πρὸς τὴν τοῦ ψαλμοῦ:·

Ἐν σκεύεσι ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός.

σκεύη ψαλμοῦ τὰ δι' ἀφορμὴν ἤδη τῆς μουσικῆς ὀργάνων· ἀνάλογα τοῖς μουσικοῖς· ὥς τὰς ψυχὰς ἁρμόσασθαι καὶ ζωνύσας ὁ Δαβίδ ψάλλει διὰ πάντας τοὺς τοῦ θεοῦ ἀποστόλους καὶ τὸ ἐξομολογήσομαι. καὶ νῦν μὲν ἀκολούθως κατὰ τὸ πλέον ποιῆσαι. κἂν ταῦθα τὴν σύνταξιν· ὃ δὴ ἀδιάφορος ἀντὶ τοῦ πλεονεκτῆσαι ἐπήγαγεν εὐχαριστήσω

183

92

φησὶ τῆς ἀληθείας σου· ὅτι ἀληθινὸς ὁ θεὸς οὐ μόνον κατὰ τὴν οὐσίαν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἐπαγγελίας :—

ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ·

Τοῦ ποῦ ἐπεζήτησις ἐστὶ τοῦ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν σκεύεσι ψαλμοῦ· σκεῦος γὰρ ὥσπερ ὄργανον ψαλμῳδίας ἡ κιθάρα· ἀπὸ δὲ παντὸς καὶ τἄλλα ᾄδειν ἐξομολογούμενοι· κιθάραν δὲ νῦν τὸ βασιλικὸν ὄργανον λέγει τὸ ψαλτήριον· ὡς ἐν προοιμίῳ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν ἐζήτησεν· διὰ τοῦτο γάρ· καὶ τοῦτο μόνον ὡς ἐξαίρετον τέθεικεν· ἵνα δὲ καὶ ἡμῖν ἁρμόσωσιν· σκεύη δὲ ψαλμικὰ νομιστέον ψάλλειν καὶ πλοῦτον· καὶ ὃς ὀργανικῶς φωνῆς· κιθάραν δὲ ψάλλειν· ἅγιος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ὁ ἁγιάζων τὸν Ἰσραήλ· λέγεται δὲ καὶ ὁ θεὸς ἅγιος καὶ ὁ ἄνθρωπος· ὁ μὲν ὡς ἁγιάζων· ὁ δὲ ὡς ἁγιαζόμενος· καὶ ὁ μὲν κατὰ φύσιν· ὁ δὲ κατὰ θέσιν ἤτοι κατὰ μετοχήν· καὶ ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ ἀληθινοῦ φησὶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος περὶ τοῦ Χριστοῦ· ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ τοῦ θεοῦ· δικαιοσύνη καὶ ἁγιασμὸς· καὶ ἀπολύτρωσις τοῖς ἁγιαζομένοις· καὶ ἀπολυτρουμένοις :—

ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψαλῶ σοι·

Χείλη δὲ αὐτοῦ εἶεν ἂν καὶ οἱ πιστοί, οἷς χρώμενος ψάλλει τῷ θεῷ δι' αὐτῶν :—

καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω·

Ὃν ἐλυτρώσω ἀπὸ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν :

ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου·

Περὶ ὅλης τῆς ἡμέρας πολλάκις εἰρήκαμεν· ὅτι τὸ διηνεκὲς σημαίνει· καὶ παρατηρητέον τοῦτο τοῦ λοιποῦ· μελετήσει δὲ ἀντὶ τοῦ λαλήσει μνημονεύσει :

ὅτι ᾐσχύνθησαν καὶ ἐνετράπησαν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι·

Ταῦτα δὲ ὑπεσχόμενον ποιήσω ὅταν ἀπαλλαγῶ τῶν ἐχθρῶν· προείρηται δὲ ἀγῶνα περὶ τῆς βασιλείας καὶ δικαιοσύνης· καὶ τῶν ζητούντων τὰ κακά :

ψαλ. οα

ψαλμὸς εἰς Σαλωμών·

71 Ἀποδέδεικται μὲν ἐν προοιμίῳ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ Σολομῶντος ὁ ψαλμός· εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ὅτι ὁ καὶ Σολομῶντος εἴρηται· οὐ περὶ ... παρέμεινε ... ἀλλὰ περὶ βίου· οὐ τὸ πρὸς τέλος μόνον· οὐ τὸ κατὰ κύριον ... πέρας τῆς γῆς· οὗτος πρὸ τοῦ ἡλίου τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ Σολομῶν εἰρηνικὸς ἑρμηνεύεται, πρόδηλον ὡς περὶ αὐτοῦ ὁ ψαλμὸς ἐρρέθη· καὶ ὅς ἐστιν ἡ εἰρήνη· καθά φησιν ὁ Παῦλος αὐτός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν· καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας διὰ ταῦτα τοῦτο τὰ καὶ ἀμφότερα :—

ὁ θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δὸς καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως· I

Προσεύχεται ὡς ὁ Δαβὶδ τὰ κατ' ἀρχὴν παρακαλεῖ τὰ φύσει ταῦτα καὶ δοθῆναι αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ ἃ ἔχει ὡς θεός· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς εἰρηκὼς ἐστὶ τοῦ πατρός· ὅτι πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· βασιλέα δὲ καὶ βασιλέως υἱὸν ἑρμηνευτικῶς ἡ δικαιοσύνη· ὁ γὰρ Χριστὸς ἡμῶν κριτὴς δίκαιος, ὡς θεός· ἔλαβε δὲ τοῦτο καὶ ὡς ἄνθρωπος παρὰ τοῦ πατρός· εἴρηκε γάρ, ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ· λέγοιτο δ' ἂν καὶ κατὰ τὸ ἀντίτυπον, βασιλεὺς μὲν, ὡς ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος· ἐπεὶ καὶ ἱερεὺς ὁ αὐτός, βασιλέως δὲ υἱός· ὡς τοῦ Δαβὶδ υἱός· βίβλος γάρ φησι γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαβίδ :—

κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς πτωχούς σου ἐν κρίσει· II

Τοῦτο αὐτῷ ἐστι τῆς εὐχῆς ἵνα κρίνῃ φησί· λαὸν δὲ λέγει τοὺς χριστιανούς· ὁ γὰρ τοῦ υἱοῦ λαὸς καὶ τοῦ πατρός ἐστι· τοὺς αὐτοὺς δὲ καλεῖ καὶ πτωχοὺς τοῦ θεοῦ· ὡς διὰ θεὸν πτωχεύσαντας· δικαιοσύνην δὲ νοήσας τὴν μέλλουσαν κρίσιν ἐν ᾗ ἀποδώσει ἑκάστῳ τὰ πρὸς ἀξίαν· ὃ καὶ προϊὼν ἐδήλωσε· ἐπάγει γὰρ τό, ἐν κρίσει· κρίσει δὲ αὐτῶν μετὰ τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν Ἰουδαίων· καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν τῆς πίστεως· ἄλλοι δέ φασι, λαὸν μὲν τὸν Ἰουδαίων καὶ τὸν ποτὲ τοῦ θεοῦ ὄντα· πτωχοὺς δὲ τὸν νέον λαὸν τὸν ἐξ ἐθνῶν· περὶ δὲ πτωχείας αὐτοῦ εἰρήκαμεν ἐν θ΄ καὶ ι΄ ψαλμῷ· κρίσει δὲ αὐτῶν· καὶ τοὺς μὲν δίκην καὶ καταδικάσαι· τοὺς δὲ δικαιῶσαι :—

ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην· III

Κατάλογον προσώπων ποιεῖται· ἐγκελεύεται τοῖς ὄρεσι μὲν ἀναλαβεῖν εἰρήνην πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ· τοῖς δὲ βουνοῖς δικαιοσύνην

νην· καὶ τὰ μὲν εἰρηνικὰ αὐτῷ παρέχουσι δίαιταν· ἀπωσάμενοι τοὺς στασιαστὰς δαίμονας· τοῖς δὲ δικαίως αὐτοῖς δουλεύουσιν ὡς δοῦλοι τοῦ κυρίου. διὰ δὲ τῶν ὀρέων καὶ τῶν βουνῶν· ὡς ὑπερεχόντων πᾶσαν τὴν γῆν συμπεριέλαβεν. ἴσως μὲν ἐκείνους καὶ οἱ ἀναχωρηταὶ ἀσκηταὶ καὶ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ· ἢ ὄρη μὲν ὀνομάσας τοὺς ἀρχαγγέλους· ὡς ὑπερέχοντας τῶν ἀγγέλων· βουνοὺς δὲ καὶ τοὺς ἀγγέλους ὡς ὑποβεβηκότας αὐτοῖς· ὑπερήφανοι δέ φασι καὶ ὅτι καινὰ νοεῖ τὴν γνῶσιν τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ τῆς γῆς, ὅσοι καὶ περὶ τῆς εἰρήνης τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ· καὶ δὴ καὶ αὐτοὶ προσφέρεσθαι ὡς ἐχθροὶ μὲν τοῦ δὲ Χριστοῦ. πρὸ γὰρ ἦσαν ἐκπολέμιοι τοῦ πανταχοῦ περὶ τῆς εὐσεβείας· ἢ ὄρη μὲν, οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες· βουνοὶ δὲ οἱ ὑποβεβηκότες ἄρχοντες· πολλοὶ γὰρ τοιοῦτοι πρὸς τὴν πίστιν ἦλθον εἰρηνεύσαντες· καὶ δικαιοσύνην τῷ λαῷ τοῦ Χριστοῦ ἐχρημάτισαν:—

IV κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων·

πτωχοὺς τοῦ λαοῦ φασί, τοὺς παρὰ τῶν Ἰουδαίων πτωχοὺς ὄντας φασὶν οἷα τε μὴ τῷ γράμματι τοῦ νόμου παραμένοντας καὶ πρὸς τὸν κεκρυμμένον πλοῦτον τοῦ πνεύματος οὐ δυναμένους παρακύπτειν· υἱοὺς δὲ πενήτων τοὺς πεπιστευκότας ἐξ αὐτῶν· ὧν οἱ πατέρες πένητες ἦσαν τῆς εὐσεβείας τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ γνώσεως πλοῦτον οὐκ ἔχοντες· ἢ καὶ τοὺς μαθητὰς τοὺς ἀπὸ πτωχῶν πενήτων ὄντων· ἁλιεῖς γὰρ οἱ εὐτελεῖς τὸ φαινόμενον ἦσαν οἱ ἀπόστολοι· ἐκείνους μὲν οὖν κατακρινεῖ ὡς ἀπιστήσαντας τούτους δὲ σώσει ὡς πιστεύσαντας:—

καὶ ταπεινώσει συκοφάντην·

τὸν διάβολον· ὃς αὐτὸν τὸν θεὸν πρῶτον ἐσυκοφάντησε· φήσας δι' ἀφθονίαν αὐτὸν ἀπαγορεῦσαι τοῦ φυτοῦ τοῦ τὴν μετάληψιν· καὶ πάντας δὲ συκοφαντεῖ· διαβάλλει· διὸ καὶ διάβολος φερωνύμως κέκληται:—

V καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενεὰς γενεῶν·

συμβολικῶς ἐμφαίνει τὸ τὸ ἄναρχον καὶ τὸ ἀτελεύτητον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν θεότητα, παρεκάλεσεν αὐτοῖς ἀπλανέσι φωστῆρσιν· οὐ χεῖρον κἂν ἐν τῆς ὁρατῆς κτίσεως ἐπράσσετο ἐπισημότερα καὶ διαρκέστερα· συμπαραμενεῖ γάρ φησι τῷ ἡλίῳ· τουτέστιν ἔσται μέχρις ἔστιν ὁ ἥλιος· ἰδίωμα δὲ τῆς γραφῆς τὸ μέχρι μέν τινος ὁρίζειν τὸ δὲ ἐξῆς μὴ ἀναιρεῖσθαι ὡς ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν πλατύτερον· ἀλλ' οὕτω μὲν τὸ ἀτελεύτητον· ἅμα καὶ τὸ ἄναρχον· ὅτι καὶ πρὸ τῆς σελήνης ἦν· τὸ δὲ γενεὰς γενεῶν, ἀντὶ τοῦ διηνεκῶς διαρκῶς· ἢ γενεὰς ἀπείρους· γενεὰν ἡμῶν διαρκῶς χρόνου, ὅσον ἂν ζῇ τὸ γένος· ἀπόρρητος αὐτός ἐστι· καὶ ἄλλως ἐπὶ ἡλίου τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο ἐν τοῖς νοητοῖς θεὸς κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον· ἤτοι τῷ θεῷ συμπαραμενεῖ ἡ ἀνθρωπότης ἅπαξ ἑνωθεῖσα αὐτῷ· καὶ οὐδέποτε αὐτῆς χωρισθήσεται· πρὸ δὲ σελήνης νοήσεις τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· ἧς πρὸ καὶ ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἔσται γενεὰς γενεῶν· τουτέστιν αἰωνίως· καὶ ὡς ἡ σελήνη τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου λαμβάνει· οὕτω καὶ αὕτη τὸ νοητὸν φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ καὶ καταυγάζει τοὺς ἐν νυκτὶ τῆς πλάνης καὶ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ποδηγετεῖ:—

VI καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν·

ὁ λεληθὼς ἐνταῦθα μηνύεται τρόπος τοῦ λόγου σαρκώσεως καταβὰς ἀνεπαισθήτως ἐπὶ τὴν νηδὺν τῆς παρθένου· ὁ γὰρ ὑετὸς ἀψοφητὶ καταπίπτει ἐπὶ τὸν πόκον· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ σταγὼν ἐπὶ τὴν γῆν· σταγὼν δὲ ἐστὶν ἡ πρὸ τοῦ νιφετοῦ σποράδην καὶ ἐκ διαλειμμάτων κατερχομένη:—

VII ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη·

γεννηθέντος γὰρ τοῦ Χριστοῦ αἱ διάφοροι τὸ πρὶν ἀρχαὶ τῶν ἐθνῶν εἰς μοναρχίαν τὴν τῶν Ῥωμαίων περιέστησαν· ἐξῆλθε γάρ φησι δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· τὸ τοίνυν ἐκεχειρίαν τὸ δὴ καὶ ὁ σύνοικοι καὶ εἰρήνη πρὸς ἀλλήλας ἄγειν πρὶν πολεμίας πόλεις ὑπὸ μίας

εὐθηνοῦσι τῶν βασιλέων· ἀνταναίρεσθαι δὲ
τῆς σελήνης· ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ καλῶς, τὸ
ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ κόσμου παύσεως αὐτῆς·
ὁ ἥλιος γάρ φησι σκοτισθήσεται καὶ ἡ σε-
λήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· τὸ δ᾽ αὐτὸ
προθέσεως περιττῶς καὶ μεθ᾽ ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς
παραδέδωκα μέν· ἀντὶ δὲ μὲν μέχρι συν-
τελείας· ἡ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη· τὸ πα-
ραμενεῖ πᾶσιν ἀλλὰ πολλοῖς ποτε πο-
λέσιν ἀποσεισθήσεται· οὐ γὰρ ἔστι καθόλου
δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη ἐστί· καὶ ἄλλως δὲ δι-
καιοσύνην ἐποίησαν καὶ εἰρήνην πρὸς
τὸν θεὸν ἐν ταῖς ἡμέραις γὰρ τοῦ χριστοῦ· δικαι-
ώσεως ἀεὶ ἡ μακαρία τριὰς καὶ μία
θεότης προσεκυνήθη· καὶ εἰρήνη τῶν ὅλων
καὶ ἐπιγείων ἐγένετο· αἵπερ καὶ δια-
τηρήσονται μέχρι συντελείας :~

VIII καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλά-
σσης ἕως θαλάσσης·

θαλάσσαν μὲν τὴν θάλασσαν λέγει· διὰ τὰ πλή-
θη τῶν ὑδάτων τοῦ ἑῴου ὠκεανοῦ καὶ
τοῦ ἑσπερίου οἳ φασὶ πέρατα τῆς οἰκου-
μένης φασὶν εἶναι καὶ αὖθις τὸ πλάτος τοῦ
ἀρκτῴου καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ· φασὶ γὰρ
τὸν ὠκεανὸν κύκλῳ περιρρέειν τὴν γῆν·
καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περά-
των τῆς οἰκουμένης· ὁ αὐτὸς δη-
λοῖ καὶ οὗτος ὁ στίχος· ἃ γὰρ ἕνεκα
θαλάσσας ἐκάλεσε· ταῦτα ἐν τούτῳ πο-
ταμοὺς εἶπεν ὡς μέρη τοῦ ὠκεανοῦ, τὸν
ἑσπέριον· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρκτῴου, ὁ μεσημ-
βρινὸς τοῦ ποταμοῦ· πέρατα δὲ τῆς οἰ-
κουμένης ἀπὸ μὲν τοῦ ἑῴου ὠκεανοῦ, ὁ
ἑσπέριος· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρκτῴου ὁ με-
σημβρινὸς· καὶ αὖθις ἐναλλάξ· εἶ-
τ᾽ ἀποις καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων·
καὶ ἄλλως δὲ ποταμὸν νῦν μὲν τὸν ἰορ-
δάνην νοήσεις πλῆθος περὶ ἢν ἂν ἐνι-
κοῦ κατὰ τὴν ἑβραΐδα διάλεκτον ἀπὸ
τοῦ ποταμοῦ γὰρ τοῦ κατακυριεύειν
ἤρξατο τὸ πιστεύειν ὁ χριστός· ὅπου τοῦ βαπτι-
σμάτου πνεῦμα ἐνάδει περιστερᾶς κατι-
όντος· ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ προσεμαρτύ-
ρησεν ἄνωθεν :~

IX ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦν-
ται αἰθίοπες· ἴσως τὸν
ἐστὶ τῶν αἰθιόπων ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς προφήτης· καὶ
οἱ μὲν αὐτῶν ἐπ᾽ ἄκρῳ τῆς ἀνατολῆς· οἱ
δὲ ἐν ἄκρῳ τῆς δύσεως· ἀντὶ τοῦ τὰ ἄκρα ἔ-
θνη προσκυνήσουσι τῷ χριστῷ καὶ τὰ
ἐν μέσῳ πάντα· ἢ αἰθίοπας ἐποίησαν
τοὺς δαίμονας· τοιοῦτοι γὰρ ὡς ἐπὶ
πᾶν φαινόμενοι διὰ τὸ ζοφώδεις καὶ σκο-
τεινοὺς εἶναι· ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τῶν αἰσθητῶν
αἰθιόπων, τὸ προπεσοῦνται ἀντὶ
προσκυνήσουσι λαμβάνομεν· περὶ
τὰς ὑπεροχὰς τῆς προθέσεως ἐπὶ δὲ τῶν νο-
ητῶν ἀντὶ καταιρεθήσονται· καὶ ταπει-
νωθήσονται καὶ καταπαλαισθήσονται :~
καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξου-
σι· ἤγουν οἱ ἰουδαῖοι κατασ-
φαγήσονται· οἱ γὰρ ἀναιρούμενοι δάκνουσι
τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ ἀφορήτου πόνου· καὶ τῆς
ἀνάγκης ἢ ὅτι οἱ πολέμιοι πρὸς τῷ
κηρύγματι προσβληθήσονται καὶ συμπα-
θήσονται τὸ σοῦ ὡς δοῦλοι λείχειν τὴν γῆν ἐ-
ξαναστῆναι μὴ συγχωρούμενοι :~

βασιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶ- X
ρα προσοίσουσι· βασιλεῖς ἀρά-
βων καὶ σαβὰ δῶρα προσά-
ξουσι· ἀράβων τὴν κηδάρ
πάντες ὀνομάζουσι πρὸ καθ᾽ ἡμᾶς τὸ
λίβωνος· σαβὰ δὲ πόλις ἐστὶν ἰνδικῶν·
περιφανεστέρα τῶν ἐγγὺς τῶν ἐπισήμων
ὧν τῶν βασιλέων μνημονεύσας διὰ
τοῦτο καὶ τὰς ἄλλας ἐνέφηνεν· ὁ καὶ δι᾽
αὐτῶν ἐφεξῆς ἐδήλωσε στίχων συλλή-
βδην πάντας τοὺς βασιλεῖς καὶ πάντα
τὰ ἔθνη φήσας ὡς καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς μαθη-
νήσονται τὰς ἐντεῦθεν ἄλλας πάσας φησί·
οὕτως δὲ πᾶν ἔθνος ἐδωροφόρησε τῷ
χριστῷ· τὸ μὲν ναοὺς καὶ ἀναθήματα· τὸ
δὲ ἀρετάς· καὶ τὸ μὲν αἰσθητὰ δῶ-
ρα τὰ δὲ νοητά :~

καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ XI
πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς· πάν-
τα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ·
προσεκύνησαν δὲ ὕστερον πάντα καὶ ἐκ
παντὸς ἔθνους ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς προφήτης·
ἔοικε δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο περὶ τοῦ ἰακὼβ

τῷ καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν :~
XII ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου
καὶ πένητα ᾧ οὐχ ὑπῆρχε
βοηθός. πτωχὸν καὶ πένητα
λέγει νῦν τὸν λαὸν τῶν χριστιανῶν· ὡς
καὶ ἐν τῷ λθ´ ψαλμῷ προείρηται· καὶ πο
λέμιον προεστῶτα τοῦ ἔθνους· δυνάστην κα
λεῖ τὸν διάβολον καὶ κατακυριεύ
σαντα πάντων ἀνθρώπων· καὶ ἄλλως φοβ
ερὸς ἦν τοῖς δυνάσταις αὐτοῖς ὁ προ
φήτης· ὡς τοῦ θεοῦ ἀντιλαμβανο
μένου τῶν καταδυναστευομένων :~
XIII φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος
καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει.
ὁ αὐτὸς πάλιν φησίν· ἢ πτωχὸν μὲν ὀνο
μάζει τὸν ἰουδαϊκὸν λαὸν ὡς ἀποπεσόν
τα τοῦ πλούτου τῆς θείας βοηθείας· πέ
νητα δὲ τὸν ἐθνικόν· ἀμφότεροι γὰρ
ἠλέηνται· καὶ δι' ἀμφοτέρων συνηθροίσθη πίστευ
σιν· ἰουδαῖοι μὲν μηδὲ ζητήσαντες αὐτόν, ἐφ'
ὅσα τὰ ἔθνη καὶ προσδραμόντα τῇ πίστει αὐτοῦ
περιεσώθησαν· καὶ ἄλλως ῥύσεται καὶ φεί
σεται καὶ σώσει τοὺς δι' αὐτὸν πτωχοὺς καὶ
XIV πένητας :~ ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας
λυτρώσεται τὰς ψυχὰς
αὐτῶν. τόκον
τὴν φιλαργυρίαν ἐσήμανεν· ἀδικίαν
δὲ ἄλλων οὔσαν παθῶν δὲ τὰ πάθη καὶ
ἀδικίαν καὶ πᾶσαν ἁμαρτίαν καθολικῶς
προσσυμπεριέλαβε· πᾶς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων
ἀδικεῖ· ἢ ἑαυτὸν μόνον ἢ καὶ ἕτερον·
τούτων δὲ ἠλευθέρωσε τοὺς ἀνθρώπους διὰ
τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν· τόκος δὲ τῆς ἁ
μαρτίας ὁ θάνατος· ἐκ τοῦ τοίνυν τό
κου ὃς τοῖς δανείζουσιν ἔχει τὸν διάβο
λον, πάσας τὰς ψυχὰς ἐλυτρώσατο· διὰ
διαρρήξας τὸ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτη
μάτων χειρόγραφον:
καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν
ἐνώπιον αὐτοῦ. ἔντιμος
οὗτος ἐστὶν ἔντιμον· ὡς καὶ αὐτῶν πάντων
ἀξιωθέντων αὐτοῖς ἀρχῆς ἀφ' ἧς ἐγένετο χρι
XV στιανοὺς ὀνομάζεσθαι :~ καὶ ζήσεται
οὗτος τῆς νεκρώσεως, ταυτὸ δύνασθαι φάναι
τοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται
τέλος. ζήσεται γὰρ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τὴν ἐκ νεκρῶν
ἀνάστασιν ὡς προαγορεύων ὅτι θανὼν ἀνα
βιώσεται :~ καὶ δοθήσεται αὐτῷ
ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας.
ἀραβία καὶ πόλιν καὶ κάλλιστον ἔχει παλαι
χρύσου· ἐπηγγέλθη εὐδαιμονῶν ὄνομα ζῶον
καὶ χρυσὸν παραδοθῆναι φησίν· αἰνίττε
ται δὲ δι' αὐτῶν ὡς ἐν τούτῳ τῷ φανερῶς
τῇ πάσῃ χώρᾳ δωροφορήσει τοῖς ναοῖς τοῦ
χριστοῦ· ἄλλως τε καὶ πρῶτοι ἀραβικοὶ ἐδέ
ξαντο τὸ κήρυγμα διὰ τοῦ παύλου ὡς αὐτὸς γαλά
ταις ἐπιστέλλων ἐδίδαξεν· εἶπεν· ὅτε
δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς καλέσας διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ
ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα· ἀλλὰ ἀπῆλθον
εἰς ἀραβίαν :
καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ
διὰ παντός. οἱ χριστιανοὶ προ
σεύξονται περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ· ἤτοι
τῆς παρουσίας· ὡς τὸ αὐτὸν ἀναλαμβάνεσθαι
καὶ σώζειν αὐτούς· τινὲς δὲ τοὺς προφήτας
ἀνάγουσι τὸ ῥητὸν ὅτι προεωρακότες τὰς
τῶν ἀνθρώπων ἐπιδημίαν αὐτοῦ· παρακαλέ
σουσι τὸν πατέρα ἀποστεῖλαι αὐτὸν ταχίονι
να καταλύσῃ τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου:
ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν
αὐτόν. τὴν ὑμνολογίαν σημαίνουσιν αὐτοῖς
εἶπεν : ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ XVI
ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων. στήριγμα τῆς
ἐν τῇ γῇ ἤτοι αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ στήριγμα· ἕδρα
ζον καὶ φέρων αὐτοὺς κλονουμένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου·
τὸ δὲ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων αὐτοῦ μέχρι τῶν ὀρέ
ων τοῦ προσκυνεῖσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἄκροις τῶν
ὀρέων οἰκοῦντας ἀμοιρεῖσας ὡς ἡγουμένους
ἑδράζοντας :
ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβα
νον ὁ καρπὸς αὐτοῦ
ὁ λίβανος διὰ τὸ ἄραν οὕτως νῦν παρέ
λαβεν ὅτι ὁ καρπὸς τοῦ χριστοῦ αὐξήσει μά
λα· καρποὺς δὲ καλεῖ τὴν διδασκαλίαν τοῦ εὐ
αγγελίου· καὶ ἄλλως ὁ λίβανος μὲν ἡ
εἰδωλολατρεία νοηθήσεται διὰ τὸ καταδοῦ
λον εἶναι πάλαι τὸν λίβανον καρπὸς δὲ τὸ
κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου ὃ καὶ ὑπερ
νίκησεν ἐκείνην καὶ ἀπεκρύψατο·

καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς·

Πόλεως ἀορίστως εἶπεν, ἀντὶ τοῦ ἐκ πάσης πόλεως ἐξανθήσουσιν οἱ πιστοὶ ὡσεὶ χόρτος, ὃ διὰ τὴν ἐπίδοσιν καὶ διὰ τὸ πλῆθος. νοεῖται δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία πόλις· τὴν νέαν δὲ πόλιν Ἰουδαϊκῶς τινες ὑπολαμβάνουσιν· ἵνα φησὶν ἐξανθῆσαι καὶ ταχέως μαρανθῆναι διὰ τὸ χόρτον, τοὺς Ἰουδαίους, αὐξηθέντας ὑπὸ τοῦ κηρύγματος· —

XVII ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας·

Τουτέστιν ἀεὶ εὐφημείσθω· καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν ἁπανταχοῦ πιστῶν ὄνομα λέγεται, χριστιανοὶ τοῖς ...

πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ·

Τὸ ὄν, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ὀνομάζεται τῷ μονογενεῖ χρηματίζων ἐπὶ τοῦ ὅρους· ἔστι δὲ τό, χριστὸς πρὸ τοῦ ἡλίου, γεννηθεὶς ὑπὲρ τὸν ἥλιον, πλέον τοῦ ἡλίου· ὁ μὲν γὰρ ἥλιος ἐν τῇ συντελείᾳ ἀπολεῖται καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα· τὸ δὲ τοιοῦτον ὄνομα διαμένει παρὰ πᾶσι γνωριζόμενον·

XVIII καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς·

Τὸ ἐνευλογηθήσονται, ἀντὶ τοῦ ἀγιασθήσονται, χριστιανισθήσονται· ἐν τῷ χριστῷ γὰρ χριστιανοὶ δοξαζόμεθα. τοῦτο δὲ καὶ τῷ Ἀβραὰμ ὁ θεὸς ἐπὶ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἐπηγγείλατο, ὅ ἐστι χριστός· φυλαὶ δὲ αἱ γενεαὶ ἑκάστου·

πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν·

Εὐφημήσουσι·

XIX εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος·

Ἰδοὺ τὸν νεκρούμενον ἐξέφηνε θεὸν αὐτὸν ἀνακηρύξας καὶ θεὸν τοῦ Ἰσραήλ· ἰνα δείξῃ ὅτι οὗτός ἐστι καὶ τοῦ Ἰσραὴλ θεὸς ὁ τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα δι' ἐκείνων τερατουργήσας· τὸ δὲ μόνος πρὸς ἀντιδιαστολὴν τέθειται τῶν ψευδωνύμων θεῶν·

XX καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος·

Ὁ ξαστος ... ἡ ἐν ἀνθρώποις καὶ τὰ κατὰ τὴν σάρκα πάθη ... διὰ τούτων γὰρ ἐδοξάσθη παρὰ τῶν πιστῶν ὁ πατὴρ σὺν αὐτῷ, ἡ μᾶς ταῦτα πεπονθέναι· ὄνομα δὲ τὸ τῶν τὸ χριστοῦ. ὃ καὶ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα εὐλογεῖται ὑφ' ἡμῶν ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται· καὶ πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸν μέλλοντα, ὅπου οὐδεὶς ἔσται ὁ βλασφημῶν αὐτό· πᾶν λοιπὸν ὑποτεταγμένον αὐτῷ· ἢ τῇ φράσει καθ' ἣν ἑπταπλασίως τῆς δόξης αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· —

XXI καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ· γένοιτο γένοιτο·

Τὸ τοῦ προφήτου βούλημα ἐπὶ τῆς ἀπάντων τῶν ἐθνῶν· οὕτω δὲ καὶ προσμαλαχίας ἔφη ὁ θεός· ζῶ γὰρ ἐγώ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐμπλησθήσεται τῆς δόξης πᾶσα ἡ γῆ· τοῦ καὶ Ἡσαΐας ἤκουσε βοώντων τῶν σεραφίμ· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαώθ· πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. διὸ δὲ τὸ γένοιτο γένοιτο καθ' ὅ ἐστιν ἐπὶ τέλους τοῦ ψαλμοῦ προσαρμοῦν· χρὴ δὲ γινώσκειν ὡς Ἑβραῖοι τοὺς δαβιτικοὺς ψαλμοὺς εἰς πέντε βίβλους διαιροῦντες, ἑκάστης τῶν τεσσάρων φασίν, ἑκάστην τέλος ἔχοντα τὸ γένοιτο γένοιτο· καὶ εἶναι τὸ μὲν πρώτης τέλος, τὸ ἀμήν ἐστι δὲ δευτέρας τὸ, τρίτης τὸ ... τετάρτης τὸ ... τῆς πέμπτης γὰρ ὁ τελευταῖος ψαλμὸς ἐστί·

ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί· ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ· ψαλ. οβ 72

Καὶ μὴν τοῦ Δαβὶδ ἐναγώνιοι τὰ πάντα μέλη εἰσι τοῦ ψαλμοῦ· ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς βίβλου ἀπεδείξαμεν. πῶς οὖν ἐξέλιπον; ὥσπερ οὖν οἱ χριστιανοὶ ψαλμοὶ ἐξέλιπον, ἀλλ' οἱ ὕμνοι· τῶν γὰρ ψαλμῶν ὧν ἐποίησε, τοὺς μὲν αὐτὸς ὑμνῳδεῖν τῷ θεῷ διὰ τῆς ἑαυτοῦ κιθάρας· τοὺς δὲ τοῖς χοραρχαῖς ἐδίδου μελῳδεῖν· καθάπερ τοῦ τε προκειμένου καὶ τοὺς ἐφεξῆς ἕνδεκα τῷ Ἀσάφ· καὶ ἄλλους ἄλλοις ὡς ἐν ἄλλῳ θέμει προοιμίῳ προπαραδέδωκεν. τὸ γοῦν ἐξέλιπον δηλοῖ ὅτι οἱ λοιποὶ οἱ ἑξῆς ψαλμοὶ οὐχ ὑμνῳδήθησαν παρὰ τῷ Δαβὶδ, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐποιήθησαν· χρὴ δὲ θαυμάζειν ὅτι ἡ θεία χάρις τοῦ πνεύματος τοῖς διαφόροις ἀπὸ θεοῦ τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν· διάφορα φαρμακα διὰ τῶν ψαλμῶν ἐκέρασε· καθάπερ καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος

πρὸς γὰρ τοὺς μὴ κεκτημένους καὶ σκαιὰ λογιζομένους ἐπὶ τοῖς ἀνεξερευνήτοις κρίμασι τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἔχῃ· μὴ εὐημεροῦντας τοὺς πονηρούς· τῇ ἱερᾷ δὲ τῶν κακοπαθούντας ἀγαθοὺς ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ· καὶ ἔοικε μάλιστα μὲν πρόσωπον τοῦ ἐν Βαβυλῶνι δορυαλώτου λαοῦ καὶ μάλιστα τοῦ θεοφιλεστέρου· ἁρμόζει δὲ πᾶσι παραμυθούμενος τὴν ἐν κακοῖς κακοπάθειαν·

ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ

ὡς βεβαιωτικὴ ἡ μέν ἐστι· οὕτως φησὶν ἀγαθὸς ὁ θεός ἐστι τῷ Ἰσραήλ· διὸ δὴ αὐτῶν θλίψεων τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν πραγματεύεται· οὐκ ἐκ μισοῦντος γάρ, ἀλλ' ἐξαγαγεῖν τῆς αἰτίας δεῖσθαι· ἤδη προσδιορίζει·

τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ

τουτέστιν ὀρθῶς κρίνουσι· παρ' αὐτοῖς σφαλλομένοις καρδίαν γὰρ ἐν τῷ λογισμῷ μου πολυπλέον·

ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες

ὅλως κατὰ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ὑπὲρ ἀδελφῶν τῇ εὐσεβείᾳ τῇ τύχῃ μικροῦ ἐφθῆν παρεστράπην καὶ ὑπεσύρην εἰς ὀλίσθησιν τοῦ μὴ τὸν θεὸν οἴεσθαι προνοεῖν τοῦ κόσμου·

παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου

γαρ ἀντὶ τὰ διαβήματα· ἐξεχύθη δὲ ἀντὶ ἐχαυνώθην· χαῦνον γὰρ τὸ χεόμενον· ἔστη ἐπὶ σφαιρᾶς· καὶ τὴν αἰτίαν δηλοῖ ἐν κινδύνῳ εἰσί· ἐσαλεύθη καὶ ἐκχυθῆναι·

ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν

ζῆλον λέγομεν τὸν εὔλογον θυμὸν κατὰ πράγματος ἀνευλόγου· ὅτι φησὶν ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις ἐχθροῖς ἐθυμώθην δίκαια ὡς ὑπελάμβανον· οἱ εἰρηνεύοντας αὐτοὺς θεωρῶν· οὕτω μὴ πολέμου μὴ ὑποδέχεσθαι ἑτέρου ἔθνους· ἀλλὰ ὅλως ἀπολαβόντας καίτοι ἁμαρτωλοὺς ὄντας·

ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις τῷ θανάτῳ αὐτῶν

αὐτὸ δὲ οὐκ ἔστιν ἀπαγόρευσις· ἔνθα αὐτῶν ὅπου οὐκ ἔστιν ἀπευκτὸς ὁ θάνατος αὐτῶν· οὔτε καταφέρεται καὶ μὴ βεβαίως ἐπέρχεται·

καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν

οὐδὲ ἐπιμονή ἐστι τῇ πληγῇ αὐτῶν· εἰ γάρ ποτε καὶ ἐκακώθησαν τάχιστα θλίψεως ἀπηλλάγησαν·

ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται

οὐδὲ ὥσπερ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι· τὸ γὰρ κακοπαθεῖν ἴδιον ἀνθρώπων· ἀλλὰ πάντα τὰ ἀγαθά, οὐχ ὡς ἐμοὶ φαίνεται ὡς οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι κακωθήσονται·

διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία εἰς τέλος

διὰ τὸ κατ' ἄρρουν αὐτοῖς φέρεσθαι τὰ πράγματα συνεχῶς ἔχουσι τὴν ὑπερηφανίαν ἀτελεύτητον·

περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν ἑαυτῶν

οὕτως ἀλαζονευσάμενοι λοιπὸν δίκην ἱματίου περιεβάλοντο τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἀσέβειαν ἑαυτῶν· ἐμφαίνει δὲ ἡ παραβολὴ τὸ κυκλοῦσθαι καὶ τὸ πανταχόθεν ζώννυσθαι· πολλαχοῦ δὲ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τῷ ἔνδυμα τοῦ κεκλῆσθαι, ὡς ἐν τῷ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα αἰσχύνην αὐτῶν· καὶ αὖθις καὶ ἐνεδύσαντο κατάραν ὡς ἱμάτιον καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ῥητοῦ ὑποδηλοῦται καὶ τὸ ἐπιδείκνυσθαι καὶ ἐναβρύνεσθαι·

ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν

παρὰ καὶ δικαιοσύνης· τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀπορρέον ἐκ στέατος· ἢ στέαρ καλεῖ τὴν εὐπάθειαν καὶ τρυφὴν λέγων, ὅτι ἐξελεύσεται ἐκ τρυφῆς ἡ ποιουμένη ὑπὸ τῆς ἄγαν τρυφῆς παρεισιούσης τοῦ ἐπιρρήματος· ἀντὶ χρόνου δὲ τὸ ἐξελεύσεται ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθεν· οὕτω γὰρ ὁ Σύμμαχος εἶπε· δῆλον οὖν ὅτι καὶ τό, οὐ μαστιγωθήσονται· ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐμαστιγώθησαν νοῆσαι δεῖ·

διῆλθον εἰς διάθεσιν καρδίας

ἦλθον εἰς ἕξιν τῆς ἀδικίας· ἕξις γάρ ἐστι διάθεσις ἡ ποιότης τῆς καρδίας·

διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ

ἴσον ὑπῆρχον ἂν κατὰ τοῦ ὑψίστου θεοῦ λέγοντες ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ὁ δικαίως ἀφαρπάζων τὸ ἀποστερεῖν αὐτοῖς τῆς δὲ ζωῆς αὐτοῦ καὶ προσέτι ταῦτα

95

προσώπων· ἀδικίαν γὰρ ἐφθέγξαντο ὑψηλῶς δηλονότι
λαλοῦντες καὶ πᾶσι τοῖς τῶν προσώπων ἀναξίοις
θεοῦ· ὑψηλὸς γὰρ ἡ ἀθεότης· ἢ ὡς οὐδὲν ὑψη-
λόν: — ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα
αὐτῶν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλ-
θεν ἐπὶ τῆς γῆς:

γὰρ μὲν τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ
κατοικοῦντα θεὸν σημαίνει· διὰ δὲ τῆς γῆς
τοὺς ἐπὶ γῆς οἰκοῦντας ἀνθρώπους· μόνον
οὐχὶ λέγων ὅτι ἐνίκησαν καὶ αὐτοῦ ἐπου-
ρανίου θεοῦ τὸ στόμα αὐτῶν βλασφημοῦντων
αὐτόν· καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἐκίνησε καὶ κατὰ τῶν
ἐπιγείων ἀνθρώπων· εὐτραπελοῦντες γὰρ καὶ
σπαταλοῦντες ὕβριζον μὲν τὸν θεόν· καὶ τε
κωμῳδοῦντες καὶ διέβαλλον πάντας
τοὺς ἀνθρώπους· ἢ διὰ τοῖς ἐναντίοις φιλοσο-
φοῦσι, ὁ λόγος ὅτι ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στό-
μα αὐτῶν· φιλοσοφῆσαι περὶ τοῦ θεοῦ βουλό-
μενοι· ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς
γῆς γεώδεσι δὲ καὶ μάταια περὶ τοῦ θεοῦ φλυ-
αρήσασα. ἢ καὶ διὰ τοὺς ἐν ἐκείνοις ἀστρο-
λόγους τὸ ῥητόν, ὅτι ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ
στόμα αὐτῶν περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ ἄστρων λέ-
γοντες· ἡ γλῶσσα αὐτῶν δὲ διῆλθεν ἐπὶ τῆς
γῆς ἐμπαίζουσα τῇ ληρῳδίᾳ αὐτῶν:

διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου
ἐνταῦθα· οὐ περὶ τὸ ῥητὸν ὡς
ἀπὸ προσώπου θεοῦ τέθεικεν ὁ προφήτης, ὅτι
διὰ τοῦτο· ἔπειτα διὰ τὴν ῥηθεῖσαν καὶ
τῶν ἐχθρῶν ἐπιστρέψει ὁ ἐν αἰχμαλωσίᾳ λαός
μου· ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα τὴν ἰουδαί-
αν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐντεῦθεν· ἐν ταύ-
τῃ γὰρ ὢν ὁ δαυὶδ ἔγραψε τοὺς ψαλμούς:

καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθή-
σονται ἐν αὐτοῖς· ἐπληρώ-
θησαν ὅσον γὰρ μετὰ προσζῶσιν· ἢ ὅσον γὰρ
ἀρετῇ ἐπλήρωσαν· ὅτι γηράσουσιν ἢ ὅτι εὐ-
αρεστήσουσι τῷ θεῷ· νοεῖται δὲ καὶ
κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὸ ῥητὸν ὅτι εὑρεθήσονται
ἐναντίοις αἱ ἡμέραι αὐτῶν πλήρεις γὰρ γενή-
σονται ὡς μηδὲν γὰρ πονηρίαν [illegible]

καὶ εἶπαν πῶς ἔγνω ὁ θεός

ὅσοι δὲ τοῦ λαοῦ μικροψυχότεροι καὶ ἀσθε-
νέστεροι πρὸς τὰ πολλὰ μέλλοντες βλέπειν
ἔλεγον πῶς ἔγνω ταῦτα ὁ θεὸς καὶ ἡ γνῶ-
χεῖ τὸ ἀλλ᾽ οὔπως οὐκ ἔγνω: —

καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ:

ὡς ἐξ ἀκούσματος ἐζήτησαν γνῶσιν ἡμῶν
εἰ οὐ πῶς γινώσκει: —

ἰδοὺ οὗτοι ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες
εἰς τὸν αἰῶνα κατέσχον πλούτου:

ὑπολογιζόμενοι ἔλεγον ὅτι ἰδοὺ οὗτοι
οἱ βαβυλώνιοι ἁμαρτωλοὶ ὄντες καὶ ὅμως
εὐθηνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα περι-
καὶ ἐκυρίευσαν πλούτου· ἤτοι εἰς τὸν αἰῶ-
να αὐτῶν ἐπὶ πολὺν χρόνον· ὅμοια δὲ τῷ
παρόντι ῥητῷ· καὶ ἱερεμίας ἐφθέγξα-
το πρὸς θεόν· εἰπὼν τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν
εὐοδοῦται: εὐθηνήσαν πάντες οἱ ἀθετοῦν-
τες ἀθετήματα, ἐφύτευσας αὐτοὺς καὶ ἐρρι-
ζώθησαν: —

καὶ εἶπον ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου:

ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐγὼ ὁ μικρολογώτερος καὶ
ἀσθενέστερος ἐσαλεύθην τοῖς ἐμαυτοῦ
λογισμοῖς, καὶ εἶπον ἐμαυτῷ· ἄρα δὴ
ἀκαίρως ἐδικαίωσα καὶ ἐποίησα τὴν καρδίαν
μου· καθαρίσας αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἀδικίας: —

καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου·

ἴσον τοῦτο σημαίνει
προείρηται ἐν κε ψαλμῷ· ἀπὸ [illegible]
πλέον ὅμοιος τῷ, καὶ εἶπον ἄρα δὴ ἀκαί-
ρως καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς διορίζεται· ἐπα-
πορητικῶς γὰρ καὶ τοῦτο ἀναγνωστέον: —

καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν·

ἐμαστιγούμην
ἐμαστιγούμενος νηστείᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ καὶ ταῖς
τοιαύταις δι᾽ ἀρετὴν κακοπαθείαις καθ᾽
ἑκάστην ἡμέραν: —

καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας:

ἔλεγχός μου ὁ παρ᾽ ἐμοῦ μοι κατὰ πρω-
ῒ προσφερόμενος· ἤλεγχον γὰρ ἐμαυτὸν
ὡς [illegible] καὶ ἀναξίως πολιτευό-
μενον: —

εἰ ἔλεγον διηγήσομαι οὕτως ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα:

εἰ ἔλεγον ἐν ἐμαυτῷ ὅτι ἐξηγήσομαι καὶ
τοῖς ἄλλοις οὕτως ὡς αὐτὸς ἐνενόη-
σα· ὅτι ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα
τὴν καρδίαν μου· καὶ τὰ ἑξῆς, ἰδοὺ
λοιπὸν ἀσυνθέτως ἐλογιζόμην τῷ

λαῷ· ἤτοι ὡς ἀσύμφορα καὶ ἀπαράδεκτα. γενεὰ γὰρ υἱῶν τοῦ θεοῦ ὁ Ἰσραὴλ τῆς λαός. οὕτω γὰρ καὶ ὁ θεὸς τοῦτον ὀνομάζει· υἱὸς πρωτότοκός μου Ἰσραήλ· καὶ υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα· καὶ ἄλλως γὰρ υἱοὶ τοῦ θεοῦ οἱ διὰ τῶν ἔργων αὐτὸν γινώσκοντες καὶ φυλάσσοντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· τὴν δὲ ... τὴν γραφήν, ἢ συνθήκας γράφουσι· τοὺς καὶ οὕτως· ὁμοίως πρὸς τοὺς ἑρμηνεύσαντας· ὅθεν πρόσθες· ὅτι λοιπὸν ὅσον ἐπὶ τοιαύτῃ μου διηγήσει παρέβησαν τὰς συνθήκας ἐν τῷ παρόντι λαῷ σου· τὰς πρὸς Ἀβραὰμ καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν τὰς ... τοῦ βεβαιῶσαι ἡμᾶς τελ... οἱ καὶ ... ἔσεσθαι. ἀσυνθετεῖ γὰρ λέγει καὶ τὸ παραβαίνουσι τὰς συνθήκας.

αἱ ἐλπίσαι γνῶθι τὸ ἀπορούμενόν μοι ... ρελκάγαρ τοῦτο.

ἄλλος ἔοικε τοῦτο δηλαδὴ τὸ γνῶναι τὸ ἀπορούμενον, πόνος πολὺς ἐστὶν ἐμοὶ καὶ χαλεπὸν διαγνῶναι.

ὅπως μοι ἐστὶν ἔρως ... τῆς ἰλημμένωνλα ζητοῦλα. τὸ γὰρ πρωτηρὰν ἡμερίαν ἀπολαβὼν γνώσομαι ὅτι οὐ μάτην ἐδικαίωσα καρδίαν μου καὶ τὰ ἑξῆς.

ροφῆς ταῦτα σαφῶς λέγει γὰρ ὅτι ... τοῦ συνήσω καὶ γνώσομαι ἐν τοῖς ... αὐτῶν· φησὶ τὴν ἁμαρτωλῶν Βαβυλωνίων· ὅταν τῆς αὐτοῖς ἐπελθεῖν καὶ τῆς εὐημερίας καὶ τὴν πολιτείαν. καὶ γὰρ νικήσας αὐτοὺς τὸν μὲν Ἰσραὴλ ἠχμαλώτευσεν, ἀποκατέστησεν τὰ Ἱεροσόλυμα. τοῦ δεδουλωμένα παντελῶς καθ᾽ ὑπερβολὴν ἀνδρ... γωνικῶς τὸ ἀλαστήριον τοῦ θεοῦ ἡ μέλλουσα κρίσις ἀφορίζουσα ἑκάστῳ τὰ πρὸς ἀξίαν. ἀλλὰ ζῶ γὰρ τὸ ἀφερίζω. ποτὲ γὰρ ἀκριβῶς οἱ κρατοῦντες μανθάνουσιν ὁποίων μὲν ἡ ἀρετὴ ὁποίων δ᾽ ἡ κακία.

ὑπεύθεν φανερῶς προφητεύει τὸν ὄλεθρον τῶν Βαβυλωνίων περὶ τὸν ... δοκεῖ. τὰ πλήθη καθ᾽ Ἑβραίους ἰδίωμα. ὅτι συμμαχοῦσαν τοῦ πλήθους τὰ ἄπορ. ἔθους ἦν τοῦ ἡτοιμασμένου.

παρθέντας πλοῦτον καὶ πᾶσαν εὐημερίαν αὐτῆς ...

ροῖδουν ... καταστροφὴν αὐτῶν ἀποθαυμάζει τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς ἐξαπίνης γὰρ τὸ αἰφνίδιον.

οὐ ἐξελίπον ἑρμηνεύοντι καὶ τὸ ἀπωλογητὸ ... παντων καὶ ἀμφοτέρους σημαίνοντα χαρὰς ἐπὶ τοῖς ἐμφαινομένοις τῶν διπλασιασμῶν τοῦ ὀνόματος.

ἀπὸ ... δηλονότι καθάπερ γὰρ ἐνύπνιον τις ἰδὼν ἐρασμιον ἐξεγερθεὶς ἄθυμος διὰ κενῆς ἀπολαύσας. οὕτω καὶ Βαβυλώνιοι παραδραμοῦσι τῆς εὐημερίας αὐτῶν μετὰ ... εὐπρογίσαι δοξοισι. ... γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη τρυφὴ ἐνυπνίοις ἔοικε διὰ τὸ ἀβέβαιον καὶ τὴν ταχεῖαν μεταβολήν.

... πολύγυσου τὴν ἰλημ. τὴν εὐημερίαν αὐτῶν ἀτιμάσας· ἐκείνη γὰρ τὴν εὐημερίαν αὐτῶν ἐκάλεσε διὰ τὸ μὴ κυρίως ἀναδοκεῖ· ἀλλὰ μὴ μάθῃ μόνον ἐπὶ τῆς καρδίας κων παρὰ τὸ ἐοικέναι λέγων καθ᾽ ἃ ... καὶ ἡ πολιτεία τοῦ λαοῦ ἡ καὶ ἡ ἄνω ἰλημ.

ὦ πυρὶ τοῦ θεοῦ μου ἀπόλω τῷ ζήλῳ. ἔφησε γὰρ ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ· ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν ἐκεῖνα γὰρ αὐτοῖς ἐπαναλαμβάνει.

... ἐπιθυμίαν διὰ τῶν νεφρῶν αἰνίττεται καθὼς προλαβόντες εἰρήκαμεν ἐν ἄλλοις πρῶτα γὰρ ἐπιθυμιῶν τῶν ...

ἀγαθῶν ὑστέρου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπεθύμησα φησὶ ζηλώσας τοὺς ἐχθρούς :~

οὕτω τὸ ῥητὸν καὶ τὰ ἑξῆς [illegible] ἐπάνω [illegible] ἐξουδένωσας [illegible] ἀπέρριψας ἀπὸ σοῦ [illegible] ἁμαρτίας μου καὶ διὰ τοῦτο [illegible] ἀπορούμενός μοι μὴ ἔχων τοῦ ἀπὸ σοῦ φωτισμοῦ [illegible] ἐξουδένωσας [illegible] ἀνεπιστήμων [illegible] :~

οἱ πονηρὰ [illegible] μου [illegible] οὐκέτι [illegible] ἐργασάμενα [illegible] ἀλλὰ [illegible] ἀπὸ [illegible] πραγμάτων [illegible] βουλήματα [illegible] ἔγνων γὰρ ὅτι [illegible] κρίσεως [illegible] ἐπαγγελία [illegible] παραδοθέντα [illegible] διαβεβλημένα [illegible] παραζωσθέντες [illegible] τοῖς ἀνοήτοις :~

[illegible] τὸ ἔσομαι σε [illegible] καὶ τὰς [illegible] καὶ οὐδέ ποτε [illegible] ἀφίσταμαι :~

[illegible] ἐπελάβου τῆς χειρός μου [illegible] τῆς [illegible] βαβυλωνίων καὶ τῆς δουλείας αὐτῶν [illegible] χειραγωγοῦ [illegible] σημαίνει ὅτι [illegible] ἐλάβου [illegible] :~

αὐτὸ θεοῦ μοι βουλὴ [illegible] βαθεῖα [illegible] αἰῶνος :~

[illegible] περὶ φανήμα [illegible] ἀσώδου πάλιν ἐχαρίσω· πᾶσα γὰρ [illegible] ἐπανόδου καὶ βασιλεῖ [illegible] ὁ κύριος [illegible] ἔθνεσιν [illegible] :~

[illegible] μοι [illegible] σπούδασον [illegible] καὶ παρὰ σοῦ τί ἔτερον [illegible] ἐπὶ [illegible] καὶ [illegible]

βοήθειαν· [illegible] γὰρ [illegible] ἐννοίας [illegible] ἐξέδωκα [illegible] πολλάκις [illegible] ἀφίσταμαι [illegible] καὶ [illegible] πλατυσμόν :~

[illegible] ἡ καρδία μου [illegible] πόθου σου καὶ ἡ σάρξ μου [illegible] ἀποστρεφομένη [illegible] εὐπάθειαν καὶ [illegible] ταλαιπωρουμένη :~

[illegible] μου [illegible] καὶ διὰ [illegible] :~

[illegible] ὁ θεὸς [illegible] μερίς μου [illegible] ὁ κλῆρός μου καὶ ὁ πλοῦτος [illegible] :~

[illegible] ἀπὸ θεοῦ, οὐ τόπῳ, ἀλλὰ [illegible] ἁμαρτίας [illegible] ἀρετῆς [illegible] ἁμαρτία [illegible] ἀπὸ θεοῦ [illegible] ἀπὸ φωτός· ὅσον [illegible] μακρυ[illegible] ἀπὸ θεοῦ· τοσοῦτον [illegible] ἀπώλεια [illegible] βεβαιοῦντος [illegible] ἀπώλειαν [illegible] :

[illegible] ἀπὸ θεοῦ [illegible] ἀπροστασίαν καὶ [illegible] θεραπείαν [illegible] ἱερεμίου φησὶν ὁ θεός· [illegible] ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου [illegible] καὶ ἐπόρνευσεν [illegible] καὶ πάλιν ἐμοίχευσε τὸ ξύλον καὶ τὸν λίθον· [illegible] καὶ [illegible] θεοῦ ὄνομα [illegible] τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φυλακτέον :~

ὁ [illegible] μὴ [illegible] καὶ μηδέποτε αὐτοῦ χωρίζεσθαι :~

[illegible] ἐπὶ τὸν κύριον [illegible] ἐμποδία μου· ἰδοὺ γὰρ ἐλπίσας [illegible]

ἀγαθόν μοι τὸ τοιοῦτον, ἀντὶ τοῦ ὠφέλιμον καὶ
κατὰ χρῆσίν μου:–

[illegible]

ω ἐπὶ
σκεπασθέντα μὲν διηγήσασθαι τὰς αἰ-
νέσεις σου, ἀντὶ τοῦ τὰ θαυμάσιά σου τὰ
ἄξια ἐπαίνου· ἢ καὶ ἄλλως ὡς τὸ ἐκ θεοῦ
γραφὴν τὰς ὀφειλομένας σοι αἰνέσεις· πάσας
δὲ ἀντὶ τοῦ ὅτι τοσαῦταί εἰσιν, ὅσαι καὶ αἱ
διηγήσεις τοῦ θεοῦ· ἐξαγγελῶ δὲ ταύτας
ἐπὶ ταῖς πύλαις σιών· ἀπὸ τούτου τῆς
ζαντος ὁ ῥοῦς προσωνομάζετο θυγάτηρ
ἡ αὐτὴ σιὼν λέγεται· ὡς ἡ δ' ἑσάνου· ἢ ἄρος·
καθ' ἑβραίους ἰδίωμα· φωνὰς δὲ ἐπὶ τὰς
τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ναοῦ συνέδρια ζεσθαι
καὶ διηγεῖσθαι· ἀναγωγικῶς δὲ τὴν σιὼν
ἐκκλησίαν ποιῶν ἐκκλησία· διὰ τὰ παράδοσιν τῆς
σὸν τὴν ἀνάληψιν:–

73 Περὶ μὲν τοῦ ἀσὰφ εἴρηται· συνέσεως δ' ἐστὶ
διὰ συνέσεως τοῖς ἐντυγχάνουσιν· περὶ γὰρ τῆς
ἐκ ῥωμαίων ἐσχάτης ἁλώσεως τῶν ἱεροσο-
λύμων διέξεισιν· φασὶ καὶ πρὸ τῆς ῥωμαίων
διαφόρως ἁλώσεως· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐ-
πεπόνθασιν· οἷον ἀποβολὴν διηνεκῆ ἐ-
μπρησμὸν τοῦ ναοῦ· καὶ καταλύσεως οἰκεί-
ας πολιτείας παντελῆ ... · καὶ τὸ φανερώτατον
δὲ προφήτην ἐναντίον ... ἐπὶ τέλει
ἀπαγγέλλουσιν ὁ ψαλμὸς τὰς παρ' ἰουδαίων συμ-
φορὰς εὐαγγελικῶς ἐστὶν ἡ ἱστορία:·

[illegible]

ω ὁ τέτευχεν μὲν προλέγει τὰ μέλλοντα γενέσθαι
προφήτης ἀξίους θαυμάσαι τὴν ἀγαθότητα
τοῦ θεοῦ· ὅτι προφανῶς τῶν ἰουδαίων ἀπαθῶς
ὁμῶς τὴν πρόρρησιν τῆς ἐσομένης συμφορᾶς
ἀποτρέπειν αὐτοὺς παρὰ τῆς εὐσεβείας καὶ
τῆς κατὰ τοὺς προφήτας μιαιφονίας· ἡ καὶ διὰ τῶν αὐ-
τεξουσίων τῆς γνώμης, ἀνεπιστρόφοι
μεμενήκασιν· φαίνεται δὲ ὁ ποικιλότατος ὁ προ-
φήτης ὑπεραλγῶν τοῦ λαοῦ· οἰκτίζει καὶ ἐλε-
εῖ ὡς πεπονθότα· ἡ καὶ προσωπον τῆς συνέσεως
ταῦτα φησί· οὐ κατ' ἀπόγνωσιν ἀποσεισμόν ἀλ-
λὰ καθ' ὅτι ... τοῦ ...
... ἀποδηλοῖ· πρὸ μὲν γὰρ ἀποθέτο μὲν
αὐτοῖς οὐκ ὅτε δὲ ἀλλὰ διὰ τῶν προφητῶν

ἔτι τὸν χρόνον ἀφορίζει καὶ τοῦ αἰχμα-
λωσίᾳ. τὸ δὴ καλὸ ὁ καὶ μὲν ...
... εἰσὶ παρὰ τοῖς ἑ-
βραίοις δηλοῦσι ... καὶ οἰκτρόν:·

[illegible]

Ἀπὸ ἤθους λυπηθέ-
ντος ταῦτα ... τὸ ὀργὴ ... θυμοῦ
ἀρχὴ ... ἡ μὲν γὰρ τοῦ ἐκ ...
προβάτων ... τὰ ἱερὰ λόγι-
α τῆς θεοπνεύστου γραφῆς οἷς οἱ καλοὶ
ζῶν ἀναστρέφονται ...:~

[illegible]

Ἀντὶ τοῦ
ἣν ἐκτήσω ὡς κτῆμα· ἀπ' ἀρχῆς ἀντὶ πρώην· ἀ-
ναγκαίως ὅτι καὶ ἄλλην ἑτέραν κτήσεσθαι φη-
σὶ ... ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν·

[illegible]

Καταλέγει τὰς προτέρας εὐεργεσίας· δηλοῖ δὲ
ἡ ῥάβδος, τὴν βασιλείαν· ὡς ἐν μὲν ψαλμῷ
προφητεύει· ἀντὶ τοῦ ῥάβδον κληρονομί-
ας σου· σκῆπτρον κληρουχίας σου ὁ ἐξέδω-
κεν ὁ ἀκύλας λέγει τῆς βασιλείας ἑβραίων,
ἤτοι τὸν βασιλεύοντα λαόν· κληρονομία δὲ
ἐστι τοῦ θεοῦ· ὅτι φησὶ ἐγενήθη
μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ ἰακώβ· σχοίνισμα κλη-
ρονομίας αὐτοῦ ἰσραήλ· ἐλυτρώσατο δὲ τοῦ
διαφόρως· ἐκ πολεμίων καὶ αἰχμαλωσιῶν:·

[illegible]

Τὸ ὄρος τὸ σιὼν τὸ
πολυύμνητον, τοῦτο ἐστίν· ἐν ᾧ κατεσκή-
νωσας τὴν δηλωθεῖσαν ῥάβδον τῆς κληρονο-
μίας σου ἢ ἐν ᾧ κατεσκήνωσας σύ· τὸ δὲ
ἐν αὐτῷ περιττόν· καθ' ἑβραϊκὸν ἰδίωμα· ἢ
ἐν ᾧ αὐτῷ· ὡς τὸ, οὗ ἀρὰς τὸ στόμα αὐτοῦ
... προβάλλεται τὸ ὄρος ... πάν-
τως ἀνατεθὲν τῷ θεῷ:·

[illegible]

Καταβαλλέ-
τω ἐπ' ἄρσεως τὸν ἐχθρόν, τέλειον· ἐλθόν-
τας γὰρ τὴν ἱερουσαλὴμ ἀλαζονικῶς ... ναὸν καὶ
ἀνοσίως ἐφονεύθησαν κατὰ σοῦ· ἔπα-
ρον δὲ τὰς χεῖράς σου ἀπὸ ... ἐκ μεταφορᾶς
τῶν κινούντων τὰς χεῖρας αὐτῶν· ἐπὶ τὸ
καταβαλεῖν τὸν ἐχθρόν:·

[illegible]

ἄθρουν μὲν ποῦ ἐστι λέξις· ὅλον δὲ τὸν ναὸν ἅσσον πολλὸ παροιμῆσας πολὺ πρὸ πῶς αὐτὸν ἐξετρίψε· τὸ δὲ ὅσα, ἀντὶ τοῦ φεῦ πόσα·

καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου

ὅρα δὲ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ παραλέξεως ἐν μέσῳ γὰρ πάσης τῆς ἰλημ ὅτι πρὸς ἐπολιόρκησαν· ἑορτάζοντας αὐτοὺς εἶλον· καὶ ὁρᾶς ὅτι ἐν ἑορτῇ τοῦ πάσχα τὸν σωτῆρα σταυρώσαντες καὶ αὐτοὶ δίκας ἀπετίσαν·

ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὡς εἰς τὴν ἔξοδον ὑπεράνω

σημεῖα τὸν πολέμου· τὸ σημεῖον· ὡς κατὰ ὡς ἐπὶ τῶν προπορευομένων προστάγματι γινώσκεσθαι ποία τίς ἡ φάλαγξ ὅπερ ἡμεῖς σημαίαν καλοῦμεν· ταῦτα οὖν αὐτῶν τὰ σημεῖα ἀετοῦ καὶ φαλαγγίσας στήσαντες ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς· ἢ οὕτω· ἔθεντο τῶν σημείων ἐπάνω αὐτῶν περιτρέψαντες τὸ ναὸς· ἔξοδον δὲ τὰ τοιαῦτα αὐτῶν σημεῖα, σημαντικὸν ἀντὶ τροπαίου· καὶ οὔπω ἔγνωσαν οἱ ἐνδον, ἐπὶ τῆς ἑορτῆς ἀσχολούμενοι· ἢ καὶ οὐκ ἔγνωσαν αὐτοὶ οἱ ἐχθροί· πῶς εἷλον τὴν πόλιν ὅτι οὐκ ἐγνώκασι ζηλοτυπήσαντος τοῦ θεοῦ τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ διὰ τὴν κατὰ τοῦ χριστοῦ μιαιφονίαν αὐτῶν·

ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό

δρυμὸς ἐστὶ μέγα ὄρος ξυλοφόρος ὕλη ἐστὶ δὲ κατὰ ἑλληνικοὺς δρυμοὺς ξύλων, φησὶ καθελόντες τὸ παντελὲς τὰς πύλας αὐτῆς· τὸ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ πάσας·

ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν

ἐν πελέκει μὲν τὰς ξύλινας θύρας τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως καὶ ὅσα ἐν ξύλοις· ἐν λαξευτηρίῳ δὲ τοὺς τοίχους καὶ τὰ τείχη καὶ ὅσα ἐν λίθοις· τὸ λαξευτήριον γὰρ λιθουργικὸν ἐστὶν ὄργανον· καὶ ὅσα τὸ τεχνητὸν ἐστι καὶ τοίχους καὶ τείχη· καὶ ὅσα τὸ κατὰ γῆς ἐπὶ τὸ ἔδαφος· κατέρραξαν, ἀντὶ τοῦ κατέβαλλον·

ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου

ἁγιαστήριον θεοῦ τὸν ναὸν ὀνομάσας ὡς ἐν τούτῳ προλαβόντα μῶν ἀρχή·

εἰς τὴν γῆν ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου

ἐβεβήλωσαν, ἤγουν βέβηλον καὶ ἄναγνον καὶ ἀσεβῶς κατέρριψαν, ἀντὶ τοῦ κατέβαλον τὸν ναόν· ἀκριβῶς δὲ ἐπὶ αὐτοῦ σκήνωμα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ· ἢ γὰρ οὐδὲ τοῦ ἀπεριγράπτου· ἀλλ' ἡ ὡς περιφραστικῶς, τὸ τοῦ ὀνόματός σου ἀντὶ τοῦ ναοῦ σου·

εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἡ συγγένεια αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό

εἶπον πρὸς ἀλλήλους ὁμοῦ πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἐχθρῶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ καρδίας ὅλης καρδίας καὶ πάσης προθυμίας· τὸ γὰρ δεῦτε ἐμποδίζονος ἐστίν, ἀντὶ δὴ ἕτοιμοι ἦσαν τὸ ἐνεργεῖν· ἀμήν τις τούτοις συμβουλευτικὴν ἀλλ' ἐπιτρεπτικὴν ἐκλάβοι· ὥστε ἀρξώμεθα· τὸ δὲ εἶπον, ἀντὶ ἐλογίσαντο·

δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς

ὡς νομίζοντες καλλύνειν τὰς τοῦ θεοῦ ὑπὲρ οὗ οἱ ἰουδαῖοι σέβονται· τοῦτο δὲ καὶ κατορθώσαμεν· ἀφανίσαντες τοὺς νόμους καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν· ὁ δὴ καὶ τοῦ θεοῦ συγχωρήσαντος πεποιήκασι·

τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν

σημεῖα λέγονται δὲ αὐτοὺς θαυματουργηθέντα τὸν θεὸν αὐτῶν· ἡμᾶς πρὸς οἱ τοῦ πολιορκήσαντος, οὐκ εἴδομεν· οὐδὲν γὰρ τότε τοιοῦτον καθ' ἡμῶν ἐτεροτουργήθη·

οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης

ὁ ἔστιν· ἀντὶ τοῦ ὃς τὸ ἐξῆς καὶ ὄντως τοῦ ἔλεγον, οὐκ ἔστιν ἐναντίος φησὶ προλέγων τὰ καθ' ἡμῶν καὶ παραθαρρύνων αὐτούς·

καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι

ἀντὶ τοῦ λοιπὸν οὐ γνώσεται τὰ καθ' ἡμᾶς ὅπως ἔχομεν· τὸ γὰρ ἔτι τοῦτο, ἀντὶ τοῦ λοιπόν·

ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός

ὀνειδιεῖ ὅτι ὀνειδίζει ἡμᾶς καὶ ὡς ἀσθενεῖς·

παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος

βλασφημῶν μέχρι πότε παροξυντικὰ ῥήματα κατὰ τοῦ θεοῦ· ἢ καὶ σὺ μακροθυμίας παραχωρεῖ αὐτοῖς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν·

ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου

ἀραιῇ ῥητέον τό, ὡς τῆς· ὅπως πολλάκις
τοῦ ταλκάνου, ὑποφαίνει τὴν διήγησιν τῆς
ἰουδαίων ἀποβολῆς· τὴν αὐτὴν δὲ παράλειψιν
καὶ δόξαν καὶ [illegible] πρὸς μωάβ [illegible] ὅτι
ἀγαθῶν θησαυρός· παρὰ δὲ δεξιά, μὴ δὲ τὴν
κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐνέργεια· ἐστὶ δὲ ὄγκος τοῦ
ῥητοῦ ὅτι διὰ τὴν ἀγαθὴν τιμὴν καὶ μέχρι
καιροῦ μὲν διδόναι [illegible] ἡ ταῦ ῥῆσις ἀποστρέ
φεσθαι τοῦ καὶ τὴν μὲν διδοῦσαν χάραγμα
κέντρον τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ μὲν πρὸς μὲν δώσει·

ὁ πρὸ αἰῶνος, οὐκέτι κύ
ριον λέξιν· ἀλλὰ καὶ [illegible] ἀντὶ ἐξ ἀρχῆς·
πῶς γὰρ πρὸ τῶν αἰώνων μετὰ τὴν αἴσθησιν τῆς
κτίσεως παραστῆσαι ἡ ἡμῶν βασιλεία ἡ
αἰώνια γονῆσαι, τὴν ἐντεῦθεν ζωήν ἵνα φησὶν
τὴν πρὸ τῆς ἡμετέρας ζωῆς ἕτοιμα ἐκ προ
γόνων καὶ βασίλειον τοῦ γένους ἡ μὲν δύναμις
[illegible] τοῦ αὐτοῦ· τὸ πᾶν γε
γενημένον πέρασι σοφοὺς προγόνους αὐτῶν·

ὁ ἐν μέσῳ τῆς γῆς, ἀντὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν·
ἐν φανερῷ λέγει δορίαν τὴν ἐκ τῆς ἐν αἰγύπτῳ
δουλείας ἐλευθερίαν τῶν ἰουδαίων·

τε ρέωσας ταδ[illegible]
αι ρεθεν [illegible] τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης
φησὶν ἐκ δεξιῶν καὶ τὸ τάχος ἐξ εὐωνύμων
τῆς [illegible] τὸ ῥόω δὲ τὸ [illegible] συνέχε
σθαι:·

ῥάκη [illegible]
[illegible] ὀνομάζει τοὺς αἰγυπτίους διὰ
τὴν πονηρίαν· κεφαλὰς δὲ [illegible] τοὺς ἀπο
στολεύοντας ὄπισθεν τῶν ἰσραηλιτῶν στρατη
γοὺς καὶ ταξιάρχας· καὶ λοχαγούς· ὡς ἄρ
χοντας, ἀρχὴ γὰρ ἡ κεφαλὴ τῶν ἄλλων μελῶν·
οἳ πάντες ἐπικλύσαντος αὐτοῖς τοῦ ὕδατος,
συνετρίβησαν ἅπαντες ἀπώλοντο·

ῥάκη ταῦτα ἐνικῶς
τὸν φαραὼ φησί· θλάσας δὲ κεφαλὴν δὲ τὴν συν
τριβὴν τῆς ἀρχῆς καὶ βασιλείας αὐτῶν·

ἰθίοπες γὰρ ὁ
μοροι τοῖς αἰγυπτίοις ὄντες· καὶ πά
τους [illegible] ἐπιβουλεύειν ἐπὶ τὴν τοῖς αἰ
[illegible] ἐπὶ δρακόντων ἐ
λη[illegible] τῷ αἰγύπτῳ [illegible] ὑπολοίπ
ἐν [illegible] μάχαιρας καὶ ἔφαγεν ἔδωκας δὲ
αὐτὴν ἐξέδωκας· διὰ δὲ τοῦ φαραὼ καὶ
πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν ὑποσημαίνει·

ἰσραὴλ ζῶσαν ἔδω
κας [illegible], τό, ἀπὸ τῆς πέτρας ἐξερρύη ὕ
δωρ· καὶ πηγὰς [illegible] διὰ τὸ βλύζειν·
χειμάρρους δὲ διὰ τὸ σφοδρὸν τὴν φοράς·
πλὴν [illegible] ἀμφοῖν [illegible]
ἑβραίοις [illegible] μακρὸς
[illegible] ἐξέδωκαν·

ὁ ἠθάμ, ἀρχαίως ἑρμηνεύεται ὅσον [illegible]
λέγεται [illegible] τῶν σοδόμων καὶ γομόρρας [illegible]
[illegible] ἀπετέφρωσεν· [illegible] παρανο
[illegible] ὁ [illegible] ἀνέδωκας
[illegible] ἐξήρανας [illegible] παλαιὰ [illegible]
[illegible] ἠθέλησας [illegible]
λοιπὸν [illegible] τὸ ἠθάμ, ὄνομα τόπου φησί· οὐ
πόρρω τῆς [illegible]· οὗ [illegible] πρὶν ἀρδευόμενον
ὕδωρ ἐπὶ τῆς [illegible] τῆς [illegible] καὶ
αὐτοὶ ἐξηράνθησαν ἐκ θεομηνίας:

ποτ[illegible] ἰδικῶν παράδοξο
ποιῶν ἐπὶ [illegible] προνοί
σου [illegible] φησὶ [illegible] καὶ
τῶν σῶν προσταγμάτων δουλεύουσι:

αὐτὴν τὴν ἀνατολὴν τῆς
ἡμέρας, ἤτοι τὸν ὄρθρον· καὶ [illegible]
αὐτὴν ἐποίησας διὰ δὲ τοῦ ἡλίου
καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας [illegible]·

[illegible] πολὺ
ἐπὶ τῆς [illegible] καρπούς· ὥσπερ γὰρ τὸ ἔπος·
καὶ [illegible] ὧραι, [illegible]
[illegible] τοὺς ὅρους· [illegible], τό, [illegible]
[illegible] καὶ τοῦ [illegible] ἐκ τούτου [illegible]:

οὕτω γὰρ τῶν ὡρῶν· τὸ μὲν ἔαρ γεννητι-
κόν· τὸ δὲ θέρος τελεσιουργόν· διὸ καὶ τῶν
δύο μόνων ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐμνημόνευσε·
τὰς ἄλλας δυνάμει συμπεριλαμβανομένας τοῦ
ὡς μερῶν αὐτοῦ καὶ αὐτῶν· τὸ δὲ αὐτὰ παρεί-
κεν· ἐπειδὴ ἡ σύνταξις καὶ οὐ ταῦτα
ἔπλασας αὐτά· τὸ θέρος καὶ τὸ ἔαρ· ἰδίως
ἀφορῶσι πρὸς τὸν ἐπαξέ τὸ θέρος:-

ἐν προοι-
μίοις τοῦ ψαλμοῦ ἀπὸ μνήσθητι τῆς
συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς· τὸ αὐτὸ
νῦν ἐπανέλαβε:-

τι τοσ· ὁρῶ καὶ στρα:-

ὡς αὐτὸν παρελκ μὴ φρο-
νοῦντας περὶ θεοῦ ὀρθῶς· τὸ δὲ τοῦ παροξύ-
νειν προφανῆ μικρὸν ἄνω:

ρο ἐαρακωστὰ καθαρῶν Ἰουδαίων ὁ προφήτης
ἱκετεύει μὴ παραδοθῆναι αὐτοὺς τοῖς
Ῥωμαίοις· ὡς θηρίοις καὶ διὰ τὴν ἀγριότητα καὶ
τὴν ἀπανθρωπίαν· ἀπὸ τοῦ μέρους δὲ τὸ πᾶν ὄντε
δηλῶσαι ὡς ἐκ μέρους τὸ πᾶν καθὼς
προειρήκαμεν· ἐξομολογουμένην δὲ αὐτὴν
εὐχαριστοῦσαν σοι:-

διαθ(ήκη)
τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι τῆς ψυχῆς δὲ τῶν πενήτων
αὐτοῦ τοὺς πένητάς σου· περιφραστικῶς
ἢ καὶ ἀναλογικῶς· πένητας δὲ αὐτοὺς κα-
λεῖ τοὺς Ἰουδαίους ὡς τηνικαῦτα πᾶ-
σαν ἔνδειαν ὑπὸ τῆς ἔξωθεν πολιορκίας
καὶ παρακαθημένων ἐχθρῶν καταστησομένους:-

ἣν διέθου τῷ Ἀβραάμ· καὶ τοῖς προγόνοις
ἡμῶν ὡς καὶ ἀλλαχοῦ προλαβὼν ψαλμοῖς εἴ-
ρηκεν· γένεται τῷ σπέρματί σου· ἣν συνέθε-
το προειρήκαμεν καὶ μὴ παρίδῃς ταύτην:-

ὅτι τὰ ἐσκοτισμένα τῆς γῆς κτήματα ἄπω
οἱ ἐσκοτισμένοι Ἰουδαῖοι τοῖς πάθεσι·
ἐπληρώθησαν οἴκων ἀνομιῶν· τοῦ τῆς ὕλης
φόνου ἀνομιῶν· τὸ γὰρ οἴκων ἀντὶ τοῦ πλή-

ἔλαβεν· ὡς μετὰ πρὸς· καθάπερ ὁ προφήτης δηλοῦ-
σαι πλῆθος τοῦ λεγομένου ὁ δὲ ναὸς ...
:-

καιροῦ τῆς πολιορκίας παρακαθημένους
τεταπεινωμένους δὲ καὶ κατῃσχυμμένους ἐν τῷ
μὴ ἀποστραφῆναι:-

δηλωθέντας ... ἄνω μικρὸν ἐν τῷ τοὺς
λαοὺς τῶν πενήτων σου προειρήκαμεν· οἱ Ἰου-
δαῖοι ... σωθέντων, καὶ οὐ
... πολέμιοι:-

καὶ γὰρ συνέστησαν σου καὶ τῆς ἐχθροῦ ὕβρεις
οὐ κατὰ γὰρ αὐτοὺς ... ἀλλὰ
πρὸς σὲ καὶ σε διέβαλον ὡς ἀσθενῆ καὶ
ἄλλος ἢ τοῦ λαοῦ δίκης ...

ἄφρονος τοῦ ... καὶ πᾶν τὸ στρατιώτην
αὐτοῦ ... καὶ ἀνωτέρω ... ὅτι
... λαὸς ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου
τοῦ ... τοῦ ὅλην ...
ἀτόπων τοῦ ἀδικ...:

τῶν ἱκετῶν σου
... ἔκ... ἐφημ...
δὲ ... γράφων τοῖς ἱκέταις σου ...:

ἀνέβη
τοῦ ... ὑψώθη ... ἀνέβη
ἐγὼ ... στύλους
... τοῖς ...
... καθάπερ ἐφεξῆς ψαλμῶν· ἀλλ' οὕτω
μὲν κατὰ τὴν Ἑβραίων ἐκδοχήν, ἀληθέστερον
τὰ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ τοῦ λεγομένου ἀρχαιοτέραν ἐν
μέσῳ τῆς γῆς ..., ἀρχὴν ἀνατολ(ῆς)
... ἐναντίως
τῆς ... ἐλευθερώσας ἡμᾶς καὶ ὑπὸ
... τῆς σωτηρίας ὁδόν· ... ἐν μέσῳ
τῆς γῆς ... ἐν πάσῃ τῇ γῇ ... καὶ
τὰ Ἱεροσόλυμα μέσον τῆς γῆς ...
... ἐκραταίωσε καὶ τὴν θάλασσαν ὁ
ἐστι κραταιὸς καὶ ... ,
ποιεῖ, τὸ ὕδωρ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

ἰθαμαρ αὐτὰ γὰρ τοῦ καὶ μιχαία ἐκάλεσεν ἀπὸ
πρόσωπον· καὶ ῥίψεις πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης· θάλασσαν δὲ
λέγει ὡς ὑποδεχομένου τοὺς ὀρεῖς πολλοὺς τῆς
ψυχῆς τοῦ μαστιζομένου· καὶ ὡς ἀποκαθαί-
ρον· καὶ ὡς μέγιστον διὰ τὴν γὰρ καὶ
ἡ θάλασσα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων·
καὶ δράκοντας μὲν ἀνάγει οἱ δαίμονες·
δράκων δὲ ὁ ἄρχων αὐτῶν διάβολος· ὧν τὰς
κεφαλὰς συνέτριψε καὶ συνέθλασεν ἐν
ὕδατι τοῦ βαπτίσματος· κεφαλαὶ δὲ
τοῦ φονικὰ ἀναμάρ· εἰσὶ γὰρ τοῦ φθο-
ποιὸν ἰὸν ἐναποτεθησαυρισμένα
χουσιν αὐτῶν διαφθαρέντων· ὑπὸ τοῦ βαπτίσ-
ματος· οὐκέτι ζῶσι ἐν ἡμῖν· οἱ τοιοῦτοι
δράκοντες· λαοὶ δὲ αἰθίοπες οἱ μελανωθέντες
πρὶν τὰς ψυχὰς, τῷ ῥύπῳ καὶ τῷ καπνῷ
τῶν ἁμαρτιῶν· οἷς βρῶμα ἐστὶν
παραγαλωμα γίνεσθαι δέδωκε τὸν νοητὸν
τοῦτον δράκοντα· μετὰ τὸ βάπτισμα
δηλονότι· διέρρηξε δὲ· ἤτοι ἀνέδωκε πη-
γὰς καὶ χειμάρρους διδασκαλίας· πνευμα-
τικὴν πρὶν ἐρήμῳ οἴκου μετὰ τῶν ἐθνῶν· πη-
γὴ διὰ τὸ ἀένναον καὶ καθαρὸν καὶ ἡδύ-
τον· χείμαρρος δὲ ὡς ἐν τῷ λέγειν ψαλμῷ
ἀρεῖ· ποταμοὺς δὲ ἠθάμ· αἱ ἰουδαί-
ων προφητικαὶ ἀπαρχαί· ὅσον πρὸς
τὰς ἐν χριστιανοῖς νῦν· ὃ ἐξηράνθησαν γὰρ
διὰ τὴν κακίαν αὐτῶν· ἐπιλειψάντων τῶν
προφητῶν· ταῦτα ἐξῆς δακρύσατο τοῦ χριστοῦ
ποιητὴν καὶ κύριον τοῦ παντός· μνήσθητι τῆς
σωτηρίας αὐτῆς· τῶν ἐν· καὶ μὴ ἐκκλίνῃς
παλαιάς· ἐχθρὸς δὲ ὠνείδισε τὸν κύριον· ὁ
ἰουδαῖος καὶ ἕλλην, ὡς μὴ ὄντα θεόν· καὶ τε
ἀσθενῆ καὶ ὅσα ὑβριστικά· καὶ λαὸς
ἄφρων ὁ ἑλληνικὸς καὶ ἰουδαϊκός· θηρία
δὲ οἵ τε ἰουδαῖοι καὶ ἕλληνες καὶ οἱ δαίμονες·
πένητες δὲ οἱ χριστιανοί· ὡς καταλιπόντες πάντα
καὶ ἀκολουθήσαντες τῷ χριστῷ· καὶ ἁπλῶς ὡς
ἐν τῷ θ ψαλμῷ προείρηται· διαθήκη δὲ
τοῦ χριστοῦ· καὶ ἀλλαχοῦ τὴν βοήθειαν· ἐ-
πεί, καὶ τὸ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ
πάσας τὰς ἡμέρας· ἐσκοτισμένοι δὲ τῆς
γῆς πάντες οἱ ἄπιστοι μὴ δεχόμενοι ἰδεῖν τὸ
φέγγος τῆς ἀληθείας εἰσὶ ἐξῆς ἁρμόδιοι:~

ἑορτῆς
ἔχων ὁ ψαλμὸς τῆς ἐν συντελείᾳ τοῦ
κόσμου δικαίας τοῦ θεοῦ κρίσεως καὶ τι-
μωρίας μὲν τῶν ἁμαρτωλῶν· τιμῆς
δὲ τῶν δικαίων· παρεγγυᾶται πάντας
εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς ὁρᾶν καὶ μὴ δια-
φθείρειν ἑαυτοὺς ταῖς ἁμαρτίαις· τὸ γὰρ
δὲ τὸ μὴ διαφθείρῃς· μὴ διὰ ἁμαρτιῶν
ἀπολέσῃς· ἐπιγέγραπται τοῦ ἀσάφ καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης
ἐπιγραφῆς εἴρηται μὲν ἐν τοῖς προοιμίοις
τοῦ βιβλίου τῶν ψαλμῶν· συντέθη-
σε καὶ οὗτος ὁ ψαλμὸς πρὸς τὴν ἐν βαβυ-
λῶνι δορυαλώτων:· I
ἐξο

Εὐχαριστήσομέν σοι ἐλευθερωθέντες τῆς
δουλείας· ἢ ἀναδίπλωσις τοῦ ἐξομο-
λογησόμεθά σοι ἐπὶ τάσει ἢ βεβαιώσει
παρίστησι τῆς εὐχαριστίας:·

Καὶ διὸ βοήθειαν ἐπικαλεσόμεθα τὸ ἐξου-
δενιασθὲν παρὰ τῶν ἐχθρῶν ὄνομά σου·
ἐπ' αὐτοῖς μὲν οἱ ἀρχὴν πιστεύσαντες προ-
σῆκαν ἢ τοῦ καιροῦ λόγον οἷς ἐπεκλήθη
τὸ ὄνομα τοῦ χριστοῦ· χριστιανοῖς προ-
σαγορευθεῖσιν:~ II

Οὗτος ὁ στίχος κεῖται καὶ ἐν τῷ θ ψαλμῷ:·

ὅταν λάβω καιρόν·
τινὲς τῷ προλαβόντι στίχῳ προσάπτουσι
λέγοντες· ὅτι διηγήσομαι πάντα τὰ θαυ-
μάσιά σου· ὅταν λάβω καιρὸν τοῦ διη-
γήσασθαι ὅταν ἀπαλλαγῶ τοῦ πολέμου· ἀκου-
στέον δὲ τῶν ἐξῆς ἐστὶ συνάπτεσθαι· εἰσάγεται γὰρ
ὡς ἀπὸ τοῦ χριστοῦ τὸ ῥητὸν λεγόμενον· μηδὲ λέγω
ψυχὰς περὶ τῶν ἐθνῶν· ὅταν λάβω καιρὸν
τῆς κρίσεως δικαίως κρινῶ· καὶ τοὺς ἀδίκους
οἳ καὶ τοὺς ἀδικήσαντας ὑμᾶς, τὸ λάβω λέγει
εὐσεβῶς ὅτι οὐ παρέτρεχον· ἀλλ' ἀπε-
καρτέρουν ὡς θεὸς καὶ ἠνείχετο τοῦ θεοῦ:· III

ἡ ζῆσις ἐστὶν ἡ διαλε

7
14

ὡς τῆς [illegible], ἐτάκη σὺν ἐρχομένης
τῆς κρίσεως· ἡ γοῦν τακεῖσα ὁ οὕτως γὰρ
φησὶ καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· ἀλλὰ καὶ πάντες
οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· πάντες γὰρ ἀποθα-
νοῦνται:~

[illegible] μου κελεύσει
ἐτάκη· διότι ἐν ἀρχῇ ἐγὼ ταύτην ἐκτίσα·
στύλους δὲ αὐτῆς [illegible] τοῦ στερεωθῆναι αὐτὴν
προσταγῇ τοῦ θεοῦ καὶ διαβεβαιοῦσθαι
ἐπ' οὐδενὸς ἕδρας μένει· ἔστι δὲ καὶ ἄλ-
λως [illegible] τὴν φθοράν· ὅτι
ἐφθάρη μὲν ἡ γῆ ταῖς εἰδωλολατρεί-
αις καὶ ταῖς ἄλλαις ἁμαρτίαις τῶν ἀνθρώπων·
ἀλλ' ἐγὼ [illegible] ἐπὶ τῆς ἀποδημίας
τοῦ πλάσματος ἐστερέωσα τοὺς ἀποστόλους·
τούτους γὰρ νοητέον στύλους τῆς οἰκουμένης· ὡς
ταῖς ἑαυτῶν διδασκαλίαις ὑπερθεμέλιον(?)·
καὶ στηρίζοντας τοὺς ἀπανταχοῦ πιστούς·
οὕτω γὰρ αὐτοὺς καὶ ὁ μέγας Παῦλος
ὀνομάσας ἔγραψεν· οἱ δοκοῦντες στύλοι
εἶναι· τινὲς δὲ τὴν γῆν, τὴν ἐκκλησίαν φασὶν
ὅτι ἐτάκη ὅτε ἐπολιορκεῖτο· καὶ
πυρὶ παρεδόθη ὑπὸ Ῥωμαίων· καὶ οὕτω
δὲ στύλους αὐτῆς [illegible]· στύλους
[illegible] ῥυσθέντας αὐτῆς· αὐτὴ δὲ ὡς ἐξ αὐτῶν
ὡρμημένη· ἢ καὶ ὅτι μετὰ τὸ τακῆναι
στερεωθήσονται τοῖς στύλοις τῆς πίστεως:~

IV [illegible] τοῖς παρανομοῦσι· μὴ
παρανομεῖτε· καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι·
μὴ ὑψοῦτε κέρας·

[illegible] ἀρεῖ μελλούσης, φησὶν ὁ προφήτης
ὅτι [illegible] ἁμαρτωλῶν φανερῶς τοῖς παρανομοῦ-
σι· [illegible] αὐτοῖς μὴ παρανομεῖτε· καὶ
αὖθις τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε τὸ
κέρας· [illegible] μὴ καυχᾶσθε· μηδὲ
ἐπαίρεσθε ὡς ἐπὶ μεγάλοις κατορθώ-
μασι ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· τοῦτο
γὰρ ἀνωτέρω· τοὺς αὐτοὺς δὲ λέγει παρα-
νομοῦντας καὶ ἁμαρτάνοντας ἐκ παρα-
λλήλου· πολλαχοῦ δὲ τῶν ψαλμῶν τὸ κέ-
ρας τίθησι· ποτὲ μὲν ἀντὶ δυνάμεως·
ποτὲ δὲ ἀντὶ καυχήσεως· τὰ γὰρ κερασ-
φόρα ζῶα ἐν τοῖς κέρασιν ἀμύνονται
V καὶ γαυριῶσι:~ μὴ ἐπαί-
ρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν·

ὡς αὐτὸ λέγεται πᾶσι τοῖς ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις:~
[illegible]
οὐ ποταπὸν τοῦ λέγειν
[illegible] τὴν ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν·
ὃ κεῖται ἐν τῷ οβ΄ ψαλμῷ:~ VI
[illegible]
ἐξόδους μὲν καλεῖ
τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολὴν· ἀπ' ἄκρου
γὰρ φησὶ τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ·
δυσμὰς δὲ τὰ δυτικά· ἐρήμους δὲ ὄρη, τὰ
νότια καὶ βόρεια κλίματα· κατὰ
μεσημβρίαν καὶ ἄρκτον· ταῦτα γὰρ
ἔρημα ἀνθρώπων· τὸ μὲν διὰ ὑπερβολὴν
ψύχους· τὸ δὲ θέρμης· ἀπὸ κοινοῦ δὲ
τὸ ῥῆμα· λείπει γὰρ τὸ ἐλεύσεται· οὐκ
ἐλεύσεται φησὶν ἀπ' οὐδενὸς κλίματος τῆς
γῆς ἐντεῦθεν καιρὸς τῆς μελλούσης κρίσεως· διὸ
μηδὲν φαῦλον ποιῆτε· ποιοῦντες δὲ
μὴ οἴεσθε λανθάνειν· [illegible] τίθησι
καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ δεῖν λανθάνειν·
[illegible] θεὸς κρι-
τής· ὁ πάντα εἰδὼς καὶ πρὸ γενέσεως
αὐτῶν:~ VII
[illegible]
ὃν μὲν ἀπιμάζει(?)
τοῦτον δὲ τιμᾷ κατὰ τὴν οἰκονομίαν τῶν
βεβαιωμάτων ἑκάστῳ καὶ τὸν λόγον τῆς
δικαίας αὐτοῦ κρίσεως:~
[illegible]
[illegible] κεράσματος·

ἐμφορικῶς ὁ ψαλμὸς λόγος καὶ χαρακτῆρα μὲν
[illegible] καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ποτήριον
δὲ οἴνου τὸ μέτρον τῆς τιμωρίας· οἶνος
γὰρ νῦν ἡ τιμωρία· διότι παραπλησί-
ως οἴνῳ ἀφαιρεῖται τὸν νοῦν δυνά-
μενον· καὶ ἐκλύει τὰς ἁρμονίας· καὶ ποιεῖ
σφάλλεσθαι· ἄκρατος δὲ οὗτος ὁ οἶνος·
ὡς αὐστηρὸς καὶ ἀπότομος· καὶ ἀμιγὴς
φιλανθρωπίας· ἀλλ' αὐτοῦ τὸ μὲν τὸ ποτήριον
οἴνου ἐστὶν ἀκράτου· ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
καὶ ἕτερον ποτήριον πλῆρες κεράσματος
μὴ συναπτεῖν τὸ ὅτι πρόσθεν ῥηθέν·
ἀλλὰ καθὼς αὐτὸ ἀσυνδέτως ἀνα-
γινώσκε· τοῦ καὶ συνδέσμου· ἐλλεί-
ποντος μὲν συνεξακουομένου δὲ ἐλ[illegible]

198

τας· καὶ ἐπὶ τούτου· τὸ ποτήριον ἐν
χειρὶ κυρίου, πῶς ταράσσει καὶ αὐτῶν καὶ ἀκρά-
του ἔχων καὶ κεράσματος ὁ τῆς διδασκαλίας δηλῶ
VIII τὸ ἐπαγόμενον :~
Ἀνέχεεν
ἐκ τοῦ μέτρου τῆς ἀκράτου τιμωρί-
ας εἰς τὸ μέτρον τῆς φιλανθρωπίας ὥστε
ποιῆσαι κρᾶμα· καὶ ποτίσαι πάντας τοὺς ἐ-
λάττον ἁμαρτάνοντας καὶ τοὺς ἰασίμους:~
Τρυγίας
γὰρ μᾶλλον τὸ τέλος τῆς ἀκράτου τιμωρί-
ας ἐστὶ κόλασιν ἥτις ὑπελείφθη τοῖς ἀ-
μέτρως πλημμελήσασι καὶ τοῖς μὴ μετα-
μελομένοις ἀποθνήσκουσιν:
Πίονται τὴν τρυγίαν
ἁμαρτωλοί· οὓς λέγει τοὺς ἀνεπιστρόφως
IX ἁμαρτάνοντας :~
Ἐλευθερωθεὶς τῆς
δουλείας τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀγαλλιάσομαι μὲν ἐπὶ τῇ
ἀπαλλαγῇ τῆς ἀνίας, ψαλῶ δὲ εὐχαριστῶν :·
X
Τῶν αὐτοῖς
πολεμησάντων μοι διωκόντων :~
Νικήσαντος οἱ τὸ
ἰσραηλίται μετὰ τὴν τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας
ἐπάνοδον προσβαλόντων αὐτοῖς τῶν γειτο-
νούντων ἐθνῶν· ἐνίκησαν καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐκ τῆς
δουλείας τῶν εἰδώλων, ἐπανῆλθον εἰς ἐλευθερί-
αν συνελθόντων τῶν περὶ ζητοῦντα τοῦ μετὰ δαιμόνων ἐπι-
τιθεμένων αὐτοῖς· διὸ καὶ οὐ κατὰ πάντα εὐ-
σεβὴς φησὶ δαυῒδ καὶ ὁ Ζοροβάβελ ὁ τούτων ἐ-
παναγαγών· ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς· ὁ καὶ δί-
καιος ὡς ἀναμάρτητος· οὐ τὸ πρῶτον
ὁ Ζοροβάβελ γὰρ ἐν σαρκὶ τοῖς αὐτοῦ μάχαις
πολεμίων νικηφόρον· ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς
ὁ δὲ τὸ πάλαι νόσος τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀνθρώπου
αὐτοῦ:·

ψαλ. ΟΕ
75 Εἰρήσθω μὲν καθαρχὰς ὅτι πεντάδα ἐπιγρα-
φαὶ τῶν ψαλμῶν, τὸ δὲ τὸ τέλος προφη-
τείας δηλοῖ, παρεστῶν ἀποβλέπειν
εἰς τὸ τέλος αὐτῆς λοιπὸν οὖν καὶ τοῦτο προ-
φητεία· κατὰ μὲν τοὺς ἑβραίους συμβόλως ἐστὶ τὴν
ἀμφὶ τὸν Σενναχηρείμ, κατὰ δὲ χριστιανοὺς
τὴν ἀμφὶ τὸν νοητὸν Σενναχηρείμ, ἤτοι τὸν
διάβολον· καὶ ἀλλὰ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους ὅτι ἐν τῷ τέ-
λει τοῦ ὑποδείγματος ἑτοίμως τῶν μελ-
λόντων ἐστίν· ἐπεὶ εὐχαριστήριος ἐστὶν ὁ ψαλμὸς
ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν πολεμίων νίκῃ· ἐπεὶ δὲ τοῦ ἀ-
σαφ ἐστὶ δὲ καὶ ᾠδὴ ὡς πρὸς παράδοξον καὶ
ἐντεῦθεν προσοικείωσιν τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν πρὸς
τὸν ἀσσύριον αὐτὸν πρὸς καὶ τὸν ἀσσύριον Σεν-
ναχηρείμ. ὁρᾷς ὅπως τοῦ Θεοῦ τῇ πάλαι ἱστορίᾳ
καὶ κατὰ ἱστορίαν χριστιανικὸ δόγμα συμ-
πλέκει ὡς ἰουδαίων μὲν καὶ τῶν ἑβραίων.
ταῦτα ναὶ ἐκδεχομένων ταῦτα· εὐφραινέσθω
μᾶλλον τὸ χριστιανὸν ὑψηλῶς ταῦτα νοοῦντα :~
I
Ὁ μὲν προφήτης οὐδὲ φησὶν ὅτι γνώριμος ἐστὶν ὁ θεὸς
ἐν μόνῃ τῇ ἰουδαίᾳ· ὁ δὲ θεοφόρος προσώπου δι-
αὐτοῦ προφήτης κατὰ ἀριθμὸν τῶν πόλεων ἦ-
σαν θεοί σου ἰουδα· καὶ κατὰ ἀριθμὸν ἀ-
μφόδων ἰερουσαλὴμ ἐθυσίων τῇ Βάαλ.
δῆλον οὖν ὅτι οὐ περὶ τῆς κατὰ σάρκα λέγει
ἰουδαίας ὁ ψάλλων ἀλλὰ ἰουδαίαν καλεῖ
τὴν ἰουδαϊκὴν γραφὴν ἐν ᾗ πάλαι γνώριμος ἐστὶν
ὁ θεὸς· τὰ γὰρ μωσαϊκὰ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πάντα
περὶ αὐτοῦ προκαταγγέλλει· καὶ αὐτῇ δὲ ἡ γνώμη
κηλαζία τοῦ καιροῦ καὶ προχαράγματα ἦν
Χριστοῦ :·
Καὶ μὴν οὐ κενὸν μόνω
τῶν ἰσραηλιτῶν φησὶ γὰρ ὁ θεῖος διὰ τοῦ προφήτου· ὅτι
ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν δε-
δόξασται τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι· ὥστε
καὶ ἰσραὴλ πάλιν τὸν ἰσραηλιτικὸν γραφ. ὄνομάζει
τὸ δὲ θεὸς σὺν τῷ ἰσραηλιτικῷ λαῷ· ἐν ᾧ
μέγα καὶ ἔνδοξον ἀναδείκνυται τὸ ὄνομα τοῦ
Χριστοῦ· Μάξιμος δὲ ὁ μέγας φιλόσοφος·
ἰουδαίαν μὲν λέγει τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν·
ἰσραὴλ δὲ τὴν θεωρητικήν· διότι ἰουδαία μὲν
ἐξομολόγησις ἁμαρτιῶν ἑρμηνεύεται· ἥ-
τις ἐστὶν ἀρχὴ τῆς πρακτικῆς· ἰσραὴλ δὲ ὁ νοῦς ὁ
ὁρῶν θεόν· ὁ μὲν γὰρ πρακτικὸς γινώσκει τὸν
θεὸν ὅτι περί τινος ἐστὶ τῶν ἐκ τῆς βεβιωμένης·
καὶ διὰ τοῦ τὸ καθαρὰ ἑαυτοῦ· ὁ δὲ θεω-
ρητικὸς καταλαμβάνων τὰ μεγάλα αὐτοῦ

ἄχρι μεταγωγῆς αὐτοῦ· ἀπόδειξιν· Ἰουδαία γὰρ
καὶ ἡ ἐξελθοῦσα ἐκκλησία· ἢ τίς ἐστιν ἡ τῆς
πρακτικῆς ἐξομολογήσεως· τὸ πᾶν αὐτῆς
ἁμαρτήματος ἐπέγνω τὸν ἀληθινὸν θεόν· ἢ
Ἀποστόλου καὶ ἰησοῦς· φησὶ γὰρ ὁ μέγας Παῦ
λος· οὐ γὰρ ὁ ἐν φανερῷ Ἰουδαῖος ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν
φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ᾽ ὁ ἐν κρυπτῷ
Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γρά
μματι:~

II

ἰών

πολλάκις ἐπολεμήθη καὶ ἑάλω ὡς τὰ Ἱερο
σόλυμα· ἔδει γὰρ εἰπεῖν ἀνάλογον τὸ αὐτὸ
φράσαι ταῦτα· γνωστὴ ἡ εἰρήνη· τοῦ δὲ εἰρηνεύ
οντος αὐτοῦ· τὸ μὲν τόπος αὐτοῦ, ἐν τῇ Σα
λήμ αὐτοῦ· τὸ δὲ κατοικητήριον αὐτοῦ
ἐν Σιών· τοιούτῳ γὰρ ἀνδρὶ γίνεται τὸ χωρῆσαι
θεόν· Σιὼν ἑρμηνεύεται σκοπευτήριον·
ἀποδείκνυσιν ὁ πόρρωθεν καθορῶν τὰ ὅλα τοῦ πο
λεμίου τὰς διώξεις:~

III

γορικῶς τὰ ἀπω
λείας τῶν ἀσεβῶν ταῦτα ἐκεῖ μὲν αὐτῶν Σιών·
συνέτριψε τὰ κράτη αὐτῶν καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν δαιμόνων
τῶν τόξων· ὅπλον δὲ καὶ θυρεῶν, οὐ τὸ ἀμυντικόν,
ἀλλὰ τὸ φυλακτήριον· οἱ θώρακες καὶ ὅτι
τοιοῦτον ἐστιν· καὶ ὁ πλεῖον τὸ θωρακισμὸς
περὶ αὐτῶν διὰ τοῦ ὅπλου· ῥομφαία δὲ ἡ ἀπο
θήκη· καὶ προσέταξε μὲν τὰ τόξα, ὅτι τὸ πλεῖον
ἐν τόξοις ἐκράτουν οἱ Ἀσσύριοι· ἐπὶ δὲ
αὐτῶν τοῦ ὅπλου πᾶν φυλακτήριον ἐνέ
φηνε· διὰ δὲ τῆς ῥομφαίας πᾶν ἀμυντικόν· τὸ
λευταῖον δὲ ἐπήγαγε καὶ πόλεμον ἀπὸ διὸ
παντός· καὶ οὐ σκεύη ταῦτα καὶ ὄργανα· ἀλλ᾽
ὅτι κατὰ τὸ ζητούμενον, αἱ μέθοδοι καὶ
μηχαναί· διὰ μὲν τῶν ἀφανῶν ἀφεῖσθαι βέλη τῶν
ἀπεπυρωμένων· ὅπλον δὲ φυλακτήριον
τοῦ διαβόλου, ἢ παραχώρησις τοῦ θεοῦ· ἐξ
ἧς καθ᾽ ἡμῶν ἔχουσι τοῦ ἐχθροῦ· τὸ
γὰρ βαλλόμενον παρ᾽ ἡμῖν οὐ καθάπαξ· ἡ δὲ ῥο
μφαία ἡ ἀμυντική, καὶ ὁ ἀποθε
ρισμὸς ἡμῶν ὁ διὰ τούτων ἐπιγινόμενος· πό
λεμος δὲ ἡ πᾶσα· ἢ αὐτὸς ὁ διάβολος· ὥ
σπερ γὰρ εἰρήνη ὁ θεός, οὕτω καὶ πόλεμος οὗτος

κατὰ τῶν δαιμόνων· ἀπὸ πάντων ὁμοῦ καθαιρεῖ ὁ
θεός· ἐνεργοῦντι καὶ συνεπιβοῦντι καὶ θεσ
ἀρεῖ:~

IV

φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς
ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων. ῥηκάω
νία καὶ τοῖς ὁσίοις, ὄρη μὲν διὰ τὸ ὕψος·
αἰώνια δὲ διὰ τὸ ἀρκέσειν καὶ μα
κροχρονιώτερον τῆς ἀπούσης οἰκεῖ· λέγει
δὲ ὁ θεὸς φωτίζεις ἀσφαλῶς καρδίας τοὺς ἐν σκό
τει· καὶ φωτὶ ἀντιλήψεως τοὺς
ἐν σκότει ἀπογνώσεως:~

ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνε
τοι τῇ καρδίᾳ νουροῦσι
ἀθετοῦντες ἐταράττοντο· ἀσυνετεῖς αὐτοῖς ἀπὸ
ὡς θεομάχοι:~

V

ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν
καὶ οὐχ εὗρον οὐδέν

καὶ ἐκοιμήθησαν μὲν μετὰ τὸ ἰδεῖν μεγάλων
οἱ πολιορκοῦντες· οὐχ εὗρον δὲ τῶν προσ
δοκηθέντων· ἔστιν δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν, ὅτι κυ
κλοῦντος ἐχθροὺς βλέπειν οἱ πολιορκού
μενοι καὶ συνιέντες τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν
ἐταράχθησαν· τοῦτο γὰρ καὶ ἡ ἱστορία διδάσκει·
ὁ τότε ἐκοιμήθη ἐνελπίδι ἀλώσεως καὶ
τὸ πρωῒ οὐχ εὗρον οὐδὲν ὧν ἤλπισαν· ἢ
οὐδὲν πολέμιον· ἔκειντο γὰρ δεκαοκτὼ πέντε
χιλιάδων ἀναιρεθέντες ἕνεκα τῆς νυκτός·
τὸ δὲ τῇ καρδίᾳ παρῆκα· ὡς ἰδιώματι· ἢ
καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐστὶν ἀσυνέτοις:~

πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλού
του ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἰ ἄνδρες
τοῦ πλούτου, ἀντὶ οἱ πλούσιοι· ὡς τὸ ἄνδρες
αἱμάτων οἱ αἱμοχαρεῖς· λέγει δὲ ὅτι πάντας τοὺς
πλουσίους Ἰσραηλίτας οἱ Ἀσσύριοι, μὲν
οὐχ ταῖς χερσὶν ἐχρῶντο μετὰ ῥομφαίας· ἢ
καὶ τοὐναντίον· πάντες οἱ πλούσιοι τῶν
Ἀσσυρίων ταῖς χερσὶ τῶν πολιορκουμένων
ἑάλωσαν· νεκροὶ εὑρεθέντες· καὶ ἐσκυλεύ
θησαν:~

VI

ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς Ἰακὼβ ἐνύσταξαν
οἱ ἐπιβεβηκότες τοῖς ἵπποις

ἐπιτιμήσει μὲν λέγει τὴν κατ᾽ αὐτῶν πολεμι
κὴν ἀπόφασιν· νυσταγμὸν δὲ τὴν παρεῖσαν τῆς δυ
νάμεως· ἐκλύσει γὰρ τοῦ τόνου ὁ νυσταγμός·
ἐπιβεβηκότας δὲ τοῖς ἵπποις ἀπευθύνει
ἐχθροὺς ὡς ἐπὶ τῷ πολεμικῶς ἵππαζεσθαι
τεθαρρηκότας· οὕτω γὰρ φησιν ἐν ἀρμάτων καὶ οὗτοι

VII ἐνώπιόν σου :~ οὐ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι;
οὕτω σαφές :— ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου.
ἐκ τῆς ταφῆς καὶ τοῦ σταυροῦ ἐβλασφήμησαν· ἔδωκας αὐτοῖς χώραν μετανοίας· καὶ μετὰ τὴν τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἀνάληψιν, ἢ καὶ τοὺς ἀποστόλους ἀπηλάσατε, πρὸ πολλοῦ :·
VIII ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν·
ἣν δηλωθεῖσαν ἀπόφασιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀκουστὴν ἐποίησας, ἐμήνυσας αὐτοῖς ὡς προφήτης· ἀνωθεν καὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως μηνύων· κατὰ τὸ ῥητὸν ὅτι ἀκουστὴν ἐποίησας αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν ὡς ἂν καὶ τὰ ἔξωθεν ἠθελούσι:·
γῆ ἐφοβήθη καὶ ἡσύχασεν
IX ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς.
ἣν καλεῖ πάντας ἀνθρώπους, πρὸς οὓς ἄρτι εἴρηται ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· μάλιστα δὲ τοὺς φρονοῦντας τὰ γήϊνα ἐν ἀναστάσει γάρ φησι τῆς κρίσεως πάντως ἐκρίθησαν πάντες· οἱ ἄλλοι πάντες ἡσύχασαν· καὶ κριθέντος λοιπὸν πάντων ἔργων ἀνάστασιν αἰωνίαν... ἐπὶ τῷ σῶσαι πάντας τοὺς δικαίους· δίκαιον γὰρ δικαιοῦσθαι τοὺς ἐν πραότητι :·
X ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι.
οὕτω προσφορὰ καὶ τῆς ἀγάπης· καὶ γάρ φησι πᾶν ἀνθρώπινον ἐνθύμιον αὐτὸ ἐσαεὶ ἀνακηρύξει σοι διὰ χάριν· καὶ ἀκούσει τοῦ μετὰ πάντων τοῦ λέγοντος· ἐξομολογήσομαι καὶ ἀγορεύσω· ἢ καὶ ἀπολογοῦνται ἐν ἡμέρᾳ ὅταν κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων :—
καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι·
ἐγκατάλειμμα νοεῖται τὸ λείψανον· βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ βραχὺ μόριον τοῦ ἐνθυμήματος ἑορτάσουσι· τοῦτ' ἔστιν ἐπιδαψιλεύσει σοι αὐτό· ἑορτὴ γάρ ἐστιν ἐπὶ δεξιοῖς τοῦ ἑορτάζοντος πράγμασιν· ὅθεν καὶ ἑορτάζειν τοῦ θεοῦ ἄξιος λέγοιτο ἄν· καὶ ἄλλως, ὅτι οὐ μόνον ἐνθυμήσεις δηλαδὴ ἱερεῖς αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἔτι βιαζόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐνθυμηθῆναί τι πονηρὸν μὴ πεισθεὶς ἐπιχειρεῖ ἐλεῖν· ἐπὶ τὸ τοιοῦτον ἐνθύμιον μὴ ἐνθυμηθῆναι αὐτό· καὶ αὐτὴ ἐγκαταλελειμμένη τοῦ τοιούτου ἐνθυμίου φανερῶς ἑορτάζει σοι· οὕτως οὐδὲ τὸ τυχὸν σε λέληθεν :·
XI εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν.
οὕτω καὶ οὕτως ἔχον ὑποδέξασθε τῷ θεῷ δῶρα μετανοίας· καὶ ἀπόδοτε αὐτῷ ὡς χρέος ἀναγκαιότατον :·
πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα.
κύκλῳ τοῦ θεοῦ οἱ ἀγαπῶντες τὸν θεόν· ἐν οἷς ἐστιν αὐτός· ἐκεῖ γάρ φησιν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῶν· οἱ πάντες οἱ σοφοὶ δῶρα ταῖς ἀρεταῖς :—
XII τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων.
νεύματα ταῖς ψυχαῖς :—
φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
ἀρχόντων φαραώ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τὰς τῶν αἰγυπτίων μάστιγας καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ τερατουργίας ἐκινήθησαν :—
εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
εἰς τὸ τέλος δὲ ὅτι προφητεία· καὶ οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀπὸ τῶν ἐν βαβυλῶνι αἰχμαλώτων καὶ ἀδόμενος· ψαλμὸς δέ φησι ψάλλεσθαι τῷ χοράρχῃ ἀσὰφ ὑπὲρ ἰδιθούμ· τοῦτ' ἔστιν ἀντὶ χοράρχου ἰδιθοὺμ φαίνεται γὰρ ὅτι τῷ ἰδιθοὺμ ἐδόθη μὲν πρὸς τὸ ψαλθῆναι, μὴ εὐκαιρήσαντος δὲ ἐψάλθη παρὰ τοῦ ἀσὰφ ἐξηχηματίσαι δὲ πρόσωπον τοῦ λαοῦ :—
I φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα·
ἐν βαβυλῶνι δουλεύων ἐβόησα πρὸς τὸν θεόν :· φωνῇ μου πρὸς τὸν θεόν·
ἐπὶ καὶ πάλιν τὸ ἐκέκραξα· ἰστέον δὲ ὅτι τὸ θέλημα κεκράξω ἐστί· περιττὸν δὲ δοκεῖ τὸ φωνῇ μου· ἀλλ' ἔστιν ἰδίωμα καὶ τοῦτο· ὡς περ καὶ τὸ δὶς τὰ αὐτὰ χρήσασθαι δηλωτὰν δὲ ἔμφασιν καὶ ἐπίτασιν τῆς κραυγῆς :· καὶ προσέσχε μοι.
ἔρημος βοῶν τι καὶ ὁλολύζων :·
II ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα.
ὁ ἐξεζήτησα τὴν σπουδαίαν ζήτησιν δηλοῖ ἐξεζήτησα δὲ αὐτὸν ὡς ἀντιλήπτορα :—
ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ :
ποῖα καὶ ἡ βουλή

ψαλ. ος
76

201

πλέον καὶ ἐπὶ πολὺ τὸ ἐξεζήτησα· πῶς
δὲ τὸ ἐκζητεῖν τὸν θεόν· ταῖς χερσὶν ἐκτε-
ταμέναις αὐτάς· πρὸς αὐτὸν μετὰ δεήσεως· νυ-
κτὸς δὲ, ὅ ἐστι πάσῃ παντάπασιν ἀδεῶς· ἐναν-
τίον δὲ αὐτοῦ πάντα βλέποντος· τὰς γὰρ δὲ
χεῖρας ἐνταῦθα, τὰς πράξεις νόησον· νυ-
κτὸς δὲ τὸ λανθάνειν· ὅτι ἐξεζήτησα
τὸν θεὸν διὰ τῶν ἀγαθῶν πράξεων λανθάνων τὴν
ἄνοιαν (?)· καὶ οὐκ ἠπατήθην·
ἀλλ' ἐλπίσας εὑρεῖν βοηθὸν αὐτὸν οὐκ ἠ-
πατήθην ταῖς ἐλπίσιν· οὐ γὰρ τοῦτο οὐκ ἤσ-
χησα (?)· δῆλον ἐστὶν ὅτι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶ-
νος ἐπάνοδον ἀρξαμένων πάντα τὸν λαὸν καὶ μόνος
παρὰ τῶν ἐκ κινδύνων περισωθέντι· –

III ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ
ψυχή μου· παρ' ἐμοῦ ἀπηγόρευσεν
οὐκ ἐδέξατο παρηγορηθῆναι ἐξ ἄλλου
τινὸς βαρυνομένη [illegible]
θεοῦ μνήμῃ θεοῦ μόνου· ~

ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ ηὐφράν-
θην· μόνην ἀλλ' οὐ παράκλησιν εὗρον [illegible]
καὶ [illegible] τοῦ θεοῦ μνήμη μόνη μου [illegible]
ὅτι [illegible] ἀπαλλάξαι με παρηγορούμενον.
ὢ τῆς εὐπορίστου παραμυθίας·

ἠδολέσχησα καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ
πνεῦμά μου· ἀδολεσχία κυρίως μὲν ἡ
περὶ τὸ λογίζεσθαι καὶ φλυαρία· ὡς τό, διη-
γήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας· ποτὲ
δὲ καὶ ἐπιμελείας καὶ φροντίδος ὡς
ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἐμελέτων γάρ φησι
ἐννοῶν καὶ ἐφρόντιζον· πῶς ἂν ἀπο-
λάβοιμεν τὴν ἐλευθερίαν καὶ μὴ εὑρίσκων τὸ
λοιπόν, ἐστενοχωρεῖτο ἡ ψυχή μου· τοιοῦ-
τον ἐστὶ καὶ τό, ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδο-
λεσχήσω· καὶ τό, ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει
ἐν τοῖς δικαιώμασί σου· καὶ πολλὰ
τοιαῦτα εὕροις ἂν· λέγεται δὲ ἀδολεσχία
καὶ ἡ προσευχή, ὡς τό, τῆς δεήσεως ἐκπλη-
ρούσης ἀδολεσχίας μου ἐκτενῶς·

IV προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ
ὀφθαλμοί μου· ἐφύλαττον τὴν
τὰ στρατόπεδα διαιροῦσιν εἰς τέσσαρας
φυλακὰς τὴν νύκτα· α β γ δ· καὶ ἅμα
βαθύνας ἀλλ' αὐτοὶ παραδίδωσιν [illegible] φησὶν
ὅσων ὅτι προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου
πάσας τὰς τῆς νυκτὸς φυλακάς· τοῦ-
τέστιν ἀγρυπνοῦσιν καὶ προελάμβανον τοὺς
καιροὺς τῶν τοιούτων φυλακῶν· μηδὲ μικρὸν
γὰρ ἀφίστατό μου ὁ ὕπνος· ἢ ὀφθαλμοὺς
λέγει τοὺς ἐπιτηροῦντας αὐτῷ ἐχθρούς· ὅτι
προκατελάβοντο κατ' ἐμοῦ φυλακὰς οἱ ἐ-
πιτηροῦντές μου· ~

ἐταράχθην καὶ
οὐκ ἐλάλησα· ὑπεχέθην ταῖς
θλίψεσιν· ἀλλ' οὐκ ἐξεφώνησα πάντας πρὸς
τοὺς ἐχθρούς, ἵνα μὴ καὶ μᾶλλον ἐπιχα-
ρῶσί μοι· ~

V διελογισάμην
ἡμέρας ἀρχαίας καὶ ἔτη αἰώ-
VI νια ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα·
ἡμέρας ἀρχαίας λέγει τὰς ἐπὶ Μωσέως καὶ
Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὅπως οἱ πατέρες ἠλευθερώθη-
σαν· τὸ ἐν Αἰγύπτῳ [illegible] καὶ διέβησαν
ἀβρόχως τὴν ἐρυθρὰν· καὶ μυρία εὐερ-
γετήθησαν· [illegible] ἔτη δὲ τὰ
τῆς ἐπαγγελίας αἰωνίας καὶ [illegible]
λαιά· οὕτω καὶ ἀπ' αἰῶνος λέγονται τὰ
ἐκ παλαιοῦ [illegible] ἢ συντάξεις τοῦ
ἐμνήσθην· ἐμελέτησα δὲ αὐτὰ ἀνεπό-
λησα πάντα ἐν τῷ νοΐ μου· [illegible]
τὰς ἀρχαίας ἡμέρας εἶπεν, καὶ ἔτη αἰώ-
νια, ἐντεῦθεν κινούμενοι τὸ προκα-
τελάβοντο φυλακάς, ἀλλ'
ἡρμήνευσαν· ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς [illegible]
[illegible], τουτέστιν ὁ νοῦς μου προκατέσκε-
[illegible] τὰς πολιτείας τοῦ βίου· [illegible]
γὰρ ὁ βίος διὰ τῶν [illegible] φυλακαὶ
δὲ αὐταὶ πολιτεῖαι [illegible]
[illegible] καὶ βασιλικὴ· τὰς δὲ [illegible]
θεωρήσαντες καὶ μὴ εὑρόντες ποίαν τὴν ἐπι-
τηδεύσω· καὶ τοῖς [illegible] γὰρ ὁ βίος ἐβο-
ήθει· καὶ τοῖς κατὰ τὸν νόμον ἄχρι τοῦ πα-
ρόντος ἐξανδραποδισμοῦ· περὶ τῆς ποίας
φυλακῆς· καὶ ὁ κύριος φησὶν ἐν οἷς μακαρί-
ζει τοὺς γρηγοροῦντας δούλους· φησὶ γὰρ
ὅτι κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ
εὕρῃ οὕτως μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι· ~

νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου
ἠδολέσχουν· νυκτὸς ἐν νυ-
κτὶ ὅ ἐστιν ἠρέμα πάνυ καὶ αὐτὴ ἡ ἀδολεσ-
χία ὁμοία ἐστὶ τῇ προερρηθείσῃ· κα-
τὰ τῆς καρδίας μου ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ

πλέον καὶ ἐπὶ τοῦ τὸ ἐξελεῖν τινος· πῶς
δὲ τὶς ἐκλείπῃ τοῦ ἐν ταῖς χερσὶ τυχόντος:~

ὡς ἀπελευσόμενον· ἀντὶ τοῦ ἐπὶ σὲ ἀνηρεῦνται· οὐ
τοῦ γὰρ ἐξεῖδε καὶ ὁ θεοδοτίων, τὶ ὅ ἠρεῦ
VII να, ἀπήγγειλον ἑξῆς:

παρὰ τὸ ῥηματικὸν καὶ ῥητὰ μέχρι τοῦ καὶ
ἐξέπαναν ἠρξάμην· ἀνηρευνῶν φησὶ μὴ
παντελῶς ἀπώσεται ἡμᾶς καὶ οὐ θελήσει
τοῦτο γὰρ δηλοῖ· τὸ καὶ οὐ προσθήσει τοῦ
εὐδοκῆσαι ἔτι· ἐπειδὴ τότε ἐβαρέσθην
ἐν ὑμῖν ὡς τὸ ἑξῆς περὶ τῆς Βαβυλῶνος τοῦ τότε·

VIII

παντελῶς ἀποκόψει ἀφ' ἡ-
μῶν· τὸ ζωντικὸν ἔλεος· τουτέστι φησὶ τοῦ
λοιποῦ μὴ ὡς τοῖς ἀπ' αἰῶνος α-
πωσθῆναι· ἀλλ' ὡς οἰκτρὸν καὶ παθητικὸν ἐστί:

ἢ πότε ζωὴν τελέσω τὸ ῥῆ-
μα τοῦ λόγου ἐνετείλατο ὡς χιλίαις γενεαῖς·
ἐπ' οὐ ζητεῖ ἐν τῷ ῥητῷ [illegible]· ζωὴν τε-
λέσει ἤγουν ζωὴν ἑκάστης καὶ περιωρίσατο αὐτό
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἕως ἄχρι καὶ ἐπὶ τῶν νῦν·
ὡς μὴ περαιτέρω χωρῆσαι:

IX

αὐτὰ φησὶ καὶ τοῖς προλαβοῦσι ὁμοίως φαίνεται
ταῦτα, ἀλλ' ὡς ἐμφαίνοντος ὅτι φύ-
σει οἰκτίρμων ἐστὶν ὁ θεός· ὡς τὸ καὶ τὸ φῶς
φωτίζειν ἐστὶ κατὰ· καὶ τὸ πῦρ καυστικόν ἐστι·
καὶ τὸ καλὸν φύσιν οὐκ ἀποβάλλει· ἐντεῦ-
θεν οὖν τοῦτο ἠπόρει· ὅτι οὐκ ἐς τὸν
αἰῶνα ἀπώσει αὐτούς· καὶ τὰ ἑξῆς· ἄλλο
τὸ πρὸς τὰ πλήθη καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἐπάγει καὶ τὰς τιμωρίας:~

X ὕψω-
μα ζωτικὸς ὁ λόγος· ἀναλογίσασθαι φησί· ἀεὶ καὶ
τὸν ἐπάνω [illegible] ἀρχήν μοι τῆς δόξης τιμω-
ρίας· τὰ γὰρ μέχρι τοῦ νῦν πρὸς ὀλίγον
ταύτης:~

ἐναλλα-
γῆ ἢ ἀπελευθερίας καὶ ἀχέσεως ἀσθενοῦ

καὶ στενοχωρίας τῆς θλίψεως ἔργον καὶ γὰρ ὀλιγαρ κα-
ζούσης ἡμᾶς: XI

ἔργα κύριε γὰρ τὰς
ἐπὶ σοῦ [illegible] φέρον τὴν παιδείαν:~

XII

ποιῆσαι λη-πτέ-
ον αὖθις τό, καὶ ἅπαξ ἐν τῷ καιρῷ γὰρ
φησὶν ἐκείνῳ ἅπαξ ὅτε μνησθήσομαι καὶ κα-
τὰ ἑξῆς· ἡ μνημονεία· ἔφερέ μοι παρά-
κλησιν ὡς ἀρχή· ἐπὶ τοῦ δεκάτου [illegible] καὶ κα-
τὰς προσοχίαν ἀγῶνα μηχανάς· παραλη-
ρεῖ καὶ τούτοις ἀδελφὲ μου· ταῦτα γὰρ ση-
μαίνει τοῖς προρρηθεῖσιν:-

XIII

πον, ἢ τὸν οἶκον φησὶν ὡς ἁγνοῦ ἐν ᾧ δὲ
ἐπεδήμησε· ἢ τὸν ναὸν ὡς σεπτὸν ἐν ᾧ
καὶ τῶν ἐχρημάτιζεν· ὅτι σὺ [illegible] χρυσοῦν
ἐν τῷ ἁγίῳ ἐναί [illegible] ἐξέδωκε· διὸ νοητόν
τί πάσης πράξεως θεοῦ ἀλλαγὴ [illegible]
ἐστι· ἔσχεν [illegible] φορτικὴ καὶ [illegible]
νον:
πόσοι μὲν μνησθῆναι τῆς θαυμάσια τοῦ θεοῦ προ-
πάντων ἀγίων μνήσατε αὐτοῦ ἐπὶ πῶν· τίς θεός
τῶν ἀλλοφύλων, οὗτος ἐστὶ μέγας ὡς θεὸς ἡμῶν
μεγαλοδύναμος καὶ μεγαλουργὸς ὡς ἡμῖν:

σὺ εἶ ὁ κύριος θεὸς ὁ ποι-
ῶν θαυμάσια ἔργα: XIV

λαοὺς ἐν τοῖς θαυμασίοις ἔθνη καὶ [illegible]· λέγω δὲ τὴν
αἰγυπτίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις ἄν
θείας μὲν οἱ ἑβραῖοι παραδόξως καὶ ἐπο-
λέμησαν· παραμαθόντες· ὅτι μετ'
ἐστὶ ὁ τούτοις βοηθῶν θεός:

βραχίονα τὸν δύ-
ναμιν ὀνομάζει:

υἱοὺς τὸν
λαοῦ ἐστί· τοῦ μὲν Ἰακὼβ ὡς προγόνου
τοῦ δὲ Ἰωσὴφ ὡς προφέρεως καὶ ἑβερ-
τοῦ καὶ διεξῆς αὐτοῦ [illegible] ἄλλα τὴν σοφί-
αν διεκώλυσαν:~

XV εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν·

ἐπὶ τοῦ ἐν ἐρυθρᾷ θαύματος ὁ λόγος· τὰ
δ' ὡς φησὶν ἀρρήτως καὶ φοβηθέντα
διέστησαν· προωδοποίει γὰρ τοῦ λαοῦ ὁ θεὸς
ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης:~

ἐταράχθησαν ἄβυσσοι· ὥσπερ ἐμ-
πεσόντων τοῖς ὕδασιν ἀνέμων ἐτα-
ράχθησαν τὰ βάθη τῆς θαλάσσης:~

XVI πλῆθος ἤχους ὑδάτων· πλῆθος
λέγει τὸ πολὺ τοῦ ἤχους τῶν ὑδάτων· πολὺ τε-
στι πολλῆς ἦχος ἐστὶ δηλονότι εὐθέως αὐτὸ ἦχος:-

φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι·
φωνὴν τῶν νεφελῶν ἡ βροντή:~

XVII καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται· καὶ ἱστορεῖ ὅτι καὶ τότε
βιαίου πνεύσαντος διῃρέθη ἡ θάλασσα·
ὅθεν καὶ ταῦτα γίνεσθαι εἰκός, βροντὰς
καὶ ἀστραπὰς καὶ ὡς ἐκπεσεῖν εἰς κατάπλη-
ξιν τῶν αἰγυπτίων· καὶ λοιπὸν βέλη τὰς
ἀστραπὰς νοήσας διαπορεύεσθαι κατὰ
ἐκεῖνο τὸ μέντοι διαπορεύονται ἀντὶ τοῦ
δὲ ἐπορεύοντο ἀντιχρονικῶς· καὶ τὸ γὰρ
πρῶτον, παράλληλος ἡ φωνὴ τῆς θεολογίας
ἐν τῷ ἀγγέλῳ τῷ προχείρῳ δηλοῦν ὅτι τοῦ ἐφα-
πλοῦν τῶν [illegible] ἢ τοι τῆς ἡμέρας· τῶν λοιπῶν
πάντων τούτων ὑπὲρ ἡμῶν:~

φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ· ἀντὶ τοῦ σεισμοῦ φησὶν
ὁ θεὸς τοὺς ἄξονας τῶν ἁρμάτων αὐτῶν· καὶ
ἡ γενομένη βία λέγει τοίνυν ὅτι ἡ φωνὴ
τῆς βροντῆς καὶ ἐρράγη ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀέρι·
τροχὸν γὰρ τὸ ἅρμα καλεῖ ὡς ἀπὸ μέρους τὸ
ὅλον· ὑφ' ἧς ἐκταραχθέντων τῶν ἵππων, συνε-
δέθησαν οἱ ἄξονες τῶν τροχῶν ἀλλήλοις:·

XVIII ἔφαναν αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ· ἐφάνησαν πᾶσι ναὶ
λαμπρότητι τοῦ οὕτω θαύματος:~

ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ· ἐταράχθησαν, ἐ-
θορυβήθησαν, καὶ ἐφοβήθησαν πάντες
οἱ ἄνθρωποι μαθόντες τὰ ἀρρήτως διασωθέντα:·

XIX ἐν τῇ θαλάσσῃ ἡ ὁδός σου· ἀπὸ φωνήματος τοῦ τοιούτου θαύματος· ὅτι ἐν τῇ
θαλάσσῃ ὁδὸς καὶ ὁ τόπος:·

καὶ αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδασι πολλοῖς·
ἐὰν τὸ λέγει τὰ ἐπιτάγματα τοῦ μόνου:-

καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται·
συνήχθη γὰρ καὶ ἡνώθη πάλιν ἡ θάλασσα· καὶ
οὔπως ὡς μὴ φαίνεσθαι ἴχνη διαιρέ-
σεως:-

XX ὡδήγησας ὡς πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ Μωϋσῆ καὶ Ἀαρών:~ ὡς πρόβατα εἶπεν
ἐμφαίνων τῆς δι' αὐτοῦ ἐπιμελήσεως καὶ φυ-
λακῆς καὶ ἀσφαλείας ἐπὶ νομὰς εὐθαλεῖς καὶ
μάνδρας ἀσφαλεῖς· ἔπειτα καὶ ποιμένων τῶν
ἱεραρχῶν ὀνομάζεται· ὁ μέντοι τελευταῖος
διὰ πεντεκαίδεκα· τινὲς δὲ ὧν καὶ θεολό-
γον Γρηγόριον τὸν τῶν διαλόγων πραγματείᾳ ἐφαρμό-
ζουσι τὸ τοῦ ψαλμοῦ· φησὶ γὰρ αὐτῶν πλὴν ὀρθῶν
πολεμίων αἰχμαλώτων παθεῖν τῆς ψυχῆς
μὴ τὴν ἀπώλειαν συνέβη γὰρ τὸν ψαλμὸν ἐκ
διηγούμενον ὅσα πέπονθε τὸν πλεῖστα τῆς
προφητείας τοῦ Χριστοῦ διὰ οἱ μάλιστα καὶ τὰ τότε
ἐν ἐπιγραφῇ ἐκέκραξα· φησὶν ὅτι συνεχῶς
αἰχμαλώτως· τὸ δὲ ἑξῆς ἁρμόζουσιν
εὐχερῶς ἄχρι τοῦ διελογισάμην ἡμέρας
ἀρχαίας· ἐντεῦθεν αἰτίας εὑρίσκει αὐτοῦ ὁ-
τὸ τοῦ θεοῦ ἔχειν ὑπερβολικῶς· καὶ τὰ ἐφε-
ξῆς δὲ προχείρως μέχρι τοῦ συνετέλεσε
ῥῆμα· τοῦ τὸ δὲ οὐκέτι ἀπορηματικῶς·
ἀλλ' ἀποφαντικῶς νοήσεως ὅτι συνετέλεσε
ἤδη πᾶσαν ἀπόφασιν τὴν περὶ αὐτοῦ προ-
εξενεχθεῖσαν αὐτῷ· ἐσήμανεν γὰρ τὴν ἀπό-
φασιν τοῦ θεοῦ ... νοοῦμεν· καὶ λοιπὸν ὁ προ-
ώρισε πάσῃ μαίᾳ· τὸ δὲ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενε-
άν, κατὰ διαδοχὴν τῆς ἑκάστης γενεᾶς ἀπ'
ἐφεξῆς γενεᾶς· τὸ δὲ αὕτη ἡ ἀλλοίωσις
περὶ τῆς εὐαγγελικῆς προφητείας πρὸ
πολιτείας προφητεύει· προϊδὼν γὰρ
προφητικοῖς ὀφθαλμοῖς παραλλαγὴν
τῆς νομικῆς, φησὶν ὅτι αὕτη τοῦ Χριστοῦ
ἐστὶν ἔργον· οὗτος γὰρ δεξιὰ καὶ βραχίων
τοῦ πατρός, καὶ τὸν θεὸν προσαγορεύει ὡς
ποιητὴς πάντων καὶ ὡς δύναμις· ἐντεῦ-
θεν σαφές· ἕως τοῦ ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁ-
δός σου· ἅγιον δὲ νῦν ἐμπαθῶς τὸν λεγόμενον
τὸν ἀγνότατον, ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν·
ἐν τούτῳ γὰρ φησὶν ἐνεργεῖ ταῦτα ἡ βουλή σου
ἢ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ σοφίας τῆς

ψαλ. οζ
77

ἀγῶν· ὁ δ' Ἀσὰφ γνοὺς ἦν θεοῦ, καὶ τὰ ἀποθαυ-
μάσας τὸ τοιοῦτον μυστήριον ὑμνεῖ καὶ με-
γαλύνει αὐτόν· ἐγνώρισας δὲ ἐν τοῖς λαοῖς πᾶσι
τοῖς ἔθνεσι τὴν υἱοθεσίαν· χάριν γάρ φησι θεοῦ διὰ
μέσου τοῦ δὲ καὶ ... Ἀβραὰμ οὐδὲ δοῦλοι ἐλυ-
τρώθησαν ὡς λαοὶ αὐτοῦ· ἀπὸ τῆς αἰχμα-
λωσίας τοῦ διαβόλου· καὶ υἱοὶ δὲ οἱ υἱοὶ Ἰ-
ακὼβ καὶ Ἰωσήφ· καὶ ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ
λαοῦ υἱοθετηθέντες· καὶ τὴν ἐκείνου κληρο-
νομήσαντες· καὶ οἰκήσαντες καὶ κλῆσιν· εὕρη-
ται δὲ ... τοῦ καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ιγ ψαλμοῦ· εἴδοσάν
σε ὕδατα, ὅτε τοῦ πλοίου ... διὰ
... ἐπετίμησας τοῖς ἀνέμοις καὶ
τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐφοβήθη καὶ ἡσύχασε· τό-
τε δὲ ἐταράχθησαν καὶ ἄβυσσοι τοῖς θαλάσ-
σης φόβοις τῆς δεσποτικῆς ἐπιτιμήσεως·
ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος τὸ ἦχος τῶν κυμάτων· φω-
νὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι· ἐπὶ τῆς μεταμορφώ-
σεως· καὶ ἰδού φησι φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης
λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς
ἐν ᾧ ηὐδόκησα· ἢ νεφέλας καλεῖ
προφήτας ὡς ἐν τῷ ιζ ψαλμῷ προδεδήλωται
ἔνθα καὶ περὶ τῶν βελῶν· πρὸς δὲ τὴν ἀστραπὴν
εὕρηται· φωνὴ δὲ βροντῆς ὁ λόγος τοῦ εὐαγ-
γελικοῦ κηρύγματος· ὡς ἐξ οὐρανοῦ ἤχησε τὸν
κόσμον καὶ ἐξάκουστος πᾶσι γέγονεν· ...
... διὰ ... ἐσαλεύθη καὶ
ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ· ὡς τότε αὐτῶν ... πά-
ντα ἐξήγησαν· ἄλλος γὰρ οὗτος ὁ στίχος καὶ ἐνε-
... · ἐν τῇ θαλάσσῃ δὲ ἡ ὁδός σου· ὅτε
ἀπῆλθε πρὸς τοὺς μαθητὰς περιπατῶν ἐ-
πάνω τῆς θαλάσσης· τὸ αὐτὸ ... σημαί-
νει καὶ διὰ τοῦ ἑξῆς στίχου· ὕδασι
πολλοῖς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης τῶν ὑδάτων·
τὰ ἴχνη σου δὲ τὰ ἐπὶ τῆς θαλάσσης· οὐ γνω-
σθήσονται· οὐ σώζεται γὰρ ἴχνη καθ' ὕδα-
τος· ... θάλασσαν τὸν βίον καλεῖ ...
ἁλμυρὸν τῶν θλίψεων καὶ τὸ ἀβέβαιον καὶ
ἀνώμαλον φησὶν· ὅτι ἐν τούτῳ τοῦ ἐστὶν
ἡ πολιτεία σου τῆς ἐνανθρωπήσεως· ἀλλὰ
τὰ ἴχνη σου τουτέστιν οἱ τρόποι τῆς
ἐναντιώσεώς σου ἄγνωστα καὶ ἄληπτα· λαὸς δὲ τοῦ
... ὁ νέος ὁ χριστιανικός· χειρὶ δὲ Μω-
ϋσέως καὶ ὁ διηγήσεως τοῦ χριστοῦ ὡς ἐστὶ
μεσίτης ... τῆς τοῦ

εὐαγγελικοῦ νόμου· Ἀαρὼν δὲ ὡς μέγας ἀρ-
χιερεὺς θύσας ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ:· [illegible]

[illegible]

Φησὶ Ζαχαρίας καὶ καταφεύξονται ἔθνη πολλὰ
ἐπὶ τὸν κύριον· καὶ ἔσονται αὐτῷ εἰς λαόν· νόμον
δὲ νῦν τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν φησὶν Ἡσαΐας·
ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσα-
λὴμ καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν· ἀδιά-
φορον δὲ τὸ προσέχετε· τὴν ἀντὶ τῆς γρα-
φῆς, τῷ νόμῳ μου γράφουσιν:·

[illegible]

Τὸ κλίνατε· ἢ ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ ὑπόθετε· ἢ ἀντὶ τοῦ μὴ
σκιρτήσατε ἀπὸ τῶν ἀνόητων ἀκοῶν μου ἐπὶ
τὰ εὐαγγελικὰ ῥήματα:·

ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς:

Τοῦτο προφητεία ἐστὶ τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς· φησὶν ὁ Ματθαῖος·
ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς
τοῖς ὄχλοις· καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλά-
λει αὐτοῖς ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς
τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου· δῆλον οὖν ἐντεῦθεν ὅτι
προσώπου τοῦ σωτῆρος ὁ ψαλμὸς ἀναγέγραπται· προ-
βλήματα δὲ νῦν τὰς αὐτὰς τὰς παραβολὰς
ὠνόμασεν· ὁ γὰρ Ματθαῖος ἀντὶ τοῦ προ-
βλήματα κεκρυμμένα ἔφη τῇ εὐαγγελικῇ
ἡ λέξις πρέπουσα ... καὶ τοῦτο κατάλ-
ληλον· πᾶσαι γὰρ εὐαγγελικαὶ παραβο-
λαὶ κεκρυμμένον ἔχουσι τὸν ἀληθῆ νοῦν· καὶ ὁ Ἀκύλας
αἰνίγματα ἐξέδωκεν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπ' ἀρχῆς
ὁ Ματθαῖος ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἑρμήνευσεν·
ὁμοίως τῇ ἑβραΐδι λέξει προσφωνεῖ-
ται καὶ τὸ φθέγξομαι ἐρεύξομαι:-

ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν
αὐτά:

Τὸ ὅσα οὐ καταφορικῶς ἀλλ'

καὶ ἀνέθηκεν ὧν προστα προβλημάτων· ἀλλὰ καθ' ὃ αὐτὸ λέγεσθαι μαρτυρῶ(?)· ἅπερ ἠκούσαμεν παρὰ τῶν διδασκάλων καὶ παρὰ τῶν θείων γραφῶν· βούλεται γὰρ ἀπαριθμήσασθαι ὅσα μὲν εὐεργέτησεν ὁ θεὸς τοὺς παλαιοὺς Ἑβραίους· ὅσα δὲ οὗτοι παρώργισαν αὐτὸν καὶ ὅσα δι' αὐτοὺς Δαυὶδ πέπονθασι· ἠκούσαμεν δὲ ταῦτα διὰ τῶν προσλημμάτων(?)· καὶ αὐτὸς γὰρ ὡς ἄνθρωπος ἤκουεν ἐπὶ τῶν καθ' αὑτὸν [illegible] καὶ ἔγνωμεν αὐτὰ ἤτοι ἐβεβαιώθημεν περὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἁπλῶς ἠκούσαμεν· ἀλλὰ καὶ ἐπληροφορήθημεν·

καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο ἡμῖν· Εἰπὼν ὅτι ἠκούσαμεν· προσέθηκε καὶ παρὰ τίνων ἠκούσαμεν· πατέρας γὰρ αὐτῶν φησὶ λέγει [illegible]· οἱ γὰρ [illegible] ἐπειδὴ ὅτι τοὺς ἐξ ἐθνῶν [illegible] οὐ φιλοσόφους ἐδίδαξαν ταῦτα· ἀλλὰ ἐπὶ τῶν [illegible] ὁ λόγος· [illegible] καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται· καὶ οἱ τοῦ ἐξηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ καθὼς [illegible] ἐκάλουν [illegible] γὰρ υἱοὶ [illegible] καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ λαοῦ·

οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν· Ἅπερ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο ἡμῖν· τὸ ἀπαγγέλλοντες [illegible] καὶ [illegible]· τὰς αἰνέσεις καὶ αἰνέσεις μὲν ὡς αἰνετά· δυναστείας δὲ ὡς [illegible]· ἢ δυναστείας τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν δηλῶν· θαυμάσια δὲ ὡς θαυμαστά· ἢ δυναστείας τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν· θαυμάσια δὲ τὰ ἐν τῷ ἰδίῳ λαῷ· περὶ ὧν ἑξῆς ἐρεῖ κατὰ μέρος·

καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ καὶ νόμον ἔθετο ἐν Ἰσραήλ· Οὐ καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ ἐπεξηγητικόν ἐστι καὶ τὸ νόμον ἔθετο ἐν Ἰσραήλ· τὸ δὲ γὰρ ἀνέστησε ταὐτὸν σημαίνει τῷ ἔθετο· καὶ μαρτύριον ὁ νόμος ὀνομάζεται ὡς καὶ ἐν [illegible] καὶ ἀνάλογον [illegible]· καὶ ὁ Ἰακὼβ δὲ Ἰσραὴλ ἐκλήθη· ὁ τοίνυν [illegible] ἠκούσαμεν·

ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν· ὁ τοῦ προεκλήθη ἐν τῷ [illegible] νομοθέτης φησὶν ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν· γνωρίσαι καὶ ἀναγγέλλειν αὐτὰ τοὺς πατέρας τοῖς υἱοῖς αὐτῶν·

ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα· Ἤγουν τοῦ ἐπαγγέλλειν αὐτὰ τοὺς πατέρας τοῖς υἱοῖς· ὅπως γνῷ ἡ μετ' αὐτοὺς ἑτέρα γενεὰ [illegible] πάντων· [illegible] σαφηνίζει ποία ἐστὶν ἡ ἑτέρα γενεά· [illegible] διαδοχῆς·

υἱοὶ οἱ τεχθησόμενοι· καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν· Οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν τοῖς αὐτῶν υἱοῖς· ἀναστήσονται δὲ ἀντὶ τοῦ γεννηθήσονται·

ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν· Μανθάνοντες ὅσα ὁ θεὸς ἐπηγγείλατο τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτῷ·

καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ· μνημονεύοντες τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ [illegible] διηγήσεως· ἔργα δὲ λέγει τῶν αὐτοῦ ἃ καὶ δυναστείας ἀνωτέρω καὶ θαυμάσια ἐκάλεσε·

καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσουσιν· Ἐκζητήσουσιν δὲ ἀντὶ ἀκολουθήσουσιν· ὁ γὰρ ἐκζητῶν τι κατὰ τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἕπεται· ἀνδρῶν γενεὰ ἑτέρα καὶ οἱ Χριστιανοί·

ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα· Σκολιὰ μὲν καὶ μὴ ὀρθὴν πίστιν πρὸς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ θεοῦ ἔχουσα· ἀλλ' [illegible] περὶ τὰ [illegible] τοῖς [illegible]· παραπικραίνουσα δὲ ὡς γογγύζουσα· ἡνίκα προσομιλήσας τινὶ δυσχερεῖ καὶ [illegible]· καὶ ἀποδρᾶσαι(?) τὴν ἐλευθερίαν· καὶ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ δουλείαν αἱρετωτέραν λογιζόμενοι ὡς ἐν πολλοῖς ἡ βίβλος τῆς ἐξόδου καὶ τῶν ἀριθμῶν διεξέρχονται(?)·

γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν αὐτῆς· οὐ κατώρθωσε τὴν καρδίαν· ὥστε ἁπλῶς καὶ βεβαίως πιστεύειν· ἀλλ' ἐσκολίαζε διστάζουσα·

καὶ οὐκ ἐπιστώθη

μανθάνειν τὰ προστάγματα προβλήματα· ἀλλὰ καὶ
θέλειν αὐτὸ λέγεται αἰνίγματα· καὶ ὡς ἂν εἴποι τὸ φῶς τὸ
κεκρυμμένον παρὰ τῶν θείων γραφῶν· βούλεται
γὰρ ἀπαριθμήσασθαι ὅσα μὲν εὐεργέτη-
σεν ὁ θεὸς τοὺς παλαιοὺς Ἑβραίους· ὅσα δὲ οὗτοι
παρώξυναν αὐτὸν καὶ ὅσα διὰ τοῦτο δεινὰ
πεπόνθασιν· ἠκούσαμεν δὲ τὴν διὰ τοῦ προ-
λήμματος. καὶ αὐτὸς γὰρ ὡς ἄνθρωπος ἤκουσε τῶν
καθ' ἅπερ ἡμᾶς εἰρημένων· ἀλλὰ αὐτὰ διὰ τοῦ
ἐβεβαιώθημεν ἐπ' αὐτῶν. οὐχ ἁπλῶς
φησὶν ἠκούσαμεν ἀλλὰ καὶ ἐπληροφορή-
θημεν:· καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο
ἡμῖν: εἶπον ὅτι ἠκού-
σαμεν, προστέθεικε καὶ παρ' ὧν ἠκού-
σαμεν· πατέρες γὰρ αὐτοῖς φησὶ λέγοντες. οὐ
γὰρ διδάσκαλοι ἀλλ' ἐπειδὴ ὅτι τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστ-
οὐ φύσει γονεῖς αὐτῶν ἐδίδαξαν ταῦτα ἀλλὰ
[illegible] πρώην ὁ λόγος· ἐνθάδε ὁμοίως
τὸ καὶ οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς· ἐπειδὴ καὶ οἱ
τοῦ [illegible] καὶ διδάσκαλοι τοῦ [illegible]
[illegible] ἐκγόνων γὰρ οἱ [illegible]
καὶ [illegible]:
οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γε-
νεὰν ἑτέραν: εἰ μὲν πρὸς
ἡμᾶς διηγήσαντο ἡμῖν· τὸ ἀπαγγέλλοντες τ
(αἰνέσεις) [illegible] τὸ αὐτὰ καὶ
αἰνέσεις μὲν ὡς [illegible] δυναστείας δὲ ὡς
τὰς [illegible] δηλοῖ· θαυμάσια
δὲ ὡς θαυμαστά· ἢ δυναστείας τὰς κατὰ τῶν
ἐχθρῶν· θαυμάσια δὲ τὰ ἐν ἰδίῳ λαῷ [illegible]
αὐτὸς ἐργασάμενος:· καὶ ἀνέστησε
μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ καὶ νόμον
ἔθετο ἐν Ἰσραήλ: οὐ καὶ ἀνέστη-
σε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ ἐπεξήγη-
σίς ἐστι τὸ καὶ νόμον ἔθετο ἐν Ἰσραήλ· τὸ αὐτὸ
γὰρ ἀνέστησε [illegible] τῷ ἔθετο· τὸ
μαρτύριον ὁ νόμος ὀνομάζεται ὡς
καὶ ἐν τῷ [illegible] καὶ [illegible]
[illegible]
[illegible] οὐκ ἐπιστώθη [illegible] συνέ-
νετο πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς [illegible]
[illegible]:
υἱοὶ Ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλ-
λοντες τόξοις ἐστράφησαν ἐν ἡ-
μέρᾳ πολέμου: φυλὴ τῆς

Ἐφραὶμ υἱοῦ Ἰωσὴφ τοξικὴ τῶν ἄλλων ἦν
καὶ ἐν πολεμίοις χρήσιμος [illegible] καὶ ἐν-
τεῦθεν ἐπίσημος [illegible] ἦν ἐν τῇ
[illegible] καὶ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς ἀποκληρωθείσης
αὐτῇ γῆς ὑποδέξασθαι πρῶτον τὴν κιβωτὸν
καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου τὴν ὑπὸ Μωϋ-
σέως κατασκευασθεῖσαν· ἐν γὰρ Σηλὼμ μὲν
ἦν ἡ κιβωτὸς καὶ ἡ σκηνὴ τῆς Ἑβραίων
φυλῆς ἦν μερίς· [illegible]
[illegible] ἡ πληθὺς [illegible] εἰδωλο-
λάτρει αὐτῆς· ἢ καὶ ἄλλως· ἀπὸ ταύτης τῆς
φυλῆς ὡς [illegible] πρῶτον [illegible] καὶ
[illegible] ὅσαι εἰδωλολάτρησαν [illegible] πα-
ρεδόθησαν τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν· ὡς [illegible]
[illegible] βίβλος φησὶν οὕτως [illegible]
οἱ υἱοὶ τοῦ Ἐφραὶμ οἱ ἐντείνοντες τόξα καὶ
βάλλοντες ἐν τόξοις ἐστράφησαν [illegible]
[illegible] προφητείαν τοῦ
[illegible] εἰδωλολατ[illegible] τῆς φυλῆς τῆς
Ἐφραὶμ [illegible] ἀπορραγέντος
τῆς βασιλείας Ῥοβοάμ· ἡ Ἐφραὶμ [illegible] ἐν
[illegible] πρωτεύουσα ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν
[illegible] δάμαλις καὶ ἀπὸ τοῦ θεοῦ
[illegible] ὁμοίως [illegible] καὶ εὑρήσεις ἐν
[illegible] τῶν βασιλειῶν· καὶ ἄλλοι [illegible] προφῆται
βοῶσιν [illegible] εἰδωλολα[illegible]:·
οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ
θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἠ-
βουλήθησαν πορεύεσθαι:
ἐνταῦθα καθ' ἅπαν ὁ λόγος διδάσκων τὸ
[illegible] αὐτοῦ· διαθήκη [illegible]
[illegible] ἐπὶ τῶν Ἑβραίων θεὸς
[illegible] νόμον [illegible] ἐν-
τολάς:· καὶ ἐπελάθοντο τῶν
εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυ-
μασίων αὐτοῦ ὧν ἔδειξεν αὐ-
[illegible] πρὸς τὸν λαὸν Ἰσραήλ· οἱ
[illegible] ἀθρόως διὰ τῆς θαλάσσης
καὶ τὰ ἑξῆς [illegible] θαυμάσια [illegible]
[illegible] τερατουργήματα [illegible]
[illegible] καὶ τέρατα [illegible]
[illegible] αὐτῶν καὶ
τὰ ἑξῆς [illegible] ἐδίδαξε δὲ
αὐτοῖς [illegible] πρὸς [illegible] διδάσκα-
[illegible] πρώτων αὐτοῦ:·

ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμάσια· τὰ θαυ-
μάσια λέγει γενόμενα τῶν προγόνων αὐτῶν· ἀπὸ τῆς πόλεως καλεῖ τὸ ἐν ᾧ ταῦτα τὰ ἐγεγόνει πεδίον:·

ἐν γῇ Αἰγύπτου ἐν πεδίῳ Τάνεως·

Τάνις πόλις ἐστὶν Αἰγύπτου, καὶ ἐν ᾗ τοῦ Φαραὼ τὰ βασίλεια· ἐν ταύτῃ φησὶν Ἡσαΐας ἐξελθεῖν ποτε οἱ ἄρχοντες Τάνεως· ὁ μὲν οὖν Μωϋσῆς ἐν Ἐξόδῳ οὐκ ἐμνημόνευσε τοῦ ὀνόματος τῆς Τάνεως· τοῦτο δὲ Δαβὶδ ἀνεδέδεικται τοῦτο ἀπὸ τῆς βίβλου ἐν ᾗ γέγραπται οὕτως· ἡ Χεβρὼν ᾠκοδόμηται πρὸ τοῦ Τάνιν ἐν Αἰγύπτῳ οἰκοδομηθῆναι· ἢ καὶ ἐξ ἑτέρων ἀποκρύφων· ἢ καὶ ἴσως Αἰγυπτιακῶν:·

διέρρηξε θάλασσαν καὶ διήγαγεν αὐτούς·

ἡ μὲν Ἑβραίων ὡς ἡ βίβλος τῆς ἐξόδου παρίστησιν ἐπὶ τοσοῦτον ἤδη ἡ γῆ τότε καὶ νῦν πέτρα τε πάντα· οὕτως ἐντάξαι ἀλλὰ παρατηρητέον ὅσα καὶ ὅπως ἐπὶ γνῶσιν ἦλθεν αὐτῷ· οὐ γὰρ ἴσως αὐτῷ προὔκειτο, ἀλλ' ἐς αἰτίας τινὰς τὴν ἀχαριστίαν τῶν Ἰουδαίων· πρῶτον δὲ τέθεικε τὸ παράδοξον τῶν ἄλλων:·

παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἀσκόν·

αὐτὸ ὕδωρ φησὶν αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν καὶ τεῖχος ἐξ εὐωνύμων· παρέστησεν οὖν ἤγουν ἀνέστησεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰ τμήματα· τὸ δὲ ὡσεὶ ἀσκὸν διὰ κινήσεως ἔξουσιν:·

καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός·

καὶ Μωϋσῆς, ὁ δὲ θεὸς ἡγεῖται αὐτῶν ἡμέρας μὲν ἐν στύλῳ νεφέλης δεῖξαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν· τὴν δὲ νύκτα ἐν στύλῳ πυρός· ὁ αὐτὸς οὖν στῦλος ἐν ἡμέρᾳ μὲν ὡδήγει καὶ ἐσκέπαζεν ἀπὸ τοῦ καύσωνος τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων· ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ὡδήγει καὶ ἐθέρμαινεν· ὑγρὰ γὰρ οὖσα ἡ νὺξ ἐτύγχανεν:~

διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ πολλῇ·

ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Χωρὴβ ὡς ἡ τῆς βίβλος τῆς ἐξόδου διδάσκει· διὰ τῆς ἀβύσσου δὲ τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων ἐνέφηνεν:·

καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα·

οὗτος ἕτερον θαῦμα λέγεται τὸ ἐν τῇ ἐρήμῳ Καδὴς ὡς ἡ τῶν Ἀριθμῶν βίβλος ἱστορεῖ· δὶς γὰρ ἐκ πέτρας ὕδωρ αὐτοῖς ἔδωκε κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ τόπους· ὅθεν ἐν Χωρὴβ μὲν ὁ τόπος τοῦ ἀναδοθέντος ὕδατος ἐκλήθη Πειρασμὸς καὶ Λοιδόρησις· ἐπείραζον γὰρ τὸν θεὸν δοκιμάζοντες ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· καὶ οὐ πιστεύοντες οἷς ἔδει τὸ μάλιστα θαυμάσια· καὶ λοιδοροῦντες τῷ Μωϋσῇ ὡς ἐξαγαγόντι αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὰς ἐρήμους· ἐν δὲ Καδὴς ὠνομάσθη ὕδωρ ἀντιλογίας· ὅτι ἀντέλεγον τῷ θεῷ ἐν τῷ γενέσθαι· ὁ μὲν γὰρ ἐκέλευσε τῇ πέτρᾳ λαλῆσαι μόνον τοῖς αὐτοῦ προστάγμασι· καὶ θαρρῆσαι αὐτῷ· οἱ δὲ ἀπεθέσπισαν ὅσα τὸ πέτρας ὕδωρ· καὶ οὐ διεχωρίσθησαν· τὸ μὲν ῥῆξιν τῆς θαλάσσης καὶ τῆς πέτρας ὁ θεὸς διὰ Μωϋσέως ἐπετέλεσε:·

καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ·

ἔρις τοῦτο, τοῦ ὡς ἔγνωσαν ἢ καὶ διὰ τὸ προλαβόντα ἁμαρτίαν αὐτῶν· ἀπὸ τῆς Μωσαϊκῆς συγγραφῆς ἀπαραιτήτως ἔπειτα, ἔτι ὁποῖα δὲ ἐπὶ ἡμάρτον αἰσθέσθων:·

παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ·

ὅπου ἡ πέτρα δὲ πῶς δὲ παρεπίκραναν· ἀρχὴ δὲ καὶ αὐτῶν ἐν τῇ γενέσει καὶ παραπικραίνουσι:~

καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν·

ἔρις τοῦτον καὶ τὸ ἑξῆς ἀγρίως τοῦ πυρὸς ἀνήφθη· Μωϋσῆς μὲν οὐχ ἱστορεῖ· Δαβὶδ δὲ ἀνέγραψεν ὡς καὶ παρὰ ἄλλων πολλῶν τοιούτων· ἃ τὸ ἐξ ἀποκρύφων βιβλίων ἀναλεξάμενος ὡς προφήτης μαθὼν ἀπεδίδαξεν ἢ ἐξ ἀγράφου παραδόσεως τῶν παλαιοτέρων· ἅτε καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ διδαχθείς· χρὴ δὲ ὅτι ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ἀδύνατα δύναμιν αἰτοῦσιν· ἐξεπείρασαν δὲ αὐτὸν ἐν τῷ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν· ὅπως ἐν αὐτοῖς καὶ ἐπιθυμίαις:~

καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ·

κατελάλησαν αὐτοῦ καὶ ἐγόγγυσαν· ὡς ἀποκτένοντος αὐτοὺς ἐν λιμῷ πρὸς ἡδονήν:·

καὶ εἶπον· μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ;·

ὁ μὴ ἐπαπορήματι κινεῖ· ἀλλ' ἄρα·
ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν καὶ
ἐρρύησαν ὕδατα καὶ χείμαρροι
κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον
δύναται δοῦναι· ἢ ἑτοιμάσαι
τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ;
πῶς τὸ δὲ πέτραν ποιῆσαι (ἀνθ' ὧν) ποιῆσαι καὶ
τὸ λέγειν τῆς ἀνδρὸς ἐκεῖνος ἐποίησε, τῆς
ἀδυνάτου ποιῆσαι καὶ τὸ δέ· καὶ γὰρ ἐκλύσθη-
σαν δ' αὐτοῦ σφοδρῶς ἐρρύησαν· καὶ χείμαρ-
ροι γάρ φησιν ὡς ποταμοὶ ὕδατα τῆς πάσης
σης πέτρας φησὶν ὁ Δαυίδ· καίτοι Μωσῆς
ἐν τῇ Ἐξόδῳ τοὐναντίον ἱστορηκὼς εὑρί-
σκεται· ἐκεῖ ὅτι πρῶτον ἔβρεξεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν
ἄρτον τοῦ μάννα· καὶ τὸ κρέας τῆς ὀρτυγο-
μήτρας εἶτα ἐξέδωκεν ἡ πέτρα τὸ ὕδωρ·
οὐκ ἔστι γοῦν ἑτέραν λύσιν τῆς ἀπορίας
εὑρεῖν, ἢ ὅτι οὐ περὶ ἐκείνου τοῦ ἄρτου· καὶ τοῦ
κρέατος νῦν φησιν ἀλλὰ περὶ τοῦ μετέπειτα
τοῦ ἀναγεγραμμένου ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς· διότι ἄρτον
αὐτοῖς καὶ τὴν ὀρτυγομήτραν ἔβρεξεν ὥσπερ τὸ
πρότερον ἐνταῦθα τῆς ἐγχωρίου παραχθέντος
καὶ οὐ τῆς ἐν κόλποις· αὐτοὶ γὰρ οὔπω ἐπα-
τάχθη· ἔδει πίστεως ὅτι καὶ μὴν κατὰ ἐν
τοῖς Ἀριθμοῖς ἐζήτουν καὶ οὐ χάρτον ἀ-
κούσας ὁ γὰρ ἄρτον μὲν τὸ βρῶμα τοῦ κρέατος
καὶ καταφοροῦντος ἐπὶ τοῦ· τίς ἡμᾶς ψω-
μιεῖ κρέα· ὁ δὲ Δαυὶδ ἀορίστως μὴ καὶ ἄρτον
δοῦναι δυνήσεται ἐσαφήνισε τὸ ῥητὸν δι'
αὐτῶν ἐξῆς· ἐπιλέγει· ἢ ἑτοιμάσαι τρά-
πεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ γνῶναι ὅτι ἡ σιωπὴ δεσμὸς
οὐ διαζευκτικὸς ἀλλὰ σαφηνιστικός·
διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἀνε-
βάλετο· καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν Ἰ-
ακὼβ καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ
τὸν Ἰσραήλ· καὶ ἐν ταῖς καρδί-
αις αὐτῶν ἐξεπείρασαν τὸν θεόν· ὁμοίως
ὡς ἀφρονῆ χρησάμενοι· ἢ καὶ ὡς ἐνόχους
διὸ γνωστικῶς θεὸς τοῦτο ἀνεβάλετο, ἐχολώ-
θη, ἐξέδωκεν ὁ σύμμαχος· φθάσαντες γὰρ
οἱ λόγοι αὐτῶν ἀναβαλέσθαι τὴν ὀργήν· ἀλλ' ὅμως ἀπὸ
σωφρονεῖν προτρέπειν τὸν νοῦν πρὸς ἄμυναν·
ὁ μὲν γὰρ ὅσιος φησὶ καὶ ἐθυμώθη ἐν ὀργῇ
κύριος· καὶ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ
κυρίου καὶ κατεφαγόμενος τὸ παρὰ μέρος

Ἰακὼβ ὅ ἐστιν Ἰσραὴλ λαοῦ ὅτι ὡς ἐξαναλίσκου
καταφθοροῦ· ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν
τῷ θεῷ· πῶς οὐκ ἐπίστευσαν τὸν δὲ
νόμον τοῦ θεοῦ· καίτοι τοσαῦτα τέρατα ἰ-
δόντες· περὶ πνεύματος ἐν προθέσει·
οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σωτήριον αὐ-
τοῦ· ἐθάρρησαν ὅτι σωτὴρ αὐτοῦ ὁ τοσαῦτα
δι' αὐτοὺς ποιήσας· καὶ ἐνετείλατο νε-
φέλαις ὑπεράνωθεν καὶ θύρας οὐρανοῦ
ἀνέῳξε· καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς
μάννα φαγεῖν· πάλαι
πρῶτα πάλιν ἀνέστρεψε τὸν λόγον· τὰ ἐν τῇ
ἐξόδῳ γεγραμμένα· νεφέλας δὲ ὑπεράνωθεν
τὰς ἐν ὕψει· τοιγὰρ προστάξει· τὰς δὲ
καὶ θύρας οὐρανοῦ ὡς προβεβλημένας αὐτῷ
ἐνετείλατο δέ, ὕσαι δηλονότι τὸ μάννα·
τὸ δὲ μάννα ἦν ὡς σπέρμα κορίου· καὶ τὸ εἶ-
δος αὐτοῦ ὡς εἶδος κρυστάλλου· καὶ διεπορεύ-
ετο ὁ λαὸς καὶ συνέλεγον καὶ ἤλεθον ἐν
τῷ μύλῳ καὶ ἔτριβον ἐν τῇ θυΐᾳ καὶ ἥ-
ψουν αὐτὸ ἐν τῇ χύτρᾳ· καὶ ἐποίουν αὐτὸ
ἐγκρυφίας· καὶ ἦν ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ ὡς γεῦμα
ἐγκρὶς ἐξ ἐλαίου· ταῦτα μὲν ἐν τοῖς Ἀρι-
θμοῖς· ἐν δὲ τῇ Ἐξόδῳ τὸ γεῦμα αὐτοῦ
ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι· καὶ ἄρτον
οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς·
αὐτὸν ἐνταῦθα τὸν ἀέρα καλεῖ· ὡς τὸ πετει-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ· ἢ καὶ διὰ τὸ ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ
καταπέμψαι· ἄρτον ἀγγέλων ἔ-
φαγεν ἄνθρωπος· οὐχ ὅτι ἀγγέλων
ἦν τὸ μάννα τροφή· ἀλλ' ὅτι ἄγγελοι διηκό-
νουν τῇ καθόδῳ αὐτοῦ· μέμφεται δὲ
καὶ ὁ Ἰουδαίοις τοῖς νομίζουσιν οὐράνιον κυ-
ρίως εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄρτον· ὁ γὰρ κύριος γάρ
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· τὸν ἄρτον ἐξ
οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ ποιῶν τὸν ἀληθῶς
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ὅτι δὲ ἡ τροφὴ ἀγγέλων ἦν
ἐκεῖνος ὁ ἄρτος· πάλιν φησίν· οἱ πατέρες ὑμῶν
ἔφαγον ἐν ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον·
οὗτος δὲ ὁ ἄρτος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων·
ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ·
ἐπεὶ γάρ φησιν φαγόντες τὸν ἄρτον ἐκεῖνον ἀ-
πέθανον· οὐκ ἦν κυρίως οὐράνιος οὐδὲ ἀγγέλων
τροφή· ὁ περὶ τοῦ πάλιν· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς
ζωῆς καὶ τὰ ἑξῆς·

ἔτι πρὸς τὸ μάννα [illegible] λεγομένοις [illegible] ἀπὸ πλησμονῆς ποιότητος

τὸ ἐκ τοῦ μάννα ἢ τοῦ ἄρτου:-

ἀπῆρε νότον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα· καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας· καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά· καὶ ἐπέπεσεν εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν· καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα· καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς· οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν·

μὲν Μωϋσῆς ἐν Ἀριθμοῖς φησί· καὶ πνεῦμα παρὰ κυρίου καὶ ἐξεπέρασεν ὀρτυγομήτραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν καὶ τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ δὲ διὰ τὸ πνεῦμα, νότον καὶ λίβα· οὗτοι γὰρ οἱ θερμοί· καὶ πνέουσι τόπους ἐν οἷς διαιτᾶται τὸ γένος τῶν ὀρτυγομήτρων· τὸ μέντοι ἀπῆρεν, ἀντὶ τοῦ ἐκίνησεν· ἔβρεξε δὲ ἐπεὶ δίκην βροχῆς ἄνωθεν πυκνῶς καὶ συνεχῶς κατεφέρεσθαι ὡσεὶ χοῦν καὶ ὡς ἄμμον· διὰ τὸ δαψιλὲς καὶ τὸ ἄλλ' ἐπάλληλον· ἑξακοσίας γὰρ χιλιάδας καὶ πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα ἔθρεψεν ὀρτυγομήτραν ἐπὶ πολὺ· φησὶ γὰρ ἕως μηνὸς ἡμερῶν φάγεσθαι· ἕως ἂν ἐξέλθῃ ἐκ μυκτήρων ὑμῶν· τοσοῦτοι δὲ ἦσαν οἱ πολεμισταὶ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἄνω· χωρὶς τῆς κατωτέρω ἡλικίας καὶ τῶν γυναικῶν καὶ ὅλης τῆς φυλῆς τοῦ Λευί· ἐν μέσῳ δὲ τῆς παρεμβολῆς καὶ κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων· ἵνα μὴ κάμνωσιν συλλέγοντες· παρεμβολὴν δὲ ὅλον τὸ στρατόπεδον· σκηνώματα δὲ ἃς καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος· ἐπιθυμίαν δὲ νῦν λέγει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιθυμίας· τουτέστι τὸ ἐπιθυμητόν· ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος φησί· ἡ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· τὸ ἀποτέλεσμα λέγων τῆς ἐλπίδος ὅ ἐστι τὸ ἐλπιστόν:~

ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτούς· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν· καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν·

δηλονότι τῇ ὀρτυγομήτρᾳ οὐκ ἐπίστευσαν τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ θεοῦ ὑποσχομένου μέχρι μηνὸς διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ πλησμονήν· ἀλλὰ φοβηθέντες μήποτε ἀπορήσωσιν ἡ ἀγαθῶν πᾶσαν, ἐξαίφνης ἐσωρευμένοις κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς· καὶ τὰ κρέα ἔτι ἦν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν πρὶν ἢ ἐκλιπεῖν· καὶ κύριος ἐθυμώθη εἰς τὸν λαόν· καὶ ἐπάταξε κύριος τὸν λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα· ὅρα πῶς πρὶν ἢ δαπανηθῆναι τὰ ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν κρέα ἀπέθανον· ἐπιλαθόμενοι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως· διὸ καὶ ἤλεγξεν ἐπιθυμίαν· ἐνεπλήσθησαν δὲ εἰς ἔνδειξιν τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως· καὶ προνοίας τῆς περὶ αὐτούς· ἀπέθανον δὲ αὐτοῖς διὰ τὸ ὀχλεῖν ὡς ἐρημικοὺς μωϋσῆν διὰ αὐτοῦ ἀπιστίαν· καὶ ἀπέθανον οὐχ ὡς πολλοὶ δὲ ἐφθάρησαν· τὸ δὲ ἐν τοῖς πλείοσιν, ὅ ἐστιν οὐ μόνον ἐν τοῖς πλείοσιν ἐξεδίωξεν· ὅ ἐστιν ἐν τοῖς λιπαροῖς· οὕτως ὀνομάζων τοὺς πλουσίους τοῦ λαοῦ· καὶ ἰσχυρούς· ἐκεῖνοι γὰρ αὐτῶν διὰ τὸ πλεονεκτεῖν ἄλλων συλλέγοντας, ἀπληστότερον ἐμφορεῖσθαι ὑπηρετήθησαν δὲ περὶ τούτοις· οὕτω λόγον ἀποδοὺς ἐφεξῆς ῥητοῦ· τοὺς καὶ τῶν ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν· ἤγουν ἐθανάτωσεν καὶ ἐξηγήσατο, ἐν τοῖς ἐνδόξοις δὲ ὡς ἀξιολογώτερον· ἔστι γὰρ οὖν συγκρίνει καὶ ἄλλων πολεμίων· καὶ δηλοῖ τὸ, ἐν πολλοῖς· ὅ πως τὸ πολλοῖς· ὅπερ σαφῶς μᾶλλον τοῖς Μωσαϊκοῖς καὶ λόγοις ἐπάταξε γὰρ φησὶ κύριος τὸν λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα· μεγάλη δὲ πληγή ἐστιν ὁ πολλοὺς ἀπολέσθαι· ἐκλεκτοὺς δὲ αὐτῶν ἐκάλεσεν, ὡς πολεμιστάς· οἱ γὰρ ἀπαριθμηθέντες ἄνω πάντες πολεμισταὶ ἐστάθησαν ἐπιλεγέντες διὸ παρατάσσεσθαι:~

ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι·

ἐν πᾶσιν οἷς τε εὐεργετοῦντο· καὶ οἷς ἐκολάζοντο· ἥμαρτον ἔτι ἀλλ' ἄλλα πολλὰ καὶ ὅτι ἐδειλίασαν τοὺς ἐνοικοῦντας τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας μὴ θαρρήσαντες τῷ ἐπαγγειλαμένῳ θεῷ:~

καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ·

ποῖα αὐτὸ μάλιστα ταῦτα οὐ μετὰ [illegible] ὑπολαμβάνουσι· πανταχοῦ δὲ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν ὁ Δαβὶδ στηλιτεύει· ἀφ' ἧς ἐκινδύνευον περὶ τὸ

καὶ ὁ θεός· ἕως πότε παροξύνει με ὁ λαὸς οὗτος· καὶ ἕως τίνος οὐ πιστεύουσί μοι ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις οἷς ἐποίησα ἐναντίον αὐτῶν· καὶ ὅσα ὑπερηγγείλατο αὐτοῖς, στόματα Ἰουδαίων γνώμας:—

[illegible]

γαστριμαργίᾳ καὶ ἐπιθυμίαις σαρκικαῖς· μάγγανα τῶν διὰ καὶ ἐν ἐρήμῳ πάντες ἀπώλοντο· εἶπε γὰρ ὁ θεός· ἡ μὴν οὐκ ὄψονται τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν· ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν ἅ ἐστι μετ' ἐμοῦ ὧδε ὅσοι οὐκ οἴδασιν ἀγαθὸν ἢ κακόν· καὶ πάλιν φησὶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν· καὶ αὖθις ἐγὼ κύριος ἐλάλησα· ἡ μὴν οὕτως ποιήσω τῇ συναγωγῇ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ· τῇ ἐπισυστάσῃ ἐπ' ἐμέ· ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἐξαναλωθήσονται καὶ ἐκεῖ ἀποθανοῦνται:

[illegible]

ἀφ' ὃ μάταια· ἢ καὶ ἄλλως μετὰ σπουδῆς ἐξέλιπον· τοῖς μὲν γὰρ ἐν ἀμελείᾳ βιοῦσι ταχυδρόμοι· δοκεῖ γὰρ πᾶς ἐνιαυτὸς δι' ἀπόλαυσιν τῆς ἡδονῆς· τοῖς ἐργαζομένοις δὲ τὴν ἀρετὴν βαρὺς ὑποφαίνεται μακρὸς διὰ τὴν τοῦ πόνου παράτασιν· ἤτοι τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς ἐξέλιπον ὡς ταχὺ ἀποθανόντων:

[illegible]

βέβαιον τοῦτο μὲν οὐκ ἦν σταθερόν· καθὰ λέγουσιν ἔσω φρονοῦσι:·

καὶ ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν καὶ ἐμνήσθησαν ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι

καὶ περὶ τούτου Μωσῆς· ὅτι ὤρθριζον κλαίοντες:—

[illegible]

ὑποκριταὶ ἦσαν οὐκ ἀπὸ καρδίας· ἀλλὰ λόγοις μόνον εὐφημοῦσι μόνοις· καὶ Ἠσαΐας· εἶπε καὶ τοῖς Ἰουδαίοις λέγων, ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ:·

καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ

ὅσῳ μᾶλλον περιέβαινον αὐτοὺς εὐεργέταις θεὸς ἐργάζονται ἀποστάντες καὶ ἀπειθοῦντες αὐτῷ· ἀντεφθέγγοντο τὰ γὰρ τοῖς λόγοις οἱ λογισμοί· φησὶ δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος· θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται:·

ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ

ὑποκριτὴς τῆς καρδίας αὐτοῦ ὁμοία γὰρ τοῦ προπάτορος αὐτοῦ· οὐκ ἀληθεύουσι τὰς καρδίας ἑαυτοῖς:—

[illegible] ἐστιν οἰκτίρμων καὶ [illegible] ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ οὐ διαφθερεῖ·

ὁ ἱλάσεται ἀντὶ τοῦ ἱλάσατο ἀντὶ χρονικῶς· ὁμοίως καὶ τὸ οὐ διαφθερεῖ· οὐ διέφθειρεν γὰρ αὐτοὺς εὐθύς· ἀλλ' ἐμακροθύμησεν· ἀρκεῖ γὰρ πρὸς Μωσῆν· ἵλεως αὐτοῖς εἰμὶ κατὰ τὸ ῥῆμά σου· ἢ οὐδὲ τέλεον ἐφθείρεν αὐτούς:·

καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ

τί καὶ τὸ πληθυνεῖ καὶ τὸ οὐχὶ ἐκκαύσει· κἀνταῦθα χρονικῶς κεῖνται· καὶ ἐπλήθυνε φησὶ τὸ οἰκτείρειν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ὥστε παρ' αὐτοὺς τὸ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ· οὐ τοσοῦτον κατελθεῖν καὶ ἐν τῷ ζῆν ἐπλήθυνε τὸ ἐπληθυνε τὸ ἐπλήθυνας τοῦ πλοῦ τῆσαι αὐτῆς καὶ οὐκ ἐξέκαυσε πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἂν αὐτίκα τούτους πανωλεθρίᾳ διέφθειρε· ἀλλ' ἐκ μέρους ὀργιζόμενος ἐφιλανθρωπεύετο· εἰ πᾶσα γὰρ πρὸς Μωσῆν ἔφασαν, καὶ θυμωθεὶς ὀργὴν ἀπέκτεινεν αὐτούς· ἢ ἐκ μέρους ὀργιζόμενος ἐκ μέρους ἐκόλαζε:—

καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον·

ἤτοι καὶ διὰ τοῦτο ἐμακροθύμησε· διότι σάρξ ἦσαν ἀσθενεῖς καὶ ὀλιγοχρόνιοι· καὶ πνεῦμα οὐ παραμένον τῷ βίῳ· ἀλλ' ἐντεῦθεν πορευόμενον· καὶ οὐκέτι πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφον· τὸ δὲ πνεῦμα πολλαχοῦ τῆς ἑβραϊκῆς γραφῆς εὑρήσομεν ἐπὶ τοῦ θεοῦ λεγόμενον μεταφορικῶς· ὡς γὰρ τὴν τοῦ συνήθους προσαγορίαν ἀναβολὴν ληθὴν ὀνομάζει· οὕτω δὴ καὶ τὴν νῦν ταύτα ἀντίληψιν· νῦν ἄνθρωποι πέστρον καλοῦσι φασὶ διὰ τὴν τῶν εὐτυγχανόντων παχύτητα:—

211

106

Ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ;

ὁλάκις ὡς ἔξεστιν εὑρεῖν ἐκ τῆς ἱστορίας. ὅρα τὴν πονηρίαν· οὐ μόνον γὰρ πολλάκις παρεπίκραναν αὐτὸν· καὶ παρώργισαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔνθα μᾶλλον ἔχρῃζον θεραπεύειν αὐτὸν διὰ τὴν ἀπορίαν· καὶ ἐν γῇ ἀνύδρῳ ἔνθα ἐνδεεῖς ἀπηνέχθησαν· καὶ ἱκετεύειν διὰ τὴν ἀνάγκην:-

Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν· καὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν.

ἐντεῦθεν τὸ ἐπέστρεψαν ἐπὶ κακοῦ ληπτέον· ἐπέστρεψαν γὰρ ἀπὸ ταύτης τῆς κακίας ἐπ' ἄλλην τινὰ· ἢ τὸ ἐπείρασαν καὶ ἐλύπησαν· καὶ ἐξεδέξαντο ἀντὶ τοῦ ἐποίησαν κατὰ τὸν θεόν· ὃ δηλοῖ τὸν ἁγνεῖον καὶ δεδοξασμένον:

Οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ·

ἄρα ἢ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς εὐεργετούσης μὲν τοὺς Ἑβραίους καὶ κολαζούσης δὲ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν:

Ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος·

ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐνταῦθα τό, οὐκ ἐμνήσθησαν· θλίβοντος δὲ τοῦ Φαραὼ λέγει:

Ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως·

οὐκ ἐμνήσθησαν ὅπως ἔθετο τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ ἑξῆς· σημεῖα μὲν οὖν καὶ τέρατα, πολλοὶ τὰ αὐτὰ φασί· καὶ τὰ ἀναδιπλώσεις τοῦ ῥητοῦ. τινὲς δὲ σημεῖα μὲν ἐκάλεσαν ὅσα κατὰ φύσιν ἐλυμαίνοντο· ὡς τὴν νόσον τῶν κτηνῶν· φύσεως γὰρ ὁ θάνατος αὐτῶν· καὶ τὴν φορὰν τῆς ἀκρίδος· φύεται γὰρ καὶ τοῦτο· φθείρει δὲ τοὺς καρπούς· τέρατα δὲ ὅσα παρὰ φύσιν· ὡς τοῦ ὕδατος εἰς αἷμα μεταβολήν· τὴν δὲ τῶν ἐνύδρων βατράχων ἐπὶ ξηρᾶς διάβασιν καὶ τὰ τοιαῦτα:~

Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν·

οὗτος ἡ πρώτη τῶν Αἰγυπτίων πληγή· ποταμοὺς δὲ τὸν ποταμὸν Νεῖλον λέγομεν. μόνος γὰρ οὗτος διαρρέει τὴν Αἴγυπτον· ἰδία γὰρ καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων διαλέκτος ἐστὶν ὅτε τὰ πληθυντικὰ ἐκφέρειν τὰ ἑνικά· τινὲς δὲ πληθυντικῶς ἑρμηνεύουσι διὰ τὰ ἐκ τοῦ Νείλου μετεκπεμπόμενα ῥεῖθρα· ἃ καὶ αὐτὰ ποταμοὺς ἐκλήθη διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος αὐτῶν, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους· ἀπειρίαν γὰρ ὅτι ἐν αὐτοῖς ποταμοὺς αὐτοῦ ἐνέφηνε:

Καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν·

ὀμβρήματα λέγεται τὰς δεξαμενὰς ἐν αἷς ἐθησαύριζον τὰ ἐξ ὄμβρου ὕδατα. τινὲς δὲ ὀμβρήματα καλοῦσι καταχρηστικῶς τὰς πηγάς:~

Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν καὶ κατέφαγεν αὐτούς·

οὗτος πέμπτη πληγή· δευτέρα γὰρ ἦν ἡ τῶν βατράχων· καὶ τρίτη ἡ τῶν σκνιφῶν· ὥσπερ γὰρ ἄνω τὰς εὐεργεσίας τὰς Ἑβραίων ἐκδιηγούμενος οὐκ ἐτήρησε τὴν τάξιν αὐτῶν, οὕτως οὐδὲ νῦν ἐπὶ τῶν πληγῶν τῶν κατὰ τῶν Αἰγυπτίων· καὶ ἀρκετὸς ἂν ἐκ τούτου ἐρμηνεύειν· σκοπὸς γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἦν αὐτῷ διδάξαι μόνον ὅλα τὰ ἔργα προσαπεσταλμένα θεοῦ κατὰ τοῦ Φαραὼ στρατεύσαντα· ἐπεὶ τὰ πάντα τὴν τάξιν αὐτῶν ὁ Μωσῆς ἀνέγραψε. κυνόμυια δὲ ἐστι μυῖα ἐριώδης καὶ ἀναιδής· κατέφαγε δὲ καταχρηστικῶς ἀντὶ κατέδακε:~

Καὶ βάτραχον καὶ διέφθειρεν αὐτούς·

λυμαινόμενον καὶ δάκνοντα καὶ αὐτούς· καὶ τὰς τροφὰς αὐτῶν ἁρπάζοντα· καὶ μιαίνοντα καὶ πάσης ἀηδίας ἐμπιπλῶντα:

Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν· καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι·

καὶ δοκεῖ μὲν ἐκ τούτου τοῖς παρὰ Μωσεῖ ἀπηριθμημέναις πληγαῖς ἡ ἐρυσίβη· ἀλλ' ἐγκαταλέγεται καὶ αὐτή· ἔστι γὰρ τῆς ἀκρίδος γένος ὁ καὶ βροῦχος ὀνομάζεται· οὕτω γὰρ ὁ Ἀκύλας τοῦτο τὸ κακὸν ὀνομάζει· καρπὸν δὲ λέγει τὰ τῆς γῆς ἅπαντα· τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ πόνους, τοὺς πόνοις γεωργουμένους· ὀγδόη δὲ πληγὴ ἦν ἡ τῆς ἀκρίδος:

Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν·

πενέκρωσε τὰ παρὰ ποταμόν· ἑβδόμη δ' αὕτη ἡ πληγή:· [illegible]

αἱ δ' αὐτὴ ἡ πληγὴ ἣ καὶ ἀνιστόρητος παρὰ Μωσεῖ δοκεῖ· ἀλλ' ὅμως τῇ χαλάζῃ συμπεριλαμβάνεται· ἀπὸ γὰρ ταύτης ἐχένη πάχνη [illegible] συνίστανται· πολλάκις δὲ σὺν καὶ μίγνυσι κατὰ τὸ αὐτὸ πλεῖον· πανταχοῦ γὰρ ἐν τοῖς θερμοτέροις τόποις μάλιστα πληθύουσιν· ὡς πρὸς ὀλίγον ἡ χάλαζη· τῇ αὐτῇ ἐστὶ πολεμική· οὕτως καὶ ἡ πάχνη τὰς συκαμίνους καὶ παρέδωκεν εἰς χάλαζαν:- [illegible]

χάλαζα μετὰ πυρὸς παραδόξως καταφερομένη προτέρων μὲν τὴν ἄμπελον ἀπέκτεινε καὶ τὰς συκαμίνους ὡς μὴ δύνασθαι ὅλως αὐτὰς ἔχειν τὴν πρώην πρὸς βλάστην· ἀπάλλη τὰ κρίνα ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις ἐμένον· ὡς ἐπὶ μακρὸν ἀντέχοντα ἐκ παντός· καὶ πᾶσαν βοτάνην· καὶ ὑπάρξεις ἤγουν πλοῦτον καὶ πᾶν φυτόν· τὸ δὲ ἐν ταῖς πυρὶ [illegible] ἦν τὸ πρᾶγμα τεράστιον· πυρὸς ἐν ὕδατι περιέχοντος· ὑπάρξεις δὲ ἤγουν πλοῦτον καὶ πόνον καρπὸν βοτανῶν ἢ ξύλων φυτῶν· χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ἣ καὶ πᾶσαν βοτάνην· καὶ πᾶν ξύλον ἡ πληγὴ αὕτη διαφθαρῆναι ἱστορεῖ· ἀλλ' οὖν [illegible] περισσεύοντα· ἃ πᾶσαν βοτάνην τῆς γῆς καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν ξύλων ὃν ὑπελείπετο ἡ χάλαζα· καθολικῶς οἶμαι νοεῖσθαι δεῖ ἀπὸ μικροῦ πάντα διαφθαρῆναι:·

[illegible] ρῆν ὑπολείπεται ἐνταῦθα τὸ σφοδρότερον τοῦ θυμοῦ:·

[illegible]

ας τιμωρίας οὕτως ὀνομάσας· ὁ γὰρ θεὸς ἀπαθής· καὶ θυμοῦ μὲν νοήσεις τὰς ἥττονας κολαζούσας· ὀργῆς δὲ τὰς μᾶλλον [illegible] διὰ τὰς ἔτι:·

[illegible] ἀποστολὴν δι' [illegible] οὔσας καὶ κοσμίως δι' ἀγγέλων πονηρῶν· οὐ φύσει οὐ προαιρέσει· ἀλλὰ τῷ νῷ ἐπάγοντας ὑπουργοῦντας ταῖς τιμωρίαις· πονηροὺς γὰρ νῦν τοὺς κολαστικοὺς καλεῖ:·

[illegible]

ποιήσας τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ· βαδίζειν κατ' αὐτῶν σκληρώσαντες Αἰγυπτίων πρὸς ἠρεμοῦντι διαφυλάττεσθαι· τὸ γὰρ ὡδοποίησε τρίβον· ὃ καὶ σύνθετόν ἐστιν. ἀλλ' ὅμως ἁπλοῦς ἐξηγητὴς ὅσην μάστιγα· ἢ καὶ ἄλλως ἐποίησε τρίβον τῷ ὀλοθρεύοντι τὰ πρωτότοκα Αἰγυπτίων· μὴ ἐκκλίνειν ἐπὶ τὰς ἐσφραγισμένας φλιάς· ἀλλὰ βαδίζειν· κατ' αὐτῶν σφραγὶς [illegible] τοῦτον γὰρ ὀργῆς νοήσεις ὡς ὑπερέχοντα τῆς ὀργῆς:-

[illegible]

οὐ τόδε καὶ πληγή· οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν· ἤγουν ἀπὸ τοῦ θανατοῦν· ὅ ἐστιν ἐν τῷ θανατοῦν· αὐτῶν δηλονότι τῶν πρωτοτόκων, ἢ καὶ ἄλλως· τὰς ψυχὰς γὰρ τὰ πρωτότοκα νοήσεις ὡς ἴσως ψυχὰς διὰ τὴν ἀρέσκειαν· οὐκ ἐφείσατο· ἀπέκτεινε τὸ τελευταῖον πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου· ἀπὸ τοῦ πρωτοτόκου Φαραὼ ὃς κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου· καὶ ἕως τοῦ πρωτοτόκου τῆς θεραπαίνης τῆς παρὰ τὸν μύλον· καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους:- [illegible]

οὗτος [illegible] πληγή· ἐτελεύτησε γάρ φησι πάντα τὰ κτήνη τῶν Αἰγυπτίων· δηλαδὴ τὰ ἐν τοῖς πεδίοις· τὰ δὲ συνέκλεισεν ἀντὶ τοῦ συνέχων ἀφύλακτα ἤγουν ἐθανάτωσεν:·

[illegible]

παραλαμβάνεται τὸν λόγον ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων· διότι ἡ [illegible] τῶν ἄλλων ἡ τοιαύτη πληγή:·

[illegible]

πάρχην ἐνταῦθα τὸ ἐξαίρετον· ἤτοι τὸ [illegible] φησὶ πᾶν πρωτότοκον, ἤτοι τὴν ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν· πόνους δὲ αὐτῶν τὴν κτῆσιν ὀνομάζει· ὡς πόνῳ κτωμένην· κτῆσιν δὲ καὶ τὰ τέκνα· ἐκτησάμην γάρ φησιν υἱόν· σκηνώματα δὲ Χὰμ ἡ Αἴγυπτος· ὁ γὰρ Αἰγύπτιος ἀφ' οὗ [illegible] ἡ Αἴγυπτος οὕτως ὠνομάσθη· πρόπαππον ἔχει τὸν Χάμ· [illegible] ἡ αὐτὴ χώρα [illegible] γῆ· [illegible]

δόξα θεῷ: +

καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡς ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ·

ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ὁ δηλῶν, καὶ περιέπων ὡς ποιμὴν πρόβατα:–

καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι καὶ οὐκ ἐδειλίασαν·

αὐτοὺς τὰ φθῇ:

καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θάλασσα·

ὁδηγήσας αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐν τῇ πρώτῃ νυκτί, ἐπήγαγεν τῆς ἐπαγγελίας τῆς πρὸς τὸν Ἀβραάμ· εἴρηκε γὰρ πρὸς αὐτόν· ὁ θεὸς γινώσκων γνώσῃ ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς καὶ κακώσουσιν αὐτοὺς καὶ ταπεινώσουσιν ἔτη υ΄· τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσωσι κρινῶ ἐγώ· καὶ ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· οὐκ ἐδειλίασαν δὲ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ· ἔχαιρον γὰρ καὶ πάνυ οὐκ ἐδειλίασαν:–

καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θάλασσα:

ἀλλ' ἤκουον τὰς ὁ προφήτης αὐτῶν ἄρτι περὶ τούτου:

καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ·

ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἀποστάσεως διὰ τὸ προσληφθῆναι τὴν διήγησιν αὐτῶν νῦν περὶ τῆς ἐπαγγελίας διεξιών· ὄρος γὰρ λέγει τὴν Σιών, ὡς γνωρίμου τοῦ ἁγίου τῆς ἐκείνης· ὄρος δὲ ἁγιάσματος ὡς ἀπονενεμημένον τῷ βωμῷ, ναῷ τιμώμενον ἐκ τῶν ἁγιασμάτων· λέγεται δὲ ὄρος ἅγιον ὡς ἁγιασθὲν ὑπ' αὐτοῦ:–

ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ:

ὃ τοῦ θεοῦ κτῆσις παρ' ὃν ὅλως, ὃ ἐκτήσατο ἡ δύναμις αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἡ ἀνδρεία τοῦ λαοῦ· αὐτὸς γὰρ ἐξωθήσας τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὴν πρότερον:

καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη·

ἃ ἐπ' αὐτὰ πρότερον κατοικοῦντα τὴν γῆν· ἤγουν τὸν Χαναναῖον, τὸν Χετταῖον, τὸν Φερεζαῖον, τὸν Εὐαῖον, τὸν Ἀμορραῖον, τὸν Γεργεσαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον:

καὶ ἐκληροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας·

κληροδότησεν αὐτοῖς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην, ὡς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας· ἔστι γάρ τι καὶ τοιοῦτον ἐν Παλαιστίνῃ μέτρον παρὰ Ἑβραίων γραφῇ· οὕτω γὰρ ἀναλόγως ταῖς φυλαῖς καὶ ἀνάλογα τὴν γῆν διεῖλεν, ὡς ἀπὸ τῆς περικληρώσεως τῆς ἐν σχοινίῳ μετρηθείσης· ἀδιάφορος δὲ ἑκάστῳ τάξιν τὸ ἐκληροδότησε:–

καὶ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ·

ἐν ταῖς κατοικίαις τῶν ἀρχῆθεν ἐθνῶν:–

καὶ ἐπείρασαν καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο· καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἠθέτησαν καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν·

εἰσαχθέντες εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας παῖδες ἦσαν, ὡς προέφη, ἐκείνων ὧν τὰ κῶλα ἔπεσον ἐν τῇ ἐρήμῳ· τοῦτο ἦν οἱ ἀπόγονοι ἐπείρασαν· ἀποστάντες ἐλύπησαν τὸν κύριον. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ τῶν Κριτῶν, ὅτι καί γε πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν· οἳ οὐκ ἔγνωσαν τὸν κύριον, καί γε τὸ ἔργον ὃ ἐποίησε τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς Βααλεὶμ καὶ τὰ λοιπὰ ἑξῆς. μαρτύρια δὲ λέγει τὰς διαμαρτυρίας. ἀπέστρεψαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἠθέτησαν τὸν θεόν, μιμησάμενοι τοὺς ἰδίους πατέρας τοὺς μοσχοποιήσαντας ἐν τῇ ἐρήμῳ:–

μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν·

ἐξεστράφησαν ἀπὸ τῆς εὐσεβείας εἰς ἀσέβειαν διὰ κινήματος στρεβλοῦ· τὸ γὰρ ἐς αὐτοὺς, καθάπερ γὰρ τόξον στρεβλὸν οὐκ ὀρθῶς ἀφίησιν, οὕτω καὶ οἱ νόες αὐτῶν διαστραφέντες οὐκ ὀρθῶς ἠφίεσαν τὰς περὶ θεοῦ ἐννοίας:–

καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν·

ἐμίγησαν γὰρ τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔθνη ἐν τοῖς βουνοῖς ἔθυον· γλυπτὰ δὲ ἦσαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν· παρεζήλωσαν δὲ αὐτόν· ἀντὶ τοῦ παραζηλῶσαι πεποίηκασιν, ὅ ἐστι διὰ τὸ ὀργισθῆναι διὰ τὰ γλυπτά:–

ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε·

ἤκουσε βοώσης τῆς ἀσεβείας αὐτῶν· ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ αἵματος Ἄβελ, καὶ τῆς φωνῆς Σοδόμων καὶ Γομόρρας· αὐταὶ γὰρ αἱ ἁμαρτίαι κεκράγασιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, μηνύουσαι τοὺς ἐργάτας αὐτῶν, ἰδίως καὶ ἄλλως πρὸς ἐκδίκησιν. ὑπερεῖδε δὲ ἀντὶ τοῦ παρεῖδεν, ἀπεστράφη αὐτούς:–

καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ·

τὴν μὲν [illegible] εὐκαταφρόνητον ἐποίησε· διαφόροις γὰρ ἔθνεσι διαφόρως παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς αἰχμαλωσίαν, ὡς ἡ βίβλος τῶν Κριτῶν ἱστορεῖ.

καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλώμ·

ἐντεῦθεν γενεὰν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν ἀναγέγραπται, ὅπως ἑάλω παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις ἡ κιβωτός· καὶ ὅπως οἱ Ἰσραηλῖται κατεσφάγησαν· ἡνίκα αὐτοὶ [illegible] κατεγέλησαν· καὶ ἀπώσατο φησὶ τὴν σκηνὴν τὴν ἐν Σηλώμ, ἐν ᾗ ἐσκήνου διὰ τῆς κιβωτοῦ· εἰ γὰρ μὴ ἀπώσατο ταύτην, οὐκ ἂν εἴασε τὴν κιβωτὸν ληφθῆναι παρὰ τῶν πολεμίων.

σκήνωμα οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις·

ἣν σκήνωσιν ἣν κατεσκήνωσε διὰ τῆς κιβωτοῦ ἐν ἀνθρώποις· πρῶτον γὰρ αὐτὴν προσφορεῖ καὶ μὲν ἐν τῇ Σηλὼμ κατεσκήνωσεν ἡ κιβωτός· ὕστερον δὲ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐξελέξατο.

καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ·

ἰσχὺν καὶ καλλονὴν τήν γε τοίνυν [illegible] ἣν καὶ ἀριστεῖα αὐτῶν ἐκάλεσαν· ἀμέλει γοῦν τὴν κιβωτὸν οὕτως ὀνομάζειν αὐτοὶ ἐρρωμένοι αὐτὴ ἄχρι τοῦ καὶ νῦν [illegible].

καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε·

αὐτὸ μὲν τὸν λαὸν [illegible] κληρονομίαν ὠνόμασεν, ὡς τῷ Θεῷ ἀνακειμένην· ἐγενήθη γάρ φησι μερὶς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακώβ, σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραήλ.

τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν·

πῦρ μὲν οὐχ ἱστορεῖ τὸν ἐμπρησμὸν, ἀλλὰ τὸν πόλεμον· καὶ γὰρ [illegible] ἐν τῷ πολεμηθῆναι τοὺς νεανίσκους οὐ πῦρ στρατευσαμένους διαφθαρῆναι· καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν διὰ τὸ ἀπαχθῆναι οὐκ ἔσχον ὅπως τοὺς πενθοῦντας αὐτάς· οἷα καὶ πρώην καὶ νῦν· ἢ [illegible] ἀναιρεθῆναι [illegible] ἐξηνδραποδίσθησαν.

οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἔπεσον·

Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς οἱ υἱοὶ τοῦ Ἠλί, οἱ συνεξελθόντες τῇ κιβωτῷ, ὁμοῦ ἀνῃρέθησαν.

καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται·

οὐκ ἐπενθήθησαν· ἀντὶ τοῦ χρόνου γὰρ καὶ ταῦτα ἀναιρεθεῖσαι γὰρ ἢ ἐξαίφνης ἀπαχθεῖσαι οὐκ ἔσχον οὐδὲ θρηνῆσαι τοὺς ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσιν ἄρδην ἐξολοθρευθέντας.

καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος·

ὥσπερ οἱ ὑπνοῦντες ἐγρηγορότες ἀποτιθέασι τὸν ὕπνον· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐξεγερθεὶς [illegible] ἀντιλήψεως τῆς κιβωτοῦ διὰ τοῦ λαοῦ δεδωκὼς ἤδη τὴν δίκην ἀπεπέμψατο τοῖς ἐχθροῖς μακροθυμίαν.

ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου·

ἣν προλαβοῦσαν εἶχεν ἐπισαφηνίζει· οὕτως ἐξηγέρθη φησὶν ὥσπερ τις δυνατὸς ἀνὴρ κραιπαλήσας ἐξ οἴνου· πρὶν πιεῖν γὰρ ὁ καὶ σώματος [illegible]· ὁ γὰρ δυνατὸς καρηβαρήσας ἐξ οἴνου ἀνάστασιν σφοδροτέραν κινεῖ καὶ ὁρμὴν τὴν κατὰ τῶν [illegible].

καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω·

ὃ ἐπάταξε μάλιστα μὲν τὸ ἀνιέναι [illegible] ἐστὶν ὅτι καὶ τὸ ἁπλῶς ἐπλήξεν ὡς [illegible]· ἐπλήξε γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κατὰ τὰς ἕδρας ὄπισθεν· ὡς ἱστορία διδάσκει· εὐφήμως δὲ τὰ ὀπίσω τέθεικε τὸ δηλοῦν τὰς ἕδρας.

ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς·

ὄνειδος λέγει τὴν ἀφεδρώνων πληγήν· ἣν ἐκάλεσαν [illegible] τὴν κιβωτὸν ἐκεῖσε τὸ πάθος τοῦ καὶ [illegible] ἔληγεν.

καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα Ἰωσήφ·

ἣν σκήνωσιν τὴν ἐν Ἰωσὴφ [illegible] ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κληροδοσίας τοῦ Ἰωσήφ· τὸν Ἐφραὶμ γὰρ υἱὸν Ἰωσὴφ ἐκάλεσε καὶ υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ· τοῦτο γὰρ λέγει καὶ νῦν τὸ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλώμ· ἡ γὰρ Σηλὼμ μερὶς ἦν τῆς φυλῆς Ἐφραὶμ ὡς προέφην.

καὶ τὴν φυλὴν Ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο·

ἰσχὺν καὶ οἰκίαν τῆς κιβωτοῦ διὰ τὰς παρανομίας αὐτῆς.

καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα·

Ἰσραὴλ τοῦτο φησὶ δι' ἑαυτὸν ὁ Δαβὶδ παρεσιώπησεν· ἴσως τὰ κατὰ τὸν Σαούλ [illegible] αὐτόν.

τὸ ὄρος τὸ Σιὼν ὃ ἠγάπησε·

ἐπεὶ μὲν τῆς φυλῆς Βενιαμὶν ἦν ὁ Σαούλ, ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα ἐξ ἧς ἦν ὁ Δαβίδ· ἀντὶ δὲ τοῦ ὄρους Ἐφραὶμ παρ' ᾧ ἦν ἡ Σηλώμ, ἐξελέξατο τὸ ὄρος τὸ Σιὼν παρ' ᾧ ἦν ἡ Ἱερουσαλὴμ [illegible] αὐτὸ λέγει διὰ τὸ μεγαλυνθῆναι τοῦτο· ὀνομαστὸν γενέσθαι ἀφ' οὗ χρόνου τὴν κιβωτὸν ὑπεδέξατο.

καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ·

ἤδη [illegible] καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ προ

φησὶ γὰρ ναὸν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὕστερον οἰκοδομηθέντος ναοῦ παρασχομένου τόπου· ἐπειδὴ καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἧς βασιλ(εῖς) τῆς φυλῆς Ἰούδα. ἐδήλωσε γὰρ αὐτῷ ὁ θεὸς ὅτι ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔστιν ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου· καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα· οὕτω γὰρ ναὸν ἁγίασμα ἐκάλεσε. τὸ δὲ ὡς μονοκερώτων, εἶπε τὸ κέρας· ὥσπερ γὰρ τοῦ μονοκέρατος τὸ κέρας ἕν ἐστι καὶ μέγιστον καὶ κάλλιστον καὶ ἰσχυρόν· οὕτω καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ πρὸς οἰκοδομὴν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ· καὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος καὶ ἰσχυρὸς τῇ παρασκευῇ· καὶ μόνος θεοῦ :·

ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα: Τὴν ἐκλέξασαν φυλὴν Ἰούδα ἐδρεύων φησὶν ἐν τῇ γῇ τῆς φυλῆς οἰκεῖ ὡς μὴ ἐξωθῆναι παραπολέσθαι. τὸ δὲ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀντὶ τοῦ· καταχρηστικῶς δέ· καὶ γὰρ ὕστερον ἐξωρίσθησαν :·

καὶ ἐξελέξατο Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων· ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν: Ὁρᾷς πῶς φιλαλήθως ἀπαγγέλλει τὰ καθ' αὑτὸν οὐκ ἐπαισχυνόμενος ἐπὶ τῷ ὅτι αὐτὸς ποιμὴν ἦν ποιμένων ἀλλ' ἔνδοξον ἐπὶ τοῖς τικτούσαις τῶν προβάτων κηδόμενος μάλιστα μὲν ὅτι τὰ μὲν ἐλαττούμενα φέρει, τὰ δὲ ὑπερ[illegible] παρῄνει οἶκον κατὰ τῶν θηρίων κρατ(ῶν)· καὶ τὸ κατὰ τοῦ Γολιὰθ μονομαχίου :·

ποιμαίνειν Ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ: Τὸ γένος τοῦ Ἰακὼβ μεταφορικῶς εἶπε ποίμνιον :·

καὶ Ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ: Παλαιοτέρα ζώνη θῆς τῇ Ἑβραΐδι γραφῇ· περὶ δὲ τῆς κληρονομίας ἀφῆκε μητρὸς αὐτῶν :·

καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ: Ἐν τῇ ἁπλότητι ἐν τῷ ἀπονήρῳ ἐν τῇ πραότητι :·

καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς: Συνέσεως δὲ τὰς τελολογίας ἔφη πράξεις καὶ δι' ὧν ἐπιστημονικῶς ἴθυνε τὸν λαόν· ἐρεῖ δὲ ὁ [illegible] ὅτι ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα ἐφ' ᾗ διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἅμα τὸν [illegible] μέλλοντα βασιλεύειν· καὶ ἄλλως· Ἰουδαίων μὲν νοήσεις τὸν Χριστὸν ὡς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς βλαστήσαντα φυλῆς δὲ αὐτοῦ τὸ γένος [illegible] ἔστι πὴρ καὶ διδάσκαλος· ἥν τινα καὶ ἐθεμελίωσεν ἐν τῇ γῇ εἰς τὸν αἰῶνα· πύλαι γὰρ ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· ὡς λέγεσθαι τὸ εἰς τὸν αἰῶνα κυρίως ἐπὶ ταύτης :·

ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ:

Περὶ τοῦ Ἀσὰφ προείρηται· ὁ δὲ παρὼν ψαλμὸς τὴν Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἀπηνῆ προαναφωνεῖ σχηματίζεται δὲ πρὸς πρόσωπον τῶν ἐν αὐτοῖς τότε θεοσεβέστερων :·

ὁ θεός, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου: Περὶ τῆς κληρονομίας προείρηται ἐν τῷ πρὸ τούτου ψαλμῷ· ἔθνη δὲ λέγει αὐτοὺς τοὺς Μακεδόνας· καὶ ταύτου τοῦ [illegible] καὶ τὸ δὲ ὁ θεὸς κλητική ἐστι :· I

ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου: Πῶς ἐμίαναν, ὅσοι τοῦτον πατήσαντες· καὶ χοίρους ἐκεῖ κατέθυσαν καὶ εἴδωλα καὶ βδελύγματα ἔστησαν· καὶ ἄλλα κοινώσαντα :·

ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον: Ὀπωροφυλάκιόν ἐστι καλύβη ἐν ᾗ μένων τις φυλάττει τὰς ἀκμαζούσας ὀπώρας· ἔθεντο· ἀντὶ τοῦ ἔρημον ἐποίησαν τὴν πόλιν ὡς ἔρημον ἐστιν καὶ τὸ ὀπωροφυλάκιον οἰκ(ητόρων) :·

ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς: II Θνησιμαῖα τὰ τεθνηκότα σώματα· δούλους θεοῦ καὶ ὁσίους τοὺς ἀναιρεθέντας ὀνομάζει· ὡς ἀφορισθέντας θεῷ παρὰ μόνου τοῦ γένους αὐτῶν· τὴν γὰρ προσηγορίαν εἶχον ἣ καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτῆς οὐκ εἶχον· οὕτω γὰρ καὶ προφήτας τοὺς ψευδοπροφήτας ἐκάλεσεν· καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει ἁγίους τοὺς διὰ ἀσέβειαν ἀποκεκληρωμένους διότι περιτομῆς ἦσαν ἀλλ'· ἄλλως τὸ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι· καὶ ἄλλοι τινὲς ὄντες δίκαιοι συναπηρέθησαν αὐτοῖς· ὃ περ ἐν ἁλώσει πόλεων γίνεται πολλάκις· φησὶ γὰρ διὰ τοῦ Ἰεζεκιὴλ ὁ θεός· ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ καὶ ἐκσπάσω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐκκόψω ἐκ σοῦ δίκαιον καὶ ἀσεβῆ· καὶ αὖθις· ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω ἐν σοὶ πῦρ, καὶ καταφάγεται ἐν σοὶ πᾶν ξύλον χλωρὸν καὶ πᾶν ξύλον ξηρόν· χλωροῦ μὲν τοῦ δικαίου νοουμένου διὰ τὴν ἰκμάδα τῆς ἀρετῆς· ξηροῦ δὲ τοῦ ἀδίκου διὰ τὴν νέκρωσιν· ξηροῦ δὲ τοῦ ἀγροῦ ἀδίκου διὰ τὴν ὅσον ἀπεργασίαν ἀρετῆς :·

ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ κύκλῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων: III Οὕτω πολὺ ὡς δοκεῖν αἵματος φέρεσθαι κρουνηδόν· ἢ μᾶλλον πο-

ταμηθοῦ ἐξέχεον δὲ αὐτοὺς κύκλῳ Ἱερουσαλήμ· κύκλῳ
δὲ νῦν ἁπλῶς τὸ πανταχοῦ δηλοῖ· οὐ κατὰ δὲ θά
πτοντας μὲν πεφευγότων· τοὺς δὲ αἰχμαλωτισ
IV θέντων·· ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γεί
τοσιν ἡμῶν· μυκτηρισμὸς καὶ χλευ
ασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν·
οἷς γειτνιῶσιν ἔθνεσι πάλαι φθονοῦσιν αὐτοῖς
ἐπιβουλεύουσι· παραλογία δὲ ὁ δεύτερος στίχος· ὀ
νειδίζουσι δὲ αὐτοῖς τῆς οὕτως ἐρημώσεως· καὶ
ἀσθένειαν· καὶ ἐμυκτήριζον· ὑποσυρίζοντες
ὡς ἀνοήτους εὐηθῶν πιστεύοντας μὲν βασιλεῖ
δὲ τῆς κώμης ὑπολιπέσθαι· γείτονες δὲ αὐτῶν·
μωαβῖται· καὶ ἀμμανῖται· καὶ ἰδουμαῖοι καὶ ἀ
V λλόφυλοι·· ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς
τέλος·· ὅσον τὸ ἐνταῦθα σφοδρὸν
ἀπειλῆς·· ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζῆ
λός σου· τὸ καὶ κατὰ πάντα ἕως πότε
ζῆλον δὲ πολλάκις εἰρήκαμεν τὴν διὰ ὀργὴν [illegible]
νομοθετῶν δὲ εἶπεν ὁ θεός· ὅτι ἐγώ εἰμι ζηλωτὴς
παρὰ [illegible] παραπλησίαν ἀνδρὸς πρὸς
γυναῖκα ἀγαπητὴν δὲ τὴν ἰουδαίων συναγωγὴν· διὰ
τοῦτο αὐτὴν ἐκ παντὸς ἔθνους ἁρπάσας ἤδη ὑπὸ [illegible]
αὐτὰ ἀπεσώσατο· ἐκδηλοῖ δὲ τοῦ παρ[illegible]
ἐπαποστασίας παρ' αὐτὴν φησὶν ὁ θεὸς διὰ ἑαυτοῦ
τῇ αὐτῇ [illegible] μου· καὶ ἐγάμησα αὐτὴν· ἔν
θεν ἐραστὰς μὲν αὐτῆς καὶ τὰ εἴδωλα· πορνεύσασαν
δὲ [illegible] μοιχεύσασαν τῇ εἰδωλολατρείᾳ· ὕστερον δὲ τῆς ἐκ
κλησίας γενομένης χριστιανῶν· ἐμνημό
νευσαν ὡς ἐν τῷ [illegible] προαναφέρεσθαι·
VI ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη
τὰ μὴ γινώσκοντά σε· καὶ ἐπὶ βασι
λείας αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο·
λέγουσιν ἡμῶν παροργίζουσι τὰ ἔθνη τὰ καθ' ἡ
μῶν στρατευσάμενα ἀγνοοῦντα σε τὸν θεὸν ποιη
τήν· καὶ ἀπειθοῦντα ἡμῖν χρησαμένοις βασιλεῦσι
VII τοῖς παρ' ἡμῖν·· ὅτι κατέφαγον τὸν
ἰακὼβ καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν·
ἄξιον δὲ ἐπαγαγεῖν τὴν ὀργήν σου διότι κατέ
φαγον ἡμᾶς ἐν στόματι ῥομφαίας· ὑπὸ γὰρ ἀπόλ[illegible]·
VIII μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαί
ων· ἁμαρτίας τὰς ἀρχαίας γὰρ ὑμῶν ἁπλῶς τὰς προλα
βούσας φησί·· ταχὺ προκαταλαβέ
τωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου· ὅτι
ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα· βοή
IX θησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν·

ἐπτωχεύσαμεν ἐκ τῆς περὶ σὲ ἀπαθείας πενίας τῆς ἐκ τῶν ἀρετῶν· ἤδη
παρ' ἀρετῆς στερηθέντες αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καλοῦσιν ὥσπερ
μάκαρα αὐτὸν σωτῆρα ἀξιῶσι·
ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου
κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς καὶ ἱλάσθητι ταῖς
ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόμα
τός σου· καὶ ἀνάξιοι ἦτε ἡμεῖς,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἵνα μὴ ἀδοξῇ παρὰ
τοῖς ἔθνεσι τὸ ὄνομά σου ὀνειδιζόμενον ὡς ἀσθενοῦς.
καὶ ὡς μὴ δυναμένου ἐξελέσθαι τοὺς οἰκείους
λαούς· παραλογία δὲ ὑμῶν ὁ δεύτερος στίχος· τὸ γὰρ
ῥῦσαι τὸ ἱλάσθητι· ἱλεωθεὶς γὰρ ῥύσῃ·
μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη ποῦ ἐ X
στὶν ὁ θεὸς αὐτῶν· εὔδηλον·
καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν
ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν
ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δού XI
λων σου τοῦ ἐκκεχυμένου·
τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἔτι ζῶσιν ἡμῶν·
εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς
τῶν πεπεδημένων· τῶν διὰ αἰχμα
λωσίας ἀπαχθέντων·· κατὰ τὴν μεγαλω XII
σύνην τοῦ βραχίονός σου περιποί
ησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων·
υἱοὺς σου τὰ διὰ ἀδελφῶν τέκνα τῶν ἀναιρεθέντων·
ἢ τὰ διὰ δούλων ληφθέντων· βραχίονα δὲ λέγει τὴν
ἰσχύν· ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν XIII
ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐ
τῶν· τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν
ὠνείδισάν σε κύριε· ἑπταπλασίονα τὸ πο
λυπλάσιον· ἡ ἑβραϊκὴ γραφὴ καὶ ὥσπερ
καὶ ἑπτὰ τὰ πολλά· ὀνειδισμὸν δὲ λέγει
τὰ ἐξ ὧν ὀνειδίζουσιν· φησὶ τὸν κόλπον αὐτῶν
αὐτῶν περιφόρητον· ἀναπόβλητον·
ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα XIV
τῆς νομῆς σου·· καὶ ἐπακουσθείς σου
αὐτῶν τῆς σωτηρίας ταύτης εὐχαριστήσομεν
σοι ἀεί· ἢ ἁπλῶς εὐχαριστήσομεν περι
ττεύοντος τῆς αὐτῆς προθέσεως·
καὶ ἐπαισχύνομεν, νομὴ δὲ θυσία ἐντο
λαὶ αὐτοῦ· ἀνθομολογησόμε
θά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
ἐπακοῦσαι ἡμῶν αὐτῶν τῆς σωτηρίας ταύτης
εὐχαριστήσομεν ἀεί· ἢ ἁπλῶς εὐχαριστή
σομεν περιττεύοντος τῆς αὐτῆς προθέσεως·

217

109

[illegible]
[illegible] Εἰς πᾶσαν τὴν
γενεὰν ἀνύεται· οὐ τῶν ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις
καὶ ἀντιπληρώσεσιν· ἀλλ' οὗ ταῦτα μὲν καθ' ἱστο-
ρίαν ὅταν ἑρμηνεύηται· ἠρεμοῦσι δὲ καὶ τοῖς δι-
ωκομένοις ὑπὸ τυράννων χριστιανοῖς· κληρο-
νομία ἐθνῶν ἐθνικῶν οἱ τύραννοι· καὶ ὅταν
πάντες οἱ πολεμοῦντες χριστιανοῖς· κληρονομοῦσι
δὲ τοῦ Χριστοῦ οἱ χριστιανοὶ ὡς ἐν προφήταις προ-
είρηται· ναὸς δὲ αὐτοῦ ὁ καθ' ἕκαστον ἡμῶν·
δὲ πᾶσα τῶν χριστιανῶν· θνήσκει μὲν τὰ σώ-
ματα τῶν μαρτύρων καὶ τὰ ἑξῆς ἀναλόγως· ἰ-
ακὼβ δὲ οἱ χριστιανοὶ ὡς πολλάκις ἔφημεν· γί-
νονται δὲ ἡμῶν οἱ ἑβραῖοι ὡς τῆς γραφῆς αὐτῶν
καὶ ἡμῖν ὑποκειμένης ἀσυνέτως· καὶ ὡς μᾶλλον
τῶν ἐθνῶν τῶν ἄλλων ἡμῖν φοβεροί· ἐπιζοῦντες· ἀλ-
λὰ καὶ οἱ αἱρετικοὶ ὡς ἐπιζοῦντες ἡμῖν πο-
λεμοῦσι μετὰ τῶν δογμάτων· ἐξουδενώσαντες τὸν
Χριστόν· ὅσοι τε αἱρετικῶν καταλιπόντες αὐτοῦ ἐβλασ-
φήμησαν· ὡς σαβέλλιος· καὶ ἄρειος, καὶ ἡ κατὰ
τὴν ἀποστασίαν αὐτοῦ ὡς πολιναρίος καὶ νε-
στόριος :~ [illegible]
[illegible] Τὸ
δὲ ποτε οὐ μόνον διὰ τὰς ἐμφερομένας προφητείας
πολλάκις ἀρηκαμεν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀποστα-
σίας τὸν θεόν· ἐν τῷ γε τῆς εὐκαιρίας τῶν
ἰουδαίων· προφητεύεται· τῆς πολυορκίας
καὶ τὸν ἄνδρα τὸν δίσμον· καὶ ὅσα πέπονθα-
σιν ὑπὸ βαβυλωνίων· ὅτε ἐπῆλθεν αὐτοῖς τῆς
πρὸς εὐδαιμονίαν, ὥσπερ εἰκὸς ἦν· τὸ δὲ ὑπὸ
ἀλλοιωθήσονται· καὶ ἀλλοίως τὴν πρόσοψιν ἐστὶ
ἐπὶ τῇ ἐπραπείᾳ· τοιούτου δὲ μεταβολὰς πρα-
γμάτων σημαίνει· μαρτύριον ἢ ὅτι ἀπὸ ἀμαρ-
τιῶν· ἀπολαύσειεν ἀναγγελία παρὰ ἔσονται σὺν χρό-
ρας· ἐπεὶ σωφρονεῖ ἐσεῖ τῷ φόβῳ γενόμενοι
ἰουδαῖοι· ἐπεὶ δὲ τοῦ ἀσάφ προφήτου· τὸ δὲ ὑπὸ
τοῦ φανερίου ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀσσυρίου·
λέγει δὲ τὸν βαβυλώνιον ναβουχοδονόσορ·
ἐξ ἀσσυρίων ἥκοντα ὡς γένος ἀπὸ τοῦ ἀσσυ-
ρίου δὲ ἤτοι περιών ἐποίησεν ἰουδαίοις:-
[illegible]
Μὴ ἤτοι πρὸς ἀρχὴν ἰακὼβ λέγειν δὴ ὅτι ὑπὸ
λέγεται αὐτῷ ὁ θεὸς (ζωῆς) καὶ φυλάττει αὐτὸν ἀπὸ
τοῦ ἐξελθεῖν καὶ ταῖς οὐ λαοῖς· ἀρχὴ γὰρ ἐν αὐτῷ προ-
τοῦ τοῦ· ὅτι καὶ ἀνθ' ἱερῶν αὐτοὺς ὡς ἀπὸ

...μίαν ἐν γεροῦ μου· τὸ δὲ ὁ ποιμαίνων αὐτὴν ὁ ποιμα-
νας ἰ ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἑξῆς ὁ ὁδηγήσας ἐσχη-
ματίσται γὰρ ὁ ψαλμὸς εἰς πρόσωπον τοῦ
τῆ γινώσκεται δὲ ἰακὼβ ἔτι τοῦ θανάτου :-
[illegible]
Ἰωσὴφ πατὴρ ἢ αὐτοῦ ἐκάλουν τὸν ἰωσὴφ ὀνομάζει,
διότι ὁ θεὸς αὐτοῦ ἐν πᾶσι ἐχαράξατο κινδύνευσεν
τα· ἐπειδὴ γὰρ ὅτι καὶ ἦν υἱὸς μου ἰωσήφ· ὑπὸ τὸν δι-
λωθὲν τελαιον πρᾶγμα γὰρ ὅλου τοῦ λαοῦ καὶ τὸν ἰ-
ωσὴφ καὶ· ὥς ἐν ἑνὶ ἀδελφὴ ποιοῦντος ἰακὼβ
καὶ ἰωσήφ, ὅπου καὶ ἐξήτησεν εὗρεν :-
ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμ-
φάνηθι· ἐναντίον ἐφραὶμ καὶ βενι-
αμὶν καὶ μανασσῆ: [illegible] Ἐντεῦθεν ὅλος
τῶν μωϋσῆ ποιήσαντος δύο χερουβὶμ χρυσοτο-
ρευτὰ καὶ ἐπιθεῖναι ἑξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν
τοῦ ἱλαστηρίου ἀναμέσον τῶν δύο χερουβὶμ φη-
σὶν ὅτι γνωσθήσομαι ἐκεῖθεν καὶ λαλήσω ἄνωθεν
τοῦ ἱλαστηρίου ἀναμέσον τῶν δύο χερουβὶμ ὁ
καθήμενος φησὶν ἀντὶ τοῦ ἱδρυμένος ἐπάνω
τῶν χερουβὶμ ἐν ὁμιλίᾳ ἐμφάνηθι ἤτοι ἀπο-
γνώσθητι· ὅτι ἦλθες βοηθὸς ἐνώπιον τῶν ὑπολε-
λειμμένων ὀνομάστων ἐφραὶμ καὶ βενιαμὶν καὶ
μανασσῆ· ἐπειδὴ γὰρ τοῦ ἰωσὴφ ἐμνήσθη, φησὶ
ἐπεμνήσθη καὶ τῶν φυλῶν τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ· ἐ-
φραὶμ καὶ μανασσῆ· καὶ τοῦ γνησίου αὐτοῦ αὐτῷ
ἀδελφοῦ βενιαμὶν ὡς μόνου ὁμομητρίου· καὶ ἀπὸ
τοῦ παντὸς λαοῦ ὀνομάσας· ἵνα δείξῃ ἀληθινὴν ἀρετὴν
τοῦ ἰωσὴφ ἐπικαρφῆ ὅλης τῶν ἐνάρετων τέκνων
καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ἀεὶ
πρεσβύτερος ὁ μανασσῆς ἦν ἀλλ' ὅμως ὁ μωϋσῆς
πανταχοῦ τὸν ἐφραὶμ προτίθησι ὡς παρὰ τοῦ
ἰακὼβ προτιμηθέντος· καὶ μᾶλλον εὐλογηθέντος· καὶ
συζεύγνυσιν αὐτοῖς υἱοῖς ἰωσὴφ τὸν βενι-
αμὶν ὡς οἰκεῖον· καὶ αὐτὸν τῷ ἰωσὴφ διὰ τὸ ὁ-
μομήτριον· καὶ ὡς εὐθέως μετὰ τὸν ἰωσὴφ γεννη-
θέντα· ἀσμενοι δὲ καὶ ὁ δαυΐδ· νῦν καθηκολούθησεν
ἐπειδὴ τῆς τοῦ λευὶ φυλῆς τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ
ἀφορισθείσης ἀντὶ τοῦ παρεληλυθότος τοῦ μανασ-
σῆ ὡς τὸ στρατεύεσθαι· φησὶ νῦν τελευταῖα
τέτακται ὡς ἐξ ἡμίσεος οὖσα φυλή· καὶ γὰρ
ἀσθενεστέρα τῆς βενιαμῖτιδος ὡς προδηλον κατὰ
τῆς ἐφραιμίτιδος, ἀλλ' ὅσον δὲ καὶ αἱ φυ-
λαὶ αὗται τολμηρότερον ἀγωνίσαντο· ὅτι μὲν
διὰ τοῦ ἰωσὴφ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ φιλαρχεῖ γε-
μαστή :+

79

θο

ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ
ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι εἰς τὸ σῶσαι ἡ-
μᾶς· ἐξανάστησον τὴν ὑπερφερῆ δύ-
ναμίν σου εἰς ἀντίληψιν ἡμῶν καθεύ-
δουσαν τῇ μακροθυμίᾳ· ἐφ' ἡμῶν δὲ ἀδιά-
φορος ἐστι πᾶσ' ἀντιγραφὴ ἐννέα· κατὰ τὰ
ἡ ἑβραϊκὴ γραφὴ τοῦ θεοῦ περιτίθησι πα-
ρακλήσεως διὰ γραμμάτων· διὰ τὸ ἡμῶν τῶν ἑβραίων
παχύ· καὶ περιττὸν ἔφη καὶ λέξει τοιαύ-
της τὰ αὐτὰ λέγειν· διὸ χρὴ τῷ κανόνι τοῦ
λόγου καὶ διὰ τῶν ὁμοιοτρόπων·
ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς·
ἀποθλίψεως εἰς χαράν, ἢ ἀποφυγῆς εἰς ἀπ-
ρόσιτον· ἢ ἀποδουλώσεως εἰς ἐλευθερίαν·
ἢ ἀπὸ τῆς ζωῆς ἐπὶ τὴν πρὸς σέ· ἢ ἐπίστρε-
ψον ἡμᾶς πρὸς σέ· συνεργοῦν εἰς τὰ σὰ θελή-
ματα· ἐπιστροφὴ γὰρ φησι πρός με· καὶ
ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς·
καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
καὶ σωθησόμεθα· ἐμφάνισόν σου
μόνον τὸ πρόσωπον καὶ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς σω-
τηρίαν ἡμῶν· ἐπὶ φορικῶς δὲ ὁ λόγος· ἀριστέως γὰρ
ἐπιφανέντος οἱ μὲν οἰκεῖοι ἀναθα-
ρροῦσιν· οἱ δὲ πολέμιοι τρέπονται·
κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως πό-
τε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν
τοῦ δούλου σου· ὀργίζῃ, ἀντὶ
τοῦ οὐκ ἐπιβλέπεις ἀπὸ τοῦ προσηγοῦ
μένου τὸ ἑπόμενον· ἐπεὶ γὰρ τοῖς ὀργιζομένοις
τὸ μὴ ἐπιβλέπειν ἕπεται, δεικνύεσθαι τὸ
παροργίσαι· ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρ-
τον δακρύων· καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς
ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ· ἀπὸ κοινοῦ
τὸ ἕως πότε· ψωμιεῖς ἀντὶ τοῦ θρέψεις
ἡμᾶς· ἄρτον δὲ δακρύων καὶ ποτὸν τὸ ἐν δάκρυσιν
τὸν ὁμοίως ἐν δάκρυσι· δηλοῖ δὲ ὅτι καὶ
τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν δακρύοντες προ-
σεφέροντο· ἢ καὶ ἄλλως· ψωμιεῖς ἡμᾶς
βρῶσιν δακρύων· καὶ ποτιεῖς ἐν δάκρυ-
σι· τουτέστιν ἀντὶ βρώματος καὶ πό-
ματος δακρύων ἀφθονίαν ἡμῖν καὶ πηγὰς δώσεις.
τὸ δὲ ἐν μέτρῳ, ἀντὶ τοῦ πρὸς μέτρον ὧν
ἐξημάρτομεν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.
ἀκόλουθον δὲ καὶ συμμάχως ἐψώμισας ἡμᾶς καὶ
ἐπότισας εἴπεν·

ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γεί-
τοσιν ἡμῶν· καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν
ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς· ὑπὸ τῶν
πολεμίων ἐνταῦθα τὸ ὄνειδος ἐκάλεσε ταῦτα λέγε-
ι. τοῖς ῥηθεῖσιν ἐν τῷ προτοῦ ψαλμῷ· ἐρ-
ρέθη γὰρ ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν
ἡμῶν μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς
τοῖς κύκλῳ ἡμῶν· κύριε ὁ θεὸς τῶν
δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς
καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
καὶ σωθησόμεθα· αὐτὰ ἀνωτέρω εἰ-
ρηκὼς δὴ αὐτὰ καὶ νῦν ἐχρῆν δεικνύων τὸ ἐπίτα-
σιν τῆς παρακλήσεως·- ἄμπελον ἐξ
αἰγύπτου μετῆρας· ὡς πα-
λαιὰς εὐεργεσίας καταλέγει δηλονότι ὡς πα-
ρὰ γένος τῶν ἑβραίων μετὰ τὴν γῆν ἐκ παλαιστίνης
ὅσα δὴ αὐτοῖς ἐποίησεν εὐτεθεν ἐπὶ
καλῷ τούτου θεοῦ εἰς τὸ μὴ παριδεῖν αὐτοὺς
διὰ τοῦ σῶσαι τὰ πάλαι ἔργα· διὰ τοῦ τοῦτο δὲ
ὁ προφήτης ὑπὸ τῶν πατέρων τὸν θεὸν ἐξι-
λεοῦσθαι παρ' οἷς χρώμεθα ῥήμασι· ἄμπελον
δὲ καὶ προφητικῶς, τὸ γένος τῶν ἑβραίων διὰ
τὸ εὐθαλές· ἐξέβαλες ἔθνη καὶ
κατεφύτευσας αὐτήν· ἐρι-
θεύων τῶν ἐθνῶν ἐρημώσας εὖ ὡς τὰ
δι' ὅλου δὲ τοῦ νοήματος τηρεῖ τὴν λέξ-
ιν τῆς προφητείας· κατεφύτευσας δὲ ἀντὶ ἵδρυσας.
ἃ καὶ παροργίσαντα ἐξώσθησαν ἔξω·
ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς
ὁδὸν ἐποίησας ἐξελαύνων διώκων ἀκάνθας·
καὶ σκοπ' ἀλλοτρια ἔθνη· ἢ καὶ νόμου διδοὺς δι'
οὗ βαδίζει· καὶ κατεφύτευσας
τὰς ῥίζας αὐτῆς· οὕτως ἐμφαν-
τικὸν ἐστὶ βεβαίας ἱδρύσεως· ῥίζας δὲ νό-
ει τοὺς ἐξάρχους τῶν φυλῶν· ἢ καθόλου
τὴν βασιλείαν τῶν ἑβραίων·
καὶ ἐπλήρωσας τὴν γῆν· τὴν
ὑπὸ τῆς οἰκουμένης· ἀλλὰ τῆς ἐπαγγε-
λίας καὶ ὅσης ἐκράτησαν·
ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς καὶ
αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέ-
δρους τοῦ θεοῦ· ὄρη μὲν τὰ ὅμο-
ρα ἔθνη· σκιὰ δὲ αὐτῆς ἡ ἐξουσία
καὶ δυναστεία ἡ ἐπιτεθεῖσα αὐτοῖς· κέ-
δροι μὲν οἱ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑψηλοί· καὶ

περιέχων ἀρχῶν. ἀναδενδράδες δὲ αὐτῆς οἱ ἡγεμόνες, οἱ ἐπάνω κατασταθέντες αὐτῶν· τοῦ θεοῦ δὲ ἀπείκασται κέδροις ὡς καὶ αὐτῶν ὑπὸ θεοῦ πεφυτευμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ· ἐπὶ Δαυὶδ ἐπεὶ δὲ τοῦ Σολομῶντος πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐδασμοφόρουν τοῖς Ἰουδαίοις:—

ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης· καὶ ἕως ποταμοῦ τὰς παραφυάδας αὐτῆς:—

Κλήματα μὲν τὰς ἐγγόνους κατὰ καιρὸν ηὐξημένους πλήθει τοῦ λαοῦ· θάλασσαν δὲ ἡ Ἰνδική· καὶ παραφυάδες μὲν οἱ προσήλυτοι· οἱ ἐξ ἐθνῶν προσελθόντες· καὶ τὸν θεὸν γνῶναι δεξάμενοι· καὶ οὕτως παραφυέντες αὐτοῖς. ποταμὸν δὲ λέγει τὸν Εὐφράτην· καὶ τὸ ἑβραϊκὸν ἰδίωμα, ὡς ἐν ὅλῃ τῇ προφητείᾳ· ἥ τε ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Βασιλειῶν· ποταμὸν ἑνικῶς αὐτὸν ἀναγράφει:·

ἵνα τί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς·

φραγμὸν λέγει τὴν φρουροῦσαν αὐτὴν θείαν ἐπισκοπήν:~

καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν·

ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη, τὰ παρ' αὐτὴν πορευόμενα τὴν ὁδόν· ἡ πρόθεσις γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπὶ τῇ πρώτῃ σημαίνει· ὅσοι φησὶ πλησίον αὐτῆς ποιοῦνται τὴν ὁδὸν ἐπηρεάζουσιν αὐτήν· περὶ τοῦ λέγοντος λόγον ὡς ἀπὸ κοινοῦ διὰ Ἡσαΐου ὁ ἐκ προσώπου γεωργοῦ λέγων· διότι ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν· ἐποίησε δὲ ἀκάνθας:—

ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ:·

Βαβυλώνιος Ναβουχοδονόσορ, ὃν λέγομεν ὗν· διὰ τὸ χαίρειν τῷ βορβόρῳ τῆς ἡδονῆς, καὶ διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν· δρυμὸς δὲ ὁ Βαβυλών· ὡς δασεῖα μὲν καὶ πλήθει τῶν ἐνοικούντων· ἄκαρπος δὲ πρὸς ἀρετήν· καὶ ὡς ἐνδιαιτήματα τῶν νοητῶν θηρίων:~

καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν:~

ὁ αὐτὸς λέγει πάλιν μονιὸν δηλῶν ὡς μόνον αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντα διὰ χασμῆς τῶν ... ἄγριον δὲ ὡς θηριώδη καὶ ὠμὸν ἑβραῖοι ... μονιὸς δέ ἐστιν ὁ μόνος ὁδεύων· καὶ ἀλλοίως κέκληται διὰ ὑπερβολὴν ἀγριότητος, ἀγριότητα· ἡ νέος δὲ ἐν ἐκ δρυμοῦ τοῦ λαοῦ

ρίου Σαλμανασὰρ φασὶ ὡς πρὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐπόρθησε τὴν Σαμάρειαν· δηλ(οῖ) ὁ καὶ οὗτος μὲν ἐλυμήνατο μονιὸς καὶ Ἑβραῖοι· ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ κατενείματο ἣν ἠθέλου:—

ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή· καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἰδὲ καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου:—

ἐπίστρεψον ἤτοι διόρθωσον ἡμᾶς· ἢ ἡμᾶς καθὼς ἄνω εἴρηται· ἐπίσκεψαι δὲ αὐτὴν ἰάσασθαι συντρίψασαν· κατάρτισαι δὲ αὐτὴν ἀνακτήσασθαι· ὡς πρὸ εὐκληρίας ἀποκαταστήσας· ἣν γε ἄμπελον καὶ δεικνὺς ἐν ταύτῃ ὁ ἰουδαϊσμός:—

καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ:

ποιοῖ τὸ ἐπίβλεψον· πρὸς δὲ ἀνθρώπους ἐνταῦθα Ἰουδαῖοι μὲν λέγουσι τὸν Ζοροβάβελ· ὃς ἐκραταιώθη ὑπὸ θεοῦ· καὶ παρὰ τῷ βασιλεῖ Δαρείῳ ἐνίκησε τοὺς δύο νεανίσκους ἀποδείξας ὅτι πάντων κρατοῦσιν αἱ γυναῖκες καὶ ἡ ἀλήθεια· καὶ θαυμασθεὶς ... καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκαινίσθη ὁ ναὸς καὶ ἡ πόλις· ἡμεῖς δέ φαμεν τὸν ἀπὸ τοῦ προσληφθέντα ἄνθρωπον· ὃν ὁ θεὸς λόγος ἐκραταίωσεν ἑαυτῷ, τουτέστιν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, μεταδοὺς αὐτῷ· καὶ διὰ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν προλαβόντα γὰρ νῦν ἡ εὐχή, περὶ τοῦ προσληφθέντος ἵνα θᾶττον αὐτὸν προσλάβηται:·

ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη

ἀπὸ τὸ ἐστὶν ἀνῃρημένη αὐτῆς ἄμπελον τὴν αὐτῆς· ἤτοι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ· οὐ μόνον γὰρ αὐτὴν ἐνεπύρησαν· ἀλλὰ καὶ ἀνέσκαψαν· ταῦτα δὲ οἱ Βαβυλώνιοι πεποιήκασιν ὡς ἡ τῶν Βασιλειῶν βίβλος ἱστορεῖ:·

ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται

ἐπιτίμησιν τὴν ὀργὴν λέγει· ὅτι ἡ ὀργή σου ἀπολεῖ τοὺς Ἑβραίους παραχωροῦσα τοῖς Βαβυλωνίοις· οὐ γὰρ ἂν αὐτῶν ἐπεκράτησαν εἰ μὴ σὺ καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς φησί:·

γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου

αὐτοῦ τοῦ παρὰ τοῦ Ζοροβάβελ νοουμένου

τίθεται ἡ δὲ Ἰωάννου ... ἐπὶ τοῦ τὸν ἄνδρα δὲ δεξιᾶς. τὸν οἰκεῖον τῇ δεξιᾷ φησὶν ἡ γραφὴ ἡμᾶς δὲ καὶ τοῦτο παρ' αὐτοῦ προσληφθέντος φαμὲν τοῦ προφήτου παρακαλοῦντος ἐληλυθέναι ... ὁ λέγων χριστοῦ· καὶ ὁ [illegible] ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν οἰκεῖον τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ τοῦ πατρὸς· δεξιὰ δὲ τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς ὡς δημιουργός.

Τὸν αὐτόν φησι πάλιν λέγων· καὶ ὁ [illegible] ὀνομάζει ἑαυτὸν διὰ τὴν φανεῖσαν σάρκα, ἣν ἐκ τῆς παρθένου προσέλαβεν.

Ἑβραῖοι μὲν ὁ δηλοῦσιν παρ' αὐτοῦ Ζοροβάβελ, ἡμεῖς δὲ παρ' αὐτοῦ χριστοῦ· πρὸς ὃν γὰρ ἡμῶν τὸ ῥητὸν ὁ προφήτης ἔθηκεν.

Ζωώσεις
Ἰουδαῖοι μὲν τὴν ἀναίρεσιν τῆς πόλεως· ἡμεῖς δὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀξιώματος τῆς [illegible] τοῦ βαπτίσματος· ἐνεκρώθημεν γὰρ τῇ ἀπολείᾳ τοῦ κακοῦ, νῦν καὶ ἡμᾶς τὸ ὄνομα σοῦ δὲ ἐπικαλεσόμεθα, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἔτερον θεὸν ὀνομάσομεν· ἀλλὰ σὲ ἐπικαλεσόμεθα εἰς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν. ἰδίᾳ [illegible] δὲ πρὸς τοὺς Χριστοῦ ὁ λόγος, ὃς ἐζωοποίησεν ἡμᾶς· ἀρχὴ γὰρ ἐσώθη ἡ ζωὴ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπεκλήθη· Χριστιανοὶ ἐπονομασθέντες.

αὐτὰ καὶ ἀνωτέρω εἴρηκεν·
ἐκεῖ μὲν φωτὸς Ἑβραῖοι ἀνηρμένον τὸν λόγον· ἐν ταῦθα δὲ ἡ νῦν τοῦ ἁρμόζοντος· καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῶν εὐαγγελικῶν· ἡ [illegible] ἡ ἂν ὁ ὀρθὸς τῶν δυνάμεων· ἡ αὐτὸς δυνατὸς ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν· ἐπιστρέψον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν [illegible]· καὶ ἐμφάνισον ἡμῖν τὸ πρόσωπόν σου· ὅ ἐστι πρόσωπόν σου· ὅ ἑωράκαμεν γὰρ φησὶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ τοῦ πατρός· καὶ ἀντὶ καὶ σωθησόμεθα· ἐπίστευον· τὸ ἐπιφάνον τὸ πρόσωπόν σου, σαφηνισμὸς ἐστὶ τοῦ ἐπιστρέψον ἡμᾶς· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ τὸ σὸν [illegible] γενεὰς τῆς Χριστιανοῖς ὡς τὸ πρὸ καὶ τὴν ἐκκλησίαν ναοῖς οἱ ἄπιστοι ἐπ' πῦρ πολλάκις

καὶ ἔθη ὥσπερ παραχωρήσαντος τοῦ θεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· δύναται γὰρ Χριστιανοὺς λαοὺς εἰπεῖν· Ἐφραὶμ μὲν ὡς καρποφόρους ἐν ἀρεταῖς· Ἐφραὶμ γὰρ καρποφορίαν σημαίνει. Βενιαμὶν δὲ πάλιν ὡς δεξιοὺς ἐν τῷ πνεύματι Βενιαμὶν γὰρ ἐξ υἱοῦ ὡς ἑρμηνεύεται· μαναση δὲ ὡς λαὸν τὴν πρὸς πατέρα· Μανασσῆ γὰρ ἀπολήθης [illegible]. Ἐπεὶ δὲ ζηνὸς ἔχει ... τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν [illegible] νεχθὲν ἀπὸ τῶν πάλαι ἐξουσίας· καὶ τῆς ἁγνοίας τὰ γὰρ σημαίνει ... ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς εὐσεβείας ἔθνη δὲ ἐκβεβλημένα οἱ δαίμονοι καὶ τὰ εἴδωλα· καὶ οἱ ἀπολωλότες τύραννοι τῶν Χριστιανῶν. ὅθεν ποίησις δὲ αὐτῆς αἱ ἐντολαὶ καὶ εὐχαί· [illegible] ὕλην ἐκτεμόντας ῥίζας δὲ αὐτῆς τὰ [illegible] τοῦ Χριστοῦ δόγματα. ἐπλήρωσε δὲ [illegible] τὴν γῆν· [illegible] τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν· καὶ [illegible] ἡ δόξα ἐκάλυψε τὰ ὄρη [illegible] [illegible] ὄρη [illegible] ἀναδενδράδες [illegible] ... παραφυάδες ... [illegible] ... ἀκαθαρσίας [illegible] ἀγριοι ... οὗτος ἐν [illegible] μονιὸς ὡς ἰδιάζοντα [illegible]· ἄγριος δὲ ὡς ἀπηνής· ἀλλ' οὗτος [illegible] προφῆτον ... τύραννος· καὶ τῶν [illegible] τοῦ Χριστοῦ πολεμίους. ... ἀνήχθησαν.

Ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ... ὑπὲρ τῶν λημνῶν ἐπὶ [illegible] ... παραδέδωκα μόνον. ... παρεκάλεσεν ... ὅσα τὸ προοίμιον τοῦ προκειμένου [illegible] ... Ἑβραῖοι χαρίσασθαι ... ἀποβαλόντος ... τοῦ νέου λαοῦ· ἵνα μὴ ὡς παλαιὸς ἀποβληθῇ καὶ οὗτος ... ἡμῶν.

Ἐκεῖ μὲν ὁ λόγος ἐν ... τῶν ἐπανιόντων ἐκ Βαβυλῶνος

Γ

80

221

ἀγαλλιᾶσθε ὡς Ἑβραίων φησὶν ἀγαλλιωμένων τῇ ἐπανόδῳ· ἐλέγετο δὲ μὴ ὡς τοῦ ἀπὸ τῶν ἐξῆς λυπηρῶν ῥητῶν· αἱ μέντοι ἀλλὰ πρόσεστι τοῦτο ἀλλ' ἢ ἀγαλλιᾶσθαι ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐμφανῶς αὐτοῖς βοηθοῦντι :·

[Π]ερὶ τοῦ ἀλαλαγμοῦ διαφόρως εἰρήκαμεν· νῦν δὲ ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ ἀλαλάξατε· ἀντὶ τοῦ ἐπινίκιον ᾄσατε. Ἰακὼβ δὲ Ἰακὼβ εἴρηται πρὸς ἀναμνησιν· ὅτι οὗτος ὁ ἐνανθρωπήσας θεὸς οὗτος ὤφθη τῷ πατριάρχῃ Ἰακὼβ ἐνανθρωπομορφῶς· προμηνύων τὴν ἐσομένην ἐνανθρώπησιν ἑαυτοῦ :-

II λάβετε δὲ ψαλμὸν καὶ τῆς θέας· ψαλμὸς καὶ ἡ ᾠδὴ πᾶσα λέγεται· καὶ τὴν ἐπὶ τῶν νοῶν καὶ τὸ σῶμα τῷ πλήκτρῳ τῆς ἐγκρατείας :-

ψαλτήριον μὲν λέγει τὸν νοῦν, κιθάραν δὲ τὸ σῶμα· ὡς ἐν τῷ λβ' ψαλμῷ καὶ λί(αν) σαφῶς ἡρμηνεύεται· λέγει δὲ νῦν ὅτι κίνησον καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα εἰς τὸ εὐφραίνεσθαι ἀπὸ καὶ γὰρ ἐπαμφότερα τοῦτο· οὐ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἄλογος ἀλλ' οὐδὲ τοῦ θεοῦ. τὸ δὲ τερπνὸν προσκεῖται ἐμφαῖνον ὅτι τοῦ τὸ τερπνὰ μᾶλλον τοῦ θεοῦ :~

III ὅμως καὶ Ἑβραῖοι τῇ μιᾷ τοῦ ἑβδόμου μηνός, ἤτοι τῇ πρώτῃ ἥτις ἐστὶ νεομηνία σαλπίζοντες ἱερεῖς ἐν σάλπιγξι, τὸ μνημόσυνον τῆς ἐπὶ τοῦ Σινᾶ σαλπίσεως αὐτοῦ σάλπιγγος· ἐκ μεταφορᾶς οὖν ἐκείνου τοῦ νῦν ἐντέλλεται ὁ προφήτης Δαβὶδ νῦν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, σαλπίσαι σάλπιγγι γλώττης κηρύττοντας τοῦ [illegible]· ἀντὶ τοῦ ποιῆσαι ἐν τῇ νεομηνίᾳ ἤτοι τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καθ' ἣν καινοῖς ἀνεκαινίσθη· ταύτην γὰρ ἐπωνόμασεν εὔσημον ἡμέραν ἑορτῆς· ὄντως γὰρ ἐπίσημος ἡ παροῦσα ἑορτή ἐστιν ὡς ἑορτῶν ἑορτή· καὶ πανήγυρις πανηγύρεων καθά φησιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος· καὶ ὁ [illegible] δὲ περὶ τῆς νεομηνίας ἐκείνης φησὶν ὅτι ἡμέρα σημασίας ἐστί :-

IV

ὡραίαν τοῦ ἄλλου [illegible] μέθοδον σαφῆ· γὰρ τὴν νομικὴν παραλλαγὴν τὸ εὐαγγέλιον τῆς τοῦ σταυροῦ ἀναστάσεως· τὸ τοῦ νόμου διεξάγονται. καὶ οὐ πῶς ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους κατὰ τὸν λόγον· οὐ τουτέστιν ἐν τέλει μὲν ὅτι τοῦτο τὸ πρόσταγμα ἐστὶ τῷ Ἰσραὴλ καὶ λαῷ παρὰ τοῦ θεοῦ· καὶ κρίμα τοῦ θεοῦ τουτέστιν ἀπόφασις :- V

Ἰωσὴφ τὸν λαὸν ὅλον ὠνόμασεν, ὅς [illegible] ἐκεῖ προφήτης· αὐτὸς φησὶ τὸ σαλπίζειν ἐν τῇ νεομηνίᾳ μαρτύριον· ἤτοι παραγγελίαν καὶ διαμαρτυρίαν ἐποιήσατο πρὸς τὸν λαὸν ἐπαγγελίαν καὶ τὸν τόπον :·

αὐτὸν δηλονότι τὸν λαόν :·

λαός· γλῶσσαν δὲ νῦν λέγει φωνὴν τοῦ θεοῦ τὴν διὰ [illegible] αὐτοῦ τὴν δεκάλογον ἐξάκουστον :· ὅτε φησὶν ἐφοβήθησαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἀπέστησαν μακρόθεν· καὶ εἶπον τῷ Μωσῇ λέγοντες λάλει σὺ πρὸς ἡμᾶς καὶ μὴ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ θεός· ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν. τὸ δὲ ἣν οὐκ ἔγνω· ἀντὶ τοῦ ἀσυνήθη καὶ ξένην :- VI

διδάξας οἵας ἠξιώθη χάριτος ὁ λαὸς ἀκούσας θεοῦ φωνῆς ἐπιφέρει καὶ τὴν προλαβοῦσαν χάριν φησὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ κακοπαθείας· ἄρσεις δὲ λέγει τὰ φορτία τοῦ πηλοῦ· καὶ τῆς πλίνθου καὶ τῶν τοιούτων ὧν πάντων ὑπεξῄρηται τὸν νῶτον τοῦ λαοῦ ὁ θεός :·

ὁ αἱ χεῖρες πρὸς ὑπακοὴν τέτακται· τὸ γὰρ κόφινος καὶ ὁ κάλαθος ἐν ᾧ ἔφερον τὸν πηλὸν καὶ τὴν πλίνθον ἐν ᾧ τὸ φορτίον ἔφερεν ὁ λαός· καὶ ᾠκοδόμει πόλεις τῷ Φαραώ :· VII

[illegible] Ἰουδαῖοι καὶ διδάσκοντα ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ τὸν λαὸν ἐρρύσατο· θλῖψιν δὲ λέγει τὴν ἐν Αἰγύπτῳ [illegible] ἀποστολὴν ἐργοδιωκτῶν [illegible] τῶν ἐπισπουδαζόντων τὰ ἔργα τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἐπιστάτας Φαραὼ πρὸς ἀναμνησιν

ἰδίων ἔργων

τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ
καὶ τῆς κραυγῆς αὐτῶν ἀκήκοα ἀπὸ τῶν ἐργο
διωκτῶν· οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν· καὶ κατέ
βην ἐξελέσθαι αὐτοὺς καὶ αὖθις καὶ ἕως ἑώρα
τοὺς αἰγυπτίους οὐκ ἐπαύσατο... καὶ ἔδει
...ἐπικαλέσασθαι καὶ τὸ ἐρρύσατο...
καὶ ...ταῦτα ... προγόνοις αὐτῶν
ἐν ... γένος ἐκάλεσε καὶ οὗτοι·

...ἐπὶ κοινωσάσου, τοῦτ' ἐ
στὶν ἐπεὶ ... τῇ δεξιᾷ σου, ὡς ἀφανισμὸς
... περὶ τῆς καταποντώσεως τῆς
... παρὰ ... τῶν αἰγυπτίων·
καὶ ... τοὺς ἀξίους ... αὐτῶν
καὶ ... ἐπὶ τὸν ὄλεθρον· καὶ τοῖς
... ἀνέμων συστροφήν· ~

...ερὶ τούτου τοῦ
... εὐσεβεῖ ... ἐδοκίμασεν· σοῦ
... μικρόν· καὶ εὐλαβοῦ
... ἀχάριστον καὶ ... · καὶ πρὸς
VIII ...ὸ τοῖς· ~

... αὐτῶν ἑβραῖοι ὀνομάζονται ...
... ἔξοδον ... πρὸς ... αὐτοῖς ...
... λαὸς ... πρὸς ...
... οὐ γενήσεται ...
... ἦλθεν

... ἐὰν ... μοι τῇ καὶ γῆν ...
... πιστεύσαι ...
οὐ παρανομεῖ ... ἐν νόμῳ γέγραπται· οὐ
κ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ· ἀλλ' ...
... πρὸς ... τὸ προσφάτως
... αὐτοῖς ἑρμηνεύει ...
... παρ' αὐτοῖς ... πρόσ
φατον· ὡς ὕστερον ἐπιγενομένου ...
IX ἄλλο·

... ἐκ ... πρός· καὶ τοῦτο
... ἐν ῥηθὲν νόμῳ γέγραπται καὶ ἐν
τῇ βίβλῳ τῆς ἐξόδου

λατίνον

... ἄγνοιζον· ... τὸ νοητοῦ τὸ
... ἐποιήσατο αὐτὸ πρὸς ὑπο
δοχὴν τροφῆς ... ποιεῖ ...
... αὐτὸ σοφὸν καὶ ἄνωθεν ἀπὸ
τῆς χαμαιζήλου ... γράμματος
... τοῦ ... πνευματικῆς
... καὶ ...
... ἐμπλήσωσι ... τροφῆς:
X

... μὲν οὐ ... μαρτυρεῖ,
καὶ τοι αὐτὰ ὑπὲρ ... λαὸς μου οὐκ ἔστι
...
... αὐτοῦ οὐ ...

... λόγια τοῦ ... ἐπεξήγησις τὸ ...
... καὶ τὸ ...
... ἐπὶ τοὺς ... καὶ τὸ νοσῶ
τὸ, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω·

XI

... φησι καὶ αὐτ... φέρει
καὶ ... αὐτῶν ...
καὶ λοιπὸν μετ' ... ἐπὶ τὸ ἔθνος, ἐπὶ τῇ
...
...

...
...
...
XII
XIII

... μὲν ...
τοῖς ... μου ... ἐπεξήγησις ...
τοῦ ...
τοὺς αὐτοὺς ...
μοι ...
τοῦ ... ἀπὸ ...
... οὐδέν· ... καὶ γὰρ ...
τοῦ ... ἐν ...
τοιούτοις ... ἐν ...
τῆς αὐτοῦ ... :

XIV

223

112

θροι τοῦ στρατοῦ τοῦ θεοῦ καταλόγου μετὰ παῦλον ὅτι συνόδους ἐγεύσαντο αὐτῶν, φασὶν μὲν καὶ λόγιοι τοῦ καὶ ἀπολλυμένων τοὺς λόγους αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ δ ψαλμῷ προσφωνεῖ· ὑποκρινόμενοι· ἢ καὶ ἄλλως ἐγεύσαντο αὐτῶν, ὅτι ὁ δαβὶδ διὰ τὸ προγονικὸν ἔχειν ἀπὸ θεοῦ ὁμολογεῖ· θεοὺς γὰρ τοῦ θεοῦ ἐπιγράφει τοὺς δικαίων προγόνων πατέρας αὐτοῦ εἶπεν ἀπὸ ὅσα ἐπὶ θεοῦ· ποιήσομεν καὶ ἄνθρωποι· ἐπεὶ δὲ μυριάκις ἀθετοῦντες τὸν νόμον αὐτοῦ ἔστη καὶ ἐπερωτᾷ ἐπ' αὐτοῦ, ναοὺς τοῦ θεοῦ ὄντες πολλοὶ αὐτῶν ἐγένοντο ναοὶ θεοῦ συνήγαγεν:

[illegible]

[illegible] ἀρουρὰν ἐβραῖοι καὶ ἀνιαροὶ τὰς συμφορὰς ἀσεβοῦντες ὀνομάζειν· προφητεύει ὅτι συμφορῶν οὐδέποτε ἀπαλλαγήσονται· ἠκροῶντο μὲν νόμοι τὴν ἀρετὴν καὶ αὐτῶν αἰωνίαν ἀπολαύουσι:

XV

[illegible]

[illegible]

ὑπ' ὀργῆς ὁ μὲν φησὶ καλῶς οὕτως πάντη ἑβραῖοι ἐγεύσαντο τοῦ μάννα ὡς ἐκ στέατος πυροῦ· ἄρτος γὰρ τὸ μάννα πυρὸς μὲν οὐκ ὢν, [illegible] ἐκ πέτρας ὕδωρ [illegible] ἀλλὰ καὶ [illegible] ἐκ πέτρας ὕδωρ [illegible] ἡδονὴν ἔδοξεν· οὐ [illegible] αὐτὸ κεκλήκεν ἐν ᾠδῇ τοῦ δευτερονομίου· ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας διὰ δὲ τῆς παραδόξου τῆς [illegible] ἐκ πέτρας ἐνέφηνεν· καὶ ἄλλως ἐπ' [illegible] ἀρτος [illegible] τοῦτ' ἐστὶ τὰς παρὰ [illegible] μου τὰ λόγια ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου· ἐπεὶ γέγραπται ὁ ἀπὸ [illegible]:—

ἵνα μὴ [illegible] ἀντιγράφων [illegible] ἔχουσι· ἵνα [illegible] οὕτως [illegible] ἀσὰφ [illegible] οὗτος οὐ

[illegible] ζητεῖ [illegible] καὶ [illegible] ἐν τούτῳ προφητεύει διὰ [illegible] γὰρ τοὺς παρ' αὐτοῦ καθαπτομένους γραμματεῖς καὶ φαρισαίους ἐλέγχει:—

L

[illegible] ἔστη ἐν μέσῳ τῆς συναγωγῆς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ· τοὺς γὰρ θεοὺς ἐκάλεσεν ὁ προφήτης νῦν· καὶ διὰ τὸ ἀρχικὸν καὶ δικαστικὸν ἀξίωμα· ὡς ἐν τῷ [illegible] πλανήσεις τὸν [illegible] ἐξηγήσασθε:—

[illegible] ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ, τοῦτ' ἔστι διελέγξει τοὺς ἄρχοντας καὶ κριτὰς ὡς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ· ἐπειδὴ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἑστὼς πολλῶν καὶ γὰρ ὄχλων παρρησίᾳ τοῦ ἤλεγξε καθαπτόμενος καὶ ἀπειλῶν οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί οἱ ποιοῦντες τάδε καὶ τάδε· ἑβραῖοι φασὶ ὅτι ὁ θεὸς ἔστη μέσον τῶν ἀρχόντων· ὡς παρὼν αὐτοῖς ἀοράτως καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν ἤλεγξε αὐτοὺς διὰ τῶν προφητῶν ἀδίκως ἄρξαντας:

LI

[illegible]

[illegible] ὁ ἔστη καὶ τὸ διακρινεῖ συνεξακούεται τὸ λέγων· ἢ παιδεύων τὸ ἀδίκως κρίναντας ἀδικήσαντας ἢ τὸ κρίνεται ἂν δίκαιος ἢ ἁμαρτωλὸς ἐν τούτῳ [illegible] ἀδίκους τούτους λανθάνει ἂν εὐλαβ[illegible]· φησὶ δὲ καὶ ὁ νόμος· οὐ λήψῃ πρόσωπον ἐν κρίσει ὅτι τοῦ κυρίου ἡ κρίσις ἐστί· πρόσωπον λήψεως γὰρ ὁ εὐλαβούμενος [illegible] ἀδίκων ὑπεροχήν:—

LII

[illegible]

[illegible] καὶ τὴν ὁδὸν τῶν ποιούντων ἀδίκως [illegible]· καὶ [illegible]

[illegible] δίκαιον [illegible] ἢ ποίμνης τὸ [illegible] ἢ πρὸς [illegible] διαφορὰ τοῦ πτωχοῦ καὶ πένητος ἐν τούτῳ [illegible]:

LV

[illegible]

[illegible] ῥύσασθαι μέλλετε τὸν [illegible] πτωχὸν καὶ πένητα· πολλάκις γὰρ τὸν περὶ αὐτῶν λόγον [illegible] ἐξελέσθαι οὖν αὐτὸν καὶ [illegible] αὐτοῦ καταδυναστευόμενον· ἁμαρτωλὸς ἐνταῦθα ὁ ἄδικος:

[illegible]

LVI

θελοκωφή

81

σαν· ἴσως οὐκ ἔγνωσαν τοὺς τοιούτους θείους
λόγους· ἢ τὸ πῶς οὐ συνῆκαν· σαφηνισμὸς
γὰρ τὸ οὐκ ἔγνωσαν· τὸ οὐδὲ συνῆκαν· ἐν
σκότει δὲ αὐτὸν ἐν πλάνῃ περιπατοῦν· ἢ καὶ ἄλλως·
οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν τὸ καλὸν διὸ ἐνα-
ντίοι τοῦ δικαίου πορεύονται.

σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς·

οὕτως ὁ σύμμα-
χος οὕτως ἐξέδωκε· παράξω τῆς γῆς δι-
ὰ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτῇ· κατὰ δὲ τό, σαλευ-
θήτωσαν κελεύσας ὁ θεὸς κλονηθῆναι τὴν γῆν
διὰ τὸ φόβον τῶν ἀδίκων ἀρχόντων καὶ παρανόμων
κριτῶν, ἢ σαλευθήτωσαν μὴ φέροντα τὰς
παρανομίας αὐτῶν· θεμέλια δὲ τῆς γῆς τὸ
πυθμένα τῶν καλῶν· ἐκπληκτικὸς δὲ καὶ φο-
βερὸς ὁ λόγος οὗτος καὶ ἐμφαντικὸς τῆς
θεοῦ κατὰ τῶν παρανόμων ἀρχόντων καὶ κριτῶν
VI ἀγανακτήσεως.

ἐγὼ εἶπα θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες·

ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι θεοί ἐστε καὶ τὰ ἑξῆς· τὴν
μεγάλην ὅπερ εἴρηται ποιησόμενον αὐτὸν κα-
τηγορίαν ἢ μέμψιν καὶ καθόλου ὥσπερ ἐγὼ
δὲ προσεξεῦρον ὅτι θεοὺς μὲν εἶπεν τοὺς
ἄρχοντας καὶ δικαστὰς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἐ-
ξόδου· λέγων πρὸς τὸν λαόν· θεοὺς οὐ κα-
κολογήσεις καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐκ
ἐρεῖς κακῶς· θεοὺς γὰρ ἐκεῖ τοὺς ἄρχον-
τας ἑρμηνεύσας ἐν τῷ ψαλμῷ προεξηγη-
σάμην· υἱοὺς δὲ ὑψίστου τοὺς ἰσραηλίτας
ὠνόμασεν ἐν τῷ εἰπεῖν υἱὸς πρωτότοκός μου ἰσραήλ.

VII ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε·

ὡς ἄνθρωποι ἁπλῶς καίτοι θεοὶ καὶ υἱοὶ ὑψίστου
ἢ θεοῦ προσηγορίας ἀξιωθέντες καὶ ὑπερέχον-
τες τῶν πολλῶν τῷ ἀξιώματι τῆς ἀρχῆς· ἀνθρώ-
πους δὲ λέγω νῦν τοὺς κοινούς· καὶ μὴ θεῶν
μὴ ἀδόξους, μηδὲ σύνεσιν ἔχοντας· ὅπερ
οἶδα τὰ ἔθνη· διὰ δὲ τοῦ ἀποθνήσκετε τὴν
ἀχρειωθέντα ποιῶν τὴν βιωτικὴν αὐτῶν ἐνδεί-
ξατο· οἱ ὄντες ἀχρειωθέντες οὕτως βίου.

καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε·

ὁ αὐτὸς πάλιν φησὶν· ἀρχόντων γὰρ τῶν ἐθνῶν λέγει· καὶ
πίπτετε, ἀντὶ τοῦ ἀποθνήσκετε· τινὲς δὲ ἕνα τῶν
ἀρχόντων, τὸν διάβολον λέγουσιν· ἄρχοντα
ποτὲ καὶ αὐτὸν ἀγγελικοῦ τάγματος· ἔνθα
τὸ πίπτετε ἀντὶ τοῦ ἀποπίπτετε τοῦ ἀξιώματος.

διαίοικοι· κακίνους γὰρ χρησάμενος ἀθέου
τῆς ἀρχῆς ἐξέπεσον τῆς θείας τιμῆς.

ἀνάστα ὁ θεὸς κρῖνον τὴν γῆν· VIII

οὗτος ἐστὶν τῆς ἐκ νεκρῶν τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως ἀναντί-
ρρητος· ἱκετεύει γὰρ ὁ προφήτης τὸν Χριστὸν ἀναστῆ-
ναι καὶ κρῖναι τὴν γῆν διὰ τῶν ἀποστόλων οὓς κα-
τέστησεν ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι·

αἱ γὰρ φησὶ σοῦ
κληρονομίαι ἔσονται ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· κληρο-
νομία δὲ Χριστοῦ οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν.

ᾠδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ·

ἰστέον
ᾠδὴ ψαλμοῦ προσάρηται ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς
βίβλου· πεποίηται δὲ ὁ ψαλμὸς ἐκ προσώπου
τῶν ἐπανελθόντων ἐκ Βαβυλῶνος· μετὰ γὰρ τὴν
ἐκεῖθεν ἐπάνοδον, τὴν νεουργίαν τοῦ θείου
ναοῦ· καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν· οἱ γεί-
τονες θεασάμενοι κατὰ τῶν συμφορῶν καὶ βάρ-
βαρα συναθροίσαντες ἔθνη τοῖς ἰουδαίοις ἐπέ-
θεντο· καὶ ἐπολεμήθησαν δὲ τοῦ Ζοροβάβελ
στρατηγοῦντος, ἔπειτα τοῦ [illegible] συνετέθη·
σχηματίσας δὲ ὡς εὐχήν.

ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι· Π

ὑπερφωνοῦντος ὁ λόγος· ἀλλ' ἐκθειάζοντος τὸ
ἀσύγκριτον· τὸ γὰρ τίς, οὐ τὸ σπάνιον, ἀλλὰ τὸ
ἀδύνατον ἐντεῦθεν δηλοῖ· καὶ ἔστιν ἀντὶ τοῦ οὐδὲ
διόλου ἀσύγκριτος τὸ ἀπαρόμοιον.

μὴ σιγήσῃς μηδὲ καταπραΰ-
νῃς ὁ θεός·

ἢ μακροθυμήσῃς, μη-
δὲ ἀνεξικακήσῃς· οὕτω γὰρ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ
ἐκδεδώκασι· τίνος δὲ ἕνεκεν ἀκούσον.

ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν καὶ οἱ μισοῦν-
τές σε ἦραν κεφαλήν· ΙΓ ἤχησαν

ἐχθροί σου
ὡς τῶν σῶν λαῶν πολεμοῦντες· ἢ ὡς διὰ σὲ
ἡμῖν πολεμοῦντες· ἤχησαν δὲ ἀντὶ τοῦ
θρασέως ἀσήμως ἀπετέλεσαν ὡς ἀθρόον
πολυπλήθεις ἐν τοῖς στρατοπέδοις γίνε-
σθαι· ἢ καὶ ἄλλως· πρὶν ὑπὸ ψαλμοῦ ῥίζαν
τῶν καθ' ἡμῶν ἐχθρῶν ἐξήνεγκαν τὰς
ἡγεμονίας θρασέως [illegible] καὶ ἀλαζονευόμενοι·
ἦραν δὲ κεφαλὴν ἀντὶ τοῦ ἐπῃρθησαν· ἀνε-
θάρρησαν θαρρήσαντες τοῖς σοῖς ἐμάχοντο.

ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουρ-
γεύσαντο γνώμην· ΤΙΙ

γνώμην,
ἀντὶ τοῦ μιᾷ γνώμῃ σύμφωνοι· τινά

ψαλ. πβ 82

8
14

δὲ τῶν ἀντιγράφων μετὰ τοῦ νῦν γνώμῃ
γράφουσιν· ὅτι ἐπανουργεύσαντο κοι-
νῇ γνώμῃ· ἐπὶ τῷ πανουργῶς ἐσκεδάσαν
βουλήν· ἡ δὲ κατὰ πρόθεσις ἐπὶ τοῖς τῆς
πανουργίας ἐμφαίνει· καὶ ἄλλως τὸ τῇ
γνώμῃ ὄνομα ποτὲ μὲν ἀντὶ τῆς παραί-
νεσιν· ὡς ὁ ἀπόστολος· περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπι-
ταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι·
ποτὲ δὲ ἀντὶ βουλῆς ὡς καὶ νῦν ὁ Δαυίδ· ἐπὶ τὸν
λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην· τουτέ-
στι πανουργίας ἐμελέτησαν βουλήν· ποτὲ δὲ
ἀντὶ τῆς ψήφου ὡς τὸ ποῦ Δανιὴλ περὶ τίνος ἐ-
ξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀναιδής· λαμβάνεται δὲ καὶ
ἐπὶ πίστεως καὶ δόγματος ὡς παρὰ τοῖς θεο-
λόγοις ἀμφότερος εὐσεβοῦς καὶ γνώμης ἔχοντος·

καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν
ἁγίων σου: φιλολογία τοῦτο
καὶ σαφηνισμὸς τοῦ πρὸ αὐτοῦ· ἁγίους δὲ
τοὺς ἁγίους τοιαύτας νοήσεις εἶναι καὶ τοὺς
ὁσίους ὡς ἐν τῷ ὄρει αὐτῶν προσφέρειν:

IV εἶπαν δεῦτε καὶ ἐξολεθρεύσω-
μεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους καὶ οὐ
μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ
ἔτι: αὕτη ἡ γνώμη τούτων ἡ
βουλή· τὸ δὲ ἐξ ἔθνους ἀντὶ τοῦ εἶναι ἔθνος
ἥσαντες ἀντὶ τοῦ ὥστε μὴ εἶναι ἔθνος· τὸ
δὲ οὐ μὴ μνησθῇ ἀντὶ τοῦ οὐκέτι ὀνομασ-
θῇ μνημονευθῇ· οὐκέτι ὀνομάσθη
ὅλως· οἷα μηκέτι ὄντως τοιούτου
V τοῦ ἔθνους: ὅτι ἐβουλεύσαν-
το ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό:
πανσόφως ἀνέφερε τὸν λόγον τοῦ περὶ τῆς βου-
λῆς καὶ ὁμογνωμοσύνης αὐτῶν ἐντεῦθεν
φησὶν ἀρίστων ἡμῶν· τοῦ διασκεδάζειν
βουλὰς ἐθνῶν διηγήματι καὶ οὐδὲ τὸ
ὅτι καὶ τὸ μὲν ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τῆς γνώ-
μης λαμβάνεται· τὸ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐ-
πὶ τοῦ τόπου τοῦ περὶ συνελθόντες
καὶ φονικὴν γνώμην καὶ εἰς ἕνα τόπον:

κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο:
διαθήκην τὴν συνθήκην λέγει ἢ τὰ λοιπὰ
ἀπαριθμεῖται καὶ τοιαύτῃ συνθήκῃ:

τὰ σκηνώματα τῶν Ἰδουμαί-
ων καὶ οἱ Ἰσμαηλῖται: σκη-
νώματα τῶν Ἰδουμαίων ἀντὶ ἡ πόλις
τῶν Ἰδουμαίων· ἢ ἀντὶ Ἰδουμαίων κατὰ
περίφρασιν· Ἰδουμαῖοι δὲ ἔθνος, ἀπὸ
Ἡσαῦ καταγόμενον· Ἐδὼμ γὰρ ὁ Ἡσαῦ ἐκλή-
θη. Ἰσμαηλῖται ἔθνος ἕτερον, ἀπὸ Ἰσμαὴλ
τοῦ Ἀβραάμ:

Μωὰβ καὶ οἱ Ἀγαρηνοί: Μωὰβ VI
ἢ τοὺς Μωαβίτας ἔθνος δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ
Μωὰβ τοῦ υἱοῦ Λώτ· Ἀγαρηνοὶ δὲ ἔθνος ἀπὸ
τῆς Ἄγαρ τῆς μητρὸς Ἰσμαὴλ συμφθάσαντες
πρῶτοι τῆς ἀπολαυθῆναι τῆς οἰκίας Ἀβρα-
άμ: Γεβὰλ καὶ Ἀμμὼν καὶ
Ἀμαλήκ: Γεβαληνοὶ ἔθνος πε-
ρίοικον τῆς Ἰουδαίας· Ἀμμανῖται
ἔθνος ἀπὸ Ἀμμὼν τοῦ υἱοῦ Λώτ· Ἀ-
μαληκῖται δὲ ἔθνος ἀπὸ Ἀμαλὴκ ὃς ἦν
καὶ αὐτὸς ἔγγονος Ἡσαῦ· κατῴκει δὲ χώ-
ραν ἐν παραλίοις Ἰδουμαίων:

ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοι-
κούντων Τύρον: ἀλλόφυ-
λοι οἱ Φιλισταῖοι· οἱ νῦν Παλαιστηνοὶ κα-
λούμενοι· οὗτοι γὰρ παροικοῦντες τοῖς
Ἰουδαίοις ἐκεῖ· ἀλλόφυλοι διαφερόντως
ἐκλήθησαν· κατοικοῦντας δὲ Τύρον λέ-
γει τοὺς Τυρίους: καὶ γὰρ καὶ Ἀσσοὺρ VII
συμπαρεγένετο μετ᾽ αὐτῶν: Ἀσ-
σοὺρ οἱ Ἀσσύριοι καὶ ἀλλ' οὐ ... τοὺς Σα-
μαρείτας· ὡς ἀποίκους Ἀσσυρίων
μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν δέκα φυ-
λῶν ἐκεῖσε μετοικισθέντας· περιττεύει
δὲ ὁ γὰρ σύνδεσμος:

ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς
υἱοῖς Λώτ: υἱοὺς Μωὰβ
υἱοὺς δὲ Λὼτ λέγει τοὺς Μωαβίτας
καὶ Ἀμμανίτας ὡς προειρημένους· οὗ-
τοι γὰρ μάλιστα τοῖς Ἰουδαίοις ἐφθόνουν
καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη συνήγειραν:

ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ Μαδι- VIII
ὰμ καὶ τῷ Σισαρᾷ· ὡς ὁ Ἰαβεὶν
ἐν τῷ χειμάρρῳ Κισῶν:
ἀπεύχεται τῶν ἀνωτέρω ἀπαριθμηθέντων ἐθνῶν
τῶν φθονησάντων τὴν ἀνανέωσιν τῆς πόλεως.
Μαδιὰμ ἢ τὴν ἀπώλειαν τῶν πάλαι πο-
λεμησάντων τοὺς Ἰσραηλίτας· καὶ
παραδόξως ἀπολωλότων· καὶ τοιοῦ-
το πρόπον ἀπολέσθαι καὶ τούτους

βούλεται μαδιὰμ μὲν γὰρ ἡ στρατιὰ τῶν
μαδιηναίων· ἀπὸ τοῦ μαδιὰμ οὕτως
ὀνομασθεῖσα· ἦν γὰρ τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ
πολύ· ὅτε δὲ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν τριακοσίοις
ἐξωλοθρεύθησαν· καὶ τούτοις ἀσπλοις λαμ-
πάσι μόναις καὶ σάλπιγξιν ἐπι-
φερομένοις ὡς ἡ τῶν κριτῶν βίβλος ἱστορεῖ· ὁ
δὲ σισάρα στρατηγὸς ἦν τῆς δυνάμεως
ἰαβὶν βασιλέως χαναάν· ἔχων ἅρματα
σιδηρᾶ ἐνακόσια· ὃς καὶ ἀμφοτέρους κα-
τεπολέμησε βαρὰκ· κελεύσαντος δὲ
δεβόρρας τῆς κρινούσης ἐν τοῖς καιροῖς ἐκεί-
νοις τὸν ἰσραήλ· καὶ τὸν μὲν σισάρα φεύγοντα ὑπο-
δεξαμένη ἰαὴλ ἡ γυνὴ χαβὲρ τοῦ κιναίου·
καὶ σφῦραν καὶ πάσσαλον λαβοῦσα διή-
λασε τὸν κρόταφον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀνεῖλε· τὸν
δὲ ἰαβὶν ὁ βαρὰκ διέφθειρε· καὶ τὴν
στρατιὰν αὐτοῦ πᾶσαν κατέκοψεν· ὁ δὲ χεί-
μαρρος κισσῶν τόπος ἦν ἐν ᾧ ὁ πόλεμος
γέγονε· καὶ ταῦτα δὲ ἡ δηλωθεῖσα βίβλος

IX διδάσκει· [illegible]

[illegible] ἀενδὼρ τόπος ἦν
ἐγγὺς καὶ τοῦ σισάρα συνέστη πόλεμος· πλη-
σίον τοῦ προειρημένου τόπου τοῦ χειμάρ-
ρου κισσῶν καὶ ἀενδὼρ ἐκαλεῖτο ὡς
διώνυμον· [illegible]

[illegible] ἄταφοι
κείμενοι καὶ σαπέντες καὶ διαλυθέντες·

X [illegible] ἄρχοντας αὐτῶν
ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζὴβ καὶ ζε-
βεὲ καὶ σαλμανά [illegible] ἄρχοντας
λέγει ποιοὺς ἡγουμένους τῶν προμνημονευθέν-
των ἐθνῶν· ὠρὴβ μὲν οὖν καὶ ζὴβ ἄρχοντες
τῶν μαδιηναίων· οὓς ἀνεῖλεν ὁ δηλωθεὶς
γεδεών· ζεβεὲ δὲ καὶ σαλμανὰ βασι-
λεῖς αὐτῶν· οὓς καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀπέκτεινεν·

XI [illegible]
ὥστε μηδένα ὑπολειφθῆναι· διὰ τῶν
ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχομένων κατηύξατο·

[illegible]

[illegible] κληρονομήσωμεν αὐτὸ
κυριεύσωμεν ἐξουσίας ἕνεκεν οὐ τιμῆς
χάριν· ἀλλὰ παντὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν
καὶ ἀναθημάτων ἁγιαστηρίου τὸν ναὸν καλῶν

τες ἐν ᾧ ὅτε ἡγίαζε τὸν λαόν·

[illegible] XII
ζητοῦντας αὐτῶν καὶ κυλιομένους ταῖς ἀλ-
λεπαλλήλοις μεταβολαῖς· τοῦτο γὰρ τροχοῦ
ἴδιον· [illegible]

[illegible] ξηρός
διὰ τὸ κοῦφον αὐτῶν καὶ μηδαμοῦ στασί-
μους εὑρισκομένους· [illegible] XIII

[illegible] XIV

[illegible] ὑπ᾽ αὐτῶν καὶ
διώξον αὐτοὺς ἀναλίσκων ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέ-
ξει δρυμὸν· ὀξεῖα γὰρ τοῦ καταφθέγματος φέ-
ρεται καὶ ἀναιρετικὴ ὕλης τοῦ ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέ-
ξει δρυμὸν ἔφη ἑρμηνευτής· τὸ ὡσεὶ φλὸξ
ἣ κατακαύσει ὄρη· [illegible] τοῦ οὕτω καταδι-
ώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου· τὸ καὶ ἐν
ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς· [illegible]
[illegible]
[illegible] συνταράξεις [illegible]
[illegible] συνταράξεις [illegible]
ταράξεις· ἡ προφητεία [illegible]
αὐτοὺς [illegible] συνταράξον·

[illegible] XV
[illegible] πληθύντων·

[illegible]
[illegible] μετὰ τὰς πληγὰς [illegible] ὁ
θεὸς ὁ παραδοὺς [illegible]
ἀπολέσας ἡμᾶς· [illegible] XVI

[illegible]

[illegible] εἰς καιροὺς αἰῶνι
ἀπώλειαν· [illegible] καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι
[illegible] αἰῶνα αἰῶνος ὀνομάζει, ὡς προ-
παρέδωκα [illegible] ἀπώλειαν δὲ ἐπὶ τοῦ μέλ-
λοντος αἰῶνος· οὐ τὴν ἀνύπαρξιν [illegible]
[illegible] ἔνεκα γὰρ [illegible]
[illegible] οἱ πονηροὶ [illegible]
[illegible] τῶν ἔργων· [illegible]
[illegible] τοῦ δικαίου [illegible] ἀποτομίαν [illegible]
[illegible]· [illegible] XVII

ὅτι ὄνομά σοι κύριος: Γνώτωσαν
ἐξ ἀνάγκης, ἐπειδὴ ἐκ προαιρέσεως
οὐκ ἠθέλησαν:~ σὺ μόνος ὕψι-
στος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν

Ἀπὸ ἠγνόουν τὸ καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ μόνος
θεὸς πάσης τῆς γῆς· ὕψιστον γὰρ τὸν θεὸν ἐκά-
λεσεν ὑπερουράνιον· ἀφ' οὗ ζητεῖ ὁ ἀπόστολος ἠγνόεισ
ἐγὼ καὶ ὑπὲρ χριστοῦ: εἰς τὸ τέλος
ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός:

πγ

83

Καὶ ὁ ὀγδοηκοστὸς τρίτος ψαλμὸς ἐλαχεν τῆς ἐπι-
γραφῆς ἣν εἴπομεν ἐν τῷ ὀγδόῳ ψαλμῷ,
ὁ δαυὶδ γνωσθήσεται:~

I ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου
κύριε τῶν δυνάμεων: Τὸ ὡς
ἐνταῦθα τοιοῦτόν ἐστιν· οἷον τὸ ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς
τῷ Ἰσραήλ· καὶ ζητεῖ τὸ ὡς· σκηνώματα δὲ λέ-
γει τοὺς ναοὺς τοὺς ἐν ἐκκλησίᾳ· ἐν οἷς ἡ θεία
χάρις κατοικεῖ· ὡς προεωρακὼς ὁ προ-
φήτης, ἢ τάχα τὸ σκήνωμα, περὶ τὸ κύριε τῶν δυ-
νάμεων ἀρχὴ ἐντεῦθεν ψαλμοῦ:
ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή
μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου:

Ἐκλείπει, ἀποδημήσαι γλιχομένη πρὸς τὰς
αὐλὰς· αὐλὰς δὲ ὀνομάσας ὡς ἐν δια-
ίτῃ μᾶλλον οὔσας· ἐκλείπει δὲ ἐκλύεται
τοῖς τῶν πειρασμῶν πολλῶν ἐκ πόρου
μου λέγει· τὸ ἐκλείπει ἐπὶ τὸ θερμὸν
ἐραστῶν· μὴ δυνάμενοι ἀποκαρτερεῖν
ἐρῶμεν ποθοῦμεν· καὶ πάλιν
ὁ τοῦ ὁσίου κατὰ πάντας ὀρέγομαι· ὡς
ποιὰν ἀρετὴν τὰ σκηνώματα τὰ ἐν ὁσίοις,
τὰ αὐτὰ δὲ καὶ αὐλὰς· ἐπιποθεῖ γὰρ αὐτὰ
ἐπεί:

II ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου
ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα:

Καὶ οὐ μόνη ἡ ψυχή μου τοῦτο πέπονθεν· ἀλλὰ
καὶ τὸ σῶμά μου ἔχαιρεν ἐπὶ τῷ χριστῷ· ἀεὶ
ἀφορῶν εἰς θεὸν ζῶντα· ζῶντα δὲ αὐτὸν
εἶπε διὰ τὸ ἐναντίον· ἡ καρδία
γὰρ αὐτῶν ἐκνενεκρωμένη· πρὸς δὲ ἡ καρδία χαίρει·
δεῖ γὰρ ἀγαλλιᾶσθαι ἡ χαρὰ καὶ ἐπὶ τὸ σῶμα σοῦ

III μα: καὶ γὰρ στρουθίον
εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν καὶ τρυ-
γὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ· οὗ θήσει τὰ
νοσσία ἑαυτῆς τὰ θυσιαστήριά

σου κύριε τῶν δυνάμεων:~

Στρουθίον καὶ τὴν ἐπιβουλευομένην ψυχὴν
ὑπὸ τῶν νοητῶν θηρευτῶν· ἡ ψυχὴ γάρ φησιν
ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγί-
δος τῶν θηρευόντων· τρυγόνα δὲ τὴν σώφρονα
ψυχὴν καὶ φιλήσυχον· καὶ γὰρ τρυγὼν· νοσσί-
α, τοὺς τόκους τὰς πράξεις· ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις γὰρ τὴν σκηνὴν αὐτοῖς αὐταῖς ψυχαῖς οὐ
δεῖ ἀλλ' ὅπου διαθῶσι καὶ ἐνεργῶσι· καὶ
ἄλλως· στρουθίον μὲν ὁ χριστιανὸς καὶ ὁ λαὸς
ἐπιβουλευόμενος ὑπὸ τῶν νοητῶν καὶ
αἰσθητῶν θηρευτῶν· διὸ φησὶ καὶ ἀπὸ τῶν
ἀσεβῶν· ζητῶν δὲ πᾶς ἐπίσκοπος καὶ
διδάσκαλος εὐσεβής· οἱ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τιθέασιν οἷς ἀναγεννῶσι πνευματικοῖς· εὗρε γάρ φησι
τὸ μὲν οἰκίαν, ἡ δὲ νοσσιάν· τὰ θυσιαστήρια
σου ἀπὸ τῶν τῆς ἐκκλησίας σου· ἐν οἷς καθ-
ίστανται θεοῦ καὶ ὁ ποιμὴν καὶ ὁ λαός:

ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου:

Οὗτος ὁ στίχος καὶ πάλαι ἐν τῷ ψαλμῷ:

μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν
τῷ οἴκῳ σου: Ἐπεὶ γὰρ αὐτὸς V
ὁ δαυὶδ ἐπεθύμησε μὲν ἃς τὰς δηλωθείσας
αὐλὰς· πόρρω δὲ ἦν, μακαρίζει λοιπὸν
τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐταῖς· οἱ καὶ γὰρ τὸ
δοῦ πάντας ὑπολιπεῖν οὓς ἀφορῶσι
οἱ κοινοὶ ἐν οἷς κοινοῖς ἀρχικοῖς· ταῖς μὲν γὰρ τό-
ποις καὶ θέσει οἱ πολλοὶ ἐν οἷς· τῆς εὐ-
σεβείας δὲ καὶ κοινωνοὶ τῆς πίστεως· οἷς
οἱ ἀπαλλαχθῆναι τυγχάνουσιν:~

εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
αἰνέσουσί σε: Διὰ παντὸς ἀνα-
παύσονται ἐν χοροῖς τὴν σὴν ὑμνῳδίαν:

μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν ἡ ἀντί- VI
ληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ:

Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ποιῶν αὐτὴν ἐστὶ βοηθὸς
ἀπὸ σοῦ· τὸ δὲ τοῦ ῥήματος τούτου ἑρμη-
νεύει ἐν ἑνὶ αὐτῷ ψαλμῷ· διὰ τὸ οὐ παρὰ τὸ στόμα
αὐτοῦ γέμει:~ ἀναβάσεις
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο:

Ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ὁ ἀγαθός, ἀναβάσεις ἀπὸ τῶν γηΐνων
ἐπὶ τὰ οὐράνια· καὶ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ
τὰ νοητά· καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ὀλίγον ἐπὶ τὰ κρείτ-
τονα· ἐν ἑαυτῷ διαμηχανήσατο· δι' ἐνό-
νως ἐν ἡσυχίᾳ ἐσκεμμένος ἐγένετο ἂν αὐτὰς διὰ

λογισμοί. δι' ὧν ἀναβάσεις ὡς διακρίματος ἐν τῇ ταπεινῇ καρδίᾳ. μακάριος φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὃς ἔχων ἀντίληψιν ἔχει παρὰ σοῦ, πᾶς ὁ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ διατιθέμενος.

εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος. ἤγουν πᾶς ἐν αὐτῷ τὰς ἀναβάσεις ὡς ἐν τῷ τόπῳ τοῦ κλαυθμῶνος. τόπος δὲ κλαυθμῶνος ἀναγωγικῶς ἡ μετάνοια. ἐρρέθη δὲ κοιλὰς κλαυθμῶνος ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τόπου ἐν ᾧ πάλαι τῶν Ἑβραίων παρανομίαν διελέγξας ὁ θεὸς εἰς κλαυθμὸν τὸν λαὸν ἐκίνησε. διὸ κοιλὰς κλαυθμῶνος ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐκλήθη. κοιλὰς δὲ τὸ κοῖλον καὶ ταπεινὸν, ἐν ταπεινώσει δὲ γίνεται ἡ μετάνοια.

εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο.

ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος δηλαδὴ ἐν τῷ τόπῳ ὃν ἔθετο ἑαυτῷ, ἢ ὃν ἀφωρίσατο.

VII καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν.

μακάριοί φησιν οἱ ῥηθέντες· καὶ γὰρ καὶ ὁ νομοθετῶν τὰ δικαιώματα διὰ τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν εὐλογίας αὐτοῖς δώσει, ἃς ἐνδεικνύουσιν οἱ διάφοροι μακαρισμοί.

πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.

ἐξ ἑτέρας εἰς ἑτέραν ἀρετήν· οἱ ἐκ ταπεινοφροσύνης εἰς πένθος· ἐκ δὲ πένθους εἰς ἡσυχίαν· καὶ οὕτως ἐκ ταύτης εἰς ἑκάστην προκόπτοντες τὰς ἀναβάσεις πρὸς τὴν ἀκρώρειαν. δύναμιν δὲ τὴν ἀρετὴν ἐκάλεσεν, ὡς ἰσχυροποιοῦσαν τοὺς μετιόντας αὐτήν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν ὅτι πορεύσονται ἀπὸ προσευχῆς εἰς ἀνάγνωσιν τῶν θείων λογίων, καὶ ἀπὸ ἀναγνώσεως εἰς παραίνεσιν τῶν ἀτελεστέρων· καὶ ἀπὸ παραινέσεως εἰς εὐχαριστίαν θεοῦ· καὶ ἁπλῶς πάντες ἀπὸ δυνάμεως τῶν ἐνταῦθα μακαρισμῶν εἰς τὴν δύναμιν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών.

οὗτος προρρησίς τις τοῦ σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως· ἐν Σιὼν γὰρ ἀνέτειλε καὶ ἐκεῖ· ἐστὶ δὲ καὶ ἑστία βασιλείας ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ὄρος τὸ ἅγιον διὰ τῶν ἀγγέλων τὸ πρόσταγμα κυρίου. θεὸν δὲ θεῶν ἐκάλεσε ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ψαλμοῦ προεζήτησα

Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου· ἐνώτισαι ὁ θεὸς Ἰακώβ. VIII

τὸν αὐτὸν θεὸν τῶν δυνάμεων καὶ κύριον τῶν δυνάμεων. ἐπεὶ οὖν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἐρρήθη ψαλμοῦ. προσευχὴν δὲ λέγει τὴν παράκλησιν ἣν μέλλει προσάγειν προϊών. ὁ θεὸς Ἰακὼβ ἀντὶ ὁ κύριος Ἰακὼβ πάλαι ὁ φανεὶς ἐνανθρωπῆσαι μέλλων ἐπὶ γῆς.

Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός, καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. IX

οὗτος ἡ προσευχὴ τῶν χριστιανῶν· λέγεται δὲ πάντα χριστιανόν· ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθησαν χριστὸν ἐνεδύσαντο. ἐρρήθη δὲ ὑπὲρ τοῦ καὶ ἐν πᾶσι τοῦ προοιμίου τῆς βίβλου τούτου τῶν.

ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ὑπὲρ χιλιάδας. X

περὶ τῶν θείων αὐλῶν ἐλέχθη μικρὸν ἄνω. ὑπὲρ χιλιάδας δὲ ἡμερῶν τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ἀνιέροις. τὸ δὲ ὅτι βεβαιωτικόν.

ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν. XI

ὁ αὐτὸς πάλιν φησί, πλὴν φανερώτερον. ὁρᾷ δὲ ὅσον ἡ τοῦ θεοῦ οἰκία, ὥστε παραρριπτεῖσθαι ὡς ἔν τισιν, ἐναλλάσσειν· τοῦτο ἔκρινε διὰ τοῦ ἐναλλάσσειν.

ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος ὁ θεός. XII

καὶ νουθετεῖ προτρέπει δὲ τὰ πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ θεωρητικῆς λέγων· ὅτι ὁ θεὸς ἀγαπᾷ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν. ἔστι δὲ τῆς μὲν πρακτικῆς ἡ ἐλεημοσύνη, τῆς δὲ θεωρητικῆς ἡ ἀλήθεια. τὸ δὲ ὅτι διηγηματικόν ἐστι καὶ παρελκυστικὸν ἰδίωμα κοινόν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως· πάντως ὅτι ὁ χριστὸς ἐλεῶν ἡμᾶς ἐνηνθρώπησε καὶ ἀλήθειαν ἐκήρυξεν εὐαγγελίου.

χάριν καὶ δόξαν δώσει.

χάριν ἀφέσεως ἁμαρτιῶν ὡς τῇ πόρνῃ καὶ πολλοῖς ἄλλοις· ἢ θαυματουργίας ὡς τοῖς ἀποστόλοις καὶ λοιποῖς ἁγίοις· δόξαν δὲ καὶ τὴν παρ' ἀνθρώπων καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς· ἢ χάριν μὲν τὴν τῆς θεώσεως, δόξαν δὲ τὴν τῆς βασιλείας.

XIII κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς
πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ·
ἴσως καθ' ὑπερβολὴν ταῦτα ῥητέον, οὐ
σὺν· οἱ χάριν καὶ δόξαν δώσει τοῖς πορευ-
ομένοις ἐν ἀκακίᾳ εἶτα, κύριος οὐ στερήσει αὐτοὺς
τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν οὐρανοῖς· ἀδιάφορον γὰρ
ἡ σύνταξις τοῦ στερήσει· ὅσον ἡμῶν τὸ κω-
λύον· τὴν γὰρ σύνταξιν ἀπὸ συντάξεως
λαμβάνουσι· φησὶν οὐ στερήσει τῶν ἀγαθῶν
τοὺς πορευομένους ἐν ἀκακίᾳ ἤτοι ἐν ἀ-
ποχῇ τῶν κακῶν· κύριε ὁ θεὸς τῶν δυ-
νάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπί-
ζων ἐπὶ σέ· αἰνεῖ τῷ λόγῳ τὰ
ἄρρητα μακάριος ἀνὴρ ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ πάν-
τοτε· ἐπὶ σοὶ ὁ πᾶν καταφρονήσας τῶν
βιωτικῶν· καὶ τῷ θεῷ μόνῳ προσανέ-
χων· Ἑβραῖοι γὰρ καὶ τοῦτο παρ' αὐτῶν ψαλμόν
ἐν Βαβυλῶνι δορυαλώτω τῷ λαῷ ἀνατί-
θεασιν ἐπιθυμοῦντος τοῦ ἐν Ἱεροσολύ-
μοις ναοῦ καὶ μακαρίζουσι τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ προτιμῶντι μίαν
ἡμέραν τὴν ἐν αὐτῷ διαγινομένην ὑπὲρ χι-
λιάδας ἡμερῶν τὰς ἐν ἄλλοις οὐδὲ ὧδε
δὲ ἀκολουθοῦσι μὲν βάσει τὴν ἑρμηνεί-
αν αὐτῶν· τὸ γὰρ ἐν τοῖς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων αἰνέσουσί σε· προσίσταται καταλύ-
εται γὰρ καὶ ὁ ναὸς καὶ ὁ ἐν αὐτῷ αἶνος καὶ τὸ
ὅσον κατὰ τοῦ κλαυθμῶνος ἀκόλουθον
αὐτοῖς καὶ ἄλλα τινά· καὶ γὰρ καὶ ἡ ἐπι-
γραφὴ πρὸς τῶν ἄλλων ἐμποδίζει· λη-
νῶν πλῆθος καὶ κὼς μὴ μονογενῶς· πάν-
ταχοῦ δὲ ληνὸν ἐγνώκως ἢ παλαιὰ τῶν ἐν
Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ σκηνώματα
καὶ οὐ σκηνώματα·
εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορέ· ψαλμός
τέλος καὶ υἱοὺς διὰ τὸ τέλος τῶν ἐν τοῦ προ-
φητῶν προαγορεύει γὰρ τὸ ἐπὶ κοινοῦ
πᾶσιν ἐλευθερίας τῶν ἐν Βαβυλῶνι
αἰχμαλώτων· ἀληθινῶς δὲ τὰ τῆς ἐλευθερίας
τῶν ἐν ὑποδουλώσει αἰχμαλώτων καὶ τὴν ἐκ πειρ-
I ἀπαλλαγήν· εὐδόκησας κύριε
τὴν γῆν σου· αὐτὰ προεωρακὼς
ὁ προφήτης προφητεύων τοῦ θεοῦ ὅτι ἠγάπησεν καὶ
θελήσας τὴν γῆν σου· εὐδοκεῖ γὰρ καὶ ἀγα-
θὸ θέλει· ἀδιάφορος δὲ ἡ σύνταξις τοῦ
εὐδόκησας· τὴν γῆν σου δὲ ὅτι τοῦ κυρίου
ἡ γῆ· ἢ πρώην μὲν γὰρ διὰ τὴν τοῦ πρω-
τοπλάστου Ἀδὰμ παρακοὴν πονηρὰ αὐτῇ
ἠθέλησεν ὁ θεός· ἐπικατάρατος γάρ φησιν ἡ
γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· νῦν δὲ διὰ τοῦ νέου
ἀνθρώπου διὰ τὴν τοῦ νέου Ἀδὰμ ὑπακοὴν καὶ
πρότερον μὲν κτίσμα θεοῦ ἦν, ὕστερον δὲ καὶ
κτῆμα αὐτοῦ ἐγένετο, ἀλλ' οὕτω μὲν καθ' ἡμᾶς,
καθ' Ἑβραίους δὲ γῆν θεοῦ νοήσας Ἰουδαίαν
Ἰουδαίων ὡς ἀφορισμένην τῷ λαῷ αὐτοῦ καὶ
εὐδοκίαν φησὶ τοῦ
ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν
Ἰακώβ· ὅτι ἤδη γεγονότα
ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ μέλλοντα νομίζει ὁ προφήτης
ἀπέστρεψας φησὶ τὸν αἰχμάλωτον λαὸν
τοῦ Ἰακὼβ ἀπὸ τῆς κατεχούσης αὐτῶν τυ-
ραννίδος· Ἰακὼβ δὲ καλεῖ ὡς ἐξ Ἰακὼβ τὸν
λαὸν καταγόμενον διαφορῶς ἀρθέντα·
ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τοῦ λα- II
οῦ σου· ἐκάλυψας πάσας τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν· οὗτος τὸν λαὸν
ὃν καὶ ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ λβ ψαλμοῦ ἐμα-
κάρισεν εἰπών· μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ
ἀνομίαι· καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρ-
τίαι· ἀφῆκε γὰρ ἡμῖν τὰς ἀνομίας ἡμῶν
διὰ τὴν μετάνοιαν· καὶ ἐκάλυψε τὰς ἁ-
μαρτίας ἡμῶν τοῖς ἱεροῖς ὕδασι τοῦ
θείου βαπτίσματος· καθ' Ἑβραίους δὲ παρά-
δειγμα ἀναγνώ, διὰ τὸ ᾐχμαλωτίσθησαν·
καὶ ἐκάλυψε τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν τῷ θεῷ
τὴν πληθὺν λαὸς δὲ αὐτοῦ ὁ μὲν παλαιὸς
κατὰ χρηστότητα παρῃτημένος ἐν τῷ ἐπι-
ψαλμῷ· ὁ δὲ νέος καὶ ἀποδέδωκα μὲν
ἐν τῷ προαστίχῳ τοῦ οβ ψαλμοῦ·
κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν III
σου· ἣν ἐπὶ ταῖς τοιαύ-
ταις ἀνομίαις καὶ ἁμαρτίαις·
ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ
σου· ἡ μὲν ἔστιν ὀργὴ θυμοῦ δὲ
ἐρήκαμεν ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ· ἀπέστρεψας
δὲ ἀντὶ τοῦ μετέκλινεν ἀνεχώρησας ἀπὸ τοῦ
θυμοῦ σου ἐπὶ ἱλαρότητι καὶ εὐμενείᾳ·
ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρί- IV
ων ἡμῶν καὶ ἀπόστρεψον τὸν
θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν·

84

οἱ πρὸ τοῦ προσώπου τοῦ λαοῦ ποιησάμενοι τὸν λόγον, ἢ
καὶ ἐπιστάντες ἐλέγχων ἑαυτοὺς αὐτοῖς ἱκέτευσαν τοῦ
λαοῦ αὐτοῦ· ἀνάγκη ἐστὶ τὸν τοῦ θεοῦ τῶν σωτηρίων
ἡμῶν ὀργὴν ἐκ τοῦ ... ἐπίστρεψον
ἡμᾶς ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας πρὸς τὴν
V προτέραν εὐγένειαν: μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας
ὀργισθήσῃ ἡμῖν: ὁ αὐ-
τὸς πάλιν φησί· εἰς γενεὰς γὰρ αἰ... τῆς
ἕως γενεᾶς ἄλλης, ἡ ὀργή σου πρὸς τοὺς
ἐν θλίψει· διατείνας δὲ αὐτὴν παρατείνας·
ἐμακρύνατο εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀντὶ τοῦ
μὴ αἰωνία καὶ μακρά: ~
ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γε-
νεᾶς εἰς γενεάν: ὁ αὐτὸς πά-
λιν φησί, εἰς γενεὰς γὰρ αὐτὴ τουτέστιν ἕως
γενεᾶς ἄλλης ἡ ὀργὴ ἐστὶ τούτων καὶ ἐν
τῷ θλίψει· διατείνας δὲ αὐτὴν παρατείνας:
VI ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις
ἡμᾶς: ἐπιστρέψας ἡμᾶς,
οὐ μόνον ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ τῶν ἁμαρτημάτων· ἢ καὶ ἐπιστρέ-
ψας σὺ πρὸς ἡμᾶς, οὓς ἀπεστράφης,
ζωώσεις δὲ αὐτοὺς ζωώσεις, πρὸς ἀρετὴν
νενεκρωμένους ἤδη προσεθέλησας αὐτοῖς
τυγχάνειν ἐπιστροφῆς τοιαύτης.
VII δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου καὶ
τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν:
ἀ ἐντεῦθεν περὶ τοῦ χριστοῦ διαλαμβάνουσι·
παρακαλεῖ γὰρ ὁ προφήτης τὸν πατέρα πρὸ
τοῦ λαοῦ τῶν μελλόντων πιστεῦσαι
φανῆναι τὸν χριστόν· τοῦτο γὰρ καὶ ἔλεος θεοῦ
καὶ σωτήριον θεοῦ· ὅτι ἐλεήσας ἡμᾶς ἐνηνθρώ-
πησεν ἵνα σώσῃ ἡμᾶς· ὅτι ἔλεος ἡμῶν
ἐστὶ καὶ σωτηρία· ἔλεος δὲ σου καὶ σωτήριον δέ,
οἶδ' ὅτι τὸ ἔλεος τὸ παρὰ σοῦ, καὶ τὸ σωτήριον
τὸ παρὰ σοῦ τοῦ πατρός· δώσεις δὲ ἡμῖν
ὅτι παιδίον φησὶν ἐγεννήθη ἡμῖν υἱὸς καὶ ἐ-
VIII δόθη ἡμῖν: ἀκούσομαι τί
λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός:
ἴσθι μὲν ἐπιπνοίᾳ θείας ὁ προφήτης παρασκευ-
άζει ἑαυτὸν ὡς τὸ ἀκοῦσαι, ἐν ἐμοὶ
δὲ εἰπὼν δηλῶν ὅτι οὐκ ἔξω λαλήσει,
ἀλλ' ἔνδον εἰς τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς:
ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λα-
IX ὸν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους
αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς καρ-
δίαν ἐπ' αὐτόν: ἀκούσομαι
φησί τί λαλήσει περὶ ἐμοῦ, ἔσωθεν· ὅτι
εἰρήνη ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ὄντως ἐλθὼν αὐ-
τοῦ εἰρήνη ἐχαρίσατο πρὸς τὸν πατέρα θεὸν καὶ πρὸς
ἑαυτόν· ὡς περὶ αὐτοῦ ὁ Μιχαίας προσαγορεύει·
χριστὸς τοῦ θεοῦ. Ἰουδαῖοι μὲν καὶ τοῖς Ἰουδαί-
οις μόνοις· τοῖς αὐτοῖς δὲ ἐκλεκτοῖς λαοῖς θεοῦ, ὡς
ὅσιοι· τουτέστιν ἀφωσιωμένοι αὐτῷ καὶ ἐπι-
στρέφοντας ἐπ' αὐτὸν πρὸς καρδίαν ἤτοι
ψυχήν· ἢ ἀπὸ τῆς καρδίας ὅλους ἐστι ὁ μὲν ἐν-
ὡς ἀπὸ χρόνου τὸ πᾶν:
X πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ
σωτήριον αὐτοῦ: οὗτός ἐστιν ὁ ἦχος
ὃς ἐλάλησεν αὐτῷ· τὸ δὲ πλὴν περιττὸν ἢ ἀντὶ
ὄντως· ἐγγύς φησι τῶν φοβουμένων αὐτὸν ἔσται τὸ
σωτήριον αὐτοῦ ἐστι δὲ ὁ νοῦς τοῦ ῥητοῦ τοιοῦτος· ὅ-
τι ὅπερ ἂν ὦσι τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ μά-
λιστα οἱ πιστεύσαντες· τὸ ἐγγὺς αὐτῶν ἔσται ὁ χριστὸς
ἡμῖν εὐθὺς φανείς:
τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ
γῇ ἡμῶν: τίς ἔσται ἐπὶ τὸ κα-
τασκηνῶσαι δόξαν καὶ χάριν καὶ τιμὴν ἐν
τῇ γῇ τῶν Ἱεροσολύμων· ὅτι αὐτὸς ἦν ἡ δό-
ξα· ὅς σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· ἢ ὅ-
τι ἡμῖν τὸν ἄνθρωπον τοῦ σωτῆρος ἐνδοξος ἦ-
τι καὶ ἐπὶ θυμητῇ γέγονεν ἡ ἐκκλησία μέ-
χρι καὶ τήμερον:
XI ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν
δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφί-
λησαν: ἵνα ἀπαριθμήσῃ τῶν ἐγχώ-
ριων τὸ ἀρετὴν ἐμφαίνει ταῦτα τὰ ῥήματα·
ὅτι συνέδραμεν ἐν αὐτῷ καὶ ἔλεος καὶ ἀλή-
θεια ἐν τῷ ἰᾶσθαι τοὺς πάσχοντας· ἡ δὲ ἀλήθεια ἐν τῇ
ἀπαιτήσει διδασκαλίᾳ· ναὶ μὴν ἡνώθησαν ἐ-
ν αὐτῷ καὶ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη· τοῦτο γὰρ
δηλοῖ τὸ κατεφίλησαν· ἢ δικαιοσύνη μὲν
ἐν τῷ κρίνειν ὀρθῶς· καὶ ἐλέγχειν μὲν τοὺς πο-
νηρούς· ἐπαινεῖν δὲ τοὺς ἀγαθούς· ἡ δὲ εἰρήνη
ἐν τῇ πρὸς γλαφυρότητα· ἢ ἔλεος μὲν
ἐστὶν ἡ ἄφεσις τοῖς ὡς δεξαμένοις ἔχουσι ἀφεῖ-
ναι ἁμαρτίας καὶ δὴ τινος νόσους· ἀλήθεια
δὲ ἡ ἀψευδὴς διδασκαλία ὁ σωτὴρ φησί ἐν
τῷ στόματι αὐτοῦ· καὶ ὅτι ἀλήθεια μόνος
οὗτος ἐφύλαξε τὰ ἄξια τῆς ἀνθρωπίνης

231

τῆς ἀληθείας ἣν φιλοῦσα ἡ εἰρήνη καὶ αὐτὴ κατεφ-
τάσαν· συνήντησαν οὖν ἀλλήλαις ἡγουμένης
τῆς ὑποστάσεως· αὐτίκα γοῦν ἡ δικαιοσύνη
μὲν ἡ ἀσφάλεια· ἡ γὰρ δὴ καὶ ὁ δίκαιος
ὁ θεός· εἰρήνη δὲ ἡ ἀσυγχυσία ἡ ἐν αὐτοῖς πρὸς
αὐτὸν καὶ ἐφίλησαν ὅτι συνέφθησαν ἀμιγῶς
καὶ διὰ τῆς ἀλλήλων :·

XII ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαι-
οσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ·

Ἀκούσας μὲν παρὰ ἀγγέλου διὰ τοῦ υἱοῦ τὴν ἀλή-
θειαν πιστεύσειν· ὁ πατὴρ ἐξ οὐρανοῦ δὲ καὶ ἀνθρώ-
ποι ἀεὶ ἐποίησαν ἠθέλησαν τὸν τύραννον αὐ-
τὸν διάβολον· καὶ ἀλήθεια δὲ ἀνεγνώσθη τὸν
χριστόν· ἀρνεῖται γὰρ ἀεὶ ψεῦδος ἀλήθεια οὐ δύναται ἑαυτὸν
ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν λύουσα τοῦ λαοῦ
τοῦ ψεύδους τῆς πλάνης· ὁ πατὴρ δὲ ἐξ οὐρανοῦ
καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλε-
ψε πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον διὰ τὸ καταλυ-
μένον τῆς πλάνης ψεύδους καὶ ἁμαρτίας αὐ-
XIII τοῖς κακῶν :~ καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει
χρηστότητα· καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει
τὸν καρπὸν αὐτῆς : Ὁρᾶτε
ὅσα δαβὶδ ἐν βεβαίῳ προαγορεύει· ὅτι ὁ μὲν
πατὴρ δώσει τοῖς ἀνθρώποις τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ὃς
ἐστι χρηστότης· οὐδεὶς γὰρ ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ
θεός· καὶ γὰρ καὶ ὁ σύμμαχος, τὸν ἀγαθὸν φησίν·
ἡ δὲ γῆ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς· τοὺς ἀποστόλους
δηλονότι καὶ τοὺς ἄλλους πιστοὺς τοὺς ἀπὸ
τῆς ἰουδαίας βλαστήσαντας· ἀπαρχὴ γοῦν δὲ
ἐστὶ τοῦ χριστοῦ γεννηθέντος ὁ κύριος δὲ ὁ ἐκ τοῖς
ἁγίοις· καὶ λοιπὸν ἡ γῆ πᾶσα καρποφορεῖ εὐθη-
XIV νεῖ :· δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐ-
τοῦ προπορεύσεται : Δικαιο-
σύνη ἐνταῦθα λέγεται τὴν πᾶσαν ἀρετὴν ὡς
τὸ φῶς προπορεύεσθαι, καὶ ἀποστράπτων
αὐτοῦ αὐτοῦ δὲ ἡ κηνλαμπάδος ὑπὸ δεικνύ-
εν αὐτὸν τοῖς ἁγίοις :·
καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήμα-
τα αὐτοῦ : Καὶ λοιπὸν ὅτι τὰ
διαβήματα αὐτοῦ, τοῦ ἔστι τῶν ἐνα-
ρέτων ὁδὸν ἣν αὐτὸς ἐπέτεμε καὶ ἐβάδισε,
θήσει ὡς τὸ εἰς ὁδὸν τοῖς χριστιανοῖς δὲ ἣν βα-
δίζουσιν ἀνυπερθέτως αὐτόν· ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλως
εἰπεῖν ὅτι ὁ πρόδρομος ἰωάννης· ὃν ἐκάλεσεν
ὁ δαβὶδ γνωσθῆναι καὶ δικαιοσύνην διὰ τὸ νομικήν

δὲ καὶ δικαιοσύνην φυλάττοντα καὶ ὡς δὴ καὶ προε-
βάλλετο οὗτος ἐγὼ ἀπέστειλα ἀποστέλλω ἔμπροσ-
θεν τοῦ χριστοῦ προπορεύσεται· ἰδοὺ γάρ φησιν,
ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ-
που σου ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμ-
προσθεν· ἑτοιμάσαι ἐτοιμάσατε τὰς ὁδοὺς
κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· ἄλλο
δὲ καὶ ἕτερος νοήσουσιν ὅτι ὁ θεὸς τῆς ἑαυ-
τοῦ δικαιοσύνης ἐνώπιον τοῦ προσλήμμα-
τος· ἡ γέμουσα καὶ ἐπὶ τὰς εὐθείας τὰς
πορείας αὐτοῦ προσάγουσα γάρ φησιν
κύριε μου διαπαντός :

Προσευχὴ τῷ δαυίδ : Ἡ λημμα δὴ
ἐπιγραφὴ εἴρηται ὅτι ὁ μὲν σκοπὸς τῆς προσευχῆς
ἐν προοιμίῳ τῆς βίβλου πρὸς τῷ εὐχομένῳ
δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ δαβὶδ διδάσκει πῶς χρὴ
προσεύχεσθαι τὸν ἐναγώνιον ὄντα· προσα-
ρέβας δὲ ἐνταῦθα καὶ κλῆσιν ἐθνῶν· τινὲς
δὲ προσώπῳ τοῦ ἐζεκίου γεγράφθαι
τὸν τὴν προσευχὴν εἰρήκασιν :· I

Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπά-
κουσόν μου : Περὶ τῆς κλίσεως τοῦ
θεοῦ ὦτος εἴρηται ἐν τῷ ιζ ψαλμῷ :·
ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ :
Πτωχὸς καὶ πένης ἐν τῷ μὴ ἔχειν ἀξιόλογον
δύναμιν κατὰ τῶν πολεμίων ὁρατῶν τε
καὶ ἀοράτων μηδὲ γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἀντι-
μάχεσθαι :~ φύλαξον τὴν ψυ- II
χήν μου ὅτι ὅσιός εἰμι :
Ὅτι ἀφοσιοῦμαι καὶ ἀναπεμπόμενος σοι ἀγνῶς
ὡς εἴρηται καὶ ἐν τῷ ιε ψαλμῷ· ἡ ὅσιον ἑαυτὸν
φησὶν ὡς εὐσεβῆ ἢ τὰ ἀσεβῆ· ὅτι τῶν ἐχθρῶν
ἀνοσιούντων :· σῶσον τὸν δοῦλόν
σου ὁ θεός μου τὸν ἐλπίζοντα ἐ-
πὶ σέ : Σῶσον ἀπὸ τοῦ προσδο-
κουμένου κινδύνου, τὸν ἐπὶ μηδένα τῶν ἀν-
θρώπων ἢ ἐπὶ σοὶ μόνῳ θαρροῦντα :·
ἐλέησόν με κύριε ὅτι πρὸς σὲ κε- III
κράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν :
Τὸ ὅλην τὴν ἡμέραν ὁ σύμμαχος ἑρμη-
νεύει συνεχῶς :· εὔφρανον τὴν ψυ-
χὴν τοῦ δούλου σου ὅτι πρὸς
σὲ ἦρα τὴν ψυχήν : Ῥύσον τῆς
κατεχούσης λύπης ἐπεὶ δὲ τοῦ ἦρα τὴν ψυ-
χήν μου εἴρηται ἐν ἀρχῇ τοῦ κδ ψαλμοῦ :·

ψα(λμὸς) πε
85

232

V ὅτι σὺ κ(ύρι)ε χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε. ὁ ἐπιεικὴς
ἔλεος ἐξέδωκεν ὅσα κακῶν ἁμοι[illegible] καὶ θε
οδοτίων καὶ ἡ ἐπιείκεια μὲν τοῖς [illegible]
μετριότητα [illegible] · τοῖς ἐπικαλουμένοις σε δὲ
οὐχ ἁπλῶς ἀλλ᾽ ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ἀληθείᾳ·
[illegible] ἐγγὺς κ(ύριο)ς πᾶσι τοῖς ἐπι-
καλουμένοις αὐτόν, ἐπεὶ γὰρ πᾶσι τοῖς ἐπι-
καλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ ἀποσαφηνίζων [illegible]

VI ἐνώτισαι κ(ύρι)ε τὴν προσευχήν μου καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου. [illegible] περὶ τούτων εὑ-
ρήσεις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ιϛ΄ ψαλμοῦ.

VII οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κ(ύρι)ε καὶ οὐκ ἔστιν κατὰ τὰ ἔργα σου.
πάντες φησὶν οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμό-
νια· ὁ δὲ κ(ύριο)ς τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησε· καὶ
σὺ μόνος θ(εὸ)ς ἀληθινός· οἱ δὲ ψευδώνυμοι.
ἔοικε δὲ ἀληθῶς φθέγγεσθαι τὸ ῥητὸν ἀπὸ τοῦ Μω-
σέως τίς ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κ(ύρι)ε λέγοντος·
τίς ὅμοιός σοι δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις
θαυμαστὸς ἐν δόξαις ποιῶν τέρατα. ἔργα
δὲ τοῦ Χ(ριστο)ῦ, οὐ μόνον ἡ δημιουργία καὶ πρό-
νοια τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων κτισμάτων· ἀλλ᾽
ἡ τοῦ πλάσματος ἀνάπλασις καὶ ἡ τοῦ
[illegible] κατὰ Χ(ριστὸ)ν [illegible] τοῦ θα-
νάτου [illegible] καὶ ἡ [illegible] καὶ εὐτελῶν
ἁλιέων, ὅλου τοῦ κόσμου [illegible] ἀπο-
[illegible] καὶ [illegible] δυνάμεων· ἃ γὰρ
καὶ ἄλλοι τοιαῦτα [illegible] ποιήσαντες ἀλλ᾽ οὖ-
τος μὲν καὶ ἐξουσίᾳ, ἐκεῖνοι δὲ τὸν θ(εὸ)ν ἐπι-

VIII καλούμενοι. πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κ(ύρι)ε καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου.

IX ὅτι μέγας εἶ σὺ καὶ ποιῶν θαυμάσια· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς μόνος.
ταῦτα προφητεύει περὶ τῆς πίστεως τῶν ἐθνῶν.
ἥξουσι φησὶ πρὸς σὲ διὰ τῆς πίστεως· προσκυ-
νήσουσι δὲ ἐνώπιον τοῦ θ(εο)ῦ. ὅτι [illegible] κωνό-
[illegible] ἐφορᾶται [illegible]· ἐνώπιον δὲ τοῦ θ(εο)ῦ καὶ
πᾶς τόπος [illegible] αὐτοῦ. δοξάσουσι
δὲ [illegible] ὑμνήσουσι μεγαλωσύνην σοι [illegible]
[illegible] ὄντως σύ, καὶ σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς μόνος ποιῶν θαυμάσια.

X ὁδήγησόν με κ(ύρι)ε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. ὁδὸς μὲν τοῦ θ(εο)ῦ ἡ πρα-
κτική, ἀλήθεια δὲ ἡ θεωρητική· [illegible]
ὁδηγεῖ ἡ θεία ἐπὶ [illegible] ἐπὶ [illegible]
[illegible] καὶ ἐν [illegible] ὁδηγοῦ-
[illegible] · [illegible] ὁδηγοῦνται [illegible] γνωρισθῆν·
καὶ αὐτὸς ὁδήγησον ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν.

εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.
εὐφραίνει μὴ ἐν εὐφροσύνῃ ὁ [illegible] φό[βος]. εὐ-
φρανθήτω γάρ φησι καρδία ζητούντων [illegible]
[illegible] ἀλλ᾽ ἐν τῷ φοβεῖσθαι [illegible]·
εὐφροσύνην ἔξω μοι εὐφροσύνη ὁ [illegible] φό-
βος· εὐφρανθήτω γάρ φησι καρδία ζητούν-
των τὸν κ(ύριο)ν· ζητεῖ δὲ [illegible] ὁ φοβούμενος αὐτόν,
καὶ γὰρ οὐ μόνον ὁ θεῖος φόβος, ἀλλὰ καὶ
ἡ ἁπλῶς μνήμη τοῦ θ(εο)ῦ εὐφραίνει τοὺς θεοσε-
βεῖς· ἐμνήσθην γάρ φησι τοῦ θ(εο)ῦ καὶ εὐφράνθην.

XI ἐξομολογήσομαί σοι κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. χαριστήριον.
καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.

XII ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ. [illegible] καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου. του
τὶ μὲν τοῦ Δαυὶδ ἀδιηγήσασθαι, τὸ βάθος τῆς
ἁμαρτίας τῆς τε μοιχείας καὶ τοῦ φόνου τοῦ
Οὐρίου· ἐπὶ δὲ ζεύξεν τοῦ ἐπισπασθῆναι αὐ-
τὸν μαινόμενον [illegible]· ἀφ᾽ οὗ παρὰ δόξαν ἐρρύσ-
θη ὁ Δαυὶδ, καὶ πᾶς κίνδυνος ἅπερ
[illegible] ἐπ᾽ αὐτοῦ [illegible] :·

XIII ὁ θ(εό)ς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ᾽ ἐμέ. [illegible] ἐπιβου-
λεύοντες παράνομοι συνέζων· καὶ οἱ τοῦ ἐξ ἐκεί-
νου δὲ πολιορκήσαντες ἀσσύριοι. λέγοιντο δὲ καὶ
πάντες αἰσθητοὶ καὶ νοητοὶ πολέμιοι.

καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου καὶ οὐ προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. ἰου-
δαῖοι· [illegible] καὶ ἐν τῷ
[illegible]

XIV καὶ σὺ κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου, οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός. ἀλ(ηθιν)ῶς
ὁ μὲν οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων συμπα-
θὴς τοῖς καταδυναστευομένοις· ὡς δὲ μακρό-

θύμως οὐ παραδίδως εὐθέως εἰς χεῖρας ἐχθρῶν τοὺς ἁμαρτάνοντας· ὡς δὲ πολυέλεος οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ἐλεεῖς· ὡς ἀληθινὸς σώζεις τοὺς ἐπιζητοῦντας ἐπὶ σέ.

15 ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με.

Οὗτος ὅς ἐστι κύριος καὶ ἐνταῦθα κύριος ἡμῶν.

δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου.

Τὸ παρὰ σοῦ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν· παιδὶ δὲ τῷ δούλῳ σου.

καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης σου.

Παιδίσκης υἱὸν ἐμφαίνει δὲ ὅτι ἐκ προγόνων ἐστὶν εὐσεβής.

XVI ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν.

Ἐπίθες μοι χαρίσματα εἰς ἀγαθὸν ἃ τοῖς ἁγίοις ἔθετο καὶ πατράσι τῶν Ἑβραίων· ὅτε ἠλευθέρωσεν τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων· ἔστι δὲ σημεῖον καὶ ὁ σταυρὸς καὶ ἀγαθὸν· ὡς τὸ ἐπὶ τοῦ Κάϊν· καὶ γὰρ τὸ μὲν Ἑβραίοις ἐδήλου φυλακτήριον, τὸ δὲ ποῦ καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ θεοῦ.

καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με καὶ αἰσχυνθήτωσαν· ὅτι σύ, κύριε, ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.

Καθυπέβαλεν ἡ σύνταξις· καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με, ὅτι σύ, κύριε, ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με καὶ αἰσχυνθήτωσαν ὡς ἡττηθέντες· παρακλητικὸς δὲ ἐνταῦθα λέγει τὴν παραμυθίαν.

ψαλ. πς 86

τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς.

Εἴρηται περὶ τοῦ κατὰ τὸ προοίμιον τῆς βίβλου· προαγορεύει δὲ οὗτος ὁ ψαλμὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν σωτηρίαν.

I οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.

Αὐτοῦ περὶ νοεῖ, ἤδη λόγου τοῦ Χριστοῦ· καὶ τοῦ προγνωρίμου· ἀπὸ τῆς ἐφεξῆς ἀκολουθίας· τοῦ μητρὸς Σιὼν ἐροῦντος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ· καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτήν· θεμέλιοι δὲ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ δόγματα. ταῦτα γὰρ ὑποβάθρα καὶ ῥίζα τῆς ἀρχῆς πίστεως· οὗτοι οὖν οἱ θεμέλιοι· ὅτι ἐν τοῖς ἀποστόλοις καταβέβληνται· τούτους γὰρ ὄρη ἁγίων ἐκάλεσεν· ὄρη μὲν ὡς ὑψηλοὶ τὴν πίστιν καὶ ὡς ὑπὲρ κόσμον πάντα τὰ γήϊνα καὶ χθαμαλὰ φρονοῦντες· καὶ ὡς περιπεποιημένοι τὰ ἀρχαῖα· ἅγια δὲ ὡς ἀφωρισμένοι τῷ θεῷ καὶ πάσης πεπληρωμένοι ἐπιστήμης· αὐτὸς θεμέλιος τοῦ

Χριστοῦ αὐτοῖς τοῖς ἀποστόλοις· θεμελιοῦν μὲν ὡς ἀρχαὶ καὶ πρῶται τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἐκκλησίας γεγόνασιν· τοῦ Χριστοῦ δὲ ὡς παρ' αὐτοῦ ὑποβεβλημένοι· οἱ πίστεως ἦσαν ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις· ἤτοι τῷ Σιὼν καὶ τῷ Θαβώρ· καὶ τοῖς ἄλλοις ἐν οἷς ἠγάπησαν μάλιστα τὴν ἐν αὐτοῖς ἀναστροφὴν τοῦ Χριστοῦ· φασὶ δέ τινες θεμελίους νοῆσαι τοῦ Χριστοῦ τὰς περὶ Χριστοῦ προρρήσεις τῶν προφητῶν, ὡς ἀρχὰς τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως, ἐν τούτοις προφήταις ὄντας.

ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας Σιὼν ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα Ἰακώβ.

Ἐκ διαδοχῆς ἡ μὲν ὅλη Σιὼν ἀντὶ ἐκκλησίας ἐπώνυμον· καὶ ἡ ἐπώνυμος πρὸς Ἱερουσαλὴμ θεωρεῖται· ὅπου σιὼν ὄρος καὶ πόλις αὐτῶν Ἱερουσαλὴμ ἐπώνυμος τῆς ἐν οὐρανῷ πολιτείας· οὕτω καλέσας. ταύτης οὖν τῆς Σιὼν πύλας νομιστέον τὰς κατὰ τόπον ἐκκλησίας, ὡς φρουροῦσας ἐν ἑαυτῇ τὸν ἐν τέλει οὖν λαόν· ἃς ἀγαπᾷ κύριος προτιμήσας πασῶν τῶν πόλεων τοῦ Ἰσραὴλ αἳ τηρηθεῖσαι γεγόνασι· σκηνώματα γὰρ αἱ πόλεις· ἢ καὶ σκηνώματα Ἰακὼβ κατὰ τὸ πεσεῖν ἀληθῶς καὶ τὴν ἀγάπην τὴν ἐν αὐτοῖς ἐσκήνωσεν ἐν ἐκείνοις ὥσπερ ὁ λαὸς πρόσφορον.

II δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.

Ἀκούσας ὁ προφήτης παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὅτι ὁ θεὸς ἐπὶ τῆς Σιὼν ἀφίκετο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀνεβόησε πρὸς αὐτήν· ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐλαλήθη μοι περὶ σοῦ, ὦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ· περὶ σοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ὡς πάντα τῷ θεῷ ἀνατέθεισαι· καὶ ὡς ἱερὸν τῷ θεῷ ἀφωρισθεῖσα διὰ τὰ ἐν αὐτῇ πάθη καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ.

III μνησθήσομαι Ῥαὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με.

Προσωποποιεῖ μὲν τοῦ θεοῦ ἐκ προσώπου ὁ ψαλμὸς ὅλος· προφητεύει δὲ ὅτι ἐκ πολλῶν ἐθνῶν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν δήπου τῶν ἀσεβεστέρων ἡ ἐκκλησία συνέστη· διὰ μὲν γὰρ τῆς Ῥαὰβ τοὺς Χαναναίους αἰνίττεται· Χαναναία γὰρ αὕτη· διὸ ἀσεβέστατοι δὲ καὶ οἱ Χαναναῖοι· καὶ οἱ Βαβυλώνιοι· ἅπαντα καὶ ἄλλα καὶ ἅμα ἔθνη τὰ τοιαῦτα· καὶ γινώσκοντας μὲν λέγει τοὺς πιστεύσαντας· ἔστι δὲ ὁ νοῦς τοιοῦτος· ὅτι μετὰ τῶν σωζομένων τῶν πιστευόντων μοι μνημονεύσω καὶ τούτους καὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καὶ

234

ὡς πηγῶν· πηγνέος δὲ ῥαὰβ τὴν ἀραβικήν:

IV καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ λαὸς τῶν Αἰθιόπων οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ: Καὶ ἀλλόφυλοι δὲ καὶ Τύριοι καὶ Αἰθίοπες ἐτέχθησαν ἐκεῖ· ἤγουν ἐν τῇ Σιών· ἢ ἐν ταῖς πύλαις τῆς Σιὼν εἰρημένη· ἢ ἐν τοῖς γνωστοῖς τοῦ θεοῦ. Τὸ γὰρ ἐγεννήθησαν, ἐτέχθησαν ἐξέδωκεν ὁ Ἀκύλας· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος. Ἐτέχθησαν δὲ δι' ἀναγεννήσεως τοῦ θείου βαπτίσματος. Περιττεύει δὲ τὸ ἰδοὺ κατὰ ἰδίωμα τῆς ἑβραΐδος γραφῆς· καὶ τὸ οὗτοι δὲ παρήκουσε (συλλαβὴ) δὲ καὶ οὕτως· καὶ ἰδοὺ ἀντὶ τοῦ καὶ λοιπόν· οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ· τίνες οὗτοι· ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ τὰ ἑξῆς· ἐπεὶ μηδ' ὅσον τῶν ἀλλοφύλων ἀρχὴ ἐν ταῖς πρὸ Χριστοῦ· πάντα δὲ τὰ ἀπαρίθμητα ἔθνη ἀσεβέστερα καὶ παρανομώτερα τῶν ἄλλων ἦσαν· εἰ δὲ ταῦτα αὐτὰ ἔθνη πιστεύουσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ λοιπά:

V μήτηρ Σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος: Προφητεύει σαφῶς ὅτι πᾶς ἐκ παντὸς ἔθνους τὴν Σιὼν ἐθνῶν ἐρεῖ· ὅτι μήτηρ ἐστὶ πιστῶν· λαμπρὰ γὰρ πόλις ἐστί· μήτηρ δὲ ἐστιν ὡς ἀναγεννῶσα καὶ τοῦ ἄνωθεν ἐλάβομεν· καὶ ὡς ἐκτρέφουσα τοῖς τοῦ Χριστοῦ δόγμασιν· ἢ μήτηρ πάντως ποθεινή· μήτηρ γὰρ οὐδὲν ποθεινότερον· ποθεινὴ γὰρ οὖσα τοῖς διὰ αὐτὴν ἐρχομένοις διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πολιτευθῆναι καὶ παθεῖν καὶ ταφῆναι τὸν κύριον· καὶ ἄλλας τοιαύτας τῆς ἀναστροφῆς αὐτοῦ:

καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ: Τοῦτο περὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἀγιότητος· ἵνα δὲ δείξῃ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ὅτι ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἐγεννήθη ἄνθρωπος οὕτως ὡς φυλάξας τὸ ἀξίωμα τῆς ἀγιότητος· ἵνα δὲ δείξῃ ὅτι οὐ κοινὸν ψιλὸς ἄνθρωπος· ἀλλὰ θεὸς ὁμοῦ καὶ θεὸς ἐπήγαγεν

καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος: Καὶ αὐτὸς ὁ ἐν αὐτῇ γεννηθεὶς ὡς ἄνθρωπος· αὐτός φησιν ἐθεμελίωσεν αὐτήν· κατ' ἀρχὰς ὡς ποιητὴς αὐτοῦ καὶ τῆς γῆς· ὁ ὢν ὕψιστος ὡς θεός:

VI κύριος διηγήσεται ἐν γραφαῖς λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ: Ὁ Χριστὸς διδάσκει τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἀπὸ τῆς γραφῆς δηλαδὴ τῆς προφητικῆς· φησὶ γὰρ Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστής· καὶ ἐπεδόθη βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ· οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με· καὶ τὰ ἑξῆς· τὴν δὲ τοιαύτην προφητικὴν γραφὴν ἐκάλεσε γραφὴν τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν ὡς πολλάκις τῶν Ἰουδαίων καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν δεδομένην· καὶ κατὰ τούτων ὑπάρχουσαν· τῶν γεγενημένων δὲ ἀντὶ τοῦ τεχθέντων ἐν Σιών:

ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί: VII Ὁ ὡς βεβαιωτικὴ οὕτως ὦ Σιών ἐν σοὶ ἔσται ἡ κατοικία πάντων τῶν εὐφραινομένων πνευματικῶς· σὲ κατοικήσουσι· τὸ δὲ πάντων ἀντὶ καθολικοῦ σημαίνει τὸ πολλῶν· διότι ὡς ἐκεῖ τοῦτο ἐστὶν ἐμφαῖνον πλῆθος πιστῶν:

ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι συνέσεως Αἰμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ: Τὸ μὲν ἐπιγραφὴ ψαλμοῦ· καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἐλάβομεν ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς βίβλου· τὸ περὶ δὲ δηλαδὴ ἀποβλέπει ἕως τέλους· ὅτι ἐν τούτῳ προφητεύει· ὁ μὲν γὰρ προλαβὼν ψαλμὸς περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προεφήτευσεν· οὗτος δὲ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· τὸ δὲ ὑπὲρ μαελὲθ ἀντὶ διαχορευούσας· δόντες γὰρ καὶ ᾄσματα ἐχόρευον· τοῦ ἀποκριθῆναι δὲ ἀντὶ ἐν τῷ ἀποκριθῆναι· ἐχόρευον γὰρ ἐν τῷ ἀποκριθῆναι πρὸς ἀλλήλους διαφόρως ἐν χοροῖς· συνέσεως δὲ ὅτι χρῄζει συνέσεως τοῖς ἀναγινώσκουσι διὰ τὸ ἐγκεκρυμμένον τοῦ ψαλμοῦ περὶ τοῦ δεσποτικοῦ θανάτου μυστηρίου· Αἰμὰν δὲ τῷ Ἰσραηλίτῃ διότι, οὐ μόνοις τοῖς υἱοῖς Κορέ, ἀλλὰ καὶ Αἰμὰν τῷ ἀρχῳδῷ παρεδόθη ὁ ψαλμὸς ὑποδειχθείς· καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων τῶν χορῶν ᾔσθη· συνᾳδόντων, ἢ καὶ Αἰμὰν μόνος ᾄδων· τινὰ μὲν τῶν ἀντιγράφων Αἰμὰν γράφουσι· τινὰ δὲ Αἰθάμ· Αἰμὰν μὲν δὲ ἐν τῷ παρόντι Αἰμὰν γράφουσι· ἐν δὲ τῷ μετὰ τοῦτον Αἰθάμ· ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ τῶν Παραλειπομένων· καὶ Αἰμὰν καὶ Αἰθὰμ ἀναγράφονται· χοράρχαι τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲ ὑπὸ χειρὸς τῶν ἄλλων μὲν

ψαλμὸς π' 87

οὐ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀλλ' ὡς καὶ ἄλλων ὄντων ἀλ-
λὰ καὶ τῶν ἀλλοφύλων· αὐτοὶ πρὸς
αὐτὸν διάγοντες ἤτοι τοῦ Ἰσραηλίτου προσηγο-
I ρίας·: Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέ-
ρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντί-
ον σου· ερμηνεύ τοῦ θεοῦ τῆς σωτη-
ρίας μου ἔφη ἐν τῷ [illegible] · καὶ γὰρ θεὸν ὁ
χριστὸς καὶ τὸν πατέρα, ὡς ἄνθρωπος· πολλὰ γὰρ ποιῶν
τα [illegible] καὶ ἐν τῷ κατ' [illegible] · ἡμέρας δὲ καὶ ἐν
νυκτί, ἀντὶ τοῦ διὰ παντός· ἐμφαντικῶς δὲ τοῦ
το τῆς προσευχῆς πίστεως· ὁ γὰρ ἀληθῶς κέκραγε τὸν
θεὸν [illegible] βοᾷ ἐνώπιον αὐτοῦ· τοῦ
το μὲν στόματι, τοῦ δὲ καρδίᾳ· ἀλλ' ἄρχεται
[illegible] τῆς παραθέσεως αὐτῆς [illegible]
[illegible] τῆς προδοσίας:·
II Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευ-
χή μου, κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν
δέησίν μου:· ροσευχὴν καὶ
δέησιν ἐνταῦθα νόησον, ἢ τὴν περὶ τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ, ἢ τὴν περὶ τοῦ παρελθεῖν τὸ τοῦ θανάτου ποτήριον,
ὡς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εὑρήσεις ὡς ἄγγελος δὲ τα
[illegible] καὶ θέσιν καὶ ἐν [illegible]
προσφέρει· περὶ δὲ τῆς κλίσεως τοῦ θεοῦ ὠτὸς
ἐν τῷ ιε [illegible] παραδεδώκαμεν:·
III Ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή μου
καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισεν·
κακῶν ἀντὶ τῶν [illegible] περὶ λύπης ἐστὶν
ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· ᾅδην γὰρ νῦν τὸν
θάνατον ὑπολήπτεον·:
IV Προσελογίσθην μετὰ τῶν κατα-
βαινόντων εἰς λάκκον· ροσ
λογίσθη· ἀντὶ τοῦ συνηριθμήθην τοῖς ἐν τάφοις
τῶν θαπτομένων· τοὺς τοιούτους γὰρ λέγει καταβαίνον-
τας εἰς λάκκον· ἐφ' ᾧ γὰρ ὁ λάκκος λέγεται
καὶ ὁ τάφος· τὰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ παρόντος
ῥητοῦ πρὸ τοῦ θανάτου καιρῷ ἁρμόζου-
σι· τοῦτο δὲ τῷ μετ' αὐτὸν ταφήν:·
Ἐγενήθην ὡς ἄνθρωπος ἀβοήθητος
ὑπ' αὐτοῦ μόνου· ἦν γὰρ [illegible] ·
[illegible] ἀβοήθητος· πάντας γὰρ φησὶν ἀφέντας αὐτὸν
φυγεῖν, ἔδοξε μὲν ὡς ἀβοήθητος ἀλλ' οὐκ
ἦν· δὲ εἴρηκε γὰρ πρὸ τούτου πέτρῳ· ἢ δοκεῖς
ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα
μου· καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
λεγεῶνας ἀγγέλων:·

Ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος· ροσ
ὑπακουστέον τὸ ἐγενήθην· ἀφ' ἑκάστου
τοῦ λοιπῶν νεκρῶν ἐλεύθερος, ὁ ἐστὶν ἀναίτιος
[illegible] τοῦ ἀνθρώπου· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάν-
τες αἰτίαν ἔχουσι τοῦ θανάτου τὴν ἁμαρτίαν· ἐπεὶ
τὸ μὲν γὰρ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος· μόνος δὲ ἀ-
ναίτιος ὡς ἀναμάρτητος ὁ χριστὸς ἦν ἐλεύθερος,
τῶν ἄλλων μὲν ἀνθρώπων ἀποθνησκόντων· καὶ διὰ
τοῦτο δεδήλωται τῷ θανάτῳ· τοῦ δὲ χριστοῦ ἐκείνου
ἐξουσίαν γὰρ φησὶν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου·
ἢ καὶ ἄλλως ἐλεύθερος, ὡς τῶν ἄλλων τῶν
ἀνθρώπων ἀποθνησκόντων καὶ διὰ τοῦτο
δεδουλωμένων τῷ θανάτῳ· μὴ συσχεθεὶς τοῖς δεσ-
μοῖς τοῦ ᾅδου· ἀλλὰ καὶ ἐξουσίαν ἐν τῷ
ᾅδῃ ἀναγράφεσθαι· μάλιστα μᾶλλον τοῖς τῶν
ἄλλων δεσμοῖς ἐπεὶ ἐλεύθερος καὶ νεκρὸς
καὶ θάνατος ὡσθείς:·
V Ὡσεὶ τραυματίαι καθεύδοντες
ἐν τάφῳ· ροσ ὑπακουστέον καὶ
τὸ ἐγενήθην· ὅτι δὲ συμμάχους ἐξέδωκεν
ὥσπερ ἔξω μέν, κατὰ μὲν ἐν τάφοις:· ὧν οὐκ ἐμνήσθης
[illegible] καὶ [illegible] οἱ νεκροὶ [illegible] ὁ μέν:·
Καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθη-
σαν· ἐπήνεσε ἐκ τῆς αὐτῆς λύπης ὠσάτου
ἐξ ἐπέσον διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· ὥμοι-
ώθην φησὶ τοιούτοις, ὅσον ἐπὶ τῇ ὑπολήψει
τῶν ἀγνοούντων· οὐ κατὰ μὲν δὲ τοιοῦτος· ἐγὼ γὰρ καὶ
ἔξω ἡλοῖς καὶ λόγχῃ καὶ ἐτέθην ἐν τάφῳ ἀλλ' οὐ
κατεπλήσθην παραδοθείς· οὐ γὰρ δώσεις τὸν ὅσι-
όν σου ἰδεῖν διαφθοράν, οὐδὲ ἀπώσθην ἐκ τῆς
χειρός σου ἐμοῦ γάρ φησι διὰ τὴν ἀνθρωπίαν
ἀντελάβου:·
VI Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κα-
τωτάτῳ· λάκκον κατώτατον τοῦ
τάφου φησὶν οὗ τὸ βάθος καθ' ἡμᾶς [illegible]
εἴρηκε· καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ὁ χριστὸς ἔθεντο
δὲ ἐμὲ οἱ περὶ τὴν ταφὴν διὰ ἀνθρώπους ἄντες:·
Ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου·
ἐν σκοτεινοῖς τόποις ἐπιτεθέντος γὰρ
τοῦ λίθου· σκότος ἐν τοῖς τοῦ μνημείου ἐ-
γένετο τόποις· σκιὰν δὲ θανάτου πάντας ἐν
τῷ τάφῳ σκηνοῦντας λέγει τόποις, διὰ
τῶν λεξέων τούτων τοσημαίνων· σκιὰ
γὰρ λέγεται καὶ τὸ σκότος:·
VII Ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου·
δὲ ἐπεστηρίχθη ὁ συμμαχος, ἐπεβαρήθη

ἐξέδωκεν· ἔπεμψεν ἐφ' ἡμᾶς καθ' ἕκαστον γένος
τῶν αἰτιῶν θυμὸς σου· οὐ γὰρ αἱ ἁμαρτίαι αὐ-
τῶν ἐξέκαυσαν, ἐκοινοῦ ὑπὲρ πάντα αὐτοὺς
[illegible] γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανεῖν καὶ ἀπο-
θανὼν ἔστησε τὸν θυμόν μου· καθάπερ ὁ
τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς φερομένην πληγὴν δεξάμενος
ἑαυτὸν ἀντὶ [illegible] τοῦ μώλωπι
γάρ φησιν αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν· καὶ κύριος
παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν·
ἐποίησε διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν:

καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ·
μετεωρισμοὺς λέγει τὰς ἐπαναστάσεις τῶν παρα-
νόμων· οὓς ὑπέμεινας· τουτέστι αὐτοὺς ἐκ-
λεύσας [illegible] αὐτοῦ διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων
σωτηρίαν ἐπενεχθέντας· πάντας δὲ δηλονότι ὅ-
VIII σους ἠθέλησας: ἐμάκρυνας τοὺς
γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ·
ὅτε ἤγετο καὶ ἐσταυροῦτο· ἀφῆκαν
δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν· ἐ-
μάκρυνας δέ φησιν, ὅτι θελήσει τοῦ πατρὸς
IX ταῦτ' ἐγένοντο: ἔθεντό με βδέλυγμα
ἑαυτοῖς: οἱ ἰουδαῖοι
παρ' οἷς ἀγρίως καὶ [illegible] ἰουδαίοις ὑπὸ
τοῦ ἰσκαριώτου καὶ δῶρα [illegible] ἐκπορευθῆναι
ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐποίουν τοῦτο διὰ [illegible]
ἐκών: [illegible]
[illegible]: βδελυκτὸν
ἐστὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ:~

X παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην·
παρεδόθη τοῖς ἰουδαίοις ὑπὸ
τοῦ ἰσκαριώτου καὶ δῶρα [illegible] ἐκπορευ-
θῆναι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐποίουν τοῦ σφα-
λερώτερον ἐκών:

οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν
ἀπὸ πτωχείας: ὡς ἐκ τοῦ ἐκ-
κενωθῆναι τὴν ἐναντίοις ποιότητα τῶν
δακρύων· ὥσπερ γὰρ τῇ λύπῃ ἀπεκλαυσεν·
οὕτως ἐκ [illegible] αὐτοῦ θρηνῶν καὶ τοῦ προδότου
τὴν ἀπόπτωσιν καὶ τὴν τῶν ἰουδαίων ἀ-
ποβολήν· καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολλυμένων τὸν
ὄλεθρον διὰ φιλανθρωπίαν· τινὲς δὲ πτωχείαν
ἐνταῦθα νοοῦσι τὴν ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος
τὴν ἀπὸ [illegible]:

X ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν
ἡμέραν: [illegible] καὶ κατ' ἀρχὰς κύριε ὁ θεὸς
τῆς σωτηρίας μου ἡμέρας ἐκέκραξα· ἐκέκρα-
ξε δὲ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον ὡς ἄνθρωπος ἀλλὰ
καὶ ὑπὲρ τῶν μαθητῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ:
διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς
μου: ὑπὲρ τῶν αὐτῶν:~

XI μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυ-
μάσια; ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι
καὶ ἐξομολογήσονταί σοι;
ὁ μακάριος ἄνθρωπος γνησίως [illegible] τὸν ἀ-
γαθὸν καὶ παρακαλεῖ ζῆν ἔτι· καὶ γὰρ καὶ
ἐν τοῖς εὐαγγελίοις φησί· περίλυπός μου ἡ ψυχὴ ἕως θανά-
του· παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο·
ὁμοίως [illegible]· καὶ τὰ ἑξῆς τοῖς [illegible]
[illegible] ἐξομολογήσεταί σοι
[illegible] ἢ ἀνάστηθι [illegible]· μὴ
τοῖς ἀναισθήτοις νεκροῖς ποιήσεις θαυμα-
στὰ ἔργα οἷα ποιεῖς πολλάκις τοῖς ζῶσιν· ἢ
ἰατροὶ ἀναστήσουσιν αὐτούς· καὶ εὐχαριστήσου-
σί σοι, οὐχί· ἀλλ' οἱ ζῶντες ἐπιγινώσκουσιν
αὐτὰ καὶ εὐχαριστοῦσι· διὸ ἔασόν με ζῆν
[illegible]: μὴ διηγήσεταί τις XII
ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν
ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ;
ἡ σαφήνεια ἐστὶν ἐγγὺς καὶ ταῦτα· ἀπὸ δὲ τοῦ
τάφου πάλιν ὠνόμασεν· ὡς διαφθείροντα
τὸν ἐγκείμενον νεκρόν· εἴρηκεν δὲ ὅτι τὰ
αὐτὰ πολλάκις διὰ ἑτέρων λέξεων ὁ προ-
φήτης λέγει· καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς πάθεσιν·
οὐδὲ νεκρὸς ἀλλ' ὁ ζῶν φησὶν [illegible] τοῦ ἐλέους
σου· καὶ ἀπαγγέλλει τοῦτο τοῖς ἄλλοις· περὶ
τῆς ἀληθείας εἴρηται ἐν τῷ κθ ψαλμῷ:·
μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ XIII
θαυμάσιά σου· καὶ ἡ δικαιο-
σύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ;
σκότος λέγει τὸν ἐν τῷ τάφῳ πάντα τόπον·
τὸν αὐτὸν δὲ καὶ γῆν ἐπιλελησμένην· παρὰ
ἀνθρώποις μὲν ὡς διαφορᾶς ἐμπειρίαν· παρὰ
θεοῦ δὲ ὡς μὴ ζῶντος τοῦ ἐγκειμένου· ζῶσι γὰρ
οὐ μνημονεύεται· πάντα δὲ παραθέντα
τῆς ἴσης ἀγνοίας ὄντα [illegible]
[illegible] ἀναγνωστέον:·
κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα· XIV
ἐγὼ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὡς αὐτὸς ἄνθρωπος:·

καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή μου
προφθάσει σε· ὁ πρωῒ· ἀντὶ τοῦ
ταχέως φθάσει σε ἡ προσευχή μου· πλὴν
[illegible] ἡ προθεσμία οὐ γὰρ ἐμποδίζουσιν
XV αὐτὴν ἁμαρτίαι· ἵνα τί, κύριε, ἀπωθῇ
τὴν ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ
πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ·
ὅμοια ταῦτα τῷ παρ᾽ ἡσαΐου καὶ [illegible]· τὸ ἵνα
τί ἐγκατέλιπές με· καὶ τῷ κεκράξομαι
ἡμέρας καὶ οὐκ εἰσακούσῃ· λέγει δὲ ταῦτα
ὑπὲρ ἡμῶν τῶν πρὶν ἀπωσμένων· ψυχὴν
ἑαυτοῦ τὴν ἑκάστου ψυχὴν ὀνομάζων· ὡς
ἑαυτοῦ ἡμῶν ἐπιστομίζων· διὰ τὰ
πάθη ὡς φησὶν ἐπὶ πᾶσι γὰρ λοιπὸν ἐγὼ
ὑπὸ πάντων [illegible] ἡμᾶς
XVI πτωχός εἰμι ἐγὼ καὶ ἐν κό-
ποις ἐκ νεότητός μου·
ὡς ὁ θεολόγος γρηγόριος· ἵνα ὁ πλουτί-
ζων πτωχεύει· πτωχεύει γὰρ τὴν ἐμὴν σάρ-
κα ἵνα ἐγὼ πλουτήσω τῆς αὐτοῦ θεότητος·
τὰ πενιχρὰ τοῦ σώματος ὑπέσχετο· ὡς ἔσχατος
δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
κλίνῃ· ἐν κόποις δὲ ἐκ νεότητός μου· διὰ
ὅτι ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων ἐπεβουλεύ-
ετο· καὶ ἐδιώκετο ὑπό τε ἡρώδου
καὶ τῶν ἰουδαίων· καὶ ποιοῦσιν λέγει ταῦτα
[illegible]· ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώ-
θην· ὑψωθεὶς τοῖς σημείοις ἐταπει-
νώθην τοῖς προπηλακισμοῖς· οἷς τοῖς ἰου-
δαίοις ἔδοξεν· ἢ ὑψωθεὶς ἐπὶ σταυροῦ
ἐταπεινώθην ἕως τάφου·
καὶ ἐξηπορήθην· αὐτοῦ τὸ
ὅσον ἐπὶ τῇ ὑπολήψει τῶν ἑβραίων·
ἔδοξε γὰρ αὐτοῖς ἄπορος βοηθείας, διὸ
καὶ ἔλεγον ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἠλίας σῶ-
XVII σων αὐτόν· ἐπ᾽ ἐμὲ διήλθοσαν αἱ
ὀργαί σου· οἱ φοβερισμοί σου
ἐξετάραξάν με· ὀργὰς θεοῦ τὰς
κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων γινομένας φησί·
ὁμοίως καὶ φοβερισμοὺς συνταράσσειν
τὰς ὀργὰς διῆλθον καὶ δεδεῖναι αὐ-
τὸν λέγει· τοὺς δὲ φοβερισμοὺς συντα-
ράσσειν καὶ ἀγανάκτησιν ἀποθηριωκέναι· ὀργὴ
γενήσεται δὲ ὀργὰς δὲ θεοῦ καὶ φοβερισμοὺς
τοὺς διὰ μονῆς φησί· ὀργὰς μὲν ὡς ὀργί-
ζομεν ἀπὸ τοῦ ἀνόμου θεοῦ δὲ, ὡς καταπαρα-
χθῆναι θεοῦ τοὺς ποιοῦντας· φοβερισμοὺς
δὲ ὡς φοβοῦντας ἐπιστρέφοντας λέγει τοὺς ὡς
τῇ κολάσει καὶ ρόντου πάθους ἐπῆλθον
αὐτὸν κἀμὲ ἐξετάραξαν ὡς ἄνθρωπον·
ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ· XVIII
οἱ ἰουδαῖοι· ἐγὼ τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς μου ἔρηκα
περιεκύκλωσάν με μόνοι πολλοί· ταῦ-
ροι πίονες περιέσχον με· ὡς ὕδωρ δὲ
περιδιδόντι τὸ ὕδωρ πάντοθεν περικλύζει
τὸν ἐναπειλημμένον·
ὅλην τὴν ἡμέραν· περιέσχον με
ἅμα· ἡμέραν τὴν τοῦ πάθους φη-
σὶν ἅμα δὲ ἀντὶ ὁμοῦ πάντες·
ἐμάκρυνας ἀπ᾽ ἐμοῦ φίλον καὶ πλη- XIX
σίον καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ
ταλαιπωρίας· ταλαιπω-
ρίαν μου τὴν ἀπὸ τῶν προπηλακισμῶν·
ἐμάκρυνας ἀπ᾽ ἐμοῦ τοὺς μαθητάς μου· ἀ-
ρνηθέντας καὶ ἀνδρῶν· ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς
μου ἀπ᾽ ἐμοῦ· φίλον γὰρ καὶ πλησίον καὶ γνω-
στοὺς αὐτοὺς καλεῖ· φίλους μὲν, καθὼς ὑμεῖς
φίλοι μού ἐστε· πλησίον δὲ ὡς συνδιατρι-
βόντας αὐτῷ· γνωστοὺς δὲ ὡς γινώσκοντας
καὶ διδάσκοντα τοὺς γνωσκομένους· ἀλλ᾽ οὔπω μὲν
[illegible] ἀνηνέχθη· ἀρ[illegible] δὲ καὶ
τοῖς εὐσεβέσι [illegible] εὐκαιρῶν [illegible]
οὕτως· κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου διὰ παντὸς
ἐνώπιόν σου ἐκέκραξα· ἐπὶ κόλου [illegible]
σου βοήθειαν, τὰ δὲ ἐξῆς δηλοῖ· ὅτι ἐπλή-
σθη κακῶν καὶ θλίψεων ἡ ψυχή μου καὶ πλη-
σίον τοῦ θανάτου ἦν ἀποκειμένη· συνη-
ριθμήθη τοῖς νεκροῖς· ὅσον ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν
ἀνθρωποκτόνων δαιμόνων· ἐγενήθη ὡς ἄνθρωπος
ὡς ἀβοήθητος καὶ νεκροῖς ὅσον πρὸς ἐπι-
τοῖς· καὶ τοῖς ἐλεύθερος ἐπὶ τῶν νεκρῶν· ὡς
μὴ κατέχεσθαι τῇ ἀληθεῖ ἀθανάτῳ· ἐγενήθη ὡσεὶ τε-
τρωμένοι καθεύδοντες ἐν τάφοις ζωθεὶς τῷ βάθει τῆς
ἁμαρτίας· ἡ ἔθετό με καὶ τὰ ἑξῆς ἀνα-
λόγως· ἔθεντό με δαιμονες ἐν βάθει βο-
θρω τῆς ἁμαρτίας ἐν σκότει θλίψεως·
ὁ καὶ σκιὰ καὶ ὁμοίως ἐστὶ θανάτου
διὰ τὴν πικρίαν· ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ
θυμός σου· ἁμαρτημάτων μου ὠργίσθης οὐ

κάν μου περὶ ἐγένετο καὶ πάσας τὰς ἐπα-
ναστάσεις τῶν θλίψεων· τὰς καταπαραχω-
ρήσεις σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ· ἐμάκρυνας
τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ τοὺς ἀγίους ἀ-
γγέλους τοὺς πρὸ τῆς ἁμαρτίας γνωστούς
με διαμείναντας καὶ γνωρίζοντάς με·
οἳ καὶ ἐβδελύξαντό με διὰ τὴν ἁμαρτίαν·
παρεδόθην οἱ ποιοῦντες θλίψεις· καὶ
οὐκ ἐξεπορευόμην ἐξ αὐτῶν σφοδρῶς
συνεχόμενος· τοὺς δ' ὀφθαλμούς ἠσθένησαν ἀ-
πὸ πτωχείας· ὡς προηρμηνεύθη· ἐκέ-
κραξα πρὸς σὲ ὅλην τὴν ἡμέραν καλῶν σε
ἀντιλήπτορα καὶ τὰς ἑξῆς· ἐν ταπει-
νώσει μεγάλῃ· μὴ δυνάμενος ἔχειν ἄλλον
θεὸν βοηθόν· καὶ ἐν κόποις εἰμί καὶ
πόνοις διὰ τὰς σφαγάς μου· ὑψωθεὶς δὲ τῷ
καυχήματί σου ἐγεμίσθην ἐταπεινώθη τὸ
ἀπολέσαι τὸ ἀξίωμα· τῆς ἀρχῆς· ἢ καὶ
ὑψωθεὶς τῇ οἰήσει ἐταπεινώθην πεσὼν ἀπὸ
ὕψους· καὶ ἐξηπορήθην μὴ ἔχων τι καὶ
ἀπορῶν· ἐπ' ἐμὲ διῆλθον· ἢ ὁμοῦ ἐφ-
θάσαν αἱ ὀργαί σου γινώσκω δὲ καὶ ἐν
τῷ λαῷ σου μηνίσασαι· οἱ φοβερισμοί
σου· οἳ τὸν αἰῶνα ἀπολοῦντες κο-
λασμοί· ἐξετάραξάν με ἐκύκλωσάν με
ὡς ὕδωρ οἱ φοβερισμοί σου· ἢ οἱ δαίμο-
νες· ἢ αἱ θλίψεις ἀποπνίγουσαι διὰ τὸ
τοὺς περιέχοντάς με· ἅμα πάντες· ἐμάκρυ-
νας ἀπ' ἐμοῦ· καὶ τοὺς συνήθεις ἀνθρώ-
πους ἐγνώρισάς με διὰ τὴν καταφρόνησιν μετὰ
ταλαιπωρίας ἤτοι συμφοράς:

(ὡς ὁ θεὸς ... ἰσραηλίτ...)

πη 88 Καὶ αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πρὸ αὐτῆς συμφω-
νεῖ· διηγεῖται δὲ τὰ κατ' αὐτὸν ὁ δαυίδ
καὶ ὑμνεῖ τὸν θεὸν ὡς εὐεργέτην αὐτοῦ·
ἀναμιγνύει δὲ τοῖς λόγοις καὶ τὰ περὶ τοῦ χρι-
στοῦ καὶ συνεχῶς ἐπὶ τὰ ἕτερα· χρῆται
γὰρ πᾶσι τοῖς ἐν τύπῳ γινομένοις ὡς τοῖς ὡς
ἐναντίαις ἔγκαλε... περὶ χριστοῦ προσαγορε-
ύεσθαι καὶ τὴν παράβασιν ὑλῶν ἰουδαίων χλεύα-
I λωσίαν: Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν
αἰῶνα ἄσομαι: Τὰ ἐλέη φησὶ τὰ
εἰς ἐμὲ γεγενημένα ὑπὸ σοῦ πάλαι πρὸς εὐ-
χαριστίαν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ τῶν βασιλειῶν·
εἰς τὸν αἰῶνα δὲ ἀντὶ τοῦ ἀεὶ ᾄσομαι ᾄσομαι

ταῦτα ποιοῦμεν:~

2 Εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ
τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί
μου: Εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀντὶ τοῦ
εἰς πᾶσαν γενεὰν ἀποθνήσκουσι γὰρ πρὸς
ἡμᾶς αἱ τοιαῦται γενεαί καὶ οὕτως ἄχρι συντε-
λείας· ἢ εἰς τὸ τὴν γενεὰν τῶν ἰουδαίων
καὶ εἰς τὴν τῶν χριστιανῶν· μόνας γὰρ ταύ-
τας ὁ δαυὶδ ἀπαγγέλλει τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
διὰ στόματος αὐτοῦ· στόμα δὲ αὐτοῦ ἡ κατ' αὐτὸν
βίβλος τῶν ψαλμῶν αὐτοῦ ἀλήθειαν δὲ θεοῦ λέγει
τὰς ἀληθείας ἐπαγγελίας ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλα-
το· τοῦτο μὲν διὰ τοῦ προφήτου νάθαν ὡς
ἐν τῶν βασιλειῶν δευτέρᾳ ἱστορεῖται· τοῦτο δὲ
καὶ δι' ἑαυτοῦ ἐνοικοῦντος ἐν αὐτῷ τοῦ προφητι-
κοῦ πνεύματος· ὑπέσχετο γὰρ αὐτῷ πολλὰ περί τε
τῆς ὑποταγῆς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ· καὶ περὶ τοῦ
σπέρματος αὐτοῦ· ὁ ἑβραῖος τῷ δαυὶδ ποιη-
θῆναι τὸ νέος φασὶ βοηθοῦμεν παρὰ θεοῦ·
ἡμᾶς δὲ περὶ πιστοῖς ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ δαυὶδ
οὐ γὰρ μόζεστος(?) ἀπ(?)· τεθνηκότος ἤδη· ἐπὶ δὲ τοῦ
πιστοῦ ἡμῶν πάνυ ἐποιήθη γὰρ αὐτοῖς διηγε-
κὲς νέος φασὶ βοηθοῦμεν τὸ ὅχ· οἱ ἡσθέ-
μενος ἡμεῖς συμπαθεῖς ἀφράστως ἐκ τῶν ἁγνῶν
αἱμάτων τῆς ὑπερ ἁγίας παρθένου· οἱ ἡσθέ-
ντο πρόσλημμα λέγεται· τοῦ προσλαβόντος
θεοῦ· ἡ σοφία γάρ φησιν ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ
οἶκον: 3 Ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθή-
σεται ἡ ἀλήθειά σου: Ἀλήθεια τοῦ θεοῦ
ὅτι οὐκ ὡς ἄνθρωπος ψεύδεται· εἴρηκε γὰρ ἐγώ εἰμι ἡ ἀλή-
θεια αὐτὴ ὅσα ἡ ἀλήθεια φησὶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἑδρασθήσεται· τὸ γὰρ ἑτοιμάζω πολλάκις
καὶ τὸ ἑδράζω σημαίνει παρὰ τοῖς ἑβραί-
οις· καὶ νῦν δὲ ὅσοι μὲν ἀνὰ τοὺς ἑτοιμασθή-
σεσθαι ἑδρασθήσεσθαι ἐξέδωκε· περὶ δὲ τοῦ ἑδρασθῆ-
ναι τὸν χριστὸν ἐν οὐρανοῖς· αὐτὸς οὗτος ὁ δαυὶδ εἴρη-
κεν γενέσθαι τῷ ἐμῷ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου
κάθου ἐκ δεξιῶν μου:
4 Διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς
μου: Ταῦτα πρὸς τοῦ θεοῦ φησί· καὶ
διαθήκην μὲν λέγει τὴν ἐπαγγελίαν τὴν
περὶ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ· ἐκλεκτοὺς δὲ τὸν
ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ· ἐπη-
γγείλατο γὰρ μεγαλῦναι καὶ πληθῦναι αὐτο-
ύς· φησὶ δὲ ὁ μὲν παῦλος τῷ ἀβραὰμ ἐρρέθησαν

ἃς ἐπηγγείλατο καὶ ἐκύρωσε τῷ σπέρματι αὐτοῦ·
ὅπερ τετήρηκεν· οὐ λέγει καὶ τοῖς σπέρμασιν
ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ᾽ ὡς ἐφ᾽ ἑνός· καὶ τῷ
σπέρματί σου· ὅς ἐστι Χριστός·

ὤμοσα Δαυῒδ τῷ δούλῳ μου· ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου· ὤμοσα ἀντὶ τοῦ

βεβαίως ἐπηγγειλάμην· ὅρκον γὰρ ἐπὶ θεοῦ
λέγουσιν οἱ παλαιοὶ τὴν βεβαίαν ἐπαγγε-
λίαν· καὶ ὁ παρ᾽ ἡμῖν γὰρ ὅρκος οὐδὲν ἕ-
τερόν ἐστιν ἢ βεβαίωσις. ὤμοσα δὲ ὅτι
ἑτοιμάσω· τουτέστι ἐν δράσει τὸ σπέρ-
μα σου ἄχρι παντὸς αἰῶνος· σπέρμα δὲ Δαυῒδ
κατὰ μὲν τὴν πρόχειρον Σολομῶν καὶ
τὰ ἑξῆς· κατὰ δὲ τὴν ὑψηλὴν ἐπιβολὴν ὁ Χριστὸς ὡς ἐκ
σπέρματος Δαυῒδ γεννηθείς· λέγω δὲ τῆς
ἁγίας παρθένου σπέρματος αὐτῆς Δαυῒδ, ἐκα-
θέζετο κατὰ σάρκα· ἣ δ᾽ ἀπέδειξε αὐτὸν αἰώνιον
τα· ποιήσας ἐπὶ τῆς βασιλείας· ἐδόθη
μοι γάρ φησι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐ-
πὶ γῆς· [illegible] καὶ Δανιὴλ καὶ αὐτῷ ἐ-
δόθη ἡ τιμή· καὶ ἡ ἀρχή· καὶ ἡ βασιλεία·
πάντες λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι δουλεύσου-
σιν αὐτῷ· ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία
αἰώνιος· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ· ἥτις οὐ δια-
φθαρήσεται. ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ἁρμόσειε τῷ Σο-
5 λομῶντι·

καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου·

οἰκοδομὴν μὲν
ἐνταῦθα λέγει, τὴν αὔξησιν· καὶ ἀπαρτι-
σμὸν θρόνον δὲ τὴν βασιλείαν. σκόπει πῶς
τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν τοῦ Δαυῒδ ἐκάλεσε.
διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ κατὰ σάρκα τὸν Χριστὸν κατάγεσθαι.
ἄνωθεν μὲν γὰρ τὴν τοῦ υἱοῦ βασιλείαν τοῦ
προλέγειν [illegible] οἱ κήρυκες·

6 ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε·

οὐρανοὺς
λέγει τὰς οὐρανίας δυνάμεις· αὗται φησὶν
αἱ οὐράνιαι δυνάμεις εὐχαριστήσουσι τοῖς
θαυμασίοις σου ἔργοις· δηλονότι τοῖς εἰς
ἀφορῶσι δὲ [illegible] ἢ τοὺς ἐξομολογήσονται
[illegible] ἢ οἱ ὡς οὐρανοὶ νοούμενοι, τουτέστιν
οἱ οὐράνια φρονοῦντες ἅγιοι καὶ τὸν ἄμεμπτον
βίον·

καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων·

ἐρεῖ τε
γὰρ ἐξομολογήσονται φησὶ τὰ θαυ-
μάσιά σου, ὅτι θαυμαστὰ ποιεῖς καὶ τὴν
ἀλήθειάν σου, ὅτι ἀληθεύεις ἃ ἐπαγγέλλῃ.
λέγει δὲ ταῦτα ὑπερχαίρων τῇ ῥηθείσῃ θαυ-
μαστῇ ἐπαγγελίᾳ· εὐχαριστοῦσι δὲ αἱ μὲν
οὐράνιαι δυνάμεις ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων
τῶν ἐν οὐρανοῖς· ὡς εἴρηκε Παῦλος· καὶ
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς.
οἱ δὲ οὐράνια φρονοῦντες ἅγιοι ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔτι ζώντων·

ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ, ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ· 7

ἐν νεφέλαις ἐ-
νταῦθα [illegible] ἐξέδωκαν οἱ ἄλλοι δὲ ἐν οὐρανοῖς
τὸ ποῖος ἐν [illegible] καὶ ἐν οὐρανίοις τὸ ποῖος
οἱ ἄγγελοι· λέγει τοίνυν ὅτι τίς ἐν οὐρανῷ τῶν
ἀγγέλων ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ· ἢ τίς ἐν υἱοῖς θεοῦ
ὁμοιωθήσεται αὐτῷ· υἱοὺς γὰρ θεοῦ τοὺς τοιού-
τους ὑποληπτέον· κατὰ τὸ ἐγὼ εἶπα θεοί
ἐστε· ὄντως οὐδείς. σὺ μὲν γὰρ ποιητής,
οὗτοι δὲ ποιήματα. ὁμοίως συγκρίνων δὲ τοῦ-
το φησὶ [illegible] καὶ τοῦ [illegible] Ἑβραί-
οις ἀπὸ τῆς ἀνομοιότητος ὑπεροχὴν πρὸς
ἀγγέλους θεοῦ· ὑπὲρ [illegible] αὐτὸν ὡς [illegible] καὶ
[illegible] ἐπαγγελίαν· ἔοικε δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ
οὐ πρέσβυς οὐκ ἄγγελος, ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ κύριος ἔσωσεν
ἡμᾶς·

ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων 8 μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ·

ὁ ἐνδοξαζόμενος βουλὴν ἐνταῦθα τὸ σύλλο-
γον· τὸ συνέδριον τῶν ἁγίων ὠνόμασεν· ὡς
καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ παραδέδοται· ἐν
συναγωγῇ γὰρ τῶν ἁγίων δοξάζεται καὶ ὑμνεῖ-
ται θεός· φησὶ τοίνυν ὅτι ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος
αὐτῇ μέγας καὶ φοβερός ἐστι τοῖς ἁγίοις·
οὗτοι γὰρ ἐγγὺς αὐτοῦ παριστάμενοι δηλοῖ
κυκλόθεν ἀρετῶν· μέγας δὲ καὶ φοβερὸς
αὐτοῖς ὡς ἀκριβῶς ἐπισταμένοις τὴν ὑπερ-
οχὴν αὐτοῦ· ἁγίους δὲ λέγομεν καὶ τὰς οὐρανίους
δυνάμεις· ἀεὶ καὶ τίς θεὸς ὅμοιός σοι;

κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός 9
σοι·

περὶ μὲν τοῦ ὁ θεὸς τῶν δυ-
νάμεων εἴρηται ἐν τῷ [illegible] ψαλμῷ· τὸ δὲ
τίς ὅμοιός σοι συνεχέστερον ἐπιλέγει· οὐ
κεκορεσμένος, ἀλλ᾽ ἐκπληττόμενος καὶ τὸ ἀπαρά-

βλητὸν αὐτοῦ διδάσκων ἡμᾶς:·
δυνατὸς εἶ κύριε· ὡς αὐτὸς ποιήσας
ἃ ἐπηγγείλω καὶ πιστεύω λοιπὸν ὅτι γενήσονται:·
καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου
οὐ μόνον γὰρ δυνατὸς ἀλλὰ καὶ ἀληθής· καὶ
δίκην ἱματίου περιβέβλησαι τὴν
ἀλήθειαν καὶ κύκλῳ σου οὖσα οὐδέποτε
συναφίσταται· ἐμφαίνει δὲ τοῦτο τὸ ἀπαράλλη-
10 κτον:· σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους
τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν
κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰ-
νεις· κράτος θαλάσσης· ἡ βία τῶν
κυμάτων αὐτῆς· σὺ δὲ δεσπόζεις φησὶ
τῆς ταραχῆς αὐτῆς καὶ τῆς γαλήνης καὶ
συντίθεις τὸ κατὰ γνώμην ποιεῖς· ὥσπερ γὰρ ἐν
ἑτέρῳ ψαλμῷ ἀνύμνησε τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν
μεγαλουργημάτων αὐτοῦ ἅπαν· σὺ ἐ-
ποίησας τάδε καὶ τάδε· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
11 παρόντος:· σὺ ἐταπείνωσας ὡς
τραυματίαν ὑπερήφανον
ἰσραηλίτας μὲν περὶ ὑπερήφανον λέγει·
καὶ γὰρ ὑπερήφανοι οἱ αἰγύπτιοι· μόνον
δὲ τὸν διάβολον ὑπερηφανευσάμενον· καὶ
διὰ τοῦτο καταβληθέντα ὡς τραυματίαν·
διότι οἱ τραυματίαι ταπεινοί εἰσι τῷ
πόνῳ συγκαταπεσόντες· τινὲς δὲ ὑπερή-
φανον μὲν τὸν φαραὼ νοοῦσι· ἐχθροὺς δὲ
αἰγυπτίους ἀποπνιγέντας καὶ διασκορ-
πισθέντας ἐν ταῖς ἀκταῖς:·
ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου
διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου
ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεως, ἀντὶ τοῦ
ἐν τῷ βραχίονι τῷ δυνατῷ· ἐχθροὺς δὲ ἁπλῶς
τοὺς ἀσεβεῖς ἢ τοὺς δαίμονας:·
12 σοί εἰσιν οἱ οὐρανοὶ καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ
ἀκτίσματα σὰ δοῦλα, φησί· γὰρ ἐν ἄλλοις
ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά· περὶ δὲ τῶν
οὐρανῶν εἴρηται ἐν τῷ η' ψαλμῷ:·
τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα
αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας:
ὁ αὐτὸς πάλιν φησὶν εἴρηται δὲ ἐν κγ' ψαλμῷ
τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἡ
οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ
καὶ ζήτει ἐκεῖ:·
τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θαλάσσαν

σὺ ἔκτισας· νότον ὁ σύμμα-
χος· ὅτι τῷ τῆς θαλάσσης ὀνόματι πολλάκις
ἡ παλαιὰ γραφὴ τὸν νότον δηλοῖ· ὅθεν ἡ τῶν
ἀριθμῶν βίβλος ἐκθεμένη τὰς φυλὰς ὧν
αἱ μὲν πρὸς ἀνατολάς, αἱ δὲ πρὸς ἄρκτον, αἱ
δὲ πρὸς μεσημβρίαν τῆς σκηνῆς ἐ-
τάχθησαν, τῇ λέξει ταύτῃ τοὺς πρὸς δυσμὰς
τεταγμένους ἐμνημόνευσεν· εἴρηκε γάρ· παρεμβολὴ
ἐφραὶμ παρὰ θάλασσαν· ἐπεὶ τοίνυν καὶ
τὸ βόρειον μέρος ἤγουν τὸ ἀρκτῷον καὶ
τὸ θαλάσσιον ἤγουν τὸ δυτικὸν σκοτεινὰ
χειμέρια καὶ διὰ τοῦτο τινὲς ἢ μᾶλλον
τῶν πονηρῶν δημιουργῶν ταῦτα προσγρά-
φουσιν ἀναγκαίως τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον προαναιρεῖ
τὴν πλάνην αὐτῶν, παρ' αὐτοῦ καὶ δημιουργοῦ
γεννηθῆναι· καὶ ταῦτα διδάσκων. χρὴ
δὲ γινώσκειν ὅτι βλεπόντων ἡμῶν πρὸς
ἀνατολάς, ἀντιπρόσωπος μὲν ἡμῖν ἐστὶν
ἡ ἀνατολή, κατὰ νῶτον δὲ ἡ δύσις· ἐν δεξιᾷ
δὲ ὁ βορρᾶς ἤγουν ἄρκτος· ἐν ἀριστερᾷ
δὲ ὁ νότος ἤγουν ἡ μεσημβρία:·
θαβὼρ καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί 13
σου ἀγαλλιάσονται θαβὼρ καὶ ἑρ-
μὼν ὄρη κατὰ ὅρια τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας·
διὰ τούτων δὲ πᾶσαν τὴν ἐκεῖ γῆν ᾐνίξατο
ὅτι ἠγαλλιάσατο ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ χριστοῦ· ἤ-
γουν ἐπὶ τῷ χριστῷ ἢ ἐπὶ τῷ καλεῖσθαι ἀπὸ
χριστοῦ· γνῶτε δὲ λέγομεν τοὺς πρὶν ἐκεῖ ἐνοι-
κήσαντας· ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις γὰρ τοὺς
πλείους διατριβὰς τῆς ἐνσάρκου πολιτεί-
ας ὁ χριστὸς ἐποίει· καὶ ἐν μὲν τῷ θαβὼρ μετε-
μορφώθη, ἐν δὲ τῷ ἑρμὼν ἀνέστησε τὸν τῆς
χήρας υἱόν· ἐπὶ τούτου γὰρ τοῦ ὄρους ἔ-
στιν ἡ πόλις ναΐν ἐν ᾗ τοῦτον ἤγειρεν:·
σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας
ὁ σὸς βραχίων κατὰ ἀναστροφὴν ἢ σὸς ὁ
βραχίων κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ἄρθρου·
λέγεται δὲ ὅτι ἡ σὴ δύναμις δυνατωτάτη·
βραχίονα γὰρ θεοῦ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καλεῖ,
χριστὸν δὲ θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν:·
κραταιωθήτω ἡ χείρ σου κατὰ 14
ἐχθρῶν:· ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου:·
ἡ σκέπη ἡμῶν χείρ· καὶ δεξιὰ τὴν
δύναμιν ὀνομάζει· διὰ τὴν δὲ αὐτῆς
ζητεῖ τὰς εὐεργεσίας· ἀμείνους αὐτοῦ τοὺς

ἄλλο ξίφος σκέπειν δὲ τοὺς οἰκείους. εἴρηται δὲ
ἐν τῷ θ΄ ψαλμῷ [illegible] :~

δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου :~ μετὰ
κυ ἐξέδωκε δικαιοσύνην καὶ κρίσιν βασιλεὺς
τοῦ θρόνου. ἑτοιμασία δὲ σύμμαχος ἕδρασμα. προσ-
ρητέον γὰρ ὅτι ἡ τοῦ εἰσιμαζειν ποταπὸς ἑτοιμάζων ἕδρα-
ζεν σημαίνει. ἔστι δὲ ὁ νοῦς ὅτι δικαιοσύνη καὶ
κρίσις. οὐ καὶ ὁ δικαστικὸς θρόνος ἐπὶ δι-
καιοσύνης καὶ κρίσεως πέπηγε. δικαιο-
σύνην μὲν οὖν καὶ κρίμα ἐνταῦθα δὲ καὶ κρί-
νονται. ἔστι γὰρ τὸ τοιοῦτον σχῆμα παρὰ τῇ
παλαιᾷ ὥσπερ ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀντὶ ἔλεος
ἀληθινός. ἢ δικαιοσύνην μὲν τὴν ἐξ ἴσου
κρίνειν. κρίμα δὲ τὴν ἀπόφασιν. καὶ ἔλεος
μὲν τὴν ἐλεημοσύνην. ἀλήθειαν δὲ τὴν ἐκβολὴν
τῆς ἐπαγγελίας :

15 ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται πρὸ προσώπου σου :~ ἰδίᾳ τῶν
τεσσάρων πάντων τῶν προειρημένων ἐδήλωσεν ὅτι
ἐπὶ [illegible] τοῦ κρίνειν ἀφειδῶς καὶ
ἀποφαίνειν καὶ ἐλεεῖν καὶ ἀληθεύειν. διὰ
τοῦτο δικαστὴς τῶν τυράννων ἀφειδῶς
τῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀποφαίνει κατὰ τῶν τυράννων
πάντων τῶν ἀθλίων. καὶ ἐλεεῖ τοὺς πλανωμένους
καὶ ἀληθεύει τὰς προσρήσεις. καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς
σου ἐπαγγελίαι. ἔστι καὶ ἄλλως εἰπεῖν ὅτι ἔλεος
καὶ ἀλήθεια λέγονται προπορεύεσθαι τοῦ θεοῦ
διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τινα προβαλεῖν τῶν
πρὸ τοῦ θεοῦ. ἐπὶ γὰρ ὡς αὐτοῦ ἐγνωσμένοι
προηγήθη, καὶ ὁμολογήσαντες τὴν ἀλήθειαν τῶν
δογμάτων. ἔλεος γὰρ καὶ ἀλήθεια προσάπτων
τῶν τοιούτων. οἱ νέοι γὰρ πάντες τῶν
μὲν κρινομένοι ὅτι δικαιοσύνη
καὶ κρίσις καὶ ἐν τῇ κρίσει προηγεῖται τῆς
ἀληθείας ὁ ἔλεος. διὰ τὸ μὴ δύνασθαί τινα
ὑποστῆναι τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐλέγχων
μὴ προπαραλαμβάνουσαν τοῦ ἐλέους :~

μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν :~ εἴρηται διαφόρως
ὅτι ἀλαλαγμός ἐστιν ἐπινίκιος φωνή.
μακαρίζει τοίνυν τοὺς εἰδότας ἀλαλά-
ζειν κατὰ τῶν ἀοράτων πολεμίων ἐν τῷ νικᾶν
16 αὐτούς :~ [illegible]

[illegible] προσώπου σου πορεύσονται :~ [illegible]
ρόσωπον μὲν τοῦ πατρὸς ὁ υἱός ὡς ἐν τῷ
ψαλμῷ προπαραδέδεικται. φῶς δὲ τοῦ
υἱοῦ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ. λύχνος γάρ φησι τοῖς πο-
σί μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου.
λέγει δὲ ὅτι οἱ γινώσκοντες τὸν τοιοῦτον
ἀλαλαγμὸν ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ υἱοῦ σου
πορεύσονται :

καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν :~
ἐν τῷ ὀνομάζειν σε γάρ ὁ δίκαιος μεμνη-
μένος τοῦ θεοῦ μόνον εὐφραίνεται. ἐμνήσθην
γάρ φησι τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην. πολλῷ
μᾶλλον ὀνομάζων αὐτὸν ἀγαλλιάσεται. ἢ καὶ περὶ
τὸν χριστὸν ὁ λόγος οὐ ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἀγαλλιῶνται οἷα
περικαλοῦμεν :~

καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται :~
δικαιοσύνη τοῦ πατρὸς ὁ υἱός. κατὰ τὸν ἀπόστολον.
ὃς ἐδόθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ. δικαιοσύνη
τε καὶ ἁγιασμός. οὗτος γὰρ ὕψωσεν ἡμᾶς τῶν
γηΐνων ἀναστάσας διὰ τοῦ εὐαγγελίου
καὶ ἁγιάσας ἡμᾶς ἀναμάρτητους :~

17 ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ :~ [illegible] τῶν
χριστιανῶν ὁ χριστὸς ὡς ἐνδυναμῶν αὐτούς.
καύχημα δὲ τοῦ χριστοῦ ὁ πατήρ. ἐφώτισε μὲν γὰρ
τὸ σύνταγμα ἄνω καὶ κάτω καὶ πανταχοῦ
τοῦ εὐαγγελίου πρὸς ἑαυτοῦ ποιῶν ὁμολο-
γεῖν καὶ αὐτῷ ἀνατιθέναι πάντα τὰ ἑαυτοῦ
κατορθώματα :~

καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν :~
εὐδοκία τοῦ πατρὸς ἐστιν ἀγαθὸν θέλημα ἡ
ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ. καὶ ὅσα ἐποίησεν αὐ-
τῷ. περὶ δὲ τοῦ κέρατος εἴρηται ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν
ἑαυτὸν δὲ τοῖς χριστιανοῖς ὁ δαυῒδ συνέτα-
ξεν ὡς καὶ ἐνανθρωποιήσαντος ἐκ σπέρματος
αὐτοῦ μέλλοντος βλαστῆσαι τὸν χριστόν. ἢ διὰ τὸ ἀεὶ
σου τοῦ χριστοῦ συγκεράζειν αὐτούς. ἀλλὰ τὸ τότε
τέκνα χριστοῦ. ὅτι δὲ χριστὸς υἱὸς τοῦ δαυῒδ. ἢ καὶ περὶ
τῶν χριστιανῶν εἴρηται ὁ λόγος :~

18 ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις :~
οὐ θεοῦ ἐστι τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμῶν εἴρη-
ται καὶ ἐν τῷ πρὸ ψαλμῷ τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία :
καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν :~
ὁ αὐτὸς λέγει πάλιν τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι
φησὶ τοῦ κυρίου ἐστὶ καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ. τοῦ βασι-
λέως ἡμῶν ἅγιος γὰρ τοῦ ἰσραὴλ ὁ θεὸς ὡς καὶ

ἐν τῷ ὀζ ψαλμῷ προερρήθη· καὶ βασιλεύς
δὲ ὁ μὲν τοῦ θεοῦ ὀνομασθεὶς ὡς ὁ φθίσας κυρίου ἡμῶν:~
19 τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς
ὁσίοις σου: ὅτε αὐτῷ τοῦ ἐν και-
ρῷ ἐλάλησας δὲ τὰ περὶ ἐμοῦ τοῦ δαυίδ·
ἐν ὁράσει δὲ αὐτοῦ ἐγκαλεσθείσης· ὅπερ ὁράσεις
ἐναργέστερα καὶ αἰσθητικώτερα τῶν ἄλλων αἰσ-
θήσεων· οὕτω γὰρ καὶ ἐν τῇ ἐξόδῳ γέγρα-
πται· καὶ ὁ λαὸς ἑώρα τὴν φωνὴν κυρίου· αὐτὴ
ἡ ὄψις· ὁσίους δὲ λέγει τοὺς προφήτας ὡς
ἠσκημένους αὐτοὺς διὰ τὴν ἀρετήν· ἐπεὶ καθαρ-
πολλοῖς ἀποκαλυφθῆναι τὰ περὶ τοῦ
δαυίδ καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ καθάπερ ἐπεν-
του τοῦ καὶ νάθαν ὁ προφήτης· τινὰς δὲ ὡς
ταῦτα φασὶν δηλοῦν ἐξῆς· πλὴν δοκοῦ-
μεν περὶ τοῦ δαυὶδ ἀρρᾶσθαι διὰ τὸ ζώμα-
δαν ἐνιαχοῦ τοῖς περὶ αὐτοῦ πράγμα-
σιν· ἔλεγε γὰρ δὲ ἐπὶ χριστοῦ μᾶλλον ἁρμό-
θαυμάζειν δὲ τοῦ θεοῦ τὴν χάριν ὅπως
ἀρχαῖς εἶχεν εὐκαίρως τοῖς τοῦ δαυὶδ τὰ
ἐπὶ χριστοῦ· καὶ συνεσκίασεν τῇ ὁμοιότητι τὴν
ἀλήθειαν:~ ἐπεθέμην
βοήθειαν ἐπὶ δυνατόν:
ἀρέσον παρ' ἐμαυτοῦ βοήθειαν δυνατῷ·
δυνατὸν δὲ δοκεῖ μὲν λέγειν ἑαυτὸν ὡς
βασιλέα· δυνατοὺς γὰρ καὶ δυνάστας
ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς βασιλεῖς· ἔ-
στι δὲ μᾶλλον ὁ χριστὸς κατὰ τὸ θεῖον· χριστὸς γάρ φησι
θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία:~
ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ
μου: ὡς δοκεῖ μέν, τὸν δαυὶδ
ἐκλεγέντα μὲν πρότερον ἐκ τοῦ λαοῦ
τῶν ἰουδαίων εἰς βασιλέα· ὑψωθέντα δὲ ὕ-
στερον εἰς δόξαν διὰ τὰς ἀνδραγαθίας· τὸν
δὲ ἀληθῶς αὐτὸν ἐκλεγέντα μὲν κατὰ τὸ ἀ-
νθρώπινον εἰς τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν ἐκ τοῦ
λαοῦ τῶν ἰουδαίων· ἐκ τούτου γὰρ ἢ τοῦτον ἐγέ-
ννησεν· ὑψωθέντα δὲ διὰ τὴν ἕνωσιν·
διό φησι καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν:~
20 εὗρον δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου·
οὕτω περὶ μὲν τοῦ δαυὶδ ἐγνωσμένα, καὶ τὰ ἑ-
ξῆς μέχρι τοῦ καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου
ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ· ἃ καὶ πάν-
τα ἐπὶ τοῦ χριστοῦ ἁρμόζει· εὗρον γάρ φησιν
αὐτὸν ὡς βούλομαι· ζητήσας τοῦτον τοῖς παι-
σὶν ἰεσσαί· εἶπε γὰρ πρὸς σαμουὴλ ὅτι ἑ-
ώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς ἰεσσαὶ ἐμοὶ βασιλέα:~
ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν·
διὰ περὶ τῆς χρίσεως αὐτοῦ ἡ πρώτη τῶν βασι-
λειῶν ἱστορεῖ· καὶ ἔλαβε φησὶ σαμουὴλ τὸ
κέρας τοῦ ἐλαίου καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ
τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· ἅγιον δὲ αὐτοῦ εἶπε
τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως ἐκαλεῖτο ὡς ἱερόν· ἔχρισε γὰρ τὸ
κατασκευασθὲν θεοδίδακτον κατὰ μωϋσῆν:~
ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ 21
καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν:
ἄρα εὐθὺς καὶ βραχίονα τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθει-
αν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ πολλαχῆς ἡρμη-
νεύσαμεν· κατίσχυσε δὲ αὐτὸν ἐνισχύσει:~
οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ· 22
φείσεται τὸ ἀνυπάρχειν πολλάκις ὑπὸ ἑβραίων
καθάπερ καὶ νῦν· οὕτω καὶ ἐν εὐαγγελί-
οις· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· αὐτὸν
οὐ κατανύξει: καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ
προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν:~
υἱὸς ἀνομίας αὐτῆς τοῦ ἀνόμου· ὥσπερ υἱὸς
ἀνόμου αὐτός· οὕτω τοίνυν καὶ υἱὸς ἀδικίας
ὁ ἄδικος· καὶ υἱὸς ἀπωλείας ὁ ἀπολωλός· καὶ
υἱοὶ ἀπειθείας οἱ ἀπειθεῖς· ἰδίωμα γὰρ καὶ τοῦ-
το τῆς ἑβραΐδος· οὐ προσθήσει δὲ αὐτὸν
οὐ προσθήσει ἅπαξ ὑπ' αὐτοῦ τὴν
πληγήν:~ καὶ συγκόψω ἀπὸ προ- 23
σώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ
τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώ-
σομαι: ὑπὸ προσώπου αὐτοῦ ἀπέναντι· τρο-
πώσομαι δὲ αὐτὸν νικήσω:~ καὶ ἡ ἀλήθει- 24
ά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ·
ὁ ἀληθινός μου ἔλεος, ὡς ἀγαθὸς δεδήλωκα-
μεν· ἡ ἀλήθεια μου τῶν ἐπαγγελιῶν· ἔλεος
δὲ τῆς ἀληθείας βοηθείας:~
καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται
τὸ κέρας αὐτοῦ: κέρας τοῦ δαυὶδ
ἀρχῆς· ἤτοι καύχημα καὶ δόξα· ὥσπερ
γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς βλαστάνει τὸ κέρας τοῖς
κερασφόροις τῶν ζώων καὶ οὐ μόνον ἐστὶν ἰσ-
χὺς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κόσμος· οὕτω κεφα-
λὴ μὲν τοῦ λαοῦ τῶν ἰουδαίων ὁ δαυὶδ ὡς
βασιλεύς· κεφαλὰς γὰρ καλοῦμεν τοὺς
ἄρχοντας· ἐκ δὲ τῆς κεφαλῆς ταύτης ἐβλά-
στησε δὲ κηνκέρατος ὁ χριστός, ὃς καὶ λέγεται κέ-

ρας· ἀλλ᾽ ὡς πατὴρ ὑψηλότερον διὰ τὴν θεότητα
πατὴρ γὰρ τῶν βελῶν ὑπερέχει τὸ κέρας· ἐπεὶ
τοίνυν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐστὶ τὸ κέρας τοῦ δαβὶδ
ἐν τοσούτοις· ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται
τοῦ χριστοῦ ἐν καθέδρα θεός· τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ
συμφωνεῖ καὶ ζαχαρίας ἐν τοῖς εὐαγγελίοις λέ-
γων· καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ
οἴκῳ δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ καθὼς ἐλάλησε
διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος προφητῶν
αὐτοῦ· ποῖον τοῖς προφήταις δηλῶν οἶκον δαβὶδ
ἀνθρώπων ὅσοις ἐστὶ θεοῦ· οἶκον δὲ δαβὶδ τὸ γένος
25 αὐτοῦ ἐκάλεσε:~ καὶ θήσομαι ἐν
θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐν ποτα-
μοῖς δεξιὰν αὐτοῦ· ἴσαμεν τῆς
θαλάσσης τὰς νήσους ᾐνίξατο ἐνταῦθα
γὰρ αὐτάς· διὰ τῶν ποταμῶν δὲ τὴν ἤπειρον
ἐνταῦθα γὰρ οὗτος χεῖρας λέγει καὶ δεξιὰν τὴν
ἀρχὴν καὶ κύριον· τοῦ δὲ δαβὶδ ἁπάντων
τούτων ἐκυρίευσεν· οὐδαμοῦ τῆς γραφῆς·
ὁ δὲ χριστὸς πάσης μὲν θαλάσσης, πάσης δὲ τῆς
ἐκυρίευσεν ὡς εἴρηται καὶ ἐν ... δὲ
ἤδη κατακυριεύσας ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσ-
σης· καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς
οἰκουμένης· ὡς τὴν χεῖρα καὶ δεξιάν· οὐ τοῦ δαβὶδ
νοήσας ἀλλὰ τοῦ κέρατος τοῦ δαβίδ:~
26 αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με πατήρ
μου εἶ σύ θεός μου καὶ ἀντιλή-
πτωρ τῆς σωτηρίας μου· ἀπὸ τὸ
λέγων ἔξωθεν καὶ προσλαμβάνομεν ἐπι-
καλέσεταί με ἐν καιρῷ λέγων πρός με·
πατήρ μου εἶ σὺ καὶ τὰ ἑξῆς· ποῦ δὲ ὁ δαβὶδ
πατέρα αὐτὸν οἰκεῖον ὠνόμασεν; οὐδαμοῦ.
ὁ δὲ χριστὸς πολλαχοῦ τῶν εὐαγγελίων πατέρα μὲν
αὐτὸν λέγων ὡς θεὸς υἱὸς δὲ καὶ ἀντιλήπτο-
27 ρα ὡς ἄνθρωπος:~ κἀγὼ πρωτό-
τοκον θήσομαι αὐτόν:~
οὕτως αὐτὸν καὶ ὁ μέγας παῦλος ὠνόμασε·
πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· καὶ
πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν· καὶ πρωτότο-
κον πάσης κτίσεως ὡς ἀπαρχὴν τοῦ νέου
λαοῦ· καὶ ὡς πρῶτον ἀναστάντα ἐκ τῶν νεκρῶν
ὡς ἀθάνατον καὶ ὡς ἐξαίρετον τῆς καινῆς
κτίσεως τῶν πιστῶν:~
ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς
γῆς:~ ὅσοι μὲν γὰρ ἐπιγνόντας
αὐτὸν ὑποκεκλιμένοι εἰσὶ τῶν πολεμούντων δὲ ἀνω-
τέρω γίνεται καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ὑψηλότερός ἐστι
καὶ παρὰ τοῖς ἀπίστοις· ὁ δὲ δαβὶδ οὐ περιεγέ-
νετο πάντων τῶν βασιλέων τῆς γῆς μόνης βασι-
λεύσας τῆς ἰουδαίας:~
εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ 28
ἔλεός μου:~ ῥιζοῦντι αὐτοῦ κατὰ
τὸ αὐτόν· ἢ καὶ οὐ δι᾽ ἑαυτὸν ἀλλὰ δι᾽ ἄλλους
ἐξ αὐτοῦ φημὶ δὴ τοὺς χριστιανοὺς ὑπὲρ
ὧν ἤδη παρακαλεῖ τὸν πατέρα μεσίτης θεοῦ καὶ
ἀνθρώπων γενόμενος:~ καὶ ἡ διαθήκη μου
πιστὴ αὐτῷ:~ ἡ ἐπαγγελία ἡ πρὸς
τὸν δαβὶδ πιστὴ ἔσται ὡς βεβαιωθεῖσα ἐπὶ πάν-
των λόγων πατρὸς χριστοῦ· τοῦ ἐστὶν εἰς αὐτὸν ἀποβήσεται·
εἴρηται γὰρ ἀνωτέρω· ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ
σπέρμα σου:~ καὶ θήσομαι εἰς τὸν 29
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ·
σπέρμα τοῦ χριστοῦ ὁ παρὼν σπαρεὶς ἐν ταῖς ψυχαῖς
τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ λόγος τοῦ εὐαγγελίου ὡς
παραμένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος διὰ-
μένει καὶ ὡς ἐξέδωκεν ὁ σύμμαχος· καὶ οὕτως
τῆς ἐκκλησίας τοῦ χριστοῦ πύλαι ᾅδου οὐ κα-
τισχύσουσι:~ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ
ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ:~
αἰωνίως θήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ
οὕτως διαρκῆ ὡς θήσω καὶ τὰς ἡμέρας
τοῦ οὐρανοῦ· διαρκέσει γὰρ αὐτὰς ὡς μέχρι
συντελείας τοῦ κόσμου φυλάττουσα τὸν οἰκεῖ-
ον ὅρον· ἔοικε δὲ τοῦτο τὸ ῥητὸν τῷ καὶ τῷ
καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ· ὡς ἐν τῷ
ο΄ ψαλμῷ· ἡμέρας δὲ λέγει τοῦ οὐρανοῦ ς΄
αὐτοῦ ταύτας ἀποτελουμένας πρὸς τὴν τοῦ
ἡλίου φοράν· διεξάλωσαν δὲ ἰουδαῖοι τὸ
σπέρμα τοῦ δαβὶδ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τοῦ αἰῶνος
τέθειν· τοῦ χριστοῦ σωζόμενον ἐπὶ τῆς βασιλείας· ἔτι
δὲ καὶ τὸν βασιλικὸν θρόνον τοῦ δαβὶδ μό-
νιμον, ἀφ᾽ οὗ καὶ διὰ τὸ ἰεχονίου παρὸς
σεδεκίαν κατέληξεν ἡ βασιλεία τοῦ δαβίδ,
οὓς αἰχμαλώτους ἀνήγαγον οἱ βαβυλώνιοι
ἀπαγαγόντες· τὸν σεδεκίαν μὲν ἀπετύφλωσαν.
τὸν ἰεχονίαν δὲ δοῦλον ὑπέβαλον· τηνικαῦτα
δὲ καταστραφέντος τελέως καὶ τοῦ θρόνου
δαβίδ, οὐδεὶς λοιπὸν εἰς αὐτὸν ἐκάθισεν,
ὁ γὰρ ζοροβάβελ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς
αἰχμαλωσίας οὐ βασιλεύς, ἀλλὰ δήμαρχος

γένος ἰουδαίων γεγονὸς ἐν ὑδηλοῖ [illegible] ταῦτα προ-
ϊὼν ὁ [illegible] ὅθεν οὐκ ἐπὶ πλῆθος τὸ [illegible]
[illegible] τοῦ δαυὶδ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ
30 παρέμεινεν:~ ἐὰν ἐγκαταλίπω-
σιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου
καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ πορευ-
31 θῶσιν· ἐὰν τὰ δικαιώματά
μου βεβηλώσωσι καὶ τὰς ἐν-
τολάς μου μὴ φυλάξωσιν· ἐπι-
32 σκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομί-
ας αὐτῶν καὶ ἐν μάστιξι τὰς
ἀδικίας αὐτῶν· [illegible] τοῦ χριστοῦ οἱ
διὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς πα-
λιγγενεσίας ἀναγεννηθέντες αὐτῷ· [illegible] διὰ
φθορὰν σκηνώματος καὶ [illegible] καυχώματος
εὐτολμίας. ἀρρήτως σαφῶς [illegible] βεβη-
λώσωσι [illegible] εὐπρεπεῖς· βέβηλον
γὰρ [illegible] τοῦ ἱεροῦ [illegible] τὸ ἅγιον
ἢ τὸ κοινὸν καὶ εὐτελές· [illegible]
μάστιξι [illegible] ἐπὶ [illegible]
τοιούτους· ὅτι [illegible] σωφρονισόμενος
ἔθνη ἐπαγαγὼν [illegible] καὶ τυράννους· καὶ
[illegible] καὶ τοιαύταις ἄλλαις παιδείαις· οὐ
μὴν τέλεον αὐτοὺς ἀπώσομαι· [illegible]
δὲ καὶ [illegible] αὐτὰ γνώσεσθε ἐκ παρα-
33 [illegible]:~ τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ
διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν·
[illegible] αὐτῶν καὶ τὴν μετάνοιαν αὐτῶν [illegible]
[illegible] μαστίζων γὰρ
[illegible] κακοὺς [illegible] τιμωρί-
[illegible] καταφρονοῦντας· [illegible]
δὲ ὡς οἰκτείρω:~ οὐδὲ μὴ ἀδική-
σω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου· [illegible]
τὸν θεὸν παραβαίνοντας πρὸς αὐτὸν συν-
θήκας· [illegible]
[illegible] γραφῶν
[illegible] γραφαῖς [illegible] οὐ ποιήσω
[illegible] ἀλήθειάν μου [illegible]:~
34 οὐδὲ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθή-
κην μου· [illegible] οὐ δὲ βεβηλώσω αὐτ-
[illegible] ἀξιώματι [illegible] διαθή-
κης [illegible] εὐτελῆ [illegible]
[illegible] διαθήκη [illegible] τὸν
αἰῶνα [illegible]:~
καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν

χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω·
[illegible] τοῦ [illegible] προ αὐτοῦ
[illegible]
[illegible] αὐτοῦ:~
ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου εἰ τῷ 35
δαυὶδ ψεύσομαι· [illegible]
βαι· τοιοῦτον [illegible]
[illegible] ὤμοσα [illegible] ἐβεβαίωσα· ὤμοσε
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ψεύσομαι·
[illegible] ψεύσομαι· [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ·
[illegible] τοῦ θεοῦ [illegible]
[illegible]
[illegible] χριστιανοί
[illegible] ἐδόθη μοι
γὰρ [illegible] πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
[illegible] τοῦ χριστοῦ [illegible] τοῦ εὐαγγελίου· καὶ
οἱ ἀναγεννηθέντες [illegible]
[illegible]
[illegible]:~
καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐν- 36
αντίον μου· [illegible] χριστοῦ
[illegible] ὡς ὁ ἥλιος·
[illegible]
[illegible]
[illegible] ἡλίου:~
καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν
αἰῶνα· [illegible]
[illegible] σελήνη [illegible]
[illegible] αὐτοῦ ἐπίσημος [illegible]
[illegible] ὡς ὁ ἥλιος· καὶ ὡς ἡ πλη-
[illegible] σελήνη [illegible]
[illegible]:~
καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός·
[illegible] μάρτυς [illegible] ὅτι [illegible]
[illegible]

τὺ ῥαμοῦ. ὤμοσα ἐπαγγειλάμενος μοι ταῦτα
τοῦ σπέρματος μου ἐν ὅσῳ ὠσεὶ ἔστι καὶ ἄστι
ὁ πιστὸς ἐστίν. οὐ γὰρ ἐπιστοὶ οὐδ᾽ ὁ κύριος ἀεὶ
37 ὁ πιστοί:~ σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξ-
ουδένωσας:~ Ἐντεῦθεν
πρὸς τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ γεγραφότος προ-
φήτης ἀπολοφύρεται τὴν παρασαλευθεῖσαν
εὐαγγελίαν καὶ ὀνομάζομενον ἀθετη-
θῆναι τὰς πρὸς τὸν δαυὶδ ἐπαγγελίας. σὺ ἡμᾶς
ὁ ταρηθέντα ἐπαγγελίαν. ἀπώσω τὸ σπέρμα
τοῦ δαυίδ. καὶ ἤτοι μωσέα. ἀντὶ τοῦ ὁ
λόγος τὸν υἱὸν καὶ τοὺς εὐσεβείας. ὡς ἐρῆ
σφοδρὰ τιμωρηθῆναι· νοσῶν ἰουδαίων ψευδομένων
ὑπολαμβανόντων τοῦτο ὁ πρὸ αἰώνων. καὶ
ἀγνοούντων χριστὸν ἐκ σπέρματος δαυίδ ἀν-
ωγίσθαι τὴν βασιλείαν. οὐ τῆς βασιλείας οὐκέτι
γε. ἤγουν οὗτος ὡς προφήτης ἐν ὀνόματι κυρίου
καὶ βασιλεύσαντος. πῶς ἡ βασιλεία,
οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ὡς αὐτὸς εἴ-
ρηκε. πῶς γὰρ οὐ καταθέμενος. ἀλλ᾽ ἄνω
ἦν. βασιλεία γὰρ αὐτοῦ ἡ τῶν πιστευόντων
ὑποταγή καὶ ἑκούσιος δουλεία. ἐπαγγελία
καὶ ἡ βασιλεία ὑπ᾽ αὐτοῦ. καὶ αὖθις
καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου
καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς:~
ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου
Χ ὑπερθοῦ τὸν βασιλέα καὶ. ὡς χρισθέντα
φαυλότερος βασιλέα. οὐ γὰρ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ
τῶν βασιλειῶν. χριστὸν κυρίου τὸν σαοὺλ ὠνόμασεν.
ἀνεβάλου φησὶν. ἤγουν ὑπερέθου, παρεκάλε-
σας τοῦ βασιλέως τοῦ σοῦ. δηλαδὴ τοῦ δαυὶδ
καὶ πληροφορήσας τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπαγγελίας
38 ἐπαγγελίας:~ κατέστρεψας τὴν
διαθήκην τοῦ δούλου σου:~
Κατέλυσας τὴν ἐπαγγελίαν τὴν πρὸς αὐτόν:~
ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ:~ Καὶ εἰς γῆν
ἔρριψας, τὴν ἐβεβήλωσας τὸ σκη-
νωμα τοῦ ἁγιάσματός σου. νῦν δὲ ἁγίασμα
τοῦ δαυίδ. τὸν ἐν ἱεροσολύμοις λέγει ναὸν
ἢ τὸν θεῖον ναόν. ὡς αὐτοῦ τοῦ δαυὶδ προ-
θεμένου τοῦτον οἰκοδομῆσαι. καὶ τὴν ὕλην
τῆς οἰκοδομῆς τῷ παιδὶ σολομῶντι
καταλιπόντος. διὰ τὸ κελεῦσαι τὸν θεὸν μὴ
παρὰ δαυίδ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ
τοῦτον οἰκοδομηθῆναι. ἀλλ᾽ οὖν καὶ ἀπολεῖσθαι
τὸν ναὸν ὃ μοίως ἐκάλεσε. καὶ ἐν τῷ ῥηθέντι
τὰ πάντα. τῶν δὲ δαυὶδ ἦν τὸ πᾶν ἅπαν ὁ λαὸς ἐπειδὰ
πάντα. παρομαρτοῦντες ἤθελον τὸν θεὸν ἀσεβοῦντα
εἶναι παρ᾽ ἐκείνοις οὐ μαθεῖν:~
39 καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς
αὐτοῦ:~ Φραγμοὶ τὰ τείχη καὶ οἱ πύργοι.
ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν:
ὀχυρώματα τῶν· ἡ τῶν στρατιωτῶν δαυὶδ ἀκο-
νιστῶν. ὡς ἀποδοῦναι αὐτοῦ ὡς ἐκάστου ὀχυ-
ρώματα ἦσαν. οἱ περίβολοι τῶν τειχῶν. ἐφ᾽
ἑκάστῳ ὁ ἑκάτερος αὐτῶν τῶν ὀχυρῶν τοῦ δαυὶδ
αἱ περὶ ἐκεῖνα ἐποίησας φησὶν νῦν τοὺς περι-
βόλους αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ πεπλῆσθαι πᾶν γὰρ
ὡς περίβολον περικυκλοῖ:~
40 διήρπασαν αὐτὸν πάντες οἱ διο-
δεύοντες ὁδόν:~ Αὐτοῦ ἤτοι
τὸν πλοῦτον αὐτοῦ διοδεύοντες τὴν ὁδὸν
λέγει ταῦτα τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη τὰ πλησίον αὐτοῦ πε-
ποιημένα τὴν διόδευσιν καὶ ἐν ὅσῳ παρα-
πορευόμενα ὀνομάσας:~
ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ:~
Οὗτος ὁ στίχος καὶ ἐν τῷ ογ΄ ψαλμῷ. πληθυντικῶς
δὲ ἐκεῖ δὲ εὐπροφώνητος χαρακτηρισθεὶς:~
ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόν- 41
των αὐτόν:~ Ἀντὶ τοῦ ὑπερτέρους
τοὺς βαβυλωνίους ἐποίησας. οἱ γὰρ οἰκοῦν-
τες ἐν πολέμῳ ὑπεράγουσι τὴν νίκην τὰς ἐθνῶν
χεῖρας ἀναλέγονται ποιοῦντες:~
εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς
αὐτοῦ:~ Ἀλλὰ τὰ ἔθνη ὡς ἐναντία
προσρήματα:~ ἀπέστρεψας τὴν βοή- 42
θειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ:~
ἣν συνεῶν ἐν μάχαις αὐτῷ παρέχου:~
καὶ οὐκ ἀντελάβου αὐτοῦ ἐν τῷ
πολέμῳ:~ τῷ πρὸς βαβυλωνίους:~
κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν:~ 43
ἀντὶ τοῦ ἔπαυσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ συνήθους
καθαρισμοῦ περιρραντηρίοις γὰρ ἐ-
χρῶντο καὶ καθαρσίοις ἐν ταῖς ἑορταῖς
διὰ τοῦ προφήτου ἤγουν μὴ τοὺς ἑπο-
μένους ἐδήλωσεν ὅτι ἀνετέλεσε τὰς ἑορτὰς
αὐτοῦ:~ τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν
γῆν κατέρραξας:~ τὴν βασι-
λείαν αὐτοῦ ἀνέστρεψας. μεταφορικῶς
ὁ λόγος:~

44 ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρό-
νου αὐτοῦ· χρόνον λέγει τὸν ἐπαγγελ-
θέντα τῷ σπέρματι τοῦ δαυὶδ τὸν ἄχρι τοῦ
αἰῶνα αἰῶνος· ἐσμίκρυνας δὲ αὐ-
τὸν ὡς μετὰ μακρὸν ὑποσχεθέν:~
κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην:
τὴ αἰσχύνῃ τῶν ἀπογόνων ᾐσχύνθη καὶ τοῦ προ-
γόνου δόξα· ᾐσχύνθησαν γὰρ ἐξανδρα-
ποδισθέντες καὶ παθόντες τὰ ἀτιμότατα:
45 ἕως πότε κύριε ἀποστρέφῃ εἰς τέλος·
ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή
σου:· ταῦτα ἐοίκασι τοῖς ἐν τῷ ζη-
τεῖν· ἐρεῖ γὰρ καὶ ἕως πότε κύριε ὀρ-
γισθήσῃ εἰς τέλος· ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ
46 ὁ ζῆλος σου:- μνήσθητι τίς μου
ἡ ὑπόστασις:· ὑπὸ δαυὶδ ὑπέστην
ἢ πῶς ἐπλάσθην πάντως ἵνα ζῶν δο-
ξάζω τὰ μεγαλεῖά σου· διὰ τοῦ τῷ φύ-
λῳ ἰούδα· οὐ γὰρ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί
σε κύριε· μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας
πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων:· οὐκ
ἐκ κενῆς ἠμῖν ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον ἵνα δι'
ὅλου ἀχρήστου· καὶ περὶ τοῦ τινὸς· ὡς
ἔτυχε παραπόλοιτο· ἀλλὰ κοινὴ σὴ τοῦ
ἐτίμησας· καὶ μέγαν καὶ τίμιον ἐ-
ποίησας διὸ μὴ παρίδῃς ἡμᾶς ἀθλί-
47 ως ἀπολλυμένους:· τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὃς ζή-
σεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον·
ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἐκ χειρὸς ᾅ-
δου:· ὅ, τί ς ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς ἐξαιρεῖ-
ται· καὶ ἐπὶ τοῦ δεύτερον τοῦ ῥύσεται·
ἀντὶ τοῦ ἄδου εἰς τὰ καταχθόνια· ἢ τῆς
φάραγγος· ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαί-
ου ἀποθανεῖν μέλλομεν ὡς θνητοὶ τὸν
φθόνον· ζῶσιν ἡμῖν μεταδὸς φιλανθρωπίας:
48 ποῦ ἐστι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα
κύριε ἃ ὤμοσας τῷ δαυὶδ ἐν τῇ
ἀληθείᾳ σου:· λέγει καὶ τὰς ἐπ-
αγγελίας τὰς περὶ τοῦ σαρκώματος καὶ τῆς
βασιλείας δαυὶδ· ἐλεήσας γὰρ τὸν
ἀνθρώπων· ταύτας ὑπέσχετο· ἀρχαῖα δὲ
πρὸς τὸν ἰακὼβ περιβοῦν λαὸν οὐ πολλοῖς
ἔτεσι προγεγενημένος ὁ δαυίδ· ἢ ἀρχαῖα
διότι πρὸ τῶν αἰώνων ὡρίσθησαν τῷ
θεῷ· φησὶ γὰρ ὁ παῦλος τὸ μυστήριον· τὸ ἀπο-
κεκρυμμένον πρὸ τῶν αἰώνων· ἠσαΐας
δὲ βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινὴν ἐκάλε-
σε· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, ὤμοσας δὲ ἀντὶ τοῦ βεβαί-
ως ἐπηγγείλω· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου δὲ ἀντὶ τοῦ ἐν
49 ἀληθείᾳ εἶναι:· μνήσθητι κύριε τοῦ
ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου:·
ὧν δούλων σου τῶν ἑβραίων· τοῦ παρὰ
πολλῶν ἐθνῶν παρὰ τὸν αἰχμαλω-
τισθέντων σου καὶ τῶν περιοίκων ἐθνῶν· οὗ-
τινα ὀνειδισμόν μου ὑπέσχον· ἐβάστα-
σα ἐν τῇ καρδίᾳ μου· τὸ ὑπέσχον γὰρ
ὁ μὲν ἀκύλας ἦρα· ὁ δὲ σύμμαχος ἐβάστα-
σα ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκδέδωκε· κοινὴ δὲ ἀ-
πὸ τὴν καρδίαν· ὅτι ἐν ταύτῃ διὰ ἡ κοι-
λία καὶ τὰς λύπας καὶ τὰς εὐφροσύνας αἰσθη-
σαυρίζομεν· σημειωτέον δὲ τὸ, ἀντὶ τοῦ
οὗτινα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν γὰρ τοῦ ὀνει-
δισμοῦ ἐπήνεγκε τὸ οὗ κατὰ ἀττικὴν συνή-
θειαν· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς διὰ τῆς πε-
ποίηκε στίχοις ἀποκοινοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ λαμβα-
νομένου τοῦ μνήσθητι:~
50 οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου κύριε· οὗ
ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ
χριστοῦ σου:· ὃ μὲν ἀκύλας φησὶ τὸν βα-
σιλέα δαυὶδ ὡς ἂν ὠνειδίσθη· ἀντάλλαγμα
δὲ τοῦ δαυὶδ τὸν ἰεχονίαν· ἢ τὸν σεδεκίαν
ὡς ἀντ' ἐκείνου βασιλεύσαντας, οἷς ἐ-
ὠνείδιζον τὴν αἰχμαλωσίαν· ὅτι διὰ πλά-
σας μοι τοῦ ὠνείδισαν ἐν ὑφαντικῇ
51 πάσχει:~ εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν
αἰῶνα γένοιτο γένοιτο:~ ὅ τε
τοῦ λαοῦ διαλεχθεὶς μὴ ἀποδιώξῃ τὸν
ἐν ταῖς θλίψεσιν· ἀλλὰ παρακαλεῖν
τὸν θεόν· καὶ ἀναμιμνήσκειν αὐτὸν τῆς αὐ-
τοῦ χρηστότητος· καὶ τέλος εὐφημεῖ αὐτὸν ὡς
πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομοῦντα
πρὸς τὸ συμφέρον· εὐφημοῦντος δὲ φη-
σὶ ἂν γένοιτο γένοιτο εὐφημία· ἤτε
νοῖτο γένοιτο ὃ σὺ βούλει· βούλει
δὲ ὅσα συμφέρει τοῖς ἀνθρώποις:~
προσευχὴ μωσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ:
ἀπεῖ τοῦ τῆς τῆς ἐπιγραφῆς ἐν τῷ
προοιμίῳ τῆς παρούσης βίβλου
προδιελάβομεν· διδάσκει δὲ ὁ ψαλμ-
ωδὸς παρακαλεῖν τὸν θεὸν ἐν καιρῷ θλίψεως:~ π θ 89

124

247

I κ(ύρι)ε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ:
ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ ἀντὶ ἐν πάσῃ γενεᾷ· οὕτω
γὰρ καὶ ὁ σύμμαχος ἐξέδωκε:~

A πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλα-
σθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην,
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰ-
ῶνος σὺ εἶ: ἐν πάσῃ δὲ γενε-
ᾷ καταφυγὴ ἡμῖν εἶ· διότι καὶ ἀεὶ εἶ· πρὸ
τοῦ γὰρ ὄρη φησὶ κτισθῆναι καὶ πλασθῆ-
ναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην σὺ εἶ· προϋπά-
ρχεις τῶν κτισμάτων τὸ κτίστης ὑπάρχων· καὶ ἀΐδιος
καὶ ἀθάνατος αἰώνιος λέγεται· ἄναρχος καὶ ἀτελεύτητος.
τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
σὺ εἶ· ἀντὶ ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ἕως τοῦ ἀεὶ σὺ εἶ
μόνος καὶ οὐδεὶς ἕτερος αἰώνιος· γὰρ τὸ
ἀεὶ πολλαχοῦ καὶ ἡ παλαιά. τὸ ὡς πρὸ τοῦ
δὲ τὸ ὄρη κτισθῆναι καὶ τὸ πλασθῆναι
τὴν γῆν ὥσπερ ἀντὶ παντὸς καὶ τὸ τὴν γῆν καὶ
τὴν οἰκουμένην· ὁ σημαίνει πρὸ τοιαῦτα· κατὰ μ-
έθοδον τὰ λόγῳ περιτίθεται:~

μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν:
[illegible] ἀδηλία ταπείνωσιν παρὰ τῇ θείᾳ γρα-
φῇ λέγεται· γὰρ ταπείνωσις, ἡ μετριοφρο-
σύνη· μάθετε γάρ φησιν ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶ-
ός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ ὁ
ἀπὸ πειρασμοῦ σωφρονισμός· ὡς τὸ ἀγα-
θόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με· καὶ ἡ καθαί-
ρεσις ὡς τὸ σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματί-
αν ὑπερήφανον· ἢ ἀντὶ τῷ ὑποταγῆναι τοῖς ἐ-
χθροῖς ὡς τὸ προκείμενον νῦν· ῥητὸν μὴ ἀπο-
στρέψῃς φησὶν ἀποστραφῆναι αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον
καταφυγόντα σοι:~

καὶ εἶπας ἐπιστρέψατε υἱοὶ τῶν
ἀνθρώπων: ἀντὶ γὰρ σὺ εἶπας ὦ υἱοὶ τῶν
ἀνθρώπων ἐπιστρέψατε· εἶπον δὲ τοῦτο ὁ θεὸς ἐν
διαφόροις τόποις τῆς μωσαϊκῆς πεντα-
τεύχου· ὁ δὲ ξένως ὡς ἡμᾶς ἐπιστρέφον:

ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου
κ(ύρι)ε ὡς ἡ ἡμέρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλ-
θε καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί:
αὐτοῦ τὸ πρὸς ἀπολαῦσιν τῆς ἀϊδίου ζωῆς
τοῦ θεοῦ παρελθὸν λέγεται γάρ, ὅτι τὰ
χίλια ἔτη ἐνώπιόν σου οὐ πολλοστὸς
χρόνος ἀλλ' ὀλίγος βραχύς· ὡς καὶ παρῆ-
λθεν ἡ χθὲς ἡμέρα καὶ αὕτη παρελθοῦσα τοῦ

τὸ γὰρ δηλοῖ τὸ χθές. τὸ δὲ ἥτις διῆλθε, τοῦ
χθὲς ἐφερμηνευτικόν· ἡ γὰρ παρελθοῦσα
βραχεῖα δοκεῖ τοῖς ἐξωσμένοις· ἢ ὅτι ἀναβιώσω-
μεν [illegible] παρ' ἡμῖν τὸ τέταρτον μόριον τῆς
νυκτός· τοῦτο γὰρ φυλακὴν ἐν νυκτὶ ἐκάλεσε.
τῆς γὰρ νυκτὸς εἰς τέσσαρα μέρη τοῖς ἀρχαίοις
διῃρημένης, νυκτοφυλακεῖν ἔθος ἦν· ἐν στρατοπέ-
δοις διῃρημένων· ἕκαστον μέρος φυλακὴν νυ-
κτερινὴν λέγεσθαι· ὥσπερ γὰρ ἡ μερὶς τοῦ χρόνου
καὶ τοῦ παρελθόντος ἐπὶ γεγενημένου πο-
λὺ βραχύ· τό γε τέταρτον μόριον τῆς νυ-
κτὸς διότι καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ὅλον ὑπορρεῖν
δοκεῖ παρ' αὐτὴν ἡμέραν διὰ τὴν ἀναισθησίαν
τῶν καθευδόντων· καὶ διὰ τὸ σκότος· ἢ καὶ διὰ
ἀπὸ τῶν πόνων ἄνεσιν· οὕτω δὲ τὰ ἀντὶ χίλιον
τὰ τηλικαῦτα λογίζεται· διότι αὐτὴ μὲν πα-
ρῆλθε· σὺ δὲ ἀκίνητος εἶ καὶ ἀΐδιος· τὸ
δὲ ὅτι βεβαιοῖ τὴν ἀϊδιότητα τοῦ ὄντως:~

τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται:
ὑπερηύξησας ὁ λόγος τὰ ἐναντία χίλια ἔτη· φησὶν
ὅτι ἔτη αὐτὰ ἐξουδενώσεως ὡς οὐδὲν ὄντα
πρὸς τὴν ἀϊδιότητα τοῦ θεοῦ· τὰ ἐξουδενώ-
ματα τῶν ἀνθρώπων δηλαδὴ τῶν χιλίων ἐτῶν ἐπὶ πλέον
ἔσονται· ἤτοι γενήσονται· ὡς ἔτη πάντα
ἐξουδενωμένα φαῦλα:~

τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι:
ὁ πρωῒ νῦν ἀντὶ τοῦ ταχέως· ὡς ἡ ἄγαν
λέγει ἀρχῆθεν ταχέως φησὶ παρελεύσεται
τὰ χίλια ἔτη διὰ καὶ χλόης ὠκυμόρου:~

τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι·
τὸ ἑσπέρας ἀποπέσοι σκληρυνθεί-
η καὶ ξηρανθείη: αὐτὰ περὶ τῆς
χλόης ὠκυμόρου ἀποτείνεται· ὅτι ἡ χλόη
τὸ πρωῒ μὲν τῆς ἡμέρας ἀνθήσει· εἶτα πα-
ρελεύσεται ἀπὸ τοῦ ἀνθεῖν· τὸ δὲ ἑσπέ-
ρας ἀποπέσοι· ἤτοι καταχθήσεται εἰς γῆν.
πεπλήρωται ἡ προθεσμία· εἶτα σκληρυν-
θήσεται· διαπνεομένης τῆς ἐν αὐτῇ ἰκμά-
δος· καὶ οὕτω ξηρανθήσεται· τὰ γὰρ εὐ-
κτικὰ νῦν ἀντὶ μελλόντων λαμβάνονται.
τὸ πρωῒ δὲ καὶ τὸ ἑσπέρας ἀντὶ τοῦ ἐν
πρωΐᾳ καὶ ἐν ἑσπέρᾳ· ἐν μιᾷ δὲ ἡμέ-
ρᾳ τὴν οἰκονομίαν τῆς ὠκυμορίας τῆς χλόης
ἱστόρησε· δεικνύων τὸ τάχος τῆς παρα-
δρομῆς αὐτῆς· ἀλλ' ὥσπερ καὶ ὅτι ἐστὶ τὴν

κέραι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ αὐξηθοῦσαι· ἢ καὶ ἀπαυγηθοῦσαι· καὶ
ἀπολλυμένης ταύτης οὕτως· τινὲς δὲ περὶ τῶν
Ἰουδαίων προρρηθῆναι ταῦτά φασι· λέγοντες
ἐπὶ χίλια ἔτη διαρκέσαι τὴν εὐδαιμονίαν
αὐτῶν τοσαῦτα γὰρ ἀπὸ Σολομῶντος ἄχρι τῆς
τοῦ Χριστοῦ σταυρώσεως ἐπισυναριθμεῖσθαι φασί·
προσφέρειν τὸν λόγον τὰ τρία χίλια ἔτη ὡς
ἡ χθὲς ἡμέρα συνελογίσαι· διὰ τὴν παρανο-
μίαν αὐτῶν· διὸ τὰ ἐξουδενώματα τῶν
Ἰουδαίων προρρηθῆναι ἐπὶ πλεῖον ἔσονται
ὃ προσεπιγνωμεν· καὶ διὰ βδελυκτῶν αὐτῶν
οὐδέποτε παύσονται τὰ ἐξουδενώσεως
λαμβάνοντας· καὶ τὰ ἄλλα δὲ ἀκολούθως νοοῦ-
σιν· ὅτι τὸ πρωϊ αὐτῶν, ἤγουν ἡ εὐημερία
αὐτῶν ὥσπερ χλόη παρελεύσεται· ἐν ἡμέραις τῶν,
ἡ ἐπὶ Σολομῶντος μόνον βασιλείᾳ· τὸ γὰρ ἐξῆς
ἐκύμαινε· τὰ δὲ ἐφεξῆς ῥητὰ προσεκ-
λονῆ ἀποδώσομεν ὡς προερρήθη:·

ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου
καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν·

ἐξελίπομεν φησὶν ὀλιγωθέντες ἡμεῖς· ἀπολόμενοι ἐν
τῷ ὀργισθῆναί σε ἡμῶν ἁμαρτήμασι· περὶ
δὲ τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ διαφορᾶς εἴ-
ρηται ἤδη μᾶλλον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν:·

ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντί-
ον σου·
ἔθου αὐτὰς ἐν μνήμῃ ἐνώπι-
ον σου· καὶ ὁ φόβος οὐ διελανθάνουσι ἀλλὰ
καὶ μάλιστα παραζῶσιν οἷς ἐπράξαμεν:~

ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ
προσώπου σου·
αἰῶνα νῦν τὸν
βίον λέγει καὶ τὴν ζωήν· ὅλος φησὶν ὁ βίος ἡμῶν·
ὅλη ἡ ζωὴ αὐτὸ ἐμφανές τῆς σῆς ἐπιστήμης
κεῖται· τουτέστι πεφανέρωταί σοι· ὁ δὲ νοεῖς ὁ-
μοίως τὸ τοῦ προλαβόντος στίχου:·

ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέ-
λιπον·
αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς ἡμῶν
παρῆλθον· τουτέστι πεπλήρωνται καὶ
οὕτω γὰρ μεταπεθανόντων ἡ σοφὸς τῶν συμ-
φορῶν· ἔθος δὲ καὶ ἄλλως τοῖς ἐν θλίψεσι
λέγειν ὅτι τεθνήκαμεν ἀποπνιγέντες τοῖς
θλίψεσι· καὶ ἀπεγνωκότες τῆς σωτηρίας· εἴρη-
ται δὲ πολλάκις περὶ τοῦ ὅτι· καὶ νῦν καθόλου
ῥητέον· ὅτι ἔνθα εὑρίσκεται ἢ αἰτιολογι-
κὸν νοεῖται· ἢ βεβαιωτικόν· ἢ ἀντὶ τοῦ μάλι-
στα· καὶ παρέλκον ὡς καὶ νῦν· ἀντὶ τοῦ μᾶλ-
λον πλεονάζει παραλλαδεῖ· καὶ λοιπὸν ἔσω-
σι τοῦτο καὶ γὰρ τοῦτο ἐξῆς καὶ νῦν ἀκριβέστατος πε-
ρίττον γὰρ πολλάκις ἀπὸ τῶν αὐτῶν λέγειν ταῦτα:~

καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν·

οὕτω καὶ ἄνω τεθεώρηκε διὰ πολλοστὴν γνώμην
τῶν ἐλεεινολογουμένων:·

τὰ ἔτη ἡμῶν
ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων·
ῥαγη-
νῶν· ὁ τῆς ἀράχνης ἱστός· ἐμελέτων δὲ ἀντὶ τοῦ
ἐμελετῶντο· ἤγουν ἐλογίζοντο· λέγει τοίνυν
ὅτι τὰ ἔτη ἡμῶν ἐλογίζοντο· τουτέστι λογίζονται
ἡμῖν ὡσεὶ ἀράχνης ἱστός· ἐπίμοχθα καὶ ὀ-
λιγοχρόνια· ὁ γὰρ τοιοῦτος ἱστὸς πολλῷ μὲν
ὑφαίνεται μόχθῳ διὰ τὴν ἄγαν λεπτότητα· ῥᾳ-
δίως δὲ φθείρεται διὰ τὴν ἀσθένειαν:·

αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐ-
τοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν
δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη·

ἱκανὸν αὐτῶν ἀριθμὸν ὁρίζει τῶν ἐτῶν· πόσα μὲν
ἐστὶ τὰ τῆς δυνάμεως, πόσα δὲ τὰ τῆς βίας.
φησὶ γὰρ ὅτι αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν· ἤγουν τὰ
ἔτη ἡμῶν ἐν αὐτοῖς μὲν ἤγουν ἐν ἑαυτοῖς ἑβ-
δομήκοντα ἐστὶν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐκτείνεται ἡ ἡμῶν
τουτέστιν ἐν τοῖς κυρίως ἐνδυνάμεως ἡλικίας
ἡμῶν· ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις μέλλοιτε ζῆν ὅ ἐστιν
ἐν βίᾳ διὰ τὸ μάλιστα· τὸ πᾶν δυνάσθαι ὀγδοήκοντα
ἔτη ζήσεσθε:·

καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν
κόπος καὶ πόνος·
ὁ δὲ ἐπέκεινα,
τουτέστιν ὅσον ζῇ τις κόπος ἐστὶ καὶ πόνος διὰ
τὴν ἄγαν ἀσθένειαν· ἢ ὅσα πλείω ὁ παλαιπω-
ρίας πόνος δὲ τὸ ἄλλο· τινὲς δὲ τὸ πλεῖον τῶν ὀ-
ἢ τῶν ἐτῶν νενοήκασιν ὅτι ὀλίγη ἡμῖν ἐν ἑαυτοῖς
ἡ τέρψις· πλεῖον δὲ ἡ θλίψις διὰ τὰ συνεχῆ
οὐ μοχθώμεθα:-

ὅτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ' ἡμᾶς
καὶ παιδευθησόμεθα·
πραότητα νῦν
τὴν μετρίαν ἐκθύμου παιδείαν ὠνόμασε· πρᾳό-
τητα δὲ αὐτὴν εἶπε πρὸς σύγκρισιν ὧν ἐσμὲν ἄξιοι
τιμωρίας διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν:~

τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου·

ἀνθρωπικὸν μὲν κρατοσοῦν παιδεύσαι τὸ ἡμῖν ἀγαθῶν
ἐποίησε, τίς ἄρα γνώσεται πόση ἡ κατὰ προσῆτα
ἐστὶ τῆς ἰσχύος τῆς ὀργῆς σου ἣν ἐπάγεις τοῖς
ἀνεπιστρόφως ἔχουσιν οὕτως· πολλή ἐστι καὶ
ἀφόρητος:~

καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου
τὸν θυμόν σου ἐξαριθμήσασθαι:·

αἰτίας πάλιν γνῶσιν καὶ μεθ' ἣν σαι τοὺς υἱούς μου. καὶ
τί ἐστι διηγήσασθαι πρός σε ἐστὶν· οὕτως οὐδὲ
τοῦ προειρημένου διὰ τὸ γνῶναι σε φοβερὸν ὄντα :—
τὴν δεξιάν σου οὕτω γνώρισον:
οὕτως· ἤγουν ἐν πρᾶξει· καὶ μετρίᾳ τῇ
διὰ ἀριθμῇ ζωῇ μου· γνώρισόν μοι τὴν δεξι-
άν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· γνώρισον
μοι γὰρ αὐτήν, στήσας με ἐν δεξιᾷ σου μετὰ τῶν
προβάτων:· *καὶ τοὺς πεπεδη-*
μένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ:
ἀλλ' ἔτι γνώρισόν μοι· τοὺς τοιούτους καὶ σώ-
σας αὐτούς· ὧν αἱ καρδίαι προβε-
τῇ σοφίᾳ εἰσὶ πεπεδημένοι· ἀρχὴ γὰρ σο-
φίας φόβος κυρίου· καὶ ἄλλως· σοφία γὰρ
ἡ διάκρισις τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας· πεπεδη-
μένοι δὲ ἐργασίᾳ τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' οὐ πρὸ τῆς
μελλούσης κρίσεως νοεῖσθαι· καὶ γνῶ-
ὅτι γνώρισόν μοι τὴν δεξιάν σου· δηλα-
δὴ τὴν ἀντιληπτικὴν δύναμίν σου· καὶ
εὐεργετικὴν· καὶ φυλακτικὴν· καί μου
καὶ τοὺς σοφοὺς ταῦτα ἵνα σωθῶσι
δι' αὐτῶν:· *ἐπίστρεψον κύριε·*
σὺ πρὸς ἡμᾶς οἷς ἀπεστράφης διὰ τὰς ἁμαρ-
τίας ἡμῶν· ἢ ἡμᾶς πρὸς σὲ τοὺς πλα-
νωμένους τῆς δε κακίας :— *ἕως πότε;*
δηλονότι οὐκ ἐπιστρέφεις :·
καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς
δούλοις σου: ἀλλὰ παρορῶν σου
ἐπὶ κακοῦ μετὰ σοῦ:· *ἐνεπλήσθημεν*
τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ
ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν
ἀντὶ τοῦ ὅμοιοι ἂν εὐφρανθησόμεθα· ἐν πά-
σαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διηνεκῶς· ἡμέρας γὰρ
τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀνεσπέρους λέγει
καὶ ἀκαταλύτους:·
ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς,
ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά:
ἐταπείνωσας ἡμᾶς διὰ κακοπαθείας· ἐκ
δόσεως ἢ προσομιλοῦσιν οἱ δίκαιοι· κα-
κὰ δὲ νῦν λέγει τὰς θλίψεις· καὶ τοὺς πει-
ρασμούς :—
καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου
καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν:
ἴδε ἐπὶ τοὺς δουλεύοντάς σοι πρᾶξαι καὶ
διὰ τῶν ἡμῶν· καὶ δι' αὐτοὺς ὁδήγησον υἱοὺς

ἀρετῆς ἡμᾶς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν· ἢ ἴδε ἐφ' ἡμᾶς
τοὺς δούλους σου· καὶ μὴ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ
τοὺς σαρκικοὺς καὶ πνευματικοὺς υἱοὺς ἡμῶν ὁδή-
γησον :— *καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου*
τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡμᾶς: λαμπρότης
τοῦ θεοῦ, ἡ χάρις αὐτοῦ· λαμπρῶς ὡς τὸν μέγαν
φανοῦσα· λαμπρότης γὰρ θεοῦ ἡ χάρις αὐτοῦ
ἐστιν ἢ ἀπὸ θεοῦ ἐξαστράπτουσα :~
καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κα-
τεύθυνον ἐφ' ἡμᾶς: ἐφ' ἡμᾶς
ἐστὶν ἐν ἡμῖν :· *καὶ τὸ ἔργον τῶν χει-*
ρῶν ἡμῶν κατεύθυνον: ἔργα χειρῶν
πληθυντικῶς αἱ πράξεις ἁπλῶς· αὐτὰ δὲ
ἔργα χειρῶν αὐτὰ καὶ εὐθύνεσθαι ἀγαθὸν ἐστίν· ὥστε μὴ
παρεκκλῖναι τῆς εὐθύτητος, ἤτοι τοῦ πρέ-
ποντος· ἔργον δὲ χειρῶν ἰδιαζόντως τὸ ἐλε-
ημοσύνην ἐνόησαν· τῷ κεχωρίσθαι
τὴν μισθὸν ὡς πεφυλαγμένον παρακαλεῖ· ἐπεὶ
μὴ γὰρ οὐ διὰ μόνον· ἀλλὰ καὶ σὺ
πάσας ἐκ τῶν μὴ ἐχόντων γὰρ χρήματα σὺ
μεταδοῦναι μετὰ ἀπὸ τῆς καὶ παράκλησιν. ἄλ-
λοι δὲ ἔργα χειρῶν μὲν ἕτερον τὰ πρακτικῆς
ὡς διάφορα· ἔργα γὰρ ἡ πρακτικὴ καὶ πολλὰ
κατανοεῖται· ἔργον δὲ χειρῶν τὸ τῆς θεωρη-
τικῆς· ὡς μονοειδές· ἔργα γὰρ πρὸ πόνου τὸ
γὰρ κατὰ νοῦν· ὡς χαρμονὴν καὶ ἀναγωγὴν τῶν
ὅλων:—
αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυΐδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις:
αὐτὴ δὲ ἀνεπίγραφος, εὕρηται ἐν τῷ προοιμί-
ῳ τῆς παρούσης βίβλου Δαβὶδ καὶ ὁ ψαλμὸς
τῆς ᾠδῆς ἐπιγραφόμενος τὸ ἄμαχον:~ I
ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑ-
ψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ
αὐλισθήσεται: χρώμενος ὡς ὅπλῳ
καὶ μάλιστα τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἀπὸ τοῦ ὑψίστου.
τοῦτ' ἔστιν ὁ μὴ διάγων ἔξω ταύτης ὅσον ἐπὶ τῷ θάρ-
ρει ἐπὶ ταύτῃ μόνῃ· οὗτος ἐν τῇ σκέπῃ διατη-
ρηθήσεται τοῦ θεοῦ, ἤτοι σκεπασθήσεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ.
θεὸς δὲ λέγεται τοῦ οὐρανοῦ ὡς δεσπότης· θεὸς δὲ
τοῦ οὐρανοῦ δηλονότι καὶ τῆς γῆς καὶ πάντων
ἁπλῶς· νοεῖται δὲ ἡ βοήθεια τοῦ θεοῦ καὶ ὁ νόμος
τῶν θείων ἐντολῶν οὐ δέδωκε τοῖς αὐτοῖς
εἰς βοήθειαν κατὰ τῶν δαιμόνων:~
ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ II
καὶ καταφυγή μου: ἐρεῖ τῷ κυρίῳ
μετὰ παρρησίας ὅτι ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ

ς

90

καταφυγή μου σὺ μόνος· ~
ὁ θεός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν·
Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἄλλων ἐρῶ ὅτι ὁ θεός μου ἐστὶν οὗ-
τος καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν· τοῦ γὰρ ἐστὶ καὶ τὰ πα-
ράδοξα ὁμολογήσας ὅτι ὁ θεὸς αὐτοῦ ἐστίν·
III ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος
θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχ-
ώδους·
αἱ παγίδες τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν θηρε-
υόντων τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· αἱ ἐνέδραι καὶ
οἱ λόχοι· ταῦτα δὲ νοητῶν τῶν θηρευόντων τὰς ψυ-
χὰς αἱ περὶ τὰ φαῦλα συμβουλαί· αἱ ἐπι-
θυμίαι καὶ ἡ ἀλλ[ο]ίων παθῶν ἐπιβουλαί· τὸ
δὲ ταραχῶδες λόγος ἐπηρεαστικὸς λόγος ἐξ ὑπο-
λοκευόσου μαχομένου τις ἐστὶ συκοφαντι-
κῶν· ταράσσει γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ συκοφαν-
τουμένου· ἀπέστρεψε δὲ τὸν λόγον ὁ προφήτης πρὸς
τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον δηλονότι τὸν κατοικοῦντα
τὰ ἐν τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου· καὶ παραθα-
IV ρρεῖ αὐτόν·
ἐν τοῖς μεταφρέ-
νοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι·
ρο ... σου μεταφορικῶς δὲ ὁ λόγος· ὅταν
πρὸ πολεμίων τινὸς πρὸ αὐτοῦ ἑστὼς σκι-
άζει τοῦτον ἐκ τοῦ ... τοῖς ὄπι-
σθεν αὐτοῦ μέρεσι· μετάφρενα δὲ ὀμβ-
ταξὺ τῶν ὤμων τὰ πρὸς ὀπίσω νῶτα κα-
λοῦσι· μετάφρενα δὲ θεοῦ, ἡ φρουρητικὴ
αὐτοῦ δύναμις· ἡ αὐτὴ δὲ καὶ πτέρυγες
θεοῦ·
καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ
ἐλπιεῖς·
ἐλπίσας αὐτῷ θαρρή-
V σεις ἀνενόσου·
ὅπλῳ κυκλώσει σε
ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ·
ὅπλῳ αὐτοῦ
κυκλώσει σε· λέγεται δὲ ὅτι ἐὰν ἔχῃς ἀλήθειαν
ἐγκαλλωπιζόμενον τοῦ θεοῦ, γὰρ τῶν ... οἰκείων
αὐτοῦ· ὁ γὰρ τὸ ψεῦδος οἰκεῖον τοῦ διαβόλου·
διὸ λογικὸς αὐτῇ τοῦ ἐναντίου ἐστίν· ἐν ὑ-
δὲ καὶ ἄλλως ἀντὶ τοῦ ὅτι ἐν ὅπλῳ κυκλώσει σε τῶ
στρωμάτων κύκλῳ· καὶ φρουρήσει σε ὅχλος· ὅς ἐστιν
ἀλήθεια τοῦ πατρός· ὁ ἑωρακὼς γάρ φησιν ἐμὲ
ἑώρακε τὸν πατέρα· ~
οὐ φοβη-
θήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ·
παρὰ τοῦ σκότους ἐπιθέσεις μόνων· ἀπὸ τῶν ἐξαίφνης· ~
VI ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας·
φανερῶν ὁ μὴ ἀφιέντων γὰρ ἐξαίφνης μαχ-
τὰ αἰσθητά· ἐκδέχεται δαιμόνων τὰ τῶν πα-
θῶν·
ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει
διαπορευομένου·
νοητῶς δὲ διαπορε-
ευθεὶς καὶ ἐπίβουλος ἐμπρησμοῖς·
πορνεία· μοιχεία· δαιμόνων· καὶ ἐπὶ τοιοῦτον· ~
ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου
μεσημβρινοῦ·
συμπτώμα-
μέν ἐστι πᾶν ἀπροσδόκητον συμβαῖνον ἀβο-
ήθητον· δαιμονίου δὲ μεσημβρινόν· οἱ μὲν τὸ
τῆς ἀκηδίας πονηρὸν δαιμόνιον τοῦτο μᾶλλον ἐπι-
τίθεσθαι· ὁ δὲ πᾶν τῶν αἰσχρῶν λογισμῶν· ὅ τι
τὸν ἐπιθυμητικὸν κολακεύει· καὶ γὰρ οὗτοι γὰρ βαρυσόμενοι
τῆς γαστρὸς ἐπανίστανται τοῖς ἀνθρώποις·
VII πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλι-
ὰς καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου, πρὸς
σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ·
κλίτος ἐστὶ τὸ μέ-
ρος ἁπλῶς· γνῶναι δὲ τὸ ἀριστερὸν αἰνίττεται· λέ-
γει ὅτι καὶ οἱ κατοικοῦντος σου ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου
ὡς πρὸς τοῦτο πεσεῖται ἐκ μὲν τοῦ ἀριστεροῦ με-
ρους σου, χιλιὰς βελῶν· ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ
μυριάς, σοῦ δὲ οὐχ ἅψεται· κατὰ δὲ ὑψηλοτέραν
θεωρίαν, φησὶν ὁ λόγος ὅτι τὰ δεξιὰ μὲν
πολλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀριστερῶν· πλεῖον δὲ ἐκ δε-
ξιῶν· ἀριστερὰ μὲν ὁ τὰ φανε-
ρὰ πάθη ἐστὶ τοξεύοντα· δεξιὰ δὲ ὅταν
ἐπικεκρυμμένα· ὅθεν γὰρ ὁ ἐχθρὸς ὅτι πο-
λλοὶ γυμνὴν τὴν ἐμπάθειαν συμβουλὴν οὐ παρα-
δέχονται· ἀρετῆς μὲν ἀποχρησάμενος τῇ εὐπρεπείᾳ δὲ
πονηρόν· ~
VIII πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς
σου κατανοήσεις καὶ ἀνταπόδοσιν
ἁμαρτωλῶν ὄψει·
ὡς τοῖς νοεροῖς
ὀφθαλμοῖς σου θεάσαι μαθήσῃ τοῦτο ὅτι
ἀληθές ἐστι· καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν ἴδῃς· ~
IX ὅτι σύ κύριε ἡ ἐλπίς μου·
κοινωνῶς τὰς ῥηθείσας ἐπαγγελίας ὁ μέλλων κα-
τοικεῖν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου ἀναβοᾷ ὑφή-
δονος λέγων σύ κύριε ὑπάρχεις ἡ ἐλπίς μου·
εἶτα ἀντιφθέγγεται αὐτῷ ὁ προφήτης λέγων·
X τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου οὐ προ-
σελεύσεται πρὸς σὲ κακά·
ὁ τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν· καὶ ἔρρω-
σθαι ἀναγκαῖον· εἰ δὲ παλαιοῖς πολλὰ κατὰ ἀποφα-
τοῦ γὰρ ἔχοντος καταφυγὴν τὸν θεόν, οὐχ ἅπτεται
πειρασμόν· καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ διάβολος θεοῦ
ὢν πρὸς τὸν θεὸν περὶ τοῦ Ἰώβ· οὐ σὺ περιέφρα-
ξας αὐτοῦ τὰ ἔσωθεν καὶ τὰ ἔξωθεν· ὅπερ δὲ παρα-
χωρεῖ ὁ θεὸς τοῦτο ἅπτεται αὐτοῦ· κακὰ δὲ λέ-
γει τοὺς πειρασμοὺς τοὺς κινδύνους· ~

καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου:

Ἀλλ' οὐδὲ τῷ οἴκῳ σου πλησιάσει συμφορά τις, ἢ προσθετέον τὸ ἐστί. ἄλλως δὲ μάστιξ μὲν ἂν εἴη ἡ νόσος, σκήνωμα δὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. τὸ δὲ γλαφυρὸν ὅτι περὶ μὲν αὐτὸν τοῦ ἀνθρώπου τὰ τοιαῦτα κακά, ἤγουν ἡ μάστιξ ἀμύνεται ἤγουν ὅσα καὶ μέχρι σοῦ· τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν μάστιγες, πολλαὶ γάρ φησιν αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ:

XI ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου:

Οἷον τοῦτον ἐν τῷ λέγειν ἔφη τῷ μῶ· παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ῥύσεται αὐτούς. καὶ ὁ Ἀβραὰμ δὲ τῷ οἰκέτῃ παραθαρρύνων ἔφη· ὁ θεὸς δὲ ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ πρὸ προσώπου σου. καὶ ὁ Ἰακὼβ δὲ ἔφη· ὁ ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν. ἐξ ὧν μανθάνομεν ὅτι ἀγγέλων φρουρᾷ τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτὸν ὁ θεός. ὁδοὺς δὲ λέγει τὰς πράξεις, περὶ ὧν δὲ τόπου:

XII ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου:

Ἄρσεις ἀλλ' ὧν ἀφρουρητικῶς δηλοῖ ὥσπερ αὐτῶν. ἀροῦσι δὲ ἀντὶ βαστάσουσιν ἐν ταῖς ἰδίαις χερσίν, ὡς μὴ λίθῳ προσκρούσῃ τὸν πόδα σου. κατ' ἄλλον δὲ λόγον, ἂν εἴη λίθος μὲν πᾶσα ἁμαρτία καὶ πᾶν ἐμπόδιον· πούς δὲ ἡ πολιτεία δι' ἧς πορευόμεθα τὸν βίον:

XIII ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ· καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα:

Ὑπὸ τοῦ θεοῦ σου οὔτε ἰοβόλου θηρίου οὔτε σαρκοβόρου· καὶ τοῦτο γὰρ πολλοῖς τῶν ἁγίων ἐξέβη, καθὼς αἱ ἱστορίαι διδάσκουσιν. ἀναγωγικῶς δὲ διὰ τούτων ἐπιβάσεις καὶ καταπατήσεις τῶν ἰοβόλων καὶ λίαν σαρκοβόρων θηρίων τῶν ἐπιφερόντων πᾶσαν πονηρίαν καὶ βλάβην. νοητῶς νοηθήσονται· ἀσπὶς μὲν ἡ διαβολή· καὶ αὕτη γὰρ ἰοβόλος ἀποπτύουσα τοῖς ὠσὶ τῶν ἀκουόντων. βασιλίσκος δὲ ὁ βάσκανος· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔχει τὴν λύμην, οὕτω καὶ αὐτὸς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν λυμαίνεται. λέων δὲ ἡ ὀργή· δράκων δὲ ὁ θυμός, διὰ τὸ θερμὸν καὶ ὀξὺ καὶ δραστήριον. ἃ πάντα καταπατήσεις ὁ δίκαιος καὶ ὑφ' ὧν οὐδὲν ὅλως βλαβήσεται. λέγεται καὶ ὁ δαίμων ἀσπὶς καὶ βασιλίσκος καὶ λέων καὶ δράκων, ὡς τὰ δηλήματα τούτων φέρων ἐν ἑαυτῷ:~

ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε καὶ ῥύσομαι αὐτόν: XIV

Τὰ μὲν ἐκ μικροῦ ἀπιστεῖν ἐπιτηδείως καταπατήσειν ταχέως πάντα τὰ θηρία καὶ μηδὲν ἐκεῖθεν βλαβήσεσθαι· φησὶ τὴν αἰτίαν βεβαιοῦντα τὰ εἰρημένα καὶ διδάσκοντα· ὅτι ὅλος ἐξ αὐτοῦ ἐλπίδος ἧκται πρὸς ἐμὲ μόνον ἤλπισεν ὁ τοιοῦτος. καὶ λοιπὸν ῥύσομαι αὐτὸν ἐκ πάντων κινδύνων:~

σκεπάσω αὐτὸν ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου:

Ὑπερασπιῶ τὸ ὄνομά μου· τὴν ἀφθαρσίαν οὐδεὶς τῶν ἀπάντων ἐννοῆσαι δύναται, γινώσκει δὲ τὸ ὅτι ἐστὶ θεός· ὁ γὰρ ἀπλῶς γινώσκων ὅτι οὗτος ἐστὶ θεὸς ἀξίως αὐτῷ προσφέρεται:~

XV κεκράξεται πρός με καὶ ἐπακούσομαι αὐτοῦ:

Ἰστέον ὅτι οὐδὲν ζητήσει ἀνάξιον θεοῦ καὶ ἐπακούσεται:

μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει:

Ἐν παντὶ πειρασμῷ, ὡς μετὰ τῶν τριῶν παίδων, ὡς μετὰ τῶν μαρτύρων ὕστερον:

ἐξελοῦμαι αὐτόν:

Κατὰ ἀναγκαίως ζητεῖν λέγει τὴν ἐξήτησιν τοῦ, καὶ οὐ καθόλου διὰ τοῦ καιροῦ ἐγκαταλείπει αὐτόν· καὶ τοῦ, ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ:

καὶ δοξάσω αὐτόν:

Οὐ μόνον ἐξελοῦμαι, ἀλλὰ καὶ περιφανῆ ποιήσω διὰ τὰς εἰς ἐμὲ θλίψεις:

XVI μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν:

Ἤγουν ὅπερ ζητεῖ· ἡ μακρότης ἡμερῶν λέγει τὴν αἰώνιον ζωήν· διότι μὴ ἔστιν ἐκεῖ ἡμέρα ἐκ μακρότητος ἡμερῶν ὀνομάζομεν. διὰ τὸ ἀκατάλυτον ἔχει τὸ ἄδυτον· ἀφορᾷ δὲ ἡ τοῦ ἐμπλήσω τάξις:~

καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου:

Τὸν παρ' ἐμοῦ σωτῆρα, ὃ πρὸ ὀλίγου ἀμοιβὴν σώζειν τοὺς εἰς ἐμὲ ἐλπίζοντας:

ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου: 91

Τί μὲν ἐστὶ ψαλμὸς ᾠδῆς προσγραφὴ ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς παρούσης βίβλου εἴρηται. ὁ ψαλμὸς οὗτος ἀνώνυμός ἐστιν, οὐκ ἀνεπίγραφος δὲ· ὄνομα μὲν γὰρ οὔτε τοῦ Δαβὶδ οὔτε τινὸς τῶν ἀρχωδῶν ἐμφέρει· διὸ παρ' αὐτῶν

κοινὴ τὸ μέλος ᾄδεται· ἐπιγέγραπται δὲ ὡς εἴρηται ἡμέ-
ραν τοῦ σαββάτου· ὡς μέν τινες φασὶν, ὅτι τῷ
σαββάτῳ μόνῳ τούτῳ ἀπεκλήρωσεν ὁ δαβὶδ χα-
ριστήριον θεοῦ· καὶ τὴν υἱῶν [illegible] οἰκεί-
ων [illegible] ζωοποιοῦντος, ἤχθη αὐτοῦ· ὡς δὲ ἄλλοι
οἱ θεωρήσαντες ὑψηλότερον· διὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μέλ-
λοντος αἰῶνος οὗ τοσοῦτον σαββατισμὸς ἀφορᾷ· καὶ
τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβάνει· λέγεται δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τῇ
μωρίᾳ· καὶ ἀπὸ [illegible] καὶ τιμῆς· ὥσπερ γὰρ τὸ
σάββατον καὶ ἀνάπαυσις ἑρμηνεύεται μὲν ἀργί-
α δὲ πάντων ἔργων βιωτικῶν· οὕτως ἡ ἡμέρα ἐκεί-
νη ἀνάπαυσις οὖσα τοῦ παρόντος βίου πα-
[illegible] ἐλευθέρων φορτίων [illegible]· ἡ σαββα-
τὸν ὄνομα ζ(ει):

I. ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ:
ἤτοι ἀγαθὸν τὸ εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ:
καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε:
ἀγαθὸν σοι χαριστεῖν, [illegible] οὕτως ἑρμηνεύει·
ὅτι ἀγαθὸν τὸ ἐξαγορεύειν πρῶτον τῷ θεῷ τὰς
ἁμαρτίας καὶ τότε ψάλλειν αὐτῷ· ἵνα καθαρὰ γένηται
ἡ ψαλμῳδία· ἢ πῶς ἁπλῶς ὅτι ἀγαθὸν
τόδε· καὶ τόδε· ἃ τῷ ἀφορίζει τῷ ἀγαθῷ τοῦ
πράγματος καιρούς· καὶ φησὶν ὅτι ἀγαθόν ἐ-
στιν· ὥστε ἀναγγέλλειν ὥσπερ ἀναλογίζεσθαι
καὶ ἐκφωνεῖν· τὸ πρωῒ μὲν ἀρχομένης τῆς ἡ-
μέρας τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ· ὅτι ἐλεήσας ἡμᾶς
οὐ σφαγμῷ κατέχωσεν· οὐ πυρὶ κατέκαυ-
σεν· οὐ ὕδασι κατεβάπτισεν· οὐ θηρίοις·
οὐ πολεμίοις· οὐ φονεῦσιν ἄλλοις παραδο-
θῆναι συνεχώρησεν· ἀλλὰ καὶ τὰ ὅμοια
τούτοις ὡς ἐπίπαν ἐννοῶ καὶ πεφοίτηκα
γίνεσθαι· καὶ τὸ μέγιστον οὐκ ἐπιβουλευ-
θῆναι παρὰ δαιμόνων ἀφανῶν· κατὰ δὲ νύκτα
δὲ ὁμοίως ἀναγγέλλειν τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ· ἀλήθειαν δὲ τοῦ
θεοῦ νόησον ἐνταῦθα τὸ ἀψευδὲς αὐτοῦ·
[illegible] ἀναγγέλλουσιν κατὰ τὸν νυκτερινὸν
καιρὸν, ὅτε μᾶλλον τῶν ἡδονῶν σαρκὸς
[illegible] βουλεύμενοι ὅσοι τελείως μὴ ὑπο-
μιμνήσκονται ἑαυτοῖς τὸ οὐ λανθάνομεν
αὐτὸν, ἅτινα καὶ πράξομεν· ἢ μηχανησόμεθα·
διὸ ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι διὰ τῆς πρωΐας
ὅλην τὴν ἡμέραν ἐνέφηνεν ὡς ἀπὸ μέ-
III. ρους τὸ πᾶν: ἐν δεκαχόρδῳ ψαλ-
τηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ:
ἤτοι [illegible] ἐξήγησιν τοῦ γ στίχου τοῦ λβ

[illegible] σφόδρα τῶν παρόντων συναδούσας:~
IV. ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήμα-
τί σου καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
σου ἀγαλλιάσομαι: ποίημα μὲν
[illegible] πτίνεσα καθολικῶς, τὴν αἰσθητὴν κτί-
σιν· ἔργα δὲ χειρῶν τὰ κατὰ μέρος αὐτῆς
[illegible] κτίσεως ὧν ὁρῶν τὸ μέγεθος· τὸ
κάλλος· τὴν ποικιλίαν· τὴν εὐαρμοστίαν, τὴν χρη-
σιμότητα· καὶ τὰ τοιοῦτον· καὶ ἰδίᾳ εὐφραινό-
μαι· καὶ ἐπαγαλλιάσομαι· ἄλλοι δὲ ποίημα καὶ
ἔργα χειρῶν, τὴν πλαστίαν μὲν νοήματος ἐκάλεσε·
V. ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε:
ὅσως καὶ ἐπίπασιν καθ' αἰ ἀφήσι μεγάλα
καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου· οὐ μόνον ὅ-
σα ἐν τῇ προρρηθείσῃ κτίσει, ἀλλὰ καὶ ὅσα
ἐν προνοίαις· καὶ οἰκονομίαις· καὶ τερα-
τουργίαις· καὶ τοιούτοις περὶ δὲ ἔργων ἀρετὴ πλα-
τύτερον ἐν τῷ πε΄ ψαλμῷ:·
σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογι-
σμοί σου: οἱ ἐβαθύνθησαν ἀντὶ
βαθεῖς· καὶ ἀνέφικτοι ἐφάνησαν· διαλογι-
σμοὺς δὲ λέγει τὰς βουλὰς· τούτοις ὅμοι-
α· καὶ παῦλος εἴρηκεν ὦ βάθος πλού-
του καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξε-
ρεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ· καὶ ἀνεξιχνία-
στοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ:~
VI. ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται:
ἄφρονα νῦν καλεῖ τὸν μὴ τὴν θείαν φρόνησιν
ἔχοντα· καὶ εἰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐκτήσατο τὴν
ἐκ τῆς θύραθεν σοφίας· ὁ γὰρ τοιοῦτος φησὶν
οὐ γνώσεται ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα σου καὶ ὅτι βα-
θεῖς οἱ διαλογισμοί σου· ἀλλ' ἑαυτῷ θαρρή-
σας καταλαβεῖν πειράσεται καὶ διὰ τοῦτο
καταπεσεῖται: καὶ ἀσύνετος οὐ συ-
νήσει ταῦτα: ὁ αὐτὸ καινὸν ἐ-
διπλασίασε νόημα:~
VII. ἐν τῷ ἀνατεῖλαι τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὡς
χόρτον καὶ διέκυψαν πάντες
οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν: ἐρ(?) τοῦ
ὁ καὶ σύνδεσμος ἐνταῦθα· διέκυψαν
δὲ ἀντὶ κατέκαμψαν ἐταπεινώθησαν.
ὁ δὲ νοῦς ἐστι τοιοῦτος· ὅτι ἀνατείλαντες οἱ
ἁμαρτωλοὶ δίκην χόρτου· τουτέστιν αὐξη-
θέντες πρὸς καιρὸν οὐ μέχρι πολλοῦ
διέμειναν ἀλλὰ διέκυψαν· [illegible]

153
127

9

14

αὐτοὺς δὲ λέγει καὶ ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν:-
8 ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος:- [illegible]
δὲ τῆς εὐημερίας ἐξέπεσον ἵνα κολασ-
θῶσι διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα· ἐξολοθρευθήσον-
ται γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀτελευτήτου αἰῶνος· καὶ ἀπολαύσουσι
τῆς ἀπαραιτήτου κολάσεως· ὅθεν ὁ διδάσκαλος θαυ-
μάζων λέγει ποίαν ἐνταῦθα τῆς εὐδαι-
μονίας ἔκπτωσιν, ἀρραβῶνα τῆς ἐκεῖ τι-
μωρίας ἐκομίσαντο· ἐνταῦθα οὖν ἀσεβεῖς
[illegible] τῆς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος· ὡς ἐν προοιμί-
ῳ τοῦ ψαλμοῦ προειρήκαμεν:-
σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε:
ὁ γὰρ ἀνέφικτος ἀεὶ καὶ ἀνεξερεύνητος κύριος:-
IX ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε ὅτι ἰδοὺ
οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται:-
ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ οὐ μόνον οἱ ἄπιστοι μέν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἁ-
μαρτωλοί· ὡς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τῷ διαβό-
λῳ πειθομένων· ἀπολοῦνται δὲ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶ-
νι ζωῆς:- καὶ διασκορπισθήσονται
πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν:
διασκορπισθήσονται εἰς τὰς διαφόρους κο-
X λάσεις:- καὶ ὑψωθήσεται ὡς μο-
νοκέρωτος τὸ κέρας μου:
[illegible] ἐκάλεσεν· ὡς ἐ-
ξ αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναβλαστήσαντα, περὶ
οὗ [illegible] ἐν [illegible] ψαλμῷ· ἔνθα τό,
καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέ-
ρας αὐτοῦ· ὑψωθήσεται δ' ἀντὶ, μεγαλυνθήσεται
ἐν τῷ καιρῷ [illegible] τῆς μελλούσης κρίσεως
πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ταπεινωθέντων· ὑψωθή-
σεται δὲ ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας, τουτέστιν
ἐπὶ πολύ: καὶ τὸ γῆράς μου ἐν
ἐλαίῳ πίονι: [illegible]
λαρότητα ἐνέφηνε τοῦ [illegible] γὰρ φησὶ πρό-
σωπον ἐν ἐλαίῳ· λέγει δὲ ὅτι ἐπεὶ ἔσται μου ὑψωθήσε-
ται τὸ κέρας μου, λοιπὸν τὸ γῆράς μου ἔ-
ν ἱλαρότητι πίονι· ἤγουν, πολλὴ ἔσται· τό τε
[illegible] καὶ ἀνάπαυσις αὐτὸ [illegible]
τοῦ μέλλοντος ἢ ἐπὶ τοῦ παρηγορούμενος:-
XI καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς
ἐχθροῖς μου: μετὰ τοῦ ἐπεῖδεν νέ-
ον [illegible]· ἐκδέδωκασι σύμμαχος καὶ θεο-
δοτίων· οἱ δὲ ἑβδομήκοντα ὡς γεγενημέ-
να τὰ ἐσόμενα ἡρμήνευσαν· ἐχθροὺς δέ φησι τοὺς

δαίμονας· καὶ τοὺς ἀπίστους ἐν οἷς ἐπόπ-
τευ τὴν ἐκδίκησιν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ:-
καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πο-
νηρευομένοις ἀκούσεται τὸ οὖς μου:
ἀντὶ τοῦ [illegible]· ἀκούσεται γὰρ τὴν
κατ' αὐτῶν ἀπόφασιν τοῦ δεσπότου· τοὺς αὐτοὺς
δὲ λέγει ἐπανισταμένους καὶ πονηρευομένους
ὡς δαίμονας:- δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀν- XII
θήσει: ἀνωτέρω εἶπε περὶ τῶν ἁμαρτωλῶν· ὅτι
ὡς χόρτος ἀνθοῦσι· νῦν λέγει περὶ τοῦ δι-
καίου ὅτι ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· τοῦ φοίνικος
δὲ οὐ τὸ ἄνθος ἀποπίπτει· ἀλλ' ὡς καρπὸς
προκόπτει γλυκύς· οὐ τὸ ὁ θαλλὸς μαραί-
νεται, ἀειθαλὴς γάρ ἐστι:-
ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πλη-
θυνθήσεται:- ἐπληθύνθη μὲν γὰρ
ἐστὶν ἡ κέδρος ταῖς κόμαις· ἔχει δὲ καὶ ἄλλας
ὁμοιότητας ὁ δίκαιος· πρὸς μὲν τὸν φοίνικα· τὸ μι-
κρὸν μὲν αὐτοῦ μέρος ἐμπεπῆχθαι τῇ γῇ·
τὸ πᾶν δὲ ὑπὲρ τὴν γῆν ἀνέχειν· καὶ τὸ τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τετάχθαι πρὸς οὐρανόν· καὶ τὸ τὸν
καρπὸν αὐτοῦ ἀνάλωτον εἶναι θηρίοις διὰ
[illegible] καὶ [illegible]· καὶ τὸ τοῦ
πολλοῦ χρόνου δεῖσθαι πρὸς τὴν αὔξησιν· πρὸς
δὲ τὴν κέδρον τὸ εὐῶδες καὶ ἄσηπτον
καὶ πολύκαρπον· καὶ καθάρσιον· εὐωδίας
γὰρ τῆς ἀπὸ τῶν ἀρετῶν ἐμπέπλησται καὶ
ἄφθορος ἐστὶ καὶ ἀφθαρσίας ἐκ πάσης κηλῖδος
καὶ πολλούς τε γεννᾷ τῷ πνεύματι· καὶ πολλοὺς συνε-
χρηματίζει:- πεφυτευμένοι ἐν XIII
τῷ οἴκῳ κυρίου· ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ θεοῦ
ἡμῶν ἐξανθήσουσιν: πεφυτευ-
μένοι οἱ δίκαιοι ἐν τῇ κάτω ἐκκλησίᾳ· ἐν ᾗ
οἰκεῖ ἡ τοῦ κυρίου χάρις· καὶ ἐρριζωμένοι ἐν τῇ
πίστει ἐξανθήσουσιν ἐν ταῖς ἄνω σκηναῖς
καὶ αὐλαῖς· ἤτοι, φανήσονται κεκοσ-
μημένοι τοῖς ἄνθεσι τῶν ἀρετῶν· νοεῖται
δὲ καὶ ἄλλως· οἶκος μὲν κυρίου, ἡ γνῶσις
τῶν θείων γραφῶν ἐν ᾗ εὑρίσκομεν τὸν κύριον·
αὐλαὶ δὲ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ:-
ἔτι πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίο- XIV
νι: ἤγουν γῆρας τὸ βαθύτατον· οἱ τοι-
οῦτοι φησὶ καὶ ἄγαν γηράσαντες, οὐ κα-
ταργήσουσι τῆς προκοπῆς ἀρετῆς· ἀλλ' ἔτι
μᾶλλον πληθυνθήσονται ταῖς ἀρεταῖς:-

καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται

αἱ λοιπὸν εὐπαθοῦντες ἔσονται ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· τουτέστι τρυφῶντες τεθαλλιωμένοι:~

XV τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεός μου καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ:~

Ὥσπερ χαίροντας ἀναγγέλλειν ἀλλήλοις· ὅτι δίκαιος ὁ κύριος ἀντὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ πημάτων ἀναπαύσειν τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρέχων· πρὸς δὲ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ ἀνταποδόσει κατὰ πολλαπλασίας μισθὸς ἐστὶ τοῦ δικαίου:~

Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμὸς οὗτος· πλὴν τινὲς αὐτὸν ἐπιγράφουσι φέρουσιν ἐπιγραφὴν ὡς ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως τῶν ό' οὕτως ἔχουσαν·

92 εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου· ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ· καὶ ἐξηγήσαντο τινὲς ὅτι ἡμέραν μὲν σαββάτου ἐν τῷ προλαβόντι ψαλμῷ νενοήκαμεν τὴν τῆς παγκοσμίου ἀναστάσεως· ἡ δὲ προοίμιον ἦν τῆς παγκοσμίου· ὅτε κατῳκίσθη ἡ γῆ ὑπὸ τῶν μετὰ πλάνης ἀναγεννηθέντων διὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ βαπτίσματος· ὅμως οὐκ ἔχουσι τὴν ἐπιγραφὴν τὰ ἀκριβέστερα ἀντίγραφα:~

I ὁ κύριος ἐβασίλευσεν·

Ὅσον ἀεὶ μὲν ἐστὶ βασιλεὺς ὡς θεός, οὐκ ἀεὶ δὲ τοῦτο τοῖς ἀγνοοῦσιν ἐγνωρίζετο· πρὶν γὰρ ἠγνόουν αὐτόν· ὕστερον μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ἐπληροφορήθησαν οἱ πιστεύσαντες ὅτι βασιλεύς ἐστιν ὡς θεός· τοῦτο τοίνυν προαναφωνῶν ὁ Δαυίδ, φησὶν ὅτι ἐβασίλευσε· τουτέστι, βασιλεὺς ἐγνωρίσθη· ἢ καὶ ἄλλως· βασιλεὺς ὢν ὡς θεὸς ἐβασίλευσε καὶ ὡς ἄνθρωπος· ἐδόθη μοι γάρ φησι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· καὶ πάντων ἐθνῶν καθέστηκε βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ:·

εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο:~

Τὴν πρέπουσαν αὐτοῦ ὡς θεοῦ δόξαν· καὶ ἐξουσίαν ἐφανέρωσε· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐνεδύσατο· ἢ καὶ ἄλλως· νεκρωθεὶς μὲν σάρκα οὐκ εἶχεν εἶδος· οὐδὲ κάλλος κατὰ τὸν προφήτην· ἀναστὰς δὲ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο:~

ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο:

Ὁμοίως καὶ ἐνταῦθα νοητέον τὸ ἐνεδύσατο· εἶχε μὲν γὰρ ὡς θεὸς ἀεὶ καὶ τὴν θείαν εὐπρέπειαν· καὶ τὴν θείαν δύναμιν κρύπτων· ὕστερον δὲ ἐφανέρωσε ταύτας, ἀπὸ [illegible] ἧς ἐδύσατο· οὐ μὴν ἔξωθεν αὐτὰς περιεβάλετο καὶ τὸ περιεζώσατο δὲ εὐσχήμως νοητέον ἀντὶ τοῦ εὐπρεπῶς· εὐσχήμων γὰρ καὶ εὐπρεπὴς μοῦ ἐστι τὸ ζώννυσθαι:·

II καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην ἥτις οὐ σαλευθήσεται·

Σαλευομένην τῇ ἀπάτῃ ἐστερέωσεν αὐτὴν ἤδη τῇ ἀληθείᾳ ὥστε μὴ σαλευθῆναι λοιπὸν ὑπὸ τῆς πλάνης· ἐπὶ πέτρας γὰρ τῆς πίστεως ἐστερεώθη σαφῶς· νοητέον δὲ ἢ κοινῶς οἰκουμένην τὴν ἐκ καινοῦ· ἢ νοητῶς οἰκουμένην οἱ πιστοί· ὡς οὖν καὶ πιστοὶ παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπόφασιν:~

III ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε·

Ἕτοιμος ἀντὶ τοῦ ἑδραῖος ὡς ἐν τῷ ψαλμῷ παρασημαίνω· ἀπὸ τότε δὲ ἀντὶ ἀπαρχῆς· τὸ δὲ ἀπαρχῆς νῦν ἐπὶ θεοῦ φύσεως· οὐ κατ' ἀρχὴν ἀνάγκη χρονικήν· ἀλλὰ τὴν ὑπεραιώνιον ἐστὶν ἐμφαντικὸν παλαιότητος· τοιοῦτον δὲ ἐστὶν ἐπὶ θεοῦ· καὶ τὸ ἀπ' αἰῶνος· λέγει δὲ νῦν ὁ Δαυίδ ὅτι εἰ καὶ δούλου μορφὴν ἐνεδύθη, ἀλλ' ὅμως ἑδραῖος ὁ θρόνος τῆς βασιλείας σου ἀπαρχῆς· καὶ οὐδέποτε αὐτοῦ ἐξέπεσε:~

ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ·

Ἑδραία δέ σοι ἀπαρχῆς ἡ βασιλεία· διότι καὶ σὺ ἀπ' αἰῶνος εἶ· τουτέστιν ὁμοίως ἀπαρχῆς ὡς εἴρηται:·

IV ἐπῆραν οἱ ποταμοί κύριε· ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν·

Ποταμοὺς καλεῖ τοὺς ἀποστόλους ὡς ἀρδεύοντας τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τοῖς πνευματικοῖς νάμασι τοῦ εὐαγγελίου· λέγει δὲ ὅτι ἐπῆραν τὰς φωνὰς αὐτῶν, τουτέστι διαρρήδην καὶ φανερῶς καὶ ἀνεπαισχύντως ἐκήρυξαν· εἴρηται δὲ ἡ μὲν πολλάκις δηλῶν ἤδη γεγενημένα προαγορεύει τὰ μέλλοντα· ὁ δὲ πλεονασμὸς τοῦ ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ ἐμφαντικὸς ἐστὶ χαρᾶς:·

V ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν·

Οἱ μετέωροι ποταμοὶ λέγουσι τὰς χαραχθείσας καὶ [illegible] θείσας ὑπὸ τῶν ὁδοιπόρων· ἐπιτρίψεις γάρ εἰσιν αὐτόματοι ἃς χαράττουσιν οἱ ποταμοὶ ἐπὶ τῷ ῥεῖν τὴν ἐν τῷ φέρεσθαι· φησὶ δὲ ὅτι οἱ μετέωροι διδάσκαλοι τοῖς ὁδοῖς τοῖς διδασκάλοις αὐτῶν ἀκολούθως χρήσονται:·

VI ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν· θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης·

Ὕδατα πολλὰ νοοῦνται τὰ κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν

τέλους ἦν βαπτίσματα τῶν πιστῶν· φωναὶ δὲ τῶν ὑδάτων πολλῶν, τουτέστι γίνονται ἐπαίνοις ἐπὶ κηρύξεις τῆς ἀληθείας ἐξ ἰάσεως καὶ τῆς ἄνωθεν χάριτος· θαυμαστὸς δὲ πᾶσιν ἐγένετο αὐτὸς τὸ πανταχοῦ τῆς γῆς βαπτίσματος ὥσπερ ὁ ... προσφυῆ· πληθυνθέντων γὰρ τῶν χριστιανῶν ἐν γῇ δὲ τῆς δυνάμεως. μετεωρισμοὶ αὐτῆς, τὰ ἀποτελούμενα κύματα ἐκ τῆς καταδύσεως τοῦ βαπτιζομένου· τοιούτοις τοίνυν τοῖς μετεωρισμοῖς θαυμαστοῖς ἀποφαίνει πρὸς σύγκρισιν τῶν μετεωρισμῶν τῆς αἰσθητῆς θαλάσσης· ἐκεῖνα μὲν γὰρ τὰ κύματα φανερὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀφανῆ δὲ τοῖς δαίμοσι· ταῦτα δὲ τοὐναντίον φανερὰ μὲν τοῖς δαίμοσιν, ἀφανῆ δὲ τοῖς ἀνθρώποις· καὶ ἐκεῖνα μὲν ἀπολλύουσι τοὺς ἐμπλέοντας· ταῦτα δὲ σώζει· γεγόνασι δὲ θαυμαστοὶ ἀπὸ τῆς δηλωθείσης ἐπὶ γῆς ὄψεως, καὶ τῆς ἐκεῖθεν τελευτῆς·

Θαυμαστὸς δὲ μᾶλλον τὰ ἐν ὑψηλοῖς τοῦ παντὸς καὶ μεγάλοις πράγμασιν ὁ θεός· ὁ τοιαῦτα ποιῶν θαυμάσια, ἢ καὶ ἄλλως συντάξεις ὅτι θαυμαστὸς μᾶλλον ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν·

VII

Αἱ περὶ σοῦ μαρτυρίαι σφόδρα ἐπιστώθησαν· τοῦ τε ἐστιν ἀληθεῖς λέγει δὲ τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν ὅσας περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ χριστοῦ καὶ τῆς ἐνσάρκου πολιτείας αὐτοῦ διαφόρως ἐξεφώνησαν·

Οἶκος θεοῦ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία· ταύτῃ πρέπων ὡς πολλάκις εἴρηται· τουτέστι φησὶ τῷ οἴκῳ πρέπει ἁγιασμὸς· ἤτοι ἐστὶ δὲ ναὸς ἅγιος· ὡς οἱ καὶ ναὸς ἅγιος· ἔστι δὲ τοῦτο ἁγνεία εὐπολιτευομένων τοῖς ἐν αὐτῷ· καὶ καθαρὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ· πρέπει δὲ αὐτῷ τὸ τοιοῦτον ἁγιασμὸς ἀεί· λέγεται δὲ οἶκος θεοῦ· καὶ ναὸς θεοῦ καὶ ἅγιον αὐτοῦ· καὶ πάσης πίστεως ὡς ὁμοίως πρέπει ἁγιασμὸς εἰς μακρότητα ἡμερῶν·

Ἄνεπίγραφος καὶ οὗτος παρ' Ἑβραίοις· τὸ δὲ τετράδι σαββάτου προστεθῆναι τινὲς εὗρον. ἐπειδὴ ἐν τῇ τετράδι ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἔμελλον ἤδη σταυροῦν· ἄρα ἐνταῦθα ἡ ἑβδομὰς ἐκλήθη σαββατισμός· τοῦ ... παρὸν καὶ μοῦ παραμυθίαν ὁ δαυίδ τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἐν σάββασι ὑποτάσσεσθαι ἔχουσιν·

θεὸς ἐκδικήσεων κύριος·

Θεὸς ἐκδικήσεων αὐτὸς θεὸς· ἐκδικητής· τουτέστιν ζωοδότης μακρόθυμος λέγεται· καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν· καὶ θεὸς οἰκτιρμῶν· καὶ θεὸς παρακλήσεως· καὶ θεὸς εἰρήνης· καὶ τὰ τοιαῦτα· λέγει τοίνυν ὁ ποιῶν θεὸς ἐκδικήσεως, ὁ θεὸς ἐκδικητής ἐστιν ὁ κύριος·

Ἐπαρρησιάσατο αὐτὸν ἐφανέρωσεν τὴν ἑαυτοῦ δικαιοκρισίαν· καὶ μακροθυμῶν ἄχρι τοῦ παρόντος νῦν ἐχρῆν τὴν ἐκδίκησιν·

Ἀγανακτῶν ὁ ψαλμῳδὸς διὰ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ συνορῶν καὶ ὑψοῦν, ἀπορῶν κρίνων καὶ ἀποφαινόμενος· καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ τῶν πονηρῶν, φανηθι· καὶ γνωρισθήτω πᾶσιν· ἵνα ἀνταποδοθῇ ἡ ὀργή σου ἐν τοῖς ὑπερηφάνοις·

Ὑπερηφάνους λέγει τοὺς δυνάστας ὡς καταφρονοῦντας τῶν πενήτων·

Τοὺς αὐτοὺς ὁμοίως καὶ ἁμαρτωλοὺς ὡς ἀθέως ἁμαρτάνοντας· ἐν ὑπερηφανίᾳ τῶν πτωχῶν διὰ καταφρόνησιν τοῦ νόμου αὐτοῦ· καὶ ὡς αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ἐν τῷ ἀδίκῳ καὶ αὐτὸν τὰ αὐτὰ προηγορεύσας καὶ ἐν θαυμῷ· ἐθεὸς τοῖς ποιοῦσι καυχᾶσθαι ἐπὶ τῇ δυναστείᾳ αὐτῶν· ἢ δὲ ἀναδεικνύει πλωσίους τοὺς ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε· ἐμφαντικὴ ἐστὶ ζήλου ὡς ἂν ἡ τοῦ λαλήσουσιν· ἐπὶ τοῦ ἐφεξῆς· οὐκ ἀγνοῶν δὲ ὁ λέγων τὸν προσκαιρον τῆς τῶν ἀδίκων εὐημερίας· ἀλλὰ σχετλιάζων ἐπὶ τῇ μακροθυμίᾳ τοῦ θεοῦ·

Ἐπὶ μὲν τοῦ φθέγξονται λαλήσουσιν ἀποφαίνεσθαι· τὸ ἕως πότε· ἐπὶ δὲ τοῦ λαλήσουσιν τοῦ ἐν τῷ β' στίχῳ τὸ ἀδικίαν· τὸ δὲ λαλήσουσιν ταυτοῦ ἐκ παραλλήλου τὸ φθέγξονται·

Προσφυῆ ὁ πρότερος παλαιὸς μὲν λαὸς· καὶ παλαιὰ κληρονομία οἱ ἰουδαῖοι· νέος δὲ ὁ ἐξ ἐθνῶν·

Ταῦτα καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν ἰουδαίων ἐποίουν διὰ πλεονεξίαν· καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων· ἀποκτείνουσι καὶ φονεύουσι, οὐ μόνον

ὁ ξίφος καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν
ἁρμόζουν· καὶ ὁ πατὴρ ὀρφανῶν αὐτοὺς ἀπέκτεινον·
καὶ ὁ καὶ μακαριζόμενος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· προσή-
λυτος δὲ παρὰ μὲν ἰουδαίοις ὁ ἐξ ἐθνῶν ἰουδαΐσ-
ας· παρὰ δὲ ἡμῖν ὁ παροικῶν : ~

καὶ εἶπαν οὐκ ὄψεται κ̅ς̅· οὐδὲ συνήσει ὁ θ̅ς̅ τοῦ ἰακώβ·

ταῦτα καὶ μὴ τῇ γλώσσῃ πολλάκις, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ λέγουσιν οἱ παράνομοι· οὐ γὰρ ἂν τοιαῦτα ἐτόλμων, ἃ μὴ τοιαῦτα τοῖς λογισμοῖς ὑπέγραφον ζῶντος δὲ ἂν ἀνθρώπου καὶ γνώσεως·

[illegible]

τῇ γνώσει τὰ ἀπὸ γνωρισμα· καί ποτε καὶ αὐτοῖς φρονεῖν : ~

[illegible]

ὁρᾷ, καὶ πῶς ἂν εἴη ὁ ἀναίσθητος ὁ τοῦ ποιητὴς τῶν αἰσθήσεων· αἱ γὰρ ἐκ τούτων δίδακτοι οὐ τῶν ὁ μὴ ὀργάνων ἐργαστήρων·

[illegible]

παιδεύων ἔθνη διὰ τῶν πατρῴων νόμων· ὧν τῇ γνώσει αὐτοῖς ἐχαρίσατο· καὶ διὰ τῆς ἀπειρίας αὐτῶν καὶ ἐλέγχων τοὺς ἁμαρτάνοντας· πῶς οὐχὶ καὶ τοὺς οὕτω παρανομοῦντας ἐλέγξει τοὺς ἐστὶ καὶ λαός:~

[illegible]

χαρισάμενος τῆς γνώσεως πῶς οὐχ ἕξει διαλογισμούς:

[illegible]

ἀνθρώπου τοὺς διαλογισμούς ὅτι οὐ καταφρονεῖ τὰ ἀνίατα· γινώσκει μὲν οὖν αὐτοὺς ὅτι εἰσὶ μάταιοι· φησὶν· μακροθυμεῖ δέ· πολλάκις δὲ οἱ ἡγούμενοι τινα· ἢ καὶ διαλογισμοὺς ἐκ ποικιλίας διαλογιζόμενοι· καὶ μὴ ἀποφήνας διδάσκει: ~

μακάριος ἄνθρωπος ὃν ἂν παιδεύσῃς κ̅ε̅·

ὃν ἂν ζημιώσῃς ἐπὶ τῇ παρὰ σοῦ διδασκαλίᾳ : ~

καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν·

ἐπὶ τοῦ φωτὸς καὶ ὑπὸ τοῦ γράμματος· ἢ καὶ ἀπὸ φοβερῶν· πάντα γὰρ οὗτοι ζῶντες ἔδωκε· καὶ σοφοί: ~

τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν·

ὅπως πρᾶον αὐτὸν γενέσθαι· καὶ ἀνεξίκακον ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πειρασμῶν καὶ θλίβοντα

μὴ δὲ ἀγανακτοῦντα πρὸς τοὺς πόνους· ἀλλ' ἐκτὸς ὑπομονῆς γινώσκοντα· ὅτι καὶ οἱ παρόντες ἐπισυμφέρουσι παθήματα· καὶ ὅτι καὶ θεοῦ δῶρον ἀξία ἡ ὑπομονή· ~

[illegible]

ὡς εὐτρεπισθῇ τοῖς παρανόμοις κίνδυνος· ἕως ἂν ἐμπέσωσιν· τότε γὰρ καὶ ἡ ἐξ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτόν:

ὅτι οὐκ ἀπώσεται κ̅ς̅ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει·

εἰ καὶ πρὸς καιρὸν παραχωρῶν τὰς πάσχειν· καὶ κακοῦσθαι· καὶ τοῦτο ποιήσας μέχρι ζωῆς τελείας· νῦν μὲν παραχωρῶν τοῖς πονηροῖς ἐκθλίβειν αὐτόν· νῦν δὲ ἀντιλαμβανόμενος αὐτοῦ· καὶ τοῦτο ποιεῖ καὶ ἐκεῖνο λύσιν τῷ λαῷ· λαὸς δὲ αὐτοῦ καὶ κληρονομία πρὶν ἰουδαῖοι· νῦν δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν εἰσποιηθέντες χριστιανοί, καὶ πολλάκις ἀρηγή:

[illegible]

ὡς ἂν ὁ χ̅ς̅ καὶ ὑποδείξῃ ὁ ζῶν καθαρὸς πάντως τὸ μακροθυμεῖν ἐπὶ τὸ κρίνειν τρέπει· ὅτι καὶ ὁ χ̅ς̅ δικαιοσύνη καλεῖται· φησὶν ὁ ἀπόστολος ἐδόθη μὲν σοφία ἀπὸ θ̅ῦ· δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις ::

[illegible]

ἄλλοι ποτὲ τὸ ἐπὶ ὧν αὐτοῦ πάντες οἱ δίκαιοι παριστάμενοι αὐτῷ κρίνονται τῷ π̅ρ̅ι̅ ἡ τ̅ε̅:

[illegible]

ἰσ βοηθήσας μοι κ̅ε̅ ἐπὶ πονηρευομένων ἐχθρῶν: ~

[illegible]

καὶ αὐτὴν παρὰ φησί· ἐγγοὶ σφοδρῶς τῆς βοηθείας ὀρεγόμενος διὰ σφοδρότητα τῆς πονηρίας τῶν δαιμόνων· τίς φησὶ συμπαραστήσεταί μοι παρατάττομενος κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἢ πάντως ὁ θ̅ς̅ ὁ δὲ ἀφορῶν ἐπικουρίσας μοι:

[illegible]

εἰ γὰρ ἐμὲ οὕτως κ̅ς̅ ἐβοήθησέ μοι κινδυνεύοντι πολλάκις μικροῦ ἂν ἀπέθανον· ἀπὸ τοῦ σώματι ἐνθάδε· ἀπέτυχον τὸν ζῆν· παρῴκησε ἡ ψυχή, τὸ ἐγὼ κινήσω· ᾅδης δὲ λέγοιτ' ἂν ὁ βόθρος τῶν ἁμαρτιῶν : ~

ἔλεγον σεσάλευται ὁ πούς μου τὸ
ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι:

Εἰ ἔλεγον πρὸς τὸν θεὸν σεσάλευται ἡ διάνοιά μου· καὶ ὑποσύρομαι· δεχόμενος λογισμοὺς ὑπ᾽ ἀσθενείας, ἐτύγχανον βοηθείας. διὸ δὲ ἢ πρὸς ἀπολισθαίνων γε ἐπιγνοῦ καὶ μὴ ἀπολοῦμαι· μὴ ῥαθυμῇ· ἀλλ᾽ ἐξομολογοῦμαι τὰ ἁμαρτήματα εὑρίσκω τὴν ἀντίληψιν· τὸ ἔλεος γὰρ καὶ σοῦ μὴ παθεῖν ὁ θεός:—

κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἱ παρακλήσεις σου εὔφραναν τὴν ψυχήν μου:

Ἀνάλογον τῷ πλήθει τῶν ὀδυνῶν μου τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐχορήγησάς μοι καὶ αἱ παρακλήσεις σου· ὥσπερ γὰρ αἱ ὀδύναι διάφοροι, οὕτως καὶ αἱ παραμυθίαι ποικίλαι· καὶ πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ζόφου ἐπάγεται καὶ ἡ θεραπεία:— μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος ἀνομίας:—

Θρόνον ἀνομίας τὸν διάβολον ὡς ἐν αὐτῷ τῆς ἁμαρτίας βασιλευούσης καὶ ἀναπαυομένης· μὴ συμπροσεδρεύσει σοι, μὴ συμπαρέσται σοι κρίνοντι τῇ προσαγωγῇ ... ὡς τὸ γέγονεν· τινὲς δὲ ἀντὶ γραφῆς μὴ συμπροσέσται γράφουσιν· ἢ ὡς συμπροσέσται ἐκ ... αὐτοῦ ἐκκλίνου:

ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ προστάγματι:

Ὑπογράφων ἡμῖν καὶ ἀσεβεῖς ἐμποδίσμον τοῦ προστάγματός σου· ὁ ἀπὸ τοῦ προστάγματός σου τῇ ἰδίᾳ ἀπάτῃ ἐγκαταλείπων πόνον αὐτῷ παραδραμεῖν· ὁ ... καὶ αἰτίαν διὰ τὴν αὐτοῦ ἐπιεικείᾳ συμπαρεῖναι:

θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου:

Διὸ ὅτι οἱ περὶ τὸν διάβολον θήρας ἄρξουσι καὶ τοῦ τύπου δικαίου ἀσύμπαρέσονται καὶ ἡ γὰρ ὄρους αὐτοῦ τὰ ἔνθεσμοι· καὶ τὰ περὶ τὰ ἁμαρτήματα διαμισαντίας· καὶ ὑπὲρ θεοῦ:·

καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσονται:

Τὸ δὲ ἐπίπλαστον· αἷμα καὶ ἀθῷον, ὁ ἀθῷος περιφραστικῶς. ἢ καὶ λαοῦ· ἢ καὶ καταδικάσουσιν ὅσον, περὶ τοὺς ἀθῴους μόνους ἵνα καὶ νοηθῇ ὅτι καὶ λαοῦ ἄδικον ἀποφυγῶν· διὸ παντὸς συμπαρέσονται:— καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν:—

Πάλιν ἡμῶν καὶ ἐν καιροῦ παρὸν βίου:—

καὶ ὁ θεός μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου.

Ἡ ἐπίζου μετὰ γὰρ ἀντέχειν· καταπονουμένου δὲ

μου λοιπὸν ὑπερρέειν· ἢ πῶς ἐβοήθησε δὲ τὰ τηρηθέντα ἐπαγγελθέντας μοι πάντα αὐτά· καὶ δὸς ἤτοι ζῆν χρηστόν:· καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν:

Τὴν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνομίας αὐτῶν:—

καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἡμέρας αὐτοῦ ἀφανιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός:

Ἀφανιεῖ μὲν ἐνταῦθα φησίν, τὸ ἐν μὲν ἄρσιν αὐτῶν μηδαμοῦ φαινομένης ἐπὶ διὰ τὸ κατακεκρῦσθαι τῶν ἑτοίμασμένων τοὺς τοῖς πυρί· νοηθῆ ἐνδεῶν τὰ ἀφανισμὸν ἐπὶ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων· οἱ τοῦ συμπροσέσαι· οὐ προσεπίστασθαι ἄρτον ἀνομίας· ὅτι θάνατον καὶ μὴ σύγχωροῦν ἡμῖν ἀπονόως ἐκπληροῦν τὰ προστάγματά σου· θηρεύουσιν οἱ παράνομοι τοὺς δικαίους καὶ τὸ αἷμα ἀθῷον καταδικάσουσι· καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ δὲ ἀσεβοῦς ἠθοῦ ἐπὶ διασμοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀστήριγμα τὸ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἤτοι δεσμὸν σαλευομένῃ, ὥστε ἐστῶτα μεταπανομένου· ἀντιλαβόμενος μου γὰρ ἐστήριξεν αὐτόν· καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς κύριος ἐν μελλοντι αἰῶνι· καὶ ἀφανιεῖ αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι διὰ καταστροφῆς καὶ θανάτου:—

αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ:— ψαλ(μὸς) ϟδ´ 94

Ἀνεπίγραφος καὶ οὗτος παρ᾽ Ἑβραίοις· οἱ ἑβδομήκοντα δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ἐπέταξαν· αἶνον μὲν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὅτι ἀναγγεῖ τὸν θεόν· ᾠδὴν δὲ ὅτι μετὰ μελῳδίας ἐᾴδετο· καὶ ἐν τοῖς μὲν τοῖς γραφῆ ἀλαλάξωμεν αὐτῷ· οὗτος τοῖς μὴ πιστεύσασιν ἤδη τῶν ἐθνῶν συγκαλεῖ πρὸς ἀγαλλίασιν· τοῖς δὲ μήπω πεπιστευκόσιν Ἰουδαίοις συμβουλεύει ἕως ἡμέρας ἔχουσι μετανοίας ἐπιστρέψαι· ὡς προσπεσεῖν αὐτῷ σωτῆρι δὲ καὶ τοῦ τοῖς καὶ μὲν νοῖς ἑαυτοὺς ὅσα δεῖ· τοῖς μὲν, ὡς οἰκείοις ἀπὸ τῆς εὐσεβείας· τοῖς δὲ, ὡς ἰδίοις ἀπὸ τοῦ γένους:—

δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ:— I

Ἐμ(μελῶς)? δὲ καὶ ὡς τὴν ἑαυτοῦ ὑπὸ τοιοῦτον κύριον ἀξιωθέντα τυχεῖν καὶ σφόδρα φιλανθρωπότατος:—

ἀλαλάξωμεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν:—

Ἀλαλάξωμεν αὐτῷ ὡς νικητῇ τοῦ τυράννου ὄντων· καὶ ῥυσαμένῳ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐκείνου αἰχμαλωσίας· βοὴ γάρ ἐπινικίος ὁ ἀλαλαγμός:— προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει:— II

ρολάβωμεν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, τὴν δευτέραν δη-
λονότι· πρὸ τοῦ ἐπιφανῆναι αὐτὸν θεῖον αὐτὸν ἐ-
ξομολογησώμεθα· τοῦτ' ἔστι μετανοήσωμεν·
ὅτι μετὰ γὰρ μετάνοιαν ἡ ἐξομολόγησις τὴν τε-
πτην μελέτην· καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλα-
λάξωμεν αὐτῷ· ἵνα ἡμᾶς ὁμοί-
ως τοῖς [illegible] ψαλμῶν ἀλαλάξωμεν
αὐτῷ ἐπινίκια τῷ ἐπὶ τῇ θαρσαλέᾳ τῶν ἐθνῶν
III νικήσαντος ἡμᾶς· ὅτι θεὸς μέγας κύριος
καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θε-
οὺς· [illegible] ἔφασκε· καὶ ἐπεπόνθειν· ἀληθῶς
ἐστὶ μέγας καὶ κύριος· καὶ τὰ ἔθνη ἃ [illegible] ἐνδεί-
ξει [illegible] τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐξου-
σίαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ·
IV ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς
γῆς· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ σύμπασα
ἡ γῆ· ἢ καὶ ἄλλως, τοῦτ' ἔστι τὸ ῥητὸν σύμφω-
νον τοῦ Ἡσαΐου λέγοντος· ὁ κατέχων τὸν
γῦρον τῆς γῆς δρακί·
καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσί·
ποιήματα ἢ κτήματα·
V ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα καὶ αὐ-
τὸς ἐποίησεν αὐτήν· οὐ μόνον γὰρ αὐτῆς
ἐστὶ κύριος, ἀλλὰ καὶ ποιητής·
καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔ-
πλασαν· ἵνα τῶν στοιχείων καὶ τὰ ἐναντία
ὑποδείξῃ· τὰ δὲ ὕψη τῶν ὀρέων ὡς θαυ-
μαστὸς ἀξίως παρέλιπε·
VI δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσ-
πέσωμεν αὐτῷ καὶ κλαύσωμεν
ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος
ἡμᾶς· προσκυνήσωμεν ὡς δοῦ-
λοι· προσπέσωμεν ὡς βοηθείας τῆς αὐτοῦ
δεόμενοι· κλαύσωμεν ὡς ἁμαρτωλοί·
VII ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν· καὶ ἡ-
μεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ· καὶ πρό-
βατα χειρὸς αὐτοῦ· λαὸς μὲν
οἱ [illegible]· πρόβατα δὲ οἱ ἀπλούστεροι·
καὶ λαὸς μὲν ὡς βασιλέως· πρόβατα δὲ ὡς ποιμένος·
καὶ λαὸς μὲν νομῆς ὡς παρ' αὐτοῦ
τρεφόμενοι καὶ προνοούμενοι· πρόβατα δὲ χειρὸς ὡς
παρ' αὐτοῦ ἰθυνόμενοι καὶ διεξαγόμενοι·
VIII σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀ-
κούσητε· μὴ σκληρύνητε τὰς καρ-
IX δίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ·

σήμερον οὐ μόνον φησὶν ἢ μὴν ἐν ταύτῃ τῇ παρ-
ούσῃ· ἀλλὰ πᾶσαν ἐν ᾗ τὸ σήμερον λέγεσθαι
δύναται· οὐ γὰρ αὐτὸ καὶ Παῦλος ἡρμήνευ-
σεν· τοῦτ' ἔστιν ἐν οἷς ὁ νόμος ἐγένετο τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούσητε τῆς καλούσης πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν θεί-
ων γραφῶν καὶ μάλιστα διὰ τοῦ εὐαγγελίου, μὴ σκλη-
ρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν παρακούοντες καὶ
μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ
γέ του· κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πει-
ρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἐρήμῳ ἐν τῷ [illegible] ὅτι παρεπίκραναν τὸν θε-
ὸν [illegible] ἐν ἀνύδρῳ· καὶ ἐξεπείρασαν τὸν
θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ τὰ ἐξῆς ἀκο-
λούθως· καὶ τότε γὰρ ἐσκλήρυναν τὰς καρ-
δίας οἱ πατέρες ὑμῶν αὐτῶν ἀποπεμψάμενοι τὴν τοῦ θεοῦ
φωνὴν ἣν ἤκουσαν ἐν Σινᾶ· καὶ ἐπελάθοντο τῶν
εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ ἀπίστησαν ὅτι [illegible]
οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν·
ὅπου ἐν τῇ ἐρήμῳ· οἱ πατέρες μου ἀπὸ τοῦ
[illegible] πῦρ ὅλοι· ἐδοκίμασαν με καὶ
εἶδον τὰ ἔργα μου· τεσσαράκοντα ἔτη 10
ἀθαυμαστα καὶ τὰς εὐεργεσίας περὶ ὧν διέ-
ξεισιν ὁ ἀριθμὸς [illegible]· τὸ δὲ μ' ἔτη· τινὲς μὲν
τῷ παρόντι στίχῳ συνάπτουσι· τινὲς δὲ τῷ ἑ-
ξῆς, ἀναγινώσκουσιν οὕτως· τεσσαράκοντα ἔτη προ-
σώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ· τουτέστιν ἐπαχθὴς ἐσ-
χον αὐτῇ· διὸ καὶ προσέθηκε διὰ τὴν σκληροκαρδί-
αν· καὶ ἀπιστίαν αὐτῶν·
καὶ εἶπον ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ τῇ γενεᾷ [illegible] οὐ κατευθύνουσι
τὴν καρδίαν ἑαυτῶν· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνω-
σαν τὰς ὁδούς μου· [illegible] πολλάκις XI
ἡ γραφὴ καθάπερ καὶ γνῶναι τὰς ἐντολὰς ὀνομάζει·
διὰ τὸ φέρειν εἰς θεόν· γνῶσιν δὲ αὐτῶν οὐ τὴν διαγνώ-
σεως καὶ μελέτης, ἀλλὰ τῆς διὰ ἐνεργείας καὶ πράξεως·
ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ εἰσε-
λεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·
ὁ ὅρκος βεβαιοῦντος ἦν· βεβαίως γὰρ ἀπεφήνατο
ἐν τῷ ὀργισθῆναι με οὐκ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυ-
σίν μου· τί μὲν οὖν ἐστιν ὅρκος ἐπὶ θεοῦ εἴρη-
ται ἐν τῷ [illegible] ψαλμῷ ἐν καὶ τὸ ὤμοσε δαβὶδ τῷ
δούλῳ μου· τί δὲ ὀργὴ θεοῦ ἐξηγησάμεθα ἐν
τῷ ψαλμῷ ὅπου τὸ κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγ-
ξῃς με μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με·
ὅτι δὲ τὸ εἰ ποσοῦ σημαίνει πολλάκις παρέθεμαι

καὶ ἐν ἄλλοις ἀρχαίοις καὶ κατὰ παῦσαι [illegible]
ἐπαγγελίαν ὡς παυσάσης τοὺς ἀσεβοῦντας ἰσρα
ηλίτας ἀπὸ τῆς ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι πλά
νης μὴ βαδίσαι, καὶ ἀναπαύσεως αὐτοῖς γενομένης
ποῦ ἐστὶν· οὐδὲ παρακούοντες τῆς φωνῆς τοῦ
θεοῦ· ἀσεβοῦσι δὲ τὴν κατάπαυσιν τῶν ὁσίων·

ψαλ. ϙε 95

αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυΐδ· ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο
μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν· Ἀνεπίγρα
φος παρ᾽ ἑβραίοις ὁ ψαλμὸς· ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἑρ
ρ᾽ ἑβδομήκοντα ἐπιγεγράπται· προφη
τεύων περὶ τοῦ λαοῦ· οἶκον δὲ οἰκοδομὴν
τὴν αἰχμαλωσίαν· καθίστησι μὲν ὁ παρὰ
βαβυλῶνι ἑτέροις τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ναοῦ·
καὶ ἀναμνήσει· ἡ κατασκευὴ τοῦ προσλη
φθέντος ὡς ἐγκαινισμὸν ὅλος καὶ θεὸς λόγος τὴν
αἰχμαλωσίαν, ἣν ᾐχμαλώτευσε γὰρ ὁ διάβολος τῶν
ἁμαρτιῶν ἀνθρώπους· ἀνθρώπους ᾐχμαλώτευσε αἰχμα
λωσίαν· ἡ συστάσις τῆς ἐκκλησίας· ἣν ὁ μὲν ἠλίθιος
φοβεῖται ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν· πάλιν γὰρ πᾶσα ἡ
ἰδίων ὁ διάλογος ἐπαγγέλλεται χάριτος·
I ᾄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν·
Τί ἐστιν ᾆσμα καινόν; ἀρχαῖον ἐν λόγῳ μαθεῖν
θα· ᾄσατε οὖν τὸ ᾆσμα καινόν· ἢ ᾠδὴν ᾆσμα
καινὸν καὶ ὅπως οἱ ἄνθρωποι γεννηθέντες τοῦ
θεοῦ· τὸ διὰ ζωῆς ὑμνεῖ στοιχεῖον καὶ τὰ ἑξῆς·
ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ·
Ἤκει γὰρ ἡ ἐλευθερία σου· πᾶσα γῆ, ἀπὸ τῆς
αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου· τοῦτο δὲ τῇ καθ᾽ ἱστο
ρίαν οἰκοδομῇ τοῦ ναοῦ, ποσῶς ἁρμόσει;
μηδὲν ἐντεῦθεν τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὠφελουμένων·
II ᾄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ· Εὐφημήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ὅ ἐστι· κύριος γὰρ ὢν ἡμῶν ἐπὶ πάντων ὁμοίως
ἐκ πίστεως ὀνομάζεται· ζήτει δὲ πῶς τὸ ἰησοῦ
τό, ᾄσατε τῷ κυρίῳ ὅτι καινὸν πρόσωπον ποιεῖ
ἡ αὐτὴ θεότης· καὶ ἡ αὐτὴ πρέπει δόξα τῇ
ἁγίᾳ τριάδι· εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν
ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ·
Διαγγέλλετε ὡς τὸ σῶτερον κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου·
πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς καινότητος ἀπόστολος διαδόχους
λόγους· ζητήσον δὲ ἐν τῷ λόγῳ τὸ ἐξηγητικόν
τοῦ, τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ τὸ σωτήριον σου θεόν·
III ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν
αὐτοῦ· Τὴν ἐναντίον καὶ τὰ διὰ ἡμᾶς
πάθη· δόξα γὰρ καὶ δὲ ἀπὸ τὸ πάθος ὑπὲρ τῆς

τῆς τῶν δούλων σου·
ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ·
Τὰ θαυμάσια ἔργα ἃ ἐποίησε ζῶν ἀναστρεφόμενος
τοῖς ἀνθρώποις· ὅτι μέγας κύριος καὶ IV
αἰνετὸς σφόδρα· ἐπὶ μὲν ὡς
πάντοδύναμος· αἰνετὸς δὲ ὡς φιλάνθρωπος·
φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς·
Οὗτος μὲν καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι δυνάμεις καὶ λα
ζὰν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τοῦ σώματος καὶ ψυ
χῆς· ἐκεῖνοι δὲ οὐδαμῶς· καὶ οὗτος μὲν ἀλη
θῶς φοβερός, ἐκεῖνοι δὲ φαντασίᾳ· θεοὺς δὲ λέ
γει τοὺς τῶν ἐθνῶν· ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐ V
θνῶν δαιμόνια· Ἕλληνες μὲν δαίμονας
τοὺς αὐτῶν θεοὺς ὠνόμαζον· ὡς δαίμονας
ἐπιστήμονας τοῦ καλοῦ· ἡ μὲν δὲ προσαγορεύο
μεν αὐτοὺς δαίμονας ὡς τοῦ καλοῦ ἐπιστήμονας·
ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν·
αἰμύλοι καὶ ταῦτα οἱ πλεῖστοι ἀπὸ γραφῆς διὰ τοῦ λέγειν.
ἀλλὰ τὰ μεγαλοπρεπέστερα παρέλαβε εἰς ἔνδειξιν
θαυμάτων· ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης VI
ἐνώπιον αὐτοῦ· Δικαίων ἐξ ὧν
τοὺς ἔχοντας ὑποδηλοῖ· ἐξομολογήσεις μὲν λέγων
τοὺς ἐξομολογουμένους τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· ὡραι
ότητα δὲ τοὺς ὡραίους ἐντεῦθεν γινομένους ὡς
ἀμεταμελήτους ἀπολυομένους· οὗτοι οὖν ἐνώπιον αὐτοῦ
καὶ αὐτὸς ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους· καὶ ὦτα αὐτοῦ
εἰς δέησιν αὐτῶν· ἁγιωσύνη καὶ μεγαλο
πρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ·
Ἁγίασμα αὐτοῦ οἱ κατάλογοι ναοί· ὡς ἁγιαζό
μενοι παρ᾽ αὐτοῦ καὶ ἁγιάζοντες τοὺς μετανοήσαντας
ὥσπερ χρῆμα ἀνθρώπους· ἐν τούτῳ φησὶ τῷ ἁγιάσ
ματι ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια πολιτεύ
εται· τοῦ πάντοτε ἐστὶν καὶ ὁσιότης καὶ μεγαλοπρεπῆ
τὰ ἔργα· ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατρι VII
αὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δό
ξαν καὶ τιμήν· Πατριὰς τὰς γενεὰς ἢ
τὰς φυλὰς τῶν ἐθνῶν οἱ πρὸς αὐτόν· ἢ ἴσως οἱ ἱερεῖς
καὶ διδάσκαλοι· ποίαν δὲ λέγει δόξαν καὶ τιμὴν
ἑρμηνευόμενοι ἐν τῷ λόγῳ· καὶ ἀκολουθῶν τὸ ἐ
νέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἄλλως· δο
ξάζομεν ὡς θεόν· ἰδίου γὰρ θεοῦ τὸ δοξάζεσθαι· τι
μῶν δὲ ὡς πατέρα· τιμὴ μακαρία τοῦ πατρὸς σου καὶ
γὰρ καὶ θεὸς ἡμῶν ἐστὶ ὡς δημιουργὸς καὶ πατὴρ
ὡς διὰ τοῦ βαπτίσματος υἱοθετήσας ἡμᾶς·
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ·

ἑρμηνεύει καὶ τοῦτο ἐν ῥηθὲν ψαλμῷ· ἢ καὶ ἄλ-
λως προτρέπεται τοὺς παρὰ χάριν τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου· καὶ χριστιανοὺς καλουμένους δοξάζειν αὐ-
τὸ διαπράττοντας ἐπαίνου μεγίστης ἄξια· τοῦτο δὲ
καὶ ταῦτα τὸ ἐν ἑνὶ τῷ πρὸ τούτου καὶ ἐν
ἀρχῇ τοῦ ψαλμοῦ ῥηθεῖσαν ἐξήγηται ::

VIII ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς
τὰς αὐλὰς αὐτοῦ : θυσίας πνευματικὰς τῇ
γραφῇ ὁ θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν,
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν· θυσίαι δὲ τοι
αὗται αἱ ἀρεταί· αὐλαὶ δὲ αὐτοῦ νῦν αἱ κατὰ
τόπους ἐκκλησίαι :: προσκυνήσατε
τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ :
ἑρμηνεύει καὶ τοῦτο ὁ στίχος ἕνεκα τοῦ ψαλμοῦ.
προσέχειν δὲ πῶς φησιν αὐλὰς ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ·
διδάσκων ὅτι πολλαὶ μὲν εἰσὶ τῷ ἀριθμῷ,
μία δὲ τῇ πίστει· διῃρημέναι μὲν τοῖς τόποις· ἡνω-
μέναι δὲ τῇ ὁμοδοξίᾳ :: σαλευθήτω

IX ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ
γῆ : τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ μετ' ἐκείνην
πολλὴν πλάνην ἐπὶ τῆς γῆς· σεισμὸν μὲν γὰρ τό-
τε καὶ προφήτης ἔσεσθαι ἔφη· ἐπειδὰν τὸν
καιρὸν τὸν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ σταυ-
ροῦ· καὶ ὅτι τοῦ κυρίου ἐπιφανέντος τοῖς ἀνθρώποις,
ἐσαλεύθησαν λαοί, ἐταράχθησαν ἔθνη διὰ τὸ
κήρυγμα :: εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὅ-
τι κύριος ἐβασίλευσεν : ἑρμη-
νεύει τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ϙϛ' ψαλμοῦ· ἢ
καὶ ἄλλως ὅτι μέχρι τότε ὁ διάβολος ἐ-
βασίλευσε καὶ ἡ ἁμαρτία· ἐπειδὰν καὶ ἔτε-
ρος· βασιλεύει δὲ τοῦ χριστοῦ ἡ κατὰ πάντα ὑποταγὴ τῶν ἐθνῶν :

X καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην·
ἔθος πρὸ τοῦ νῦν ὡς ἀσεβοῦσαν παρεσκεύασε·
ἢ ἐνίδρασε γὰρ θεογνωσίᾳ οἰκουμένην· τὴν
ἀπαρτισμὸν τῆς οἰκουμένης· ἐκκλησίας ἁγίας·
πᾶσαν γὰρ φησὶ τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν·
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
αὐτῶν· περὶ ἐκείνων δὲ τὸ γάρ :~
ἥτις οὐ σαλευθήσεται : οὐ σαλευ-
θήσεται τῶν δαιμόνων ἀπαλλαγεῖσα καὶ ἐπὶ τῆς
ἀρραγοῦς πέτρας τῆς πίστεως θεμελιωθεῖ-
σα· εἴρηται δὲ καὶ ἐν ϙβ' ψαλμῷ· καὶ γὰρ ἐστε-
ρέωσε τὴν οἰκουμένην ἥτις οὐ σαλευθήσεται·
καὶ αὐτόθι γνῶθι τὴν ἐξήγησιν ::
κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι :

ἀ[illegible] ἡμέραν δηλαδὴ τῆς κρίσεως· ἔφη ἐπὶ τὸ
ἵνα γνῶμεν ὅτι οὗτος καὶ κρινεῖ πάντας ::
εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω XI
ἡ γῆ : ἴσως ἐπουράνιον ἐστὶν ἐπὶ τῆς
[illegible]ον· τοῦ γὰρ χριστοῦ τὸ μὲν ἄνωθεν κατῆλθε· τὸ δὲ
κάτωθεν ἀνέτειλε :: σαλευθήτω ἡ
θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς :
σάλευσιν ἐνταῦθα τὴν σκίρτησιν λέγει· πλη-
ρώματα δὲ τῆς θαλάσσης τὰ περὶ αὐτήν· οἷον
ποταμοί· αἰγιαλοί· λιμένες· καὶ πηγαί· καὶ ἁπλῶς
πᾶσα φύσις ὑδάτων· σκιρτᾷ δὲ αὐτὴ διὰ τὸ
βάπτισμα τοῦ σωτῆρος ::
εὐφρανθήσεται τὰ πεδία καὶ πάντα τὰ
ἐν αὐτοῖς : ἤτοι μέλλει διὰ τοῦ [illegible] ὅθεν
ὁ θάλλων [illegible] πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς φυτά
δηλονότι :: τότε ἀγαλλιάσεται XII
πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ :
ἴσως μέλλειν ἐξαιρέτως ληφθῆναι τὸν τίμιον σταυρόν :-
ἀπὸ προσώπου κυρίου ὅτι ἔρχεται :
ἐνταῦθα δὲ ἡ εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις· καὶ ταῦ-
τα ἀπὸ προσώπου κυρίου ὅτι ἔρχεται· τουτέστι
διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ χριστοῦ· ὅτι ἰδοὺ ἔρχεται
πρὸς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν· εἰώθασι δὲ οἱ
προφῆται περιτιθέναι τοῖς ἀψύχοις χαρὰν
ἐμψύχων· ὅταν ὑπερβάλλουσαν ἀγαλλίασιν
ἐμφῆναι βούλωνται· ὡς μὴ οὐχὶ καὶ
τῶν ἀψύχων εὐφραινομένων· νοήσαις δ' ἂν καὶ
ἑτέρως· οὐρανοὺς μὲν τοὺς ἐπουρανίους ἀγγέλους·
γῆν δὲ τοὺς ἐπιγείους ἀνθρώπους· θάλασσαν δὲ
τοὺς ἐπιθαλαττίους· ἢ τοὺς νησιώτας
τοὺς ναυτιλομένους· πεδία δὲ τοὺς ἐν πεδιάσι
γεωργοῦντας· ξύλα δὲ δρυμοῦ· τοὺς
δενδροτομοῦντας· καὶ τοὺς ἐν ἀγροῖς· ἢ ὅσοι
ὄρη καὶ ἄλλως· οὐρανοὺς μὲν τοὺς οὐράνια φρο-
νοῦντας· γῆν δὲ τοὺς γήϊνα· θάλασσαν δὲ
τοὺς ἐν τύποις κοσμικοῖς εὐσεβείας· πεδία
δὲ τοὺς ὑπτίους καὶ εὐεπιβάτους τοῖς πρὸς
θεόν· ξύλα δὲ δρυμοῦ τοὺς σκληρούς· ἢ
ἀνημέρους τὸ ἄκαρπον· πάντα γὰρ ὁ δρυμὸς πληροῦται,
διὰ τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ θεοῦ· πρὸς τὴν ἀπ' αὐτὸν
πίστιν μεταθέμενοι ::
ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν
ἡ προφητεία ἐξουσίαν δοκεῖν, ὅτι πρὸ
ἔρχεται κατορθῶσαι τὴν οἰκουμένην· καὶ ὅτι πάλιν
ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν καὶ ἀποδοῦναι μὲν ἑκάστῳ

καὶ τὰ ἔργα ἐλευθερώσαντος καὶ τὰ ποιήματα
XIII ἀπὸ τῆς φθορᾶς :~ κρινεῖ τὴν οἰκου-
μένην ἐν δικαιοσύνῃ καὶ λαοὺς
ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ. Οἰκουμένην
μὲν, τὰ τῆς οἰκουμένης ἔθνη· λαοὺς δὲ τοὺς Ἰου-
δαίους· ἢ οἰκουμένην καὶ λαοὺς τοὺς αὐτοὺς νοήσεις·
λαοὺς δὲ πληθυντικῶς διὰ τὰς πολλὰς διαφο-
ρὰς τῶν γενῶν· κρινεῖ δὲ δικαίως μὲν ὡς ἀπροσω-
πόληπτος· ἀληθῶς δὲ ὡς πανταχοῦ ἀδόλως :~

ψα(λμὸς) 95 96

τῷ Δαυΐδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται·
Λύεται ἡ γραφὴ καὶ οὗτος παρ᾿ Ἑβραίοις· οἱ ἑβδο-
μήκοντα δὲ τοῦτον ἐπέθηκαν τὴν ἐπιγραφὴν χα-
ρακτηρίζοντες τῆς ὑποθέσεως· τὸ μὲν διὰ τὸ τῷ
ἐκδόσει χρῆναι ἀναθεῖναι· καὶ ἄλλως γὰρ τοῦ προ-
φήτου ... καὶ νοητὰ ἰκανῶς αὐτὴ θεοκυ-
ρίως· οὗτος ὡς πάντως διὰ ἄνωμος ὅτε ἡ
γῆ αὐτοῦ καθίσταται· τουτέστιν ὅτε εἰρηνεύει
καὶ ἐξαιρεῖται τῆς τυραννίδος τῶν δαι-
μόνων ἀπαλλαγεῖσα τοῦ κυρίου δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ πλή-
ρωμα αὐτῆς· τὸ σῶμα αὐτὸ ἡρμόσατο ναῷ
οὗ πρὸς πρὸ πολλοῦ ζωντεθείς :~
I ὁ κύριος ἐβασίλευσεν ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ·
Περὶ τοῦ ἐβασίλευσεν εἴρηται· ἐν τῷ πρὸ τοῦ
ψαλμῷ· ἐβασίλευσε δὲ καταβαλὼν τὸν βα-
σιλεύοντα διάβολον καὶ ἀνελὼν τὴν βασιλεύ-
ουσαν ἁμαρτίαν· καὶ τὴν γῆν ἀφανισθεῖσαν
τῇ ἁγίᾳ ἐνεκαινώθη :~
εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί·
Αἱ καθαρθεῖσαι ἐκκλησίαι τῶν ἀμυριάσθεισαι
ὡς ἀνακύπτουσαι καὶ πανταχόθεν μὲν τῶν
κλυδωνίων τῶν κυμάτων τῶν πειρασμῶν· τὴν
δὲ ἐν τῷ Χριστῷ βάσιμον κεκτημέναι· ἢ καὶ ἁπλῶς
νήσους νοήσομεν τοὺς πεπιστευκότας ὡς
τῆς καινῆς τὴν καινὴν κτίσιν :~
II νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ·
Νεφέλη καὶ γνόφος ἡ προσληφθεῖσα σὰρξ· ὡς
ἀποκρύπτουσα τὴν θεότητα· ἔοικε δὲ τοῦτο τοῖς ἐν
τῷ ἰη´ ψαλμῷ ῥητοῖς καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυ-
φὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ :~
δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις
τοῦ θρόνου αὐτοῦ· Τὴν βασιλείαν αὐ-
τοῦ γὰρ κατώρθωσε βασιλεύσας· καὶ ὀρθώθη
κατὰ κρίσεις· τὸν μὲν τυραννοῦντα διά-
βολον καθελών· τοὺς δὲ τυραννουμένους ἀνθρώπους
ἐλευθερώσας· ἢ καὶ ἄλλως δικαιοσύνην

καὶ ἄλλως δικαιοσύνην ἤτοι καθόλου πᾶ-
σαν ἀρετὴν καὶ κρίσιν ὀρθήν· φησὶ διακρίσει
ἐδίδαξεν ἡ βασιλεία αὐτοῦ :~
III πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύ-
σεται καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐ-
χθροὺς αὐτοῦ· Τὰ ὕστατα τοῦ καιροῦ
τῆς συντελείας τοῦ κόσμου κρίσιν τοῦ καὶ διανιστάμενα
σαφῶς ἐγράφει ὅτι ὁ ποταμὸς πυρὸς ἕλκει
ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἐχθροὶ δὲ αὐτοῦ κοινῶς
πάντες οἱ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων διάβολος πάθος μέ-
χρι κύκλῳ δὲ ἀντὶ τοῦ πανταχόθεν :~
IV ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκου-
μένῃ· Οἱ ἀπόστολοι τοῦ ἀληθινοῦ γὰρ μετα-
σχὸν φωτὸς ἤστραψαν καὶ αὐτοί· πρὸς οὓς καὶ
ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ποῦ
τὸ ζωοδότης τῷ ῥητῷ τοῦ ξ´ ψαλμοῦ· τῶν
ἀνθρώπων ἀνηφθησαν ἀπ᾿ αὐτοῦ :~
εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ :~ Εἶδε
τὰς ἀστραπὰς ταύτας καὶ ἐθαύμασεν ἡ μετὰ
κοινὴ ἀπὸ τοῦ πλάνου· ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἀπὸ τοῦ
σκότους ἐπὶ τὸ φῶς· ἢ ἐσαλεύθη ἵνα κραταίον
ἑδρασθῇ· καὶ πέρα τοῦ γὰρ τὸ παλαιὸν θέλον
ἀνακαινίσαι σαλεύει αὐτὰ πρό· διὸ καὶ
ἐστὶ πάλιν καὶ ὅτι παλαιοὶ γεγόνασιν οἱ κοινοὶ
ἀναταράσσοντες· οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισι :~
V τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ
προσώπου κυρίου ἀπὸ προσώπου κυρίου
πάσης τῆς γῆς :~ Ὄρη ζοφικοὶ οἱ
δαίμονες διὰ τὸ ἐπηρμένον καὶ ἀλαζονικὸν· καὶ
ἄκαρπον καὶ σκληρὸν καὶ κρημνῶδες· ὄρη
δὲ καὶ ἐν τῷ ξζ´ ψαλμῷ· ὡς τήκεται κηρὸς
ἀπὸ προσώπου πυρός· οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁ-
μαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ· καὶ ἀνάγνωθι τὴν ἐξήγησιν
VI αὐτοῦ :~ ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαι-
οσύνην αὐτοῦ· Οὐρανοὶ οἱ προφῆται
καὶ ἀπόστολοι ὡς οὐράνιον πολίτευμα ἐπιδεδειγμένοι·
δικαιοσύνην δὲ λέγει, τὸ μὴ μόνον τοῖς Ἰουδαί-
οις παρακαλέσαι τὴν θεογνωσίαν· ἀλλὰ καὶ τὰ ἔ-
θνη καλέσαι πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας·
ἢ καθὼς εἴρηνται ἐρμηνεύοντες· τὸ δι-
καιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρό-
νου αὐτοῦ· ζήτησον δὲ ἐν τῷ λθ´ ψαλμῷ τὴν ἐξήγησιν,
ὅτι τοῦ εὐαγγελίσασθαι δικαιοσύνην ἐν ἐκκλη-
σίᾳ :~ καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν
δόξαν αὐτοῦ :~ Τὰ θαυμάσια ἔργα

αὐτοῦ διὰ τὸ ἔθνος χαλδαίων:·
VII αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν:· ἠσ
ἠσχυνθήτωσαν τοίνυν οἱ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τελουμένων· ἡ τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης ἐλεγχθῇ:
VIII προσκυνήσατε αὐτῷ πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ:·
οἱ μὲν ὅτε ἐγεννήθη κατὰ σάρκα ὑμνολογοῦντες. καὶ τὸ δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες· οἱ δὲ μετὰ τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ πειρασμοὺς· δουλοπρεπῶς διηκόνουν αὐτῷ· ὅθεν ἀναλαμβανομένῳ πρὸς οὐρανὸν δορυφορικῶς προπορευόμενοι τοῖς ἄραι τὰς πύλας κράζοντες:·
ἤκουσε καὶ εὐφράνθη σιών:· ἠκούσθη τῶν οὐρανῶν ὡς ἔφην ἀναγγελλόντων τὰ περὶ τὸν ... ἤγουν σιὼν· ἡ ἴσως ἡ καθολικὴ ἐκκλησία καὶ
IX ηὐφράνθη:· καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας:·
ἀντὶ τοῦ αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας ἤγουν κατὰ τόπους ὑπ' αὐτῆς τὸ μερικὰς συναγωγάς· υἱοὶ ἤγουν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας οἱ κατὰ μέρος ἐκκλησίαι· ὡς ἐξ αὐτῆς προσηλθοῦσαι· ἐπεὶ γὰρ σιὼν μὲν ἑρμηνεύεται σκοπιά· ἰουδαία δὲ ἐξομολόγησις· ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι· οἷα σκοπευτικὴν καὶ θεωρητικὴν τὴν ἀρετὴν καὶ ἐξομολογουμένης καὶ εὐχαριστοῦσι τῷ κυρίῳ· ηὐφράνθη δὲ αὕτη καὶ ἠγαλλιάσαντο αὗται. τίνος χάριν:·
ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε:·
τοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν δικαίοις αἰώνιον ἀνάπαυσιν· τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς αἰώνιον κόλασιν:·
X ὅτι σὺ κύριος ὁ ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν:·
ὁ κύριος ἐπὶ πάσης τῆς γῆς ὁ ὕψιστος δὲ ἐπὶ πάσης τῆς γῆς ὡς ὢν καὶ τοῦ οὐρανοῦ:· σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς:·
τοὺς νομιζομένους ἐκείνοις γὰρ ὑψώθη ἀπὸ τῆς γῆς· τοσοῦτον καὶ τὸ σὸν ὕψος τοῦ ἐκείνων. ὑψώθης δ' ἂν ὑψηλὸς ἔγνωρίσθης ἅπασιν δ' ὅτι σφόδρα καὶ διαφόρως ἐχρημάτισας ὑπὲρ ἐπιταγῇ ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐπὶ τὰ ζῷα τοῦ ὕψους:·
XI οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον μισεῖτε πονηρόν:·
ἰσοπονηρος γὰρ ὁ κύριος· καὶ

φιλάγαθος:· φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ:· ἀνάφωσιν ὡς καὶ ἀγαπῶσιν αὐτόν:· ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλῶν ῥύσεται αὐτούς:·
πειραζομένους. ἁμαρτωλὸς δὲ κύριος ὁ διάβολος ὡς καὶ πάσης ἁμαρτίας δημιουργός:·
φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ:· ὡς ὁ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς· φῶς ἀνέτειλε καὶ ὁ δηλονότι αὐτὸν ὅσα πρὸς ἀρετὴν ἡ φωτιστικῆς θεωρητικῆς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ κατὰ τὴν πρακτικήν:· XII
καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη:· νευματικὴ καὶ παρακλήσεις:·
εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν κυρίῳ:·
ὡς βιώσαντες καὶ πάσας εὐφροσύνας ὥσπερ δοῦλοι ἀποστρόφους ἔφη δὲ καὶ ἐν τῷ τριακοστῷ β. εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι· καὶ ζητήσομεν ἐκεῖ τὴν ἐξήγησιν:·
καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ:· χαριστήριον ἐν μνημονεύσει τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ ὅτι ἡγίασθητε· ἡ ἐξομολογεῖσθε τὰ δι' ἁμαρτήματος μολυσμῶν ἐν μνημονεύσει τῆς καθαρότητος αὐτοῦ. οὐδὲ γὰρ καθαρὸς πάντα πρὸς διωχθῆναι δὲ καὶ πάντων πρὸ αὐτοῦ. πῦρ ἐγὼ αὐτῶν προπορεύσεται· ῥητὰ μέχρι τοῦ ἤκουσε καὶ εὐφράνθη σιών· περὶ δὲ τῆς δευτέρας τοῦ χριστοῦ παρουσίας νοηθῶσιν. ἔφαναν γάρ φησιν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ· καὶ πάλιν ὡς τὸ αὐθις ἐξ οὐρανοῦ δηλαδή. ὥσπερ γάρ φησιν ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν· καὶ ἔρχεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ φησὶν ὁ ἥλιος φησὶ σκοτισθήσεται· καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· πῶς ἄλλοθεν φωτισθήσεται ὁ κόσμος· εἰ μὴ διὰ τῆς καθόδου αὐτοῦ καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ τῷ φόβῳ· ἐπὶ νεκροὺς ἀνιστῶν· ἔφη δὲ καὶ τούτου καὶ ἐν ὅσοις ἔνθα τὸ ἐτάκη ἡ γῆ· ἀνήγγειλαν δὲ οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· ἤγουν τοῦτ' ἔστιν οἱ ... ὑψηλοὶ προφῆται. ὅτι δίκαιος ἐστὶ κριτὴς· ὁ δὲ ἐν καιρῷ τῆς πρὸς τὸ κρῖναι ἀφίξεως· εἶδον πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ· ἐρχομένου ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν. ὅτε δὴ ἀμελέτητοι τοῖς μὲν ὁ ἀδελφὸς ὑπὸ τοὺς ἀγγέλους ... τοῖς δ' ἀγγέλοις προσκυνοῦ

122

ψαλ. ϞΖ
97

αὐτοῦ· ἄδω ὡς καὶ ἀμφοτέροις μὲν τῶν ἄλλων
διὰ τῆς κοινωνίας τῶν παθημάτων εὐθέως ὁμοίως
πρὸς κοινωνίαν ὅτι αὐτῶν τοῦ σταυροῦ καὶ μετὰ
ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ κατὰ
τὸν ἀπόστολον· ἐγένετο ἡ λαός·
Καὶ οὗτος ἐστὶ ὁ ὕμνος τοῦ Χριστοῦ παρουσίας διαλαμ-
βάνων οἱ καινὸς ἔχει πρὸς τὸν προλαβόντα
καὶ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸν προφήτου·
I ᾄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν·
Εἴρηται τοῦτο καὶ ἐν τῷ ἀρχῇ τοῦ ϟε ψαλμοῦ·
ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησε κύριος·
Δεῖ γὰρ ᾆσμα καινὸν ἐπὶ καινοῖς πράγμασι·
τί δὲ θαυμαστὸν τοῦ τὸν θεὸν ἐνανθρωπῆσαι
καὶ τοιαῦτα ποιῆσαι καὶ παθεῖν ὅσα διὰ τοῦ εὐαγ-
II γελίου· ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δε-
ξιὰ αὐτοῦ καὶ ὁ βραχίων ὁ ἅγιος αὐ-
τοῦ· Ἐπανέσωσε τὸν ἡμῶν κύριον
ἀντὶ τοῦ αἰχμαλωτισθέντα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ
διαβόλου· ἡ δὲ δεξιὰ μὲν λέγοι τὰ ὡς ἐπὶ τῇ
δεξιᾷ· βραχίων δὲ ὡς ἰσχυρά· ἀρρήτως δὲ ἐν μέ-
τρῳ ἀλλὰ δεξιὰ σοῦ καὶ ὁ βραχίων σου ...
... αὐτὸν ἑρμηνεύουσι· ἤγουν
τὸν ἀπολωλότα λαόν· καὶ τοῦτο γὰρ θαυμαστὸν ἔρ-
γον· τὸ τοῦ δὲ αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις πάθεσι σῶ-
σαι τὸν ἀφορίσαντα καὶ ἀπολωλότα διάβολον·
III ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ·
Ἐφανέρωσε τὸ σωτήριον τὸ παρ' αὐτοῦ δηλαδὴ τὴν ἐναν-
θρώπησιν· ἢ τὸ σωτήριον αὐτοῦ τὸν υἱόν· οὐ κατὰ θεόν γάρ
φησι, κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ σῴζειν τὸν νόμον·
ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε
τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· Τοῦτο
ἐφερμηνεύει τοῦ ῥηθέντος ὥσπερ γὰρ ... νῦν
ἐξῆλθεν ὁ φθόνος τῶν ἀπὸ κηρύγματος πᾶσι
τοῖς ἔθνεσι τὸ σωτήριον καὶ ... καὶ τὴν δικαιο-
σύνην ὡς ἐν ϟε ψαλμῷ προειρήκαμεν· νοεῖς δὲ
καὶ ὅτι ἐγνώρισε μὲν τὸ σωτήριον αὐτοῦ τῇ προφητείᾳ·
ἀπεκάλυψε δὲ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ τοῖς ἔθνεσι·
IV ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ Ἰα-
κὼβ καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ
οἴκῳ Ἰσραήλ· Πάλαι τῷ Ἀβραὰμ ἐ-
παγγειλάμενος ἐν σοὶ ... καὶ εὐλογηθήσονται
ὥστε ὅτι ἀληθείας· ὕστερον ἐμνήσθη ... ἐπο-
ίει ἔλεος· καὶ τὴν βεβαίωσιν ἀληθείας· τοῦ τέ-
λους ... αὐτὰ ἐξηγεῖται ἐν τῷ Ἰακώβ,
ἢ τοῖς ὡς οἰκείοις τοῦ Ἰσραήλ· ὅ δὲ ἐστι τὸ γένος τοῦ

χριστιανῶν· οὐ τοῖς γὰρ Ἰακὼβ μὲν λέγοι τὰ ὥσπερ
νικῶν τοῦ πονηροῦ ὑποσκελίζοντος· καὶ κα-
ταβαλόντος· καὶ νικῶντες αὐτοῦ· Ἰσραὴλ δὲ ὡς θε-
ωροῦντες τὸν θεὸν τοῖς ὄμμασι τῆς ψυχῆς ὅσον ἐγχω-
ρεῖ· Ἰακὼβ μὲν γὰρ πτερνιστὴς ἑρμηνεύεται·
Ἰσραὴλ δὲ νοῦς ὁρῶν θεόν· εἴδοσαν πάντα V
τὰ πέρατα τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· Ἐν τῷ ἀπὸ
ἀπὸ καὶ ὑφ' ἓν διαβῶν ἀπὸ ὡς ἄνω δεδήλωται·
ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ· VI
Εἴρηται περὶ τοῦ ἀλαλαγμοῦ ἐν τῷ μϛ τοῦ ψαλ-
μοῦ· ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψά-
λατε· Ἄσατε μὲν ἐξ ὕμνων καὶ ὡς εἴρηται· ἀγαλ-
λιᾶσθε δὲ ὥσπερ αἰχμαλώτων ἐλευθέρων· ψά-
λατε δὲ ὡς ἐν δεξιῷ τῆς ἁρμονίας·
ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ VII
καὶ φωνῇ ψαλμοῦ· Κιθάραν μὲν
τὴν πρακτικὴν ἀναλογικῶς ὑποληπτέον·
φωνὴν δὲ ψαλμοῦ τὴν θεωρητικήν· δοξάζουσι τὸν
κύριον διὰ πράξεως καὶ θεωρίας·
ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλ-
πιγγος κερατίνης· Ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις καὶ ἐν τοῖς ναοῖς σάλπιγγας λέγουσι
πληθύνεσθαι διὰ τὸ ἀναπέμπειν τὰ εὐαγγέλι-
α· καὶ σάλπιγξ ἐνίκων διότι ... τέσσαρα
λέγονται διὰ τὸ ἐκθέμενα αὐτά· ἄλλοι ἐν φωνῇ
τῇ συμφωνίᾳ· καὶ δεῦτε καὶ ἐλαταὶ μὲν τὰς
σάλπιγγας τὰς ἐκαλεῖτο ὡς κεχαλκευμένας ἀπὸ
τοῦ ἀλλοτρίου· κερατίνην δὲ σάλπιγγα ὡς
ζωηράν· ἐκ ζῶντος γὰρ ἡ κερατίνη καὶ κατεσκευ-
άζετο· ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ VIII
βασιλέως κυρίου· Περὶ τοῦ ἀλαλαγ-
μοῦ προείρηται· σαλευθήτω ἡ θάλα-
σσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰ-
κουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες
ἐν αὐτῇ· Σαλευθήτω ἡ θάλασσα
ἀγαλλιάσει καὶ σκιρτήσει λέγει· καθὼς
ἐν ϟε ψαλμῷ προείρηκεν εἰπὼν εὐφραν-
θήτωσαν οἱ οὐρανοί· καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ·
σαλευθήτω ἡ θάλασσα· καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς
ἀγαθῶν οὖν καὶ τὰ ἐκεῖ ῥηθέντα ἐξήγησις·
πλήρωμα δὲ τῆς θαλάσσης ἐνόησαν τὴν νέ-
ους πληροῦντες αὐτὴν ἰχθύας ὡς καὶ
αὐτοὶ χαίρειν κελεύομεν·
ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ IX
αὐτό· Ὁμοῦ ἐν τῇ χειρὶ κροτήσουσι

δὲ καὶ ἀνθρώπων· συγχαροῦσιν ἀλλήλοις· ποῦ
τέ ἐστι· καὶ αὐτοὶ μόνον οὐχὶ σκιρτήσουσιν οἱ πο-
ταμοὶ τῆς παρ' ἡμῶν χαρᾶς ἐρχομένης· ἀναγω-
γικῶς δέ· ποταμοὶ οἱ ῥέοντες τὸ ποτόν μου μα-
θηταὶ καὶ διδάσκαλοι κατὰ τὸν εἰρηκότα χ(ριστό)ν· ὁ πιστεύ-
ων εἰς ἐμέ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύ-
σουσιν ὕδατος ζῶντος· οἱ ποταμοὶ δὲ οὗτοι οἱ
ῥέοντες πληθυνθήσονται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις·
Βρου τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται ἀπὸ προσώ-
που κ(υρίο)υ ὅτι ἔρχεται· Κατὰ ταῦτα τὰ ὄρη
ὡς τῆς ἐν τῷ ϙϛ' ψαλμῷ· τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.
καὶ ταῦτα δὲ ἀναλόγως· ὄρη καὶ προφῆται· διὰ τὸ ὕ-
ψος τῆς θεωρίας αὐτῶν· ἀγαλλιάσονται δὲ τὰς
προφητείας αὐτῶν ὁρῶντες ἐξερχομένας·
X ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν· κρινεῖ τὴν
οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ καὶ
λαοὺς ἐν εὐθύτητι· Ταῦτα πάντα
καὶ ἑξῆς καὶ προμηνύουσιν ἐν τῷ πέμπτῳ
ῥηθέντος ϙϛ' ψαλμοῦ· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐρρή-
θη λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ· ἐνταῦθα δὲ καὶ
λαοὺς ἐν εὐθύτητι· ὡς νοήσαι τὸν ἀληθῆ καὶ
εὐθῆ· ὁ γὰρ ἀληθὴς, εὐθὴς· καὶ ὁ εὐθὴς
ἀληθής· [illegible] ἀνεπίγραφος μὲν καὶ
οὗτος ὁ ψαλμὸς παρ' Ἑβραίοις· τῷ δαυὶδ δὲ
ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα ἐπιγέγραπται· ὡς
ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ϙϛ' παρεσημειώσα-
I μεν· ὁ κ(ύριο)ς ἐβασίλευσεν ὀργι-
ζέσθωσαν λαοί· Φησὶ ματθαῖος·
ὅτι τοῦ ἰ(ησο)ῦ γεννηθέντος καὶ τὰ ἑξῆς· ἰδοὺ μάγοι
ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς ἱεροσόλυ-
μα λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς
τῶν ἰουδαίων καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις ἑξῆς· ὅτι ἀκού-
σας ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ
πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· ταῦτα τοίνυν
προϊδὼν ὁ δαυὶδ φησὶν· ὁ θεὸς ἐγεννήθη βα-
σιλεύς· καὶ αὐτὸς γὰρ ἔφησεν ἐπὶ τούτου
γεγέννημαι· ὀργιζέσθωσαν λαοὶ τῶν ἰουδαίων·
ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ
Ὁ κ(ύριο)ς, ἐκάθησεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβ-
ὶμ ἐμφανῶς· σαλευθήτω ἡ γῆ·
τῶν ἰουδαίων ἐταράχθη γὰρ ὡς δεδήλωται·
ἢ καὶ ἐσαλεύθη πᾶσα ἡ γῆ τῇ μετὰ ταραχῆς τῇ
δὲ μετὰ θεοῦ γῆ ἐφοβήθησαν·
II κ(ύριο)ς ἐν σιὼν μέγας· καὶ ὑψηλὸς
ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς·

Ἰσραὴλ καὶ ὡς μὲν ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ μέγας ἦν ὁ
χ(ριστό)ς· διδάσκων καὶ θαυματουργῶν
λόγῳ· ἐξεπορεύετο γὰρ φησὶ ἡ ἀκοὴ περὶ αὐτοῦ·
καὶ εὐθέως ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην
τὴν συρίαν· εὐθέως εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς
γαλιλαίας· καὶ πάλιν ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτοῦ
εἰς ὅλην τὴν συρίαν· ἀναμφιβόλως δὲ μέγας ἐγένετο
ἐκκλησία· ἐπεὶ γὰρ σιὼν ἐστὶν ἡ ἐκκλησία
ἑρμηνεύεται· αὕτη δὲ ἐστὶ τοῦ σκοπευο-
μένου ὡς φησὶ παῦλος· οὐ τὰ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ τὰ
ἐπουράνια· ἐν ᾗ καὶ ὑψηλός ἐστιν ὑπὲρ πάν-
τας· ὡς μὴ μόνον ἄνω, ἀλλὰ καὶ κάτω· ἢ μέγας μὲν
ἐν σιὼν ὑψηλὸς δὲ ὑπὲρ ἅπαντας ἐστὶ δὲ ἐν τοῖς
τοῖς λαοῖς τῶν ἐθνῶν· δηλοῦντος οὕτω τοῦ λό-
γου ὅτι καὶ ἐν ἰουδαίοις καὶ ἐν ἔθνεσι με-
γαλυνθήσεται· τουτέστι καὶ ἐν τοῖς λαοῖς τοῖς
καὶ ἐν τοῖς ἐξ ἐθνῶν· τὸ γὰρ ἐπὶ πάντας, οὐ
μόνον σημαίνει τὸ ὑπὲρ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἐν
πᾶσι· ἐξομολογησάσθωσαν τῷ III
[illegible]
Ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα δὲ νῦν τὸ τῆς θεό-
τητος· ἐχαρίσατο γάρ φησιν αὐτῷ ὁ δεσπότης τῶν προσλη-
φθέντων ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἐξομολο-
γησάσθωσαν δὲ τῷ ὀνόματί σου μεγάλῳ
γὰρ φησὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸ πάντων τῶν ἀνθρώ-
πων ἐστίν· [illegible]
ἐστί Φοβερὸν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὡς τι-
μωρίαν καὶ μάστιγας αὐτοῖς· ἅγιον δὲ τοῖς οἰκείοις
ἁγιάζον καὶ καθαῖρον τούτους· ἢ ὄνομα
λέγει τοῖς· μὴ δὲ τοῦ ὡς φοβερὸν καὶ ἅγιον
καθὼς εἴρηται· καὶ τιμὴ βασιλέως
κρίσιν ἀγαπᾷ· ὁ ἀξίωμα τοῦ βα-
σιλέως δικαιοσύνην ἀγαπᾷ· διὸ φοβηθῆ-
ναι τοῖς τυράννοις καὶ ... τοὺς δυ-
νάστας ... IV
Σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας· Σὺ δέδωκας τὸν νόμον
ἐν ᾧ εὐθύτητες· [illegible]
κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ σὺ ἐποίησας
Τὸ αὐτὸ λέγει σαφέστερον· σὺ ἐποίησας· σὺ ἐποίησας
καὶ τὰ κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν τῷ γένει τοῦ
ἰακὼβ ἐν τοῖς ἰσραηλίταις διὰ τοῦ δοθέν-
τος νόμου·
V Ὑψοῦτε κ(ύριο)ν τὸν θεὸν ἡμῶν· Ὑψοῦτε τοῖς ὕ-
μνοις· ὑψοῦτε τῇ φυλακῇ τῶν ἐντολῶν
αὐτοῦ· ἐκ γὰρ διὰ τούτων ἀθετοῦντες βλασφη-

μα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι· εὐ
δηλον ὁ πιστὸς λαὸς φυλάσσοντας μεγαλυνῶ
[illegible]
[illegible] Καλεῖ τὸ θεῖ
ο προφήτης ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ τὴν γῆν· ὁ οὐ
ρανός μοι γάρ φησι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν μου· καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ὑποπόδι
ον τῶν ποδῶν αὐτοῦ λέγει νῦν τὸν τόπον ἔνθα ἐφ' οὗ
ἐσταυρώθη· ἢ καὶ τὸν σταυρὸν ἔστησαν οἱ πόδες τοῦ
προσληφθέντος :·
Δίκαιοι ἁγιάζοντες θεοῦ· ἅγιος δὲ αὐτὸς ἅγια
τὸ καὶ τὸ τοιοῦτον ὑποπόδιον· ἐπειδὴ
ἅγιοι λέγονται καὶ οἱ λαϊκοί· δεικνὺς ὅσον
τὸ ποιοῦν πρὸς αὐτὸ διάφορον :—

VI [illegible]
[illegible]
[illegible]

VII [illegible]
[illegible] Οὗτοι σὺν ἄλλοις
τὰ φησὶν ὑπὲρ καὶ δοῦλοι αὐτοῦ· παρέλα
βε δὲ τοῦ λόγου τὸν Μωσῆν μετὰ τῶν ὀνομασθέν
των Ἀαρὼν δὲ ὡς πρῶτον ἐνιερεύσαντα· τὸν
Σαμουὴλ δὲ, ὡς ἐξάρχων ἐν προφητείᾳ· ταῦτα
Μωσῆν καὶ Ἀαρὼν τε καὶ Σαμουὴλ ὀνομά
σε, τοὺς πάντων ἁπλῶς τοὺς κατ' αὐτοὺς τεσσάρε
τας αὐτῶν· καὶ γὰρ καὶ Ἰεζεκιὴλ ὁ θεσπέ
σιος ῥομφαίαν ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ εὑ
ρεθῶσιν ἐπ' αὐτῆς Νῶε, Ἰακὼβ, καὶ Δα
νιὴλ, ἐπιβοηθοῦ οὐ κελεύει ἡ ῥομφαία, δι
κέκρινε αὐτοὺς ῥύεσθαι, πῶς γὰρ τὰ
προσπάνω πολλῶν ἐτῶν ἀποθανόντας ἀλλὰ
τοὺς τὴν πολιτείαν αὐτῶν ζηλοῦντας ὁμο
λογουμένως αὐτοῖς ἔσεσθαι :·
[illegible]
Πρὸς τὸν Μωσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ μετὰ
τὸν Μωσῆν δὲ ἄλλα πρὸ ἐστιν ὁ λεγόμε
νος σὺν ἀλλήλοις δι' ἃ τὸ συλλαμβάνειν
καὶ ἕτερον· καὶ ὁ ἀπόστολος γὰρ ἀπαριθμήσα
μενος τοὺς πατριάρχας εὐαρεστήσαντας
ὅτι πάσης ὑλικῆς βοηθείας ἐπιλείποντες οἱ δίκαιοι
καὶ ἠγωνίσαντο τῷ βασιλεῖ καὶ πάντα ἐξῆς·
βούλεται δὲ νῦν λέγειν ὁ προφήτης· ὅτι οὐ πρὸς
ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς :·

VIII [illegible]
[illegible]

[illegible] Τούτου γὰρ
ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια καὶ τὰ προστάγματα τοῦ
νόμου· καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ἔδωκεν αὐτά :· IX
[illegible]
Ὑψοῦτε ὁ θεὸς ἐπάκουε αὐτοῦ :·
[illegible]
[illegible] Λέγου μὲν ὅλως ὑπὲρ τοῦ
παροργίζοντος λαοῦ· ἢ καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ σφα
λέντος· Μωσῆς γὰρ παροξύνει τὸν θεὸν ἐπὶ
τῇ ἀπιστίᾳ τοῦ ὕδατος· Ἀαρὼν δὲ ἐπὶ τῇ μο
σχοποιίᾳ :·
[illegible]
[illegible]
Καὶ ἐκδικῶν ὑπῆρχες· ἤτοι κολάζων ἀπαιτεῖ
τὰ ἐπιτηδεύματα ἐκείνων :· X
[illegible] Λέγων τοῦτο τοῦ νόμου ἀρχή :·
[illegible]
[illegible]
Ὄρος ἅγιον αὐτοῦ παρὰ Ἰουδαίοις μὲν ἡ ἐπὶ
γῆς Σιὼν· παρ' ἡμῖν δὲ ἡ ἐπουράνιος πε
ρὶ ἧς φησὶν ὁ ἀπόστολος· προσεληλύθατε Σιὼν ὄ
ρει· καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ,
ἣν ὁρᾶσθαι ἡ ἐκκλησία διὰ τοῦ τύπου τῶν δο
γμάτων· ἢ τῆς πολιτείας· προσκυνεῖσθαι
τοίνυν φησὶ τὸν θεὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἤτοι
ναῷ καὶ ἑαυτὸν ἡμῖν συμπαρελθών ὁ προφή
της φησὶ καὶ προσπληρῶν τὰ περὶ
τοιαῦτα διακελεύει :·
[illegible]
Καὶ πάλιν οἱ ἔκδοσιν καὶ ἠγαπᾶτε ἐπὶ γραφὴν
ἐπεθυμήσαν ἀπὸ τῶν ἐγκαθεζομένων διαγνόν
τες ὅτι τοῦ ἐκδικεῖ Χριστοῦ τοῦ ἀληθῶς ἱκανῶ
ς δεῖ οὗτος ἀναδέξει· παρακελεύομαι
δουλεύειν αὐτῷ καὶ ἐξομολογεῖσθαι :— I
[illegible]
Εἴρηται τοῦ καὶ ἐν τῇ ζ τάξει :·
[illegible]
Δουλεύσατε πῶς τοὺς δουλείας τῶν δαιμόνων
ὑμᾶς ἐλευθερώσαντι· ἐν εὐφροσύνῃ
ὅτι τοιαύτης ἀπηλλάγητε τυραννίδος,
καὶ ὅτι τοιοῦτον δεσπότην ἔχειν κατη
ξιώθητε :· II
[illegible] Γνῶτε
αὐτῷ ἀγαλλιάσεως χαίροντες :·
[illegible] III
[illegible] Γνῶτε ἀπὸ τῶν περὶ

αὐτοῦ προφητῶν, ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν :-

αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς

Εἰ γὰρ καὶ δοκοῦσιν οἱ πατέρες ποιεῖν τὰ τέκνα, ἀλλ' οὖν ὁ θεὸς πάντα ποιεῖ· αὐτὸς μὲν αἴτιος· οἱ δὲ πατέρες ὑπουργοί [illegible] προσέταξεν αὐτοῖς· καὶ [illegible] πολλοὶ πολλάκις θέλοντες παιδοποιεῖν, οὐ δύνανται [illegible]· ὅθεν καὶ πρὸς τὸν λέγοντα τῷ Ἀβραὰμ [illegible] ποιητέον· δογματικῶς [illegible] ἀπεκρίθη· μὴ ἀντὶ θεοῦ σοῦ εἰμι ἐγώ· ὃς ἐστέρησέ σε καρποῦ κοιλίας :·

IV ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ :

Εἰρήνη τοῦ καὶ ἐν [illegible] ἔθνους καὶ λαὸς νομῆς ἐγράφησαν· καὶ προβάτων καὶ οὐδὲν παραλείποντα :·

εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει [illegible]

Ὥσπερ φασὶν ἐν ναοῖς πρῶτον αἱ πύλαι εἶτα αὐλαί, οὕτως ἐξομολογεῖσθαι χρὴ πρῶτον τὰ ἡμαρτημένα, ἔπειτα ὑμνεῖν τὸν θεόν· ἵνα τῇ ἐξομολογήσει καθαρθεὶς καὶ τῇ γλώσσῃ καθαρὸς ὢν ὑμνῇ· προσευχαῖς δὲ [illegible] καὶ αὐλαῖς τοῦ Χριστοῦ· ἀγνοοῦντας [illegible] ἐκκλησίας· ὥσπερ οἶκος αὐτοῦ· ἐπειδὴ [illegible] καὶ ἐν [illegible] προσφορῇ :·

V ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ

Τὰ αὐτὰ δὲ βούλεται λέγειν περὶ ἐπιστημῶν· καὶ ἐπαγγέλων· ἡ ἐξομολόγησις ἐνταῦθα νοεῖται ἀντὶ τῆς εὐχαριστίας· εὐχαριστεῖτε φησὶ τηλικούτων εὐεργετηθέντες, εὐφημεῖτε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ πρὸς καὶ δι' αὐτόν :·

ὅτι χρηστὸς κύριος, εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ

Χρηστὸς ὡς οὐ μόνον αἰώνιον δὲ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ οὐ πρόσκαιρον εἰς τὸν αἰῶνα :·

καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ

Δείκνυται ἡ ἀλήθεια τῶν λόγων αὐτοῦ· ἡ οὐ μόνον ἐν τῇ γενεᾷ τοῦ παλαιοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τοῦ νέου :·

ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ [illegible]

Ὁ μακάριος ἰωσὴφ μεγάλας κατορθώσας ἀρετὰς ἐν τῷ βασιλεύειν, ὡς προειδὼς ὁ Δαυΐδ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ συνέγραψε τὸν ἐνάρετον ἐκείνου βίον πρὸς ὃν αὐτοῦ διηγούμενος καὶ προτιθεὶς τοῖς ἀνοίας ὀρθῆς τὸν χαρακτῆρα καὶ παραδείγματος τέλος :·

ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε I

Ἄσομαι σοι προσοίσω τὸν ἔλεον καὶ τὴν κρίσιν, ἄδων τὰ περὶ τοῦ ἐλέους σου· καὶ τῆς κρίσεως· ἐλέησας μὲν κατὰ τὴν παροῦσαν ζωήν· κρινεῖς δὲ κατὰ τὴν μέλλουσαν· ἢ ὅτι οὕτως ὁ ἔλεός σου ἄκριτος οὔτε οὕτως ἡ κρίσις σου ἀνέλεος· ἐπεὶ οὖν ψαλῶ ᾄσομαι· ψαλῶ καὶ μιμήσομαι· ἐλεῶν καὶ κρίνων ὀρθῶς :·

ψαλῶ καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ II

Ὁδὸν ἀμώμως ψαλῶ καὶ συνήσω καὶ τὸ ψάλλειν καὶ συνιέναι καὶ τὸ ψάλλειν μετὰ [illegible]· ὁδὸν τὸ μὲν ἀδιανόητον ἄμωμον· τῆς πρακτικῆς· τὸ δὲ ψάλλειν καὶ συνιέναι τῆς θεωρητικῆς· ἢ διὰ μὲν τοῦ ψάλλειν τὴν πρακτικὴν ἐνέφηνε· διὰ δὲ τοῦ συνιέναι τὴν θεωρητικήν· ἀπ' ἀμφοῖν κατορθοῖτο ἡ ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ :·

πότε ἥξεις πρός με

Πότε δὴ ἀξιοῦται ὁ δὲ ἐκβοῶν ἀμώμως καὶ ψάλλοντα καὶ συνιέναι τὴν θεωρητικήν· ἢ τὸν διαπύρως ἐπιθυμοῦντα τῆς παρουσίας σου· εἰρηκὼς γὰρ ὁ Χριστός· ἐάν τις με ἀγαπᾷ καὶ τὸν λόγον μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν :·

διεπορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου III

Ἀναστρεφόμην ἐν καθαρότητι καρδίας :·

οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον IV

Οὔτε πρὸ τῆς ἐσθῆτος· οὔτε πρὸ τῶν νοητῶν· τουτέστιν οὐκ ἠνεσχόμην οὔτε ὁρᾶν οὔτε ἐνθυμηθῆναι παρανομίαν :·

ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα

Τοὺς παραβαίνοντας τὸ δίκαιον· ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τῆς ἀνοίας :· οὐκ ἐκολλήθη μοι V

καρδία σκαμβή

Τὸ γὰρ εὐθὲς τὸ στρεβλὸν ἀνάρμοστον :· ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον

Οὐ γὰρ ἠγάπα τῆς τοῦ πονηροῦ φιλίας ἀντέχεσθαι· ἀλλὰ προσεδέχετο βουλόμενον πράξαι βελτίοσιν· ἀναχωροῦντος δὲ καταφρονεῖν· νοεῖται δὲ

100

ἤδη τῶν τοῦ διαβόλου ὅπλων μὴ διδόντος αὐτῷ τῶν
ῥόπαλον· οἱ δὲ ἀναγνώσται τοῦ καταφρονεῖν εἰ-
VI γνώσκειν· τὸν καταλαλοῦντα λά-
θρα τὸν πλησίον αὐτοῦ τοῦτον
ἐξεδίωκον· Ὡς ἀνήκεστον καὶ ἀ-
νελεύθερον καὶ κακία λαθροδηκτεῖν τὸ
λάθρα δὲ προσέθηκεν, ὅτι ὁ τοῦ παρόντος
καταλαλῶν, οὐ τοσοῦτον ἁμαρτάνει· παρὼν
γὰρ ἐκεῖνος ἀπολογήσεται:—
VII ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ
καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον·
Οὐ συνειστιώμην, ὑπερήφανον δὲ ὀφθαλμὸν
λέγει τοῦ ὑπερηφάνου ἀνθρώπου· ἀπὸ μέρους
τὸ ὅλον· καὶ αὖθις ἄπληστον καρδίαν, τὸν
ἀκόρεστον· πλεονέκτην, διὸ καὶ τοῦ
προσθεὶς ἑκάτερον ἐνέφηνεν:
VIII οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς
γῆς, τοῦ συγκαθῆσθαι αὐ-
τοὺς μετ' ἐμοῦ· Πιστοὺς σέβε-
σθαι ἀξιοῖ, διὰ τὴν τῆς πολιτείας αὐτῶν
εὐθύτητα· ἢ πιστοὺς λέγει νῦν τοὺς ἀλη-
θεῖς· γὰρ καὶ Σολομών· ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον
εὑρεῖν· τὸ γὰρ ἀγαθὸν σπάνιον· τούτοις φησὶ
προσεῖχον· καὶ συνέδροις ἐχρώμην:—
πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ οὗτός
μοι ἐλειτούργει· Ὁ πορευόμενος ἐν ὁ-
δῷ ἀμώμῳ πολιτείας, οὗτός μοι διηκόνει·
προσῆκε γὰρ μὴ μόνον φίλοις· ἀλλὰ καὶ ὑπη-
ρέταις ἀγαθοῖς κεχρῆσθαι·
IX οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας
μου ποιῶν ὑπερηφανίαν·
Ἄνω μὲν περὶ φίλων καὶ ὑπερηφάνων ἡρμήνευσεν· ἐν-
ταῦθα δὲ περὶ ὑπηρέτου ὑπερηφάνου:
λαλῶν ἄδικα οὐ κατεύθυνεν ἐνώ-
πιον τῶν ὀφθαλμῶν μου·
Οὐ κατώρθου ἃ ἐσπούδαζεν οὐκ ἀπόδεκ-
X τος ἐνώπιόν μου:— εἰς τὰς πρωίας ἀ-
πέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρ-
τωλοὺς τῆς γῆς· Εἰς τὰς πρω-
ΐας, μὴ τὰς τῆς ἐξορίας μεθ' ἧς, μετὰ τὸ
ἐκ θυμοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν λογισμὸν τοὺς ἁ-
μαρτωλοὺς δὲ οὐχὶ πάντας τῆς γῆς, ἀλλὰ τοὺς τῆς
ὑπ' ἐμέ· καὶ πάντας δὲ ὁμαλῶς ἀλλὰ νῦν τῶν
τούτων, νῦν δὲ ἐκείνων:
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου

πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνο-
μίαν· Ἀπέκτεινον αὐτοὺς χάριν
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τοὺς παρανόμους τῆς
ναστήμων ἀπὸ τομῆς τῆς κακίας ὡς ἡ παρευ-
νομία βλέπουσα, οὐ συζῇ μὴ καὶ ἀφανισθῇ· καὶ
δὲ ἀναγωγὴν τὴν τοῦ σώματος καὶ τὸ σῶμα
τῆς καρδίας ὡσπερ ὡσανεί· ἁμαρτωλοὺς δὲ τοὺς τοιούτους
τοὺς οἱ πονηροὶ λογισμοί· λέγει οὖν ὅτι ὅτε
ἀνέτειλεν ἐν τῇ ψυχῇ μου ὁ ἥλιος τοῦ ἁγίου
πνεύματος, τουτέστιν πρωΐα νοητή, τότε ἀπέκτεινον
πάντας τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς τοὺς
ἐκ τοῦ στενώδους καὶ ... γινώσκω
φύσαι ἀπὸ τῆς κυρίου ... ψυχὴν ὡς οἶκον
τοῦ ἁγίου πνεύματος: προσευχὴ τῷ πτωχῷ
ὅταν ἀκηδιάσῃ καὶ ἐνώπιον κυρίου ἐκ-
χέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ· Πτωχὸν ἐνταῦθα
λέγει τὸν δεόμενον τῆς θείας ἐπικουρίας· τοῦτο
γάρ φησιν ἁρμόζειν ἡ προσευχὴ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ
ὅταν ἀκηδιάσῃ πολεμούμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
εἴτε ὁρατῶν εἴτε ἀοράτων· καὶ προσφέρει τὴν δέ-
ησιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· ἐκχέω γάρ φησιν ἐνώπιον
αὐτοῦ ἀπαγγελῶ· προηγουμένως ἑαυτὸν ἔγρα-
φε τὸν ψαλμὸν Δαβίδ περιπεπλεγμένον καὶ
δεόμενος τοῦ θεοῦ· ἔχει δὲ καὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ προφη-
τείας ἐγκατεσπαρμένας· ὁ καὶ δὲ πτωχὸς τοῦ-
τέστιν ὁ τῶν προφητῶν χορός, λυπηθεὶς ἐπὶ πληρωθεῖ-
σῃ ἐπὶ τῇ τοῦ πρώην λαοῦ καταστροφῇ, προ-
σέρχεται τῷ κυρίῳ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ δηλονότι δεή-
σεις μετὰ νηστείας καὶ δακρύων· ὅπως ἂν καὶ
αὐτοὺς οἰκτειρηθῇ ὁ λαός· κηρύττει δὲ καὶ τὴν
τῶν ἐθνῶν κλῆσιν τὴν γενομένην ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ:
Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου
καὶ ἡ κραυγή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω· ψαλ ρα 101
Προσευχὴν μὲν λέγει τοὺς στεναγμούς· κραυγὴν δὲ τὴν
καρδίας· ὅθεν σοὶ Μωσῆς ἀντὶ κραυγῆς
οἱ μὲν γὰρ ἐξέδωκαν· ἔρχεται δὲ αὖθις, ἤτοι ἀ-
τὴν κραυγὴν δὲ τῶν ἀκηδιαστῶν γένηται· γίνεται δὲ
ἀκηδία ὅταν ἀρέσκηται:
μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου
ἀπ' ἐμοῦ· Μὴ ἀποστραφῇς με ὡς ἀ-
νάξιον· ὅπερ εἰώθασι ποιεῖν οἱ μὴ θέλοντες ἀ-
κούειν τοῦ ἱκετεύοντος:
ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβομαι κλῖνον
πρός με τὸ οὖς σου· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ

τοῖς δάκρυσι δηλαδὴ ἀμείβοντι τὴν ῥῆμα τοῦ θεοῦ τὴν ὀδύνην ῥαίνων αὐτοῦ ζωὴν ἐνέφηνεν· ἀρχὴ δὲ ἀπὸ λιμοῦ ἡ ὅτι τὸ δὴ, ποτὲ μὲν αἰτίῳ λοιπὸν ἦν ἐστι· ποτὲ δὲ βεβαιωτὴ ἦν· ποτὲ δὲ φθήνων ἡ δηλη ἡ μαλιηνῶν ἀσθενῶν:·

ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου:· ταῦτα μοι συνέβησαν ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου ὅτι ὠργίσθης μοι· ὠργίσθης μοι δὲ ὅτι παρέπη κρανα ἁμαρτήσας ὑπὸ τὴν ὀργὴν ἡ ὀργὴ ἐπέφρα:·

ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με· πῶς ὅσα μὲν πρὸ ὅτι ἦν ὡς ἄλλον ὕψους κατέρραξας παραχωρήσας καὶ τὰ πεσεῖν με· ὁμοίως δὲ ἐστὶ τοῦ τῷ ὑψωθῆναι ἐταπεινώθην:·

αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν· ἀλλὰ παρῆλθον· ἀλλ' οὐδὲ ἔφη ἀνθρώπων μάταιος ὅμοιώθη· ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι· ταχὺ γὰρ ἡ σκιὰ ἀφανίζεται:·

καὶ ἐγὼ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθην· εἴρηκε τὸ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθη ἡ καρδία μου· ἐξηράνθη γὰρ αὐτός· εὐτελῶς ὡς χόρτον ἑαυτὸν ὑπὸ τὸ κατέβη μαρανθείς:·

σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις:· ἀμενηγεῖς μὲν· ἤτοι τὰ ἀγαθὰ τοιαῦτα εὖ μεταβολὰ· καὶ ἀνω, σὺ δὲ κύριε ἀλλοιώσεις ἢ ἀναλλοιώτως:·

καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν:· ἤτοι τὸ ἐκ τοῦ παλαιοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τοῦ νέου:·

σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις τὴν Σιών:· ἀλλὰ τοῦ πρόχειρον τῇ διάθεσι ἤλπιζεν ἡ προφητεία ὅτι τὸ πλῆθος τοῦ ὁρισθέντος τῆς αἰχμαλωσίας καιροῦ οἰκτειρήσει τὴν Σιὼν ὁ θεὸς· ὅτι ἥκει καιρὸς ἐπὶ τὸ προφητεύειν καὶ αὐτὸς, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἄλλου τὸ πρόσωπον· καὶ τὰ δὲ τὸν θεὸν ἐν ἡμῖν σαρκωθέντι γὰρ ἐκκλησίαν τῆς πίστεως ἡ προφητεία ὅτι ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν οἰκτειρήσει τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν πάντων ἐθνῶν:·

ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτήν, ὅτι ἥκει καιρός:· καιρὸς ἀπαιτεῖ αὐτὴν ἐλεηθῆναι διὰ τὸ πάντως εἶναι τὴν θεὸν καταπολεμεῖν αὐτήν:·

καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομά σου κύριε:· ἐξ ὅσου δηλαδὴ τέλη

τὰ σημεῖα καὶ τέρατα ἐκ μόνης τῆς ἐπὶ τῇ Σιὼν:· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου:· ἣν ἀποδίδωσι δηλαδὴ ἀναμένοντες δόξαν σου· νῦν δὲ ἔθνη μὲν οἱ ἐξ ἐθνῶν πεπιστευκότες βασιλεῖς δὲ οἱ τοιοῦτοι πιστεύσαντες:·

ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὴν Σιών:· ὑπὸ τῶν οἰκοδομηθέντων:·

καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ:· ὀφθήσεται ἀληθῶς ἐν τῇ ἐνδόξῳ αὐτοῦ παρουσίᾳ ὅτε ἦλθε μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς ὡς αὐτὸς εἴρηκεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις:·

ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν:· ὧν ταπεινοφρόνων:· καὶ οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν:· ὁ παρὼν λεγομένων:·

γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν:· φορίαση αὕτη ἡ προσευχὴ ἡ ἴσως ὁ παρὼν ψαλμὸς ὡς ἐπὶ γενεὰν προσευχὴ τῶν πτωχῶν ἀφορίασθη παραδοθῆ φησιν εἰς γενεὰν ἑτέραν· ἤγουν τοῦ νέου λαοῦ· ἐπειδὴ περὶ Χριστοῦ προφητεύουσαν ὁ ψαλμὸς οὐκ ἐπίστευσαν:·

καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον· οὗτος λαὸς δὲ ὁ κτιζόμενος ὁ νέος οὗτος φησιν ὁ λαὸς ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις· οὐ καθὼς ὁ πρὸ ὁ κτιζόμενος διὰ τὴν ἀναγέννησιν τελείως ἐπὶ σώσει τῶν πιστευόντων· κτίσις δὲ νέα, μὴ οὖσα καινὸν ἀλλὰ τῇ βουλῇ ἐπὶ τὸ κρεῖττον:·

ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ:· ἐξέκυψεν ἐν ἀνθρώπῳ μὲν μακρὰς ποιεῖ καλῶς φανείς· ἰδίως δὲ ἐκ κύπτοντος ὡς μέγας ἦν τοῖς καλῶς φαινέσθαι· ἐφάνη δὲ ἀληθῶς ἐπὶ γῆς ὡς αὐτὸς ἴδιον, ὁ σώσας ἡ τοῦ προφήτου θεός:·

κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε:· ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καθῆλθε δηλαδὴ ἐπιφανείας τῆς γὰρ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνέφηνε:·

τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων:· ἀρίστου ἐπακοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν πεπεδημένων ταῖς σειραῖς τῶν ἁμαρτημάτων· οὓς ἐστέναζον ὑπὸ ἐκείνων οἱ δὴ καιροί:·

τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων

τῷ Γαβδ... ῥαίνειν ...ζωὴν ... τὸ ... ὁ λαὸς ... ἐφθάρη ... ἀπολώλεν ... ἀρχὴ ... ἀπὸ ... αὐτὸν ... αὐτὸ ... ἀπὸ ...:·

τωμένων. ~ ἤγουν τοῦ λῦσαι τοὺς
δεσμοὺς τῆς ἁμαρτίας, ἢ τῆς δουλείας τῶν
δαιμόνων, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀπολωλότων ἐν ἁ-
μαρτίαις. ~ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν Σιὼν
τὸ ὄνομα κυρίου. ὁ πρῴην ὄντες ἐστε-
ρημένοι τοῦ γνησίου, οὗ καὶ αὐτὸς εἴρηκεν
ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις.
καὶ τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ.
ἤγουν τῇ μελλούσῃ, ἢ τῇ νῦν αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ.
ἢ καὶ ἄλλως αἴνεσιν νῦν ἡ νικοποιὸς σωτηρία
αὐτοῦ πᾶσιν ἀναθήσεις καὶ παρεκάλεσεν λέγων
στηρίχθητε ... καὶ ποίου ἐποίει.
ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ
τὸ αὐτὸ καὶ βασιλεῖς τοῦ δου-
λεύειν τῷ κυρίῳ. τὸ δηλοῦν ὅτι σύ-
νηγον πρὸς αὐτὸν οἱ λαοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς
ἐπὶ τῷ πιστεύσαντες δουλεῦσαι αὐτῷ κυρίῳ
ὄντι καὶ θεῷ. ἐν μεγαλοφροσύνῃ ἐκκλησιῶν
μνήσωμεν· βασιλεῖς δὲ νῦν λέγει τοὺς ἀπ'
οὐρανῶν ὡς βασιλεύοντας τῶν παθῶν καὶ κυριεύ-
σαντας τῶν δαιμόνων· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ τῶν
ὕστερον ὑπὸ πάντων τῆς οἰκουμένης καὶ ὑπὸ
βασιλέας καὶ ὑπὸ βασιλεῖς αὐτῶν· ἐπὶ ὧν
καὶ ἐν μόνῳ τῷ ἀρκεῖν πάντως τῆς πρὸς ἀκολου-
θίας. ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσ-
χύος αὐτοῦ. λέληθε πρὸς αὐτὸν πρὸς
ὃν ἡ προσευχὴ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ. ὁ
πτωχὸς ὁ ἀκηδιάσας ὡς ἄνω δεδήλωται.
ἀποκρίσεις παρ' αὐτῷ, ἢ ἀπλῶς λόγον, ἢ χωρὶς ἐ-
φωτήσεως ὑποληπτέον. ἔστι γὰρ ὅτι καὶ οἱ
οὕτως ... ἐνταῦθα σημασίας τὸ ἀπόκρι-
σιν ... νοεῖ τὸν κύριον ἐγὼ ἐπὶ δυ-
νάμει καὶ οὔπω τῇ ἑαυτοῦ ἐξησθενηκώς· οὔ-
πω καὶ ἐκλείψαντος ὑπὸ τῆς ἀκηδίας.
τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν
μου ἀνάγγειλόν μοι. ὅμοιον τοῦ
τοῖς ῥηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Δαυΐδ· γνώρισόν μοι κύριε
τὸ πέρας μου· καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν
μου τίς ἐστιν· ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ. βλέ-
πων γὰρ ἐμαυτὸν ἀσθενοῦντα καὶ βαρυνόμενον· καὶ
ὀλίγον ὑπολαμβάνω ὑπολελεῖφθαι
μοι ζωῆς· οὐ γνωρισθῆναί μοι παρακαλῶ.
ἵνα σωθῶ τὸν νόστον ... ἐπὶ μείζοσι τῆς τύχης.
μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμε-
ρῶν μου. γνωρίζω τὲ ... τι

τοῦ ἐκ τοῦ δημιουργοῦ τῆς ψυχῆς· ἀναφορὰ πάλιν
ἀέρος· ἢ ἀναφορὰ τοῦ σώματος· ἢ μὴ σαν... ἡ-
μερῶν τὸ ἀτελές· ἤτοι τὸ ἀκαρποφόρητον
τῶν ἡμερῶν τὸ ἀποκεκληρωμένον τῷ ἀκαρ-
ποφορεῖν διὰ τοῦτο τὰς ἡμέρας ζωῆς ἀπο-
κληροῦσθαι τοῖς ἀνθρώποις· ἵνα καρποφορῶσιν
εὔχεται οὖν μὴ ἐν ἀκαρποφορίᾳ τῶν ἡμε-
ρῶν τῆς ζωῆς ἀποθανεῖν· ἀλλ' ἔτι ζῆναι
χρόνον καρποφορεῖν· ἢ διὰ τὸ ἐρημικὸν ἐν τῷ
νῦν ψαλμῷ· ὅτι πάντες ἀμαρτωλῶν· καὶ
δολίων· οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας
αὐτῶν· οὕτως ἐξήτησε ζητήσας ἀναγνῶ.
ἐν γενεᾷ γενεῶν τὰ ἔτη σου.
ἐν γενεᾷ γενεῶν τὸ ἀεὶ δηλοῖ παρ' Ἑβραίοις,
παραπλέκει δὲ τῇ προσευχῇ καὶ δοξολογίαν· σὺ
γὰρ φησὶν ἀΐδιος εἶ καὶ αἰώνιος· καὶ ὑπὲρ αἰ-
ώνιος καὶ θεός. κατ' ἀρχὰς σὺ
κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας.
ἐκ δραξὰς ἐποίησας. καὶ ἔργα τῶν
χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί.
καὶ ἐνεργείᾳ τῇ κατὰ σοῦ δυνάμεως. οὐρανοὶ
δὲ ὁ πρῶτος καὶ τὸ στερέωμα· ἐν ἀρχῇ
γάρ φησιν ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν· καὶ αὖθις, καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ
στερέωμα οὐρανόν.
αὐτοὶ ἀπολοῦνται. ἤγουν οἱ
ὡς ποιήματα· σὺ δὲ διαμενεῖς·
ἀναλλοίωτος ὡς ποιητής.
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαι-
ωθήσονται. ἀμφότεροι
ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός· τῇ συνεχείᾳ τοῦ χρόνου
καὶ τῷ χρόνῳ παλαιωθήσονται δίκην
ἱματίου παλαιουμένου.
καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις
αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται.
ὑστέρησις οὕτως ἐγείρωσιν· ὡς ἤγουν περι-
βόλαιον διὰ τοῦ τὸ μέγεθος δύ-
ναμιν καὶ πᾶν ἀσθενὲς τοῦ Χριστοῦ ἐμφαίνει· ὁ
πρὸς δὲ ἐπεγάγη ἀπολοῦνται τοῦ ἀλλά-
ξαι φησὶν ἐφερμηνεύων αὐτὸ καὶ δη-
λῶν ὅτι καὶ αὐτοὶ πρὸς ἄφθαρσιν ἀλλαγή-
σονται ἀνακαινιζόμενοι· φησὶ δὲ ὁ ἀπόστολος ὅτι παρ-
άγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου· καὶ
ὁ Ἡσαΐας ὅτι ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βι-
βλίον· ἄλλοι δὲ ἑρμηνεύουσιν ὅτι ὥσπερ

136

τὸ περιβόλαιον πληρώσαντι, ἵνα ἀπὸ τελεί-
ας τῆς χρείας ἤγουν ... οὕτω καὶ οὗτος καὶ
πόνος ἢ χρεία γίνονται ... κρεῖττον ἀλλ-
άσσεται καὶ αὐτός. οὐδὲ ὁ αὐτὸς εἶ.

Ἤγουν ἄτρεπτος ἀμετάβλητος.

καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

Ὥσπερ γὰρ ἄναρχος κατὰ τὴν θεότητα, οὕ-
τω καὶ ἀτελεύτητος· ἔτη δὲ ἐπὶ θεοῦ
τὴν παράτασιν τοῦ χρόνου νοητέον.

οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώ-
σουσι. Τῶν δούλων σου, τῶν ἀποστόλων
εἴρηκεν, ὅτι ἐν αὐτοῖς εὐδόκησεν, οἱ δοῦλοί σου
τοῖς λίθοις αὐτῆς. υἱοὶ δὲ τῶν ἀποστόλων οἱ
ἐκ τῶν ἐθνῶν διὰ τοῦ εὐαγγελίου γεννηθέντες·
υἱοὶ κατὰ παίδευσιν· καὶ ὁμοίωσιν
διδασκάλων καὶ πολῖται. οὗτοι οὖν φησὶ
κατασκηνώσουσιν ἐν οἷς κατορθώσουσι
παρασκευάζοντες· ἤγουν ἐν ἐκκλησίᾳ.

καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν αἰ-
ῶνα κατευθυνθήσεται.

Οὐ τῶν δούλων σου, σπέρμα δὲ
οὐ τὸ κατὰ σάρκα, ἀλλὰ κατὰ διαδοχὴν
καὶ κληρονομίαν εὐσεβείας· ὁ ἀρετῆς
τοῦτο ποιεῖ. γὰρ ἐν αἰῶνι κατευθυνθήσεται
ἐν ὁδῷ οὐρανοῦ· πᾶσι γὰρ φησὶν ἀδιάδοχος
καὶ ἀνώλεθρος ἡ ζωὴ αὐτῆς. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.

ψαλμὸς ρβ'
102

Εὐχαριστήριος οὗτος· καὶ ἀπὸ τοῦ προ-
οιμίου γνώριμος.

εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

Εὐχαριστεῖ ὑμνεῖ, δοξολογεῖ τοῦτο πολλὰ
καὶ μεγάλα εὐεργετήσαντα.

καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄ-
νομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Ἐντὸς
λέγει τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις· πᾶσαν εὐ-
θυμίαν· τοὺς λογισμούς· ἢ μετὰ
τοῦ ... τὰ ἐκεῖ μέρη· καὶ ...
γὰρ ἑαυτὸν καθόλου κλῆρον· προ-
σέταξε εὐλογεῖν τὸν κύριον· καὶ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἁγιάζων ... εὐλογοῦντα
αὐτῷ. εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν
κύριον. Ἐπίτασις ... ὑπερλογία.

καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας
τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

Ἀνταποδόσεις τὰς εὐεργεσίας ὠνό-
μασεν· οὔπω γὰρ καὶ ὅσοι μηδὲ

ἐξέδωκε· μᾶλλον δὲ ... καλά, ἀπέδωκε
μὲν πονηρά· πονηρὰ διὰ ... παρανομίας,
δὲ αὐτὰ ἀπέδωκεν ἀνθ' ὧν ἀγαθά· ... καὶ ...
τὰς αὐτὰς ἀποδώσεις ἐφεξῆς.

τὸν εὐιλατεύοντα πάσαις ταῖς
ἀνομίαις σου. Τὸν ἱλεοῦν-
τα, συγχωροῦντα τὰς ἀνομίας σου ... μετα-
νοήσας. τὸν ἰώμενον πάσας τὰς
νόσους σου. Τὰς τε ψυχικὰς καὶ σωματικάς
καὶ σωματικὰς, ὅτε θερμῶς ὑπὲρ αὐτῶν ἱ-
κετεύσας. τὸν λυτρούμενον ἐκ
φθορᾶς τὴν ζωήν σου. Ἐκ κιν-
δύνου ψυχικοῦ, καὶ σωματικοῦ· ἢ τὸν ἄφθαρ-
τον ζωὴν τοῖς δωρούμενον τοῦτο ἐν ἀναστάσει.

τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ
οἰκτιρμοῖς. Τὸν δρόμον τελε-
σάντα· καὶ τὸν ἀγῶνα· ἐν ἐ-
λέει καὶ οἰκτιρμοῖς ὅτι οὐ διὰ τὸ ἐξ ἔργων δι-
καιοῦσθαι· ἐὰν ἀνομίας παρατηρῇς
κύριε κύριε τίς ὑποστήσεται; ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός
ἐστι· καὶ αὖθις ὅτι παρὰ κυρίῳ τὸ ἔλεος· καὶ
πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις· καὶ αὐτὸς λυ-
τρώσεται τὸν Ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ. ...
... γὰρ ... ἀγαθοεργίαις ἐκ τοῦ
ἐλέους ... καὶ ... φιλανθρωπίαν ... πάντα
πληροῖ. τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν
ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμί-
αν σου, τὴν ἐν ἀγαθοῖς, τουτέστι τοῦ κορέ-
σαι ... ἀγαθῶν· ... τινὲς
δὲ ἐπιθυμίαν ἐνταῦθα, τὴν πρὸς θεὸν ...
ἐνόησαν· καὶ ἐπιθυμήσας ὁ Δαυΐδ ...
... ἐμπλήσαι τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν
ἐν κακοῖς ... παρανομίας ... ἐμπιπλᾷ
τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην ὁ θεὸς ἐν ἀγαθοῖς ...
... τοῦ ... ὁμοῦ τῶν εὐεργεσιῶν· ὧν ...
... μὴ ... εὐλόγει τὸν τοσαῦ-
τα σε εὐεργετήσαντα.

ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεό-
της σου. Ὁ ἐκ ... γῆρας· καὶ
ἐντεῦθεν ἀσθενήσας ἀπορριπτοῦσι ὥστε
κενὸς τὸ ἐκπτερον· καὶ διαμένουσι ἀνα-
νεουμένης ὡς ἐκ νέου διὰ ... πτερῶν.

ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος.

Δῆλον τὸ ῥητόν. καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς

2

11

ἀδικουμένοις· ῥῆμα ἐκδικήσεως·
ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ
Μωσῇ· τοῦ ἀπαγορεύσαντος αὐτῷ Μωσέως·
ὁδοὺς δὲ λέγει τὰ θελήματα αὐτοῦ· ἀρχὴ δὲ τοῦ ἀκρι-
βοῦς ἐντολῶν τῆς παλαιᾶς· ἔνθα τό, τὰς ὁδούς σου
κύριε γνώρισόν μοι· τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὰ
θελήματα αὐτοῦ· [illegible] τὸ
τῷ Μωσῇ· διὰ δὲ καὶ παντὶ τῷ λαῷ·
οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος· μα-
κρόθυμος καὶ πολυέλεος·
αὐτὰ ἑρμηνεύει θεὸς ἐν τῷ [illegible] ψαλμῷ ἔνθα τό,
καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων
καὶ τὰ ἑξῆς· οὐκ εἰς τέλος ὀργισ-
θήσεται· [illegible] ὢν τοῖς
μετανοοῦσι· οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα
μηνιεῖ· ὁ αὐτὸ λέγει σαφέστερον·
οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποί-
ησεν ἡμῖν· οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρ-
τίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν·
καὶ τὸ πολυέλεος τοιοῦτόν ἐστι
[illegible] τοῦ [illegible] λόγον διαφόρως ἀνακυκλοῖ
[illegible] ἐπὶ δὲ [illegible] ὑπὸ θεοῦ [illegible] φιλα-
[illegible] ὅτι κατὰ τὸ
ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς
ἐκραταίωσε κύριος τὸ
ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
μένους αὐτόν· ὅσον τὸ διάστημα
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς· τοσοῦτον τὸ ἔλε-
ος αὐτοῦ ἐστήριξεν ἐπὶ τοὺς φοβουμένους
αὐτόν· τουτέστιν ἀμέτρητον· καὶ [illegible]·
οὐ γὰρ εὗρε τοῦ καθόλου διαστήματος αἰσθη-
τικοῦ [illegible] πρὸς παράδειγμα χρήσιμον·
καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ
δυσμῶν ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν
τὰς ἀνομίας [illegible] αὐτῶν
δηλονότι· οὐ γὰρ φοβουμένως ἐντολῶν τηρήσεως·
καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ᾠκτί-
ρησε κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν·
οἰκτείρει πατὴρ υἱοὺς παραινῶν· πλημ-
μελοῦντας ἀνέχεται· νουθετεῖ· παρακαλεῖ·
ἀπειλεῖ· μακροθυμεῖ· μαστίζει· θερα-
πεύει· καὶ πάντα πρὸς παιδείαν αὐτῶν
[illegible] πραγματεύεται·
ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν·
[illegible] καὶ μακροθυμεῖ· καὶ

φιλανθρωπεύεται· καὶ γὰρ οἶδεν τὸ ἀσ-
θενὲς ἡμῶν πλάσμα ὅτι ἀσθενές ἐστι·
ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμεν·
ἑρμηνεύει τοῦτο τὸ προρρηθέν· ἐ-
μνήσθη φησὶν ὅτι ἀπὸ χοὸς ἐπλάσθημεν· ὅ-
θεν ἀσθενεῖς· ἐγνώρισε καὶ ἐμνήσθη ἀλλ᾽
οἶδεν· ἰδίωμα δὲ καὶ τοῦτο τῆς ἑβραΐ-
δος διαλέκτου· ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος
αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· μαραίνονται
καὶ πρόσκαιροι· ἡμέρας δὲ λέγει τὴν ζωήν·
ὁ δὲ Σολομῶν λέγει· μέγα ἄνθρωπος καὶ τίμιον
ἀνήρ· μὴ θορυβεῖσθαι· ἐπειδὴ γὰρ διπλῆν ἔ-
χει κατασκευὴν ὁ ἄνθρωπος· τὴν μὲν ἐξ [illegible]
[illegible] τὴν δὲ ἐκ ζωοποιοῦ ἐμφυσήματος·
ἐξουδενοῦται μὲν διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ κύ-
ρου· μεγαλύνεται δὲ διὰ τῆς ἀθανασίας τῆς
ψυχῆς· καὶ πάλιν μαραίνεται μὲν διὰ τὸ [illegible]
[illegible] ἐπὶ κύρου· μεγαλύνεται δὲ διὰ
[illegible] τῆς ψυχῆς ἐπὶ νόσον καὶ μοχθη-
ρόν· τιμᾶται δὲ διὰ τὰς ἀρετάς· καὶ τὰ κατορ-
θώματα· καὶ ὅτι φύλαξ ἐντολῶν ἐστὶ
θεοῦ· καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρονόμος· πα-
ραβαίνων δὲ δοῦλος ἁμαρτίας καὶ βασάνων
ὑπεύθυνος· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ
οὕτως ἐξανθήσει· [illegible] ὡραῖον
ὕστερον δὲ μαραινόμενον· καὶ φθειρόμενον καὶ παρ᾽
ὀλίγον ζῆν· ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν
αὐτῷ· οὐ γὰρ [illegible] ἀεὶ
[illegible] ζωῆς ἄφθαρτον ἐστίν· ἡ πνοὴ τῆς ζωῆς
[illegible] ὑποληπτέον διϊκνουμένη ὅλην τὴν σω-
ματικὴν [illegible] τὸν ὡρισμένον καιρὸν ἐξέρχεται·
καὶ οὐχ ὑπάρξει· ἀλλὰ τὸν παρόν-
τα βίον ἀποθνήσκων ὁ ἄνθρωπος·
καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τό-
πον αὐτοῦ· [illegible] ρος ἑτέραν κατοι-
κίαν μεταναστεύων· ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ πνεῦμα, ἤγουν
ἡ ψυχὴ διελθοῦσα διὰ τοῦ σώματος ἐ-
νυπάρξει τούτῳ· οὐ δὲ [illegible]
τὸ πρότερον· οὐδ᾽ ἐπιγνώσεται τὸν τόπον τῆς
κατοικίας αὐτοῦ· λέγω δὴ τὸ σῶμα· ἀλλὰ
καὶ κατὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαμβάνουσιν αἱ ψυ-
χαὶ τὰ ἴδια σώματα· ἀλλ᾽ οὐχ οἷα πρότερον
ἦσαν, ὑποκείμενα καὶ φθορᾷ καὶ [illegible]·
ἀλλ᾽ ὡς [illegible] ἐναλλαγὴν οὐκέτι ἐπιγνω-
σθήσεται· τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου

133

50

ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν:

Ἀπὸ τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ μέλλοντος, τουτέστι καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ ὡς δὴ κακὰ διηνεκῆ φησὶν ἔχει, [illegible] οὐδέποτε παύεται· ἐνταῦθα μὲν τὸ ἐκ τῶν [illegible] ῥυόμενος [illegible] ἐξαιρούμενος· ἐκεῖ δὲ τὸ τοιοῦτον ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν:

καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοὺς υἱῶν. Καὶ ἀμοιβὴ τῶν κατορθωμάτων· οὕτω γὰρ ὁ σύμμαχος ἐξέδωκε. λέγει τοίνυν ὅτι καὶ ἡ τοιαύτη δικαιοσύνη ὁμοίως ἐστὶ διηνεκὴς καὶ διαδοχὰς παρέχομεν τοῖς υἱοῖς τῶν υἱῶν, καὶ αὖθις τοῖς υἱοῖς τῶν υἱῶν· καὶ οὕτως ἐφεξῆς ὅλον βιοῦσι καὶ ἐν τῷ θεῷ καὶ κατὰ τοῦ θεοῦ τούτοις ἀμοιβήν· ὅπερ λέγεται ἐπὶ πλεῖστον ἐστὶν ἡ ῥηθεῖσα δικαιοσύνη:

τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ:

Τὴν διαθήκην καὶ τὴν ἐντολὴν ἣν διέθετο ὑπὲρ τῆς υἱοποιηθεὶς αὐτοῦ κληρονομίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος διὰ ταύτης:

καὶ μεμνημένοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. Μεμνημένοις αὐτῶν, οὐκ ἐπὶ τῷ γινώσκειν ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πληρῶσαι αὐτάς· υἱοῖς γὰρ [illegible] υἱῶν οὐ μόνον [illegible] καὶ διαδοχαῖς εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι πολιτεύσας:

κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ:

Λοιπὸν οἱ τὸν θρόνον αὐτοῦ παραστῆναι βουλόμενοι, ὅσα ἀφρονέστεροι [illegible], καὶ φρονοῦντες [illegible] ὑπεροχὴν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. τὸ ῥητὸν ἐμφαίνει· ζήτησον καὶ ἐν [illegible] τὴν παραγραφὴν τῆς ἐξηγήσεως τοῦ [illegible] τοῖς κατοικοῦσιν [illegible] αὐτοῖς:

ἡ βασιλεία αὐτοῦ πάντων δεσπόζει. Εἰ ὁ ποιητοῦ, ἀλλὰ τῶν μὲν εὐσεβῶν ἐκείνων μᾶλλον ἢ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων:

εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Τοῦ ἐν οὐρανῷ θρόνου μνημονεύσας, [illegible] τοὺς περὶ [illegible] ἀγγέλους ἐμνημόνευσε· καὶ κελεύει ὡς ὁ μαθὼν εὐλογεῖν τὸν [illegible] δὲ [illegible] προεξέπω [illegible] λέγοντος ὅτι τοιαῦτα τοὺς ἀνθρώπους [illegible]

[illegible]γέπη: δυνατοὶ ἰσχύϊ: Ἐνδεικνὺς [illegible] ἡ δύναμις αὐτῶν καὶ ἀγγέλων [illegible] ἐπεὶ καὶ δυνάμεις λέγονται [illegible] παρὰ τὸ [illegible] ἐπὶ [illegible]:

ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ:

Πληροῦντες τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ, ἅμα τῷ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ [illegible] αὐτοῖς: εὐλογεῖτε τὸν κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ: Εἰπὼν τοὺς ἀγγέλους, λέγει τὰς ἄλλας τάξεις τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων: λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ:

Οἱ ἐν διαφόροις τάξεσι λειτουργοῦντες αὐτῷ. ἤτοι ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἃ προσέταξε, [illegible] ἁπλῶς ἅπασαν κτίσιν: εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ: [illegible] ἐν διαφόροις τάξεσι λειτουργοῦντες αὐτῷ. Καὶ πῶς εὐλογοῦσι τὰ ἄλογα καὶ τὰ ἄψυχα· ἡ πάντων ἀντίφωνης χρωμάτων [illegible] καὶ [illegible] μεγέθει, τῇ θέσει, τῇ χρήσει· καὶ ποιεῖ τοιούτοις ἐμφαίνει τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως καὶ σοφίας, θαυμαστοῖς ὑφ' ὧν οἱ λογικοὶ κινούμενοι πρὸς εὐφημίαν αὐτοῦ [illegible] ἢ ἄλλως [illegible] φησὶ καὶ τῶν ἀλόγων καὶ ἀψύχων φύσει πολλάκις προσλαμβάνεσθαι εἰς εὐφημίαν τοῦ θεοῦ· τοῦ μὲν ἐμφαίνοντος ὡς οὐ [illegible] καὶ πρὸς εὐφημίαν ἡ λογικὴ κτίσις· τοῦ [illegible] λογικοῖς ἐπὶ πλεῖον διεγείρει· εἰ γὰρ καὶ ταῦτα [illegible] τοῦ πεποιηκότος τὰ ἄλογα, πολλῷ μᾶλλον οἱ λογικοί:

ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον:

Καὶ ποῖος τόπος οὐκ ἔστι τῆς δεσποτείας αὐτοῦ· λοιπὸν ὅπου ἔνθα ἂν καὶ τύχωμεν ὄντες, ἀδιαστάτως εὐλογῶμεν τὸν κύριον· τί δὲ ἂν ἐποίει οἱ μὴ δυνάμενοι ἀδιαστάτως [illegible] διηνεκῶς ἐπὶ τῆς ἀλλοξίας [illegible] ἰουδαῖοι. προδηλώσαντος [illegible] τῶν ἐθνῶν [illegible] λατρείαν προτιμῶντος:

ψαλμὸς τῷ δαυΐδ: Διὰ τοῦ προλαβόντος ψαλμοῦ εὐλογητὸν τὸν κύριον εὐχαριστῶν ὑπὲρ τῶν εἰς ἡμᾶς γινομένων εὐερ- ψαλμ. ργ' 103

γεγονότων διὰ τοῦ παρόντος εὐλογεῖ τὸν κύριον πάντα αὐτοῦ ὑπερθαυμάζων, μάλιστα διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων κτισμάτων.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον· κύριε ὁ θεός μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Ἐγνωρίσθης ἡμῖν ἀπὸ τῆς μεγαλουργίας καὶ προνοίας τῶν κτισμάτων σου.

Ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω. Ἐξομολόγησιν μὲν λέγει τὴν εὐχαριστίαν· μεγαλοπρέπειαν δὲ τὴν μεγαλοπρεπῶς ποιοῦσαν ἡμῖν· ταύτας φησὶν ἔθου σεαυτῷ διὰ τῆς μεγαλουργίας ὡς ἐφ' ᾗ τῶν κτισμάτων εὐχαριστοῦμέν σοι, ὅτι δι' ἡμᾶς τοιαῦτα πεποίηκας, μεγαλύνομεν ὡς τοιούτων κτίστην.

Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον. Ἡλίου μὲν φῶς ἐγκαλύπτομεν(?) φωτί· ὁμοίως καὶ Παῦλος ἔφη καὶ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ἀφ' οὗ τὸ καταφώτιστον [illegible] καὶ κατάληπτον τοῦ θεοῦ διδάσκων· οὐκ ἔστι γὰρ ταῦτα ἐναντία τῷ ἀπέθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ· τὸ γὰρ ἀπρόσιτον φῶς, πανταχοῦ ποιεῖ τὸ σκότος μὴ συγχωροῦν ἐνορᾶν αὐτόν· διὰ τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς ἀπρόσιτον, ποθοῦμεν μᾶλλον τὸ ἐκ τοῦ τοιούτου φωτός· ἄλλοι δὲ φῶς νοοῦσι τὴν καθαρὰν [illegible] γνῶσιν.

Ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν. Ἔφη ὁ θεός μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα· σὺ ἐποίησας τάδε καὶ τάδε· ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν οὕτως εὐχερῶς ὡς ἐκτείνει τις δέρμα· ἀλλὰ δηλοῖ μὲν τὸ ῥᾴδιον τῆς τοῦ οὐρανοῦ παραγωγῆς οὕτως ἐδίδαξεν· ὅσας δὲ τὸ ἀκίνητον παρ' αὐτοῦ παρέστησε, καὶ τὸ σχῆμα λέγων· ὁ στήσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν· ἢ καὶ τὴν δέρριν σκηνὴν ἑρμηνεύει· ἐμφαίνει καὶ τὸ σχῆμα διὰ τῆς καμάρας· τοιαύτη γὰρ ἡ σκηνή· ἀδιάφορον δὲ τὸ ἐκτείνων ἀντὶ τοῦ ἐκτείνας· τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ. Ὁ στεγάζων τὰ ὑπερῷα ἑαυτοῦ, ἤτοι τὸν δεύτερον οὐρανόν· ἡ γραφή φησιν ὁ θεός· ἀναμέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος· ὑπερθαυμάζων οὖν καὶ τὸ κρατεῖσθαι διὰ τὸ ὕδατος φησὶν ἄνωθεν τοῦ κυρτοῦ στερεώματος ἀδιάχυτον· καμαροειδὲς γὰρ καὶ τοῦ [illegible] κυρτόν ἐστιν.

Ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ. Ἐπιβαίνων νέφεσι καὶ ὀχήματι τούτοις χρώμενος ὡς ἐπὶ τοῦ Σινᾶ.

Ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. Ταῖς πτέρυξι τῶν ἀνέμων ἐποχούμενος διὰ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι τοῦτο ἐμφαίνει· ὀξυκίνητον γὰρ ὁ ἄνεμος, καὶ θᾶττον ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα τοῦ κόσμου φθάνων καὶ ταχέως τὸ πᾶν ἐπιπορευόμενος.

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. Αὐτῆς ἄρα τῆς κτίσεως ποιητὴν αὐτὸν κηρύττει· τοὺς αὐτοὺς δὲ πνεύματα καὶ πῦρ προσηγόρευσε· τὸ ὀξυκίνητον αὐτῶν καὶ τὸ δραστήριον ἐντεῦθεν ὑποδηλῶν· ἢ καὶ ὑπογράφων αὐτῶν τὴν φύσιν· πνεῦμα τὸ νοερὸν καὶ πῦρ ἄυλον.

Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Ἐπὶ ποίαν ἢ δηλαδὴ τὸν ὅρον τοῦ θεοῦ τὸν αὐτῆς ἕδρας αὐτῇ γενόμενον καὶ αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς ἑδράζοντα.

Οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὑπερ[illegible] ποτὲ καὶ σαλευθῆναι.

Ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. Τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ τοῦ στοιχείου ἤτοι τῆς γῆς, ἄβυσσος ἐστί· ἤγουν πλῆθος ὑδάτων· ὅ ἐστι θάλασσα ὡς ἱμάτιον περιβέβληκε ταύτην καὶ ἐφήπλωται αὐτῇ· νοεῖται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀκαταληψίας τῆς σοφίας καὶ δυνάμεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ· ἐν ἄλλοις γάρ φησιν ὁ [illegible] ἄβυσσος ἀκαταληψίαν ὡς ἱμάτιον ἡ περιβολὴ αὐτοῦ, τουτέστιν ἀκαταληψίαν ὡς ἱμάτιον ἐπεβάλετο πανταχόθεν ἀκατάληπτος ὤν.

Ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα. Ἐπὶ τὰ ὄρη συναχθῆναι [illegible], καίτοι φύσεως κάτω ῥεπούσης ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν [illegible] ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν ἀναστῆναι μετεωριζόμενα τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης [illegible].

Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται. Ἀπὸ σφοδρᾶς σου κελεύσεως, τὰ μὲν ἐπὶ

τὰ ὄρη ἐπικαλύπτοντα, ἐξηράνθη· τότε μετεω-
ρίζομένης κυρίου τῆς θαλάσσης καταστάλη· καὶ ἐπι-
τιμήσας φησὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἐξηράνθη:·
ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσου-
σι:· φοβεροὶ φησὶ τοῦ υἱοῦ ἀπὸ, ἢ καὶ πρὸ
ὀφθῆναι ἡμῶν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ ἐμοὶ εἰρήκα-
της ἐννομίας· οἱ ἐπαναστήσαντες ἀγαθὸν ὁ
θεὸς πολλῷ μᾶλλον τοῖς λογικοῖς ἡμᾶς τοῦ
πάθους χρὴ καὶ σοῦ στέλλεσθαι:·
ἀναβαίνουσιν ὄρη καὶ καταβαίνουσι
πεδία εἰς τόπον ὃν ἐθεμελίω-
σας αὐτοῖς:· ὠθήσαν τὰ ὄρη
καὶ ἔλαττον ὠθήσαν τὰ πεδία εἰς τὸν τόπον
ὃν ἐθεμελίωσας αὐτοῖς· ἀλλὰ μὴ ἐπὶ τὸ θέ-
μα τὰ ὄρη· καὶ τὰ πεδία δῆλον ταῦτα νοήσας
ἐκ τοῦ ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ὅτι ἀναβαίνου-
σι τὰ κύματα ὡς ὄρη ὑψούμενα· καὶ καταβαίνουσι
πεδία λέγονται, τοῦ ὡς:·
ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσονται:·
ἃ ὄρη ἤτοι κυρίου ὅρια οὓς τὸ θεῖον πρόσταγμα
συνέχον αὐτά:· οὐδὲ ἐπιστρέψουσι
καλύψαι τὴν γῆν:· οὐ γὰρ μὴ ἐπι-
μηθῇ τῆς τάξεως ταῦτα ὄρη καταλύ-
σομεν, τὰ γὰρ κυρίου ἐκ ζέοντα:·
ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν:·
ἀναδίδωσι φησὶ τῇ ἐναντίᾳ τῶν ζώων:·
ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσονται
ὕδατα:· ῥέει ἐκ χοὸς ποταμοὶ ἅ-
τα πρὸς τὴν θνητὴν καὶ τὴν νοσοῦντα:·
ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ
ἀγροῦ:· οὐ ὁρῶσιν οὐ μάτην ῥέοντα,
ἀλλ' ἐπὶ προνοίᾳ καὶ τὴν εὐθηνίαν τῶν:·
προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν
αὐτῶν:· προσδέξονται τὰ ὕδατα δια-
ταν ὄντων κατὰ ξηρομεταστὸ ζῶον τοῦτο
καὶ διὰ τῶν δεσπόδηλοι ὅτι τοῦ καὶ ἐρημί-
ας τῆς ἀνομβρίας δηλοῦμεν· ὅτι οἱ ἄγριοι
φησὶν ἐστήκασιν ἐπὶ ναστὰ αὐτῶν ἁλίσκειν
ἄνεμον ἐπιτήχασαι:·
ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατασκηνώσει:· ἀραιοῖς δὲ καὶ
τῶν ποταμῶν ἐν ταῖς ὄχθαις τὰ πετεινὰ δ'
ἐφίλυδρα κατασκηνώσει:·
ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν:·
αἱ δὲ διαδιδομένοι ἐκ πετρῶν γὰρ ἐκπορεύο-
μενοι ταρυμικὰ καὶ ἠχοῦμενον ὄντα τὰ ζῶ-
α καὶ οὔσης προσαπὸ τοῖς ἄνοις δὲ καὶ νοῦ
τοῦ ὕμνου τοῦ ἐκ πετρῶν ξηρῶν· φησὶ ὕδωρ
εἰς πλῆθος προχέουσιν:·
ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ:·
κατὰ νεφελῶν ἐκ καθεστῶς τὰ ὄρη ποτίζεται· ἀλλὰ
τὰ ὄρη ποῦ καὶ τὰ πεδία, καὶ ἁπλῶς πᾶσαν
γῆν, οὐ μὲν ἔξωθεν ἄνωθεν ἐπιχορηγούμενος τὰ
ὑετοῦ ὕδατα:· ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔρ-
γων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ:·
ἃ ἐκ τῆς γῆς ζῶα ἤτοι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ
ποιεῖ τὰ ἔργα σοῦ τοῦ θεοῦ οἱ καρποὶ οὐ μὴ παν-
τες οὐ μόνον ὡς τῷ προστάγματι τοῦ θεοῦ γι-
νομένοι, ἀλλὰ καὶ ὡς τὴν φύσιν αὐτοῖς ἐργασ-
θέντων ἀπὸ θεοῦ τινὸς ὃ τὸ προηγούμενον
ῥητόν ἐπὶ μόνον τὰ ὄρη νοοῦμεν εἰς λαμ-
βάνοντος τὸ παρὸν ἐπὶ τῆς ἄλλης γῆς ὅτι
ἀρδευθήσεται ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου· καρποῦ
τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸν ὑετὸν ἐνταῦθα προ-
σαγορευθῆναι λέγουσι ὡς καρποῦ τῶν οἰκο-
νομιῶν αὐτοῦ καθάπερ ἔργα ἐστὶ τὰς νεφέ-
λας τὰ πρὸς τὴν θνητὴν καὶ τὴν χρείαν τοῦ ὑετοῦ:·
ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι
καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων:·
χόρτον μὲν τὴν νεόφυτον τουτέστι τοῖς ἀγεωργήτοις
τοῖς φυομένοις· χλόην δὲ τὴν ἐν τοῖς γεωργουμένοις·
ὧν τὸν μὲν τοῖς ἐλευθέροις κτήνεσιν ἀπονέ-
νεμηκεν τοῖς ποιηφάγοις· τὴν δὲ τοῖς δου-
λεύουσι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων· οἱ βόες καὶ τὰ
ἵπποι· ὄνοι πρόβατοι· αἶγες· καὶ τοι
αὔτοις ἅπερ ὁμοῦ τὴν δουλείαν τῶν ἀνθρώπων
ὡς δουλεύοντα προσαγορευθῆναι· τινὲς
δὲ τὰ ἑξῆς ἑρμήνευσαν· χόρτον μὲν γὰρ νο-
ήσαι τὸν μὴ φέροντα καρπὸν χρήσιμον
εἰς βρῶσιν ἀνθρώπου· χλόην δὲ τὴν καρποφοροῦ-
σαν ἐμφρησσον· καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐξανατέλλεσθαι
τοῖς κτήνεσι· ταῦτα δὲ τοῖς ἀνθρώποις τῇ δουλείᾳ
τῶν ἀνθρώπων· ὡς τῆς γῆς δουλευούσης τοῖς ἀνθρώποις,
δι' οὓς καὶ γέγονεν:· τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον
ἐκ τῆς γῆς:· ἐργασθήσεται φησὶν ἡ
γῆ ἕνεκα τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς ἀπὸ
τοῦ σίτου κατασκευαζόμενον:·
καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου:·
ἀλλ' ὁ οἶνος καρπὸς τῆς γῆς ὢν καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναδίδο-
ται· εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου θεραπεύων τὴν ἀνίαν
αὐτοῦ:·

ΤΤ

276

τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαί-
ῳ· ἕνεκα γὰρ τοῦ ἱλαρῦναι· καὶ φαιδρῦναι
ἐν ἐλαίῳ [illegible] ἀπὸ φυτῶν αὐτῆς· πρό-
σωπον [illegible]: καὶ ἄρτος καρ-
δίαν ἀνθρώπου στηρίζει: [illegible] οἶνος εὐ-
φραίνει αὐτήν· οὗτος δὲ δυναμοῖ κεν-
[illegible] καθ' ὧν καὶ [illegible] τῆς γῆς [illegible]
γὰρ ἔθετο πρόνοιαν ὁ δημιουργός· καὶ ἀλό-
γων καὶ λογικῶν χρείαν ζώων [illegible]· ἡ πάν-
του τοῖς αὐτοῖς [illegible] ἐπὶ τὴν γῆν:
χορτασθήσεται τὰ ξύλα τοῦ πεδί-
ου: [illegible] πληθυνθήσεται τὰ φυτὰ
τῆς γῆς τὰ παντοῖα δένδρα:
αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς ἐφύτευ-
σας: ἴσον τῷ ὡς ἐπὶ σημείου πάσας
ὑποδηλοῖ· ἐφύτευσας ἤγουν αὐξάνεσθαι προ-
στάττει: ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύ-
σουσιν: ἐν τοῖς φυτοῖς, ἐν τοῖς δέν-
δροις, ἐν τοῖς κέδροις· διὰ τῶν στρου-
θίων καὶ τὰ λοιπὰ [illegible] ὀρνέα· οὐ μόνον
γὰρ ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀρνέοις χρή-
σιμος ἡ ἀνάδοσις τῶν δένδρων:
τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία ἡγεῖται
αὐτῶν: ἐρωδιὸς [illegible] ὀρνέου
[illegible] τῶν [illegible]:
ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέ-
τρα καταφυγὴ τοῖς λαγωοῖς:
[illegible] καὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ τῶν πετρῶν τὸ
χρήσιμον· πάντων γὰρ [illegible] προνοεῖται
μέχρι καὶ τῶν μικρῶν ζώων [illegible]
γὰρ μὴ τὰ ὄρη μηδὲ αἱ πέτραι [illegible]
[illegible] γένη τῶν
ζώων· ὑπὸ τῶν σαρκοφάγων ἐκδαπανῶνται:
ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς:
εἰς τοὺς νυκτὸς δηλονότι· ἡ σελήνη γὰρ [illegible]
[illegible] ἔχουσι τὴν νύκτα ἐπὶ τῷ φωτί-
ζειν αὐτήν: ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύ-
σιν αὐτοῦ: ἔγνω τὰ οἰκεῖα μέτρα,
καὶ τὸν [illegible] ὅρον οὐχ ὑπερβαίνει [illegible]
[illegible] λογικὸς [illegible] τὸ πρόσταγμα [illegible]
[illegible] τὸ ἔγνω δηλοῖ [illegible] ἐνεργ[illegible]
[illegible]: ἔθου σκότος καὶ
ἐγένετο νύξ: [illegible]
παρυφίσταται [illegible] ἡμερινοῦ
καὶ ἡλιακοῦ φωτός· καὶ γέγονεν νύξ [illegible]

[illegible] νυκτός: ἐν αὐτῇ διε-
λεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ:
κατὰ γὰρ τὴν νύκτα τὸ χρήσιμον· οὐ μόνον γὰρ τοῖς
ἀνθρώποις ἀναπαύσεως [illegible] παραλαβοῦ-
μένη [illegible] τοῖς μεθημερινοῖς πόνοις [illegible]
ἐργάζεται· ἀλλὰ καὶ τοῖς θηρίοις [illegible]
διαζῆν χαρίζεται: σκύμνοι ὠρυόμενοι
τοῦ ἁρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ θεῷ
βρῶσιν αὐτοῖς: σκύμνοι λεόντων
ὠρυόμενοι χάριν τοῦ ἁρπάσαι· ἢ πορίσασθαι βρῶ-
σιν [illegible] παρὰ τοῦ θεοῦ χορη-
γουμένην· ἐκ θεοῦ γὰρ ἡ τροφὴ πᾶσι τοῖς ζώοις· ὁ
[illegible] γὰρ [illegible] τροφὴ [illegible] σαρκῶν· ἢ καὶ ζητῆ-
σαι παρὰ τοῦ θεοῦ, πολλοὶ γὰρ [illegible] πολλῶν
ζώων [illegible] ἐν καιρῷ [illegible]
[illegible]
[illegible]: ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος
καὶ συνήχθησαν· καὶ ἐν ταῖς μάνδραις
αὐτῶν κοιτασθήσονται: [illegible]
[illegible] ἀποκεκληρωμένοι αὐτοῖς [illegible]
[illegible] καιρόν: ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ
ἔργον αὐτοῦ: [illegible] ἡμέρας [illegible] καὶ τοῖς
ἡμέροις ζώοις [illegible]
τὰ ἄγρια [illegible]
ἐργάζονται: καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ
ἕως ἑσπέρας: [illegible] ἐργασίαν ἐκ πρω-
[illegible]
[illegible]: ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ
ἔργα σου κύριε: [illegible] ἐθαυμάσθησαν·
[illegible]
[illegible] συμπληροῖ: πάντα ἐν
σοφίᾳ ἐποίησας: οὐδὲν [illegible] μικρόν
[illegible] ἀλλὰ πάντα λόγον ἔχοντα
[illegible] παρήχθησαν [illegible]:
ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου:
πληροῦται τῶν κτισμάτων σου: αὕτη ἡ θά-
λασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος:
ἀντὶ τοῦ ἡ θάλασσα: ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ
ἔστιν ἀριθμός: [illegible] ἀνα-
ρίθμητα: ζῶα μικρὰ μετὰ μεγά-
λων: ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται
τὴν θάλασσαν δηλονότι: δράκων οὗτος
ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ:
[illegible] ὁ δράκων οὗτος ἤτοι τὸ κῆτος ὃ ἔκτι-
σας [illegible]
[illegible] τὸ κῆτος [illegible]

μισεῖ, γνωστὸν ὅτι μεμελέτηται ἐν τοῖς ἐναλίοις, ὥσπερ αὐτὸς καὶ ὁ δράκων ἐν τοῖς χερσαίοις. πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εὔκαιρον. οὐ τὰ ζῷα φησίν, ἀλλὰ τὰ ἄλογα φυσικῷ τινι λόγῳ· καὶ ἄνω δεδήλωται. ἐνθάδε καὶ ζητοῦσι παρὰ τοῦ θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς. προσδοκῶσι δὲ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν καιρῷ χρείας. δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν. τὴν τροφήν. ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. χεῖρα μὲν λέγει τὴν χορηγητικὴν δύναμιν· χρηστότητα δὲ τὴν πρόνοιαν. ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον ταραχθήσονται. ἀποστροφὴν τῆς ἐπισκοπῆς. ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. φησὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ ἀποθανοῦνται καὶ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν· ἀναλυθήσονται εἰς ἃ ἐφ' ὧν ἐπλάσθησαν τῶν ἀνθρώπων ἢ ἀλόγων. ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου καὶ κτισθήσονται. τὸ πνεῦμά σου τὸ ζωοποιὸν καὶ κτισθήσονται, ἐπειδὴ ἀνίστανται· ἢ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον τὸ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐπιφοιτῶν καὶ κτισθήσονται, ἀντὶ καινὴν κτίσιν, ἤγουν νέον λαὸν ὡς νοεῖται. τὸ μὲν περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, τὸ δὲ περὶ τῆς ἐκ βαπτίσματος παλιγγενεσίας. καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. ὁ καλλωπισμὸς τῆς γῆς, ὅπερ εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι· καὶ ἄλλως δὲ ἡ γῆ ἀπαλλαγήσεται τῆς φθορᾶς κατὰ τὸν ἀπόστολον. ἤτω ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας. οὕτω μὲν περὶ τῶν ἐξῆς ποιήσαντος· τὰ δὲ ποιήσαντος. εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. οἷς δηλονότι εὐαρεστήσουσιν αὐτῷ κατορθωθήσονται, ἢ τῇ διαθήκῃ τοῦ κυρίου. ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν. ὁ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιβλέπων γὰρ ὀργίλον· ἡ δὲ μὴ φέρουσα τρέμει· κατὰ τὴν γὰρ φύσιν ἢ καλλονὴν ἀπορρήτου συγκαλεῖσθαι. ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται. ὁ ἐπὶ τοῦ Σινᾶ καπνίζοντος ὄρους σκηνὴν χορηγήσας πλησιάσαι ... ὁ πρὸ ... νοητέον καὶ τὸ ὁ ἐπιβλέπων.

ὁ ἁπτόμενος. ᾄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου. ἕως ἂν ζῶ. ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. ἀλληγορικῶς σαφηνίζει ἕνεκεν ἀπείρων. ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου. ἡ παρ' αὐτῷ ἡ διάλεξίς μου· ἡ διὰ τῶν ᾠδῶν τῶν ψαλμῶν, ἤγουν ἡ πρὸς αὐτὸν ὁμιλία μου, ἢ οἱ διαλογισμοί μου. ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ. διὰ θεὸν αὐτόν· τῆς διαλογῆς μου καθαρισθείσης. ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς. ἐκλείποιεν γίνονται οἱ μὲν ἁμαρτωλοὶ δίκαιοι, οἱ δὲ ἄνομοι ἔννομοι, ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτοὺς οἷοι ἦσαν· ἀλλὰ μεταβληθῆναι, ἐπειδὴ οὐ τοὺς ἀνθρώπους ἀφανισθῆναι, ἀλλὰ τὴν κακίαν αὐτῶν. καὶ μακαρίζεις δύο τούτοις δαίμονας φησίν, ἢ κατὰ τοὺς ἀγγέλους τὴν κακίαν ἔχοντας ὡς δηλοῦν τὸ μάγον. εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. οἰκείως τὴν ἀρχὴν ποιεῖται ἐπὶ τέλει· συνήθης γνώσεως τῆς περὶ τῶν πρὸ τοῦ παρόντος ψαλμοῦ ἀλληγοριῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν παρηκολουθηκότων, ὡς βεβαιώσας τὸ καλῶς παραδεδεγμένον. ἀλληλούια. εἴρηται μὲν ἐν προοιμίῳ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν περὶ τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ἀλληλούια ἑρμηνευθὲν τοῦ αἰνεῖτε τὸν ὄντα, ἢ ποιητὴν κύριον. προεξειπεῖν δὲ ὁ ψαλμὸς τὰ ἔθνη τὰ ... εὐεργετήσας ὁ θεὸς τοὺς παλαιοὺς Ἰουδαίους τοὺς πρὸ τούτου ἐποίησεν. ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. μετανοεῖτε, ἢ ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, ἀνυμνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὃ περιερμηνεύσατε ἐν ἔθνεσιν. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐτοῦ. ὑμεῖς τῷ ψαλμῷ φησίν, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ· τὸ αὐτὸ λέγων τὴν δόξαν γὰρ αὐτοῦ πρὸ τῶν ἔργων. ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. ἐπεὶ ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ παρόντος βιβλίου καὶ ἐν πολλοῖς τῶν ψαλμῶν εἴρηται περὶ διαφορᾶς ᾠδῆς καὶ ψαλμοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ αὐτὸ σημαίνουσιν ἐπὶ τὰ ἔνεκα. διηγήσασθε πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. ἐπεὶ ἐν προμνημονεύσει ψαλμῶν εἴρηκεν ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμά

104

αὐτοῦ· ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι
τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ·
ἐγκαλλωπίζεσθε καὶ χαίρετε ἐν ὀνόματι ζῶ
θε χριστιανοὶ περὶ γὰρ τούτου ἀπὸ τοῦ λόγου ἤτοι
δὴ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· εὐφρανθήτω καρδία
ζητούντων τὸν κύριον· οὐ γὰρ ἐπιτυγχά
νουσιν αὐτοῦ εἰς βοήθειαν· βοηθήσουσι γάρ
ἡ τοῦ ὁδεύειν πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν ἐν
τολῶν αὐτοῦ· ἀλλὰ φρονοῦσιν εἰς αὐτὸν εὑρήσου
σι γὰρ αὐτόν· ζητήσατε τὸν κύριον καὶ
κραταιώθητε· κραταιώθητε εἰς τὸ
ζητῆσαι αὐτὸν καὶ μὴ χαυνοῦσθε·
ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ
παντός· ὁ πρὸ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
πρόσωπον· ἤτοι ἐπίγνωσιν αὐτοῦ· ἤτοι υἱὸν
αὐτοῦ τὸν χριστόν ὅς ἐστιν ἀπαράλλακτος εἰκὼν
τοῦ πατρὸς καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ· ὁ ἑ
ωρακὼς γάρ φησιν ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα·
μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ
ὧν ἐποίησε· μνήσθητε τούτων ὅτι διδα
σκοντα τὰ ἔθνη καταλαμβάνει λατρεύειν αὐτά·
τὰ τέρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα
τοῦ στόματος αὐτοῦ· μνήσθητε δηλονότι τὰ
διηγήσεως ταῦτα· τέρατα μὲν οὖν ὑπερφυ
ῆ θεοσημείας· κρίματα δὲ αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ ἤτοι αἰ
τοῦ νόμου· σπέρμα Ἀβραὰμ δοῦλοι
αὐτοῦ· σπέρμα Ἀβραὰμ καὶ ἄλλοι
τοιοῦτοι· υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ·
οὗτοι ταῦτα πάντα ἠκηκόασιν· δοῦλοι μὲν κυρίου ἐσμὲν ὡς οὖν εἰ τῷ
ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος ἐνὶ τῶν ὑμῶν τοὺς
πόδας· ἐκλεκτοὶ δὲ κατὰ τὸ, οὐχ ὑμεῖς με ἐ
ξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς·
αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν· οὗτος ὁ χριστός·
ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ·
οὐκ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις μόνον· πανταχοῦ γὰρ διε
λήλυθε νῦν· ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα
διαθήκης αὐτοῦ· ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα
διαθήκης αὐτοῦ τῆς αἰωνίου, ἤτοι τῆς
ἀμεταθέτου καὶ ἀναλλοιώτου· παλαιὸν γὰρ
τοῖς ἐντεῦθεν ὁ προφήτης τοὺς Ἑβραί
ους ἐβεβαίωσεν αὐτῶν ἀπὸ Ἀβραὰμ ἀρξάμενος·
λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενε
ὰς· ὃ αὐτὸ λέγει πάλιν· διαθήκης
καὶ λόγου τῆς ὑποσχέσεως τῆς ῥηθείσης ὀνομά
ζων· ἐμνήσθη φησὶ τοῦ λόγου οὗ ἐνετείλατο

τοῦ εἰς χιλίας γενεὰς τοῦ μέχρι πολλῶν γε
νεῶν ἐξικνουμένου· χιλίας γὰρ γενεὰς
πλῆθος τὰς πολλὰς ἐκάλεσε· καὶ τὸ ἐνετεί
λατο αὐτὶ τοῦ ἐπηγγείλατο τέθεικεν·
ὃν διέθετο τῷ Ἀβραάμ· ἤγουν διω
μολόγησεν· καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ
Ἰσαάκ· καὶ ἐμνήσθη τοῦ ὅρκου
αὐτοῦ τοῦ ὀμοσθέντος τῷ Ἰσαάκ· τὸ αὐτὸ
γὰρ καὶ τῷ Ἰσαὰκ ἐπηγγείλατο περὶ τῆς
γῆς καὶ περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ σπέρματος·
τὸ δὲ ἐστὶ ὅρκος θεοῦ εἴρηται ἐν τῷ παλαιῷ,
εἰ ἀλλ' ὃ ὤμοσα διαθήκη τῷ δούλῳ μου·
καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ Ἰακὼβ εἰς πρό
σταγμα· ἴσον ἐστὶ καὶ πρόσταγμα ἀπαράβα
τον· καὶ τῷ Ἰσραὴλ διαθήκην αἰώ
νιον· ἴσον ἐστὶ καὶ διαθήκη ἀμετά
κλητον ἤγουν ἀναλλοίωτον ὡς εἴρηται·
λέγων σοὶ δώσω τὴν γῆν Χαναάν·
ἣν πάλαι συγγενὴς ἐγκατῴκησαν οἱ Χαναναῖοι·
σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν·
ἐρίσμα μερισμόν· ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς
ἀριθμῷ βραχεῖς· ἕως τότε ἀπὸ
τῆς γῆς οὐ μὴ κατασκηνώσωσιν ὅτι ἦσαν ἀριθ
μῷ βραχεῖς οἱ περὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακώβ· ὀλιγοστοὶ καὶ παροίκους
ἐν αὐτῇ· ἐπεὶ ὡς ξένοι παρῴκησαν
ἐν γῇ τῶν Χαναναίων οἱ περὶ τὸν Ἀβραάμ· ὁ
Ἀβραὰμ γάρ φησι παρῴκησεν ἐν γῇ Χαναάν·
καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος·
ὡς τὰ ἔθνη διερχόμενοι καὶ τὸ ἐκ τόπου ἀμείβοντες
τόπον ὡς ἀπὸ τῆς βίβλου γενέσεως·
καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον·
γένος μὲν γὰρ χώρας ἐβασίλευον, πλείονες
ἐδημοκρατοῦντο· οὐκ ἀφῆκεν
ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς· οὐ ἤτοι τῇ
να τούτων μὲν γὰρ Φαραὼ ἦν ἐν ὑπερασμοῖς μὲν
καὶ πονηροῖς· καὶ τοὺς οἰκονομοῦντας τὰ Σάρρα αὐτὴ
γυναῖκα Ἀβραὰμ τῷ Ἀβιμέλεχ ἐπιστὰς
νυκτὸς ἀπειλὴν ἀλλὰ τε φοβερὰ καὶ ὅτι ἀποδοῦ
ναι τὴν ἀλλοτρίαν αὐτῷ ἐπηγγείλατο ὅτι προφήτης
ἐστὶ καὶ εὔξεται περὶ σοῦ καὶ ζήσῃ· τοῦ Ἠσαῦ
δὲ καὶ τοῦ Λάβαν οὐκ ἀφῆκεν ἀδικῆσαι τὸν
Ἰακώβ· καὶ ἄλλοις πολλοῖς οὐ συνεχώρησε
βλάπτειν τοὺς εἰρημένους τρεῖς πατριάρχας·
καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς·

ἤλεγξεν αὐτοὺς ἀδίκους· ἡμῶν ἐνεφάνισεν· ὡς τοῦ Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου· καὶ Ἀβιμέλεχ βασιλέως Γεράρων:

μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου· καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε:

ἐξ ὧν καὶ ταῦτα δηλοῦνται. χριστοὺς μὲν οὖν αὐτοὺς ὠνόμασεν ὡς κεχρισμένους πνεύματι ἁγίῳ· ἢ τῷ προφητικῷ χαρίσματι· προφήτας δὲ ὡς τὰ μέλλοντα προφητεύσαντας· καὶ γὰρ καὶ πρὸς τὸν Ἀβιμέλεχ ὁ θεὸς ὡς εἴρηται περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ὅτι προφήτης ἐστί· ῥητῶς μὲν οὖν καὶ αὐτὴν τὴν ἐν προρρηθείσῃ βίβλῳ· τὸ μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου καὶ τὰ ἑξῆς· ἐκ προσώπου δὲ θεοῦ αὐτῶν διάνοιαν τιθείς::

καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν:

παρῆξεν ἐπέπεμψε· πρόσοδον ποιούμενος ἐν μνήμῃ τοῖς περὶ τὸν Ἰακὼβ τῆς εἰς Αἴγυπτον καθόδου. ὁπότε τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐθηνίας τὰ ἑπτὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ διεδέξατο::

πᾶν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν:

ὥσπερ ἰσχυρᾶς οὔσης τῆς ὑπὸ σίτου βρώσεως ἐξέτριψεν:: ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον·

προέπεμψεν τῶν περὶ τὸν Ἰακὼβ τὸν Ἰωσὴφ τῇ πονηρίᾳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ χρησάμενος εἰς δέον καὶ διὰ τὸ δοῦλον ἀπεμπολῆσαι πρὸς ποιησαμένων. διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν ὅτι εἰς ζωὴν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν::

εἰς δοῦλον ἐπράθη Ἰωσήφ:

ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῖς Ἰσμαηλίταις· ὑπὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν δὲ εἰς Αἴγυπτον τῷ Πετεφρῇ::

ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας αὐτοῦ·

κάκωσιν ἐπὶ τοῦ κυρίου αὐτοῦ βαλόντος τοῦ δεσπότου.

σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ::

οὐ τὰ ἔστι αὐτοῦ· σίδηρον δὲ λέγει τοὺς σιδηροῦς κλοιούς· ἢ σίδηρον, ἤγουν τὸ ξίφος· διέφυγεν ἄχρι τούτου ἐλθοῦσα::

μέχρι τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ::

ἣν σοφίαν αὐτοῦ καὶ ἣν εἶχε τοῖς ὀνείρασι τῷ δεσμωτηρίῳ· ἢ τὴν φροντίδα ἣν ἐφρόντισεν αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐλευθερώσας αὐτὸν δοξάσαι καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ::

τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν::

ἐν διαθέσει πρὸς λόγον ὁ παρὰ θεοῦ δοθεὶς ἡμῖν· καθὸ λόγοι κυρίου τοῦ θεοῦ σοφοὶ καθὼς νόμος πυρωθῆναι αὐτὸν παρεσκεύασεν ἐν τῷ καμίνῳ τῶν πειρασμῶν· καὶ ἔδειξε καθαρὸν καὶ δόκιμον ὡς χρυσόν· ἔδειξε δὲ καὶ τὰ γὰρ αὐτοῦ ὄνειρα οὐ πρὸς ὅτι χρήσεως ἀλλ' ὅτι ἀπείρατος::

ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν::

Φαραώ· ἐν τῇ δηλώσει τῇ ἐν βίβλῳ τῆς γενέσεως πάντα (ἀφ' ὧν ἱστορεῖ):

ἄρχων λαῶν καὶ ἀφῆκεν αὐτόν:

ὁ αὐτὸς λέγει πάλιν ὡς ἐφ' ὧ βελτίστῳ ποιεῖ::

κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους σοφίσαι·

οὗ θεὸς αὐτῶν οἰκονομοῦντος::

καὶ εἰσῆλθεν Ἰσραὴλ εἰς Αἴγυπτον::

δείκνυται ἡ ἱστορία διὰ τῆς ἐξόδου::

καὶ Ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ Χάμ::

ὁ αὐτὸς λέγει τὴν γῆν Χάμ. ἡ Αἴγυπτος ἔκγονος ἦν τοῦ Χάμ· ὡς καὶ ἀμφοτέρας κληθῆναι τὴν ἐκείνου γῆν::

καὶ ηὔξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα::

ὁ λαὸς Ἰσραηλίτης ὅτι ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν ὀλίγοις ἔθνος::

καὶ ἐκραταίωσεν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ::

ὑπὲρ τοὺς Αἰγυπτίους οἵτινες ἐμίσουν τοὺς Ἰσραηλίτας ἐχθρούς::

μετέστρεψε τὴν καρδίαν αὐτῶν τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ::

ἣν κατὰ τοῦ Φαραὼ αὐτοῦ φίλος ὢν τοῦ Ἰωσὴφ ἀλλ' ἑτέρου μὴ εἰδότος αὐτόν· ἐσκλήρωσε γάρ φησιν ὁ θεὸς τὴν καρδίαν Φαραώ· τουτέστιν σκληρυνθῆναι παρεχώρησεν, ἵνα κακουμένων οἱ Ἰσραηλῖται θερμότερον ἐπιθυμήσωσι τῆς ἐξόδου ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀποφύγωσι τὴν λύμην αὐτῶν::

τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ:

οὐ γὰρ ἐπιβουλεύειν εἴρηκε γὰρ ὁ Φαραὼ πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους· ἰδοὺ γένος πολὺ πλήθει ὑπὸ τὸ ἔθνος καὶ ἰσχύει ὑπὲρ ἡμᾶς· καὶ λοιπὸν προσέταξεν ἀναιρεῖσθαι τὰ ἄρρενα τῶν τικτομένων βρεφῶν::

καὶ ἐξαπέστειλε Μωϋσῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ:: θεός:: Ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ:

ὡς ἀδελφὸν Μωϋσέως:

ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ::

ἀπὸ σχήματος τῶν σημείων αὐτοῦ δι' ὧν ἐνεργῆσαι ταῦτα. ἢ ἐγνώρισεν αὐτοῖς τὰς ἐντολὰς τῶν σημείων αὐτοῦ. ἤτοι σφόδρα τῶν σημείων αὐτοῦ::

καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν γῇ Χάμ:

ἐπίσημα

καὶ τεράτων ἀρχὴ ἐν ὅλῃ Αἰγύπτῳ· ἔνθα τὸ ὡς
ἔθετο ἐν αὐτοῖς εἶπεν· τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ
τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως· καὶ ἐν γῇ Χὰμ γὰρ
Αἰγύπτου τὰς ἀρχὰς τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπέδειξε ση-
μεῖα· ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐξόδου μόνον ἀρξάμενος τε-
λευτῆς πρότερον· **ἐξαπέστειλε σκό-**
τος καὶ ἐσκότασεν· αἰνιγματωδῶς προτιμούσης
ἐπάγει πληγὰς τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπάγει· τέθει-
κεν γὰρ νῦν τοῦ πρώτου ὕδατος, δι' ἀφανοῦς καὶ
τὴν καλλίσταν ὅμοιον καὶ ἀναγκαιοτέραν τοῖς
ἀνθρώποις τὸ φῶς, τὴν τοῦ ἡλίου σκότει μωρίως
βαρὺ προέταξε· καὶ ἐν ὅλῃ Αἰγύπτῳ· ἀπαρα-
τηρήτως διηγεῖται τὰς τοιαύτας μάστιγας
ἀριθμῶν· ἐνταῦθα ἐξαπέστειλε σκότος καὶ
νομίαν· **ὅτι παρεπίκραναν τοὺς**
λόγους αὐτοῦ· τί φησιν οἱ Αἰγύπτιοι παρω-
ξύνθησαν τὰ προστάγματα αὐτοῦ κελεύοντα ἀπολῦσαι
τὸν λαόν· παρεπίκραναν γὰρ αὐτὸν ἀπειθοῦντες·
κατὰ χρῆσιν … ἐπὶ τῶν λεγόντων τὸ παρεπίκραναν·
ἢ καθ' … διὰ λόγου, τὴν λαλιὰν ἐνέφηνε·
… τὸ παρεπίκραναν, παρέβησαν …
… καὶ τοῦ … παρὰ Ἑβραίοις
… τοιαύτης λέξεως ἐνίοτε …
οὐ παρεπίκραναν γράφουσιν, ὡς ἀναφέρεσθαι
τοῦ προσώπου καταράν· **μετέστρε-**
ψε τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα καὶ ἀ-
πέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν· ἡ τρίτη
ἐν ἐρήμῳ Αἰγύπτῳ … μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς
ποταμοὺς αὐτῶν· **ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν**
βατράχους· … τοῦ ἑρμηνευτοῦ·
ἐξῆρψεν … ἐνεργητικόν·
ἐν τοῖς ταμιείοις τῶν βασιλέων
αὐτῶν· … ἐν … τοῖς ἄλλοις
τὸ … καὶ ἐν τοῖς … βασιλείοις
… πολλὴ καὶ φυλακὴ καὶ ἀσφάλεια·
εἶπε καὶ ἦλθε κυνόμυια καὶ σκνῖπες
ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν· …
… ἐνταῦθα, ἐξαπέστειλεν …
κυνόμυιαν· **ἔθετο τὰς βρο-**
χὰς αὐτῶν χάλαζαν πῦρ καταφλέ-
γον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν· καὶ ἐπάταξε
τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς
αὐτῶν· καὶ συνέτριψε πᾶν ξύλον
ὁρίου αὐτῶν· … ἑβδόμη …
εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρὶς καὶ βροῦ-

χος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός· καὶ κατέ-
φαγε πάντα χόρτον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν·
καὶ κατέφαγε πάντα τὸν καρπὸν τῆς
γῆς αὐτῶν· ἡ ὀγδόη …
καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον
ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ἀπαρχὴν παντὸς
πόνου αὐτῶν· …
καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ
καὶ χρυσίῳ· ἔχρη παρὰ τῶν Αἰ-
γυπτίων οὕτω τοῦ θεοῦ κελεύσαντος ὥστε
λογισθῆναι τὸν μισθὸν τῆς πλινθουργί-
ας καὶ τῆς ἄλλης ὑπηρεσίας·
καὶ οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
ὁ ἀσθενῶν· ἵνα μηδεὶς ὑπολειφθῇ
ἢ διὰ νόσον, τούτου … μὴ … οὐκ
… μηδαμοῦ
… νόσου· … καὶ
… τοῦ … ἢ ἐξα-
… ἢ ἐκ παραδόσεως,
ἢ ἐκ τοῦ θείου πνεύματος, ὥσπερ καὶ ἕτερα
πολλῶν· **εὐφράνθη Αἴγυπτος**
ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, ὅτι ἐπέπε-
σεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς·
… διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν …
… Αἰγύπτιοι … ὑπολειφθέν-
… Αἰγυπτίους … τὰς …
… πληγὰς ἐπὶ τὸ …
… ἐπὶ … τοὺς Ἑβραίους …
… **διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην**
αὐτοῖς καὶ πῦρ τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς
τὴν νύκτα· … καὶ …
τοῦ … καὶ …
… ἡμέρας …
ᾔτησαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα·
… ἐνταῦθα, καὶ ἔβρεξεν
ἐπ' αὐτοὺς ὡς χνοῦν σάρκας·
καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς·
… καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς· **διέρρηξε πέτραν**
καὶ ἐρρύησαν ὕδατα· ἐπορεύθη-
σαν ἐν ἀνύδροις ποταμοί·
… ὅπου … καὶ ἐξήγαγεν
ὡς ποταμοὺς ὕδωρ ἐκ πέτρας καὶ κατή-
γαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα· ἐπορεύ-
θησαν … ἐν ἀνύδροις … ποταμοί …

ἀπὸ Ἰνδῶν τὰ ἀρραβῶνος ἐκείνης τῆς πρὸς
τὸν Ἀβραὰμ τοῦτο τοῖς ὅλοις ἐκάλεσε· διὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν υἱῶν :· ὅτι ἐμνήσθη
τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ τοῦ πρὸς
Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ :· οὗ λό-
γος ἐπετελέσθη· καὶ ὅτι πληθυνθέντας τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ· καὶ ὅτι ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν γῆν Χαναὰν
ἤτοι τὴν Παλαιστίνην :· καὶ ἐξήγαγε τὸν
λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει :· αἴρου-
σι τὸν ἅγιον παῖδα μετὰ πολλῶν :·
καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐ-
φροσύνῃ :· τὸν αὐτὸν λαὸν λέγει
ἐκλεκτοὺς ὡς ἐξηρημένους τῷ θεῷ :·
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν :·
ὧν κατοικούντων τὴν Παλαιστίνην :·
καὶ πόνους λαῶν κατεκληρονό-
μησαν :· ὧν ἀνῄρηνται ἔθνων :·
ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώ-
ματα αὐτοῦ· καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ
ἐκζητήσωσιν :· αὐτὰ γὰρ ἐποί-
ησεν αὐτοῖς προτρεπόμενος αὐτοὺς τὸ
φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· ἤτοι προσ-
εκζητῆσαι τὸν νόμον αὐτοῦ· ἐκζητῆσαι
δὲ νόμον τὸν θεοῦ, ὁ γὰρ ... τοὺς ζητη-
[illegible] Καὶ οὗτος ὁ ψαλμὸς ὁμοί-
ως προλαβὼν τὰ τοῦ θεοῦ θαυμάσια διηγ-
οῦμενος ... ἐν Ἑβραίοις μὲν ἀλληλούϊα·
καὶ πονηρίας αὐτοῦ ἡ μακροθυμία καὶ
φιλανθρωπία ὁμοίως ἐκφέρεται ἐπιτροπή :·
ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός :·
ἐξομολογήσασθαι αὐτῷ πᾶς ἁμαρτωλὸς ... ὅτι ἀγα-
θός ἐστι καὶ ἀμνησίκακος τοῖς ἐξομολογουμένοις :·
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ :·
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον· τοῦτον τὸ ἔλεος
αὐτοῦ τοῖς μετανοοῦσιν· ἐν δὲ τῷ μέλλοντι ἡ
κρίσις αὐτοῦ· διὸ εἴρηκεν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον
ἐξομολογήσασθαι· ἢ ὅτι ἠλέησεν καὶ προ-
σήκει ἂν ἐξομολογήσασθαι· ἢ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
ὁ ἔλεος αὐτοῦ τοῖς ἀξίοις :·
τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ
κυρίου :· ὡς μεγαλουργήματα ἐνερ-
γήσας ... λαοῦ αὐτοῦ· οὐ γὰρ ὡς οὐδὲ
ἀνεφίκτους ... μεγαλουργί-
ας. ὁ θεῖος γραφεὺς ἐν ὁσίοις καὶ ἐν τῇ
γῇ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν, ἢ παθε-

ὁ πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐργάσεται πολιτευ-
όμενος ἐν σαρκί· ὡς ἀναγκαίου τοῦ προφήτου
τῶν αὐτῶν :· ἀκουστὰς ποιήσει πάσας
τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ :· ... πάσας
τὰς ἐφ' ἑκάστῳ τοῦ ἁρμοζούσας αἰνέσεις :·
μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν :·
οἱ τηροῦντες τὸν νόμον τοῦ θεοῦ· ἢ ἔχοντες κρίσιν ὀρθὴν ... ἀξίως κρί-
νοντες· μὴ μόνον ἑτέροις, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ ἑαυτοῦ, ὡς
τὸ μὴ παραλογίζεσθαι καὶ ἐξαντλεῖν τὸ ἄρρον τοῦ
κρείττονος· μηδὲ μὴ νικᾶσθαι τὸ καλὸν ὑπὸ τοῦ
κακοῦ :· καὶ ποιοῦντες δικαιο-
σύνην ἐν παντὶ καιρῷ :· ... ὡς
ἀρετὴν καὶ ἑτέροις :· μνήσθητι ἡμῶν κύριε
ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου :·
... ὁ Δαβὶδ τὴν καινὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν·
καὶ τὸν νέον λαὸν ἱκετεύει μνημονευθῆναι ὑπὸ τοῦ
θεοῦ αὐτοῦ· εὐδοκίαν λέγων τὴν ἐκλογὴν τοῦ τοιού-
του λαοῦ· μνήσθητι ἡμῶν ... ζωὴν πᾶσαν ...
... ἡ εὐδοκία ἣν ... ἄγγελοι ἐν ἀγαθοῖς
εὐδοκία :· ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρί-
ῳ σου :· δι' αὐτοῦ λέγει πάλιν· ἐπιγνῶναι τὴν
ἀρετήν σου ἐν ὁσίῳ, φησί, τὸ παραδοῦναι ... ἐν
τῷ κόσμῳ· ὅτι ἐστὶν ἡ ἐνανθρώπησις αὐτοῦ σωτηρία
σωστικὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ :· τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρη-
στότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου :· οὗτοι
... ἐν ἐκλεκτοῖς τοῦ λαοῦ σου ... ἀγα-
θύνει· διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητάς·
ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν
ἰδεῖν ἃ βλέπετε :· τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν
τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου :·
αὕτη τε χριστιανῶν ἐστιν ἡ εὐφροσύνη· φησὶ πάντα
ὁ ἀπόστολος ὅτι καὶ ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
χαρὰν μεγάλην :· τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
τῆς κληρονομίας σου :· ἵνα ἀφῇ μὲν
πάντα ... κοινωνίαν ἔχειν ... αὐτοῦ ἐν τῇ
κληρονομίᾳ τοῦ νέου λαοῦ ὡς ἤδη πιστεύουσιν :·
ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἠ-
νομήσαμεν ἠδικήσαμεν :· ὅθεν
αὐτὰ ἀπὸ ῥήματος, πάντα προκείμενα· καὶ προσ-
ευχὴ ἐκ περιτομῆς μελλόντων πιστεύειν ἀρχὴν
ὡς ἀπὸ τοῦ τοῦ Δαβὶδ ταῦτα λέγοντος· καθά-
περ ὑφηγητὴς τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ τῶν πρὸς τοὺς
πιστεύσαντας αὐτῶν ἁμαρτίαν ἐξομολογουμένων :·
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ συ-
νῆκαν τὰ θαυμάσιά σου :·

ψαλμ(ός) ρε'
105

ὑπομνήματα τὰ ἐκ πατέρων [illegible]:

οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου:

οὐ γὰρ αὐτοὶ γενόμενοι ἐπ' αὐτῶν· οὐ ζῶν ἤκουον ἢ ἑώρων ἐμνήσθησαν· τοῦτ' ἐπιλαθόμενοι πάντων ποτέ· ὅπερ δὴ καὶ ἡ πηγὴ [illegible] ὑπὲρ Ἀβραὰμ [illegible] Αἰγυπτίων στρατόπεδον ἐδείξατο ὅτι [illegible] τὸ γὰρ φοβηθῆναι σφόδρα ἔλεγον πρὸς Μωυσῆν· παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ ἐξήγαγες ἡμᾶς ἀποκτεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ· ὅτι πάρες ἡμᾶς ὅπως δουλεύσωμεν τοῖς Αἰγυπτίοις· κρεῖττον γὰρ ἡμῖν ἦν δουλεύειν τοῖς Αἰγυπτίοις ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ:

καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ:

αὐτοῖς [illegible] τῆς παροργίσεως αὐτοῦ παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· ἐπληροῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ ἔρημος, ὅπου στρατόπεδον [illegible] ἀναβαίνοντες πρὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· ἀναβαίνοντες δὲ εἶπε, διότι [illegible] ἡ Αἴγυπτος ὅθεν ἀνέβαινον: —

καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ:

οὐ [illegible] ἕνεκα [illegible] ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ βλασφημηθῆναι [illegible] ἀπαιτεῖ· αὐτοὶ γὰρ ἀνάξιοι ἦσαν σωτηρίας [illegible]:

τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ:

οὐ γνωρισθῆναι τὸ μεγαλοδύναμον αὐτοῦ· οὐ μόνον Ἑβραίοις καὶ Αἰγυπτίοις, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι:

καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐξηράνθη:

ἐπάταξεν αὐτὴν καὶ ἐξηράνθη κατὰ τὸ [illegible]:

καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ:

διὰ ξηρᾶς ἐν ἀβύσσῳ [illegible] διὰ μέσου [illegible] θαλάσσης:

καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μισούντων

τοῦ Φαραώ:

καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ:

τῶν Αἰγυπτίων:

καὶ ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς, εἷς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη:

[illegible] Φαραώ

καὶ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ:

ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτοῦ: —

καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ:

ὅταν τὴν ἐπινίκιον ᾠδὴν ἣν ὑπηγόρευσεν αὐτοῖς Μωυσῆς:

ἐτάχυναν, ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ:

ταχέως ἐπελάθοντο πάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦ [illegible]· ὅτε ἐπείνασαν καὶ ἐμνήσθησαν τῶν κρεῶν καὶ τῆς πλησμονῆς τῶν ἄρτων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσθιομένων:

οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ:

ὑπομείναντες αὐτοῦ [illegible] οἰκονομίαν [illegible] καὶ διὰ [illegible] παραχωρήσεως [illegible] αὐτοῦ: —

καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ:

ἐπιθυμίαν κρεῶν [illegible]:

καὶ ἐπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ:

[illegible] παρεπίκραναν [illegible] ἐν ἀνύδρῳ καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν:

καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν:

ὁ περὶ βρωμάτων ἐπὶ [illegible] αἴτημα δὲ λέγει τὴν ἐπιθυμίαν· οὐ γὰρ ᾔτησαν ἀλλ' ἐπεθύμησαν καὶ ἐγόγγυσαν:

ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν:

[illegible] αὐτοῖς ἔδωκε κρέα, τὴν ὀρτυγομήτραν, ἄρτον, τὸ μάννα, ὕδωρ ἐκ [illegible] ἐκ πέτρας [illegible] ἀλλὰ [illegible]: —

καὶ παρώργισαν Μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ:

οἱ περὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών· ἀντέστησαν γὰρ αὐτῷ [illegible] ἡ τῶν ἀριθμῶν βίβλος ἱστορεῖ:

καὶ Ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου:

οὐ [illegible] ἱερωσύνην κυρίου οἱ περὶ [illegible] καὶ [illegible] Λευῖται [illegible] ἱερατεύειν:

ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε Δαθάν:

[illegible]:

καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν Ἀβειρών:

[illegible] ἐκάλυψε [illegible] τὴν συναγωγὴν τῶν Ἀβειρών· [illegible] γὰρ ἡ προ[illegible] ἡ τῶν ἀριθμῶν βίβλος ἅμα [illegible] τὸν Δαθὰν καὶ τὸν Ἀβειρών· καὶ τὴν [illegible] αὐτοῖς συναγωγὴν [illegible] αὐτοῦ [illegible] σκηνὰς αὐτῶν [illegible] ὅσα ἦν αὐτοῖς [illegible] τὴν συμφορὰν αὐτῶν:

καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν:

[illegible] πῦρ γὰρ ἐξελθὸν παρὰ κυρίου κατέκαυσεν αὐτοὺς πεντήκοντα καὶ διακοσίους

ἀνδρασ τὰς προσφερ[illegible] τοῦ θ(εο)ῦ:

φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς·

οἱ ἐν ἐρήμῳ ὡς ἀναξίως ἁρπάζοντες τὴν ἱερωσύνην ἐπιχειροῦντας:

καὶ ἐποίησαν μόσχον ἐν Χωρήβ·

[illegible] ἐν βίβλῳ τῆς ἐξόδου παρίστησι· οὐκ [illegible] τὰ τῆς ἱστορίας· ἀλλ' ὡς ἐπὶ [illegible] πάλαι [illegible] τὰ τῶν ἁμαρτ(ιῶν) [illegible] αὐτῶν:

καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ·

ὡς μόσχῳ δηλονότι:

καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἔσθοντος χόρτον·

ἀμελήσαντες τῆς [illegible] τοῦ θ(εο)ῦ, ἐποίησαν μόσχου εἴδωλον μόσχου. τὸ δὲ ἔσθοντος χόρτον προσέθηκε, διασύρων μᾶλλον τὴν ἄνοιαν αὐτῶν· [illegible] ἀνόητα ἐδόξαζον [illegible] γὰρ [illegible] γράφων [illegible] δόξαν αὐτῶν [illegible] ὡς [illegible] δόξαν αὐτῶν [illegible] θ(εο)ῦ. τὴν δόξαν [illegible] διὰ τῶν προφητῶν [illegible] βελτίστων· ἤλλαξαν [illegible] φησὶ τὸν θ(εὸ)ν [illegible] ὁμοιώματι μόσχου:

ἐπελάθοντο τοῦ θ(εο)ῦ τοῦ σώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαντος μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ, θαυμάσια ἐν γῇ Χάμ, φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς· καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς·

[illegible] τοῦ ἐξολοθρεῦσαι δηλονότι αὐτούς· εἶπε γὰρ πρὸς Μωϋσέα· ἔασόν με καὶ θυμωθεὶς [illegible] αὐτοὺς ἐκτρίψω αὐτούς:

εἰ μὴ Μωϋσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς·

[illegible] ἔλεγε [illegible] ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς χρυσοῦς· καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας. [illegible] ἐν ἀφῇ [illegible] γραφή. ἄλλως [illegible] Ἑβραῖοι ἔλεγον, οὗτοι οἱ θεοί σου Ἰσραήλ οἳ ἀνεβίβασάν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. [illegible] θεοὺς χρυσοῦς [illegible] ἄλλοι [illegible] συνήθειαν [illegible] πλήθους [illegible]:

καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν·

πέμ-ψαντος [illegible] ἐν βίβλῳ τῶν ἀριθμῶν [illegible] αὐτῆς ἐξουδένωσαν:

οὐκ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ·

[illegible] αὐτοῖς [illegible] αὐτοῖς ἐπηγγείλατο:

καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν·

[illegible] ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν [illegible] ἔκλαιεν ὁ λαὸς ὅλην τὴν νύκτα [illegible] [illegible] ἐν τῇ ἐρήμῳ [illegible] [illegible] ἐθνῶν:

οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου·

[illegible] ἐν τῇ ἐρήμῳ [illegible] [illegible]:~

καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς·

[illegible] χεῖρα αὐτοῦ [illegible] [illegible]:

τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ·

οὐ θανατῶσαι αὐτούς:

καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι·

οὐ [illegible] τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐθνῶν τῶν Χαναναίων [illegible] ἄλλων [illegible] [illegible] ὅτι πάντες οἱ ἄνδρες οἱ [illegible] [illegible] οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς [illegible] οὐ [illegible] τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν· ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν [illegible] ὧδε:

καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις·

[illegible] ἐρήμῳ [illegible]:

καὶ ἐτελέσθησαν τῷ Βεελφεγώρ·

[illegible] [illegible] τοῦ Βεελφεγώρ· [illegible] τῷ Βεελφεγώρ· [illegible] [illegible] ἐν βίβλῳ τῶν ἀριθμῶν [illegible] ὅτε ἐπεθύμησαν τῶν θυγατέρων Μωάβ· [illegible] [illegible] [illegible] τοῖς εἰδώλοις [illegible]:

καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν·

νεκρὰ λέγει τὰ εἴδωλα ὡς ἀναίσθητα καὶ ἀνενέργητα:

καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν· καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις·

[illegible] θνῃσκόντων πολλῶν:

καὶ ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις·

[illegible] ἐκ [illegible] τῆς [illegible] ἐξιλεώσατο τὸν θ(εὸ)ν· [illegible] [illegible] καὶ ἀποκεντήσας τοὺς [illegible]·

ἅμα καὶ τὴν Μαδιανῖτιν· καὶ ἐκόπασεν ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· ἤτουν ἡ πτῶσις τοῦ λαοῦ· ἦν δὲ Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ τοῦ υἱοῦ Ἀαρών·

καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην·

ἱερατείας· διὸ καὶ ἆθλον ἔλαβεν ἐκ θεοῦ, ἱερωσύνην αἰώνιον ἐν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ·

εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος·

ἡ γὰρ δικαίου φωνὴ ἐν κυρίῳ, εὐφημεῖται τῆς ὑπὲρ εὐσεβείας γενομένου·

καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐφ᾽ ὕδατος ἀντιλογίας·

ἐν τῇ ἐρήμῳ Κάδης· ὅτε γὰρ διψήσας ὁ λαὸς ἐλοιδορεῖτο πρὸς Μωϋσῆν, ἐγόγγυζε καὶ αὐτὸν μετὰ [illegible]· διὸ τὸ ἐκ πέτρας ἐξελθὸν ὕδωρ ἐκλήθη ὕδωρ ἀντιλογίας·

καὶ ἐκακώθη Μωυσῆς δι᾽ αὐτούς·

τοῦ θεοῦ γὰρ κελεύσαντος λαβεῖν τὴν ῥάβδον αὐτοῦ καὶ ἐκκλησιάσαι τὴν συναγωγήν· καὶ λαλῆσαι πρὸς τὴν ἀπέναντι πέτραν ὅπως δώσει ὕδωρ· λαβὼν τὴν ῥάβδον καὶ ἐκκλησιάσας εἶπεν· ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ· εἶτα ἐπάταξε τῇ ῥάβδῳ· διὸ καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ πολύ· ἐπεὶ οὖν οὐκ ἐλάλησε πρὸς τὴν πέτραν ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, τὸ δοξάσαι θεόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν λαὸν ἠγανάκτησε καὶ ὠργίσθη, ἐκακώθη παρὰ θεοῦ εἰπόντος πρὸς αὐτόν τε καὶ Ἀαρών· ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύσατε ἁγιάσαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς· ἀπιστίαν λέγων τὸ διστάσαι·

καὶ παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ·

ἐν τῷ τοῦ Μωσέως· οἱ Ἰσραηλῖται γογγύζοντες καὶ διαλοιδορούμενοι αὐτῷ· διὸ καὶ αὐτὸς ἀναγκασθεὶς ὀλιγώρει·

καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ·

ἐπειδὴ διστακτικῶς ἐλάλησεν ἀμφιβόλως εἰπών, καὶ ὡς ἀπιστῶν, μὴ ἐκ τῆς πέτρας ἐξάξομεν ὕδωρ· οἱ μὲν γὰρ ὑπέλαβον ὅτι διὰ τὸ συγχωρεῖν αὐτοῖς ἀγνωμονοῦσι πρὸς τὸν θεόν, ἐβουλεύετο οὐκ ἐξάγειν τὸ ὕδωρ·

οὐκ ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς·

ἐν τῷ [illegible] τῆς βίβλου τῶν Κριτῶν ἱστορεῖ·

καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν·

[illegible] παράνομα καὶ ἀσεβῆ ζηλώσαντες [illegible] ὑπεγράφησαν [illegible] καὶ οἱ πρέσβεις αὐτῶν·

καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον·

σκάνδαλον· ἡ ὁδὸς λέγεται τοῖς πλανωμένοις· ἔλεγε γὰρ ὁ θεὸς αὐτοῖς τὸ ἐμποδίζον τῆς ὁδοῦ ἐπιστροφῆς· διὸ πρόσκομμα καὶ πτῶσιν·

καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις· καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χαναάν·

ὅλοις μαθοῦσι τὰ ἔργα τῶν ἐθνῶν, ἐπὶ τὸ ἐργάζεσθαι καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν [illegible]·

καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι· καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν·

φθειρομένων τῶν υἱῶν, τοῦ ἐμιάνθη τὸ ἐφονοκτονήθη·

καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν·

ποσῶς τοῦ θεοῦ, ἐκολλήθησαν τοῖς δαιμονίοις· τοῦτο γὰρ καὶ ἄλλοι προφῆται πορνεῦσαι καὶ μοιχεῦσαι ὠνόμασαν· [illegible] ἀλλότριος·

καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ· καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν·

ἐν τῇ τῶν Κριτῶν βίβλῳ διδάσκει·

καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦντες αὐτούς· καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν· καὶ ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν· πλεονάκις ἐρρύσατο αὐτούς· αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν·

ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν τῇ πονηρᾷ· ἐν τῇ γνώμῃ αὐτῶν τῇ πλάνῃ καὶ ἀγνωμοσύνῃ·

καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν·

[illegible] ἡ ἀσέβεια·

καὶ εἶδεν ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν· καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ·

τῆς πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ·

καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ·

θος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ· ετε·
βαλε τὴν ὀργὴν εἰς οἶκτον ὡς πολυέλεος·
καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρ-
μοὺς · οἰκτιρμῶν· ἐναντίον
πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάν-
των αὐτούς· ἐρρίφησαν ὥσπερ πάν-
τοῦτον μαθ... τοὺς αἰχμαλωτεύσαντας
αὐτοὺς διάφορα δὲ ἔθνη καὶ διάφοροι
καιροὺς ᾐχμαλώτευσαν αὐτοὺς ὡς ἤδη
λωθεὶς διὰ βίβλος ἱστορία γέγονεν ἐπὶ τοῦ
ζητ... κύρου καὶ Δαρείου καὶ Ἀρταξέρξου
τοῦ βασιλέως ὡς Ἔσδρας ἔγραψε·
σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν·
ἴσως δὲ τὰ πρὸ αὐτῶν θίσαν ἰδραμ ἰκισλαν·
καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν·
ἵνα πρὸς τὸ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία ἡ παρὰ κυρίου
συναχθεῖσα καὶ τὴν διασπορὰν μὴ τὴν παρὰ Βα-
βυλῶνι αἰχμαλωσίαν· τοῦ ἐξομο-
λογήσασθαι τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ σου·
οὐ γὰρ εὐχαριστήσαμεν ὡς ζῶντες καὶ ἐλευθερωθέντες·
τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου·
ἐγκαυχ... καὶ τὸ αἰνεῖσθαι καὶ καύχημα ὡς γὰρ τὸ
ἀνθρώπων ὅπερ ἀξίως παρ' ὑμῶν λόγοις γενεᾶς
τοιούτου θεοῦ· εὐλογητὸς κύριος ὁ θε-
ὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ
αἰῶνος· ὑφ' ἡμῶν τὸ δὲ αἰνετός ἐστι·
καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο γένοιτο·
ἐρεῖ τὸ εὐλογητὸς κύριος· ἢ τὸ γένοιτο εὐλογητός·
ἀλληλουϊά· κἀνταῦθα τὸ ... διε-
ξιὼν ὁ ... τοῦ θεοῦ τὴν αὐτὴν τῶν προ-
λαβόντων ... ἐπ' ...· ἐξομο-
λογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστὸς ὅτι
εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ·
οἱ οὕτως ἐκ προσοικείου καὶ ... προσώπου ...·
εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου·
ἐπ' αὐτῶν ὅτι χρηστὸς καὶ ... ἐξῆς· —
οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ·
οὐ διαβολὴ γὰρ τὸ πιστευσάντων ... λόγ.
ἢ καὶ Ἰουδαῖοι φίλονεικοῦντες ... γὰρ τὸ
πιστεύ... ... παρὰ Βαβυλῶ-
νι αἰχμαλωσίαν ... ἵνα ... ἀντί-
φων ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ ... ἤτοι ... δαιμόνων·
καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς·
... τῶν ἐθνῶν ... ἐκκλησία ... ἐπ...·
ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης·

μων καὶ θαλάσσης· ... ...
ρων γὰρ τὸ πέρατα τοῦ κόσμου συνήχθησαν· ἀπὸ τῶν
γὰρ τῆς γῆς ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν· καὶ εἰς τὰ
πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν· ...
νες οἱ ἐκ τεσσάρων κλιμάτων τῆς οἰκουμένης οὐ-
ναχθέντες· ... τὰ ἔθνη τὰ πρὶν ἔρημα θεοσε-
βείας τυγχάνοντα· καὶ μηδὲ νόμον ... τῶν
λαβόντων· ἀλλ' ἐν πολλῇ ... τυγχάνοντα·
ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύ-
δρῳ· πλανηθῆναι πρὸς ... πολ-
λῇ ... ἔρημον γὰρ ... καὶ μὴ ἔχουσαι προφητῶν
διδασκαλίας θείας· ὁδὸν πόλεως
κατοικητηρίου οὐχ εὗρον·
... κατοικητηρίου ... οὐ τὴν ὁδὸν οὐ-
χ εὗρον οἱ ἀποπλανώμενοι· ἀπόδειξιν ἡ θεογνωσία
ἡ εὐσέβεια, καὶ ... καὶ Βαβυλὼν
ἔρημος καὶ ἄνυδρος· ἔρημος γὰρ ὑπῆρ-
χε θεοῦ καὶ ... ἀρδείας, δουλεύοντες ...
... ἑταῖρος τοῦ Ἰουδαίων τὸ πλῆθος· καὶ οἱ
ἐξ ἐθνῶν πεπιστευκότες ὡς ὢν ἐν ἐρήμῳ καὶ
ἀνύδρῳ διῆγον ἐπεὶ μὴ ἔχον· καὶ ἄθεοι
ὄντες· πεινῶντες καὶ διψῶντες·
... λογῶν αὐτοὺς γὰρ θεογνωσίας ἀλήθειαν
καὶ ... καὶ ποτίζοιτο ...·
ὕστερον γὰρ Ἰουδαῖοι ... ἀνδραπό-
δου ... ἴσχυον· καὶ τὴν οἰκίαν ... κατα-
λιπ... οὔτε οἱ ἐξ ἐθνῶν πεπιστευκότες πρὸ
... τοῦ σωτῆρος ἐναντιούμενοι τὴν ἐπὶ τὸν θεὸν πό-
ρευσιν εὗρον ὁδόν· ... ἐνταῦθα νοητέ-
ον τὴν εὐσέβειαν πολίτευμα ... ...
... καὶ τοῦτο ... ἐπεὶ ... Ἰου-
δαῖοι μὲν γὰρ ἐν Βαβυλῶνι δουλεύοντες
ἱερεῖ ἐστερημένοι· καὶ ... πάλαι πληρώσω
οὐκ ... τὰ ἔθνη ... οὔτε ... νό-
μον ἐδέδεκτο· οὔτε ... καὶ
ἀπ' ... πεφυκασι πεφ-
... ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς
ἐξέλιπεν· ... ...
ἐξηφάνισεν· καὶ ἐκέκραξαν
πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς· κέκραξαν
οἱ προφῆται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ οἱ θεῖοι ἀπόστολοι ...
... τὸ ἔθνος· καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς· ... τύρα-
ννίδος τῶν δαιμόνων· καὶ ὡδήγησεν
αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν·

106